T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NAKŞÎ-İ EYYÛBÎ [Ö. 1764] HAYATI, SANATI VE DİVANI (İNCELEME-TRANSKRİPSİYONLU METİN, NESRE ÇEVİRİ)

DOKTORA TEZİ

CENK AÇIKGÖZ

İSTANBUL 2016

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NAKŞÎ-İ EYYÛBÎ [Ö. 1764] HAYATI, SANATI VE DİVANI (İNCELEME-TRANSKRİPSİYONLU METİN, NESRE ÇEVİRİ)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan:
CENK AÇIKGÖZ

Tez Danışmanı:
DOÇ. DR. ÜZEYİR ASLAN

İSTANBUL 2016

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Doktora öğrencisi Cenk AÇIKGÖZ'ün "Nakş-î Eyyûbî [Ö.1764] Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme - Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı doktora tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Üzeyir ASLAN	
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof. Dr. Ömer ZÜLFE	
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof. Dr. Gülay BEZER	
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof. Dr. Esat HARMANCI	
Üniversitesi	Kocaeli Üniversitesi	
Üye	: Doç. Dr. Secaattin TURAL	
Üniversitesi	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 05/12/ 2016 tarih ve 2016/24-05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I
ÖN SÖZ III
ÖZET V
ABSTRACT VI
KISALTMALAR VII
İŞARETLER VIII
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ IX
GİRİŞ 1
I. BÖLÜM: NAKŞÎ, HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ 3
1. NAKŞÎ-İ EYYÛBÎ'NiN HAYATI 3
2. NAKŞÎ'NİN ESERLERİ 8
2.1. Divan 8
3. NAKŞÎ'NİN EDEBÎ KİŞİLİĞİ 26
3.1. Kaynaklara göre Nakşî'nin edebî kişiliği 26
3.2. Nakşî'nin kendi şiir ve şairliği hakkındaki değerlendirmeleri 26
3.3. Şiirinin anlam ve söz yönünden incelenmesi 34
II. BÖLÜM: METİN 53
1. METNİN YAZIMINDA İZLENEN YOL 53
2. DİVAN NÜSHASININ TAVSİFİ 54
DİVAN METNİ 55
KASİDELER 56
GAZELİYYÂT 393
MUSAMMATLAR 760

RUBÂ‘İYYÂT 853
MÜFREDÂT 874
SONUÇ 894
KAYNAKLAR 897

ÖN SÖZ

XVIII. yüzyıl, Osmanlı tarihi açısından siyasi ve iktisadi gerilemenin yaşandığı bir dönem olarak görülür. Bu yüzyılda, çağın gelişmelerine istenen seviyede ayak uydurulamamış ve Osmanlı Devleti toprak kaybetmeye devam etmiştir.

Siyasi sorunların ve gerilemenin devam ettiği bu yüzyılda, klasik Türk edebiyatında da XVI ve XVII. yüzyıllara göre, büyük şair yetiştirme açısından bir zayıflık göze çarpar. Şair ve şiirler hızla artmakta ama nitelikli şair ve şiirler gitgide azalmaktadır. Bu yüzyılda da mahallîleşme akımının etkisi göze çarpar. Yüzyılın başında maddi bir aşkı işleyen, şuh, sade, eprili, coşkulu ve yaşam sevinci dolu şiirleriyle kendine has bir tarz geliştiren Nedîm, özellikle gazeldeki başarısıyla devrinde büyük bir etkiye sahiptir. Yüzyılın sonlarında, klasik Türk şiirinin en önemli temsilcisi sayılan Şeyh Gâlib, Nedîm'in aksine tasavvufi, soyut bir aşk anlayışını öne çıkarmış, Sebk-i Hindî etkisiyle genellikle derin hayallere yönelmiştir. Şeyh Gâlib tasavvufi mahiyete sahip, âşıkane gazelleriyle olduğu kadar, Hüsn ü Aşk adlı mesnevisiyle de büyük beğeni toplamış, edebî çevreleri derinden etkilemiştir. XVIII. yüzyılda, Nedîm ve Şeyh Gâlib'i takip eden şairlerin yanı sıra, XVII. yüzyıla damga vuran Nâbî'nin hikemî üslubunu devam ettiren şairler de bulunmaktadır.

Edebî akımlar bakımından böylesine zengin olan XVIII. yüzyılda yetişmiş ve bu zenginlikten yararlanmış şairlerden biri de Nakşî-i Eyyûbî'dir. Bu çalışma; şiirlerinde hem Nâbî'nin hikemî tarzından hem de Nedîm'in şûhâne tarzından yararlanmış, bazen de mutasavvıf kişiliğinin etkisiyle sôfiyâne tarzda şiirler yazmış Nakşî-i Eyyûbî'nin (ö. 1764) hayatı, edebî kişiliği ve divanını konu almaktadır. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tarihî kaynaklara ve şairin kendi ağzından verdiği bilgilere göre Nakşî'nin hayatı tespit edilmeye çalışılmış; divanı şekil, muhteva, dil ve üslup yönünden incelenmiş; daha sonra şairin sanat anlayışına dair düşüncelerine yer verilmiştir. Son olarak şairin şiirlerinden hareketle edebî yönü değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise transkripsiyonlu divan metni ve divan metninin bügünkü Türkçeye göre nesre çevirisi bulunmaktır. Sonuç bölümünde Nakşî'nin hayatı, divanı ve edebî kişiliği hakkında elde edilen bilgiler kısaca sıralanmıştır.

Bu çalışmanın Türk dili ve edebiyatı alanında yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamasını dilerim. Beni bu çalışmaya yönlendiren ve çalışmamı bitirmem konusunda

bana büyük yardımları dokunan hocam Doç. Dr. Üzeyir ASLAN'a saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Cenk AÇIKGÖZ

ÖZET

Bu çalışma, Nakşî-i Eyyûbî'nin (ö. 1764) hayatı, edebî kişiliği ve divanını konu edinmektedir. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tarihî kaynaklara ve şairin kendi ağzından verdiği bilgilere göre Nakşî'nin hayatı tespit edilmeye çalışılmış; şairin divanı şekil, muhteva, dil ve üslup yönünden incelenmiş; daha sonra şairin sanat anlayışına dair düşüncelerine yer verilmiştir. Son olarak şairin şiirlerinden hareketle edebî yönü değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise transkripsiyonlu divan metni ve divan metninin bügünkü Türkçeye göre nesre çevirisi bulunmaktır. Sonuç bölümünde Nakşî'nin hayatı, divanı ve edebî kişiliği hakkında elde edilen bilgiler kısaca sıralanmıştır.

ABSTRACT

This work is about Nakşî-i Eyyûbî (died 1764) an Ottoman poet; his life, divan and literary personality. This work has two main parts. The first part, includes study on Nakşî's life and literary personality. İn this part which is about Nakşî's life and literary personality was made use of Nakşî's explaining about his poems and other historic sources. İn the second part, has includes Nakşî's divan with transcription from Arabic letter to modern Turkish alfabet and translation from Ottoman Turkish to modern Turkish language. After the text, a short evaluation is given about Nakşî's life, divan, literary personality and benefits of work.

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser.
bk.	bakınız.
C.	Cilt
D.	Dübeyt
Dt.	Dörtlük
G.	Gazel
h.	hicrî
Hz.	Hazret(i)
hzl.	hazırlayan(lar)
K.	Kaside
Kt.	Kıt‘a
m.	miladi
Mb.	Müsebba
Mf.	Müfred
Mh.	Muhammes
Mn.	Müsemmen
Ms.	Müseddes
Mt.	Matla
Nr.	Numara(sı)
ö.	ölüm(ü)
P.	Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa Kitaplığı 418 numaralı Nakşî Divanı
R.	Rubai
s.	sayfa
S.	Sayı
Y	yaprak

İŞARETLER

“ ”	Alıntı
‘ ’	Anlamlandırma
( )	Yazmada bulunan ve metnin onarılması sırasında çıkarılan yerler
[ ]	Yazmada olmayıp eklenen veya onarılan yerler; nesre çevrilen şiir parçaları

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا	a, e, ʾ	ش	ş
آ	ā, a	ص	ṣ
ب	b	ض	ż, ḍ
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	s̱	ع	ʿ
ج	c	غ	ġ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	ḳ
خ	ḫ	ك	k, g, ñ
د	d	ل	l
ذ	ẕ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v (o, ö, u, ü, ū, ō)
ژ	j	ه	h (a, e)
س	s	ي	y (i, ī)

GİRİŞ

Nakşî-i Eyyûbî, XVIII. yüzyılda yaşamış ve şiirlerinden anlaşıldığında göre üç padişahın devrini idrak etmiştir. Bu padişahlardan I. Mahmud Han, Patrona Halil isyanı sonrasında saltanattan çekilmek zorunda kalan amcası III. Ahmed Han'dan tahtı devralmış, 1730-1754 yılları arasında saltanat sürmüştür.[1] Devlet işlerinde çevresine danışmayı âdet edinmiş, hizmetinde bulunanların küçük kusurlardan dolayı ağır cezalara çarptırılmasını uygun görmemiştir. İşlerini vezir ve şeyhülislamlara bırakmayıp bizzat takip etmeye önem vermiştir.[2] I. Mahmud Han musikiyle ve bestekârlarla yakından ilgilenmiştir. I. Mahmud Han'ın Sebkatî mahlasıyla şiirler yazdığı da bilinmektedir.[3]

I. Mahmud Han'ın ondan iki yaş küçük kardeşi olan III. Osman, ağabeyinin vefatı üzerine hükümdar olmuş, 1754-1757 yılları arasında saltanat sürmüştür. III. Osman Han, padişah olmadan önce uzun süre sarayda kapalı bir hayat geçirmiştir. Sık sık sadrazam değiştiren, aceleci ve sabırsız bir padişah olduğu belirtilir. Cariyelerin göz önünde olmasından rahatsız olmuş ve kadınlara karşı mesafesini korumuştur. I. Mahmud Han'ın aksine musikiye ilgi duymamış, hatta musikişinasları saraydan uzaklaştırmıştır.[4]

III. Mustafa Han, babası III. Ahmed'in saltanattan çekilmesinden sonra yirmi sekiz yıl sarayda kapalı olarak yaşamıştır. Amcasının oğlu III. Osman Han'ın vefatının ardından kırk iki yaşında hükümdar olmuş, 1757-1774 yılları arasında saltanat sürmüştür.[5] Mali konularda son derece titiz davranmasıyla bilinen III. Mustafa Han, Avrupai tarzda bir askerî ıslahat çalışmasına girişmiş, gemi inşası ve topçuluğa önem vermiştir. Onun yıldızlardan hüküm çıkarmaya dayanan "ilm-i nücûm"a çok düşkün olduğu söylenir. III. Mustafa Han şiirle de uğraşmıştır; onun bir şiirine Koca Râgıb Paşa ve Şeyhülislam İsmail Âsım Efendi tarafından nazire yazılmıştır.[6]

Nakşî'nin yetiştiği XVIII. yüzyıl şiir, şair ve edebî akımlar bakımından da oldukça zengindir. Klasik Türk edebiyatı sahasında en çok şair bu yüzyılda yetişmiştir.

---

[1] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi-Karlofça Anlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, C. IV, 1.Bölüm, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 5. Baskı, Ankara 1995, s. 210, 331, 336.
[2] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *a.g.e.*, C. IV, 331-332.
[3] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *a.g.e.*, C. IV, 335-336.
[4] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *a.g.e.*, C. IV, 337-340.
[5] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *a.g.e.*, C. IV, 341, 420.
[6] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *a.g.e.*, C. IV, 341-343.

Buna rağmen üstat sayılabilecek şair azdır ve kaynaklarda âdeta "her kaldırım taşının altından bir şair" çıktığı belirtilir. Eski şairlerin hayal ve sözlerinin tekrar edilmesi eleştirilere neden olur. Bu dönem edebiyatı, aynı zamanda "nazire edebiyatı" olarak da nitelenir. "Müşterek gazel" söyleyenlerin artması şiirde yozlaşmaya yol açar. Mahallî unsurlar, gündelik hayat ve konuşma dili XVIII. yüzyıl klasik Türk şiirinde önemli yer tutar. Sâbit'in etkisiyle şiirde müstehcen ve argo ifadeler yaygınlaşır. Tarih nazmetme geleneğinin öne çıkmasıyla kasideye ilgi azalmaya başlar. "Şarkı" nazım şekline ise ilginin arttığı görülür. XVIII. yüzyılın başında Nedîm, sonunda ise Şeyh Gâlib kendilerine has tarzlar ortaya koymayı başarırlar. Bu yüzyılda da XVII. yüzyıl şairlerinden Nâbî gazelde, Nef'î ise kasidede şairler tarafından örnek alınmıştır.[7]

Enderûn'da yetişmiş bir şair olan Nakşî, saltanatlarına şahit olduğu padişahları ve bu padişahların hizmetindeki devlet adamlarını övmek için birçok şiir yazmış, böylece devlet erkânıyla daha yakın ilişkiler kurmaya gayret etmiştir. Nakşî, saraya girip çıkan şairlerden ve yaşadığı devrin edebî akımlarından da etkilenmiştir. Nakşibendî şeyhlerinden övgü ile bahseden ve Nakşibendî olduğunu söyleyen Nakşî, tasavvuf erbabıyla bağını kuvvetlendirmeye ayrıca önem vermiştir. Bütün bu etkiler sonucunda Nakşî'nin şiirlerinde birbirinden farklı tarz ve konular bir arada görülmektedir.

Nakşî Divanı'nda hem Nedîm'in şûhâne tarzına hem de Nâbî'nin hikemî tarzına uyan şiirler yan yana bulunur. Nakşî mahallîleşme akımından etkilenmiş, günlük konuşma dilini şiirde kullanmaya çalışmıştır. Devrinde revaçta olan tarih nazmetme geleneğine, müşterek gazel söylemeye ve şarkı nazım şekline önem vermiştir. Bu bakımdan Nakşî, XVIII. yüzyılın edebî özelliklerini önemli ölçüde yansıtan şairlerden biridir.

[7] Ahmet Atillâ Şentürk, Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2009, s. 487-492.

I. BÖLÜM

NAKŞÎ, HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1. NAKŞÎ-İ EYYÛBÎ'NİN HAYATI

1.1. Mahlası ve adı

Arapça "kumaş üzerine yapılan işleme, duvar ve tavan süsü olan resim; tasvir, görünüş" anlamlarına gelen "naḳş" kelimesine nispet eki +*ī* getirilerek oluşturulan "Naḳşī" mahlası, "Nakşibendîlik tarikatına mensup kimse, Nakşibendîlikle ilgili, Nakşibendî" anlamında kullanılır. Ayrıca bir hattat olan Nakşî[8] şiirlerinde mahlasının "nakkaş, nakışçı, renkli resim ve süslemeler yapan, kitapları süsleyen süsleme ustası" anlamlarına da göndermede bulunur.

Nakşî'nin asıl adı Mustafa'dır.[9] Kaynaklarda "Eyyûbî"[10] veya "Eyyûblu"[11] olarak tanıtılan, bu ifadelerden Eyüplü olduğu anlaşılan Nakşî, "Eyyûbî" kelimesini mahlas ve adına ekleyerek de kullanmıştır. Divanın bir yerinde Eyyûbî adından önce bir boşluk bırakılmış, okuyucunun bu boşluğa Nakşî mahlasını getireceğini düşünmüştür.[12]

Divanda mahlasını bazen Nakşî Eyyûbî[13] bazen Nakşî-i Eyyûbî[14] bazen de Eyyûbî Nakşî[15] şeklinde kullanmıştır. Adına ve mahlasına dair bütün kelimleri Eyyûbî Nakşî Mustafâ[16] ve Mustafâ Eyyûbî Nakşî[17] şeklinde bir araya topladığı da görülmektedir. Ayrıca şiirlerinde akıcılığa çok önem veren Nakşî, kendinden sık sık "Nakşî selîs" diye bahsetmiştir. Nakşî'nin "selîs" sıfatını da mahlasıyla bütünleştirmek istediği sezilir.

---

[8] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *Tuhfe-i Hattâtîn*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul 1928, s. 558; Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, hzl. Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatcı, C. II, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001, s. 1091.
[9] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.*, s. 558; Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, C. II, s. 1091.
[10] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558.
[11] Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, C. II, s. 1091.
[12] Nakşî, *Divan*, K. 11/2.
[13] Nakşî, *a.g.e.*, K. 13/11, K. 127/24, G. 455/5, G. 479/5.
[14] Nakşî, *a.g.e.*, K. 118/29, K. 140/7, G. 169/7.
[15] Nakşî, *a.g.e.*, K. 37/14.
[16] Nakşî, *a.g.e.*, K. 18/9.
[17] Nakşî, *a.g.e.*, K. 19/7, Mh. 552/V.

1.2. Mesleği

Nakşî'nin mesleği hakkındaki bilgilere, bazı hattat tezkirelerinde rastlanmaktadır. Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi'nin verdiği bilgilere göre Nakşî; sülüs, nesih, ta'lik gibi yazı türlerinde usta bir hattattır. Kahvecibaşı olmuş, sarayda "Has Oda ricâli" arasında bulunmuş, bir "tebdîl hasekisi" iken vefat etmiştir. Nakşî bunların yanında şiir, inşa ve musikiyle de uğraşmıştır.[18] Mehmet Nâil Tuman da Müstakîmzâde'nin eserini kaynak göstererek Nakşî'yi "hattat" ve Enderûn'da "tebdîl hasekisi" olarak tanıtmıştır.[19]

Nakşî, şiirlerinde mesleği ve mesleğinde yükseliş süreci hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Bir muhammesinin mütekerrir mısrasında artık "bendegân", yani padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil olduğunu ifade eder.[20] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi tarafından kahvecibaşılık yaptığı belirtilen Nakşî, bendegân zümresine katıldığını söyleyerek kahvecibaşılık makamına terfi ettiğini anlatmak istemiş olabilir; çünkü kahvecibaşı olanlar da bendegân zümresine mensuptur.

Nakşî, III. Mustafa Han'a övgüde bulunmak amacıyla, "elif-nâme" türünde yazıldığı kasidede Osmanlı sarayının çeşitli kademelerinde görev aldığını belirtir. "Kîlâr" bölümünde, "ser-heng" zümresi arasında, kimsesizlik ve sıkıntı içinde on yıl geçirdiğini anlatır. Her hünerde az çok meşhur olmasına rağmen onun değerini anlayan çıkmamıştır. Bu nedenle üzgün bir hâlde yalnızlık köşesine çekilir.[21]

Nakşî'nin makûs talihi, III. Mustafa Han'la karşılaşmasının ardından değişir. Kullarını bir bir gözden geçiren III. Mustafa Han, hakir Nakşî'ye teveccühte bulunur ve onu Sünnet Odası'na aldığını belirtir. Padişah, Nakşî'ye birkaç soru sorar ve onunla dertleşir; kendisi gibi, Nakşî'nin de keder köşesinde kaldığını söyleyen padişah bu durumdan üzüntü duyar. Padişah Nakşî'ye bir soru daha soracağını, buna istenen cevabı verirse Nakşî'yi hemen "Has Oda"ya alacağını belirtir. Padişah, bu âlemde kendi

[18] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558. Padişahın tebdîl-i kıyâfetle çıktığı teftiş gezilerinde kendisine refakat eden on iki bostancı hasekisine tebdîl hasekisi denir; bk. Abdülkadir Özcan, "Haseki", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XVI, s. 369.
[19] Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, C. II, s. 1091.
[20] Nakşî, *a.g.e.*, Mh. 553/I. Padişahın hususi hizmetinde bulunanlara "bendegân-ı şâhâne" denir. Kahvecibaşı, berberbaşı, tütüncübaşı, esvapçıbaşı, seccadecibaşı, mabeyn başkâtibi, mabeyn kâtipleri ve yaver bu zümreye dâhildir; bk. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s. 203.
[21] Nakşî, *a.g.e.*, K. 83/20-22.

bulunduğu konum hakkında, Nakşî'den bir değerlendirme ister. Nakşî, temiz kalple kendisinin hakir bir insan olduğunu belirtip, padişahın devletinin devamı hakkında dua edince padişah, "Aferin! der ve onu "musâhiblik" göreviyle Has Oda'ya alır. Bu haberi duyan kırk Has Odalı, padişaha "Allah mübarek etsin!" der. Padişah, Nakşî'ye "samur kürkü, kontoş,[22] kavuk, sarık, kabâ, dîbâ ve şâl" gibi, o devrin makam işareti olan değerli kıyafetlerini hediye eder. Ayrıca, Nakşî'nin "nevbetçibaşılık"ta eski olduğunu söyleyip ona yüz kuruş "buçak behâsı" lütfeder. Hatta Nakşî'nin vesilesiyle, bundan sonra Has Oda'ya alınanlara böyle muamale edilmesi için "Hazîne-i Hümâyûn"a yeni bir kanun koydurur.[23] Bu ifadelerden, Nakşî'nin III. Mustafa Han'a onunla dertleşecek kadar yakın olduğu, padişah tarafından çok sevildiği ve padişahın takdiriyle "Has Oda"da musâhiblik görevinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca bunların anlatıldığı kasidenin son beyti, III. Mustafa'ya dua niteliğindedir ve tarih düşürmek üzere yazılmıştır; bu beytin her iki mısrasının da h. 1171 / m. 1757 yılını verdiği belirtilmiştir.[24] Buna göre Nakşî "Has Oda"daki "musâhiblik" görevine, kuvvetli bir ihtimalle bu yılda getirilmiştir.

1.3. Öğrenimi

Kaynaklarda Nakşî'nin öğrenimi ve hocaları hakkında bilgi azdır. Enderûn'da, Yedikulelizâde Seyyid 'Abdü'l-halîm Efendi'den sülüs ve nesih yazı çeşitleri hakkında eğitim almıştır. Ayrıca ta'lik hatta da söz sahibi olmuştur.[25] Aruz veznine hâkimiyeti, Arapça ve Farsça ibareleri şiirde kullanabilmesi, kelime haznesinin geniş olması ve Osmanlı sarayında önemli görevlerde bulunması onun iyi bir öğrenim gördüğü fikrini güçlendirmektedir.

1.4. Devlet erkânıyla ilişkileri

Nakşî'nin Ramazan Bayramı için, îdiye türünde yazdığı 95. kasidede, adı belirtilmeyen bir padişahla yakınlığı göze çarpar. Nakşî, kendisine, hasta olduğu sırada, adını vermediği bu padişah tarafından teselli amacıyla Cem Sultan'ın birkaç kasidesinin yollandığını belirtir.[26] Bir kış hastalığı, Nakşî'nin vücudunu kakum kürkü gibi

[22] "Kontoş" büyük devlet adamlarının giydiği, "kontoz" da denen dar yenli bir üstlüktür. Çuhaya dikilmiş parça samur, kubur samur, sırt samur, sincap ve kakum gibi çeşitleri vardır; bk. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s. 293.
[23] Nakşî, *a.g.e.*, K. 83/23-40.
[24] Nakşî, *a.g.e.*, K. 83/55.
[25] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.*, s. 558.
[26] Nakşî, *a.g.e.*, K. 95/6-8.

kaplamıştır ve şair kendi ifadesiyle "şak şak" titremektedir.[27] Padişahın hatırı için, kasidesini hasta olduğu hâlde, bir saatte yazar.[28]

Nakşî padişahlar dışında, makam tebriği amacıyla "vezîr, deryâ kapudanı, silahdâr, mîrâhûr" unvanı taşıyan devlet adamlarına yazdığı çok sayıda şiirle de dikkat çeker.

Nakşî'nin devlet erkânıyla yakınlığına bazen gölge düştüğü anlaşılmaktadır. Adını belirtmediği bir devlet büyüğüne yazdığı "efendim" redifli 155. kasidede, düşmanların ara bozuculuğu yüzünden padişahın gözünden düştüğünü belirtir. Dost sandığı kişiler, Nakşî'ye iftira atar ve onu padişaha gammazlar. Onların amacı Nakşî'yi padişahın hizmetinden uzaklaştırmaktır.[29] Nakşî bunun üzüntüsünden hasta gibi yataklara düşer. Nifak çıkaranların sözlerinin dikkate alınmamasını ister. Aynı kasidede, övdüğü bu devlet büyüğünün eteğini öpmeye hasret kaldığını ve artık onun yüzünü göremez olduğunu söyler.[30]

1.5. Nakşibendîlikle ilgisi

Nakşî'nin Şeyh Sâlih Efendi hakkında yazdığı bir mersiyeden, şeyhin ölümü sırasında yanında bulunduğu anlaşılmaktadır. Şeyh Sâlih Efendi, tacını çıkarıp kendi oğlunun başına koyar. Nakşî, Şeyh Sâlih Efendi'nin vasiyetiyle şeyhin ölüm tarihini veren bir beyit yazar. Nakşî, yazdığı beyti üçlerin müjdelediğini, bu beyitten kırkların şevkine kırk kere tarih çıkarmanın mümkün olduğunu belirtir.[31] Bu ifadeler, Nakşî'nin hem şeyhlerle yakınlığını hem de ilhamını "gâib"den aldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Nakşî bir şiirinde Dervîş Ahmed hazretlerinin, I. Mahmûd Han'ın meşk hocası Veliyyü'd-dîn'in mezarının tamir edilmesini için, bir hayır sahibini sevk ettiğini anlatır.[32] Buna göre Dervîş Ahmed de Nakşî'nin saygı duyduğu tasavvuf erbabındandır.

Nakşibendî halifelerinden, "hazret-i Pîr-i Emîr" neslinden Âbid-i Abdu'r-rahmân'ın işaretiyle, III. Mustafa Han'ın bir tekkeyi tamir ettirdiğini belirtir. Abdu'r-

[27] Nakşî, *a.g.e.*, K. 95/22.
[28] Nakşî, *a.g.e.*, K. 95/39.
[29] Nakşî, *a.g.e.*, K. 155/20-31.
[30] Nakşî, *a.g.e.*, K. 155/33-39.
[31] Nakşî, *a.g.e.*, K. 140/1-10.
[32] Nakşî, *a.g.e.*, K. 156/1-4.

rahmân adlı zat, amacının padişahı hayra vesile kılmak olduğunu ifade etmiştir.[33] Bir Nakşîbendî şeyhiyle ilgili bu övgü dolu ifadeler, Nakşî'nin neden bu mahlası kullandığını daha net ortaya koymaktadır.

Şeyh Abdu'r-rahmân'dan 132. kasidede daha aytıntılı bahsedilmiştir. Şeyhin soyu, atalarından beri Emîr Buhârî tekkesine dayanmaktadır. İskender Ağa'nın Nakşî'ye anlattığına göre, I. Mahmûd döneminde şeyh iftiraya uğramış ve suçsuzluğu padişah tarafından anlaşılınca affedilmiştir. Bu olaydan sonra "Sarı Yâr" mevkiine yerleşen şeyh, orada yetmiş iki gün kalmış, vatan hasretiyle yanmıştır. I. Mahmûd Han, şeyhi sağ salim konak yerine ulaştırmış ve şeyh, evine döndüğünde düşmanları kılıçtan geçirilmiştir. Nakşî bu sonucu, şeyhlerin "ah kılıcı"nın keskinliğine bağlar ve evliyanın ahının alanın felakete uğrayacağını ima eder.[34] Bu ifadelerden, Nakşî'nin Şeyh Abdu'r-rahmân'a büyük saygı duyduğu anlaşılmaktadır. Nakşibendî olduğunu, 243. gazelde açıkça belirten[35] Nakşî'nin başka bir tarikata mensubiyeti hakkında herhangi bir bilgiye rastlamadık.

1.6. Ölümü

Doğumu, medeni hâli, ailesi ve çocukları hakkından bilgi sahibi olmadığımız Nakşî 23 Rebî'ü'l-evvel 1178 / 20 Eylül 1764 tarihinde vefat etmiştir.[36] Perşembe günü ölen şair, aynı gün sabah namazı Ayasofya Camii'nde eda edildikten sonra, Üsküdar'daki Yeni Cami civarına defnedilmiştir.[37]

Nakşî'nin ölüm tarihi, Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi'nin aktardığı bir tarih mısrasından da anlaşılmaktadır. Ebcet hesabına göre, harflerinin sayısal değerinin toplamı, Nakşî'nin öldüğü yılı veren bu mısra aşağıya alınmıştır:

Miftâhu'l-cenneti lâ ilâhe illa'llâh [h. 1178][38]

---

[33] Nakşî, *a.g.e.*, K. 106/3-9, 15.
[34] Nakşî, *a.g.e.*, K. 132/6-30.
[35] Nakşî, *a.g.e.*, G. 243/9.
[36] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558; Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, C. II, s. 1091.
[37] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558.
[38] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558; İsmail Yakıt, *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1992, s. 212; Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Tasnif Komisyonu*, İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, C. III, fasikül II, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1967, s. 810.

2. NAKŞÎ'NİN ESERLERİ

Kaynaklardan yararlanarak Nakşî'nin sadece Türkçe şiirlerini tertip ettiği *Divan*'ını tespit edebildik. Bu eser aşağıda incelenmiştir.

2.1. Divan

Nakşî Divanı kendine has bir tertibe sahiptir. Allah (c.c.), Hz. Muhammed (a.s.), devlet büyükleri ve önemli şahsiyetler hakkındaki şiirler; musammat, kıt'a-i kebîre, dübeyt gibi nazım şekillerlerinin şablonlarına göre yazılmış olsa da kaside sayılmıştır. Böylece Nakşî, 5 veya 7 beyitlik şiirlerin yanı sıra bentlerden oluşan şiirleri de işlevleri yönünden değerlendirmiş ve kasideler bölümüne almakta bir sakınca görmemiştir. Bu şiirlerin bir araya getirilerek divanın başına alındığı görümekte; kasidenin tarifinde şiirin sadece şeklinin değil, içerik ve türünün de göz önünde tutulduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle şekil incelemesinde, şairin bu tercihine bağlı kalınmış ve kasideler bölümüne alınan şiirlerin tamamı kaside sayılmıştır.

Eserde yer alan gazeliyyât, rubâ'iyât ve müfredât bölümlerin tanziminde ise kasideler bölümünden farklı olarak şiirlerin içeriklerinden çok, şekil özellikleri ve kafiyeleniş esasları ön planda tutulmuştur. Gazeller alfebetik düzene göre her harf için ayrı ayrı gruplandırılmış, gazel bölümlerinin başında ilgili grubun harfine uygun bir matla beyti konmuştur. Bu matla beyitlerin daima münacat ve naat niteliğinde olmasına dikkat edilmiştir. Gazel bölümlerini ayırmada kullanılan bu yöntem, Nâbî Divanı'nda gazel bölümlerinin, bölüm başlarına konan rubailerle birbirinden ayrılmasını akla getirmektedir. Ayrıca Nâbî Divanı'ndaki gazel bölümlerinin başında *Ḥarfü'l-Elif, Ḥarfü'l-Bâ'* şeklinde başlıklar yer alır. Nakşî Divanı'nın gazel bölümlerine de bu başlıkları andıran; *Fî-Ḥarfi'l-Elif, Fî-Ḥarfi'l-Bâ'* şeklinde başlıklar konmuştur. Nakşî Divanı'nda da Nâbî Divanı'nda olduğu gibi,[39] gazellere geçilmeden önce, kıt'a-i kebîre şeklinde kafiyelenmiş, şairin divan tertip etme sebebini açıklayan bir şiire yer verilmiştir. Kasideler bölümünün sonunda yer alan bu şiir, gazeller bölümüne geçişi sağlamaktadır. Bütün bunlar, Nakşî Divanı'nın tertibinde Nâbî Divanı'ndan da yararlanıldığını düşündürmektedir.

[39] Ali Fuat Bilkan, *Nâbî Dîvânı*, C. I, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997, s. 450-452.

Kısacası divanda, şiirlerin kısmen türünü kısmen de şeklini esas alan, iki tertip yöntemini harmanlayan bir tertip yöntemi benimsenmiştir. Bu hususi tertip şeklini bozmamak ve divanlardaki şiirlerin sıralanmasında böyle alternatif tertip tercihlerinin de mevcut olduğunu göstermek amacıyla, aynı nazım şekline ait şiirleri bir araya getirerek divanı klasik divan tertibine göre tekrar düzenlemekten kaçındık.[40]

2.1.1. Şekil incelemesi

2.1.1.1. Nazım şekilleri

Nakşî Divanı; kaside, gazel, murabba, muhammes, müseddes, kıt'a, müztezâd, şarkı, dübeyt, matla, müfred gibi nazım şekillerinden meydana gelmektedir.

Divanın kasideler bölümünde 163 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin bazıları musammat, gazel, dübeyt görünümünde olmasına rağmen şekil değil, tür esas alınarak kaside sayılmıştır. Kasideler bölümündeki şiirlerin 120 tanesi, kaside nazım şekline uygun olarak aa-ba-ca-... şeklinde kafiyelenmiştir. Kasidelerin ilki, divanın en başına konmuş bir münacattır. Divanına Allah'a dair bir türle başlamak isteyen Nakşî, Allah'la ilgili şiirlerin hemen ardından Hz. Muhammed hakkındaki şiirlere geçer; beyit sayısı az olan 5, 20 ve 21. kasideler naattır. Kasidelerin 25'inde redif kullanılmıştır. "Beşiktaş, saltanat, in-şâ'allâh" dikkati çeken rediflerden bazılarıdır. "Ya Rabbenâ, yâ Resûla'llâh, efendim, ėtsün" ikişer kasidede, "geldi" ise 5 kasidede kullanılmıştır. 28, 29, 76, 83, 124, 131, 155. kasideler 50 veya 50'den fazla beyitten meydana gelmektedir. Bu kasideler gibi uzun kasidelerde, klasik kaside planında bulunan nesîb-teşbîb, tegazzül, medhiye, fahriye, dua gibi bölümlerin tamamı ya da önemli bir kısmı bulunmaktadır. Divandaki en uzun kaside 124. kasidedir; 59 beyitten meydana gelen bu kaside, III. Mustafa Han için yazılmış bir medhiyedir. Bazı kasidelerin beyit sayısı 15'in altına düşmektedir; hatta 5, 7, 9, 12 ve 13 beyitten ibaret kasidelerle karşılaşılmıştır. Bu durum, kasidenin beyit sayısının en az kaç olması gerektiği hakkındaki tartışmalara ışık tutabilir.

Kasidelerin önemli bir bölümü devlet adamlarını hakkında yazılmıştır. Divandaki 6, 29 ve 76. kasideler I. Mahmûd Han için yazılmıştır. III. Mustafa Han 23 kaside yazıldığı tespit edilmiştir. Bu kasidelerin çoğu doğrudan III. Mustafa Han için,

[40] Mürettep bir divanın özellikleri için bk. Ömer Faruk Akün, *Divan Edebiyatı*, İsam Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2013, s. 54-62; İskender Pala, *Divan Edebiyatı*, Kapı Yayınları, 11. Basım, İstanbul 2008, s. 49-50.

bazıları da hem III. Mustafa Han hem de onun lütufta bulunduğu bir devlet adamını övecek şekilde yazılmıştır. 118. kasidede Alî Paşa'nın övgüsü esnasında III. Osman Han da övülmektedir. Kasidelerin bir bölümünde ise memduhun bir padişah olduğu belirtilmiş ama adı açıkça söylenmemiştir.

Kasidelerde doğrudan memduh konumunda olan veya padişahlar vesilesiyle övülen ünlü şahsiyetlerden bazıları şunlardır: 54. kasidede III. Mustafa Han'ın takdirini kazanan Müftî Dürrî-zâde padişahla birlikte övülür. 102. kasidede I. Mahmûd Han'ın veziri Âsaf Mustafa Paşa övülür. 109. kasidede III. Mustafa Han'ın veziri Muhammed Paşa'dan övgüyle bahsedilmektedir. 111. kasidede III. Mustafa Han'la birlikte Dârü's-Su'âde ağası Beşîr Ağa övülür. 127. kasidede, Mîrâhûr Halîl Bey geldiği makamdan dolayı tebrik edilmektedir. 131. kaside 55 beyitten oluşur ve divandaki en uzun kasidelerdendir; bu kaside Şair Behrâm Bey hakkında yazılmış bir "sıhhat-nâme"dir.

Divandaki 34 şiir, kıt'a-i kebîre nazım şekline uygun olarak xa-xa-xa-... şeklinde kafiyelenmiştir. Bunların çoğu, kasideler bölümüne alınmış ve kaside yerine kullanılmıştır. Bu kasideler genellikle tarih düşürmek için yazılmıştır.[41] Bu kasidelerden 15'i III. Mustafa Han hakkındadır. I. Mahmûd Han'dan 51, 101, 156. kasidelerde bahsedilmektedir. 110 ve 120. kasidelerde ise III. Osman Han söz konusu edilmektedir. 88. kaside, kıt'a-i kebîre şeklinde kafiyelenmiş şiirlerin en uzunudur; III. Mustafa Han'ın oğlunun sünneti dolayısıyla "Sûriyye" türünde yazılmıştır ve 34 beyitten meydana gelir. Bu şiirin son beytinin ikinci mısrası h. 1174 yılını vermektedir. Bu kasidelerin en kısası 5 beyitten ibaret olan 156. kasidedir. 156. kaside, I. Mahmûd'un meşk hocası Veliyyü'd-dîn'in mezarının Derviş Ahmed tarafından onarılması hakkındadır.

Kasideler bölümünde, kıt'a-i kebîre gibi kafiyelenmiş olan bazı şiirlerde hem padişah hem de onun teveccühünü kazanan bir devlet adamı aynı anda övülür. Bazıları ise doğrudan padişah dışındaki devlet adamları için yazılmıştır. Mesela, 53. kasidede III. Mustafa Han'la birlikte Beşîr Ağa da övülür. 101. kasidede I. Mahmûd Han'ın veziri Âsaf Mustafa Paşa övülmektedir. 110. kasidede III. Osman Han övülürken "deryâ kapudanı" olan Elhac Ahmed Ağa tebrik edilir. 140. kaside ise Şeyh Sâlih Efendi'nin ölümü üzerine yazılmış bir mersiyedir.

[41] Ebcet hesabı ve tarih düşürme hakkında ayrıntılı bilgi için bk. İsmail Yakıt, *a.g.e.*, 38-71; Turgut Karabey, *Türk Edebiyatında Tarih Düşürme*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 2015, s. 40-260.

Divanda, “nazm” adı verilen şeklin tanımına uyan 5 şiir vardır; bunlar kasideler bölümüne alınmış ve kaside sayılmıştır. Bunların dördü, h.1171’de III. Mustafa Han’ın yeni yılını tebrik etmek, biri de III. Mustafa Han’ın h. 1174’te Üsküdar’a gelişine tarih düşürmek amacıyla yazılmıştır.

Divanda 360 gazel bulunmaktadır. Bu gazellerin çoğu gazeliyyât bölümünde yer almaktadır. Nakşî, gazeliyyât bölümünde, klasik Türk şiirini geleneğine uyarak Arap alfabesinin her harfi ile kafiyelenen gazeller yazmayı tasarlamıştır. Bu sıralamaya göre bölümlere ayrılan gazellerin bölüm başlıklarına *Fî-Ḥarfi’l-Elif, Fî-Ḥarfi’l-Bâ’, Fî-Ḥarfi’l-Cîm* gibi isimler verilmiştir. Gazeller bölümünün asıl dikkat çeken yönü, her harfe ayrılmış bölümün başında, mısralarının son harfi, ilgili bölüme uyan bir matla beytine yer verilmiş olmasıdır.

Nakşî, Arap alfabesinde bulunan her harf için de başına birer matla yerleştirilen gazel bölümleri hazırlamıştır. Divanda hemze harfiyle biten kelimeler için dahi bir bölüm vardır. Buna rağmen, divanda “Fî-Ḥarfi’ẓ-Ẓâ’” olarak adlandırılan ve başına bu harfle kafiyeli bir matla (Mt. 319) konan bölüm için gazel yazmaya ömrü yetmemiştir. Bu bölüm sonradan gazeller eklenmek üzere boş bırakılmıştır. Dolayısıyla Nakşî, alfabenin ancak 28 harfiyle gazel yazabilmiştir.

Divandaki 583 ve 584. gazeller akis sanatıyla yazılmıştır. 351, 416 ve 543. gazeller, musammat gazeldir. 421 ve 577. gazeller, müstezâd gazeldir. 238 ve 456. gazeller Rif‘at ile, 457. gazel Sebkatî ile müşterek yazılmış gazellerdir. 456 ve 470. gazellerin beyit sayısı 15’ten fazla olduğundan bu gazeller, mutavvel olarak da adlandırılabilir. 4 beyitlik 481. gazel, nâ-tamâm gazele örnektir. Akis sanatıyla yazılmış gazeller ve 557. müstezâd gazel, musammatlar bölümüne alınmıştır. Belli ki parçalara ayrılarak okununca bu gazellerin mısralarının musammat görünümü aldığı düşünülmüştür.

Nakşî’nin gazellerinin çoğu âşıkane tarzda yazılmıştır. Mutsavvıf bir şair olmasına rağmen, devrin havasına uyup şuhane tarzda çok sayıda gazel yazması da dikkat çeker. Hikemî ve sôfiyâne gazellerinde mutasavvıf yönünü ortaya koyar. Nakşî’nin gazellerinde en az tercih ettiği tarz ise rindâne tarzdır.

Musammatlar bölümü, gazeliyyât bölümünden sonra gelmektedir. Musammatların çoğu bu bölümde bulunmaktadır; bununla birlikte türe göre tertip

gereği, münacat türünde veya devlet adamlarına sunulmak üzere yazılan bazı musammatlar kasidelerle birlikte divanın başına alınmış, bu musammatlar da kaside gibi değerlendirilmiştir.

Divanda, şiirler bent ve kafiyeleniş özelliklerine göre değerlendirildiğinde toplam 1 terkîb-bend, 2 mu‘aşşer, 1 müsemmen, 1 müsebba, 4 müseddes, 14 muhammes, 10 tahmis, 18 şarkı bulunduğu görülmektedir. Ayrıca divanda, Nakşî’nin buluşu olan ve şairin “bir bentlik tercî‘-bend” olarak tanımladığı yarım bir tercî‘-bend bulunmaktadır. Bununla birlikte Nakşî’nin bazı musammatları kasideler bölümüne alması bunları da kaside gibi görüldüğü göstermektedir. Bu nedenle bazı musammatlar, tarafımızdan da kasideler başlığı altında değerlendirilmiştir.

Yukarıda bahsedilen şiirlerden terkîb-bend, münâcât türünde yazıldığı için divanın ilk bölümüne alınmıştır. Tercî‘-bend parçası ise III. Mustafa Han için yazılmış bir medhiyedir. Mu‘aşşerlerin ikisi de mütekerrirdir. Bu mu‘aşşerlerden 8. mu‘aşşer nasihat, 14. mu‘aşşer münacat niteliğindedir. Müsebba rindâne, müsemmen ise âşıkane tarzda yazılmıştır. Müseddeslerin üçü mütekerrir, biri de müzdeviçtir. 560. müseddes “ney ile mey”in münazarası hakkında yazılmıştır. 40. müseddes III. Mustafa için yazılmış bir îdiye olduğundan divanın ilk kısmına, kasidelerin arasında alınmıştır. Muhammeslerin 8’i mütekerir, 6’sı müzdeviç muhammestir. Muhammeslerin sadece 2 tanesi âşıkane duyguları işler; diğerleri medhiye, sıhhat-nâme, dua, nasihat, hasb-i hâl, nevrûziye niteliği taşır. Terkîb-bend, mu‘aşşer, müsemmen, müsebba, müseddes ve muhammeslerin tamamı 5 bentten meydana gelmektedir. 564. tahmîs Besîm’in gazeline, 555, 556, 557, 558, 559, 562, 563, 565. tahmîsler ‘İzzî’nin gazellerine yazılmıştır. 554. tahmisin ise Nakşî’nin kendi gazeline yazıldığı belirtilmiştir. Nakşî’nin 4 mısralık bendlerden oluşan şiirler yazmak istediğinde murabba nazım şeklini kullanmak yerine, şarkı şeklini tercih ettiği görülür.

Nakşî devrin zevkine uygun olarak şarkı şekline önem vermiş ve 18 şarkı yazmıştır. Bu şiirlerde, genellikle âşıkane duygularını dile getirmiştir. Bunlardan 573 ve 589. şarkı hece ölçüsüyle kaleme alınmıştır. Şair; medhiye, cülûsiye, na‘t ve rahşiye niteliği taşıyan 4 şarkı yazmasıyla da dikkat çeker.

Divanda bir rubâ‘iyyât bölümü olmasına rağmen hiç rubai yoktur. Bu bölüme rubâ‘iyyât denmesinin nedeni, “dörtlükler” anlamına da gelen kelimeye dört mısra ya da

iki beyitten meydana gelen nazım şekillerinin tamamını kapsayacak bir anlam yüklenmesinden kaynaklanabilir. Rubâ'iyyât bölümündeki şiirler, vezinlerinden de anlaşıldığı üzere rubai değil, çoğu dübeyt ve birkaçı kıt'a olan iki beyitlik şiirlerdir.

Divanın rubâ'iyyât bölümünde 39 dübeyt bulunmaktadır. Bunlar genellikle aa-ba şeklinde kafiyelenmiştir. Şairin birçok dübeytte mahlas kullanması dikkat çeker. Bazen mahlasını dübeytin ilk beytinde kullanmıştır. Ayrıca 619 ve 623. dübeytlerin her mısrasına birer kısa mısra ilave edilmiş, bunlar müstezâd dübeyt şekline sokulmuştur.

Kıt'a nazım şekliyle yazılmış sadece 2 şiir vardır. Bunlar xa-xa şeklinde kafiyelenmiştir. Nakşî iki beyitlik kıt'alar yazmayı pek tercih etmemiştir. İki beyitlik şiir yazmak istediğinde de çoğu kez dübeyt nazım şeklini kullanmıştır.

Müfredât bölümünde yer alan beyitlerin çoğu matla, pek azı müfred şeklindedir. Divanda toplam 84 matla bulunmaktadır. Bunların 55'i müfredât bölümüne alınmıştır. Ayrıca alfabetik sıralanmış gazellerin harflere göre ayrılmış bölümlerinin başladığını göstermek üzere, her bölüm başına ilgili harfe uygun birer matla konmuştur. Bu matlaların sayısı alfabedeki harflerin sayısı kadar olup 29'dur. Divanda aslında 2 müfred bulunmaktadır. Müfred görünümündeki başka bir beyit ise iptal edildiği anlaşılan kasidenin ilk beytidir; şiirin devamı gelmediğinden bu beyit, müfred gibi görünmektedir.

2.1.1.2. Vezin

Nakşî şiirlerinde aruz veninin 15 kalıbını kullanmıştır. Nakşî'nin en çok kullandığı kalıp, tabloda da görüleceği üzere, 247 ayrı şiirde kullanmış olduğu hezec bahrinin *"Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün"* kalıbıdır. Nakşî'nin 161 şiirde *"Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*", 140 şiirinde ise *"Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*" kalıbını kullanması dikkat çeker. Nakşî genellikle aruzun söylenişi kolay ve Türkçeye en uygun kalıplarını tercih etmiştir. Bu durum, Nakşî'nin şiirin dış yapısı ve ahengi üzerinde çok durmadığını ve öncelikle anlatmak istediği meselelere yoğunlaştığını gösterir.

Nakşî'nin iki şiiri ise hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bunlar hece ölçüsünün (6+5=11) kalıbıyla yazılan 573. şarkı ile, hece ölçüsünün (4+4=8) kalıbıyla yazılan 589. şarkıdır. Divanda vezin bakımından sorunlu olan şiirler, aslında iptal edilmiş iki şiir parçasından ibarettir. Divanda iptal edilmiş 123. şiir parçasının iki beyti, birbirinden

farklı vezinlere uymaktadır. Şairin yazmaktan vazgeçtiği bir şiirin kalıntısı olduğu sanılan 56. müfredin vezni ise tamamen bozuktur.

Nakşî'nin şiirlerinde imale ve zihaf gibi aruz kusurlarına sık rastlanır.[42] Özellikle, klasik Türk şiirinde çok büyük bir kusur sayılan zihafa aşırı derecede başvurmuştur. Nakşî'nin bir buçuk hece sayılması gereken "med"li heceleri sık sık bir kapalı hece sayması dikkat çeker. Ulama yapılması beklenen bir durumda vezin gereği ulamadan kaçınmak olarak tarif edilen "sekt" hadisesine de Nakşî'nin şiirlerinde çok rastlanır. Bu kusur da şiirlerin ahengini sık sık bozmaktadır.

Nakşî'nin tarih düşürmek amacıyla yazdığı şiirlerde gazellere göre, vezne daha az önem verildiği ve aruz kusurlarının arttığı görülmektedir. Kelimelerin ses düşmesi ve ses türemesiyle vezne uydurması konusunda aşırıya giden tutuma sahip olduğu söylenebilir. "Bezm, dehr, sabr, hüsn, zikr" gibi Arapça kelimeleri vezin gereği "bezim, dehir, sabır, hüsün, zikir" şeklinde okumuş ve Türkçe kelimelere benzetmiştir.

Nakşî şiirlerini vezne uydurmak için aruz hatalarına başvurmakla kalmaz, zaman zaman daha da aşırıya giderek kelimelerden bazı ses ve harfleri atar. Mesela, aşağıdaki beyitte "sehî" kelimesi "seh", "boyun" kelimesi de "boyn" şekline sokulmuştur.

Maksadı ol ser-keş-i sevr-i sehün bilmem n'ola

Kim soguk mu'āmele kılmak bana boyn egmeyüp (K. 69/4)

Divandaki aruz kalıplarının kullanıldıkları şiir sayıları hakkında üç tablo hazırlandı. Divan, nazım şekilleri bakımından çok zengin olduğu için, şiirlerin nazım şekillerine göre vezinleri tek tabloda gösterilemedi. Bu nedenle önce beyitlerden oluşan veya bentlerden oluştuğu hâlde şairin kasidelere dâhil ettiği şiirler için bir tablo hazırlandı. Sonra da bentlerden oluşan ve musammatlar bölümüne alınan şiirler için ayrıca bir vezin tablosuna yer verildi.

Divanda kullanılan aruz kalıpları ve bunların kullanıldıkları şiir sayıları aşağıda gösterilmiştir. Kalıplar önce bulunukları bahirlere göre gruplandırılmış, sonra da kullanılma sayıları dikkate alınarak sıralanmıştır.

[42] "İmale, med, ulama, zihaf ve sekt" hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz,* Dergâh Yayınları, 11. Baskı, İstanbul 2009, s. 142-158.

Tablo 2.1

Divanda kullanılan aruz kalıplarının şiirlere göre sayısı

Bahir	**Aruz Kalıbı**	**Sayı**
Remel [Koşma]	*Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*	161
	Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün	140
	Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün	2
Hecec [Türkü]	*Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün*	247
	Mef‘ûlü mefâ‘îlü mefâ‘îlü fe‘ûlün	87
	Mefâ‘îlün mefâ‘îlün	7
	Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün	4
	Mef‘ûlü fe‘ûlün mef‘ûlü fe‘ûlün.	2
	Mef‘ûlü mefâ‘îlü mefâ‘îlün fâ‘	1
Recez [Titrek]	*Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*	4
	Müstef‘ilâtün	1
Münserih	*Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün*	4
Muzâri‘ [Benzer]	*Mef‘ûlü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün*	9
	Mef‘ûlü fâ‘ilâtün	1
Müctes [Kopuk]	*Mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün*	24

Beyitlerden oluşan veya kasideler bölümünde bulunan şiirlerin vezin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Şiirlerdeki kalıplar en çok kullanılandan en az kullanılana doğru sıralanmıştır.

Tablo 2.2

Beyitlerden oluşan veya kaside olarak nitelenen şiirlerde kullanılan vezinler

Aruz Kalıbı	**K.**	**Kt.**	**G.**	**D.**	**Mt.**	**Mf.**
Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün	71	1	135	13	11	-
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	38	-	75	7	29	-
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	27	-	74	9	26	1
Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün	14	1	58	3	8	-
Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	1	-	10	5	7	1
Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün	1	-	5	1	1	-
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	4	-	-	-	-	-
Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün	3	-	1	-	-	-
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün	1	-	-	1	1	-
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	1	-	1	-	-	-
Mef'ûlü fe'ûlün Mef'ûlü fe'ûlün	-	-	2	-	-	-

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlün fa'	-	-	-	-	1	-

Bentlerden oluşan nazım şekilleriyle yazılmış ve musammatlar bölümüne alınmış şiirlerde kullanılan vezinlerin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu tabloda da şiirlerdeki kalıplar en çok kullanılandan en az kullanılana doğru sıralanmıştır. Hece ölçüsüyle yazılan iki şarkı bu tabloda değerlendirmeye alınmamıştır.

Tablo 2.3

Bentlerden oluşan ve musammatlar bölümünde bulunan şiirlerde kullanılan vezinler

Aruz Kalıbı	**Mn.**	**Mb.**	**Ms.**	**Mh.**	**Th.**	**Ş.**	**Dt.**
Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün	-	1	1	5	5	3	-
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	-	-	1	5	-	5	-
Mefâ'îlün Mefâ'îlün	-	-	-	-	-	7	-
Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün	-	-	-	-	2	1	-
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	-	-	-	1	2	-	-
Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün	-	-	-	-	1	-	-
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün	-	-	-	-	-	1	-
Mef'ûlü fâ'ilâtün	-	-	-	-	-	-	1
Müstef'ilâtün	1	-	-	-	-	-	-

2.1.1.3. Kafiye

Kafiyeler, kafiyenin asli son harfi olan "revî"den önceki harflerin özelliklerine göre sınıflandırılır.[43] Nakşî Divanı'nda bulunan kafiye çeşitlerine dair bazı örnekler aşağıya alınmıştır.

Nakşî, şiirlerinde sık sık kafiye-i mürdefe kullanmıştır. Örnek beyitlerdeki ridf ve revîler koyu harflerle yazılmıştır.

*Bârekallâh Mustafâ Hân-ı zam**ân***

*Kim odur şâhenşeh-i 'Osmâniy**ân** (K. 80/1)*

*Herkesün gönli murâdın eyle ihs**ân** yâ Mücîb*

*Senden olur çün kamu bîmâra derm**ân** yâ Mücîb (G.169/1)*

*Sanma bu câh-ı fenâ içre ben ikb**âl** aldum*

*Şeyh-i 'ışkam ki 'abâ yerine bir ş**âl** aldum (G. 393/1)*

*Ey şefâ'at kulzüminün menba'ı sultân-ı d**în***

*V'ey gürûh-ı enbiyâ serdârı fahrü'l-mürsel**în** (G. 18/1)*

*Ey pâdişeh-i 'âlem [ü] dâd-âver-i gerd**ûn***

*Hemvâre İlâh devlet ü 'ömrün kıla efz**ûn** (G.417/1)*

*Bir büt-i 'işve-nümâ şûh perî 'âlî-cen**âb***

*Ètdi dil mülkini bir nîm-nigâhıya har**âb** (G. 171)*

*Senün'çün ey büt-i ser-keş gönül âşüfte-h**âl** oldı*

*Derûnum inleyüp neyveş hayâl-ender-hay**âl** oldı (G. 543/1)*

Nakşî'nin şiirlerinde mücerred kafiyenin de sık kullanıldığını söyleyebiliriz. Örnek beyitlerde, revîden önceki kısa ünlü ve revîler koyu yazılmıştır.

*Yâ Rab beni kıl devlet-i dâreyn ile ihy**â***

*Budur dilegüm senden 'atâ eyle müdâm**â** (G.79/1)*

[43] Kafiye ve kafiye harfleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983, s. 59-68; M. A. Yekta Saraç, *Klâsik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul 2007, s. 257-275; Muallim Naci, *Istılâhât-ı Edebiyye*, hzl. M. A. Yekta Saraç, Risale Basın Yayın LTD., İstanbul 1996, s. 72-107.

*Subh-dem sünbülsitâna ey büt-i ra'nâ güz**el***

*'Andelîb-i dil-firîb-i nâlişüm gûş eyle g**el** (G. 366/1)*

*Bu şeb h˘âb içre âgûşumda bir sîmîn-bed**en** buldum*

*Sarıldum hâleveş ol mâha çün bî-pîreh**en** buldum (G. 373/1)*

*Sâkîyâ neşve-i la'l-i lebüne m**ül** mi dėsem*

*Yohsa gül-bûs-ı ruh-ı aluna ter g**ül** mi dėsem (G. 378/1)*

Divanda, te'sîs elifi denen harfle yapılmış müessese kafiye örneklerine de rastlanır.Örneklerdeki te'sîs, dahîl, dahîlin harekeleri ve revîler koyu yazılmıştır.

*Gönül fi'l-i şenî'le ėtme gel evkâtunı z**âyi'***

*K'olur ol matlab-ı dâreynün olan ecrine m**âni'** (G.321/1)*

*Yā İlâhî dâ'imâ senden hid**âyet** isterem*

*Her umûrumda meded lutf [u] 'in**âyet** isterem (Mş. 14/I)*

*Felâtûn-rây Sultân Mustafâ Hân-ı felek-p**âye***

*Ki oldur şehryâr-ı 'âlem-ârâ-yı hümâ-s**âye** (K. 35/1)*

*N'ola te'sîr-i nâlem gâlib olsa nâliş-i n**âya***

*Bu bir sırr-ı hakîkatdür ki fehm ėtmez fürû-m**âye** (G. 455/1)*

*Ey gönül gafleti ko gezme yüri dîv**âne***

*Dâ'imâ sabr u tevekkülde ol 'âkil**âne** (G. 473/1)*

Divanda, revîden önceki harekesiz kayd harfiyle yapılan mukayyede kafiye örnekleri daha az görülür. Örnek beyitteki kayd ve revîler koyu harflerle yazılmıştır.

*O meh-rû bezme mahfî gelse ammâ nîm-mes**t** olsa*

*Dem-â-dem cür'aveş 'uşşâk-ı gayrun kadri pes**t** olsa (G. 462/1)*

Nakşî cinaslı kafiyede orijinal örnekler bulmaya çalışmasıyla dikkat çeker. Örnek beyitlerdeki cinaslı kelimeler koyu yazılmıştır.

*Dil-ber lebine benzedemem al **kirâsı***

*Kim gelmeyicek agzuma dendân **kirâsı** (G. 548/1)*

*Âh kim sevdüm yine bir serv-kad **şehrî** güzel*

*Gûyiyâ başuma zindân eyledi **şehri** güzel (G. 370/1)*

2.1.1.4. Redif

Nakşî Divanı çok sayıda şiiri barındıran hacimli bir eserdir; bu nedenle redifler bakımından da oldukça zengindir.

Musammatların her bendinde farklı redif kullanılabilir; bu rediflerin de değerlendirmeye alınmasıyla divandaki redif çeşitliliği daha net ortaya çıkmaktadır. Şiirlerde "geldi" 8, "oldı" ve "olsun" 7 kez kullanılan redifler olarak başı çekmektedir. Nakşî'nin "gel-, ol-, et-, eyle-" fiilerinden gelen kelimeleri redif olarak çok kullanması dikkate değerdir. Nakşî Divanı'nda kullanılan redifler aşağıya alınmıştır.

açmaz ko: th. 556

'afıv yâ Rab: mt. 168.

âh: g. 482

al bûsemi gel dėr: g. 219

aldum ben: g. 412

aldum: g. 391, 393

'âlem bende sultânum: g. 386

alındı: g. 534

Allâh: mh. 551/I

âlûd: g. 200

anladamam: g. 390

anlanmaz: g. 296

'arz: g. 313, 314, 316; mt. 312

'âşık: d. 633; g. 335; k. 25; mt. 328

'âşıkuz: g. 285

atayor: g. 232

'azîz: mt. 262

bâ'is: g. 182; mt. 181, 664

bak: g. 339

barış göriş: g. 305

bayram: g. 398

belîg: mt. 322

ben 'âlem necidür: d. 635

ben: d. 621; g. 432

bencileyin: g. 411

benüm: mh. 592/I

besbelli: g. 547

besdür bes: g. 299

Beşiktaş: k. 28

bildük: g. 354

bilmem: g. 400

bilmez: g. 269

bilürüz: g. 275, 276

bir kez: g. 264

biz: g. 294

bizdedür: g. 243

bizi mahrûm-ı kâm ėtdün: g. 351

bizüz: g. 289

bozuk: g. 340, 341

bul: mh. 570/IV

buldı: g. 508

buldum: g. 373

bulur bulışdırur: g. 208

cânibine: g. 467, 468

cânum: g. 379

çekdi: g. 535, 536

çekdirdün: g. 345

çekdüm: g. 382

çeker çevirür: g. 246

çeker: d. 611

çekmeyüz: g. 283

çepçevre: g. 470

çıkdı: g. 530

dedem dem çekerem: ms. 560/IV

degmez: g. 268

deler: g. 245

dem neyde midür meyde midür: ms. 560/I

dėrler: g. 210

dest-res müşkil: g. 364

dil-ber: g. 254

dilek: mt. 343

dönmişdür: g. 238

durur âh: g. 460, 461

duzâh: mt. 194

düşdi: d. 602

ėde: mh. 572/I

ėder yok: g. 332

ėder: g. 221; mh. 568/V

ėderek: th. 557/IV

ėdersin sen: g. 429

efendim geleyor: g. 211

efendim: g. 394; k. 151, 155; ş. 579
ele girmez: g. 272, 273, 274
erde bile: g. 483
ėt: g. 178, 179; ş. 585/I
ėt: ş. 574/III
ėtdi hat: d. 637
ėtdi: g. 526; ş. 578/II
ėtdüklerüm: g. 384
ėtdüm: g. 383
ėtdün: ş. 593/V
ėtme: ş. 585/II, 588/II, 589/4
ėtmesem: g. 385
ėtmez: g. 288
ėtsün: g. 440; k. 97, 130
eyle yâ Rabbi: k. 4
eyle: g. 421, 450; k. 7/IV; ş. 593/IV
eyledi: g. 544
eyledün: g. 346, 358
eylemedür: mt. 668
eylemiş: mt. 301
eyler: g. 227, 249, 250; th. 559, 564/IV
eylesün: d. 600
feryâd: g. 198, 201
fidâ: mt. 684
garaz: g. 315
geç: g. 185; mt. 184
gel: ş. 574
geldi: g. 525, 539, 545; k. 30, 38, 57, 62, 76
gele mi gelmeye mi: g. 513
gelen: g. 415
geleyor: d. 626; g. 213, 222
gelmez: g. 291
gelür: g. 247; mt. 686
gerekdür: g. 256
getürür: mt. 688
gizlendüm: g. 396
gönül: g. 365
gör kim: th. 564/III
görinür: g. 220
gösterür: g. 229
güç: g. 186
gül: k. 89
güzel: g. 267
hançerün: mh. 568
haz: mt. 665
hoş geldün: g. 356

hûb: d. 620

hulûs: d. 613

husûsunda: k. 145

hünkârum: g. 399

‘ışk: g. 329, 334, 336, 338

‘ışkına: k. 14/III

‘ışkumdur: g. 230

‘ışkuz: g. 277, 278; mt. 661

ibtidâ: k. 163

içinde: k. 75/I

içre: g. 485

ile: g. 453, 471; k. 133; ş. 593/I;

th. 562/VI

imiş: g. 307; mt. 692

in-şâ’allāh: g. 447; k. 94

ise de: d. 629; g. 464

ise: g. 492; ş. 596/V

ister: g. 217, 236; ş. 599

isterem: k. 14/ I

‘izz ile: k. 64, 150/V

kaldı: g. 509

kalur: g. 205

karîb: g. 172

kaydında: mt. 696

kıl: k. 3

kıl: ş. 574/V

kim: th. 558/III

kulam: mt. 683

lezîz: mt. 202

mahabbet: g. 176

mahfûz: mt. 319

mahsûs: g. 311; mt. 309

mahsûsdur: g. 239

melîh: g. 193; mt. 189

memdûh: g. 192

mı dėsek: g. 350

mi dėsem: g. 378

mi gelmez: g. 270

müferrih: g. 191

mütelezziz: g. 203

nâz: g. 295

ne hâcet: g. 177

neden sonra: g. 457

o şûhun: d. 614

okudırdı: g. 546

okudırsın: g. 431

okurdı: g. 538

ol: ş. 579/IV

ola: k. 59

olamaz: g. 265, 266, 267

olasın sen: g. 577

olaydum: d. 623

olayum dėr: mt. 667

oldı sultânum: d. 601

oldı: g. 519, 537, 543; k. 121;

mh. 591/I, 77/IV; th. 554/IV

oldugın: g. 428

oldukça: th. 559/II

olıcak: mt. 646

olmasa: g. 484; th. 562/IV

olmasun: g. 404, 425

olmayuz: g. 280

olmaz idün evvel: mt. 645

olmaz mı: g. 540

olmaz: g. 293; d. 632

olsa gerek: d. 605, 606, 607

olsa: g. 462

olsak: g. 330

olsun: g. 410, 436, 439; k. 34,

116; mt. 674; ş. 574/IV

olur: g. 235; mh. 553/IV; mt.

685, 690; ş. 581/II

olursa: th. 565/V

‘ömrüm: g. 372

par par: g. 214

saf saf: g. 326

sâkıt: g. 318

saltanat: k. 91

sana: g. 167

Seferlidür: g. 228

sen misin: g. 422

sen: d. 622, 625; g. 409, 418;

ş. 574/II

sensin: g. 419, 433

senün: g. 353

senündür: k. 6/V; ş. 573

sesi sevmez: g. 287; th. 555

sevdügüm bir dânedür: g. 253

sevdügüm: g. 374, 375

sor: g. 234

söyle: mh. 561/I

sözüm: g. 380

sultânum: k. 77/I; th. 554/I

sürh: g. 195

şehri güzel: g. 370

şimdi: g. 514

şûh: g. 196

tâzedür dėrler: g. 212

tâzeye: g. 493

tek durmaz: ms. 566/I

tenzûy: g. 533

tevbe: k. 6/IV

üstine: k. 27, mt. 662

üzre: d. 624; k. 55, 128; g.448, 479

var: mt. 651

vėr memelerden: g. 405

vėrdi efendim: g. 397

vėrseler: mh. 568/IV

vėrür: d. 616; g. 242

yâ Mücîb: g. 169

yâ Rabbenâ: k. 1, 11, 78

yâr eli: g. 511

yazmışlar: g. 255

yėrin tutmaz: g. 281, 282

yetişdirdüm: g. 387

yine sensin sen: mh. 552/I

yok: g. 333, 337

zümresine: mh. 553/I

2.1.1.5. Deyimler

Nakşî Divanı'nda kullanılan deyimlerden bazıları şunlardır: bağrına basmak (G. 381/5), başına tel takmak (G. 335/5), başına teng etmek (K. 151/13), baştan çıkarmak (G. 516/3), boyun eğmemek (K. 69/4), câna cân katmak (G. 375/3), çekirdekten yetiştirmek (G. 387/4), çok görmek (K. 107/4), derûnunu yakmak (K. 137/5), dillere düşmek (K. 155/34), dünyâyı başına zindân eylemek (G. 495/4), ebirden nem kapmak (G. 186/2), el çekmek (G. 284/1), elden çıkarmak (G. 351/5), ele girmemek (G. 272/1), ensesini almak (G. 391/3), feleğe kelek dememek (K. 151/13), gönülde yer etmek (Th. 559-V/4), göz kulak olmak (G. 324/4), gözden geçirmek (G. 391/5), güler yüz göstermek (G. 200/3), günehini almak (G. 361/3), hâtırdan çıkmamak (G.206/2), hîçe çıkmak (K. 153/6), kendi yağı ile yanıp yakılmak (K. 155/24), kılı kırk yarmak (G. 506/5), nakşını çıkarmak (G. 193/5), nâmını yürütmek (Ş. 579-IV/1), payını almak (G.434/8), serden geçmek (G. 338/1), sevdâya düşmek (G. 523/2), tek durmak (Ms. 566-I), tundan tuna atmak (K. 95/10), uğruna ser vermek (G. 393/4), yalan atmak (G. 232/2), yan çizmek (G. 377/4), yan vermek (G. 242/1), yolu düşmek (G. 246 /3), yüz vermemek (G. 413/3), zahmet çekmek (K. 27/6) vs. Divanda yer alan deyimler elbette

verilen örneklerden daha fazladır. Divandaki deyimler hakkında ayrıntılı incelemelerle, Nakşî'nin kullandığı deyimler daha net ortaya çıkarılabilir.

3. NAKŞÎ'NİN EDEBÎ KİŞİLİĞİ

3.1. Kaynaklara göre Nakşî'nin edebî kişiliği

Nakşî'nin hayatı hakkında bilgi veren kaynaklar onun edebî kişiliğine ya hiç değinmemiş ya da bu konuyu kısaca ele almıştır. Bu kaynaklardan sadece Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi onun edebî yönünden söz eder ve "... şi'r ve inşâ ve mûsîkîde sâhib-âsâr, mecmû'a-i nakş u kâr bir vücûd-ı nâmdâr idi" der.[44] Nâil Tuman ise Nakşî'nin bir divanı olduğunu belirterek divanın bulunduğu kütüphaneyi ve kütüphane numarasını verir.[45]

3.2. Nakşî'nin kendi şiir ve şairliği hakkındaki değerlendirmeleri

Nakşî, şiiri ve şairliği hakkındaki düşüncelerine, genellikle kasidelerinin fahriye bölümleri ve gazellerinin makta beyitlerinde yer vermektedir. Bu düşüncelerini şiir, şair, söz, kalem, tarz, mizaç ve yaratılış anlamına gelen kelimelerden hareketle ifade etmektedir.

3.2.1. Şairliği

Nakşî'nin mizacı çevik bir attır; bu at, şiir arsasında küheylan olur. Onun binicisi ise Nakşî'nin mert ve kahraman düşüncesidir.

Semend-i tab'-ı Nakşî 'arsa-i nazma küheylândur

Süvârı lîk anun endîşe-i merd [ü] behâdırdur (G. 233/9)

Nakşî, bir şair olarak "selîs", yani "akıcı" bir mizaca sahip olmanın peşindedir; çünkü bu akıcılık onun şiirlerine yansır ve âşıkların beğenisini kazanmasını sağlar.

Nakşî-i suhan-sâz-meniş tab'-ı selîs ol

Gûş eyleyen 'ışk ehli dėsün böyle er olmaz (G. 293/5)

Her şairin şiiri, aynı değerde değildir; çünkü bir vadideki her madende inci ve cevher bulunmaz.

---

[44] Müstakîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi, *a.g.e.,* s. 558.
[45] Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, C. II, s. 1091.

Her şâ'irün eş'ârı mu'âdil-hüner olmaz

Her kânda çü bir vâdîde dürr [ü] güher olmaz (G. 293/1)

Nakşî şairliğine güvenir, diğer şairlerle rekabet etmekten çekinmez. Mesela, Beşiktaş'ın güzelliklerini en iyi öven şaire, padişah tarafından ödül verilecek olsa bu konuda bütün şairlerle mücadele edebilir. Beşiktaş'ı övmeyi gönlünden geçiren diğer şairlere meydan okur. Böyle yiğit bir şair varsa gelsin de görelim, der.

Şâ'irlere öndül kosa ger vasfunı hünkâr

Ben elleşürem cümle hasîmâna Beşiktaş (K. 28/11)

Var ise gönülden geçürür medh-i cemîlün

Gelsün görelüm merd ise meydâna Beşiktaş (K. 28/12)

Nakşî'yi diğer şairlerden ayıran ve üstün kılan, sözünün "merdâne" yani mertçe olmasıdır.

Sözde seni çok gerçi ki ta'rîf eder ammâ

Benden gibi var mı sözi merdâne Beşiktaş (K. 28/15)

Nakşî, şairlik gücünü padişahın himmetinden alır; arkasına padişahı aldığından söz erbabına meydan okuma cesareti bulur.

Mâdâm ki bana himmeti var şâh-ı cihânun

Meydân okuram ehl-i suhan-dâna Beşiktaş (K. 28/18)

Nakşî'ye göre, şairlerin şiir yazmasındaki asıl amaç, devlet büyüklerine hayır dua etmektir.

Olsun hemîşe ol dilîr zevk [u] safâda müstedâm

Mahsûli ancak şâ'irün eş'ârdan hayr-ı senây (K. 142/9)

Nakşî'nin aşkı aslında Allah yolunadır; temiz mizacı mecazi aşktan uzaktır. Bundan dolayı, Nakşî'nin dilinden dökülen nükteler, Allah söyletmesidir.

Sa'y-ı 'ışkum râh-ı Hakdur pâk tab'um bî-mecâz

Nükteler izhâr eder intâk-ı Hakdur her nefes (G. 300/4)

Şiirlerindeki tasvir gücünü, ünlü nakkaşların tasvir gücünden üstün tutmaktadır. Ünlü nakkaşlar, Nakşî'nin tasvir ettiği taze gülü kıskanırlar.

Velî Cân ile kalmış Mânî vü Bih-zâd reşk üzre

Güzel gül nakşın almış Nakşî her dem tâzedür dėrler (G. 212/5)

Şiir konusunda Nakşî ile iddialaşan dostu da Nakşî gibi, "dîvân şâ'iri" olma iddiasında bulunur. Bu ifadeden, Nakşî'nin dolaylı yoldan da olsa klasik Türk şiirinin temsilcilerini "dîvân şâ'iri" olarak adlandırdığı anlaşılır.

Ta'accüb Nakşiyâ da'vâ-yı şi'r ėtmiş bize ol yâr

Dîvân şâ'iriyem dėrmiş Emîn ismin lakablanmış (G. 308/5)

3.2.3. Şiiri

Herkes şiirlerinin bir sihir ve büyü gibi olmasına çalışır; Nakşî'nin şiiri ise anlayış sahipleri tarafından halledilmesi gereken bir "müşkül"dür.

Herkes eş'âr-ı bülendin sihr ü efsûn tarh ėder

Lîk bu nazmum zevi'l-'irfâna müşkül gösterür (G. 229/3)

Nakşî'nin şiiri, değerli maden ve taşlarla kıyaslanabilir; mesela, değer bakımından "zer-i hâlis", yani "saf altın"dır. Nakşî'nin şiirini duyanlar, Nakşî'yi bin kere takdir ederler.

Zer-i hâlis gibidür bu husûsda Nakşî eş'ârun

İşidenler sana bî-şübhe tahsîn-i hezâr eyler (G. 250/5)

Nakşî'nin şirin şiirleri, padişahlara layık inciler gibidir. Nakşî, anlam denizinde bir sedef olur; padişahlara layık söz incilerini, şiir ipine dizer.

Gören eş'ār-ı şîrînüm sadefveş bahr-i ma'nâda

Çeküp rişte-i nazma dürr-i şehvârı dizen dėrler (G. 257/ 4)

Nakşî'nin inci gibi şiirlerini şiir ipliğine çekenler, onun güzelleri vasfetmede eşsiz olduğunu söylerler; ona yüz kere "Aferin!" derler.

Çekenler rişte-i nazma dür-i eş'ârun ey Nakşî

Güzel vasfında yektâsın sana sad âferîn dėrler (G. 210/5)

Nakşî'nin şiiri, "tuhfe" yani "yeni çıkan, hoşa giden" diye nitelenebilir. Onun şiiri, söz tartısında, değerli taşları tartmaya yaratan "kırat" ile tartılır.

Nėce fahr ėtmeyem bu tuhfe eş'ārumla ben zîrâ

Bilür kîrât ile kadrin suhan mi'yârı çepçevre (G. 470/10)

Nakşî'nin şiirleri o kadar beğenilir ki söz ustaları bu şiirleri birbirine sunarlar; şairler, düşmanca bir rekabete girişir, üzerine ödüller konan bu şiirlerle iddialaşırlar.

Şi'rüm 'arz ėtse n'ola birbirine ehl-i suhan

Bahs-ı eş'ârda hasmâne çün öndülleşerek (G. 349/ 4)

Sözden anlayanlara hayret veren bu şiirler, yeni tarzda ve taze olduğundan "tâze-rev" ve "tâze-zemîn" olarak nitelenebilir.

Vėrdi hayret yine ehl-i suhana Nakşînün

Böyle bir tâze-rev [ü] nev-zemîn eş'âr dėyişi (G. 528/5)

III. Mustafa Han için yazılmış "üstüne" redifli kasidesi, "şevklendirici, şevki harekete geçirici"dir; kubbe ve köşklere asılmış, ışıkdan bir avizeye benzer.

Yine şevk-engîz nazmum vasf-ı hâkân üstine

Nûrdan âvîzedür san tâk [u] eyvân üstine (K. 27/1)

Şiilerindeki nükteler, diğer söz ustalarının nüktelerine tercih edilir. Nakşî övünmeye ihtiyaç duymaz; Nakşî'nin değeri, olgun insanlar tarafından zaten bilinir.

Ben öginmem kadrüm erbâb-ı kemâl a'lâ bilür

N'ola tercîh olsa nüktem nükte-dânân üstine (K. 27/3)

3.2.4. Kalemi

Nakşî'nin kalemi, mana hazinelerini ortaya çıkarmaya yarayan bir "tîşe", yani baltadır. Nakşî onun sayesinde yüz binlerce hayali gözünde canlandırır, dile getirir.

Ele tîşe-i kilk alup ma'ânî gencin ėtdüm feth

Nėçe yüz bin tasavvur ile oldum çün suhan-gûyân (K. 5/16)

Kalem denen balta, manalar arasından define bulur; öyleyse gazel yazıp bu definenin incilerini, şiir ipliğine dizmek gerekir.

Defîne buldı gûyâ tîşe-i kilküm ma'ânîden

Gazel-perdâz olup rişte-i nazma n'ola dür dėrsem (K. 124/26)

III. Mustafa için yazılan bir kasidesinde, kalemini "güher-pâş" yani " cevher saçan" diye nitelenir. "Dür-efşân" kelimesini kafiyeye uydurur, kalemine "dür-efşâ", yani "inci saçan" der; ama bu kalemle bile padişahın güzel vasıflarını ortaya koymak mümkün değildir.

Ne haddüm ben anun vasf-ı cemîlin eyleyem tahrîr

Ki minnet eyleyüp kilk-i güher-pâş [u] dür-efşâya (K. 35/18)

Kalem, cevher veya inci saçsa da sözü uzatmamalı, hatta kısa tutmalıdır; anlayış sahipleri bile böyle söylenmiş sözü kıskanırlar.

Yeter ey kilk-i güher-pâş ne bu tatvîl-i kelâm

Eyle imsâk sözi tâ reşk ėde ehl-i 'irfân (K. 88/29)

Şitâ'iye türünde yazdığı bir şiirde, kâğıdı beyaz rengiyle buz kesmiş bir zemine benzetir; bu buz gibi zeminde kalemin ayağı kayar ve kalem buzda kızakla kayan bir çocuğa döner.

Sahn-ı kâgıd buz kesildi kilk olup lagzîde-pâ

Döndi bir tıfl-ı mülâ'ib-cûya san kızak kayup (K. 69/7)

Nakşî'nin kaleminin oka benzeyen düzgün boyu, kafiyenin daralmasıyla yay gibi eğilir.

Olup kâfiyye teng çün nev-zemîn bir nev-gazel tahrîr

Ėdince hâmenün ya-gûne tîr-i kaddi hamlandı (K. 29/42)

Nakşî, kalemini "kerâmet-gû" yani "keramet söyleyen" diye niteler. Bu kalem, görülmeyen kutsal bir sesleniciden veya melekten aldığı haberleri aktarır.

Tefe''ül-gûne nazm-efşân iken kilk-i kerâmet-gû

Bu beyti hâtif-i kudsîden ol der-hîn habîr oldı (K. 121/40)

Nakşî'nin kalemi, bu şevk ve isteğiyle, Zühre'nin sazına daima eşlik eden bir neye benzer.

Bu şevk [u] hˇâhişle benüm n'ola nevâzişde müdâm

Peyrevlik ėtse Zührenün çengine kilküm misl-i nây (K. 142/10)

Nakşî'nin hayal denen Bihzâd'ının kalemi gazel yazar; bu gazeldeki beş beyit, resmedilmiş beş gülü andırır.

Kilk-i Bih-zâd-ı hayâlüm bir gazel nakş eyleyüp

Vasf-ı rûy-ı yâra penc beyt ile beş gül gösterür (G. 229/4)

Nakşî'nin kalemi, şiir ve kusursuz söz söyleme arsasında dolaşan, karayağız bir at gibidir.

Nakşinün edhem-i kilkinden olur hod ma'lûm

'Arsa-i nazm [u] belâġatde bihîn mişvârı (G. 542/5)

Bazen şiir meydanında bir karayağız ata veya küheylana dönüşen Nakşî'nin kalemi bazen de ah eder ve gözünden kara kanlar dökerek sevgiliye aşk mektubu yazar.

Nâme-i hâlüm dü-pây-ı yâra tahrîr ėtmege

Kara kanlar aglayup çeşminden ėtdi hâme âh (G. 482/4)

Nakşî'nin kalemi, övgü denen gül bahçesinde, akıcı bir dille bülbül gibi gazel okur.

Bir tuhfe gazel okudı bülbül gibi hâmem

Gülşengeh-i vasfında selâsetle efendim (K. 155/43)

Âşık, sevgilinin tatlı dudağını andıkça hayallerle dolu kalem de şeker kamışı tarlasındaki tatlı kamışlara döner.

Şekeristâna döner hâme-i pür-zîb-i hayâl

Lebini yâd ėde çün 'âşık-ı bî-tâkat [ü] tâb (G. 170/2)

3.2.5. Sözü

Nakşî, "sözüm" redifli gazelinde (ND'de 380. gazel), sözünün özelliklerini bir bir sayar. Buna göre Nakşî, gizli sır sayılan sözlerini her gördüğü güzele söylemez. O, rint bir âşıktır ve sözleri de "ârifâne", yani anlayışlı kimselere göredir.

Her büt-i 'işve-pereste gizli râz 'arz eylemem

'Âşık-ı rind-i cihânam 'ârifânedür sözüm (G. 380/2)

Nakşî'nin sözleri "âşıkane"dir; bu yüzden, Nakşî'yi görenler onu Ferhâd sanır. Nakşî, aşktan Ferhâd gibi olunca onun sözleri de insanlara "şîrîn" gelir.

Sûretâ nazmum gören Ferhâda eş sanur beni

Lîk hoş şîrîn kelâmum 'âşıkânedür sözüm (G. 380/3)

Nakşî'nin sözü "hoş" ve "bülbülâne"dir; yani Nakşî aşkın gül bahçesinde gönlü yanan, hoş sözleriyle aşk derdini bülbül gibi anlatan bir şairdir.

Câ-be-câ sûz-ı derûnum gülşen-i 'ışk içre hep

Hâlüm ifşâ ėtmege hoş bülbülânedür sözüm (G. 380/4)

Nakşî, padişah saydığı bir güzelin dilencisidir; bu güzel, ince beliyle öyle naziktir ki Nakşî de onun inceliğine layık olacak şekilde ince ve "nâzikâne" sözler söylemeye çalışır.

Bir gedâyam ol şehün mūy-ı miyânı nâzına

Ya'nî sarılmak içün pek nâzükânedür sözüm (G. 380/5)

Nakşî bulunduğu ortama şevk getiren, müptela mizaçlı bir âşıktır; bu âşığın "şâirâne" sözlerinde ne sırlar bulunduğunu kimse anlayamaz.

Nakşiyâ şevk-âver [ü] âlüfte-meşreb 'âşıkam

Kimse fehm ėtmez ne sır vâr şâ'irânedür sözüm (G. 380/6)

Nakşî hem akıcı hem de coşkulu sözler söylemekten yanadır. Şairin şiiri akıcı olmalı, sözü de gönül erbabına şevk vermelidir.

Şâ'ir oldur ki selîsâne gerek eş'ârı

Bahş-ı şevk eyleye erbâb-ı dili güftârı (G. 542/1)

Yine de dua ile kıyaslandığında, söz söyleme sanatı ve hünerler önemli görülmez. Söz boş, hüner de efsanedir. Nakşî'nin asıl maksadı dua etmektir.

Suhan bîhûde fenn efsânedür dâ'im du'â kasdum

Hemân Allâh efendimün vücûdın eylesün bî-gam (K. 124/57)

3.2.2. Tarzı

Nakşî aslında mutasavvıf bir şairdir; buna rağmen, XVIII. yüzyıla damga vuran Nedîm'in şuhane tarzından da etkilenmiştir. Bunu sadece şiir tarzıyla yansıtmaz, şiirlerinde Nedîm'in adını vererek açıkça söyler.

Nakşî'nin gazel söyleme tarzı "Nedîmâne"dir, yani Nedîm'in tarzına benzer. Zaten Nakşî'nin mizacı "âşüfte", gazeli "tuhfe"dir. Bu nitelemeler sırasıyla Nedîm'in şiire getirdiği "şuh" ifadelere ve "yeni" söyleyişlere işaret eder.

Etvâr-ı pesendün görüp âşüfte-i tab'um

Bir tuhfe gazel dėdi Nedîmâne Beşiktaş (K. 28/21)

İkramın şevkiyle Nakşî'nin şiiri de yükselir; sanki Nedîm tarzındaki şiirine bir kıyafet biçilir.

Şevk-ı ta'zîm ile kıldum anı ta'zîm ki benüm

Gûyiyâ nazm-ı Nedîmâneme hil'at geldi (K. 30/18)

Nakşî, hükümdarın ayağı toprağına sunmak üzere "şitâ'iye" yazarken Nedîm'i örnek almıştır.

Hâk-i pây-ı şehryâra Nakşî mânend-i Nedîm

Armagan-gûne şitâ'iyye çü bir beyt söyleyüp (K. 69/8)

Nakşî'nin kaside yazarken Nef'î'den etkilendiği fark edilir. Hatta Nakşî kendini Türk edebiyatında kasidenin en büyük üstadı sayılan Nef'î'den bile üstün tutar. Nakşî'ye göre, yazdığı bu şiirleri Nef'î görse kıskançlıktan çatlar; beğenisini dile getirerek onları kulağına lal taşı ve inci gibi küpe eder.

Görseydi eger Nef'î benüm vâdî-i nazmum

Seng-i hased eylerdi anun cismini ifnâ (K. 26/36)

Tahsîn-i belîg eyleyerek gevher-i nazmum

Âvîze-i gûş eyler idi la'l ü dürâsâ (K. 26/37)

Bir kasidesinde ise Nef'î'den saygıyla bahseder ve onun bir beytini tazmîn eder; bu beyti tazmîn edeceğini kasidenin bu beyitten bir önceki beytinde belirtir.

Dėmiş Nef'î-i merhûm işbu beyti çün ezel ben de

Derûna hasb-i hâl mânend n'ola tazmîn eylersem (K. 124/15)

Nakşî; manalarla dolu sözler düzen, nükteler süsleyen, zarif bir şair olarak hünerde Hz. Muhammed'in şairi Hz. Hassân'ı andırır. III. Mustafa Han için şiir yazan, Hz. Hassân tarzında bir övgü şairi olmak ister.

Zarîf [ü] nükte-pîrâ-yı suhan-perdâz-ı pür-ma'nâ

Mezâyâ-yı kemâlât [u] hünerverlikde Hassândur (G. 248/6)

Hak hemân pâdişeh-i nâsı ebed şâd ėtsün

K'ola vasf-âveri Nakşî heme tavr-ı Hassân (K. 88/28)

Nakşî hem âlim hem faziletli hem de bilgili bir yazı üstadıdır; bu özel tarzıyla asrın bilgili zatları için, ünlü İran şairi "Selmân" gibidir.

Zihî hem 'âlim ü fâzıl zihî hem münşî-i dâniş

Ki tarz-ı hâs-ıla dânişverân -ı 'asra Selmândur (G. 248/7)

3.3. Şiirinin anlam ve söz yönünden incelenmesi

3.3.1. Anlam yönünden

Nakşî'nin şiirleri anlam yönünden kapalı ve çok derin değildir. Nakşî'nin dili gibi, düşünce ve hayalleri de sadedir. Onun zaman zaman anlaşılmasını zorlaştıran asıl sebepler, ifadelerinde karşılaşılan bozukluklar ile tamlamaların yapısını ve kelimelerin imlasını değiştirmesidir.

Nakşî'nin şiirlerinde klasik Türk şiiri geleneğinde sık sık tekrar edilen, klişeleşmiş hayal ve düşüncelere rastlanabilir. Bununla birlikte Nakşî orijinal hayaller de bulur. Bazen de klasik Türk şiirinde çok kullanılan birtakım hayallere yeni hayaller katarak onları orijinal bir hâle getirir, okuyucuya tekrar sunar.

Nakşî aşağıdaki beyitte, bayramı kişileştirerek misafire benzetir. Bayramın kısa sürmesi, onun mahçup bir güzel olarak misafirliği kısa tutmasına bağlanmıştır.

Gelür yılda iki def'a müsâfir olur üç dört gün

Çok eglenmez gider bir dil-ber-i mahcûbdur bayram (G. 398/2)

Sevgiliye kavuşup bayram eden âşığın bedeni, bayram geceleri ışıklandırılan minarelere döner ve parıl parıl yanar.

N'ola 'îd-i visâlinde ėdersem cismümi sûzân

Şeb-i bayramda sûzândur ser-â-pây-ı menâr par par (G. 214/2)

Nakşî'nin sevgiliyi kırk yılda bir doğan, kaçırılmaması gereken bir kuyruklu yıldıza benzetmesi orijinal bir hayaldir.

Visâl-i yâra fursat düşicek fevt ėtme kim Nakşî

O bir kuyruklı yıldızdur ki kırk yılda dogar bir kez (G. 264/5)

Âşığın sevgiliye sarılmasını halenin ayı çevreleyip sarmasına benzetir ve bu hayali çok sık dile getirir.

Bu şeb h˘âb içre âgûşumda bir sîmîn-beden buldum

Sarıldum hâleveş ol mâha çün bî-pîrehen buldum (G. 373/1)

Bülbülle birlikte "gülistân"ı anmak yerine "sünbülistân"ı anması farklı bir tercihtir.

Subh-dem sünbülsitâna ey büt-i ra'nâ güzel

'Andelîb-i dil-firîb-i nâlişüm gûş eyle gel (G. 366/1)

Nakşî aşkı kalıtsal bir hastalık gibi görmekte, bu derde derman bulunmadığı takdirde bunun kendi çocuklarına da geçeceğini belirtmektedir.

Tabîbüm sen dil-i mecrûhuma dermân kim ėtmezen

Sürer te'sîr-i 'ışkum korkaram evlâd ü evlâda (G. 451/5)

Klasik Türk şiirinde ağız genellikle âb-ı hayâta benzetilirken Nakşî, sevgilinin ağzını zemzem kuyusuna, sevgilinin dudağından öpmenin lezzetini de zemzeme benzetilmiştir.

Hemîşe Ka'be-i rûy-ı dil-ârâmın tavâf eyle

Ki erbâb-ı dile gûyâ dehânı çâh-ı zemzemdür (G. 223/4)

Ka'be-i rûyun tavâf ėdenler ol meh-pârenün

Lezzet-i bûs-ı lebin teşbîh ėderler zemzeme (G. 466/4)

Klasik Türk şiirinde aşk şarabından ve onun verdiği sefadan sık sık söz edilir. Nakşî'nin aşağıdaki beyitte, aşk şarabından değil de aşk suyundan bahsetmesi şaşırtıcıdır.

Mâ'-i 'ışkın o şehün şekl-i gedâ nûş ėtdüm

Bu safâ ile gamun cânını bî-hûş ėtdüm (G. 383/1)

Engereğe benzettiği rakibin sevgiliyi sardığını söyler; ama rakip engerek olduğu hâlde kendi zehirlenir.

Rakîb-i engerek-sîret düşürmiş fursatın âhir

Lebin emmiş dolanmış mû-miyân-ı yâra semlenmiş (G. 302/4)

Sevgiliye kavuşmayı bir kaleyi ele geçirmeye benzetir; âşık, bu kaleyi zayıflatmak için ah topunu silah olarak kullanır.

O şûhun kal'a-i vaslını ümmîd eyleyen 'âşık

Varur üstüne tûb-ı âh-ıla feth-i hisâr eyler (G. 250/4)

Klasik Türk şiirinde genellikle sevgilinin gönlünün taştan olduğu söylenir. Bu beyitte şair kendi mizacının taştan olduğunu, sevgilisinin bu taştan kale içindeki gönlü ele geçirmeye çalıştığını belirtmiştir.

Hısn-ı sengîn-tab'-ı Nakşîden o şûh-ı fitne-cû

Âl ile dil almaga zülf-i kemendümdür gelen (G. 415/5)

Klasik Türk şiirinde genellikle sevgili, gönül kuşunu avlarken bu beyitte gönül kuşu bir doğan olup sevgiliyi avlamaktadır.

Ol hümâ-pervâzı sayda şâh-bâz-ı murg-ı dil

Bu gazelle Nakşî bî-minnet bulur bulışdırur (G. 208/5)

Sevgilinin "keklik salınışlı" olduğu sık sık belirtilir; ama sevgilinin oynaklığının güvercine benzetilmesi orijinaldir.

Mânend-i kebûter 'aceb oynak perîveşdür

Kim bî-ta'ab ol kebg-i hırâmân ele girmez (G. 273/3)

Gönlün sevgiliye hediye edilmek üzere aşkla süslenen bir ata benzetilmesi orijinal bir hayaldir.

Rahş-ı gönlin donadup zîver-i 'ışkıyla bugün

Nakşî san bir şeh-i hüsne anı pîş-keş çekdi (G. 535/5)

Gönül simurgu, sevgilinin şairin bedenine düşen bakışlarını göz yaşı denen darıyla avlamaya çalışır.

Çeşm-i sehhârı kazârâ olıcak dûş-ı tenüm

Saçdı sî-murg-ı dilüm saydına eşk-i daru (G. 443/4)

Nakşî aşağıdaki beyitte, iki yüzlüleri iki yanı keskin bir hançer türü olan "pâlyûş"a benzetir.

Zâhir ü bâtın dil-âgâh 'ârif-i sâf-meşrebüz

İki yüzliler gibi mânend-i pâlyûş olmayuz (G. 280/4)

Sevgilinin ayva tüyleri arasında parlayan yanağını, şafak vaktinde güneşin doğuşuna benzetir.

Nigîn-i hattı içre seyr ėden mihr-i ruh-ı yârı

Tulû'-ı şemsdür gûyâ dėdi vakt-i şafâk üzre (G. 479/2)

Hüsn-i ta'lil ve mübalağa sanatlarını ustalıkla kullandığı bir beyitte, güneş ve ayın aslında kendi ağzından çıkan kıvılcımlarla yanmış iki meşaleden ibaret olduğunu söyler.

Zann ėtme felekde görinen mihr ile mehdür

Bir âh ile yakdum iki meş'al dehenümden (G. 402/2)

Sevgilinin boyundan "şimşir, selvi, sanavber, fidan" diye değil de "dıraht" yani "ağaç" diye bahsetmesi tuhaf bir tercihtir.

Yed-i kudretle Hak zîbâ yaratmış bâg-ı 'âlemde

Dıraht-ı kadd-i mevzûnı nihâl-i serve hem-serdür (G. 226/2)

Aşağıdaki beyitte, örümceğin sineği avlamasını bir belgeseldeki gibi başarıyla tasvir etmiş ve ilginç bir şekilde aşk ilişkisine uyarlamıştır. Âşık sineğe, sevgili de âşığın vücudunu aşkıyla kıskıvrak saran bir örümceğe benzer.

O şûh der-çenber ėdüp 'ankebûtveş rîş-i 'ışkıyla

Vücûdum ser-be-pâ misl-i meges bend ėtdi kıskıvrak (G. 342/3)

Şiirlerinde sevgiliyi bir evlat gibi gören, babacan bir anlayışa sık sık rastlanır. Sevgiliye baba şefkatiyle yaklaşması ve onu bağrına basması alışılmamış bir yaklaşımdır. Sevgili için gönlü lala, gözü dadı, vücudu beşik olur.

Evlâd ėdüp ol ser-keşi Nakşî pederâne

Bagruma basardum n'ėdem ammâ ele girmez (G. 274/5)

Alup gehvâre-i koyna kuzıveş Nakşiyâ yârı

Basup bagruma mânend-i peder bârî ogul dėsem (G. 381/5)

O tıfl- nâz-perver şûh-ı behcet-zâd dil-dâra

Dilüm lâla gözüm dâdı vücûdum oldı gehvâre (G. 478/1)

Nakşî şiirlerinde tasavvuf önemli bir yer tutar. Bazı gazelleri sôfiyâne olarak nitelenebilir. Onun hikemî tarzda yazdığı gazellerde de tasavvufi bakış açısının izlerine rastlanabilir. Nakşî aşağıdaki beytinde Nakşibendî olduğunu açıkça söyler. O, aşk padişahının topluluğundandır; Hz. Edhem'in tacını bu topluluk devralmıştır.

Hânkâh-ı Nakş-bendî bendesiyüz Nakşiyâ

Biz gürûh-ı şâh-ı 'ışkuz tâc-ı Edhem bizdedür (G. 243/9)

Nakşî, Yunus Emre'nin beyitlerini andıran bu beyitte mutasavvıf kişiliğini ortaya koyar.

Ne varlıkla ferahnâkem ne hod yoklıkla gamnâkem

Ne sûfîyem ne dervîş özge şahsam kâlüm anlanmaz (G. 296/5)

Cennet bahçesine benzeyen bir bağ da huri dolu bir meclis de ona huzur vermez. Sevgili olmadan bülbül dolu bir gül bahçesini de istemez. Nakşî, Hz. Muhammed'in hadis-i şerifine telmihte bulunarak fakirlikle övünç duymanın önemini belirtir. Rintler, perişan olsa da aczini kimseye bildirmezler.

Seyr-i bâg eyleyemem ravza-i Rıdvân ise de

Bir dem ârâm ėdemem meclis-i hûrân ise de

Bülbül-i nagme-tırâzân ile pür olsa dahı

İstemem yârsuz olan bezmi gülistân ise de

Rind odur fakr-ıla fahr eyleye bir kimseye hîç

'Arz-ı 'acz eylemeye hâli perîşân ise de (G. 464/1-3)

Bir başka beyitte ise kötülere bile iyilik etmeyi tavsiye eder. Nakşî'ye göre erlik budur. Bu beyit "İyiliğe iyilik her kişi kârı, kötülüğe iyilik er kişi kârı." sözünü hatırlatır.

Erlik oldur bir kötüye eylük ėt kim er isen

Her kötü reşk ėde gıbta ile her er de bile (G. 483/ 3)

Aşkla kastetiğinin peygamber sevgisi olduğunu, sahte yani mecazi aşk peşinde koşmadığını açıkça belirtir.

Sanman 'âşıklar bizi kim sâhte-'unvân 'âşıkuz

Biz Resûl-i Kibriyâya ez-dil ü cân 'âşıkuz

Görmedük şekl-i şerîf [ü] ekmelin lîkin anun

Meclisin görmiş gibi hüsnine hayrân 'âşıkuz

Vech-i pâkin seyr ėden olmış fütâde lîk ana

Biz işitmekle getürdük cümle îmân 'âşıkuz (G. 285/1-3)

İlhamını peygamber sevgisinden aldığı, şiirilerini bu aşkla söylediği anlaşılmaktadır; bunu birçok gazelinin son beytinde de vurgular.

Mahbûb-ı Hudâyı severem kim dil ü cândan

Söyletdi bana Nakşî bu tuhfe gazeli 'ışk (G. 334/5)

Gerçek aşk Mecnun gibi, Leylâ peşinde koşmak değil, Allah yoluna girmektir. Tasavvuf erbabı, kimseyi hâlinden dolayı ayıplamaz; gece gündüz Allah'ı anar.

Sanma bir Leylî içün meslek-i Mecnûn-revişüz

'Aşk-ıla râh-ı Hudâya heme hem-râh bizüz (G. 289/ 2)

Kimsenün hâline ta'n ėtmeyüz ez-cân [u] derûn

Şevk-ıla mahfî şeb ü rûz dėyen Allâh bizüz (G. 289/4)

Hakiki aşkı bulan, mecazi aşktan elini çekmelidir; cezbeye kapılmak ve aşk sarhoşluğu, şeriata aykırı davranmaya neden olmamalıdır.

Hakîkat sâliki râh-ı mecâz içre hırâm ėtmez

Ne rütbe olsa mest ol fi'l-i nâ-şer'a devâm ėtmez (G. 288/1)

Nakşî bağlı bulunduğu topluluğun kadın aşkına düşkün zannedilmemesini ister. Nakşî hakiki aşk yolunun yolcusudur.

Zenâna meylümüz yok biz gürûh-ı 'ışk-ı cânânuz

Bilenler bu tarîk-ı râh-ı 'ışk içre gezen dėrler (G. 257/2)

Allah herkesin rızkını verir; o nedenle, Allah'tan başkasına meram bildirmemelidir.

Vėrür Rezzâk-ı 'âlem herkesün rızkın zihî devlet

Bu remzi fehm ėden 'âkil özün tahkîr-i nâm ėtmez

İlâhî kıl kulun tevfîk [u] lutfunla ebed mesrûr

Bilürsün hazretünden gayrıya 'arz-ı merâm ėtmez (G. 288/3,4)

Aynayla mizacını kıyaslar. Kendi mizacı Allah'ın nurunu yansıtan bir aynadır, oysa aynanın ham maddesi nişadırdan ibarettir.

Secencel-zây-ı tab'umla nėce hem-reng olur mir'ât

Benüm nûr-ı Hudâdur sırrum anun çün nişâdırdur (G. 233/ 7)

Musiki eşliğinde eğlenerek vakit geçirenleri, şarkılardaki "tenni tenneni" nakaratı üzerinden eleştirdiği sezilir. Hâl ehlinin bu tür işleri faydasız bulduğunu ima eder.

Hâl ehlinün ahvâli dü 'âlemde ferahdur

Zümre-i mecâzun işidür tenni tennenni (G. 541/5)

Şarap diye kastettiğinin İlahi aşk olduğunu açıkça belirtir ve yanlış anlaşılmaların önüne geçmeye çalışır. Zahidin anlayışsız olduğunu vurgulamıştır; zahit, şarap kadehi ve şarapla aşkın kastedildiğini anlayamaz. Oysaki Nakşî'nin sarhoşluğu "bezm-i elest"ten kalmadır.

Ėder miydi göreydi lutfını inkâr eger zâhid

Ne hâlet oldıgın fehm eylese câm-ı şarâb içre (G. 485/3)

Sâkî-i bezm-i elestden bâde-i 'ışk içmişüz

Sırrumuz fehm olmaz özge rind-i ser-mest cânlaruz (G. 290/2)

İçüp çün sâkî-i bezm-i elestden 'ışk câmın ben

'Aceb mestem ki Nakşî neş'esi bâkî dahı serde (G. 491/7)

Nakşî'ye göre, emredici nefsi zorla zaptetmek gerekir. Kadın da erkek de bunu başarabilir.

Nefs-i emmâreyi erlik cebr ile zabt ėtmedür

Gerçi var ol nesne 'avretde bile erde bile (G. 483/2)

Nefsin heveslerini mahvetmeyi Rüstem'in Sührâb'ı helak etmesine benzetir; bu iş, en büyük cihattır.

Hevâ-yı nefsi çün Sührâb helâke heykel-i Rüstem

Cihâd-ı ekber eyler Nakşiyâ merdâne er ister (G. 236/5)

Nakşî birbirine çok zıt olan sôfiyâne ve şûhâne tarzları kendi kişiliğinde birleştirmeyi başarmış ender şairlerdendir. Nasihatlerle yüklü, tasavvuf sırlarını anlatan gazelleriyle yan yana bulunan, insanları utandıracak derecede şuh ve müstehcen gazelleriyle okucuyu şaşırtır. Nakşî'nin âşıkâne gazelleri de çoktur; ama onun bu gazellerde işlediği aşk anlayışı, Fuzûlî ve Nâ'ilî gibi şairlerin ızdırap ve hüzün yüklü aşk anlayışına genellikle pek benzemez. Bu şiirlerin önemli bir kısmı alaycı, esprili, gülünç ve kısmen şuh ifadelerle örülüdür. Nakşî'nin şiirlerinde kederi de neşeyi de bir sayan, kayıtsız, rintçe ifadelere ise nadiren rastlanabilir.

Birçok şiirinde, bir aşk şiirinde olmasını beklemediğimiz gülünç ifadeler bulunur. İnsanı duygulandırmaktan ziyade gülümseten sözlerle karşılaşılır. Nakşî, sevgiliye ve aşka karşı alaycı bir yaklaşım içerisindedir. Mesela sevgili, âşıklara güzelliğini sunup onlara oltayı yutturur.

O şûh 'uşşâka 'arz-ı hüsn ėdüp çok olta yutdırmış

Ne hüsn ü âna mâlik seyr ėdün tutdukça tutdırmış (G. 303/1)

Esprili bir dille yazdığı bu aşk şiirlerinde, alışılmışın dışında bir aşk anlayışını temsil eder. Aşağıdaki beyitte sevgiliyi böbürlendirir, sonra da aslan gibi avlar.

Bî-ta'ab sayd ėderüz yârı bebirlendirerek

İşte sayyâdlıgun bu reviş arslancasıdur (G. 209/4)

Kavuşmayı kümese, sevgiliyi güvercine benzetir; sevgiliyi yanına getirmek için, ona yem olarak altın verir.

Gelmez kümes-i vasla kebûterveş o vahşî

Tâ bir iki dâne zer ile yemlemeyince (G. 458/4)

Sâbit'in ifadelerine benzeyen hem bayağı hem de gülünç ifadeler kullanmaktan da çekinmez. Mesela, tadına bakmak için sevgilinin çene altını elma gibi çiğnemek ister.

Agzuma alup çiyner idüm gabgab-ı sîbin

Dad almag-içün ol büt-i ra'nâ ele girmez (G. 274/3)

O periden doğma, güzel sevgilisinin gelişini âdeta gülünç bir durum gibi tasvir eder.

Bakın bakın o perî-zâd emân emân geleyor

Emân emân dėme yahşı yaman yaman geleyor (G. 222/1)

O periden doğma güzel, sonunda şevk tüfeğini üst tetikten kurup Nakşî'nin gönlüne nişan almaya başlar.

Tüfeng-i şevkı kurup üst tetikden ol perî-zâd

Derûn-ı Nakşî benümdür dėyü nişân atayor (G. 232/5)

Gönlü susamış, âşık Nakşî'ye yardım etmesi için sevgiliye çağrıda bulunur; çünkü sevgilinin aşkından, Nakşî'nin aklına "heyheyler" gelmektedir.

Nakşî-i 'âşık-ı dil-teşneye rahm ėtme misin

Dil-berâ 'ışkun ile 'akluma hey hey geleyor (G. 213/5)

Klasik Türk edebiyatında akıl ve aşk birbirine zıt görülür. Şairler genellikle aklı değil, aşkı rehber edinmekten yanadır. Nakşî ise aklını kullanmaktan yana olan bir

âşıktır. Nakşî'nin aşağıdaki beyitte, aşkın akıllıdan sorulmasını istemesi farklı bir yaklaşımdır.

Hâlet-i 'ışkı gönül fikr ėdüp 'âkilden sor

Merd isen hâl-i dil ile yine sen senden sor (G. 234/1)

Belli ki şairin yaşadığı devirde, aşk anlayışı da değişmiştir. Nakşî genellikle aklı da gözeten, uyanık bir zamane âşığı olarak karşımıza çıkar. Ona göre, bu devirde zamane güzellerine iltifat etmek ve sırrını söylemek "budalalık"tır.

Zamâne dil-berine iltifât u 'arz-ı râz ėtmek

Dėmiş erbâb-ı 'âkil bu 'asırda budalalıkdur (G. 216/4)

Nakşî seçici bir âşık tipini öne çıkarır, sevdiğine körü körüne bağlanmaz. Her güzelin cefasını çekmemek gerekir. Güzelin huyu da güzel olmalıdır; alçak yaratılışlı güzelin eziyeti çekilmez.

Fârigüz her dil-berün cevr ü cefâsın çekmeyüz

Devlet-i vaslı da olsa i'tinâsın çekmeyüz (G. 283/1)

'İzzet-i dârâ olursa vuslat-ı cân-perveri

Her büt-i sifle-nihâdun biz ezâsın çekmeyüz (G. 283/3)

Nakşî cananı için canını hiçe saymayan, kendi menfaatini de düşünen bir âşıktır. Gaddar ve acımasız bir afete değil canını, bir kuruşunu bile vermez.

Nakşî öyle âfet-i bî-merhamet gadr-âvere

Nakd-i cân degül netîce eylemez bir pâre 'arz (G. 313/5)

Bir Leylâ için, Mecnûn gibi avare olamayacağını belirten Nakşî'nin XVIII. yüzyıldaki âşık modeli, XVI. yüzyılın vefalı, cefakâr âşık modelinden çok farklıdır.

Mecnûn ile hem-reng olamam bahs-ı vefâda

Bir Leylî içün olmaga âvâre ne hâcet (G. 177/4)

Mutasavvıf bir şair olarak aşk hakkında müstehcen ifadeler kullanması şaşırtıcıdır. Nakşî şûhâne tarzda yazdığı şiirlerde, âdeta hikemî ve sôfiyâne şiirlerindeki edebî kişiliğinden tamamen farklı bir kişiliğe bürünür. Mesela, naz sarhoşu olan şuh sevgiliyi rüyada görür; soyunup sevgilinin koynuna sokulur, korkudan yorgana gizlenir.

O şûh-ı mest-i nâzı h˘âbda gördüm oldum ‘uryâne

Sokıldum sînesine havf-ıla yorgana gizlendüm (G. 396/2)

Aşağıdaki beyitte, çaresiz âşık, o şuh sevgilinin yatağına düşüp ona kavuşma şarabından demlenir.

Şarâb-ı vuslatın mestâne çekmiş ‘âşık ol şûhun

Fezâ-yı câme-h˘âb içre düşüp bî-çâre demlenmiş (G. 302/5)

Şuh, cinselliği ön planda tutan, hatta sevgiliye zarar veren bir aşk anlayışını dile getirir. Aşağıdaki beyitte sevgilinin gümüşe benzeyen göğsünü emmek, böylece onu yeşillendirmek, morartmak ve sünbül bahçesine döndürmekten bahseder.

Visâli girse dest-i ‘âşıka gömgök ėdüp emsem

Ber-i sîmin o şuhun sahn-ı sünbülzâra döndürsem (G. 381/1)

Nakşî, zaman zaman esprili, alaycı ve şuh aşk anlayışından kopar. Fuzûlî tarzında âşıkâne, yaralıyıcı ve acıklı ifadelerle dolu beyitleriyle de dikkat çeker. Aşağıdaki beyitte keman kaşlı, kan dökücü bir güzelin kirpik oku önce gönlü sonra da ciğerin bulunduğu yeri deler.

Ey kemân-ebrû güzel bîhûde hûn-rîz olma gel

Tîr-i müjgânun geçer dilden cigergâhum deler (G. 245/2)

Nakşî’nin gönlü ney gibi inler, aşkın nağmesini yayar. Bu iniltileri duyan âşıklar da inlemeye başlarlar.

Derûnum neyveş inler nagme-i ‘ışkı nisâr eyler

Nevâ-yı nâlişüm gûş eyleyen ‘ışk ehli zâr eyler (G. 250/1)

Izdırabı öne çıkaran, kanlı gözyaşlarından bahseden bu acıklı beyitlere de Fuzûlî'nin tarzı sinmiştir: O periden doğma güzel, ne zaman saf şarap içse onun kızaran yüzüne bakan âşıkların gözünden kanlı gözyaşları dökülür. O an, bu kanlı gözyaşlarının bir damlası nehre düşse tertemiz nehir suyu keder dalgalarıyla kızıl bir girdaba döner.

Ol perî-zâdum ne dem nûş-ı şârâb-ı nâb ėder

Nazra-i ruhsârı çeşm-i ‘âşıkı hûn-âb ėder (G. 221/1)

Katre-i hûn-ı sirişküm düşse bir nehre o dem

Sâf iken emvâc-ı gamla bir kızıl gird-âb eder (G. 221/2)

Yanmak ve ateşle ilgili kelimeleri bir araya toplayıp okuyucuyu yakıcı bir atmosfere sokmayı başarır: Sevgili; âşığın bedenini ayrılık ateşinde, aşk kıvılcımlarıyla parıl parıl yakan, gönlünün yangınını artıran bir alev ocağıdır.

Şerâr-ı 'ışk-ıla par par yakup hecr odına cismüm

Derûnum sûziş-efzâ eyleyen kân-ı lehîbümsin (G. 414/3)

Yakıcı sözler onun şiir tarzında önemli bir yer tutar. Bedenindeki aşk yangınını şehir yangını gibi tasvir eder. Sevenlerin karşılıklı yanan gönüllerini de fenere benzetir.

'Aceb kundak bırakdı cân evüme sûz-ı 'ışk par par

Degül âb ile teskîn şehr-i cismüm ėtdi pür-ihrak (G. 342/4)

Tâbiş-i 'ışk-ıla dil-sûz oluban nâr-ı gama

Dil-i dil-berle dilüm döndi fenerden fenere (G. 446/4)

Rindâne şiir tarzından nadiren yararlanır. Bazen rintçe ifadeler kullanarak kederi de neşeyi de umursamadığı belirtir.

Gam yoksa dahı tâlib-i şevk olmayuz aslâ

Âzâde-i kayduz ebedî hurrem-i 'ışkuz (G. 277/2)

Ol 'ârif [ü] rind 'âşıkam ey Nakşî dem-â-dem

Anmam gelen âlâmı geçen zevk [u] safâyı (G. 520/5)

Nakşî'nin şiirlerinde eleştiri ve nasihat içeren hikemî ifadeler de dikkat çeker. Bir kasidesinde (ND'de 24. kaside) Nâbî gibi, yaşadığı devrin olumsuzlukları dile getirir, toplumsal eleştiride bulunur. Dedikodu, zulüm, rüşvet gibi yanlışları düzeltmeye gücü yetmeyince çareyi insanlardan uzaklaşıp yalnızlık köşesine çekilmekte bulur.

Bana gülşenden eydür gûşe-gîr-i külhan-ı 'uzlet

Ki olmaz ehl-i hâle andan a'lâ kân-ı emniyyet

Nėce 'uzlet-nişîn-i künc-i vahdet olmaz ol merd kim

Zebân-ı nâsda meşhûr olmada günden güne gıybet

Fakîrânun hayıf geçmekde ‘ömri fakr u zilletle

Cihânun kârı lîk olmakda dâ’im zulm-ile rişvet

Bu fi‘l ile olan mu‘tâd nèce dervîş olur zîrâ

Selâtîn-i selef mahzâ bu kâra eylemiş la‘net (K. 24/1-4)

Nakşî’nin bazı şairlerin hayal ve söyleyişlerini biraz değiştirerek kendi şiirine dâhil ettiği de görülür. Mesela, sevgiliye sitem ettiği bu beyitte, Mihrî Hatun'dan etkilendiği görülmektedir.

İnkisâr ėtmem ey âfet sana Hakdan dilerem

Sen gibi bir perî gaddâra urul bencileyin (G. 411/2)

Aşağıdaki beyitlerde Nâbî’nin etkisi açıkça görülür. Hatta ilk beyit, Nâbî’nin meşhur bir beytinin biraz değiştirilmesiyle yazılmış gibidir.

Âdem ogluyuz bize mevrûsdur huld-ı berîn

Men‘ine kâdir degül kes lutf-ı Rabbi’l-‘âlemîn (Mt. 660)

Mümâsil olmaz efendi kenârun âfeti ger

Olınca hâk-i Sitânbûl hüsünde hûbter-i nâz (Mf. 693)

İstanbul bazen doğrudan bazen de Sâdâbâd ve Göksu gezintileri vesilesiyle şiirlerde geçer. Nakşî’ye göre, İstanbul'un güzellerinden vefa ummak hatadır. İstanbul dilberlerinin kışkırtıcılığı dillerde zaten atasözü gibi dolaşır; onlara kapılmaktan sakınmalıdır. İstanbul'un tadının kalmadığından yakınır; onun ne güneşinde ne de hilalinde ışık vardır. Peri gibi güzel sevgili ne zaman Sâdâbâd’a gitse selvi onun boyuna âşık olur.

Vefâ ummak hatâdur çün Sitânbûlın cüvânından

Ki var her birinün bin mübtelâsı yâl ü bâlinde (G. 476/4)

Hazer kıl dem-be-dem efgendelikden hod meseldür bu

Fitenkârlıkda hûbânı müsellemdür Sitânbûlun (G. 362/4)

Ne şehrinde Sitânbûlın safâ var âh ne sâlinde

Ne mihrinde ziyâ var ne nümâ-yı şavk hilâlinde (G. 497/1)

‘Azm-i seyr ėtse ne dem ol perî Sa‘d-âbâda

Yâl ü bâline olur serv-i revân üftâde (G. 477/1)

3.3.2. Söz yönünden

Nakşî, söz erbabı arasında “ehvence” nükteler kullanan bir şair olduğunu söyler. Bu ifadelerden onun kolay, hafif, külfetsiz bir üslubu seçtiği anlaşılmaktadır. Nakşî hem hayallerin hem de sözlerin açık ve anlaşılır olmasından yanadır. Bu yönüyle Sebk-i Hindî etkisindeki şairlerden ayrılır.

Ehl-i suhanun her biri bir vâdîde ammâ

Ben nüktenün idrâk ėdüp ehvencesin aldum (G. 391/4)

"Ne kumaş olduğunu biliriz!" gibi, günlük konuşmaya has ifadeleri şiir diline sokmuş ve mahallîleşmeye katkıda bulunmuştur.

Kılsa her tarz ile esbâb-ı cemâlün tezyîn

Ne kumâş oldıgın ol âfetün a‘lâ bilürüz (G. 275/4)

Sevgilinin elmaya benzer çenesini âşıktan sakınması üzerine Nakşî "Ne sakınırsın, yer miyim?" şeklinde bir ifade kullanır, şiir dilini günlük konuşma diline iyice yaklaştırır.

Gabgab-ı sîbüne hayfâ ėrmedi bir kez elüm

Böyle sakınmak nedür yėrmiyem ey şûh-ı cihân (G. 406/4)

Nakşî’ye göre, fitneci sevgili sadece bir âşığa ilgi duymaz. Bunun aksini düşünene “Sen bu akılla günde bin bayram edersin!” der.

Banadur yalınuz meyli hemân ol fitne-perdâzun

Dėr isen günde bu ‘akl-ıla bin bayrâm ėdersin sen (G. 429/2)

Kendini övmemek, “dır dır” laf davasına girişmemek gerektiğini belirtir. “Dır dır” ifadesini şiir dilinde kullanması ilgi çekicidir.

Yeter medh ėtme kendün zemme yėr ko bir meseldür bu

Ki düşmez ‘ârife da‘vî-i lâfî dâ’imâ dır dır (G. 233/8)

Nakşî îrâd-ı mesel sanatını kullanmaya düşkündür. Hatta aşk şiirlerinde kullanılması yerinde olmayan atasözlerini bile bu tarzdaki şiirlerde kullanır. Sevgiliye kavuşma hakkında "Boş torba ile at tutulmaz." der.

Boş torba ile esb tutılmaz çü meseldür

Bîhûde gönül vuslat-ı cânân ele girmez (G. 273/4)

Nakşî'nin bir beyti baştan sona atasözleriyle doldurduğu da görülür. Bu durumda beytin dili iyice sadeleşir.

Herkesün hâsılı gönlinde bir arslan yatur

Bu meseldür ki er oglu er olur her sözi sag (G. 323/3)

Sade, anlaşılması kolay, günlük konuşma diline yakın, halkın zevkine uygun, deyimlere dayanan beyitleriyle dikkat çeker.

Ben nėce gülşende bülbül gibi nâlân olmayam

Başuma dünyâyı zindân ėtdi bu baht-ı siyâh (G. 495/4)

Aşağıdaki beyitte konuşma dilini öne çıkaran, sade bir söyleyişe dayanan, içten bir sitem vardır.

Hatâ ėtdük kazâ ile sana vėrdük gönül hayfâ

Dil ü cândan seni cânâ sevüp biz hırz-ı cân bildük (G. 354/3)

Klasik Türk şiirinde devlet adamlarına sunulmak üzere yazılan şiirlerde genellikle gazellerdekine göre daha ağır bir dil kullanılır. Nakşî, devlet adamlarına yazdığı birçok şiirinde bile sade beyitlere yer vermekten çekinmez. III. Mustafa Han için yazdığı bir şiirde, sade ama vezin bakımından düzgün beyitler dikkat çeker.

O safâ ile cihân halkına dâd ėtdükçe

Ola düşmenlerinün kahr ile derdi müşted

Hak te'âlâ kılıcın keskin ėdüp hemvâre

Feth ü nusretle kıla devlet [ü] 'adlin mümted (K. 36/5,6)

Genellikle sade bir dil kullanmış ama yaşadığı devrin dilinden de etkilenmiştir. Zaman zaman XVIII. yüzyılın ağır dili beyitlerde kendini göstermektedir. Aşağıdaki ilk beyitte ekler ve redif dışında Türkçe unsura rastlanmaz. İkinci beyitte ise sadece bazı ekler Türkçedir.

Mahabbet-pîşe-i zîb-i hayâl-i tab‘-ı memdûhum

Fürûg-ı hüsn-ile şu‘le-feşân-ı a‘zamum sensin (G. 433/2)

Hûbîde-i şevk-efgeni nezzâre-i ‘ışka

Memdûh-ı cihân dîde-i hod-râsı müferrrih (G. 191/2)

Bazen Nâbî'nin de yaptığı gibi, şiirin ahengine pek uygun olmayan uzun kelimeler kullanmıştır. Aşağıdaki beyitte yer alan “bunalmışlardanuz, çalmışlardanuz” kelimeleri bu duruma örnektir.

Sanma zâhid vasl-ı yâra biz bunalmışlardanuz

Mutrib-i devrânveş her sâzı çalmışlardanuz (G. 263/1)

İsim olarak kullanılan yabancı kelimelere Türkçe ekler getirmiş, onları fiil şekline sokmuştur. Bunun sonucunda “endâmlanıldı, ikrâmlanıldı, ser-encâmlanıldı” gibi kelimeler ortaya çıkmıştır. Bu kelimelerdeki eklerin şiirin ahengini zedeleyecek bir ek yığılmasına sebep olduğu görülmektedir. Mesela, aşağıdaki beyitte bugün bile "ikram edildi" şekilde kullandığımız ifadedeki yardımcı fiil yerine ek kullanımş, ifade "ikramlanıldı" şekline dönüştürülmüştür.

Havfum bu ki ol ser-keşi râm eyledi agyâr

Germiyyet-i vaslın o sek ikrâmlanıldı (G. 507/5)

Farsça tamlamalara, yardımcı eylem getirerek yeni fiiller türetmeye kalkışır. Sevgiliye “Câm-ı Cem et!” diye seslenir.

Dil-berâ da‘vet-i ‘uşşâka icâbet kerem èt

Bezme nâz ile gelüp bârî biraz câm-ı Cem èt (G.178/1)

Farsça tamlamalara getirdiği farklı eklerle şiirde alışılmışın dışında sözler bulmayı da denemiştir. “Çâk-i girîbâncasıdur” ifadesinde böyle bir durum söz konusudur.

Gazab-âlûde çatınca iki kaşın o perî

Gûyiyâ ehl-i dilin çâk-i girîbâncasıdur (G. 209/2)

Türkçe kelimeleri Farsça tamlamalarda kullanır. Mesela, aşağıdaki beyitlerde “tîr-i gönlüm, âfet-i gence” gibi Farsça tamlamalarda, Türkçe “gönül” ve “genç” kelimeleri yer almaktadır.

Hakîkat menzilinde tîr-i gönlüm ėtdi endâhte

Kemânâsâ rakîb-i nâ-sezâlar şermsâr olsun (G 436/3)

Kapıldum bir sitem-hû 'işve-perdâz âfet-i gence

Ser-i bî-kayduma hayf aldum özge kayd-ı işkence (G. 488/1)

Alışılmışın dışında kelime ve ekleri redif ve kafiye olarak kullanması, aslında onun yenilik arayışlarının bir tezahürüdür. Mesela, aşağıdaki beyitte "ciger delişligine" ifadesi dikkat çeker.

Sözüm yok ol büt-i hunyâger-i dil-âşûbun

Sarîr-i heyhey-i nâzı ciger delişligine (G. 486/2)

Redif ve kafiyeleri, klasik Türk şiirinde görmeye pek alışkın olmadığımız kelimelerle meydana getirildiği görülür. "Gediklendi, bûseliklendi, çeliklendi" gibi kelimeleri birbiriyle kafiyelendirir. Mesela, "kemiklendi" kelimesini bir beyitte şöyle kullanmıştır.

İlik gibi ser-â-pâ cism-i nâzı hûb iken iken evvel

Kemâlin buldı şimdi gayrı kad çekdi kemiklendi (G. 531/2)

Aşağıdaki beyitlerde "adaşmışdur, yalaşmışdur, dilleşerek, ebâbilleşerek" gibi kelimeleri kullanması dikkat çeker.

Lebün duht-ı 'ineble var ise ey meh adaşmışdur

Ki tâ-rûz-ı ezelde Dâverâne kan yalaşmışdur (G. 207/1)

Yine bir dil-ber ile murg-ı dilüm dilleşerek

Kuş dili söyleşerek murg-ı ebâbilleşerek (G. 349/1)

Kelimelelerin imlasını değiştirerek onları kafiyeye uydurur. Bunu bir övünç vesilesi olarak görür ve şiire yenilik getirdiğini belirtir. Mesela, aşağıdaki beyitlerde kafiye gereği "ümîd" kelimesini "ümîz", "kara düzenliyle" ifadesini "kara düzenniyle" şekline sokar; "temmenî" kelimesinin sonundaki uzun ünlüyü kıslatır.

Vasf-ı zâtun eylemek haddüm degül lîk sıdk-ıla

Yevm-i mahşerde cenâbundan şefâ'atdür ümîz (K. 21/13)

Hulâsa bir bozuk düzen kıyâfet baglayup yek şeb

Ben ėrdüm vaslına bambaşka bir kara düzenniyle (G. 499/8)

'Aceb nâzende bir şûh-ı hezâr-'işve-nümâdur kim

Ėrilmez bî-ta'ab vaslına Nakşî yek temenniyle (G. 499/9)

Nakşî kelimeleri, söz sanatları bakımından birbirine uygun olacak şekilde dikkatle seçer. Şiirlerinde hem anlama hem de kelime ve ses tekrarlarına dayanan söz sanatlarına sık sık başvurur. Aşağıdaki beyitte "hezâr" kelimesi, bin ve bülbül anlamları aynı anda çağrıştırılacak şekilde kullanılmıştır. Beyitteki âşık-hezâr ve gülşen-dilber kelimeleri arasında düzenli leff ü neşr sanatı vardır. "Bir, sad, hezâr" gibi sayı anlamı olan kelimeler ustalıkla bir araya getirilmiştir. "Bir" ve "sad" kelimeleri arasındaki tezat da gözden kaçmaz. İki mısrada da cevap gerektirmeyen sorularla anlatım kuvvetlendirilmiş, istifham sanatından yararlanılmıştır. Ayrıca "dil bir" ifadesi ile ve "dil-ber" keliemesinin eski harflerle yazılışı birbirine çok benzer. Bu beyit Nakşî'nin kelimeler arasındaki zengin çağrışımları, farklı ilişkileri yakalama ve çok sayıda edebî sanatı bir beyte sığdırabilme konusundaki yeteneğini gözler önüne serer.

Nâle eyler görmedün mi sad hezârı gülşene

'Âşık âh ėtmez de n'eyler vėrse dil bir dil-bere (G. 463/3)

Aşağıdaki beyitlere dikkatle bakıldığında Nakşî'nin kelimeleri îhâm-ı tenâsüb sanatını hesaplayarak kullandığı görülür. Eski yazıda "kıl" şeklinde de okunabilen "kîl" kelimesi, beyitlerde "mû" ve "mûy" kelimeleriyle birlikte kullanılmış ve kelimenin metinde kastedilmeyen "kıl, tüy" anlamı hatırlatılmıştır.

Miyân vasfında yârun ehl-i hâl çok kîl ü kâl ėtmiş

Kimi serv kimi rişte dėyü encâm mûya dek varmış (G. 306/3)

Mû-be-mû nakşın çıkardum mû-miyânun ol şehün

Eyledüm ben hall-i müşkil ėtmede halk kîl ü kâl (G. 369/4)

Bazen de kelimelerin farklı çağrışımlar uyandırması, sözün anlaşılmasını zorlaştırır. Musiki terimlerinin faklı çağrışımlar uyandıracak şekilde îhâmlı kullanıldığı beyitler, rahatça anlaşılır olmaktan uzaktır.

Makâm-ı vaslın 'uşşâka o şehnâz evc-i nâz ile

Nagam-perdâz olup agyâra ammâ kim nevâ eyler (G. 227/4)

Nakşî'nin sade görünen beyitlerinde bile söz ve kelimelerin seçiminde bir özen görülebilir. Aşağıdaki beyitte "sad, hezâr, bir" kelimeleri arasındaki tenasüp ile "hezâr" ve "zâr" kelimeleri arasındaki cinas dikkat çeker.

Sad 'işve ile almadadur günde hezâr zâr

Encâm 'aceb ben gibi bir hâle mi gelmez (G. 270/3)

"Kümes, torba, mıknâtîs" gibi kelimeleri şiir diline sokmuştur. Sevgilinin çelik gibi sert gönülleri bile kendine çekmesini, sevgilide mıknatıs özelliği olmasına bağlar.

Ebed mânend-i mıknâtîs hemân cezb-i derûn ėdüp

Nėçe fûlâd-dil olmış beste gör üftâdegânında (G. 474/2)

"Zihî, hemîn, mahzâ" gibi doldurma kelimeleri özellikle kasidelerde çok kullanır. Gazellerde "şûh" kelimesini aşırı derecede kullanması dikkat çekmektedir. Gazelin matla beytindeki bir mısrayı gazelin makta beytinde tekrar etmek anlamına gelen "redd-i matla"ya sık sık başvurur. Nakşî Divanı'ndaki 267, 268, 310, 332, 368, 376, 413, 424, 459, 501 ve 513. gazeller buna örnektir.

II. BÖLÜM

METİN

1. METNİN YAZIMINDA İZLENEN YOL

Metin kısmı hazırlanırken Nakşî Dîvân'ının elde bulunan tek nüshasına göre hareket edilmiştir. Bu nüsha, Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa Kitaplığı'ndaki 418 numaralı eserdir. Metin bölümü, genel kabul görmüş çeviri yazı alfabesiyle hazırlanmıştır. Metnin çeviri yazımında İsmail Ünver'in çeviri yazı hakkındaki makalesi esas alınmıştır.[46] Metinde geçen Arapça ibareler italik yazılmıştır.

Farsça kelimelerdeki vâv-ı ma'dûleler, üst simge şeklinde ^{v} ile gösterilmiştir. 'Kapalı e' tabir edilen vokal ise *Ė* ve *ė* şeklinde gösterilmiştir.

Her şiir numaralandırılmıştır ve her şiirin başında vezni bulunmaktadır. Şairlere ait mahlaslar koyu olarak yazılmıştır. Şiirlerin bulunduğu yazma ve varak numarası dipnotta verilmiştir. Üst simgelerden *a* yazmada yaprağın ön yüzünü, *b* ise yaprağın arka yüzünü göstermektedir.

Metinde vezin ve anlam yönünden sorunlu mısralara eklenen hece ve kelimeler köşeli parantez [ ] içine alınmıştır. Vezin ve anlam yönünden sorunlu mısralardan çıkarılan ek ve kelimeler ise yay parantez ( ) içine alınmıştır.

Tarih düşürmek amacıyla yazılmış beyit ve mısralardan çıkan tarihler, köşeli parantez [ ] içinde verilmiştir. Tarih beyitlerinden, şairin yaşadığı dönemle veya şiirin sunulduğu padişahın saltanat dönemiyle uyuşmayan hatalı tarihler çıktığında bu tarihler okuyucuyu yanıltmamak için beyitlerin yanında verilmemiştir. Bu hatalı tarihler, metne bizzat not düşülmüş ise beyitlerin yanında gösterilmiş, dipnotlarda tarihlerin hatalı olabileceği konusunda uyarıda bulunulmuştur.

Bugünkü Türkçeyle nesre çevirilen kısımlarda, Türk Dil Kurumunun 2012 yılında yayımlanan Yazım Kılavuzu'nun kurallarına uyulmuştur. Bununla birlikte, kullanımdan düşen ve bugünkü Türkçede karşılığı bulunmayan kelimeler, asli şekillerine göre yazılmıştır. Metin kısmından sonra gelen sonuç başlıklı bölümde, çalışmadan elde edilen faydalar hakkında kısa bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Sonuç bölümü ve kaynakçadan sonra, çalıştığımız divana ait varaklardan birkaç örnek bulunmaktadır.

[46] İsmail Ünver, "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi*, C. XI, S. 1 (1993), s. 51-89.

2. DİVAN NÜSHASININ TAVSİFİ

1. İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa Kitaplığı Nr. 418

Nakşî Divanı'nın elde bulunan bu tek nüshasına bazı kaynaklarda da değinilmiştir.[47] Nüsha müstakildir; 218 yapraktır, 268x166-203x121 mm ebatlarındadır. Ta'lik yazıyla yazılmıştır. Nüshada, beyit aralarında yaldızlı kısımlar vardır. Abâdi ve zerefşân kâğıt; koyu renkte meşin, üstü yaldızlı, miklepli cilt kullanılmıştır. 1^b, 47^b, 94^a ve 214^b numaralı sayfalardaki tezhip ve nakışlar dikkat çeker. Nüshadaki satır sayısı, divandaki bölümlere göre değişmektedir. Nüshada, 1^b- 47^a arasında 15 satırlık, 47^b-93^b arasında 17 satırlık sayfalar yer almaktadır; bu sayfalardaki satırlar çizgilerle birbirinden ayrılmıştır. Gazeliyyât bölümünün de yer aldığı 94^a-187^a arasındaki sayfalar, duruma göre 15, 16 satırdan meydana gelmiştir. Bu sayfalarda süslemelere geniş yer verilmesi ve sayfalardaki satırların çizgilerle ayrılmamış olması, müstensihin satır sayısı konusunda esnek davranmasına yol açmıştır. 188^b-217^a arası ise 15 satırlık sayfalardan meydana gelir. Yukarıdaki sayfalar arasında kalıp zikredilmeyen sayfalar ise boş bırakılmıştır. 94^a-187^a ve 210^b-217^a arasındaki beyitler sağa ve aşağıya doğru yatık yazılmıştır. Diğer bölümlerdeki satırlar düz yazılmıştır.

Harflere göre ayrılmış gazel bölümlerinin sonlarında, bölümlere sonradan gazeller ekleme düşüncesiyle boşluklar bırakılmıştır. Nüshadan anlaşıldığına göre şair, divanına son şeklini verememiş, şairin yazmayı planladığı bazı gazellerin yeri boş kalmıştır.

Şiirlerde Nakşî mahlası kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca 22^b ve 23^a numaralı sayfalarda, şairin donanmadaki gemileri tarif ettiği kıt'a-i kebîrede geçen gemi adları da kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Nüshanın başında Pertev Paşa'nın vakıf mührü ile kütüphanenin resmî mühür ve damgası, ayrıca "Mustafa" imzası bulunmaktadır.

Baş: İki 'âlemde 'inâyet kıl bana yâ Rabbenâ
Hazretünden rûz u şeb budur recâ yâ Rabbenâ

Son: Mest ü medhûş oldı dil görüp o meygûn lebleri
Sâkî döndürdi gelûya çok velî-meşrebleri

[47] Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.,* s. 1091; Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Tasnif Komisyonu, *a.g.e.*, C. III, fasikül II, s. 810.

METİN

1.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. İki ʿālemde ʿināyet ḳıl baña yā Rabbenā
   Ḥażretüñden rūz u şeb budur recā yā Rabbenā

   ʿArş u kürs ü *ḳābe ḳavseyni ev ednā* ḥaḳḳına
   Dergehinde bu niyāzum ḫūb ola yā Rabbenā

3. Ben bir ednā cürmi çoḳ bī-ḫayr u mücrim kemterem
   Līk senden kesmem ümmīd dāʾimā yā Rabbenā

   ʿĀṣīyem ʿiṣyānuma her dem muḳırram ʿafv ile
   Sen kerīmsin ḳıl baña luṭfuñ revā yā Rabbenā

5. Bī-naẓīr ü bī-muʿādil bī-şebīh ü bī-miṣil
   Ḥākim-i muṭlaḳsın el-ḥaḳ Rabbenā yā Rabbenā

   Evvel ü āḫir eḥadsın *ḳul hüv'allāhü eḥad*
   Ez-dil ü cān budur īmānum saña yā Rabbenā

7. Pādişehler pādişāhısın senüñ ʿindinde līk
   Pādişehler nāmı ʿadd olmaz gedā yā Rabbenā

   Faḫr-ı ʿālem ẕāt-ı ekrem ḥaḳ Resūlüñ ʿışḳına
   Yaʿnī ol ser-tāc-ı cümle aṣfiyā yā Rabbenā

---

1 Y 1^{b}-2^{b}.

1 [Ya Rabbi! Bana iki âlemde yardım et. Hazretinden gece gündüz ricam budur.]

2 [Ya Rabbi! Bu yalvarışım; Arş, Kürsi ve "kâbe kavseyni ev ednâ" hakkı için, dergâhında güzel olsun.]

3 [Ya Rabbi! Ben aşağı, suçu çok, hayırsız, günahkâr bir zerreyim; ama senden hiçbir zaman ümidimi kesmem.]

4 [Ya Rabbi! Asiyim, isyanımı her zaman kabul ederim; sen cömertsin, bana affınla lütfunu layık gör.]

5 [Ya Rabbi! Görülmemiş olan; dengi, benzeri ve eşi olmayasın; doğrusu mutlak hâkimsin.]

6 [Ya Rabbi! Sana can ve gönülden imanım budur: Önceden beri ve sonuna kadar teksin. "De ki: O, Allah'tır, bir tektir."]

7 [Ya Rabbi! Padişahlar padişahısın ama senin indinde padişahların namı dilenci bile sayılmaz.]

8 [Ya Rabbi! Âlemin övüncü, kendisi en cömert olan, doğru Resul'ün yani o tüm aziz ve samimi olanların baş tacı aşkına!]

9. Bī-ʿaded nām-ı belīġ-i mürselān ḥürmetine
Hem bi-ḥaḳḳ-ı çār-yār-ı bā-ṣafā yā Rabbenā

Kerbelā deştindeki rūḥ-ı şehīdān ʿışḳına
Hem daḫı ol āl [ü] eṣḥāb-ı vefā yā Rabbenā

11. Ġayra ʿarż-ı ʿacz ėden maḥrūm-ı elṭāfuñ olup
Ḥāṣılı bulmaz dü ʿālemde rehā yā Rabbenā

Dergeh-i ʿizzet-meʾābuñdan ėden maḥżā dilek
Nāʾil-i maṭlab olup eyler ṣafā yā Rabbenā

13. Ẓāhir ėtdüñ yoġ iken çār-ı ʿanāṣırdan beni
Çāresüz ḳoyma hele ṣubḥ u mesā yā Rabbenā

ʿArża ḥācet ne senüñ maʿlūmuñ ez-cümle benüm
Maḳṣadum dünyāda ʿuḳbāda rıżā yā Rabbenā

15. Herkes himmet ʿazm ėder bu cisr-i fānīden hemān
Ṣaḥn-ı ʿuḳbāyı ėder kendine cā yā Rabbenā

Ḫayr ėderse bunda anda anı bulur şübhesüz
Raḥmet [ü] luṭfuñ olur aña revā yā Rabbenā

---

9 [Ya Rabbi! (Hem) sayısız peygamberin doğru adlarının hürmetine hem de dört temiz dostun (halifenin) hakkı için...]

10 [Ya Rabbi! (Hem) Kerbela çölündeki şehitler hem de o vefa (sahibi) sahabeleri ve ailesi aşkına...]

11 [Ya Rabbi! Kısacası, (senden) başkalarına aczini arz eden senin lütfundan mahrum olup iki âlemde kurtulmaz].

12 [Ya Rabbi! Sadece, şerefin barındığı yer olan dergahından dilekte bulunan, istenene ulaşıp sefa sürer.]

13 [Ya Rabbi! (Ben) yok iken beni dört unsurdan ortaya çıkardın; sonunda beni sabah ve akşam çaresiz bırakma.]

14 [Ya Rabbi! Benim maksadımın dünyada ve ahiretde (senden) rıza (olduğunu sana) arza ne gerek var; bu, tamamen senin malumundur.]

15 [Ya Rabbi! O anda herkes bu fâni köprüden gayretle yola çıkar, ahiret meydanını kendine yer edinir.]

16 [Ya Rabbi! Şüphesiz, (kim) burada hayır işlerse orada onu bulur; ona merhamet ve lütfun layık olur.]

17. Līk bunda şerr ėderse ḳul maʿāẕallāh senüñ
Müstaḥaḳḳ olur aña ḳahr u cezā yā Rabbenā

Āh kim ben bir ġarīb bī-ḫayr u ʿiṣyān-rīz olup
Kesb ü efʿālüm ebed oldı ḫaṭā yā Rabbenā

19. Naẓmum inşādan ġaraż ancaḳ dīvān tertīb ėdüp
Oḳuyan şāyed dėye raḥmet aña yā Rabbenā

ʿAfvına ḳaldı benüm ġayrı işüm yoḫsa müdām
Her ḫayāl-i saʿyüm olmışdur hebā yā Rabbenā

21. El-emān eyle meded ol çāre-res bī-çāreyem
Eylerem senden müdāmā ilticā yā Rabbenā

Māʾ-i luṭfuñla yüzüm ḳarasın aḳ ėt ḳıl kerem
Ey ʿināyet issi v'ey kān-ı saḫā yā Rabbenā

23. Ḳalmasun maḥzūn u bī-kes maḥşer ü ḫalḳ içre kim
Ḳıl meded eyler dilek iḫlāṣ-ıla bu Nakşi yā

---

17 [Ya Rabbi! Ama Allah korusun, kul burada kötülük ederse ona, senin kahır ve cezan müstahak olur.]
18 [Ya Rabbi! Ah; ben bir garip, hayırsız ve isyan saçıcı oldum, kazançım ve işlerim ebediyen hata oldu!]
19 [Ya Rabbi! Şiirimi kaleme alıp divan tertip etmekten kasdım ancak (şudur): Belki (beni) okuyan "Ona rahmet!" der.]
20 [Ya Rabbi! Artık, benim işim, senin affına kaldı; yoksa her gayret hayalim her zaman heba olmuştur.]
21 [Ya Rabbi! Aman; yardım et, çare yetiştir, çaresizim! Daima sana sığınırım.]
22 [Ya Rabbi! Ey yardım sahibi ve ey cömertlik madeni! Lütfunun suyuyla yüzümün karasını ak et; cömertlik göster.]
23 [Ya Rabbi! Bu Nakşî, mahşerde halk içinde kimsesiz ve mahzun kalmasın, yardım et; çünkü (o, senden) samimi bir bağlılıkla dilekte bulunur.]

2.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Meded senden hemīn ey merḥamet issi Ġanī maʿbūd
Ki sensüñ cümle eşyāyı yoḳ iken eyleye[n] mevcūd

Ḳulam mādām ki ḳul olmaz ḫaṭāsuz faż-ı luṭfuñdan
Dil-i ġamgīnüm ėt dāʾim ʿināyātuñla şevḳ-ālūd

3. Beni şād eyle rüsvā ėtme beyneʾn-nās maḥşerde
Bi-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā Maḥmūd

Esirge şerr-i şeyṭāndan ebed īmānum Allāhum
Ki oldı olʿadüvvaʾllāh luṭfuñdan olup merdūd

5. Bizümle eski düşmendür ne ḳābil bir daḫı dōstluk
Ėdüp ola celīs ol ḥīlekār ādemle hīç ḫoşnūd

Muḥammed ümmetin ḥıfẓ ėt anuñ iġvā-yı şerrinden
Olalar dāʾimā fiʿlinden ʿālem sālim ü mesʿūd

7. Ḳuluñ **Nakşī**yi yā Rab ḳıl rıżāñda ẓāhir ü bāṭın
Aña ancaḳ dü ʿālemde rıżāʾliʾllāhdur maḳṣūd

---

2 Y 2[b].

1 [Ey merhamet sahibi, zengin, ibadet edilen Allah! Şimdi yardım sendendir; çünkü bütün varlıkları, (onlar) yokken vücuda getiren sensin.]

2 [Mademki kulum, kul hatasız olmaz; lütfunun faziletiyle, yardımınla kederli gönlümü daima şevklendir.]

3 [Ahmed, Muhammed, Mustafa, Mahmud (aleyhisselam) hazretleri hakkı için, mahşerde beni insanlar arasında mutlu et, rezil rüsva etme.]

4 [Allah'ım! Ebediyen imanımı şeytanın şerrinden esirge; çünkü o, lütfundan reddedilip Allah düşmanı oldu.]

5 [O bizimle eski düşmandır; o hilekârın insanla bir daha hoşnut (şekilde) dostluk edip arkadaş olması ne mümkün!]

6 [Muhammed ümmetini onun kötülüklerinin baştan çıkarmasından koru. Âlem daima onun hareketlerine karşı emniyette ve mutlu olsun.]

7 [Ya Rabbi! Kulun Nakşî'yi dış ve iç (yönden) rızana (uygun) bulundur; iki âlemde ona maksat ancak Allah rızasıdır.]

3.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. İlāhī ṣoñ nefesde reh-berüm īmān-ı kāmil ḳıl
   Resūlüñ ʿışḳına cürmüm ʿafıv luṭfuña nāʾil ḳıl

   Ne rütbe şerr ile oldum ise ben ġarḳa-i ʿiṣyān
   ʿİnāyet eyleyüp eyle niyāzum ḫayra şāmil ḳıl

3. Dirilüp cümle maḫlūḳ cemʿ olınca yevm-i maḥşerde
   ʿAẕāb-ı seyf-i ḳahruñdan beni luṭfuñla zāʾil ḳıl

   Meded senden şefāʿat menbaʿı sulṭān-ı kevneynüñ
   Vufūr-ı şefḳatin ben ümmeti üzre delāʾil ḳıl

5. Kerem ėt her ḫuṣūṣda ḫurrem eyle ḳahra lāyıḳsam
   Kerīmsin şānuña lāyıḳ ne ise baña vāṣıl ḳıl

   Cemāl-i bā-kemālüñ gösterüp bu ʿayn-ı müştāḳa
   Tecellī ėt hemīn envār nūruyla muḳābil ḳıl

7. Bi-ḥamdi'llāh Müsülmānam meded īmānum Allāhum
   Şaşurma dāʾimā **Naḳşī** ḳuluñ bu ʿilme ʿāmil ḳıl

---

3 Y 2[b]-3[a].

1 [Allah'ım! Son nefeste rehberimi mükemmel iman et. Resul'ünün aşkına, suçuma af lütfunu eriştir.]

2 [Ben kötülükle ne kadar isyana battımsa da yardımlar edip yalvarışımı iyiliğe dâhil et.]

3 [Mahşer günü, yaratılmışların tamamı dirilip toplanınca beni, kahrının kılıcının azabına (karşı) lütfunla görünmez kıl.]

4 [Yardım sendendir; ümmetinden olan beni, şefaat kaynağı olan dünya ve ahiret sultanının şefkatinin bolluğunu (gösteren) deliller hâline getir.]

5 [Her konuda cömert ol, kahra layıksam (da beni) sevindir; cömertsin, şanına layık ne ise bana (onu) ulaştır.]

6 [Bu can atan göze, olgunluğa sahip güzelliğini gösterip onu hemen ışıkların ışığıyla karşı karşıya bırak, görün!]

7 [Allah'a hamdolsun Müslüman'ım; iman ettiğim Allah'ım, yardım et! Nakşî kulunu şaşırtma, daima bu ilimle hareket ettir.]

4.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Hemīşe faż̧l-ı luṭfuñ baña iḥsān eyle yā Rabbi
   Dil-i ġamgīnüm elṭāfuñla şādān eyle yā Rabbi

   Bi-ḥaḳḳ-ı Aḥmed [ü] Maḥmūd Muḥammed Muṣṭafā içün
   Ḳuluñ mesrūr-ı dāreyn ile ḫandān eyle yā Rabbi

3. Ebūbekr [u] ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlī ḥaḳḳı-y-çün ʿafv ėdüp
   Ḳamu ʿiṣyānumı ḫayr ile rücḥān eyle yā Rabbi

   Ėrince vaḳt-i mevt ʿömr āḫir olup faż̧l-ı luṭfuñla
   O demde reh-berüm īmān u Ḳurʾān eyle yā Rabbi

5. Meded senden meded dāʾim cemīʿ-i mürselān ḥaḳḳı
   Emīn ėt ḳabr ʿaz̤ābından beni her ān yā Rabbi

   Varınca yevm-i maḥşerde ḥużūr-ı ḥaḳḳ [u] ʿadlinde
   Kerem ėt şevḳ [u] ḳadrüm beynü'l-iḫvān eyle yā Rabbi

7. Cezā-yı seyf-i ḳahruñdan āzād ėdüp ʿināyet ḳıl
   Ki şerden ḫayrumı efzūn-mīzān eyle yā Rabbi

---

4 Y 3^{a}-3^{b}.

1 [Ya Rabbi! Bana daima lütfunun faziletini ihsan et. Gamlı gönlümü lütuflarınla mutlu et.]

2 [Ya Rabbi! Mustafa, Muhammed, Mahmud ve Ahmed (isimlerinin) hakkı için, kulunu iki dünya sevinciyle güldür.]

3 [Ya Rabbi! Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali hakkı için; bütün isyanlarımı affedip (beni) iyilikle üstün kıl.]

4 [Ya Rabbi! Ömür son bulup ölüm zamanı erişince o anda, lütfunun faziletiyle, rehberimi iman ve Kur'an et.]

5 (Bu beytin yanında derkenar olarak "Ḥakīmsin derdüme luṭfuñla dermān eyle yā Rabbi" mısrası yazılıdır. Bu mısra nesre şöyle çevrilebilir: "Ya Rabbi! Sen bilgi sahibisin, derdime lütfunla derman ver!") [Ya Rabbi! Yardım et, yardım sendendir; resullerin tamamı hakkına, beni kabir azabından her an emin kıl.]

6 [Ya Rabbi! Mahşer gününde, adalet ve doğruluğunun huzuruna varınca (bana) cömert davran, kardeşler arasında şevk ve değer ver.]

7 [Ya Rabbi! Kahrının kılıcının cezasından azat edip yardım et; terazide hayrımın, şerden fazla olmasını sağla.]

Kerīmsin Ḳādir [ü] Ḳayyūm Settārü'l-ʿuyūb sensüñ
Raḥim ḳıl her ḫuṣūṣda saʿyüm āsān eyle yā Rabbi

9. Baña ne cennet ü Rıḍvān gerek ne ḥūrī vü ġılmān
Cemāl-i bā-kemālüñ göster iḥsān eyle yā Rabbi

O luṭfı ḳıl ʿaṭā lāyıḳ degülsem de ḳılup lāyıḳ
Dü çeşmüm lemʿa-i nūruñla ḥayrān eyle yā Rabbi

11. Ḳulum mādām ḳuluñ hemvāre kesbi cürm ü ʿişyāndur
Çü sen ʿafv ėdicisin anı āyān eyle yā Rabbi

Ḳuluñ **Naḳşī** der-i vālāña dest açup niyāz eyler
Düşen şānuña neyse aña fermān eyle yā Rabbi

5.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Baña her ne ʿitābuñ var ise ḳıl ey Ġanī Sübḥān
Ḥużūr-ı ḥażretine varduġumda rāżiyem ol ān

Muḥaṣṣal ḫayr şer ne gūne ise ḳıl baña zīrā
İrādet yoḳ elümde bu ḫuṣūṣda ez-dil ü ez-cān

---

8 [Ya Rabbi! Cömert, her şeye gücü yeten, ezelî ve ebedî olan, ayıpları örten sensin. Merhamet et; her konuda, çalışmamı kolaylaştır.]

9 [Ya Rabbi! Bana ne cennet ve Rıdvan ne de huri ve gılman gerektir; ihsan et, olgunluğa sahip güzelliğini göster.]

10 [Ya Rabbi! (O lütfa) layık değilsem de o lütfu (bana) layık kılıp bağışla; (yani) iki gözümü, ışığının parıltılarıyla hayran et.]

11 [Ya Rabbi! (Ben) madem kulum, kulun elde ettiği daima suç ve isyandır; sen affedici olduğundan onu (yani affediciliğini) ortaya çıkar.]

12 [Ya Rabbi! Kulun Nakşî, yüce kapına el açıp yalvarır; ona şanına düşen neyse (onu) emret.]

5 Y 3^{b}-4^{b}.

1 [Ey zengin, her türlü noksandan uzak olan Allah! Bana ne azarın varsa söyle; o an, (yani) yüce huzuruna vardığımda (buna) razıyım.]

2 [Sözün kısası, hayır ya da şer (etmek istediğin) ne tarzda ise bana et; çünkü can ve gönülden (kabul ederim), bu hususta elimde irademyok.]

3. Resūlüñ ḥaḳ Muḥammed Muṣṭafāya oldum efgende
Anuñ'çün ġāyetü'l-ġāye seven senden görür iḥsān

Raḳīb ʿadd eyler iseñ fī-emāni'llāh ne var ḳadrüm
Daḫı raʿnā olur ḳulluḳda olup luṭfına şāyān

5. Kemāl-i ḳudretüñle sen anı ḫalḳ eyleyüp ḥamdā
Ki taʿẓīm ile ḳılduñ enbiyāya ḳadrini rüchān

Muʾaḫḫar eyledüñ īṣāl velī cümleden evvel ḫalḳ
Ėdüp bizi aña ümmet anı ėtdüñ bize sulṭān

7. Gürūh-ı mürselāndan efḍāl ėtdüñ çün anuñ ḳadrüñ
Nėce cānumdan aʿlā ḳadrüm ėtmem getürüp īmān

Netīce ümmetiyem ben o şāh-ı bī-bedel ẕātuñ
Ki sevdüm dīn ü īmānum gibi oldum ḳulı el-ān

9. ʿAceb remz-i ḥaḳīḳatdür çü fehm ėtmez mecāz ehli
Görüp bu naẓmı eylerler baña ḫod-ġam ne çoḳ bühtān

Ġaraż ḫod ḥażretüñdür ṣaḥn-ı ʿadn-ı ḳaṣr [u] ḥūrānī
ʿİnāyet ḳıl dilek-ḫˇāna baña istersem ėt zindān

---

3 [Doğru olan Resul'ün Muhammed Mustafa'ya düşkün oldum. Onun için en ileri derecede seven, senden bağışlanma ve iyilik görür.]

4 [Allah korusun, (beni) rakip sayarsan lütfuna layık olan, kullukda daha sevimli gelen ne değerim var!]

5 [Hamdolsun, sen eksiksiz gücünle onu yaratıp, yücelterek onun değerini (diğer) peygamberlerden üstün kıldın.]

6 [(Onu) ulaştırmayı sonraya bıraktın, tamamından sonra yarattın; fakat bizi ona ümmet kılıp onu bize sultan kıldın.]

7 [Onun değerini resuller topluluğundan daha faziletli ve üstün kıldığın için, nasıl iman edip onun değerini canımdan daha yüce bilmem?]

8 [Sonuçta ben, o eşsiz padişah zatın ümmetindenim; onu din ve imanım gibi sevip şimdi onun kulu oldum.]

9 [Bu şiir, acaba hakikatin işareti midir? Çünkü mecaz erbabı, bu şiiri görüp bana hodkâmca ne çok hata atfeder.]

10 [Kastım hazretinin kendisidir; iri gözlü cennet kızları ve köşk (bulunan) cennet meydanını isteyenlere yardım et; (burayı) ben istersem bana zindan et.]

11. Dilerseñ cennet ü dīdāruñ ile ḳıl beni şādān
Dilerseñ çün sipend eyle dūzaḫda cismümi sūzān

Saña īmān-ı tāmum var hemīşe ṣıdḳ-ı ḳalb ile
Ḫayır şer senden olur ẓāhir olmaz ġayrden ıʿyān

13. Aña ʿāşıḳluġum emrüñe maḥżā imtiṯāl ile
İki ʿālemde maġfūr olmasıdur ėtdügüm ḫüsrān

Şefīʿ-i maḥż-ı ümmetdür ki ol sulṭān-ı kevneyne
Gedā-yı müstemendi olup oldum bī-riyā ḥayrān

15. Bir āṯār-ı celīl vażʿ ėtmek içün vaṣf-ı ẕātıyla
Bu resme ben de buldum ḥadd-i istiʿdāduma imkān

Ele tīşe-i kilk alup maʿānī gencin ėtdüm fetḥ
Nėçe yüz biñ taṣavvur ile oldum çün suḫan-gūyān

17. Mürekkeb olsa baḥreyn kilk naḫlistān anuñ vaṣfın
Dükenmez yazmaġ-ıla ḫod ne ḥaddüm ben ėdem āyān

Taḥiyye-i ṣalāt ile ėden çoḳ ẕātuñ iḥyā līk
Aña ben gibi var mı görmeden bir ʿāşıḳ-ı nālān

---

11 [Dilersen beni cennet ve yüzünle mutlu et; dilersen bedenimi cehennemde üzerlik tohumu gibi yak.]
12 [Sana kalp doğruluğuyla daima tam imanım var; hayır, şer senden ortaya çıkar, başkasından açığa çıkmaz.]
13 [Âşıklığım onadır; (ama) emrine tam itaat ederek, iki âlemde bağışlanmak (konusunda) hüsrana uğramış durumdayım.]
14 [O, ümmetin asıl şefaatçisidir; o dünya ve ahiret sultanına, onun zavallı kölesi olup ikiyüzlülükten uzak (bir şekilde) hayran kaldım.]
15 [Zatının vasfıyla yüce eserler meydana getirmek için ben de bu tarzda yeteneğimin sınırına (göre) imkân buldum.]
16 [Ben nice, yüz binlerce düşünce ile söz söylediğimden, ele kalem baltasını alıp manalar hazinesini fethettim.]
17 [İki deniz mürekkep, fidanlık kalem olsa onun vasfı yazmakla tükenmez; kendimce (onu) ortaya koymak benim ne haddime!]
18 [Hayırlı dualarıyla senin zatını ihya eden çok; ama (zatını) görmeden, ona benim gibi inleyici bir âşık olan var mı?]

19. Ṭutalum var imiş yüz biñ dil-i meftūnı ol şāhuñ
Velī ben gibi yüz biñde bir olur bende-i fermān

İşitmekle ola çün ẓāhir ü bāṭın ḫulūṣ üzre
O sulṭān-ı kerīmü'ş-şāna maḥżā vālih ü ḥayrān

21. Anuñ vaṣfında olmış lāl ü ebkem benden evvel hep
Cihāna sebḳ ėden erbāb-ı ʿilm-efzā suḫan-sencān

Ḫuṣūṣā naẓra-i vech-i şerīfiyle olup mesrūr
Yine medḥinde ʿacz ʿarż eylemiş çün ḥażret-i Ḥassān

23. Ne ḳābil ol kerīmü'ş-şānuñ evṣāf-ı cemīlinde
Ola taʿrīf-ḫᵛānlıḳda benüm gibi gedā sāmān

O bir ẕāt-ı belīġ [ü] bī-bedel maḥbūb-ı Ḥaḳdur kim
Anuñ yüzi ṣuyına oldı ḫalḳ bī-şek iki devrān

25. Müsemmā eyleyüp ḫayrü'l-beşer nāmıyla maḥżā kim
Ėdüp şefḳat aña Cibrīlle irsāl eyledi ḳurbān

Gürūh-ı enbiyānuñ her biri bir muʿcize kānı
Bunuñ ẕātında ẓāhir oldı hep bā-ʿavn ẕü'l-Mennān

---

19 [O padişaha tutkun yüz bin gönül varmış sayalım; fakat benim gibi emrinde kölesi, yüz binde bir olur.]

20 [Çünkü (o köle), işitmekle, iç ve dış (yönden), kalp temiziliği üzere, o şanı büyük sultanın tamamen şaşkın ve hayranı olur.]

21 [Benden önce dünyadan geçen, bilimi artıranlar ve ölçülü konuşanlar onu vasfetmekte hep dilsiz ve söz söyleyemez olmuşlardır.]

22 [Kısacası (onlar), Hazret-i Hassan gibi, onun şerefli yüzüne bakmakla sevindikleri hâlde, övgüsünde yine acze düşmüşler.]

23 [O şanı büyük (zatın) güzel vasıflarını tarif etmeye benim gibi dilencinin güç bulması ne mümkün!]

24 [O, eşsiz ve düzgün bir zattır, Allah'ın sevgilisidir; bu iki âlem şüphesiz onun yüzü suyu (hürmetine) yaratıldı.]

25 [Onu tam olarak "insanların hayırlısı" namıyla adlandırıp, ona şefkat ederek kurban gönderdi.]

26 [Peygamberler topluluğundakilerin her biri bir mucize hazinesidir; (ama) çok lütuf sahibi olan Allah, yardımı ile hep bunun zatında ortaya çıktı.]

27. ʿAḳıl idrākden ʿāciz ki luṭfuñla o sulṭānı
Şeref-yāb ėtdüñ el-ḥaḳ sırrına ḳādir degül insān

Nėçe iẓhār-ı muʿcizle ėdüp terfīʿ-i şānuñ hem
Anuñ her ḥālde olduñ sen muʿīni ey Ġanī Sübḥān

29. Ḥużūr-ı ḥażretine bā-ḫuṣūṣ medʿuvv ḳılup ʿarşdan
Burāḳ irsāl ėdüp Cibrīl ü Mīkāʾille vėrdüñ şān

Süvār olup ʿurūc eyledi der-ḥīn *ḳābe ḳavseyn*e
Mülāḳī-i cenāb-ı ḥażret olup dėdi yā Mennān

31. Żaʿīf ümmetlerümüñ merḥamet ḳıl ʿavn-ı luṭfuñdan
Bağışla baña ʿişyānuñ dėyüp oldum münācāt-ḫ̆ān

Nėçe lafẓ-ı şerīf anda olup ey Dāʾim ü Bāḳī
ʿAraf sırrın aña [ʿil]m-i ledünle ḳılduñ istīzān

33. Saʿādet öyle maḫlūḳa ki ėde Ḫālıḳı böyle
ʿİnāyet eyleyüp luṭfıyla müstaġraḳ yine ol ān

Nüzūl ėtdire anı ṭarfetü'l-ʿayn içre ḥaḳḳā kim
Semādan yėre āġāz ile ine der-ʿaḳab āsān

---

27 [Lütfunla o sultanı şereflendirdin. Akıl, (bunu) anlamaktan âciz; gerçekten, insan, sırrını (çözmeye) güç bulamaz.]

28 [Ey zengin olan Allah! Nice mucize ortaya çıkarıp onun şanını yücelttin, hem de onun her hâlde yardımcısı sen oldun.]

29 [Onu hazretinin huzuruna özel olarak çağrılmış kıldın; Cebrail ve Mikâil ile, Arş'tan Burak indirip ona şan verdin.]

30 [(Burak'a) binici olup o anda *ḳābe ḳavseyn*e yükseldi. Allah hazretleriyle görüşüp "Ya Mennan!" dedi.]

31 ["Lütfunun yardımıyla merhamet kıl, zayıf ümmetimin isyanını bana bağışla!" deyip (sana) yalvarıcı oldum.]

32 [Ey devamlı ve kalıcı olan (Allah)! Orada olup nice şerefli sözü, Araf sırrını ona açıkladın.]

33 [Öyle yaratılmışa ne mutlu ki Yaradan'ı yardım edip onu o an yine böyle lütfuna batırsın.]

34 [Gerçekten, bir kere göz açıp kapayıncaya kadar geçen an içerisinde onu indirsin; o hemen semadan başlayarak yere kolayca insin.]

35. Bu luṭf u niʿmet-i ʿaẓmāya nāʾil olıcaḳ bir ẕāt
Revā mı aña taʿẓīm ėtmemek zümre-i İslāmān

Görüp ol dem cemālüñ birden ėtdi merḥabā cümle
Ebū Bekr ü ʿÖmer ʿOṯmān ʿAlī nām çār erkānı

37. Ḫaṭā ėtdümse yā Rab midḥat-i naʿt-ı Resūlünde
ʿAfıv ḳıl fażl-ı luṭfuñdan ėder çün ḳul ebed ʿişyān

Ola rūḥ-ı Resūlu'llāha benden ṣıdḳ ile her dem
Ṣalāt-ı bī-nihāye edʿiye-i tuḥfe-i elḥān

39. Ḫuṣūṣā āl ü aṣḥāb u tevābiʿine bi'l-cümle
Mine'l-bāb ü ile'l-miḥrāb ola ervāḥları şādān

Gülistān-ı nebiyyān içre çün ol verd-i yektāya
Dil ü cān ile oldum yine ḫor bir bülbül-i nālān

41. Anuñ dil-dāde-i ṣıdḳ-āver [ü] müştāḳı olmaḳdan
Merāmum nāʾil olmaḳ luṭfına ey ḥażret-i Yezdān

Niyāzum dergeh-i ʿizzet-meʾābuñda ḳılup maḳbūl
Ḫacīl ėtme bizi ḳıl luṭfına şāyeste yā Ġufrān

---

35 [Bir kişi, bu çok büyük lütuf ve nimete eriştiğinde İslam zümresinin onu büyük saymaması reva mıdır!]

36 [Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali adlı dört erkânı, birlikte onun güzel yüzünü o anda, birden görüp "Merhaba!" dedi.]

37 [Ya Rabbi! Resul'ünün naat (şeklindeki) övgüsünde hata ettimse sen (beni) lütfunun faziletiyle affet; çünkü kul olan, ebediyen isyan eder.]

38 [Doğrulukla (okunan), sonsuz salat ile nağmeler hediyesi olan dualar; benden, Resulullah'ın ruhuna her zaman ulaşsın.]

39 [Kısacası ailesi, ashabı ve ona bağlı olanların, baştan sona tamamının ruhları şad olsun.]

40 [Çünkü peygamberlerin gül bahçesi içinde, o eşsiz güle, yine gönül ve canla inleyen bir bülbül oldum.]

41 [Ey Allah hazretleri! Onun istekli ve doğru âşığı olmaktan amacım, lütfuna ulaşmaktır.]

42 [Ey affedici olan Allah! Yalvarışımı şerefin barındığı yer olan dergâhında makbul et; bizi utandırma, lütfuna layık kıl.]

43. Şefīʿ ėdüp Resūlüñ yevm-i maḥşerde meded senden
Kemāl-i raḥmetüñle eyle derd-i Nakşīye dermān

6.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I.

1. Ey Ḳādir [ü] Ḳayyūm olan Allāhu teʿālā
V'ey cümleyi yoḳdan çün ėden luṭf-ıla iḥyā

Sensin o kerem issi Ġanī Ḥayy-i tüvānā
Olsa ne ḳadar bir ḳuluñ ʿaḳl-āver [ü] dānā

3. Fehm eyleyemez sırr-ı mażāmīnüñi zīrā
ʿİndinde senüñ noḳṭa-i fādan daḫı ednā

Oldum şeref-i ṣıdḳ-ı derūn üzre müdāmā
Bāb-ı keremüñde zihī feyż-āver-i vālā

5. Senden dilerem luṭf-ı ʿināyet ki hemānā
Elbette cürümli ḳul olur rāciḥ-i aʿṭā

Birligine yoḳ şübhem eyā ḥażret-i Settār
Kim ḳalb ile taṣdīḳ ėderem dil ile iḳrār

---

43 [Yardım sendendir; Resul'ünü mahşer gününde şefaatçi edip eksiksiz merhametinle Nakşî'nin derdine derman et.]

6 Y 5[a]-6[a].

I.

1 [Ey her şeye gücü yeten, ezelî ve ebedî olan yüce Allah! Ve ey lütufla her şeye yoktan hayat veren!]

2 [Bir kulun ne kadar akıllı ve bilgili olsa da (aslında) o cömertlik sahibi, zengin, daima diri olan güç sensin.]

3 mażāmīnüñi: meẓāmīnüñi P. (İmla gereği değiştirildi.) [O, senin manalarını anlayamaz çünkü senin indinde "fa"nın noktasından daha aşağıdır.]

4 [Daima, cömertlik kapında gönül doğruluğunun şerefi üzere bulunup yüce feyiz aldım, ne hoş!]

5 [Senden şimdi yardım lütfunu dilerim; elbette suçlu kul bağışlanmada önce gelir.]

6 [Ey (günahları) örten Allah hazretleri! Birliğine şüphem yok; bunu kalp ile onaylar, dil ile söylerim.]

II.

1. Kendüm bileli ḥāṣılı bu ġırmen-i devrān
Bād-ı ġam ile ėtdi beni bī-ser ü sāmān

Hīç ėtmedüm ʿömrümde ḥayıf emrüñe ṭāʿat
Nehyüñle çü meʾlūf-dih olup vālih ü ḥayrān

3. Endīş-i mecāz-āver olup terk-i ḥaḳīḳat
Oldum nėçe dem ġavṭa-i ġarḳ-ı yem-i ʿişyān

Tābiʿ-res olup nefs ü hevā ile ḥayıf kim
Her şām u seḥer meslek-i nāḫīze şitābān

5. Şemʿ-i ġama pervāne çü gül şevḳına bülbül
Bīhūde geh oldum dil-i sūzān geh[i] nālān

Ger her ne ḳadar ėtdüm ise cürm ü günāhı
Ḳıl ʿafv ile elṭāfuña şāyeste İlāhī

III.

1. Yaḫşı-dil iken āh ne yaman māʾil-i ʿişret
Oldum şeb ü rūz mest-i mey-āverde-i ḫaclet

II.

1 [Kısacası kendimi bildiğimden beri, bu zamane harmanı beni kaygı rüzgârı ile perişan hâle getirdi.]

2 [Eyvah! Ömrümde şaşkın ve hayran olup, senin yasaklarına alışmış gibi ve emrine göre hiç ibadet etmedim.]

3 [Gerçeği terk edip mecazi düşüncelere kapıldım, nice zaman isyan denizinin derinliklerine battım.]

4 [Eyvah! Benlik ve hevese uyup her akşam ve sabah uygunsuz bir yolda ilerledim.]

5 [Boş yere, bazen kaygı mumuna pervane gibi gönül yakıp bazen gülün şevkine bülbül gibi inledim.]

6 [Allah'ım! Her ne kadar suç ve günah işledimse de beni afla lütuflarına layık gör.]

III.

1 [Ah! Ben gönlü iyi biri iken ne kötü ki eğlenceye meyledip gece ve gündüz utanç içkisini taşımanın sarhoşu oldum.]

Her ḳanda ẓuhūr eylese bir şūḫ-ı fiten-ḫū
Ünsiyyet-i ʿışḳıyla hemān eyledüm ülfet

3. Ol rütbe beni ėtdi ġam-endūz muḫālif
Fikrüm heme rindān ile ḳılmaḳ dem-i ṣoḥbet

Güş ėtmedüm ez-cümle baña zümre-i dōstān
ʿAdd eyler idüm düşmen ėderlerdi naṣīḥat

5. Ḫalḳ öyle namāzına şürūʿ eyledi ben līk
Ėtdüm dil-i mecnūn-meniş ikindiye niyyet

Maʿlūmuñ İlāhā degülem ḫālī ḫaṭādan
Raḥm eyle meded eyleme maḥrūm ʿaṭādan

IV.

1. Yā Rab heme ben ėtdügüm ʿişyānuma tevbe
Efʿāl-i ḳabīḥ üzre geçen ānuma tevbe

Tubtu ve racaʿtu ve ila'llāhi hemīşe
Olsun ẕikir-efzā dil-i noḳṣānuma tevbe

3. Vėrme dem-i āḫire ḫalel ey Ġanī Settār
Ḥıfẓ eyle meded dīnüme īmānuma tevbe

---

2 [Her nerede fitneyi huy edinmiş bir şuh görünse onun aşkının yakınlığıyla hemen dostluk kurdum.]
3 [Beni, o derece kaygı biriktiren bir muhalif etti ki düşüncem şimdi rintler ile içki sohbeti düzenlemektir.]
4 [Düşman saydığım dostlar zümresinin tamamı bana nasihat ederdi, onları dinlemedim.]
5 [Ey deli yaratılışlı gönül! Halk öğle namazına başladı ama ben ikindiye niyet ettim.]
6 [Allah'ım! Hatasız olmadığımı bilirsin. Yardım ve merhamet et! Beni bağıştan mahrum bırakma.]

IV.

1 [Ya Rabbi! Ettiğim bütün isyanıma tövbe! Çirkin işler üzere geçen "an"ıma tövbe!]
2 ["Tövbe ettim ve Allah'a döndüm." (sözü), noksan gönlüm için daima zikri artıran bir tövbe olsun.]
3 [Ey günahları örten, zengin (Allah)! Ahir zamana halel verme, yardım et. Dinimi imanımı koru, tövbe!]

Her sāʿat ü her māh be-her sāl be-her-çend
Cürm ile geçen leyl ü nehārānuma tevbe

5. Bir ḳaṭresin ėtseñ kerem ey ḳulzüm-i raḥmet
Taṯhīr-res olur bu dil-i ḫüsrānuma tevbe

Yā Rab kerem ėt eyle ʿināyetle mükāfāt
Ḳıldum der-i vālāña açup dest münācāt

V.

1. Ḥikmet heme ey ḥażret-i Ġufrān senüñdür
Vāḥidsüñ ʿaṭā ḳullara her ān senüñdür

Ḳulluḳda saña ẕerre ḳadar yoḳ ḥarekātum
Ben muʿterifem cürmüme iḥsān senüñdür

3. Baḳma yüzümüñ ḳarasına yevm-i cezāda
ʿAfv [u] kerem-i luṭf-ı firāvān senüñdür

Bu ḫaste-firāş-ı dil-i ġamnāke zihī kim
İmdād meded-res-dih-i dermān senüñdür

5. Yā Rabbi Resūlin şeref-i ḥaḳḳına raḥm ėt
Ne vech ile olursa çü fermān senüñdür

---

4 [Her bir saat, ay, yıl ve zaman; suç işlemekle geçen gece ve gündüzüme tövbe!]
5 [Ey merhamet denizi! (Bu denizin) bir damlasını bağışlasan o, hüsranlı gönlümü temizler, tövbe!]
6 [Ya Rabbi! Cömertlik göster, yardımla mükâfatta bulun; senin yüce kapına el açıp yalvardım.]

V.

1 [Ey bağışlayıcı Allah hazretleri! Bilgi elbette senindir; birsin, kullara bağışta bulunmak her an sana mahsustur.]
2 [Kullukta sana zerre kadar (aykırı) hareketim yok; ben suçumu itiraf ediyorum, lütuf senindir.]
3 [Ceza gününde yüzümün karasına bakma; bol lütfun cömertliği ve af senindir.]
4 [Yardım et! Ne güzel! Bu gamlı ve döşekte yatan hasta gönle derman yardımını vermek sana mahsustur.]
5 [Ya Rabbi! Resul'ünün hakkı şerefine merhamet et; çünkü ne tarzda olursa olsun ferman senindir.]

[Nakşī] ḳuluñı eyleme mehcūr-ı ʿināyet
Budur dilegüm ḥażret-i vālāña nihāyet

7.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Merāmuñ ey göñül ger ʿizzet-i dāreyn ise her gāh
2. Ṭarīḳ-ı müstaḳīm üzre yüri ol ʿārif-i bi'llāh
3. Bu bir remz-i ḥaḳīḳatdür mecāz ehli degül āgāh
4. Dür-i gūşuña mengūş ėt sözüm hep ḥaḳ-durur va'llāh
5. Hemīn ez-cān [ü] dil ṣıdḳ-ı derūndan eyle ẕikru'llāh

II.

1. Beni kān-ı lehīb ėtmeye dėrseñ çün mecāz sözi
2. Ḥaḳīḳat rāhına sālik ḳıl ʿaḳl-ı fikr-endūzı
3. Netīce ėtme bīhūde keder-rīz her şeb ü rūzī
4. Ḳabūl eyle ʿaceb bir tuḥfedür bu pend-āmūzı
5. Secencel-zāy-ı ṭabʿında nümā-rīz ola ʿışḳul'llāh

---

6 [Nakşî kulunu yardımdan ayrı düşürme; yüce hazretlerinden son dileğim budur.]

7 Y 6^{a}-6^{b}.

I. [Ey gönül! İsteğin eger iki dünyada her zaman şeref bulmaksa doğru yolda yürü, anlayışlı bir Allah adamı ol. Bu gerçeğin bir imasıdır, mecaz erbabı bunu anlamaz. Sözümü kulağının incisine küpe et, vallahi (sözüm) hep doğrudur. Tıpkı böyle candan ve gönülden, gönül doğruluğuyla Allah'ı an.]

II. tuḫfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) ["Mecazi sözler beni alev ocağı etmesin." dersen düşünce biriktiren aklı, gerçeğin yolunda yolcu kıl. Sonuç olarak her gece ve gündüz, boş yere keder saçma. Tuhaf bir hediye olan, bu nasihat öğretici (şiiri) kabul et. Aynalar meydana getiren mizacın, Allah aşkını göstererek saçsın.]

III.

1. Zen-i dehrüñ yeter mekriyle olduñ iġtilāṭ-āver
2. Seni ėtdi zebūn ėdüp hezār efsūnlar ol sāḥer
3. ʿAceb ʿışḳuñ anuñ fikriyle Mecnūnveş ėdüp çāker
4. Bu nuṭḳum zāʾil ėtme ḳıl ḳabūl ol maṭlaba kāmver
5. Derūnuñdan silinsün tār [u] pūd-ı māsivāʾallāh

IV.

1. Ne ol baḥr-i mecāza zāhidāne cūş ġurūş eyle
2. Ne ġod dem-rīz-i bezm-i mey-keşānla bāde-nūş eyle
3. Dil-i ṣāf ol özüñ cām-ı ḥaḳīḳatle ġamūş eyle
4. Ėrenler zümresine vāṣıl ol bu nuṣḥı gūş eyle
5. Olam dėrsen iki ʿālemde bī-ġam şād-dil güm-rāh

V.

1. Çün ʿāşıḳsın ḥabīb-i Kibriyāya ez-dil ü ez-cān
2. O şemʿüñ nūr-ı ʿışḳına olup pervāneveş sūzān
3. Olursañ sen de luṭf-ı Ḥaḳḳa vāṣıl çekme ġam **Nakşī**
4. Ḫulūṣ-efzā-yı ḳalb eyle ėdüp vird-i zebān her ān
5. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

III. [Dünya kadınının hilesiyle karşılaşıp görüştüğün yeter! O sihirbaz, binlerce büyü yaparak sana boyun eğdirdi. Şaşılacak şekilde, aşkını onun fikriyle Mecnun gibi köle edip bu sözümü yok sayma, kabul et; istenene ulaşmış ol. Allah'tan başkalarının argaç ve arşakı gönünden silinsin.]

IV. [Ne o mecaz denizinde ham sofu gibi coş ve kayna ne de şarap içenlerin meclisinde şarap saçıp, içki iç. Gönlü temiz ol, kendini gerçeğin kadehiyle sustur. Ey yolunu şaşırmış! "İki âlemde kaygısız, gönlü sevinçli olayım." dersen erenler zümresine kavuş, bu nasihati dinle.]

V. [Ey Nakşî! Mademki büyük Allah'ın sevgilisine gönül ve candan âşıksın, o mumun aşkının ışığına pervane gibi yanıp sen de Allah'ın lütfuna kavuşursan kaygılanma. "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de, bunu dilinle her an zikrederek kalbin samimi bağlılığını artır.]

8.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Size benden vaṣiyyet ey birāderler oluñ āgāh
2. Sözüm ḥaḳdur beyān eyler ḳamu yüz dört kitābu'llāh
3. Niyāzmend olalum iḥsān olur elbet bi-luṭfu'llāh
4. Şefīʿ olsun bize maḥşerde dėrseñ ḥaḳ ḥabību'llāh
5. Budur vird-i zebān eyleyecek esmāʾ-i ẕikru'llāh
6. Bu tesbīḥ ile göçdi evliyāʾ [ü] enbiyāʾu'llāh
7. Ne deñlü müşkilüñ var ise elbet fetḥ olur va'llāh
8. Ne kim ümmīd ėder bir ḳul anı iḥsān ėder Allāh
9. Bu tevḥīd-i İlāhīdür dem-ā-dem ey ʿibādu'llāh
10. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

II.

1. Buyurmış dört kitāb içre cenāb-ı ḥażret-i Settār
2. Zebūr İncīl Tevrāt ẕikr-i Kurʾān ile ḳıl āṣār
3. Bu tevḥīd ile meşġūl olan olur vāṣıl-ı dīdār
4. Ṣunar cennetde kevṯer şübhesüz ol sāḳī-i ebrār

---

8 Y 6[b]-7[b].

I. [Ey kardeşler! Size benden vasiyet (şudur): Anlayışlı olun. Sözüm doğrudur, bunu Allah'ın dört yüz kitabının tamamı açıklar. Yalvarıcı olalım; Allah'ın lütfuyla elbette bağış gelir. "Allah'ın doğru Resul'ü mahşerde bize şefaatçi olsun." dersen Allah'ın dile dolanacak, zikredilen isimleri bunlardır. Allah'ın ermiş ve peygamberleri bu tespih ile göçtüler, bununla ne kadar sıkıntın varsa vallahi çözülür. Bir kul ne ümit ederse Allah onu ona bağışlar. Ey Allah'ın kulu! Daima "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de; bu Allah'ı bir saymaktır.]

II. [Günahları örten yüce Allah hazretleri, dört kitap içinde (bunu) buyurmuş. Zebur, İncil, Tevrat ve Kur'an'ı anarak eserler ver. Bu birleme ile uğraşan Allah'ın tecellisine kavuşur, ona iyilerin sakisi cennette şüphesiz kevser suyu sunar. Yetmiş iki millet onu bilir ama inkâr eder; onu, söyleyince Müslüman olmak kaçınılmaz olduğu için söylemez. Bu sırrın açıklanması zordur, Allah'ın emrinde hikmet vardır. "Seçilmiş Ahmed (a.s.), dört temiz dostunun (halifesinin) hakkı için bize şefaatçi ve rehber olsun." dersen "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de.]

5. Anı yėtmiş iki millet bilür ammā ėder inkār
6. Muḳarrer Müslümān olmaḳ anuñ'çün eylemez iḳrār
7. Bu sırruñ feṯḥi müşkil emr-i Mevlādur ki ḥikmetvār
8. Bi-ḥaḳ-ı çār-yār-ı bā-ṣafā ol Aḥmed-i muḫtār
9. Şefīʿ ü reh-ber olsun bize dėrseñ ʿışḳ ile her bār
10. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

III.

1. Bu virdi ġāfil olmañ ẕikr ü eẕkār eyleyüñ her ān
2. Bu virdüñ ḥürmetine luṭf ėder bize ebed Sübḥān
3. Ki zīrā kesbümüz her dem bizüm cürm ü ḫaṭā ʿişyān
4. Ḫudānuñ birligine şübhemüz yoḳ ḳılmışuz īmān
5. Ėdüp iḳrār kelime-i şehādet ez-dil ü ser-cān
6. Urınca sūrı İsrāfīl muḳarrerdür ḳamu ḥayvān
7. Gelüp cemʿ olacaḳdur ḳurulup ṣırāṭ ile mīzān
8. O bir dīvāndur el-ḥaḳ birdür anda hep gedā sulṭān
9. Cihān bāḳī degül ʿuḳbāya rıḥlet ėtmeden iḫvān
10. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

IV.

1. Eger ʿāḳil iseñ olma cihānda zīnete māʾil
2. Rıżā-yı Ḥaḳḳa bādī kāra saʿy ėt ecre ol nāʾil

III. [Gafil olmayın, bu tekrarlanan sözü her an zikredin; çünkü her an, bizim elde ettiğimiz; suç, hata ve isyandır. Allah, bize bu zikrin hürmetine sonsuza kadar lütfeder. Şehadet sözünü, gönülden ve candan söyleyip Allah'ın birliğine iman kılmışız; bundan şüphemiz yok. İsrafil (a.s.) suru üfleyince sırat ve terazi kurulacağı, canlıların tamamının gelip toplanacağı kesindir. Doğrusu o, dilenci ve sultanın hep bir olduğu bir divandır. Ey kardeş! Dünya kalıcı değil, ölüp ahirete gitmeden "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de.]

IV. [Eğer akıllıysan dünyada süse meyletme; Allah rızasına sebep olan işte çalış, sevaba ulaş. Ham açgözlülüğe kapılma çünkü Allah onu onaylamaz. Haşa, bir kimsenin Allah'ın emrine engel olması mümkün mü! İnsan ve meleklerin tamamı, Cebrail (a.s.) ve Mikâil (a.s.) onu tespih eder. Azrail (a.s.) vaden dolduğunda elbette senin canını alır. Ömrünün nakdi toplanıp, vücüdun yok olmadan sözümü kabul kulağına küpe et; doğru olan sözümü onayla. Ey dilenci! Tövbeleri kabul edici Allah'ın kapısına daima yüzünü çevir, sığın. "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de.]

3. Ṭamaʿ-ı ḫāma düşme aña zīrā Ḥaḳ degül ḳāʾil
4. Ḫudānuñ emrine ḥāşā ki bir kimse ola ḥāʾil
5. Ḳamu ins ü melek tesbīḥ eder Cibrīl ü Mīkāʾīl
6. Tamām olduḳda vaʿdeñ cānuñ elbet alur ʿAzrāʾīl
7. Dėrilüp naḳd-i ʿömrüñ ger vücūduñ olmadan zāʾil
8. Sözüm gūş-ı ḳabūle eyle mengūş ḥaḳdur ol ḳāʾil
9. Der-i tevvāba yüz ṭut ilticā ḳıl dāʾim ey sāʾil
10. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

V.

1. ʿAzīzā bir vaṣiyyetdür size bu Nakşīnüñ āhı
2. Bu pendi nuṭḳ-ı Ḥaḳdur dāʾimā ẕikr eyle Allāhı
3. Cihān şāhlarına meyl ėtme oldur cümlenüñ şāhı
4. Ḳurı efsānedür zīrā cihānuñ ʿizzet ü cāhı
5. Ḥaḳīḳat rāhına ʿazm eyle terk ėt ʿazm-i güm-rāhı
6. Mecāzī sūyına gitme ki taʿcīz ėtme āgāhı
7. Nihāyet yoḳ Ḫudānuñ luṭfına bil ulı dergāhı
8. Ḫudā Rezzāḳdur besler ḳamu maḫlūḳ-ı seyyāhı
9. Ėrem dėrseñ eger ser-menzil-i maḳṣūda val'lāhi
10. Dė *lā ilāhe ill'allāh Muḥammedün rasūlu'llāh*

V. [Ey aziz! Bu Nakşî'nin ahı size bir vasiyettir. Bu nasihati, Allah'ın sözüdür; Allah'ı daima an. Herkesin padişahı odur, dünya padişahlarına meyletme. Dünyanın şeref ve makamı kuru efsane olduğundan gerçeğin yoluna çık, yolunu şaşırmışların çabasını terk et. Mecazi yollara gitme, anlayışlıları taciz etme. Allah'ın lütfunun sonu yoktur; onun dergâhı yücedir, bil. Allah, rızık verendir; gezen yaratılmışların tamamını besler. Eğer "Maksadın durağına erişeyim." dersen vallahi "*Lâ ilâhe ill'allâh Muhammedün rasûlu'llâh.*" de.]

9.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Yā Rab beni bir devlet ile eyle ki kāmver
Reşk ėde görüp salṭanatum ʿālem-i maḥşer

Maḥbūbuñuñ ʿışḳıyla ḳıl iḳbālümi pür-zīb
Kim ḳadrüm ola ol şeref-i şevḳla mufaḫḫar

3. Sen Ḳādir [ü] Ḳayyūm [u] Eḥadsın meded eyle
ʿİṣyānum ola ʿafv [u]ʿināyātuña maẓhar

İḫvān arasında ḳuluñı ey Ġanī Settār
Ėtme kerem ėt redd ile ḫüzn-āver-i ḳaşmer

5. Bāb-ı keremüñden varacaḳ ġayrı derüm yoḳ
Elṭāfuña şāyān ḳıl emān eyleme aḥḳar

Bir ḳaṭre ʿināyātuñ eyā ḳulzüm-i raḥmet
Biñ ben gibi ʿiṣyānveri pāk pākīze eyler

7. Īmān-ı şerīfüm gibi sevdüm dil ü cāndan
Maḥbūbuñı memdūḥ ėdüp oldum zihī çāḳer

---

9 Y 7[b].

1 [Ya Rabbi! Beni bir talih ile isteklerine ulaşmış kıl ki âlem, mahşerde, saltanatımı görüp beni kıskansın.]

2 [Talihimi sevgilinin aşkıyla çok süsle; böylece değerim o şevkin şerefiyle övülsün.]

3 [Sen her şeye gücü yetensin; ezelî, ebedî ve teksin. Yardım et; isyanım, senin af ve yardımına erişsin.]

4 [Ey zengin ve günahları örten Allah! Cömertlik göster, kardeşler arasında reddederek kaşmer gibi hüzünlendirme.]

5 [Cömertlik kapından başka varacak kapım yok. Beni lütuflarına layık kıl; aman, çok hakir etme!]

6 [Ey merhamet denizi! Bir damla yardımın, benim gibi bin isyankârı tertemiz eder.]

7 [Sevgilini, övülmüş kılıp şerefli imanım gibi gönül ve candan sevdim; ona ne güzel köle oldum!]

Ġāyet ile bilmezsem eger ḳadrini ʿālī
Eyle beni ḳullıḳdan İlāhī der-i muġber

9. Ol Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammed şerefine
Ḳıl nūr-ı ʿināyet ile ḳalbümi münevver

Ben bir yüzi ḳara dil-i **Nakşī**-i ḫayālem
Ḳıl maġfiretüñle anı yā Rab heme şevḳver

10.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey göñül ġafleti ḳo gezme yüri dīvāne
Dāʾimā ṣabr [u] tevekkülde ol ʿāḳilāne

Ṣuleḥā meslegine rāġıb iseñ mā-ḥaṣalı
Çeşm-i efʿālüñi ṣarf ėtme ṣaḳın her yana

3. Ḳıl ḫaẕer nāʾil-i kām olmaġ-içün hemvāre
Ḥālüñ ʿarż eyleme aḥbāba degül iḫvāna

ʿĀrif iseñ heme ez-cān [u] derūn eyle dilek
Yüz sürüp leyl [ü] nehār dergeh-i ẕü'l-Mennāna

---

8 [Allah'ım! Eger onun değerini, fazlasıyla yüce bilmezsem beni kulluktan (alıp) gücenme kapısına koy.]
9. [O Ahmed, Mahmud ve Muhammed (a.s.) şerefine, yardımın ışığıyla kalbimi aydınlat.]
10. [Ya Rabbi! Ben yüzü kara bir hayalci olan Nakşî'nin gönlüyüm. Haydi, bağışlamanla onu şevklendir!]

10 Y 8[a].

1 [Ey gönül! Gafleti bırak, delice gezme, yürü! Sabırla ve işi Allah'a bırakarak daima akıllıca davran.]
2 [Sonuç olarak, iyi kimselerin yoluna rağbet ediyorsan işlerinin gözünü her yana (çevirip) harcama.]
3 [İsteklerine ulaşmak için, kendini daima sakın; hâlini ahbaba değil, kardeşlere bile bildirme.]
4 [Anlayışlıysan lutfu bol olan Allah'ın dergâhına gece gündüz yüz sürüp hep can ve gönülden dilekte bulun.]

5. Kimsenüñ ḥāline ṭaʿn eyleme hālüñ fikr ėt
Budur āyīn-i ḳavī sālik-i dervīşāne

Nefs-i emmāreye tābiʿ-res olup dünyāda
Ne revādur ki baḳāda giresin nīrāna

7. Yā Rab ʿişyānın ʿafıv eyle ḳuluñ **Naḳşī**nüñ
Ḥażretüñden budur ümmīdi çü dervīşāne

11.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey kerem issi Ġanī Vāhid be-nām yā Rabbenā
Birligine ḳılmışam īmān-ı tām yā Rabbenā

2. [**Naḳşī**] Eyyūbī ḥużūr-ı ḥażretüñe varıcaḳ
Ḳıl kerem keşf-i cemālüñle be-kām yā Rabbenā

12.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Yā Rab benem ol ġarḳa-i ʿişyānver-i ʿummān
Olmaḳda hemīn cürm-ile cismüm ġama cüsbān

---

5 [Kimsenin hâlini ayıplama, kendi hâlini düşün; mürit ve dervişin sağlam âdeti budur.]
6 [Dünyada (kötülüğü) emredici benliğe tabi olup kalıcı âlemde ateşe girmen reva mıdır?]
7 [Ya Rabbi! Kulun Nakşî'nin isyanını affet; çünkü hazretinden dervişce ümmidi budur.]

11 Y 8[a].
1 [Ya Rabbi! Ey cömertlik sahibi; zengin ve bir olan namlarını taşıyan! Ya Rabbi! Birliğine tam olarak iman etmişim.]
2 [Nakşî Eyyûbî, yüce huzuruna varınca, güzel yüzünü açarak cömertlik et; onu isteğine ulaştır.]

12 Y 8[a].
1 [Ya Rabbi! O isyan denizine batmış olan benim; böylece vücudum suçlarla kaygıya yaraşır.]

2. Sen maġfiret ėtmezseñ eger [**Nakşī**-i] zāra
Aḥvālüm olur āh iki ʿālemde perīşān

13.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī sen bilürsüñ kesbümüz efʿālümüz
Meyl ėder ʿişyāna dāʾim bu dil-i meyyālümüz

Saña lāyıḳ ḫidmetümüz żerre yoḳ leyl ü nehār
Geçdi hep cürm ile ḥayfā bunca māh u sālümüz

3. ʿĀlem-i ʿuḳbāya lāyıḳ kesbümüz yoḳ āh kim
Nefse nefsīdür cihānda cümle ḳīl ü ḳālümüz

Ḫayrumuz yoḳ bāʿiş-i raḥmet ola rūz-ı cezā
Cīfe-i dünyā içündür ḥāṣılı iḳbālümüz

5. Bu ṭamaʿla nefs-i emmāre ki var bizde müdām
Ṣayd ėder idük hümāyı olsa perr ü bālümüz

Ḥaḳ Resūlüñ seyyidü'l-kevneyn Aḥmed ʿışḳına
Ḳıl ʿafıv cürmümüz eyle dāʾimā ḫoş ḥālümüz

---

2 [Ah! Sen eğer inleyen Nakşî'yi bağışlamazsan iki âlemde de hâllerim perişan olur.]

13 Y 10[b].

1 [Ey Allah'ım! Kazanç ve işlerimizi sen bilirsin; bu eğilimli gönlümüz, isyana daima meyleder.]
2 [Gece ve gündüz, sana layık, zerre kadar hizmetimiz yoktur. Eyvah! Bunca ay ve yılımız hep suç ile geçti.]
3 [Ah! Ahiret âlemine layık kazancımız yok; dünyada dedikodumuzun tamamı benliğe tabidir.]
4 [Ceza gününde merhamete sebep olacak iyiliğimiz yok; kısacası, isteğimiz dünya leşi içindir.]
5 [Bizde devamlı var olan bu açgözlülük ve emrecici benlikle, kol ve kanadımız olsa ankayı bile avlardık.][
6 [İki âlemin efendisi olan, doğru Resul'ün Ahmed (a.s.) aşkına, suçumuzu affet; hâlimizi daima hoş kıl.]

7. Rūz-ı maḥşerde ḫacīl ėtme meded senden meded
Duymasun aḥvālümüz anda ḳamu emṣālümüz

Yandırup nār-ı cāḥīme ėtme rüsvā ʿāleme
Kendi luṭfından resīd ḳıl defter-i aʿmālümüz

9. ʿAdl [ü] dāduñla ʿaṭā ḳıl el-emān yā Rabbenā
Biz muḳırruz cürmümüz ʿişyānumuz çoḳ ẓālimüz

Sen ʿināyet ėtmez iseñ ey Ġanī Perverdgār
Āh kim müşkil olur ol dem bizüm aḥvālümüz

11. **Nakşī Eyyūbī** yüzi ḳara ḳuluñdur ḳıl ʿaṭā
Yā İlāhī sen bilürsüñ kesbümüz efʿālümüz

14.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Yā İlāhī dāʾimā senden hidāyet isterem
2. Her umūrumda meded luṭf [u] ʿināyet isterem
3. Bāb-ı ġayra ne teşebbüṣle saʿādet isterem

---

7 [Mahşer gününde bizi utandırma. Yardım sendendir, yardım et! Orada, benzerlerimiz hâllerimizi duymasın.]

8 [Bizi cehennem ateşinde yakıp âleme rezil etme! İşlerimizin defterinin hesabını kendi lütfunla kapat.]

9 [Ya Rabbi, aman! Adalet ve hediyenle bağışta bulun; biz suç ve isyanımızı kabul ederiz, çok zalimiz!]

10 [Ey zengin ve her canlıyı besleyen Allah! Ah! Sen, o anda yardım etmezsen bizim hâlimiz zorlaşır.]

11 [Allah'ım! Nakşî Eyyûbî, yüzü kara kulundur; ona bağışta bulun. Sen bizim kazanç ve işlerimizi bilirsin.]

14 Y 11^{a}-11^{b}.

I. k'o: ki o P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Allah'ım! Senden daima doğru yolda bulunmayı isterim. Yardım et, her işimde lütuf ve yardımını isterim. Ancak, senin yüce dergâhından hâllerin şevkini isterim. Hangi teşebbüsle başka kapıdan mutluluk isterim? Öyle bir hâl ki o hâlden keramet isterim; benzerlerimi kıskandırmaya sebepsiz yere afet isterim. Kaygılı bedenime ferahlık veren ve rahatlık kazandıranı isterim. Yine lütfun sayesinde, o işte belli bir yönde gitmeyi isterim. Mahşer gününde, senin Resul'ünden şefaat isterim; hazretinden onun aşkına yardım isterim.]

4. Dergeh-i vālāñdan ancaḳ şevḳ-ı ḥālet isterem
5. Öyle bir ḥālet k'o hāletden kerāmet isterem
6. Reşk-i eşbāh olmaġa bādīsüz āfet isterem
7. Cism-i ġamgīne feraḥ-zā kesb-i rāḥat isterem
8. Yine luṭfuñdan o kāra istiḳāmet isterem
9. Rūz-ı maḥşerde Resūlüñden şefāʿat isterem
10. Ḥażretüñden anuñ ʿışḳına ʿināyet isterem

II.

1. Yā İlāhī ben ne ḫākem kim umam luṭfuñ müdām
2. Fiʿlüm ʿişyāndur rıżāñı ṭutmayup çün ṣubḥ u şām
3. Ėtmedüm icrā-yı emr ü nehye saʿy ü ihtimām
4. Mezraʿ-ı cürmi ėdüp vālī-i nefse iltizām
5. Ḫayr-ıla nās olmada dastān ben şerle be-nām
6. Ḳılmadum bir kez saña şāyān efʿāle devām
7. Hep ḫaṭādur ėtdügüm kārumda olan iḥtişām
8. Bilürem cürmüm yine kesmem ümīd ḥāṣıl kelām
9. Rūz-ı maḥşerde [Resūlüñden şefāʿat] isterem
10. Ḥażretüñden [anuñ] ʿışḳına [ʿināyet] isterem

III.

1. Yā İlāhī on sekiz biñ ʿālemiyyān ʿışḳına
2. Dīn yolında beẕl-i cān ėden şehīdān ʿışḳına

II. [Allah'ım! Mademki işim sabah akşam, rızana uymayıp isyandır, ben (kimim), ne toprağım ki lütfunu daima umayım? Emir ve yasakları yerine getirmek için çalışmadım ve çabalamadım. Suç tarlasının gelirini toplama işini benlik valisine verdim. İnsanlar hayırla destan olmakta, ben ise kötülükle nam saldım. Sana layık işlere, bir kez bile devam etmedim. Ortaya koyduğum işteki tantana hep hatadır. Sözün kısası, suçumu bilirim; (ama) yine senden ümidimi kesmem. Mahşer gününde, senin Resul'ünden şefaat isterim; hazretinden onun aşkına yardım isterim.]

III. [Allah'ım, on sekiz bin âlem aşkına! Din yolunda canını veren şehitler aşkına! Kerameti huy edinmiş, yiğitlerin hepsi aşkına! Anlayışlılar meydanının ulularının kutuplar kutbu aşkına! Dört esas olan, dört temiz dost (halife) aşkına! Arş, Kürsi, kâbe kavseyni (iki yay mesafesi) ve en yüksek cennet aşkına! Özellikle hem Mekke, Medine, huri, gılman hem de Zebur, İncil, Tevrat ve Kur'an'ın zikri aşkına! Mahşer gününde, senin Resul'ünden şefaat isterim; hazretinden onun aşkına yardım isterim.]

3. Cümle erbāb-ı kerāmet-pīşe merdān ʿışḳına
4. Ḳuṭbü'l-aḳṭābü'l-kirām-ı ṣaḥn-ı ʿirfān ʿışḳına
5. Çār-yār-ı bā-ṣafā-yı çār-erkān ʿışḳına
6. ʿArş u kürs ü *ḳābe ḳavseyni* gerezmān ʿışḳına
7. Bā-ḫuṣūṣ Mekke Medīne ḥūr u ġılmān ʿışḳına
8. Hem Zebūr İncīl ü Tevrāt ẕikr-i Furḳān ʿışḳına
9. Rūz-ı maḥşerde [Resūlüñden şefāʿat] isterem
10. Ḥażretüñden [anuñ] ʿışḳına [ʿināyet] isterem

IV.

1. Yā İlāhī ḳavs-ı göñlümden olan ṣubḥ u mesā
2. Budur endāḫte-i zīb-i tīr-i zer-pāş-ı ṣenā
3. Umaram āmāc-ı maḳbūle hemān-dem zerḳ ola
4. Ėtdügüm zīrā benüm fiʿl-i ḳabīhdür dā'imā
5. Bir nefes bu nefs-i emmāreyi ėtmedüm cüdā
6. Cismümi ḳıldı dirīġā zīveriyle ser-be-pā
7. Saña lāyıḳ gerçi kesbüm yoḳ benüm yā Rabbenā
8. Yigrmi dört biñ enbiyā ḥaḳḳı bi-ʿışḳ-ı evliyā
9. Rūz-ı maḥşerde [Resūlüñden şefāʿat] isterem
10. Ḥażretüñden [anuñ] ʿışḳına [ʿināyet] isterem

V.

1. Yā İlāhī ẕāt-ı pākin gibi yoḳ ġayrı İlāh
2. Vaḥdetüñ söyler lisān-ı ḥāl ile her bir giyāh

IV. zerḳ: zerk P. (İmla gereği değiştirildi.) [Allah'ım! Gönlümün yayından sabah akşam, övgünün altın saçan okuyla süs atılmış olması bundandır: Onun çabucak kabul gören hedefe batmasını umarım; zira benim ettiğim daima çirkin iştir. Bir nefes olsun, bu (kötülüğü) emredici benliği kendimden uzaklaştıramadım; eyvah, bedenimi süsüyle baştan ayağa kapladı! Ya Rabbi! Gerçi benim sana layık kazancım yok (ama) yirmi dört bin peygamber hakkına, veliler aşkı için, mahşer gününde, senin Resul'ünden şefaat isterim; hazretinden onun aşkına yardım isterim.]

V. [Allah'ım! Temiz zatın gibi başka ilah yok. Her bir ot, hâl diliyle birliğini söyler. Ey padişah! Mademki her şeyi yoktan sen var ettin, padişahlar dahi senden merhamet umar, bu duamı kabul et; çünkü ben kendim günah doluyum. Günül, ümidini kesip kendi hâlini harap etmez. Sen halka yardım etmezsen adaleti koruyacak kimdir? Cömertlerin cömerdisin, bu Nakşî ise hatalı ve yüzü karadır. Mahşer gününde, senin Resul'ünden şefaat isterim; hazretinden onun aşkına yardım isterim.]

3. Cümleyi yoḳdan çü sen var eyledüñ bī-iştibāh
4. Pādişehler daḫı senden raḥm umar ey pādişāh
5. Bu duʿāmı eyle maḳbūl kim benem ḫōd pür-günāh
6. Ḳaṭʿ-ı ümmīd eyleyüp ėtmez göñül ḥālin tebāh
7. Sen meded-res olmasañ ḫalḳa kim olur dād-penāh
8. Ekremü'l-ekremsin īn **Naḳşī** ḫaṭā-ver rū-siyāh
9. Rūz-ı maḥşerde [Resūlüñden şefāʿat] isterem
10. Ḥażretüñden [anuñ] ʿışḳına [ʿināyet] isterem

15.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā İlāhī ne ḳadar ėtdüm ise cürm ü ḫaṭā
   Ḳıl ʿināyet ėdüp ʿafv ile mükāfāt baña

   Cümle maʿlūm senüñ ḥażretüñe efʿālüm
   Nėce inkāra mecāl ėde bu ʿişyān-pīrā

3. Nefs-i emmāre beni ėtdi zebūn ol rütbe
   Ki anuñ şerri benüm ėtdi vücūdum ifnā

   Ṣu bulanmayıcaḳ elbette durılmaz dėrler
   Bu meṯel sū-be-sū āfāḳa revāndur ammā

5. Umaram dergeh-i elṭāf-ı şerīfüñden ben
   Herkesüñ maṭlabı ol bābdan olur çünki ʿaṭā

---

15 Y 11[b]-12[a].

1 [Allah'ım! Ne kadar suç ve hata işledimse de yardım edip bana afla mükâfatta bulun.]

2 [Senin hazretine işlerimin tamamı malumdur. İsyanla donanmış bu (kul), bunları inkâra nasıl mecal bulsun?]

3 [(Kötülüğü) emrcedici benlik bana o derece boyun eğidirdi ki onun kötülüğü benim vücudumu yok etti.]

4 ["Su bulanmayınca elbette durulmaz." derler ama bu atasözü her tarafa anbean su gibi akmaktadır.]

5 [Ben şerefli lütuflarının dergâhından umarım çünkü herkesin istediği o kapıdan bağışlanır.]

İlticāmendem emān ey kerem issi Settār
Ḳoma ʿ işyān [u] felāketde ḳulın ġam-efzā

7. Ḳul ne rütbe ḫaṭar-ālūd günehkār olsa
Ėder ol bī-kesi bir ḳaṭre-i luṭfuñ iḥyā

İki ʿ ālemde senüñ dergehine ez-dil ü cān
İki destüm açup ėtdüm bu siyāḳ üzre duʿ ā

9. Nakşī-i rū-siyehüñ ʿ afv ile cürmüñ ebedā
Yüzüñ aḳ ėt keremüñle meded ey Bār Ḫudā

16.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī sen bilürsüñ ben ḳuluñuñ behremi
Niyyet-i ḳalbin muḥaṣṣal ḫayra mı yā şerre mi

Ẓāhir ü bāṭın her aḳvālüm ʿ ayān-ı *innā fān*
Yoḳ mecāl inkāra ʿ işyān ėtdi memlū zehremi

3. Cümle maʿ lūm-ı şerīfüñ ʿ arża ḥācet ne benüm
Nāʾil-i ecre mi saʿ yüm müstaḥaḳḳ-ı ḳahra mı

---

6 [Ey cömertlik sahibi, günahları örten Allah! Aman, sana sığınırım; kulunu isyan ve felakette, gamı artmış hâlde bırakma.]

7 [Kul, ne derece, korkuya bulşamış bir günâhkar olsa da senin lütfunun bir damlası, o kimsesize hayat verir.]

8 [İki âlemde, senin dergâhına iki elimi açıp bu ifade şekliyle gönül ve candan dua ettim.]

9 [Allah'ım, yardım et! Yüzü kara Nakşî'nin suçunu affederek onun yüzünü cömertliğinle sonsuza kadar ak et.]

16 Y 12[a]-12[b].

1 [Allah'ım! Ben kulunun nasibini, kısacası kalbinin iyiliğe mi, kötülüğe mi niyetlendiğini sen bilirsin.].

2 [Açık ve gizli her sözüm "*inna fân*"ı belli eder; inkâra mecal yok, isyan saframı doldurdu.]

3 [Benim çalışmamın sevaba mı ulaşacağı, kahra mı layık olduğu hep sen şerefliye malumdur. (Bunu) bildirmeye ne gerek var!]

Nefs-i emmāre beni şöyle zebūn ėtdi ki āh
Dem-be-dem oldı dil-i āşüftemüñ ol maḥremi

5. Bir vesīleyle çü herkes maẕhar-ı luṭfuñ olur
İltifātuñ yoḫsa ancaḳ ehl-i ʿilm ü neşre mi

Dergeh-i ʿizzet-meʾābuñda mekīn ḳıl ḳulluġum
Bāb-ı ġayra ḳılma muḥtāc-ı nihāde çihremi

7. Hem Resūlü'l-ʿālemīnüñ ʿışḳına eyle ʿaṭā
Perde-i ġafletle rū-pūş ėtme ʿayn-ı naẕramı

Ol dü ʿālem neyyiri ḥaḳḳıyçün olsun el-emān
Pāy-māl ėtme bu fiʿl üzre recā-yı ẕerremi

9. Birligüñ ḳalb ile taṣdīḳ dil ile iḳrār ėdüp
Ḳıldıġum īmān içün dūr eyle benden kem-demi

Gitmege toymaz ḥaḳīḳat rāhına seyf-i mecāz
Ser-be-pā cismüm keser bilmem miṣāl-i erre mi

11. Her ne rütbe nefsüme Rüstemlik ėtmek istesem
Başdurur der-ḥīn beni bilmem ki dīv-i nerre mi

Fażl [u] elṭāfuña ḳaldı ḥāl-i ben āh kim müdām
Meslek-i ḳadre mi gitsem yoḫsa rāh-ı ṣabra mı

---

4 [Ah! Emredici benlik bana öylesine boyun eğdirdi ki daima düşkün gönlümün mahremi o oldu.]
5 vesīleyle: vesīle ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [İltifatın yoksa ancak bilim ve düzyazı erbabına mı? Çünkü herkes bir sebeple lütfuna ulaşır.].
6 [Şerefin barındığı yer olan dergâhında kulluğumu güçlendir. Çehremi başka kapıya koymaya muhtaç etme.]
7 ʿışḳına: ʿışḳını P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Hem de âlemlerin Resul'ü aşkına bağışta bulun; bakan gözümün yüzünü, gaflet perdesiyle örtme.]
8 ẕerre: zerre P. [Aman! O iki âlem güneşinin hakkı için olsun, bu hareket üzere, zerre olan ricamı ayaklar altında bırakma.]
9 [Senin birliğini kalp ile onaylayıp dil ile söyleyerek ettiğim iman için benden kötü nefesliyi uzak tut.][
10 [Mecazın kılıcı gerçeğin yoluna gitmeye doymaz; testere gibi midir, bilmem! Bedenimi baştan ayağa keser.]
11 [Her ne kadar benliğime Rüstemlik etmek istesem de beni anında bastırır; o, erkek dev midir, bilmem.]
12 [Benim hâlim senin erdem ve lütuflarına kaldı; daima değerbilme işine mi yoksa sabır yoluna mi yönelsem?]

13. Sātir ü Ġaffārsın cürmüm ʿafıv ėdüp meded
ʿİzzet-i dāreyne bāʿiṣ ḳıl bu naẓm-ı nekremi

Bu saʿādetden ḳuluñ **Naḳşī** siyeh-rū mücrimi
Ḳılma red ḳıl aña saña lāyıḳ olan ekremi

17.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Zihī şān ile sen ġarrā be-nāmsın yā Resūla'llāh
ʿAceb taʿẓīm içün ẕāt-ı kirāmsın yā Resūla'llāh

Nėce ez-cān ü dil sevmez seni ʿālem ki ḳadr ile
Ḥabīb-i ḥażret-i Rabbü'l-enāmsın yā Resūla'llāh

3. Kişi yüz biñ yıl ʿömr ile muʿammer olsa ol rütbe
Sezāvār-ı taḥiyyāt [u] selāmsın yā Resūla'llāh

Senüñ yüzüñ ṣuyına ḳıldı Ḥaḳ ḫalḳ cümle eşyāyı
Anuñ'çün cümleden ʿālī-maḳāmsın yā Resūla'llāh

5. Ser-ā-ser aṣfiyā silkine taʿẓīm-i nübüvvetle
Şeref-pīrā-yı tācdār-ı niẓāmsın yā Resūla'llāh

---

13 [Günahları örten ve affeden Allah'sın, yardım et! Suçumu affedip bu garip ve gülünç şiirimi iki âlemde şeref bulmaya sebep kıl.]

14 [Yüzü kara, suçlu kulun Nakşî'nin bu mutluluğa (kavuşma isteğini) reddetme; ona, sana layık olan çok cömertliği göster.]

17 Y 12^{b}-13^{a}.

1 [Ey Allah'ın Resul'ü! Sen ne güzel şan ile gösterişli bir nama sahipsin! Hayret, yüceltilmek için (ne kadar) ulu bir zatsın!]

2 [Ey Allah'ın Resul'ü! Âlem seni nasıl can ve gönülden sevmez? Çünkü kıymetine (bakıldığında) bütün yaratılmışların yüce Rabb'inin sevgilisisin.]

3 [Ey Allah'ın Resul'ü! Kişi yüz bin yıllık ömür sürse o kadar (süre) selam ve hayır dualara layıksın.]

4 [Ey Allah'ın Resul'ü! Allah, mevcut olan her şeyi senin yüzünün suyu (hürmetine) yarattı. Onun için herkesten daha yüce makama sahipsin.].

5 [Ey Allah'ın Resul'ü! Peygamberliğin yüceliği bakımından, doğru yoldaki kimselerin sırasında, nizamın tacını takıp şerefle süsleyensin.]

Żaʿīf ümmetlerüñe bā-ḫuṣūṣ miʿrāc-ı ʿulyādan
Nėçe müjde ile şevḳ-baḫş peyāmsın yā Resūla'llāh

7. Netīce ḳāle gelmez muʿcizāt-ı efḫam-ı ẕātuñ
Her efʿāli melīḥ ü ber-devāmsın yā Resūla'llāh

Ne mümkin naʿt-ı pākin ben edā ḳılmaḳ murādumca
Ki bī-ḥad vaṣfa şāyānü'l-kelāmsın yā Resūla'llāh

9. Şefīʿü'l-müẕnibīn [ü] *raḥmetü li'l-ʿālemīn*sin ḫod
Be-ḥīn ġarrā refīʿü'l-iḥtirāmsın yā Resūla'llāh

Nėce vaṣf cemīlüñ dem-be-dem yād ėtmez ol kes kim
ʿİbādu'llāha rıfḳ-ı iḥtişāmsın yā Resūla'llāh

11. Gürūh-ı enbiyā hep maʿbed-i şevḳında ṣaf-ber-ṣaf
Cemāʿat olsa rāciḥ sen imāmsın yā Resūla'llāh

Bi-ḥaḳḳ-ı çār-yār bī-şek li-emru'llāh bu dīn üzre
Ḫudāvend-i ʿadil-pīrā müdāmsın yā Resūla'llāh

13. Velī bāḳī degülseñ ḥükm-i şerʿüñ Ḥaḳ ėdüp bāḳī
ʿAdāletle ilā-yevmü'l-ḳıyāmsın yā Resūla'llāh

---

6 [Ey Allah'ın Resul'ü! Özellikle, zayıf ümmetine, çok yüce miraçtan nice müjde ile şevk bağışlayan habersin.]

7 [Ey Allah'ın Resul'ü! Sonuç olarak, senin zatının çok ulu mucizeleri söze sığmaz. Her işi güzel ve devamlı olansın.]

8 [Ey Allah'ın Resul'ü! Temiz övgünü istediğim gibi yerine getirmek ne mümkün! Çünkü sınırsız özelliğinle (nice) söze layıksın.]

9 [Ey Allah'ın Resul'ü! Günah işleyenlere şefaatçi ve âlemler için rahmetsin. Şu an gösterişli, saygınlığın yükseltilmişsin.]

10 [Ey Allah'ın Resul'ü! O kişi senin güzel özelliklerini nasıl daima anmaz? Çünkü Allah'ın kullarına ihtişamın yumuşaklığı ve tatlılığısın.]

11 [Ey Allah'ın Resul'ü! Peygamberler topluluğu senin şevkinin tapınağında hep saf saf cemaat olsa uygundur, sen imamsın.]

12 [Ey Allah'ın Resul'ü! Dört dost (halife) hakkı için; şüphesiz, Allah'ın emrinden dolayı, bu din üzere (her yeri) adaletle daima süsleyensin.]

13 [Ey Allah'ın Resul'ü! Kalıcı değilsen de Allah senin şeriatının hükümlerini adaletle, kıyamet gününe kadar kalıcı kılmıştır.]

Meded sancaġ ü bürde-i şerīfüñ ḥürmeti içün
Kerem ḳıl baña [sen] çün luṭf-ı ʿāmsın yā Resūla'llāh

15. Bi-fażlu'llāh-ı ẕü'l-Mennān baña her vech-ile el-ḥaḳ
Ṣalāt ü ẕikr ile her ṣubḥ u şāmsın yā Resūla'llāh

Şefāʿat ḳıl günehkār ümmetüñ **Naḳşī**ye sulṭānum
K'aña hemvāre bir vefḳu'l-merāmsın yā Resūla'llāh

18.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey şefāʿat ḳulzüminüñ menbaʿı sulṭān-ı dīn
V'ey gürūh-ı enbiyā serdārı faẖrü'l-mürselīn

Ḫāk-i pāy-ı ravża-i pāḳine naḳd-i cān ile
Benden olsun mı nihāye böyle edʿiyye hemīn

3. *Eṣ-ṣalātü ve's-selām* ey seyyidü'l-kevneyn-i Ḥaḳ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām v'ey dād-dih-i ümmet-ḳarīn

---

14 (P'de, [sen] şeklinde eklediğimiz kelimenin yerinde, okunamayacak durumda olan bir kelime bulunmakadır.) [Ey Allah'ın Resul'ü! Sancak ve şerefli hırkanın hürmeti için bana cömert davran; çünkü sen herkese lütufsun.]

15 [Ey Allah'ın Resul'ü! Doğrusu, Allah'ın fazileti sayesinde, bana her vesileyle sabah akşam dua ve zikirsin.]

16 [Ey Allah'ın Resul'ü, sultanım! Günahkâr ümmetin olan Nakşî'ye şefaat et; çünkü onun için daima, isteğe uygun bir (zatsın).]

18 Y 13^{a}-13^{b}.

1 [Ey şefaat denizinin kaynağı, dinin sultanı! Ve ey peygamberler topluluğunun başı, resullerin (kitap sahibi peygamberlerin) övüncü!].

2 [Sonunda, benden senin temiz bahçenin (kabrinin) ayak toprağına can nakdi ile tıpkı böyle dualar edilsin mi?]

3 [Ey Allah'ın iki âleminin efendisi, (sana) salat ve selam (olsun)! Ve ey ümmetin eriştiği adalet verici, (sana) salat ve selam (olsun)!]

Bir ġarīḳ-ı ġavṭa-ḫ̬ār-ı baḥr-i ʿ iṣyāndur meded
Bu faḳīrüñ bu ġarībüñ bu ḳuluñ ʿ abd-ı kemīn

5. Dest-gīr ol yevm-i maḥşerde aña eyle kerem
Ḳalmasun anda melūl ü bī-kes ü ġamgīn ḫ̬azīn

Umaram ẕātuñdan ol ḥīn kim ʿ ināyet ėdicek
Cürmümi Bārī ʿ afıv ėdüp ola baña muʿ īn

7. Eylemez ḳaṭʿ -ı ümīd senden ki ol maḥżā müdām
Ḫ̬ātem-i ʿ ışḳına ḳıldı ḫ̬āne-i ḳalbin nigīn

Yā Resūla'llāh bi-ḥaḳḳ-ı çār-yār-ı bā-ṣafā
Hem bi-ḥaḳḳ-ı āl ü aṣḥāb u ʿ abā ve'l-Müslimīn

9. Kemterüñ **Eyyūbī Naḳşī Muṣṭafā**ya ḳıl ʿ aṭā
Sen şefīʿ ol ey ḥabīb-i Ḥayy [ü] Rabbi'l-ʿ ālemīn

19.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey cenāb-ı Kibriyānuñ ḥaḳ Resūl-ı ekremi
V'ey gürūh-ı enbiyānuñ ser-firāz-ı aʿ ẓamı

---

4 [Bu fakirin, bu garibin, bu en aşağı kulun; isyan denizine dalgıç olup batmış biridir; yardım et!]
5 [Mahşer gününde onun elinden tut, ona cömertlik göster; orada usanmış, kimsesiz, kaygılı ve hüzünlü (bir hâlde) kalmasın.].
6 [Sen bana o anda yardım ettiğinde, zatından, Allah'ın suçumu affedip bana yardımcı olmasını umarım.]
7 [Kendi kalp evini sadece senin aşkının mührüne daima yüzük kılan o (kimse) senden ümidini kesmez.]
8 [Ey Allah'ın Resul'ü! (Hem) dört temiz dostun (halifenin) hem de ailen ve sahabelerin, Müslümanların hakkı için...]
9 [Ey âlemlerin daima diri olan Rabb'inin sevgilisi! Sen şefaatçi ol; en aşağında olan Eyyûbî Nakşî Mustafa'ya bağışta bulun!]

19 Y 13[b].
1 [Ey Allah hazretlerinin doğru ve cömert Resulü! Ve ey peygamberler topluluğunun yücelikte en üstünü!]

Şānuña levlāk levlāk bā-ḫuṣūṣ ḫayrü'l-beşer
Luṭfuñ iḥyā ile Ḥaḳ ḫalḳ ėtdi cümle ʿālemi

3. Hep senüñ yüzüñ ṣuyı ḥürmetine Ḥayy-ı ezel
Yoḫ iken var ėtdi ḫākden cism-i pāk-i Ādemi

Cümleden gerçi muʾaḫḫardur ẓuhūr-ı eşrefüñ
Ḫayr ile sensüñ velī maḫlūḳuñ el-ḥaḳ aḳdemi

5. ʿArş u kürs ü *ḳābe ḳavseyn* ḥaḳḳına redd eyleme
Bu siyeh-rū ʿāṣī mücrim bī-kes ü ḳaddi ḫamı

Ḥaḳ rıżāsın ṭutmadum her kez muḳırram cürmüme
Düşuma bār eyledüm ḥayf cümle nehy olan ġamı

7. **Muṣṭafā Eyyūbī Nakşī** ümmetüñ nāmdaşuña
Ḥaḳ rıżāsıyçün şefīʿ ol ey şefāʿat maḳsemi

20.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Pertev-i şemʿ-i Ḫudādur çün Resūl-i Kibriyā
Şekl-i pervānedür ʿışḳında gürūh-ı enbiyā

---

2 [Allah, senin şanın için, "levlak levlak" ve özellikle, insanların en hayırlısı (hitaplarının) lütfuyla, cümle âlemi ihya edip yarattı.]

3 [Ezelden beri diri olan Allah, hep senin yüzün suyu hürmetine, Hz. Adem'in temiz vücudunu, topraktan yoktan var etti.]

4 [Gerçi en şerefli olarak ortaya çıkışın herkesten sonraya bırakılmıştır; ama doğrusu, yaratılmışların hayır bakımından en önce geleni sensin.]

5 [Arş, kürs ve *kâbe kavseyn* (iki yay mesafesi) hakkına; bu yüzü kara, asi, suçlu, kimsesiz ve boyu eğrilmişi reddetme.]

6 [Allah rızasını yerine getirmedim, suçumu her defasında kabul ederim. Eyvah, yasaklanmış olan tasaların tamamını omzuma yükledim.]

7 [Ey şefaat sebili! Ümmetinden ve adaşın olan Mustafa Eyyûbî Nakşî'ye Allah rızası için şefaatçi ol.]

20 Y 13^{b}-14^{b}.

1 (Beytin birinci dizesinin yanında şu not yazılıdır: "Naʿtların evveline yazıla.") [Ulu Allah'ın Resul'ü, Allah'ın mumunun ışığı olduğundan peygamberler topluluğu, onun aşkında pervane durumundadır.].

Rūz-ı mevʿūdden muḥaṣṣal rūz-ı maḥşer ėricek
Yaʿnī mümkin olsa ben olup muʿammer dāʾimā

3. Terk-i ḫˇāb ü rāḥat ėdüp ol ḥabīb-i İzidüñ
Olsam evṣāfında ol ḥadden degül ḥaḳḳı edā

Cümleden efḍaldür el-ḥaḳ kim resūlü'l-ḫāfıḳayn
Ḳadr ü şānuñ eylemiş taʿẓīm ile terfīʿ Ḫudā

5. Naʿt-gūlıḳda saña besdür hemīn ez-cān ü dil
Ḳıl taḥiyye-i ṣalāt aña ḫulūṣla **Nakşi**yā

Hem daḫı ẕikr [ü] şenā ėtdükçe ḳıl yād şevḳ-ıla
Yār-ı ġārıdur anuñ çün yār-ı gār-ı bā-ṣafā

7. Emr-i Ḥaḳḳ ile zihī ṣıddīḳ-ı ekber nāmver
Oldı dil-bend [ü] muḳīm-i müstemendi evvelā

Ḥażret-i nām-ı Ebū Bekr-i ḫulūṣmend-i güzīn
Rām olup emrine her vech ile ḳıldı iḳtidā

9. Ḥażret-i nām-ı ʿÖmer maḥżā meşīd-i ʿadl-ile
Olup iʿzāz-ı ḥükūmetde muḳīmi ṣāniyā

---

2 [Kısacası, vadedilmiş gün, yani mahşer günü erişinceye kadar benim daima ömür sürmem mümkün olsa...]

3 [(Hatta) rahatlık ve uykuyu terk edip, Allah'ın o sevgilisinin vasıflarını anlatsam bunu hakkıyla yerine getirmek haddim değildir.]

4 [Doğrusu, doğu ve batının Resul'ü herkesten daha faziletlidir; Allah, onun değer ve şanını yüceltmiş ve yükseltmiştir.]

5 [Ey Nakşî! Ona, candan ve gönülden, kalp temizliğiyle çok hayır dua et; bu sana naat söylemek için yeterlidir.]

6 [Hem de onu övdükçe ve zikrettikçe onun mağara dostu olan temiz, mağara dostunu (Hz. Ebubekir'i) şevkle an.]

7 [Ne hoş! "En büyük sadık" namlı (Hz. Ebubekir), önceden de Allah'ın emriyle onun üzüntüsünde (onunla) oturdu ve ona gönlünü bağladı.]

8 [Seçkin, kalbi temiz Ebu Bekir adlı hazret, onun emrine boyun eğip her yönden uydu.]

9 [Ömer adlı hazret, hükûmeti tam anlamıyla şereflendirerek adalet binasında ikinci oturan oldu.]

Her ne güne oldı ise emri vārid ol şehüñ
Beẕl-i maḳdūr ėdüp ėtdi ẕātına ʿahde vefā

11. Ḥażret-i ʿOṡmān ḫuṣūṣā oldı memdūḥı anuñ
Nāʾil-i elṭāf-ı Ḥaḳḳ ile bulup neşv ü nemā

Ḳadri istiḥkām bulup ʿilm ü ḥayā vü şān ile
Ėtdi derc Ḳurʾānı ḳıldı bu niʿamla iktifā

13. Ḥażret-i nām-ı esedu'llāh ʿAlī-i bī-bedel
Oldı ḥaḳḳā kim şecāʿatle bihīn şöhret-fezā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā ẕü'l-feḳār
Sırrına maẓhar olup oldı çü ṣıhr-ı aṣfiyā

15. Anlaruñ da eyledüñ līk vaṣf ėdüp evṣāflaruñ
Āl ü aṣḥābıyla ḫüddāmına da eyle ṣenā

Bā-ḫuṣūṣ ol ḫānedānuñ zübde-i ekremleri
Ḥażret-i rūḥ-ı Ḥasen nāmuñ ėt iḥyāya revā

17. Ḥażret-i nām-ı Ḥüseynüñ ḳıl nev-iḥyā rūhını
Kim şehīd oldı bu dīn uġrına ol ẕāt-ı veġā

---

10 [O padişahın, her ne tarz emri geldiyse (Hz. Ömer), elinden geldiği kadar ona uymaya çalışarak onun zatına verdiği sözü tuttu.]
11 [Hz. Osman, Allah'ın lütüflarına ulaşarak yetişip büyüdü; özellikle onu övdü.]
12 [Onun kıymeti; ilim, utanma ve şanla sağlamlaştı; Kur'an'ı (bir araya) topladı, bu nimetlerle yetindi.]
13 [Allah'ın aslanı adlı hazret (yani) benzersiz Ali, doğrusu cesaretle seçkin oldu ve şöhret yaydı.]
14 [Ali gibi yiğit, Zülfikâr gibi kılıç yoktur; çünkü onun sırrının ortaya çıktığı kaynak oldı, temiz zatların kızıyla evlenip onlarla akraba oldu.]
15 [Onların da (dört halifenin de) vasıflarını anlattın ama onun aile, sahabe ve hizmetkârlarına da övgüde bulun.]
16 [Özellikle, o hanedanın çok cömertliğinin özü olan Hasan hazretlerinin adını, uygun bir şekilde ihya et.]
17 [Hüseyin adlı hazretin ruhunu yeniden ihya et; çünkü o savaşçı zat, bu din uğruna şehit oldı.]

Cümlesinüñ rūḥ-ı pākin şād ėdüp yā Rab hemīn
Anlaruñ ḥürmetine eyle kuluñ da kām-revā

19. ʿĀṣiyem ʿişyānverem līk ḥażretüñden isterem
ʿAfv olup cürmüm ʿināyet fażl-ı luṭfuñdan baña

Ḳıl cemīʿan ümmet-i Muḥammedüñ cürmüñ ʿafıv
Bu faḳīrüñ bu recāsın ḳıl ḳabūl yā Rabbenā

21. Yevm-i maḥşerde gürūh-ı müşrikīn içre bizi
Ėtme rüsvā el-emān senden meded eyle ʿaṭā

Reh-ber ėt faḫr-i Resūlin ʿırżumuz yıḳılmadan
Cānib-i firdevs-ile ḳıl cümlemüz behr-i şafā

21.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Merḥabā oldı baña ʿışḳ-ı ḥabību'llāh ʿazīz
Ez-dil ü cān oldum ol şevḳ ile bī-ġam ḫande-rīz

Dilerem bir ān ṭārīḳ-ı müstaḳīmden Ḥaḳ beni
Ėtmeye dūr tābe-ḥaşr olam muḳīm-i ṣıdḳ-ḫīz

---

18 [Ya Rabbi! Hepsinin temzi ruhlarını çok şad edip onların hürmetine, kulunu isteğine eriştir.]

19 [Asiyim, isyankârım ama hazretinden suçumun affedilip lütfunun faziletinden bana yardım edilmesini isterim.]

20 [Ya Rabbi! Hz. Muhammed'in ümmetinin suçlarını tamamen affet; bu fakirin, bu ricasını kabul et.]

21 [Aman! Mahşer gününde, Allah'a ortak koşanlar topluluğu içinde, bizi rezil rüsva etme. Yardım sendendir, bağışta bulun.]

22 [Övülen Resul'ünü, şeref ve namusumuzu kaybetmeden bize rehber kıl; ulu cennetle hepimizi sefadan nasiplendir.]

21 Y 14^{b}-15^{a}.

1 [Merhaba! Allah'ın sevgilisinin aşkı bana sevgili oldu; o şevkle, gönül ve candan, kaygısız (bir hâlde) gülüp durdum.]

2 [Allah'dan beni doğru yoldan bir an bile ayırmamasını; mahşere kadar, doğrulukla kalkacak şekilde (dünyada) oturtmasını dilerim.]

3. Görmeden dil zātuñ oldı bende-i ʿışḳ gūş ėdüp
Anuñ içün çeşm ü gūş beyninde bāḳīdür sitīz

Māʾilem çün ẕerre ol ḫurşīdvārın şevḳına
Fārigˇ olmam daġ-ı fürḳat ḳılsa cismüm pür-peşīz

5. Ḳıldı yek şemmi muʿaṭṭar enf-i cānum ol gülüñ
Līk ʿabeş daʿvā ile olmam şeb ü rūz dil-perīz

Şöyle bī-jeng bir secencel ṭabʿ-ı ṣāfum ki zihī
Sırr-ı ʿışḳu'llāh ile oldum nümā-rīz-i aḫīz

7. Ẓāhir ü bāṭın ʿaceb kān-ı lehīb pür-şuʿleyem
Kim nihāndur cān evinde ėtmem iẓhār-ı ebīz

İstemem elbise-i zīnet-dih-i dünyāyı kim
Biçdi ḫayyāṭ-ı emel egnüme faḫr-efzā ferīz

9. Maḫzenü'l-esrār-ı ṭabʿ-ı ʿārif-i dānā-dilān
Ėtmez iḳbāl çirk-i nā-şāyeste efʿālüñ ümīz

Nüh-ḳıbāb-ı çarḫ bī-şübhe olur çāk-rīz-i ḫāk
Ceẕbe-i şevḳıyla anuñ eylesem bir kez ezīz

---

3 [Gönül, onun zatını görmeden, duyarak aşka köle oldu; onun için göz ve kulak arasında kavga ve çekişme kalıcıdır.]

4 [O güneş gibi (sevgilinin) şevkine, zerre gibi meylettiğimden, ayrılık yarası bedenimi pul doldursa da (ondan) vazgeçmem.]

5 [O gülün bir kez koklanışı, canımın burnunu ıtırlandırdı; ama gönlüm boş iddia ile, gece ve gündüz haykırmaz.]

6 [Temiz yaratışım öyle passız bir aynadır ki Allah aşkının sırrıyla aldıklarımın görüntüsünü saçtım.]

7 [Acaba dış ve içim alev madeni midir? Alev doluyum; (bunlar) can evinde gizlidir, yangının kıvılcımını göstermem.]

8 [Dünyanın süsleyen elbisesini istemem; çünkü emel terzisi, sırtıma övünmeyi artıran taze çayır otu biçti.]

9 [Gönlü bilgi dolu, anlayışlı (kimsenin) yaratılışının sırlar hazinesi, arzunun (kendisine) layık olmayan kirli işlerini ümit etmez.]

10 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) // ("Ezīz" kelimesi, "ezīr (haykırma)" kelimesinin kafiye gereği değiştirilmiş şekli olmalıdır.) [Onun şevkiyle kendimden geçerek bir kez haykırsam şüphesiz, feleğin dokuz kubbesi (gökyüzü), ufalanmış toprak olur.]

11. Öyle mestüm ki ḫumār gelmez baña tā ḥaşre dek
Sāḳī-i bezm-i elest ṣundı dile ġarrā ḳımız

Mā-teḳaddemden be-ʿavnu'llāh benüm endīşeme
Dād-ı Ḥaḳdur sırr-ı ʿışḳ ẓann ėtme ey zāhid henīz

13. Vaṣf-ı ẕātuñ eylemek ḥaddüm degül līk ṣıdḳ-ıla
Yevm-i maḥşerde cenābuñdan şefāʿatdür ümīz

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan bī-kāl [ü] ḳīl böyle gerek
Baḥṣ-ı ʿışḳda merd-figen nuṭḳ-ı belīġ-efzā-yı tīz

15. Ġayrı şemm ėtmem şükūfezār-ı dehri kim ebed
Nefḫa-baḫş oldı meşām-ı cāna şevḳ-ı ʿışḳ ferīz

Çekemez Rüstem ben ol ṣāḥib-ḳırān çille-keşem
Kim yed-i ṭūlāma maḫṣūṣdur ṭarūḥ-ı şevḳ-i şīz

17. Çün ṣadef tabʿumda gizlü bir dür-i nā-yābdur
Baḥṣ-ı ʿışḳı şevḳ-dih-i āmed-şüd-i vālā-beniz

Geşt ėdüp cāy-ı derūn-ı nāsı nām-ı şefḳati
Yine ḳıldı bu faḳīrüñ kān-ı ṭabʿında beḫīz

---

11 [Öyle sarhoşum ki bana ta mahşere kadar sarhoşluktan sonraki baş ağrısı gelmez. Elest meclisinin sakisi bana ak ve parlak kımız sundu.]

12 [Ey ham sofu! Aşk sırrı, önceden beri benim düşünceme, Allah'ın yardımıyla, Allah'tan bağışlanmıştır; bu henüz (oldu), zannetme!]

13 [Zatını vasfetmek haddim değildir; ama doğrulukla ettiğim ümidim, mahşer gününde hazretinden şefaattir.]

14 [Sadık âşık olanın; dedikodusuz olması ve böyle adamı yıkan, aşk iddiasındaki güzel sözleri çabucak artırabilmesi gerektir.]

15 [Artık dünyanın çiçek bahçesini koklamam; çünkü aşk arzusunun her zaman taze kalan çayır otu, canın burnuna güzel koku bahşetti.]

16 [Ben, o yay kirişi çeken, daima talihli olan hükümdarım. Rüstem onu (böyle) çekemez; çünkü abanozu şevkle uzağa atmak, çok uzun olan elime (büyük kudretime) mahsustur.]

17 [Yüceliğin ucuna gelip giderek şevk veren aşk iddiası, sedef gibi yaratılışımda gizli benzersiz bir incidir.]

18 [Onun şefkatinin ünü, insanların gönül makamını gezip yine bu fakirin yaratılışının madeninde karar kıldı.]

19. Esb-i şevḳum göz yumup açınca menzil ḳaṭʿ ėder
Ḫusrev-i ʿışḳum vėrür līk aña mişvār-ı muḫīz

ʿArż-ı ʿacz ėtmem Ḫudādan ġayra ḳalsam lā-ʿilāc
Her ne cānib olsa ẕātuma maḳargāh-ı gevīz

21. Ḥāṣılı *el-faḳru faḫri* naẓmına rāżī dilüm
İftiḫār üzre ḳanāʿat gencidür baña gürīz

Ben bu medḥ-i ḥażret-i sulṭān-ı kevneyn ile ger
N'ola faḫr ėtsem çün oldum ehl-i naẓm içre çü rīz

23. Eyledüm bu tuḥfe nev-īcāz naẓmum pür-luġat
Kim mażāmīni ser-ā-pā bihter elfāẓ-ı ḫabīz

Nakşiyā ḳılduñ zihī ʿışḳ-ı Resūlu'llāh ile
ʿAḳl ü fikr ü ṣıdḳ-ı ḳalbin meslek-i Ḥaḳḳa gürīz

---

19 [Şevkimin atı, göz yumup açıncaya kadar menzil kateder; ama aşkımın hükümdarı ona muhîz bir tavır verir.]

20 [İlaçsız kalsam da Allah'tan başkasına aczimi arz etmem; zatıma her ne taraf olursa olsun ceviz ağaçlı duraktır.]

21 [Kısacası, gönlüm "El-faḳru fahri (Fakirlik övüncümdür)." dizesine razıdır. Bu kaçış, bana övünme üzere olan kanaat hazinesidir.]

22 [Ben bu, iki âlemin sultanı hazretin övgüsüyle eğer övünsem ne var; çünkü şiir erbabı içinde saçılır gibi oldum.]

23 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) // ("Ḫabīz" kelimesi, "ḫabīr (haberli; Allah)" kelimesinin kafiye gereği değiştirilmiş şekli olmalıdır.) [Bu tuhaf, az sözle çok şey anlatan şiirimi, (farklı) kelimelerle doldurdum; çünkü onun manaları baştan başa en iyidir ve her şeyden haberdar Allah'ın sözlerini (ifade eder).]

24 [Ey Nakşî! Allah'ın Resul'ünün aşkıyla; kalb temizliğini, akıl ve fikrini Allah'ın yoluna firar ettirdin; ne hoş!]

22.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Benem ol ḫˇāce-i ders-ḫˇā-yı pālīz yā Resūla'llāh
Ki ʿuşşāḳ pīş-i ʿışḳ baḥsümde cālīz yā Resūla'llāh

Maḥabbet geştzārıdur feżā-yı sīnem ʿışḳuñla
Dil-i ḫod-pāsbān ol şevḳa pāpīz yā Resūla'llāh

3. Kümeyt-i maṭlabum ser-menzil-i maṭlūba vaṣl içün
Olur sürʿat-rev olmaz ṣabra āhīz yā Resūla'llāh

Cemāl-i bā-kemālüñ naẓrasıyla yevm-i maḥşerde
Mürüvvet eyle olma ḫaṭve-āvīz yā Resūla'llāh

5. Yüzüm ḳara varınca ol dīvān-ı ʿālīye raḥm ėt
Recāñ zīrā ki ʿind-i Ḥaḳda nāmīz yā Resūla'llāh

Hemīşe şevḳ ile ravża-i pākine selām olsun
Ḳuluñ nükte-şināsdan ṣıdḳ-āmīz yā Resūla'llāh

7. Sen ol Nīl-i şefāʿatsin ki ḳatuñda ola maḳbūl
Niyāz-ı **Naḳşī** çün ḳaṭre-i nā-çīz yā Resūla'llāh

---

22 Y 15[b].

1 [Ey Allah'ın Resul'ü! Büyümüş, (hâlâ) ders okuyan o hoca benim. Âşıklar, aşk iddiam önünde bostandır.]

2 [Ey Allah'ın Resul'ü! Göğsümün uçsuz bucaksız meydanı aşkın gezinti yeridir. Kendine gözcülük eden gönül, o şevke inişli yokuşlu bir yerdir.]

3 ("Āhīz" kelimesi, "āḫīẕ (esir, tutsak)" kelimesinin kafiye gereği değiştirilmiş şekli olabilir.) [Ey Allah'ın Resul'ü! İsteğimin doru atı, istenenin durağına ulaşmak için hızlı gider; sabra esir olmaz.]

4 [Ey Allah'ın Resul'ü! Mahşerde, olgunluğa sahip yüzüne tek bakış için cömert ol; adım atmayan olma.]

5 ("Nāmīz" kelimesi,"nāmī" (namlı, ünlü) kelimesinin kafiye gereği değiştirilmiş şekli olabilir.) [Ey Allah'ın Resul'ü! O yüce divana varınca yüzüm karadır, merhamet et; çünkü rican Allah'ın katında namlıdır.]

6 [Ey Allah'ın Resul'ü! Bu nükte bilen kulundan, temiz bahçene (türbene) daima, doğruluk içinde ve şevkle selam olsun.]

7 [Ey Allah'ın Resul'ü! Sen, o şefaat Nil'isin. Nakşî'nin en küçük zerreler gibi olan yalvarışları katında kabul edilsin.]

23.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bu rütbede ʿışḳ baḥs̱ini bilmez idüm evvel
   Ḳıldum henüz ol mesʾele-i müşkili ben ḥal

   Bir dil-berüñ ümmīdver-i ʿışḳı olup āḫir
   Ėtdüm çü hezār meyl o gülistāna muḥaṣṣal

3. Çekdi dili tesḫīr-res-i ʿışḳıyla çü mildān
   Yek naẓrada ol çeşm-i şerefsāz [u] mükaḫḫal

   Bedʾ-āver-i bismilgeh olup şevḳ-ı derūnla
   Ḫatm eyledi ʿışḳ dersini mīrāna mufaṣṣal

5. Yek müyına ez-cümle fidā ola bütān kim
   Maḥbūb-ı Ḫudādur o be-nām Ahmed-i mürsel

   Ser-māye-i ʿömr ʿadd ėdüp ʿışḳın dil ü cāna
   Oldum aña biñ cān-ıla meftūn-ı mükemmel

7. Zeyn ėde ebed ravża-i pākin çü müẕehheb
   Pergār-ı ṣalātıyla çeküp ʿışḳ zer-i cedvel

---

23 Y 15[b]-16[a].

1 [Aşk meselesini önceleri bu derece bilmezdim. Ben, o çözümü zor meseleyi şimdi hallettim.]

2 [Sözün kısası, sonunda, gönül alan bir sevgilinin aşkıyla ümitlenip o gül bahçesine bülbül gibi meylettim.]

3 [O sürmeli ve şerefli göz, tek bakışla, gönlü aşkıyla zaptederek mil gibi çekti.]

4 [Gönüldeki kuvvetli arzuyla, salhaneden (hayvan kesilen yerden) başlayıp ululara aşk dersini bölüm bölüm hatmetti.]

5 [Onun bir teline put gibi güzellerinin tamamı feda olsun; çünkü o, Muhammed peygamber adlı Allah'ın sevgilisidir.]

6 [Onun aşkını gönül ve can için ömrün sermayesi sayarak ona bin canla mükemmel bir tutkun oldum.]

7 [Aşk, dua pergeliyle altın cetvel çekip onun temiz bahçesini (türbesini), yaldızlarmış gibi süslesin.]

Ṣıdḳ ile kim eylerse aña meyl-i maḥabbet
Bī-şek kerem-i Ḥaḳḳa érer olsa da echel

9. Yā Rab der-i vālāñda ḳabūl ėt bu niyāzum
Maḥrūm ḳoma bā-ṣıdḳ-ı derūn açdum iki el

Meftūḥdur erbāb-ı münācāta zihī kim
Ol bābda baña ferd olamaz māniʿ ü engel

11. Ḳoyma eṣer-i ġıll [ü] ġış eyle meded aṣlā
İḫrāc ola endīş-i żamīrümdeki mühmel

Luṭf eyle Resūlin yüzi ṣuyına ʿavıfla
Kār [u] emel-i şerrümi ḳıl ḫayra mübeddel

13. Nakşī ḳuluñ olsun bu şerefle heme dil-şād
Ey bī-bedel ü Vāhib İlāh raḥm-ile ekmel

24.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Baña gülşenden eydür gūşe-gīr-i külḫan-ı ʿuzlet
Ki olmaz ehl-i ḥāle andan aʿlā kān-ı emniyyet

---

8 [Şüphesiz, onun aşkına kim doğrulukla meylederse, çok cahil olsa da Allah'ın cömertliğine erişir.]

9 [Ya Rabbi! Yüce kapında bu yalvarışımı kabul et. Beni mahrum bırakma, sana gönül temizliğiyle iki el açtım.]

10 [Ne hoş! O, yalvarma erbabına açık olduğundan, o kapıda bana (hiçbir) fert engel olamaz.]

11 [(Gönlümde) kin ve hileden asla iz bırakma, yardım et! Kalbimi kaygılandıran boş sözler dışarı çıksın.]

12 [Resul'ünün yüzü suyu (hürmetine) lütfet; af vasıtasıyla; kötü emel ve işlerimi hayırla değiştir.]

13 [Ey eşsiz, bağışlayıcı, merhamette en mükemmel olan Allah! Nakşî kulunun bu şerefle gönlü hep şad olsun.]

24 Y 16^{a}-16^{b}.

1 [İnziva külhanının köşesini tutmak bana gül bahçesinden iyidir; çünkü hâl erbabına, ondan âlâ, güvenli ocak olmaz.]

Nėce ʿuzlet-nişīn-i künc-i vaḥdet olmaz ol merd kim
Zebān-ı nāsda meşhūr olmada günden güne ġıybet

3. Faḳīrānuñ ḥayıf geçmekde ʿömri faḳr u ẕilletle
Cihānuñ kārı līk olmaḳda dāʾim ẓulm-ile rişvet

Bu fiʿl ile olan muʿtād nėce dervīş olur zīrā
Selāṭīn-i selef maḥżā bu kāra eylemiş laʿnet

5. Ḥaḳīḳat ḥāli fehm ėden mecāzīden ḳaçup her kez
Vėrür fikr eyleyüp kendi özine ṣıdḳ-ı temşiyyet

Muḥaṣṣal genc-i ṣabruñ ḳufline ʿaḳlın ėden miftāḥ
Dü-ʿālemde merāmı feth olur hīç çekmez ol zaḥmet

7. Bu elfāẓ-ı nefīs ü bī-naẓīr kim mā-teḳaddemden
Lisān-ı ḫalḳda şāyiʿ līk ėder yoḳ ḥaḳḳına ḥürmet

Buyurmışdur saʿādetle bu lafẓı çün Resūlu'llāh
Nėce *el-faḳru faḫri* naẓmına ben ḳılmayam raġbet

9. Sözüm yoḳ ehl-i dil dervīş-nihād erbāb-ı ʿirfāna
Bu remzi fehm ėderler ʿārif-i bi'llāh pāk-ṭıynet

---

2 [O yiğit nasıl birlik köşesinin inzivasında oturmasın? Çünkü insanların dilinde dedikodu günden güne meşhur olmaktadır.]

3 [Eyvah! Fakirlerin ömrü fakirlik ve aşağılanma ile geçmekte ama dünyanın işi daima zulüm ile rüşvet olmaktadır.]

4 [Bu işe alışan nasıl derviş olur? Çünkü önce gelen sultanların tamamı bu işe lanet etmiş.]

5 [Gerçeğin hâlini anlayan, gerçek olmayandan her defasında kaçar; düşünüp kendi kendini doğrulukla ilerletir.]

6 [Kısacası, akılını sabır hazinesinin kilidine anahtar edenin iki âlemde de isteği açılır; o hiç zahmet çekmez.]

7 [Bu benzeri olmayan nefis sözler, önceden beri halkın dilinde ve herkesçe duyulmuştur; ama bunların hakkına hürmet eden yoktur.]

8 [Ben "El-fakru fahri (Fakirlik övüncümdür)." dizesine nasıl rağbet etmeyeyim? Çünkü Allah'ın Resul'ü bu sözü mutlulukla buyurmuştur.]

9 [Gönül erbabı, derviş yaratılışlı ve anlayış sahibi olanlara sözüm yok; temiz yaratışlı, bilgili Allah adamları (veliler) bu imayı anlarlar.]

Ne ḥācet sālik olmaḳ rāh-ı ġayra ʿārif-i ṭabʿa
Ṭarīḳ-ı dīn-i Aḥmed gibi var iken ulı raḥmet

11. Gürūh-ı enbiyā maḥżā olupdur ʿahd-i şevḳında
Olurdı şübhesüz ez-cümle aña cān ile ümmet

Bi-Rabb-i Kaʿbe bende ġıll ü ġış yoḳ ẕerre miḳdārı
Merāmum kendi nefsüm ėtmedür nuṣḥ ile terbiyyet

13. ʿAceb mürşid-meniş özge mürīd abdālveş-i rindem
Ki kendüm ḳıldum irşād emr-i Ḥaḳḳa eyleyüp ṭāʿat

Cenāb-ı ḥażret-i Feyyāżdandur cümle ümmīdüm
Netīce dem-be-dem ben ėtmem andan ġayrıya minnet

15. İki ʿālemde bī-şübhe bulur elṭāf-ı bī-ḥad kim
Ḥabīb-i Kibriyāyı bī-riyā her kim sever elbet

Bu bābda niʿmet-i pāk ḥażret-i sulṭān-ı kevneynüñ
Olup meddāḥı nuṭḳ-ı ʿışḳa vėrdüm ṣıdḳ-ıla ġāyet

17. Şefāʿat ḳıl ḳuluñ **Nakşī** żaʿīfe yā Resūla'llāh
İki ʿālemde sensin çün aña ser-māye-i devlet

---

10 [Ahmed'in dininin yolu ulu merhamet varken yaratılıştan anlayışlı olan için, başka yola yolcu olmaya ne gerek var!]

11 [Peygamberler topluluğu tam onun şevkli devrinde bulunmuş olsaydı şüphesiz, hepsi ona gönülden/candan ümmet olurdu.]

12 [Kâbe'nin Rabb'i için, bende zerre kadar kin ve hile yok; amacım kendi nefsimi nasihatle terbiye etmektir.]

13 irşād: īrşād P. (İmla gereği değiştirildi.) [Tuhaf, mürşit huylu, rint ve abdal gibi başka bir müridim; çünkü Allah'ın emri üzerine ibadet edip kendimi doğru yola ilettim.]

14 [Bütün ümidim, feyzi bol yüce Allah hazretlerindendir; sonuçta ben hiçbir zaman ondan başkasına minnet etmem.]

15 [Her kim, ulu Allah'ın sevgilisini ikiyüzlü olmadan severse elbette şüphesiz, iki âlemde sınırsız lütuf bulur.]

16 [Bu kapıda/bölümde temiz bir nimet olan, iki âlem sultanı hazretin övücüsü olup aşkın sözünü doğrulukla artırdım.]

17 [Ey Allah'ın Resul'ü! Kulun zayıf Nakşî'ye şefaat et; çünkü ona iki âlemde talih sermayesi sensin.]

25.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿĀlemi kendine çün ḳılmış o nev-res ʿāşıḳ
   Ben de biñ cān-ıla oldum aña ser-bes ʿāşıḳ

   Aña īmān getürüp ẓāhir [ü] bāṭın el-ḥaḳ
   Sevdüm Allāh içün oldum zihī dil-res ʿāşıḳ

3. Ḥaḳ Resūlüñ sevenüñ ḳadrin[i] (Ḥaḳ) [eyler] aʿlā
   ʿİnd-i Bārīde olur mı [hele] hīç (kes) pes ʿāşık

   Vāṣıl-ı raḥmet olam dėrse Bi-Rabb-i Kaʿbe
   Ben gibi olsun aña ṣıdḳ-ıla herkes ʿāşıḳ

5. Çār-yār şevḳına çün çāre içün penc beyti
   Ẕikr ėdüp [Nakşī] be-nām oldı muḫammes ʿāşıḳ

26.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥaḳḳā ki zihī ḫaṭṭ-ı hümyāyūn-ı feraḥ-zā
   Meymūn u mübārek ėde Mevlā-yı teʿ ālā

---

25 Y 16[b].
1 [O yeni yetişmiş sevgili, âlemi kendisine âşık ettiğinden ben de ona bin canla, kayıtsız bir âşık oldum.]
2 [Gerçekten, ona görünen ve gizli şekilde iman ettim. Ne hoş! (Onu) Allah için sevdim; gönlü (ona) erişen bir âşık oldum.]
3 [Allah, Resul'ünü sevenin değerini yüceltir. Âşık, Allah katında hiç aşağıda olur mu?]
4 ["Merhamete ulaşayım!" diyen herkes, Kâbe'nin Rabb'i için, ona benim gibi kalp temizliği ile âşık olsun.]
5 [Nakşî adını taşıyan; dört dost (halife) şevkine, çare için beş beyit zikrettiğinden beşli âşık oldu.]

26 Y 17[b]-18[b].
1 [Gerçekten ne hoş, ferahlık verici bir padişah yazısı! Yüce Allah onu uğurlu ve mübarek kılsın.]

Bir ḫaṭ ki bahā yetmez aña olsa ḫarīdār
Biñ cān ile müştāḳdur ʿālem aña zīrā

3. Bir ḫaṭ ki yed-i pādişeh-i ʿāleme maḫṣūṣ
Elfāẕ-ı ḥurūfında nihān gevher-i maʿnā

Meh destine ḫurşīd-i zer-efşān ile kāġıd
Mīzān-ı kevākibdür anuñ ḫāmesi gūyā

5. Bir ḫāme ki ol reşḥası ser-māye-i cāndur
Ėtmekde müdām ḥükmini infāẕ ile icrā

Bir kilk ki kişi olsa lisānına musaḫḫar
Bilmez o ṣafādan neye dėrler ġam-ı dünyā

7. Bir kilk ki zebānı ḫaṭ-ı Şīrīni ėder yād
Reşk eyler aña nāy-ı şeker laʿl-i dil-ārā

Zühreyle ʿUṭāriddür anuñ maḥberedārı
İcrā-yı raḳīm ėtse ne dem ol şeh-i dārā

9. Bir genc-i güherdür ki o zerrīn devātı
Esrār-ı meżāmīni güherler ėder ifşā

Olmış liḳası ṭurra-i ḫūbān ile tertīb
İcrā-yı mürekkebdür aña ʿanber-i sārā

---

2 [Bir yazıdır ki ona müşteri olan değer biçemez; çünkü âlem onu bin canla ister.]
3 [Âlemin padişahının eline özgü, harflerindeki sözlerde anlam incisi gizlenmiş bir yazıdır.]
4 [Ay, altın saçan güneşle onun eline kağıttır; onun kalemi sanki Terazi burcunun yıldızlarıdır.]
5 [O, damlası can sermayesi olan bir kalemdir; onun hükmünü daima geçirmekte ve yerine getirmektedir.]
6 [Bir kalem ki insan, onun dili tarafından ele geçirilirse o sefadan dolayı, dünya kaygısı neye denir, bilmez.]
7 [Dili Şirin'in ayva tüylerini andıran bir kalemdir; şeker kamışı ve gönlü alan lal (gibi dudak) onu kıskanır.]
8 Zühreyle: Zühre ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O büyük padişah ne zaman yazı yazsa onun hokkacısı Venüs ile Merkür'dür.]
9 [Onun, o altın "divit"i; manalarının sırlarından inciler ortaya döken bir inci hazinesidir.]
10 [Onun lökü (ham ipeği), güzellerin alnındaki saçla düzenlenmiştir. Katkısız amber, ona mürekkep akıtmaktadır.]

11. Taʿẓīm ile destine ṣunar tīġını Mirrīḫ
Ḳaṭʿ-i ḳalem ėtdükçe o şāhenşeh-i ġarrā

Zīr meşḳ durur çün yedine aṭlas-ı gerdūn
Minḳār-ı hümādur aña miḳrāṣ-ı mücellā

13. [Bir] zencīr-i dil-beste devātında müzeyyen
Āvīḫte olup maḳṭaʿ ıdur ʿ ıḳd-ı Ṣüreyyā

İʿ mād-reviş rāst çeker ḫaṭṭ-ı şerīfin
Kim buldı bu fenn içre zihī ol yed-i ṭūlā

15. Bir şūḫ-ı dil-āşūbdur anuñ ṣīve-i ḫaṭṭı
Ṣan gūşe-i ḫışmıyla ėder ʿ āşıḳa īmā

Her noḳṭası eflāka muʿ ādil [ü] pür-encüm
Her neyyir-i elḳābı ʿ aceb şaʿ şaʿ a-pīrā

17. Buldı o ḳadar ḫaṭṭ-ı selīsiyle hümāyūn
Çün ṭayyibe-i rūḥını şeyḫüñ ėdüp iḥyā

Görseydi ʿ Alī Mīr eger vādī-i ḫaṭṭuñ
Yā hū dėyerek dėr idi ṣad şevḳ-ıla Ḥaḳḳā

19. Nesḫ eyledi ḫaṭṭāṭlaruñ ḳıtʿ alaruñ hep
Dest-i hüneri nesḫ-i ḫaṭı ėdicek imlā

---

11 [O parlak padişahlar padişahı kalem kestikçe Mars, onu ululayarak onun eline kılıcını sunar.]
12 [Atlas göğü, onun eli için, aşağı bir yazı alıştırması olduğundan cilalı makas, ona Hüma kuşunun gagasıdır.]
13 [Onun "divit"i gönlü bağlayan bir zincirle süslenmiştir; Ülker, ona asılı duran, üzerinde kalem kesilen alettir.]
14 [Şerefli padişah yazısını, sütun tarzında doğru çeker; böylece o, bu fen içinde büyük kudret buldu.]
15 [Onun yazısının işvesi, gönlü karıştıran bir şuhtur; sanki âşığa hışmının köşesiyle imada bulunur.]
16 [Her noktası, göklere denk ve yıldız doludur. Unvanının her güneşi şaşırtıcıdır, parıltıyla süsler.]
17 [Şeyhin tatlı ruhunu ihya ettiği için, akıcı yazısıyla o kadar uğur kazandı ki...]
18 [Alî Mîr eger yazısının vadisini görseydi "Ya hû!" diyerek yüz şevkle "Allah'ım!" derdi.]
19 [Onun becerikli eli, nesih yazıyı yazınca hattatların kıtalarını hep hükümsüz bıraktı.]

Ṭabʿıdur anuñ menbaʿ[u] gencūr-ı maʿānī
Kim nuṭḳ-ı dürer-bārın ėder ʿāleme ihdā

21. Cārī ki ebed ḫāme-i mīzāb-ı zebānı
Ser-çeşme-i Ḫıżr olsa ger olmaz aña hem-pā

Elṭāf-ı Ḫudādur zihī ol ẓıll-ı Ḫudāya
Her fende ki tekmīl-i ʿulūm eyledi maḥżā

23. Maḫṣūṣ-durur dest-i hümāyūnına cümle
Esrār-ı fünūnāt ile oldur dil-i dānā

Görmedük işitmedük anuñ gibi cihānda
Bir pādişeh-i ʿārif-i dil pür-hüner-ārā

25. Miḳyās-ı şenā-sāna zemīni ėder ol teng
Çün hendese ʿilminde daḫı māhir ü yektā

Aḥsent ki şehenşāh olıcaḳ böyle gerekdür
İsmi ola çün ẕāt-ı şerīfiyle müsemmā

27. Maḥmūd-şiyem pādişeh [ü] dāver-i gerdūn
ʿAhdinde cihān emn ü emān üzre ser-ā-pā

Hem ʿāmil ü fāżıl zihī hem ʿāḳil ü kāmil
Hem şāʿir-i pākīze-edā hem şeh-i vālā

---

20 [Manaların hazine bekçisi ve kaynağı onun yaratılışıdır; inciler saçan sözünü âleme hediye eder.]
21 [Dil oluğunun kalemi ebediyen akar; Eğer Hızır'ın pınarı olsa ona ayak uyduramaz.]
22 [Her fende, bilimleri eksiksiz edindi. Ne hoş! Bunlar, o Allah'ın gölgesine, Allah'ın lütuflarıdır.]
23 [Fenlerin sırları ile bilir gönül odur; hepsi onun uğurlu eline özgüdür.]
24 [Dünyada onun gibi bilge gönül, çok beceriyle süslenmiş bir padişah görmedik, işitmedik.]
25 [O, övgüye benzeme ölçüsüne zemini dar eder; çünkü geometri biliminde dahi yetenekli ve eşsizdir.]
26 [Aferin! Padişahlar padişahı olduğunda böyle olmalıdır çünkü onun ismi, şerefli zatıyla isimlendirilir.]
27 [Dünyanın Mahmûd huylu, insaflı hükümdar ve padişahıdır; dünya, onun devrinde baştan ayağa emniyet ve korkusuzluk üzeredir.]
28 [Hem iş gören hem faziletli hem akıllı hem de olgundur. Hem temiz tavırlı şair hem de yüce padişahtır.]

29. Hep āyīn [ü] ḳānūn iledür kār-ı cemīli
Meşhūr [u] müsellemdür umūrında ḫuṣūṣā

Olmaḳda nesīm-i keremi ʿāleme şāmil
Bir kimse daḫı Ḥātemi yād eylemez aṣlā

31. Devrinde olaydı işidüp şevket ü şānın
Derbān-ı deri olur idi Ḳayṣer ü Dārā

Luṭfıyla ḳılup ʿālemi ol rütbede ḫoşnūd
Taḥṣīli hemān aḫẕ-ı duʿāyā-yı reʿāyā

33. Ḥaḳḳında hezār böyle ḳaṣīde dėsem el-ḥaḳ
Ḥaḳḳ üzre yine eyleyemem vaṣfını inşā

Oldum o ḳadar luṭf-ı firāvānına maẕhar
Şükrini edā ėtme degül bu dil-i şeydā

35. Bir vech-ile taḳrīr ėdemem ebr-i saḥāsın
Ḳandurdı beni Nīl-i ʿaṭāsıyla müdāmā

Görseydi eger Nefʿī benüm vādī-i naẕmum
Seng-i ḥased eylerdi anuñ cismini ifnā

37. Taḥsīn-i belīġ eyleyerek gevher-i naẕmum
Āvīze-i gūş eyler idi laʿl ü dürāsā

---

29 [Güzel işleri hep tören ve kanun iledir; kısacası, işlerinde meşhur ve doğruluğu herkesçe kabul edilmiştir.]
30 [Cömertliğinin rüzgârı, âlemi kaplamaktadır; bir kimse dahi Hâtem'i asla anmaz.]
31 [Kayser ve Dârâ, onun devrinde bulunsaydı büyüklük ve şanını işitip kapısında kapıcı olurdu.]
32 [Âlemi lütfuyla o derecede hoşnut etmiştir ki şimdi elde ettiği, bütün halkın dualarını almaktır.]
33 [Doğrusu, onun hakkında böyle bin kaside desem de vasfını yine hakkıyla kaleme alamam.]
34 [Bol lütfuna o kadar eriştim ki bu düşkün gönül, onun şükrünü yerine getiremez.]
35 [Cömertliğinin bulutunu hiçbir vesileyle anlatamam; beni bağışının Nil'ine daima kandırdı.]
36 [Nefʿî eğer benim şiirimin vadisini görseydi kıskançlık taşı onun vücudunu yok ederdi.]
37 [Şiirimin incisini güzelce takdir ederek lal ve inci gibi kulağına asardı.]

Ey **Nakşī** yeter ġayrı duʿā eyle tamām ėt
Şāhenşeh-i ẕī-şāna ḳıl iḫlāṣuñı inhā

39. Ḫurşīd-ṣıfat rūşen olup mesned-i taḫtı
Mihr-i felek-i ẕātı ola kevkebe-pīrā

Ṣıḥḥat ola dergāhına biñ cān ile derbān
Olsun şeref [ü] ʿizz ile günden güne aʿlā

41. Taḫtında ṣafā üzre olup dāʾim ü ḳāsım
Ḥıfẓ eyleye ekdārdan anı ḥażret-i Mevlā

27.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yine şevḳ-engīz naẓmum vaṣf-ı ḫāḳān üstine
Nūrdan āvīzedür ṣan ṭāḳ [u] eyvān üstine

Eylesün terṣīʿ-i aḫlāḳ-ı cemīlin tā felek
Ṣaçduġum gevherleri şāh-ı cihānbān üstine

3. Ben öginmem ḳadrüm erbāb-ı kemāl aʿlā bilür
N'ola tercīḥ olsa nüktem nükte-dānān üstine

---

38 [Ey Nakşî, artık yeter! Dua et, (kasideni) tamamla; şan sahibi padişahlar padişahına gönlünün temizliğini bildir.]
39 [Onun tahtının mevkii güneş gibi aydınlansın; zatının gökteki güneşi, yıldızlar donatsın.]
40 [Sağlık, onun dergâhına bin can ile kapıcı olsun. Şeref ve kıymetle günden güne yücelsin.]
41 [Tahtında safa üzere, devamlı ve (ihsan) dağıtıcı olsun. Mevla hazretleri onu kederlerden korusun.]

27 Y 19ª-20ª.
1 [Yine hakanın vasıfları üzerine olan, şevki harekete geçiren şiirim; sanki kubbe ve çardak üstüne ışıktan bir avizedir.]
2 [Felek, dünyayı gözeten padişahın üstüne saçtığım mücevherlerle, bundan sonra onun güzel ahlakını mücevher kakarak süslesin.]
3 [Ben övünmem, olgunluk sahipleri değerimi âlâ bilir. Nüktem, nükteden anlayanlar arasında tercih edilse ne var!]

Dil-pesend olmaḳdadur her-çend āġāz eylesem
Vaṣf-ı ḫāḳān-ı keremver nükte-sencān üstine

5. Salṭanat kāfiyyesinde bir ḳaṣīde ṭarḥ içün
Ḳıldı iḫlāṣkārına fermān fermān üstine

Ol şeh-i Ristō-menişle bu gedā-yı sāde-dil
Oldı nuṭḳ-ı himmeti inşāda imkān üstine

7. Görse ol tāze-zemīni reşk ile dānişverān
Ḳılsa ser-levḥa sezādur cümle dīvān üstine

ʿÖmrüm olduḳça bu devletle n'ola faḫr eylesem
Bu kerem hīç ola mı bir gevher-efşān üstine

9. Ḫilʿat-i naẓmum hümāyūnı ile aḥsentü kim
Buldı naẓmum rütbesi ʿunvān ʿunvān üstine

Naḳd-i iḫlāṣum nėce ṣarf ėtmeyem evṣāfına
Kim baña dāʾim ėder iḥsān iḥsān üstine

11. Naẓmum ol sulṭān-ı ẕī-şānuñ vüfūrıyla zihī
Ser-firāz-ı nükte-pīrādur suḫan-dān üstine

---

4 [Her ne zaman cömert hakanın vasıflarını anlatmaya başlasam nükteyi değerlendirenler arasında gönülden beğenilmektedir.]

5 ["Saltanat" kafiyesiyle bir kaside tertip edilmesi için temiz yüreklisine, ferman üstüne ferman verdi.]

6 [O Aristo yaratılışlı padişahla bu sade gönüllü dilenci, gayret sözünün şiirini okumaya imkân buldu.]

7 [Bilgililer; o taze zemini görse, kıskançlıkla bütün divanların üstüne başlık yapsa layıktır.]

8 [Ömrüm oldukça bu talihle övünsem ne var? Bir inci saçan üstüne böyle cömertlik hiç olur mu?]

9 [Pekiyi! Şiirimin kıyafeti ve rütbesi onun uğuru ile unvan üstüne unvan kazandı.]

10 [Gönülden bağlılık nakdimi onun vasıflarını anlatmaya nasıl harcamayayım? Çünkü bana daima iyilik üstüne iyilik eder.]

11 [Ne hoş! Şiirim, güzel söz söyleyenler üzerinde, o şan sahibi sultanın (lütuf) bolluğu sayesinde nükte süslemede üstün bulunur.]

Ol ḫudāvend-i serīr-ārā-yı mülk-i maʿdelet
ʿAdl ile ser-levḥadur şāhān-ı devrān üstine

13. Eylemiş taʿẓīm ile terfīʿ ḳadr-i ẕātını
Ol şeh-i dānā-dilin Ḥaḳ ṣaḥn-ı ʿirfān üstine

Tācdār-ı ḫusrev-i dīn-perver [ü] ʿālī-cenāb
Nāsa hemvāre żamīri luṭf u iḥsān üstine

15. Āftāb-ı burc-ı devletdür ki ʿadl ile müdām
Sāye-i luṭfı felekde derdmendān üstine

Reʾy-i iclāl-i hümāyūnı müreccaḥ olmada
Ḥükmi ḳānūn üzre hep Sulṭān Süleymān üstine

17. Nīl-i iḥsānı cihāna ṣu gibi cārī-durur
Şarḳdan ġarba varınca ebr-i nīsān üstine

Ṭabʿ-ı pāki şöyle kim mevc-i muḥīṭ-i maʿrifet
ʿİlm ü faẓl ile mufażżal baḥr-i ʿummān üstine

19. Naẓm-ı şīr[ī]ni o rütbe leẕẕet-efzā kim anuñ
Maḳsim-i ʿayn-ı ʿaṭādur āb-ı ḥayvān üstine

Ẕikr ėden rāḥat-fezā-yı ṭarz-ı ḫāṣın şuʿbesin
Dėdi ġālibdür maḳām-ı naẓm-ı Ḥassān üstine

---

12 [Adaletli devletin tahtını süsleyen o hükümdar, devrin padişahları üstünde adaletle en başta yazılır (başlıktır).]
13 [Allah; o bilge gönüllü padişahın zatının değerini, bilgi alanı üzerinde yüceltmiş ve yükseltmiştir.]
14 [Şerefli ve dini koruyan hükümdar tacını giyendir; kalbi insanlara daima lütuf ve iyillik üzeredir.]
15 [Devlet burcunun güneşidir; çünkü lütfunun gölgesi, adaletle daima dertliler üstündedir.]
16 [Uğurlu gücünün tedbiri üstün tutulmaktadır. Hükmü kanun ve hep Sultan Süleyman üzeredir.]
17 [Üzerine nisan bulutu varınca iyiliğinin Nil'i, dünyaya doğudan batıya kadar su gibi akar.]
18 [Şöyle ki temiz yaratılışı, Umman Denizi'nin üstündedir; bilim ve faziletle başkalarından üstün tutulmuş marifet denizinin dalgasıdır.]
19 [Onu tatlı şiiri, o derecede lezzet yayar ki ölümsüzlük suyu üzerine bağış pınarının oluğudur.]
20 [Özel tarzının rahatlık artıran bir kısmını zikreden "Hassân'ın şiirinin makamı üzerine galiptir." dedi.]

21. Dönemez nüh-āsiyāb-ı çarḫ iṭāʿatden anuñ
Emrine pā-bestedür çün baş ile cān üstine

Ol dilīr-i nāmver ṣāḥib-ḳırān-ı saṭvetin
Ḳıldı ġālib ceng-pīrā-yı dilīrān üstine

23. Nām-ı şemşīr-i cihān-gīr [ü] bülendin yümn-ile
Eyledi āvīḫte tā fevḳ-ı gerezmān üstine

Şuʿle-i ḫurşīd düşmiş ṣandılar nergislere
Mühr-i elmāsın gören dest-i zer-efşān üstine

25. ʿAndelībān-ı ḫoş-elḥān şevḳ ile zeyn ėtmede
Ṣubḥ-dem vaṣf-ı hümāyūnın gülistān üstine

Bir ġazel naḳş ėt bu dem **Nakşī** ḳaṣīdeñde gören
Ẕikr ėdüp tercīḥ ėder cümle ġazel-ḫᵛān üstine

27. Ṣanma şeb-nemdür düşen gül-berg-i ḫandān üstine
Jāle-rīzān oldı dīdem rūy-ı cānān üstine

Kiştzār-ı sīnem üzre ḳaṭre ḳaṭre dem-be-dem
Eşk-i ḥayretdür aḳar bārān bārān üstine

29. Ebr-i ḫaṭ dėmeñ ʿiẕār-ı yārı pinhān eylemiş
Dūd-ı āhum perdedür ol mihr-i raḫşān üstine

---

21 [Göğün dokuz değirmeni itaatten dönemez; çünkü onun emrine can ile başı üstüne bağlanmıştır.]
22 [O namlı yiğidi, ezici kuvvetiyle daima başarı kazanan hükümdarı; yiğitlerin savaş düzenleyenleri üzerine galip kıldı.]
23 [Yüce ve dünyayı zapteden kılıcının namını, ta en yüksek cennetin en üstüne uğurla astı.]
24 [Altın saçan elinin üstündeki elmas mührünü görenler, nergislere güneşin alevi düşmüş sandılar.]
25 [Hoş nağmeli bülbüller, gül bahçesi üzerini onun uğurlu vasıflarıyla, sabah vakti şevkle süslemektedir.]
26 [Ey Nakşî! Bu anda kasidende bir gazel nakışla. Gören, onu söyleyip gazel söyleyenlerin tamamına tercih eder.]
27 [Gülen gül yaprağının üstüne düşen, çiydir sanma. Gözüm, sevgilinin yüzüne çiy saçar oldu.]
28 [Göğsümün tarlası üzerinde damla damla devamlı akan, yağmur üstüne yağmur olan hayretin göz yaşıdır.]
29 ʿiẕār-ı yārı: ʿiẕārı yār P. (Anlam gereği değiştirildi.) ["Ayvatüyü bulutu, sevgili yanağını gizlemiş." demeyin; ahımın dumanı, o parlak güneş üstüne perdedir.]

Āb ṣāfī olsa da elbet ruġan aʿlādadur
Ṣabr ėden eyler taḳaddüm yāve-gūyān üstine

31. Esb-i maḳṣūdın ėder ser-mezil-i kāma vuṣūl
Kendisin ednā bilen ḳadri bülendān üstine

Bir siyāḳ üzre degüldür gerdiş-i dōlāb-ı çarḫ
Devr ėder geh tāb ile gāhī zemistān üstine

33. Gün bugün āyīne-i devrān şekl-i dīgeri
Gösterür ehl-i dile seyrān seyrān üstine

ʿĀrif olan ġıbṭa-rīz olmaz kim erbāb-ı dile
Vaḳt olur vaḳt olur aḳrān aḳrān üstine

35. Bir ġazel ṭarḥ eyledüñ **Naḳşī** muʿammāgūne līk
Cām-ı ʿirfān ile memlū bezm-i ʿirfān üstine

İlticā hengāmıdur īcāz-ı naẓm ėtmek gerek
Çün duʿā-yı devleti vācib ṣenā-ḫˇān üstine

37. Ol şeh-i devrānuñ Allāh bir günüñ biñ eylesün
Vird-i eẕkārum budur ṣavt-ı hezārān üstine

---

30 [Su, saf olsa da yağ elbette ondan üsttedir; (ama) sabreden, saçma sapan söyleyenlerden ileri geçer.]
31 [Kendisini, değeri yükseklerden daha aşağı bilen, maksat atını, isteğe erişme durağına kavuşturur.]
32 [Felek dolabının dönüşü bir şekilde değildir. Bazen yaz bazen de kış üstüne döner.]
33 [Gün bugündür; zaman aynası, gönül erbabına başka şekil gösterir; seyir seyir üstünedir.]
34 [Bilgili olan, (kimseye) imrenmez çünkü gönül erbabı arasında zaman zaman, akran akrandan üstün olur.]
35 [Ey Nakşî! Muamma gibi bir gazel tertip ettin ama (bu gazel), bilgi sahipleri için anlayış kadehiyle doludur.]
36 [Sığınma zamanıdır; şiiri kısa söylemek gerek; çünkü onun devletine dua, övgüde bulunanlar üzerine vaciptir.]
37 [Allah, devrin o padişahının bir gününü bin etsin. Binlerce haykırış üzerine, zikirlerimde dilime doladığım budur.]

Mesned-i iḳbāl [ü] baḫtı gün gibi rūşen olup
Tāb-efgen ola ẕātı müstemendān üstine

39. Geldi bir ber-ceste tārīḫ mıṣraʿ-ı şevket-meʾāb
Efser-i cevher ki farḳ-ı şāh-ı ẕī-şān üstine

Çār gūşe heft iḳlīm emrine maḥkūm olup
ʿAdl [ü] dād ėde ebed ol çār erkān üstine [1164] ?

28.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥaḳḳā ki eyā zībī-i kāşāne Beşikṭaş
Ṭarḥ-ı nev-i vālā-yı mülūkāne Beşikṭaş

Bulduñ o ḳadar şöhret ile neşv [ü] nemā kim
Döndüñ ne ʿaceb bir şeh-i ḫūbāna Beşikṭaş

3. Ol rütbe bülend mertebe-i saḳf-ı laṭīfüñ
Geldüñ ṣanuram çarḫ ile yan yana Beşikṭaş

Neşr olmada ḳāfdan ḳāfa tā nām-ı belīġüñ
Ṣan per ṣalup ʿanḳā gibi her yana Beşikṭaş

---

38 [Talih ve mutluluk makamı güneş gibi aydınlanıp zatı, zavallıların üstüne ışık düşürsün.]
39 [Seçme bir tarih, heybetin barındığı bir mısra (hatıra) geldi. Şan sahibi padişahın başının üstüne mücevher taçtır.]
40 [Dört köşe, yedi memleket emrine mahkûm olup o, dört esas üstünde, ebediyen adalet ve yardım sağlasın.]

28 Y 20^{a}-22^{a}.
1 [Hey! Gerçekten, Beşiktaş ne hoş köşktür. Beşiktaş, hükümdara yakışacak tarzda yüce ve yeni tertip edilmiştir.]
2 [Ey Beşiktaş! Şöhretle o kadar gelişip büyüdün ki bir güzeller padişahına döndün, ne tuhaf!]
3 [Ey Beşiktaş! Tatlı damının mertebesi o kadar yüksek ki felekle yan yana geldin sanırım.]
4 [Ey Beşiktaş! Güzel namın, ta kaftan kafa sanki anka gibi her yana kanat açıp yayılmaktadır.]

5. Günden güne maʿmūr olup olmaḳdasın ābād
Nāʾil olup iḥsān-ı firāvāna Beşikṭaş

Oldı o ḳadar kevkebüñ iḳbāle musaḫḫir
Memdūḥ-ı cihānsın zihī el-āna Beşikṭaş

7. Bir miṯlini gördüm dėr eger varsa cihānda
Gelsün baña ʿarż eylesün āyāna Beşikṭaş

ʿAksin göre ḫulyā ile ṣuda kişi ṣāyed
Görmiş ola mānendüñi her āna Beşikṭaş

9. Yāḫod göre rüʾyāda hemān heykel [ü] resmin
Gördüm dėye miṯlin meger uyana Beşikṭaş

Ṭarḥ olmadı dünyā ḳurulalı n'ola dėrsem
Bünyān-ı ḳadüñ gibi naż̄īfāne Beşikṭaş

11. Şāʿirlere öñdil ḳosa ger vaṣfuñı Ḫünkār
Ben elleşürem cümle ḫaṣīmāna Beşikṭaş

Var ise göñülden geçürür medḥ-i cemīlüñ
Gelsün görelüm merd ise meydāna Beşikṭaş

13. V'el-ḥāṣıl ėdüp her biri bir güne medīḥüñ
İnkār ėdemem cümle selīsāne Beşikṭaş

---

5 [Ey Beşiktaş! Bol lütfa erişip günden güne bayındır ve şen olmaktasın.]
6 [Ey Beşiktaş! Yıldızın, talihi o kadar zapt etti ki şu an dünyaca övülensin, ne hoş!]
7 [Ey Beşiktaş! Eğer "Bir benzerini gördüm diyen." varsa gelsin, bana bunu açıkça arz etsin.]
8 [Ey Beşiktaş! Eğer kişi yansımımanı suda hayal ile görürse senin benzerini her an görmüş olur.]
9 [Ey Beşiktaş! Yahut senin heykel ve resmini şimdi rüyada görür; ancak "Benzerini gördüm." diyerek uyanır.]
10 [Ey Beşiktaş! "Dünya kurulduğundan beri, boyunun binası gibi temizce (bina) kurulmadı." desem ne var!]
11 [Ey Beşiktaş! Hünkâr eğer şairlere seni vasfını anlatmaları için ödül koysa ben bütün düşmanlarla savaşa girişirim.]
12 [Ey Beşiktaş! Güzelliğini övmeyi gönülden geçiren varsa, mertse meydana gelsin, görelim.]
13 [Ey Beşiktaş! Kısacası her biri sana (başka) bir tarzda övgüde bulunur; hepsinin akıcı olduğunu inkâr edemem.]

Söz yoḳ ḳamu dānişver-i üstādı müsellem
Ser-tābe-ḳadem sözleri Ḥassāne Beşikṭaş

15. Sözde seni çoḳ gerçi ki taʿrīf ėder ammā
Bendeñ gibi var mı sözi merdāne Beşikṭaş

Sen kān-ı ḳadīm olduñ ise ẓıll-ı Ḫudāya
Oldum o şehe ben de gedāyāne Beşikṭaş

17. Müşkildür ʿaceb ehl-i dile ġayret-i aḳrān
İcrā içün ol ġayret-i aḳrāna Beşikṭaş

Mādām ki baña himmeti var şāh-ı cihānuñ
Meydān oḳuram ehl-i suḫan-dāna Beşikṭaş

19. Aldı ele kilk-i hünerin bende-i kemter
Taḥrīr içün evṣāfını dīvāne Beşikṭaş

Bir tāze zemīn buldum ėdüp vaṣfını īrād
Maʿẕūr ṭut olursa sözüm efsāne Beşikṭaş

21. Eṭvār-ı pesendüñ görüp āşüfte-i tabʿum
Bir tuḥfe ġazel dėdi Nedīmāne Beşikṭaş

Taʿn ėtse n'ola mihr-i dıraḫşāna Beşikṭaş
Olmış çü hümā-yı şerefe lāne Beşikṭaş

---

14 [Ey Beşiktaş! Senin bütün bilgili üstatlarının doğruluğu herkesçe kabul edilmiştir, buna söz yok! Onların sözleri baştan ayağa Hassân'ın tarzındadır.]
15 [Ey Beşiktaş! Gerçi seni sözde tarif eden çoktur ama (bu) kölen gibi, sözü mertçe olan var mıdır?]
16 [Ey Beşiktaş! Sen, Allah'ın gölgesine, eski maden oldun ise ben de o padişaha dilenci gibi oldum.]
17 [Ey Beşiktaş! O akran kıskançlığına karşı akran kıskançlığı etmek, gönül erbabı için şaşılacak şekilde zordur.]
18 [Ey Beşiktaş! Mademki dünya padişahının benim için çabası var, sözden anlayanlara meydan okurum.]
19 [Ey Beşiktaş! En aşağı köle, senin vasıflarını yazmak için hüner kalemini delice, ele aldı.]
20 [Ey Beşiktaş! Vasfını söyleyerek taze bir zemin buldum. Sözüm efsane olursa mazur gör.]
21 [Ey Beşiktaş! Düşkün yaratılışım, beğenilen tavırlarını görüp Nedim tarzında tuhaf bir gazel söyledi.]
22 [Beşiktaş, parlak güneşi ayıplasa ne var! Çünkü Beşiktaş şerefin hümasına yuva olmuştur.]

23. Çıḳdı felege ḥüsn-i ʿarūsāne edāsı
Döndi yine bir şemʿ-i şebistāna Beşiḳtaş

Endīşe anuñ ṭarz-ı nev-īcādına ḥayrān
Miʿmār-ı hüner bulmadı imkāne Beşiḳtaş

25. Encüm-i şeref saḳfına gülmīḫ-i zer-endūd
Her küngür-i tāḳı meh-i tābāne Beşiḳtaş

Āvīze-i dür bāmına çün ʿıḳd-ı ṯüreyyā
Hem-ser ʿalem-i zīver-i eyvāna Beşiḳtaş

27. ʿUşşāḳına düzdīde nigehle ėder īmā
Bir şūḫ-ı dil-āşūb gibi ammā ne Beşiḳtaş

Ṣan nāz ile reftāra gelür bir büt-i ser-keş
Her naḫl-i güli gelse ḫırāmāne Beşiḳtaş

29. Elmās-ı güher-pāş gibi āvīḫte ḳılınsa
Lāyıḳ mı degül ṭāḳ-ı gerezmāna Beşiḳtāş

Gūyā ki Gülistān oḳudur gūş ḳılınsa
Ders-āver olup **Nakşī** hezārāna Beşiḳtaş

31. Minnet-res olup yine dil ü cāna Beşiḳtaş
Döndi ʿaceb ol ṭıfl-ı ġazel-ḫˇāna Beşiḳtaş

---

23 [Gelinler gibi olan güzelliğinin edası göğe çıktı. Beşiktaş yine bir harem dairesi mumuna döndü.]
24 [Düşünce onun yeni icat edilmiş tarzına hayrandır. Hüner mimarı Beşiktaş'ın (benzerine) imkân bulamadı.]
25 [Şerefin yıldızı onun damına altın yaldızlı çivi puludur. Beşiktaş'ın her kubbesinin tepesi parlak aydır.]
26 [Süreyya dizisi, onun kubbesine inciden avize olduğundan Beşiktaş, köşkün süslü sancağına arkadaştır.]
27 [Beşiktaş, âşıklarına hırsız bakışla imada bulunur; gönlü karıştıran bir şuh ama ne (şuh)!]
28 [Beşiktaş'ın her gül fidanı salınsa sanki dikbaşlı, put gibi bir güzel nazla yürümeye başlar.]
29 [Beşiktaş, en yüksek cennetin kubbesine, inciler saçan elmas gibi asılsa layık değil midir?]
30 [Ey Nakşî! Beşiktaş'ın (sesi) dinlense bülbüllere ders verip Gülistân okuttuğu sanılır.]
31 [Beşiktaş, gönül ve canın minnetine yine yetişip, acaba o gazel okuyan çocuğa mı döndü?]

Ferḫunde nėçe ḳaṣr-ı ṣafā-baḫş var ammā
Memdūḥ-şiyem dād-dih-i devrāne Beşikṭaş

33. Bir cā ki ola maḥż-ı şehenşāha muḳarrer
Her manẓarası nāẓır-ı ʿummāne Beşikṭaş

Her şemse-i raʿnāsı ʿaceb şaʿşaʿa-perdāz
Tāb-efgen olur cevher-i rümmāna Beşikṭaş

35. Görseydi eger naḳşını Bih-zād ile Mānī
ʿArż-ı hüner eylerdi velī cāna Beşikṭaş

Olmış dėr ise n'ola nümūne gören anı
Revnaḳ-şüde-i bāġçe-i Rıḍvāna Beşikṭaş

37. Āġāze-i murġān ile olsa n'ola tercīḥ
Taʿlīm-dih-i mekteb-i ʿirfāna Beşikṭaş

Ol rütbe ḥayāt-āver olup āb [u] hevāsı
Her vech-ile cāh baḫş ėder insāna Beşikṭaş

39. Emvāc-ı yemāsā çekilüp nāsa simāṭı
Döndi bir ʿaceb kān-ı nemekdāna Beşikṭaş

Naḳşī gibi vaṣṣāfı anuñ var iken āyā
Minnet mi ėder bir daḫı Selmāna Beşikṭaş

---

32 [Nice uğurlu, sefa bağışlayan köşk var ama Beşiktaş o övülenin yaratılışındadır, dünyaya hediye verir.]
33 [Beşiktaş, tam padişahlar padişahının karar kılacağı bir yerdir. Her manzarası denizi görür.]
34 [Güneş şeklindeki her tatlı işleme resmi, şaşılacak kadar yaldız düzer. Beşiktaş, nar çiçeği rengindeki mücevherin ışığını düşürür.]
35 [Ey Beşiktaş! Bihzâd ve Mânî eğer senin nakışlarını görselerdi hünerlerini canları üzerinde gösterirlerdi.]
36 [Onu gören "Beşiktaş, Rıdvân'ın bahçesinin parlaklığına örnek olmuş." derse ne var!]
37 [Beşiktaş, kuş sesleriyle, bilgi okulunda talim vermek için tercih edilse ne var!]
38 [Havası ve suyu o derece hayat taşır; Beşiktaş insana her vesileyle can bağışlar.]
39 [Ziyafet sofrası, insanlara denizin dalgaları gibi çekilip Beşiktaş şaşırtıcı bir tuz / lezzet madenine döndü.]
40 [Beşiktaş, onun Nakşî gibi bir vasfedicisi var iken acaba Selmân'a bir daha minnet eder mi?]

41. Çün şāne dil-i zārını çāk eyledi ḥasret
Teşrīfine dād-āver-i zī-şāna Beşikṭaş

Āġūş-güşā olmadadur şevḳ ile her dem
Āmāde o şāhenşehi mihmāna Beşikṭaş

43. Dībā yėrine gūş ėdicek farṭ-ı ṣafādan
Ferş ėtdi yüzin maḳdem-i sulṭāna Beşikṭaş

İtmām-ı ḳaṣīd'eyle ki hengām-ı duʿādur
Dėdi bana çün ṣıdḳ-ı ḫulūṣāne Beşikṭaş

45. Gel eyle temennī bu ṣenāyı şeh-i nāsa
Destüñ açup ol dergeh-i Sübḥāna Beşikṭaş

Tā kim ola iḳbāl ile gülşengeh-i ḥurrem
Esʿād ola sulṭān-ı cihānbāna Beşikṭaş

47. Hemvāre maṣūn eylesün āfāt-ı dehirden
Budur dilegüm ḥażret-i Yezdāna Beşikṭaş

Meymūn ü mübārek ėde Allāhu teʿālā
Ṣıḥḥatle hemīn ḫusrev [ü] ḫāḳāna Beşikṭaş

49. Heşt-tārīḫ-i zībende dü mıṣraʿ la ėdüp yād
Edʿiyye içün **Naḳşī** faḳīrāne Beşikṭaş

---

41 dil-i zārını: dil ü zārını P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Beşiktaş, ağlayan gönlünü o şan sahibi adalet getiricinin teşrifi için tarak gibi yırttı / parçaladı.]

42 [Beşiktaş, her an şevkle avuç açmaktadır; o padişahlar padişahını misafir etmeye hazırdır.]

43 [Beşiktaş, sultanın ayağına (onun gelişini) duyduğunda aşırı neşeden, ipek kumaş yerine yüzünü yaydı.]

44 ḳaṣīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Çünkü Beşiktaş, bana gönül temizliğinin doğruluğuyla "Kasideyi tamamla, dua zamanıdır." dedi.]

45 [Ey Beşiktaş! Gel, Allah'ın o dergâhına elini açıp bu övgüyü insanların padişahı için dile.]

46 [Ta ki Beşiktaş talih ile sevincin gül bahçesi olsun, dünyayı gözeten padişaha uğur getirsin.]

47 [Ey Beşiktaş! Allah hazretlerinden dileğim budur: Onu dünyanın afetlerinden daima korusun.]

48 [Yüce Allah, Beşiktaş'ı padişah ve hakana tıpkı bu sağlıkla uğurlu ve mübarek kılsın.]

49 [Ey Beşiktaş! Nakşî, sekiz süslü tarihi iki mısra ile dua için fakirce anıp (şöyle söyler:)]

Bāḳī ola ḫünkāra müdāmā leb-i cūda [1167]

Yapıldı yeñiden zihī şāhāne Beşikṭaş [1167]

29.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şeref-baḫş-ı zamān ṣāḥib-ḳırān şevketlü Maḥmūd Ḫān
Ki ʿahdinde cihāndan nām-ı ġam ʿazm-i ʿademlendi

Himemsāz-ı umūr-ı dīn ü devletdür ki gün günden
Ḳulūb-ı nāsda ḳadr ile ʿazīz ü muḥteremlendi

3. ʿUmūmen ḫalḳ-ı devrān sāġar-ı iḥsānınuñ mesti
Olup ser-şār-ı cām-ı bezm-i luṭfın dem-be-demlendi

Nesīm-i himmetin neşr ėtdi ḳāfdan ḳāfa dek maḥżā
Meşām-ı verd-i ʿadlin cümle maḫlūḳāt şemlendi

5. Ṭabīb-i ḥāẕıḳ-ı ʿālem penāh-ı mülk [ü] millet kim
Derūn-ı derdmendān merhem-i luṭfıyla emlendi

Cihānda her ne kim vardur hüner hep ṭabʿ-ı pākinde
Fünūnāt-ı ġarībāt ʿilm ü faẕl ile raḳamlandı

---

50 [Beşiktaş, hünkâr için daimi ve kalıcı olsun. Akarsu kenarında yeniden padişahlara layık olarak yapıldı, ne hoş!]

29 Y 22[a]-23[b].

1 [Zamanın şeref bağışlayanı, her zaman başarı kazanan, heybetli olan Mahmûd Han'dır; çünkü kaygının adı, onun zamanında dünyadan yok olmaya yüz tuttu.]

2 [Devlet ve din işlerinde çaba sarfettiği için insanların kalplerinde günden güne saygınlık kazandı.]

3 [Zamanın halkı genel olarak onun iyilik kadehinin sarhoşu olup lütuf meclisinin kadehi devamlı ağzına kadar doludur.]

4 [Gayretinin rüzgârını tam olarak kaftan kafa dek yaydı. Yaratılmışların tamamı, onun adalet gülünün kokusunu aldı.]

5 [O, âlemin usta tabibi, millet ve devletin sığınağıdır çünkü dertlilerin gönlü onun lütfunun merhemiyle deva buldu.]

6 [Dünyada ne kadar hüner varsa onun temiz yaratılışında, hep garip fenler, bilim ve faziletle yazıldı.]

7. Keremde kendini Ḫātem ṣananlar görüp iḥsānın
Gelüp deryūze-i dergāhı oldı hep keremlendi

Ḫuṣūṣā düşmenānuñ eñ ulusı Nemçe çāsārı
Helāk ėdince kendin ḫavf-ı tīġıyla elemlendi

9. Anuñ'çün naḳṣ-ı ʿahd ėtmemek içün devr [ü] ʿahdinde
Çü Efrencān hep birden yemīnlendi ḳasemlendi

Muḥaṣṣal ḳalmadı devrinde bir cāy-ı ḫarāb-efzā
Yapıldı ser-be-ser maʿmūr ābādı ḥaşemlendi

11. Zihī ol sāye-i Ḥaḳ maʿdelet-āyīn [ü] dīndāruñ
ʿİnāyātıyla tersāne ehālīsi ḥaşemlendi

Buyurdı bir müşeyyed nev Üç Anbārlı ola bünyād
Ki köhne olmaġ-ıla eskisi hedme retemlendi

13. Bu ṣavt-ı dil-peẕīri gūş ėdüp fülkān bir uġurdan
Mübārek bād saʿādet bād virdiyle zeʾemlendi

Lisān-ı ḥāl ile her biri Ḫünkāra ṣenā üzre
Beyān-ı ism [ü] resmin ʿarża şevḳ ile selemlendi

---

7 [Cömertlikte kendini Hâtem sananlar, onun bağışını görerek, dergâhına gelip dilenci oldu; cömertlik gördü.]

8 [Kısacası, düşmanların en ulusu Avusturya çarı, kendini onun kılıcının korkusuyla helak edince elemlendi.]

9 [O yüzden, onun devrinde antlaşmada kusur etmemek için, Avrupalılar/Frenkler gibi hep birden yemin ettiler.]

10 [Kısacası, onun devrinde harap bir yer kalmadı. Çoğu, baştan başa imar edildi, hizmete geçti.]

11 [Ne hoş! Tersane ahalisi; O Allah'ın gölgesi, adaleti âdet edinmiş dindarın yardımıyla hasemlendi.

12 [Sağlam, yüksek, yeni bir Üç Anbârlı inşa edilmesini buyurdu. Böylece, eskisi, köhne olduğu için yıkılmak üzere kırıldı.]

13 [Gönlü alan bu sesi duyan gemiler, bir yönden "Mübarek olsun, mutlu olsun!" pelesengiyle çığlık attı.]

14 [Her biri, onun âdet ve ismini açıklamak için hünkârı hâl diliyle överek, yere şevkle boyun eğdi.]

15. Bu bir baḫt-ı hümāyūndur zihī tevfīḳ-i Ḥaḳḳ ile
Bu resme keştīler ʿahdinde bir yerde vesemlendi

Serā-perde-i sulṭānī ḳurup ṣan yem kenārında
Hümā-yı Baḥrī ʿayyār-ı cihān olup reşemlendi

17. Ḳarār ėtdi varup ṣaġ ḳolda üç Ḳanṭārlı ṣoluña
K'anuñ nāmı bedīʿ veş cünd-i ʿudvānda zecemlendi

Geçüp ṣol ḳola Tuḥfetü'l-Mülūk oturdı ḳāsımvār
Ṣalābetle anuñ da nāmı her yana zelemlendi

19. ʿAceb ʿAnḳā-yı Baḥrī de hemān Nūrü'd-Dehir mānend
Şecāʿat-gerde-i merd-i zamān olup ḥatemlendi

Neheng-i Baḥrīnüñ de heybetin seyr eyle bir kerre
Dil-āverlikde çün ol da İrecāsā tuḫumlandı

21. Çün Ejder Başlı başın ḳaldırınca Ejder-i Baḥrī
Ḳamu ḳorsāna yek başına dem çeküp dehumlandı

Olup hem-pā zihī Şeş-pāy-ı Baḥrī Berr-i Baḥrīyle
Yek-ā-yek şeş-cihāt-ı dehri teshīre revemlendi

---

15 [Bu uğurlu bir talihtir: Onun devrinde gemiler, Allah'ın yardımıyla bir yerde, bu tarzda damgalandı.]

16 [Hümâ-yı Bahrî (Deniz Hüması), sanki deniz kenarında sultan çadırı kurup, dünya hilekârı olup ot gibi bitti.]

17 [Varıp Üç Kantarlı'nın solunda, sağ kolda karar kıldı. Böylece düşman ordusunda onun namı, eşsiz ve benzersiz (şeyler) gibi zecemlendi.]

18 [Tuhfetü'l-Mülûk (Hükümdarların Hediyesi), sol kola geçip (gemileri) ayıracak gibi oturudu. Onun namı da her yana kuvvetle, yeleksiz ok gibi saplandı.]

19 [Ankâ-yı Bahrî (Deniz Ankası), şimdi şaşırtıcı şekilde, Nûrü'd-Dehr (Dünyanın Işığı) gibi, zamanın mert ve cesaretlisi olarak kararlaştırıldı.]

20 [Neheng-i Bahrî'nin de (Deniz Timsahı'nın da) heybetini bir kere seyret; çünkü o da yiğitlikte İreç gibi tohumlandı.]

21 [Ejder-i Bahrî (Deniz Ejderi), başını Ejder Başlı gibi kaldırdığında, bütün korsanlara tek başına nefesini çekip çoğaldı.]

22 [Ne hoş! Şeş-pây-ı Bahrî (Denizin Altı Ayaklısı), Berr-i Bahrî (Denizdeki Kara) ile ayaktaş olup, dünyanın altı tarafını tek tek zaptetmek istedi.]

23. İki per açdı Çifte Bāġçeli Şehbāz Baḥrīveş
Cihānı ḳurretü'l-ʿayn içre sürʿatle ḥavamlandı

Ne dem ʿazm-i sefer ḳıldıysa vālā Nāṣır-ı Baḥrī
Hemān Nuṣret-nümā ardınca reşk ile bisemlendi

25. Çü Mesʿūdiyye Manṣūriyye ile olıcaḳ yek-dil
Dehān-ı düşmenān ṣavt-ı emān ile ḫatemlendi

Bu bir Feyż-i Ḫudādur kim Murādiyye-i Sulṭānī
Murād-ı pādişāhī üzre nuṣretle düvümlendi

27. Vėrüp ṣunġur ḳılıcın dest-i Ṣunġur Ḳıçlıya ġūyā
Fütūḥāt ile nām-ı Fātiḥü'l-Baḥreyn reşemlendi

Çıḳup aḳdarma ḳaṣdıyla teferrücgāh-ı ʿummāna
Berīd nām-ı ẓaferver feṭḥ içün dehri caʿamlandı

29. Ḫırām ėtdükçe Çifte Süglün ʿişveyle açup per bāl
Anı ṣayda Meserret şevḳ [u] ʿışḳ ile bekemlendi

Olup esbāb-ı nuṣretle ḳarīn-i Zīver-i Baḥrī
Donanma-yı hümāyūn içre şāhāne cisimlendi

---

23 [Çifte Bâgçeli (Çifte Bahçeli); Şehbâz Bahrî (Deniz Doğanı) gibi iki kanat açtı, dünyayı göz açıp kapama süresi içinde, süratle, havada tutunarak uçar gibi (dolaştı.)]

24 [Yüce Nâsır-ı Bahrî (Denizdeki Yardımıcı), ne zaman sefere niyetlendiyse Nusret-nümâ (Allah'ın Yardımını Gösteren) hemen ardından kıskanarak isimlendi.]

25 [Mes'ûdiyye, Mansûriyye ile gönül birliği ettiğinde, düşmanların ağzı "Aman!" çığlığıyla mühürlendi.]

26 [Bu bir Feyz-i Hudâ'dır / Bu, Allah'ın bir feyzidir çünkü Murâdiyye-i Sultânî (Sultana ait Murâdiyye), padişahın isteği üzerine, Allah'ın yardımıyla ikinci kez düzenlendi.]

27 [Sanki damga kılıcını Sungur Kıçlı'nın eline verdi; Fâtihü'l-Bahreyn (Denizlerin Fatihi) namlı (gemi), fetihlerle damgalandı.]

28 [Berîd (Haberci) adlı muzaffer (zafer kazanan), aktama niyetiyle okyanusun gezinti alanına çıkıp dünyayı fetih için tamah etti.]

29 ʿişveyle: ʿişve ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Çifte Süglün (Çifte Sülün), cilveyle kanat açıp, salındıkça Meserret (Sevinç), onu avlamak için şevk ve aşkla dilsizleşti.]

30 [Allah'ın yardımı vesileleriyle Zîver-i Bahrî'ye (Denizin Süsü'ne) yakın bulunup, uğurlu donanma içinde padişahlara layık olarak vücut buldu.]

31. Tamām oldı çün evṣāf-ı cemīli cümle fülkānuñ
Olup bi'l-cümle memdūḥ-ı şeh-i ʿālem ezemlendi

Dü ṣāf olup iki cānibde ālāy baġladı cümle
Ki Üç Anbārlınuñ vaḳt-i nüzūli de ememlendi

33. Yapıldı ḫoş mülūkāne zihī ol fülk-i kūh-peyker
Maḳām-ı ḫidmete şāyeste ḳulluḳda ḫademlendi

Atıldı ḳavs birden nāvekāsā emr-i şāh-ıla
Varup āmāc-ı cism-i düşmene gūyā diʿamlandı

35. Ḥużūr-ı şehryārīde zemīn-būs ėdüp arslanveş
Felenkler ṭaġıdup yėrler yarup baḥre ḳademlendi

Çeküp bir naʿra-i ṣāḥib-ḳırānī ėtdi yek pertāb
Ten-i Sührāb-ı baḥri çāk ėdüp Rüstem-şiyemlendi

37. Gören dėr yemyeşil ṣaḥn-ı zümürrüd-fām deryāda
Mücessem bir ʿaceb taḫtü'r-revāndur muḥteşemlendi

Yāḫod ṣu mālikine mālik olup ol ġūl-ı
Hemān-dem kendüye ʿaḳd ile sūr ėtdi reẕemlendi

---

31 [Bütün gemilerin güzel vasıfları tamamlandı çünkü hepsi âlemin padişahınca övülüp, ağzını yumup oturdu.]

32 [Hepsi iki saf olup iki tarafta alay meydana getirdi çünkü Üç Anbârlı'nın indirilme vakti yaklaştı.]

33 [Ne güzel! O dağ yüzlü gemi padişaha yakışacak şekilde hoş yapıldı. Hizmet makamına layık kulluk için hademe oldu.]

34 [Yay, padişahın emriyle birden ok gibi atıldı; sanki düşman vücudunun hedef tahtasına ulaşıp dikildi.]

35 [Padişahın huzurunda aslan gibi, yerleri öpüp, ağaç kızaklar dağıtıp, yerleri yarıp denize adım attı.]

36 [Daima başarılı olan bir hükümdar narası atıp, bir kez sıçradı. Denizin Sührâb'a (benzer) tenini yırtıp Rüstemce huy edindi.]

37 taḫtü'r-revān: taḫtü'r-revān P. (Anlam gereği değitirildi.) [Denizde, zümrüt renkli yemyeşil bir alanda onu gören "Cisimlenmiş, acayip bir tahtırevandır, muhteşemlendi." der.]

38 [Yahut o "..." canavarı, su mâlikine sahip oldu; hemen onu kendine nikâhlayıp düğün yaptı, tamamen kapadı.]

39. Yāḫod bir esb-i baḥrīdür donanup peyk-i nuṣretle
Ḳudūm-ı şāh-ı devrāna olup āmāde gemlendi

Leb-i deryāda Cem-güne ḳurup yek başına lenger
Dü baḥrī cām ėdüp emvāc-ı yemden bāde Cemlendi

41. Miṣāl-i bülbül āġūşā alup ol fülki gül-mānend
Bu şevḳ ile ṣan ol dem ṣaḥn-ı yem bāġ-ı İremlendi

Olup ḳāfiyye teng çün nev-zemīn bir nev-ġazel taḥrīr
Ėdince ḫāmenüñ ya-güne tīr-i ḳaddi ḫamlandı

43. Ġazel naḫl-i muraṣṣaʿ gibi bir gül naḫlidür seyr ėt
Ki her dalında bir tārīḫ-i ḫoş-bū ġonçe femlendi

Donanup nev-meşīd eymen Üç Anbārlı ʿalemlendi [1167]
İnincek baḥre birden ʿayn-ı nās çün cümle nemlendi [1167]

45. Zihī raʿnā Üç Anbārlı bihīn pervāz olup baḥre [1167]
Atıldı birden ʿuḳḳāb gibi bu dem māye yemlendi [1167]

Zihī zībā Üç Anbārlı hümāveş per açup birden [1167]
O indi nīle līk ʿudvān ḳamu mātemle hemlendi [1167]

---

39 [Yahut bir deniz atıdır; yardım ulağıyla donandı, dünya padişahının ayağına hazırlanıp gemlendi.]

40 [Deniz kenarında, Cem gibi tek başına, demir atıp iki gemiyi kadeh yaptı; deniz dalgalarından Cem gibi içki içti.]

41 [Deniz alanı, bülbüle benzer şekilde, o gemiyi kucağa gül gibi alıp sanki o an bu şevkle İrem bağına döndü.]

42 [Kafiye daraldığı için, yeni tarzda yeni bir gazel yazınca kalemin boyunun oku, yay gibi eğildi.]

43 [Gazel, kıymetli taşlarla bezenmiş fidan gibi olan bir gül fidanıdır. Seyret çünkü her dalında hoş kokan bir tarih, gonca ağzına dönüştü.]

44 [Yeni inşa edilmiş, uğurlu Üç Anbârlı sancaklandı; birden denize inince bütün insanların gözleri nemlendi.]

45 [Ne hoş! Güzel Üç Anbârlı en iyi şekilde denize uçup o anda birden suya kartal gibi atıldı, yemlendi/denize ulaştı.]

46 [Ne hoş! O, süslü Üç Anbârlı birden hüma gibi kanat açıp Nil'e indi ama düşmanların tamamı matemle bir oldu.]

47. O Üç Anbārlı uçdı açdı per şāhīn gibi baḥre [1167]
Bu ān birden inüp fülkān u sulṭāna ḥaşemledi [1167]

Bihīn ejder-şiyem yek-dem çeküp fülk-i Üç Anbārlı [1167]
Süzildi baḥre birden nūnı arup ḳapdı yemlendi [1167]

49. Efendim indi Üç Anbārlı birden baḥre esʿād-bād [1167]
Ser-ā-pā fülk-i Efrencānuñ ol gün nāmı gümlendi [1167]

Çü bā-**Nakşī** gibi deryā-dil oldı līk Üç Anbārlı [1167]
Ḳamu aʿdā işitdükde bu derd ile veremlendi [1167]

51. Ḳaṣīde bir bahāne ḫod ġazel efsānedür ancaḳ
Baña şimdi duʿā-yı ḫayrı bu bābda ehemlendi

Delīli Ḫıżr ile İlyās muʿīni Kirdgār olsun
Ki Üç Anbārlı fülkāna reʾīsāne ḥükümlendi

53. Hemān ḫünkārum Allāha emānet ola kim zīrā
Fürūġ-ı neyyir-i ʿadl ile memdūḥü'l-ümemlendi

Cihān durduḳça yā Rab fetḥ ü nuṣret ile ṣaġ olsun
K'anuñ ʿahdinde çoḳ ser-ḥadd anuñ mülkine żamlandı

---

47 [O Üç Anbârlı uçtu, denize şahin gibi kanat açtı; bu anda birden inip gemiler ve sultanın yanında bulundu (maiyeti oldu).]

48 [Seçkin, ejder yaratılışlı Üç Anbârlı gemisi, bir nefes çekip birden denize süzüldü; balığı yorup kaptı, yemlendi.]

49 [Efendim, mübarek olsun! Üç Anbârlı birden denize indi. Avrupalıların gemilerinin namı, o gün baştan ayağa unutuldu.]

50 [Üç Anbârlı, Nakşî gibi engin gönüllü oldu ama bütün düşmanlar bunu işitince bu dertle veremlendi.]

51 [Kaside bir bahane, gazel de ancak efsanedir ancak bu bölümde benim için onun hayır duası şimdi çok önem kazandı.]

52 [Kılavuzu Hızır ile İlyâs, yardımıcısı Allah olsun; çünkü Üç Anbârlı gemilere reisçe hüküm verdi.]

53 [Hünkârım şimdi Allah'a emanet olsun çünkü adalet güneşinin ışığı ile, ümmetçe övüldü.]

54 [Ya Rabbi! Dünya durdukça fetih ve yardımla sağ olsun; çünkü onun devrinde, çok sınır boyu onun devletine katıldı.]

30.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Merḥabā pādişehüm sāl-i meserret geldi
   Gitdi ālām [u] ġam eyyām-ı şeṭāret geldi

   Esdi gülşengeh-i dehre yine ḫoş-būy-ı nesīm
   Bülbül-i ʿışḳ-ı dil-i zāra ḥamiyyet geldi

3. Sensin ol maʿdelet-āyīn şehenşāh be-nām
   Ki müdām ʿadlün ile ʿāleme şöhret geldi

   Ebr-i nīsān-ı kerem-pāşuñ ile sulṭānum
   Ser-be-ser gülşen-i dünyāya ṭarāvet geldi

5. Göricek ḥaşmet [ü] dārāt-ı felek temkīnüñ
   Çarḫ-ı pīrüñ ḫam olup ḳāmeti ḥayret geldi

   Pāy-būsuñ hevesiyle senüñ ey şāh-ı cihān
   Ḥaḳ bu kim cümle selāṭīne nev-ʿizzet geldi

7. Nām-ı şemşīr-i cihān-gīrini gūş eyleyicek
   Düşmen-i bed-nigehe ḫavf ile vaḥşet geldi

---

30 Y 23[b]-24[b].

1 [Padişahım, merhaba! Şenlik yılı geldi. Kederler ve kaygı gitti, neşe günleri geldi.]

2 [Rüzgârın hoş kokanı, dünyanın gül bahçesine yine esti; ağlayan gönlün aşk bülbülüne şeref verdi.]

3 [O adaleti âdet edinmiş, padişahların padişahı namına sahip sensin; çünkü âleme adaletinle daima şöhret ulaştı.]

4 [Sultanım! Dünyanın gül bahçesine, cömertlik saçan nisan bulutunla baştan başa tazelik geldi.]

5 [Feleğin gösteriş ve heybeti senin tedbirini gördüğünde yaşlı felek, boyu eğilip hayrete düştü.]

6 [Ey dünya padişahı! Doğrusu bu ki, bütün sultanlara senin ayağını öpmek hevesiyle yeni hürmet geldi.]

7 [Dünyayı zapteden kılıcının namını duyunca kötü bakışlı düşmana korkuyla ürküntü geldi.]

Böyle mi eyler idüm vaṣfuñı ammā n’ėdeyüm
Ėrdi söz ġāyete ḳāfiyyeye ḳıllet geldi

9. Ben bu vādī-i tefekkürde taḥayyürde iken
Pīşgāhuma o dem bir perī-sīret geldi

Yaʿnī ol şūḫ-ı suḫan-perver [ü] dānişver-i nāz
Bana pey-revlik ile maḥż-ı iʿānet geldi

11. Şaḳıyup bülbüliveş dėdi o gül-rū gülerek
Ḫāṭıra bu ġazel-i zībī-i reʾfet geldi

Müjde ey çeşm-i elem-dīde ol āfet geldi
Mīve-i naḫl-i ümīd sāye-i behcet geldi

13. Nev-şüküfte gül-i ruḫsār-ı ḥicāb-ālūde
Bülbül-i naġme-zen ol āfete reʾfet geldi

Ġamze pür-kīn ü leb-āmūz-ı ʿitāb-ı ʿāşık
Ḳaṣd-ı cāna yine ol ser-keş-i naḫvet geldi

15. Dil-ḫırāşī siteminden o cefā-ḫū düşmiş
Müjde-i vaḳt-i ṭarab cilve-i vuṣlat geldi

---

8 [Vasfını böyle mi anlatırdım, ama ne yapayım? Söz sona erdi, kafiye az geldi.]
9 [Ben bu düşünce vadisinde hayretteyken önüme o anda bir peri yüzlü geldi.]
10 [Yani o nazı bilen ve sözden anlayan şuh, bana uyup yardımın ta kendisi olarak geldi.]
11 [O gül yüzlü, bülbül gibi şakıyıp, gülerek “Hatıra merhametin bu güzel gazeli geldi.” dedi.]
12 [Ey keder görmüş göz, müjde! O afet geldi; ümit fidanının meyvesi, güzellik ve sevincin gölgesi geldi.]
13 [Utangaç / Perdelenmiş yüzünün gülü yeni çiçeklenmiş. Nağme yayan bülbül o afeti esirgemeye geldi.]
14 [Yan bakış, kin doludur ve âşığı azarlamayı dudağa öğretmiştir. O, gururla dik başlı olan yine cana kastetmeye geldi.]
15 [O, eziyeti huy edinmiş; yürek parçalayan siteminden vazgeçmiş. Şenlik vaktinin müjdesi, kavuşmanın cilvesi geldi.]

Ṭaʿne-güyān-ı ḥased-pīşeye nev-āmāc ol
Sebḳatī ḫāneñe çün yār-ı mürüvvet geldi

17. Ḥabbeẕā ol ġazel-i nuṭḳ-ı hümāyūn-fāldan
Nükte-senc-i dil-i şūḫuma selāset geldi

Şevḳ-ı taʿẓīm ile ḳıldum anı taʿẓīm ki benüm
Güyiyā naẓm-ı Nedīmāneme ḫilʿat geldi

19. N'ola ben dāniş-i devrāna ṣalā eyler isem
Medḥ-i ẕātuñla zihī ṭabʿuma rifʿat geldi

Anlar evṣāf-ı cemīlinde velī deryādur
Bende-i ḳaṭre-i nā-çīze de ġayret geldi

21. Ne benüm gibi ṣenā-ḫᵛān-ı gedā-ṭabʿ-ı zamān
Ne senüñ gibi şeh-i dād-dih-i devlet geldi

Gün bugün devlet [ü] iḳbālin İlāh ėde füzūn
Ki vücūduñla cihān bezmine zīnet geldi

23. **Nakşī** iḫlāṣ ile naḳş ėtdi dü-mışraʿ ki bu dem
Beyt-i zībende-i tārīḫine şevket geldi

Sen şeh-i dehre hümāyūn ḳıla çün ʿizz ile Ḥaḳ
Bāreka'llāh cedīd sāl-i meserret geldi [1165]

---

16 [Ey Sebkatî! Düşmanlığı huy edinmiş, ayıplayıcılara yeni hedef ol; çünkü evine cömertliğin sevgilisi geldi.]
17 [Ne güzel! O mübarek, uğurlu sözün gazelinden dolayı, şuh gönlümün nükteyi değerlendirişine akıcılık geldi.]
18 [İkramın şevkiyle onu yücelttim; böylece sanki benim Nedîm tarzındaki şiirime kıyafet biçildi.]
19 [Ben, zamanın bilgelerine meydan okursam ne var! Zatını övünce tabiatım yükselişe geçti, ne hoş!]
20 [Onlar güzel vasıflarını anlatmada deryadır ama değersiz bir damla olan köleye de gayret geldi.]
21 [Ne benim gibi, zamanın dilenci yaratılışlı övgücüsü ne senin gibi, devlete adalet veren padişah geldi.]
22 [Gün bugündür; Allah, devlet ve talihini attırsın; çünkü dünya meclisi vücudunla süslendi.]
23 [Nakşî, bu anda gönül temziliğiyle iki mısra nakşetti. Tarihinin süslü beytine heybet geldi.]
24 [Allah, sen dünya padişahına onu şerefle mübarek kılsın; çünkü yeni şenlik yılı geldi, Allah mübarek etsin.]

31.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Zihī çetr-i hümāyūn zībī-i ārām-ı ḫünkārī
Ki ṭarḥ olup bedīd oldı muṣannaʿ resm-i jengārī

Zihī raʿnā mükemmel ḫayme-i zībā muʿāllā kim
Felek ḥayrānı meh meftūnı mihr āşüfte-i zārı

3. Zihī ol bārgāh-ı cāygāh-ı şāh-ı ʿālem kim
Revā olsa kevākib mehter-i ḫuddām-ı her-bārī

Netīce emr-i sulṭānīyle Ḫünkār İskelesinde
Ḳurıldı ol müşeyyed bārgāh-ı naḳş-ı zer-tārī

5. Leb-i deryāda esbāb-ı müzeyyenle bugün deryā
Bir āşūb-ı cihāndur ʿāleme ʿarż ėtdi dīdārı

Göreydi naḳşını Bih-zād u Mānī [ü] Velī Cān ger
Olurdı bir zamān engüşt ber-fem ḥayret efkārı

7. Firāzında olan çār-ṭūb-ı zerrīn rubʿ-ı meskūna
Olupdur ʿadl [ü] dād-ı şehryāruñ şuʿle-girdārı

---

31 Y 24[b]-25[a].

1 [Ne güzel, uğurlu çadır! Padişahlara yaraşırca dinlemek için güzel; çünkü (orada) bakır yeşili resimler sanatlı olarak düzenlenip açığa çıktı.]

2 [Ne hoş, sevimli, mükemmel, güzel, yüksek bir çadır! Gök hayranı, ay tutkunu, güneş ağlayan düşkünü!]

3 [O, âlemin padişahının yeri olan çadır ne hoş! Öyle ki yıldızlar her an onun çadıra bakan hizmetkârı olsa uygundur.]

4 [Sonuçta, o yüksek, altın sırma nakışlı çadır, Hünkâr İskelesi'nde sultanın emriyle kuruldu.]

5 [Deniz kenarındaki süslü elbiselerle/vasıtalarla, deniz bugün dünyayı karıştıran bir güzeldir; âleme yüzünü arz etti.]

6 Mânî ü Velî: Mânî-i Velî P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ey can! Eğer Bihzâd, Mânî ve Velî Cân senin işlemeni görseydi bir zaman parmağı ağzında, hayretle düşüncelere dalardı.]

7 [Yukarısında olan dört altın top, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmına padişahın lütuf ve adaletinin alevini işlemiştir.]

Yazarken ḫāme vaṣfın mā-ḥaṣal ol ḫayme-i dehrüñ
Tefeʾʾül-güne naḳş ėtdi bu beyt-i nuṣret-āṯārı

9. Dükenmez vaṣfı bir vech ile biñ beyt eylesem taḥrīr
Suḫandan maṭlabum ancaḳ duʿā-yı ẓıll-ı Settārī

İlāhī dāʾimā devletle ṣıḥḥatle selāmetle
Derūnında ṣafālar kesb ėde şāh-ı cihāndārī

11. Dü mıṣraʿ ṭarḥ ėdince bi'l-bedāhe maḳdem-i şāha
Çü tebrīk ėtdi heşt tārīḫ ile **Naḳşī** ṯenākārı

Yapıldı [**Naḳşī Eyyūbī**] mübārek eyleye Allāh
Zihī nev-sāyebān-ı zībī-i vālā-yı ḫünkārī [1166]

32.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şehenşāh-ı ʿadilver dāver-i dārāt [u] Cem-fıṭnat
Ki yaʿnī Muṣṭafā Ḫān-ı niẓāmü'l-mülk ve'l-millet

Yegāne şehryār-ı ʿālem-ārā dād-fermā kim
Żamīri ḫalḳa dāʾim eylemekdür himmet ü şefḳat

---

8 [Sonuçta; kalem, o dünya çadırının vasfını yazarken Allah'ın yardımının eseri olan bu beyti, fal açar gibi nakşetti.]

9 [Bir vesileyle bin beyit yazsam da vasfı tükenmez. Sözden talep ettiğim ancak günahları örten Allah'ın gölgesine (padişaha) duadır.]

10 [Allah'ım! Dünya padişahının gönlüne daima talih, sağlık ve selametle sefalar gelsin.]

11 [Övgücüsü Nakşî, padişahın ayağına ansızın iki mısra düzenleyip onu sekiz tarih ile tebrik etti.]

12 [Ey Nakşî Eyyûbi! Hünkâra mahsus yüksek, güzel, yeni, büyük çadır ne hoş yapıldı; Allah mübarek etsin.]

32 Y 25[a]-25[b].

1 [Adaletli padişahlar padişahı! Cem gibi çabuk kavrayan, gösterişli, insaflı hükümdar! Yani millet ve devletin nizamı Mustafa Han!]

2 [O; adaletle hükmeden, âlemi süsleyen yegâne hükümdardır; çünkü kalbi daima halka çaba ve şefkat göstermektedir.]

3. Güzīde pādişāh-ı maġrib ü maşrıḳ ki hemvāre
Cihān ʿahdine buldı ser-be-ser ʿadliyle emniyyet

Bi-ḥamdi'llāh o rütbe nām-ı dādı dehre şāmil kim
Zamānında peleng āhū ile ėtmekde ünsiyyet

5. Ḫuşūsā düşmenān-ı dīne tīġ-ı ābdārından
İçürdi cām-ı mergi ol dilīr-i Ḳahramān-ṣavlet

Ne dem yād ėtse şemşīr-i bülendin leşker-i Nemçe
Ṣadā-yı el-emān ile pür olur nüh felek elbet

7. Ḥamīdü'z-zāt-ı memdūḥü'l-enām ser-levḥa-i şāhān
Ḥüküm-fermā-yı dīn-perver şeref-pīrāye-i devlet

Taṣavvur olsa imʿān üzre devrāna ḥaḳīḳatde
Vücūdı gibi bir zāt-ı mükerrem ėtmedi sebḳat

9. Ḫulāṣa ol Arisṭō-ḥikmet Eflāṭūn-ı dānā-dil
Devā-yı ṣadr içün iʿzāz-ıla nūş ėdicek şerbet

Hemān naḳd-i ḫulūṣum eyledüm ṣad şevḳ ile işrāb
Ḥayāt-ı cāvidān-bāşed şifā-yı maḥż ola ḳat ḳat

---

3 [Doğu ve batının seçkin padişahıdır; çünkü dünya, devrinde adaletiyle baştan başa emniyet bulmuştur.]

4 [Hamdolsun! Adaletinin namı dünyayı o derece kapladı ki panter ve ceylan, zamanında yakınlık kurmaktadır.]

5 [Kısacası, o Kahramân saldırışlı yiğit, ölüm kadehini din düşmanlarına keskin kılıcından içirdi.]

6 [Avusturya ordusu, yüce kılıcını ne zaman ansa dokuz gök, elbette "Aman!" sesiyle dolar.]

7 [Halkça övülen, övülmeye değer zat! Padişahların başı! Dini koruyacak şekilde hükmeden, devletin şeref süsü!]

8 [İnceden inceye araştırılarak göz önüne getirilse vücudu gibi cömert bir zat, dünyadan hakikaten geçmemiştir.]

9, 10 [Kısacası, o Aristo hikmetli, bilge gönüllü Eflâtûn, ikram ederek göğsüne deva için şerbet içtiğinde.gönül temizliğimin nakdini, hemen yüz şevkle üstü kapalı olarak anlattım. Ebedî hayat bahşetsin, kat kat tam şifa olsun.]

11. Ola günden güne ḫurşīdveş tābān u tāb-efgen
Aña göstermesün Ḥaḳ ḥaşre dek ẕerre ḳadar ʿillet

Żamīre geldi tārīḫin dėdüm **Naḳşī** duʿā-güne
Ola ṭabʿ-ı hümāyūna hemīn ser-māye-i ṣıḥḥat

33.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün
Recez - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1. Ṣad bāreka'llāh kim şehā iclāl-i devletle zihī
Sensin imām-ı mülk [ü] dīn zümre-i eslāfdur cefüñ

Ey pādişāh-ı kāmrān v'ey dād-dih-i devr [ü] zamān
Tā şarḳ ġarba dek hemān ṭutdı cihānı ġaṭrafuñ

3. Sensin ḫıdīvā dem-be-dem şefḳatle nāsa pür-ʿaṭā
Nīl-i saḫā ṭabʿuñ zihī menbaʿdur iḥsāna kefüñ

Şāhān-ı eslāfuñ eger görseydi bu dārātuñı
Olurlar idi cümleten bende-i dergāh-ı lefüñ

5. Reşk ile Ḫātem şübhesüz ṣad-çāk ėderdi sīnesin
Derbān olurdı bābına görseydi beẕl-i zuḫrufuñ

---

11 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Günden güne güneş gibi parlasın ve ışık düşürsün. Allah, ona mahşere dek zerre kadar illet göstermesin.]

12 [Ey Nakşî! Tarihi kalbime geldi. Dua gibi "Uğurlu yaratılışına tıpkı böyle sıhhat sermayesi olsun." dedim.]

33 Y 25^{b}-26^{a}.

1 [Ey padişah! Allah yüz kere mübarek etsin, ne hoş! Çünkü devletinin büyüklüğüyle din ve memleketin imamı sensin; yerlerine geçtiklerinden oluşan topluluk senin kalabalığındır (cemaatindir).]

2 [Ey isteklerine ulaşmış padişah! Ve ey zaman ve devrin adalet sağlayanı! İhtişamın şimdi dünyayı ta doğudan batıya kadar zaptetti.]

3 [Ey padişah! İnsanlara şefkatle her zaman çok bağışlayan sensin. Ne hoş! Yaratılışın cömertlik Nil'i, elin bahşiş kaynağıdır.]

4 [Yerlerine geçtiğin padişahlar eğer bu büyük gösterişini görselerdi hepsi (etrafı) sarılmış dergâhının kölesi olurdu.]

5 [Hâtem, senin altın saçışını görseydi şüphesiz, kendi göğsünü kıskançlıkla yüz parça eder, kapına kapıcı olurdu.]

Ḳalmaz tehī-dest bābına iḫlāṣ ile ḫizmet ėden
Elbet anı eyler be-kām aʿṭā olup bir aʿṭafuñ

7. Bulmaz saʿādet rūyın ol kimse maʿāẕ-allāh şehā
Dāʾim niʿam-baḫşuñ iken ola derinde cündefüñ

Raḫş-ı hümāyūna ne dem olsañ şecāʿatle süvār
Hem-pāsı olmaz sāyesi edhem-ṭırāz-ı ḫandefüñ

9. Yek ḥamlede ėtseñ murād eyler ḫarābe bī-cidāl
Aʿdā-yı dīnin leşkerin seyf-i bülend-i ġ…

Sen şöyle dur ey şehryār bir ānda maḥżā isteseñ
Saṭvetle ėder mużmaḥil düşmenlerüñ bir Āṣafuñ

11. Āsīb-i dūr-ā-dūrdan ẕātuñ maṣūn ėtsün Ḫudā
Ḫayr ile neşr ola ebed dehre ṣadā-yı ʿacrefüñ

Ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı güzīn geşt ü güẕār ėtmek içün
Fehm eyledüm oldı ḳarīb vaḳt [ü] zamān-ı urefüñ

13. Ḳıldı żamīre ṣıdḳını yek beyt ile tebrīk behem
Dėdi dü tārīḫ şevḳ-ıla **Nakşī** selīs-i ājefüñ

---

6 [Kapına gönül temizliğiyle hizmet eden, eli boş kalmaz. Çok merhametli bir adamın bahşiş olup elbette onu isteklerine ulaştırır.]

7 ("cündeb" kafiye gereği "cündef" şeklinde yazılmış olabilir.) [Ey padişah! Allah saklasın; kendisine daima nimetlerin bağışlanırken kapında çekirge (yağmacı) olan o kimse mutluluk yüzü görmez.]

8 [Uğurlu atına ne zaman cesaretle binici olsan handefin karayağız ve süslü atının gölgesi ona ayaktaş olamaz.]

9 (P'de beytin son kelimesi silinmiştir. Kelimenin başındaki ع harfinden sonrası görünmemektedir.) [İstersen g...inin yüce kılıcı, din düşmanlarının ordusunu mücadele etmeden, bir hamlede harabeye çevirir.]

10 [Ey hükümdar! Sen şöyle dur; istesen sadece bir vezirin, düşmanlarını ezici kuvvetiyle bir anda dağıtır.]

11 [Allah, uzun uzadıya olan belalardan senin zatını korusun. Dalgalı, haşin sesin dünyaya ebediyen hayırla yayılsın.]

12 [Ey seçkin padişah! Kısacası gezip dolaşmak için senin sınırlı vaktinin yaklaştığını anladım.]

13 [Âjef, akıcı ifadeli Nakşî, sana kalpten bağlılığını ve tebriki tek beyitte topladı; şevkle iki tarih dedi.]

İḳbāl ü devlet ile çün ʿāzim-i göç ėdüp şehā [1171]
Eyyūb sarāyın eyledi iḥyā ḳudūm-ı eşrefüñ [1171]

34.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. İlāhī Muṣṭafā Ḫān-ı ḫışāl-ı sāye-i behcet
Maḳarr-ı salṭanatda ʿadl ile hemvāre var olsun

O ḫurşīd-i żiyā-baḫşende-i gerdūn [u] ḳadr-āgāh
Fürūġ-ı baḫt [u] iclāl üzre dāʾim şuʿledār olsun

3. Alup ḳabża-i tesḫīre Süleymān-kevkebe dehri
Hemīşe bād-ı ḥükmi rūzgāra üstüvār olsun

Olup hep leşker-i İslāmı manṣūr berren ü baḥren
Ki bī-ceng ü cedel aʿdāsı her dem şermsār olsun

5. Her ān ol şehryār-ı dād-res iḳbāl-dih-i nāsuñ
Delīli Ḫıżr ile İlyās muʿīni Kirdgār olsun

Muḥaṣṣal bir gün ol sulṭān-ı gerdūn-ı kerem-fermā
Saʿādetle buyurdu ḫāṣ u ʿāma iştihār olsun

---

14 [Ey padişah! Çok şerefli adımların, talih ve devletle göçe niyetlendiğinden Eyyûb Sarayı'na hayat verdi.]

34 Y 26[a]-26[b].

1 [Allah'ım! Güzelliği himaye eden huylara sahip Mustafa Han, saltanat karargâhında daima adaletle var olsun.]

2 [Değerbilen, dünyaya ışıklar bahşeden o güneş; büyüklük ve bahtın ışığı üzere daima alev saçsın.]

3 [Süleyman talihli, dünyayı zaptetme kabzasına alsın; onun hükmünün rüzgârı, devre (karşı) daima kuvvetli olsun.]

4 [Onun İslam ordusu, kara ve denizde hep Allah'ın yardımına kavuşsun; böylece düşmanları savaş ve mücadele olmadan her zaman utandırılsın.]

5 [İnsanlara mutluluk veren, o yardıma yetişen hükümdarın kılavuzu Hızır ile İlyâs, yardımcısı Allah olsun.]

6 [Kısacası, o cömertliği emreden, dünyanın sultanı; ileri gelenlere ve halka bir gün şöhret bulsun diye buyurdu.]

7. Ne devletdür bu kim taʿẓīm ile nuṭḳ-ı hümāyūndan
Ṣadef mānendi böyle dürr [ü] gevher-rīz niṣār olsun

O destūr-ı vekīl-i salṭanat-pīrā-yı ẕī-şānum
Ṣadāḳatle baña hemvāre yā Rab yār-ı ġār olsun

9. Bu esrār-ı cemīli gūş ėdince bu dil-i dāniş
Dėdüm gülzār-ı medḥinde ki taḥsīn-i hezār olsun

Miṣāl-i ʿāşıḳ u maʿşūḳ iki ṣāḥib-vefā içün
Bu ġarrā nev-ġazel ẕāt-ı faḳīre [i]ftiḫār olsun

11. Ṣabā ol yāra var ʿarż ėt bu naẓmum ber-güẕār olsun
Oḳusun gizli esrārdur ü nem [var] āşikār olsun

Nümāyān olmaduḳ nem ḳaldı meydān-ı maḥabbetde
Ġaraż ʿarż-ı suḫandan ṣıdḳum inhāya medār olsun

13. Netīce yalıñuz bir ben degül kim bendesi anuñ
Nigāh-ı iltifāt [u] luṭf-ıla ol baña yār olsun

Ser-ā-pā ʿālem [ü] dünyā olup meftūn-ı iḥsānı
Umar her biri bir vech ile luṭfın luṭfı var olsun

---

7 [Bu ne talihtir ki o, (bir kimseyi) mübarek sözüyle yüceltip sedef gibi böyle inci ve cevherler saçsın!]

8 [Ya Rabbi! O şan sahibi, saltanatı süsleyen vekilin kanunu bana daima doğrulukla mağara dostu (sadık dost) olsun.]

9 [Bu bilgili gönül, bu güzel sırları duyunca "Senin övgü bahçende takdir bülbülü olsun." dedim.]

10 [Âşık ve sevilene benzeyen iki vefa sahibi için (yazılmış) bu parlak, yeni gazel bu fakir zata övünç olsun.]

11 [Ey sabah meltemi! O sevgiliye git, bu şiirimi sun, hediyem olsun. Bunlar gizli sırlardır; okusun ve neyim varsa ortaya çıksın.]

12 [Sevgi meydanında görülmedik neyim kaldı ki? Söz sunma amacım, (sözün), doğruluğumu ona ulaştırmaya vesile olmasıdır.]

13 [Sonuçta, onun kölesi yalnızca ben değilim ki o bana lütuf ve iltifat bakışıyla dost olsun.]

14 [Dünya âlem baştan başa onun bağışına tutkun olup her biri bir vesileyle lütfunu umar, lütfu var olsun!]

15. Derūnuñ yapdı bir bir ehl-i ḥālin eyleyüp himmet
Füzūn-ı ʿömr ü devletle İlāhī berḫodār olsun

Anı baġışlasun Ḥaḳ bendegān-ı dehre kim her ān
Yüzinden ehl-i dil mesrūr aʿdā tārmār olsun

17. Ṣalā erbāb-ı dil gelsün anuñ mīzān-ı vaṣfında
Maḥabbet dirhemiye ben gibi bir bir ʿıyār olsun

O şūḫın Rüstemāne zaḫm-ı tīġ-ı ʿışḳ-ı dil-dūzı
Ḳudursun bir zamān Sührāb-ı dilde yādgār olsun

19. Bu nüh-beyt-i dil-āvīzi bu Nakşī-i ġazel-ḫᵛānuñ
Ṣabā neşr ėtse heft iḳlīme lāyıḳ ber-güẕār olsun

Ġazel bīhūde ey ḫāme ḳaṣīde gerçi efsāne
Ḳıl āġāz-ı duʿāya ġayrı himmet ihtizār olsun

21. İlāhī ol şeh-i ser-levḥa-i ḫāḳān-ı devrānuñ
Ḳulı da ḫizmet-i ḫāṣında dāʾim pāydār olsun

Ḫaṭālardan maṣūn ėdüp hemīşe ḥażret-i Bārī
ʿAdille kürsī-i şāhīde dāʾim ber-ḳarār olsun

---

15 [Allah'ım! Hâl erbabının gönlünü bir bir, gayret edip yaptı. Devlet ve ömrünün uzunluğuyla mutlu olsun.]

16 [Allah, onu dünyadaki kölelere bağışlasın; böylece onun sayesinde her an gönül erbabı şen, düşman darmadağın olsun.]

17 [Meydan okuyorum! Gönül erbabı gelsin, onun vasfının terazisinde sevgi dirhemiyle benim gibi bir bir ölçülsün.]

18 [O şuhun, Rüstemce olan gönül delici aşk kılıcının yarası, bir süre kudursun; gönül Sührâb'ında yadigâr olsun.]

19 [Bu gazel söyleyen Nakşî'nin, gönle asılan bu dokuz beytini sabah meltemi yaysın, yedi memlekete layık hoş hediye olsun.]

20 ("ihtizār" kelimesi, "iḥtiẕār" kelimesinin imlasının değiştirilmesiyle ortaya çıkmış olabilir.) [Ey kalem! Gerçi gazel boş, kaside efsanedir. Duaya başla ki başka gayretden sakınılsın.]

21 [Allah'ım! O dünya hakanlarının başındaki padişahın kulu da özel hizmetinde daima sağlam dursun.]

22 [Allah hazretleri, onu hatalardan daima korusun; o, padişahlık kürsüsünde daima adaletle karar kılsın.]

23. Bi-ḥaḳḳ-ı nūr-ı peyġamber ėde Ḥaḳ her işin āsān
Umūr-ı ḫalḳa ḥaḳḳ u ʿadl-ile devlet-medār olsun

Suḫan ḫatm oldı çün tebrīk-i ʿīdin **Naḳşī** ṭarḥ eyle
Dü mıṣraʿla şükür tārīḫ-i ġarrā yādgār olsun

25. Olup gülşengeh-i mesnedde dāʾim yümn-ile dil-şād
Hezār ʿīd-i nev-aḥsen ile yā Rab kāmkār olsun

35.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Felāṭūn-rāy Sulṭān Muṣṭafā Ḫān-ı felek-pāye
Ki oldur şehryār-ı ʿālem-ārā-yı hümā-sāye

Daḫı bir miṣli sebḳat ėtmedi dėrsem sezā dehre
Vücūdıyla şeref-baḫş ėtdi zīrā taḫt-ı ʿulyāya

3. Cihān devrinde ābād oldı anuñ şarḳan u ġarben
Resīde ėtdi luṭfın ḫalḳa ẓulmi yoḳ reʿāyāya

---

23 [Allah, Peygamber'in ışığı hakkına her işini kolaylaştırsın. Halkın işlerine doğruluk ve adaletle devlet vasıtası olsun.]

24 ("sekiz" kelimesinin imla hatasıyla "şükür" yazılmış olması da muhtemeldir.) [Ey Nakşî! Söz bittiğinden bayram tebriğini düzenle. İki mısra ile şükür ve gösterişli tarih yadigâr olsun.]

25 [Ya Rabbi! Makamı olan gül bahçesinde daima uğurla gönlü şad olsun; binlerce yeni, çok güzel bayramla isteklerine ulaşsın.]

35 Y 27^{a}-27^{b}.

1 [Felâtûn tedbirli, mertebesi göklerde olan Sultan Mustafa'dır; hüma gölgeli, âlemi süsleyen hükümdar odur.]

2 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) ["Bir benzeri daha dünyadan geçmedi." dersem yaraşır; çünkü en yüce tahta, vücuduyla şeref bahşetti.]

3 [Dünyanın doğu ve batısı onun devrinde bayındır oldu. Lütfunu halka yetiştirdi, Hristiyan uyruklulara zulmü yok.] (İkinci mısra şu şekilde de nesre çevrilebilir: "Lütfunu halka ve zulmetmeyen Hristiyan uyruklulara yetiştirdi.")

Dem-ā-dem oldı maẕhar ʿahd-i ʿadlinde saʿādetle
ʿİnāyāt-ı cenāb-ı ḥażret-i Allāh teʿālāya

5. Oḳutdı ḫuṭbesin maḥżā yüritdi sikke-i ʿadlin
Süleymān-kevkebe āyīn [ü] ḳānūn üzre dünyāya

Murād ėtse bir ānda Hind ü Sind ü Çīn ü Māçīni
Ėder tesḫīr ü ilḥāḳ bī-cedel ser-ḥadd-i raʿnāya

7. Anı bir vech-ile taḥrīre şāʿir ėdemez cürʾet
Meger erbāb-ı tefsīr ola kādir vaṣfuñ imlāya

O bir ẕāt-ı kerīmü'ş-şāndur gerçi degül ḳābil
Suḫan-dān-ı cihān fi'l-cümle anuñ medḥin inşāya

9. Anuñ ẕāt-ı hümāyūnın çü bir naḫl-i muraṣṣaʿ veş
Ḫudā ḳılmış fünūnāt-ı ġarībāt ile pīrāye

Teʿāla'llāh ki vėrmiş Ḥaḳ aña bir ʿaḳl-ı pür-idrāk
Umūr-ı devleti yek başına ḳādirdür icrāya

11. O ḫurşīd-i żiyā-dārende-i sulṭān-ı gerdūnuñ
Felāṭūn ile Cemşīd olamaz yanında hem-sāye

Nėce neşr ėtmesün ol bād-ı ḥükmin rubʿ-ı meskūna
Ki var yanında bir muḫliṣ ḳarīni ḫayra iġvāya

---

4 [Adaletli devrinde mutlulukla daima yüce Allah hazretlerinin yardımlarına erişti.]
5 [Süleyman talihli, dünyada âdet ve kanun üzere, tam manasıyla hutbesini okuttu, adalet sikkesini yürüttü.]
6 [İstese bir anda Hint, Sind, Çin ve Güney Çin'i zapt eder ve mücadele etmeden güzel sınırlara katar.]
7 [Şair onu bir vesileyle yazmaya cesaret edemez; ancak tefsir erbabı onun vasıflarını yazmaya güç bulabilir.]
8 [Gerçi o bir şanı uludur; dünyada sözden anlayanların hiçbiri onun övgüsünü yazmaya imkân bulamaz.]
9 [Allah, onun mübarek zatını, değerli taşlarla süslenmiş bir fidan gibi, tuhaf bilimlerle süslemiş.]
10 [Allah yükseltsin! Allah ona anlayışı çok bir akıl vermiş, devlet işlerini tek başına yürütmeye gücü yeter.]
11 [Felâtûn ile Cemşîd; dünyanın sultanı olan, ışık getiren o güneşin yanına komşu olamaz.]
12 [O, hükmünün rüzgârını, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmına nasıl yaymasın? Çünkü yanında hayırda ve yolunu şaşırmada dostluğu içten olan yakını var.]

13. Muvaffaḳ eylemiş Ḥaḳ merḥabā ol ṣāḥibü’s-seyfi
Ṣadāḳat-gerde bir böyle Silaḥdār-ı dil-ārāya

Zihī ol maḳsim-i ʿayn-ı ʿaṭā-baḫş [u] şeh-i nāsa
Budur çün ḫayr-ḫˇāhlıḳ ile aña kān-ı ser-māye

15. Nėçe ḫayr-ı celīl āṣārına oldı zihī nāʾil
Ki sevḳ [u] saʿy ėdüp her dem o şāh-ı ḫayr-pīrāya

Ne devletdür kişi bir yār-ı ṣādıḳ bulsa dünyāda
Ki minnet eylemez ʿömrinde ol dārāt-ı Dārāya

17. Zihī devlet zihī niʿmet ola iʿzāz ile maḳbūl
Efendisi yanında bir ḳul iḳbālle girān-māye

Ne ḥaddüm ben anuñ vaṣf-ı cemīlin eyleyem taḥrīr
Ki minnet eyleyüp kilk-i güher-pāş [u] dür-efşāya

19. Muḥaṣṣal biñ ḳaṣīdeyle hezārān beyt naḳş ėtsem
Merām üzre ne ḳābil ḳādir olmaḳ vaṣfuñ inhāya

Ṣenā hengāmıdur çünki dü destin bāz ėdüp **Naḳşī**
Sözüñ ḳaṣrı ile ėrgür duʿāsın ʿarş-ı aʿlāya

---

13 [Merhaba! Allah, o kılıç sahibine doğruluk sahibi, gönlü süsleyen böyle bir silahşorla/Silahdâr’la yardım etmiş.]

14 [Ne hoş! Çünkü insanların padişahı olan o bahşiş kaynağının pınarına, hayır dileme bakımından sermaye madeni budur.]

15 [Ne hoş! O hayırla süslenmiş padişah için her zaman netice elde edip, çalışarak onun büyük hayır olan nice eserine erişti.]

16 [Kişi dünyada sadık bir dost bulsa ne talihtir! Böylece o, ömründe Dârâ’nın (Keykûbâd’ın) gösterişine minnet etmez.]

17 [Bir kulun, efendisi yanında yüceltilerek kabul görmesi, yüksek mevki ile kıymetli olması ne hoş talih, ne hoş nimettir!]

18 [Cevher ve inci saçan kaleme minnet edip onun güzel vasfını yazmak benim ne haddime!]

19 ḳasīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Kısacası bin kasideyle binlerce beyit nakşetsem de vasfını istenen şekilde yazmaya güç yetirmek ne mümkün!]

20 [Ey Nakşî! Övgü zamanı olduğu için, iki elini açıp sözün kısası ile, onun duasını arşa eriştir.]

21. İlāhī bu iki ṣāḥib-vefā beyni olup muḥkem
Muvaffaḳ olalar günden güne baḫt-ı feraḫ-rāya

Serīr-ārā-yı kām olduḳça taḫtında şeh-i devrān
Ḫayır-ḫˇāhlıḳ ėde yā Rab bu da ol dād-fermāya

23. İkisin de ḫaṭāsuz ėdüp Allāhu ʿazīmü'ş-şān
Vėre devletle ṣıḥḥatle hemān ʿömr-i bilā-ġāye

Bu bābda ilticā ḫatm oldı çün tebrīk-i ʿīd içün
Ḳalem feryād ėdüp dėr ḳıl naẓar bu beyt-i zībāya

25. Duʿā-güne tefeʾʾül ėdicek ol beyt ile **Nakşī**
Muvaffaḳ oldı heşt-tārīḫ-i şevḳ-efzā-yı ġarrāya

Mübārek ėde Ḥaḳ bu zīb eşref-zāy nev-ʿīdi
Silaḥdār-ı ḳadir-dān ol celīs ü şāh-ı vālāya

36.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Muṣṭafā Ḫān-ı cihānbān-ı Aristō-erşed
Ki odur ẓıll-ı Ḫudā pādişeh-i ced-ber-ced

---

21 [Allah'ım! Bu iki vefa sahibi aralarını sağlam tutup ferahlık gösteren baht ile günden güne başarılı olsunlar.]

22 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ya Rabbi! Dünyanın padişahı, isteklere ulaşmanın tahtını süsledikçe bu da o adaletle hükmedenin hayrını istesin.]

23 [Şanı büyük Allah ikisini de hatasız kılıp şimdi devlet ve sağlıkla sonsuz ömür versin.]

24 [Bu bölümde barınma (imkânı) sona erdiğinden kalem, feryat edip "Bayram tebriği için bu güzel beyte bak!" der.]

25 [Nakşî, o beyti dua gibi, hayra yorunca parlak ve şevk verici sekiz tarih (söylemeyi) başardı.]

26 [Allah; bu güzel, şerefler veren yeni bayramı o değerbilir silahşor / Silahdâr dostla yüce padişaha müberek kılsın.]

36 Y 27[b]-28[a].

1 [Aristo gibi doğruya yakın, dünyayı gözeten Mustafa Han'dır; çünkü dedelerinden beri (gelerek) padişah olan Allah'ın gölgesi odur.]

ʿAdl ü dād ile o sulṭān-ı kerem-güster çün
ʿĀlem [ü] dehre zihī eyledi luṭfı bī-ḥased

3. Olalı taḫt-ı saʿādetde hüküm-rān-ı cihān
Buldı ʿadliyle anuñ zīveri her belde ebed

Dem-be-dem nām-ı hümāyūn [u] ġazā-perverinüñ
Çekmede ḳulları gülbangını ser-ḥad ser-ḥad

5. O ṣafā ile cihān ḫalḳına dād ėtdükçe
Ola düşmenlerinüñ ḳahr ile derdi müşted

Ḥaḳ teʿālā ḳılıcın keskin ėdüp hemvāre
Fetḥ ü nuṣretle ḳıla devlet [ü] ʿadlin mümted

7. Dāʾimā eyleyüp ekdār-ı dehirden maḥfūẓ
Vėrsün Allāh o şeh-i ʿāleme ʿömr-i ser-med

Yine heşt-tārīḫ-i ġarrā ile edʿiyye içün
Kilk-i **Nakşī** ile naḳş oldı bu beyt-i müfred

9. Ḥamdüli'llāh çü nev-ʿizzetle ṣafālar geldi
Muṣṭafā Ḫāna saʿīd ola bu ʿīd-i esʿad

---

2 [Cömertliği yayan o sultan, dünya âleme, düşmanlık beslemeden adalet ve bahşiş ile ne hoş lütfetti!]

3 taḫt: taḫt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Mutluluk tahtında dünyaya hükmettiğinden beri her belde onun adaletiyle ebediyen süslendi.]

4 [Kulları, gazayı seven mübarek namının duasını, yüksek sesle her hudutta daima okumaktadır.]

5 [O, sefa ile dünya halkına lütfetttikçe düşmanlarının derdi, kahır ile şiddetlenir.]

6 [Yüce Allah, onun kılıcını daima keskin edip devlet ve adaletini fetih ve yardımla devamlı kılsın.]

7 [Allah, (onu) dünya kederlerinden daima koruyup o âlem padişahına ebedî ömür versin.]

8 [Yine sekiz parlak tarihle dua için, bu müfret beyit, Nakşî'nin kalemiyle nakşedildi.]

9 [Allah'a hamdolsun; çünkü yeni şeref ile sefalar geldi. Bu uğurlu bayram, Mustafa Han'a mübarek olsun.]

37.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Şehenşāh-ı cihānbān Muṣṭafā Ḫān-ı kerem-fermā
   Ki oldur pādişāh-ı heft-kişver Dāver-i yektā

   ʿAdāletver hünermend [ü] kerāmet-pīşe dīn-perver
   Veliyy-i niʿmet-i ʿālem saḫāda bī-bedel ḥaḳḳā

3. Żiyā-dārende-i ḫurşīd-i burc-ı ʿāṭıfetdür kim
   Vücūdıyla şeref buldı ser-ā-ser ʿālem-i bālā

   Dilīr-i şeh-süvār-ı ṣaḥn-ı meydān-ı şecāʿatdür
   Ki ḍarb-ı tīġ-ı ḳahrından dü nīm oldı dil-i aʿdā

5. Zihī leşker-keş [ü] kişver-güşā-yı ṣaf-der-i düşmen
   El-āmān kāfirüñ yek ḥamlede ḳıldı ḳamu ifnā

   Arisṭō-reʾy Dārā-ḥaşmet Eflāṭūn-meşreb hem
   Hezār fenn ile meşhūr u müsellem şāʿir-i dünyā

7. Zamānında geleydi dehre Ḫātem yād ėdüp nāmın
   Olurdı ez-dil ü ser-cān derinde bendesi maḥżā

---

37 Y 28[a]-28[b].

1 [Dünyayı gözeten, cömertliği emreden padişahlar padişahı Mustafa Han'dır; çünkü yedi memleketin padişahı, eşsiz, büyük hükümdar odur.]

2 [O; adaletli, becerikli, kerameti âdet edinmiş olan ve dini koruyandır. Doğrusu âlemin velinimetidir ve cömertlikte benzersizdir.]

3 [İyilikseverlik burcunun güneşinin ışığını getirendir. Yüce âlem, vücudıyla baştan başa şeref buldu.]

4 [Cesaret meydanı alanındaki usta binici yiğittir. Düşmanların gönlü, onun kahır kılıcının darbesiyle iki parçaya ayrıldı.]

5 [Düşman saflarını yaran, memleketler fetheden ne hoş kumandandır. Aman! Kâfirlerin tamamını tek hamlede yok etti.]

6 [Hem Aristo görüşlü, Dârâ (Keykûbâd) gibi büyük, Felâtûn yaratılışlı hem de bin ilimde meşhur ve herkesçe kabul gören dünya şairidir.]

7 [Hâtem, onun zamanında dünyaya gelseydi namını anıp sadece kapısında can ve gönülden kölesi olurdu.]

Vücūh-ı ḫayra ṣarf-ı himmet ėtmek niyyet eylerken
Nėçe ḫayr-ı celīle eyledi nāʾil anı Mevlā

9. ʿUluvv-i himmetiyle ėtdi nāsı cümleten mesrūr
Ḫuṣūṣā Ḥācī Bektāş-ı Velīnüñ rūḥını iḥyā

Dil-i ʿāşıḳ gibi nā-geh olınca ḳışlalar sūzān
Hemān emr ėtdi tecdīd-i bināsın olʿaṭā-pīrā

11. Müşeyyed eyleyüp ber-cāʿumūmen ṭarḥ-ı bünyānın
Ḫazāyin beẕl ėdüp yapdırdı çün evvelkiden aʿlā

Tamām olduḳda dergāh-ı muʿallā ġāziyān cümle
Duʿā-yı devletüñ bu rütbe āġāz ėtdiler imlā

13. O sulṭān-ı cihānbān [u] be-nām-ı ġāzī-i ẕī-şān
Ola dareynde mesrūr [u] Ḫudā ẕātın ḳılup aʿlā

Dėdi bir beyt ile **Eyyūbī Naḳşī** gerçi dört tārīḫ
Ḥisāb olsa tamāmen farḳ sekiz tārīḫ olur peydā

15. Ḳamu ḳışla ki der-dil-keş çü bā-mümtāz ser-tā-pā [1164]
Bu nev-vālā-yı yetmiş beş cemāʿat ola şevḳ-ārā [1164]

---

8 [Memleketin hayırlı ileri gelenlerine çaba sarfetmeye niyetlenirken Mevla onu nice büyük hayra eriştirdi.]

9 (Birinci beytin başındaki "ʿUlüvv-i himmetiyle" ifadesinin bir kısmı silik yazılmış olduğundan kelimeler tahmin yoluyla okunmuştur.) [Yüce gayretiyle insanların hepisini sevindirdi; özellikle Hacı Bektâş-ı Velî'nin ruhunu ihya etti.]

10 [Kışlalar, âşığın gönlü gibi ansızın yanınca o, lütufla süsleyen; binaların yenilenmesini hemen emretti.]

11 [Yapı temelini yerinde ve genel olarak sağlamlaştırdı, hazineler ayırıp onu öncekinden âlâ yaptırdı.]

12 [Yüce dergâh tamamlandığında bütün gaziler devletinin duasını bu derecede yazmaya başladılar:]

13 [Allah; o "şan sahibi gazi" namlı, dünyayı gözeten sultanın zatını âlâ kılıp onu dünya ve ahirette mutlu etsin.]

14 [Eyyûbî Nakşî gerçi bir beyitle dört tarih dedi; (ama) fark tamamen hesaplansa sekiz tarih açığa çıkar.]

15 (Mısralarda verilen "1164" senesi, şiirde adı geçen padişahın saltanat dönemiyle uyuşmamaktadır.) [Bütün kışlalar, baştan ayağa seçkin olduğundan gönlü cezbedicidir. Yetmiş beş cemaatin bu yeni, yüce (kışlası) şevki süslesin.]

38.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥabbeẕā yümn-ile nev-rūz-ı mükerrem geldi
   Zīb-i eyyām-ı ṣafā şevḳ-dih-i ʿālem geldi

   Bād-ı ʿizziyle zihī maḳdem-i şāhenşāha
   Ṣan bahār müjdecisidür ki muḳaddem geldi

3. Muṣṭafā Ḫān-ı ẓafer-yāver [ü] dīndār kim anuñ
   Neşve-i ʿadli dil-i ʿāleme ḫurrem geldi

   O ḫudāvend-i kerem-güster [ü] ʿālī-cāha
   Peyk-i iḳbāl ile iclāl-i dem-ā-dem geldi

5. Bāb-ı elṭāfı açıḳ ġonçe-ṣıfat her dem kim
   Derine ġamla varan şevḳ-ıla bī-ġam geldi

   Beyt-i ruḫsārı ṭavāf-ı dil-i ehl-i dāniş
   Āb-ı luṭfı ki ġıdā-yı dile zemzem geldi

7. Nām-ı şemşīr-i cihān-gīrini yād eyleyicek
   Düşmenān zümresine yeʾs ile mātem geldi

---

38 Y 28[b]-29[a].

1 [Ne güzel, ulu nevruz uğurla geldi; sefa günlerinin süsü ve âleme şevk veren geldi.]

2 [Ne güzel! (Nevruz), padişahlar padişahının ayağına sanki şeref rüzgârıyla sunulmaya gelen bahar müjdecisidir.]

3 ḫurrem: ḥurrem P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O; zaferin yardımcısı, dindar Mustafa Han'dır; onun adaletinin neşesiyle âlemin gönlüne sevinç geldi.]

4 [Yüce makamdaki, cömertlik yayan o padişaha; talih habercisi ile devamlı kuvvet geldi.]

5 [Lütuflarının kapısı gonca gibi her zaman açık olduğundan kapısına kederle varan şevk ile gamsız (geri) geldi.]

6 [Yüzünün evi, bilgelerin gönüllerinin tavaf ettiği (yerdir). Lütfunun suyu, gönlün gıdası olarak zemzem (gibi) geldi.]

7 [Dünyayı zapteden kılıcını anınca düşman zümresine ümitsizlikle matem geldi.]

Gülşen-i ʿadlini yād eyleyerek bülbülveş
Ḫāṭıra ẕikr-i şenāsı bu dem elzem geldi

9. ʿÖmrin efzūn ėde devletle Ḫudā-yı müteʿāl
Baña iḫlāṣ u duʿā efḍal ü aḳdem geldi

Ne anuñ gibi cihān ḫalḳ olalı şāh-ı güzīn
Ne benüm gibi şenā-ḫᵛān-ı müsellem geldi

11. Bi'l-bedāhe ėdicek **Naḳşī** tefeʾʾül bir beyt
İki tārīḫ-i ḫoş-āyende-i mükrem geldi

ʿİzz ü iclāl ėde ḫünkāra cenāb-ı İzīd [1177]
Merḥabālar ki bu nev-rūz-ı feraḥ-dem geldi [1177]

39.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey şehenşāh-ı keremver şehryār-ı baḥr ü ber
Her ne sūya ʿazm ėderseñ reh-berüñ olsun ẓafer

Sensin el-ḥaḳ ol ḫıdīv-i dād-dih-i devr [ü] zamān
ʿAdl ü dād ile zihī Dārā-ḥaşem Cemşīd-fer

---

8 [Gönle onun adaletinin gül bahçesini bülbül gibi anarak, övgüsünü zikretmek bu an çok lüzumlu geldi.]
9 [Yüce Allah, senin ömrünü devletle uzatsın. Bana kalp temizliği ve dua, daha faziletli ve öncelikli geldi.]
10 [Dünya yaratıldığından beri ne onun gibi seçkin padişah ne de benim gibi doğruluğu herkesçe kabul görmüş övgücü geldi.]
11 [Nakşî, bir beyitle ansızın fal açınca ikram edilmiş, hoşa giden iki tarih (akla) geldi.]
12 [Allah hazretleri hünkâra şeref ve büyüklük versin. Merhabalar çünkü ferah zaman olan bu nevruz geldi!]

39 Y 29ᵃ-29ᵇ.

1 [Ey cömert padişahlar padişahı, kara ve denizin hükümdarı! Her ne tarafa (gitmeye) niyetlenirsen zafer rehberin olsun.]
2 [Doğrusu devir ve zamanın o adalet veren hükümdarı, adalet ve bahşiş ile Dârâ gibi büyük, Cemşîd gibi kuvvetli sensin. Ne hoş!]

3. Ḳahramān-ṣavlet zihī şāh-ı şecāʿat-pīşesin
Seyf-i ḳahruñdan ėder aʿdā-yı dīn dāʾim ḥaẕer

Dehre sebḳat ėtmedi dėrsem sezā ẕātuñ gibi
Bir şeh-i ṣāḥib-kerem-fermā dilīr ü nāmver

5. Bā-ḫuṣūṣ kim ḳalmadı devrinde bir cāy-ı ḫarāb
Şarḳdan ġarba varınca oldı maʿmūr ser-be-ser

Sensin ol ṣāḥib-ḳırān-ı tīġ-keş kim saṭvetin
Ḫūn-ı aʿdādan zemīne ḫūn-reng ḫilʿat biçer

7. Lālezār-ı maṭlabın ser-sebz [ü] şād-āb eyleyüp
Eyledüñ bu cāygāhı himmetüñle ḫūbter

Yapdırup ḳaṣrını evvelkiden aʿlā vü bihīn
Ḥaḳ bu kim ḳılduñ maḥallinde ʿaceb vażʿ-ı eṣer

9. Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı nevīn-bünyān ü bihter yümn-ile
Enderūna vėrdi şöhret eyleyüp hep şevḳver

Ṭarḥını görseydi miʿmār-ı Sinimmār şüphesüz
Sīnesine seng-i reşk ile açardı şerḥalar

---

3 [Ne hoş! Kahramân gibi saldıran, cesareti huy edinmiş padişahsın. Din düşmanı, senin kılıcının kahrından daima çekinir.]

4 ["Zatın gibi cömertliği emreden, yiğit ve namlı bir padişah dünyadan geçmedi." desem uygundur.]

5 [Kısacası, devrinde harap bir yer kalmadı; doğudan batıya varıncaya kadar (her yer) baştan başa imar edildi.]

6 [O kılıç çeken, devletli sensin çünkü ezici kuvvetin, yere düşman kanından kan renkli kıyafet biçer.]

7 [İsteklerinin lale bahçesini yemyeşil ve taze kılıp bu yeri, gayretinle daha da güzelleştirdin.]

8 [Gerçek bu ki sarayını öncekinden daha yüce ve seçkin olarak yaptırıp onun yerinde şaşılacak bir eser ortaya koydun.]

9 [Ne güzel! Yeni yapılmış ve daha iyi saray, Enderûn'a uğurla şöhret yayıp (orayı) hep şevklendirdi.]

10 [Mimar Sinimmâr, onun süslemeli desenlerini gösreydi şüphesiz göğsüne kıskançlık taşıyla kesikler açardı.]

11. Görse Bih-zād ü Velī Cān ile Mānī naḳşını
Cümleten eylerdiler taṣvīr ü naḳşa tevbeler

Perde-i çeşm-i ümīdin bāz ėdüp bu şeh-nişīn
Şāh-rāhuñ bekleyüp ėtmekdedür dāʾim naẓar

13. Vaṣf-ı aḫlāḳ-ı cemīlüñ böyle ėtmezdüm velīk
Ėrdi hengām-ı duʿā ḳıldum ḳaṣīdem muḫtaṣar

Pādişāhum ḳıl derūnında ṣafālar rūz u şeb
Kim vücūd-ı nazenīnüñ görmesün aṣlā keder

15. Tīġ-ı ʿadlin eylesün ser-tīz Rabbü'l-Müsteʿān
Nūş ėtsün düşmenānuñ dem-be-dem ḫūn-ı ciger

Ḳaṣr-ı iḳbālüñ pür-envār ola nuṣretle behem
Yüz süre dergāh-ı vālāña selāṭīn her seḥer

17. Bir ḳaṣīde şerḥ ėdüp **Nakşī** selīs tebrīk içün
Ḫāk-i pāy-ı devlete ḳıldı ʿaceb ʿarż-ı hüner

Sen şeh-i devrāna Mevlā eylesün mesʿūd kim
Buldı yümn-i maḳdemüñle ḳaṣr-ı ṣuffe zīb ü fer

---

11 [Bihzâd, Velî Cân ve Mânî onun nakışlarını görse hepsi resme ve nakışçılığa tövbe ederdi.]
12 [Bu balkon; ümit gözünün perdesini açıp, senin yolunu bekleyerek daima bakmaktadır.]
13 [Güzel ahlakını böyle vasfetmezdim ama dua zamanı erişti, kasidemi kısalttım.]
14 [Padişahım! Gündüz ve gece gönülden safalar sür. Böylece nazlı vücudun asla keder görmesin.]
15 [Kendisinden yardım istenen Allah, adaletinin kılıcını keskinleştirsin. Senin düşmanların daima ciğer kanı içsin.]
16 [Talih sarayın, Allah'ın yardımı ile ışık dolsun. Sultanlar senin yüce dergâhına her seher toplu olarak yüz sürsün.]
17 [Akıcı konuşan Nakşî, tebrik için bir kaside açıklayıp devletin ayağı toprağına tuhaf bir hüner sundu.]
18 [Mevla, sen dünya padişahını mutlu etsin çünkü Suffe (sofa) Sarayı, adımının uğuruyla süs ve parlaklık buldu.]

40.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Merḥabā-bādān be-nām-ı Muṣṭafā Ḫānü'r-reşīd
2. Vėrdi devrinde cihāna ʿadli eşvāḳ-ı cedīd
3. Reʿy-i iclālinde bā-nāmver çün olʿahd-i meşīd
4. Her ne kim eyler ümīd iḥsān kılup Rabbü'l-Mecīd
5. ʿİzz [ü] devletle müdām ʿömrin ėdüp Allāh mezīd [1164]
6. Muṣṭafā Ḫānuñ bu nevʿ-īdin ėde İzīd saʿīd [1164]

II.

1. Āftāb-ı evc-i ʿizzet māh-ı burc-ı kām-bīn
2. Pādişāh-ı heft-kişver hākim-i rūy-ı zemīn
3. Ḳalmadı devrinde ḳahr oldı ḳamu aʿdā-yı dīn
4. Cümleye elzem ṣenā-yı devletin ḳılmaḳ hemīn
5. ʿİzz [ü] devletle [müdām ʿömrin] ėdüp [Allāh] mezīd
6. [Muṣṭafā Ḫānuñ bu nev-]ʿīdin [ėde İzīd] saʿīd

---

40 Y 29^{b}-30^{a}.

I. (Mısralarda verilen "1164" senesi, şiirde adı geçen padişahın saltanat dönemiyle uyuşmamaktadır.) [Görüşü doğru, Mustafa Han namlı (padişah), merhabalar olsun! Adaleti, devrinde dünyaya yeni şevkler verdi. Mademki o devrinin binası (olan padişah), kuvvetli görüşüyle namlıdır, her neyi ümit ederse ulu Allah (onu) bağışlasın. Allah, onun ömrünü şeref ve devletle daima uzatsın. Allah, Mustafa Han'ın bu yeni bayramını mübarek etsin.]

II. [Şeref göğünün güneşi, isteklere ulaşma burcunun ayı! Yedi memleketin padişahı, yeryüzünün hâkimi! Devrinde bütün din düşmanları kahroldu, (hiçbiri) kalmadı. Devletini tıpkı böyle övmek herkese çok lüzümludur. Allah, onun ömrünü şeref ve devletle daima uzatsın. Allah, Mustafa Han'ın bu yeni bayramını mübarek etsin.]

III.

1. Ėtmedi sebḳat cihāna dėnse ger miṣli sezā
2. Kim veliyy-i niʿmet-i ʿālemdür ol kān-ı saḫā
3. Nāsa mebẕūldür kef-i iḥsān u cūdı dāʾimā
4. Yüz sürüp dergāhına eyler selāṭīn ilticā
5. ʿİzz [ü] devletle [müdām ʿömrin] ėdüp [Allāh] mezīd
6. [Muṣṭafā Ḫānuñ bu nev-]ʿīdin [ėde īzīd] saʿīd

IV.

1. ʿĀlemüñ ser-tācıdur ʿadl ile çün ol şehryār
2. Hem velī hem şāʿir ü hem dāver-i ʿālī-vaḳār
3. Ḫıżr olup himmet-resi dāʾim muʿīni Kirdgār
4. Ḥaşre dek olsun serīr-i salṭanatda ber-ḳarār
5. ʿİzz [ü] devletle [müdām ʿömrin] ėdüp [Allāh] mezīd
6. [Muṣṭafā Ḫānuñ bu nev-]ʿīdin [ėde īzīd] saʿīd

V.

1. Naḳş ėdüp **Nakşī** selīs isnād-ı fen-rīz-i be-nām
2. Bu müseddes zībī-i eşʿāra vėrdi ḫoş niẓām
3. ʿĪd tebrīkine der-ḥīn eyledi basṭ-ı kelām
4. İlticādur ʿarż-ı tercīʿ-bendden ancaḳ merām
5. ʿİzz [ü] devletle [müdām ʿömrin] ėdüp [Allāh] mezīd

III. [Eğer “Benzeri dünyadan geçmedi.” dense layıktır. O cömertlik madeni, âlemin velinimetidir. Bahşiş ve cömertlik elinin insanlara (yardımı) daima boldur. Sultanlar, onun dergâhına yüz sürüp sığınır. Allah, onun ömrünü şeref ve devletle daima uzatsın. Allah, Mustafa Han’ın bu yeni bayramını mübarek etsin.]

IV. [O hükümdar, hem veli hem şair hem de ağırbaşlılığıyla yüce bir padişah olduğundan adaletle âlemin baş tacıdır. (Ona) daima Hızır’ın gayreti yetişsin, Allah yardımcısı olsun. Saltanat tahtında mahşere kadar karar kılsın. Allah, onun ömrünü şeref ve devletle daima uzatsın. Allah, Mustafa Han’ın bu yeni bayramını mübarek etsin.]

V. [Akıcı konuşan Nakşî, namının “fen saçan” olmasına dayanarak, bu müseddes (şeklindeki) süslü şiirleri nakşedip hoş düzenledi; bayram tebriği için anında söz açtı. Tercî‘-bend sunmanın maksadı ancak (ona) sığınmaktır. Allah, onun ömrünü şeref ve devletle daima uzatsın. Allah, Mustafa Han’ın bu yeni bayramını mübarek etsin.]

6. [Muṣṭafā Ḫānuñ bu nev-]ʿīdin [ėde Īzīd] saʿīd

Sāl-i iclāl ki şehā geldi tefeʾʾül-i aʿlā [1171]

41.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Be-nām-ı ġāzī-i vālī kim o dārāʾ-i ferruḫ-zād [1171]
   Zihī bā-ẓıll-ı Ḥaḳḳ aʿlā şeref-zā şāh u dīn-ābād [1171]

   O şeh dārā-yı Cemşīd-fer çü dād-āver kerem-güster [1171]
   Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i ḫulḳ-āver ki o ẕī-şān-ı bī-endād [1171]

3. O şevḳ-ārāʾ-i ser-efrāz çün eşyāʾ-i şeref-perdāz
   Keremver dāver-i mümtāz o bā-dā-reʾy-i feyż-emcād

   Ḫudāvend-i feraḥ-pīrā saḫāvetde müdāmā-bā [1171]
   Ḳılup ger ḫalḳı ol iḥyā yümün dāruña zevḳ-īcād [1171]

5. Gerekdür ilticā ḳılmaḳ ki vālā kām-baḫş el-ḥaḳ [1171] ?
   Şeref-pīrā çü ez-revnaḳ ḫıdīv-i zībī-i muʿtād [1171] ?

---

41 Y 30[a]-30[b]. (Başlığın vezni: Remel: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün. Başlığın nesre çevirisi: “Ey padişah! Büyüklüğün yılı, en yüce fal olarak geldi.)

1 [“Vali Gazi” namlı o uğur getiren hükümdar, Allah’ın gölgesi olan, dini bayındır kılan, şeref yayan en yüce padişahdır. Ne hoş!]

2 [O padişah; adalet getirici ve cömertliği yayıcı olduğundan Cemşid gibi güçlü bir hükümdardır. Yaratılışının taşıdığı güzellik hakkı için o benzersiz şan sahibidir.]

3 [Şerefle tertiplenmiş şeyler gibi o, benzerlerinden üstün olmanın şevkiyle süslenmiştir. Şeref sahibi olanların feyzi olan, o görüşü doğru (zat); cömert ve seçkin hükümdardır.]

4 [Ferahlıkla süsleyen hükümdardır; o, eğer uğur evinde zevk icat etmek için halkı ihya ederse cömertlikte devamlı olur.]

5 [(Ona) sığınmak gerekir; doğrusu yücedir, isteklere ulaşmayı bahşeder; çünkü parlaklığıyla (güzelliğe) alışkın ve süslü padişah, şerefle süsleyendir.]

Ḫudā ėde ʿadāletle şehenşāhı ḥimāyetle [1171] ?

Dem-ā-dem ḳala şöhretle umūrver bā-meserret-dād [1171]

7. Ḳamu şöhret müzeyyen heb ki ol dānişver-i meşreb [1171]

Bu pertevlen her ān yā Rab ki ḳıl şāhenşehi dil-şād [1171]

Saḫā kānı çü şeh ḥaḳḳā ki dārā vü ḫulūṣ-ārā

Hümā-yı devlete ser-tāc odur şefḳat-dih-i dünyā

Ḥabbeẕā sāl-i ṣafā-yı mesʿūd [1171]

42.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿā'llāh şeh-i vālā ʿaceb ẕāt-ı mükerremdür

Zihī ʿālī-nijād ḥaḳḳā feraḥ-ārā-yı ʿālemdür

Naẓīri gelmemiş dehre żiyā ursa n'ola mihre

Çü her fenden alup behre umūrında müsellemdür

3. Yegāne şāh-ı dīn-perver melek-ḫaṣlet perī-peyker

İşidenler görenler dėr zamānı ʿahd-i Ḫātemdür

---

6 [Allah, padişahlar padişahını adaletle korusun. (Padişah) daima işler yapsın, kendisine sevinç bahşedilmiş olarak şöhretli kalsın.]

7 [O bilge yaratılışlı, bütün şöhretlerle hep süslenmiştir. Ya Rabbi! O padişahlar padişahının gönlünü, bu ışıkla her an şad et.]

8 [Padişah cömertlik madeni gibidir. Gerçekten büyük hükümdardır ve kalp temizliğiyle süsleyicidir. Dünyaya şefkat eden, devlet/talih hümasına baş tacı olan odur.]

42 Y 30[b]. (Başlığın vezni: Remel: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün. Başlığın nesre çevirisi: "Ne güzel; mutlu sefa senesi!")

1 [Allah yükseltsin! Yüce padişah, şaşırtıcı derecede cömert bir zattır. Gerçekten yüce yaratılışlıdır, âlemi ferahlıkla süsleyendir. Ne hoş!]

2 [Benzeri dünyaya gelmemiştir, güneşe ışık saçsa ne var! Çünkü her fenden nasiplenmiş, işlerinde herkesçe kabul görendir.]

3 [Dini koruyan tek padişahtır; melek huylu, peri yüzlüdür. İşidenler, görenler "Onun zamanı Hâtem'in dervidir." der.]

Derūnı ḫāzin-i gevher dehānı çeşme-i kevs̱er
Zebānı lūle-i şekker lisānı ʿayn-ı zemzemdür

5. Aña luṭf eylemiş Bārī ki oldur ʿālemüñ yārı
Ḳamu aʿdāsınuñ kārı hemīşe fikr-i mātemdür

Zihī hem ʿāḳil ü kāmil zihī hem ʿālim ü fāżıl
Zihī hem şāh-ı dānā-dil işi dāʾim feraḥ-demdür

7. Zihī oldur şeh-i z̤ī-şān dil-i dervīş [ü] ḫoş-elḥān [1171]
Duʿā-yı devleti her ān ʿumūmen nāsa elzemdür [1171]

Ḫudā ėde selāmetde serīr-ārā vü ʿizzetde [1171]
Bu ḫāḳānı vü vālā-şān dil-ābād bā-meserretde [1171]

Yümn-ile geldi nevīn sāl-i ṣafā vü eşref [1171]

43.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Güzīde dāver-i yektā şehenşāh-ı zamān el-ān
Cihān-dār-ı kerem-pīrā ḫüküm-pīrā-yı vālā-şān

---

4 [Gönlü mücevher hazinedarı, ağzı kevser çeşmesidir. Dili şeker lülesi, (konuştuğu) dil zemzemin aynısıdır.]
5 [Allah ona lütfetmiştir; âlemin sevgilisi odur. Bütün düşmanlarının işi daima matem düşüncesidir.]
6 [Ne hoş! Hem akıllı hem olgundur. Ne hoş! Hem âlim hem faziletlidir. Ne hoş! Hem de bilge gönüllü padişahtır, işi daima sevinçli olmaktır.]
7 [Ne hoş! Şan sahibi, hoş nağmeli ve derviş gönüllü padişah odur. Devletinin duası, insanların geneline her an çok gereklidir.]
8 [Allah; bu hakanı esenlikte, şerefle tahtı süslemiş olarak şanı yüce, gönlü bayındır ve sevinçli kılsın.]

43 Y 30^{b}-31^{a}. (Başlığın vezni: Remel: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün. Başlığın nesre çevirisi: “Sefalı ve çok şerefli yeni yıl uğurlu geldi.”)

1 [Seçkin, benzersiz, doğru hükümdar; zamanın padişahlar padişahıdır. Şu an cömertliğe süs veren, dünyayı zapteden hükümdardır; şanı yüce olan, hüküm düzenleyendir.]

Ferīdūn-cāh ü Cem-ḥaşmet Sikender-dāniş ü fıṭnat
O mihr-i evc-i emniyyet o māh-ı ʿizzet ü ʿirfān

3. Göreydi cūdını Ḫātem ėderdi derd-ile mātem
Ḳalup dem-beste-i ebkem olurdı pīşesi efġān

Muʿīn-i dīn ü devletdür niẓām-ı mülk ü milletdür
Penāh-ı şān u şevketdür o şāh-ı mefḫar-ı aʿyān

5. Ġubār-ı pāyıdur zīrā cihāna küḥl-i nūr-efzā
Ḫam ėdüp ḳaddini ḥālā sezādur sürse yüz devrān

Kerem-baḫş-ı meṭālibdür ḳulūb-ı nāsı cālibdür
Saḫāda baḥre ġālibdür kefidür menbaʿ-ı iḥsān

7. Çün oldur dāver-i meşhūr ki ḳıldı ʿālemi maʿmūr [1171]
Ėde ẕātın ebed mesrūr cenāb-ı Ḫālıḳ [u] Yezdān [1171]

Arisṭō-reʾy [ü] ḥikmetger çü peyrev memleket-perver [1171]
Şeref ez-baḫş-ı bā-iclāl ʿadālet-dād [u] himmetver [1171]

---

2 [O emniyet göğünün güneşi, o anlayışlılık ve şeref ayı, Ferîdûn makamlıdır; Cem gibi heybetli, İskender gibi bilgili ve zekidir.]

3 [Hâtem, onun cömertliğini görseydi dertle matem ederdi; dilsiz gibi suskun kalıp (sonra) işi feryat olurdu.]

4 [Memleketin ileri gelenlerinin övünme sebebi olan o padişah; devlet ve dinin yardımcısı, millet ve devletin düzenidir. Büyüklük ve şanın dayanağıdır.]

5 [Felek, şu an boyunu eğip (ayağı tozuna) yüz sürse yeridir; çünkü dünyaya ışık saçan sürme, onun ayağının tozudur.]

6 [İstenenleri cömertlikle bahşedendir; insanların kalplerini kendine çeker. Cömertlikte denizden üstündür; lütuf kaynağı onun elidir.]

7 [O; meşhur, doğru hükümdar olduğu için âlemi bayındır kıldı. Yüce yaratıcı Allah, onun zatını ebediyen sevindirsin.]

8 [Aristo görüşlü ve bilgilidir; çünkü o, kendisine uyulan, memleketi koruyandır. Büyüklük bahsinde şereftir, adalet bahşeden gayretli (padişahtır).]

Müjdeler pādişehüm geldi bugün sāl-i feraḥ [1171]

44.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Eyā sulṭān-ı dīn-revnaḳ cihānı ṭutdı ʿunvānuñ
   Ki şarḳdan ġarba dek el-ḥaḳ vücūh-ı luṭf u iḥsānuñ

   Çü sensin dāver-i yektā veliyy-i niʿmet-i dünyā
   Derinde ḫusrevān ḥālā revādur olsa derbānuñ

3. Sen ol kān-ı ʿināyetsin şeh-i burc-ı saʿādetsin
   Ser-ā-pā pür-mehābetsin ki ʿālemdür ṣenā-ḫˇānuñ

   Sen ol şāh-ı dil-āversüñ ʿadilver heft kişversüñ
   Dilīr-ārā-yı nāmversüñ ki meşhūr şevket ü şānuñ

5. Çü sensin ṣaf-der [ü] ekrem müşīr-i muḥteşem mükrem
   Ola tā ḥaşre dek muḥkem maḳām-ı ṣadr-ı dīvānuñ

   Cenāb-ı ḥażret-i Settār ėde devletle berḫō[r]dār
   Ki taḥṣīl eyledüñ her-bār duʿāsın derdmendānuñ

---

44 Y 31[a]-31[b].
(Başlığın vezni: Remel: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün. Başlığın nesre çevirisi: “Padişahım, müjdeler! Bugün ferah bir yıl geldi.”)

1 [Ey dini süsleyen sultan! Unvanın dünyayı tuttu; çünkü doğrusu, bahşiş ve lütfunun imkânları doğudan batıya kadardır.]

2 [Padişahlar, kapında şu an kapıcın olsa yeridir; çünkü eşsiz, doğru padişah ve dünyanın velinimeti sensin.]

3 [Sen o yardım madenisin, mutluluk burcunun padişahsın. Baştan ayağa çok ulusun; âlem (seni) över.]

4 [Sen, o yiğit padişahsın; yedi memlekete adaletlisin. Namlısın, yiğitliği süsleyensin; büyüklük ve şanın meşhurdur.]

5 [Divanının baş makamı mahşere dek sağlam kalsın; çünkü saflar yaran, en cömert, ikramda bulunulmuş muhteşem emredici sensin.]

6 [Günahları örten yüce Allah hazretleri (seni) devletle mutlu etsin; çünkü her defasında dertlilerin duasını elde ettin.]

7. Çü sensin dāver-i gerdūn ki ʿömr ü devletin efzūn [1171]
Ėde ol Ḫālıḳ-ı bī-çūn ṣafāda çār erkānuñ [1171]

İḳāmet ḳıl bu devletle velī o şān [u] şevketle [1171]
Ṣenāñ ile ola irşād bu dem **Naḳşī** ḥaḳīḳatle [1171]

Merḥabālar ki hemīn sāl ü ṭarāvet geldi [1171]

45.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Eyā ḫāḳān-ı bī-hemtā ki ol ʿālī-nesebsin sen
Olursa çākerüñ ḥālā sezā Cemşīd-ile Behmen

Zamān ʿahdüñde aʿlādur ser-ā-ser zīnet-efzādur
Ki ʿahdüñle feraḥ-zādur miṣāl-i Vādī-i Eymen

3. Meserret üzre her ḥālüñ füzūn ėde Ḫaḳ iclālüñ
Hemīşe şemʿ-i iḳbālüñ ḳıla devlet ile rūşen

Eyā sulṭān-ı dānişmend degüldür Nevrese mānend
Bu zībā tuḥfe tercīʿ-bend ki bendeñ ḳıldı ṭarḥ-efgen

---

7 [O yaratıcı ve benzersiz olan Allah; dört esasın sefada iken, senin ömür ve devletini uzatsın; çünkü dünyanın doğru hükümdarı sensin.]

8 [Bu devletle; o şan ve büyüklükle (olmak üzere) ikamet et. Nakşî bu anda övgün ile gerçekten doğru yolu bulsun.]

45 Y 31[b]. (Başlığın vezni: Remel: Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün. Başlığın nesre çevirisi: "Merhabalar! Hemen (yeni) yıl ve tazelik geldi." Şiirin mısraları ortasından dikine geçen sütunın içine metindekinden daha kalın bir yazıyla "Ṭaʿāmiyye-i şems: imżā" yazılmıştır.)

1 [Ey benzersiz hakan! Sen o, soyu yücesin; Cemşîd ile Behmen şu an kölen olursa yeridir.]

2 [Zaman, senin devrinde âlâdır, baştan başa süsünü artırmıştır; çünkü devrinde Eymen Vadisi gibi ferahlık doğurur.]

3 [Her hâlin sevinç üzeredir; Allah büyüklüğünü artırsın, senin mutluluk mumunu daima talihle aydınlatsın.]

4 [Ey bilgili sultan! Senin kölenin düzenlediği bu süslü, tuhaf terci-bend Nevres'inkine benzemez.]

5. Zihī ser-bendi ser-tā-pā daḫı her bendi ḫoş raʿnā
[Ṭaʿā]miyye-i Şems imżā müzeyyen eyledi aḥsen

Ṣalā ḳılsam suḫan-dāna n'ola bu bābda merdāne
Urup dört üzre mīzāna çıḳardum şaṭr-ı rencīden

7. Ḳılup medḥ ü ṣenā imlā ḳaṣīdü'l-beyt-i müsteṣnā
Ki farḳ yek-tārīḫ-i ġarrā ile īcād ėdüp nev-fen

Cüyūş-ı düşmenāt bī-ḥāl ola yā Rabb iżmiḥlāl [1171]
Çü'rişdi sāl-ı şevḳ iḳbāl-i dem baḫt-ı hümāyūn-bād [1171]

46.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün
Recez - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1. Ey Muṣṭafā Ḫān-ı cihān ʿadl ile yektā-yı be-nām
Kim Dāver-i devr [ü] zamān ol ḳuṭbü'l-aḳṭābü'l-kirām

Ey şehryār-ı pür-ʿaṭā elzem duʿā ḳılmaḳ baña
Ol zībī-i demgeh vü cā ėrdi kim ėdem iltizām

3. Sensüz bu devlet dergehi hīç ḳalmaya bir ān tehī
Geldi çü ʿahdüñde zīhī ez-cümle nāsa iḥtişām

---

5 [İlk bendi baştan ayağa ne hoş! Her bendi de hoş, tatlı. "Ta'âmiyye-i Şems" (onu) imzayla en güzel şekilde süsledi.]

6 [Bu bölümde sözden anlayanlara mertçe meydan okusam ne var! Kırılmış mısradan, (onu) dört üzere tartıp çıkardım.]

7 [Övgüde bulunup, nadir görülen kaside beyti yazarak (bunun) farkından tek parlak tarih (çıkarmaya dayanan) yeni bir fen icat ettim.]

8 ("Çü" ve "ėrişdi" kelimeleri vezin gereği çü'rişdi" şeklinde okunmuştur.) [Ya Rabbi! Düşmanların ordusu hâlsiz düşüp yok olsun; çünkü şevk yılı, talihli zaman, uğur bahşeden baht erişti.]

46 Y 31[b]-32[a].

1 [Ey dünyanın Mustafa Han'ı! Adalette namı tek, devrin doğru padişahı; o cömert, kutupların kutbu!]

2 [Ey bahşişi çok hükümdar! Bana (senin için) dua etmek çok gereklidir. O nefeslenecek güzel yer ve makam erişti, (bunu) yapmamı gerektirdi.]

3 [Bu devlet dergâhı bir an (bile), hiç sensiz ve boş kalmasın; çünkü devrinde insanların tamamına ihtişam geldi. Ne hoş!]

Vaṣf-ı hümāyūnuñ şehā ḫoş muḫtaṣar ḳıldum edā
ʿĀlem ser-ā-pā çün saña eyler ifāde vü merām [1174]

5. Bu ʿālemüñ ḥayy-āveri sensüñ dilīr ü ṣaf-deri
Ez-cümle Nemçe leşkeri buldı ser-ā-pā inhizām [1174]

Ḳıldı yine **Nakşī** hele nüh mıṣraʿı tārīḫ ile
Dāʾim ėde bu ʿizz-ile ʿömrüñi Allāh müstedām [1174]

7. Zīnet-fezā olup yine çü Üsküdār bā-maḳdeme
Bu şeh-süvār-ı ʿāleme kʾėde yümün Bārī müdām [1174]

47.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Cenāb-ı ḥażret-i Ḫān Muṣṭafā-yı maʿdelet-rāyuñ
Cihānı ṭutdı şemşīr-i bülend-i nām [u] ʿunvānı

Teʿāla'llāh ki devrinde ḳamu ʿālem ṣafā üzre
Vücūdıyla şeref buldı ser-ā-pā mülk-i ʿOṯmānī

3. Şu rütbe nām-ı ʿadli neşr olupdur heft iḳlīme
Ki şarḳdan ġarba dek kāfī ser-ā-pā emr ü fermānı

---

4 [Ey padişah! Mübarek vasfını hoş ve kısaca anlatım; çünkü âlem baştan ayağa sana ifadede bulunur, (senden) ister.]

5 [Bu âleme canlılık getiren, (âlemin) saflar yaran yiğidi sensin! Avusturya ordusunun tanmamı (senin karşında) baştan ayağa bozguna uğradı.]

6 [Nakşî, sonunda yine dokuz mısrayı tarih ile yazdı. Allah, senin ömrünü bu şerefle devamlı kılsın.]

7 [Üsküdar'ın süsü onun adımıyla arttığı için Allah, âlemin bu usta binicisine (orayı) daima uğurlu kılsın.]

47 Y 32[a]-33[a].

1 [Görüşü adaletli, şerefli Mustafa Han hazretlerinin unvan ve namının yüce kılıcı dünyayı zaptetti.]

2 [Allah yüceltsin! Onun devrinde bütün âlem sefa üzeredir. Osmanlı ülkesi onun vücuduyla baştan ayağa seref buldu.]

3 [Adaletinin namı yedi memlekete şu derecede yayılmıştır: Emir ve fermanı doğrudan batıya dek baştan ayağa kâfidir.]

Nesīm-i luṭfı açdı gül gibi ḫalḳuñ dil ü baḫtın
Bu şevḳa bülbülāsā ḳıldı ʿālem şükr-i Yezdānī

5. Kerem-perdāz u ʿadl-āyīn hünerver ṣāḥib-i taḳvā
Yegāne pādişāh-ı şeh-süvār-ı ṣaḥn-ı ʿirfānī

Der-i cāhına bir ādem gelüp bir ʿarż-ı ḥāl ėtse
Bulur mecrūḥ efgār-ı dil-i nālāna dermānı

7. Nigāh-ı luṭfına dūş olsa bir kez bir dil-i nālān
Unudur şübhesüz gerd-i ġam-ı ālām-ı devrānı

Zamānında geleydi dehre Ḫātem yād ėdüp nāmın
Olurdı ez-dil ü cān bende-i dergāh u derbānı

9. Umūr-ı ʿāleme ḥaḳḳ üzre saʿy ėdüp ḥimāyetle
Hemān endīşesi neyl-i duʿā-yı derdmendānī

Vücūdı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt-ı mekremet maḥżā
Ki bu āb-ı ṭarāvet cāy-ı dil-keş oldı seyrānı

11. Vücūh-ı ḫayra ṣarf-ı himmet ėtmek niyyet eylerken
Nėçe ḫayr-ı celīle ėtdi nāʾil Ẕü'l-celāl anı

---

4 şükr-i : şükr ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Lütfunun rüzgârı, halkın gönül ve bahtını gül gibi açtı; âlem, Allah'a bu şevk için bülbül gibi şükretti.]

5 [Cömertçe düzelten, adaleti âdet edinmiş, becerikli, takva sahibidir. Anlayış alanının usta binici olan tek padişahdır.]

6 dil-i: dil ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Bir insan, makam kapına gelip hâlini bir kez arz etse yaralı, inleyen gönlün yarasına dermanı bulur.]

7 [İnleyen bir gönül, senin lütfunun bakışına bir kez düşse dünya kederlerinin kaygı tozunu şüphesiz unutur.]

8 [Hâtem, onun zamanında dünyaya gelseydi namını anıp candan gönülden kapıcısı ve dergâhının kölesi olurdu.]

9 [Endişesi, (âleme) koruyucu olarak, âlemin işleri için doğruluk üzere çalışıp böylece dertlilerin duasını isteğe ulaştırmaktır.]

10 [Vücudu, cömertlik denen ölümsüzlük suyunun tek kaynağıdır; seyri bu tazelik suyu ile, gönlü çeken bir yer oldu.]

11 [Memleketin hayırılı ileri gelenlerine çaba sarfetmeye niyetlenmişken ulu Allah onu pek çok büyük hayra eriştirdi.]

Nüfūsuñ keṣretinden gerçi gelmişdi ṣuya ḳıllet
Derūn-ı ʿālemi iḥyā ḳılupdur luṭf u erzānı

13.ʿUlüvv-i himmetin ṣu-veş ʿibād-ı Müslimīn üzre
Niṣār ėtmek murād ėder iken çün ol kerem kānı

Bu nüzhetgāha teşrīf ėtdügi ḥīn ḫāṣṣa miʿmārın
Getürüp nehc-i lafẓıyla bu resme oldı fermānı

15. Mübārek bād ki inṭāḳ-ı Ḫudā olduġına yoḳ şek
Ḳarīḥa-i hümāyūnında ėtdi böyle iḥsānı

Ẕirāʿ-ı heşt ile saḳfın ėdüp vālā bülend el-ḥaḳ
Yeñiden bula çün ol bend-i vālā ḳadr-i rüchānı

17. Şürūʿ oldı bināsına çün ol nuṭḳ-ı şerīf üzre
Yapıldı ʿavn-ı Bārī ile bā-āb oldı rīzānī

Bir ik'üç māh ẓarfında müyesser oldı itmāmı
Yeñiden ʿālemüñ gūyā ki geldi cismine cānı

19. Yapup bu bend-i ġarrāyı ḫulāṣa fī-sebīli'llāh
Ṣuvardı āb-ı luṭfı teşnegān-ı deşt-i ḥayrānı

---

12 [Gerçi nüfusun çokluğundan su kıtlığı başlamıştı; ama âlemin gönlünü onun lütuf ve yerinde (işleri) ihya etmiştir.]

13, 14 [Çünkü o cömerlik madeni, yüce gayretini Müslüman kullar üzerine su gibi saçmak isterken, bu gezinti yerine teşrif ettiği anda sözünün doğru yolundan, hâssa (özel) mimarını getirip fermanı bu tarzda verdi.]

15 [Mübarek olsun! Çünkü (bu fermanın) Allah söyletmesi olduğuna şüphe yok. Kendiliğinden ortaya çıkan uğurlu fikirle böyle lütfetti.]

16 Ẕirāʿ: Zirāʿ P. (İmla gereği değiştirildi.) [O yüce bendin değerde üstünlüğü yeniden bulması için, kubbesini sekiz endaze ile gerçekten yüce ve yüksek kıldı.]

17 [O şerefli söz üzere binasına başlandığı için (o bent), Allah'ın yardımıyla yapıldı, su akıttı.]

18 [Bir, iki, üç ay zarfında yapımı kolaylıkla tamamlandı. Sanki âlemin canı bedenine yeniden geldi.]

19 [Kısacası, bu parlak bendi Allah yolunda hayrat olarak yaptı; lütfunun suyu, hayran çöllerin susamışlarına su verdi.]

Tamām olduḳda ḥaḳḳā ʿaḳl-ı kül dėdi medīḥinde
Aḳıtdı ṣu yėrine āb-ı zemzem işte mā kānı

21. Ṣuyın buldurdı el-ḥaḳ āb-ı pāk ol yümn ü himmetle
Nėçe āṯār-ı ḫayr ile ėde Ḥaḳ şād u ḫandānī

Dükenmez vaṣf-ı aḫlāḳ-ı cemīli ol keremkāruñ
Ki zīrā cümle ʿālemdür anuñ her ān ṯenā-ḫᵛānı

23. Ḳaṣīdeñ muḫtaṣar ḳıl Nakşiyā ḫatm-i suḫan eyle
K'odur şāhenşeh-i ser-levḥa-i ḫāḳān-ı ẕī-şānī

Teveccüh ḳıl der-i Tevvāba ṣıdḳ ile niyāzmend ol
Ola kim edʿiye maḳbūl ola bā-iẕn-i Subḥānī

25. Felekler dönmesünler emrine ḳaṭʿā iṭāʿatden
ʿAdāletle müşerref ėde dāʾim çār erkānı

Serīr-i salṭanatdan ėtmesün mehcūr Ḥaḳḳ aṣlā
Ki bī-ceng ü cedel maḳhūr ola ser-cümle düşmānı

27. Ḳılup yevmen fe-yevm iḳbāl ü baḫtın gün gibi rūşen
Ḫaṭāsuz ėde Ḥaḳ sulṭān-ı vālā-yı cihānbānı

---

20 [Doğrusu, (bent) tamamlandığında tabiatın ahengi / Cebrail, onun övgüsünde "İşte su kaynağı, su yerine zemzem suyu akıttı!" dedi.]

21 [Doğrusu, onun suyunu o uğur ve gayretle pak su olarak buldurdu. Allah, (onu) nice hayırlı eserle şad edip güldürsün.]

22 [O cömerdin güzel ahlakının vasfı tükenmez; çünkü cümle âlem onu her an över.]

23 [Ey Nakşî! Kasidenini kısa tur, sözü bitir. (Kısacası) şan sahibi hakanların başındaki padişahlar padişahı odur.]

24 [Tövbeleri çok kabul eden Allah'ın kapısına yüz çevir, doğrulukla yalvar. Ola ki Allah'ın izniyle dualar kabul edilmeye yakın olsun.]

25 [Gökler, onun emrine itaatten asla dönmesinler; dört elemanı, (gökleri) adaletle daima şereflendirsin.]

26 [Allah onu saltanat tahtından asla ayırmasın. Böylece bütün düşmanları savaş ve mücadele olmaksızın kahrolsun.]

27 [Allah; onun talih ve bahtını günden güne güneş gibi aydınlatarak dünyayı gözeten yüce sultanı hatasız kılsın.]

Yine naḳş ėtdi bu **Naḳşī** dü mıṣraʿ ṭarḥ-ı bā-tārīḫ
Tamām(en) yirmi iki tārīḫ olur fikr ėtseler anı

29. Zülālüñ ʿaynıdur cārī olan bu bend-i raʿnādan [1172]
Çü īn resm-i binā-rā ān-bülend dil-rāz-ı sulṭānī [1172]

48.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Muṣṭafā Ḫān-ı Sikender-ḥaşem ʿālī-mesned
Şāh-ı şāhān-ı cihān pādişeh-i ced-ber-ced

Rütbe-i devlet ü iclāline şāyān u sezā
Ėtseler küngüre-i çarḫ-ı muʿallāda raṣad

3. Kāse-i mihri be-kef ėtmede deryūze felek
Dūşına pūşiş ėdüp köhnece bir māʾī nemed

Görmedi çarḫ daḫı miṯlini ʿālemde senüñ
İşte tārīḫ-i selef elde ḳavī rāst sened

5. Ḫātem ʿahdinde eger görse idi iḥsānuñ
Çāk ėderdi ġam ile sīnesini tīġ-ı ḥased

---

28 yirmi: yigirmi P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Bu Nakşî yine tarihle düzenlenmiş iki mısra nakşetti. Onu (ebcet yönünden) düşünseler tamamıyla yirmi iki tarih eder.]

29 [Bu tatlı bentten akan, zülalin aynısıdır. Çünkü bu binanın tarzı, o yüce sultanın gönül sırrıdır.]

48 Y 33[a].

1 [İskender gibi ulu, makamı yüce Mustafa Hân, dünya padişahlarının padişahıdır; (ailesi) dedelerinden beri padişahtır.]

2 [Yüce göğün kubbesinin tepesinde gözetilse onun büyüklük ve devletinin rütbesine yaraşır.]

3 [Dilenci felek (gökyüzü), omzuna eski, mavi bir keçe örtüp güneş denen kâseyi avuçta tutmaktadır.]

4 [Felek dahi âlemde senin benzerini görmedi. Elde kuvvetli ve doğru senet olarak işte senden önce gelenlerin tarihi!]

5 [Hâtem, eğer senin devrinde lütfunu görseydi kıskançlık kılıcı onun göğsünü tasayla yırtardı.]

ʿAdl ü dād üzre ėdüp ẕāt-ı şerīfüñ dāʾim
ʿİzz ü devletle ḳıla ʿömrini Mevlā mümted

7. Dem-be-dem düşmen ü bed-ḫᵛāhınuñ ez-cümle müdām
Cismini ėde ḫarāb żaʿf-ıla eṣnāf-ı remed

Nakşī tebrīkine edʿiyye içün ḳılsa n'ola
Naḳḍ-i iḫlāṣını şiʿri gibi inhā *min baʿd*

9. Ḫāme bülbül gibi tārīḫine yek beyt dėdi
Oldı her saṭrı çü bir ġonçe-i gül-rūy-ı seped

Ol şehenşāha mübārek ḳıla īzīd ki ebed
Ḥabbeẕā zībī-i eymen-dih-i nev-rūz āmed [1170]

49.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh cenāb-ı Muṣṭafā Ḫān-ı ḥükümrānuñ
Ki şarḳdan ġarba dek ʿadli cihānı ėtdi ʿizzet-yāb

Ḳulūb-ı nāsı maʿmūr ėtdi ol rütbe ʿaṭāsıyla
Ki bir ferd ḳalmadı maḫzūn *min el-bāb ile'l-miḥrāb*

---

6 [Mevla, senin şerefli zatını daima adalet ve lütuf üzere bulundurup ömrünü şeref ve devletle uzatsın.]
7 [Çeşitli göz ağrıları, bütün düşmanlar ve kötülüğünü isteyenlerinin vücudunu zayıflıktan harap etsin.]
8 [Nakşî kalp temizliği denen nakdini, kendi şiiri gibi, sonunda dua ve tebrik için (sana) ulaştırsa ne var!]
9 Ḫāme bülbül gibi tārīḫine yek beyt dėdi: Ḫāme bülbül gibi yek tārīḫde beyt dėdi kim P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Kalem bülbül gibi, onun tarihine bir beyit söyledi; onun her satırı sepetteki gül yüzlü bir gonca gibi oldu.]
10 [Allah, o padişahların padişahına onu ebediyen mübarek etsin. Ne güzel! Uğur getiren, ne hoş nevruz geldi!]

49 Y 33[b].
1 [Allah yükseltsin! Ulu hükümdar Mustafa Han'ın adaleti, dünyayı doğudan batıya kadar şereflendirdi.]
2 [İnsanların kalbini lütfuyla o derecede şenlendirdi ki kapıdan mihraba kadar (bütünüyle), üzgün hiçbir fert kalmadı.]

3. Telāṭum eyledükçe mevc-ḫīz-i baḥr-i iḥsānı
Olur keştī-meniş erbāb-ı ümmīd ġavṭa-i ġarḳ-āb

Muḥaṣṣal ol şehenşāh-ı kerem-pīrānuñ elṭāfuñ
Ṣabā mānend-i ṣurre devr ėdüp taḳsīm ėder bāb bāb

5. Beşikṭaş sāḥasın ābād içün maḥżā leb-i yemde
Yine bir ḳaṣr-ı nevle ėtdi ol sāḥil-resi şād-āb

Ne ḳaṣr ammā ki miʿmār-ı Sinimmār ṭarḥını görse
Olurdı bir zamān engüşt-i ḥayret ber-dehān bī-tāb

7. Felāṭūn olsa bir şāʿir anuñ vaṣf-ı hümāyūnuñ
Ne mümkin eylemek inşā meger ėde duʿā elḳāb

Netīce ol kerīmü'ş-şān-ı ḫāḳān-ı selāṭīnüñ
Ṣenā-yı devleti her demde oldı vācibi īcāb

9. İlāhī ol şeh-i gerdūn taḫtında olup bāḳī
Ėde gündüz ṣafā-yı nūr-ı ḫurşīdi gėce meh-tāb

Ėdüp ḳaṣr-ı ümīdin ʿarşa peyveste bu devletle
Ḳıla günden güne iḳbālin aʿlā ḥażret-i Vehhāb

---

3 [Lütuf denizi çok dalgalanıp, dalgalar çarpıştıkça ümit erbabı gemici gibi derin sulara batar.]

4 [Kısacası meltem rüzgârı, cömertlikle süslü o padişahlar padişahının lütuflarını, para kesesi gibi dolaşarak, kapı kapı bölüp dağıtır.]

5 [Beşiktaş sahasını bayındır kılmak için, o sahile ulaşan (yeri), tam deniz kenarındaki yeni bir köşkle yine suya kandırdı / tazeledi.]

6 [Ama ne köşk! Mimar Sinimmâr onun süslemeli desenlerini görse bir süre hayretle parmağı ağzında güçsüz kalırdı.]

7 [Felâtûn bir şair olsa onun mübarek vasfını kaleme alması ne mümkün! (Yazdıklarına) ancak dua adını verebilir.]

8 [Sonuçta, sultanlara hakan olan o şanı büyüğün devletinin övgüsü her zaman vacibin gereğidir.]

9 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Allah'ım! O dünya padişahı, tahtında kalıcı olsun; gündüz güneş ışığının, gece mehtabın (ay ışığının) sefasını sürsün.]

10 [Çok bağışlayıcı olan Allah hazretleri, bu talihle, senin ümidinin köşkünü arşa ulaştırıp makamını günden güne daha da yüceltsin.]

11. Yazarken kilk-i **Nakşī** vaṣf-ı tebrīkin ṣadef-mānend
Niṣār oldı dehānından bu eşʿār-ı dür-i nā-yāb

Yekūn olsa ser-ā-pā ḥarf-i cevher-zāsı ol beytüñ
Raḳam-senc-i suḫanmendāna farḳ tārīḫ ėder işrāb

13. Dėdi bu mıṣraʿ-ı cevher-nümāyı şevḳ-ıla tārīḫ
Ehālī-i Beşikṭaşı göç ėdüp ḳıldı ʿizzet-yāb

50.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Şehenşāh-ı cihān ṣāḥib-ḳırān ser-levḥa-i ḫāḳān
Kim oldur şehryār-ı dād-penāh-ı ʿālem [ü] devrān

Zihī ol rütbe luṭf ėtdi ki nāsa oldı ol şāhuñ
Cihān devrinde şarḳdan ġarba dek maʿmūr u ābādān

3. Biniş nāmıyla maḥżā bir gün ol sulṭān-ı dīn-perver
Ėdüp ḳaṣr-ı Balıḳ-ḫāneyi ḳıldı naẓra-i imʿān

Ki yaʿnī böyle bir ṣaḥn-ı teferrücgāh-ı ferruḫ-zā
Revā mı devr [ü] ʿahdümde ḫarāb olmaḳ dėyü ol ān

---

11 [Nakşî'nin kalemi, tebriğinin vasıflarını yazarken sedef gibi, ağzından bu bulunmaz inciye benzer şiirler saçıldı.]

12 (P'de bu beytin üzeri, beyti iptal etmek amacıyla çizilmiştir.) [O beytin "cevher" doğuran harfleri baştan ayağa toplansa (çıkan) fark, rakam değerlendiren söz erbabına (bir) tarihi kapalı olarak anlatır.]

13 [Bu "cevher" gösteren mısrayı tarih olarak şevkle söyledi: Göç edip Beşiktaş ahalisini şereflendirdi.]

50 Y 34[a].

1 [O, dünyanın padişahlar padişahıdır; her zaman başarı kazanan ve hakanların başında bulunandır. Zaman ve âlemin adaleti koruyan hükümdarı odur.]

2 [Ne hoş! İnsanlara o derece lütfetti ki dünya, o padişahın devrinde doğudan batıya dek imar edilmiştir.]

3 [Dini koruyan o padişah, bir gün biniş (kısa süreli gezinti) adı altında, Balıkhâne Köşkü'nü dikkatli bir bakışa inceledi.]

4, 5 ["Yani böyle uğur getiren bir gezinti alanının devirimde harap olması reva mı? diye o anda fermanı onaylayıp onun baştan başa yeniden düzenlenmesini şeref ve talihle hemen bir kölesine buyurdu.]

5. Buyurdı ser-be-ser tecdīd-i ṭarḥın ʿizz ü devletle
Hemān bir bendesine eyleyüp teʾyīd ile fermān

Dil-i ʿāşıḳ gibi ġamnāk u maḳrūn-ı ḫarāb iken
Yapıldı iltifāt-ı pādişāh-ile olup şādān

7. Lisān-ı hāl ile gūyā o ṣaḥn-ı gülşen-i dil-keş
Oḳur mānend-i bülbül bu duʿāyı ez-dil ü ser-cān

Şeh-i evreng-i behcet Muṣṭafā Ḫān-ı cihānbānuñ
Açılsun bāb-ı baḫtı ġonçeveş olsun ebed ḫandān

9. Füzūn-ı ʿömr ile dāʾim ėdüp taḫtında kām-āver
Ḫaṭādan ḥıfẓ ėde ẕātın cenab-ı Ḥayy-ı ẕü'l-Mennān

Ėdüp çün dürr-i raʿnā muḫtaṣar Naḳşī ṣenākārı
Ḳüdūm-ı pādişāha ḳıldı deh dü-beyt-i istīzān

11. Görüp ṭarḥ-ı behişt-ābādın ol ṣaḥrā-yı zībānuñ
Ḳılam taḥrīr-i vaṣfın [şim]di ol beyte vėrüp ʿunvān

O beyt-i şevket-ārānuñ çü ḥarf-i cevher-efzāsı
Yekūn olsa [olu]r dört tā[rī]ḫ-i pür-zīb-i nev-āyān

---

6 [(Köşk), âşığın gönlü gibi harap olmaya yakın ve kederli iken padişahın iltifatıyla mutlu olup yapıldı.]

7 [Gönlü çeken o gül bahçesi alanı sanki hâl diliyle bu duayı gönül ve candan bülbül gibi okur:]

8 [Güzellik tahtının padişahı, cihanı gözeten Mustafa Han'ın bahtının kapısı, gonca gibi açılsın; o ebediyyen gülsün.]

9 taḫtında: taḫtında P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Daima diri ve lütfu bol olan Allah, onu tahtında uzun ömürlü ve isteklerine ulaşmış olarak daimi kılıp hatadan saklasın.]

10 [Övgücüsü Nakşî, kısalttığı, güzel inci gibi dokuz adet dü-beyti (ikişer beyti) padişahın ayağına istîzân kıldı.]

11 (P'de 11, 12 ve 13. beyitlerin üzeri çizilmiş, bu beyitler iptal edilmiştir. Ayrıca beyitlerin silinmeye çalışıldığı görülmektedir. 11 ve 12. beyitlerin bazı bölümlerini düzeltmek için metin tamir edilmiştir.) [Şimdi bu beyti başlık yapayım, o süslü ovanın cennet gibi bayındır düzenini görerek vasıflarını yazayım.]

12 [Çünkü büyüklükle süslü o beytin, "cevher" saçan harfleri toplansa yeni ortaya çıkan, çok süslü dört tarih eder.]

13. Daḫı tefrīḳ ḥisābıyla raḳam-sencān ėde diḳḳat
Olur farḳ tārīḫ-i ġarrā olınsa naẓra-i imʿān

Çü tārīḫi dü-şeş oldı mübārek ola ḫünkāra
Nev-iḥyā oldı eyvān-ı Balıḳ-ḫāne bihīn bünyān [1176]

51.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün
Münseriḥ - . . -/- . -/- . . -/- . -

1. Pādişeh-i baḥr ü ber ḥażret-i Maḥmūd Ḫān
Kim odur iḳbāl ile ʿālem [ü] devrāna rūḥ

Ḫalḳ olalı kāʾināt ėtmedi sebḳat daḫı
Sebḳat-ı ẕātı gibi bir şeh-i ḳavli naṣūḥ

3. Nām-ı belīġi anuñ neşr-i cihān olmada
Şuʿlelenüp gün-be-gün ʿadl ile mānend-i lūḥ

Ol kadar oldı zihī maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā
K'oldı zamānında ṣad şöhre hezārān sünūḥ

5. Ṣarṣar-ı ḥükmine hem-pā olamaz rūzgār
Her ne dem ėtse murād menzil-i kāma cümūḥ

---

13 [Rakam değerlendirenler de tefrîk (ayırma) hesabıyla dikkat etsinler. Çok dikkatle bakılsa fark, parlak bir tarih olur.]

14 [Tarihi düşeş (iki altı) oldu, hünkâra mübarek olsun. Balıkhâne Köşkü seçkin bir yapı olarak yeniden canlandı.]

51 Y 34[b]-35[a].

1 [Deniz ve karanın padişahı, Mahmûd Hân hazretleridir. Talihle, âlem ve dünyaya ruh odur.]

2 [Zatı gibi, sözü kuvvetli nasihatçi olan böyle bir padişah, kâinat yaratıldığından beri (dünyadan) daha geçmedi.]

3 [Onun düzgün namı, adaletle lûh gibi alevlenip günden güne dünyaya yayılmaktadır.]

4 [Ne hoş! Allah'ın lütfuya o kadar şereflendi ki zamanında yüz şöhretle binlerce (sıfatla) akla gelir.]

5 [Her ne vakit, isteklere ulaşma durağına başı sert (atını sürmek) istese hükmünün şiddetli rüzgârına devir ayak uyduramaz.]

Ḥıfẓ [u] ḫırāset içün ʿālemi maḥżā dėdi
Ṭarḥ ola bir nev Üç Anbārlıyı fülk-i ṣurūḥ

7. Nuṭḳ-ı hümāyūn resḫ buldı zihī yümn-ile
Resm olup oldı o nev-ḳalyon-ı ʿālī-vużūḥ

Bāġ-ı ümīdi yine bir gül-i ter açtı kim
Ṣem ėdüp ʿālem ṣafā kesb ėde raʿnā füʾūḥ

9. Emr-i şehenşāh ile ḳalḳdı zemīn būs ėdüp
Bir perīveş gūyiyā ḳıldı ḫırām-ı bedūḥ

Tīrveş ol fülki birden hedef-i baḥre zerḳ
Ėtdi atup ol şeh-i ḳabża-i muḥkem ṭarūḥ

11. Ṣanki bir üç başlı nev-ejder-i kūhī demin
Çekdi neheng-i yeme süzülüp oldı Tenūḥ

Baġra urup ḳıldı yek ḥamlede biltin-meniş
Sīne-i Sührāb-ı ʿummānı dü pāre beẕūḥ

13. Naṣr-ı Ḫudā yāveri peyk-i ẓafer reh-beri
Cünd-i ġayib hep çeri ola her ānda azūḥ

---

6 ḫırāset: ḥirāset P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Âlemi tamamıyla korumak için "Bina gibi, yeni bir Üç Anbarlı gemi inşa edilsin." dedi.]

7 [Ne hoş! Mübarek söz / devlet sözü, bir yere uğurla sabitlendi. O yüce görünümlü yeni kalyon, törenle meydana çıktı.]

8 [Onun ümit bağı yine (öyle) taze bir gül açtı ki âlem, yayılan tatlı kokuyu koklayıp sefa kazanır.]

9 [Padişahın emriyle zemini öpüp kalktı. Sanki bir peri gibi, bedûh (mektup zarfı yazısı) şeklinde salındı.]

10 zerḳ: zerk P. (İmla gereği değiştirildi.) [O sağlam kabzalı padişah, uzağa atış yaparak o gemiyi ok gibi birden deniz denen hedefe batırdı.]

11 [Sanki yeni bir üç başlı dağ ejderi nefesini çekip, deniz timsahına süzülerek Tenûh oldu.]

12 [Bezûh, bilten gibi tek hamlede bağra vurup deniz Sührâb'ının göğsünü iki parçaya ayırdı.]

13 [Allah'ın yardımı onun yardımcısı, zafer habercisi onun rehberi, Allah'ın gözle görülmeyen ordusu onun askeri olsun; o, her an azûh olsun.]

Düşmen-i bed-ḫᵛāhınuñ ḳaṣr ėdüp ʿömrin ebed
Ol şeh-i dānā-dile baḫş ėde Ḥaḳ ʿömr-i Nūḥ

15. **Nakşī** ḳulı edʿiye eyledi yek beyt ile
Heşt-gül-i tārīḫ-i ḫoş-bū feraḥ-efzā maṣūḥ

Baḥre çü birden Üç Anbārlı inerken bu dem [1167]
Oldı tefeʾʾül zihī zīb-i nevīd-i fütūḥ [1167] ?

52.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Budur vird-i zebānum dāʾim ol Ḫallāḳ-ı ġufrāna
Vėre ʿömr-i füzūn devletle Mevlā Muṣṭafā Ḫāna

O şāhenşāh-ı gerdūn iḳtidār-ı nāfiẕü'l-ḥükmüñ
Bisāṭ-endāz-ı ārāyiş ḳılınur reʾyi her yana

3. Olup ser-germ-i ḥasret pāy-būsuñ ārzūsıyla
Döner meh südde-i pīrāmen-i şāh-ı cihānbāna

Bu resme ḳılsa evṣāf-ı kirāmuñ zümre-i dāniş
Sezādur zīnet-i dīvān içün bālā-yı ʿunvāna

---

14 [Allah, onun kötülüğünü isteyen düşmanlarının ömrünü ebediyen kısaltıp o bilge gönüllü padişaha Nûh ömrü bahşetsin.]
15 [Nakşî kulu, ferahlık artıran hoş kokulu sekiz tarih gülünü kalıba dökerek tek beyitle dua etti.]
16 [Bu anda Üç Anbarlı, denize birden indiği için zafer sevincinin bu süsü, ne hoş fal oldu!]
52 Y 35^{a}-35^{b}.
1 [O merhamet edici, yaratıcı Allah'a daima dilime dolayarak (ettiğim dua) budur: Mevla, Mustafa Han'a devletle uzun ömür versin.]
2 [Dünyanın o padişahlar padişahının, hükmü geçen iktidarın görüşü, her yana süs kilimi gibi atılır (yayılır).]
3 [Ay, ayağını öpme arzusuyla hasretten sarhoş olup dünyayı gözeten padişahın yanındaki eşikte döner.]
4 [Bilgililer zümresi onun şerefli vasıflarını bu tarzda anlatsa divanı süslemek için bu yüce unvana layıktır.]

5. Şeh-i evreng-i ʿizzet dād-penāh [u] dāver-i devlet
Arisṭō-yı ḥüküm-fıṭnat ʿadil-ver dād-ḫᵛāhāna

Anuñ vāsf-ı dürer-bārın ne mümkin eylemek tefsīr
Ki ẕāt-ı bī-miṯāli gelmemişdür rūy-ı devrāna

7. Nümāyān ʿilm-i cifrīde anuñ bā-ḳavl-ı Muḥyi'd-dīn
Yazılmış nāmı kāriḫ ḳuṭb-ı aʿẓam ṣaḥn-ı ʿirfāna

Ḥaḳāyıḳ el-deḳāyıḳ ṣāḥibi İbn-i Kemāl-mānend
Kemāl-i ʿilm ü faẓl ile olup nāmı nümāyāne

9. Mezāyā-yı kemālāt ile memlū ṭabʿ-ı pāki kim
Hemīşe cāy-ı ḫāṣı ehl-i istiʿdāda ders-ḫāne

Müdām taʿlīm-dih-i nuṭḳ-ı hümāyūnıyla bülbülveş
Müreccaḥdür muḥaṣṣal bīri taḳrīr-i Gülistāna

11. Cihānı ėtdi şarḳdan ġarba dek maʿmūr u ābādān
Ki āṯār-ı cemīlinüñ ne ḳābil vaṣfı imkāna

Ḫuṣūṣā bu sarāy-ı ḫāṣı ʿayn-ı iltifātıyla
Nev-ābād eyledi şāyān görüp bu luṭf [u] iḥsāna

---

5 [O; şeref tahtının padişahı, devletin adaleti koruyan hükümdarı, hükmü zekice olan Aristo'dur; adalet isteyenlere adaletlidir.]

6 [Onun inciler saçan vasfını açıklamak ne mümkün! Çünkü benzersiz zatı (gibisi) dünyaya gelmemiştir.]

7 [Namı, cifir ilminde Muhyiddîn'in sözüyle birlikte, irfan meydanında ise su yolu, kemer yapan en büyük kutup olarak yazılmıştır.]

8 [İbn-i Kemâl gibi hakikat ve dikkatlere sahiptir. Namı, fazilet ve ilimde mükemmellikle meydandadır.]

9 [Temiz yaratılışı, olgunlukların üstün vasıflarıyla doludur. Özel makamı yetenek sahiplerine daima dershanedir.]

10 [Kısacası, uğurlu sözünün bülbül gibi talim vermesi (sebebi) ile, onun kilimi, Gülistan anlatmaya daima tercih edilir.]

11 [Dünyayı doğudan batıya kadar bayındır kıldı. Güzel eserlerini vasfetme imkânı bulunmaz.]

12 [Kısacası bu özel sarayı bu lütuf ve bağışa layık görüp aynı iltifatıyla yeniden imar etti.]

13. Derūnında olan ḳullarınuñ iḥyā içün ḳalbin
Muvaffaḳ oldı yümn-i iltifāṭ [u] luṭf-ı rücḥāna

Görüp ṭarḥ-ı nażīfin bi'l-bedāhe oldı şevḳ-āver
Hemān iḫlāṣ-ıla **Nakşī** ṣenā-ḫᵛānı ḥaḳīrāne

15. Żamīre geldi naḳş ėtdi bu beyt-i şevket-ābādı
Ki dört tārīḫ-i pür-zīb eyler imżā çār erkāna

Yekūn eylerse ḥarf-i cevher-efzāsın raḳam-sencān
Muʿammā-güne farḳ tārīḫ olur çün andan āyā ne

17. Yapıldı devr-i ẓıllu'llāh-ı ġarrā Muṣṭafā Ḫānda
Be-luṭfu'l-Müsteʿān şāhāne şevḳ-rīz ḳaṣr-ı Gül-ḫāne [1175]

53.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫıdīv-i nās-ı gerdūn Muṣṭafā Ḫān-ı cihān-dāruñ
Odur devletle nāsuñ yār-ı gār-ı cān u cānānı

Yegāne pādişāh-ı maġrib ü maşrıḳ ki luṭf üzre
Cihānı ṭutdı ser-tā-pā ṣadā-yı şevket [ü] şānı

---

13 [Gönlünde olan kullarının kalbini canlandırmak için üstün lütuf ve iltifatların bereketini (getirmeyi) başardı.]

14 [Övgücüsü Nakşî, (sarayın) süslemeli temiz desenlerini görüp hakir bir hâlde kalp temizliğiyle böylece birdenbire şevkendi.]

15 [(Nakşî) gönle gelen bu çok heybetli beyti nakşetti; dört esasa, çok süslü dört tarihi imzalar.]

16 [Çünkü rakam değerlendirenler onun "cevher" artıran harflerini toplarsa muammada (olduğu) gibi, ondan (çıkan) fark, tarih olur; acaba ne?]

17 [Padişahlara layık olan, şevk verici Gülhâne Sarayı, Allah'ın gölgesi Mustafa Han'ın parlak devrinde Allah'ın lütfuyla yapıldı.]

53 Y 35[b]-36[a].

1 [O, dünyadaki (bütün) insanların hükümdarı ve dünyayı gözeten Mustafa Han'dır. Devletle, insanların sevgilisi ve candan mağara dostu (sadık dostu) odur.]

2 [O, doğu ve batının tek padişahıdır; onun şan ve büyüklüğünün sesi, dünyayı lütuf üzere, baştan ayağa zaptetti.]

3. O rütbe nāʾil-i elṭāf-ı Bārī oldı maḥżā kim
ʿİnāyātıyla ābād eyledi ol çār erkānı

Zamān-ı devletinde buldı rāḥat ʿālem ez-cümle
Vücūdıyla feraḥ kesb eyler anuñ mülk-i ʿOṯmānī

5. Mürāʿat-gerde-i ḳānūn [u] ʿizz ü cāh-ı devletdür
Ki iḥyā ḳıldı ḥükmi rūḥ-ı pāk sulṭān Süleymānı

Ḫuṣūṣā bir kemīne muḫliṣ-i dergāhınuñ maḫṣūṣ
Ḳıluban ḳadr ile ābāde ḳıldı luṭf [u] rücḥānı

7. Müzeyyen bir ser-ā-ser kürk-i semmūr eyleyüp ilbās
Yine devletle cāhın ḳıldı ibḳā ėdüp iḥsānı

Bu ṣavt-ı dil-peẕīri gūş ėdüp bu ʿabd-ı dāʿīsi
Hemān tebrīk içün ḳıldı bu naẓm-ı gevher-efşānı

9. Ne ḥaddüm ben anuñ vaṣfuñ edā ḳılmaḳ murād üzre
Anuñ zīrā cenāb-ı şāh-ı ʿālemdür ṣenā-ḫᵛānı

O ẕāt-ı bī-naẓīrüñ medḥ-i aḫlāḳ-ı cemīlinde
Revādur ez-dil ü cān şevḳ-ıla olsam ġazel-ḫᵛānı

---

3 [Allahı'ın lütuflarına o derece eksiksiz erişti ki yardımlarıyla dört erkânı bayındır kıldı.]

4 [Âlemin tamamı, onun devleti zamanında rahatlık içindedir. Osmanlı ülkesi, onun vücuduyla / varlığıyla ferahlık kazanır.]

5 [Devletin makam ve kuvvetidir, kanuna riayet eder; böylece onun hükmü, temiz ruhlu Sultan Süleyman'a hayat verdi.]

6 [Özellikle de dergâhının içten ve zavallı bir dostuna özel bir değer vererek (onu) şenlendirdi, (ona) lütfedip üstünlük verdi.]

7 [(Ona) süslü, altın sırmalı bir samur kürkü giydirerek, onun makamını lütdefip yine talihle devamlı kıldı / önceki hâlinde bıraktı.]

8 [Onun bu duacı kulu, gönle hoş gelen bu sesi duyup inci saçan bu şiiri hemen tebrik için sundu.]

9 [Onun vasfını istenen şekilde ifade etmek benim ne haddime! Çünkü onu öven, âlemin yüce padişahıdır.]

10 [O benzersiz zatın güzel ahlakı övgüsünde, can ve gönülden, şevkle gazel okusam yeridir.]

11. Zihī Beşīr Aġa-yı nāmver-ı memdūḥ-ı ḫāḳānī
Ki oldur ʿizz ü devletle muḳīm-i şāh-ı devrānī

Ṣadāḳat-kārī-i devlet Arisṭō-yı ḥüküm-fıṭnat
Muḥaṣṣal ėtmedi sebḳat cihāna miṯl ü aḳrānı

13. Vüfūr-ı himmeti ġālib saḫāda Ḫātemü'ṭ-Ṭayya
Ki ābād eyledi luṭfıyla ol çoḳ ḳalb-i vīrānı

Netīce dem-be-dem endīşesi ḫayr ile ol ẕātuñ
Hemān taḥṣīli hemmāre duʿā-yı derdmendānī

15. Ne mümkin naḳş-ı evṣāfın taṣavvur eylemek [Nakşî]
Ġaraż ancaḳ bu bābda ṣıdḳ-ıla olmaḳ ṣenā-ḫˇānı

Biri şāh-ı cihān-ārā biri aġa-yı dād-fermā
İkisin de ḫaṭādan ḥıfẓ ėde Ḫālıḳ-ı Rabbānī

17. Anı ḫünkāra baḫş ėdüp aña ḫünkārı hemvāre
Ḳıla Ḥaḳ şād u ḫandān hem anı hem şāh-ı ẕī-şānı

Cihān durduḳça olsunlar ṣafāda ʿizz ü devletle
Ki bī-ceng ü cedel maḳhūr ola hep ḳavm-i ʿudvānī

---

11 [O, padişahın övdüğü namlı Beşir Ağa'dır; kuvvet ve talihle, dünya padişahının (yanında) oturan odur.]
12 [O; devlete doğrulukla bağlı, hükmü zeki bir Aristo; kısacası, onun benzer ve dengi, dünyadan geçmedi.]
13 [Onun cömertlikte gayretinin çokluğu, Hâtem-i Tayy'dan üstündür; böylece o, yıkık çok kalbi şenlendirdi.]
14 [Sonuçta, o zatın düşüncesi böylece, daima hayırla dertlilerin duasını almaktır.]
15 [Ey Nakşî! Onun vasıflarının nakışlarını zihinde tasarlamak ne mümkün! Bu bölümdeki amaç ancak onu doğrulukla övmektir.]
16 [Biri dünyayı süsleyen padişah, biri de adaleti emreden ağadır. Yaratıcı olan Allah, ikisini de hatadan saklasın.]
17 [Allah daima onu padişaha, padişahı da ona bağışlayıp hem onu hem de şan sahibi padişahı mutlu etsin, güldürsün.]
18 [Onlar dünya durdukça kuvvet ve talihle sefada olsunlar; böylece, düşman kavmi, savaş ve mücadele olmadan hep kahrolsun.]

19. Ėdüp yek beyt-ile tebrīk cāhın ḥāṣılı **Nakşī**
Dü tārīḫ ile ḳıldı ḫāk-i pāya armaġan anı

Zihī tevfīḳ-i Ḥaḳḳa nāʾil olup bu dem ol dāver
Çıḳardı merḥabā bād yümn-ile ṣurre-i sulṭānī

54.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Hezārān ḥamd ü şükr olsun cenāb-ı Ḥayy u Settāra
Ki bī-ḥad luṭf ėdüp ol Muṣṭafā Ḫān-ı cihān-dāra

Kitāb-ı ʿilm-i cifrīde anuñ bā-ḳavl-i Muḥyi'd-dīn
Yazılmış nāmı kāriḫ ḳuṭbü'l-aʿẓam lafẓı hemvāre

3. Kerāmetçe muvaffaḳ ėtdi Ḥaḳ ol dāveri el-ḥaḳ
Ki Dürrī-zādeveş bir fāżıl-ı müftī vefādārı

Ne geldi öyle bir şāh-ı güzīn ḫalḳ olalı kevne
Ne bir şāh oldı nāʾil böyle müftī-i ḫulūṣkāra

5. Biri ḳuṭb [u] şeh-i zümre-i ʿirfān ḫod birisi de
Ḫalīfe-i ḳadir-dān oldı vāḳıf cümle esrāra

---

19 [Kısacası, Nakşî onun makamını tek beyitle tebrik edip onu iki tarihle ayağının tozuna armağan etti.]
20 [Ne hoş! O doğru padişah, Allah'ın yardımına bu an erişip uğurla, sultan surresi (parası) çıkardı; mübarek olsun!]

54 Y 36^{a}-36^{b}.
1 [Dünyayı gözeten Mustafa Han'a sınırsız lütfettiği için, daima diri olan ve günahları örten yüce Allah'a binlerce şükür ve hamdolsun.]
2 [Namı, cifir ilminde Muhyiddîn'in sözleriyle birlikte, "su yolu, kemer yapan kutupların en yücesi" ifadesiyle daima yazılmıştır.]
3 [Doğrusu, Allah keramete benzer (bir şekilde) o insaflı padişaha; Dürrîzâde gibi faziletli, vefalı bir müftü ile yardımını ulaştırdı.]
4 [Ne kâinat yaratıldığından beri (kâinata) böyle seçkin bir padişah geldi ne de bir padişah, gönlü böyle temiz bir müftüye erişti.]
5 [Biri anlayışlılar zümresinin padişah ve kutbu; birisi de bütün sırlara vâkıf, değerbilen bir halife oldu.]

Zihī bāʿ-avn-ı Ḥaḳ ol ser-firāz-ı dāver-i devrān
Müreccaḥ ḳıldı fetvā ṣadrın ol ẕī-şān-ı ser-dāra

7. Ėdince ʿazm-i nezd-i şeyḫü'l-İslāma o dīn-perver
Ṣabā būy-ı ḳüdūmın müjde vėrdi Çīn ü Ferḫāra

Yine yümn-i hümāyūn-zāy-ı teşrīf ü ʿaṭāsıyla
Hemān ol ḫān-dānı ḳıldı ābādān-ı yek-pāre

9. Bu vādī-i sürūrı ben de ol ḥīn böyle gūş ėtdüm
Ki bülbüller ėder tebrīk durma ṣaḥn-ı gülzāra

İki yār-ı muvāfıḳ birbirine olıcaḳ maḫṣūṣ
Ne ḥaddüm ben çekem evṣāfların naẓmumla güftāra

11. Meger şevḳ-āver olup ez-dil ü cān kilk-i ḫˇāhişle
Ṣenā-ḫˇānlıḳ rüsūmın gösterem erbāb-ı eşʿāra

İlāhī ol iki yār [u] muʿīn-i dād-res-i devrān
Muvaffaḳ olalar günden güne çoḳ ḫayr-āṣāra

13. Serīr-ārā-yı şevḳ olduḳça anlar yümn ü devletle
İkisin de ḫaṭādan ḥıfẓ ėde Allāh hemvāre

---

6 [Ne hoş! Dünyanın o yüce hükümdarı, fetva makamı için Allah'ın yardımıyla, o şan sahibi hocayı tercih etti.]

7 [Dini koruyan o (padişah), şeyhülislâmın yanına (gitmeye) niyetlenince meltem rüzgârı, onun adımın kokusunu Çin ve Ferhâr'a müjdeledi.]

8 [(Padişah), bahşiş ve teşrifinin uğur getirmesi ile, yine o padişahı bilen (hocayı) bütünüyle şenlendirdi.]

9 [Bu sevinç vadisini ben de o anda böyle duydum; çünkü bülbüller gül bahçesini durmadan tebrik eder.]

10 [Birbirine uygun iki dost, birbirine özel olunca onların vasıflarını şiirimle söze dökmek benim ne haddime!]

11 [Ben ancak gönül ve candan şevklenip, istemenin kalemiyle şiir erbabına övgü söyleme âdetlerini göstereyim.]

12 [Allah'ım! Âlemin (herekese) adalet ulaştıran o iki yardımcısı ve sevgilisi günden güne hayırlı çok sayıda eser (ortaya koymayı) başarsınlar.]

13 [Onlar uğur ve talihle şevk tahtını süsledikçe Allah ikisini de hatadan daima saklasın.]

Olup ḫoşnūd u rāżī birbirinden dem-be-dem bī-ġam
Emānet olalar dāʾim cenāb-ı Ḥayy [u] Ġaffāra

15. Yazarken kilk-i [**Naḳşī**] medḥ-i ẕātın anların nā-geh
Getürdi yine bir nev-fen bu yek beyt ile iḥzāra

Raḳam-senc-i suḫan-dān ger ėderse naẓra-i diḳḳat
Alur çoḳ naḳş-ı rengīn işbu beyt ile ḳalemkāra

17. Muʿammā-güne ḥarf-ı cevher-efzāsı yekūn üzre
Gelür dört tārīḫ-i pür-zīb andan ʿarż-ı dīdāra

Bu dürr-i naẓm-ı [**Naḳşī**] zer ḳalemlerle olup taḥrīr [1177]
Revā āvīḫte olsa nüh-ḳıbāb-ı çarḫ-ı devvāra [1177]

19. Hemīn devletle ṣıḥḥatle ikisin de ėdüp şādān
Ḫudā bağışlasun ḫünkārın aña anı ḫünkāra

55.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Semādan berf-i raḥmet kim nüzūl ėtdi zemīn üzre
Felek kāfūr ṣaçdı ṣan şemām-ı ʿanberīn üzre

---

14 [Kaygısızca daima birbirinden hoşnut ve razı olsunlar; kullarının günahlarını affeden, daima diri olan yüce Allah'a her zaman emanet olsunlar.]

15 ("iḥżār" kelimesi, "iḥzār" şeklinde yazılmış olabilir.) [Nakşî'nin kalemi, onların zatının övgüsünü yazarken bu tek beyit ile, huzura yine yeni bir hüner getirdi.]

16 [Sözden anlayan ve rakam değerlendirenler eğer dikkatle bakarlarsa işte bu beyit sayesinde ince işlemecilikle (nakkaşlıkla) uğraşanlar için renkli çok sayıda nakış alırlar.]

17 [Muamma gibi, onun"cevher" saçan harflerinin toplamıdan çok süslü dört tarih yüz göstermeye başlar.]

18 [Nakşî'nin bu inci gibi şiiri, altın kalemlerle yazılıp dönen dokuz gökkubbeye /gökyüzüne asılsa yeridir.]

19 [Allah, ikisini de devlet ve sağlıkla tıpkı böyle mutlu edip padişahını ona, onu da padişaha bağışlasın.]

55 Y 37[a].

1 [Gökten zemin üzerine inen rahmet karı, sanki göğün anberli kokular üzerine saçtığı kâfurdur.]

Eyā şāh-ı Süleymān-menḳabet bu çarḫ-ı devvāra
Nigīnüñ naḳşıdur tesḫīr ėden engüşterin üzre

3. Şitā eyyāmı raḫş-ı pāyına ikrām içün el-ḥaḳ
Döşenmiş şāh-rāhuñ aḳ dībādan cebīn üzre

Eger kim germiyet-baḫş ʿadlüñ ėrse deşt ü yābāna
Olurdı dest-i berdden dīde-i ʿālem emīn üzre

5. Seḥer yüz sürmese pā-būsına mihr-i sipihr-i dūn
Ḳalurdı ḥaşre dek ḥasret ile āh u enīn üzre

Sen ol şāhenşeh-i gerdūn [u] dīn-perver ʿadilversin
Ki taʿẓīm ile ẕātuñ nāẓır ėtmiş Ḥaḳ bu dīn üzre

7. Şeh-i ḳuṭb-ı zamānsın kim derinde cemʿ olup ḳırḳlar
Sepīdī cāmeli derbānlaruñdur erbaʿīn üzre

Ṣadā-yı kūs-ı ʿadlin ėrdi tā eyvān u keyvāna
Sipihr-i ṭās-ı gerdūn ḳaldı anuñ-çün ṭanīn üzre

9. Efendim ḳāfiye teng oldı çün bu bābda ṣıdḳ ile
Duʿā-yı devletin vācib bu ʿabd-i kemterīn üzre

---

2 [Ey Süleyman menkıbeli padişah! Bu dönen göğe tesir eden, senin parmağının üzerindeki mühürlü yüzüğün nakışlarıdır.]

3 [Doğrusu, kış günlerinde atının ayağına ikramda bulunmak için (geçtiğin) büyük yolun yüzü, ak ipek kumaşla döşenmiş.]

4 [Eğer kır ve ovalara, sıcaklık bahşeden adaletin erişse âlemin gözü, karın elinden emniyette olurdu.]

5 [Aşağılık göğün güneşi, seherde onun ayağını öpmek için yüz sürmese hasretle mahşere dek ah çeker, inler dururdu.]

6 [Sen dünyanın o adaletli, dini koruyan padişahlar padişahısın; çünkü Allah, senin zatını yücelterek bu dini gözetmekle görevlendirmiş.]

7 [Zamanın kutuplarının padişahısın; kırklar, senin kapında erbain (kırk günlük çile) için toplanan ak elbiseli kapıcılardır.]

8 [Senin adalet davulunun sesi ta (göğün) çardağına ve Satürn'e erişti; dönen bir tas olan gök, onun için çınlar bir vaziyette kaldı.]

9 [Efendim! Kafiye daraldığı için bu kısımda senin devletine doğrulukla dua etmek, bu çok hakir kul üzerine vacip oldu.]

Hemīşe mihr-i iḳbālüñ żiyā-güster ėde Mevlā
Ḳala ḫāk-i meẕelletde dil-i aʿdā ḥazīn üzre

11. Bu beyt-i dil-peẕīri nām-ı tārīḫüñle Naḳşīnüñ
Revā naḳş olsa ḫünkārum Süleymānī nigīn üzre

Yėre gökden dėmeñüz düşdi ḳar eyyām-ı dey geldi [1176]
Sipihr-i pīre-zen aḳ ṣaçını dökdi zemīn üzre [1176]

56.

1. Ḥabbezā ki sāl-i feraḥ-zā āmed
Zihī sene-i rızḳ-ı keẕīr

57.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sāl nāmıyla bugün bir ḳad-i mevzūn geldi
Gitdi eyyām-ı keder yevm-i ṣafāgūn geldi

Müjdeler-bād dėyerek maḳdem-i şāhenşāha
ʿİzz ü devletle sāʿādet-dih-i maḳrūn geldi

---

10 [Mevla, senin talih güneşine daima ışık yaydırsın. Düşmanların gönlü ise alçaklık toprağında hüzünle kalsın.]

11 [Nakşî'nin gönle hoş gelen bu beyti, senin tarihinin adıyla, Süleymân'ınkine benzer yüzüğünün üzerine işlense (nakşedilse) layıktır.]

12 Beytin yanında, ok çıkarılır gibi bir çizgi çekilimiş, şiirin yanına dik düşecek şekilde, müstensihin yazısından farklı bir yazıyla şu beyit yazılmıştır: "Bu beytüñ çün mażāmīni dü-şeşdür ḫāme-i zerle / Yazılsa ol revā on iki çarḫ-ı ḥanberin üzre" Bu beytin nesre çevirisi şu şekildedir: "Bu beytin mazmunları düşeş (iki altı) olduğu için o, göğün on iki burcu üzerine altın kalemle yazılsa yeridir." ["Yere gökten kar düştü." demeyiniz. Kış günleri geldi; felek (gök) denen kocakarı, ak saçını zemin üzerine döktü.]

56 Y 37[a].

1 (Beytin vezni bozuktur. Beytin üzeri çizilmiş, şiir yarım bırakılmıştır. Belli ki şair, bu şiiri yazmaktan vazgeçmiştir.) [Ne güzel! Ferahlık doğuran sene geldi. Bol rızıklı, ne hoş sene!]

57 Y 37[b].

1 [Bugün, yıl adını taşıyan bir düzgün boylu geldi. Keder günleri gitti, sefa günü geldi.]

2 [Yaklaşan mutluluk verici (yıl), padişahlar padişahının ayağına "Merhabalar olsun!" diyerek şeref ve talihle geldi.]

3. Şāʿirāne açup ʿizz ile dehān-ı nāzın
Dėdi bu vaḳt-i mübārek şüd [ü] meymūn geldi

Nakşī-i nüktever üstād ile olup yek-dil
Gūyiyā bir yėre dü-ʿaḳl-ı Felāṭūn geldi

5. Bir ġazel basṭ ėdicek yek-be-yek anlar nā-geh
Ḫāṭıra şevḳ ile bu nādire mażmūn geldi

İlticāveş iki mıṣraʿla olup ṭarḥ-efgen
ʿArż-ı tārīḫe bu beyt-i dür-i meknūn geldi

7. Muṣṭafā Ḫāna saʿīd ėde çü Allāh dāʾim
Ḥabbeẕā yümn-ile nev-sāl-i hümāyūn geldi [1171]

58.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Cenāb-ı ẓıll-ı behcet Muṣṭafā Ḫān-ı ʿadilver kim
K'odur ser-levḥa-i şāhenşeh-i şāhān ser-efrāzı

O rütbe cūd-ı ʿahdinde cihān emn ü emān buldı
Ki şīr āhū ile bir kānda eyler şīveyi bāzı

---

3 [(Yeni yıl), nazlı ağzını şairce açıp güçlü bir şekilde "Mübarek vakit geldi, uğurlu (yıl) geldi." dedi.]
4 [(Yeni yıl); nükteci, üstat Nakşî ile gönül birliği edince sanki bir yere iki Felâtûn aklı geldi.]
5 [Onlar; teker teker, ansızın, uzun uzadıyla birer gazel okumaya başlayınca bu nadir mazmun (mana) gönle şevkle geldi.]
6 [Dizili inci olan bu beyit, iki mısra ile düzenlenip tarih sunmak için sığınır gibi geldi.]
7 [Allah Mustafa Han'a onu daima uğurlu kılsın; çünkü mübarek yeni yıl uğurla geldi. Ne güzel!]

58 Y 37[a]-38[a].
1 [Adaletli Mustafa Han, güzelliğin ulu gölgesidir; çünkü padişahlar padişahlarının başı ve yücesi odur.]
2 [Dünya onun devindeki cömertlikle o kadar emniyetli hâle geldi ki aslan, ceylanla bir yerde nazlanıp oynar.]

3. Sarāy-ı bāġçe-i tersāne olmışken ḫarāb maḥżā
Vüfūr-ı himmetiyle ėtdi maʿmūr ėdüp iʿzāzı

Olup taḫtında bāḳī tā ebed ṣıḥḥatle devletle
Delīli ḥażret-i Ḥaḳḳ ola nuṣret yār-ı hem-rāzı

5. Netīce ʿazm-i göç ėdince ol server saʿādetle
Hemān şevḳ ile bu **Naḳşī** suḫanver nükte-perdāzı

Dėdi şekl-i muʿammā bi'l-behdāhe ḥarf-i cevherle
Ėdüp mānend-i bülbül gülşen-i medḥinde āġāzı

7. Ḫudā ʿömrin ėde efzūn dėyüp ol dāver-i dehrüñ
Rikāb-ı devleti tebrīkine bu beyt-i mümtāzı

Naẓar eylerse ḫünkārum o beyt-i şevket-ābādı
Lisān-ı ḥāl ile eyler aña farḳ tārīḫ ibrāzı

9. Müşeyyed ėtdi tersāne sarāyın ėtdürüp tecdīd
Binā-yı ẕātınuñ elfāẓını Allāh ḳıla ġazī

---

3 [Tersane bahçesinin sarayı tam anlamıyla harap olmuşken gayretinin çokluğu sayesinde ikramda bulunup onu imar etti.]

4 taḫt: taḥṭ P. (Anlam gereği değiştirildi [Tahtında ebediyete kadar sağlık ve devletle kalıcı olsun. Kılavuzu Allah hazretleri, sır ortağı olan dostu da Allah'ın yardımı olsun.]

5, 6, 7 [Sonuç olarak, o başkan mutlulukla göçe niyetlenince onun söz söyleyen ve nükte düzen bu Nakşî'si hemen, övgüsünün gül bahçesinde bülbül gibi (övgüye) başladı; düşünmeksizin, cevher harfleriyle muamma şeklindeki bu seçkin beyti "Allah senin ömrünü uzatsın." deyip o dünya padişahının devlet katına tebrik için söyledi.]

8 [Hünkârım, heybeti çok olan o beyte bakarsa fark, ona hâl diliyle tarih gösterir.]

9 [(Padişah), Tersane Sarayı'nı sağlamlaştırarak yeniletti; Allah onun zatının binasını "gazi" kelimesiyle adlandırsın.]

59.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī devlet ile Muṣṭafā Ḫānuñ hemīn
   Bād-ı nuṣretle gümān [u] şevketi ābād ola

   Ol Ḫudāvend-i Arisṭō-yı dil-i ʿadl-āverüñ
   Yümn-ile hemvāre ʿömr ü devleti müzdād ola

3. ʿAsker-i İslāmı her çend naṣr ile manṣūr olup
   Düşmeninüñ leşkeri bī-ceng ebed ber-bād ola

   Gün-be-gün iḳbāl [ü] baḫtı neyyir-i aʿẓam gibi
   Nāsa dāʾim şuʿle-pāş-ı revnaḳ-ı aʿyād ola

5. Beyt-i şāʿirveş muʿammā-güne fetḥi güç iken
   Ḥaḳḳa ḥamd olsun ki cünd-i ġayb ile imdād ola

   Vālī-i Baġdāddan müjde gelince **Nakşī** çün
   Dėdi dü mıṣraʿ cüfi heşt tārīḫ ile yād ola

7. Seyf-i ḳahrı çaldı cünd-i Kürde Sulṭān Muṣṭafā
   Fātiḥi Sencār oldı ʿizz-ile esʿād ola

---

59 Y 38[a].

1 [Allah'ım! Mustafa Han'ın sezgi ve heybeti, Allah'ın yardım rüzgârı ve talihle tıpkı böyle çok olsun.]

2 [Adalet getiren, Aristo gönüllü o padişahın ömür ve devtetli, uğurla daima uzun olsun.]

3 [Onun İslam askerleri, Allah'ın yardımına her zaman erişirken düşmanının ordusu savaşmadan edebiyen perişan olsun.]

4 [Mutluluk ve bahtı, günden güne (yükselen) çok yüce bir güneş gibi insanlara daima bayramların parlıklığının ışığını saçsın.]

5 [Şairin beyti gibi muamma tarzında olun (şehrin) fethi güç iken Allah'a hamdolsun ki Allah'ın gözle görülmeyen ordusundan yardım gelir.]

6 [Bağdad valisinden müjde gelince Nakşî, "cefi" sekiz tarihle anılacak iki mısra söyledi.]

7 [Sultan Mustafa, Kürt ordusuna kahır kılcını çaldı; onun fatihi Sencâr oldu, yüce ve mübarek olsun.]

60.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1. Ey şehryār-ı pür-ʿaṭā sensin dilīri ʿālemüñ
   Ṭutdı cihānı dāʾimā ʿadl ile ẕāt-ı aʿẓamuñ

   Şāh-ı sütūde-menḳabet Dārā-ḥaşem Cem-ʿāṭıfet
   Dānişver-i pür-maʿrifet ʿaḳl-ı Felāṭūn mülzemüñ

3. Neşv ü nemā buldı senüñ ʿahdinde dünyā ser-be-ser
   Ez-cümle iḥsānuñ ile nāmı güm oldı Ḥātemüñ

   Nuṭḳ-ı hümāyūnuñ ile şevḳ-āver olup dem-be-dem
   Cümle hünermend-i zamān oldı ser-ā-pā mükremüñ

5. Şāhān-ı eslāfa zihī ʿadl ile ġālibsüñ şehā
   Bu devlet ile tā ebed ola saʿādet maḥremüñ

   Bir sen gibi şāhenşehi görmiş mi çeşm-i kāʾināt
   Hemvāre tevfīḳ-i Ḫudā olsun refīḳ u hem-demüñ

---

60 Y 38[a]-38[b].

1 P'de ikinci mısradaki "ʿadl ile" ifadesinin altına "ʿadliyle" yazılmıştır. Böylece "ile" kelimesinin, "ʿadl" kelimesine bitişik yazılmasına işaret edilmiştir. [Ey çok cömert hükümdar! Âlemin yiğidi sensin; çok yüce zatın, âlemi daima adaletle zaptetti.]

2 [Dârâ gibi büyük, Cem gibi iyiliksever, menkabesi övülen padişah! Marifet dolu bilge! Felatun'un aklını, bahislerde baskın çıkarak sutursun.]

3 [Dünya senin devrinde baştan başa gelişip büyüdü; Hâtem'in namı, senin bahşişinle tamamen unutuldu.]

4 [Zamanın bütün hüner sahipleri mübarek sözünle daima şevklenip baştan ayağa ikramına erişti.]

5 [Ey padişah, ne hoş! Adalet yönünden, senden önce gelen padişahlardan üstünsün. Mutluluk, bu devletle, ebediyete kadar mahremin olsun.]

6 [Kâinatın gözü, senin gibi bir padişahlar padişahını görmüş mü! Allah'ın yardımı daima yoldaş ve arkadaşın olsun.]

7. Günden güne efzūn ola cāh [u] celāl ü şevketüñ
Ḳadr ü saʿādet her şebüñ ʿīd ü feraḥ-zā her demüñ

Nakşī selīs-i kemterüñ bir fen ėdüp īcād çün
Dāstān ola dehre dėyü hemmāre ṣīt-i aʿẓamuñ

9. Bu şān u şevket ile çün olduñ żiyā-pāş-ı cihān [1175]
Ėdüp Ḳar'aġaç bāġçesin iḥyā yümünle maḳdemüñ

61.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Pādişāhum bu meserret-dih-i beyt-i vālā
Beyne nevmü'l-yaḳaẓa düşdi dü tārīḫ ḥaḳḳā

Dāʾim iḳbālver olup dāʾire-i ṣoḥbetde [1172]
Merkez-i salṭanata cismi k'ola ʿadl-efzā [1172]

---

7 [Mevki ve büyüklüğün günden güne yükselsin ve artsın. Her gecen mutluluk ve kadir (gecesi) olsun; her anın ferahlık doğursun ve bayram olsun.]

8 [Akıcı konuşan, hakir Nakşî'n, senin yüce sesinin dünyaya daima destan olması için yeni bir fen icat etti.]

9 [Bu şan ve büyüklükle dünyaya ışık saçtığın için, senin adımın Karaağaç Bahçesi'ni de uğurla canlandırdı.]

61 Y 38[b].

1 yaḳaẓa: yaḳaża P. (İmla gereği değiştirildi.) // P'de beytin iki mısrasının da üzeri çizilmiştir. [Padişahım! Bu yüce beyte sevinç veren iki tarih, doğrusu uykuyla uyanıklık arasında düşüldü.]

2 ḳ'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Sohbet dairesinde daima mutlu olup vücudu saltanat merkezine adalet yaysın.]

62.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Aḥsenet kim yine eyyām-ı leṭāfet geldi
   Zihī hengām-ı keder gitdi meserret geldi

   Ser-be-ser açdı dil-i ḫalḳı miṣāl-i ġonçe
   Öyle bir mevsim-i ferruḫ-dem [ü] rifʿat geldi

3. Kimse ṭaʿn eyleyemez işte bu naẓmum zīrā
   Baña rüʾyā ile aḫbār-ı selāmet geldi

   Ṣaferü'l-ḫayruñ ikinci şeb-i iṣneyninde
   Ḫˇābda ʿaynuma bu ḫayr-ʿalāmet geldi

5. Muṣṭafā Ḫān-ı kerem-perver içün rüʾyāda
   Pīşgāhuma benüm özge beşāret geldi

   Mihrveş gāhī nihān gāh ʿıyān olup ʿaceb
   Gūyiyā Ḫıżr idi ol pīr-i ẓarāfet geldi

7. Nedür aḳṣā-yı merāmuñ dėyicek ben ḫāke
   Iżṭırāb-āver olup ḫavf-ıla vaḥşet geldi

---

62 Y 38[b]-39[b].

1 [Çok güzel! Yine hoş günler geldi. Ne hoş! Keder zamanı gitti, sevinç geldi.]

2 [Öyle yüce ve ferah nefesli/zamanlı bir mevsim geldi ki hakın gönlünü gonca gibi baştan başa açtı.]

3 [Kimse (beni) ayıplayamaz; çünkü işte bu şiirim bana rüya vasıtasıyla, emniyet haberleri olarak geldi.]

4 ["Seferü'l-hayr"ın ikinci pazartesi gününde uykudayken gözüme bu hayırlı alamet (işaret) geldi.]

5 [Cömertliği seven Mustafa Han için rüyada benim önüme başka bir müjde geldi.]

6 [Tuhafça, güneş gibi bazen gizenen bazen açığa çıkan, sanki Hızır olan o zarif yaşlı geldi.]

7 [Ben toprağa (hakire), "Arzularının son haddi olan nedir?" deyince korku ile ürküntü (beni) titreterek geldi.]

ʿAvn-ı Ḥaḳḳ ile hemān kendüme geldüm ol ḥīn
Ḥayret-ālūde iken ḥāṣılı ġayret geldi

9. Aña *er-rızḳu ʿale'l-Allāh* teʿālā dėyerek
Ḫāṭıra şevḳ-ıla şükrāne bu ṣoḥbet geldi

Yine ol pīr-i nevāzende-i ḫoş-elḥāndan
Bańa şeyḫāne bu esrār-ı naṣīḥat geldi

11. Dėdi dönme bu ḫulūṣ üzre muḳīm ol dāʾim
Ki ne ümmīd ḳıla ḳul Ḥaḳdan ʿināyet geldi

Dėdi hem pādişeh-i ʿālem içün ġam çekme
Defʿ olup ḫasteligi cismine ʿiffet geldi

13. Hātif-i ġaybveş ol ānda bu ṣavt-ı müjde
Ḥabbeẕā gūşuma edʿiyye-i reʾfet geldi

Çeşm-i ġamgīnüm o dem ḫˇābdan olınca bīdār
Gitdi efkār-ı dilüm şevḳ-dih-i ḥayret geldi

15. Ḥamd ėdüp Ḥaḳḳa hezār şükr ile kendüm der-ḥāl
Ḥaḳḳ-ı taʿbīrüm o rüʾyāya ṣadāḳat geldi

Ṣādıḳ olduġına rüʾyāma delīlüm maḥżā
Vāḳıʿa içre bu devlet bańa niʿmet geldi

---

8 [O anda, Allah'ın yardımıyla hemen kendime geldim; kısacası, hayrete bulaşmışken gayret geldi.]
9 [Bu sohbet, ona gönle hediye olarak, "Rızk, yüce Allah'tandır." diyerek şevkle geldi.]
10 [Bu nasihat sırları, hoş nağmesiyle (gönlü) okşayan o yaşlıdan bana yine bir şeyhe (gelir) gibi geldi.]
11 ["Dönme, daima bu kalp temizliği üzere kal; çünkü kul neyi ümit ederse Allah'tan (o yönde) yardım gelir." dedi.]
12 [Hem de "Âlemin padişahı için kederlenme; onun hastalığı giderilip vücudu temizlendi." dedi.]
13 [Bu müjdenin sesi, görünmeyen bir seslenici gibi, o anda kulağıma merhamet/esirgeme duası olarak geldi. Ne güzel!]
14 [Kederli gözlerim, o an uykudan uyanınca gönlümün kederleri gitti, (gönlüme) şevk veren bir hayret geldi.]
15 [Kendim, Allah'a derhâl binlerce şükür ve hamdettim; bu tabirimin hakkına, o rüya doğru çıktı.]
16 [Rüyamın doğru olduğuna delil olarak tam da rüya içinde bu talih bana nimet olarak geldi.]

17. Çıḳdı taʿbīr-i düşüm gibi sözüm ve'l-ḥāṣıl
İşte bu tuḥfe ġazel aña delālet geldi

Müjdeler ehl-i dile vaḳt-i saʿādet geldi
Gönlümüz gözümüz açıldı şeṭāret geldi

19. Jeng-i ġamdan çün o mirʾāt-nümā-yı dehre
İncilā-āver olup rıfḳ-ıla ṣafvet geldi

Rūḥ-ı ʿālemdür o sulṭān ki derūn-ı nāsa
Ṣıḥḥatiyle yeñiden ser-be-ser ʿizzet geldi

21. Ol veliyy-i niʿamüñ ṣıḥḥati niʿmet ki bana
ʿAyn-ı pür-ḫūnuma nev-küḥl-i maḥabbet geldi

Ḥaḳ hemān devlet ü ʿömrin ḳıla müzdād zihī
ʿAhd-i ʿadlinde anuñ ʿāleme rāḥat geldi

23. Yazdı tārīḫin o çār-ebrū güzel **Nakşī** selīs
Yaʿnī dört üstine bu nāẓım-ı şevket geldi

Luṭf-ı Tevvāba ebed ḥamd ola şāh-ı dehrüñ [1173]
Yümn ile ṣadr-ı hümāyūnına ṣıḥḥat geldi [1173]

---

17 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Kısacası, düşümün tabiri gibi sözüm de çıktı. İşte bu hediye gazel ona işaret olarak geldi.]
18 [Müjdeler! Gönül erbabına mutluluk vakti geldi; gözümüz gönlümüz açıldı, (gönlümüze) neşe geldi.]
19 [Saflık, dünyaya o ayna gösterene, kaygı pasından (kurtulması) için cila getirip yavaşça geldi.]
20 [O sultan, âlemin canıdır; insanların gönlüne onun sağlığıyla baştan başa yeniden kuvvet geldi.]
21 [O velinimetin sağlığı bana nimet olduğu için, kan dolu gözüme, sevginin yeni sürmesi geldi.]
22 [Allah, onun devlet ve ömrünü böylece uzatsın; onun adaletli devrinde âleme rahatlık geldi.]
23 [Ey akıcı konuşan Nakşî! O dört kaşlı güzel onun tarihini yazdı; yani bu büyük şair, dört üstüne geldi.]
24 [Tövbeleri kabul eden Allah'ın lütfu için ebediyyen hamdolsun; dünya padişahının mübarek göğsüne / makamına uğurla sağlık geldi.]

63.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫudāvend-i hümāyūn-pāye Sulṭān Muṣṭafā Ḫānum
Ki oldur mālikü'l-baḥreyn [ü] vālā sāye-i Mevlā

Zihī ol ḳuṭbü'l-aḳṭāb [u] ḥāmīdü'ẕ-ẕāt-ı cūd-āyīn
Vüfūr-ı himmetiyle dehri maʿmūr ėtdi ser-tā-pā

3. O sulṭān-ı kerīmü'ş-şān [u] ʿālī-cāh-ı devrānuñ
Olupdur ʿahd-i ʿadlinde peleng āhū ile hem-pā

Ne semte olsa renciş luṭfı sürʿat-āver-i himmet
Ėrer ser-menzil-i kāma bir ānda yümn-ile ḥaḳḳā

5. Dem-ā-dem dergeh-i Mevlāyā ṣıdḳ u istiḳāmetle
Budur vird-i zebān-ı ilticā-yı ʿālem [ü] dünyā

Cihān durdukça olsun taḫt-ı ʿulyāda şeh-i ʿālem
ʿAdāletle ḳıla ẕātın Ḫudā günden güne aʿlā

---

63 Y 39[b].

1 [Mübarek rütbeli hükümdar, Sultan Mustafa Han'ım! Allah'ın iki denize (Karadeniz'le Akdeniz'e) sahip olan yüce gölgesi odur.]

2 [Ne hoş! Kutupların kutbu olan, cömertliği âdet edinmiş, övülmeye değer o zat; gayretinin çokluğuyla, dünyayı baştan ayağa bayındır kıldı.]

3 [Dünyanın o yüce makamlı ve şanı büyük sultanının adaletli devrinde panter, ceylan ile arkadaş olmuştur.]

4 [Hangi semtte eziyet olsa lütfu, gayretini süratle (oraya) getirir; doğrusu bir anda, isteklere ulaşmanın durağına uğurla erişir.]

5 [Dünya âlemin, Allah'ın dergâhına sığınırken doğruluk ve istikamet üzere daima diline doladığı zikir budur:]

6 taḫt: taḫṭ P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O âlem padişahı, dünya durdukça yüce bir tahtta bulunsun. Allah, onun zatını günden güne adaletle daha da yüceltsin.]

7. O rütbe dād-ı Ḥaḳḳa oldı maẓhar kim şecāʿatle
Süleymān-kevkebe ḥükm ėtdi ḳāfdan ḳāfa dek maḥżā

Ḳarīḥa-i hümāyūnında ol sulṭān-ı dīn-perver
Murād ėtdi yine bir bendesin ḳadrin ḳıla vālā

9. Bu ṣavt-ı şöhret-āmīzi zebān-ı nāsdan **Naḳşī**
Hemān-dem gūş ėdince aldı deste kilk-i şevḳ-pīrā

Żamīre geldi taḥrīr eyledüm tārīḫ-i tebrīkin
Şehenşāh-ı cihānuñ ḫak-i pāyına ola ihdā

11. Yine ol şehryār-ı eymen-efzā dād-dih-i ʿālem [1172]
Ḳüdūmıyla Silaḥdārı maḥallin ėtdi nev-iḥyā [1172]

64.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bāreka'llāh geldi eymen sāl-i maḳrūn ʿizz ile
Oldı şevḳ-efzā ėrüp berf-i hümāyūn ʿizz ile

---

7 [Allah'ın lütfuna o derece erişti ki Süleyman gibi gösterişli (padişah), cesaretiyle kaftan kafa kadar olan (her yere) tamamen hükmetti.]

8 [Dini koruyan o sultan, aklına gelince buyurduğu uğurlu bir işle / fikirle yine bir kölesinin değerini artırmak istedi.]

9 [Nakşî, onun şöhretini içeren bu sesi insanların dilinden duyunca hemen ele şevki süsleyen bir kalem aldı.]

10 [Onun tebrik tarihi gönle geldi, (onu) yazdım. Dünyanın padişahlar padişahının ayağı toprağına hediye olsun.]

11 [Âleme adalet veren, talihi çok artıran o hükümdar; adımlarıyla Silahdâr'ının yerini yeniden ihya etti.]

64 Y 40[a].

1 [Allah mübarek etsin! Yaklaşan en talihli sene şerefle geldi. Uğurlu kar bereketle erişip şevki arttırdı.]

Hażret-i ḫān Muṣṭafā-yı ẓıll-ı Bārīnüñ zihī
Oldı ʿahdinde ḳavī çün şerʿ[ü] ḳānūn ʿizz ile

3. ʿĀlemi teşḫīṣ ėtdüm devr-i ʿadlinde ḳamu
Ḳalmadı bir ḳalb-i maḥzūn oldı memnūn ʿizz ile

Ṣavletin görseydi maḥżā şübhesüz ez-cān u dil
Bendesi olur idi Dārā Felāṭūn ʿizz ile

5. İlticāmendüm şeb ü rūz ol şeh-i dānā-dilin
Devlet [ü] ʿömrin hemān Ḥaḳḳ ėde efzūn ʿizz ile

Ḥaşre dek olsun serīr-i salṭanatda kāmkār
ʿĀleme ʿadl eylesün ol şāh-ı gerdūn ʿizz ile

7. Nev-zemīn bir nev-ġazel ṭarḥ eyledüm tebrīk içün
Ḳıla meymūn u mübārek Ḥayy-i bī-çūn ʿizz ile

Bendesi Naḳşī żamīriyle tefeʾʾül eyleyüp
Ḳıldı bir beytden iki tārīḫ-i gülgūn ʿizz ile

9. Ėrdi dey faṣlı dėyü yėr gök bugün kim berf-ise [1172]
Geydi zībī vü ser-ā-ser rubʿ-i meskūn ʿizz ile [1172]

---

2 [Ne hoş! Çünkü Allah'ın gölgesi olan Mustafa Han hazretlerinin devrinde, şeriat ve kanunlar yücelip güç buldu.]

3 [Onun adaletli devrinde âlemin tamamını teşhis ettim (tanıdım). Üzgün bir kalp kalmadı, (hepsi) değerlenip memnun oldu.]

4 [Dârâ ve Felâtûn sadece onun saldırışını görseydi şüphesiz can ve gönülden şerefle kölesi olurdı.]

5 [Allah, o bilge gönüllü padişahın devlet ve ömrünü kuvvetle böylece uzatsın diye gündüz gece (Allah'a) sığınırım.]

6 [O dünya padişahı, mahşere dek saltanat tahtında isteklerine ulaşmış olarak kalsın; kuvvetiyle, âlemde adaleti sağlasın.]

7 [(Padişahı) tebrik için, yeni tarzda olan yeni bir gazel düzenledim; eşi olmayan, daima diri olan Allah (onu) şerefle uğurlu ve mübarek kılsın.]

8 [(Padişahın) kölesi Nakşî, kendi kalbiyle fal bakıp kuvvetiyle bir beyitten gül renkli iki tarih çıkardı.]

9 [Kış mevsimi erişti diye yer gök bugün kar ise, (demek ki) dünyanın kara olan dörte biri değer bularak baştan başa / serâserle süslü giyindi.]

65.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şeh-i ẕī-şān [u] yektā Muṣṭafā Ḫān-ı bülend-ecdād
Ki oldur tācdār [u] ẓıll-ı Mevlā taḫt-ı ʿulyāya

Naẓīri dehre sebḳat ėtmedi dėrsem sezāvārdur
Çü şarḳdan ġarba dek neşr olmadadur cūdı dünyāya

3. Zihī ol şehryār [u] dāver-i gerdūn-ı ẕī-şānuñ
Vücūdı efser-i iḳbāle bir dürr-i girān-māye

Olup maḥfūẓ zāt-ı bī-menendi hep kederlerden
Emānet ola hemvāre cenāb-ı Ḥaḳ teʿālāya

5. Görüp terkīb-i maʿcūnın dėdüm bir nev-ġazel tārīḫ
Ola ṣıḥḥat-dih-i ṭabʿ-ı hümāyūn şāh-ı aʿlāya

---

65 Y 40[a].

1 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Eşsiz ve şan sahibi padişah, ecdadı yüce Mustafa Handır; yüce tahtta, Allah'ın taç takan gölgesi oldur.]

2 ["Onun benzeri dünyadan geçmedi." desem yeridir; çünkü cömertliği, doğrudan batıya kadar (bütün) dünyaya yayılmaktadır.]

3 [Ne hoş! O şan sahibi dünya padişahı ve hükümdarının vücudu, yüksek mevkilerin tacı için değerli bir incidir.]

4 [Benzersiz zatı, kederlerden hep korunup yüce ve büyük Allah'a daima emanet olsun.]

5 [Onun macunun karışımını görüp tarih (düşürmek için) yeni bir gazel söyledim. (O macun), en yüce padişahın mübarek mizacına sağlık versin.]

66.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh keremver Muṣṭafā Ḫān-ı cihānbānuñ
   Kerāmāt ile tezyīn eylemiş Ḥaḳ ẕāt-ı aʿlāsın

   Veliyy-i niʿmet [ü] ser-tāc[ı]dur kim nās-ı devrānuñ
   Medīḥinde ṣenā-ḫˇānı bu resme ḳılmış imlāsın

3. O rütbe nām-ı cūdı ṭutdı şarḳdan ġarba dek dehri
   Ḫülāṣa ėdemem ḥaḳḳ üzre ben evṣāf-ı vālāsın

   Dükemez biñ ḳaṣīde eylesem taḥrīr naʿtında
   Anuñ'çün muḫtaṣar ḳıldum duʿāda şiʿrüm inşāsın

5. Vücūd-ı bī-naẓīrini ḫaṭālardan maṣūn ėdüp
   Cenāb-ı Müsteʿān hemvāre ḳahr eyleye aʿdāsın

   Dü mıṣraʿ naḳş ėdüp **Naḳşī** gedāsı ḫāk-i pāyına
   Hemān-dem bi'l-bedāhe söyledi tārīḫ-i ġarrāsın

7. Mübārek bād saʿādet bād ki cündi Muṣṭafā Ḫānuñ
   Üç aḳdarma alup zeyn ėtdi bā-zīb-i donanmasın

---

66 Y 40[b].

1 [Allah yükseltsin! Allah; dünyayı gözeten, cömert Mustafa Han'ın çok yüce zatını kerametlerle süslemiş.]

2 [O, dünyadaki (bütün) insanların baştacı ve velinimeti olduğudan onun övgücüsü, övgüsünü bu tarzda yazmış.]

3 [Cömertliğinin namı, dünyayı doğudan batıya (kadar) o derece zaptetti ki onun yüce vasıflarını hakkıyla özetleyemem.]

4 [Övgüsü için bin kaside yazsam (vasıfları) tükenmez; onun için kaleme aldığım şiirimi, duaya (öncelik vererek) kısa tuttum.]

5 [Yüce Allah, onun benzersiz vücudunu hatalardan koruyup düşmanını daima kahretsin.]

6 [Onun kölesi Nakşî, onun ayağının toprağına iki mısra nakşedip düşünmeksizin, hemen parlak tarihini söyledi.]

7 [Mübarek olsun, mutluluk getirsin! Çünkü Mustafa Han'ın ordusu, üç aktarma alıp süslü donanmasını (daha da) süsledi.]

67.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī ey dāver-i ʿālī-himem devr-i naẓīfüñde
Suḫan bāzārı oldı cevher-i medḥüñ ile rāyic

Ḫülāṣa her ne ümmīd ėtseñ olup ʿavn-ı Ḥaḳ yāver
Merām üzre gelür elbet ḥuṣūle maṭlabın ėr gėç

3. Tecessüs olsa tārīḫ-i selef elde seneddür kim
Felekde geldi mi ẕātuñ gibi müftī-i ẕī-şān hīç

İşidüp nām-ı dāduñ tīġ-ı ġamla ḳavm-i ʿudvānuñ
Kesildi seng-i saḫt-ı ḳalbi oldı heykel-i kerpiç

5. Bi-ḥamdi'llāh añılmaz nām-ı fitne ʿahd-i ʿadlinde
Meger kim ġamze-i dil-berde ola şūr-ı pīç-ā-pīç

Olınca māʾ-i nīsān ḫāke rīzān ʿarş-i aʿlādan
Pür ėtdi ebr-i raḥmet dehri çün mānende-i ṣarnıç

7. Żamīre geldi işrāb ėtdi çün **Nakşī** selīs tārīḫ
Şifālar bād efendim al müdām mā māʾ-i nīsān iç [1177]

---

67 Y 40[b]-41[a].

1 [Ey yüce gayretli hükümdar, ne hoş! Söz pazarı, temiz devrinde senin övgünün mücevheriyle revaç buldu.]

2 [Kısacası, her neyi ümit etsen Allah'ın yardımı yardımcın olur; elbette, talebin niyet ettiğin şekilde er geç elde edilir.]

3 [Senden önce gelenlerin tarihi araştırılsa elde senettir. Zatın gibi şan sahibi bir müftü dünyaya hiç geldi mi?]

4 [Düşman kavminin kalbinin katı taşı, senin adaletinin namını işitip kaygı kılıcıyla kesildi, kerpiçten heykel oldu.]

5 [Allah'a hamdolsun ki senin adaletli devrinde fitnenin (bozgunun) adı anılmaz; ancak (sadece), gönül alan sevgilinin yan bakışında, kıvrım kıvrım olmanın şamatası bulunabilir.]

6 [Nisan suyu (yağmuru), yüce arştan toprağa akınca rahmet (merhamet) bulutu, dünyayı sarnıç gibi, (suyla) doldurdu.]

7 [Akıcı konuşan Nakşî, bu tarihi, kalbine geldiği için üstü kapalı olarak ifade etti: Efendim, şifalar olsun! Su al, nisan suyu (yağmuru) iç.]

68.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Şāhenşeh-i ser-levḥa-i şāhān-ı cihān kim
ʿAhdinde zamān emn ü emān üzredür eymen

Dārā-yı Sikender-fer ü dādār-ı ʿadilver
Güm-nām iken Ḳayṣer ü Key-ḫusrev [ü] Behmen

3. Hem-nām-ı rüsül ḫusrev-i Cem-cāh ü felek-cā
Memdūḥ- ı cihān Dāver-i leşker-keş-i düşmen

Ol rütbede ḳıldı o şeh-i mekremet-āyīn
Ser-tābe-ḳadem ʿālemi ʿadliyle müzeyyen

5. Ser-pençe-i ḳahrında olursa n'ola şāyān
Çoḳ Tehmetenāsāyı yıḳup rūz-ı veġādan

Gülzār-ı medīḥinde n'ėdem bülbül olursam
Ḥaḳḳ üzre yine vaṣfın edā eyleyemem ben

7. Edʿiyye içün pāy-ı şehenşāha gedāveş
İḫlāṣumı ʿarż ėtmege endīşe ėderken

---

68 Y 41[a].

1 [O; dünya padişahlarının başındaki padişahlar padişahıdır. Onun devrinde, zaman en uğurlu şekilde ve emniyet üzeredir.]

2 [Kayser, Keyhusrev ve Behmen'in adı unutulmuşken o; İskender gibi kuvvetli olan doğru ve adaletli hükümdardır.]

3 [Peygamberlerle adaş, Cem makamlı, göğü yer edinen, dünyaca övülen, düşman ordularını yaran doğru hükümdardır.]

4 [Cömertliği âdet edinmiş o padişah, âlemi adaletiyle baştan aşağı o derece süsledi ki...]

5 [(Padişah), savaş günü, Tehemten gibi birçok (kişiyi) yıkıp, kahrının kuvvetiyle (ezerse) ne var!]

6 [Onun övgüsünün gül bahçesinde bülbül olursam da ne yapabilirim! Onun vasıflarını yine de hakkıyla ifade edemem.]

7, 8 [Dua için, padişahlar padişahının ayağına, samimiyetimi, bir dilenci gibi bildirmeyi düşünürken o şenlik ve şevk anı, sevinç vakti erişti. Yaratıcı olan Allah, (onu) hünkârıma mübarek etsin.]

Ėrdi o dem-i şevḳ [u] ṭarab vaḳt-i meserret
Mesʿūd ėde ḫünkāruma ol Ḫālıḳ-ı ẕü'l-Men

9. Ḥüccāca selāmetler ʿaṭā eyleyüp īzid
Menzillerine vāṣıl ėde saġ esen ehven

Bu devlet ile ẕātını mesʿūd ėdüp Allāh
Hemvāre emīn olsun o ekdār-ı dehirden

11. Ben rāżıyam ʿālem daḫı rāżī-dil olup dėr
Mevlā ola rāżī ebed ol pādişehümden

Ḳurbān demine **Naḳşī** çeküp dem dėdi tārīḫ
Ėrdi bu yėre ? ʿīd-i nev aḍḥiyye-i aḥsen

69.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Şehryār-ı dād-fermā menbaʿ-ı Nīl-i saḫā
Ebr-i luṭfı ʿālemi ser-sebz ėder gülşenleyüp

İstese maḳhūr ėder bir ānda bī-ceng [ü] cidāl
Tīġ-ı ḳahrı düşmen-i bed-ḫᵛāhını süsdürmeyüp

---

9 [Allah hacılara emniyet bahşedip, (onları) sağ ve esen olarak kolayca duraklarına ulaştırsın.]
10 [Allah onun zatını bu talihle mutlu ederken o, dünyanın kederlerine karşı daima emniyette olsun.]
11 [Ben (ondan) razıyım; âlemin gönlü de razı olup "Mevla, o padişahımdan ebediyen razı olsun." der.]
12 [Nakşî, kurban zamanı için nefesini çekip tarih söyledi: Yeni bayram, en güzel kurban bayramı bu yere erişti.]

69 Y 41[b].
1 [O; adaleti emreden hükümdar, cömertlik Nil'inin kaynağıdır. Onun lütfunun bulutu, âlemi gül bahçesine çevirip tazeler.]
2 [Onun kahrının kılıcı, kötülüğünü isteyen düşmanını dürtmeden, savaş ve mücadele olmaksızın bir anda kahreder.]

3. Faṣl-ı dey tebrīkine gūyā zemīn ü āsmān
Döndi bir sīmīn-beden dil-dāra aḳ câme geyüp

Maḳṣadı ol ser-keş-i sevr-i sehüñ bilmem n'ola
Kim ṣoġuḳ muʿāmele ḳılmaḳ bāña boyn egmeyüp

5. Güş ėdüp ʿadlin sipihr-i dūn vaḥşetle hemān
Buz kesildi ṭoñdı ḳaldı yaʿnī dir dir ditreyüp

Böyle mi eyler idüm vaṣf-ı cemīlin ol şehüñ
Ḳāfiye teng oldıġı-y-çün dil dem-ā-dem ġam yėyüp

7. Ṣaḥn-ı kāġıd buz kesildi kilk olup laġzīde-pā
Döndi bir ṭıfl-ı mülāʿib-cūya ṣan ḳızaḳ ḳayup

Ḫāk-i pāy-ı şehryāra Nakşī mānend-i Nedīm
Armaġan-güne şitāʾiyye çü bir beyt söyleyüp

9. İki tārīḫ-i nev-āmedle ḳılup tebrīk-i berf
ʿÖmrin efzūn ėde Ḥaḳ dėyü duʿālar eyleyüp

Āsmāndan berf rīzān oldı dėmeñ kim yėre [1166]
Pīr-i devrān erbaʿīne girdi yā Ḥannān dėyüp

---

3 [Kış mesvsimi tebriği için, yer ve gök sanki beyaz elibise giyip gönül alan, gümüş bedenli bir sevgiliye döndü.]

4 [O dikbaşlı, düzgün selvinin amacı nedir, bilmem; (yoksa) bana boyun eymeyip soğuk davranmak mı?]

5 [Aşağılık felek (gök), senin adaletini duyup korkudan öylece buz kesildi, yani tir tir titreyip dondu kaldı.]

6 [Kafiye daraldığı çin gönül sürekli gam yedi; (yoksa) o padişahın güzel vasfını böyle mi anlatırdım!]

7 [Kâğıt meydanı buz kesildi, kalemin ayağı kaydı; (kalem), sanki kızakla kayıp oyun arayan bir çocuğa döndü.]

8. 9 [Nakşî, hükümdarın ayağı tozuna armağan olarak Nedîm gibi, şitâiyye tarzında bir beyit söyleyip, (akla) yeni gelen iki tarihle kar tebriğinde bulunarak "Allah, ömrünü uzatsın." diye dualar etti.]

10 ["Gökten yere kar saçıldı." demeyin; çünkü (aslında), felek denen yaşlı, "Çok merhametli Allah'ım!" diyerek erbaine (kırk günlük çileye) girdi.]

70.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Muṣṭafā Ḫān-ı ḥükümrān-ı şeref-baḫş-ı zamān
   Olmadı rūy-nümā miṯli daḫı devrāna

   Eyleyüp sāye-i luṭfıyla cihānı ḥāmī
   Ṣaldı ʿanḳā gibi iclāl ile per her yana

3. Eylemez minneti şemşīr-i ḳażā-girdārı
   Ḳahramānı nigeh-i ḳahrı yeter ʿudvāna

   İstese ḥāṣılı ger himmeti tārāc ėder
   Fetḥ ü tesḫīr ėdüp Īrānı geçer Tūrāna

5. Görse bir kerre eger luṭf-ı ʿamīmin Ḫātem
   Şemʿ-i iḥsānına reşk ile olur pervāne

   Ḫamd ola ḥażret-i Allāha ki ḳul ėtdi beni
   Böyle bir pādişeh [ü] dāver-i ʿālī-şāna

7. Ġarażum devlet [ü] cāhına duʿādur ancaḳ
   Yoḫsa tārīḫ-i ṣafā-baḫş-ı suḫan efsāne

---

70 Y 41[b]-42[a].

1 [Zamanın şeref bahşeden hükümdarı Mustafa Han'ın benzeri daha dünyada yüz göstermedi.]

2 [O, lütfunun gölgesiyle dünyayı himaye edip büyüklüğüyle, her yana anka gibi kanat saldı.]

3 [Tarzı kazaya (benzeyen) kılıcı kimseye minnet etmez; kahreden bakışı, düşmana Kahramân olarak yeter.]

4 [Kısacası, eğer istese gayreti, İran'ı fetih ve zapt edip yağmalar, Türkistan'a geçer.]

5 Sayfanın kenarına, 5 ve 6. mısraların yanına şu beyit yazılmıştır: "Olsa āvīze çü nüh-ṭās-ı sipihre aḥsen / Lāyıḥ īn-beyt-i naẓar-rīz-i müverriḫ-bāna" [Hâtem eğer onun genel lütfunu bir kere görse onun bahşiş mumuna kıskançlıkla pervane olur.]

6 [Allah hazretlerine hamdolsun; çünkü beni şanı böyle yüce bir hükümdar ve padişaha kul etti.]

7 [Amacım ancak onun makam ve devletine duadır; yoksa, sözün sefa bahşeden tarihi efsanedir.]

ʿÖmrüm olduḳça budur vird-i zebān-ı cānum
ʿÖmr-i Nūḥ ėde ʿaṭā Ḥaḳḳ o şeh-i ẕī-şāna

9. Ėricek ḥāṣılı bu rūz-ı feraḥ-zā nev-rūz
Ḫāk-i pāyına yüzüm sürmek içün şükrāna

Ḥabbeẕā zībī-i nev-rūz hümāyūn āmed [1175]
Her dem esʿād ḳıla Allāh şeh-i devrāna

71.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Şecāʿat maʿdeni devletlü şefḳat kānı şevketlü
Saʿādet-kerde-i himmetlü ḫākān-ı ʿadil-muʿtād

Muḥaṣṣal sensin ol memdūḥ [u] şeyḫü'l-ḳutb-ı ʿālem kim
Kerāmātuñla ḳılduñ ben mürīdüñ defʿaten irşād

3. Cihān ḫalḳ olalı dėrsem revādur ėtmedi sebḳat
Ḫıdīvā ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir dāver-i pür-dād

Zamānuñda ben ol meddāḥ-ı nev-naẓmum ki ḫünkārum
Duʿā-yı devletüñdür ṭabʿuma ser-māye-i īrād

---

8 [Ömrüm oldukça canımın pelesenk ettiği zikir budur: Allah, o şan sahibi padişaha Nûh ömrü bağışlasın.]

9 [Kısacası, ferahlık veren bir gün olan bu nevruz erişince, onun ayağı toprağına yüzümü şükranla sürmek için (şöyle söyledim):]

10 [Ne güzel! Süslü, nevruz uğurlu geldi; Allah onu dünya padişahına her an mübarek etsin.]

71 Y 42[a].

1 [Yiğitlik madeni, devletli, şefkat ocağı, büyük, gayretli, mutlu, adalete alışkın hakan!]

2 [Kısacası, âlemin kutuplarının şeyhi olan o övülmüş sensin; çünkü ben müridini kerametlerinle bir defada doğru yola soktun.]

3 [Ey padişah! "Zatın gibi şan sahibi ve adaleti çok bir hükümdar, dünya yaratıldığından beri (dünyadan) geçmedi." desem revadır.]

4 [Hünkârım! Senin zamanında ben, yeni (tarzda) şiir yazan o övgücüyüm; yaratılışıma kazanç sermayesi ise senin devletinin duasıdır.]

5. Dükenmez vaṣf-ı cūd-ı aʿẓamuñ çün her dem ʿizz-ile
Hemān Allāh teʿālā devlet [ü] ʿömrin ḳıla müzdād

Dü mıṣraʿ ṭarḥ ėdüp naḳş ėtdi Kāġıd-ḫāne ṣaḥnında
Bu iki tārīḫ-i ġarrāyı kilk-i **Naḳşī**-i üstād

7. Feraḥ-yāb oldı bād-ı maḳdem-i rıfḳuñla sulṭānum [1168]
Bu zībā ṣaḥn-ı yümn-efzā sarāy [u] ḳaṣr-ı Saʿd-ābād [1168]

72.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Hemvāre budur dergeh-i Mevlāya münācāt
Tā rūz-ı ebed çeşm-i cihān görmeye āfāt

Memdūḥ-ı cihān pādişeh-i devr [ü] zamān kim
Oldı zihī ʿadl üzre Sikender-fer [ü] Dārāt

3. Ėtdi o ḳadar āyīn [ü] ḳānūna mürāʿat
Kim luṭfı Süleymānveş olur mūra mübāhāt

Bozmışdı mizācın biraz ammā yine Ḫālıḳ
Luṭf ėtdi şükür ṣıḥḥat-ile oldı mülāḳāt

---

5 [Yüce Allah, devlet ve ömrünü büyüklükle her an böylece uzatsın; çünkü çok yüce cömertliğinin vasfı tükenmez.]
6 [Üstat Nakşî'nin kalemi, bu iki parlak tarihi, iki mısra düzenleyerek Kâğıthane Meydanı'nda nakşetti.]
7 [Sultanım! Bu uğur getiren, süslü meydan ile Sa'dâbâd Köşkü ve Sarayı, senin yavaş / tatlı adımlarının rüzgârıyla ferahlık buldu.]

72 Y 42[b].
1 [Mevla'nın dergâhına yalvarış daima budur: Dünyanın gözü ta mahşere (kadar) afetler görmesin.]
2 [O, devrin ve zamanın dünyaca övülen padişahıdır. Ne hoş! Adalet üzere İskender gibi güçlü oldu, Dârât oldu.]
3 [Âdet ve kanuna o kadar uydu ki Süleyman gibi, onun lütfu karıncaya övünç olur.]
4 [Allah onun mizacını biraz bozmuştu ama yine lütfetti; (padişah), şükür, sağlığına kavuştu.]

5. **Nakşī** dėdi peh ṣıḥḥati tebrīkine tārīḫ
Sulṭānuma Allāh ḳıla ecr-ile mükāfāt [1174]

73.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḫudāvend-i muʿaẓẓam ẓıll-ı Mevlā Muṣṭafā Ḫān kim
Ser-ā-ser ʿadl ile neşr olmadadur nāmı gerdūna

Arisṭō-ḥikmet Eflāṭūn-fer [ü] Cemşīd-meşreb kim
Hünerverlikde miṣli gelmemişdür rubʿ-i meskūna

3. Saḫā-yı cūdına reşk eyler idi şübhesüz Ḥātem
Eger mālik olaydı mā-ḥaṣal ol māl-ı Ḳārūna

Yegāne şehryār-ı cevdet-āmīz-i umūr-dīde
Ki esrār-ı fünūnāt ile pürdür ṭabʿı her gūne

5. Ṭabīb-i ḥāẕıḳ-ı ʿālemdür ol iclāl ile maḥżā
Muvaffaḳdur kemāl [ü] ḥilm-ile terkīb-i maʿcūna

Serīr-i salṭanatda ṭūl-i ʿömr ile olup şādān
Emānet ola dāʾim ol cenāb-ı Ḥayy-ı bī-çūna

---

5 [Peh! Nakşî, onun sağlığı tebriğine tarih söyledi: Allah, sultanımı sevapla mükâfatlandırsın.]

73 Y 42[b].

1 [Allah'ın gölgesi olan yüce hükümdar, Mustafa Han'dır; onun namı, dünyaya baştan başa adaletle yayılmaktadır.]

2 [Aristo gibi bilgili, Felâtûn gibi kuvvetli, Cemşîd tabiatlıdır; dünyanın kara olan dörtte birlik kısmına, becerikli oluş bakımından onun benzeri gelmemiştir.]

3 [Hâtem, eğer Kârûn'un malına da sahip olsaydı sonuçta, şüphesiz onun cömetliğini kıskanırdı.]

4 [İşleri görürken kusursuz hareket eden tek hükümdardır; onun yaratılışı, her çeşit fennin sırlarıyla doludur.]

5 [Âlemin işinin ehli doktorudur; o büyüklükle, olgunluk ve yumuşaklık üzere macun karışımı hazırlamada tamamen başarılıdır.]

6 [O, saltanat tahtında uzun ömürle mutlu olsun; eşsiz ve yüce Allah'a daima emanet olsun.]

7. Dėdi **Nakşī** ṣenā ile yine bir nev-zemīn tārīḫ
   Ola māye-i rāḥat dāʾimā ṣadr-ı hümāyūna [1175]

74.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥażret-i pādişeh-i baḥr ü ber [ü] ẓıllu'llāh
   İnḥirāf üzre biraz oldı mizācı nā-gāh

   Nakşiyā ṣıhhatine geldi żamīre tārīḫ
   Ḳıla sulṭānuma ecr-ile mükāfāt İlāh [1173]

75.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I.

1. Zībī-i bu sāl ʿāleme rāḥat var içinde [1176]
2. Nev-rūz gibi eyyām-ı selāmet var içinde [1176]
3. Gülzār-ı cihān-bād ki saʿādet var içinde [1176]
4. Bülbüller-ile neydeki (o) ḥālet var içinde [1176]
5. Ėrdi bu nevīn ān ki ḥimāyet var içinde [1176]

---

7 [Nakşî, yine övgüyle yeni tarzda bir tarih söyledi. O, devletin başına daima rahat mayası olsun.]

74 Y 42^{b}-43^{a}.

1 [O; Allah'ın gölgesi olan, kara ve denizin saygın padişahıdır; mizacı ansızın biraz bozuldu.]

2 [Ey Nakşî! Kalbe, onun sağlığı hakkında bir tarih geldi: Allah, sultanımı sevapla mükâfatlandırsın.]

75 Y 43^{a}-43^{b}.

I. [Bu süslü senenin içinde âleme rahatlık var. İçinde nevruz gibi emniyetli günler var. Dünya gül bahçesi olsun, içinde mutluluk var. İçinde bülbüller ile neydeki o hâl var. Bu yeni an erişti, onun içine sığınma (imkânı) var.]

II.

1. Sen şāh-ı cihānbāna bu bir dād-ı Ḫudādur
2. ʿAdlüñle cihān gülşeni pür-neşv ü nemādur
3. Şevḳ ʿālemi şādī demi hengām-ı ṣafādur
4. Her kūşesi bir bāġ-ı İrem dėnse sezādur
5. Ṣaḥn-ı çemenüñ bād-ı ṭarāvet var içinde [1176]

III.

1. Pür-şuʿle şehā olsa revā eymen-i ḥüsnüñ
2. Dünyāya żiyā vėrdi zihī aḥsen-i ḥüsnüñ
3. Ḫurşīd dil-i ālüftesi tāb-efgen-i ḥüsnüñ
4. Meftūnı hezār olsa n'ola gülşen-i ḥüsnüñ
5. Gül gibi ʿaceb dil-ber-i āfet var içinde [1176]

IV.

1. Āmāc-ı ḳabūle ėre çün tīr-i duʿā tā
2. Maḳhūr ola bī-ceng ü cedel zümre-i aʿdā
3. Bu hep eṣer-i ṣıdḳ u ḫulūṣ oldı ser-ā-pā
4. Maḳbūl-i Ḫudā olduġına şüphe ne zīrā
5. Edʿiyyede kim ʿayn-ı ṣadāḳat var içinde [1176]

II. [Bu; dünyayı gözeten sen padişaha, Allah'ın bir hediyesidir. Adaletinle, dünya denen gül bahçesi gelişip büyümüştür; şevk âlemidir; (orada) mutluluk anı, sefa zamanıdır. "Her köşesi bir İrem bağı." dense yeridir. Çimenlik alanının içinde tazelik rüzgârı var.]

III. [Ey padişah! Çok uğurlu güzelliğin, alev dolu olsa revadır. Güzelliğinin en güzel (yönü), dünyaya ne hoş ışık yaydı! Güneşin gönlü, bu güzelliğinin düşürdüğü ışığın düşkünüdür. Bülbül, güzelliğinin gül bahçesinin tutkunu olsa ne var! Onun içinde, gül gibi şaşırtıcı bir afet var.]

IV. [Dua "ok"u, ta kabul edilme hedefine kadar eriştiği için, düşman zümresi savaş ve mücadele olmaksızın kahrolsun. Bu baştan başa hep doğruluk ve samimiyet eseri oldu. Allah (katında) onun kabul edilmeye yakın olduğuna ne şüphe! Çünkü onun (bu şiirin) içinde, dualardaki doğruluğun aynısı var.]

V.

1. Ḳıldı yine bu **Naḳşî** bir īcād-ı nevīn-fen
2. Tārīḫ ile ser-bendi ser-ā-pā-yı müzeyyen
3. Her bendi daḫı oldı dü-şeş tārīḫ-i aḥsen
4. Mesʿūd ėde şāhenşehe ol Ḫālıḳ-ı ẕü'l-Men
5. Oldı dem-i nev-rūz leṭāfet var içinde [1176]

76.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. El-firāḳ kim bu dem ehl-i dile ḥayret geldi
   Çeşm-i dünyāya dem-i girye-i ḥasret geldi

   Ḫān-ı Maḥmūd-ı ʿadil-perver [ü] ẕī-şān gibi āh
   Bir şeh-i ʿaḳl-ı Arisṭōya bu ʿusret geldi

3. Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet üzre iken ānsuz nāgeh
   Cism-i şūḫına ʿaceb ġamzede ʿillet geldi

   Olmadı çāre-medār cümle ʿilāc-ı ḥükemā
   ʿĀfiyet ṣıḥḥatine merhem-i rıḥlet geldi

V. [Bu Nakşî yine yeni bir fen icat etti. (Bu şiirin) ilk bendi baştan ayağa tarihle süslüdür; her bendi de çok güzel düşeş (iki altı) tarih oldu. Nimet bahşeden ve yaratıcı olan o Allah, (onu) padişahlar padişahına mübarek etsin. İçinde güzellik barındıran nevruz zamanı geldi.]

76 Y 43^{b}-45^{a}.

1 [Elveda! Çünkü bu an gönül erbabına hayret geldi. Dünyanın gözünden hasretin kanlı gözyaşı geldi.]

2 [Ah! Mahmud Han gibi şan şahibi ve adaleti seven, Aristo aklına sahip padişaha sıkıntı geldi.]

3 [Sağlık ve afiyet üzere iken, şuh vücuduna ansızın tasalandırıcı bir illet geldi.]

4 [Hekimlerin ilaçlarının hiçbiri, çareye vesile olmadı; onun afiyet ve sağlığına, ölüm merhemi geldi.]

5. Gül gibi müşg-ter ü tāze iken ruḫsārı
Ṣoldurup bād-ı ḫazān ėtdi ḫuṣūmet geldi

Reşk ėderken ruḫ-ı mirʾātine ḫurşīd-i felek
Seng-i ṭaʿn ile bugün jeng-i küdūret geldi

7. Kevkeb-i baḫtı Sühā idi nümā-yı çarḫa
Refʿ olup şuʿle-i rūzı şeb-i fürḳat geldi

Nūş ėdüp ḥāṣılı cām-ı eceli mest oldı
Nergis-i çeşmine ṣan bāde-i ġaflet geldi

9. Dėyüp Allāh meded eyledi rūḥın teslīm
Gūyiyā ʿaynına neẓẓāre-i cennet geldi

Raḥmetu'llāhu ʿaleyh göçdi o rūḥ-ı ʿālem
İftirāḳıyla dil-i nāsa meşaḳḳat geldi

11. Gūş ėdüp fevtini çün geydi libās-ı mātem
Derilüp bir yėre yėtmiş iki millet geldi

Yėrde maḫlūḳ beşer gökde melāʾik nālān
Oldı maḥzūn-ı ġamı cümle melālet geldi

13. Öyle bir dādver-i ʿālem [ü] devrān idi kim
Devr [ü] ʿahdinde cihān ḫalḳına rāḥat geldi

---

5 [Onun yüzü, gül gibi taze ve çok miskli iken sonbahar rüzgârı geldi, onu soldurup düşmanlık etti.]
6 [Göğün güneşi, senin yüzünün aynasını kıskanırken bugün (sana) kınama taşıyla keder pası geldi.]
7 [Onun bahtının yıldızı, göğü göstermeye bir Sühâ (Büyükayı) idi; gündüzünün alevi ortadan kalktı, ayrılık gecesi geldi.]
8 [Kısacası ecel kadehini içip sarhoş oldu; sanki gözünün nergisine, gaflet içkisi geldi.]
9 ["Medet Allah!" deyip ruhunu teslim etti; sanki gözüne cennet göründü.]
10 [Âlemin o ruhu, Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun, göçtü; insanların gönlüne onun ayrılığıyla sıkıntı geldi.]
11 [Yetmiş iki millet, onun ölümünü duyduğu için matem elbisesi giyip, bir yere toplanarak geldi.]
12 [Yerde yaratılmışlar ve insanlar, gökde ise melekler inler; hepsi onun kederinden mahzun oldu, sıkıldı.]
13 [Âleme öyle adaletli bir (padişahtı) ki onun zamanında dünya halkına rahatlık geldi.]

Kimse kimseye ẓulüm ėtmez-idi ʿaṣrında
Ḫavf-ı seyfinden anuñ herkese vaḥşet geldi

15. Nuṭḳı ol rütbe devā-rīz idi ehl-i derde
O ṭabībden nėçe ġamnāklere ṣıḥḥat geldi

Ḳuṭbü'l-aḳṭāb idi bī-şübhe o ẕāt-ı vālā
Ḥükm-i dādıyla çü her kişvere rifʿat geldi

17. Her ne cānibe nigāh ėtdi ise devrinde
Luṭf-ı Ḥaḳ niyyet-i ḫayrına mürüvvet geldi

Bā-ḫuṣūṣ düşmen-i bed-ḫˇāhı ne dem ėtse ẓuhūr
Kār-ı bāṭıllarına fikr-i nedāmet geldi

19. Naḳż-ı ʿahd eyledi Nemçe aña gördi ḥālin
Bī-cedel leşkerine cümle hezīmet geldi

Ṭabʿı ol mertebe mülḥaḳ idi emr-i Ḥaḳḳa
Maṭlabı üzre her aḥvāli meserret geldi

21. Oldı ol deñlü ol elṭāf-ı Ḫudāya maẓhar
Ki ḳamu reʾy-i şeref ẕātına nuṣret geldi

---

14 [Onun asrında kimse kimseye zulmetmezdi; onun kılıcının korkusundan herkese ürküntü geldi.]
15 [Onun sözü, dert sahiplerine o derece çare olurdu ki o tabipten, nice kederlilere sağlık geldi.]
16 [O yüce zat, şüphesiz kutupların kutbuydu; çünkü adaletli hükmüyle her memleket yükseldi.]
17 [Devrinde her ne tarafa baktıysa Allah'ın lütfu, (oraya), onun iyi niyeti için cömertlik etmeye geldi.]
18 [Özellikle de onun kötülüğünü isteyen düşmanları ne zaman ortaya çıksa (daha sonra) kötü işlerinden pişmanlık duydular.]
19 [Avusturya onunla olan sözleşmeyi bozdu, (düştüğü) hâli gördü; (Avusturya) ordusunun tamamı hezimete uğradı.]
20 [Mizacı, Allah'ın emirlerine o derece katılırdı ki her hâli, istediği şekilde sevinçli oldu.]
21 [O, Allah'ın lütuflarına o denli erişti ki şerefli görüşlerinin tamamı, onun zatına Allah'ın yardımı olarak geldi.]

ʿAdl ü dāda o ḳadar māʾil idi aḫlāḳı
Ḥadden efzūn aña Ḥaḳdan zihī ḥürmet geldi

23. Cümleden işte biri bu ki cenāb-ı Ḥaḳdan
Ẕātına ḥilm ile ser-māye-i devlet geldi

Kendi evreng-i ṣafā üzre şeref-yāb oldı
Düşmen-i dīnine ʿaṣrında nuḥūset geldi

25. İsmi cismiyle müsemmā zihī Maḥmūd idi kim
Nām-ı vālāsı ile herkese ülfet geldi

Özge bir rūḥ-ı revān idi o rūḥ-ı ʿālem
Şimdi ḳadri bilinüp cümleye ḳıymet geldi

27. Öyle ṣāf idi secencel gibi ṭabʿ-ı pāki
Ki dil-i āyine-i ʿāleme ṣafvet geldi

Ḥüsn-i tedbīrine tevfīḳ-ı Ḥaḳ ʿizz ile hemīn
Oldı yāver zihī devlet zihī şevket geldi

29. Reʾyi her ḥālde muṭābıḳ idi ki ḳānūna
Luṭf-ı Ḥaḳ dādına mevḳūf-ı ġanīmet geldi

---

22 [Onun ahlakı adalet ve bahşişe o kadar eğilimliydi ki Allah'tan ona, haddinden daha fazla hürmet geldi. Ne hoş!]

23 [İşte onlardan biri de bu: Ulu Allah'tan, onun zatına, devlet sermayesi yavaşça geldi.]

24 nuḫūset: nuḫūset P. (İmla gereği değiştirildi.) [Kendisi sefa tahtının üstünde şeref buldu; din düşmanlarına, onun asrında uğursuzluk geldi.]

25 [Ne hoş! İsmi Mahmud idi, cismine uygun (olacak şekilde) isimlenmişti; yüce namı sayesinde, herkes (ona) yakınlık duydu.]

26 [Âlemin o ruhu, (çok) başka bir akan ruhtu (sevgiliydi); değeri, şimdi bilindi ve heskesçe anlaşıldı.]

27 [Pak yaratılışı, ayna gibi öyle temizdi ki (sayesinde) âlemin gönül aynası da temizlendi.]

28 [Allah'ın yardımı, onun güzel tedbirine kuvvetle tıpkı böyle yaver oldu; (ona) ne hoş talih, ne hoş büyüklük geldi!]

29 [Onun görüşleri, her durumda kanunla uyuşurdu; Allah'ın yardımı, onun nasibine ganimet olarak vakfedildi.]

Ṣanma ḫalḳ olalı bu köhne sipihr-i devvār
Ol ḫıdīvüm gibi bir dād-dih-i himmet geldi

31. Sebḳat-ı nāmı gibi ėtmedi sebḳat dehre
Yine var ise odur eyledi sebḳat geldi

Nėçe ḫayrāt-ı cemīl eyledi āṣār ki zihī
Aḥsenü'l-vech ile her niyyeti reʾfet geldi

33. ʿAvn-ı Bārī ile bir naḫl-i muraṣṣaʿ gibi ol
Fenn [ü] ʿilm ile müzeyyeb dil-i ʿişmet geldi

Dāniş-āmūz-ı Felāṭūn-meniş idi maḥżā
Ḳahrı ʿadliyle maʿan maḥż-ı şerīʿat geldi

35. Nėce naẓm eyleyeyüm ḳadr [ü] hümāyūnını ben
Ki anuñ vaṣfı ile herkese şöhret geldi

Nėce kan aġlamayam ḫāṭıra ėtdükçe ḫuṭūr
Ki anuñ luṭfı baña māye-i ʿizzet geldi

37. Öyle bir müşfiḳ efendiye ḳul olmış iken āh
Ne yaman yaḫşı dil-i zāruma riḳḳat geldi

Eyler idi çü hezār luṭf u hezār iḥsānı
Şimdi eyvāh o zevḳden baña ḳıllet geldi

---

30 [Bu dönen, eski gök yaratıldığından beri, o hükümdarım gibi, gayretiyle adalet getiren biri geldi sanma.]
31 [Onun namı gibisi, dünyadan geçmedi; (geçen) varsa da yine odur; geldi, geçti.]
32 [Nice hayır işi olan, güzel eser verdi. Ne hoş! Her niyeti, en güzel yönden merhamet getirdi.]
33 [Allah'ın yardımıyla o, değerli taşlarla süslenmiş bir fidan gibiydi; fen ve ilimle süslenmiş, temiz gönlüyle geldi.]
34 [Felatun huylu bir bilgi öğreticiydi; kahrının adaletiyle birlikte şeriatın ta kendisi geldi.]
35 [Ben, onun uğur ve değerini nasıl vasfetmeyeyim? Çünkü onun vasfıyla herkese şöhret geldi.]
36 [O, hatırıma geldikçe nasıl kan ağlamayayım? Çünkü onun lütfu bana şeref mayası (gibi) gelirdi.]
37 [Ah! Öyle şefkatli bir efendiye kul olmuş iken ağlayan iyi gönlüme acıma / yufkalık geldi, ne kötü!]
38 [Çünkü binlerce lütuf ve bağışta bulunurdu. Eyvah! Şimdi o zevkten (sonra) bana kıtlık geldi.]

39. Gitdi ol devr-i dil-ārā-yı feraḥ-zāy-ı cihān
Ser-be-pā ʿāleme ālām-dih-i fikret geldi

Biñ ḳaṣīde dėsem evṣāfına olmaz ıṭrā
Ki bu sūznāk ġazel ḫāṭıra ḥikmet geldi

41. Müjde ey çeşm-i ümīd al saña ʿibret geldi
Yaʿnī hem-demlige bir nev-perī-sīret geldi

Yār-ı ġāruñ ne ʿaceb gitdi ise işte saña
Ġam gibi ḥāṣılı eglence bir āfet geldi

43. Bir zamān ẕevḳ u sürūr üzre olurduḳ maḫṣūṣ
Ėtdi ol şevḳa bedel ġam saña raġbet geldi

Öyle bir āfet-i dil-dāde-i ʿāşıḳdur kim
Saña maḫṣūṣ ėdüp ol meyl-i maḥabbet geldi

45. Ṣaġlıġında çoḳ olur gerçi muḥibb insāna
Fevt olınca ne ʿaceb cümleye ṣıḳlet geldi

Kimse almadı ġamın eyledi şevḳa tebdīl
İḫtilāṭ-ı ġama ancaḳ baña ġayret geldi

47. Gitdi ārām-ı dil ü cānum efendim āḫir
Gülsün ėller saña sen aġla ki nevbet geldi

---

39 [Dünyaya ferahlık getrirerek gönülleri süsleyen o devir geçti; âleme baştan ayağa hüzün veren düşünceler geldi.]

40 [Onun vasıfları için bin kaside söylesem övgüde aşırılık olmaz. Bu yakıcı gazel de gönle hikmet olarak geldi:]

41 [Ey ümit gözü, sana müjde! Al, sana ibret geldi. Yani arkadaşlık için yeni bir peri görünümlü geldi.]

42 [Ne tuhaf! Mağara dostun (sadık dostun) gitti ise kısacası, işte sana keder gibi eglenceli bir afet geldi.]

43 [Bir zamanlar özel olarak şevk ve sevinç üzere bulunurduk; keder, şimdi o şevke bedel olarak sana rağbet etti.]

44 [O, âşığa gönül bağlamış öyle bir afettir ki sana özel olarak sevgiyle meyledip geldi.]

45 [Gerçi insana sağlığında dost çok olur. Ne tuhaf! O ölünce hepsine sıkıntı geldi.]

46 [Onun kederini, kimse almadı; (herkes) şevke döndü. Kederle karışma gayreti ancak bana geldi.]

47 [Efendim! Sonunda can ve gönlümün rahatlığı gitti; eller sana gülsün, sen ağla çünkü nöbet geldi.]

Ne cihān ḫalḳ olalı böyle şeh-i ḳadr-āgāh
Ne senüñ gibi muḳīm bende-ṣadāḳat geldi

49. Yāve-gūyān-ı ḥased-pīşe ile ülfetden
Nakşī-i dil-şüde-i pür-ġama ʿuzlet geldi

77.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

I.

1. Neyāsā nāliş [ü] āhum yine demlendi sulṭānum
2. Fiġānum gūş ėdüp ʿālem ḳamu hemlendi sulṭānum
3. Dilüm ṣad-daġ-ı tāze ġamla mātemlendi sulṭanum
4. Dü çeşmüm girye-i ḥasretle şeb-nemlendi sulṭānum
5. Ki ṭūfān-ḫīz-i eşküm cūş ėdüp yemlendi sulṭānum

II.

1. Şu rütbe şerḥa-rīz ėtdüm ki cismüm kūh-ı fürḳatde
2. Hezārān iştiyāḳ-ı fikr-i ruḫsāruñla ḥayretde
3. Olurken bülbülāsā nāliş-efzā bezm-i miḥnetde
4. Görüp vech-i hümāyūnuñ şükür gülzār-ı ṣoḥbetde
5. Nesīm-i būy-ı ḫulḳuñ ḳulların şemlendi sulṭānum

---

48 [Dünya yartıldığından beri ne böyle değerbilir bir padişah ne de senin gibi köleliğe sadık kalan geldi.]

49 [Çok kederli bir âşık olan Nakşî'ye; kıskançlığı âdet edinmiş, saçmalayan (kişilerle) yakınlıktan dolayı inziva (isteği) geldi.]

77 Y 45[b]-46[a].

I. [Sultanım! İnleyiş ve ahım ney gibi yine nefeslendi. Sultanım! Bütün âlem, feryadımı duyup bana katıldı. Sultanım! Gönlüm yüz taze keder yarasıyla matemlendi. Sultanım! İki gözüme, hasretin gözyaşıyla çiy düştü. Sultanım! Böylece tufanlar kaldıran gözyaşım coşup denize döndü.]

II. [Bedenime ayrılık dağında, hayret içerisinde, yüzünün düşüncesiyle binlerce kez şevklenerek o kadar yara açtım ki... Sultanım! Kulların sıkıntı meclisinde, feryadını bülbül gibi artırırken, şükür ki uğurlu yüzünü sohbetin gül bahçesinde görüp (üstün) yaratılışının kokusunun rüzgârını kokladı.]

III.

1. Ṭutuşsa n’ola nār-ı fürḳatüñle baḥr ü berrāsā
2. Ser-ā-pā nāle-rīzān oldı zīrā ʿālem [ü] dünyā
3. Vücūd-ı bī-naẓīrüñ ḥaşre dek ġam görmesün aṣlā
4. Dil-i mecrūhuña genc-i nihānından şükür Mevlā
5. Şifā-yı cāvidānī luṭf ėdüp emlendi sulṭānum

IV.

1. Bi-ḥamdi’llāh yine bāb-ı kerem Ḥaḳdan güşād oldı
2. Açıldı ġonçe-i bāġ-ı ümīdüm ʿişve-zād oldı
3. Duʿālar müstecāb oldı göñüller ber-murād oldı
4. Olup āzād ġamdan bendegānuñ cümle şād oldı
5. Peyām-ı ṣıḥḥatüñle düşmenān ġamlandı sulṭānum

V.

1. Seni dil-şād ėde hemvāre Mevlā düşmenüñ maḳhūr
2. Hemīşe cāh-ı devletde olasın dāverā mesrūr
3. Süleymān-ı zamānsın zīr-i pāyuñda ben eżʿaf mūr
4. Bu **Nakşī**-i ṣenā-ḫᵛānuñ derinden eyleme mehcūr
5. Senüñ devrüñde zīrā şād u ḫurremlendi sulṭānum

III. [Dünya âlem, ayrılık ateşinle deniz ve kara gibi tutuşsa ne var! Çünkü (hepsi) baştan ayağa feryat saçar. Benzersiz vücudun, mahşere kadar asla keder görmesin. Şükür ki Mevla, gizli hazinesinden onun yaralı gönlüne kalıcı şifa lütfedip sultanım ilaç buldu.]

IV. [Sultanım! Allah’a hamdolsun! Allah’tan cömetliğin kapısı yine açıldı. Ümit bağımın goncası açıldı, nazlandı. Duaların gereği yerine geldi, gönüller isteğine kavuştu. Kölelerinin hepsi kederden kurtulup mutlu oldu. Düşmanlar senin sağlık haberinle kederlendi.]

V. [Mevla daima senin gönlünü şad etsin, düşmanını ise kahretsin. Ey doğru hükümdar! Devlet makamında daima sevinçli olasın. Sen zamanın Süleymân’ısın, ben de ayağının altında en zayıf karıncayım. Bu övgücü Nakşî’ni kapından ayırma; çünkü o, senin devrinde mutlu oldu ve sevindi.]

78.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Varıcaḳ dīvān-ı ʿulyāda baña yā Rabbenā
   Ol dīvān-ı bī-naẓīrde ḳıl ʿaṭā yā Rabbenā

   Bir dīvān kim anda yeksāndur ḳamu şāh u gedā
   Ḳadrüm eyle raḥmetüñle kām-revā yā Rabbenā

3. Çün bu fānīde velī ṭutdum dīvāne meslegin
   Cürmüm ʿuḳbāda ola ʿafva sezā yā Rabbenā

   Ėtme rüsvā ol dīvān-ı ḥaşr-ı ʿālemde beni
   Ol meded-res eylerem senden recā yā Rabbenā

5. ʿAvn-ı luṭfuñla zihī tertīb-i dīvān eyledüm
   Dilerem ḳadri bula rıfḳ [u] rehā yā Rabbenā

   Ḥaşr-ı dīvān-ı ḥużūruñda daḫı dīvānumuñ
   ʿÖẕri maġfūr ḫayrı maḳbūlüñ ola yā Rabbenā

7. **Nakşī**-i ʿişyānverüñ ʿafvuñ umar ez-cān u dil
   Sen ʿināyet kānısın luṭf ėt aña yā Rabbenā

---

78 Y 47[b].

1 [Ya Rabbi! Yüce divana varınca o benzersiz divanda bana lütufta bulun.]

2 [Ya Rabbi! O bir divandır ki onda bütün padişah ve köleler birdir. Merhametinle (orada beni) isteklere ulaşmaya layık değerde gör.]

3 [Ya Rabbi! Bu fânide (dünyada) delilik mesleğini tuttum ama ahiretde suçum, afva uygun görülsün.]

4 [Ya Rabbi! Âlemin toplandığı o divanda beni rezil rüsva etme. Yardıma yetiş, senden rica ederim.]

5 [Ya Rabbi! Lütfunun yardımı sayesinde ne hoş divan tertip ettim; dilerim o, kurtuluş ve tatlılıkla değer bulur.]

6 [Ya Rabbi! Senin huzurunda toplanan divanda dahi divanınımın kusurları affedilsin, hayırları senin (tarafından) kabul görsün.]

7 [Ya Rabbi! İsyankâr Nakşî'n, can ve gönülden senin affını umar; sen yardım kaynağısın, ona lütfet.]

79.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Yā Rab beni ḳıl devlet-i dāreyn ile iḥyā
   Budur dilegüm senden ʿaṭā eyle müdāmā

   Ben bir güneh-efzā heme ʿişyānverüm ancaḳ
   ʿAfvuñla meded-res olup eyle baña aʿṭā

3. Īmānum emānet saña hemvāre ki İblīs
   Şerrinden emīn eyle meded ey ġanī Mevlā

   Vėr cennet [ü] ḥūrānı kim isterse aña kim
   Sensin bu cihān içre baña maḳṣad-ı aḳṣā

5. Ol faḫr-i resūlüñ yüzi ṣuyına İlāhā
   Ḳıl raḥmet [ü] luṭfuñla ḳuluñ **Nakşī**yi iḥyā

80.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . -

1. Bāreka'llāh Muṣṭafā Ḫān-ı zamān
   Kim odur şāhenşeh-i ʿOs̱māniyān

---

79 Y 47[a]-48[a].

1 [Ya Rabbi! Beni dünya ve ahirette talihe (kavuşturup) ihya et. Senden dileğim budur, daima lütfet.]

2 [Ben tamamen günahı artmış bir isyankârım; ancak affınla yardıma yetişip bana lütfet.]

3 [Ey zengin olan Mevla, yardım et! İmanım daima sana emanet, (beni) İblis'in şerrinden emniyette bulundur.]

4 [Cennet ve hurilerini kim isterse ona ver; bana bu dünya içinde, arzuların son haddi sensin.]

5 [Allah'ım! O resullerin övüncünün yüzü suyu için, kulun Nakşî'ye merhamet ve lütfunla hayat ver.]

80 Y 48[a]-48[b].

1 [Allah mübarek etsin! Zamanın Mustafa Han'ı, Osmanlıların padişahlar padişahı odur.]

ʿAvn-ı Tevvāba olup nāʾil bugün
Taḫta ʿadl ile cülūs ėtdi hemān

3. Maḳdem-i teşrīf-i yümn ü şevketin
Güş ėdince ʿālem oldı şādmān

Neyyir-i aʿẓam gibi oldı bedīd
Burc-ı evreng-i ṣafā üzre ʿıyān

5. Mesned-i rifʿatde hemvāre ola
Maẓhar-ı tevfīḳ-i Rabbü'l-müsteʿān

Tīġ-ı ser-tīzi hemīn keskin olup
Ser-nigūn olsun yolında düşmenān

7. Sāye-i ʿahdinde şarḳdan ġarba dek
Mihr-i iḳbāli ola pertev-feşān

Tā ebed bu devlet ü dārāt ile
ʿĀlem [ü] dünyā bula emn ü emān

9. Rubʿ-i meskūnda oḳutsun ḫuṭbesin
Sikke-i iclālin ėdüp dād-resān

Her ne cānibe sürerse raḫşını
Feṭḥ ü nuṣret ile olsun hem-ʿinān

---

2 [Bugün, tövbeleri kabul eden Allah'ın yardımına erişip böylece adaletle tahta oturdu.]
3 [Âlem, onun büyük ve uğurlu teşrifinin adımlarını duyunca mutlu oldu.]
4 [Sefa tahtının burcu üzerinde, çok yüce bir güneş gibi açıkça göründü.]
5 [Daima, yükselme makamında (iken), kendisinden yardım istenen Allah'ın yardımına ulaşsın.]
6 [Ucu keskin kılıcı tıpkı böyle keskinleşsin, düşmanlar onun yolunda başaşağı olsun.]
7 [Onun talih güneşi, devrinin gölgesinde, doğudan batıya kadar ışık saçsın.]
8 [Dünya âlem, bu devlet ve gösterişle ta ebediyete kadar emniyet bulsun.]
9 [Dünyanın kara olan dörtte birlik kısmında, büyüklüğünün parasıyla (herkese) yardım ulaştırıp hutbesini okutsun.]
10 [Atını her ne tarafa sürerse Allah'ın yardımı ve fetihle yan yana / arkadaş olsun.]

11. Zevraḳ-ı eyyāmınuñ yā Rab müdām
Reh-beri Ḥıżr ola İlyās keştibān

Reʾy ü tedbīri ḳıla ṭuġrasıveş
Ḳabża-i tesḫīre āfāḳı her ān

13. Ḥaḳ ḫaṭālardan vücūdın ḥıfẓ ėdüp
Ṣīt-ı ʿadlin ḳıla dehre rāygān

Nakşī-i iḫlāṣkārı ṣıdḳ-ıla
Taḫt tebrīkin ṣenāveş nā-gehān

15. Ṭarḥ ėdüp dü-beyt-i şevket-zā ile
Ḳıldı dü-tārīḫ-i ġarrā armaġan

Ṣāḥib-i ʿadl-i bülend Ḫān Muṣṭafā [1171]
Cāʾ-i ẓıll-ı Ḥayy [u] sulṭān-ı cihān [1171]

81.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥamdüli'llāh buldı devrān yine eski demleri
Mevsim-i ʿadl ėtdi dād-ḫˇāhāndan red ġamları

---

11 [Ya Rabbi! Onun dervinin kayığının rehberi Hızır, kaptanı İlyâs olsun.]
12 [Onun görüş ve tedbiri, tuğrası gibi, ufukları her an boyun eğdirme pençesine alsın.]
13 [Allah, onun vücudunu hatalardan koruyup dünyada, onun adaletinin ününü artırsın.]
14, 15 [Ona kalpten bağlı Nakşî'si doğrulukla, taht tebriğini, ansızın övgü gibi düzenledi; onun büyüklüğünü meydana çıkaran iki beyitle, (padişaha) iki parlak tarih armağan etti.]
16 [Yüce adalet sahibi Mustafa Han, dünya sultanıdır ve Allah'ın gölgesi yerindedir.]

81 Y 48^{b}-49^{b}.

1 [Allah'a hamdolsun! Dünya yine eski zamanlara döndü. Adalet mevsimi, adalet isteyenlerin kederlerini geri çevirdi.]

Bād-ı ġam gitdi gider ġayrı Varādīn semtine
Kim bu dīn [ü] devlete esmekde şevḳ meltemleri

3. Secde-i şükre varup cümle ʿibād-ı Müslimīn
Oldı dergāh-ı Ḫudāya bu ṣenā elzemleri

Rūḥı şād olsun ki Sulṭān Aḥmedüñ yatduḳça ol
Ṣaġ ola tā ḥaşre dek şeh-zāde-i ekremleri

5. Ol ḫıdīv-i eslefüñ ṣulb-ı hümāyūn-gerdesi
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā-yı zāde-i aʿẓamları

Cālis-i evreng-i ʿadl-āyīn [ü] zīb oldıġı ḥīn
Oldı āfāḳa neşir-zā eymen-i maḳdemleri

7. Ṣīt-i ġarrā ḫuṭbe-i nev-sikke-i iḳbālveri
Ḳıldı hep iḥyā selāṭīn-i kühen-aḳdemleri

Ḫavf-ı tīġ-ı saṭvetiyle ser-be-pā güm-nām olup
Esb-i ṭabʿ-ı bāġyānuñ hep kesildi yemleri

9. Zümre-i bīmār-ı dehrüñ çün ṭabīb ol dāverüñ
Şerbet-i iḥsān [u] dādı oldı maḥż-ı emleri

---

2 [Artık Veradin semtine kaygı rüzgârı gitti gider. Bu din ve devlete de şevk meltemleri esmektedir.]
3 [Bütün Müslüman kullar, şükür secdesine vardı; Allah'ın dergâhına bu övgüleri çok lüzümlu oldu.]
4 [Sultan Ahmed'in ruhu, o yattıkça şad olsun; onun pek cömert şehzadeleri de ta mahşere kadar sağ olsun.]
5 [Yani (kastettiğim) önceki padişahlardan (Sultan Ahmed'in) o uğurlu dölünden gelen onun yüce oğulları Sultan Mustafa!]
6 [Süslü ve adaletin âdet olduğu tahta oturduğu zaman; onun gelişinin uğuru, ufuklara yayıldı.]
7 [Onun parlak ünü ve talihli yeni parasının hutbesi, (dünyaya) daha önce gelmiş, eski sultanları hep ihya etti.]
8 [Azgın yaratılışlı atların adları, baştan ayağa unutulup onların yemleri, onun ezici kuvvetinin kılıcının korkusundan hep kesildi.]
9 [O insaflı hükümdarının bahşiş ve lütfunun şerbeti, tabip gibi, dünyadaki hasta zümresinin ilaçlarının ta kendisi oldu.]

Her ne kim emr ėtse der-ḥīn reʾyine bā-ʿavn-ı Ḥaḳ
Aḥsenü'l-vech ile rām eyler hezārān kemleri

11. Öyle bir muḥkem ṭarūḥ-ı bī-bedeldür ḥükmi kim
Çillesin çekmekde ʿacz eyler nėçe Rüstemleri

Nāvek-i zer-pāş-ı ḳahrı olsa endāḫte ne dem
Sīne-i ʿudvānda zerḳ olup vėrür peyġamları

13. İstese emr-i şerīfiyle ʿadālet-rīz olur
Milket-i ʿOṯmāniye bir kemterīn ādemleri

Eyleyüp müstaġraḳ-ı iḥsān şu rütbe ʿālemi
Ol şeh-i gerdūn güm-nām eyledi Ḫātemleri

15. Midḥat-i gülşengeh-i ʿadliyle mānend-i hezār
ʿIṭr-sāy oldı dimāġ-ı nāsa dādı şemleri

Ḥaḳḳ aña bir mertebe tevfīḳın aʿṭā ėtdi kim
Ėtdi dūr āsīb-i dūr-ā-dūrdan ʿālemleri

17. Olmada ber-vefḳ-ı maṭlab luṭf-ı Ḥaḳla rū-nümā
Ṭabʿ-ı pākinde o şāh-ı aʿẓamuñ mübhemleri

---

10 [Her neyi emretse o görüşüne binlerce kötüyü, Allah'ın yardımı sayesinde en güzel vesileyle anında boyun eğdirir.]

11 [Hükmü, öyle sağlam ve benzersiz bir uzak atıştır ki nice Rüstemler onun kiriş yayını çekmekten âcizdir.]

12 zerḳ: zerk P. (İmla gereği değiştirildi.) [Onun kahrının altın saçan oku, ne zaman atılsa düşmanın göğsüne batıp haberleri verir.]

13 [İstese şerefli emirleriyle, en hakir bir adamı bile Osmanlı ülkesine adalet saçar.]

14 [O dünya padişahı, âlemi o derece lütfa daldırdı ki Hâtemlerin adını unutturdu.]

15 [Onun adaletinin gül bahçesinin övgüsüyle, lütfunu kokusu, insanların genzine bülbüle (yaptığı) gibi güzel koku sürdü.]

16 [Allah, yardımını ona öyle bir mertebede lütfetti ki âlemleri uzun uzadıya olan afetlerden (onun hürmetine) uzak tuttu.]

17 [O yüce padişahın temiz yaratılışında kapalı olanlar, Allah'ın lütfu ile, onun isteklerine uygun olarak meydana çıkar.]

Görmedüm cūd u saḫā ile naẓīrin ol şehüñ
Yoḳladum cümle tevārīḫ-i ʿadil-muʿcemleri

19. Şāʿirān ʿacz ėtdi hep ṭarḥ-ı şenāsın ėtmede
Kim füzūn ol ḥadden aḫlāḳ-ı bihīn aʿẓamları

İşte bu resme ėdüp cürʾet biraz naḳş eyledi
Çün ṣadef kilküm ṣaçup īn-naẓm-ı dürr-ebkemleri

21. Nev-zemīn bir ḫoş edā ile bu **Nakşī** kemteri
Ḳıldı inşā çün duʿā bu naẓm-ı cān-iʿlamları

Ol serīr-ārā-yı ʿadl olduḳça devletle hemīn
Fetḥ ü nuṣret ola reʾy-i ẕātınuñ maḥremleri

23. Şöyle vaḥşet-rīz ola kim dāʾimā aʿdā-yı dīn
Ola peyveste-i ʿayyūḳü'l-emān mātemleri

Ḫande-rīz olduḳça ol taḫtında naṣr u ʿadl ile
Düşmenānuñ ola ḫūn-pāşīde çeşm-i nemleri

25. Gün-be-gün fer-rīz olup ḫurşīd-i baḫtıyla cihān
Ola ekdārdan maṣūn ẕāt-ı bülend-efḫamları

---

18 [Sırayla dizilmiş adaletli tarihlerin hepsini yokladım; o padişahın cömertlikte benzerini görmedim.]

19 [Şairler, onun övgüsünü düzmekte hep acze düştüler; çünkü onların (padişahın) seçkin, yüce ahlakları o hadden fazladır.]

20 [Kalemim cüret edip, bu dilsiz inciye benzer şiirleri sedef gibi saçarak işte bu tarzda biraz nakşetti.]

21 [Onun bu hakir Nakşî'si, yeni tarzda olan hoş bir eda ile; gönlü anlatan, dua gibi olan bu şiiri yazdı.]

22 [O, talihle tıpkı böyle, adaletin tahtını süsledikçe Allah'ın yardımı ve fetih, o zatın fikrinin mahremleri olsun.]

23 [Din düşmanları daima öyle çok ürksün ki matemleri, gökyüzünün aman dilenen en uzak yerine ulaşsın.]

24 taḫtında: taḫtında P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O, tahtında yardım ve adaletle gülücükler saçtıkça düşmanların nemli gözleri kan saçsın.]

25 [Dünya, onun bahtının güneşiyle günden güne ışık saçsın; onların çok şerefli, yüce zatları kederlerden korunsun.]

Bir ġazelle ḳıl biraz ḥāl-i dilin ʿarż **Nakşi**yā
Kim dükenmez vaṣf-ıla ʿahd-āver-i erḥamları

27. Āh o şūḫ-ı ʿişve-zāduñ zülf-i ḫam-der-ḫamları
Gerden-i ʿuşşāḳuñ oldı dāmgeh-i mübremleri

Dīde-dūz olduḳça ḥayret-rīz ėdüp yek-naẓrada
Biñ dili ser-mest ėder çeşm-i siyeh-bādemleri

29. Yā melekdür yā perī nevʿ-i beşerde miṣli yoḳ
Kim ėder ḥayrān ḫırām ėtdükçe ḳaddi remleri

Yalıñuz bir ben degül üftāde-i ḥasret-keşi
Ėtdi dil-beste kemend-i ʿışḳa çün sersemleri

31. Görmedüm ʿömrümde **Nakşī** ol gül-endāmveş güzel
Ḳoḳladum būs ėderek çoḳ şūḫ-ı ġonçe-femleri

Ḥaḳ hemān Ḫān Muṣṭafānuñ ʿömrin efzūn ėde kim
Genc-i ṭabʿıdur zihī ehl-i dilin maḳsemleri

33. Lālezār-ı baḫtı maṭlūbınca her dem bāz olup
Devr-i şevḳınuñ ʿibādu'llāh ola ḫurremleri

---

26 [Ey Nakşî! Bir gazelle gönlünün hâlini de biraz bildir; çünkü onun çok merhametli devrinin vasıfları (anlatmakla) tükenmez.]

27 [Ah! O nazlı şuhun büklüm büklüm saçları, âşıkların boynuna önlenemez bir tuzak oldu.]

28 [Onun siyah badem gözleri, tek bakışla gözü delip hayrete düşürdükçe bin gönlü sarhoş eder.]

29 [O ya melek ya da peridir, insanoğlunda benzeri yoktur; salındıkça boyunun titreyişleri (insanı) hayran bırakır.]

30 [Onun hasret çeken tutkunu yalnız bir ben değilim; çünkü (nice) sersemlerin gönlünü aşkın kemendine bağladı.]

31 [Ey Nakşî! Çok gonca ağızlı şuhu öperek kokladım (ama) ömrümde o gül endamlı gibi bir güzel görmedim.]

32 [Allah, Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın; çünkü onun mizacının hazinesi, gönül erbabının pınardır, ne hoş!]

33 ḫurrem: ḥurrem P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Onun bahtının lale bahçesi, her an istediği gibi açılsın; Allah'ın kulları, onun şevkli devrinde sevinsin.]

82.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1, Bāreka'llāh Muṣṭafā Ḫān-ı Arisṭō-yı ʿuḳūl
Olıcak evreng-i iclāle ʿadāletle vuṣūl

Vėrdi ḥükm-i nām-ı ṣavlet-zāy [u] şefḳatle niẓām
Ser-be-pā āfāḳ-ı nās olmışdı ġamla bī-ḥuṣūl

3. Yeñiden cān buldı gūyā cism-i devlet şübhesüz
Ḫande-rīz oldı yüzinden bī-ʿaded miskīn melūl

Seyr ėdüp ḫaṭṭ-ı ruḫın **Nakşī**-i iḫlāṣ-āveri
Oldı tebrīke ṣenāda iki tārīḫi şümūl

5. Vech-i Sulṭān Muṣṭafāya vėrdi devletle bihīn [1171]
Liḥye-i şevḳ-ı laṭīf [ü] zībī-i nūr-ı Resūl [1171]

---

82 Y 49[b].

1,2 [Allah mübarek etsin! Akılların Aristo'su olan Mustafa Han büyüklük tahtına adaletle ulaşınca şefkatli ve saldırıcı namının hükmüyle (âleme) düzen verdi. (Öncesinde) dünyadaki insanlar, kederden baştan ayağa görünmez olmuştu.]

3 [Devletin bedeni sanki yeniden can buldu; onun sayesinde, saysısız zavallı ve üzgün, gülücükler saçtı.]

4 [Ona temiz kalple bağlı Nakşî'si, onun yüzündeki sakalı görüp iki tarihi de içine alan bir tebrikle övgüde bulundu.]

5 [Tatlı şevkin sakalı, Sultan Mustafa'nın yüzüne talihle çok iyi (şekilde), Resul'ün nurlu süsünü verdi.]

83.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

ا İbtidā elf ile ḫāme ḳıldı bedʾ-i medḥ-i şāh
ب Besmeleyle ṣāniyā īn-naẓma vėrdi ḫoş cibāh

ت Taḫt-ı ʿulyāya cülūs ėdince Sulṭān Muṣṭafā
ث Ṣābit oldı cümle ḫulyā-rīzüm olan intibāh

ج Cānib-i Ḥaḳdan ʿaṭā-yı maḥżdur kim ẕātı çün
ح Ḥamd-ı Yezdān ėtdi hep āfāḳ-ı nās bī-iştibāh

خ Ḫuṭbe-i nām-ı hümāyūnıyla nev-sikkesini
د Dād-ḫᵛāhāna ṣabā tefhīme oldı rū-be-rāh

ذ Ẕikr-i ṣīt-i behcet-efrūzın ser-ā-pā gūş ėdüp
ر Reʾy-i ʿadliyle sefīd-fām oldı her baḫt-ı siyāh

ز Zer-ger-i çarḫ aña bir tāc-ı muraṣṣaʿ düzdi kim
س Ser-girān-ı efser-i iḳbāl-residür mihr ü māh

ش Şarḳ u ġarba şöyle neşr oldı ki şān u şevketi
ص Ṣanki ʿālem yeñiden geydi ser-ā-ser zer külāh

---

83 Y 49[b]-51[a].

1 [Kalem, padişahın övgüsüne, en önce elifle başladı. İkinci olarak da bu şiire besmeleyle hoş taraflar kattı.]

2 [Sultan Mustafa yüce tahta oturunca, uyanıkken gördüğüm düşlerin hepsi ispatlandı.]

3 [Şühhesiz onun zatı, Allah tarafından (gelen) lütfun ta kendisi olduğudan bütün insanlar, Allah'a hep hamdetti.]

4 [Sabah meltemi, onun uğurlu adının hutbesi ile yeni parasını yardım isteyenlere anlatmak için gitmeye hazırlandı.]

5 [Her kara bahtlı, onun güzellikle parlayan ününün anıldığını baştan ayağa duyup onun adaletli görüşü sayesinde beyaz renge büründü.]

6 [Felek denen kuyumcu ona mücevherlerle süslü (öyle) bir taç düzdü ki güneş ve ay, onun talih eriştiren tacının sarhoşudur.]

7 [Onun şan ve büyüklüğü, doğu ve batıya öyle yayıldı ki sanki âlem baştan başa yeniden altın külah giydi.]

ض Ḍāl-meşreb ehl-i rişvet ʿırḳın ėdüp munḳaṭıʿ
ط Ṭarfetü’l-ʿayn içre ḳıldı seyf-i ḳahrıyla kūtāh

9. ظ Ẓulmüñ adın ẕikr ėder ferd ḳalmadı devrinde hīç
ع ʿAdl-ile oldı niẓāmü’l-ʿālem ol necm-i sipāh

غ Ġayrı tīġ çekmek ne ḥācet ol şeh-i şāḥib-ḳırān
ف Fāriġ oldı min-baʿad fīʿ linden ʿudvān ėdüp āh

11. ق Ḳanġı düşmen gūş ėtse saṭvetin vaḥşet ile
ك Gerdeni baġlı ḳulı olup bürinürdi siyāh

ل Lā-muḥāl anuñ gibi gelmiş ḫilāfet taḫtına
م Merd daʿvāda saḫāda bir şeh-i vālā-yı cāh

13. ن Nās-ı dehre ser-be-ser dād-baḫş-ı elṭāfı ile
و Vėrdi ḥükmin ol şeh-i dīn-i mübīn [ü] ḫayr-ḫᵛāh

ه Her ḫuṣūṣda maẓhar-ı tevfīḳ-ı Ḥaḳ olup zihī
ى Yümn-ile oldı cihāna dāver-i ʿālem-penāh

15. Elf-nāmeyle çü himmet buldı medḥi ol şehüñ
Vaṣf-ı āṯārın maḳām-ı naẓma ḳıldum būsegāh

---

8 [Sapkın mizaçlıların ve rüşvet erbabının kökünü kesip göz açıp kapayıncaya kadar geçen sürede kahır kılıcıyla kısalttı.]

9 [Onun devrinde zülmün adını anan fert hiç kalmadı; ordunun o güneşi, adaletle alemin düzeni oldu.]

10 [Artık kılıç çekmeye ne gerek var! O her zaman başarı kazanan padişah, düşman ah edince bundan sonra (bu) hareketinden de vazgeçti.]

11 [Hangi düşman onun ezici kuvvetini duysa ürkerek, onun boynu bağlı kulu olup siyaha bürünürdü.]

12 taḫtına: taḥtına P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Hilafet tahtına onun gibi davasında yiğit, cömertlikte makamı yüce bir padişah gelmiş olması imkânsızdır.]

13 [İyiliği isteyen o İslam padişahı, dünyadaki insanlara baştan başa lütuflarını bahşederek hüküm verdi.]

14 [Her konuda Allah’ın yardımına erişip uğurla, dünyada âlemin sığındığı insaflı bir padişah oldu, ne hoş!]

15 [O padişahın övgüsüne “elif-nâme” ile gayret bulunduğu için, onun eserlerin vasfını (başa alarak) şiir makamına öpülecek yer kıldım.]

Naḳle gelmez ʿunṣur-ı māhiyyeti bir vech-ile
Ḳafiye teng olmasa eylerüm işrāb-ı refāh

17. Ehl-i diḳḳat baḳmasun noḳṣānuma ėdüp ʿafıv
Dīger istiʿmāl-i ḳāfiy'ėtdügüm gāh u bi-gāh

Bir yėre cemʿ olsa ʿaṣruñ nükte-dānı ḥāṣılı
Vaṣfı bir dürlü dükenmez yazmaḳ ile çün giyāh

19. İşte bu vech ile remz ėtdi ėdüp cürʾet hemān
Ẕikr-i āṯār-ı hümāyūnın bu kemter pīş-i rāh

Bī-kes ü bī-behre deh-sāle ėrüp Kīlārda
Zümre-i serheng içinde günde ėdüp yüz biñ āh

21. Gerçi her fenden birer nebzeyle meşhūrdum velīk
Ẕātuma ferd olmadı ḳadr-āşinā ḳaldum tebāh

Böyle ālām ü taḥassürle felāket-rīz olup
Künc-i ʿuzletde mekīn ʿuzlet-keş iken bī-beḳāh

23. Neyyir-i aʿẓam-veş oldı burc-ı eşrefden bedīd
Şāhid-i kevkeb-fürūzum pür-żiyā-yı taḫtgāh

---

16 [Onun özelliklerinin unsurları, hiçbir vesileyle anlatılamaz; kafiye dar olmasa maksadı rahatça kapalı olarak anlatırdım.]

17 ("ḳāfiye ėtdügüm", vezin gereği ḳāfiy'ėtdügüm" şeklinde okundu.) [Dikkat sahipleri (beni) affedip eksiğime, (yani) zaman zaman kullandığım diğer kafiyelere de bakmasın.]

18 [Kısacası, asrın nükte bilenleri bir yere toplansa da onun ot gibi (çok) olan vasıfları yazmakla bir türlü tükenmez.]

19 [Bu en hakir (kişi), yolun önünde, uğurlu eserlerinin anlatmak için işte bu vesileyle cüret edip böylece imada bulundu.]

20, 21 nebzeyle: nebze ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Serheng zümresi içinde günde yüz bin ah edip, Kiler'de kimsesiz ve nasipsiz olarak on yaşına geldim; gerçi her fenle bir nebze meşhurdum ama zatımın değerini bilen bir fert bulunmadı, mahvoldum.]

22, 23 [Ben böyle üzüntüler ve hasretle felakete uğramış, inziva köşesinde oturmuş, sürekli olmayan bir inziva çekerken yıldızları aydınlatan sevgilim, tahtı ışıkla doldurarak en şerefli burçtan, en yüce güneş gibi ortaya çıkdı.]

Refḳ u dād ile olınca cālis-i evreng-i zīb
Çün mürīd ėtdi beni irşād o ḳuṭb-ı ḫānḳāh

25. Ḳulların bir bir geçürdi dīdeden mā-fi'ż-żamīr
Nā-gehān bu kemtere ḳılduḳda tevcīh-i nigāh

Sünnet Odası maḥall-i dil-güşāya eyledi
Ben ḳuluñ iḥżār u şāyān iltifāt-ı cāy [u] cāh

27. Bir iki aġreb suʾāl ėdince emr-i Ḥaḳḳ ile
Ḥamd ola der-hīn cevābın ḳıldum inhā bī-günāh

Ḥālüme şefḳatle engüşt ber-dehān ėdüp dėdi
Künc-i ġamda ben gibi ḳalduñ nėçe dem vāh vāh

29. Bir suʾālüm daḫı var saña cevāb vėrür iseñ
Şimdi Ḫāṣ Odaya aluram dėdi bī-iştibāh

Çünki Nakşīseñ benümle saña naḳş-ı ʿālemi
Ḳıl taṣavvur dėseler ne güne eylersin güvāh

31. Ġavṭa-i ḳulzüm-i ḥayretden ṣadefvār aġz açup
ʿAvn-ı Īzidle bu güne ḳıldum īṣār-ı refāh

---

24 [O büyük dergâhın kutbu, yavaşlık ve adaletle süslü tahta oturunca, beni mürit gibi doğru yola iletti.]

25 [Ansızın bu en hakir (kula) bakışını çevirdiğinde kullarını içten bir istekle bir bir gözden geçirdi.]

26 (25. beytin ikinci mısrası olan "Nā-gehān bu kemtere ḳılduḳda tevcīh-i nigāh" 26. beyitten önce 50[b]de ilk mısra olarak tek başına yazılmıştır. Bu mısra 50[b]'ye yanlışlıkla yazılmış olmalıdır.) [Gönlü açan bir yer olan Sünnet Odası'nı ben kuluna iltifat yeri ve mevkii kılıp hazırlattı, layık gördü.]

27 [(Bana) bir iki çok tuhaf soru sorunca, hamdolsun, Allah'ın emriyle günahsızca, o anda cevabını yetiştirdim.]

28 [(Hayret içerisinde) parmağını ağzında götürüp hâlime şefkatle "Vah vah! Keder köşesinde nice zaman benim gibi kaldın." dedi.]

29 ["Sana bir sorum daha var; (ona) cevap verirsen şüphesiz, şimdi (seni) has odaya alırım." dedi.]

30 [Sana benim için "(Padişahla) âlemin nakışlarını hayalinde canlandır." deseler ne tarzda şahitlik edersin? Çünkü sen Nakşî'sin /nakışçısın.]

31 [Hayret denizine batmış sedef gibi ağız açıp Allah'ın yardımıyla bu tarzda bolluk saçtım.]

Ben ne ḫākem pādişāhum dėyerek iḫlāṣ ile
İki destüm bāz ėdüp ḳıldum bu resme ilticāh

33. Ḫażret-i naḳḳāş-ı ḳudret naḳş-ı nuṣretle senüñ
Devletüñ ḳılsun müzeyyen dėyicek ol pādişāh

Āferīn siḥr-āferīn ile buyurdı kim seni
Ḫāṣ Odaya hem muṣāḥiblikle aldum ol āgāh

35. Güş ėdüp ḳırḳ Ḫāṣ Odalı ṣavt-ı taḥsīnle ḳamu
Bāreka'llāh dėdi ey ḳuṭb [u] şeh-i ẓıll-ı İlāh

Ser-be-pā bir ḳat libās-ı fāḫir ilbās eyleyüp
Ḳıldı ḥaddümden ziyāde iltifāt beynü'ş-şebāh

37. Ṣırt semūr ḳonṭoş ḳavuḳ ṣarıḳ ḳabā dībā vü şāl
Her levāzımın tamāmen ėtdi aʿṭā-yı sipāh

Hem daḫı nevbetçi başılıḳla kim eski olur
Yüz ġurūş buçaḳ bahāsı aña da olsun ʿaṭāh

39. Ḳıldı nev-ḳānūn ḫazīne-i hümāyūndan o dem
Ḫaṭ çeküp emr ėtdi **Naḳşī**dür sebeb ḫod pīş-i rāh

Yaʿnī bundan böyle kim Ḫāṣ Odaya gelse aña
Bu siyāḳ üzre vėrilsün dėyü emr ėtdi o şāh

---

32 [Temiz kalple "Padişahım, ben ne toprağım ki!" diyerek, iki elimi açıp bu tarzda (ona) sığındım.]

33, 34 [Ben "Her şeye gücü yeten Nakkâş hazretleri (Allah), yardımının nakşıyla senin devletini süslesin." deyince o padişah, "Âferin, büyüleyici!" (sözleri) ile "Seni Has Oda'ya, hem de musahiplikle aldım, bilmiş ol!" (diye) buyurdu.]

35 [Kırk Has Odalı'nın hepsi (bunu) duyup, beğenerek alkışlama sesleriyle "Ey Allah'ın gölgesi olan padişah ve kutup! Allah mübarek etsin!" dedi.]

36 [O; (bana) baştan ayağa, bir kat övünme elbisesi giydirip benzerlerim arasında, haddimden fazla iltifat etti.]

37 [Sırt samur kontoş, kavuk, sarık, kaftan, süslemeli ipek kumaş ve şal (gibi) her ihtiyacı askere tamamen bahşetti.]

38 ["Hem de kim nöbetçibaşılıkta eskirse ona da yüz kuruş bıçak parası bahşiş verilsin." (dedi.)]

39, 40 [O anda, devlet hazinesi hakkında yeni bir kanun koydu; hat yazdırıp emretti. O padişah "(Buna) kendisi yolun önünde olan Nakşî sebeptir, yani bundan böyle kim Has Oda'ya gelse ona bu şekilde (bahşis) verilsin." diye emretti.]

41. Bī-sebeb öyle ḳarīḥa-i hümāyūndan ṣudūr
Oldı bu luṭf-ı şeref-pīrā baña cāy-ı penāh

Bermek-ile Ḫātemüñ ṭayy ėtdi nāmın ḥaḳ bu kim
Ol ḫıdīv olup saḫāverlikde ḫāḳānü'ş-şebāh

43. Bir gedāya böyle bir şeh var-ısa luṭf eylemiş
Söylesün tārīḫ-şināsān işte ʿarż-ı pīşgāh

Çün bu iḥsān-ı firāvānla ben oldum kām-bīn
Yādgār olmaḳ içün bu mevżiʿe bu levḥgāh

45. Ṣāḥibü'l-ḫayrı muḥaṣṣal yād içün iḫlāṣ-ıla
Bir ʿalāmetdür bu kāna her gelen ėde nigāh

Köhnelendükçe ėde tecdīd-i levḥin hem ḫaṭın
İlticāmendem cihān durduḳça bulmaya fenāh

47. Ṣāḥibü'l-bürde olan sulṭān-ı kevneyn ʿışḳına
Bu recāmı dergehinde eyleye maḳbūl İlāh

Hem bi-ḥaḳḳ-ı çār-yār-ı bā-ṣafā iḫvānuma
.....

49. Ben gedāsın nėce şād ėtdiyse ol şāh-ı güzīn
Şād ėde ẕātın Ḫudā bī-ġam hemīşe bī-günāh

---

41 [Bir sebep olmadan, böyle kendiliğinden ortaya çıkan uğurlu bir fikir sayesinde, şerefle süsleyici bu lütuf, bana sığınılacak yer oldu.]

42 [Doğrusu, o, cömertlikte kendisine benzer hakanlara padişah olup Bermek ve Hâtem'in namını yok etti.]

43 [Tarih bilenler, bir dilenciye böyle lütfetmiş bir padişah varsa söylesin; işte önlerinde bildirilecek (yer)!]

44, 45 [Ben bu bol lütufla isteğime ulaştığımdan (buna) bir yadigâr olması için bu yere (astığım) bu levha, kısacası hayır sahiplerini temiz kalple anmak için bir işarettir; bu ocağa her gelen (ona) baksın.]

46 [Eskidikçe hem levhası hem de yazısı yenilensin; dünya durdukça yok olmaması için (ona) sığınırım.]

47 [Allah; hırka sahibi olan, iki dünya sultanı aşkına bu ricamı dergâhına kabul edilmeye yakın kılsın.]

48 (İkinci mısranın yeri boş bırakılmıştır.) [Hem de dört temiz dost hakkı için, kardeşime...]

49 [O seçkin padişah, ben dilencisini nasıl mutlu ettiyse Allah da onun zatını daima kaygısız ve günahsız olarak mutlu etsin.]

Her kim eylerse bu dīn ü devlete sūʾ-i nigeh
Āteş-i ḳahra sipendāsā ola cānı tebāh

51. Baḳma yek ḳāfiyyedür kār ėtdügüm ḫodʿayb ise
Mużṭarib ḳaldum sürūr-ı giryeden çün çāregāh

Maḳṣad ancaḳ ilticā-yı şān-ı şevket-zāsıdur
Dergeh-i Ḥaḳḳa o şāh içün açup dü desti gāh

53. Dem-be-dem sāʿat-be-sāʿat şeb-be-şeb [hem] rūz-be-rūz
Ẕātın iḥyā ėtmek içün ṣıdḳ-ıla her sāl ü māh

İki tārīḫ [ü] duʿā nāmıyla ol şāhenşehi
Böyle rāciḥ ḳıldı **Nakşī** nükte-hāy-ı intibāh

55. Kürsī-i ʿadl üzre Sulṭān Muṣṭafāʾ-i ekremi [1171]
Devlet-i dāreyn ile ėde ebed maʿmūr İlāh [1171]

84.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bāreka'llāh Muṣṭafā Ḫān ḥāriṣ-i ceng pīşvā
Kim vüfūr-ı himmetiyle vėrdi nāsa şevḳ [u] zīb

---

50 [Her kim bu din ve devlete kötü (gözle) bakarsa onun canı, kahır ateşinde, üzerlik tohumu gibi mahvolsun.]

51 [(Şiirin) tek kafiyeli olduğuna bakma! Ettiğim iş ayıpsa da (bu), çare anı geldiğinden, sevinç gözyaşlarından titrediğim / ızdırap çektiğim içindir.]

52, 53 [Amaç; sadece, zaman (buldukça) her an, saatten saate, geceden geceye, günden güne, her ay ve yıl doğrulukla onun zatını ihya etmek için, (yani) o padişah için, Allah'ın dergâhına iki eli açıp onun büyük şanına sığınmaktır.]

54 [Uyanık nükteci Nakşî, dua adı (altındaki) iki tarihle o padişahlar padişahını diğerlerinden üstün tuttu.]

55 [Allah, çok cömert olan Sultan Mustafa'yı iki dünya devletiyle, adalet kürsüsü üzerinde daima bayındır kılsın.]

84 Y 51[a]-51[b].

1 ḥāriṣ: ḫāriṣ P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Allah mübarek etsin! Savaşta çok hırslı olan reis Mustafa Han, gayretinin çokluğuyla insanlara süs ve şevk verdi.]

Gelmedi gelmez ḫilāfet taḫtına ẕātı gibi
Bir şeh-i dīn-i mübīn ḥükmi ḳavī ṭavrı edīb

3. Emr ėdince iki üç ḳanṭārlı īcādın hemān
Ṣadr-ı ʿālīsine der-ḥīn ol daḫı çün bī-şekīb

4 Żābiṭān [u] ṭopçıyāna bī-tevaḳḳuf ṣıdḳ-ıla
Nuṭḳ-ı şāhī üzre fermān eyleyince ʿan-ḳarīb

5. Ġayret ėdüp cümle fermān pādişāh-ı ʿālemüñ
Dėyü saʿy ėtdiler üstādlar iki günde ʿacīb

Yaʿnī birden iki üç ḳanṭārlı dökildi bihīn
Merḥabā ṣītiyle nās olınca ey şāh-ı mehīb

7. **Nakşī**-i iḫlāṣkārı der-ʿaḳab tebrīk içün
Maḳdem-i ḫünkāra dü tārīḫle oldı dil-firīb

Ṣavt-ı nām u ṭūb-ı ʿadli naṣr ile dāʾim ėde [1176]
Cünd-i düşmen zehresin her ān ḫāk-ı kān-ı lehīb

---

2 [Halifelik tahtına onun zatı gibi; hükmü kuvvetli, tavrı edepli bir İslam padişahı gelmedi, gelmez.]

3, 4, 5 [(Padişah) yüce sadrazamına hemen iki "üç kantarlı" icat edilmesini emredince o da o anda sabırsızlandığından topçular ve rütbeli askerlere doğrulukla, durmadan, padişahın sözü üzere emir verdi. Çok geçmeden, üstatların hepsi "Ferman âlemin padişahının!" diye gayret edip iki günde şaşılacak derecede çalıştı.]

6 [Ey heybetli padişah! Yani insanlar "Merhaba!" diye seslenince birden iki "üç kantarlı" en iyi (şekilde) döküldü.]

7 [Hemen arkasından, ona temiz kalple bağlı Nakşî'si, tebrik için padişahın ayağına iki tarihle cazip geldi.]

8 [Namının sesi ve adaletinin topu, Allah'ın yardımı ile, düşman ordusunun ödünü daima alev ocağının toprağına çevirsin.]

85.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Gönül kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet arasañ ger
Bulınmaz Muṣṭafā Ḫān gibi ḥālā ümm-i dünyāda

Mülūkān-ı selef hep ism [ü] resmiyle tevārīḫveş
Benüm ḫāṭır-nişānumdur ḫilāfum yoḳ bu imlāda

3. Bu bir şāh-ı be-nāmdur kim ėder yüz yılda bir sebḳat
Ola hemvāre ẕātı ʿadl ile çün ḥıfẓ-ı Mevlāda

Dükenmez ḥāṣılı yüz beyt eger derc eylesem el-ḥaḳ
Anuñ ẕāt-ı belīġi biñ ḳaṣīdeyle ḫod inşāda

5. Duʿā-yı devletin ḳılmaḳ baña ḫod nāsa vācibdür
Anuñ'çün muḫtaṣar ḳıldum ḳaṣīdem naẓm-ı ġarrāda

Biniş nāmıyla yıl başında çün ol ẓıll-ı ẕü'l-Mennān
Ėdince ʿazm-i Saʿd-ābād suḫan-dān oldı ābāde

---

85 Y 51[b].

1 [Ey gönül! Eğer cömertlik ocağı, gayret madeni ararsan Mısır'da (bile) şu an Mustafa Han gibisi bulunmaz.]

2 [Önceki hükümdarlar hep isim ve âdetleriyle, tarihler gibi benim hatırımdadır; bu yazdığımda yalanım yoktur.]

3 [Bu (öyle) namlı bir padişahtır ki (dünyadan) yüz yılda bir geçer; onun için, zatı daima Allah'ın koruması altında olsun.]

4 ḳaṣīdeyle: ḳaṣīde ile P. Vezin gereği değiştirildi. [Kısacası onun güzel zatının (vasıfları), doğrusu eğer yüz beyit toplasam (hatta) bin kaside ve düzyazı yazmakla da tükenmez.]

5 [Onun devletine dua etmek bana da insanlara da vaciptir; onun için kasidemi, gösterişli bir şiir olarak kısa tuttum.]

6 [O Allah'ın gölgesi, biniş (kısa süreli gezinti) adı altında yıl başında Sadâbâd'a (gitmeye) niyetlenince, sözden anlayanlar bayındır oldu.]

7, Ėdüp her biri bir güne merām-ı naẓmını inhā
Ḳudūm-ı şehryāra sāl tebrīkin ol eṣnāda

Zebān-ı ḫāmeden der-ḥīn dü mıṣraʿ ṭarḥ ėdüp Naḳşī
İki tārīḫ ile tebrīke ben de oldum āmāde

9. Bu nev-sāl-i feraḥ-fāl [ü] sürūr-efzāʾ-i zīb āmed [1172]
Hümāyūnbād yā Rab pādişāh-ı dād-muʿtāda [1172]

86.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Hezārān ḥamd-ı bī-ḥad ola kim ol Ḥayy-ı Yezdāna
Ėrişdirdi bizi yine bu sāl-i ferruḫ-ezmāna

Gidüp ālām ėrişdi feyż-ı eltāf-ı Ḫudā ḥaḳḳā
Bu eyyām-ı feraḥ-zā oldı pür-şevḳ ḫalḳ-ı devrāna

3. Gürūh-ı şāʿirān sāliyye naẓmın derc ėdüp cümle
Ki sāl tebrīkini ʿarż ėtdiler sulṭān-ı ẕī-şāna

7, 8 [Ey Nakşî! Onların her biri, yılbaşı tebriği olan siirlerin amacını o anda bir şekilde hükümdarın ayağına ulaştırırken, ben de kalemin diliyle o anda iki mısra düzenleyip iki tarihle tebriğe hazırlandım.]

9 [Süsüyle sevinci arttıran, ferahlıkla uğurlu bu yeni yıl geldi. Ya Rabbi, (yeni yıl) adalete alışkın padişaha mübarek olsun!]

86 Y 51[b]- 52[a].

1 [Daima diri olan Allah'a binlerce, (hatta) sonsuz şükür olsun; çünkü bizi yine uğurlu zamanlardaki bu seneye eriştirdi.]

2 [Doğrusu, kederler gitti; Allah'ın lütuflarının feyzi erişti. Bu ferahlık doğuran günler, dünya halkı için şevkle doldu.]

3 [Şairler zümresinin tamamı, sâliyye (yılbaşı şiiri) yazıp böylece şan sahibi sultana yılbaşı tebriğini sundular.]

Baña da emr ėdüp ol dāver-i kān-ı kerem nā-gāh
Senüñ yoḳ mı mecālüñ dėyecek bu emr ü fermāna

5. İṭāʿat eyleyüp biñ fikr [ü] endīş-i meşaḳḳatle
Bu naẓmı eyledüm inhā çü mūr pāy-ı Süleymāna

Hemān Bārī teʿālā devlet [ü] ʿömrin füzūn ėdüp
Ṣadā-yı ʿadli neşr olsun şerīʿat üzre her yana

7. Dėdi bir bī-bedel tārīḫ sāl tebrīkine **Nakşī**
Yümün ola zihī sāl-i cedīdi Muṣṭafā Ḫāna [1171]

87.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1,. Ḫabbeẕā Ḫān Muṣṭafā-yı ẓıll-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Olıcaḳ iclās-ı evreng-i şeh-i dīn-i mübīn

Meymenet-fāl-ı ḳudūm-ı devletin ez-cān u dil
Ḫayr ile yād ėtdi ez-cümle ʿibād-ı Müslimīn

3. Vaṣf-ı aḫlāḳ-ı hümāyūn-ı ḥamīdü'ẕ-ẕātını
Ẕikr ėdenlerden ṣafā-yāb olmada hep sāmiʿīn

4, 5 [Cömertlik madeni olan o insaflı padişah, bana da ansızın emredip "Senin bu emri yerine getirmeye mecalin yok mu?" deyince, bin sıkıntılı endişe ve düşünce ile (ona) itaat edip bu şiiri, Süleyman'ın ayağına, karınca gibi ulaştırdım.]

6 [Yüce Allah, onun devlet ve ömrünü böylece uzatsın; onun adaletinin sesi şeriat üzere her yana yayılsın.]

7 [Nakşî, onun yeni yıl tebriğine benzersiz bir tarih söyledi: Mustafa Han'a yeni yılı uğurlu olsun, ne hoş!]

87 Y 52[a]-52[b].

1, 2 [Ne güzel! Âlemlerin Rabb'inin gölgesi olan Mustafa Han, İslam padişahı tahtına oturunca bütün Müslüman kullar, onun talihli adımlarının uğurunu can ve gönülden hayırla andılar.]

3 [Onun övülmeye değer zatındaki mübarek ahlakının vasfını anlatanlardan (onun özelliklerini) dinleyenler hep sefa bulmaktadır.]

Miṣli sebḳat ėtmedi dėyü ḫilāfet taḫtına
Ḥāniṣ olmam eylesem bu bābda ger yüz biñ yemīn

5. Ḫayr ile ẕātuñ ėden yād oldı dil-şād u be-kām
Līk ẕemminde olan oldı ġam-ālūd u ḥazīn

Cümleden ḳaṭʿ-ı naẓar ḳılsun naẓar ehl-i dile
Ḳıṣṣadan ḥiṣṣe yeter işte bu remz-i dil-nişīn

7. Her ḫuṣūṣ ṭabʿ-ı hümāyūnına mevḳūfdur ebed
ʿİlm ü ḥikmet ḥilm ü şefḳat ʿadl ü devlet şerʿ-i dīn

Dāʾimā ḳānūna rāġıb ṭabʿ-ı müsteṣnāsı kim
Reʾy-i inṣāfānedür eṭvār-ı ġarrāsı hemīn

9. Rişvetüñ nāmuñ güm ėtdi bā-ḫuṣūṣ ʿahdinde kim
Herkes oldı ʿacz-i ḥālinden emīn ü sālimīn

Çoḳ dil[i] bir günde maʿmūr ėtdi iḥsān eyleyüp
Ol ʿināyet maʿdeni kān-ı saḫā şāh-ı güzīn

11. Enderūndan nėçe iḫrāc olmış eski bī-kesi
Ėtdi nev-iḥyā zeʿāmet ü tīmār ile bihīn

---

4 taḫtına: taḥtına P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Eğer "Onun benzeri halifelik tahtından geçmedi." diye bu konuda yüz bin (kere) yemin etsem de yeminimi bozmam.]

5 [Senin zatını hayırla ananın gönlü şad oldu ve o, isteklerine ulaştı; ama (seni) yeren, kedere bulaştı ve üzüldü.]

6 [İşte gönle oturan bu ima, gönül erbabına, bakılacak bir kıssadan hisse olarak yeterlidir; onlar, hepsine bakmayı bıraksın.]

7 [İlim ve bilgi, yumuşaklık ve şefkat, adalet ve devlet, dinin şeriatı (gibi) her konu ebediyyen onun mübarek mizacına aittir.]

8 [Onun az bulunan mizacı daima kanuna rağbet eder; iyi tavırları tıpkı böyle insaflıca bir görüştedir.]

9 [Özellikle de devrinde rüşvetin adını unutturdu; herkes (bu konuda) âciz hâlde (kaldığından), emniyet ve selamette oldu.]

10 [O yardım madeni, cömertlik ocağı olan seçkin padişah; çok gönlü, lütfedip bir günde yaptı.]

11 [Enderûn'dan dışarı atılmış nice eski kimsesizi, zeâmet ve tımar ile yeniden çok iyi canladırdı.]

Vaṣfa gelmez biñ ḳaṣīde vaṣfına ṭarḥ ėtseler
Şāʿirān-ı dehrüñ olur ʿaḳlı vaṣfında mekīn

13. ʿAhd-i ʿadlinde şu rütbe vėrdi āfāḳa niẓām
K'oldı ülfet-zā peleng āhū ile bī-kibr ü kīn

Bā-ḫuṣūṣ çün ʿāşıḳ-ı zār olmış iken dil-ḫarāb
Bu behişt-ābād [u] ġılmān-ḫāne-i ḫāṣü'l-berīn

15. İltifāt naẓra-i ʿayn-ı ʿināyet-rīz olup
Oldı maʿmūr ser-be-pā ol ʿahd-i ġarrāda mitīn

Yaʿnī maʿmūr-ı ʿaṭāsıyla ḫazīne beẕl ėdüp
Eyledi ḥaḳḳā ki tecdīd-ile ḫayrāt-ı [güzīn]

17. İlticāmendem bu naẓmum ẕikr ėden iḫvānuma
Böyle ḥaḳḳında ṣenā-gū olup ola şākirīn

Ḥaḳ bi-ḥaḳḳ-ı ḫırḳa-i sulṭān-ı kevneyn ol şehüñ
Nesl-i pāküñ ėde bāḳī ėdüp āfātdan emīn

19. Naṣr [u] ʿadl ile anı mesrūr-ı dāreyn eyleyüp
Ẕāt-ı vālāsın ḳıla Ḥaḳ luṭfına dāʾim ḳarīn

---

12 [Onun vasfı için bin kaside düzenleseler de o, vasfedilemez; dünya şairlerinin aklı, onun vasfında temkinli olur / (durup) oturur.]

13 [O, adaletli devrinde ufuklara o derece düzen verdi ki pars ile ceylan (arasında) kibir ve kinsiz bir yakınık doğdu.]

14, 15 [Özellikle de zayıf âşığın gönlü harap olduğu için, en yücelere has gılman evi ve (âdeta) cennetle dolu yer, yardım saçan gözlerin bakışından iltifat bulup o gösterişli devirde baştan ayağa sağlam ve bayındır oldu.]

16 (P'de ikinci mısranın sonu boş bırakılmış, mısra tamamlanmamıştır.) [Yani o; bayındır edici bahşişiyle hazine ayırıp gerçekten, seçkin bir hayratı yeniletti.]

17 [Bu şiirimi zikreden kardeşlerime sığınırım; senin hakkında böyle övgü söyleyip şükredenlerden olsunlar.]

18 [Allah, kâinatın sultanının hırkası hakkı için, o padişahın temiz neslini ebedî kılıp afetlerden emniyette bulundursun.]

19 [Allah, onu yardım ve adaletle iki dünyada sevindirip onun yüce zatını daima kendi lütfuna yakın tutsun.]

Ol şehüñ naḳş ėtmeden vaṣfuñ bu bāb-ı dil-keşe
Ḫayr ile yād olmasıdur ḳaṣdı **Naḳşī** kemterin

21. Emr-i şāh-ile bu bābda iki tārīḫ derc ėdüp
Vaż‘-ı āṣār ėdicek ḳıldı o şeh siḥr-āferīn

Enderūnı eyledi ta‘mīr-ile ābād zihī [1173]
Ḥükmi vālā Muṣṭafā Ḫān dād-dih-i dīn-i mübīn [1173]

88.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥabbeẕā gevher-i yek-dāne-i ‘ummān-ı şerīf
Dürre-i kāmına şeh-māye çü māh-ı tābān

Levḥaşa’llāh bihīn mīve-i naḫl-i mīnū
Aḥsena’llāhu zihī ḳurre-i ‘ayn-ı a‘yān

3. Noḳṭa-i bā’-i bahā nūr-ı süveydā-yı vücūd
Nükte-i mıṣra‘-ı yektāveri sulṭān-ı zamān

---

20 [En hâkir olan Nakşî’nin bu gönlü cezbeden bölümde, o padişahın vasfını nakşetmesinin amacı, (padişahın) hayırla anılmasıdır.]

21 [Ben, padişahın emriyle bu konuda iki tarih toplayıp eserler meydana getirince o padişah “Büyüleyici!” dedi.]

22 [İslam’a yardım eden, hükmü yüce Mustafa Han, Enderûn’u tamir ile ne güzel imar etti!]

88 Y 52^{b}-53^{b}.

1 [Şerefli okyanusun bir tane olan o incisi, ne güzel! Çünkü parlak ay, onun isteğinin büyük incisine “şehmâye”dir.]

2 [Maşallah, sırçadan bir fidanın seçkin meyvesidir! Allah daha da güzellleştirsin, gözlerin göz nurudur, ne hoş!]

3 [O, “bahâ”nın (kıymetin) “bâ”sının noktası, vücudun süveydâsının ışığıdır. O, benzersiz bir mısranın nüktesi olan, zamanın sultanıdır.]

Gülşen-i salṭanatuñ ġonçe-i alü'l-alı
Kān-ı ʿişmetde ferīde güher-i pür-lemeʿān

5. Bihterīn kār ki ḫusreve bir tuḥfe ḳumāş
Ḫacle-i devlete bānū-yı nażīfü'l-erdān

Zīb-i gevhāre vü nāz-perver-i āġūş-ı sürūş
Nev-nihāl-i çemen-ārā-yı ḫilāfet sulṭān

7. Dāye-i ebr olamaz vāye-dih-i terbiyeti
Mehd-i cünbānı olursa n'ola mihr-i raḫşān

Böyle mihmān-ı ʿazīze nigerāndır çil sāl
Cān fidā eyleseler ger yėridür ḫalḳ-ı cihān

9. İntiẓār ḥaddi geçüp ḳaṭʿ-ı ümīd żımnında
Jeng-beste idi mirʾāt gibi ṣaḥn-ı devrān

Ḥamdüli'llāh ki ṭulūʿ eyledi mihr-i iḳbāl
ʿĀlemi rūşen ėdüp oldı göñüller şādān

11. Herkesüñ kīse-i āmāli tehī ḳalmış-ıdı
Maṭlab-ı ʿālemi baḫş ėtdi bu yüzden Deyyān

---

4 [O, saltanat denen gül bahçesinin kızmızılar kırmızısı goncasıdır. O, masumluk madeninde eşi olmayan çok parlak bir mücevherdir.]

5 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ne iyi iş ki o; padişaha hediye bir kumaştır; devletin gelin odasına, erdânı temiz kadındır.]

6 [O, beşiğin süsüdür ve Cebrail'in / meleğin kucağında nazlanmayı sevendir. Halifelik çimenliğini süsleyen yeni fidan ve sultandır.]

7 [Bulut denen dadıya, onu besleyip büyütmek nasip olamaz; parlak güneş, onun sallanan beşiği olursa ne var!]

8 [O; böyle muhterem bir misafire, kırk yıl bakıcıdır; eğer dünya halkı, ona can feda etse yeridir.]

9 [Bekleme haddi geçtiğinden dünya meydanı, içindeki ümit kesilmiş olarak ayna gibi pas tutmuştu.]

10 [Allah'a hamdolsun ki talih güneşi âlemi aydınlatıp doğdu, gönüller mutlu oldu.]

11 [Herkesin işlerinin kesesi boş kalmıştı; ceza ve mükâfatı hakkıyla veren Allah, bu yüzden âlemin talebini bahşetti.]

Bā-ḫuṣūṣ böyle żiyāfet ki ʿumūm üzre olup
Oldı müstaġraḳ-ı envāʿ-ı niʿam ḫalḳ-ı zamān

13. Ḥaḳḳ ėde aṭvel-i ʿömr ile maṣūnü'l-aṭrāf
Behre-yāb ola ʿarūsı şerefiyle āvān

O fürūzende güher dürre-i yektā-yı peder
O sitāre-lemeʿān māh-cebīn nūr-ı cinān

15. Mihr-i şāh lemʿasıdur ẓıll-ı İlāh neşʾesidür
Yaʿnī ol ẕāt-ı girān-māye-i ferḫunde-nişān

Muṣṭafā Ḫān-ı kerāmet-revişüñ zādesidür
Zāde-i ṭabʿ-ı hümāyūn hep olur cevher-i cān

17. Pāsbān olsa sezā dergehine şīr-i felek
Bāb-ı ʿadlinde olursa n'ola keyvān derbān

Ol gül olduḳda ḫırāmān-ı ḫaremgāh-ı şühūd
Şāʿirān vādī-i tārīḫde oldı pūyān

19. Ben de oldum bir iki beyt-i tefeʾʾülver ile
Bu sürūr-āvere ḥaddümce çü nükte-gūyān

Sevḳ-ı sulṭānīye çıḳduḳda metāʿ-ı ʿālem
Ḥadden efzūn bahāda güher-i naẓm-efşān

---

12 [Özellikle de böyle bir ziyafet genel olarak verilip zamanın halkı, nimetlerin her çeşidine boğuldu.]
13 [Allah (ona) çok uzun ömür verip onu gözlerden korusun; kaplar da onun düğünü şerefinden nasiplensin.]
14 [O; parlak mücevher, babasının eşsiz inci tanesi. O; parıldayan yıldız, ay alınlı, cennet nuru.]
15, 16 [Yani o uğurlu ve değerli zat; padişahın güneşinin ışığı, Allah'ın gölgesi (olan) padişahın neşesi, kerametli Mustafa Han'ın oğludur. O mübarek yaratılışlının oğlu, hep canın mücevheri olur.]
17 [Göğün aslanı onun dergâhına gece bekçisi olsa yeridir; Satürn, onun adaletli kapısında kapıcı olursa ne var!]
18 [O gül, görünme hareminde salındığında şairler, tarih vadisinde koştular.]
19 [Ben de fal gibi olan bir iki beyitle haddimce, bu sevince, nükte söyleyenler gibi katıldım.]
20 [Âlemin elindekiler / malları, padişaha gönderilip (onun huzuruna) çıktığında şiir saçan inciler, haddinden daha fazlaydı.]

21. Gördüm olmaz benüm eşʿāruma raġbet anda
Bu taḥayyürle olup ġam-zede endīş-künān

ʿAḳl u fikrüm dėdiler baña ḥicābı refʿ ėt
Eyle iḫlāṣuñı ibrāz yüri var ez-dil ü cān

23. Dāver-i devr [ü] zamān ḥażret-i ḫünkārum ile
Bir yėre geldügi dem āṣaf-ı ʿahdiyle hemān

ʿArż-ı ḥāl-güne ḳaṣīdeñ ele alup yüzüñi
Ḫāḳ-i pāy-ı şehe ferş ėt bu şekil istīzān

25. Ḳadrüñ aʿlā bilür anlar senüñ olma ġamnāk
Naẓm-ı pes-pāyeñe himmetle vėrürler ʿunvān

Biri sulṭān-ı ʿadil-perver [ü] dīndār-ı güzīn
Biri rāġıb anuñ emrine ḫulūṣ üzre her ān

27. Birinüñ reʾyine şākird olamaz Eflāṭūn
Birinüñ naẓmına peyrev nėce ola saḥbān

Ḥaḳ hemān pādişeh-i nāsı ebed şād ėtsün
K'ola vaṣf-āveri **Nakşī** heme ṭavr-ı Ḥassān

---

21 [Bu hayretle kederlenip, düşünerek orada benim şiirlerime rağbet edilmeyeceğini gördüm.]

22 [Akıl ve fikrim bana "Utanmayı bırak! Yürü git, (ona) temiz sevgini can ve gönülden göster." dedi.]

23, 24 [Zaman ve devrin insaflı hükümdarı olan padişah hazretleri, devrinin veziriyle bir yere geldiği zaman böylece hâlini bildirir gibi, kasideni ele al; bu şekilde izin isteyerek yüzünü, padişahın ayağı toprağına yay.]

25 [Kederlenme; onlar, senin hâlini iyi bilir, anlar. Senin derecesi aşağı olan şiirine, gayret edip unvan (bile) verirler.]

26 [Biri adaleti seven, seçkin bir dindar padişahdır; biri de onun emrine her an temiz kalple rağbet edendir.]

27 [Birinin fikirleri (karşısında), Eflâtûn, öğrenci bile olamaz. Birinin de şiirine (şair olan) yakın dostlar nasıl uyabilsin!]

28 [Allah, insanların padişahını ebediyen böylece mutlu etsin; böylelikle Nakşî, hep Hassân edasıyla onun vasıflarını ortaya koysun.]

29. Yeter ey kilk-i güher-pāş ne bu taṭvīl-i kelām
Eyle imsāk sözi tā reşk ėde ehl-i ʿirfān

Ġayrı hengām-ı ṣenā ėrdi meserret demidür
Āḫir-i naẓma duʿādur ehem-i nükteverān

31. ʿÖmri efzūn Ḫudā yāveri olsun dāʾim
Taḫt u tāc ehli derinde ola faḫrü'l-aḳrān

Sāye-i ebr-i bahār-ı naṣafet-ārāsı
Ola ẓıll-efgen-i farḳ-ı serāb-nāy-ı zamān

33. Naḫl-i evlād ile gül-bāġçe-i salṭanatı
Ola firdevs miṣillü şen olup ābādān

Yazdı levḥ-i dile zer kilk ile **Nakşî** tārīḫ
Gül-i Bih-zād-ı melāḥat ḥasbeteni'llāh sulṭān [1174]

89.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bāreka'llāh enf-i dehrüñ oldı ḫoş-būyānı gül
Rubʿ-i meskūna ṣabā neşr ėtdi çün ḥayrānī gül

---

29 [Ey inci saçan kalem, yeter! Sözü bu (kadar) uzatmak da nedir? Sözü azalt böylece bilgi sahipleri, (seni) kıskansın.]

30 [Artık övgü zamanı erişti, sevinç zamanıdır. Şiirin sonunda, nükte sahipleri için en önemli (şey), duadır.]

31 [Onun ömrü uzun olsun, Allah daima yardımcısı olsun. Taht ve taç sahipleri onun kapsında, akranı olmakla övünsün.]

32 [Onun (dünyayı) insafla süsleyen bahar bulutunun gölgesi, zamanın serapsız başına gölge düşürsün.]

33 [Onun saltanatının gül bahçesi, fidan gibi çocuklarla, cennete benzer şekilde şenlenip bayındır olsun.]

34 (İkinci mısranın vezni bozuktur.) [Nakşî, gönül levhasına altın kalemle tarih yazdı: Allah rızası için, sultan, güzellik Bihzâd'ının gülüdür.]

89 Y 53[b]-54[a].

1 [Allah mübarek etsin. Gül, dünyanın burnuna hoş koku verdi. Sabah meltemi, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmına gülü hayranlık içinde yaydı.]

Öyle bir gül kim naẓīrin görmemiş çeşm-i felek
Nev-ġazel-ḫᵛān ėtdi vaṣfı her suḫan-sencānı gül

3. Ḥāṣılı yėrde beşer gökde melek cümle ėder
Vaṣf-ı şemm-efzāsın evrād çün hezār elḥānı gül

Dest-i Sulṭān Muṣṭafāya nev-demīde maḥż-ı nūr
Nev-bahār-ı feyż-ı Ḥaḳ vėrdükde bir rūḥānī gül

5. ʿAndelīb-i ḫāme **Naḳşī** dėdi tārīḫ şevḳ-ıla
Nev-nihāl-i salṭanat ilk açdı bir sulṭānī gül

90.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫıdīvā nāsa sensin ʿadl-ile ḫurşīd-i ʿālem-tāb
N'ola gitdiyse yābāna iki aylıḳ dür-i nā-yāb

Ṣadefveş raḥm-i māderde ki mevcūd dürr-i ġalṭānuñ
Ḫaṭādan ḥıfẓ ėde budur niyāzum ḥażret-i Vehhāb

3. Hemān Allāh saña ṣıḥḥat selāmet ėde kim iḥsān
Vėrür maṭlūbuñ elbet ḳıl ṣabır ol luṭf ėder yab yab

---

2 [O; öyle bir güldür ki feleğin gözü, onun benzerini görmemiştir. Ey gül! Onun vasfı, her söz erbabına yeni bir gazel okuttu.]

3 [Kısacası yerde insan, gökte melek herkes, bülbülün güle hoş nağme (yayması) gibi, onun (hoş) koku artıran vasfını zikreder.]

4, 5 [Ey Nakşî! Allah'ın feyzinin ilkbaharı, Sultan Mustafa'nın eline yeni yetişmiş, nurun ta kendisi olan ruhani bir gül verince kalem denen bülbül şevkle bir tarih söyledi: Saltanatın yeni fidanı, ilk kez sultani / sultanlara has bir gül açtı.]

90 Y 54[a].

1 [Ey padişah! İnsanlar için, adaletle âlemi aydınlatan güneş sensin. İki aylık benzersiz inci, yabana gittiyse ne var!]

2 [Yuvarlanan incin, sedef gibi olan ana rahminde bulunmaktadır. Yalvarışım budur: Çok bağışlayan Allah, onu hatadan saklasın.]

3 [Allah şimdi sana sağlık ve emniyet lütfetsin; sen sabret, o elbette senin istediğini verir, bol bol lütfeder.]

Müdām Ḥaḳ ṭaḫt-ı ʿālī-baḫtuñ üzre eyleye bāḳī
Ola bī-ceng ebed baḥr-i ġama aʿdāʾ-i dīn ġarḳ-āb

5. Yazılsun levḥ-i iḳbālinde bā-ʿavn-ı İlāh her dem
Nėçe nām-ı vilādetle nėçe feṯḥ-i cedīd-elḳāb

Efendim der-ʿaḳab şekl-i duʿā bir nev-ġazel taḥrīr
Ėdüp ṣıdḳ-ı derūnum ḫāk-i pāya eyledüm işrāb

7. Ḫudā ḫünkārumuñ ʿömrin ėde efzūn dėyü dāʾim
Duʿā-yı **Nakşī** nās budur *mine'l-bāb [ü] ile'l-miḥrāb*

91.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gerçi dāmād u mülūkānla be-nāmdur salṭanat
Özge mekr-āver ʿarūs-ı ber-devāmdur salṭanat

Nėçe şāhān ʿaḳd-ı zīb āġūş-firāş ėtdi velīk
Ser-be-pā ḫāk oldı cümle bikr-i tāmdur salṭanat

---

4 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Allah seni yüce bahtlı tahtın üzere ebedî kılsın; din düşmanları ise savaşmadan ebediyen, kaygı denizine sularına batsın.]

5 [Allah'ın yardımıyla, senin talihinin levhasına her an, nice doğum adı ile, yeni adlar taşıyan nice fetih yazılsın.]

6 [Efendim! Bunun hemen arkasından dua şeklinde yeni bir gazel yazıp gönlümün temizliğini, ayağının toprağına üstü kapalı olarak bildirdim.]

7 [Nakşî'nin ve insanların duası, baştan başa (kapıdan mihraba kadar) daima budur: Allah, padişahımın ömrünü uzatsın.]

91 Y 54[a]-55[a].

1 [Gerçi saltanat, damat ve hükümdarlarla namlıdır; (ama aslında) saltanat, devamlı gelin olan bambaşka bir hilekârdır.]

2 [Nice padişah (onu) süslü nikâhla kucağa yatırdı; ama hepsi baştan ayağa toprak oldu, saltanat ise (hâlâ) tam bakiredir.]

3. Kim taṣarruf-gerdüm oldı dėdi maġrūrī olup
ʿĀḳıbet maġlūbı oldı yine ʿāmdur salṭanat

Ẓāhirā baḳılsa pür-ġavġā vü miḥnetler ile
Bī-ʿabeş efsāne bī-şöhret peyāmdur salṭanat

5. Çoḳ ere varmış ʿaceb bir pīre-zen maʿkūsedür
Kimseye yār olmadı pür-iḥtişāmdur salṭanat

Erkek oldur kim kişi tevfīḳ-i Ḥayy-ı İzide
Vāṣıl olup iş göre çoḳ ḳurı nāmdur salṭanat

7. Zīnet-ārā-yı şemātet-rīz ʿabeş daʿvā ile
Ser-be-pā ʿunvān-dih-i ḫāṣ u ʿavāmdur salṭanat

Hāy hūy ile netīce memlū bir gencīnedür
Kimsenüñ yoḳ medḫali herkese rāmdur salṭanat

9. Şöyle teşḫīṣ eyledüm ben devlet-i dünyāyı kim
Bī-baḳā bī-cā muṭanṭan pür-ġulāmdur salṭanat

Ḥāṣılı bī-ḳayd āzāde-ser [ü] bī-şūr iken
Ādemüñ başına bir daġdaġa-fāmdur salṭanat

---

3 [Kim gururlanıp, (onun hakkında) " Ona zevce muamelesinde bulunabilirim / sahip oldum." dediyse sonunda (ona) yenildi, saltanat yine umumi oldu.]

4 [Görünüşüne bakılsa saltanat, sıkıntılar ve çok kavga ile (bilinen) boş bir efsane ve şöhreti olmayan bir haberdir.]

5 [Saltanat, çok erkeğe varmış uğursuz bir kocakarıdır; kimseye yâr olmadı, çok tantanalıdır.]

6 [Kişi, daima diri olan Allah'ın yardımına ulaşıp iş görürse erkek odur; (aslında) saltanat çok kuru bir namdır.]

7 [Saltanat, şamata saçan süslerle bezenmiş boş bir iddia ile, baştan ayağa, ileri gelenler ve halk arasında unvana sahiptir.]

8 [Saltanat, sonuçta "hay huy" ile dolu bir hazinedir; kimseye (kapalı) kapısı yoktur, herkese boyun eğer.]

9 [Ben dünya devletini şöyle teşhis ettim: (Dünyadaki) saltanat, kalıcı değildir; yersiz, tantanalı ve kölelerle doludur.]

10 [Kısacası (insan); kayıtsız, başına buyruk ve şamatadan uzakken saltanat; insanın başına, boş telaş ve ızdırabın rengidir.]

11. Şol ḳadar var kim libās-ı zeyn ile eyler hemān
Dāverin beynü’ş-şebāh ʿālī maḳāmdur salṭanat

Bir gedā-meşreb dil-i ṣāf [u] secencel-ṭabʿ iken
Nām-ı şāh-ile şeref-baḫş-ı merāmdur salṭanat

13. ʿAdl ü dāda sālik olup luṭf ėderseñ nāsa ḫod
Yanuña ḳalur faḳaṭ ol ġayrı kāmdur salṭanat

Ẓulm [ü] taʿdiyle maʿāzallāh olursa ḥākimi
Aña bi’l-cümle muṣībet-ḫīz-i ḫāmdur salṭanat

15. Ger sehil ʿadd eyleyüp ẓulm-i ṣarīḥ ėdenlere
Şeyḫ Yaḥyādan çü mervīdür ḥarāmdur salṭanat

Ehl-i taḳvādan olan ẕāt-ı şerīfe yoḳ sözüm
Aña ḫod inṭāḳ-dih-i Rabbü’l-enāmdur salṭanat

17. Refḳ u şefḳatle ʿibādu’llāha ʿadli çoḳ ola
Ol melek-ḫūya zihī cennet-meşāmdur salṭanat

Ḥaḳḳı icrāya ebed sıdḳ-ıla müşfiḳ-ṭabʿa līk
Ḫayr ile her anda maḥsūdü’l-kirāmdur salṭanat

---

11 [Şu kadarı var ki saltanat, insaflı hükümdarını, süs elbisesiyle benzerleri arasında böylece yücelten makamdır.]

12 [Saltanat; bir dilenci huylu, saf gönüllü ve ayna mizaçlı iken padişahın adıyla isteklere şeref bahşeder.]

13 [Şu kadar var ki adalet ve yardım yoluna girip, insanlara da lütfedersen saltanat yanına (kâr) kalır, o başka bir zevktir.]

14 [Allah korusun, (kim) zulüm ve tecavüzle ona hâkim olursa saltanat, tamamıyla, ona olgunlaşmamış musibetlerlerin sıçramasıdır.]

15 [Gerçi onu kolay sayıp açıktan zulm edenlere saltanat, Şeyh Yahyâ’nın rivayet ettiği gibi haramdır.]

16 [Haramdan sakınan şerefli zatlara sözüm yok; onlara da saltanat, bütün yaratılmışların Rabb’inin söyletmesidir.]

17 [Onun adaleti, Allah’ın kullarına yumuşaklık ve şefkatle çok olsun; saltanat, o melek huyluya cennet kokusu alınan ne hoş yerdir!]

18 [Ama mizacı şefkatli olanlara, saltanat, ebediyen samimiyetle doğruyu yerine getirmeye (yarayan), hayır bakımından her an ulular tarafından kıskanılan (bir makamdır).]

19. Āferīn siḥr-āferīn ol şāh-ı dīn ü devlete
Dėye maġrūr olmayup herkese rāmdur salṭanat

Ez-dil ü cān ḥażret-i Ḥaḳdan ʿināyetmend ola
Aña dü ʿālemde ḫayr-efzā merāmdur salṭanat

21. Muṣṭafā Ḫānveş Arisṭō-menḳabet ʿadl-āvere
Rāciḥ ü ser-māye-baḫş-ı iltizāmdur salṭanat

Ḥaḳ hemīn ʿömrin füzūn ḥükmin ḳavī baḫtın güşād
Eyle kim ʿahdinde ʿadliyle niẓāmdur salṭanat

23. Nakşī fehm ėtmek ne ḥaddüm ben meżāmīnin velīk
Āl ile aldatmaġa her şaḫṣı dāmdur salṭanat

Özge fikr-endīş zen-i ʿişve-perestdür ki hemīn
Ḥīle-i mekr [ü] füsūnla ve's-selāmdur salṭanat

92.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Efendim bu muraṣṣaʿ zīb gerdāniyye-i ġarrā
Ṭaḳılsa gerden-i nāza olur zībend-i müsteẖnā

---

19 [Gururlanmayıp "Saltanat herkese boyun eğer." dediğinden din ve devletin o padişahına aferin! Büyüleyici!]
20 [Saltanat, ona iki âlemde hayrı artıran bir istektir. Allah hazretlerinden can ve gönülden yardım istesin.]
21 [Saltanat; Mustafa Han gibi Aristo menkabeli, adalet getiriciye gerekli sermayeyi bahşeder ve önceliklidir.]
22 [Allah'ım! Tıpkı böyle, onun ömrünü uzat; hükmünü kuvvetli, bahtını açık kıl. Çünkü onun zamanında saltanat, onun adaletiyle (sağlanmış) düzendir.]
23 [Ey Nakşî! Onun manalarını anlamak benim ne haddime! Ama saltanat, her şahsı hile ile aldatmak için tuzaktır.]
24 [Saltanat; ölçülü düşünen, cilveye tapan bambaşka bir kadındır ki tıpkı böyle, büyünün hilesi iledir, işte o kadar!]

92 Y 55[a].
1 [Efendim! Mücevherlerle süslü bu parlak gerdanlık, nazın boynuna takılsa az bulunan bir süs olur.]

Ṭaḳınduḳça İlāhī ṣāḥibinüñ Muṣṭafā Ḫānla
Ola ṣıḥḥat-res [ü] iḳbāl-dih-i devletleri vālā

3. Daḫı sulṭān-ı ẕī-şānın Ḥaḳ ʿömrin eyleyüp müzdād
Saña ez-cümle ʿömr-i sermediyle eyleye aʿṭā

Siz olduḳça ṣafālar ėderek ber-pister-i rāḥat
Gürūh-ı düşmenānın ėde vaḥşet ʿömrini ifnā

5. Ḫudā hemvāre tevfīḳın refīḳ ėdüp muʿīn olsun
Ola günden güne ḫurşīd-i baḫt-ı kevkebüñ aʿlā

93.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün
Münseriḥ - . . - / - . - / - . . - / - . -

1. Ey şeh-i ʿālem-penāh ẓıll-ı ẓalīl-i İlāh
Ḳadr ile Ḥaḳ ẕātuñı eyledi nāsa güvāh

Düşmenüñ Allāh hemīn eyleye ġamgīn ḥazīn
Ol heme şāh-ı güzīn naṣr ile encüm-sipāh

3. ʿAdl-ile ol dāʾimā ʿâleme şefḳat-fezā
Bendeñe de cā-be-cā raḥm ile eyle nigāh

---

2 [Allah'ım! O; sahibi olan Mustafa Han'a taklıdıkça onun devletine talih getirsin, (ona) sağlık eriştirsin.]
3 [Allah, şan sahibi sultanın ömrünü daha çok uzatsın; özetle, sana ebedî ömür bağışlasın.]
4 [Siz sefalar sürerek rahatlık döşeğinde bulundukça korku, düşman topluluğunun ömrünü yok etsin.]
5 [Allah daima (sana) yardımını arkadaş kılıp yardımcın olsun; yıldızlı talih güneşin, günden güne daha da yükselsin.]

93 Y 55[a]-55[b].
1 [Ey âlemin sığındığı padişah, Allah'ın koyu gölgesi! Allah, senin zatını değer bakımından insanlara delil kıldı.]
2 [Allah, senin düşmanını tıpkı böyle kaygılı ve üzgün kılsın. Ey seçkin padişah! Allah'ın yardımıyla hep yıldızlar kadar (kalabalık) bir ordun olsun.]
3 [Âleme adaletle daima şefkati artır; (bu) kölene de yer yer merhametle bir bak.]

Baḫş ėde budur recā sevdügüñ Allāh saña
Sen ebed ėt ẕevḳ ṣafā ola raḳsān-ı tebāh

5. Ḥāṣılı hergiz kişi ger er ola ger dişi
Ḫayr [u] şer ėden işi neyse odur pīş-i rāh

Dem-be-dem ʿizz ü nikāt ṣadr-ı şifā-yı necāt
Hemdemüñ ʿaynü'l-ḥayāt ola çü her sāl [ü] māh

7. Sen şeh-i nās-ı cihān ben çü gedā nā-tüvān
Sıdḳumı saña ʿıyān ėdemedüm āh āh

ʿİbret ile ḳıl naẓar bendeñüñ ey nūr-baṣar
Var ise ẕerre ḳadar cürm ü ḫaṭā-yı günāh

9. Ṣor suʾāl ėt dāverā var ise bende ḫaṭā
Her ne cezāñ var baña ḳıl hemān ey pādişāh

Uyma ʿadū sözine baḳma ḳabīḥ yüzine
Kemterinüñ özine ḳıl naẓar imʿān refāh

11. Nakşī ḳuluñ dāverā ėtme ḳapuñdan cüdā
Ṣıdḳ-ıla vaʾllāh saña her dem odur ḫayr-ḫᵛāh

---

4 [İsteğim budur: Allah sana sevdiğini bağışlasın. Sen edebiyyen zevk ve sefa içinde bulun, dansçı tükensin.]
5 [Kısacası kişi, ister erkek ister dişi olsun, işi hayır veya şer eden neyse yolun başı odur.]
6 [Değerli (şeyler) ve nükteler, kurtuluş şifasının başı, hayat pınarı her ay ve yıl (yani) daima arkadaşın olsun.]
7 [Sen dünyadaki insanların padişahısın, ben dilenci gibi bir güçsüzüm. Ah ah! Sana içten bağlılığımı açıklayamadım.]
8 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey nur gözlü! Senin kölenin zerre kadar günah, yanlış ve suçu varsa ibretle bak.]
9 [Ey insaflı padişah! Bende hata varsa sor. Ey padişah! Bana her ne cezan varsa hemen uygula.]
10 [Düşman sözüne uyma, çirkinin yüzüne bakma; en hakir (kulunun) özüne bol bol, çok dikkati bak.]
11 [Ey insaflı padişah! Nakşî kulunu kapından uzak tutma; vallahi her an doğrulukla senin iyiliğini isteyen odur.]

94.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥaḳ şeh-i ʿālemi dāʾim ėder in-şāʾallāh
ʿÖmr-i ser-medle ėdüp dādger in-şāʾallāh

Bāreka'llāhu teʿālā dėye ol ẓıllu'llāh
Tācdārāna olur tācver in-şāʾallāh

3. Ẓāhir ü bāṭın umūrına olup imdād-res
Ḥażret-i Ḥaḳḳ aña tevfīḳ ḳılar in-şāʾallāh

ʿĀleme şefḳat ü dād eyleyerek himmet ile
Resen-i nuṣret eline girer in-şāʾallāh

5. Vāṣıl-ı himmet-i merdān-ı şecāʿatver olup
ʿİnd-i Bārīde olur muʿteber in-şāʾallāh

Rifʿat-ālūd [u] şerīʿat-dih-i ḥükmi muḥkem
Olup ʿizzetle anı nās sever in-şāʾallāh

7. Budur ümmīd ki düşdükçe umūr-ı müşkil
Aḥsenü'l-vech ile olur biter in-şāʾallāh

---

94 Y 55[b]-56[b].

1 [Allah, âlemin padişahını inşallah adalet ve uzun ömürle devamlı kılar.]

2 [Allah'ın o gölgesi, inşallah "Yüce Allah mübarek etsin." diyerek, taç giyenlere (hükümdarlara) hükümdar olur.]

3 [Allah hazretleri, inşallah onun görünen ve gizli işlerinde imdadına yetişerek (ona) yardım eder.]

4 [İnşallah o, gayret edip âleme şefkat ve adaletle (muamele) eder de Allah'ın yardım ipi onun eline geçer.]

5 [İnşallah o, cesur yiğitlerin gayretine ulaşıp Allah katında itibar sahibi olur.]

6 [İnşallah onun şeriatı getiren ve yükselten hükmü, şerefle sağlamlaşır; insanlar onu sever.]

7 [Ümidim budur: O, müşkül işlere düşdükçe inşallah (o işler) en güzel vesileyle olur biter.]

Yed-i iḳbāline çār-kūşe-i heft-iḳlīmi
Alur ol pādişeh-i baḥr ü ber in-şāʾallāh

9. Keştī-i maṭlabınuñ sāḥil-i maḳṣūdı içün
Bād-ı ber-vefḳ-i merāmı eser in-şāʾallāh

Umaram Ḥaḳdan o şemşīr-i cihān-gīri ile
ʿIrḳ-ı aʿdāyı ser-ā-pā keser in-şāʾallāh

11. Her ne semte ger ʿinān-rīz olursa raḫşı
Ḥıżr olur her dem aña rāh-ber in-şāʾallāh

ʿAdl ile seyfini ḳāṭıʿ ü livāsın manşūr
Eyler Allāh o şehüñ her seḥer in-şāʾallāh

13. Cünd-i ʿudvānı bozup leşker-i İslāmı ebed
Hep çeleng ile olur zeyn-i ser in-şāʾallāh

Olur aʿdāsı ḳamu elṭaf-ı Yezdānī ile
Vaḥşet-ālūde-i zīr ü zeber in-şāʾallāh

15. Ceyş-i aʿdā dem olur sāḳī-i tīġından anuñ
Cām-ı mergi ḳana ḳana içer in-şāʾallāh

Ḳavs-ı dādıyla merāmı oḳın endāḫte ḳılup
Çün hedef cism-i laʿīne dizer in-şāʾallāh

---

8 [Kara ve denizin o padişahı, inşallah yedi memleketin dört köşesini isteğinin eline alır.]
9 [İnşallah onun istek gemisinin, amaçladığı sahile erişmesi için onun isteğine uygun rüzgâr eser.]
10 [Allah'tan, onun dünyayı zapteden o kılıcı ile, düşmanın kökünü kesmesini umarım, inşallah!]
11 [Her ne semte atını yürütürse inşallah Hızır ona her an rehber olur.]
12 [Allah, adaletle her seher inşallah o padişahın kılcını keskin, sancağını yardıma kavuşmuş kılar.]
13 [İnşallah onun İslam ordusu, düşman ordusunu ebediyen bozguna uğratır, onun başının süsü hep mücevher sorguç olur.]
14 [İnşallah onun bütün düşmanları, Allah'ın lütfu ile, altüst olma korkusuna kapılır.]
15 [İnşallah bir an gelir de düşman ordusu, ölüm kadehini onun kılıcının sakisinden kana kana içer.]
16 [İnşallah amacının okunu, adaletinin yayıyla atıp lanet edilenlerin bedenine, hedefe (dizer) gibi dizer.]

17. Müşrikīn ceyşine rezm içre ḳamu Rüstemveş
Ceyş-i İslāmı semendin sürer in-şāʾallāh

Ḫuṭbe-i nām-ı ġazāʿadl-i hümāyūnı ile
Ḳızıl Elmaya vėrür zīb ü fer in-şāʾallāh

19. Mosḳovuñ nüh Merāvāsın Alamanuñ Beçini
Pāy-i taḫt eyler o şeh bī-keder in-şāʾallāh

Her ne cānibde ẓuhūr eyler ise düşmen-i dīn
Ḳahr olur bī-cedel ü bī-sefer in-şāʾallāh

21. Her bilād emn ü emān üzre olupʿahdinde
Her bilāda vėrür emri ẓafer in-şāʾallāh

Mülk-i Efrenc ile Īrānı ėder bir ḳulına
Mışr u Baġdād gibi niʿme'l-maḳarr in-şāʾallāh

23. Müjde-i feṯḥ-i ḥışınlarla vilādetler ile
Neşr-i āfāḳ olur bu ḫaber in-şāʾallāh

Rubʿ-i meskūnı alup ḳabża-i tesḫīre hemīn
Ėder āfāḳa ʿadil ser-be-ser in-şāʾallāh

25. Ḥaḳ hemān ẕātını ekdārdan emīn ėde müdām
Naḫl-i nuṣretden alur ol s̱emer in-şāʾallāh

---

17 [İnşallah onun İslam ordusunun tamamı, Allah'a ortak koşanların ordusuna savaşta Rüstem gibi, at sürer.]
18 [Din uğruna savaş namına sahip hutbesi ve mübarek adaletiyle inşallah Kızıl Elma'ya süs ve ışık getirir.]
19 [O padişah, inşallah Rusların dokuz Mevara (Kalesi) ile Almanların Beç'ini kederlenmeden başkent yapar.]
20 [Din düşmanları her ne tarafta görünürse inşallah mücadele ve sefer olmadan kahredilir.]
21 [İnşallah onun devrinde her memleket emniyet üzere olup emri her memlekete zafer getirir.]
22 [Avrupa ülkesi ve İran'ı bir kuluna inşallah Mısır ve Bağdat gibi, güzel bir karargâh yapar.]
23 [Bu haber, kale fetihlerinin müjdesi ve doğumlar ile inşalllah ufuklara yayılır.]
24 [İnşallah dünyanın kara olan dörtte birini zaptetme pençesine alıp tıpkı böyle ufuklara baştan başa adalet getirir.]
25 [Allah, inşallah onun zatını böylece kederlerden emniyette bulundurur; o, Allah'ın yardım fidanından daima meyve alır.]

Muṣṭafā Ḫānı ėder budur ümmīdüm **Nakşī**
Dāʾimā naṣr ile Ḥaḳ cilveger in-şāʾallāh

27. Bu duʿāmı işidüp gökde melek yėrde beşer
Ṣıdḳ-ıla cümlesi āmīn dėr in-şāʾallāh

Ey göñül ġayrı ṣenā-yı şeh-i nāsı ḫatm ėt
Eyler Allāh anı īcābver in-şāʾallāh

29. Sen de ol dergeh-i Tevvābdan iste dilegüñ
Saña da andan ʿināyet ėrer in-şāʾallāh

Bir ġazel söyle hezār-güne recāmend ol kim
Gülşen-i baḫtuñ olur ḫūbter in-şāʾallāh

31. Esb-i dil menzil-i kāma ėrer in-şāʾallāh
Olur āmed şüd-i iḳbālver in-şāʾallāh

Ḳulzüm-i fürḳate düşdiyse n'ola fülk-i emel
Sāḥil-i şevḳa laṭīf bād eser in-şāʾallāh

33. Görmeden dünyede Allāh Resūlin sevdüm
Baña ʿuḳbāda şefāʿat ėder in-şāʾallāh

Ḥāṣılı muʿterifem cürmüme ben hemvāre
ʿAfv içün Ḥaḳḳa niyāzum geçer in-şāʾallāh

---

26 [Ey Nakşî! Ümidim budur: Allah, inşallah yardımıyla, Mustafa Han'a daima görünür.]
27 [İnşallah gökte melekler yerde insanlar, herkes bu duamı işitip doğrulukla "Amin!" der.]
28 [Ey gönül! İnsanların padişahının övgüsünü artık sona erdir; Allah, inşallah onu (herkese) gerekli kılar.]
29 [Sen de dilediğini; tövbeleri çok kabul eden Allah'ın dergâhından iste. İnşallah sana da ondan yardım erişir.]
30 [Bir gazel söyle, bülbül gibi ricada bulun; böylece senin bahtının gül bahçesi, inşallah daha da güzelleşir.]
31 [Gönül atı, inşallah istek denen konağa erişir; inşallah talihli olana gelip gider.]
32 [İstek gemisi ayrılık denizine düştüyse ne var! İnşallah şevk sahiline de tatlı bir rüzgâr eser.]
33 [Allah Resul'ünü, dünyada görmeden sevdim; o bana ahirette inşallah şefaat eder.]
34 [Kısacası ben suçumu daima itiraf ederim; affedilmek için Allah'a yalvarışım inşallah geçerli olur.]

35. Dėdi bir pīr gelüp **Nakşī**-i muḫliṣ elbet
Elṭaf-ı īzide maẓhar düşer in-şāʾallāh

95.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey şehenşāh-ı cihānbān [u] ʿadil-rān [u] güzīn
Ve'y ḥüküm-rān-ı müsellem ẕıll-ı Rabbü'l-ʿālemīn

Sen o yektā dāver-i ḳānūn ʿadil-āyīnsin
Kim vüfūr-ı şefḳatüñle oldı ʿālem şākirin

3. Ḥaḳ saña bir rütbe luṭf ėtmiş ki her çend ḥaḳ bu kim
Olmaḳ ister şübhesüz herkes ḳapuñda kemterin

Şöyle rāġıb ʿadl [ü] dāda ẕāt-ı ġarrā-ekmelüñ
Vėrdi ḥaḳḳ üzre merāmuñ Ḥayy-ı ḫayru'n-nāṣırīn

5. Ben ṣenā-yı vaṣf-ı şānuñda ḫoş-āmed-gūy isem
Baḳma sen lāf-zen olur elbet ḳamu naẓm-āverin

Bā-ḫuṣūṣ ben zār zār iken firāş-ı ġam-zede
Ḫāṭırum tesliyyet içün ey şeh-i dünyā vü dīn

---

35 [Bir yaşlı gelip " İnşallah, dostluğu içten olan Nakşî elbette Allah'ın lütuflarına erişir." dedi.]

95 Y 56[b]-57[b].

1 [Ey adaletli, dünyayı gözeten, seçkin padişahlar padişahı! Ve ey doğruluğu herkesçe kabul edilmiş hükümdar, âlemlerin Rabb'inin gölgesi!]

2 [Sen kanunların o eşsiz, insaflı hükümdarısın; âdaleti âdet edinmişin; âlem (sana) şefkatin nedeniyle böylece duacı oldu / teşekkür eder.]

3 [Allah sana (öyle) bir rütbe lütfetmiş ki doğrusu, şüphesiz herkes kapında en hakir (kölen) olmak ister.]

4 [İyilikte en mükemmel olan zatın, adalet ve yardıma öyle rağbet eder ki yardımcıların en hayırlısı olan ve daima diri bulunan Allah, senin isteklerini hak ettiğin şekilde verdi.]

5 [Ben senin şanının vasıflarını övereken "Hoş geldi." dersem sen bakma; senin bütün şairlerin elbette (böyle) övüngendir.]

6, 7 [Ey din ve dünyanın sultanı! Kısacası ben kaygılanma döşeğinde inim inim inlerken gönlümü teselli etmek için bana "Rahmetli Sultan Cem hazretlerinin "hasbihâl"ine (dertleşmesine) teselli bulmak için baksın." demişsin, ah!]

7. Āh merḥūm ḥażret-i Sulṭān Cemüñ bā-ḥasb-i hāl
Baña tesliyyet ile olsun dėmişsüñ naẕra-çīn

Bir iki raʿnā ḳaṣīdesin ėdüp irsāl zihī
Yaʿnī eglensün bunuñla dėyü olduñ luṭf-bīn

9. Düşmiş āḫir milket-i Efrence ḥayf ġayret ile
Eyleyüp terk-i diyār ol nesl-i şāh-ı nāzenīn

Emr-i Ḥaḳ çün böyle cārī olmış anuñ ḥaḳḳına
Ẕātını ṭundan ṭuna atdı sipihr-i kibr ü kīn

11. Nesl-i pāk-i şāh-ı ʿālī-şān iken oldı ḥaḳīr
Ben nėce ḳadrüñ senüñ ketm ėd[em] ey dārā-yı dīn

Aḳṣar-ı nesl-i baʿīd iken baña luṭf eyleyüp
Bezm-i ḫāṣuñda çerāġ ėtdüñ ḳılup ḳadrüm bihīn

13. Ben efendim dėyü medḥüñ ʿarşa ėrgürsem daḫı
Kimse tekẕīb ėdemez bu bābda zīrā kim hemīn

Ḥamd ola Ḥaḳ ḳıldı ḳadrüm ẕātuña luṭf eyleyüp
Hem nedīm-i bezm-i ḫāṣuñ hem celīs-i dil-nişīn

---

8 [Yani "Bununla eğlesin." diyerek, onun bir iki güzel kasidesini (bana) gönderip lütfetmişsin, ne hoş!]

9 [Yazık! O nazlı padişahın soyu (Cem Sultan), sonunda gayret ile bulunduğu diyarı terkedip Avrupa memleketine düşmüş.]

10 [Allah'ın onun hakkındaki emri böyle cereyan ettiği için, kin ve kibrin feleği onun zatını uzaklara sürüp dolaştırdı.]

11 (P'de bu beytin tamir edilen kısmı siliktir.) [O; şanı yüce padişahın temiz soyu iken hakir oldu. Ey dinin insaflı padişahı! Ben senin değerini nasıl gizlerim?]

12 [Sen, uzak neslin en kısası iken bana lütfettin; değerimi seçkin kılıp (beni) kendi özel meclisinde mum ettin.]

13 [Ben "Efendim!" diye tıpkı böyle senin övgünü arşa eriştirsem bile kimse (beni) bu konuda yalanlayamaz.]

14 [Hamdolsun! Allah lütfedip değerimi (attırdı); senin zatına (beni) hem özel meclis arkadaşı hem de gönülde yer tutan bir dost kıldı.]

15. Bu saʿādet baña yetmez mi ki ben her rūz u şeb
Ḳanda ʿazm ėtseñ maʿā-sāyeñde olam rāh-bīn

Sende o luṭf [u] ʿināyet bende bu ṣıdḳ [u] ḫulūṣ
Var iken Allāh ʿalīmdür ġayra yoḳ ʿaczüm hemīn

17. Ḥamd ol Allāh-ı ʿaẕīmü'ş-şāna ki iḳbāl ile
Ḳıldı sen şāh-ı cihāna çoḳ gedā ḳadrüm bihīn

Şol ḳadar ėtdüñ beni müstaġraḳ-ı iḥsān kim
Cūdına şākir olamam eylesem yüz biñ yemīn

19. Böyle mi vaṣf eyler idüm ẕāt-ı erşed-aʿẓamuñ
Ḫastelik ḫam-geşte ḳaddin ḳılmasa bu bendenin

Ḳıl ʿafıv vaṣfuñda var ise ḳuṣūrum luṭf ėdüp
Çünki ʿīd olduḳda āzād olur erbāb-ı ḥazīn

21. Ḫaṣtelik ṣaġlıḳ ḳul içündür zihī bā-ʿavn-ı Ḥaḳ
Baña bir derd vėrdi dermānın yine vėrdi o ḥīn

Yaʿnī ʿaks-i dey ḳaḳum kürkveş vücūdum ḳaplayup
Ditredüp ṣaḳ ṣaḳ ser-ā-pā ḳāmetüm ḳıldı ez-īn

---

15 [Ben her gündüz ve gece sen nereye gitmeye niyetlensen senin gölgenle beraber olup yoluna bakayım. Bu mutluluk olarak bana yetmez mi ki!]

16 [Allah bilir ki sende o lütuf ve yardım, bende bu gönül temizliği ve doğruluk var iken hiçbir zaman başkasına acizimi (söylediğim) yoktur.]

17 [Şanı büyük o Allah'a hamdolsun; çünkü sen dünya padişahın (katında), çok dilencinin değerini seçkin kıldı.]

18 [Beni lütuflarına öylesine daldırdın ki yüz bin (kere) yemin etsem de senin cömertliğin için teşekkür edemem.]

19 [Hastalık senin bu kölenin boyunu bükmese doğrulukta çok yüce olan zatını böyle mi vasfederdim!]

20 [Senin vasfetmede kusurum varsa lütfedip (beni) affet; çünkü bayram gelince kederliler özgür bırakılır.]

21 [Hastalık sağlık kul içindir; Allah bana bir dert verdi, yardımıyla o anda yine onun dermanını da verdi, ne hoş!]

22 [Yani kış çarpması, vücudumu kakum kürkü gibi kaplayıp şak şak titreti; boyumu baştan aşağa böyle etti.]

23. Anuñ ardınca çü hummā-yı nevāzil naṣb olup
Ṣan ṣıyām üzre ġam-ı ʿīd oldı āfāḳa ḳarīn

Ḥāṣılı ġayret ne gün içün dėyüp Sührābveş
ʿĀḳıbet yıḳdı bizi Rüstem gibi oldı mitīn

25. Leyle-i ḳadr idi ʿālem oldı ḳadr-efzā o şeb
Ben ḳoyup bālīn-i ġamnāke serüm ḳıldum enīn

Ṣavt-ı āhumdan āhāl-i sarāy bī-ḫˇāb olup
Ėtdi belki nüh-ḳıbābuñ nāḳūsānuñ pür-ṭanīn

27. Gördüm olmaz lā-[ʿilā]c ḳıldum hemān-dem der-ʿaḳab
Bir ḥakīm peydā ėdüp nabżum ele aldığı ḥīn

Oldı tīz der-dest-i nişter kim o ḥāẕıḳ bāzūma
Urdı bir zaḫm oldı gūyā tīġ-ı mirrīḫden metīn

29. Baña ḳalsa ẕerre ḳanum vėrmez idüm yada āh
Ėtdi ol cellād-ı bī-raḥm anda daʿvā-yı peşīn

Sen bu bābda ḳan eger almaz iseñ müşkil olur
Dėyerek nā-ḥaḳ yėre dökdi faḳīrüñ ḥayf demin

---

23 [Onun ardından da nezlelerin nöbeti (karşıma) dikildi, sanki oruç tutarken bayramın kederi ufuklara yaklaştı.]

24 [Kısacası biz Sührâb gibi, “Gayret ne gün içindir.” deyip, (hastalığa dayanırken) sonunda o, taş baltası olup Rüstem gibi bizi yıktı.]

25 [O gece, Kadir Gecesi idi; âlemin değeri arttı. Ben, kederli bir yastığa başımı koyup inledim.]

26 [Ahımın sesinden, saray halkı uykusuz kaldı; (ahım) belki (göğün) dokuz kubbesinin çanlarını çınlamayla doldurdu.]

27, 28 (P’de 27. beyitteki kelimelerden biri kısmen silindiği için okunamamıştır.) [Gördüm ki ilaçsız olmaz, o anın hemen ardından bir hekim buldum; o doktor, nabzımı eline aldığı an neşteri tutup pazıma hızlıca bir yara açtı. O (neşter) sanki Mars’ın kılcından (daha) sağlam oldu.]

29 [Ah! Bana kalsa yabancıya kanımı zerre kadar vermezdim; (ama) o acımasız cellat, o anda (benden) önce davrandı / iddiada bulundu.]

30 [O, “Eğer sen bu meselede kan aldırmazsan sıkıntılı olur.” diyerek bu fakirin kanını haksız yere döktü, yazık!]

31. Ḳuvvet ü ḳudret Ḫudānuñdur çü her ḥālde hemān
Bir tesellīdür ṭabībān maḳṣadum içüm hemīn

ʿĪd geldi ḫāk-i pāy-ı dāver-i ẕī-şānumı
Bir duʿā nāmıyla taḳbīl ėtmedür çün ʿīd nevin

33. Ḥaḳ teʿālā dāʾim ėtsün ṣıḥḥat ü devlet ile
Taḫt-ı ʿālī-baḫtı üzre maṭlab ile kām-bīn

Dūr ėdüp āsīb-i dūr-ā-dūrdan Rabbü'l-Vedūd
Ẕāt-ı ġarrāsın ḳıla ḥükm-āver-i dīn-i mübīn

35. Ol ḫilāfet-gerde-i ʿadl ile olduḳça meşīd
İstirāḥat bula ʿahdinde ʿibād-ı Müslimīn

Ol niẓām-efzā-yı ʿadl-i Ḥaḳḳa olduḳça muṭīʿ
Saʿyini meşkūr ėdüp ʿusrin ʿavıf ḳıl yā Muʿīn

37. Dāʾimā sūʾ-i ḳarīnden ḥıfẓ ėdüp ẕātın anuñ
Eyle yā Rab faẓl-ı luṭfuñla ḫaṭālardan emīn

Bu duʿāma umarın gökde melek yėrde beşer
Güş ėdüp āmīn dėyüp cümle olur taḥsīn-bīn

---

31 [Güç böylece her durumda Allah'ın olduğundan tabipler benim amacım için ancak bir tesellidir.]
32 [(Asıl amacım) bayram geldi diye şan sahibi, insaflı padişahımın ayağı toprağını bir dua adı altında, yeni bayram için öpmektir.]
33 [Yüce Allah (onu) yüce bahtlı tahtı üzerinde daima sağlık ve devletle, istediği gibi mutlu etsin.]
34 [Çok şefkatli olan Allah, onun güzel zatını uzun uzadıya olan afetlerden uzak tutup İslam dininin hükmünü onun getirmesini sağlasın.]
35 [O; adaletle halifelik etmede sağlam bir bina gibi oldukça Müslüman kullar onun devrinde rahatlık bulsun / dinlensin.]
36 [Ey yardım eden Allah! O Allah'ın adaletinin düzenini yaymak için itaat ettikçe onun çalışmalarını teşekküre değer kıl, zor işlerini affet.]
37 [Ya Rabbi! Lütfunun faziletiyle, onun zatını yakın kötülüklerden daima koruyup hatalardan emniyette kıl.]
38 [Gökte melek, yerde insan, herkesin bu duamı duyup, beğenerek ona "Amin!" demesini umarım.]

39. Ḫastelik ḥālinde bir sāʿatde **Nakşī** nüktever
Böyle raʿnā bir ḳaṣīde söyledi siḥr-āferīn

Nėçe nev-ʿīd-i ṣıyāma eyleyüp Bārī resīd
Ol şeh-i dīndārı ḳılsun taḫt-ı ʿadlinde mekīn

96.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey şeh-i kişver-güşā-yı sāye-i Rabbü'l-mecīd
Her günüñ ḳadr ėdüp Allāh ėde her rūzuñ bir ʿīd

Sen ḫıdīv-i rubʿ-i meskūnsın zihī iclāl ile
Vėrdi çār erkāna refḳuñ dem-be-dem şevḳ-ı cedīd

3. Taḫt-ı ʿulyāda ḥükümrānlıḳla bā-ʿavn-ı İlāh
Bula ẕātuñ nāsa ʿadl ile hemīn ʿömr-i medīd

Sen şeref-pīrā-yı naṣr olduḳça devletle ebed
Düşmenānuñ ola vaḥşetle ġam-efzā-yı şinīd

5. Bu gazelle ḫāk-i pāyuñ būs ėder **Nakşī** ḳuluñ
Pādişāhum Ḥaḳ bu nev-ʿīdüñ ḳıla yümn ü saʿīd

---

39 [Nükteci Nakşî, hasta hâlde bir saatte böyle güzel bir kaside söyledi. Büyüleyici!]

40 [Allah, o dindar padişahı oruçtan (sonra gelen) nice yeni bayrama yetiştirsin, adalet tahtında oturtsun.]

96 Y 57[b]-58[a].

1 [Ey ulu Rabb'in gölgesi olan ve memleketler fetheden padişah! Allah her gününü değerli / Kadir (Gecesi), her gündüzünü bir bayram kılsın.]

2 [Sen dünyanın kara olan dörtte birinin hükümdarısın. Yavaşlık ve yumuşaklığın dört esasa, büyüklükle daima yeni bir şevk verdi, ne hoş!]

3 [Senin zatın, yüce tahtta hükümdarlık (ederken) Allah'ın yardımıyla, insanlara tıpkı böyle adaletli (davransın) ve uzun ömre sahip olsun.]

4 [Sen Allah'ın yardımı (sayesinde) şeref ve talihle süslendikçe düşmanların korkuyla (bunu) işiterek daha da kederlensin.]

5 [Padişahım! Kulun Nakşî, bu gazelle senin ayağının toprağını öper. Allah senin bu yeni bayramını uğurlu ve mübarek etsin.]

97.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Efendim Ḥaḳ seni taḫtuñda ʿadl ile bihīn ėtsün
Vücūd-ı nāzenīnüñ dāʾim ekdārdan emīn ėtsün

Sen olduḳça sürūr-efzā-yı devletle şeref-pīrā
Ḫudā dōstānuñı mesrūr ʿudvānuñ ḥazīn ėtsün

3. Seni benden beni senden bir ān Ḥaḳḳ ėtmeye münfek
İki ṣāḥib-vefā-bīnin muḳīm-i kām-bīn ėtsün

Daḫı Ḥaḳ sevdügüñ baḫş eyleyüp hemvāre ṣıḥḥatle
Ṣafā-yı ḳalb ile bī-ġam hemīşe dil-nişīn ėtsün

5. Ṣaña kemlik ṣanan ʿömrinde ḳaṭʿā olmasun dil-şād
Muḥaṣṣal herkesi Ḥaḳ fiʿli üzre cā-nişīn ėtsün

Ḫulūṣmend [ü] ṣenākāruñ kemīneñ **Naḳşī** şermendeñ
Dem-ā-dem ḫidmet-i ḫāṣuñda Mevlā şākirīn ėtsün

7. Daḫı sulṭān-ı ẕī-şān-ı refiʿ-i ḳadr-i ẕātuñla
Ḫudā şevketlü ḫünkārum bu devletle metīn ėtsün

---

97 Y 58[a].

1 taḫt: taḥt P. (İmla gereği değiştirildi.) [Efendim! Allah seni tahtında seçkin kılsın; senin nazlı vücudunu daima kederlerden emniyette bulundursun.]

2 [Sen devletinin senin sevincini artırmasıyla şerefle süslendikçe Allah senin dostlarını sevindirsin, düşmanını üzsün.]

3 [Allah seni benden, beni senden bir an ayırmasın; kendi iki vefa sahibini, mutlu (bir şekilde) ikamet ettirsin.]

4 [Allah bundan sonra senin sevdiğini daima sağlıkla sana bağışlasın, onun kalp sefası ile kedersizce daima senin gönünde yer tutmasını sağlasın.]

5 [Seni kötü sananın gönlü, ömür boyunca asla mutlu olmasın; kısacası, Allah herkesi kendi işlerine göre bir yere oturtsun.]

6 [Mevla; gönlü temiz övgücün, hakir, utangaç Nakşî'ni senin özel hizmetinde daima duacın etsin.]

7 [Allah, büyük padişahımı bundan sonra; zatının değeri yüksek, şan sahibi bir sultan olarak devletle sağlamlaştırsın.]

98.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Gel ey dil mālik olmaḳ ister iseñ şevḳ-ı rūḥāna
Ṣenākār ol ḫulūṣ üzre cenāb-ı şāh-ı devrāna

O bir ḳuṭb-ı cihāndur kim derinde ḳırḳlar ʿizz ile
Muḳīm-i istiḳāmet-rīz-i şevḳdur cümle her āna

3. Bu güne eyledüm güş iḫtiyārān-ı selefden kim
Naẓīri gelmedi dėrler bu şāhuñ taḫt-ı şāhāna

Vücūdın rāḥat-içün ʿālemüñ uġrına beẕl ėdüp
Gėce gündüz tefekkür-gerdedür ʿadl ile her yana

5. Umūr-ı devlet içün ṣarf-ı ḳudret ėtmedür kārı
Zihī her vech ile mālik vüfūr-ı şevket ü şāna

Efendim dėyü medḥ ėtmem ʿalīmallāh sözüm ḥaḳdur
Ki ʿilmüm lāḥıḳ oldı hep anuñ saʿyı ḥakīmāne

7. Niẓām-ı ʿāleme bādīdür eṭvār-ı şeref-zāsı
Hemīşe maṭlabıdur şefḳat ėtmek dād-ḫᵛāhāne

---

98 Y 58[a]-58[b].

1 [Ey gönül! Ruhların şevkine sahip olmak istersen gel, dünya padişahı hazretlerine kalp temziliği üzere övgüde bulun.]

2 [O (öyle) bir dünya kutbudur ki kırkların tamamı, onun kapısında şerefle her an şevk istikametinde oturur.]

3 ["Bu padişahın benzeri, padişahlar tahtına gelmedi." derler. (Bizden) önce gelen ihtiyarlardan bu şekilde duydum.]

4 [O, (âlemin) rahatı için, âlem uğruna kendi vücudunu verip adaletle gece gündüz her tarafı düşünmektedir.]

5 [Onun işi, devlet işleri için güç sarf etmektir; o, şan ve büyüklüğe çokça ve her yönden sahiptir, ne hoş!]

6 [(Onu) efendim diye övmem; Allah bilir ki sözüm doğrudur. Bu bilgime ulaştığımdan (beri) onun işi hep bilgecedir.]

7 [Onun şeref veren tavırları, âlemin düzenine sebeptir; yardım isteyenlere şefkat etmek daima onun isteğidir.]

Ne rütbe eylese vaṣf-ı cemīlin kilk-i naẓm-efşān
Ne ḳādir eylemek ḥaḳḳ üzre medḥin ṭarḥ imkāna

9. Hemān **Nakşī** ġaraż ʿarż-ı şenādur naẓm [u] inşādan
Ki zīrā nükte-dānuñ ekşeri lāf-zendür efsāne

Cenāb-ı ḥażret-i Ḥaḳdan budur hemvāre ümmīdüm
Ėde tevfīḳını yāver hemīn ol şāh-ı ẕī-şāna

11. Cihān ʿahdinde ḫoş-ḥāl olup olaʿālem āsūde
Vėre ḥükmi şeref tā şarḳ u ġarb bu çār erkāna

Zebān-ı kilk-i **Nakşī** böyle yād ėtdi duʿā tārīḫ
Hümāyūn eyleye īzid bu sāli Muṣṭafā Ḫāna [1172]

99.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Pādişāh-ı rubʿ-i meskūn sāye-i Rabbü'l-mecīd
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā-yı bī-bedel zāt-ı vaḥīd

Zīb-i evreng-i ḫilāfet-rīz-i ʿadl oldıġı ḥīn
Ehl-i ḥāl āfāḳa ḳadrin ḳıldı müjde-i şinīd

---

8 [Şiir saçan kalem, onun güzel vasfını ne kadar anlatsa da onun övgüsünü, hakkıyla düzenlemek imkânına güç nasıl yeter!]

9 [Ey Nakşî! Şiir ve sanatlı düzyazının amacı böylece övgü sunmaktır / övmektir; çünkü nükte bilenlerin çoğu boş sözle gevezelik eder / övünür.]

10 [Yüce Allah hazretlerinden ümidim daima budur: O şan sahibi sultana yardımını tıpkı böyle yardımcı kılsın.]

11 [Onun devrinde dünya hoş bir hâlde bulusun, âlem rahat olsun; onun hükmü ta doğudan batıya (kadar) bu dört esasa şeref versin.]

12 [Nakşî'nin kaleminin dili, böyle bir dua ve tarih (mısrasını) andı: Allah, bu yılı Mustafa Han'a mübarek etsin.]

99 Y 58[b].

1, 2 [Dünyanın kara olan dörtte birinin padişahı, ulu Allah'ın gölgesi; yani zatı tek, benzersiz olan Sultan Mustafa, halifelik edilen tahtı adaletle süslediği an, hâl erbabı onun değerini ufuklara müjde olarak işittirdi.]

3. Ol ḥamīdü’z-ẕāt-ı memdūḥ-ı cihān şefḳat ile
ʿĀlem [ü] dünyāya vėrdi ser-be-pā şevḳ-ı cedīd

Çoḳ dil-i vīrān nev-ābād ėtdi icrā ḥükmini
Ḥaḳ hemān ėde vücūdın ʿömr ü devletle mezīd

5. Kilk-i ḫaṭṭıyla ḫuşūṣā ol şeh-i ʿālem-penāh
Ḳıldı İbrāhīm Edhem rūḥın iḥyā-yı nüvīd

Böyle ḫayra dāʾimā ẕātın Ḫudā tevfīḳ ėdüp
Devlet-i dāreyn ile mesʿūd ḳıla Rabb-ı Reşīd

7. Nakşī-i iḫlāṣveri şevḳ-āver olup der-ʿaḳab
Ėtdi bir ġarrā ġazel evṣāfına ṭarḥ-ı bedīd

100.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm şevketli ḳudretli kerāmet kānı ḫünkārum
Efendim pādişāhum efser-i ser-tāc-ı her-bārum

Vüfūr-ı müşfiḳum ser-māye-i ʿömrüm ʿaṭā kānum
Celīs-i ġam-güsārum bādī-i şān-ı dil-efgārum

---

3 [Dünyanın övdüğü o övülmeye değere zat, şefkatle dünya âleme baştan ayağa, yeni bir şevk verdi.]
4 [Yıkık çok gönül, yeniden şenlendi; hükmünü yerine getirdi. Allah onun varlığını böylece ömür ve devletle uzatsın.]
5 [Âlemin sığındığı o padişah, özellikle fermanının kalemi sayesinde İbrahim Edhem’in ruhunu müjdeyle ihya etti.]
6 [Doğru yolu gösteren Rab, (yani) Allah, onun zatını daima böyle hayra uygun kılıp (onu) iki dünya devletiyle mutlu etsin.]
7 [Onun temiz kalpli Nakşî’si şevke gelip (bu hayrın) hemen arkasından onun vasıfları (hakkıındaki) parlak bir gazeli açıkça düzenledi.]

100 Y 58[b]-59[a].
1 [Benim büyük, güçlü, keramet madeni olan sultanım! Efendim, padişahım, her an baş tacım!]
2 [Şefkati bol olanım, ömrümün sermayesi, bahşiş madenim! Dert ortağı arkadaşım, yaralı gönlümün bu hâlinin sebebi!]

3. Bi-ḥamdi'llāh seni luṭfıyla Ḥaḳ memdūḥ-ı ḡalḳ ėtmiş
Bu elḳābı zebān-ı nāsdan her çend ḡaberdārum

Zihī ḡayrü'l-ḡalefʿadl-ile sen mümtāz-ı eslafsın
Her aḥvālüñ Ḫudā ḡayr ėde budur dāʾim eẕkārum

5. Ḳuluñ küfrān-ı niʿme ṣanma hergiz Ḥaḳḳa ḥamd olsun
Ḳadir-dān bir tuz etmek ḳadrini añlar ṣenākārum

Beni luṭfūnla ḡākdan refʿ ėdüp ḳadrüm bülend ėtdüñ
Senüñ iḥsān-ı refḳuñdur benüm çün her ne kim varum

7. Bir ān dūr ėtmesün senden beni Allāh sulṭānum
Hemīşe ḡıdmet-i ḡāṣuñda geçsün ʿömr-i muḡtārum

Efendim **Nakşī** bir muḡliş ḡulūṣmend müstemendüñdür
Anı bilʿabd [u] memlūkuñ gibi senden niyāzdārum

9. Bu devletle hezārʿīd-i sürūra Ḥaḳ resīd ėdüp
Seni aʿvān u enṣāruñla dil-şād ėde ḡünkārum

---

3 [Allah'a hamdolsun, Allah seni lütfuyla halk tarafından övülen (bir zat) kılmış. Onlar, insanların dilinde (söylendiğinden) her an senin bu unvanlarından haberdarım.]

4 eẕkārum: ezkārum P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ne hoş hayırlı halefsin! Adaletle sen, (senden) önce gelenlerin seçkinisin. Daima zikrim budur: Allah, senin her hâlini hayırlı etsin.]

5 [Bu kulunu asla nankör sanma! Allah'a hamdolsun; ben değerbilir, tuz ekmek (paylaşmış olmanın) değerini anlar bir övgücüyüm.]

6 [Lütfunla beni topraktan kaldırıp değerimi artırdın; çünkü benim her ne neyim varsa senin lütfundur.]

7 [Sultanım! Allah beni senden bir an uzaklaştırmasın; seçkin ömrüm daima senin özel hizmetinde geçsin.]

8 [Efendim! Nakşî, dostluğu içten olan samimi bir zavallındır. Sana yalvarırım, onu kulun kölen gibi bil!]

9 [Sultanım! Allah seni bu devletle bin sevinçli bayrama eriştirip senin gönlünü yardımlar ve yardımcılarınla mutlu etsin.]

101.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Arisṭō-reʾy Dārā-ḥaşmet Eflāṭūn-fıṭnat kim
   Cenāb-ı āṣaf-ı destūr-ı ekrem Muṣṭafā Paşa

   Serīr-ārā-yı devlet ẕāt-ı vālā-şān [u] ḳadr-āgāh
   Sipihr-i ʿizzete pertev-figen bir māhdur gūyā

3. Hünermend-i zamān serdār-ı ʿālī şaḫn-ı ʿirfāndur
   Ḫuṣūṣā ʿilm ü faẓl ile müsellem şāʿir-i ġarrā

   Ḳulūb-ı nāsı yümn-i maḳdemi ḳıldı feraḥ-āver
   Süleymān-kevkebe mesned-nişīn iclāl ile vālā

5. ʿUṭārid kilk-i zerrīn ile yazmış ṭāḳ-ı eyvāna
   Bu ṣadra lāyıḳ u şāyeste ancaḳ ẕātıdur ḥālā

   Ṣadāḳat-kārī-i devlet meh-i burc-ı żiyā-behcet
   Kerīm-i kāmrān-ṣavlet dilīr-i nāmver maḥżā

---

101 Y 60[b]-61[a].

1 [O; Aristo görüşlü, Dârâ gibi büyük, Eflâtûn gibi zeki, cömertlik kanununun büyük veziri Mustafa Paşa'dır.]

2 [O; devlet tahtını süsleyen, değerbilir, yüce şanlı zattır; sanki ışığı şerefin göğüne düşen bir aydır.]

3 [O; zamanının hünerlisi, yüce komutan ve bilginin meydanı; özellikle de ilim ve fazilet ile, doğruluğu herkesçe kabul edilen gösterişli bir şair.]

4 [Onun gelişinin uğuru, insanların kalplerine ferahlık getirdi. O, Süleyman gibi talihlidir, (önemli bir) makamda oturandır; onun büyüklüğü yücedir.]

5 [Merkür, altın kalemle (gök) çardağının kemerine (şöyle) yazmıştır: Bu en iyi makama layık ve uygun olan şu an ancak onun zatıdır.]

6 [O, devlete bağlılıktır; ışıklı güzellik burcunun "ay"ıdır. Tam da isteklerine ulaşarak saldıran büyük, namlı yiğittir.]

7. Emīn-i dīn ü devletdür niẓām-ı mülk ü milletdür
Vekīl-i şān [u] şevketdür ʿadil-pīrā-yı dād-ārā

Vezīr-i aʿẓam-ı ekrem müşīr-i muḥteşem-mükrem
Veliyy-i niʿmet-i ʿālem Ḫudāvend-i kerem-fermā

9. O rütbe bir mekārim-pīşe vü ẕāt-ı şerīfdür kim
Revā dergāhınuñ derbānı olsa Ḳayṣer ü Dārā

Ėdince ṣadra teşrīf ʿizz-ile ol Bermekī-ḫaṣlet
Vücūdıyla şeref buldı ser-ā-pā ʿālem [ü] dünyā

11. Görüp ol āṣaf-ı dehri dėdi ʿālem mübārek bād
Vezīrin buldı ḥaḳḳā Ḫān Maḥmūd-ı dil-i dānā

Vezīr ibni vezīr ʿālī-nijād [u] Ḫātem-i devrān
ʿUlüvv-i şān ile el-ḥaḳḳ odur şimdi ʿaṭā-pīrā

13. Ne ḥaddüm ben ėdem vaṣf-ı cemīl-i ẕāt-ı aʿlāsın
Ṣenā-ḫᵛānı cenāb-ı şāh-ı ʿālemdür anuñ zīrā

Dükenmez vaṣfı anuñ biñ ḳaṣīde eylesem taḥrīr
Anuñ'çün muḫtaṣar ḳıldum duʿādur maḳṣad-ı aḳṣā

---

7 [O; din ve devletin emniyetidir, ülke ve milletin düzenidir; lütufla süsleyen, adaletle donatan (o zat), şan ve büyüklüğün vekilidir.]

8 [O; en cömert ve yüce vezir, muhteşem bir cömertlik ve şerefle nitelenmiş efendi; âlemin velinimeti, cömertliği emreden bir hükümdar.]

9 [O, cömertliği o derece huy edinmiş, şerefli bir zattır ki Kayser ve Dârâ onun dergâhının kapıcısı olsa yeridir.]

10 [O Bermekî mizaçlı, sadrazamlığı değeriyle şereflendirince dünya âlem de onun vücuduyla baştan ayağa şeref buldu.]

11 [Âlem, dünyanın o vezirini görüp "Mübarek olsun! Doğrusu, bilge gönüllü Mahmud Han, vezirini buldu." dedi.]

12 [O; vezir oğlu vezir, yüce soylu ve dünyanın Hâtem'i. Doğrusu, şanının yüceliği ile şimdi (herkesi) bahşişle süsleyen odur.]

13 [Onun çok yüce zatının güzel vasıflarını (anlatmak), benim ne haddime! Çünkü onu (asıl) öven, âlemin ulu padişahıdır.]

14 [Bin kaside yazsam da onun vasfı (anlatmakla) tükenmez; onun için (bu şiiri) kısa tuttum, arzuların son haddi duadır.]

15. Bu ʿizz ü devlet ile ʿömrini müzdād ėdüp Bārī
Ḳıla mühr-i hümāyūnveş anı ʿizz ü ḳadir-efzā

Umūrına ḳıla hemvāre tevfīḳın refīḳ īzid
Ki bī-ceng [ü] cedel ḳahr ola ʿindinde ḳamu aʿdā

17. Anı baġışlayup ḫünkāra dāʾim añа ḫünkārı
İkisin de ḫaṭādan ḥıfẓ ėde Ḫallāḳ-ı bī-hemtā

Tefeʾʾül-güne **Nakşī** bi'l-bedāhe söyledi bir beyt
Ki tebrīkine heşt-tārīḫ-i bī-emṣāl olur peydā

19. Bu dem yümn [ü] ṣafā ile olup ʿadl-āver-i devlet [1165]
Zihī iḳbāl-dih-i mühr oldı Āṣaf Muṣṭafā Paşa [1165]

102.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Şehenşāh-ı maġāzī Ḫān Maḥmūd-ı bülend-emcād
Ki şarḳdan ġarba dek ḳıldı cihānı naṣr ile ābād

Mekārim-pīşe şāhenşāh-ı dād-güster ki hemvāre
Ėderler dergehinden cümle şāhān dād [u] istimdād

---

15 [Allah, onun ömrünü bu şeref ve talihle uzatıp onun şeref ve değerini uğurlu mühür / devlet mührü gibi artırsın.]

16 [Allah, yardımını onun işlerine daima arkadaş kılsın; böylece bütün düşmanlar, onun katında, savaş ve mücadele olmadan kahrolsun.]

17 [Benzersiz bir yaratıcı olan Allah, daima onu sultana, sultanı da ona bağışlayıp ikisini de hatadan saklasın.]

18 [Nakşî, ansızın fal gibi bir beyit söyledi. (Bu beyitten) onun tebriği için sekiz benzersiz tarih ortaya çıkar.]

19 [Âsaf (Vezir) Mustafa Paşa, uğur ve sefa ile bu anda devlete adalet getirdi, mühre talih verdi; ne hoş!]

102 Y 61[a]-62[a].

1 [Din uğruna yapılan savaşlarda padişahlar padişahı olan, şerefi yüce Mahmud Han dünyayı Allah'ın yardımıyla, doğudan batıya kadar bayındır kıldı.]

2 [O; cömerlikleri huy edinmiş, adalet yayan padişahlar padişahı (olduğu için), bütün padişahlar, onun dergâhından daima adalet ve yardım isterler.]

3. Yegāne dāver-i düşmen-şiken dīndār ki her ānda
Aña tevfīḳ ėdüp Ḥaḳ cünd-i ġayb ile ėder imdād

Dilīr-i ḳahramān-ṣavlet ʿaceb şemşīr-zendür kim
Ṭayanmaz pençe-i ḳahrına ger olsa siper fūlād

5. Ḫuṣūṣā ol ḫıdīv-i maʿdelet-āyīn [ü] dīn-perver
Ėdüp her müstaʿiddin ṭabʿ[u] istiḥḳāḳını taʿdād

Bulup bir bende-i dīrīne-i muḫliṣ-fuʾādından
Çerāġ-efrūz-ı bezm-i devlete ḳıldı anı īḳād

7. Kemāl-i ḳadrini fehm eyleyüp taʿẓīm ile anuñ
Ḳılup ẕāt-ı şerīfin mühr-i istiʿdād ile dil-şād

Cenāb-ı āṣaf-ı devr [ü] zamān kim Muṣṭafā Paşa
Vezāretle ėdüp ḳadrini tebcīl ol velī-ecdād

9. Zihī paşa-yı nām-āver ki ṣıdḳ u istiḳāmetle
Ḳudūm-ı meymenet-baḫşı cihāñı eyledi esʿād

Debīr-i aḳdes evṣāf-ı cemīlin ḳılsa şāyāndur
Hezār taʿẓīm ile nüh-ṭāḳ-ı çarḫuñ saḳfına inşād

---

3 [O, düşmanı kıran doğru ve dindar tek hükümdardır; çünkü Allah (onun işini) uygunlaştırıp gözle görülmeyen ordusu ile (ona) yardım eder.]

4 [O, kahramanca saldıran bir yiğittir, şaşılacak şekilde kılıç vurur; öyle ki eğer siper, çelik de olsa onun kahır pençesine dayanmaz.]

5, 6 [Özellikle, o dini koruyan ve adaleti âdet edinmiş o hükümdar, her yeteneklinin hak ettiğini ve mizacını birer birer söyledi; temiz kalpli eski kölelerinden birini bulup onu devlet meclisinin mumunu ışıldatması için yaktı.]

7, 8, 9 [(Padişah), onun mükemmel değerini anlayıp, şerefli zatını yücelterek yetenek mührüyle onun gönlünü mutlu etti. Ataları evliya olan o (padişah), devrin büyük veziri Mustafa Paşa'nın değerini vezirlik makamıyla yüceltti. O, nam getiren ne hoş paşadır! Çünkü onun uğur bahşeden adımları, dünyayı doğruluk ve istikametle çok mutlu etti.].

10 [O en kutsal danışmanın güzel vasıfları, binlerce kez yüceltilerek göğün dokuz kubbesinin çatısına şiir gibi (asılsa) yeridir.]

11. Vezīr-i Bermekī-ḫaṣlet Arisṭō-yı ḥüküm-fıṭnat
Ṣadāḳat-kārī-i devlet güzīn [ü] erşed-i efrād

Zemīn-i devlete ẕātı Sikender ḫaymedür gerdūn
Żamīri cāh-ı iclāle şeref-baḫş [u] pür-istiʿdād

13. Göreydi cām-ı ser-şār-ı saḫā vü cūdın İskender
Cihānda eylemezdi nāmını āb-ı zülālin yād

Bu bābda dėrsem evṣāf-ı cemīli güçdür ol ẕātuñ
Bu daʿvāma ėder dānişverān ez-cümle istişhād

15. Muḳārin oldı ehlu'llāhdan bir ẕāta kim mahżā
Ėdüp Ḳurşumlı Maḥzen Cāmiʿin iḥyāsını īrād

Görüp şāyeste luṭf-ı Ḥaḳḳ-ıla ol ẕāt-ı vālāyı
İşāret eyledi bu ḫiẕmete ol mālikü'l-irşād

17. Bu ḫāk-i ʿıṭrnāk içre nihān üç ẕāt vardur kim
Dėdi bī-şübhe aṣḥāb-ı kirāmdan ol velī naḳḳād

Dehān-ı ṣıdḳ [u] ṣāfından ẓuhūr ėtdükde bu maʿnī
Hemān der-ʿuhde ḳıldı iltizāmın āṣaf-ı pür-dād

---

11 [O, Bermekî huylu bir vezir; onun hükmü Aristo'nunki gibi zekice. O, devlete doğrulukla bağlı; kişilerin seçkin ve en doğru yolda olanı.]

12 [Devlet zeminine onun zatı İskender, gök de çadırdır. Onun kalbi, büyük bir makama şeref bahşeder ve hüner doludur.]

13 [İskender onun cömertliğinin ağzına kadar dolu kadehini göseydi dünyada, tatlı suyun adını anmazdı.]

14 ["Bu konuda, o zatın güzel vasıflarını (anlatmak) güçtür." dersem bu iddiama bilgelerin hepsi şahitlik eder.]

15 [Kurşumlu Mahzen Camii'nin ihya edilmesini söyleyip Allah adamlarından olan bir zata tam anlamıyla yakın oldu.]

16 ḫiẕmet: ḥiẕmet P. (İmla gereği değiştirildi.) [İnsanları doğru yola iletme (vasfına) sahip o (veli), Allah'ın yardımıyla, o yüce zatı bu hizmete layık görüp işaret etti.]

17 [İyiyi kötüden ayıran o veli, "(Burada), bu hoş kokulu toprak içinde gizli, şüphesiz Hz. Muhammed'in seçkin dostlarından olan üç zat vardır." dedi.]

18 [Onun temiz ve doğru ağzından bu anlam ortaya çıkınca, o çok adaletli vezir hemen bunun gerektirdiği (işi) üstüne aldı.]

19. Olınca seh-ḳubūr-i pür-ḥubūr eşkāl ile ẓāhir
Cihāna ser-be-ser neşr oldı gūyā revnaḳ-ı aʿyād

Mücerred ġıbṭa-fermā-yı maʿābid oldı ḥaḳḳā kim
Ėdüp merḳadlerin iḥyā zihī ervāḥların nev-şād

21. O rütbe dād-ı Ḥaḳḳa oldı maẓhar kim vücūh ile
Vezīrān-ı selef reşk ėtse olmaz aña istibʿād

Ne devletdür bu kim taʿẓīm ile dėye şeh-i devrān
Vekīl-i muṭlaḳını ḫayr-ḫˇāhlıḳ ile ėdüp yād

23. Muvaffaḳ oldı bu ġarrā-nümā-yı maṭlaʿu'l-ḫayra
Vezīr [ü] ṣadr-ʿunvānum mübārek bād saʿādet bād

Bu ṣavt-ı dil-peẕīri gūş ėdince bu dil-i kemter
Hemān-dem bir ḳaṣīde muḫtaṣar-ṭarḥ eyledüm īcād

25. Murād üzre edā ḳılmaḳ ne mümkin vaṣf-ı aḫlāḳın
Duʿā-yı devletin ḳaṣd eyler ancaḳ bu dil-i muʿtād

İlāhī ol vezīr-i ḫayr-ḫˇāh [u] dād-dih-i devlet
Nėçe ḫayrāt-ı müstaḥsenler ėde yümn-ile bünyād

---

19 [Sevinçle dolu üç kabrin şekilleri görününce sanki dünyaya baştan başa bayramların parlaklığı yayıldı.]

20 [Ne hoş! Doğrusu, onların mezarlarına hayat veren, ruhlarını yeniden şad eden (bu mekân), ibadet edilecek yerler (arasında) ayrı tutulan, imrenilen (bir mekân) oldu.]

21 [(O vezir), Allah'ın yardımına o derece erişti ki ondan önce gelen vezirler imkânlar bakımından onu kıskansa bu olmayacak (bir şey) sanılmaz.]

22 [Bu ne talihtir! Dünya padişahı, mutlak vekilini iyilik dileyerek anıp (ona) "Saygılarımla!" der."]

23 [Vezir ve sadrazam unvanlım, hayırların doğduğu yer olan bu parlaklık gösteren (makama gelmeyi) başardı; mübarek olsun, mutluluk getirsin!]

24 [Bu hakir gönül, gönlü alan bu sesi duyunca o anda, kısa düzenlenmiş bir kaside icat ettim.]

25 [Onun ahlakını vasfını istenen şekilde ifade etmek ne mümkün! Bu alışkın gönül, ancak onun devletinin duasına niyetlenir.]

26 [Allah'ım! Devlete adalet veren ve iyilik isteyen o vezir, nice güzel hayratı uğurla inşa etsin.]

27. Ėde gökde melek yėrde beşer ez-cān [u] dil dāʾim
Ṣenā-yı devlet-i iclāli istiḫdāmını evrād

Cihān ṭurduḳça olsun mesned-i ʿizzetde nām-āver
Hemān Allāh teʿālā devlet [ü] ʿömrin ḳıla müzdād

29. Tefeʾʾülveş yine iḫlāṣ ile tārīḫ-i ġarrāsın
Dü mıṣraʿ-ile ṭarḥ edʿiyye ḳıldı **Nakşī**-i üstād

Çü īn-cāmiʿ-i aḥsen Maḥzeniyye-i bihīn nev-zīb
Yapıldı devr-i Āṣaf Muṣṭafā Paşada mesʿūd bād [1168]

103.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bāreka'llāh ki dilüm oldı ṣenāya bādī
Dergeh-i Ḥaḳḳa ḳılup şevḳ ile istimdādı

Yine ṭabʿumdan esüp bād-ı sürūr-ı şevḳum
ʿArşa peyveste ėdüp şerm-ile gird-i bādı

3. Derc ėdüp rişte-i maʿnāya dür-i eşʿārum
Aldum endīşeye ḫünkār-ı bülend-ecdādı

---

27 [Gökte melekler, yerde insanlar can ve gönülden daima onun büyük devletinin övgüsü zikretme hizmetine kabul edilsin.]
28 [Dünya durdukça şeref mevkiine nam getirsin; yüce Allah onun devlet ve ömrünü böylece uzatsın.]
29 [Üstat Nakşî, onun gösterişli tarihini temiz kalple, fal gibi, iki mısra ile düzenlenmiş bir dua kıldı.]
30 [Bu çok güzel cami; yeni süslenmiş, seçkin Mahzeniyye, Âsaf Mustafa Paşa devrinde yapıldı, mübarek olsun!]

103 Y 62[a]-63[a].
1 [Allah mübarek etsin! Gönlüm, Allah'ın dergâhından şevkle yardım isteyip övgüye başladı.]
2 [Şevkimin sevinç rüzgârı yine mizacımdan esip kasırgayı utançtan arşa ulaştırdı.]
3 [Şiirlerimin incisini mana ipine toplayıp yüce soylu padişahı düşündüm.]

Ḳaṣdum evṣāfını taḥrīre anuñ ʿizzet ile
Ḥaşre dek ḫayr ile yād ola cihānda adı

5. Muṣṭafā Ḫān-ı cihānbān [u] bülend-aḫter kim
ʿĀlemin oldı saḫā üzre kerem-muʿtādı

Ḫalḳa ol rütbe ʿaṭā ėtdi ki taḳrīr ėdemem
Ṭutdı iclāl ile dünyāyı ṣadā-yı dādı

7. Öyle cūd-āver-i Cem-cāh ki ḳulūb-ı nāsdan
Dem-be-dem ḫayra duʿā oldı anuñ īrādı

Ḳavs-ı tedbīr-i muṣībin çekemez Rüstemler
Ki deler nāvek-i ḥükmi hedef-i fūlādı

9. Kimse taḳlīd ėdemez luṭf-ı ʿamīmin ḫalḳa
Aña maḳṣūr luṭuf üzre zihī bu vādī

Devr [ü] ʿahdinde ne mümkin o ḫıdīv-i dehrüñ
Kimse kimseye ʿabeş yère ėde isnādı

11. Rütbe-i menzileti ḥadd-i cihetden bīrūn
Felek-i maḥmedete neyyir-i istiʿdādı

Cevher-i ẕāt-ı şerīfinde mekārim o ḳadar
Ḳābil-i ḥavṣala-i ʿaḳl degül taʿdādı

---

4 [Onun vasıflarını yazmaktan kastım, dünyada onun adının mahşere kadar şeref ve hayırla anılmasıdır.]
5 [Yüce talihli, dünyayı gözeten Mustafa Han; cömertlik üzere (hareket etti), cömertliğine âlemi alıştırdı.]
6 [O, halka o kadar lütfetti ki anlatamam; büyüklükle, onun bahşişinin sesi, dünyayı zaptetti.]
7 [O, cömertlik getiren öyle bir Cem makamlı ki insanların kalbinde onun (hakkında) söylenen (sözler) daima hayır duadır.]
8 [Rüstemler, onun isabetli tedbirinin yayını çekemez; çünkü onun hükmünün oku, çelik hedefi (bile) deler.]
9 [Onun halka umumi lütfunu kimse taklit edemez; bu vadi, lütuf üzere ona ayrılmıştır; ne hoş!]
10 [Dünyanın o hükümdarının devrinde, kimsenin kimseye boş yere iftira etmesi mümkün değildir.]
11 [Övme göğü için, onun hüner yıldızının rütbe ve derecesi, yerinin gerçek değerinden fazladır.]
12 [Şerefli zatının cevherinde cömertlikler o kadar (çok ki) aklın kavrayışının (bunları) sayması mümkün değildir.]

13. Ben ne ḥaddüm ėdem evṣāfını ḥaḳḳ üzre edā
Cümle dānişver ėder bu söze istişhādı

Düşse feyż-ı naẓar-ı bedreḳa-i teʾş̱īre
İnbisāṭ-āver ėder nėçe dil-i nā-şādı

15. O güzīde ḫalef oldı zihī eslāfına kim
ʿAdl-ile nās-ı cihāndan çü ş̱enāya bādī

Öyle bir pādişeh [ü] ẕāt-ı kerīmü'ş-şāndur
Dilese baḫş ėder her ḳulına Baġdādı

17. Şīve-i zīver-i ṣulḥ-ı ḫaṭ-ı pür-tenfīẕi
Ėtdi ḫākister-i ḥayret ḳalem-i Bih-zādı

Gülşen-i midḥat-i aḫlāḳ-ı cemīlinde dilüm
Ḥāṣılı bülbüliveş eyler iken feryādı

19. Ḥüsn-i evṣāfını taḥrīre tekellüfde iken
Pīşgāhuma gelüp bir büt-i baḫt evlādı

Dėdi rıfḳ-ıla netīce o şeh-i zümre-i ḫūb
Baña şākird ol olam saña suḫan üstādı

21. Dehenin ṭutdum iki dest ile ol şūḫın kim
Olmaġa şevḳ-ıla pīrāna o dem irşādı

---

13 [Onun vasıflarını hakkıyla anlatmak benim ne haddime! Bütün bilgeler de bu söze şahitlik eder.]

14 [(Eğer gönüller) onun etkileyici, kılavuz bakışının feyzine düşse nice mutsuz gönlü ferahlatır.]

15 [O seçkin halef, adaletiyle, kendinden önce gelen (padişahları) dünyadaki insanların övmesine sebep oldu.]

16 [O, şanı büyük zat öyle bir padişahtır ki dilese her kuluna Bağdat'ı bağışlar.]

17 [Onun nüfuzu çok olan fermanının (getirdiği) barışın süslü edası, Bihzâd'ın kalemini hayretten kül etti.]

18, 19,

20 [Kısacası, gönlüm, onun güzel ahlakı övgüsünün gül bahçesinde bülbül gibi feryat ederken, onun güzel vasıflarını yazmaya özenirken atasının güzel bir evladı önüme geldi; sonuçta güzeller zümresinin o padişahı yavaşça "Bana öğrenci ol, (ben de) sana söz üstadı olayım." dedi.]

21 [Yaşlıları o an şevkle doğru yola iletsin diye o şuhun ağzını iki elle tuttum.]

Zāde-i ṭabʿuma ʿıḳd ėtdüm ʿarūs-ı şūḫın
Tāze naẓm içre olup köhne-zebān dāmādı

23. Şāʿirāne o büt-i ṭūṭī-i ḳand-güftārla
İşte bu tuḥfe-rev-i naẓm-ı selīs-inşādı

Bir ġazel naḳş ėdüp ėtdüm ki muṣavver nā-geh
Her gören reşk ėde tā bu fen-i nev-īcādı

25. Sāl nāmıyla bu gün seyr ėt o behcet-zādı
Dāver-i ʿahde gelüp ḳıldı mübārek bādı

Yüz sürüp ḫāk-i reh-i pāyına yüz yėrde hemān
Yaʿnī tebrīke bu hengām-ı ṣafā esʿādı

27. İlticā-güne dehān açup o şūḫ-ı nev-res
Oldı ṣıdḳ üzre hemān bu söz anuñ evrādı

Ḥaḳ ḫaṭālardan ėdüp ẕāt-ı şerīfin maḥfūẓ
Vėre devletle aña ʿömr-i şeref müzdādı

29. Nakşī-i nüktever üstād ile olup yek-dil
Ḳıldı pey-revlik ėdüp ez-dil ü cān imdād

Bir ġazel söyledi yek beyt dü mıṣraʿla hemān
ʿArż içün ḫāṣılı bu tārīḫ-i heşt-ābādı

---

22 [Taze şiir içinde, onun eski dilli damadı olup onun şuh gelinini, mizacımın oğluna nikâhladım.]

23, 24 [İşte bu akıcı söylenmiş, tuhaf tarzdaki şiiri; şeker sözlü bir papağan gibi olan o putla, şairce bir gazel (şeklinde) nakşedip ansızın zihinde tasarladım; ta ki her gören bu yeni icat edilmiş hüneri kıskansın.]

25 [Bugün yıl adıyla sevinçle doğan o (güzeli) seyr et; o, devrin insaflı padişahına gelip "Mübarek olsun!" dedi.]

26, 27, 28 [O yeni yetişmiş şuh, şimdi onun ayağının yolu toprağına yüz yerde yüz sürüp, yani bu çok uğurlu sefa anını tebrik için sığınır gibi ağız açtı; bu söz de onun doğrululuk üzere zikri oldu: Allah, onun şerefli zatını hatalardan saklayıp ona devletle şerefli, uzun bir ömür versin.]

29 [Nükteci Nakşî, o üstatla gönül birliği edip, (ona) uyup can ve gönülden yardım istedi.]

30 [Kısacası, şimdi tek beyit (yani) iki mısra ile, sekiz (üzere) inşa edilmiş bu tarihi sunmak için bir gazel söyledi.]

31. Bu ṣafā-āver-i vālāye-i sāl-i şerefi
Yümn ü devlet ile mesʿūd ḳıla Rabbü'l-Hādī

104.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Cenāb-ı ḥażret-i Ḥān Muṣṭafā-yı ẕāt-ı aʿẓam kim
Vüfūr-ı himmet-i ʿadliyle ėtdi ʿālemi esʿād

Müsellem her umūrında zihī bir şāh-ı devrān kim
Ḳudūmıyla şeref-baḫş oldı dünyāya mübārek bād

3. Biniş nāmıyla Saʿd-ābāda teşrīf eyleyüp ėtdi
Ocaḳlı ḳulların iḥsān-revā ol şāh-ı ferruḫ-zād

Tüfenk atdırdı ḳırdırdı sebūveş ṣanki ʿudvānı
Yeñiden cündine taʿlīm-i cenge geldi istiʿdād

5. Pey-ā-pey tā ṣabāḥdan şāma dek ʿālem ṣafā üzre
Yeñiden ėtdi eski demleri ḫalḳ fāl-i ḫayra yād

Pey-ā-pey üç gün üç gėce hümāyūn-zāy-ı ḫalvetle
Feraḥ-yāb oldı el-ḥaḳ ḥażret-i şāh-ı bülend-ecdād

---

31 [Doğru yolu gösteren Allah; şerefli, yüce ve sefa getiren bu yılı uğur ve talihle mübarek etsin.]

104 Y 63[a]-63[b].

1 [Çok yüce bir zat olan ulu Mustafa Han hazretleri, adalet gayretinin çokluğuyla âlemi mutlu etti.]

2 [Ne hoş! Her işinde doğruluğu herkesçe kabul edilen bir dünya padişahıdır; dünyaya ayak basarak şeref bahşetti, mübarek olsun!]

3 [Uğurlu doğmuş o padişah, biniş (kısa süreli gezinti) adı altında, Sadâbâd'ı şereflendirip Ocaklı kullarını lütfa layık gördü.]

4 [O; tüfek attırdı, sanki düşmanı testi gibi kırdırdı; onun ordusuna savaş talimi için yeniden hüner geldi.]

5 [Âlem ta sabahtan akşama kadar birbiri ardınca (gelen) sefalar üzeredir; halk, hayra alamet olarak, eski zamanları yeniden andı.]

6 [Doğrusu, yüce soylu padişah hazretleri, halvetin uğur getirmesiyle, birbiri ardınca üç gün, üç gece ferah buldu.]

7. Hünermendān-ı devrān cemʿ olup ol ṣaḥn-ı zībāda
Ėdüp icrā-yı fenn oldı ḥużūrda cümlesi dil-şād

O rütbe oldı şevḳ-āver derūn-ı şāh-ı ʿālem kim
Degül bir vech-ile mümkin ėdem ben vaṣfını īrād

9. Cihān durduḳça devletle ola şāhenşeh-i gerdūn
Vüfūr üzre ola dāʾim umūr-ı ʿāleme pür-dād

Hemīşe ṭūb-ı ʿadlinden olup ḫoşnūd dėye ʿālem
Dem-ā-dem ḥāfıẓı Bārī olup ʿömrin ėde müzdād

11. Yine şekl-i muʿammā [Nakşī] yek beyt eyledi taḥrīr
Suḫan-dāna ola ehdiyye bu fenn-i nevīn-īcād

O beyt-i ḥarf-i cevher-zā eger bir bir ḥisāb olsa
Müsellem naḳşı dört tārīḫ ėder kilk-i ṣafā-muʿtād

13. Raḳam-senc-i zamān deh düşse ol beyt-i dil-ārānuñ
Selīsā şevḳ-ı ḳırḳlarla ėder çil-tārīḫ-i nev-yād

Bugün ol ẓıll-ı Ḥaḳ Ḫān Muṣṭafā-yı şāh şeref
Ḳapu ḳulların ėtdi cümleten iḥsānla çün ābād

---

7 [Devrin hüner sahipleri, o süslü alanda toplanıp huzurda hüner gösterdiler, hepsinin gönlü mutlu oldu.]

8 [Âlemin padişahının gönlü o derece şevke geldi ki onun vasfını (herhangi) bir vesileyle benim söylemem mümkün değil.]

9 [O, dünya durdukça devletle, dünyanın padişahlar padişahı olsun; âlemin işleri (konusunda) daima bolluk üzere ve çok adaletli olsun.]

10 [Âlem, onun adaletinin topundan daima hoşnut olup "Allah daima onun koruyucusu olup ömrünü uzatsın." desin.]

11 [Nakşî, yine muamma şeklinde bir beyit yazdı; bu yeni icat edilmiş hüner, sözden anlayanlara hediye olsun.]

12 [Ey sefaya alışkın kalem! Cevher doğuran harflerin o beyti, eğer bir bir hesaplansa onun doğruluğu herkesçe kabul edilen nakışları dört tarih eder.]

13 [Ey Selîs / akıcı konuşan! Zamanın rakamdan anlayanları, "on" düşse, gönlü süsleyen o beyit, kırkların şevkiyle, yeni anılan kırk tarih eder.]

14 [Allah'ın gölgesi olan, o şeref ... padişah Mustafa Han, kapı kullarının hepsini bugün lütufla şenlendirdi.]

105.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh zihī ilhām-ı yümn-i ʿizz-i Yezdānī
Vezān oldı yine dehre nesīm-i feyż-ı Rabbānī

Ġam eyyāmı gidüp geldi ṣafā hengāmı gülzāra
N'ola şim'den-gerü güş eyleseñ ṣavt-ı hezārānı

3. Açılup ġonçe-i iḳbāli ḫalḳuñ zīb ü fer buldı
Rehā-yāb olup oldı mā-ḥaṣal dil-şād u ḫandānī

Bu hengām-ı meserretgāh-ı şevḳ-efzā-yı ʿālemde
Ki yaʿnī feyż-ı tābistān ėder bülbüller efġānı

5. Ḫudāvend-i muʿaẓẓam ẓıll-ı Bārī Muṣṭafā Ḫān kim
Odur ser-levḥa-i şāhenşeh-i şāhān-ı ẕī-şānī

Yegāne şehryār-ı heft-iḳlīm-i ẓafer-reh-ber
Cihānı ṭutdı şemşīr-i bülend-i nām [u] ʿunvānı

7. Serīr-ārā-yı ʿadl-āver şeref-pīrā-yı dād-güster
Zihī ṣāḥib-ḳırān ṣaf-der odur ʿaṣruñ Nerīmānı

---

105 Y 63[b]-64[a].

1 [Allah yüceltsin! Allah'ın yüce bereketinin ilhamı, ne hoş! Rabb'in feyzinin rüzgârı yine dünyaya esti.]

2 [Keder günleri gidip gül bahçesine sefa zamanı geldi; bundan sonra bülbülerin sesini duysan ne var!]

3 [Halkın talih goncası açılıp süs ve parlaklık buldu; sonuçta (halk), kurtuluş bulup gönülden sevindi, güldü.]

4 [Yani yazın feyzi ile, âlemin şevkini artıran bu sevinç vakti mevsiminde bülbüller feryat eder.]

5 [Allah'ın gölgesi olan en yüce hükümdar, Mustafa Han'dır; şan sahibi padişahların padişahı odur.]

6 [O, yedi memleketin zaferi rehber edinmiş tek hükümdarıdır; onun unvan ve namının yüce kılıcı dünyayı zaptetti.]

7 [O; adalet getirerek tahtı süsleyen, adalet yayarak (dünyayı) şerefle donatan, safları yaran, her zaman başarılı ne hoş hükümdardır, asrın Neriman'ıdır.]

Güzīde pādişāh-ı şarḳ u ġarb u ʿālem-ārā kim
Revā dergāhınuñ Ḫusrevle Ḳayşer olsa derbānı

9. Ḫulāṣa ol suḫan-senc-i şeh-i dānişver-i dehrüñ
Cenāb-ı şeyhü'l-İslāmı güzīn-i maʿdelet-kānı

Semiyy-i faḫr-ı ʿālem ẕāt-ı ʿālī-cāh [u] ḳadr-āgāh
Ki oldı ʿilm ü faẕl ile müsellem ṣaḥn-ı ʿirfānī

11. Her aḥvāli melīḥ ʿālī-nijād u pāk-ṭıynet kim
Şeref-yāb ėtdi ẕāt-ı ekremi cümle suḫan-dānı

Medār-ı dīn ü devlet dāver-i dārāt [u] Cem-fıṭnat
Felāṭūn-menḳabet ʿahdi ḳavī memdūḥ-ı ḫāḳānī

13. O rütbe oldı ebr-i cūdı rīzān ʿālem [ü] dehre
Müdāmā ser-be-ser neşr olmada luṭf-ı firāvānı

Vücūdı cāh-ı istiḳlāle bir dürr-i girān-māye
Żamīri dāʾimā aḫẕ-ı duʿā-yı derdmendānī

15. O ḫurşīd-i hünermendān-ı burc-ı ʿāṭıfetdür kim
Żiyā-baḫşende-i elṭāfıdur miʿyār-ı iẕʿānı

---

8 [O, doğu ve batının âlemi süsleyen seçkin hükümdarıdır; Husrev'le Kayser onun dergâhının kapıcısı olsa yeridir.]

9, 10 [Kısacası, dünyanın bilge padişahının sözü tartan o büyük şeyhülislamının, (yani) seçkin cömertlik hazinesi, âlemin övüncünün adaşı, yüksek makamlı ve değerbilir o zatın; bilgi sahasında, ilim ve fazilet bakımından doğruluğu herkesçe kabul edildi.]

11 [Onun her hâli güzeldir; o, yüce soylu ve temiz yaratılışlıdır. Onun çok cömert zatı, söz söylemeyi bilen herkesi şereflendirdi.]

12 [O, din ve devletin yardımcısıdır; gösterişli, Cem gibi zeki bir hükümdardır; Felatun menkıbeli, yemini sağlam, hakanlarca övülmüş (bir padişahtır.)]

13 [Onun cömertlik bulutunun (taneleri) dünya âleme o derece döküldü ki onun bol lütfu, baştan başa daima yayılmaktadır.]

14 [Onun vücudu, az bulunan makama değerli bir incidir. Onun kalbi, dertlilerin duasını daima alır.]

15 [O, iyilikseverlik burcunun hüner sahiplerinin güneşdir; onun kavrayışının ölçüsü, lütuflarının ışığını bahşeder.]

Zihī ol dāniş-āmūz [u] Arisṭō-yı ḥüküm-perver
Ḳamu esrār-ı fenn ile olup ʿaṣruñ çü Selmānı

17. Faż̄ilet maʿdelet ʿizzet mürüvvet merḥamet anda
Ki envāʿ-ı mekārimle Ḫudā ḫalḳ eylemiş anı

Zihī her ḥālde olup ṭavrı çün memdūḥ-ı ḫāḳānī
Muvaffaḳ her ḫuṣūṣ-ı reʾyine tevfīḳ-i ġufrānī

19. Zihī maḥż̇-ı ʿināyāt-ı Ḫudāya maẓhariyyetle
Müzeyyen ẓāhir ü bāṭın her aḳvāli ḫulūṣ kānı

Bihīn ola yine ʿilm ü ḫaṭı beyne'ş-şebāh ancaḳ
Bu elḳābı ėder ḥaḳḳında istişhād aḳrānı

21. Melīḥ-ender-melīḥ ḫayru'l-ḫalef olduġına yoḳ şek
Ki eslāfından anuñ oldı reʾy[i] ḳadr-i rücḥānī

Zihī devlet zihī ʿizzet zihī rifʿat ki yümn ile
Çü oldı pādişāh-ı ʿālemüñ maḳbūl-ı devrānı

23. Ne devletdür bu kim ol dāʿīsi ḥaḳḳında ẓıll-ı Ḥaḳ
Dėye hemmāre ben rāż̄iyem Allāh var ėde anı

16, 17 [Ne hoş! Bilgi öğreten, hükmü koruyan o Aristo; ilimlerin bütün sırlarıyla asrın Selman'ı gibi olup fazilet, adalet, şeref, cömertlik ve merhamet ondadır; çünkü Allah onu çeşit çeşit cömertliklerle yaratmıştır.]

18 [Ne hoş! Onun tavrı hakanlar tarafından her hâlde övüldüğü için, affedici bir yardım, onun görüşlerine her konuda uygundur.]

19 [Ne hoş! O, Allah'ın yardımlarına tam olarak erişerek dış ve iç (yönden) süslenmiştir; onun her sözü samimiyet madenidir.]

20 [Onun ilim ve emri benzerleri arasında yine seçkin olur, onun hakkındaki bu unvanlara ancak onun akranı şahitlik eder.]

21 [Onun güzellik içinde güzellik ve hayırlı halef olduğuna şüphe yoktur; çünkü onun görüşü kendisinden önce gelenlerden daha üstün değerde oldu.]

22 [Ne hoş talih, ne hoş kuvvet, ne hoş yükseliş! Çünkü o, uğurla, âlem padişahının dünyaca kabul göreni oldu.]

23 [Bu ne talihtir! Allah'ın gölgesi (olan padişah), bu duacısı hakkında "Ben (ondan) daima razıyım, Allah onu var etsin!" der.]

Mübārek bād saʿādet bād ki ol müftī-i ẕī-şāna
Ṣenāsın ėde dāʾim böyle ḫünkār ėdüp iḥsānı

25. Zihī ʿavn-ı Ḫudādur ẕātına taʿẓīm ėdüp ol şeh
Żamīr ėtdi meżāmīnin ėde fehm olan iẕʿānı

Ne rifʿatdür bu kim ol dāver-i ʿirfān penāh-ı dehr
Dėye ḫoşnūd ola andan hemīşe Ḥayy-ı Subḥānī

27. Bu vażʿ-ı dil-pesendi gūş ėdüp nuṭḳ-ı hümāyūndan
Ben oldum ḥāṣılı reşk-āver-i engüşt-i ḥayrānı

Bu eyyām-ı feraḥ-demdür duʿāya başla kim **[Nakşī]**
Ḳaṣīdeñ muḫtaṣar ḳıl ḳāfiyeñ çün buldı pāyānı

29. İki ṣāḥib-vefā-bīnī olup muḥkem bu devletle
İkisinüñ de efzūn ola yā Rab şöhret ü şānı

Duʿā-güne yine geldi derūna bir tefeʾül beyt
K'olur andan zihī heşt-tārīḫ-i zībā-yı rūḥānī

31. Olup icrā-yı şerʿ-i Ḥaḳḳ-ıla müstaḥkem-i mesned
Ola cümle umūrında muvaffaḳ luṭf-ı Subḥānī

---

24 [Mübarek olsun, mutluluk getirsin! Padişah, o şan sahibi müftüye lütfedip daima böyle övgüde bulunsun.]

25 [Bu, onun zatına Allah'ın ne hoş yardımdır! O padişah (onu) yüceltip onun anlamlarını kalbe yerleştirdi; kavrayışı olan (bunu) anlasın.]

26 [Bu ne yüceliktir! O bilge hükümdar, dünyanın sığınağı (onun hakkında) "Daima diri olan Allah, ondan hoşnut olsun." der.]

27 [Kısacası, ben gönle hoş gelen bu durumu, o uğurlu söz vasıtasıyla duyup hayranlık parmağı (ağzımda olarak onu) kıskandım.]

28 [Ey Nakşî! Bu ferah bir zamanın günleridir, duaya başla; kasideni kısa tut çünkü kafiyen son buldu.]

29 [Ya Rabbi! İki vefa sahibi, bu devletle kuvvetlenip ikisinin de şöhret ve şanı artsın.]

30 [Gönle yine, dua gibi olan, fal (tarzında) bir beyit geldi; böylece ondan gözle görülmeyen, süslü sekiz tarih çıkar, ne hoş!]

31 [Padişah, Allah'ın şeriatını uygulayarak makamını sağlamlaştırsın; Allah'ın lütfuyla bütün işlerinde başarılı olsun.]

106.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥabbeẕā pādişeh-i dīn-i mübīn ʿahd-ı meşīd
Ki aña ḥażret-i Allāh vère ʿömr-i cāvīd

Ṭabʿ-ı ʿālīsi ebed olmaġın ecre māʾil
Ḳıldı Ḥaḳ ẕātını çoḳ ḫayr-ı celīye temhīd

3. Bir gün ol dāver-i ferruḫ-dih-i nās-ı dehre
Nā-gehān ẓāhir olup bir ḫıred [ü] ʿaḳl-ı reşīd

Naḳşi-bendī ḫulefāsından olup maḥżā kim
Ḥażret-i Pīr-i Emīr neslidür ol nūr-ı sefīd

5. Nāmı memdūḥ-ı cihān ʿābid-i ʿabdu'r-Raḥmān
Hem daḫı zümre-i ʿirfānda ser-efrāz u ferīd

Dėdi remz ile o şāhenşeh-i gerdūn-fere
Ḳaṣdum iḫlās ile ḳılmaḳ sizi bir ḫayra müfīd

7. Çünki bu nuṭḳ-ı şeref-baḫş olıcaḳ semʿ-i ḳabūl
Ḳıldı āvīze-i gūş ʿizz-ile ol merd-i vaḥīd

---

106 Y 64[a]-64[b].

1 [Ne güzel! İslam padişahı ile sağlam bina gibi bir devir! Allah hazretleri ona ebedî ömür versin.]

2 [Onun yüce mizacı ebediyen sevaba eğilimli olduğundan, Allah onun zatına birçok açık hayrı yaydırdı.]

3 [Dünyadaki insanlara uğur getiren o doğru hükümdara bir gün, ansızın, aklı doğru yolda olan bir (zat) göründü.]

4 [O beyaz ışık, Nakşibendî halifelerinden olup tam olarak Emîr Pir Hazretleri'nin soyundandır.]

5 [O, namı dünyaca övülen Âbid (ibadet eden) Abdurrahman'dır; hem de o, bilgeler zümresinde benzerlerinden üstün ve eşsiz olandır.]

6 [O, dünyayı aydınlatan padişahlar padişahına ima ile "Amacım, sizi temiz kalple bir hayra faydalı kılmaktır." dedi.]

7 [Bu şeref bahşeden söz kabul için duyulunca, o tek olan yiğit, onu şerefle kulağına astı / küpe etti.]

Mādde maʿlūm olıcaḳ ez-dil ü cān ol hīnde
Ėtdi bir bendesine mā-ḥaṣalı emr-i şedīd

9. Beẕl-i maḳdūr ėdüp ol ānda rıżāʾu'llāh
Oldı şeyḫüñ nefesinden zihī irşād mürīd

Eyle dāreynde yā Rab o şeh-i ʿālemi şād
Ẕikr ü tevḥīd ü bi-ḥaḳḳ-ı ṣalavāt u temcīd

11. [**Naḳşī**] yek-mıṣraʿ-ı ber-ceste tefeʾʾül ėdicek
Maʿān üçler gelüp oldı aña imdāda bedīd

Cevherī ḥarfi ḳamu bir yėre olsa tezyīn
Ḥāṣılı şekl-i muʿammā olur ol beyt-i vaḥīd

13. Yine tefrīḳ ḥisābıyla olursa diḳḳat
Āşikāre olur andan çü maḳāl-ı tesvīd

Çār yār ʿışḳına bir fātiḥa yād olsa hemān
Farḳ-ʿaded tārīḫ olur yümn-ile bir fenn-i nüvīd

15. Muṣṭafā Ḫān-ı belīġ sāye-i Settār-ı güzīn
Ėtdi bu ḫānḳahı himmeti bihter tecdīd

---

8 [Sonuçta, mesele öğrenilince o anda, bir kölesine can ve gönülden sertçe emretti.]
9 [Allah rızasıyla o anda gücünü sarf etti, şeyhin nefesinden (dolayı) doğru yola girip mürit oldu, ne hoş!]
10 [Ya Rabbi! Âlemin o padişahını iki dünyada; zikir, tevhit, salavat ve temcit (ululama) hakkı için sevindir.]
11 [Nakşî, seçme tek mısra ile fal bakınca, üçler birlikte ona yardıma gelip göründü.]
12 [Kısacası onun cevherî harflerinin hepsi bir yerde süslense o tek beyit, muamma gibi olur.]
13 [Yine tefrîk (ayırma) hesabıyla (ona) dikkat edilirse ondan, karatılmış / koyu sözler gibi (kısımlar) ortaya çıkar.]
14 [Dört dost (halife) aşkına şimdi bir Fatiha anılsa yeni bir hüner (sayesinde), uğurla, fark adedince tarih çıkar.]
15 [Allah'ın seçkin gölgesi, düzgün konuşan Mustafa Han'ın gayreti; bu tekkeyi en iyi (şekilde) yeniledi.]

107.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. El-vedāʿ ey sebeb-i māye-i ser-çeşm-i ümīd
   El-firāḳ olmadadur bezm-i ṣafā baña baʿīd

   Ol ḳadar dönmiş iken ḥayf merāmumca benüm
   Şimdi kec-revlik ėdüp fehm ėdemem çarḫ-ı ʿanīd

3. İftirāḳ üzre ḳodı bu dil-i dānişmendüñ
   Oldı çeşm-i terüme girye-zen-i devr-i baʿīd

   Çoḳ görüp baña senüñ gibi efendiyi felek
   ʿĀḳıbet çekdi ara yėrde çü bir sedd-i bedīd

5. Yaʿnī ey dāver-i devrān [u] ḫudāvend-i be-nām
   Olmış idüm şeref-i vaṣfuña şevḳ ile muʿīd

   Dehr bünyād olalı gelmedi dėrsem şāyān
   Ki senüñ neyyir-i ḥüsnüñ gibi bir ẕāt-ı saʿīd

7. Olsa ey mekremet-āyīn zamānuñda senüñ
   Cām-ı iḥsānuña reşk-āver olurdı Cemşīd

---

107 Y 64[b]-65[b].

1 [Ey ümit pınarının mayasının sebebi, elveda! Elveda! Sefa meclisi bana (artık) uzak olmaktadır.]

2, 3 [Yazık! Anlayamam, inatçı felek isteğime göre o kadar dönmüşken şimdi eğri gidip bu bilge gönlümü ayrılık üzere bıraktı. Yaşlı gözüme, beklenmeyen zamanda gözyaşını vurdu.]

4 [Felek, senin gibi efendiyi bana çok görüp ara yerde (aramıza) görünmez bir set çekti.]

5 [Ey namlı padişah, dünyanın insaflı hükümdarı! Ben vasfının (anlatılması) şerefine şevkle yardımcı olmuştum.]

6 [“Dünya kurulduğundan beri, senin güzellik güneşin gibi uğurlu bir zat gelmedi.” desem yeridir.]

7 [Ey cömetliği âdet edinmiş! Cemşîd senin zamanında bulunsa senin lütuf kadehini kıskanırdı.]

Nuṭḳuñ ol ṣımṭ-ı dür-efşāne-i ẕī-ḳıymet kim
Nāsa taḳdīr-i bahāsıdur anuñ güft ü şinīd

9. Çünki bu ḫānḳah-ı ḫˇāṣ u ʿavām içre benüm
Şeyḫ-i memdūḥ-ı enāmum olup ey ẕāt-ı ferīd

Ṣadef-i ṭabʿuma bir dürr-i girān-māye idüñ
ʿAks ėdüp pertev-i luṭfuñ dile ey nūr-ı sefīd

11. Naẓar-ı pīrdür ėden dervīşi çün pīr-i ḫıred
Şeyḫ-i maʿmūr ile elbet olur irşād mürīd

Ḥamdü'li'llāh pederüñ cāhına olduñ nāʾil
Ey vezīr ibni vezīr ü sipeh-ārā-yı vaḥīd

13. Kime ʿarż eyleyeyüm ġayrı ben eşʿārum kim
Urdı bu fürḳat [ü] mehcūrlıġuñ aġzuma kilīd

ʿArż-ı ḥālüm varıcaḳ pāyuña ḳıl luṭf u ʿaṭā
Ḳılma defterden efendim bu ṣenā-ḫˇānı resīd

15. İlticā mevsimidür ġayrı ṣenā eyleyelüm
Çün duʿā ḳāʿidedür olıcaḳ itmām-ı ḳaṣīd

---

8 ṣımṭ: sımṭ P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sözlerin kıymetli, inci saçan bir dizidir; karşılıklı konuşmak, onun insanlara değerli bir takdiridir.]

9, 10 [Ey eşsiz zat! Çünkü sen ileri gelenler ve halkın (bulunduğu) bu tekke içinde benim bütün yartılmışlar tarafından övülen şeyhim olmuştun. Ey beyaz ışık! Lütfunun ışıkları gönle yansırdı, mizacımın sedefine değerli bir inci idin.]

11 [Dervişi, bilge bir şeyh yapan, şeyhin bakışı olduğu için; mürit, bayındır / şen bir şeyhle elbette doğru yola iletilir.]

12 [Ey vezir oğlu vezir, orduyu tek (başına) süsleyen! Allah'a hamdolsun! Babanın makamına eriştin.]

13 [Ben şiirlerimi artık kime sunayım? Bu ayrılığın ağzıma kilt vurdu.]

14 [Efendim! Senin ayağına hâlimi bildirmek (için) varınca (bana) lütuf ve bahşişte bulun; bu övgücüyü defterden silme.]

15 [Sığınma mevsimidir, artık övgüde bulunalım; çünkü kaside tamamlanınca dua etmek kuraldır.]

Nitekim devr ėde bu çarḫ [u] sipihr-i devvār
ʿİzz ü devletle ḳıla ʿömrüñi Allāh mezīd

17. Ḳanda ʿazm eyler iseñ naṣr u şecāʿatle hemān
Ėdesin anda eṣer yümn-ile bir feṯḥ-i cedīd

Ḳanda bir düşmen-i bed-ḫˇāhuñ ėder ise ẓuhūr
Ola ol ḥīnde vücūdı ḳuruyup şekl-i ḳadīd

19. Ḳadr ü iḳbāl-i bülendüñ gibi her bir şebüñi
Ḳadr ėdüp Ḥaḳḳ ėde her bir günüñi revnaḳ-ı ʿīd

Reh-berüñ Ḥızır ile İlyās olup hemvāre
Cünd-i ġayb ile muʿīnüñ ola çün Rabb-i Reşīd

21. Dėdi bir beyt-ile çün **Naḳşī**-i dervīş-meniş
Cevher-i naẓm-ıla heşt-tārīḫ-i zībende-meşīd

Ola iclāl-dih-i ẕātuñ ile āsūde cihān [1166]
Dāʾimā uġruñ açıḳ eyleye ol Ḥayy-ı Mecīd

---

16 [Nasıl ki bu felek (devamlı) döner, Allah da senin ömrünü şeref ve devletle (onun gibi) uzatsın.]

17 [Allah'ın yardımı ve yiğitlikle, böylece nereye (gitmeye) niyetlenirsen orada uğurla, yeni bir fethin izini bırakasın.]

18 [Nerede senin kötülüğünü isteyen bir düşman görünürse onun vücudu, o anda kuruyup iskelet şekline dönsün.]

19 [Allah; (günlerini de) senin yüce talih ve değerin gibi (yüceltip) her bir geceni Kadir (Gecesi'ne), her bir gündüzünü bayram parlaklığına çevirsin.]

20 [Rehberin daima Hızır ile İlyas olsun; doğru yolu gösteren Allah, gözle görülmeyen ordusuyla yardımcın olsun.]

21 [Derviş yaratılışlı Nakşî, şiirdeki cevherlerle (cevher harfleriyle) süslenmiş sağlam bir binaya benzeyen sekiz tarihi bir beyitle söyledi.]

22 [Dünya senin zatının verdiği büyüklükle rahatlasın; her zaman diri olan ulu Allah senin uğurunu daima açık etsin.]

108.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sende ey ḳaṣr-ı mülūkāne ne bu ḥüsnālıḳ
Bir gören yine olur görmege ṭarḥın ʿāşıḳ

Bī-bedel ṭarḥ-ıla olmış zihī saḳfuñ yek-dil
Hem-ser-i ṭāḳ-ı sipihr-i şeref üzre sābıḳ

3. Ḳasr-ı [Ferhādda] bu şīrīnligüñ olsaydı senüñ
Ḫusrevi ʿışḳa çü mecnūnlıḳ olurdı şāʾiḳ

Görse rüʾyāda Sinimmār daḫı resmüñ bī-şek
Tīġ-ı reşk ile eder cismini çalıḳ çalıḳ

5. Ḳafes-i ṭūṭī-menend ḥāṣılı ṭarḥ-ı şūḫuñ
Ḳubbe-i çarḫa ger āvīḫte olınsa lāʾiḳ

Zümre-i dāniş-edā eyleyemez evṣāfuñ
Ne ḳadar naẓra-i çeşm ile ger olsa fāʾiḳ

7. Ḳıl ṣenāsına şürūʿ **Nakşī** hemān bu dem kim
Ḳıla dergāh-ı ḳabūle anı Ḥayy-ı Rāzıḳ

---

108 Y 65[b].

1 [Ey padişahlara layık saray! Sendeki bu güzellik nedir? Senin süslemeli desenlerini bir gören, yine görmek isteyerek âşık olur.]

2 [Senin tavanın, benzersiz süslemeli desenlerle, şeref göğünün kubbesine, gönlü uygun bir arkadaş olmuş.]

3 [Senin bu şirinliğin, Ferhad'ın sarayında olsaydı Husrev'i aşka deli gibi istekli kılardı.]

4 [Sinimmâr, senin resmini rüyada bile görse şüphesiz, kendi bedenini kıskançlık kılıcıyla kesik kesik ederdi.]

5 [Kısacası; eğer işlemeli, şuh desenlerin, feleğin kubbesine papağan kafesi gibi asılsa (buna) layıktır.]

6 [Onların gözlerinin bakışı ne kadar üstün olsa da bilge tarzlılar zümresi, senin vasıflarını anlatamaz.]

7 [Ey Nakşî! Bu anda hemen onun övgüsüne başla ki daima diri olan ve rızık veren Allah, onu dergâhına kabul etsin.]

Ėde ṣāḥibine meymūn u mübārek dāʾim
ʿİzz ü devletle cenāb-ı kerem-issi Ḫālıḳ

9. Ola teşrīf-i şehenşāh-ıla her sāl pür-zīb
Ḳahr ola reşk [ü] ḥasedle ḳamu ehl-i fāsıḳ

İki mıṣraʿ la dü tārīḫ dėdi kilküm ammā
Ola ez-cān [ü] dil edʿ iyye bu raʿ nā nāṭıḳ

11. Ṭarḥ-ı dil-cū maḳar ārāmgeh-i dārā ki bihīn [1165]
Ḥabbeẕā zībī-i vālā-yı maḳām-ı ṣādıḳ [1165]

109.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bāreka'llāh yine elṭāf-ı cenāb-ı Mevlā
Vėrdi āfāḳ-ı ġam-ālūda feraḥ ser-tā-pā

Muṣṭafā Ḫān-ı cihānbān [u] Arisṭō-fıṭnat
Yaʿ nī ol ḳuṭb-ı zamān şāh-ı kerāmet-fermā

3. ʿAdl-ile cālis-i evreng-i bihīn oldıġı ḥīn
Buldı ʿālem yeñiden maḳdem-i yümniyle ṣafā

---

8 [Yaratıcı olan, cömertlik sahibi Allah; (bu sarayı), sahibine, değer ve talihle daima uğurlu ve mübarek etsin.]

9 [O, padişahlar padişahının teşrifiyle her yıl süsle dolsun. Bütün günahkârlar, kıskançlık ve çekemezlikle kahrolsun.]

10 [Kalemim, iki mısra ile (aslında) iki tarih söyledi; ama bu şirin bildirici, can ve gönülden bir dua olsun.]

11 [Gönlü alan süslemeli desenli konut, büyük padişahın dinlenme yeri; pek iyi! (Burası), doğru makamın yüce süsü, ne hoş!]

109 Y 66[a].

1 [Allah mübarek etsin! Yüce Allah'ın lütufları, kedere bulaşmış ufuklara yine baştan ayağa ferahlık verdi.]

2, 3 [Dünyayı gözeten, Aristo gibi zeki olan Mustafa Han yani zamanın o kutbu, kerametli padişah; adaletle seçkin tahta oturduğu an, âlem onun uğurlu gelişiyle yeniden sefa buldu.]

Açılup baḫt-ı dil-i nās feraḥ-rīz oldı
Faḳaṭ āh ėtmededür ceyş-i ḥasūd-ı aʿdā

5. ʿAyn-ı rıfḳ ile alup naẓraya ol şāh-ı güzīn
Ḳıldı ḳadrine göre her birine luṭf u ʿaṭā

Bā-ḫuṣūṣ bir dil-i ʿārif-şüd [ü] müşfik-zānuñ
Ḳadrin aʿlā bilüp ėtdi keremiyle vālā

7. Ḥadd-i ẕātında o dānā-dil ü memdūḥ-ı ümem
Şān ile lāyıḳ-ı devlet idi el-ḥaḳ ḥālā

Buldı ṣıdḳ-ı ḫulūṣ-ārā-yı ʿulüvv-i ḳadri
Rütbe-i ʿālīyi ber-vefḳ-ı merām üzre çü cā

9. Neyyir-i ḥükmi żiyā-pāş ola dünyāya hemīn
Ėde her ānda açıḳ uġrını naṣr ile Ḫudā

Esb-i iḳbāli bulup ʿizz ile maḳṣūda vuṣūl
Kanda ʿazm eyler ise ola Ḫıżr reh-ber aña

11. **Nakşī**-i muḫliṣi tebrīk [ü] ṣenā-yı cāhın
Çün tefeʾʾül ėdicek ṣıdḳını imlā maḥżā

Düşdi yek-beyt-iʿaceb cevherī ḥarf-ile zihī
İki tārīḫ-i ḫoş-āyende behīn nev-peydā

---

4 [İnsanların kalbi açılıp ferahlık saçtı fakat düşmanın kıskanç ordusu ah etmektedir.]
5 [O seçkin padişah, (insanların) her birine bakıp onların değerine göre, yumuşaklığın ta kendisiyle lütuf ve bahşişte bulundu.]
6 [Özellikle de şefkat veren, bilgece giden bir gönlün değerini çok yüksek bilip (onu) cömertliğiyle yüceltti.]
7 [Aslında, insanlarca övülen o bilge gönüllü, gerçekten, şu an devlete şan ile layıktı.]
8 [Kendi değerinin yüceliğini samimiyetle süsleyen doğruluğu, (aynı zamanda) yüce rütbeyi, makam gibi istenene uygun olarak buldu.]
9 [Onun hükmünün güneşi dünyaya her zaman ışık saçsın; Allah, yardımıyla her an onun yolunu açık etsin.]
10 [Onun talih atı istenene kuvvetle ulaşsın, nereye (gitmeye) niyetlenirse Hızır ona rehber olsun.]
11, 12 [İçten dostu Nakşî, onun makamının övgü ve tebriği için doğruluğunu tam da fal gibi yazınca cevheri harfle (düzenlenmiş) iki tuhaf beyit; hoşa giden, seçkin, yeni ortaya çıkmış iki tarih düşürdü; ne hoş!]

13. Ḳıla erbāb-ı raḳam naẓra-i diḳḳat rāciḥ
Olur ol beyt-i muʿammā-şekil iḳbāl-revā

Cemʿ ėdüp bir yėre mānend-i defīn cevher-i sīn
Ṣoñra terfīḳ ḥisābıyla olur feṯḥ-nümā

15. Oldı zībī-i feraḥ-rīz-i dil-i memdūḥum
İşte bu beyt-i tefeʾʾül-res [ü] şevket-ārā

Yed-i ʿadline girüp Rūm Eli devletle zihī
Aldı üç tuġı vezīr oldı Muḥammed Paşa

110.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫudāvend-i muʿaẓẓam Ḫān-ı ʿOṯmān-ı ʿadilver kim
Odur devletle nāsuñ yār-ı ġār [u] yār [u] cānānı

Yegāne pādişāh-ı maġrib ü maşrıḳ ki ʿadl üzre
Cihānı ṭutdı ser-tā-pā ṣadā-yı şevket ü şānı

3. Zamān-ı devletinde rāḥat üzre ʿālem ez-cümle
Vücūdıyla feraḥ kesb eyler anuñ mülk-i ʿOṯmānī

---

13 [Rakam erbabı, dikkatli baksın; mumama şeklindeki, yüz döndürmeye (bakmaya) layık o beyit tercih edilir.]

14 ["Sîn" denen cevherler, bir yere, gömülmüş gibi toplanır; sonra, tefrik (fark) hesabıyla açılır / açıklığa kavuşur.]

15 [İşte büyüklüğü süsleyen, fal ulaştıran bu beyit; övüdüğümün gönlünü de ferahlık saçarak süsledi.]

16 [Rumeli, talihle, onun adaletinin eline geçip Muhammed Paşa üç tuğu aldı, vezir oldu.]

110 Y 66^{b}-67^{a}.

1 [O, yüce hükümdar, adaletli Osman Han'dır. Talihle, insanların mağara dostu (sadık dostu), yardımcısı ve sevgilisi odur.]

2 [O, doğu ve batının tek padişahıdır; onun şan ve büyüklüğünün sesi, dünyayı adalet üzere, baştan ayağa zaptetti.]

3 [Âlemin tamamı, onun devleti zamanında rahatlık içindedir. Osmanlı ülkesi, onun vücuduyla / varlığıyla ferahlık kazanır.]

Mürāʿat-gerde-i ḳānūn [u] ʿizz ü cāh-ı devletdür
Ki iḥyā ḳıldı ḥükmi rūḥ-ı pāk Sulṭān Süleymānı

Ḫuṣūṣā bir kemīne muḫliṣ-i dergāhınuñ maḫṣūṣ
Ḳıluban ḳadr ile ābāde ḳıldı luṭf u rücḥānı

Müzeyyen bir ser-ā-ser kürk-i semmūr eyleyüp ilbās
Yine devletle cāhın ḳıldı ibḳā ėdüp iḥsānı

Bu ṣavt-ı dil-peẕīri gūş ėdüp bu ʿabd-ı dāʿīsi
Hemān tebrīk içün ḳıldı bu naẓm-ı gevher-efşānı

Ne ḥaddüm ben anuñ vaṣfın edā ḳılmaḳ murād üzre
Anuñ zīrā cenāb-ı şāh-ı ʿālemdür ṣenā-ḫᵛānı

O ẕāt-ı bī-naẓīrüñ medḥ-i aḫlāḳ-ı cemīlinde
Revādur ez-dil ü cān şevḳ ile olsam ġazel-ḫᵛānı

Zihī Elḥāc Aḥmed Aġa-yı maḥmūd-ı ḫāḳānī
Ki oldur ʿizz ü devletle muḳīm-i şāh-ı devrānī

Ṣadāḳat-kārī-i devlet Arisṭō-yı ḥüküm-fiṭnat
Muḥaṣṣal ėtmedi sebḳat cihāna miṣl ü aḳrānı

---

4 [Devletin makam ve kuvvetidir, kanuna riayet eder; böylece onun hükmü, temiz ruhlu Sultan Süleyman'a hayat verdi.]

5 [Özellikle de dergâhının içten ve zavallı bir dostuna özel bir değer vererek (onu) şenlendirdi, (ona) lütfedip üstünlük verdi.]

6 (P'de "eyleyüp ilbās" ifadesinin üzeri çizilmiş, üstündeki boşluğa "ėrüp ilbāsı" yazılmıştır. İkinci mısranın üzeri de çizilmiştir.) [(Ona) süslü, altın sırmalı bir samur kürkü giyidirerek, onun makamını lütdefip yine talihle devamlı kıldı / önceki hâlinde bıraktı.]

7 [Onun bu duacı kulu, gönle hoş gelen bu sesi duyup inci saçan bu şiiri hemen tebrik için sundu.]

8 [Onun vasfını istenen şekilde ifade etmek benim ne haddime! Çünkü onu öven, âlemin yüce padişahıdır.]

9 [O benzersiz zatın güzel ahlakı övgüsünde, can ve gönülden, şevkle gazel okusam yeridir.]

10 [O, hükümdarca övülmüş Elhâc Ahmed Ağa'dır; kuvvet ve talihle, dünya padişahının (yanında) oturan odur, ne hoş!]

11 [O; devlete doğrulukla bağlı, hükmü zeki bir Aristo; kısacası, onun benzer ve akranı, dünyadan geçmedi.]

Vüfūr-ı himmeti ġālib saḫāda Ḥātemü’ṭ-Ṭāyya
Ki ābād eyledi luṭfıyla ol çoḳ ḳalb-i vīrānı

13. Netīce dem-be-dem endīşesi ḫayr ile ol ẕātuñ
Hemān taḥṣīl olan kārı duʿā-yı derdmendānī

Ne mümkin naḳş-ı evṣāfuñ taṣavvur eylemek **Naḳşī**
Ġaraż ancaḳ duʿā-yı devletidür ez-dil ü cānī

15. Biri şāh-ı cihān-ārā biri paşa-yı dād-fermā
İkisin de ḫaṭādan ḥıfẓ ède Ḫallāḳ-ı Rabbānī

Anı ḫünkāra baḫş ėdüp aña ḫünkārı hemvāre
Ḳıla Ḥaḳ şād [u] ḫandān hem anı hem şāh-ı ẕī-şānı

17. Cihān ṭurduḳça olsunlar ṣafāda ʿizz ü devletle
Ki bī-ceng ü cedel maḳhūr ola hep ḳavm-i ʿudvānī

İki mıṣraʿ la Naḳşī bi’l-bedāhe cāh tebrīkin
Dü tārīḫ ile ḳıldı ḫāk-i pāya armaġan anı

19. Zihī tevfīḳ-i Ḥaḳḳa nāʾil olup oldı ol dāver [1177]
Vezīrānuñ maḳām-ı eşbehi deryā ḳapudānı [1177]

---

12 [Onun cömertlikte gayretinin çokluğu, Hâtem-i Tayy’dan üstündür; böylece o, yıkık çok kalbi şenlendirdi.]

13 (İkinci mısrada “ol” kelimesinin üzeri çizilmiş, üstündeki boşluğa “olan” yazılmıştır. Beyti daha anlaşılır hâle getiren bu değişiklik, isabetli olup tarafımızdan değerlendirilmiştir.) [Sonuçta, o zatın düşüncesi ve işi böylece, daima hayırla dertlilerin duasını almaktır.]

14 [Ey Nakşî! Onun vasıflarının nakışlarını zihinde tasarlamak ne mümkün! Amaç ancak gönül ve candan onun devletine duadır.]

15 [Biri dünyayı süsleyen padişah, biri de adaleti emreden paşadır. Yaratıcı olan Allah, ikisini de hatadan saklasın.]

16 [Allah daima onu padişaha, padişahı da ona bağışlayıp hem onu hem de şan sahibi padişahı mutlu etsin, güldürsün.]

17 [Onlar dünya durdukça kuvvet ve talihle sefada olsunlar; böylece, düşman kavmi, savaş ve mücadele olmadan hep kahrolsun.]

18 [Nakşî onun makamını ansızın, iki mısra ile tebrik edip onu iki tarihle ayağının tozuna armağan etti.]

19 (Mısralarda verilen “1177” senesi, şiirde adı geçen padişahın saltanat dönemiyle uyuşmamaktadır.) [O insaflı hükümdar, Allah’ın yardımına erişip vezirlere benzer bir makamda “derya kapudanı” oldu, ne hoş!]

111.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥamdül'illāh buldı naṣr ile yine revnaḳ cihān
   Oldı pür-ṣīt-ı ʿadāletle zemīn u āsmān

   Devr-i Sulṭān Aḥmedi añdurdı derv-i sūr [u] dād
   Kim anuñ zāde-i vālāsıyla oldı tev-emān

3. Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā-yı ṣāḥibü'l-ʿadl-i bülend
   Oldı iclās-āver-i evreng-i şāh-ı kāmrān

   Ḥaḳḳ aña her rütbe tevfīḳin refīḳ ėtdi ki ol
   Oldı ḫalḳ-ı rubʿ-i meskūn şefḳatiyle şādmān

5. Neyyir-i iḳbāli fer-rīz eyleyüp ser-tābe-pā
   Vėrdi dünyāya żiyā-yı dādı ḥükmin bī-gümān

   Reʾy ü elṭāfı ḳulūb-ı nāsı nev-ābād ėdüp
   Oldı ḥaḳḳā her belāda rıfḳ-ıla iḳbāl-resān

7. Bā-ḫuṣūṣ bir bende-i dīrīne-i ḳadr-āverin
   Ẕāt-ı kāmil olduġın farḳ ėdüp ol şāh-ı zamān

---

111 Y 67[a]-67[b].

1 [Allah'a hamdolsun! Dünya, Allah'ın yardımıyla yine parlaklık buldu. Yer ve gök, adaletin sesiyle doldu.]

2 [Adalet ve şenlik devri, Sultan Ahmed devrini andırdı; çünkü (babasının devri), onun yüce oğlunun devriyle ikiz oldu.]

3 [Yani yüce adalet sahibi Sultan Mustafa, isteklere ulaşmış padişahın tahtına oturdu.]

4 [Allah ona yardımını her rütbede arkadaş etti; o, şefkatiyle, dünyanın kara olan dörtte birlik kısımının halkını sevindirdi.]

5 [Onun talih güneşi, dünyaya baştan ayağa kadar ışık saçıp şüphesiz, adalet ışığının hükmünü verdi.]

6 [Doğrusu, onun lütufları ve görüşü, insanların kalplerini yeniden sevindirip her belada, yumuşaklıkla mutluluk eriştirdi.]

7, 8 [Özellikle de zamanın o padişahı; değerli, eski bir kölesinin mükemmel bir zat olduğunu fark edip (onu) benzerleri arasında "Dâru's-Su'âde" ağası yaptı; o özel, eski ve samimi dostuna unvan ve şan verdi.]

Eyleyüp Dāru’s-Suʿāde aġası beynü’ş-şibāh
Vėrdi ol muḫliṣ ḳadīm-i ḫāṣına ʿunvān [u] şān

9. Ḥaḳ bu kim ol nām-ı vālā-yı Beşīr Aġa-yı ḫāṣ
Her ʿulūmdan ėtdügi taḥṣīl-i kām Ḥaḳḳa ʿıyān

Ol Arisṭō-menḳabet ʿaḳl-ı Felāṭūn-mevhibet
Oldı ḥilm ü rüşd ile aḳrānına sebḳu’l-beyān

11. Şol ḳadar meşḥur-ı āfāḳ oldı ḫayr ile zihī
Vaṣf-ı iḳbāl-āveridür ḫalḳda olan rāygān

Bir velī-ḫaṣlet melek-ḫū bī-bedeldür ẕātı kim
Ġıbṭa-fermāsıdur ez-cümle anuñ pīr ü cüvān

13. Ḳadrin aʿlā bildügi-y-çün cāhın aʿlā eyledi
Merḥabālar ol şeh-i dīn-i mübīn ü ḳadr-dān

Biñ ḳaṣīdeyle dükenmez vaṣf-ı iḫlāṣ-āveri
Nakşiyā ġayrı ṣenāya ḳıl şürūʿ ṭurma hemān

15. Muṣṭafā Ḫānı aña Ḫān Muṣṭafāya çün anı
Baḫş ėdüp birbirine Mevlā ėde mesrūr her ān

İkisin de eyleyüp günden güne iḳbāl ile
Devlet-i dārāt ile Ḥaḳ vère ʿömr-i cāvidān

---

9 [Gerçek bu ki yüce namlı, o özel Beşir Ağa’ın her bilimden istediğini elde ettiği, Allah’a açıktır / malumdur.]

10 [O Aristo menkabeli, Felatun’a bahşedilmiş akla (sahip zat); yumuşaklık ve doğruluk ile, akran (arasında) sözü geçen / hakkında konuşulan (biri) oldu.]

11 [O, hayırla ufuklarda o kadar meşhur oldu ki onun talih getiren vasıfları (çok anıldığından) halkta ucuzdur.]

12 [Onun zatı; evliya mizaçlı, melek huylu ve benzersizdir; öyle ki yaşlı ve genç herkes onu kıskanır.]

13 [Merhabalar! O değerbilir İslam padişahı, onun değerini çok yüksek bildiği için, onun makamını da çok yükseltti.]

14 ḳaṣīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Onun kalbi temizleyen vasıfları, bin kasideyle tükenmez. Ey Nakşî! Şimdi durma, artık övgüye başla!]

15 [Mevla Mustafa Han’ı ona, onu da Mustafa Han’a (yani onları) birbirine bağışlayıp her an sevindirsin.]

16 [Allah, ikisine de talihle, günden güne gösterişli devlet ve ebedî ömür versin.]

17. Anlar olduḳça serīr-ārā-yı kāmda dil-nişīn
Ola ḫayr ile ikisi de umūr-ı dād-ḫᵛān

Anlar olduḳça ṣafāda ʿizz ü devletle mekīn
Düşmenānın ola hergiz kārı ṣavt-ı el-emān

19. Ḳanda ʿazm eylerseler devletle ṣıḥḥatle ebed
Esb-i iḳbāl-cūlarına ola nuṣret hem-ʿinān

Hem aġayı şān ile hem pādişāhı ʿadl ile
Bī-keder dil-şād ėde dāʾim cenāb-ı Müsteʿān

112.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Teʿalallāh vezān oldı nesīm-i feyż-ı Yezdānī
Müzeyyen eyledi nāsı yine elṭāf-ı Rabbānī

Ġam eyyāmı gidüp geldi ṣafā hengāmı gülzāra
Gelin güş ėdelüm şevḳ ile ṣavt-ı ʿandelībānı

3. Bu bāġ-ı dil-güşādan feyż alan ʿömrinde bir kerre
Añar mı bir daḫı seyr [ü] ṣafā-yı bāġ-ı Rıḍvānı

---

17 [Onlar zevkin tahtını süsleyip, gönülde yer tuttukça hayırla, ikisi de adaletle anılan işlerde olsunlar.]
18 [Onlar kuvvet ve talihle, sefa içinde oturdukça düşmanların işi kesinlikle "İmdat!" seslenişi olsun.]
19 [Onlar nereye (gitmeye) niyetlenirlerse onların talihi arayan atları ile Allah'ın yardımı, devlet ve sağlıkla ebediyyen yan yana / arkadaş olsun.]
20 [Yardım istenen yüce Allah, hem ağayı şanla hem de padişahı adaletle, daima kedersiz ve gönlü sevinçli kılsın.]

112 Y 67^{b}-68^{a}.
1 [Allah yüceltsin! Allah'ın feyzinin rüzgârı esti; Allah'ın lütufları, insanları yine süsledi.]
2 [Keder günleri gidip gül bahçesine sefa zamanı geldi; gelin, bülbüllerin sesini şevkle duyalım.]
3 [Gönlü açan bu bahçeden, ömründe bir kere feyz alan, Rıdvan'ın bahçesinin sefa ve gezintisini bir daha anar mı?]

O deñlü zīnet-efzā bir şükūfezār-ı rengīndür
Ki biñ sāʿat uzaḳdan mest ėder insānı pūyānı

5. O rütbe bulmada neşv ü nemā gülzār-ı dil-cūsı
Ki ser-tā-pā yeşil kemḫāya ġarḳ olmış nihālānı

ʿAceb bir bāġ-ı nüzhetgāh-ı şevḳ-efzā-yı şöhretdür
Cihāna velvele-ārā olup nām-ı dilistānı

7. Aña terbiyye-res olamaz ādem ʿayn-ı cennetdür
K'anuñ peyk-i ṣabā olmış leṭāfetde nigehbānı

Eger ṣaḥn-ı behişt ḥūrān ile olursa zīb-āver
Bu bāġuñ da aña nisbetle ġılmānı iç oġlanı

9. Murād üzre kişi vaṣf ėdemez ʿUrfī-i ʿaṣr olsa
Bu vālā taḫtgāh-ı enderūnı kān-ı ḫāḳānı

ʿAḳıllar çāk olur vaṣfında ve'l-ḥāṣıl bu gülzāruñ
Meger dārā-yı dānā-dil aña luṭf ėde erzānī

Cenāb-ı ḥażret-i Ḫān Muṣṭafā-yı ẓıll-ı [Yezdānī]
Anuñ ʿadli ile bulmışdur ʿālem şevḳ-ı rūḥānī

---

4 būyān: pūyān P. (Anlam gereği değiştirildi.) [(Burası) süsü artıran o kadar renkli bir çiçek bahçesidir ki onun kokuları, insanı bin saat uzak (mesafeden) sarhoş eder.]

5 [Onun gönlü çeken gül bahçesi, o derece yetişip büyümekte ki onun fidanları baştan ayağa, yeşil ipek kumaşa batmıştır.]

6 [O; gönül alan namı, dünyayı şamatayla süsleyen, şöhret ve şevkli artıran tuhaf bir gezinti bahçesidir.]

7 [İnsan onu besleyip büyütemez, o tıpkı cennettir; güzellikte onun gözcüsü, sabah meltemi denen haberci olmuştur.]

8 [Eğer cennet meydanı hurilerle süslenirse bu bağın da gılman ve iç oğlanı ona karşılık gelir.]

9 taḫtgāh: taḥtgāh P. (İmla gereği değiştirildi.) [Kişi asrın Urfi'si de olsa Enderûn'un bu yüce başkentini / taht yerini ve padişah madenini istenen şekilde vasfedemez.]

10 [Kısacası, bu gül bahçesinin vasfı (konusunda) akıllar parçalanır; ancak bilge gönüllü, doğru padişah ona (bu) lütfu layık görebilir.]

12 [O, Allah'ın gölgesi olan yüce Mustafa Han hazretleridir; âlem, onun adaleti ile, gözle görülemeyen bir şevk bulmuştur.]

113.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Kemāl-i luṭf ile ol dem ḳarīḥa-i hümāyūndan
Bu resm üzre ṣudūr ėtdi hezār aḥsent fermānı

Buyurdı ol ḫudāvend-i ʿadil-āyīn [ü] dīn-perver
Ki şefḳatle odur ser-levḥa-i ḫāḳān-ı ẕī-şānī

3. Vezīr-i aʿẓamumla böyle müftīü'l-enām gelsün
Dėyü ḫatm-ı kelām ėtdi o şāh-ı ẓıll-ı Yezdānī

Bu nuṭḳ-ı dil-peẕīri gūş ėdüp bu bende-i kemter
Unuṭdı cümle ālāmın olup dil-şād [u] ḫandānī

5. Efendilik budur işte ki geçmez bendegānından
Murād üzre ėder hep bendesine ʿālī iḥsānı

Bu bābda yine bir şevḳ-i hümāyūn fehm olur ammā
Çü tevcīh ėdemem āyā n'ola maṭlūb-ı şāhānı

7. Hemān ʿaḳl-ı ḳaṣīrümle bu vech üzre żamīr ėtmem
Yine bir bendesine vardur iḥsān-ı cüsbānı

---

113 Y 68[a]-68[b].

1 [Fermanı, padişahın kendiliğinden aklına gelip buyurduğu iş üzere, mükemmel bir lütufla, bu tarzda ortaya çıktı; bin (kere) aferin!]

2 [Şefkatle, şan sahibi hükümdarların başındaki odur; dini koruyan, adaleti âdet edinmiş o padişah (böyle) buyurdu.]

3 [Allah'ın gölgesi olan o padişah "Veziriazamım ile bütün yaratılmışların müftüsü böyle gelsinler." diyerek sözünü sonlandırdı.]

4 [Bu en hakir köle, bu gönle hoş gelen sözü duyup gönülden sevindi, güldü, bütün kederlerini unuttu.]

5 [Efendilik işte budur! Çünkü o, kölelerinden vazgeçmez; her kölesine, istenen şekilde yüce bir lütüfta bulunur.]

6 [Bu konuda yine uğurlu bir şevk olduğu anlaşılır ama acaba padişahının istediği nedir, anlam veremedim.]

7 [Şimdi, kısa aklımla bu yönde gizlice düşünsem (şu kanaate varırım): Onun yine, bir kölesine layık gördüğü lütfu vardır.]

Bu sırruñ ġavrına vāṣıl olaydum dėyü ḥayretle
Ėderken murġ-ı ṭabʿum ḥāṣılı bīhūde cevlānı

9. Ḳadīmī bende-i muḫliṣ-fuʾādın ḳadrin ʿizz ile
Yeñiden ėtdi iḥyā eyleyüp luṭf-ı firāvānı

Müzeyyen bir ser-ā-ser kürk-i semmūr eyleyüp ilbās
Vėrüp ṭuġ u ʿalem ġamgīn iken şād eyledi anı

11. Bu hengām-ı meserret kim ola bir bende ḥaḳḳında
N'ola ben de anuñ evṣāfınuñ olsam ġazel-ḫᵛānı

Zihī devlet ki bir ḳul ola bu nuṭḳ ile şāyānı
Ṣadāḳat ile neşr olup cihāna şöhret ü şānı

13. Semiyy-i faḫr-ı ʿālem seyyid-i āl [ü] neseb maḥżā
Revā dergānınuñ Cemşīd ü Behmen olsa derbānı

Sütūde-menḳabet ʿaḳl-ı Felāṭūn [u] celīlü'ş-şān
Odur ṣıdḳ u ḫulūṣ ile cihānuñ merd-i meydānı

15. Şeref-ārā-yı ʿizzet mihr-i burc-ı ʿāṭıfetdür kim
Feraḥ kesb eyler anuñ ẕātı ile mülk-i ʿOṣmānī

8, 9 [Kısacası, mizacımın kuşu "Bu sırrın en derin yerine ulaşsaydım..." diye hayretle boş yere dolaşırken, o çok lütfedip temiz kalpli, eski bir kölesinin değerini yücelikle yeniden ihya etti.]

10 [(Ona) süslü, altın sırmalı bir samur kürkü giydirerek, tuğ ve sancak verip o kederliyken onu sevindirdi.]

11 [Bir köle hakkında böyle sevinçli bir zaman olur; ben de onun vasıflarının gazelini okusam ne var!]

12 [Bir kulun bu sözle (padişaha) layık olması, şan ve şöhretinin dünyaya doğrulukla yayılması ne hoş talih!]

13 [O, âlemin övüncünün adaşıdır; tam olarak, soy ve ailesi bakımından ileri gelenlerdendir / seyyittir; Cemşîd ve Behmen onun dergâhının kapıcısı olsa yeridir.]

14 [O; menkabesi övülmüş, Felatun aklına sahip, şanı yüce (bir zattır). Doğruluk ve samimiyetle, dünyanın meydandaki yiğidi odur.]

15 [O, yüceliğin şerefini süsleyendir, iyilikseverlik burcunun güneşidir. Osmanlı ülkesi, onun zatıyla ferahlık kazanır.]

Vezīr-i bī-bedel ʿālī-nijād iḳbāl-dih-i ʿālem
Ki taḥṣīl ėtdügi dāʾim duʿā-yı derdmendānī

17. Zihī her fende tekmīl-i ʿulūm ėtmiş alup behre
Olupdur ʿilm ü faẕl ile yegāne ṣaḥn-ı ʿirfānī

Ḫuṣūṣā menbaʿ-ı āb-ı saḫādur ol ḥüküm-fermā
Ki nāmın Ḫātemüñ güm ėtdi anuñ luṭf u iḥsānı

19. Ne ḥaddüm ben anuñ vaṣfın edā ḳılmaḳ murād üzre
Anuñ zīrā cenāb-ı şāh-ı ʿālemdür ṣenā-ḫᵛānı

Duʿā hengāmıdur ġayrı ṣenā-yı devletin eyle
Açıḳdur ḥaḳ bu kim **Nakşī** der-i vālā-yı Subḥānī

21. Cihān ṭurduḳça ʿömr ü devletin müzdād ėdüp Mevlā
Umūrına ola munżam her ān tevfīḳ-ı Rabbānī

Duʿā-güne dėdüm ṣad şevḳ ile bir bī-bedel tārīḫ
Ṭuta her dem ʿadil ile cihānı nām [u] ʿunvānı [1166]

---

16 [O; âleme mutluluk veren, yüce soylu, eşsiz bir vezirdir; böylece onun elde ettiği daima dertlilerin duasıdır.]

17 [O, (hepsinden) nasiplenip her hünerde bilimleri tamamlamış; ilim ve fazilet bakımından bilgi alanında tek olmuştur.]

18 [Özellikle de o hüküm buyuran (zat), cömertlik suyunun kaynağıdır; çünkü onun lütuf ve bahşişi, Hâtem'in namını yok etti.]

19 [Onun vasfını istenen şekilde ifade etmek benim ne haddime! Çünkü onu öven, âlemin yüce padişahıdır.]

20 [Ey Nakşî! Dua zamanıdır, artık onun devletini öv; gerçek bu ki Allah'ın yüce kapısı açıktır.]

21 [Allah, dünya durdukça onun ömür ve devletini uzatsın; Allahın yardımı, onun işlerine her an katılsın.]

22 [Yüz şevkle dua gibi, benzersiz bir tarih söyledim: Onun nam ve unvanı, adaletle her an dünyayı zaptetsin.]

114.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḫudāvend-i cihān Ḫān Muṣṭafā-yı ced-be-ced ḫāḳān
Ki oldur pādişāh-ı heft-kişver sāye-i Yezdān

Yegāne şehryār-ı dād-penāh-ı ʿālem [ü] gerdūn
Daḫı bir miṣli sebḳat ėtmedi ḫalḳ olalı devrān

3. Vüfūr-ı himmet [ü] ʿadl-i hümāyūnıyla ol şāhuñ
Cihān ʿahdinde oldı ser-be-ser maʿmūr u ābādān

Biniş nāmıyla çün bir gün bu nüzhetgāha devletle
ʿAzīmet eyleyince nā-geh ol ser-levḥa-i ḫāḳān

5 Revā mı devr [ü] ʿahdinde ḫarāb olmaḳ dėyü maḥżā
Bu ṣaḥn-ı zīb-i ferruḫ-zā teferrücgāh-ı naḫlistān

Buyurdı mā-ḥaṣal olduḳça taʿmīr olmasın ol dem
ʿİnāyet maʿdeni ol maʿdelet-āyīn şeh-i ẕī-şān

7. Bu nuṭḳı niʿmet-i ʿaẓmi bilüp ol āṣaf-ı ekrem
Zemīn būs eyledi fermān efendimüñ dėyüp ol ān

---

114 Y 68[b]-69[a].

1 [O; dünya hükümdarı, atalarından beri padişah olan Mustafa Han'dır. Allah'ın gölgesi, yedi memleketin padişahı odur.]

2 [O, dünya âlemin adaleti koruyan tek hükümdarıdır; dünya yaratıldığından beri, onun bir benzeri, (dünyadan) geçmedi.]

3 [O padişahın gayretinin çokluğu ve uğurlu adaleti sayesinde dünya, onun devrinde baştan başa bayındır ve şen oldu.]

4, 5, 6 [Hükümdarların o başta geleni, birgün ansızın biniş (kısa süreli gezinti) adı altında, talihle, bu gezinti yerine (gitmeye) niyetlendi. Kısacası; yardım madeni olan, adaleti âdet edinmiş o şanlı padişah, tam da "Ferahlık getiren bu süslü alanın, fidanlık olan bu gezinti yerinin benim zamanımda harap olması reva mı?" diyerek o anda onun onarılmasını emretti.]

7 [O çok cömert vezir de bu sözü, gayret için kendine nimet saydı, o anda "Ferman efendimin!" deyip yeri öptü.]

Ser-ā-pā ṭarḥ [u] tecdīd-i bināsın ʿizz ü devletle
Hemān bir bendesine eyledi teʾyīd ile fermān

9. Dil-i ʿāşıḳ gibi ġamnāk maḥzūn [u] ḫarāb iken
Yapıldı iltifāt-ı pādişāhiyle olup şādān

Naẓīri gelmedi ḫalḳ olalı kevne ʿināyetle
ʿİmāret ėtdi dest-i luṭf-ıla dünyāyı ol sulṭāñ

11. Ṭoḳınsa bād-ı luṭfı bir ḫarāb-efzā-yı kühsāra
Olur ol ānda envāʿ-ı şükūfeyle çü ḫoş-būyān

Zihī Nīl-i saḫāsı ile ėtdi ʿālemi ġarḳ-āb
Zihī ol baḥr-i bī-pāyāna oldı menbaʿ-ı iḥsān

13. Lisān-ı ḥāl ile gūyā o ṣaḥn-ı gülşen-i dil-keş
Oḳur mānend-i bülbül bu ṣenāyı ez-dil ü ez-cān

Cenāb-ı ḥażret-i sulṭān-ı ʿālem Muṣṭafā Ḫānuñ
Açılsun bāb-ı baḫtı ġonçeveş olsun ebed ḫandān

15. Vücūd-ı bī-naẓīrin Ḥaḳ ḫaṭālardan ėdüp maḥfūẓ
Ḳıla taḫtında kām-āver cenāb-ı Ḥayy [u] ẕü'l-Mennān

---

8 [Onun binasının şeref ve talihle baştan ayağa yenilenmesi ve düzenlenmesini onaylayıp hemen bir kölesine emretti.]

9 [(O bina), âşığın gönlü gibi kaygılı, üzgün ve yıkıkken, padişahın iltifatıyla yapılıp şenlendi.]

10 [Yardımda onun benzeri, (kâinat) yaratıldığından beri kâinata gelmedi. O sultan, dünyayı lütfun eliyle imar etti.]

11 [Onun lütfunun rüzgârı, çok harap bir dağa dokunsa / değse (o dağ), o anda çeşit çeşit çiçeklerle hoş kokular yayar.]

12 [Ne hoş! O, âlemi cömertliğinin Nîl'i ile suya batırdı. Ne hoş! O sonsuz denize lütuf kaynağı oldu.]

13 [Gönlü çeken o gül bahçesi alanı sanki hâl diliyle, bu övgüyü can ve gönülden bülbül gibi okur.]

14 [Âlemin sultanı yüce Mustafa Han hazretlerinin bahtının kapısı, gonca gibi açılsın, ebediyyen gülsün.]

15 taḫtında: taḫtında P. (İmla gereği değiştirildi.) [Daima diri olan, çok lütfeden, yüce Allah; onun benzersiz vücudunu hatalardan saklayıp (padişahı) tahıtında isteklerine ulaşmış kılsın.]

Bu ṣavtı gūş ėdince der-ʿaḳab **Nakşī** Selīs elḳāb
Ḳudūm-ı āṣafa ėtdi bu yek beyt ile istīzān

17. Görüp ṭarḥ-ı behişt-ābāddın ol ṣaḥn-ı dilistānuñ
Ḳalem taḥrīr-i vaṣfın ḳıldı ol beyte vėrüp ʿunvān

O beyt-i şevket-āṣāruñ çü ḥarf-i cevher-efzāsı
Yekūn olsa olur dört tārīḫ-i pür-zīb [ü] nev-āyān

19. Daḫı tefrīḳ ḥisābıyla raḳam-sencān-ı dānişmend
Çıḳar farḳ tārīḫ-i ġarrā ėderse naẓra-i imʿān

Nev-ābād ėtdi tersāne sarāyın ėtdirüp taʿmīr
Niẓām-ı ʿālem ekrem Muṣṭafā Ḫān-ı ʿaẓīmü'ş-şān

115.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Cenāb-ı ḥażret-i müftī efendi-i hükümrān kim
Keremle nāsı ḳıldı şarḳdan ġarba dek ʿizzet-yāb

Vüfūr-ı reʾfetiyle ėtdi iḥyā ḫalḳı ol rütbe
Ki bir ferd ḳalmadı maḥzūn *mine'l-bāb [u] ile'l-miḥrāb*

---

16 ["Selîs" (akıcı konuşan) unvanlı Nakşî, bu sesi duyunca (onun) hemen arkasından, vezirin ayak bastığı (makama) bu iki beyitle izin için sordu.]

17 [Kalem, gönlü alan o meydanın cennet gibi düzenlenmesini görüp, onun vasıflarını o beyte unvan vererek yazdı.]

18 [Büyük eserlerin o beytinin cevher artıran harfleri toplansa yeni görülen, süsle dolu dört tarih eder.]

19 [Rakamı tartan bilgililer, tefrîk (fark) hesabıyla, çok dikkatle bir daha bakarlarsa fark, gösterişli tarih çıkar.]

20 [Âlemin düzeni, çok cömert, şanı yüce Mustafa Han; Tersâne Sarayı'nı tamir ettirip yeniden bayındır kıldı.]

115 Y 69[a]-69[b].

1 [Hüküm veren, yüce Müftü Efendi hazretleri cömetlikle insanların doğudan batıya kadar şeref bulmasını sağladı.]

2 [Merhametinin bolluğuyla halkı o kadar canlandırdı ki kapıdan mihraba kadar (bütünüyle) üzgün bir fert kalmadı.]

3. Telāṭum eyledükçe mevc-ḫīz-i baḥr-i iḥsānı
Olur erbāb-ı ümmīd ez-dil ü cān şevḳ-ıla ġarḳ-āb

Muḥaṣṣal her seḥer ḫāne-be-ḫāne ʿāleme luṭfın
Ṣabā mānend-i ṣurre devr ėdüp taḳsīm ėder bāb bāb

5. Terennüm-sāz-ı ṣavt olduḳça ʿadli heft kişverde
Felekde zühre ḳaddin çeng ėdüp almaz ele mıżrāb

Varan dergāhına ḥüzn ile elbette olur mesrūr
Ki istiḳlāl ile şimdi odur dārāt-ı Cem Dārāb

7. Nėçe ḫayr-ı celīl-āṣārına nāʾil ėdüp ẕātın
Nėçe ġamgīni Ḥaḳ anuñ yüzinden ėtdi çün şād-āb

ʿAceb ḫayru'l-ḫalefdür kim göreydi ṭavrın eslāfı
Olurdı bir zamān engüşt-i ḥayretle ḳamu bī-tāb

9. Göreydi Rüstemāne ḍarb-ı tīġin ger ten-i aʿdā
Olurdı ḥamle-i vāḥidde maḳtūl cümle çün Sührāb

Felāṭūn olsa bir şāʿir anuñ evṣāf-ı vālāsın
Ne mümkin eylemek inşā meger ėde duʿā-elḳāb

---

3 [Lütuf denizi çok dalgalanıp, dalgalar çarpıştıkça ümit erbabı can ve gönülden şevkle derin sulara batar.]

4 [Kısacası meltem rüzgârı, onun lütfunu, âleme, para kesesi gibi evden eve dolaşarak, kapı kapı bölüp dağıtır.]

5 [Onun adaleti yedi memlekette sesini nağmeyle yaydıkça Zühre, gökte boyunu çenge (saza) döndürür, ele mızrap almaz.]

6 ("Dârâ" kelimesi kafiye gereği "Dârâb" şeklinde yazılmış olabilir.) [Onun dergâhına hüzünle giden elbette sevinir; çünkü kimseye bağlı bulunmama bakımından şimdi gösterişli Cem, Dârâ odur.]

7 [Allah onun zatını büyük hayır olan nice eserine eriştirip nice kederliyi onun vesilesiyle suya kandırdı.]

8 [O, şaşırtıcı derecede hayırlı bir halefdir; ondan önce gelenler onun tavrını görseydi hepsi hayret parmağı (ağızlarında), bir zaman güçsüz kalırdı.]

9 [Eğer düşmanın teni, onun Rüstemce kılıç darbesini görseydi, hepsi tek hamlede, Sührâb gibi öldürülmüş olurdu.]

10 [Felâtûn bir şair olsa onun yüce vasıflarını kaleme alması ne mümkün! (Yazdıklarına) ancak dua adını verebilir.]

11. Bu bābda ol velī-ḫaṣlet ḫıdīv-i ʿālem [ü] dehrüñ
Ṣenā-yı devleti ṣıdḳ ile oldı lāyıḥ-ı īcāb

İlāhī ol kerīmü'ş-şān şebān-rūz ʿizz ü devletle
Vère neyyir gibi dünyāya şuʿle gāh geh meh-tāb

13. Vücūdın ṣadr-ı fetvāda ède Ḥaḳ luṭf-ıla bāḳī
K'ola günden güne ḫurşīd-i ʿadli şavḳ-ı ʿālem-tāb

Yazarken kilk-i [**Naḳşī**] ʿīd tebrīkin ṣadef-mānend
Niṣār ėtdi bu nev-fenn ile bir beyt-i dür-i nā-yāb

15. Emān āh el-emān seyr ėt o beyt-i dil-rübāyı kim
Bugün ʿīd ehli ile geldi ḳıldı ḫalḳı şöhret-yāb

Hezār nāz ile biñ dallı ṣavāyīden geyüp ḫilʿat
Hezārān ehl-i ʿışḳa ol gül-endām vėrdi istiġrāb

17. Revā ol serv-ḳadde ben de ḳılsam faḫriye ilbās
Yeşil şālīye ḳaplı ser-ḥadi bir ferve-i sincāb

Żamīre geldi çün ḫayyāṭ-ı ṭabʿum kesdi ʿīdiyye
O şūḫ-ı beyt-i mevzūn-ḳadde dört tārīḫ ile esbāb

---

11 [Bu bölümde doğrulukla, dünya âlemin o evliya huylu hükümdarının devletini övmek gerektiği hatıra geldi.]

12 [Allah'ım! O şanı yüce, gece gündüz kuvvet ve talihle, dünyaya güneş gibi bazen alev bazen de ay ışığı versin.]

13 [Allah, lütufla, onun vücudunu fetva (makamının) başında kalıcı kılsın; böylece onun adalet güneşi, günden güne âlemi aydınlatan şavk olsun.]

14 [Nakşî, onun bayram tebriğini yazarken bu yeni hünerle, benzersiz inci olan bir beyti sedef gibi saçtı.]

15 [Aman, ah, aman! Gönül kapan o beyti seyret; bugün bayram erbabı ile geldi, halkın şöhret bulmasını sağladı.]

16 [O gül endamlı, bin nazla bin dallı sevâyîden (ipekli kumaştan) bir kaftan giyip binlerce âşığı şaşırttı.]

17 [Ben de o selvi boyluya, övünmek için, sınır tarafları yeşil tiftikten yapılmış ince kumaşla kaplı bir sincap kürkü giydirsem yaraşır.]

18 [Mizacımın terzisi, o düzgün boylu şuh beyte kalbe gelidiği için, dört tarih ile bayramlık kıyafet kesti.]

19. Yekūn olsa ser-ā-pā ḥarf-i cevher-zāsı ol beytüñ
Raḳam-senc-i suḫanmendāna farḳ tārīḫ ėder işrāb

Ḫıdīv-i ṣadr-ı ẕī-şāna bu zīb aḍḥiyye-i ʿīdi [1177]
Saʿīd ėtsün selāmetle cenāb-ı ḥażret-i Vehhāb [1177]

116.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yüri ey āṣaf-ı ʿadl-āver-i devlet her çend
Her ṭarīḳ ile saʿādet saña hem-rāh olsun

Fetḥ ėdüp ḫayr ile her müşkil umūruñ īzid
Peyk-i ʿizz ile şeref ẕātuña her gāh olsun

3. Dilerem ẓāhir ü bāṭın senüñ imdād-resüñ
Cünd-i ġayb ile hemīn zümre-i āgāh olsun

Kevkeb-i baḫtın ebed ġālibet-i ʿālī olup
Dergehüñ ṣīt-ı şenā-ḫᵛān ile güm-rāh olsun

5. Olasın tā bu ḳadar kām-i dil ile memnūn
Kārı hemvāre ḳamu düşmeninüñ āh olsun

---

19 [O beytin cevher doğuran harfleri baştan ayağa toplansa fark, sözden anlayan ve rakam tartanlara tarihi, kapalı olarak anlatır.]

20 [Çok bağışlayan yüce Allah hazretleri, şan sahibi baş hükümdara bu süslü Kurban Bayramı'nı esenlikle mübarek etsin.]

116 Y 69[b]-70[a].

1 [Ey devletin adalet getiren veziri, her zaman yürü! Mutluluk sana her yolda yol arkadaşı olsun.]

2 [Allah, hayırla her zor işini çözüp kuvvet habercisi ile şeref her an senin zatına (özgü) olsun.]

3 [Dilerim, her zaman senin imdadına görünen ve gizli olarak yetişen Allah'ın gözle görülmeyen ordusu ile anlayışlılar zümresi olsun.]

4 [Senin bahtının yıldızı, ebediyen yüksekliğe üstün gelip dergâhın övgücülerin sesiyle dolsun.]

5 [Gönlün istekleri ile öyle memnun olasın ki bütün düşmanlarının işi daima ah olsun.]

ʿÖmr-i ser-medd ile uġruñ açıḳ olup dāʾim
Reh-berüñ Ḫıżr Nebī yarıcıñ Allāh olsun

7. Nās-ı devrāna sen olduḳça ʿadil-baḫş [u] emān
Güş ėdüp reşkverüñ zümre-i eşbāh olsun

Nakşī yek beyt żamīr ėtdi tefeʾʾül-güne
Ḫāk-i pāyına dü-tārīḫ-i naẓargāh olsun

9. Ṣadr-ı devletle ebed mühr-i hümāyūnī ile [1163]
Saʿyüñ ʿadl üzre çü maḳbūl-ı dil-i şāh olsun [1163]

117.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün
Münseriḥ - . . - / - . - / - . . - / - . -

1. Ėrdi nesīm-i seḥer luṭf ile baḥr ü bere
Döndi cihān ser-be-ser micmere-i ʿanbere

Neşve-i cām-ı ḥubūr dilde pür oldı sürūr
Ḫāṭıra ėtmez ḫuṭūr nādī-i ġam yek-sere

3. Yaʿnī bu sāl-i cedīd oldı şafaḳdan bedīd
Ān-be-ān olsun saʿīd ʿizz-ile ol dāvere

---

6 [Uzun ömürle, yolun daima açık olsun; rehberin Hızır peygamber, yardımcın Allah olsun.]
7 [Sen dünyadaki insanlara güvenle adalet bahşettikçe benzerlerinin zümresi (bunu) duyup seni kıskansın.]
8 [Nakşî, tek beyti fal gibi içinden geçirdi; o, senin ayağının tozuna, bakılacak iki tarih olsun.]
9 [Devletin sadrazamı olarak, uğurlu mühürle / devlet mührüyle, çalışmaların, ebediyen padişahın gönlünün beğendiği şekilde adalet üzere olsun.]

117 Y 70[a]-70[b].
1 [Seher rüzgârı lütufla deniz ve karaya erişti; dünya, baştan başa amber buhurdanına döndü.]
2 [Sevinç kadehinin neşesi (ile) gönül, sevinç doldu; keder meclisi, hep beraber hatırdan çıkarıldı.]
3 [Yani bu yeni yıl, şafaktan göründü; o insafı padişaha anbean yücelikle mübarek olsun.]

Nām-ı belīġin edā böyle ėder dāʾimā
Kim ki göre ḥabbeẕā dėye bu dānişvere

5. Müftī-i dīn-i mübīn fenn [ü] ʿulūmda bihīn
Ḫayr ile nāmın hemīn neşr ėde Ḥaḳ her yėre

Menbaʿ-ı Nīl-i saḫā maḳsim [ü] ʿayn-ı ʿaṭā
Ġālib olursa sezā Ḫusrev ü İskendere

7. Cūd u ʿaṭāsına ger Ḫātem ėdeydi naẓar
Seng-i ḥasedle ėder sīnesini pür-yara

Pertev-i baḫtı füzūn oldu felekden nümūn
Olmada daġ-ı derūn mihr ü meh-i envere

9. Dergehi kehf-i emān melceʾ-i devr [ü] zamān
Baḫt [u] şeref tev-emān dāʾim o dād-güstere

Rıfḳ-ıla ol kāmkār ėtmede leyl ü nehār
ʿĀleme gevher-niṣār baḳmaz o sīm ü zere

11. Ced-be-ced ʿālī-nijād pīşesidür ʿadl ü dād
Luṭf ėde Rabbü'l-ʿibād dāʾim o cūd-āvere

Dergehine her zamān olsa n'ola pāsbān
Ṣavletini Ḳahramān ʿarż ėderek Ḳayṣere

---

4 [Kim (onu) görürse bu bilgeye "Ne güzel!" der; onun güzel namını daima böyle ifade eder:]
5 [O; İslam'ın müftüsü, ilimler ve fende seçkin. Allah, onun namını hayırla her yere tıpkı böyle yaysın.]
6 [O; cömertlik Nil'inin kaynağı, bahşiş pınarı; Husrev ve İskender'den üstün olursa yaraşır.]
7 [Eğer Hatem onun cömertlik ve bahşişine baksaydı kıskançlık taşıyla kendi göğsünü yara doldururdu.]
8 [Onun bahtının ışığı, gökten de fazla (yükseldi). Gönül yarası, ışıklı ay ve güneşe örnek oldu.]
9 [Onun dergâhı emniyetli bir sığınak, devir ve zamanın sığınılacak yeri. O adalet yayana, baht ve şeref daima eştir.]
10 [O isteklerine ulaşmış (zat), âleme yavaşça gece gündüz mücevher saçmaktadır, o altına gümüşe bakmaz!]
11 [O; dedelerinden beri yüce soyludur, adalet ve yardım onun işidir / âdetidir. Kulların Rabb'i, o cömertlik getirene daima lütfetsin.]
12 [Kahraman, onun saldırışını Kayser'e bildirerek, onun dergâhına her zaman gece bekçisi olsa ne var!]

13. Ḥaḳ bu ki ol lā-naẓīr fażl-ıla şöhret-peẕīr
Ṣıdḳ ile fetvā-serīr oldı şeh-i nāmvere

Ḳıymet [ü] ḳadrin ʿıyār ḳıldı zihī āşikār
Vėrmeye Perverdgār ġam heme ol ṣaf-dere

15. Ḳıldı o ẕāt-ı cemīl luṭfını nāsa sebīl
Baḫş ėde ʿömr-i ṭavīl Ḥaḳ o saḫā-pervere

Ẕāt-ı şerīfi hemīn ola ḫaṭādan emīn
Devr ėde tā çār mīn çenber-i nüh-küngüre

17. Yā Rab o ṣadr-ı cihān rifʿat-ile dāstān
Sū-be-sū ʿadli revān neşr ola her kişvere

Vaṣfını ėtdi bihīn kilk-i ṣenāda metīn
Ola hezār āferīn **Nakşī**-i efsūngere

19. Buldı dü-tārīḫ-i tām be[y]t-i eḥadla niẓām
Yümn ėde Rabbü'l-enām ṣadr-ı bülend-aḫtere

Ėrdi bu ṣāl-i cedīd şevḳ-dih [ü] eymen ümīd
Saʿd ėde Rabbü'l-Mecīd müftī-i gerdūn-fere

---

13 [Gerçek bu ki faziletle şöhret bulan, o benzersiz (zat), doğrulukla, namlı padişaha fetva tahtındaki (müftü) oldu.]

14 [Ne hoş! Besleyen Allah, onun değerini ortaya çıkardı, belli etti; saflar yaran o (zata) hiç keder vermesin.]

15 [O güzel zat, lütfunu insanlara sebil kıldı. Allah, o cömetliği sevene uzun ömür bahşetsin.]

16 [Dört unsur ile dokuz kubbenin çemberi döndükçe onun şerefli zatı her zaman hatalardan güvende olsun.]

17 [Ya Rabbi! Yücelikte destan olan o dünya sadrazamının adaleti, anbean akıp her memlekete yayılsın.]

18 [Büyücü Nakşî'ye binlerce aferin olsun! Onun vasfını, övgü kalemiyle çok iyi sağlamlaştırdı.]

19 [İki tam tarih, tek beyitle düzenledi; Bütün yaratılmışların Rabb'i, (onu) talihi yüce sadrazama uğurlu kılsın.]

20 [Bu şevk veren, uğurlu yeni yıl erişti; ümit (bu ki) yüce Allah, dünyayı aydınlatan müftüye (onu) mübarek etsin.]

118.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh yine ėrüp ʿaṭā-yı Ḥayy-ı bī-çūnī
   Nev-iḥyā ėtdi ser-tā-pā bu köhne ḫalḳ-ı gerdūnı

   ʿAlī Paşa gibi bir müşfiḳ-i ʿālem gelüp yaʿnī
   Derūna aḫẕ ėdince mihr-i şāhenşāh-ı maḳrūnı

3. Güzīde ṣadr-ı aʿẓam ṣāḥib-i istiḳlāl oldı kim
   Göreydi Āṣaf ʿadlin reşk ile olurdı meftūnı

   Melek ʿuşşāḳ-ı ḫayrānı beşer müştāḳ-ı iḥsānı
   Semā ruḫsārı meftūnı zemīn pā-būsı memnūnı

5. Ḳudūm-ı meymenet-baḫşın anuñ tefhīm içün maḥża
   Ṣabā geşt ėtmede şekl-i münādī Çīn ü Māçūnı

   Felek daḫı lisān-ı ḥāl ile müjde-resān olup
   Oḳur gūş-ı bilāde ḫaḳḳına bu tuḥfe mażmūnı

7. Arisṭō-meḳabet Dārā-fer Eflāṭūn-fiṭnatdur
   Ki taḥṣīl ėtdügi dāʾim duʿā-yı ḳalb-i maḥzūnī

---

118 Y 70[b]-71[b]. (Şiirden önce sayfanın kenarına "Cāʾ-i ān-niẓāmü'l-mülk" yazılmıştır.)

1 [Allah yüceltsin! Daima diri olan eşsiz Allah'ın lütfu yine erişti, bu köhne dünya halkını baştan ayağa canlandırdı.]

2, 3 [Yani âleme Ali Paşa gibi şefkatli bir (zat) gelip, en yakın padişahlar padişahının sevgisini gönülde tutunca kendi başına hareket edebilen, seçkin bir sadrazam oldu; öyle ki Âsaf onun adaletini gösreydi (ona) kıskançlıkla tutulurdu.]

4 [Melekler onun hayran âşıklarıdır, insanlar onun lütfuna can atar. Gökyüzü onun yüzüne tutkun, yer onun ayağını öpmekten memnundur.]

5 [Meltem rüzgârı, onun uğur bahşeden gelişini tam olarak anlatmak için, Çin ve Maçin'i (Çin'in güneyini) tellal gibi dolaşmaktadır.]

6 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Felek bile hâl diliyle onun müjdesini yetiştirip fesatçının kulağı için, bu garip mazmunu (manayı) söyler.]

7 [O, Aristo menkabelidir; Dârâ gibi güçlü, Eflâtûn gibi zekidir; böylece onun elde ettiği daima üzgün kalplerin duasıdır.]

Yegāne āṣaf-ı ʿahd evliyā-ḫaṣlet ki hemvāre
Cenāb-ı Ḥaḳdan istimdād ėder her reʾy-i meşḥūnı

9. Żamīr-i pāki ʿadl-i nāsa māʾil şöyle kim hergiz
Yeñiden ḳādir icrā ėtmege āyīn [ü] ḳānūnı

ʿAceb yektā ḫalef dīndār ḳadr-āgāh ẕī-şān kim
Vezīrān-ı selef ẕātından ister şimdi meʾẕūnı

11. Ėder ṣuçsuzlara ḥürmet hemīşe tīġ-ı ābdārı
Velī ṣuçlulara yād ėtdirür tā ġarḳa-i ḫūnı

Ne dem şemşīr-i dādın ger ḥavāle ėtse çevgānveş
Ser-i aʿdāyı ṭūb eyler bozup her siḥr ü efsūnı

13. Olaydı ḳuvvet-i bāzū-yı ḳahrı bād-ı ṣarṣarda
Ėderdi kūhsārı müşt-i yekle şekl-i hāmūnī

Nesīm-i luṭfı dünyāyı güẕār ėtse olur bī-şek
Kesād-ı ḳıymet-i müşgiyle ḫalḳ-ı Çīn maġbūnī

15. O rütbe reʾy-i ʿadli dehre sārī kim murād ėtse
Ėder nā-cins iken bir yėrde hem-dem bebr ü teyyūnı

---

8 [O; devrin tek veziri, evliya huylu. Onun her dolu fikri, yüce Allah'tan daima yardım ister.]

9 [Onun temiz kalbi, insanların adaletine öyle eğilimli ki kural ve kanunları yeniden uygulamaya kesinlikle gücü yeter.]

10 [O; şaşırtıcı şekilde eşsiz bir halef; dindar, değerbilir, şan sahibi. Öyle ki ondan önce gelen vezirler, şimdi onun zatından izin alır.]

11 [Onun sulu / parlak kılıcı, suçsuzlara daima saygı gösterir; ama suçlulara ta kana batmayı hatırlatır.]

12 [O, adalet kılıcını ne zaman çevgân (değnek) gibi havale etse her sihir ve büyüyü bozup düşmanın başını topa çevirir.]

13 [Onun kahır pazısının kuvveti, şiddetli rüzgârda olsaydı (o rüzgâr), dağı tek yumrukla ovaya çevirirdi.]

14 [Onun lütuf rüzgârı dünyayı dolaşsa şiüphesiz, Çin halkı miskin değerinin sürümden düşmesiyle şaşkına döner / alışverişte aldanır.]

15 [Onun adaletli görüşü dünyada o derece geçerlidir ki istese, aynı cinste olmayan bebir (kaplan) ve tuyyunu (bile) bir yerde arkadaş eder.]

Ġażabgīn olamaz bir kimseye bir kimse ʿahdinde
Meger ʿuşşāḳı nālān ėde yāruñ çeşm-i pür-ḫūnı

17. ʿAceb bir Bermekī-ḫaṣletdür ol kim reşk ėder Ḥātem
Vėrür bir bendesine mālik olsa māl-ı Ḳārūnı

Vezīr-i aʿẓam-ı nās olduġından mā-ʿadā maḥżā
Aña Ḥaḳ bī-nihāye vėrmiş ʿilm ü fażl-ı efzūnı

19. Zihī hem dāniş-āmūz [u] dīl-i dānā-yı ʿirfān kim
Ėder biñ nüktede iskāt hezār ʿaḳl-ı Felāṭūnı

Göreydi Ṭūsī-i Firdevsī bir beyt-i dil-āvīzin
Ebed yād ėtmez idi bir daḫı altmış biñ altunı

21. Olur dōstāna dāʾim germiyet-baḫşā-yı inʿāmı
Velī aʿdāya ḳahrı añdırur eyyām-ı kānūnı

Dükenmez vaṣf-ı aḫlāḳ-ı cemīli ol keremkāruñ
Netīce eylesem taḥrīr nėçe biñ beyt-i mevzūnı

23. Ne ḥaddüm ben anuñ ḥaḳḳ üzre vaṣfuñ hīç edā ḳılmaḳ
Meger ḥaḳḳında şerḥ ėdem kitāb-ı ibn-i Ḫaldūnı

---

16 [Onun devrinde, bir kimse, (başka) bir kimseye öfkelenemez; olsa olsa, sevgilinin kan dolu gözü, âşıkları inletebilir.]

17 [O, Hâtem'in (bile) kıskandığı şaşırtıcı bir Bermekî huyludur; (eğer) sahip olsa Kârun'ın malını bir kölesine verir.]

18 fażl-ı efzūnı: fażl u efzūnı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [İnsanların veziriazamı olmasından başka, Alllah tam da ona fazlaca, (hatta) sonsuz ilim ve fazilet vermiş.]

19 [Hem de anlayışın / kültürün bilge gönüllüsü ve bilgi öğretenidir; öyle ki bin nüktede, bin Felâtûn aklını susturur.]

20 [Tûsî-i Firdevsî, onun gönle asılan bir beytini görseydi altmış bin altını bir daha ebediyyen anmazdı.]

21 [Onun nimetleri, dostlara daima sıcaklık bahşeder; ama onun kahrı, düşmanlara, kışın ilk iki ayının günlerini andırır.]

22 [Sonuçta, ben nice bin vezinli / düzgün beyit yazsam da o cömertin güzel ahlakının vasıfları tükenmez.]

23 [Onun vasfını doğru olarak ifade etmek benim ne haddime! Olsa olsa, onun hakkında İbn-i Haldûn'un kitabını anlatabilirim / açarım.]

Alup ḳarż-ı Gülistān Saʿdī ile Pend-i ʿAṭṭārdan
Anı medḥ içün oldum ḥāṣılı mażmūn-ı medyūnı

25. Ṣadef-mānend dehen bāz eyleyüp olsam revā ġayrı
Çeküp silk-i şenāya derc ėdem bu dürr-i meknūnı

Ḫudā uġrın açıḳ baḫtın güşāde eyleyüp dāʾim
ʿAdāletle ḳıla ẕātına maẓhar ʿömr-i efzūnı

27. Serīr-ārā-yı kām olduḳça istiḳlāl-i devletle
Ṭuta ṣavt-ı bülend-i ʿadli yā Rab rubʿ-ı meskūnı

Fürūġ-ı neyyir-i iclāli gün günden olup raḫşān
Żiyā-pāş ėde iḳbāl-ile dāʾim ṣadr-ı maḳrūnı

29. Netīce cāh tebrīkin anuñ endīşe eylerken
Kemīne **Naḳşī-i Eyyūbī** naḳş-ı būḳalemūnī

Yėdiler çıḳdı tebşīr ėtdi dü defʿa yek-ā-yek beyt
Yekūn-ı cevherīsinden bu çil-tārīḫ-i gülgūnı

31. Ḫıdīv-i şarḳ u ġarb ʿOṯmān Ḫāndan çün ʿAlī Paşa
Vezīr-i bī-naẓīr oldı alup mühr-i hümāyūnı

---

24 [Kısacası; onu övmek için, Gülistân, Sa'dî ve Pend-i Attâr'dan ödünç alıp onların manasına (mazmununa) borçlandım.]

25 [Artık, ağız açıp sedef gibi olsam yeridir; bu dizi inciyi övgü ipine çekip toplayayım.]

26 [Allah daima yol ve bahtını açık edip uzun ömrü, adaletle senin zatına eriştirsin.]

27 [Ya Rabbi! O, devlette kendi başına hareket ederek, isteklerin tahtını süsledikçe onun adaletinin yüksek sesi, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmını zaptetsin.]

28 [Onun yüce güneşinin ışığı, günden güne parlayıp, ulaştığı / yakındaki sadrazamlığa daima talihle ışık saçsın.]

29, 30 eylerken: eyler-iken P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Sonuçta, hakir Nakşî Eyyûbî, onun makam tebriğini, bukalemun nakışları gibi (rengârenk) düşünürken yediler çıktı; iki defa, tek tek bu beyti ve onun cevherî (harflerinin) toplamı olan bu gül renkli kırk tarihi müjdelediler.]

31 [Ali Paşa, batı ve doğunun hükümdarı Osman Han'dan, uğurlu mührü alıp benzersiz bir vezir oldu.]

119.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī ṣadra ḳadem başdı vezāretle ʿAlī Paşa
ʿİnāyātıyla yā Rab dem-be-dem ʿālem ola iḥyā

Yedine mührі teslīm ėtdi istiḳlāl ile el-ḥaḳ
Henüz buldı vezīrüñ pādişāh-ı ʿālem [ü] dünyā

3. Anı yevmen fe-yevm iḳbāl [ü] devletle ėde ʿālī
Umūr-ı dīn ü devlet ḫidmetinde ḥażret-i Mevlā

Olup tevfīḳ-ı Yezdāna hemīşe ʿadl ile maẓhar
Ola her rāy [u] tedbīrinde feth ü naṣr ile vālā

5. Yüzinden şöyle istiḥkām bula dād-ile ʿālem kim
Ola maḳhūr-ı tīġ-ı vaḥşetinden zümre-i aʿdā

Ne mümkin vaṣf-ı ẕāt-ı ekremin ben eylemek taḥrīr
Ġaraż naḳd-i ḫulūṣum ḫāk-i pāya ėtmedür inhā

7. Dėdi **Nakşī** ḳulı tebrīk içün tārīḫ mübārek bād
Bihīn ʿizz ile mühr aldı vezīr oldı ʿAlī Paşa [1168]

---

119 Y 71[b]-72[a].

1 [Ya Rabbi! Ali Paşa, sadrazamlığa vezir olarak adım attı, ne hoş! Onun yardımlarıyla âleme daima hayat verilsin.]

2 [Doğrusu, âlem ve dünya padişahı, vezirini şimdi buldu; mührü, onun eline, kendi başına teslim etti.]

3 [Mevla hazretleri, onu günden güne, din ve devlet işlerinin hizmetinde mutluluk ve talihle yüceltsin.]

4 [O, adaletle Allah'ın yardımına daima erişip her görüş ve tedbiri (sonucunda) fetih ve yardımla yücelsin.]

5 [Âlem onun sayesinde adaletle öyle sağlamlaşsın ki düşman topluluğu, onun korku kılıcından kahrolsun.]

6 [Onun çok cömert zatının vasfını benim yazmam ne mümkün! Amaç, samimiyetimin nakdini onun ayağı tozuna ulaştırmaktır.]

7 [Mübarek olsun! Onun Nakşî kulu, tebrik için tarih söyledi: Ali Paşa, şerefle mühür aldı, vezir oldu; çok iyi!]

120.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḫudāvend-i muʿaẓẓam ẓıll-ı Ḥaḳ sulṭān-ı ẕī-şān kim
   Odur ser-levḥa-i ḫāḳān-ı dādver ʿālem [ü] dünyā

   Cülūs ėtdügi ḥīnden ʿadl-ile evreng-i iclāle
   Zihī oldı ḳudūmı nās-ı dehre meymenet-baḫşā

3. Ḫuşūṣā ḫayr içün anı mübārek bād saʿādet bād
   Muvaffaḳ ėtdi bir muḫliṣ ḳarīne ḥażret-i Mevlā

   Arisṭō-reʾy ü Dārā-ḥaşmet Eflāṭūn-meniş yaʿnī
   ʿAlī Aġa-yı ḫayr-endīşe Cemşīd-i ḥükm-fermā

5. Zihī devlet zihī ʿizzet ki oldı ʿavn-ı Ḥaḳḳ ile
   Dü-şāh-ı ekreme vālā silāhdār-ı şeref-pīrā

   Bu būstān-ı yümünver kān-ı ʿilm-efzā-yı ʿirfānda
   Olup perverde taḥṣīl-i ʿulūm ėtmekle ol maḥżā

7. Murād ėtdi ki bir vażʿ-ı eṣer ėdem ocaġumda
   İlā-yevmi'l-ḳıyām ola baña şāyed duʿā-efzā

---

120 Y 72[a]-72[b].

1 [O; yüce hükümdar, Allah'ın gölgesi, şan sahibi sultan. Dünya âlem (için), adaletli hüküdümdarların başında gelen olur.]

2 [O, büyüklüğün tahtına adaletle oturduğu andan beri, onun gelişi, düntadaki insanlara uğur bahşetti; ne hoş!]

3 [Özellikle de Mevla hazretleri, hayır için, onu yakın, içten bir dost (konusunda) yardımına ulaştırdı. Mübarek olsun, mutluluk getirsin!]

4 [O; Aristo fikirli, Dârâ gibi büyük, Eflâtûn huylu; yani o, hüküm buyuran bir Cemşîd, hayır düşünen Ali Ağa.]

5 [Ne güzel talih, ne güzel değer! Çünkü o, Allah'ın yardımıyla, çok cömert iki padişaha, şerefi süsleyen yüce bir silahtar oldu.]

6 [O; bu uğurlu bostanda, kültürün ilmi artıran ocağında yetiştirilip ilimleri tam olarak tahsil etmektedir.]

7 ["Ocağımda bir eser ortaya koyayım; belki o, kıyamet gününe kadar, bana edilen duaları artırır." diye istekte bulundu.]

Ḳudūm-ı pādişāha āb-ı rūyın ʿarż-ı ḥāl-mānend
Sürüp ḥāl-i derūnın eyleyince ṣıdḳ-ıla inhā

9. Baḳup ʿayn-ı ʿināyetle hezār taḥsīn ėdüp der-ḥīn
Zihī farṭ-ı ṣafādan ol şehenşāh-ı cihān-ārā

Buyurdı ḫaṭ çeküp çün oldı iḥsān-ı hümāyūnum
Beni sen ḫayra terġīb ėtdüñ ėtsün Ḥaḳ seni vālā

11. Ehālī-i kīlār ḳullarınuñ ḳaftān bahāsına
Teraḳḳī ėtdirüp geydürdi nev-ḫilʿat be-ser-tā-pā

Hemān Ḥaḳḳ anları mesrūr-ı dāreyn ėde kim dāʾim
Duʿā-yı devlet-i vālāların eyler iken inşā

13. Żamīre geldi üçler yėdiler bir beyt-i cevherden
Dėdiler [Nakşī-i] serheng-i ḫünkāra yekūn ėt mā

Raḳam-sencāna bir tuḥfe muʿammā-güne nev-fendür
Ki ḳırḳlar şevḳına inhā ėder ḳırḳ tārīḫ-i ġarrā

15. Bihīn devletlü ʿOṯmān Ḫānuñ ʿizzetlü silaḥdārı
ʿAlī Aġa aġayān-ı kīlārı ėtdi nev-iḥyā

8, 9,

10 [O; yüzünün suyunu, padişahın ayağına, hâlini bildirir gibi sürüp, gönlünün hâlini doğrulukla (ona) ulaştırınca dünyayı süsleyen padişah da o anda, ona yardım nazarıyla baktı; aşırı neşeden, bin (kere) "Aferin!" dedi, ne hoş! Bir ferman verip "Bu, uğurlu lütfum oldu; sen beni iyiliğe isteklendirdin, Allah da seni yüceltsin." buyurdu.]

11 [(Padişah, onu) Kiler ahalisi kullarının kaftan değerine yükseltip (ona), baştan ayağa, yeni kaftan giydirdi.]

12, 13 [Allah, onları iki âlemde daima böylece sevindirsin; ben, onların yüce devletlerinin duasını kaleme alırken; üçler, yediler kalbe doğup padişahın çavuşu Nakşî'ye "Bir cevher beyitten o şeyi topla." dediler.]

14 [(Bu beyit); rakam tartanlara, muamma / bulmaca gibi, tuhaf, yeni bir hünerdir; kırkların şevkine, kırk gösterişli tarih ulaştırır.]

15 [Devletli Osman Han'ın değerli silahtarı Ali Ağa, Kiler ağalarını yeniden canlandırdı; ne hoş!]

Ḥaḳḳā cāʾ-i ḫayrü’l-vüzerā zihī bā-ḫıdīv Muṣṭafā Paşa

121.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Teʿāla’llāh yine ṣadra gelüp Āṣaf-naẓīr oldı
Saḫāvetle Süleymān-kevkeb [ü] Cemşīd-serīr oldı

Ḫıdīv-i nās-ı gerdūn zīver-ārā-yı kerāmet-rīz
Ki ḳadr ile sipihr-i devlete mihr-i münīr oldı

3. Ḫulūṣ [u] ṣıdḳ-ı istiḥḳāḳ-ı saʿyi ḫalḳ-ı gerdūna
Zihī devlet saʿādet ẓāhir ü bāṭın ẓahīr oldı

Ḥamīdü’z-ẕāt-ı memdūḥü’l-enām vālā refīʿü’ş-şān
Ki yümn-ile dü-şāh-ı ẓıll-ı Yezdāna vezīr oldı

5. Ser-ā-pā ʿahd-i ʿadlinde vėrüp dehre niẓām hüḳmi
Yümünle nāʾil-i evreng-i ʿizz-efzā maṣīr oldı

Umūr-ı ʿālemi ıṣlāḥ içün ol berren ü baḥren
Hemān ʿanḳā-yı rıfḳ-ı himmetiyle yed-pezīr oldı

---

121 Y 72[b]-73[b]. Başlığın nesre çevirisi: “Gerçekten, vezirlerin hayırlısının makamı ne güzel! Hükümdarla Mustafa Paşa (bir arada)!”

1 [Allah yüceltsin! O yine sadrazamlığa gelip Âsaf’a benzedi; cömertlikle Süleyman talihli ve Cemşîd tahtlı oldu.]

2 [O, dünyadaki insanların keramet saçarak süsleyen hükümdarıdır; öyle ki değer bakımından, talih göğüne, parlak güneş oldu.]

3 [Onun çalışmasının hakkı olan doğruluk ve samimiyet, dünya halkı için görünen ve gizli olarak ortaya çıktı; ne hoş talih ve mutluluk!]

4 [O; bütün yaratılmışlarca övülen, övülmeye değer zat. Onun şanı yüce, yüksek; çünkü o, Allah’ın gölgesi olan iki padişaha uğurla vezir oldu.]

5 [Onun hükmü, adaletli devrinde dünyaya baştan ayağa düzen verdi; değeri artıran tahta uğurla erişmeyi sürdürdü.]

6 [O, âlemin işlerini kara ve deniz yoluyla düzeltmek için, gayretinin nazik ankasıyla böylece güç buldu.]

7. O rütbe ṭutdı teʾyīd ile emri ümm-i dünyāyı
Peleng ile ġazāl āhū ile hem-bezm-i şīr oldı

Mürīd-i ḳadrini fehm eyledi çün mürşid-i gerdūn
Anuñ'çün çarḫ otuz yıl şekl-i seyyāh-ı cezīr oldı

9. Tamām ėdince devrin çün sipihr īn-sāle dek ḥikmet
Nėçe ālām [u] ʿusret ẓāhir-i neşr-i berīr oldı

Geçürdi ḳalbden bir bir vezīrān-ı ḳadir-dānın
Żamīr-i şāh-ı ferruḫ-fāl yine andan ḳarīr oldı

11. Hemān ḳīrāṭ ile idrāk ėdüp ṭabʿ-ı şeh-i miʿyār
Bilüp vezn-i ḫuṣūṣda ḳadri eşbāhdan keşīr oldı

Żamīri niyyet-i ḫayr olduġın fehm eyledi ʿālem
Ki vechinden sürūr-āver nėçe ḳalb-i setīr oldı

13. Ḫulūṣ elbet olur ġālib ʿaceb ġarrā meşeldür bu
Ki ḳalb-i nāsı ol celb eyleyüp şāh-ı serīr oldı

Açıldı gün gibi diller şeb-i ġamdan mübārek bād
Dimāġ-ı ehl-i ḥāl bu şevḳ-ıla pür-müşg ʿabīr oldı

---

7 [Onun emri kuvvetlenerek Kahire şehrini o derece tuttu ki panter ve ceylan, geyik ve aslanla aynı mecliste bulundu.]

8 [Felek denen şeyh, onun değer denen müridini anladı; onun için felek, otuz yıl, açalan bir seyyaha benzedi.]

9 [Felek, bu yıla kadar olan dönüşünü tamamladığında, bir hikmetle, nice elem ve sıkıntının uzağa dağıldığı görüldü.]

10 [O, değerbilir vezirlerini bir bir kalpten geçirdi; talihli padişahın kalbi, yine ondan memnun kaldı.]

11 [Ölçülü padişahın mizacı, onun değerini kırat ile / seviye yönünden anlayıp, özel bir ölçüyle bildi; onun değeri benzerlerinden çok oldu.]

12 [Âlem onun kalbinin iyi niyyetli olduğunu anladı; onun vesilsiyle, nice gizli kalp sevindirildi.]

13 (Bu beyitten sonra, 72^{b}'nin sonunda, yeni bir beyte geçmek amacıyla "bu ḥāli" yazılmış ama mısranın devamı yazılmamıştır.) [Bu şaşırtıcı, gösterişi bir atasözüdür: "Kalp temiziliği / Samimiyet elbet galip gelir." O, insanların kalbini (kendine) çekip tahtın padişahı oldu.]

14 (73^{a}'nın başında yeni bir mısraya geçmek amacıyla "hemān-dem" yazılmış ama mısranın devamı yazılmamıştır.) [Mübarek olsun! Gönüller kaygı gecesinden gün / güneş gibi açıldı; hâl erbabının genzi, bu şevkle misk ve abir doldu.]

15. Bu ẕevḳ üzre şeb ü rūz terk-i ḫˇāb-ı çeşm ėdüp maḥżā
Der-i Ḥaḳḳa sürüp yüz ilticāmuz anı ḥīr oldı

Niẓāmü'l-mülk ʿadil-āyīn Arisṭō-reʾy Dārā-fer
Ki dāʾim nuṭḳ-ı cān-baḫşına ḫalḳ anuñ esīr oldı

17. Çemenzār-ı ḳulūb-ı nāsa şevḳ-efzā olup reʾyi
Ṭarāvet-baḫş-ı inʿāmıyla çün ebr-i maṭīr oldı

ʿAdūsı dōstı maḥżā ġıbṭa-fermā-yı ʿaṭāsıdur
Ki ol rütbe füzūn-ı luṭf-ıla merd-i dilīr oldı

19. Hemīşe luṭfı çün cūy-ı ṣafā-yı māʾ-i nīsānī
Muḥaṣṣal ḳahrı ʿudvāna hemān şemşīr ü tīr oldı

Ṣadāḳatde dıraḫt-ı himmeti ol mertebe ʿālī
Ki her bir ḥāli bir ehl-i dile cāy-ı beşīr oldı

21. Bu ṣīt-i devlet ü iḳbāl zihī ḫaşyet ki bu demde
Ėrince semʿ-i aʿdāya ḳamu ḥōr u ḥaḳīr oldı

Ḫuṣūṣā bu faḳīri eyleyüp elṭāfına merġūb
Ki memdūḥum o şāh-ı sāye-i Ḥayy [u] Ḳadīr oldı

---

15 [Bu zevkle gece gündüz, gözdeki uykuyu terk edip, Allah'ın dergâhına yüz sürerek ona sığınmamız tam da hir çiçeğine benzedi.]

16 [O; Nizâmü'l-mülk / devletin düzeni, adaleti âdet edinmiş, Aristo fikirli, Dârâ gibi güçlü; öyle ki halk onun can bahşeden sözüne daima esir oldu.]

17 [Onun görüşü, insanların kalplerinin çimenliğindeki şevki artırdı; o, tazelik bahşeden lütfuyla yağıcı buluta benzedi.]

18 [O, lütufunun çokluğuyla o derece cesur bir yiğit oldu ki onun dostu düşmanı, tam manasıyla onun bahşişini kıskanmaktadır.]

19 [Onun lütfu daima nisan suyunun (yağmurunun) sefa ırmağı gibidir; kısacası onun kahrı, düşmanlara şimdi kılıç ve ok oldu.]

20 [Doğrulukda onun gayret ağacı o kadar yüce ki onun her bir hâli, (başka) bir gönül erbabına müjde makamı oldu.]

21 [Ne güzel! Bu mutluluk ve talih sesi, korku (vererek), bu anda düşmanın kulağına erişince hepsi küçük düştü, hakir oldu.]

22 [Kısacası her şeye gücü yeten ve daima diri olan Allah'ın gölgesi (konumundaki) o padişah, bu fakire lütuflarını (ulaştırmak) isteyip (beni) övdü.]

23. Edā-yı vaṣf-ı ẕāt-ı ʿālī-şānuñ ėtmege maḥżā
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ fikr ile ʿaḳlı ḳaṣīr oldı

Kemīne **Nakşī**-i iḫlāṣkārı eyleyüp cürʾet
Alup kilkin ele taḥrīr-i medḥine cesīr oldı

25. Yazarken vaṣf-ı elḳāb-ı şeref-pīrā-yı ẕī-şānuñ
Bu resme bir ġazelle ṣaḥn-ı eşʿāra żamīr oldı

Zihī ālām [u] ġam şimdi ḳalīl [ü] ẕevḳ keşīr oldı
Zihī ḫurşīd-i baḫtum burc-ı eşrefden belīr oldı

27. Ḫıdīv-i müşfiḳum yaʿnī ʿināyet kānı ḫünkārum
Ḳadem-renc-i yümünle taḫt-ı ʿulyāya ezīr oldı

Ṭabīb-i cān-ı ʿālem ḥikmet-āmūz [u] keremver kim
Em-i luṭfıyla herkes ez-dil ü ser-cān ejīr oldı

29. Melāʾik çihre-sāy [u] naʿt-gūy-ı dest-i elṭāfı
Beşer ser-tābe-pā pā-būsına şekl-i ḥaṣīr oldı

Cihāna māʾ-i dādı sū-be-sū neşr olalı maḥżā
Ser-ā-ser ẓulm ü taʿdī ile rişvet hep ṭahīr oldı

---

23 [Onun şanı yüce zatının vasfını anlatmaya şair zümresinin fikriyle aklı kısa geldi / yetmedi.]
24 [Onun temiz kalpli, hakir Nakşî'si cüret edip, eline kalem alıp onun övgüsünü yazmaya cesaret etti.]
25 [(Nakşî); onun şanlı, şerefi süsleyen unvanlarının vasfını yazarken bu tarz bir gazelle şiir meydanına dâhil oldu / girdi.]
26 [Ne hoş! Şimdi kederler ve kaygı azaldı, zevk arttı. Ne hoş! Bahtımın güneşi, şeref burcunda belirdi.]
27 [Şefkatli hükümdarım, yani yardım madeni padişahım, yüce tahta uğurla adım atarak haykırdı.]
28 [O; âlemin bilgi öğreten, cömert can tabibidir; öyle ki herkes onun lütuf ilacıyla candan gönülden akıllı ve uyanık oldu.]
29 [Melekler, onun lütuflarının eline övgü söyleyip yüz sürerler; insanlar, onun ayağını öpmek için baştan ayağa kadar hasır oldu.]
30 [Onun adaletinin suyu dünyaya anbean yayıldığından beri (dünya) tam da baştan başa zulüm, tecavüz ve rüşvetten hep temizlendi.]

31. Çekildi fitne mülk-i ʿAdna ḫavfından velī ancaḳ
Niyāz-ı ʿāşıḳānla beyn-i ḫūbān nāzgīr oldı

Felek deryūze-i dergāh-ı ʿālī-şān-ı devrinde
Lisān-ı hāl ile der-dest-i ḫᵛāhişle muġīr oldı

33. Ṭarūḥ-ı reʾfetinden her kez endāḫte olan reʾyi
Ümīdmendānuñ āmāc-ı merāmı üzre tīr oldı

Yeter ey **Naḳşī** ġayrı gel ṣenā taḥrīrine başla
Dükenmez vaṣfı zīrā kāfiye teng-i aḫīr oldı

35. Hemān Ḥaḳ dāʾimā tevfīḳına maẓhar ḳıla ẕātın
Ki zīrā nās-ı ʿaṣra ʿadl ü dād emr-i ʿasīr oldı

İlāhī ḳıl ʿināyātuñ ʿaṭā cümle umūrına
Ki ġāyet maṣlaḥat-ḫᵛāhān-ı ʿālem muẓṭarīr oldı

37. Ḫudā ḳufl-i merāmın fetḥ ède miftāḥ-ı ʿavnıyla
Zamān-ı dāda ẕātı emr-i Ḥaḳḳ ile emīr oldı

Veliyy-i cümle-i ʿālemdür el-ḥaḳ kim bu vech-ile
Duʿāsı hep zebān-ı şeyḫ ü şāba münteşīr oldı

---

31 [Fitne, korkusundan Aden ülkesine çekildi; öyle ki ancak âşıkların yalvarışıyla güzeller arasında naz yaydı.]

32 [Felek, onun dervinin yüce şanlı dergâhında dilencilik için, hâl diliyle istediğini elde etmek (amacıyla) kararlı bir şekilde döndü / acele etti.]

33 [Onun merhametinin uzak atışıyla her defa atılan fikri, ümitlilerin istek denen hedefine ok oldu.]

34 [Ey Nakşî, yeter! Gel, artık övgü yazmaya başla; çünkü onun vasfı tükenmez, kafiye ise sonunda tükendi.]

35 [Allah daima onun zatını böylece yardımına ulaştırsın; çünkü asrın insanlarına adalet ve bahşiş zor iş oldu.]

36 [Allah'ım onun bütün işlerinde (ona) yardımlarını bahşet; âlemin dirlik isteyenleri çok çaresiz kaldı.]

37 [Allah, yardım anahtarıyla onun isteğinin kilidini açsın. Onun zatı, adalet zamanında, Allah'ın emriyle emîr (başkan) oldu.]

38 [Gerçekten o, cümle âlemin sahibidir; bu vesileyle, onun duası, genç yaşlı (herkesin) dilinde yayıldı.]

39. Ṣadef-mānend ḳaṣīde cāh tebrīkin ėder işrāb
Ġazel inhāya ṣıdḳum bir ḳaṭar dürr-i baʿīr oldı

Tefeʾʾül-güne naẓm-efşān iken kilk-i kerāmet-gū
Bu beyti hātif-i ḳudsīden ol der-ḥīn ḫabīr oldı

41. Yekūn-ı cevher-efzāsından ol beytüñ muʿammāveş
Murabbaʿ tārīḫ-i pür-zīb nāsa şevḳ-pezīr oldı

Daḫı tefrīḳ ḥisābıyla raḳam-sencān ėde diḳḳat
Ki ḳırḳlar şevḳına tebşīr çil tārīḫ müşīr oldı

43. Cenāb-ı ḥażret-i Ḫān Muṣṭafā-yı maʿdelet-ʿunvān
Çıḳup taḫt-ı hümāyūn-zāya şāh-ı bī-naẓīr oldı

122.

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün
Müctes . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Zihī cenāb-ı Muḥammed Efendi-i nāmver
Odur hünerle çü memdūḥ-ı ṭabʿ-ı pādişehī

---

39 [Kaside, makam tebriğini sedef gibi, kapalı olarak anlatı. Gazel ise doğruluğumu (ona) ulaştırmak için ipteki bir dizi inci oldu.]

40 [Keramet söyleyen kalem, fal gibi bir şiir saçarken, bu beyti o anda, görülmeyen kutsal sesleniciden / melekten öğrendi / haber aldı.]

41 [O beytin cevher artıran (harflerinin) toplamından (çıkan) dört çok süslü tarih, muamma / bilmece gibi, insanları şevklendirdi.]

42 [Rakam değerlendirenler, tefrik (fark) hesabıyla bir daha dikkat etsinler; çünkü (bu beyit) kırklar şevkine müjdelenen kırk tarihi işaret etti.]

43 ["Adaletli" unvanına sahip yüce Mustafa Han hazretleri, uğur getiren tahta çıkıp benzersiz bir padişah oldu.]

122 Y 73[b]-74[a].

1 [Ne hoş! O; namlı, büyük Muhammed Efendi! Çünkü hünerle, padişahın mizacının övdüğü odur.]

Yegāne reʾfet ü himmetver-i ḫazāʾin kim
Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳ ẕātına buʿālī cehi

3. Ḫıdīv-i müşfiḳ-ı yektā ki bir ḳulın dilese
Faḳīr iken ġanī eyler keremde yek nigehi

Netīce ṭabʿına mevḳūf umūr-ı ḫāriciye
Ki dād-ı Ḥaḳdur anuñ ẕātına ʿulūm-ı behī

5. Cilā-yı nūr-ı baṣardur baḳılsa ehl-i dile
Vüfūr-ı mekremetiyle ġubār [u] ḫāk-i rehi

Ne dem ki kilk-i dür-efşān olursa encüm-i çarḫ
Derūn-ı māha raḳam-senc olup dėye ki gehi

7. O burc-ı neyyir-i cāh-ı şeref ki ėtse murād
Żiyā-yı reʾfeti eyler nihān mihr ü mehi

Çekerse kātib-i devrānı imtiḥāna n'ola
Ki levḥ-i çarḫda anuñ kevkebidür ʿıḳd-ı sühī

9. Ėder çü ṭırnaġı üzre menāl-i dehri ḥisāb
Żamīr-i pāki o ġāyetde fenn-i ḫayra demi

Miṣāl-i ʿāşıḳ u maʿşūḳ yek-dil oldı bugün
Selīm-i mühre nigīn-i derūnı cilvegehi

---

2 [O, Hazineler'in tek gayretli ve merhametlisidir; Allah, bu yüce makamda o zatın işini rast getirdi.]
3 [O, öyle şefkatli, eşsiz bir vezir ki dilese cömertlikle tek bakışı, bir kulunu fakirken zenginleştirir.]
4 [Sonuçta, dış işleri onun mizacına ayrılmıştır; çünkü güzel ilimler, onun zatına Allah vergisidir.]
5 [Bakılsa onun cömertliğinin bolluğu ve ayağının tozu toprağı, gönül erbabına göz nurunun cilasıdır.]
6, 7 [İnci saçan kalem ne zaman göğün yıldızı olursa, ayın gönlüne yazı ölçüp bazen der ki: "Şeref makamındaki güneşin o burcu istese, kendisinin merhamet ışığı, güneş ve ayı gizler / görünmez kılar."]
8 [O, göğün kâtibini (Merkür'ü) imtihan ederse ne var! Çünkü onun yıldızı, gök levhasında Sühâ dizisidir (Büyükayı yıldız kümesidir).]
9 [O, dünyanın malını tırnağı üzerindeymiş gibi hesaplar; onun temiz kalbi, hayırlı ilimlere o kadar çok zaman ayırır.]
10 [Onun kalp mührünün göründüğü yer, bugün, mührün doğrusuyla, âşık ve sevilen gibi gönül birliği etti.]

11. Yeter uzatma sözi **Nakşî** ḳıl duʿāya şürūʿ
Çün oldı ḳāfiye teng söz ḳumāşı daḫı vehi

Derinde çāker olup ṣıḥḥat ile ʿizzet ebed
İlāhī olmaya bir ān sürūr u şevḳ tehī

13. Hemīşe baḫtına yāver olup ʿināyet-i Ḥaḳ
Serinde zeyn ola bu dīn ü devletüñ külehi

Olup cihānda ser-efrāz yümün ü devlet ile
Füzūn-ı ʿömr ile olsun ümīdi ḳaṣrı nehī

15. Raḳam-şinās-ı zamānda düşerse müşkili ḥal
Olur miṯāl-i muʿammā bu beyt-i nevle zihī

Yekūn ėderse muḥaṣṣal ḥurūf-ı cevherīsin
Olur dü-tārīḫ-i tebrīk-i cāh u cāygehi

17. Çün ān Muḥammed Efendi-i münşī-i meşhūr
Yümünle oldı melīḥ ketḫudā-yı genc-i şehī

---

11 [Ey Nakşî, yeter! Sözü uzatma, duaya başla; çünkü kafiye de söz kumaşı da daraldı, vah!]
12 [Allah'ım! Kuvvet ve sağlık onun kapısında ebediyyen köle olup sevinç ve şevk bir an eksik olmasın.]
13 [Allah'ın yardımı,onun bahtına daima yardımcı olup bu din ve devletin külahı, başını süslesin.]
14 [O, dünyada uğur ve talihle seçkin olsun; onun ümit sarayı, uzun ömürle taze kalsın.]
15 [Zamanın rakamdan anlayanları onun düğümünü çözerse (tarihler) bu yeni beyitle, muamma gibi ne hoş olur!]
16 [Onlar, cevherî (harflerini) toplarsa (bu beyit), onun makam tebriğine iki tarih olur.]
17 [Çünkü şu ünlü düzyazı ustası Muhammed Efendi, uğurla padişah hazinesinin güzel bir kethudâsı (kahyası) oldu.]

Mübārek bād zihī ḫünkāra cāʾ-i ān niẓāmü'l-mülk

Zihī ḫıdīv-i cihānbān ʿAlī Paşa cāʾ-i Āṣaf-ı ferruḫ-fāl

123.

1. Yine ʿizz-āver-i dünyā veliyy-i niʿmet-i ʿālem
   ʿAlī Paşa bihīn ʿizz-ile mühr alup vezīr oldı

   Müjdebādān dādver [ü] rıfḳ-ı ʿAlī Paşa ile
   Ṣāḥibin buldı yine mühr-i şeref-peymā zihī

124.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿal'allāh yine esdi nesīm-i şevḳ-dih-i ʿālem
   Ki şarḳdan ġarba dek ėtdi cihānı naṣr ile ḫurrem

   Şifā-ḫāne-i ġaybından zihī Ḥaḳḳ eyledi aʿṭā
   Derūn-ı zaḫm-ı nāsa tesliyet-zā ḳuṭlı bir merhem

---

123 Y 74[b]. (Başlığın ilk mısrası "Hezec: Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün." kalıbınına uymaktadır; başlığın ikinci mısrası herhangi bir aruz kalıbına uymamaktadır. Başlığın nesre çevirisi: "Mübarek olsun, ne hoş! Padişah için şu makamdaki, Nizâmü'l-Mülk'tür / devletin düzenidir. Ali Paşa, talihli Âsaf'ın makamında dünyayı gözeten vezirdir, ne hoş!" Birinci beytin vezni: Hezec: Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün. İkinci beytin vezni: Remel: Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün. Diğer şiirlerden süslemeli kısımlarla ayrılmış bu şiir parçaları, birbiriyle içerik bakımından uyumlu olsa da şekil bakımından uyumsuzdur. Bunlar, tek şiir gibi bir bölümde toplandıkları için burada da bir arada verilmiştir. Muhtemelen bu şiir parçaları, şairin yarım bırakılmış, birbirini takip eden şiir yazma denemeleri sonucunda ortaya çıkmıştır.)

1 [Dünyaya değer getiren, âlemin velinimeti Ali Paşa yine şerefle mühür alıp vezir oldu.]

2 [Müjdeler olsun! Şerefi ölçen mühür, Ali Paşa'nın yumuşaklık ve adaletiyle yine sahibini buldu; ne hoş!]

124 Y 74[b]-76[a].

1 [Allah yüceltsin! Âleme şevk veren rüzgâr yine esti; Allah'ın yardımıyla, dünyayı doğrudan batıya kadar sevindirdi.]

2 [Allah, gözle görülmeyen şifahanesinden, insanların yaralı gönlüne teselli veren kutlu bir merhem bahşetti, ne hoş!]

3. Ṭabīb-i em-dih-i zümre-i ʿālem maʿdelet-güster
Cenāb-ı Muṣṭafā Ḫān ḳuṭb-ı aʿẓam dāver-i efḫam

Felek şekl-i münādī ʿāleme dėr dīdeler rūşen
Ki küḥl-i ḫāk-i pāyıdur cilā-dāde-i dü-dīdem

5. Bedīd oldı derūn-ı ġonçe-i dādı deh ʿizz ile
Mübārek bād nemā-yı ʿadl [ü] şefḳat heykel-i şeb-nem

O bir ceng-āver-i gerdūn-güşādur ki şecāʿatle
Silaḥdār olamaz şemşīr-zenlikde aña Rüstem

7. Zihī devlet zihī niʿmet ki olmış ʿavn-ı Ḥaḳḳ-ıla
Aña ʿıḳd-ı Sühā kevkeb çü ṭāliʿ neyyir-i aʿẓam

O ḫurşīd-i şeref-baḫşende ki cevher niṯār e[y]ler
Degül ʿindinde ẕerre māl-ı Ḳārūn ḳanda çün dirhem

9. Vüfūr-ı himmeti ġālib o rütbe ebr-i nīsāna
O yılda bir vėrür niʿmet cihāna bu ise her dem

Vücūdı cūd ile dehre zihī ser-māye-i iksīr
Ki ḳalbi ḳulzüm-i beẕl-i saḫāya ḥāzin-i maḳsem

---

3 [Âlemdeki herkese ilaç veren tabip, adaleti yayan, en yüce kutup, en şerefli hükümdar büyük Mustafa Han'dır.]

4 [Felek, âleme tellal gibi "Gözleriniz aydın!" der. Onun ayağı tozu denen sürme, iki gözüme parlaklık verir.]

5 [Onun adalet goncasının içi, on şerefle göründü. Mübarek olsun! Şefkat ve adaletin artışı çiğ şeklindedir.]

6 [O dünyayı yiğitlikle fetheden öyle bir savaşçıdır ki Rüstem, kılıç çalmada (vurmada) ona silahşor olamaz.]

7 [Ne hoş talih, ne hoş nimet! Çünkü Allah'ın yardımıyla ona Süha dizisi (Büyükayı yıldız kümesi), yıldız; talih de en yüce güneş olmuştur.]

8 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Şeref bahşeden o güneş, mücevher saçar. Karun'un malı onun katında, zerre bile değildir! Dirhem gibi olmak nerede / ne kelime!]

9 [Onun gayretinin çokluğu, nisan bulutundan o derece üstün ki o (nisan bulutu), dünyaya yılda bir, bu ise her an nimet verir.]

10 [Onun vücudu dünyaya cömertlikle ne hoş iksir sermayesidir; öyle ki onun kalbi cömertliğin bol bol veren denizinden su dağıtan muhafızdır.]

11. Saḫāvet-pīşe ḫayr-endīşe yektā şāh-ı devrān kim
Revā dergāhına derbān olursa Key-ḳubād u Cem

Eger devrinde olup görse idi luṭf [u] iḥsānın
Çü deryūze-i dergāhı olurdı şübhesüz Ḥātem

13. Hemīn şerʿ-i şerīf icrāsına nāfiẕ olup emri
Vėrür ṣuçsuza ṣad şevḳ emri dāʾim ṣuçluda biñ ġam

Ṣadā-yı kūs-ı dādı şöyle ṭutdı dehri ser-tā-pā
N'ola tā rūz-ı ḥaşr olsa ṭanīn-zā nīlgūn-ı ṭārem

15. Dėmiş Nefʿī-i merḥūm işbu beyti çün ezel ben de
Derūna ḥasb-i ḥāl-mānend n'ola taẓmīn eylersem

Cihān-sālār-ı ʿālī-şān cihān-gīr-i ḳadir-fermān
Cihānbān-ı felek-eyvān vezīr-i aʿẓam-ı ekrem

17. Nesīm-i himmetiyle ger temevvüc ėtse bir demde
Güherden kūhsār olurdı ser-tā-ser kenār-ı yem

Muḥaṣṣal beyt-i şāʿir gibi mevzūn cūd u inṣāfı
Ki taḥṣīl-i duʿā-yı nāsdur ṭabʿındaki mübhem

---

11 [O; cömertliği huy edinmiş, iyilik düşünen, tek dünya padişahdır; Keykûbâd ve Cem onun dergâhına kapıcı olursa yeridir.]

12 [Eğer Hâtem onun devrinde bulunup, lütuf ve bahşişini görseydi şüphesiz, onun dergâhının dilencisi gibi olurdu.]

13 [Şimdi onun emri, şerefli şeriatı uygulamada geçerli hâle geldi; daima, onun emri suçsuza bin neşe, suçluya bin keder verir.]

14 [Onun adalet davulunun sesi, dünyayı baştan ayağa öyle zaptetti ki lacivert kubbe (gökyüzü), mahşer gününe kadar çınlasa ne var!]

15 [Rahmetli Nefʿî, işte bu beyti önceden demiş; ben de (onu) gönlüme hasbihâl (dertleşme) gibi, kendi şiirimde tekrarlasam ne var!]

16 [O; dünyanın yüce şanlı önderi, emri değerli büyük fatih, göğü çardak edinerek dünyayı gözeten çok cömert bir veziriazam.]

17 [Eğer (deniz), onun gayret rüzgârıyla dalgalansa deniz kenarı, bir anda baştan başa incilerden bir dağ olurdu.]

18 [Kısacası onun cömertlik ve insafı, şairin beyti gibi ölçülüdür; onun mizacındaki açıkça anlaşılamayan (istek), insanların duasını almaktır.]

19. O ẕāt-ı bī-naẓīre bende oldum ḥamd-ı bī-ḥad kim
Bu bābda ʿavn-ı Ḥaḳdan ġayrı bańa hīç sebeb bilmem

Kime kimden şikāyet eyleyem bir yār-ı ġārum yoḳ
Hezār fenn ile meşhūr-ı cihānam līk bī-baḫtem

21. Nėce ez-cān ü dil ben ʿömrüm olduḳça ḳulı olmam
Anuñ gibi ḫıdīv-i müşfiḳ oldı ḫoş-naẓar-gerdem

Ṣenāda ḳurb-ı sulṭānumla hem-demdür nihān göñlüm
Ne ġam ẓāhirde būs-ı dāmeninden cüzʾī dūr isem

23. Yeter daʿvī-i lāfı [**Nakşī**] ġayrı eyleme taṣdīʿ
Efendüñdür ʿafıv eyler ḳuṣūruñ var ise ey kem

Bu demde naḳd-i iḫlāṣ ile bir tuḥfe fen icrā ḳıl
Ki taḥsīn üzre kim görse dėye oldı pesendīdem

25. Gülistān-ı ṣenā-yı şāh-ı ʿālī-şān ile işte
Dehān-bāzlıġa bülbül-güne bedʾ ėtdi ney-i ḫādem

Defīne buldı gūyā tīşe-i kilküm maʿānīden
Ġazel-perdāz olup rişte-i naẓma n'ola dür dėrsem

---

19 [O benzersiz zata köle oldum, sonsuz şükürler olsun! Bu konuda, bana Allah'ın yardımından başka hiçbir sebep (vesile) bilmem.]

20 [Kime kimden şikâyet edeyim? Sadık bir dostum yok! Dünyada bin hünerle meşhurum ama bahtsızım.]

21 [Ben ömrüm oldukça nasıl onun can ve gönülden kölesi olmam? Onun gibi şefkatli bir vezir bana hoş bir şekilde baktı.]

22 [Gizli gönlüm, övgüde, sultanımın yakınıyla arkadaştır; görünüşte onun eteğini öpmekten biraz uzak dursam ne var!]

23 [Ey Nakşî! Söz iddiasıyla artık baş ağrıtma! Ey hakir! O efendindir, kusurun varsa affeder.]

24 [Bu anda, temiz sevgi denen nakdinle tuhaf bir hüner göster. Öyle ki kim (onu) görse takdir edip "Beğendim." desin.]

25 [Hizmetkâr ney, şanı yüce padişahın övgüsünün gül bahçesi hakkında işte bülbül gibi ağız oynatmaya başladı.]

26 [Kalem denen baltam sanki anlamlardan define buldu; gazel söyleyip şiir ipliğine "inci" dersem ne var!]]

27. Şehenşāh-ı himem dāver veliyy-i niʿmet-i ʿālem
Odur ʿaḳl-ı Felāṭūn reʾy-i Dārā dāver-i ekrem

Dü şāhān içre miṣli gelmedi dėrsem sezā kevne
Ki tārīḫ-i selef ḫāṭır-nişānumdur benüm her dem

29. Bi-ḥamdi'llāh ne reʾy ėtdiyse tevfīḳa olup maẓhar
Ḫudā ẕāt-ı şerīfin ėtdi ḫayra dāl-i bā-mükrem

Dükenmez vaṣf-ı aḫlāḳ-ı ḥamīdi ol keremkāruñ
Hemān bu bābda ṣıdḳ ile duʿādur çün baña elzem

31. İlāhī dāʾimā luṭf ėdüp anı maṭlabı üzre
ʿİnāyātuñla ḳıl leyl ü nehār dil-şād u ferruḫ-dem

Hemīn devletle baḫş ėdüp o şāhı ʿālem [ü] dehre
Ḫaṭālardan emīn eyle vücūdın dāʾim ėt bī-ġam

33. Kemān-ı şevḳ-ıla ṭaş degdi meydān-ı suḫan-dāna
Ġazel-gūlıḳda [**Nakşī**] tīr-i naẓmın atdı ḫoş muḥkem

Ḫudāvend muʿaẓẓam Muṣṭafā Ḫān sāye-i Bārī
Ki oldur mihr-i ʿadl ile żiyādār-ı cihān her dem

---

27 [O; gayretler eden padişahlar padişahı, insaflı hükümdar, âlemin velinimeti. Felâtûn akıllı, Dârâ görüşlü, çok cömert olan doğru hükümdar odur.]

28 ["İki padişah içinde, kâinata benzeri gelmedi." desem yeridir; çünkü ondan önce gelenlerin tarihi, her an benim hatırımdadır.]

29 (Bu beyitten sonra bir beyitlik bir kısım boş bırakılmıştır. Boş bırakılan kısmın yanına "Bir başḳa beyt yapıla." şeklinde not düşülmüştür.) [Allah'a hamdolsun! O ne düşündüyse (o konuda), Allah'ın yardımına erişti; Allah, onun zatını saygı gösterilmiş ve yüceltilmiş olarak iyiliğe delil kıldı.]

30 [O cömert (zatın) övülmeye değer ahlakının vasıfları tükenmez; o yüzden, bu bölümde benim için en gerekli olan doğrulukla böylece dua etmektir.]

31 [Allah'ım! Daima lütf edip yardımınla onu istediği üzere, gece gündüz talihli ve gönlü şen kıl.]

32 [O padişahı tıpkı böyle talihle dünya âleme bağışlayıp onun vücudunu hatalardan emniyette bulundur, daima kedersiz kıl.]

33 [Sözden anlayanlar meydanına, şevk yayıyla (atılan) taş değdi; Nakşî, gazel söyleme (konusunda), şiir okunu hoş ve sağlam attı.]

34 [Allah'ın gölgesi olan yüce hükümdar Mustafa Han, adalet güneşiyle dünyayı her an aydınlatır.]

35. Ġazel ammā ġazel dėyüp de geçmesün suḫanmendān
Hüner üstād ḳadrin bildirür ben kendümi ögmem

Niyāza başlayup çün vaṣf-ı ḫünkārumla bu demde
Suḫan ḳadrin o aʿlā fehm ėder ben hīç medḥ ėtmem

37. Ḫazāʾin bend ėdüp bir bir ḥurūfātuñ yekūnından
Yėdi yüz elli dör[t]dür ṭarḥ ėdüp ger başḳa żabṭ ėtsem

Ḥisāb olduḳda her yėdi yüze elli dört tamāmında
Muʿammā-güne çün fetḥ olur ez-cümle umūr muḥkem

39. Zihī kim işte ol naẓm-ı selīs iḳbāl-dih-i şāhī
Ki ser-tā-pā olur tārīḫ ile memlū ben ʿarż ėdem

O naḫl-i bāġ-ı naẓmum cevher-i miʾāt ėder ḥāṣıl
Meşām-ı cāna altmış dört ʿıṭır-sā tārīḫ-i gül-fem

41. Yine ʿaşrāt şāḫ-ı nev-nesīcinden ėdüp peydā
Sekiz tārīḫ-i ḫoş-bū ġonçe-i raʿnā olınsa şem

Daḫı miʾāt ʿaşrāt [u] aḥād bāḳīsi fi'l-cümle
Bu vech üzre ḥisāba żamm olursa ḥarf-be-ḥarf muʿcem

---

35 [(Bu bir) gazel ama sözden anlayanlar buna "gazel" deyip de geçmesin! Ben kendimi övmem, hüner (zaten) üstadın değerini bildirir.]

36 [Bu anda, padişahımı vasfedermiş gibi yalvarmaya başlarım; ben (sözümü) hiç övmem, o sözün değerini çok iyi anlar.]

37 [Onun harflerinin toplamından hazineleri bir bir bağlarım / bölümlere ayırırım; eğer düzenleyip başka (şekilde) tutsam o, yedi yüz elli dörttür.]

38 [Her "yedi yüz elli dört" hesaplandığında tamamında, bütün işler, bilmece gibi, sağlam şekilde açıklığa kavuşur.]

39 [Ne hoş! Çünkü işte padişaha talih getiren o akıcı şiir, baştan ayağa kadar tarih ile doludur; (nasıl olduğunu) ben bildireyim.]

40 [Şiir bahçesindeki o fidanım, mi'ât (yüzler) cevheri (sayesinde) canın burnuna ıtır süren, gül ağızlı dört tarih elde eder.]

41, 42,

43 [Aşrât (onlar) cevheri, yine yeni yapraklanmış dalından, koklansa rana gonca / tatlı gonca olan sekiz hoş kokulu tarih ortaya çıkarır. Bundan sonra mi'ât, aşrât ve âhâdın (yüzler, onlar ve birlerin) geriye kalanı toplansa, sonuçta, mu'cem (noktalı harfler), bu şekilde harf harf hesaba eklense yüce kalem onu yazınca o ansızın on tarih olur. Yediler görünüp (bunu) bana müjdelediler.]

43. Yėdiler āşikāre olup ėtdiler baña müjde
Yazınca ḫāme-i vālā o deh tārīḫ olur bī-zem

Zihī miʾāt-ı sāde ḥarfine olsa naẓar andan
Olur çün on ṭoḳuz tārīḫ-i müşg-efzā-yı zībā hem

45. Yine yoḳlansa ʿaşrāt-ı nażīf-i dil-firībinden
Olur on iki tārīḫ-i ṣafā peyk-i feraḥ-maḳdem

Aḥād-ı sāde içre sāde-rū bir sāde-dil mehveş
Ėder ʿuşşāḳa biñ tārīḫ-i īmā ben gibi sersem

47.. Dėdi miʾāt ʿaşrāt [u] aḥādumdan daḫı işte
Ne kim var bāḳī derc olup olursa naẓra-i yek-dem

Gelüp üçler dėdiler gerçi yazsa ḫāme-i zībī
Bu da bir tārīḫ-i ġarrā olur ger bir yėre dėrsem

49. Dü vech ile raḳam-sencān ḥisābına ėde diḳḳat
K'ola ehl-i dile her dem ṣafā-baḫşende her güftem

Yine maṭlaʿına söz geldi ol eşʿār-ı ġarrānuñ
Ḥurūf-ı cevherīsin yoḳlasun üstād olan ādem

---

44 [Hem de onun sade mi'âttan (yüzlerden) olan harflerine bakılsa ondan "on dokuz" süslü, misk yayan tarih çıkar.]

45 [Yine yoklansa onun gönül aldatan temiz "asrāt"ından (onlarından), sevinçle gelen haberci (niteliğinde), on iki sefa tarihi çıkar.]

46 [Sade ahâd (birler) içinde yüzünde tüy bitmemiş, temiz gönülllü, ay gibi bir güzel (var); o sersem, âşıklara benim gibi, bin tarih ima eder!]

47, 48 [O (şöyle) söyledi: Üçler geldi, "İşte 'mi'ât, aşrât ve ahâd'dımdan (yüzler, onlar ve birlerimden) de geriye kalan ne varsa toplanıp bir anda bakılırsa, aslında süslü kalem (de bunları) yazsa, eğer onları bir yere toplasak bu da gösterişli bir tarih olur." dedi.]

49 [Rakam değerlendirenler, iki yönden onun hesabına dikkat etsin; çünkü her sözüm, gönül erbabına her an sefa bahşeder.]

50 [Söz yine o gösterişli şiirin "matla"sına (ilk beytine) geldi; üstat olan adam, onun cevherî harflerini yoklasın.]

51. Olur dört tārīḫ-i raʿnā o beyt bir çār-ebrūveş
Eger naẓra-i diḳḳat eyler-ise ehl-i ḥāl aʿlem

Muʿammā-güne nev-īcād bir naẓm-ı belīġdür kim
Suḫān-dāna ʿaceb bir fetḥi müşkil benddür īn-ʿuḳdem

53. Bu eymen sāl ḥisābınca olur tārīḫ bi'l-cümle
Çü ṭaʿn olmaz hünermendāna ben her güne baḥş ėtsem

Siz a zümre-i dāniş işte meydān-ı suḫan görsün
Ki varsa ḥall ėder bu müşkili bir ṣāḥibü'l-erḳam

55. Eger bu sāl ḥisābınca zer-i maḫbūbum olsaydı
Ėderdi şāʿirāna bu ḫuṣūṣda öñdül endīşem

Ben ögmem kendüm ednā bende-i sulṭān-ı gerdūnam
Velī zāde-i ṭabʿumdur bu fenn-i nev-edā ey kem

57. Suḫan bīhūde fenn efsānedür dāʾim duʿā ḳaṣdum
Hemān Allāh efendimüñ vücūdın eylesün bī-ġam

Ėdüp peyveste ʿarşa ḳaṣr-ı baḫtın ʿadl-ile Bārī
Binā-yı devletin yevmen fe-yevmen ėde müstaḥkem

---

51 [Eğer hâl erbabı (ona) dikkatle bakarsa o beyit; bir dört kaşlıya (bıyığı yeni terlemiş bir gence) benzer dört, tatlı tarih olur.]

52 [Bu; bilmeceye / muammaya benzer, yeni icat edilmiş güzel bir şiirdir; bu düğümüm, sözden anlayanlara, açılması zor, şaşırtıcı bir bağdır.]

53 [Onun tamamı, bu uğurlu yıl hesabınca tarih olur; bu yüzden, ben hüner sahipleriyle iddialaşsam ayıplanmaz.]

54 [Siz, a bilgililer, işte söz meydanı! Bu düğümü / sorunu çözen, rakamlara vâkıf biri varsa (bunu) görsün.]

55 [Eğer bu yıl hesabınca sevgili altınım olsaydı; fikim, bu konuda, (onu) şairlere ödül koyardı.]

56 [Ey hakir! Ben kendimi övmem, dünya sultanının en aşağı kölesiyim; ama yeni tarzdaki bu hüner, mizacımdan doğmuştur.]

57 [Söz boş, hüner efsanedir; benim amacım daima duadır. Allah, efendimin vücudunu böylece kedersiz kılsın.]

58 [Allah, onun bahtının sarayını Arş'a ulaştırıp onun devlet binasını günden güne sağlamlaştırsın.]

59. Ne vechi reʾy ėderse ẕātın ėtsün naṣr-ıla mesrūr
Cenāb-ı bī-zevāl u bī-şebīh ü Ḳādir [ü] Aḥkem

125.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Yine esdi nesīm ėrdi bahār eyyāmı nuṣretle
Cihānı ḳıldı müşg-efzā ser-ā-pā verd-i ʿizzetle

Ṭarāvet-baḫş olup āṯār-ı ṣunʿı Ḥaḳ teʿālānuñ
Nihālān-ı gülistānı ṣuvardı ebr-i raḥmetle

3. Donandı cümle eşcār-ı çemen faṣl-ı bahār oldı
Açıldı ġonçeveş diller ḳamu şevḳ [u] meserretle

Nemā-rīz olup oldı sūsen-i iḳbāl-i ḫoş-būyān
Benefşezār-ı ʿālem bir ṣafā buldı leṭāfetle

5. Ḫudāvend-i cihān Ḫān Muṣṭafā devrinde esʿād bād
Ki bu ṣīt-ı bihīn neşr oldı nās-ı dehre rifʿatle

ʿİnāyetmend olup bir bende-i muḫliṣ-fuʾādın ol
O şāh-ı bī-muʿādil böyle āġāz ḳıldı himmetle

---

59 [Yok olmayan, benzersiz, her şeye gücü yeten, en doğru hüküm veren yüce Allah; zatın ne şekilde görüş bildirirse (seni) yardımla sevindirsin.]

125 Y 76ª-77ª.

1 [Yine Allah'ın yardımıyla rüzgâr esti, bahar mevsimi erişti; (bunlar) şerefin gülüyle dünyaya baştan ayağa misk yaydı.]

2 [Yüce Allah'ın yaratttığı eserler, tazelik bahşedip gül bahçesinin fidanlarını merhamet bulutuyla suladı.]

3 [Bahar mevsimi geldi, çimenlikteki bütün ağaçlar donandı; bütün gönüller, gonca gibi şevk ve sevinçle açıldı.]

4 [Hoş kokulu mutluluk süsenleri büyüdü, âlemin menekşe bahçesi tatlılıkla bir sefa buldu.]

5 [Mutluluk getirsin! Bu çok iyi ses, dünya hükümdarı Mustafa Han devrinde yükselerek dünya insanlarına yayıldı.]

6 [O benzersiz padişah, temiz kalpli bir kölesine yardım edip gayretle (söze) böyle başladı.]

7. Ḥużūr-ı şehryārında ėdüp müjde baña ol ḥīn
Seni ḫāṣ oṭaya aldum nedīmin dėdi heybetle

Bu ṣavt-ı dil-peẕīr gūş-ı faḳīr olınca ol şāhdan
Ṣafā-yı şevḳ-ı bülbül oldı gūyā germ-i ülfetle

9. Fürūzān ėtdi bir nev-ḳandīl-i pür-nūr gūyā kim
Çerāġān zümresine bezm-i ḫāṣında ḥimāyetle

Ḳarīḥa-i ḥümāyūnından ėtdi bī-ʿaded iḥsān
Ḳılup ben bendesinüñ rütbesin aʿlā ʿināyetle

11. Kemān-ı ʿadlini āmāc-ı maḳṣūdumda nāvekveş
Atup ṭaş dikdi meydān-ı ʿaṭāda ol mürüvvetle

Ser-ā-pā bir ḳat elbise-i faḫr ėdüp daḫı iḥsān
Zihī iḥsān iḥsān ėtdi baña ʿizz ü ḥürmetle

13. Buyurdı işte bu vech üzre bir defter ola taḥrīr
Ki bundan böyle ḫāṣ oṭaya gelenlere ḳısmetle

Bu defter mūcibince eyledüm iḥsān ola ḳānūn
Sebeb çün **Nakşī**dür bu luṭfuma dėdi neżāfetle

---

7 [Hükümdar kendi huzurunda bana o anda müjde verip "Sohbet arkadaşım! Seni Has Oda'ya aldım." dedi.]

8 [Gönle hoş gelen bu sesi, bu fakir, o padişahtan duyunca kaynaşmanın sıcaklığıyla (içli dışlı olmanın etkisiyle) sanki bülbülün şevk ve sefasını buldu.]

9 [O, "Çerâğân" zümresini özel meclisinde koruyarak sanki ışık dolu yeni bir kandil aydınlattı.]

10 [Yardımla ben kölesinin rütbesini daha da yükseltip, kendiliğinden ortaya çıkan uğurlu fikriyle sayısız lütufta buldundu.]

11 [O, adalet yayını isteğimin hedefine doğru ok gibi atıp bahşiş meydanında cömertlikle taş dikti.]

12 [O, bana baştan ayağa bir kat övünme elbisesi daha lütfedip itibar ve saygıyla bağış (üstüne) bağışta bulundu, ne hoş!]

13 ["Bundan böyle Has Oda'ya gelenlere talihle, işte bu şekilde bir defter tutulsun." diye buyurdu.]

14 [Temizce "Bu defter gereğince ettiğim lütuf, kanun olsun; bu lütfumun sebebi Nakşî'dir." dedi.]

15. Ne bir şāh-ı kerīmü'ş-şān böyle geldi dünyāya
Ne bir ʿabd oldı mükrem ben gibi envāʿ-i ʿizzetle

Süṭūrı evvelinde medd-i vaṣfın medḥ içün anuñ
Celī ḫaṭla yazılsun nām-ı imżāsı ṣadāḳatle

17. Netīce ol kerem-pīrā-yı dehrüñ ḫāme-i zerle
Sezā böyle yazarsa kātibān vaṣfın şerāfetle

Ḳadir-dān-ı şeh-i devrān celīs-i bādī-i ʿunvān
Ḫulūṣkār-ı şeref-bünyān müsellem ḳadri ḳıymetle

19. O rütbe ḥaḳ bu kim cālib ḳılupdur ki cihān ḫalḳın
Hemān bir nüktede kendine bend eyler maḥabbetle

Güzīde ṣāḥibü's-seyf [ü] ḳalem ḫurşīd-i ʿilm olup
Müşārün bi'l-benān oldı ʿināyet ile ḥürmetle

21. Zemīn ü āsmānuñ çün olaldan gözleri aydın
Miṣālin görmedi çeşmān-ı baḥr ü ber melāḥatle

Dükenmez vaṣfı biñ böyle ḳaṣīde eylesem taḥrīr
Anuñ'çün muḫtaṣar ḳıldum ṣenā ḳaṣdum neżāfetle

---

15 [(Bundan önce) dünyaya ne şanı böyle yüce bir padişah geldi, ne de bir kul, çeşit çeşit ikramla benim gibi ağırlandı.]

16 [(O defterin) satırlarının öncesinde, onun vasıflarını uzun uzun övmek için, onun imzasının adı doğrulukla ve celî yazıyla yazılsın.]

17 [Sonuçta kâtipler, dünyayı cömertlikle donatan o (padişahın) vasıflarını altın kalemle böyle şereflice yazarsa yeridir.]

18 [O, dünyanın değerbilir padişahı, unvana vesile olan sohbet arkadaşı, yapısı şerefli olan samimi dost (hükümdar); onun değeri herkes tarafından kabul edilir.]

19 [Doğrusu o, dünya halkını o derece kendine çeker ki bir nükte ile hemen sevgiyle kendine bağlar.]

20 [O seçkin bir kılıç ve kalem sahibi, ilmin güneşi oldu; yardım bakımından saygıyla, parmakla gösterilen biri oldu.]

21 [Yer ve göğün gözleri aydın olduğundan beri, kara ve denizin gözleri, güzellikte onun benzerini görmedi.]

22 [Böyle bin kaside yazsam da onun vasıfları tükenmez; onun için (kasidemi) kısa tuttum, amacım temiz bir şekilde övgüdür.]

23. İlāhī gün-be-gün ḳıl ḳadrüñ iḳbālver mihirāsā
Ṭuta dünyāyı ḫurşīd-i żiyā-yı ʿadli reʾfetle

Ẓuhūr ėtdükçe aʿdāsı ėde Ḥaḳ bī-cedel maḳhūr
Ola memdūḥ-ı ʿālem ẕātı hemvāre selāmetle

25. Her ānda ṣıḥḥat [ü] devletle nuṣretle ola kāmver
Delīli Ḫıżr olup olsun muʿīni Ḥaḳḳ iʿānetle

Feraḥ bevvābı çün ʿizzet nedīmi yāveri Bārī
Ṣafā hem-rāzı her çend şevḳ ola yārı şecāʿatle

27. Ḳıla Ḥaḳ devlet ü iḳbāl ü iclālin müdām ʿālī
Saʿādetle semāḥatle ṣalābetle ʿadāletle

Her ānda naṣr ile olup güşāde-baḫt ile mesrūr
Muvaffaḳ ola tevfīḳ-ı Ḫudāya ʿömr [ü] niʿmetle

29.. Duʿā-yı devletin ḫulyā ėderken der-ʿaḳab maḥżā
Kemīne **Nakşī** iḫlāṣkār-ı vaṣṣāfı bu ḥāletle

Gelüp ḳırḳlar dėdi bir beyt-i cevher-zā yekūnından
Devām-ı devletine ḳırḳ ʿaded tārīḫ işāretle

---

23 [Allah'ım, onun değerini günden güne güneş gibi talihe kavuştur; onun adalet ışığının güneşi, merhamametle dünyayı zaptetsin.]

24 [Allah, onun düşmanları ortaya çıktıkça (onları) mücadele edilmeden kahretsin; onun zatı daima âlem tarafından esenlikle övülsün.]

25 [O, isteğine Allah'ın yardımı, sağlık ve talihle her an ulaşsın; Hızır onun rehberi, Allah onun yardımcısı olsun.]

26 [Onun kapıları açık olsun; yücelik, sohbet arkadaşı; Allah, yardımıcısı; sefa, sırdaşı; şevk, yiğitlikle her an sevgilisi olsun.]

27 [Allah onun devlet, talih ve büyüklüğünü cömertlik, kuvvet ve adaletle daima yüceltsin.]

28 [Alah'ın yardımı sayesinde her an baht açıklığıyla sevinsin; ömür ve nimet bakımından Allah'ın yardımına ulaşsın.]

29, 30 [Onun temiz kalpli vasfedicisi hakir Nakşî, onun devletinin duasını bu hâlde hayal ederken, tam da bunun hemen arkasından kırklar geldi; toplamı onun devletinin devamı için kırk aded tarih işaret eden, cevher doğuran bir beyit söyledi.]

31. Nedīmlikle çü nāmum ḳıldı terfīʿ zümre-i ḫāṣda [1171]
Ḫudā ḫünkārum ėtsün bāḳī taḫtında bu devletle [1171]

126.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bāreka'llāh kim cenāb-ı ḥażret-i Rabbü'l-Mecīd
Yine vėrdi ʿāleme bir āṣaf-ı ʿahdi meşīd

Āṣaf-ı ṣadr-ı umūr olalı maḥżā mühr alup
Neyyir-i dādıyla nāsa vėrmede şavḳ-ı cedīd

3. Rubʿ-ı meskūna vüfūr-ı luṭfı şöyle sārī kim
Nām-ı rişvet ẓulm ile gümlendi ʿadl oldı bedīd

Ḫānḳāh-ı Müslimīnde dāʾim olsun kām-yāb
Kim o ḳuṭb-ı şeyḫ ü şāba cān ile oldum mürīd

5. Düşmenānuñ ḳahr ėdüp Mevlā sürūr-ı ḳalb ile
Eyleye baḫtın ḳavī uġrın açıḳ ʿömrin mezīd

---

31 ("taḫtında" kelimesinin, imla gereği "taḫtında" şeklinde yazılması gerekmektedir; ancak beytin ebcet hesabına göre tarih düşürmek amacıyla yazılmış olması metin tamirinden kaçınmamıza neden olmuştur.) [Nedîmlikle (sohbet arkadaşlığıyla), namımı özel zümrede yükselttiği için, Allah, padişahımı tahtında bu devletle ebedî kılsın.]

126 Y 77^{a}-77^{b}.

1 [Allah mübarek etsin! Büyük ve yüce Allah hazretleri âleme yine yemini / devri sağlam bir vezir verdi.]

2 [O, tam da mühür alıp, işlerin başındaki vezir olduğundan beri adaletinin güneşiyle insanlara yeni bir şavk (ışık) vermektedir.]

3 [Onun lütfunun çokluğu, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmına öyle nüfuz etti ki rüşvetin adı, zulümle birlikte yok oldu; adalet göründü.]

4 [O, Müslümanların tekkesinde daima istediğini bulsun; çünkü ben, genç yaşlı (herkesin) o kutbuna canla mürit oldum.]

5 [Allah onun düşmanlarını kahretsin; kalpten bir sevinçle, onun bahtını kuvvetlendirsin; yolunu açık, ömrünü uzun etsin.]

Her şebüñ bir ḳadr ėdüp Bārī ebed ol dāverüñ
Ḳıla her bir rūzını nuṣret ile ʿīd-i vaḥīd

7. Ḳufl-i maḳṣūdı olup miftāḥ-ı seyfiyle güşād
Ḳalʿa-i bāb-ı ʿadūya ura fetḥ ile kilīd

Bi'l-bedāhe ʿarż-ı iḫlāṣ ile **Naḳşī** kemteri
ʿĪd tebrīkine ḳıldı iki tārīḫ-i nüvīd

9. Yümn ėde Mevlā ʿAlī Paşa-yı ṣāḥib-devlete [1167]
Geldi īn-zībā-yı aḍḥiyye-i vālā-yı nev-ʿīd [1167] ?

127.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ola ez-cān u dil kim şükr-i bī-ḥad Ḥayy u Ġaffāra
Vezān ėtdi yine bād-ı ʿaṭāsın dehr-i gülzāra

Açıldı gül gibi diller gidüp ālām [u] ġam ḥaḳḳā
Hemān nālendelik maḫṣūṣ ḳaldı bülbül-i zāra

3. Bu eyyām-ı meserret-baḫş [u] ferruḫ-fāl [u] ġarrāyı
Bu resme ḳıldı inşā şevḳ-ıla çün kilk-i saḥḥāre

---

6 [Allah, o insaflı hükümdarın her gecesini bir Kadir (Gecesi) edip yardımıyla her bir gündüzünü de bir bayram kılsın.]
7 [Onun isteklerinin kilidi, kılıcının anahtarıyla açılıp düşman kapısının kalesine fetihle kilit vursun.]
8 [Onun hakir Nakşî'si, ansızın, samimiyet bildirirken bayram tebriği için müjde olan iki tarih düşürdü.]
9 [Yeni, yüce bayram (yani) bu süslü Kurban Bayramı geldi. Mevlâ, (onu) devlet sahibi Ali Paşa'ya mübarek etsin.]

127 Y 77^{b}-78^{b}.

1 [Daima diri olan, çok affedici Allah'a can ve gönülden sonsuz şükürler olsun; yine lütuf rüzgârını dünya denen gül bahçesine estirdi.]
2 [Doğrusu, kederler ve kaygı gidip gönüller, gül gibi açıldı; şimdi inlemek, (yalnızca), inleyen bülbüle özgüdür.]
3 [Büyücü kalem; bu gösterişli, talihli ve sevinç bahşeden günleri şevkle bu tarzda kaleme aldı.]

Arisṭō-fıṭnat Eflāṭūn-meniş nām-ı Ḫalīl Beg kim
Ṣabā neşr ėtmede būy-ı medīḥin Çīn ü Ferḫāra

Silaḥşōrlıḳ rüsūmı anda ḫatm oldı dėsem rāciḥ
Ki zīrā ḥadd-i ẕātında o fenni kādir iẓhāra

Yegāne yekke-tāz [u] fārisü'l-ḫayl-i müsellem kim
Vėre her vech-ile ḥükm-i ʿinānın raḫş-ı mişvāra

Bilüp ḳīrāṭ ile ḳadrin ser-efrāz ėtdi devletle
Zihī siḥr-āferīn ṭabʿ-ı şeh-i ġarrā-yı miʿyāra

Müzeyyen bir ser-ā-ser ferve-i semmūr ėdüp ilbās
Mübārek ola vėrdi cāh-ı vālā ol emekdāra

Bu bir dād-ı Ḫudādur ẕātına taʿẓīm ile el-ḥaḳ
Ki mevḳūf oldı istiḫdām-ı reʾyi böyle ḫünkāra

Dükenmez vaṣf-ı aḫlāḳ-ı cemīli biñ ḳaṣīdeyle
Ki peyrev ėdem āġāz-ı bülendüm çeng ü şeş-tāra

Degül ḥaddüm merāmumca edā vaṣf-ı dürer-bārın
Ėdem āvīḫte naẓmum nüh-ḳıbāb-ı çarḫ-ı devvāra

---

4 [O; Aristo gibi zeki, Eflâtûn huylu, Halil Bey adlı (zat). Sabah meltemi, onun övgüsünün kokusunu Çin ve Ferhâr'a yaymaktadır.]

5 ["Silahşorluk âdeti onda son buldu." desem yeridir; çünkü aslında, o hüneri göstermeye (ancak) onun gücü yeter.]

6 [O, doğruluğu herkesçe kabul edilen tek usta süvari ve yiğittir; dizgininin hükmünü her vesileyle gidişatın atına verir.]

7 [Onun değerini kıratla öğrenip talihle yüceltti; ölçüsü parlak padişahın mizacı büyüleyici, ne hoş!]

8 [(Ona) süslü, altın sırmalı bir samur kürkü giydirip o emektara yüce bir makam verdi, mübarek olsun!]

9 [Bu, Allah'ın bir vergisidir; doğrusu Allah onun zatını yüceltip onun görüşünün hizmette kullanılması, böyle bir sultana tahsis edildi.]

10 ḳaṣīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Onun güzel ahlakının vasıfları bin kasideyle tükenmez; (bari) yüksek sesimi, çeng ve şeştâra uydurayım.]

11 [Onun inciler saçan vasfını, istediğim şekilde anlatmak haddim değil! Şiirimi, dönen göğün dokuz kubbesine asayım.]

Ne mümkin ol ḥamīdü’z-ẕātuñ inşā-yı şenāsıyla
Debīr-i çarḫ yaza ḥaḳḳ üzre levḥ-i tāḳ-ı zer-tāra

13. Ne rütbe cüst ü çālāk olsa ger endīşde bir şāʿir
Yine medḥinde mebhūt olup elbet düşer efkāra

Netīce kimse cürʾet ėdemez medḥe anuñ ẕātın
Meger himmet ėdem ben dest urup kilk-i güher-bāra

15. N’ola reʾfet-nümā-yı vaṣf-ı şānıyla ṣalā ḳılsam
Gürūh-ı nükte-sencān [u] bihīn-üstāda yek-pāre

Bu meydān-ı suḫandur cümle esb-i ṭabʿ-ı dānişver
K’ėder var ise gelsün düldül-i ṭabʿumla ilgāre

17. Yazup bir nev ḫoş-āyende ġazel bā-ḥasb-i ḥāl işte
Ḳodum öñdül semend-i ʿışḳumı menzilgeh-i yāra

Ḳapıldum ez-dil ü cān āh bir şūḫ-ı fitenkāra
Ki cismüm ser-be-pā tīġ-ı sitemle ḳıldı pür-yara

19. Miṣāl-i zırḫ-ı Dāvūdī vücūdum şerḥa-rīz ėtdi
Em-i luṭfından özge dėdi ḥāẕıḳ aña yoḳ çāre

---

12 [Göğün kâtibinin (Merkür’ün), övülmeye değer o zatın övgüsünü kaleme alarak altın işlemeli kubbenin levhasına hakkıyla yazması ne mümkün!]

13 [Bir şair düşüncede ne kadar atik ve çevik olsa da onun övgüsünde yine şaşkına dönüp elbette düşüncelere dalar.]

14 [Sonuçta kimse onun zatını övmeye cüret edemez; olsa olsa ben inci saçan kaleme el atıp gayret ederim.]

15 [Onun şanlı zatının merhamet göstermesiyle ben, seçkin üstatlara ve nükte değerlendirenler topluluğuna bir bütün olarak meydan okusam ne var!]

16 [Bu söz meydanıdır; bütün bilgelerin mizaç atları (arasında) mizacımın düldülüyle yarışacak varsa gelsin!]

17 [İşte hasbihâl (dertleşme) şeklinde, gönle hoş gelen yeni bir gazel yazıp aşkımın atını sevgilinin konak yerine ödül koydum.]

18 [Ah! Fitneci bir şuha, can ve gönülden kapıldım; böylece o, sitem kılcıyla bedenimi baştan ayağa yara doldurdu.]

19 [O, vücudumu Hz. Dâvûd’un zırhı gibi yarıklarla doldurdu. “Ona lütfumun ilacından başka çare ve usta (doktor) yok.” dedi.]

Niyāz-endāz olup derd-i derūnum eyledüm tefhīm
Teraḥḥum ėtmedi nāzuñ ʿaceb artırdı her bāra

21. Velī ṣaḥḥāf-ı saṭranc-āver iken heykel-i leclāc
Piyāde seng-i cevriyle ġayālüm ėtdi ṣad pāre

Ne bir gül-būs-ı rūyıyla beni ġamdan azād ėtdi
Ne bir kez ġāṭırum ṣordı ne ġod luṭf ėtdi bir pāre

23. Ḫayāl-ender-ġayāl olup ġam-ı ʿışḳıyla āḫirkār
Çekildüm şekl-i Manṣūr bend olup zülfiyle ṣan dāra

Budur Ḥaḳdan niyāzum dāʾimā ey **Naḳşī Eyyūbī**
Giriftār olmasun ben gibi kimse yār-ı ġaddāra

25. Ḳaṣīde bir bahāne ġod ġazel efsānedür ey dil
Duʿāya başla ġayrı yüz ṭutup dergāh-ı Settāra

O olduḳça ṣafā-pīrā-yı mesnedle şeref-āver
Dil-i ʿudvānı yansun dem-be-dem şekl-i sipend nāra

27. Ėdüp ġurşīd-i baḫtın gün-be-gün fer-rīz devletle
Umūr-ı müşkilin Ḥaḳ ġayr ile feṭḥ ėde hemvāre

Ėre ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh menzil-i maḳṣūd-ı vālāya
Selāmetle ola vāṣıl kümeyt-i reʾyi her kāra

---

20 [(Ona) yalvarıp gönlümün derdini anlattım; (bana) acımadı, nazını her an şaşırtıcı derecede artırdı.]
21 [Ama Leclac'ın taşı satranç getiren sahhaf iken piyade, eziyet taşıyla hayalimi yüz parçaya ayırdı.]
22 [Ne beni yanağının gülünden öptürerek kederden kurtardı ne bir kez hatırımı sordu ne de bir parça lütfetti.]
23 [Sonunda onun aşkının kederiyle hayal içinde hayale daldım, sanki Mansur gibi onun saçına bağlanıp dar ağacına çekildim.]
24 [Ey Nakşî Eyyûbî! Allah'a yalvarışım daima budur: Kimse, gaddar sevgiliye benim gibi tutulmasın.]
25 [Ey gönül! Kaside bir bahane, gazel de boş sözdür; artık, günahları çok örten Allah'ın dergâhına yönelip duaya başla.]
26 [O, makamı sefayla süsleyerek, (makama) şeref verdikçe onun düşmanlarının gönlü daima üzerlik tohumu gibi ateşte yansın.]
27 [Allah, onun bahtının güneşine günden güne mutlulukla ışıklar saçtırıp zor işlerini daima hayırla çözsün.]
28 [Gönlün isteğine uygun olarak yüce amacının konağına ersin; onun fikir atı, her işe esenlikle ulaşsın.]

29. Tefeʾʾül-zā iken **Naḳşī** selīs [ü] ṭabʿ-ı şevḳ-āver
Muvaffaḳ oldı bu fenn-i mücedded tuḥfe eşʿāra

Ṣadef-mānend dehen-bāz olup ėtdi dür niṣār der-ḥīn
Çekenler rişte-i naẓma pesend ėtdi bu güftāra

31. Kerāmet dėnse rāciḥdür bu beyte mürşid-i ṭabʿum
Mürīd-i ʿaḳlumı irşād içün nāẓır çü her bāra

Kerāmet var ise bu bābda sulṭānumdadur yoḫsa
Ne ḫākem ben olam imlāda nāʾil böyle āṣāra

33. Bu beyt-i şevket-ābāduñ yekūn-ı cevherīsinden
Muʿammā-güne dört tārīḫ olur bu dürr-i şehvāre

Daḫı tefrīḳ ḥisābıyla raḳam-sencān ėde diḳḳat
Ki ḳırḳlar şevḳına çil tārīḫ olur andan iḥzāra

35. Secencel-zāy-ı naẓmum naẓra-çīn-i nükte-dān içün
Zihī ḳıldum nev-āvīḫte sipihr āyīne-girdāra

Bihīn şöhret-fezā iḳbāl-dih-i cāh-ı ṣadāḳatde
Ḫalīl Beg oldı mīrāḫūr-ı evvel ẓıll-ı Ġaffāra

---

29 [Akıcı konuşan, mizacı şevk veren Nakşî; fal bakarken bu yeni hüneri ve tuhaf şiirleri (ortaya koymayı) başardı.]

30 [(Nakşî) o anda sedef gibi, ağız açıp inci saçtı; (onu) şiir ipliğine dizenler, bu sözü beğendi.]

31 [Bu beyte "keramet" dense yeridir; çünkü mizacımın şeyhi, aklımın müridini doğru yola iletmek için her an görevlidir.]

32 [Bu konuda keramet varsa sultanımdadır; yoksa ben ne toprağım / kimim ki böyle eserler yazmaya erişeyim?]

33 [Bu çok büyük beytin cevherî (harflerinin) toplamından (çıkan) bu padişahlara layık inci, muamma / bilmece gibi dört tarih olur.]

34 (iḥżār" kelimesi, imlası değiştirilerek "iḥzār" şeklinde yazılmış olabilir.) [Rakam değerlendirenler (ona) tefrîk (fark) hesabıyla bir daha dikkat etsin; çünkü ondan kırklar şevkine, huzura getirilen kırk tarih çıkar.]

35 [Aynalar doğuran şiirimi, nükteden anlayanlar ve bakışını (onun üzerine) toplayanlar için, ayna tarzındaki göğe yeniden astım, ne hoş!]

36 [Çok iyi! Doğruluk makamına talih getirmede şöhret artıran Halîl Bey, günahları affeden Allah'ın gölgesine (padişaha) "birinci imrahor" oldu.]

128.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh semādan emr-i Bāriyle bu dīn üzre
Vezān oldı yine nīsān-ı raḥmet kim zemīn üzre

ʿİnāyāt-ı cenāb-ı ḥażret-i Bārī ki bu sālde
ʿAṭā-rīz oldı ser-tā-pā-yı ṣaḥn-ı ʿālemīn üzre

3. Muvaffaḳ ėtdi bir şāh-ı niẓāmü'l-ʿālemi taḫta
Saḫā-yı ʿadli cārīdür ʿibād-ı Müslimīn üzre

Ḫuṣūṣā ḫādimü'l-beytü'l-ḥaremeyn-i şerīfine
Kerem ėtdi bir ʿabd-ı muḫliṣ-i ʿahd-i metīn üzre

5. Zihī ol nām-ı vālā-yı Beşīr Aġa-yı ʿālī-şān
Ki ḥüsn-i ẓannı ġālib bī-riyā-yı kibr ü kīn üzre

Her aḥvāli melīḥ iḳbāl-dih-i cāh-ı sürūr-āver
İşidenler ṣadā-yı dādın oldı āferīn üzre

7. Dükenmez biñ ḳaṣīdeyle ṣenā-yı ẕāt-ı ġarrāsı
Hemān **Nakşī** duʿā-yı devletin ḳıl ʿarż-bīn üzre

---

128 Y 78[b]-79[a].

1 [Allah yüceltsin! Allah'ın emriyle, zemin ve bu din üzerine gökten nisan rahmeti esti.]

2 [Yüce Allah hazretlerinin yardımları, âlem denen meydana bu yıl, baştan ayağa kadar bahşiş saçtı.]

3 taḫta: taḫta P. (İmla gereği değiştirildi.) [O, âlemin düzeni olan bir padişahın tahta geçmeyi başarmasını sağladı; (o padişahın) adalette cömertliği, Müslüman kullar üzerinde gerçerlidir.]

4 [Özellikle de o, Kâbe ile Ravza-i Mutahhara hizmetkârlığı için; sağlam sözlü, dostluğu samimi bir kölesine cömertlikte bulundu.]

5 [Ne hoş! Şanı yüce, yüksek namlı o Beşir Ağa'nın iyi zannı, kibir ve kinin ikiyüzlülüğünden uzak olarak üstündür.]

6 [Onun her hâli güzeldir, mutluluk veren makama talih getirir; onun adaletinin sesini işitenler "Aferin!" dediler.]

7 ḳaṣīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Onun gösterişli zatının övgüsü, bin kasideyle tükenmez; hemen kendi hâlini görerek onun devletine dua et.]

O olduḳça serīr-ārā-yı ʿizz-efzā-yı ḫayr-ārā
Ḳala aʿdāsı dāʾim künc-i miḥnetde ḥazīn üzre

9. Muvaffaḳ ėde Ḥaḳ cümle umūrın maẓhar-ı tevfīḳ
Ola bāḳī hemīşe ḳadr ile cāh-ı bihīn üzre

Ṣafā-yı bāl ile muḥkem olup ṣadr-ı naẓīfinde
Vücūdın eyleye Bārī ebed ġamdan emīn üzre

129.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥaḳ pādişeh-i ʿālemüñ ʿömrin ėde müzdād
Hemvāre ėdüp devlet ü nuṣret ile ābād

Her ānda ḳılup leşker-i İslāmını manṣūr
Düşmenlerinüñ ceyşini bī-ceng ḳıla ber-bād

3. Ṣıdḳı ḳavī ʿahdi bütün ez-cümle ḳadirle
Erbāb-ı dile olmada ol luṭf-ıla muʿtād

Ekdārdan ebed ẕātını maḥfūẓ ėdüp Allāh
Ber-vefḳ-ı ṭaleb eyleye her emrine imdād

---

8 [O, hayırla donatmanın değerini artıran tahtı süsledikçe onun düşmanları daima sıkıntı köşesinde hüzünle kalsın.]

9 [Allah, kendi yardımına ulaştırarak onu bütün işlerinde başarılı kılsın; (bu) seçkin makamda, değerle kalıcı olsun.]

10 [O, temiz sadrazamlığında, üstte olmanın sefasıyla sağlamlaşsın; Allah, onun vücudunu ebediyen, kederden emniyette bulundursun.]

129 Y 79[a].

1 [Allah, (onu) talih ve yardımla daima şenlendirip âlemin padişahının ömrünü uzatsın.]

2 [(Allah), onun İslam ordusunu her an yardımına ulaştırıp onun düşmanlarının ordusunu savaş olmadan berbat etsin.]

3 [Onun doğruluğu güçlü, yemini tamdır; o, bu değerle gönül erbabını tamamıyla lütfuna alıştırmaktadır.]

4 [Allah onun zatını kederlerden ebediyyen koruyup onun her emrine isteğe uygun olarak yardım etsin.]

5. Ol devlet ile şād u be-kām ola cihānda
Aʿdāsı ola tā-ebed efkār-ıla nā-şād

Ez-cümle bu dāʿiyyene ḳıldıġı ʿināyet
Bir vech-ile ḳābil mi dil ü cān ėde işhād

7. Tebrīkine **Naḳşī** dėdi sulṭānuma tārīḫ
Īzid bu nev-aḍḥiyye-i ʿīdi ėde esʿād [1161]

130.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Arisṭō-fıṭnat Eflāṭūn-meniş ān Muṣṭafā Ḫānuñ
Müdām iʿzāz-ıla Ḥaḳ ḳadr ü iḳbālin meşīd ėtsün

Ėdüp āsīb-i dūr-ā-dūrdan maḥfūẓ Ḫudā ẕātın
Ebed uġrın açıḳ baḫtın ḳavī ʿömrin mezīd ėtsün

3. Göñül ḫoşlıḳlarıyla āl ü etbāʿıyla k'anın da
Hezārān ʿīde ẕātın yümn-ile Mevlā resīd ėtsün

Ḳılup her bir şebin ḳadre mübeddel ḥażret-i Īzid
Ki her bir māh u sāl ü rūzını ʿīd-i vaḥīd ėtsün

---

5 [O, dünyada talihle, şen ve isteğine ulaşmış olsun; düşmanları ebediyen efkârla mutsuz olsun.]
6 [Özellikle de gönül ve canın onun bu duana ettiği yardıma şahit gösterilmesi hiçbir yönden mümkün mü!]
7 [Nakşî, sultanıma (bayram) tebriği için tarih söyledi: Allah, bu yeni Kurban Bayramı'nı mübarek etsin.]

130 Y 79[a]-79[b].

1 [Allah; Aristo gibi zeki, Eflâtûn huylu şu Mustafa Han'ın değer ve talihini daima yüceltip sağlamlaştırsın.]
2 [Allah onun zatını uzun uzadıyla afetlerden korusun; ebediyen onun yolunu açsın, bahtını güçlendirsin, ömrünü uzun etsin.]
3 [Mevla, gönül hoşluklarıyla, aile ve hizmetkârlarıyla onun da zatını binlerce bayrama uğurla eriştirsin.]
4 [Allah hazretleri, onun her bir gecesi Kadir (Gecesi'ne) denk kılıp onun her bir ay, yıl ve gününü bir bayram etsin.]

5. Ṣadā-yı kūs-ı ṣıdḳı şarḳ u ġarbı pür-ṭanīn ėdüp
Añılduḳça her ānda nāmı bir şevḳ-ı cedīd ėtsün

Ḫuṣūṣā **Nakşī**-i iḫlāṣkārı dāʿīsi maḥżā
Bu bābda ṣıdḳ-ıla vaṣfında bir nev-fen bedīd ėtsün

7. Gören ol fenni dāʾim āferīn siḥr-āferīn üzre
Dėye Ḥaḳ ṣāḥib-eşʿārın daḫı ʿaḳlın reşīd ėtsün

Yekūn ėdüp bu beytüñ cevherin bir şūḫ-ı çār-ebrū
Muʿammā-güne dört tārīḫ ile tebrīk-i ʿīd ėtsün

9. Daḫı tefrīḳ ḥisābıyla raḳam-sencān ḳılup diḳḳat
Ki şevḳ-ıla bu çil tārīḫi ḳırḳlardan ümīd ėtsün

Anı ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh her ḫuṣūṣda Ḥaḳḳ ėde mesʿūd
Ne ġam zümre-i ḥāsid durmasun güft ü şinīd ėtsün

11. ʿAdāletlü kerāmetlü cenāb-ı ẓıll-ı Ġaffāra
Ḫudā devletle bu vālā cedīd ʿīdi saʿīd ėtsün

---

5 [Onun doğruluk davulunun sesi, doğu ve batıyı çınlamayla doldursun; onun namı anıldıkça her an yeni bir şevk versin.]

6 [Özellikle onun duacısı, temzi kalpli Nakşî'si tam da bu konuda, onun vasfında doğrulukla yeni bir hüner göstersin.]

7 [O hüneri gören daima "Aferin, büyüleyici!" (ifadeleri) üstüne "Allah, o şiirlerin sahibininin aklını da doğru yola iletsin." desin.]

8 [Bir dört kaşlı (bıyığı yeni terlemiş genç) şuh, bu beytin cevher (harflerini) toplayıp dört tarihle, muamma / bilmece gibi bir bayram tebriğinde bulunsun.]

9 [Rakam değerlendirenler, (beyte) tefrîk (fark) hesabıyla bir daha dikkat edip bu kırk tarihi, kırklardan şevkle ümit etsin.]

10 [Allah onu gönlün isteğine uygun olarak her konuda mutlu etsin; kıskançlar zümresi (isterse) durmasın dedikodu etsin, ne gam!]

11 [Günahları affeden yüce Allah'ın adaletli, kerametli gölgesine Allah, bu yüce yeni bayramı talihle mübarek etsin.]

131.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Aḥsent zihī ol kerem issi ġanī Mevlā
Ḳıldı yine erbāb-ı dile luṭfını aʿṭā

Peyġūle-i hecrinde ġam [u] derd ü kederle
Feryād idi hep kār-ı suḫan-dān ser-ā-pā

3. Bir merd-i suḫan-senc-i zamān nām-ı edībüñ
Taġyīr-i mizāc ėtmiş işitdük dėyü ḥayfā

Dilden dile bu söz olıcaḳ ʿāleme şāyiʿ
Bezmiyyet-i dünyādan ėdüp cümle abāyā

5. Her biri çeküp kendüyi bir cāy-ı ḫarāba
Dėrler bize Ḥaḳ göstere mi ṣıḥḥatin āyā

Bālin-i ġama ser ḳomış ol ẕāt-ı mükerrem
Bir müddet ėdüp cismini çün żaʿf-ıla ifnā

7. Kim gūş-ı laṭīfin'ėricek nām-ı mübārek
Ġam çekme budur emr-i İlāhī dėdi zīrā

---

131 Y 79[b]-81[a].

1 [İyi yaptın, ne güzel! Cömertlik sahibi, o zengin Allah, gönül erbabına yine lütfunu bağışladı.]

2 [Sözden anlayanların işi, onun ayrılık köşesinde, kaygı, dert ve kederle baştan ayağa hep feryattı.]

3 [Edip (yazar) namlı, zamanın sözden anlayan bir yiğidinin sağlığı bozulmuş diye işittik, yazık!]

4, 5 [Bu söz dilden dile (yayılarak), âlemce duyulunca, herkes dünya meclisinden, abaya (dışarı giysisi) kuşanıp kendini yıkık bir köşeye attı, her biri "Acaba Allah bize onun sağlığını gösterir mi?" der.]

6 [O cömert zat, kendi bedenini bir süre zayıflıkla tüketip kaygı yastığına baş koymuş.]

7 [Öyle ki (bunlar) onun tatlı kulağına erince o mübarek namlı, "Kederlenme, Allah'ın emri budur." dedi.]

Ol ḥaste-dil [ü] ġam-zede miḥnet-keş olınca
Çoḳ żaʿf-ı meşaḳḳat çeküp ʿarż ėtdi hemānā

9. Derdüm vėren elbette vėrür dėdi devā kim
Cemʿ olsa ʿilāc eyleyemez cümle eṭibbā

Ol bülbül-i ḫoş-būy-ı çemenzār-ı leṭāfet
Gūyā ki ṭoḳındı ruḫına bir gül-i zībā

11. Dervīş-nihād oldığı'çün zāhid-i devrān
Mengūş ṭaḳup gūşına ḳıldı felek imżā

Ḳadrini ṭabīb gibi sipihr eyleyüp idrāk
Gösterdi hemān ṣıḥḥate dāʾir yed-i beyżā

13. Fānūs-ı felek ḥıfẓ içün ol şemʿ-i münīri
Kim Ülkeri āvīze ḳılup bezmine ḥaḳḳā

Maḳbūl olup dergeh-i Mevlāda duʿālar
Ḥamd ola anı ḳıldı Ḫudā luṭf ėdüp iḥyā

15. Ol reʾs-i hünermend-i zamān cümle suḫanda
Tekmīl-i ʿulūm eylemiş ʿilm ile çü maḥżā

Her vech-ile memdūḥ-ı cihān ṭabʿ-ı selīsi
Hem ʿālim ü fāżıl hem ʿaceb şāʿir-i yektā

---

8 [Kaygıya tutulmuş, o gönlü hasta (zat), sıkıntı çekince, çok zayıflık ve zahmetle karşılaşıp aynen (böyle) bildirdi:]

9 ["Derdimi veren, elbette deva da verir; bütün doktorlar toplansa (derdime) ilaç bulamaz." dedi.]

10 [Güzellik çimenliğinin hoş kokulu o bülbülünün yanağına sanki süslü bir gül dokundu.]

11 [O, derviş huylu olduğu için, dünya denen sofu onun kulağına küpe takıp felek (onun için) imza attı.]

12, 13 [Felek, onun değerini doktor gibi anlayıp hemen sağlığa dair "yed-i beyzâ (beyaz el)" gösterdi. Gerçekten, gök fanusu, o ışıklı mumu korumak için, Ülker'i onun meclisine avize yaptı.]

14 [Dualar, Allah'ın dergâhında kabule yakın oldu, hamdolsun, Allah lütfedip onu diriltti.]

15 [Zamanın o hünerli reisi, ilim yönünden (bakıldığında) bütün sözlerde, ilimleri tam olarak bitirmiş.]

16 [Onun akıcı mizacı her yönden dünyaca övülür; o, hem âlim hem faziletli hem de şaşırtıcı ve eşsiz şair.]

17. Meşhūr u müsellem ḥarekāt u sekenātı
Ḥaḳḳā ki hüner-perver-i dānişver-i dünyā

Taʿbīr-i nażīf-i suḫanın gördügi demler
Taġyīr kişi ʿaḳlın ėder olsa Mesīḥā

19. Ol rütbe metīn şiʿr-i luġazvār-ı ser-ā-ser
Müşkildür anuñ feṭḥi ki mānendi muʿammā

Biñ beyt ile medḥ ėtse anı cümle suḫanver
Ḥaḳḳ üzre ḫulāṣa ėdemez vaṣfını imlā

21. Vaṣf eylemek aḫlāḳ-ı cemīlini ne kābil
Vaṣṣāfı kişinüñ olıcaḳ bir şeh-i dārā

Āyā n'ola keyfiyyet [ü] ḥāl dėyü hemīşe
Endīşe-i ġam cānumuza yetdi çün ammā

23. Bir şeb dil-i dāʿiyye ki rüʾyāda olup dūş
Ẓāhirdeki ḥālinden ėdüp şīrīn [ü] raʿnā

Deryā-yı zümürrüd gibi bir bāġ-ı iremde
Bir bende bir o var daḫı bir ferd yoḳ aṣlā

25. Ol zībī-i ṣaḥn-ı çemen-ārā-yı nażīfüñ
Taʿrīf ėdemem vaṣfını cennet idi gūyā

---

17 [Gerçekten o, hareket ve duruşları meşhur ve doğruluk bakımından herkesçe kabul edilmiş, dünyanın hüneri seven bilgesidir.]

18 [Kişi, onun sözünün temiz tabirlerini gördüğü zamanlar, Mesîh olsa da aklını bozar.]

19 [Onun baştan başa lügaz gibi olan şiiri o kadar sağlamdır ki onun benzeri muammadır / bilmecedir ve çözülmesi güçtür.]

20 [Kısacası onu bütün söz erbabı, bin beyitle de övse onun vasfını hakkıyla yazamaz.]

21 [Kişinin vasfedicisi büyük bir padişah olunca onun güzel ahlakını (şair olarak) vasfetmek ne mümkün!]

22, 23,

24 ["Acaba mesele ve hâl ne olur?" diye daima (kapıldığımız) kaygı düşüncesi canımıza yetti ama bir gece duacı gönül, bir rüyaya erişti; o, görünürdeki hâlinden daha şirin ve güzeldi, zümrüt denizi gibi olan bir İrem bahçesinde bir köle bir de o vardı, başka bir fert asla yoktu.]

25 [(O çevreyi) temiz çimenlikle süsleyen o güzel alanın vasfını tarif edemem, o sanki cennetti.]

Murġān-ı ḫoş-elḥān olup anda ḳamu mevcūd
Her biri lisānıyla s̱enā üzre ol illā

27. Elbise-i faḫr ile ser-ā-pā-yı müzeyyen
Hem bėlde devāt elde ḳalem ḫaṭṭ ėder īmā

Bir defter alup destine yazmaḳda ḫazāʾin
Nāḳıs dem umūrum dėdi olmaya müdāmā

29. Bu ḥāl-i ġarībi ėdicek dīde irāʾet
Ḳalmadı mecāl ṣabra dil-i dāʿiyede aṣlā

Dėdüm bu ne ḥāldür benüm ey yār-ı ḳadīmüm
Dėdi baña Ḥaḳdan bu şükür oldı ʿaṭāyā

31. Ez-cān [u] derūn Ḥaḳḳa tażarruʿ-res olupdur
Bu ḥāl ü demüm ḫamd ola evvelkiden aʿlā

Ben daḫı hezār şükr-i Ḫudā ėderek ol ḥīn
Uyandum o rüʾyāmı tefekkür ėdüben tā

33. Bir ehl-i vefāya varam ėdem anı tefhīm
Ḫayr ile dėye fetẖ ola encām-ı bu rüʾyā

Ol vāḳıʿayı naḳl ėdicek dėdi muʿabbir
Taʿbīrin iki vech-ile tafṣīl ėdem icrā

---

26 [Hoş nağmeli kuşların tamamı orada mevcut olup ondan (üstattan) başka hepsi diliyle övgüde bulunmaktaydı.]

27 [O, övünme elbisesiyle baştan ayağa süslenmiş; hem de belde "divit", elde kalemle yazıyı ima eder.]

28 [O, eline bir defter alıp hazineleri yazmaktadır; "Zaman / Nefes az, işlerim devamlı olmaz." dedi.]

29 [Göz, bu garip hâli gösterince duacı gönülde sabra asla mecal kalmadı.]

30 ["Ey benim eski dostum! Bu ne hâldir?" dedim, "Allah'tan bana bu bağışlandı, şükür!" dedi.]

31 [Hamdolsun! "Bu hâl ve anım, öncekinden çok daha iyidir." (diye) Allah'a can ve gönülden yalvarmıştır.]

32,

33, 34 [Ben de o anda, Allah'a binlerce (kez) şükrederek uyadım; o rüyamı düşünerek "Bir vefa sahibine kadar gideyim, onu anlatayım, bu rüyanın sonu hayırla açıklansın." diye o rüyayı nakledince "Rüya tabircisi "Onun tabirini iki yönden uzun uzadıya anlatayım." dedi.]

35. Bir ehl-i kemāl ḫasta-mizāc olmışa beñzer
Bir ʿillet-i müşkil ile ülfet-res ü hem-pā

Allāh şifā-ḫāne-i ġayb ile devāsın
İḥsān ḳıla ol cism-i naḥīf ola tüvānā

37. Ve'l-ḥāṣıl o ḫasta-dil ü dervīş-menişüñ
Taʿbīr ki ṣıḥḥat bulup ʿiffet ola peydā

Rāżī-dil olup ben de o taʿbīr-i laṭīfe
Bir beyt-i tefeʾʾül dėdüm ol dem ki feraḥ-zā

39. Taʿbīr-i muʿabbir gibi fetḥ oldı merāmum
Encām-ı ḳaṣīdeyle çü işrāb ola ḥālā

Rüʾyā-yı ṣaḥīḥ olduġına var iki şāhid
Biri bu ḫulūṣkār-ı ḳadīm biri ḫuṣūṣā

41. Ṣad müjdeler oldun dėyerek geldi çü nā-geh
Bir şāʿir-i nām-āver-i rifʿat dil-i dānā

Aġlar gözümüz bülbüliveş çün güle düşdi
Şād ėtdi bizi luṭfı ile ol suḫan-ārā

43. Ṣıḥḥatde görüp ḥāṣılı ol ẕāt-ı şerīfi
Geldi yeñiden ʿāleme gūyā ki eḥibbā

---

35 [Olgun bir zat; zor bir hastalıkla kaynaşmış, arkadaşlık kurmuş ve mizaç yönünden hasta olmuşa benzer.]
36 [Allah, gizli şifahanesinden onun çaresini lütfetsin, o zayıf beden güçlensin.]
37 [Kısacası, o hasta gönüllü ve derviş huylunun tabiri (şudur): O sağlık bulur, (vücudunda) temizlik görünür.]
38 [Ben de o tabire gönlü razı olmuş (hâlde), o anda ferahlık veren, fal gibi bir beyit söyledim.]
39 ḳasīdeyle: ḳaṣīde ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [İsteğim, rüya tabircisinin tabiri gibi açıklandı; şu an, kasidenin sonunda, isteğim kapalı olarak da anlatılsın.]
40, 41 [Onun doğru bir rüya olduğuna iki şahit var. Biri bu eski ve samimi dost, biri de bilge gönüllü, yüce namlı bir şairdir; özellikle "Yüzlerce müjde olsun!" diyerek ansızın geldi.]
42 [Gözümüz ağlar çünkü bülbül gibi, güle düştü. Sözü süsleyen o (şair), lütfuyla bizi sevindirdi.]
43 [Kısacası dostlar, o şerefli zatı sağlıklı görüp sanki âleme yeniden geldi.]

Bu şevḳ [u] sürūr ile hemān ez-dil ü ser-cān
Āġāz-ı duʿā ėylemek oldı baña ḥālā

45. Yüz yėrde ḫulūṣ üzre der-i Ḥaḳḳa sürüp yüz
Ḳılsam n'ola şiʿrüm gibi iḫlāṣumı inhā

Ol nükte-i nās üzre ṣenālar ėderek çün
Edʿiyye ėdem bir ġazel-i tuḥfe nev-inşā

47. Ol Ḳādir ü Ḳayyūm olan Allāhu teʿālā
Nūḥ ʿömrini ol ẕāt-ı şerīfe ėde aʿṭā

Günden güne iḳbālin ėdüp ḥażret-i İzid
Hem kevkeb-i baḫtın ėde iʿzāz ile vālā

49. Ġam görmeye tā ḥaşre degin çeşm-i laṭīfi
Şevḳ-āver ola devlet ile nām-ı edībā

Nakşī dėdi ṣıḥḥat-dih-i tebrīkine tārīḫ
Pes yigrimi dört tārīḫ-i ġarrā ile ber-cā

51. Erbāb-ı vefā gerçi kim ėtmede duʿā ol
Behrām Bege ecr ile mükāfāt ėde Mevlā

---

44 [Bu şevk ve sevinçle candan ve gönülden böylece dua etmek bana şimdi (gerekti).]

45 [Allah'ın kapısına yüz yerde samimiyetle yüz sürüp şiirim gibi gönülden gelen temiz sevgimi de ulaştırsam ne var!]

46 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [İnsanların o nüktesini överek yeni yazılmış, hediye bir gazelle dua edeyim.]

47 [Her şeye gücü yeten, ezelî ve ebedî olan o Allah, o şerefli zata Nûh ömrü bahşetsin.]

48 [Allah hazretleri, onun (hem) talihini hem de bahtının yıldızını ikramla günden güne yüceltsin.]

49 [Onun hoş gözü mahşere kadar keder görmesin; o yazar namlı, talihle (herkese) şevk getirsin.]

50 [Öyleyse Nakşî, onun sağlık tebriğine, yirmi dört gösterişli tarih (içeren), yerinde bir tarih (beyti) söyledi.]

51 [Gerçi vefa sahipleri "Allah, o Behrâm Bey'e sevapla mükâfatta bulunsun." (diye) dua etmektedir.]

132.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ebr-i nīsān-ı füyūżāt-ı ḥüküm-perverden
   Düşdi ʿummān-ı ḫayāl-i dile bir dürr-i ʿAden

   Öyle bir gevher-i şeffāf ki ėder ḫurşīdi
   Lemʿa-i āyine-i cūdı ile pertev-zen

3. Güft u gū oldı ʿaceb ehl-i hüner beyninde
   Ėtmege vaṣf-ı melek-ḫaṣletini müstaḥsen

   Kimsenüñ zehresi yoḳ kim ėde vaṣfında ḳuṣūr
   Eyledüm medḥine güstāḫlıḳ ėdüp cürʾet ben

5. Çün bu endīşede iken anı gördüm nā-geh
   Pīşgāhuma gelüp bir dil-i dervīşāndan

   Yaʿnī İskender Aġa dėmek ile maʿrūfdur
   Güş ėdüp ḥāṣılı bu sırr-ı ġarībi andan

7. Ḳıṣṣadan ḥiṣṣedür ehl-i dile ol esrār kim
   Başladum ben daḫı taḳrīre anuñ aġzından

---

132 Y 81[a]-82[a].

1 [Hükmü besleyen feyizlerin / bereketlerin nisan bulutundan, gönlün hayal okyanusuna bir Aden incisi düştü.]

2 [O, öyle şeffaf bir inci ki cömertlik aynasının parıltısıyla güneşe ışık vurur.]

3 [Hüner sahipleri arasında, onun melek huylu vasıflarını övme konusunda tuhaf bir dedikodu / söylenti çıktı.]

4 [Kimsenin onun vasfı hakkında kusur işlemeye cesareti yoktur; ben küstahlık edip onu övme cüretinde bulundum.]

5 [Ben bu düşüncedeyken önüme bir derviş gönüllü geldi, ansızın onu gördüm.]

6 [Yani kısacası o İskender Ağa diye bilinenden, bu garip sırrı duydum.]

7 [O sırlar, gönül erbabına kıssadan hissedir; ben de (bunları) onun ağzından söylemeye başladım.]

Şeyḫ-i memdūḥu'l-enām ḥażret-i ʿAbdu'r-raḥmān
Ẕātıdur bülbül-i ʿirfāna nesīm-i gülşen

9. Sebz-i āl-i neseb-i şeyḫ-i kibār-ı fużalā
Ṭabʿıdur vahdet [ü] tevḥīde hezār şevḳ-ı çemen

Naḳş-bendī ḫulefāsından olup pīr-i ʿazīz
Ṣāf iken āyine-i ḳalbi ġubār-ı ġamdan

11. Eyleyüp tekye-i Emīr Buḫārīde maḳar
Ced-be-ced olmaġ-ıla ḥāṣılı ol silsileden

Bir iki şaḫṣ-ı ġarīb heykel-i ḳattāl nā-geh
Ẓulm ile dehri ḫarāb eyleyerek gün günden

13. Yaʿnī bir echel-i nā-puḫteye olup ṣāḥib
Geldiler dergeh-i şeyḫe iki bed-ḫˇān dehen

Dėdiler ʿışḳ [u] şitāb ile bizüm ādemümüz
Tekye-i ḥażret-i pīrüñ ola ḫüddāmından

15. Güş ḳılup bu sözi şeyḫ ḳıldı nezāketle ḫiṭāb
Kimse dāḫil olamaz hīç bize ḫāricden

O iki dīv-i sefīd yapılı mār-ı sem-keş
Ṣarılup pāyına şeyḫin dėdiler bir yėrden

---

8 [Herkesçe övülen Şeyh Abdurrahman hazretlerin zatı, anlayış bülbülüne gül bahçesinin rüzgârıdır.]

9 [O; faziletli büyüklerin şeyhi, soy ve ailesinin "yeşil"idir. Onun mizacı, birlik ve tevhitte (birleştirmede) çimenliğin şevki olan bülbüldür.]

10-13 [Kısacası o şerefli şeyh, Nakşibendî halifelerinden olup, onun kalbininin aynası kaygı pasıdan temizlenmişti; atalarından beri o zincirden geldiğinden Emîr Buhârî Tekkesi'nde oturdu. Bir iki garip şahıs, (biri iki) çok öldürücü vücut, ansızın, dünyayı zulümle günden güne yıktı; yani kötü söyleyen o iki ağız, ham ve çok cahil birini sahiplenip şeyhin dergâhına geldi.]

14 [Aşk ve aceleyle "Bizim adamımız, şeyh hazretlerinin tekkesinin hizmetkârlarından olsun." dediler.]

15 [Şeyh, bu sözü duyup (onlara) nezâketle hitap etti: Dışarıdan, bize kimse dâhil olamaz / katılamaz.]

16 [O iki beyaz dev yapılı zehirli yılan, şeyhin ayağına sarılıp aynı yerden (ısrarla isteklerini) söylediler.]

17. Gördiler sözleri olmadı ḥuṣūl-ı maṭlab
Döndiler gėrü olup şeyḫe derūnī düşmen

Şerr aṭup ʿörf-ile ol ẕāt-ı şerīfe āḫir
Fuḳarāsı ile ḫatm-ı ḫˇācegān eyler iken

19. Bī-sebeb nefyi içün ṣādır olınca fermān
Ṣarı Yār menzilin iʿzāz ile ḳıldı mesken

Anda yėtmiş iki gün ėtdi iḳāmet çün şeyḫ
Nādim olur kişi elbet geçüp ėtdüginden

21. Ārzū-yı vaṭan ėdince ḫuṭūra ḫāṭır
Āh ėdüp şeyḫ hemān ḳopdı çü cān [u] dilden

Dest açup dergeh-i Sübḥāna niyāz ile dėdi
Nāsı ḥıfẓ ėde o ġaddārlaruñ şerrinden

23. Yā Rab ol ẓālim [ü] bī-dādları maḳhūr eyle
Dėyüp el urdı yüze eyleyicek ḫatm-i suḫan

ʿAvn-ı Ḥaḳḳ ile bu esrār-ı nihān [u] aġreb
Keşf olup ṭabʿ-ı şehenşāha ricāl-i ġaybdan

17, 18 [Onlar, sözleriyle istediklerini elde edemediklerini gördüler; şeyhe kalpten / içlerinden düşman olup geri döndüler. O, fukarası ile hatm-ı hâcegân (Nakşî merasimi) düzenlerken sonunda, o şerefli zata âdet olduğu üzere iftira attılar.]

19 [Kendi (faaliyetlerinin) engellenmesi için sebepsizce ferman ortaya atılınca (buna) saygı göstererek "Sarı Yâr" konağını mesken tuttu.]

20 [Şeyh orada (ancak) yetmiş iki gün ikamet etti; çünkü kişi, elbette yaptığından vazgeçip pişman olur.]

21 [Vatan arzusu hatıra gelince şeyh, can ve gönülden bu (arzu) kopup (geldiğinden) ah etti.]

22 [Allah'ın dergâhına el açıp, yalvararak "(Allah), insanları o zalimlerin kötülüğünden korusun." dedi.]

23 ["Ya Rabbi! O zalim ve adaletsiz (kişileri) kahret!" deyip sözü sonlandırınca yüze el sürdü.]

24 [Allah'ın yardımıyla, bu gizli ve çok garip sırlar, padişahın mizacına, görünmez erenler (gayp erenleri) tarafından açıklandı.]

25. Ḫān Maḥmūd-ı cihān dād-dih [ü] dīndār be-nām
Yaʿnī ol pādişeh-i baḥr ü ber [ü]ʿadl-efgen

Luṭf ėdüp ʿayn-ı hümāyūn ile teşḫīş ėtdük
Duydı bu ḫurde-i tezvīri o şāh-ı eymen

27. Şeyḫi taʿẓīm ile ıṭlāḳ ḳılup ʿadl ėtdi
İndirüp menziline vāṣıl anı ṣaġ [u] esen

Vāṣıl olınca ʿazīz ḫānesine ol ḥīnde
Geçdi düşmenleri şemşīr-i şehenşāhīden

29. Tīġ-ı āhı ne ʿaceb keskin olur şeyḫānuñ
Kārger olamaz aña olsa siper fūlādan

Nāvek-i āh-ı dil [ü] nālesi dervīşānın
Yėrde ḳalmaz hedef-i çarḫı deler biñ yėrden

31. Ḥıfẓ ėdüp ẕātını ekdār-ı dehirden dāʾim
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ėde Ḥayy [u] Ẕü'l-Men

Nakşī ıṭlāḳına yümn ile tefeʾʾül ḳılıcaḳ
Oldı tārīḫi zihī şeyḫ-i ʿazīzüñ aḥsen [1165] ?

---

25 [O, dünyanın "Adalet veren" ve "dindar" namlı Mahmud Han'ı, yani deniz ve karanın adalet salan padişahıdır.]

26 [Devletin gözüyle / mübarek gözle teşhis ettik; o çok uğurlu padişah lütfedip bu küçük yalanı duydu.]

27 [Şeyhi yüceltip onun cezasını affetti, adaleti sağladı. Onu varacağı yere, sağ ve esen (bir şekilde) ulaştırdı.]

28 [O ermiş, evine ulaşınca düşmanları, o anda padişahın kılıcından geçirildi.]

29 (P'de "fūlāddan" kelimesi, vezin gereği "fūlādan" şekline sokulmuş olmalıdır.) [Şeyhlerin ah kılıcı, nasıl da (şaşırtıcı derecede) keskin olur! Çelikten siper de olsa onu etkileyemez.]

30 [Dervişlerin inleyişi ve gönül ahının oku yerde kalmaz, feleğin (göğün) hedefini bin yerden deler.]

31 [Daima diri olan Allah, onun zatını dünya kederlerinden her zaman koruyup uzun ömür sürmesini sağlasın.]

32 [Nakşî, onun cezasının affedilmesine uğurla fal bakınca o ermiş şeyhin tarihi çok güzel oldu, ne hoş!]

133.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī kim Muṣṭafā Ḫānuñ yümünle ʿizz ü ḳadr ile
   Ḫudā kām-āver ėtdi ẕātını iclās-ı ṣadr ile

   Bulup ol şāh-ı ʿadl-āyīn o dem bir bende-i ḫāṣın
   Vėrüp seyfin silaḥdār eyledi Mevlāya şükr ile

3. İkisini de gün günden refīʿ ü'ş-şān ėdüp Bārī
   Ėde ʿömrin füzūn bu devlet [ü] iḳbāl [ü] naṣr ile

   Dü mışraʿ ṭarḥ ėdüp naḳş ėtdi **Naḳşī** bendesi tārīḫ
   Mübārek bād dėyüp tebrīk-i cāhın naẓm u neṯr ile

5. Alup şemşīr-i vālāʾ-i hümāyūn [u] ʿadil-rānı
   Ḳafādār oldı Ḥamza Muṣṭafāya ʿizz ü ḳadr ile

134.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Teʿāla'llāh vezān olup yine iḥsān-ı Yezdānī
   ʿİnāyātıyla ḳıldı ʿālemi dil-şād u ḫandānī

---

133 Y 82[a]-82[b].

1 [Ne hoş! Allah, Mustafa Han'ın zatını uğur, şeref ve değerle baş tahta oturtarak (onu) isteğine kavuşturdu.]

2 [Adaleti âdet edinmiş o padişah, o an, özel bir kölesini bulup (ona) kılıcını verdi; Mevla'ya şükrederek (onu) silahtarlığa getirdi.]

3 [Allah, günden güne ikisinin de şanını artırıp bu devlet, talih ve yardımla onların ömrünü uzatsın.]

4 [Onun kölesi Nakşî, onun makam tebriği için şiir ve düzyazıyla"Mübarek olsun!" dedi, iki mısra düzenleyip tarih nakşetti.]

5 [Hamza; adaletle hükmeden, mübarek, yüce kılıcı alıp Mustafa'ya kafadar oldu.]

134 Y 82[b].

1 [Allah yüceltsin! Allah'ın lütfu yine esip yardımlarıyla âlemin gönlünü şenlendirdi, (âlemi) güldürdü.]

Ẓuhūr ėtdi nemā-baḫş-ı ümīdüm burc-ı iḳbālden
Zihī ḫurşīdveş oldı derūnum şevḳle nūrānī

3. Ḫuṣūṣā bu ehālī-i sarāy oldı nev-ʿizzet-yāb
Bulup bir bende-perver dāver-i müşfiḳ kerem kānı

İlāhī gün-be-gün ʿizz ile olup ḳadri rifʿat-ver
Fürūzān olda tā rūz-ı ebed bezm-i çerāġānı

5. Açılsun ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi dāʾim baḫtı şād olup
Müdām aʿdāsı ṣubḥ-ı kāẕibāsā ḳıla nālānī

ʿAceb bu bir nihānī sırr-ı Ḥaḳdur eylesem tefhīm
Ki erbāb-ı ḫulūṣ idrāk ėdüp taḥsīn ėde anı

7. Zihī devlet zihī niʿmet ki bir yıl evvel ʿizz ile
Baña rüʾyāda tebşīr oldı böyle şevḳ-ı rūḥānī

Ṣunup destüme sulṭānum o dem ṣad-zībī-i nev-zer
Görüp ṣad şevḳ-ıla ḥayret-peẕīr oldum bu iḥsānı

9. Derūnı zer miṣāli sikkelenmiş emr-i Ḥaḳḳ ile
Mübārek bād saʿādet bād ile āyāt-ı Raḥmānī

---

2 [Ümidim görünüşünü bahşederek talih burcundan ortaya çıktı; gönlüm şevkle güneş gibi ışıklandı, ne hoş!]
3 [Kısacası bu saray ahalisi; köle besleyen, cömertlik hazinesi, şefkatli bir hükümdar kazanıp yeniden şeref buldu.]
4 [Allah'ım! Onun değeri günden güne şerefle yükselsin; onun çırağan (bahçedeki gece şenliği) meclisi ebediyen aydınlansın.]
5 [Onun bahtı, ikinci (gerçek) tan vakti gibi daima şenlensin, onun düşmanları da birinci (yalancı) tan vakti gibi devamlı inlesin.]
6 [Acaba bu gizli, İlahi bir sır mıdır? Onu anlatsam temzi kalpliler anlayıp beğenirler.]
7 [Ne hoş talih, ne hoş nimet! Çünkü bir yıl önce, böyle manevi bir şevk bana rüyada müjdelendi.]
8 [Sultanım, o an elime yüz yeni, süslü altın sundu; bu lütfu görüp yüz şevkle hayret ettim.]
9 ["Mübarek olsun, mutluluk getirsin!" (sözleri) ile, Rahmani ayetler onun gönlüne Allah'ın yardımıyla altın gibi damgalanmış.]

Olup çün ḫᵛābdan bīdār-ı çeşm ol ḥīn tefeʾʾülveş
Dėdüm taʿbīrini ḫayr eyleye Ḫallāḳ [u] Rabbānī

11. Hemān-dem kilk alup deste muʿammā-güne fāl ėtdi
Bu beyt-i cān-fezāyı **Nakşī**-i bende-i sulṭānī

Zihī-bād dėyerek yek-beyt-i cevher-zā yekūnından
Dėdi tebrīk içün on iki tārīḫ ol ṣenā-ḫᵛānı

13. Teʿāla'llāh silaḥdārlıḳ rüsūmı buldı ḫuddāmın
Girüp dest-i Muḥammed Begde eymen seyf-i ʿOṯmānī

135.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Mübārek bād saʿādet bād cenāb-ı ḥażret-i Bārī
Ṣafā-yāb ėtdi luṭfıyla yine erbāb-ı ġam-ḫᵛārı

Nümā-rīz oldı mihr-i ṭāliʿüm çün burc-ı eşrefden
Żiyā-pāş ėtdi ḥüsn ü ān-ıla nüh-çarḫ-ı devvārı

3. Felek nā-geh ki gördüm yek-dil olup peyk-i nuṣretle
Baña müjde-resān oldılar ėtdiler bu güftārı

---

10 [Ben, o anda uykudan göz açıp uyandım; fal gibi "Yaratıcı olan Allah onun tabirini hayırlı etsin." dedim.]
11 [Sultanın kölesi Nakşî, hemen ele kalem alıp bu canlandıran tek beyti muamma / bilmece gibi bir fal baktı.]
12 [Onun o övgücüsü, "Güzel olsun!" diyerek, tebrik için, cevher doğuran tek beytin toplamından (çıkan) on iki tarih söyledi.]
13 [Allah yüceltsin! Çok uğurlu Osmanlı kılıcı, Muhammed Bey'in eline geçti; silahtarlık âdeti, hizmetkârlarını buldu.]

135 Y 83[a].
1 [Mübarek olsun, mutluluk getirsin! Yüce Allah hazretleri, lütfuyla, kederlenenlerin yine neşe bulmasını sağladı.]
2 [Talihimin güneşi, en şerefli burçtan göründü; dönen dokuz göğe, güzellik ve cazibeyle ışıklar saçtırdı.]
3 [Gördüm ki felek, Allah'ın yardım habercisiyle ansızın gönül birliği etti, (o ikisi) bana bu sözle müjde yetiştirdi.]

Derūnī-āşinā bir muḫliṣüñ ʿizzet-peẕīr ola
Dėyü dergāh-ı Ḥaḳdan maṭlab eylerdük çü her-bārī

5. Teʿāla'llāh ḳarīḥa-i hümāyūn-ı şeh-i nāsdan
Aña oldı ʿaṭā-yı iltifāt-ı bī-ʿaded yārī

İlāhī ṣıḥḥat ü devletle dā'im kām-yāb olup
Yüzinden bula ḥürmet cümle aḥbāb-ı şenākārı

7. Ėre ser-menzil-i maḳṣūda her dem esb-i maṭlūbı
Ṭuta dünyāyı ser-tā-pā ṣadā-yı ḫayr-āṣārı

Netīce ṭarḥ ėdüp deh-mıṣraʿ-ı cevher-nümā **Nakşī**
Dėdi tebrīk-i cāhına bu şeş-tārīḫ-i envārı

9. Bu dem vālā cenāb-ı Feyżī Beg ḥaḳḳā ki ḳadr ile
Zihī oldı ʿadālet-ferver-i ḫünkār rikābdārı

136.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Cenāb-ı nāmver-i Ḥācī Bekir Aġa ki ḳadr ile
Odur şimdi nedīm-i ṭabʿ-ı memdūh-ı şeh-i evreng

---

4 ["İçten tanıdık olan, sadık bir dostun şeref bulsun." diye Allah'ın dergâhından her an istekte bulunurduk.]

5 [Allah yüceltsin! İnsanların padişahının kendiliğinden doğan mübarek fikriyle, sayısız iltifat ve bahşiş ona yardım oldu.]

6 [Allah'ım! O, sağlık ve talihle istediğini daima elde etsin; ona övgüde bulunan bütün dostları, onun sayesinde saygı görsün.]

7 [Onun istek atı her an amaç konağına erişsin; onun hayırlı eserlerinin / etkilerinin sesi, dünyayı baştan ayağa zaptetsin.]

8 [Sonuçta Nakşî, cevher gösteren dokuz mısra düzenleyip onun makam tebriğine bu ışıklı altı tarihi söyledi.]

9 [Doğrusu büyük, yüce Feyzi Bey, değerle bu anda, adalet ışığı veren hünkarın rikâbdârı (üzengi tutucusu) oldu.]

136 Y 83[a]-83[b].

1 [O, Hacı Bekir Ağa namlı yüce (zattır); şimdi değerle, tahtın padişahının övülen mizacına sohbet arkadaşı olan odur.]

Celīs-i bezm-i ḫāṣ-ı nükte-pīrādur ki ʿizzetle
Gülistān [u] hezārı olamaz anuñ ile hem-reng

3. Nedīm-i bī-bedel yektā tekellüm-zā ki mānendi
Nedīmān-ı selef mühr-i sükūt üzre olur dil-teng

Ferīdü'l-ʿaṣr u vālā-şān [u] Eflāṭūn-meşrebdür
Ki her fenden ėdüpdür ḥāṣılı taḥṣīl-i kām deng deng

5. Terennüm-sāz-ı ṣavt olduḳça çün ol şeyḫ-i ḫunyāger
Felekde Zühre ḳaddin rāst iken reşk ile eyler çeng

Muḥaṣṣal cümle eṭvārı uṣūlāt ile dil-beste
Olup zencīr-i ʿışḳa ṭarz-ı şūḫı peyrev-i āheng

7. Ḫuṣūṣā lālezār-ı ṣaḥn-ı ümmīdinde saʿy ėdüp
Yetişdirdi yeñiden bir muṣannaʿ lāle-i bī-jeng

Ḫulūṣ [u] nāmü'l-istiḥḳāḳı gibi ez-dil ü ez-cān
Nümāyān oldı ol nā-dīde tīġ-keş lāle-i ferseng

9.. Netīce ḫāk-i pāy-ı şehryāra ḳıldı edʿiyye
Vuṣūlinde hemān-dem ol şeh-i dānā-dil-i ferheng

---

2 [O, nükte süsleyen ve özel mecliste şerefle oturandır; gül bahçesi ve bülbülü onunla aynı nitelikte olamaz.]

3 [O; benzersiz konuşan, eşsiz bir sohbet arkadaşıdır; öyle ki onun benzeri olan önceki nedimlerin / sohbet arkadaşlarının gönülleri (onun karşısında) sessizlik mührü ile daralır.]

4 [O, asırında tek olan şanı yüce bir Felâtûn huyludur; kısacası her hünerden, istediğini denk şekilde elde etmiştir.]

5 [O şarkıcı şeyh, sesi nağmeyle çıkardığında gökte Zühre (Venüs), kıskançlıktan, boyunu doğru iken (eğri) çenge döndürür.]

6 [Kısacası, onun şuh tarzı, aşk zincirinin ahengine uyup onun bütün tavırları, usullere uygun olarak gönlü bağlar.]

7 [Kısacası, o, kendi ümit meydanının lale bahçesinde çalışıp yeniden, küfsüz ve çok süslü bir lale yetiştirdi.]

8 [O az bulunan, kılıç çeken fersah lalesi gönül ve candan, samimiyeti ve hak kazandığı namı gibi göründü.]

9, 10, 11 [Sonuçta o, hükümdarın ayağı toprağına kavuştuğunda dua etti. Hünerin bilge gönüllü o padişahı da o anda, lalenin boynuna bir avize asar gibi yaptı; sanki ona padişahın elinden, mücevher taşlı bir gerdanlık takıldı. Böylece bir Bektaşi köçeği gibi, o güzel lalenin kulağı, gözünün görüşüne kement olan bir avize oldu.]

Çün ėtdi gerden-i lāleye bir āvīze āvīḫte
Ṭaḳındı dest-i şāhīden ṣan ol bir ṭavḳ-ı gevher-seng

11. Hemān bir köçek-i Bektāşīveş ol lāle-i ḫūbuñ
Olup mengūşı bir āvīze reʾy-ı çeşmine pālheng

Ne gūne naḳş ėderdüm ḳāfiye teng olmasa vaṣfın
Ḳalurdı yāddan ġayrı kitāb-ı Mānī-i Erjeng

13. Şehenşāh-ı zamān ṣāḥib-ḳırān nuṭḳ ėdicek ismin
Hemān şevḳ ile aldı deste kilkin **Naḳşī** çün serheng

Zihī bir bī-bedel tārīḫ taḥrīr oldı maḥżā kim
Buyurdı ism ola ol lāleye şāh-ı bihīn leb-reng [1168]

137.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Cenāb-ı mīr-i vālā-menzilet ẕāt-ı bülend-ecdād
Ki ḳadrin eylemiş ʿizz ile Bārī ʿāḳil ü naḳḳād

Nihādında nümāyān pertev-i iḳbāl-i ferruḫ-fāl
Derūnında nihān rıfḳ-ıla ėtmek herkese imdād

---

12 [Kafiye dar olmasa onun vasfını (kim bilir) ne şekilde nakışlardım! Mânî'nin Erjeng (adlı) kitabı (bile) artık unutulurdu.]

13 [Zamanın her zaman başarı kazanan padişahlar padişahı onun ismini söyleyince Nakşî, çavuş gibi hemen şevkle ele kalemini aldı.]

14 [Ne hoş! Tam da benzersiz bir tarih yazıldı: Seçkin padişah "O laleye "leb-reng" (dudak renkli) isim olsun." buyurdu.]

137 Y 83^{b}-84^{a}.

1 [O, ataları yüce olan yüksek rütbeli yüce amirdir; öyle ki Allah, ona şerefle akıllı ve tenkitçi (iyiyi kötüden ayıran) diye değer biçmiş.]

2 [Uğurlu talihin ışığı, onun yaratılışında görünür; herkese yumuşaklıkla yardım etmek, onun gönlünde gizlidir.]

3. Vüfūr-ı himmeti ġālib gürūh-ı derdmendāna
Ki oldı her birinden ol duʿā aḫẕı ile muʿtād

Żamīri himmet-i aḥbāb ḫulūṣı ḫizmet-i devlet
İki vech ile var bu bābda benden aña istişhād

5. Bu [Nakşī-i] kemīne dāʿīsinüñ çarḫ-ı pür-kīn āh
Derūnın yaḳmış idi seng-i miḥnetle ėdüp ber-bād

Hezār fikr-i taḥassürle ararken derdine çāre
Hemān şekl-i ṭabīb oldı baña dermān-dih-i taʿdād

7. Tesellī eyleyüp nuṭḳ-ı feraḥ-baḫşıyla luṭf ėdüp
Dil-i ġamgīnüm ol bir pāre ėtdi şād ola dil-şād

Nėtīce şimdi ben ėtsem n'ola ez-cān [u] dil böyle
Gülsitān-ı şenāsında miṣāl-i ʿandelīb feryād

9. Ne güne ehl-i ḥāle ol muʿīn oldıysa hemvāre
Anı da ėde Bārī luṭfı ile tā-ebed ābād

Şu rütbe bula devletle şeref kim ẕāt-ı vālāsı
Derinden ehl-i ḥācet dāʾim ėde rıfḳın istimdād

---

3 [Gayretinin çokluğu dertliler topluluğunun (derdinden) üstün gelir; öyle ki o, onların her birinden dua almaya alıştı.]

4 [Onun gönlü, dostlara gayret; onun temiz kalbi, devlete hizmet (isteği doludur). Ben ona bu konuda iki yönden şahit gösterebilirim.]

5 [Ah! Bu kin dolu felek; onun bu duacı, hakir Nakşî'sinin gönlünü sıkıntı taşıyla berbat edip yakmıştı.]

6 [(Bu Nakşî), binlerce hasret düşüncesiyle kendi derdine çare ararken o, bana böylece tabip gibi birer birer sayıp derman verdi.]

7 [O, lütfedip ferahlık veren sözleriyle (beni) teselli etti; kederli gönlümü bir parça sevindirdi, onun da gönlü sevinsin.]

8 [Sonuçta ben onun gül bahçesinin övgüsünde şimdi böyle can ve gönülden bülbül gibi feryat etsem ne var!]

9 [O, hâl erbabına nasıl daima yardımcı olduysa Allah onu da lütfu ile ebediyyen şenlendirsin.]

10 [Onun yüce zatı, talihle o kadar şeref bulsun ki dilekte bulunanlar, daima, onun kapısından yumuşaklıkla (ettiği) yardımı istesinler.]

11. Ola günden güne fer-rīz baḫtı mihr-i gerdūnveş
Sürūr-ı ḳalb ü sıḥḥatle Ḫudā ʿömrin ḳıla müzdād

Duʿā-yı ẕātın itmām eyletüp bir beyt-i cevherden
Muʿammāveş hemān-dem oldı dört tārīḫ-i nev-īcād

13. Yekūn ėdüp raḳam-sencān yine terfrīḳ-i ḥisābıyla
Ėder çün şevḳ-ı ḳırḳlarla yine çil tārīḫ ol īrād

Cenāb-ı Feyżī Beg terfī-iʿ şān ile belīġ olup
Çūḳadār-ı şerefdār [u] muḳīm oldı saʿādet-bād

138.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥabbeẕā bāġ-ı cihāna yine bir yümn-i cedīd
Kim vezān oldı nesīm-i ṣunʿ-ı Sübḥānü'l-Mecīd

Açılup bir ġonçe-i nev-ḫīz-i gül-berg-i çemen
Maḳdem-i pür-şevḳı oldı gūş-ı eflāka resīd

3. Heftüm-i yevm-i cemāẕü'l-evveli tebrīk ile
Rūz-ı iṯneynde ẓuhūr ėtdi o māh-ı nev-ümīd

---

11 [Onun bahtı, göğün güneşi gibi, günden güne ışık saçsın. Allah, onun ömrünü, kalp sevinci ve sağlıkla uzatsın.]
12 [Onun zatının duasını tamamlandı; o anda, muamma / bilmece gibi bir cevher beytinden, yeni icat edilmiş dört tarih çıktı.]
13 [Rakamdan anlayanlar, (onu) yine tefrîk (fark) hesabıyla topladığında o, kırkların şevkiyle yine kırk tarih söyler.]
14 [Yüce Feyzî Bey, şanını yükseltip yeterli dereceye geldi; şerefli ve kalıcı bir çuhadar (padişah hizmetkârı) oldu, mübarek olsun!]

138 Y 84[a].
1 [Ne güzel! Dünya bağına yine yeni bir bereket olarak yüce Allah'ın yarattığı rüzgâr esti.]
2 [Çimenin gül yaprağının yeni yetişmiş bir goncası açılıp şevkle dolu olan gelişi göklerin kulağına erişti.]
3 [Yeni ümidin o "ay"ı, Cemâziye'l-evvel ayının yedinci gününü tebrik ile pazartesi günü göründü.]

Nakşī bir beyt ile mevlūdın tefeʾʾül ḳılıcaḳ
Bi'l-bedāhe oldı dü-tārīḫ-i zībende meşīd

5. Ser-firāz ėdüp kemāl-i ḥilm ü ḳadrin dāʾimā
Mīr Maḥmūduñ ḳıla ʿömrin mezīd Rabb-i Vaḥīd [1164] ?

139.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yine ālām-ı sipihr ėtdi beni āh bī-şikīb
Bād-ı ġam bāġ-ı sürūrum daġıdup ḳıldı rekīb

Gülşen-i ümmīde ėtmişken henüz bir gül ẓuhūr
Olmadı ḫār-ı ecelden ḳoḳmaḳ ol verdi naṣīb

3. Naḫl-i ḳaddin nev-bahārāsā çiçekle zeyn ėdüp
Der-ʿaḳab açıldı ṣoldı āh o şāḫ-ı nev ʿacīb

Ḫānmān-ı ṣabr [u] sāmān-ı ebeveynin ḫarāb
Eyleyüp gitdi baḳāya fānīden bī-kes ġarīb

5. ʿĀḳıbet ḫāk-ı siyehdür menzili çün herkesüñ
Biñ yıl ʿömr ile ger olsa aña ṣıḥḥat dil-firīb

---

4 [Nakşî, bir beyitle onun doğumunun falına bakınca bu süslü iki tarih ansızın sağlamlaştı.]
5 [Bir olan Allah, Mir Mahmud'un değerde ve yumuşak huylulukta mükemmelliğini benzerlerinden daima üstün kılıp onun ömrünü uzatsın.]

139 Y 84[a]-84[b].
1 [Ah! Feleğin kederleri beni yine tahammülsüz bıraktı; keder rüzgârı, sevinç bahçemi birbirine kattı.]
2 [Bir gül, ümidin gül bahçesinde henüz görünmüşken ecel dikeni yüzünden o gülü koklamak nasip olmadı.]
3 [Ah! O yeni dal, kendi fidan boyunu ilkbahar gibi çiçeklerle süsleyip hemen ardından tuhaf bir şekilde açıldı ve soldu.]
4 [O, anne ve babasının huzur ve sabır yuvasını yıkıp bu fânî (dünyadan) ebedî (âleme) kimsesiz ve garip gitti.]
5 [Sağlık, bin yıl ömürle onların gönlünü aldatsa da herkesin konağı sonunda kara topraktır.]

Oḳuyan tārīḫ-i seng-i merḳadüm Allāh içün
Em ḳıla bir Fātiḥayla rūhuma şekl-i ṭabīb

7. Nakşiyā hātif żamīr'eyle dėdi tārīḫini
Rūḥ-ı Aḥmed gülsitān-ı ʿadne ola ʿandelīb [1165]

140.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Göçdi Şeyḫ Ṣāliḥ Efendi raḥmetu'llāhi ʿaleyh
Fānīden ėdüp teveccüh çün baḳā-yı erḥama

Özge bir rind ʿārif-i bi'llāh idi kim kimseye
ʿArż-ı ḥāl ėtmezdi illā bāb-ı Rabbü'l-Ekreme

3. Bu ṭarīḳ-ı saʿdīden tekmīl-i esmā eyleyüp
Tekye-i ʿadne mübāḥeṣ içün oldı ʿāzime

Derc ėdüp dervīşlerin nā-geh o ḳuṭb-ı ʿārifān
Bir kerāmetdür zihī kim gelicek cān ḥulḳuma

5. Āḫiret ḥaḳḳı ḥelāl olsun dėyüp ėtdi vedāʿ
Cümle eşbāh-ı meşāyıḫ-ı kirām [u] efḫama

---

6 fātiḥayla: fātiḥa ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Allah için, mezar taşımdaki tarihi okuyan, bir Fatiha ile ruhuma doktor gibi ilaç versin.]

7 ("żamīre eyle" vezin gereği "żamīr'eyle" şeklinde okundu.) [Ey Nakşî! Görülmeyen seslenici / melek, kalbe onun tarihini şöyle söyledi: Ahmed'in ruhu, cennetin gül bahçesine bülbül olsun.]

140 Y 84[b].

1 [Şeyh Salih Efendi, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, yüzünü fâni (dünyadan), merhameti çok ebedî (âleme) çevirip göçtü.]

2 [O, Allah marifetine ulaşmış bambaşka bir ermişti; çünkü çok cömert olan Allah'ın kapısından başka (bir yere), hâlini bildirmezdi.]

3 [Bu mübarek yoldan (alınan) isimleri tamamlayıp sohbet için, cennet tekkesine gitmeye niyetlendi.]

4, 5 [Bu ne hoş bir keramettir; çünkü anlayışlıların o kutbu, kendi dervişlerini ansızın topladı, "Can boğazıma gelince ahiret hakkı helal olsun!" deyip çok şerefli ve ulu olan, kendisine benzeyen şeyhlerin hepsine veda etti.]

Tācını zādesinüñ başına vaż‘ ėdüp dėdi
El-veled sırrı ebīh naẓmıyla ḫoş-ḥāl ol heme

7. Fevti tārīḫin vaṣiyyetle ḳılup ḫatmü’l-kelām
Nakşī-i Eyyūbī-i bende-i şāh-ı ‘āleme

Ol daḫı me’mūren alınca ele kilkin hemān
Ẓāhir oldı sem‘ine bu ṣīt-i zīb-i zemzeme

9. Geldi üçler ėtdi tebşīr beyt-i vāḥidden zihī
Çār yār ‘ışḳına dört tārīḫ olur çün ġam yėme

Şevḳ-ı ḳırḳlarla olur çil tārīḫ ol beytden daḫı
Diḳḳat ėt tefrīḳ ḥisābıyla ḥurūf-ı mu‘ceme

11. Oldı inṭāḳ-ı Ḫudā şekl-i mu‘ammā ḥaḳ bu kim
Baña bu naẓm-ı cemīl ol ẕāta ḥüsn-i ḫātime

Rāżıyam emrüñe yā Rab dėyü ẕikru’llāh ile
Gitdi Şeyḫ Ṣāliḥ Efendi ḫānḳāh-ı aʿẓama

6, 7 [Kendi tacını oğlunun başına koyup ona “ ‘El-veledü sırrı ebîhi (Evlat babanın sırrıdır).’ dizesiyle hep memnun ol.” dedi. Son sözünde, ölüm tarihini (düşürmesini), âlemin padişahının kölesi Nakşî Eyyûbî’ye vasiyet etti.]

8 [O da görevlendirilmiş olarak kalemini böylece ele alınca bu nağmenin süslü sesi, onun kulağına geldi.]

9 [Üçler geldi, “Tek beyitten dört dost (halife) aşkına ne hoş dört tarih çıkar, gam yeme!” diye müjde verdi.]

10 [O beyitten kırkların şevkiyle kırk tarih çıkar, noktalı harflere tefrîk (fark) hesabıyla bir daha dikkat et.]

11 [Gerçek bu ki bu güzel şiir, bana muammaya / bilmeceye benzer bir Allah söyletmesi, o zata da iyi bir son oldu.]

12 [Şeyh Salih Efendi “Ya Rabbi! Senin emrine razıyım.” diye Allah’ı anarak en büyük tekkeye (ahirete) gitti.]

141.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gūş ėdüp ẓann ėtmeñ āhum bāġ-ı ʿālemde tehī
Ėtdi çün Sām-ı ecel ḫam-geşte bir serv-i sehī

ʿĀdetidür ādeme bu devr-i bezm-i fānīnüñ
Geh ėder şād-āb-ı cām-ı şevḳ ile pür-ġam gehi

3. Biñ yıl ʿömr ile kişi Sührābveş olsa merd-i çarḫ
Āḫir olur mevt anuñ mānend-i Rüstem eşbehi

Ser-be-pā dehri ėdüp geşt dervīş-i seyyāḥ gibi
Tekye-i ḳabre hemān cān atdı ḳalb-i āgehi

5. İftirāḳ üzre ḳoyup gitdi ʿıyāl u ālini
Perde-i devrān rū-pūş ėtdi ṣan mihr ü mehi

Kim oḳursa rūḥına bir Fātiḥa yā Rab hemīn
Ḳufl-i raḥmetle güşād ola merāmı dergehi

7. Ḥarf-i menḳūṭ ile hātif dėdi tārīḫ fevtine
Dem-be-dem Ṣāliḥ Aġanuñ ʿadn ola menzilgehi [1159]

---

141 Y 84[b]-85[a].

1 [Ahımı, âlem denen bahçede duyup boş yeredir zannetmeyin; çünkü ecel denen Sâm, düzgün bir selviyi eğdi.]

2 [Bu, insana bu fâni meclisin dönüp duran âdetidir: (İnsanı) bazen şevk kadehinin suyuna kandırır bazen de kederle doldurur.]

3 [Kişi, bin yıl ömürle Sührab gibi, feleğin bir yiğidi olsa da sonunda ölüm, Rüstem gibi onun (canını alan bir) yiğit olur.]

4 [Onun anlayışlı kalbi, dünyayı yolculuk eden bir derviş gibi baştan ayağa gezip şimdi kabir denen tekkeye can attı.]

5 [O kendi eş ve ailesini ayrılık üzere bırakıp gitti; sanki zamane perdesi, güneş ve ayın yüzünü örttü.]

6 [Ya Rabbi! Kim onun ruhuna bir Fatiha okursa onun istek dergâhı, merhamet anahtarıyla tıpkı böyle açılsın.]

7 [Görülmeyen seslenici / melek onun ölümüne noktalı harflerle düzenlenmiş bir tarih söyledi: Salih Ağa'nın konağı daima cennet olsun.]

142.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1. Ṣad bāreka'llāh kim yine maḫż-ı ʿināyet eyleyüp
Yüz vech-ile ṣaḥn-ı sarāy şenlendi bā-luṭf-ı Ḫudāy

Ḥāṣılı bu luṭf [u] bu iḳbālini idrāk eyleyüp
Buldı ahālīsi ʿaceb ḥālet-dih-i şevḳa nemāy

3. Taʿlīm-dih-i ʿirfān būstān-ı ʿilm āşiyāndur
Maḥrūm ḳalmaz ʿāḳıbet mümtāz eyler bu sarāy

Bir kerre diḳḳat eylese ādem bu cennet-manẓara
Feyż-āver olmışdur nėçe ġılmān-ı kām-āşināy

5. Herkes be-ḳadr-ı ḥᵛīş olur cümle merāmına vuṣūl
Zīrā bu kāndur rıfḳ-ıla āyīne-i ʿālem-nümāy

Ġamlı dilümde mā-ḥaṣal bir sūrvār bī-fehm iken
Güş-ı faḳīre nā-gehān hātifden īrād bu ṣadāy

7. Bu müjde-i iḳbāl ile ġam gitdi şevḳ oldı bedīd
Müjde ehālī-i kilār buldı şimdi bir aġay

---

142 Y 85[a]-85[b].

1 [Yüz (kere) mübarek olsun! O, yine yardımın ta kendisini edip Allah'ın lütfuyla saray alanı yüz yönden şenlendi.]

2 [Kısacası (saray) ahalisi, bu lütuf ve talihini anlayıp şevkin güç verişiyle gelişti.]

3 (Birinci mısranın vezni bozuktur.) [Bu saray, kültür öğreten ilim bostanı ve yuvadır; sonunda (herkesi) seçkin kılar, (kimse ondan) mahrum kalmaz.]

4 [İnsan, bu cennet görünüşlüye bir kere dikkat etse (bunu görür): İsteklerden anlayan nice gılman (delikanlı hizmetkâr) ondan bereketlenmiştir.]

5 [Herkes akraba değerinde olur, hepsi isteğine kavuşur; çünkü yavaşça âlemi gösteren ayna, bu madendir.]

6 [Kısacası, kederli gönlümden (bir şey) anlamamışken bu fakirin kulağına ansızın görülmeyen sesleniciden / melekten şenlik (varmış) gibi bu ses geldi.]

7 kilār: kīlār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Bu mutluluk müjdesi ile keder gitti, sevinç göründü. Müjde! Kiler ahalisi şimdi bir ağa buldu.]

Hem ʿālim [ü] fāżıl be-nām hem İbni Fāżıl dāstān
Pür-jeng iken mirʾātveş buldı göñüller incilāy

9. Olsun hemīşe ol dilīr ẕevḳ [u] ṣafāda müstedām
Maḥṣūli ancaḳ şāʿirüñ eşʿārdan ḫayr-ı ṣenāy

Bu şevḳ [u] ḫˇāhişle benüm n'ola nevāzişde müdām
Peyrevlik ėtse Zührenüñ çengine kilküm miṣl-i nāy

11. Teşrīf-i cāhın güş ėdüp **Naḳşī**-i muḫliṣ bendesi
Yek-beyt-i cevher-zā ile ḳıldı çü şeş tārīḫ edāy

Memdūḥ-ı ḫāḳānī olup iclāl-i devletle bu dem
Ḥaḳḳā ʿAlī Mīr ʿizz ile oldı kīlāra ketḫudāy

143.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Umūr-ı dīn [ü] devletde senüñ ey āṣaf-ı yektā
Delīlüñ Ḫıżr ola dāʾim muʿīnüñ ḥażret-i Mevlā

Seni şāh-ı cihāna Ḫaḳ saña şāh-ı cihāndārı
Ebed baḫş ėdüp ėde reʾyüñüz teʾyīd ü ḫayr-ārā

---

8 [Hem âlim hem faziletli namına sahip hem de İbni Fâzıl, destan! Gönüller, pas doluyken ayna gibi cilalandı / parladı.]
9 [O yiğit daima zevk ve sefa içerisinde olsun; şairin şiirlerden elde ettiği ancak (böyle) hayırlı övgüdür.]
10 [Benim kalemim, bu şevk ve istekle, gönül almada Zühre'nin çengine (sazına) ney gibi uysa ne var!]
11 [Onun samimi dostu, kölesi Nakşî onun makamla şereflendirişini duyup cevher doğuran tek beyitle (ona) altı tarih verdi.]
12 [Ali Mîr, hükümdar tarafından övülüp gerçekten yüce talihle, şerefle bu anda Kiler'e kethüda (kâhya) oldu.]

143 Y 85[b].
1 [Ey eşsiz vezir! Din ve devlet işlerinde daima rehberin Hızır, yardımcın Mevla hazretleri olsun.]
2 [Allah seni dünya padişahına, dünyaya sahip padişahı da sana ebediyen bağışlasın, görüşlerinizi onaylasın ve hayırla süslesin.]

3. İki ṣāḥib-vefāsuz ḥükmüñüz muḥkem ėdüp Bārī
Ola şād ʿahdüñüzde rūy-ı ʿālem hep ḥazīn aʿdā

Zamān-ı devletüñüzde olup ḫoş-ḥāl [ü]ʿadl üzre
Ola āsīb-i dūr-ā-dūrdan dūr ʿālem [ü] dünyā

5. O şāh-ı neyyir-i evreng-i zīb olduḳça devletle
Senüñ engüşt-i reʾyüñde ola mühri ʿadil-pīrā

Bu naẓm-ı dür-feşānı çün ṣadef inṣāra aġzumdan
Sebeb sulṭān-ı ʿālemdür ne ḥācet eylemek inhā

7. Yed-i ḫˇāhişle ḳıldum muḫtaṣar vaṣfuñ ṣenāveş līk
Musaḫḫir ḳıla heft iḳlīme ḥükmüñ Ḥayy-ı bī-hemtā

Dü mıṣraʿ ṭarḥ ėdüp deh düşdi **Nakşī** emr-i şāh-ile
İki tārīḫle der-ḥīn ėtdi nuṭḳ-ı dāverin icrā

9. Her ān ḳoynuñda ol mühr-i hümāyūn heykel-i zerrīn [1177]
Ola āfāḳ-ı nāsa āṣafā dād ile pertev-zā āfāḳ

---

3 [Siz iki vefa sahibsisiniz, Allah hükmünüzü sağlamlaştırsın; yeryüzü sevinsin, düşmanlar ise hep hüzünlensin.]

4 [Dünya âlem, devletinizin zamanında adalet üzere, hoşnut ve uzun uzadıya afetlerden uzak olsun.]

5 [O, talihle, süslü tahtın güneşi (sayılan bir) padişah oldukça onun mührü, senin fikrinin parmağında, (dünyayı) adaletle donatsın.]

6 (P'de "niṣār" kelimesi, "inṣār" diye okunarak vezne uydurulmuş olabilir.) [İnci saçan bu şiiri, ağzımdan sedef gibi saçmamın sebebi âlemin sultanıdır, bunu bildirmeye ne gerek var!]

7 musaḫḫir: musaḫḫir P. (İmla gereği değştirildi.) [Onun vasfını (anlatmayı), istek eliyle, övgü gibi kısa tuttum; ama eşi olmayan ve daima diri olan Allah, yedi memleketi onun hükmüne boyun eğdirsin.]

8 [Nakşî padişahın emriyle iki mısra düzenleyip dikkatle baktı; padişahının sözünü, iki tarihle o anda yerine getirdi / uyguladı.]

9 [Ey vezir! O devlet mührü / uğurlu mühür, her an koynunda altın muska olarak, dünyadaki insanlara adaletle ışık versin.]

144.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Gördüm bir Oruç nām ḫoş-āyende ḫırāmı
ʿIşḳ ṣavmını ṭutdurma imiş ḫalḳa merāmı

Şekk [ü] ġamı refʿ ėtmek içün ehl-i derūndan
Bu peyk-i meserretle olup cümleye ḥāmī

3. Yek-reng ėdüp zümre-i İslāmı ne aḥsen
İmsāk-ı muḥabbetle zihī vėrdi niẓāmı

Ol on bir ayuñ pādişehiyse velī biz de
Olduḳ dil ü cān ile çü ḫüddām-ı be-nāmı

5. Bī-ḥadd ola şükr ol kerem-i īzide dāʾim
Cāy-ı dil-i müʾminler anuñ oldı maḳāmı

İḫlāṣ u ṣenā eyleyelüm ez-dil ü ez-cān
Dergāh-ı Ḫudāya ḳılalum ṣıdḳ-ı peyāmı

7. ʿİṣyānumuz ʿafv eyleyüp Allāhu teʿālā
Ol māh-ı nevüñ ḥürmetine ėde kerāmı

---

144 Y 85[b]-86[a].

1 [Hoşa giden şekilde salınan, Oruç adlı birini gördüm; onun isteği, halka aşk orucunu tutturmakmış.]

2, 3 [O, gönül erbabındaki şüphe ve kaygıyı gidermek için, bu sevinç habercisiyle herkese koruyucu oldu. Ne güzel! İslam topluluğunu aynı duruma getirip onlara sevgi imsakıyla düzen verdi.]

4 [O, on bir ayın padişahıysa biz de gönül ve canla onun namlı hizmetkârı gibi olduk.]

5 [Allah'a cömertliği (nedeniyle) daima sonsuz şükürler olsun; müminlerin / Müslümanların gönül makamı, onun durağı oldu.]

6 [Allah'ın dergâhına gönül ve candan temiz sevgimizi sunup övgüde bulunalım, haberin doğrusunu verelim.]

7 [Yüce Allah isyanımızı affedip o yeni ayın hürmetine bağışta bulunsun.]

Ḳılup nėçe emṣāl-i keṣīriyle müşerref
Göstere bize ṣavm-ı hezār ʿıṭr-ı meşāmı

9. Tebrīkine tārīḫ dėdi sulṭānuma **Naḳşī**
Meymūn u mübārek ola īn-şehr-i ṣıyāmı [1170]

145.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Yine lüʾlüʾ-feşānam bir dil-i dāver ḫuṣūṣında
Ḳalur mı cūy-ı ṭabʿum baḥr ile gevher ḫuṣūṣında

Ṣalā ḳılsam n'ola vaṣf-ı cemīliyle suḫan-dāna
Hünermend ü ser-efrāz ol suḫan-perver ḫuṣūṣında

3. Müreccaḥdur baḳılsa leẕẕet-i āb-ı ḥayāt üzre
Zülāl-i ḫoş-güvār-ı şiʿr-i şīrīn ter ḫuṣūṣında

Şeref-ārā-yı ʿizzet mihr-i evc-i dāniş [ü] ʿirfān
Ki ʿaks-i ṭabʿıdur dėrler meh-i enver ḫuṣūṣında

5. Anuñ naẓm-ı dürer-bārı medīḥ-i şāh-ı devrāndur
Benüm cerrār-ı naẓmum dem-be-dem hep zer ḫuṣūṣında

---

8 [O, bizi pek çok benzer (bayramla) şereflendirip burnun ıtır çiçeği olan bin bayram göstersin.]

9 [Nakşî, onun tebriki için sultanıma tarih söyledi: Onun bu oruç (Ramazan) ayı, uğurlu ve mübarek olsun.]

145 Y 86[a].

1 [İnsaflı bir hükümdar gönlü konusunda yine inci saçmaktayım; mizacımın ırmağı, inci konusunda denizden geri kalır mı!]

2 [Onun güzel vasıflarıyla sözden anlayanlara meydan okusam ne var! O, söz üretme konusunda hünerli ve üstündür.]

3 [Baklısa o, çok şirin şiirinin hoşa giden tatlı suyu bakımından ölümsüzlük suyunun lezzetinden üstün tutulur.]

4 [O, yüceliğin şerefini süsleyendir, kültür ve bilgi doruğunun güneşidir. Işıklı ay hakkında "Onun mizacının yansımasıdır." derler.]

5 [Onun inci saçan şiiri, dünya padişahı tarafından övülür; benim dilenci şiirim ise daima altın konusundadır.]

Odur keştī-i naẓm [u] şiʿr ü inşāya reʾīs el-ḥaḳ
Benem mellāḥ-ı maʿnī zevraḳ u lenger ḫuṣūṣında

7. Müdām efzūn-ı ʿömr ile ėdüp iḳbālini müzdād
Ḳıla tevfīḳını yāver anuñ Ḥaḳ her ḫuṣūṣında

Dü mışraʿ ṭarḥ ėdüp naḳş ėtdi **Naḳşī** ḥarf-i menḳūṭın
Ki şeş tārīḫ ile ber-ceste dānişver ḫuṣūṣında

9. Kilīd-i genc-i maʿnī buldı istiḳlāl-i miftāḥın
Cenāb-ı dāniş [ü] dānā-yı nām-āver ḫuṣūṣında

146.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī iḥsān-ı Rabbānī kemāl-i luṭf ile cūddan
Ẓuhūr ėtdi cemāl-i maṭlabum mirʾāt-i maḳṣūddan

Cenāb-ı müsteʿān ʿizzetle şimdi ser-firāz ėtdi
Seni şāyeste-i devlet görüp tā rūz-ı maʿhūddan

3. Baġışlaya seni ḫünkāra dāʾim saña ḫünkārı
Ki hemvāre niyāzum bu-durur dergāh-ı maʿbūddan

---

6 [Doğrusu nazım, şiir ve düzyazı gemisine kaptan odur; kayık ve çıpa konusunda mana gemicisi de benim.]
7 [Allah, onun mutluluğunu uzun bir ömürle uzatsın, onun her işinde yardımını ona yaver kılsın.]
8 [Nakşî, iki mısra düzenleyip onların noktalı harflerini nakışladı; öyle ki onlar altı tarihle, bilgeler katında seçme sözdür.]
9 [Mana hazinesinin kilidi, namlı âlim ve yüce bilge konusunda / sayesinde anahtarının bağından kurtuldu.]

146 Y 86[a]-86[b].
1 [Allah'ın lütfu ne hoş! İstediğim güzellik, cömertlik ve mükemmel lütuf sayesinde amacımın aynasından göründü.]
2 [Kendisinden yardım istenen yüce Allah, seni ta sözleşilen günde (ezelde) devlete layık görüp şimdi şerefle yüceltti.]
3 [O ibadet edilenin dergâhına yalvarışım daima budur: (Allah), daima seni sultana, sultanı da sana bağışlasın.]

Dü mıṣraʿ la tefeʾʾül eyleyüp **Nakşî** dėdüm tārīḫ
Olınca yāveri baḫt-ı hümāyūnī-i mesʿūddan

5. Silaḥdār olıcaḳ ḳıldı ḳamu ʿālem mübārek bād [1164]
Teʿāla'llāh ki yümn-ile ʿAlī seyf aldı Maḥmūddan

147.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Raḥmetu'llāhi ʿaleyh ėtdi fenādan rıḥlet
Ḳuṭb-ı devrānın ʿaceb seyyid-i āl [ü] nesebi

Kimsenüñ ḥabbesin almaz idi ol ẕāt-ı şerīf
Büdelā zümresinüñ oldı mefāḫir sebebi

3. Ḳırḳ yėdi sāl sarāy içre mecāẕib-sīret
Bekleyüp bāb-ı hümāyūnı gör ol pür-edebi

Nā-gehān ʿīd-i ṣıyām üzre ėdüp ḫalḳa vedāʿ
Vārid-i nuṭḳı çün olmış idi ol ḳadr şebi

5. Deh düşüp fevtine hātif dėdi tārīḫ zihī
Göçdi yā Hū dėyerek ḳabre Sögütli Çelebi [1171]

---

4 [Ey Nakşî! Onun uğur ve mübarek bahtı yardımcısı olunca iki mısra ile fal bakıp tarih söyledim.]
5 [O, silahtar olunca bütün âlem "Mübarek olsun!" dedi. Allah yüceltsin! Ali, Mahmud'dan uğurla kılıç aldı.]

147 Y 86[b].
1 [Allah'ın rahmeti üzerine olsun; dünya kutuplarının aile ve soyca efendisi, bu geçici (dünyadan) göçtü.]
2 [O şerefli zat, kimseden zerre almazdı; derviş zümresinin övünme sebebi oldu.]
3 mecāẕib: mecāzib P. (İmla gereği değiştirildi.) [O çok edepli (zatı) gör! Kırk yedi yıl saray içinde, sevgiden aklını kaybetmiş bir şekilde devlet kapısını (Topkapı Sarayı'nın birinci kapısını) bekledi.]
4 [Ansızın oruç (Ramazan) ayı içerisinde halka veda etti; o kadir gecesi, onun sözü çıkmış oldu.]
5 [Görülmeyen seslenici / melek, haber alınca onun ölümüne ne güzel tarih söyledi: Sükûtî Çelebi "Yâ Hû!" diyerek kabre göçtü.]

148.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Semiyy-i faḫr-i ʿālem ẕāt-ı bī-miṯl [ü] bülend-āṣār
Keremver ʿāḳil ü ḳāmil hünerver mekremet-muʿtād

Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe kim iḫlāṣkārıyla
Degül ḳābil şümār-ı vaṣf-ı ṭavr-ı pākini īrād

3. Vüfūr-ı cevdet [ü] himmetle ṣıdḳ-ı istiḳāmetle
Nėçe dem olmaġ-ıla ḫidmet-i sulṭān-ıla dil-şād

Felek idrāk ėdüp ḳadr-i celīlin ol keremkāruñ
Daḫı aʿlā merātib ile ėtdi ẕātını esʿād

5. Bu resme eylemezdüm vaṣf-ı şān-ı ḳadr-i vālāsın
Ḥayf kim ḫastelik ḳaddüm ḫam ėdüp ėtmese ber-bād

Suḫandan ḫod ġaraż ʿarż-ı ṣenā-yı ẕātıdur zīrā
Duʿāsı ḫastenüñ elbet olur maḳbūl-i bī-taʿdād

7. Celīs-i muḫbirüm maḥżā ola böyle sürūr-āver
Ne rütbe vaṣf-ı aḫlāḳında olsam olmaz istibʿād

---

148 Y 86[b]-87[a].

1 [O; âlemin övüncünün adaşı olan, eserleri yüce, benzersiz bir zat; cömert, akıllı, olgun, becerikli, cömertliği âdet edinmiş.]

2 [O, cömertliği huy edinmiş ve iyi düşüncelidir; samimi dostuyla onun temiz tavrının vasfını sayıp söylemek mümkün değildir.]

3, 4 [İyilik ve gayret çokluğu, istikamet doğruluğuyla onun gönlü nice zaman sultanın hizmetiyle sevinirken felek, o cömertin yüce değerini anladı, onun zatını daha da yüksek mertebelerle çok mutlu etti.]

5 [Yazık! Hastalık, boyumu eğip berbat etmeseydi onun yüce değerinin şanlı vasıflarını bu tarzda (anlatmazdım).]

6 [Sözün de amacı onun zatının övgüsünü bildirmektir; çünkü hastanın duası elbette sayısız kez kabul edilir.]

7 [Haberci arkadaşım tam da böyle sevinçli olsun; onun ahlakını ne kadar övsem de bu yakışıksız sayılmaz.]

Peyām-ı mesnedin gūş eyleyince farṭ-ı şevḳından
Biraz pūyende oldı vādī-i naẓmı dil-i āzād

9. Ḫudā tevfīḳ ėdüp her ḥālde luṭf [u] ʿināyetle
Gürūh-ı bed-meniş ʿudvānuñ ėtsün tā-ebed ber-bād

Umūr-ı müşkili düşdükçe bā-ʿavn-ı İlāh her dem
İʿānet-res olup aña cünūd-ı ġayb ėde imdād

11. Ḳalem seyf olıcaḳ yek beytden ol ḥīn iki tārīḫle
Hemān tebrīk-i cāhın **Nakşī** tezyīn ėṭdi çün Bih-zād

Zihī devlet Muḥammed Muṣṭafādan yümn ü ṣıdḳ-ıla [1173]
Silāḥdār-ı ḳadir-dān oldı seyf alup mübārek bād

149.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Murād üzre ne ḥaddüm vaṣf-ı şān-ı ẓıll-ı Settārī
Ki zīrā görmedi çeşm-i felek bir öyle ḫünkārı

ʿAdālet-pīşe ḫayr-endīşe dīndār-ı ḥüküm-fermā
Hemīşe reʾy-i ḳānūn-ı şerīʿatdur anuñ kārı

---

8 [Kayıtsız gönül, onun makam haberini duyunca aşırı sevinçten, şiir vadisinde biraz koştu.]

9 [Allah yardım etsin, her hâlde lütuf ve yardımlarla onun kötü huylu bir topluluk olan düşmanlarını ebediyete kadar betbat etsin.]

10 [O, güç işlere düştükçe Allah'ın gözle görülmeyen ordusu her an onun yardımına yetişsin, ona yardım etsin.]

11 [Kalem, kılıç olunca Nakşî, o anda tek beyitten (çıkardığı) iki tarihle onun makam tebriğini Bihzâd gibi böylece süsledi.]

12 [Ne güzel talih! Muhammed, Mustafa'dan uğur ve doğrulukla kılıç alıp değerbilir bir silahtar oldu, mübarek olsun!]

149 Y 87[a]-87[b].

1 [Allah'ın gölgesinin şanını istenen şekilde vasfetmek ne haddime! Çünkü feleğin gözü, böyle bir sultanı görmedi.]

2 [O; adaleti huy edinmiş, iyilik düşünen, hüküm buyuran bir dindar; onun işi daima şeriat kanununun görüşüdür.]

3. Bulup kendi gibi maḥżā ki bir muḫliṣ-fuʾādından
Vėrüp seyfin yedine ẕātınuñ ḳıldı silaḥdārı

Zihī devlet saʿādet ḫidmetinden rāżī vü ḫoşnūd
Olup ḳīrāṭ ile ḳadri nümāyān oldı miʿyārı

5. Kemāl [ü] farṭ-ı şevḳından hemān şāhenşeh-i gerdūn
Buyurdı aña bu vech ile refḳ ėdüp bu güftārı

Seni ṭaʿn-ı ʿadūdan ḥıfẓ içün ey ʿabd-ı memdūḥum
Çerāġ-ı ḫāṣum ol ġayrı dėyü oldı şenākārı

7. Vėrüp rütbe-i vālā ḳadr [ü] şānın eyledi terfīʿ
Kerīme-i ʿazīzin hem vėrüp ḳıldı anuñ yārı

Gelüp cūş [u] ḫurūşa bā-ḫuṣūṣ Nīl-i ʿināyātı
Mora iḳlīmi ḥükmin ėtdi anuñ rāyına cārī

9. Bu ṣavt-ı meymenet-efzāyı nā-geh gūş ėdüp ol ḥīn
Ḳadīmi müstemendi bī-riyā **Nakşī** ḫulūṣkārı

Alup destine kilkin şevḳ-ıla oldı tefeʾʾül-rīz
Hemān ṭarḥ ėtdi bir beytden bu naẓm-ı şūḫ [u] ābdārı

---

3 [Tam da kendisi gibi olan temiz kalplilerinden birini bulup onun eline kendi kılıcını verdi, kendisine silahtar yaptı.]

4 [Ne hoş talih ve mutluluk! (Padişah) onun hizmetinden razı ve hoşnut oldu; onun değer ve ölçüsü kırat ile belli oldu.]

5 [Dünyanın padişahlar padişahı, sevincin aşırılık ve tamlığından, bu sözleri ona bu vesileyle yumuşak bir şekilde böylece buyurdu:]

6 ["Ey övülen kulum! Seni düşmanın kınamasından korumam için artık "çerâğ-ı hâs"ım (yakınlığımı kazanmış adamım) ol." diyerek onu övdü.]

7 [(Hem ona) yüksek bir rütbe verip onun ün ve değerini artırdı hem de kendi değerli kızını ona verip sevgili kıldı.]

8 [Üstelik onun yardımlarının Nil'i coşup gürleyerek Mora ülkesinin egemenliğinde onun görüşünü geçerli kıldı.]

9, 10 [Onun eski zavallısı, iki yüzlü olmayan, temiz kalpli Nakşî'si; bu uğur getiren sesi, o anda birdenbire duyup, kalemini eline aldı, şevkle fal baktı; bu şuh ve parlak şiiri, bir beyitten (hareketle) böylece düzenledi.]

11. Muʿammā-gūn ʿaceb bir beyt-i şevket-zādur el-ḥaḳ kim
Ḳıla erbāb-ı diḳḳat fehmine çün naẓra her-bārī

Ḫazāyīn bend ėdüp dü-mıṣraʿ-ı ber-cesteden ol dem
Hemān bir yėre ėtdüm cevherīsin deng deng ārī

13. Daḫı tefrīḳ ḥisābı üzre ėtdüm şevḳ-ı ḳırḳlarla
Müzeyyen ḳırḳ ʿadet tārīḫ olur gūş ėt bu eşʿārı

Ḫudā uġrın açıḳ baḫtın güşād ėtsün anuñ her ān
Ne semte ʿazm ėderse fetḥ ü nuṣret ola reh-vārı

15. Zihī ẕī-şān-ı ḳadr-ārā belīġ-i ṣıdḳ u devletle
Alup üç ṭuġı oldı Ḥamza Paşa ṣıhr-i ḫünkārī

150.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Merḥabā bād ey ʿināyet menbaʿı şāh-ı güzīn
2. V'ey refīʿü'ş-şān [u] memdūḥ-ı dil [ü] Dārā vü dīn

---

11 [Doğrusu bu büyüklük veren, şaşırtıcı, muamma / bilmece gibi bir beyittir; dikkat sahipleri onu anlamak için her an (ona) baksın.]

12 [Evet, o anda iki seçme mısradan hazineler bağlayıp onun cevherî (harflerini) böylece denk denk bir araya getirdim.]

13 [(Onu) kırkların şevkiyle terfîk hesabıyla bir daha (düzenledim). Bu şiiri duy! O, süslenmiş kırk adet tarih olur.]

14 [Allah, onun yolunu ve bahtını her an açık etsin; o, hangi semte gitmeye niyetlenirse fetih ve Allah'ın yardımı onun rahvan atı olsun.]

15 [Ne hoş! Hamza Paşa, kendi değerini süsleyen bir üne sahip olup yeterli doğruluk ve talihle üç tuğu aldı; padişahın kızını alıp akrabası oldu.]

150 Y 87[b]-88[a].

I. [Ey yardım kaynağı olan seçkin padişah; ve ey gönül, Allah ve dinin övdüğü şanı yüce (zat), merhabalar! İslam'ın o adaletli padişahlar padişahı sensin; öyle ki şeref ve uğurla (herkese) kuvvet verdin, devlete eriştin. Kinci felek (gök), senin adaletinin namını duyduğu için, kendi dokuz tasını sevinçten çınlamayla doldurdu.]

3. Sensin ol şāhenşeh-i dīn-i mübīn [ü] dādver
4. K’olduñ ʿizz [ü] yümn-ile iclāl-dih [ü] devlet-ḳarīn
5. Gūş ḳılup çün nām-ı ʿadlüñi sipihr-i kīn-bīn
6. Ḳıldı nüh ṭāsın velī şevḳ ile pür-zīb-i ṭanīn

II.

1. Dāverā sensin ser-efrāzī-i ḫāḳān eşbehi
2. Olduñ iʿzāz ile mümtāz [u] cihān pādişehi
3. Olmaya ṣıḥḥat vücūduñdan hemān bir ān tehī
4. Eyledüñ kem behcet-i iclāl ile mihr ü mehi
5. Bād-ı ʿadlüñ sū-be-sū neşr oldı dehre çün zihī
6. Emn-i rāḥat buldı ʿahdüñde ʿibād-ı Müslimīn

III.

1. Ben ne ḥaddüm eylemek ḥaḳḳ üzre evṣāfuñ edā
2. ʿArż-ı eşʿārdan murādı şāʿirüñ ancaḳ duʿā
3. Ḥaḳ seni taḫtuñda dāʾim ėde luṭf ėdüp ʿaṭā
4. Olmaya ṣıḥḥat vücūd-ı nāzenīnüñden cüdā
5. Sen ser-ā-pā reʾy-i ʿadl olduḳça nāsa dāverā
6. Ola dāʾim yāverüñ Tevvāb-ı Rabbü’l-ʿālemīn

II. [Ey doğru hükümdar! Benzerlerin arasında üstün olan sensin, ikramla seçkin bir dünya padişahı oldun. Sağlık, senin vücudundan bir an eksik olmasın. Büyük güzelliğinle güneş ve ayı değersiz kıldın. Senin adalet rüzgârın, dünyaya anbean yayıldığından Müslüman kullar, senin devrinde emniyet ve rahata erişti, ne güzel!]

III. [Senin vasıflarını hakkıyla anlatmak benim ne haddime! Şairin şiir sunma amacı ancak duadır. Allah bahşiş lütfedip seni tahtında daimi kılsın. Sağlık senin nazlı vücudundan uzak olmasın. Ey doğru hükümdar! Sen insanlar hakkında baştan ayağa adaletli düşündükçe âlemlerin tövbeleri kabul eden Rabb’i daima yardımcın olsun.]

IV.

1. Aldı bu dāniş-meniş çün şevḳ-ıla deste ḳalem
2. Vaṣf-ı ẕāt-ı aʿzamuñ ḳıldı ḫoş-āyende raḳam
3. Bu müseddes naẓm-ı tercīʿ-bendüñ [ol] ser-bendi hem
4. Oldı tārīḫ ile her bendi daḫı memlū ehem
5. İlticāsı bendeñüñ budur kim el-ḥaḳ ṣubḥ- dem
6. Ḥaḳ seni her dem efendim ḳıla ekdārdan emīn

V.

1. Ḳıldı bir nev-fenn īcād **Nakşī** selīs çün ʿizz ile
2. Ẕikr ėden mesrūr olur ger olsa dil-teng ʿizz ile
3. Reşk ėder görse Felāṭūn reʾy-i ferheng ʿizz ile
4. Ṣanmañuz berf atdı ḫāke çarḫ-ı evreng ʿizz ile
5. Faṣl-ı deydür dėyü yėr gök oldı yek-reng ʿizz ile
6. Āsmāndan geydi berfiyye bu dem ḳarsaḳ zemīn

151.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ey maʿdelet-āyīn [ü] kerem kānum efendim
   V'ey rıfḳ ile ser-māye-i ʿunvānum efendim

IV. ṣubḥ-dem: ṣubḥ u dem P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Bilgin huylu ele şevkle kalem aldığı için senin çok yüce zatının vasıflarını hoş gider şekilde yazdı. Bu altılı tercî'-bend (şeklindeki) şiirin (hem) o ilk bendi hem de her bendi tarih ile doldu ve çok önemli oldu. Doğrusu sabah zamanı senin kölenin yalvarışı budur: Efendim! Allah seni her zaman kederlerden emniyette bulundursun.]

V. [Akıcı konuşan Nakşî, şerefle yeni bir hüner icat ettiğinden onu anan, gönlü daralmış olsa da şerefle sevinir. Marifetli düşünen Felâtûn, onu görse değer bakımından kıskanır. Tahttaki gök, toprağa şerefle kar attı sanmayınız; kış mevsimi diye yer gök şerefle tek renge büründü. Karsak (kahverengi tilki) olan yer, şerefle bu anda gökten berfiye / kar giydi.]

151 Y 88[a]-88[b].

1 [Ey adaleti âdet edinmiş cömertlik madenim, efendim! Ve ey yumuşaklıkla unvan sermayem, efendim!]

Bu devlet ü bu ʿizzet ü bu şān ile her dem
Efzūn ėde Ḥaḳ ʿömrüñi sulṭānum efendim

3. Düşmenlerüñ Allāh ėde maḳhūr dem-ā-dem
Mesrūr ḳıla ẕātuñ Ġanī Sübḥānum efendim

Her vech ile ḳılduñ nėçe bī-kesleri şādān
Bir vech ile ben vaṣf ėdemem cānum efendim

5. Bu **Naḳşī**-i iḫlāṣ u ṣenākāra ḫuṣūṣā
Ḳılduñ kerem ey dāver-i devrānum efendim

Hep ehl-i hüner esb-i merām üzre süvār ḫod
Bildüñ bu piyāde dil-i ḫüsrānum efendim

7. Bir raḫş-ı şehī ile beni eyleyüp iḥyā
Olduñ şeref-i bādī-i iḥsānum efendim

Ol raḫş-ı ḳula ben ḳula çün olıcaḳ aʿṭā
Reşk ėtdi baña cümleten iḫvānum efendim

9. Ḫalḳuñ naẓarı ṣu gibi arıtdı ol esbi
Ḳaldum yabān eyvāh yine hicrānum efendim

Bir kimseye yoḳ minnet ile medd-i niyāzum
Hep sende benüm naẓra-i çeşmānum efendim

---

2 [Efendim! Allah; her an bu talih, şeref ve şanla senin ömrünü uzatsın.]
3 [Efendim! Allah, senin düşmanlarını daima kahretsin; zengin Allah'ım, senin zatını sevindirsin.]
4 [Canım efendim! Nice kimsesizi her vesileyle sevindirdin; ben (bunu) hiçbir şekilde vasfedemem.]
5 [Ey dünya hükümdarım! Özellikle de bu gönül dostu, övgücü Nakşî'ye cömert davrandın.]
6 [Efendim! Hüner sahipleri, hep istek atı üzerindeki binici (iken) bu yaya olan hüsranlı gönlümü de bildin.]
7 [Efendim! Beni bir padişah atıyla diriltip bahşiş sebebi şerefim oldun!]
8 [O kula (al ile kır karışık renkte olan) at, ben kula bağışlanınca bütün kardeşlerim beni kıskandı.]
9 [Ayrılık acım, efendim! Halkın bakışı, o atı su gibi temizledi / tasfiye etti; eyvah yine yaban (ıssız) kaldım!]
10 [Efendim! Bir kimseye minnet edip uzağa yalvardığım yok; benim gözlerimin baktığı hep sensin.]

11. Luṭf eyle yabān ḳoyma bu ben zār [u] kemīneñ
Bir esb ile ḳıl derdüme dermānum efendim

Sūz-ı elem-i çarḫ ile fehm olsa hemīşe
Ser-tābe-ḳadem sīne-i sūzānum efendim

13. Sāyeñde kelek dėmez iken çün felege āh
Teng ėtdi felek başuma meydānum efendim

Ḳurtar meded ol ẓālim [ü] ġaddāruñ elinden
Elṭāfuñ ile çāk-i girībānum efendim

15. Ġamgīn dilümi şekl-i ṭabīb eyle feraḥnāk
Ol şevḳ-şüde-i ġayret-i iḳrārum efendim

Miʿmār-ı ʿaṭāñ ile ʿināyet demi geldi
Maʿmūr ėt emān bu dil-i vīrānum efendim

17. Dil-şād ėde tā rūz-ı ebed naṣr-ı bihīnle
Allāh seni ey şāh-ı cihān-bānum efendim

---

11 [Efendim, lütfet! Bu ben zayıf ve âcizini tenhada bırakma, bir atla derdime derman et!]
12 [Efendim! Yanan yüreğim, (bir) anlaşılsa... O, baştan ayağa kadar daima feleğin keder ateşiyledir.]
13 [Ah, efendim! Ben sayende feleğe "kelek" demezken felek, meydanımı başıma dar etti.]
14 [Efendim! Yırtık yakamı, lütuflarınla, o zalim ve gaddarın elinden kurtar.]
15 [Kederli gönlümü doktor gibi ferahlat, (sana) bildirdiğim gayretimin şiddetli arzusunu gider.]
16 [Efendim! Senin bahşiş mimarınla yardım zamanı geldi; aman, bu yıkık gönlümü imar et / onar.]
17 [Ey dünyayı gözeten padişahım, efendim! Allah, en iyi yardımıyla ebediyete kadar senin gönlünü sevindirsin.]

152.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dāverā gūş ėt bu ʿabduñ naẓmınuñ icmālini
   Ḫāk-i pāye ḳıldum irsāl işbu sālüñ fālini

   Ben ṣenā-yı devletin endīş ėderken bir perī
   Sāl nāmıyla baña ʿarż ėtdi rūy-ı alını

3. Ol büt-i ʿişve-figen nüktever işrāb eyledi
   Naẓmuma hem-reng içün gösterdi yāl ü bālini

   Yaʿnī peyrevlikle naẓmum ḳıldı nev-iḥyā-yı şevḳ
   Līk teşḫīş ėtme güç ol nükte-dānuñ ḥālini

5. Nāmı sāl çün maḫlaṣı ʿadl olmaġın ol mehveşüñ
   Sen ḫıdīv-i ʿāleme gördüm revā āmālini

   Sen gibi müşfiḳ efendisi muḥaṣṣal var iken
   Kime ʿarż ėtsün kemīne **Nakşī** ʿarż-ı ḥālini

7. Ḥaḳ hemān şevketlü ḫünkāra seni baḫş eyleyüp
   Dāʾim ėtsün ʿālem üzre rıfḳ ile iḳbālini

---

152 Y 88[b].

1 [Ey insaflı padişah! Bu kulun şiirinin özetini duy! İşte bu yılın falını, ayağının toprağına yolladım.]

2 [Ben senin devletinin övgüsünü düşünürken, yıl adındaki bir peri bana kırmızı yanağını gösterdi.]

3 [Nazlanan o nükteci put, maksadı kapalı olarak anlattı, şiirimle aynı nitelikte (şiir yazmak) için endamını gösterdi.]

4 [Yani o, (bana) uyarak benim şiirimin şevkini yeniden diriltti; ama o nüktecinin hâlini anlamak güçtür.]

5 [O ay gibi güzelin adı "yıl", mahlası "adalet" olduğundan onun işlerini, sen âlem hükümdarına uygun gördüm.]

6 [Kısacası hakir Nakşî, senin gibi şefkatli bir efendisi varken hâlini kime bildirsin?]

7 [Allah seni büyük sultana böylece bağışlayıp senin yumuşaklık ve iltifatını daima âlemin üzerinde bulundurun.]

Kilk-i Bih-zād-ı ḫayālüm çün tefeʾʾül ėtdi yād
Beyt-i vāḥidden dü-tārīḫ-i duʿā iclālini

9. Devlet [ü] ʿömrin müʾebbed ėdüp efzūn ʿadl ile [1174]
Āṣaf-ı dehrüñ Ḫudā saʿd ėde bu nev-sālini

153.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bir receb nām meh-i nāza çün oldum şaʿbān
Vaṣlın ümmīde iken girdi araya ramażān

Ḫˇāhiş-i būs-ı gül-i çīde-i ruḫsārı içün
ʿAbd-ı şevvāle olup minnete endīş-künān

3. Vaḳt-i furṣat düşürüp ʿarż-ı merām üzre iken
Ṣaldı āl ile aralıḳ ayına ḫayf cānān

Olmadı āḫir ol arada ḥuṣūl-ı maṭlab
Yaḫşı maḥṣūl dėdügüm oldı ʿaceb kim ne yaman

5. Dėdüm ol mehveşe giryān olaraḳ kebş-i dilüm
Eyle ḳoç başuñ içün olsun efendim ḳurbān

---

8 [Hayal Bihzâd'ımın kalemi, senin iki büyük dua tarihini tek beyitten fal gibi andı.]
9 [Allah, dünyanın vezirinin devlet ve ömrünü adaletle uzatıp onun bu yeni yılını mübarek etsin.]

153 Y 88[b]-89[a].
1 [Recep adlı nazlı bir aya şaban oldum; ona kavuşmayı ümit ederken araya ramazan girdi.]
2, 3 [Onun yanağının derilmiş gülünü öpme isteği için, onun şevval kuluna minnet etmeyi düşündüm; fırsat vaktini denk getirip, istek bildirirken sevgili (beni) hileyle aralık ayına erteledi, eyvah!]
4 [Sonunda, o arada istenen elde edilemedi; iyi mahsul dediğim, şaşırtıcı şekilde ne kötü oldu!]
5 [O ay gibi güzele, ağlayarak "Efendim! Gönül denen koçumu, koç başın için kurban et, kurban olsun." dedim.]

Oldı ẕi'l-ḥicce meżāmīn-i emel āḫir-kār
Naḳd-i iḳbāl hīçe çıḳdı bu taḥayyürle hemān

7. Bu işe maḥrem ėdüp yār-ı muḥarrem dedesin
Ṣaferü'l-ḫayrı o da yād ėderek vėrdi mekān

Ṣadedüñ üstine ḥāẓırdı rebīʿü'l-evvel
O daḫı āḫirine oldı bu ḳavlüñ nigerān

9. ʿĀḳıbet düşdi cemāẕü'l-evvele minnetger
Dėdüm atma kerem ėt āḫirüñe dėdi evān

Cān vėren ʿāşıḳ-ı şūrideyedür raġbetümüz
Ser dirīġ eylemez isterse fütāde ḫūbān

11. Ḳāḍī āsān ḳılup ḥāṣılı daʿvāmuzı ḥal
Ġayrı bu mesʾele güçlendi saña rāciḥ olan

Keff-i yed ile bu sevdādan ėdüp ḳaṭʿ-ı ümīd
Fikr-i ḫūy-gerde-i ʿaḳla uraraḳ ez-dil ü cān

13. Nefs-i emmāreye irşād içün ėtdüm ol ḥīn
Şevḳumı şekl-i mürīd ʿışḳumı mürşid-i cihān

Cümle ėtdüklerüme tevbeler olsun dāʾim
Dėyerek işbu ṣenā oldı baña vird-i zebān

---

6 [İşin sonunda "zi'l-hicce" amacımın anlamı oldu; mutluluk nakti, bu hayretle boşa gitti.]
7 [Sevgili, bu işe muharrem (adlı) dedesini mahrem etti; o da "seferü'l-hayr"ı anarak (ona) yer verdi.]
8 ["Rebî'ü'l-evvel" mevzunun üstüne (gelmeye) hazırdı; o da bu sözün sonuna bakıverdi.]
9, 10 [(Gönlüm) sonunda "cemâzi'l-evvel"e minnet edip düştü. "Cömert davran, sonraya bırakma." dedim. O zaman "Rağbetimiz can veren çılgın âşığadır; düşkünler, güzelleri isterse baş esirgemez." dedi.]
11, 12 [Kadı, davamızı kolayca halledip (şöyle dedi): "Artık bu mesele sağlama bağlandı, senin tercih edeceğin, bu sevdadan el çekip, ümit keserek kendini aklın alışılmış düşüncesine gönül ve candan bırakmak."]
13 [O anda emredici benliğe doğru yolu göstermek için şevkimi mürit, aşkımı da dünya şeyhine çevirdim.]
14 ["Bütün yaptıklarıma daima tövbeler olsun!" dedim; işte bu övgü benim dilimden düşmez oldu:]

15. Ḳıl kerem ʿafv ile derd-i dil-i **Nakşī** ḳuluña
Meded ey Ḳādir [ü] Ḳayyūm Raḥīm [ü] Raḥmān

154.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Aldı göñlüm yine bir āfet-i nām-ı ramażān
Bāña ṭutdurdı otuz gün oruç ʿışḳıyla hemān

Göricek yaʿnī o ẕāt-ı neżafet-peymāyı
Yalıñuz ben degül oldı aña ʿālem şaʿbān

3. Naẓra-i vech-i niḳāb-āverine diḳḳat ile
Bu diyār dil-berine beñzemez ėtdüm iẕʿān

Özge bir ḫilḳati ḫūb ülfeti ḫoş maḥbūb kim
Ḥaḳ rıżāsıyçün aña ḥürmet ėdüp ez-dil ü cān

5. Cāna minnet bilüp ünsiyyet-i rūz-ı şevḳın
Gėceler tā-be-seḥer ẕevḳına oldum nigerān

Ḥāṣılı daʿvet ėdince o melek-ḫaṣlet-i nāz
Ḫānuma luṭf-ı icābet ile oldı mihmān

---

15 [Ey her şeye gücü yeten, ezelî ve ebedî olan, ahirette müminlere, dünyada bütün yarattıklarına acıyan Allah! Yardım et, Nakşî kulunun gönül derdine affınla lütfet.]

154 Y 89[a]-89[b].

1 [Yine "ramazan" adlı bir afet gönlümü aldı, böylece aşkıyla bana otuz gün oruç tutturdu.]

2 [Yani temizliği ölçen o zatı görünce yalnız ben değil, âlem ona "şaban" oldu.]

3 iẕʿān: izʿān P. (İmla gereği değiştirildi.) [Onun peçe getirilen yüzüne dikkatle bakınca anladım ki o, bu diyarın gönül alan sevgilisine benzemez.]

4, 5 [O; yaratılışı güzel, yakınlığı hoş, başka bir sevgili! Allah rızası için ona can ve gönülden saygı gösterdim, onun şevk gününe yakın olmayı cana minnet sayıp gecelerce sabaha kadar onun zevkine bakakaldım.]

6 [Kısacası nazın o melek huylusu, ben davet edince (daveti) kabul lütfuyla evime misafir oldu.]

7. Öyle bir āfet-i nāz celb-i ḳulūb ṣāḥibi kim
Oldı yek-naẓrada dil-dādesi ḫalḳ-ı devrān

Sevdi ʿālem anı līk ben gibi iʿzāz ėderek
Herkes emrince anuñ olmadı ḫayra cüsbān

9. Kimi ėtdi anı kec vaṣf-ıla tekdīr dirīġ
Kimi fehm ėtmedi ḫayr u şerin ėtdi ʿiṣyān

Aḳ ṣaḳallı olıcaḳ sevdüm o nev-res māhı
Ėde ḫoşnūd umarın ḥażret-i Ḥayy [u] Mennān

11. Ramażān ayı gibi ḳadrümi ḳıl yā Rab ḫūb
Rūz-ı maḥşerde ḫacīl eyleme beynü'l-iḫvān

155.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥaḳ ẕātuñ ėde bāḳī ʿināyetle efendim
Ṣadruñda bu devletle ʿadāletle efendim

Ḫurşīd-ṣıfat neşr ola āfāḳa be-her-yevm
Ṣīt-i keremüñ şān-ı şecāʿatle efendim

---

7 [O kalpleri çekme (özelliğine) sahip öyle nazlı bir afet ki dünya halkı, tek bakışla onun âşığı oldu.]
8 [Âlem onu sevdi ama herkes (ona) benim gibi saygı gösterip onun emrine göre, hayra yaraşır şekilde davranmadı.]
9 [Yazık, kimi onu eğri vasıflarla kederlendirdi / azarladı, kimi onun hayır ve şerrini anlamadı, isyan etti.]
10 [O yeni yetişmiş ayı, ben ak sakallı olunca sevdim; umarım daima diri olan ve çok lütfeden Allah hazretleri (onu) hoşnut eder.]
11 [Ya Rabbi! Benim değerimi ramazan ayı gibi güzel kıl; mahşer gününde (beni) kardeşler arasında utandırma.]

155 Y 89[b]-91[a].
1 [Efendim! Allah, yardımıyla senin zatını, bu devlet ve adaletle, sadrazamlıkta kalıcı kılsın.]
2 [Efendim! Senin cömertliğinin sesi, yiğitliğin şanıyla her bir gün güneş gibi ufuklara yayılsın.]

3. Her bir şebüñ Allāh ėdüp ḳadre mübeddel
Her rūzuñ ola ʿīd-i saʿādetle efendim

Mānend-i sipend düşmenüñ olsun heme sūzān
Dōstānuñ ola saña muḥābbetle efendim

5. Reʾyüñe muvāfıḳ ola tevfīḳ-ı İlāhī
Dāʾim olasın nāsa ḥimāyetle efendim

Ber-vefḳ-i merām nāʾil ėde maṭlabuñ īzīd
Her demde şeref-rīz-i mehābetle efendim

7. Kadrüñ ola bā-ʿavn-ı İlāh şemsveş aʿlā
Günden güne fer-rīz-i semāḥatle efendim

Fermānuña maḥḳūm olup ʿālem dėye hergiz
Ḥıfẓında ola Ḥaḳḳuñ iṭāʿatle efendim

9. Her müşkilüñi eyleye ḥal ẓāhir ü bāṭın
Ḫallāḳ-ı cihān ʿizz ü ṣıyānetle efendim

Şād olmaya gerdūnda bed-ḫˇāhuñ olanlar
ʿÖmri geçe envāʿ-ı felāketle efendim

11. Vādī-i vezāretde olan ola hemīşe
Hep bende-i fermān-ı celādetle efendim

---

3 [Efendim! Allah, senin her bir geceni Kadir (Gecesi'ne) denk kılsın, her günün, mutlu bir bayram olsun.]
4 [Efendim! Düşmanın, üzerlik tophumu gibi hep yansın dostların, sana sevgi duysun.]
5 [Efendim! Allah'ın yardımı senin görüşüne uygun olsun, daima insanları himaye edesin.]
6 [Efendim! Allah sen büyüklüğün şerefini saçarken her an seni isteğe uygun şekilde amacına eriştirsin.]
7 [Efendim! Sen günden güne cömertlik ışığını saçarken, Allah'ın yardımıyla senin değerin güneş gibi çok yüksek olsun.]
8 [Efendim! Âlem senin emrine mahkûm olup her defasında itaatle "(Padişah), Allah tarafından korunsun." desin.]
9 [Efendim! Dünyanın yaratıcısı olan Allah, kuvvet ve korumasıyla, senin görünen ve gizli her güçlüğünü halletsin.]
10 [Efendim! Senin kötülüğünü isteyenler, dünyada mutlu olmasın, onların ömrü türlü felaketlere geçsin.]
11 [Efendim! Vezirlik vadisinde olanlar, daima yiğitliğin emrine köle olsun.]

Ṣadruñda hemīn bihter-i dād ile muḳīm ol
Tā ḥaşre degin emn [ü] selāmetle efendim

13. ʿİlm ü ʿamelin eyleye efzūn Ḫudāvend
Ḫandān ėde her ḥālde ṣadāretle efendim

Ḫātem nėce temṯīl olınur luṭfuña zīrā
Geçdüñ anı defʿatle necābetle efendim

15. Hāmūnını zer kūhını cevher ėder idüñ
Ėtseñ aña bir luṭf-ı neẓāretle efendim

Ėtdüñ o ḳadar celb-i ḳulūb ʿadl-ile el-ḥaḳ
Meşhūrsın āfāḳa velāyetle efendim

17. Olduñ o ḳadar maẓhar-ı tevfīḳ-i Ḫudā kim
Ḥall oldı ḳamu ʿuḳdeñ işābetle efendim

Evṣāf-ı cemīlüñ senüñ ey dāver-i gerdūn
Dil böyle mi eylerdi ṭalāḳatle efendim

19. Dād ol felegüñ ʿaksine devr eylemesinden
Cevr olmadadur luṭfı nezāketle efendim

Ālām-ı şedāyid o ḳadar ėtdi zebūn kim
Zeyn oldı tenüm derd-i rekāketle efendim

---

12 [Sadrazamlıkta adaletin en iyisiyle, emniyet ve esenlikle mahşere kadar tıpkı böyle otur.]
13 [Efendim! Allah senin ilim ve işini daha da artırsın, seni sadrazamlıkta her hâlde güldürsün.]
14 [Efendim! Hatem senin lütfuna nasıl benzetilir! Çünkü asaletle onu defalarca geçtin.]
15 [Efendim! Ona bir bakış lütfetseydin onun bozkırını altın, dağını mücevher ederdin.]
16 [Doğrusu, insanların kalbini adaletle o kadar çektin ki ermişlikle dünyaca meşhursun.]
17 [Efendim! Allah'ın yardımına o kadar eriştin ki bütün zor işlerin isabetle / tam yerinde çözüldü.]
18 [Ey dünyanın doğru padişahı, efendim! Gönül, senin güzel vasıflarını, dilaçıklığı (olsa) böyle mi söylerdi!]
19 [Efendim! O feleğin, tersine dönmesinden illallah! Onun lütfu dikkatle davranmayı gerektirerek eziyet olmaktadır.]
20 [Efendim! Büyük sıkıntıların (verdiği) kederler, (onu) o kadar güçsüz bıraktı ki tenim zayıflık / kekemelik derdiyle süslendi.]

21. Andan daḫı efzünter olup zümre-i aḥbāb
Kār eylediler cāna riyāżetle efendim

Ez-cümle muḥibb añladuġum zümre-i ḥāsid
Oldı bana düşmengün iżāʿatle efendim

23. Her biri bir evżāʿ-i sitem ėtmede her çend
Nā-ḥaḳ yėre daʿvī-i şemātetle efendim

Ben kendi yaġum ile yanup yaḳılayorken
Anlar daḫı yaḳmaḳda şerāretle efendim

25. Baḳsañ yine daʿvī-i ṣadāḳatde gezerler
Kec-sūya ḫırāmān nėçe ġāretle efendim

Her birisi bir luʿbede-bāz iken ʿacebdür
Şerr atmada līk ġayra ihānetle efendim

27. Ġamz ėtmede dėrler beni sulṭānuma maḫfī
Envāʿ-ı ḫilāf cürm ü ḳabāḥatle efendim

Herkes ayaġ altına diler almaġa ʿabdüñ
Çün cürʿa hezār şetm ü şeḳāvetle efendim

29. Ez-cümle nümāyan iken aḥvālleri dāʾim
Daʿvāları var yine ṣadāḳatle efendim

---

21 [Efendim! Dostlar zümresi ondan da fazla olup (ileri gidip) perhizle canda tahammül bırakmadı.]
22 [Efendim! Bunların içinde dost bildiğim kıskançlar, (bu duygularını) açığa vurarak bana düşman gibi oldular.]
23 [Efendim! Her biri, haksız yere, kuru gürültülü iddialarla her an zulmeden hâllere bürünmektedir.]
24 [Efendim! Ben kendi yağım ile yanıp yakılıyorken onlar da (beni) kötülükle yakmaktadır.]
25 [Efendim! Onlar, nice talanla eğri yolda salınıp baksan yine doğruluk iddiasıyla gezerler.]
26 [Efendim! Ne acayiptir, her birisi bir oyuncu / hokkabaz iken ihanetle başkalarına iftira eder / kötülük yakıştırır.]
27 [Efendim! "(Onların) türlü yalan, suç ve kabahat (uydurup) beni gizlice sultanıma gammazladığını söylerler.]
28 [Efendim! Herkes senin kulunu bin sövgü ve haydutlukla zerre gibi, ayak altına almak ister.]
29 [Efendim! Hepsinin hâlleri meydandayken onların yine daima doğruluk iddiaları vardır.]

Maṭlūbları ancaḳ ḳuluñı ḫidmet-i şehden
Ṭard eylemedür ʿarż-ı nifāḳatla efendim

31. Elbetde muḳarreb olan ol ẓıll-ı Ḫudāya
Uġrar nėçe bühtāna irādetle efendim

Ḥaḳ ṭoġrıya yardımcıdur elbetde ne ġam ger
Herkes bulur ėtdügin icābetle efendim

33. Çün bu elem-i hecr ile giryān olaraḳ ḥayf
Oldı maḳarum künc-i felāketle efendim

Bir yaḫşı kişiyken ne yaman dillere düşdüm
Bī-behre dilüm sūz-ı ḥarāretle efendim

35. Bālīn-i ġama baş ḳoyup oldum dil-i pür-zār
Ṣan ḫaste-firāşum bu melāletle efendim

Ḥālüm kime ʿarż eyleyem ey dāver-i gerdūn
Oldum dil-i işkeste bu ḥāletle efendim

37. Allāh Resūl ʿışḳına olsun kerem eyle
Rabṭ ėtme nifāḳ sözin iʿānetle efendim

Dāmānuñı būs ėtmege oldum dil-i ḥasret
Añlaya meded vechini fikretle efendim

---

30 [Efendim! İstekleri, senin kulunu padişah hizmetinden arabozanlıkla uzaklaştırmaktır.].
31 [Efendim! Allah'ın o gölgesine (padişaha) yakın olan, elbette gönül isteğiyle nice iftiraya uğrar.]
32 [Efendim! Allah elbette doğruya yardımcıdır; herkes, ettiğini kabul ederek bulur, öyleyse ne gam!]
33 [Efendim! Bu ayrılık kederiyle ağladığımdan beri, oturduğum yer felaket köşesi oldu.]
34 [Efendim! İyi bir kişiyken ne kötü dillere düştüm, gönlüm, hararet ateşiyle nasipsizdir.]
35 [Efendim! Keder yastığına baş koydum, gönlüm inlemeyle doldu; sanki bu usanmışlıkla döşekte hastayım.]
36 [Efendim! Ey dünyanın doğru hükümdarı! Hâlimi kime bildireyim? Bu hâldeyken gönlüm kırıldı.]
37 [Efendim! Allah ve Resul aşkına olsun cömert davran! Yardım et, ara bozuculuk sözüne bağlı kalma.]
38 [Senin eteğini öpmeye gönülden hasret kaldım; efendim bunun sebebini duyup anlasın, imdat!]

39. Dūr oldum ʿaceb n'oldı sebeb görmege rūyuñ
Künc-i ġama düşdüm dil-i ḥasretle efendim

Ey müşfiḳ efendüm heme ol ṣaḥn-ı ṣafāda
Mādāmki ḳulum saña ṣadāḳatle efendim

41. Ez-cān [u] derūn ẕikr-i ṣenāñ eyledüm elzem
Dāʾim dile ser-māye mürāʿatle efendim

[**Nakşī**] ne bu taṭvīl-i kelām eyleme taṣdīʿ
Añlar çü merāmuñ yek işāretle efendim

43. Bir tuḥfe ġazel oḳudı bülbül gibi ḫāmem
Gülşengeh-i vaṣfında selāsetle efendim

Ẕātuñdur olan nāsa neżāfetle efendüm
ʿAdl üzre vėren şevḳ [u] leṭāfetle efendim

45. Her vech-ile ḳılmış zihī Ḥaḳ ẕāt-ı şerīfüñ
Memdūḥ-ı cihān ḥilm ü firāsetle efendim

Vird ėtmede elḳābuñı ʿālem zihī devlet
Ḫayrü'l-vüzerā bihter ʿadāletle efendim

---

39 [Efendim! Senin yüzünü görmekten uzak kaldım, acaba sebep neydi? Hasretli gönülle keder köşesine düştüm.]

40 [Ey şefkatli efendim! Mademki ben sana doğrulukla kulum, hep sefa meydanında ol.]

41 [Efendim! Senin övgünü anmayı, dilime daima can ve gönülden çok lüzümlu saydım, saygıyla sermaye kıldım.]

42 [Ey Nakşî! Bu sözü uzatmak da nedir? Baş ağrıtma çünkü efendim, senin isteğini tek işaretle anlar.]

43 [Efendim! Kalemim, akıcı bir ifadeyle senin vasfının gül bahçesinde bülbül gibi, hoşa giden bir gazel okudu.]

44 [Efendim! İnsanlara temiz davranan, şevk ve güzellikle adalet üzere (bahşiş) veren senin zatındır.]

45 [Efendim! Allah, senin şerefli zatını, (verdiği) anlayış ve yumuşak huylulukla her yönden dünyaca övülen kılmıştır, ne güzel!]

46 [Vezirlerin adaletlisi, adaletle en iyi olan efendim! Âlem, senin unvanlarını diline dolamaktadır, ne hoş talih!]

47. Her vech-ile meşhūr-ı belīġsin heme bī-şek
Eşbāhuña rıfḳ üzre diyānetle efendim

Bā-ʿavn-ı İlāh olmış o rütbe şeref-āver
Nāmuñ vüzerā içre şerāfetle efendim

49. Eslāfuñı sebḳ eyledügin gün gibi rūşen
Her nevʿ-i fażāʾilde belāġatle efendim

Hemmāre niyāzum budur ol ḥażret-i Ḥaḳdan
Ṣadruñda ėde bāḳī vezāretle efendim

51. Būs eyler iken tārīḫ ile ḫāk-i ḳudūmuñ
Nakşī nėçe biñ şerm ü ḫacāletle efendim

Ḥaḳ ḳıla mübārek zihī devletle efendüm [1178]
Ėrdi çü cedīd sāl nežāfetle efendim

156.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ebu'l-fetḥü'l-meġāzī Ḫān Maḥmūd-nām-ı ẕī-şānuñ
Ḳıla rūḥı çü bülbül gülsitān-ı cenneti meʾvā

---

47 [Efendim! Şüphesiz benzerlerine göre, yumuşaklık ve dindarlıkla her yönden hep meşhur ve yeterlisin.]
48 [Efendim! Allah'ın yardımıyla, vezirler içinde senin namın, soyluluk bakımından (dünyaya) o kadar şeref vermiş ki...]
49 [Efendim! Her türlü fazilet ve söz söyleme yeteneğinde, senden önce gelenleri geçtiğin gün gibi ortada!]
50 [Efendim! O Allah hazretlerine yalvarışım daima budur: (Seni) vezirlikle sadrazamlıkta kalıcı kılsın.]
51 [Efendim! Nakşî, senin ayak bastığın toprağı, nice bin utanç içinde öperken bir tarihle (beyit söyledi):]
52 [Efendim! Allah (onu) mübarek etsin çünkü yeni yıl, talihle, temiz bir şekilde erişti, ne hoş!]

156 Y 92[a].
1 [Gazalardaki fetihlerin babası olan "Mahmud Han" adlı şan sahibinin ruhu, cennetin gül bahçesini bülbül gibi yurt edinsin.]

Anuñ taʿlīm-dih-i meşḳ ḫˇācesi nām-ı Veliyyü'd-dīn
Maḳargāh ėtmiş-idi ẕātına bu mevżiʿi ammā

3. Mürūr-ı rūzgār ile olup berkende bünyādı
Ėdüp taʿmīrine himmet bu ḳabri ėtdi nev-iḥyā

Cenāb-ı Dervīş Aḥmed-nām velī-ḫaṣlet hemān der-ḥīn
Duʿā-yı ḫayr içün bir ehl-i ḫayra oldı sevḳ-pīrā

5. Ėdüp taʿmīr-i naḳş-ı meşhedin **Naḳşī** dėdi tārīḫ
Ola rūḥ-ı Veliyyü'd-dīne dāʾim raḥmet-i Mevlā

157.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ṣāḥibü'l-ḫayr be-nām ḥażret-i Zeyneb Sulṭān
Yaʿnī ol necl-i necīb duḫterī-i Aḥmed Ḫān

Beyt-i maʿmūra bedel Ḥaḳ yolına çeşme yapup
Ḳıldı ṣu yėrine zemzem lūlesinden cereyān

3. Şāh-rāh üzre nesīm-i keremi bir gül açup
Teşnegān oldı çü bülbül aña şevḳ-rīz-künān

2, 3 [Ona meşk eğitimi veren "Veliyyü'd-dîn" adlı hocası, bu yeri kendine mesken tutmuştu ama zamanın geçmesiyle onun yapısı söküldü; o da onarımına gayret edip bu kabri yeniden canlandırdı.]

4 ["Dervîş Ahmed" adlı ermiş huylu yüce (zat), hemen o anda, hayır dua (almak) için, bir hayır sahibini (bu işe) gönderilmek üzere süsledi.]

5 [O, şehitliğin nakışlarını tamir etti; Nakşî de tarih söyledi: Allah daima Veliyyü'd-dîn'e rahmet etsin.]

157 Y 92[a]-92[b].

1, 2 ["Hayır sahibi" namlı yüce Zeyneb Sultan hazretleri, yani o asil evlat, Ahmet Han'ın kızı; Allah yolunda Beyt-i Ma'mûr'a (yedinci kat gökteki köşke) bedel bir çeşme yaptı, onun lülesinden su yerine zemzem aktı.]

3 [Onun cömertlik rüzgârı, ana yolda bir gül açtırdı; susuz kalmışlar, ona bülbül gibi neşe saçtılar.]

Ḥasenīn ʿışḳına mā nūş ėdüñ āb-ı kevs̱er
Maḳsim-i ʿayn-ı şifādur bilüñ iḫvān her ān

Ẕātını devlet-i dāreyn ile ėdüp mesʿūd
Eyleye saʿyini meşkūr cenāb-ı Mennān

Kilk-i şevḳ oldı bu āş̱ār-ı cemīle hātif
Ėtdi işrāb iki tārīḫ-ile çün vaṣf-ı ʿıyān

ʿĀfiyetbād içüñ ʿaṭşān gelüñ āb-ı zülāl [1173]
Oldı ṭarḥ-res zihī nev-çeşme-i Zeyneb Sulṭān

158.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

Dāverā naz̤ra ḳıl īn-nāz̤ım-ı ferruḫ-fāle
Rāciḥ oldı ḳademüñ būs içün irsāle

Seyr-i ruḫsāruñ ile dāmenin öpmek ister
ʿAcabā n'eylesem āh ben bu dil-i meyyāle

Kime ʿarż eyleyem aḥvāl-i derūnum her gāh
Māniʿ olmaḳda felek maṭlab olan iḳbāle

---

4 [Ey kardeşler! Hayırlı işler aşkına su için. Bilin ki o, (âdeta) kevser suyudur; her an şifanın ta kendisi olan musluktur.]
5 [Lütfu çok olan yüce Allah, onun zatını iki dünya devletiyle mutlu etsin, onun çalışmasını takdir etsin.]
6 [Görülmeyen seslenici / melek, bu güzel eserlere şevkin kalemi oldu çünkü açık olan vasfı, iki tarihle üstü kapalı olarak anlattı.]
7 [Ey susamışlar! Afiyet olsun; gelin, tatlı su için! Zeynep Sultan'ın yeni çeşmesi ne hoş düzenlendi.]

158 Y 92[b].
1 [Ey insaflı hükümdar! Bu talihli şaire bak! O, senin ayağını öpmek için gönderilmek üzere seçildi.]
2 [O, senin yüzünü seyrederek eteğini öpmek ister; acaba ben, bu eğilimli gönle ne yapsam?]
3 [Gönlümün hâllerini kime bildireyim? Felek, istenen mutluluğa her an engel olmaktadır.]

Her ne semte ger ʿinān-rīz olursañ der-ḥīn
Peyk-i nuṣret gele bā-ʿavn-ı Ḥaḳ istiḳbāle

5. Muḫtaṣar bir ġazel işrāb ile ṣıdḳum ḳıldum
Cāh-ı vālāña çü bir tārīḫ ile īn sāle

Ṣıhr-ı şāhī-i Silaḥdār Muḥammed Paşa
ʿAdl-ile Rūm ilin aldı yed-i istiḳlāle [1172]

159.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḳabża-i ʿadle alup āfāḳı Sulṭān Muṣṭafā
Tīrveş ayaḳlansa ʿālem ḳavs-ı şerʿiyle sezā

Bā-ḫuṣūṣ bir bendesin oḳ atmaġa teşvīḳ ėdüp
Emrine çün pīş-rev oldı ṭoġrılıḳla kām-revā

3. Şaṣtına düşürdi yā Ḥaḳla atup oḳ yaṣdı yay
Saʿd-ı Vaḳḳāṣ ʿışḳına yā Hū dėyüp aldı hevā

Beyt-i vāḥid cevherinden Naḳşī çār tārīḫ hem
Buldı ḳırḳlar şevḳına çil-tārīḫ-i diḳḳat-nümā

---

4 [Hangi semte (doğru) dizgin bıraksan yardım denen haberci, (seni) Allah'ın yardımıyla o anda karşılasın.]
5 [Kısa bir gazelle ve bu yıl (için yazdığım) bir tarihle senin yüce makamına bağlılığımı üstü kapalı olarak anlattım.]
6 [Padişahın kızını alıp akrabası olan Silahdâr Muhammed Paşa, Rumeli'yi adaletle kimseye bağlı olmadan ele aldı.]

159 Y 92[b].

1 [Sultan Mustafa, ufukları adalet pençesine / kabzasına alıp âlem onun şeriat yayıyla ok gibi ayaklansa yeridir.]
2 [(Sultan), özellikle bir kölesini ok atmaya teşvik etti; peşrev oku gibi, emredilen isteğe doğrulukla erişti.]
3 ["Ya Hak!" diye ok atıp menzilin sağ tarafına düşürdü, yayı gevşetti; Sa'd-ı Vakkâs aşkına "Ya Hû" deyip hava aldı.]
4 [Nakşî, tek beytin cevher (harflerinden) hem dört tarih hem de kırklar şevkine (düşürülmüş), dikkate değer kırk tarih buldu.]

5. Himmet-i ẖıll-ı Ḫudā dāverle Yūsuf menzilin
Bozdı ṭaş dikdi feżā-yı kāmına Beşīr Aġa

160.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey ẖıdīv-i bī-bedel v'ey ṣāḥib-i tedbīr [ü] reʾy
Vaṣfuñ āẖir vech-ile āġāz ḳıldum şekl-i ney

Ḫūb bilürsin ṣıdḳum ey ʿālī-nijād ben ḳadrümi
ʿArża ḥācet ne bu bābda olmışam eżʿaf u ley

3. Ḥıfẓ-ı Bārīde bu devletle olasın kām-bīn
Düşmenüñ ḳahr ola dāʾim sen libās-ı ʿadli gey

Ḫāk-i pāya berf tebrīkin ḳılam cünbān iken
Düşdi çün bir bī-bedel ḥarf-i leṭāyif ṭarḥa pey

5. Dāverā geyse ser-ā-ser **Naḳşī** ʿālim berfiye
N'ola luṭfuñla bu tārīẖde boġaz-ı nāfe dey [1166]

---

5 (P'de "ẓıll" ebced hesabı gereği "ẖıll" şekilinde yazılmış olabilir.) [Beşir Ağa; Allah'ın gölgesinin gayretiyle, insaflı hükümdarla, Yusuf'un menzilini bozup kendi isteğinin uçsuz bucaksız boşluğuna taş dikti.]

160 Y 92[b]-93[a].

1 [Ey benzersiz hükümdar! Ve ey tedbir ve fikir sahibi! Sonunda senin vasfını ney gibi anlatmaya başladım.]

2 [Ey yüce soylu! Sen doğruluğumu iyi bilirsin; değerimi bildirmeye (ise) ne gerek var! (Zaten) ben bu konuda en zayıfım ve çamur olmuşum.]

3 [Allah'ın koruması altında bu talihle istediğini göresin; daima sen adalet elbisesini giy, düşmanın kahrolsun.]

4 [Ben kımıldanmışken ayağının tozuna kar tebriği sunayım; çünkü şakalar (barındıran) benzersiz bir söz, bu tertibe ayak bastı.]

5 [Ey doğru hükümdar! Senin lütfunla, âlim Nakşî baştan başa berfiye / kışlık; kış ise nâfe (hayvanın karın derisinden yapılmış kürk) boğazlık giyse ne var!]

161.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Geldi çün şehr-i ṣıyām ey āṣaf-ı ẓıll-ı Ḫudā
   Eylesün mesʿūd ʿizzetle cenāb-ı kibriyā

   Ḥaḳ bu devletle nėçe bu aylara bu günlere
   Ẕātuñı ėdüp resīde ḳıla elṭāfın ʿaṭā

3. Kemterüñ **Naḳşī** ṣenā-gū ez-dil ü cān şevḳ-ıla
   Ḳıldı māh tebrīkin īn-tenzūyī bardaḳla edā

162.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dāverā ḥażret-i Ḥaḳdan dilerem ṣubḥ u mesā
   Her umūruñda saña eyleye tevfīḳın ʿaṭā

   Olasın gün-be-gün elṭāf-ı Ḫudāya maẓhar
   Bulasuñ naṣr ile ʿālemde ebed neşv ü nemā

3. Dāʾim olsun şeref-i dāduña ʿālem tesḫīr
   Ėde her müşkilüñi ḫayr ile ḥal bār-ı Ḫudā

---

161 Y 93[a].
1 [Ey Allah'ın gölgesinin veziri! Mademki oruç (Ramazan) ayı geldi, yüce Allah seni şerefle mutlu etsin.]
2 [Allah, senin zatını bu talihle bunun gibi nice aylara, günlere eriştirip (sana) iyilikler bahşetsin.]
3 [Çok hakir övgücü Nakşî'n, senin bu "ay"ını neft rengi bir bardakla / testiyle gönül ve candan, şevkle tebrik etti.]

162 Y 93[a].
1 [Ey doğru hükümdar! Allah hazretlerinden gece gündüz sana her işinde yardımını bağışlamasını dilerim.]
2 [Günden güne Allah'ın lütuflarına erişesin, Allah'ın yardımıyla âlemde ebediyen gelişip büyüyesin.]
3 [Âlem daima senin adaletinin şerefine boyun eğsin, Allah'ın yardımı her zor işini iyilikle halletsin.]

Olasuñ tā o ḳadar ḳadr ile mümtāz [u] belīġ
Emrüñe rām ola āfāḳ-ı ümem ser-tā-pā

5. Esb-i ʿadl ile ne semte ger olursañ ʿāzim
Ḫıżr u İlyās ola hem rāh-berüñ pīş-revā

Nakşī heft beyt-ile der-ḥīn dėdi bu nev-ġazeli
Cāh-ı vālāñı çü tebrīke meżāmīni duʿā

7. Dėmiş aʿyānı yed-i ʿadle alup Aydın ilin
Dīdeler rūşen ola geldi Muḥammed Paşa

Ṣābitāne derc-i eşʿār ėtdüm āsān ibtidā

163.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Cānib-i dergāh-ı Bārīden dü destüm bāz ėdüp
Ḥācetüm ḳıldum dilek vėrdi kemā-kān ibtidā

Ḥırṣ-ı cān ile ḥabīb-i Kibriyānuñ vaṣfına
Dizdüm ʿışḳ-ıla çü sübḥa dürr-i ġalṭān ibtidā

---

4 [Değerinle o kadar seçkin ve yeterli olasın ki dünyadaki ümmet baştan ayağa kadar senin emrine boyun eğsin.]

5 [Ey önde giden! Hem de adalet atıyla hangi semte gitmeye niyetlenirsen rehberin Hızır ve İlyas olsun.]

6 [Nakşî, yedi beyitle senin yüce makamını tebrik için, asıl anlamı dua olan bu yeni gazeli o anda söyledi.]

7 [Ayanı / Şehrin ileri gelenleri "Gözünüz aydın! Muhammed Paşa, Aydın ilini adaletin eline alıp geldi." demiş.]

163 Y 94[a]-94[b]. (İlk mısranın başında ve sonunda mısrayı beyit hâline getirecek başka bir mısra yoktur. Bu nedenle ilk mısra, şiirin başlığı olarak değerlendirilmiştir. Başlığın vezni: Remel: Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün. Başlığın nesre çevirisi: "Başlangıçta, şiirleri kolaylıkla sabit bir şekilde topladım.")

1 [En önce, iki elimi açıp Allah'ın yüce dergâhından ihtiyacımı diledim, o da önceden olduğu gibi (istediğimi) verdi.]

2 ḥırṣ: ḫırṣ P. (İmla gereği değiştirildi.) [Başlangıçta candan, kuvvetli bir istekle Allah'ın sevgilisinin vasfı için aşkla yuvarlanan incileri tesbih gibi dizdim.]

3. Ẕikr-i ẕātıyla müyesser oldı ol sulṭānumuñ
Rūḥ-ı pākine ṣalāt ėtdüm hezārān ibtidā

Zümre-i ʿirfān çār-ı yār [u] çār erkānınuñ
Sırr-ı rūḥānīlerin buldum fırāvān ibtidā

5. Şāh-ı ʿālem vaṣfına baʿde şürūʿ ėdüp hemān
Ṣavt-ı naẓm-ı dehre olsa n'ola şāyān ibtidā

Ḍarb-ı destümle zemīn açdum göñül ṣaḥnında kim
Ṭılsım-ı ḫāmem olupdur tīşe-i kān ibtidā

7. Ẓannum üzre oldı hep ber-vefḳ-ı dil-ḫᵛāh maṭlabum
ʿAvn-ı Ḥaḳḳ ile zihī ṭabʿuma ʿunvān ibtidā

Ġāfil olma ey göñül Ḥaḳdan ne ḳılsa ḳul dilek
Fiʿline göre ėder ammā ki iḥsān ibtidā

9. Ḳadrin aʿlā isteyen elbet ėder ḳadrin bülend
Kendi ḳadrin bilmeyen olmaz ḳadir-dān ibtidā

Lā-cerem ebyāt-ı ġarrā-yı ḳaṣāyidde daḫı
Mā-ḥaṣal oldum vezīrāna vaṣıf-dān ibtidā

---

3 [Öncelikle bu nasip oldu: Onun zatını anarak o sultanımın temiz ruhuna binlerce dua ettim.]
4 [Önce onun anlayışlı zümresi olan dört esasının ve dört dostunun manevi sırlarını bol bol buldum.]
5 [Sonra (şiirim), âlemin padişahının vasfına böylece başlayıp öncelikle âlemin şiirinin sesine layık olsa ne var!]
6 [Başlangıçta, elimin darbesiyle gönül meydanında yer açtım; öyle ki kalemimin büyüsü, maden baltası olmuştur.]
7 [Talebim, hep gönlün isteğine uygun olarak sandığım gibi oldu; Allah'ın yardımıyla en başta bu, mizacıma ne hoş unvan!]
8 [Ey gönül! Gafil olma; kul, Allah'tan ne dilerse (dilesin), yine de (Allah) öncelikle onun işlerine göre lütufta bulunur.]
9 [Değerinin yüksek olmasını isteyen elbette kendi değerini yükseltir; önce kendi değerini bilmeyen, değerbilir de olmaz.]
10 [Şüphesiz kasidelerin gösterişli beyitlerinde de neticede öncelikle vezirleri vasfettim.]

11. Nev-be-nev baʿżı kibāruñ da ḫod evṣāfında ben
Vādī-i naẓm içre oldum behr-i aḳrān ibtidā

Herçi-bād-ābād dėyü ḫūbān vaṣfın eyledüm
Yād ėde dėyü beni raḥmetle yārān ibtidā

13. Geh rubāʿī gāh müfred gāh tārīḫ baṣt ile
Elf-nāmeyle bu naẓmum buldı pāyān ibtidā

Külli sırrin cāveze'l-iṣneyni ṣāʿ naẓmı ile
Nakşiyā naẓm eyledüm tertīb-i dīvān ibtidā

[ĠAZELİYYĀT]

Fī-Ḥarfi'l-Elif

164.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā Resūlu'llāh saña taʿẓīm içün ḳıldı ʿaṭā
Mā-teḳaddemden ḳamu eşyāyı ḫalḳ ėdüp Ḫudā

---

11 [Başlangıçta ben, şiir vadisi içinde bazı büyüklerin de yeni yeni vasıflarını (anlatmada) akrandan fazla geldim.]

12 [Öncelikle, dostlar beni rahmetle anar diye "Ne olursa olsun!" diyerek güzelleri vasfettim.]

13 basṭ: baṣt P. (İmla gereği değiştirildi.) [Bazen rubai bazen müfret bazen tarihle sözü uzattım; başlangıçtaki bu şiirim "elif-nâme" ile son buldu.]

14 [Ey Nakşî! En başta "Külli sırrin câveze'l-isneyni şâ' (İkiyi aşan her sır yayılır)." dizesiyle divan tertip ederek şiir yazdım.]

164 Y 94[b].

1 [Ey Allah'ın Resul'ü! Allah, (çok) önceleri, bütün varlıkları yaratıp seni yüceltmek için lütfetti.]

Ve Lehu

165.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. ʿĀşıḳlığın āyā nedür ey ʿāşıḳ-ı şeydā
   ʿArż ėt bize göster görelüm gel yed-i beyżā

   ʿIşḳ āyinesi ḥāṣılı rengīn gerekdür
   Ṣāf ėt dili mirʾāt-ṣıfat pāk [u] mücellā

3. Pervāne yaḳar şemʿe vücūdın bu ne sırdur
   Keşf eylemez esrārını bir ferd çü ḳaṭʿā

   Herkes ne bilür ḳadrini ʿışḳuñ ne güherdür
   ʿĀşıḳ aña dėrler ki ola ʿāşıḳ-ı Mevlā

5. Ḫaḳdan gelene rāżī-i dil **Naḳşī** dem-ā-dem
   Ḫayrihi ve şerrihi min Allāhi teʿālā

---

165 Y 94[b].

1 [Ey çılgın âşık! Âşıklığın acaba nasıldır? Gel, bize yed-i beyzâ (beyaz el) göster de görelim!]

2 [Kısacası, aşk aynası renkli olmalıdır; gönlü, ayna gibi temiz ve parlak (olacak şekilde) arındır.]

3 [Pervane, vücudunu mumda yakar, bu ne sırdır! Bunun esrarını bir kimse bile asla anlayamaz.]

4 [Herkes aşkın değerini, nasıl bir inci olduğunu ne bilir! Âşık, Mevlâ âşığı olana derler.]

5 [Nakşî, Allah'tan gelene daima gönülden razıdır; hayır da şer de yüce Allah'tandır.]

Ve Lehu

166.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Nemā-yı ceẕbe-i ḥüsni o şūḫuñ ān-be-ān ġarrā
   K'ėder yek naẓrada biñ mübtelāyı ʿaks-i ʿışḳ-efzā

   Netīce göz ḳamaşur tābiş-i mihr-i cemāline
   Nigeh-bānlıḳ ne ḳābil hīç merām üzre aña zīrā

3. Göñül ālüfte yār āşüfte-meşreb olıcaḳ her ḥīn
   Nėce ṣabr eylesün ʿāşıḳ k'ola maḥbūbı müsteẖnā

   Suḫan-güluḳdan ancaḳ maḳṣadum aḫẕ-ı duʿā içün
   Bir āṯārum ḳala ʿālemde dėyü eyledüm inşā

5. Ḫudādan devlet-i āḫretdür ancaḳ maṭlabum **Nakşī**
   Ki zīrā evvel [ü] encām fenādur devlet-i dünyā

---

166 Y 94[b].

1 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) // k'ėder: ki ėder P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O şuh sevgilinin güzelliğideki çekici artış anbean parlaktır; öyle ki o, tek bakışta bin âşığı aşkın artışından çarpılmışa çevirir.]

2 [Neticede onun güzellik güneşinin parlaklığından göz kamaşır; bundan dolayı ona istenen şekilde bakmak hiç mümkün mü!]

3 k'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Gönül sırnaşık, sevgili de her an oynak olunca sevgilisi benzersiz olan âşık nasıl sabretsin?]

4 [Söz söyleme amacım yalnızca şu: "Âlemde dua almak için bir eserim kalsın." diye yazdım.]

5 [Ey Nakşî! Allah'tan dileğim yalnızca ahirette mutluluktur; çünkü dünya mutluluğu baştan sona fânidir.]

Ve Lehu

167.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dil-berā bu cebhe-i ān ṣunʿ-ı Yezdāndur saña
Dil-rübālıḳ ʿişve-perverlik kemā-kāndur saña

Bildi noḳṣānın meh-i nev mihr-i ruḫsāruñ görüp
Şerm-ile şeb-tā-seḥer meftūn u ḥayrāndur saña

3. Öyle dil-keş şūḫ-ı müsteşnā perīveşsin ki sen
ʿĀlem [ü] dünyā dil-i āşüfte-sāmāndur saña

Şöyle memdūḥ-ı cihānsın ḥüsn-i ḫulḳ ile ʿaceb
Zümre-i ḫūbān daḫı ez-cümle şuʿbāndur saña

5. Ḥāṣılı gökde melek yėrde beşer biñ cān ile
ʿĀşıḳ-ı ser-germ [ü] ḫaclet-ḫīz -i el-āndur saña

Olma cevr-efzā ġurūr-ı ḥüsn-ile ey kebg-i nāz
Ehl-i ʿışḳa kim hemīn bādī-i ʿunvāndur saña

---

167 Y 95[a].

1 [Ey gönül alan sevgili! Sendeki bu güzel yüz, Allah'ın eseridir; gönül kapmak ve nazı sevmek sende eskiden beri vardır.]

2 [Yeni ay, senin yüzünün güneşini görüp kendi eksikliğini anladı; geceden sabaha kadar utanç içinde sana tutkun ve hayrandır.]

3 [Sen gönlü çeken öyle benzersiz bir şuhsun ki dünya âlemin gönlü, seni güçlü (bir sevgiyle) çıldırıcasına sever.]

4 [Yaratılış güzelliğiyle, dünyada şaşılacak şekilde öyle övülürsün ki güzeller topluluğu bile bütünüyle sana âşıktır.]

5 [Kısacası gökde melek, yerde insan (yani herkes) şimdi bin canla sana utanmış ve sarhoş (birer) âşıktır.]

6 [Ey nazlı keklik! Güzelliğine aldanıp âşıklara eziyetini artırma; bu, senin için her zaman şöhret sebebidir.]

7. Ṭurra-i pür-pīçüñe dil-bend olalı **Nakşi**yā
Vaṣf-ı ḥüsn-i dil-firībüñle ġazel-ḫᵛāndur saña

Fī-Ḥarfi'l-Bā'

168.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i faḫr-ı dü-ʿālemgin ʿafıv yā Rab
ʿİnāyātuñla bu **Nakşī**nüñ ėt cürmin ʿafıv yā Rab

Ve Lehu

169.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Herkesüñ gönli murādın eyle iḥsān yā Mücīb
Senden olur çün ḳamu bīmāra dermān yā Mücīb

Biñ bir ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün olsun el-emān
Ṣoñ nefesde ḳıl benüm ḳalbüm pür-imān yā Mücīb

---

7 [Nakşî senin kıvrım kıvrım kâkülüne gönül bağladığından beri, gönül aldatan güzelliğinin vasfıyla sana gazel okur.]

168 Y 96[a].

1 [Ya Rabbi! İki âlemin övüncü olan hazretin hakkı için affet. Ya Rabbi! yardımlarınla bu Nakşî'nin suçunu affet.]

169 Y 96[a]. (96[a]nın sonunda yer alan"Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 170. şiir 96[b]ye yazılmış ve 96[b]de, şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Ey duaları kabul eden Allah! Herkesin gönlünün istediğini bağışla; çünkü bütün hastalara derman senden gelir.]

2 [Ey duaları kabul eden Allah, aman! Binbir büyük isminin hakkı için olsun, son nefeste benim kalbimi imanla doldur.]

3. Ḥaddi yoḳ ėtdügüm ʿiṣyāna muḳırram ḫod müdām
Līk olur senden meded ʿafvına fermān yā Mücīb

İki yüz yigirmi dört biñ enbiyā ḥürmetine
Ḳılma maḥşerde ḳuluñ rüsvā-yı iḫvān yā Mücīb

5. Çār-yār-ı bā-ṣafā maḥżā gürūh-ı evliyā
Ḥaḳḳına eyle kemīneñ şād u ḫandān yā Mücīb

Bā-ḫuṣūṣ sulṭān-ı kevneyn olan Aḥmed ʿışḳına
Ėtme ben bī-ṭāḳati nīrāna şāyān yā Mücīb

7. Sen ʿināyet ėtmez iseñ **Naḳşī-i Eyyūbī**ye
Kime ėtsün ḥālin istīzān o giryān yā Mücīb

Ve Lehu

170.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Eylemem ḳand-ı nebāt olsa daḫı meyl-i şarāb
Leb-i dil-berle çıḳar ẕevḳ u ṣafā-yı mey-i nāb

---

3 [Ey duaları kabul eden Allah! Ettiğim isyanın sınırı olmadığını daima kendim de kabul ederim; ama senden de yardım olarak onların affına emir gelir.]

4 [Ey duaları kabul eden Allah! İki yüz yirmi dört bin peygamber hürmetine, bu kulunu mahşerde kardeşler arasında rezil rüsva etme.]

5 [Ey duaları kabul eden Allah! Sadece dört temiz dost (halife) ile ermişler topluluğu hakkına, bu hakirini sevindir ve güldür.]

6 [Ey duaları kabul eden Allah! Özellikle de iki âlem sultanı olan Ahmed (a.s.) aşkına, ben güçsüze cehennemi layık görme!]

7 [Ey duaları kabul eden Allah! Sen, Nakşî-i Eyyûbî'ye sen yardım etmezsen o ağlayan (kul), hâlini kime danışsın?]

170 Y 96[b].

1 [Nöbet şekeri bile olsa şaraba ilgi göstermem; saf şarabın zevk ve sefası, dilber dudağıyla çıkar.]

Şekeristāna döner ḫāme-i pür-zīb-i ḫayāl
Lebini yād ėde çün ʿāşıḳ-ı bī-ṭāḳat [ü] tāb

3. Būs-ı laʿl-i leb-i dil-dāra hevesnāk olmış
Şehd-i bādām ėder ḫˇāhiş [ü] şevḳın işrāb

Ṭabla-i himmete baḳ daġ-ı derūndur çarḫa
Rīze-i ḳand sitāre vü ʿaḳīde meh-tāb

5. Ḥalḳa-i bezme girüp pīr-i muġānuñ demine
Nakşiyā ẕevḳ ėdelüm tā olıcaḳ mest ü ḫarāb

Ve Lehu

171.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bir büt-i ʿişve-nümā şūḫ perī ʿālī-cenāb
Ėtdi dil mülkini bir nīm-nigāhıyla ḫarāb

Zülf-i pür-çīni gibi ʿaḳlumı tālān ėderek
Fikr-i vaṣlı ḫam ėdüp ḳāmetüm oldum bī-tāb

3. Giryeden ḫālī olaydı dėyü şeb-tābe-seḥer
İntiẓār çekmededür gelmek içün dīdeye ḫˇāb

---

2 [Dermansız ve güçsüz âşık, onun dudağını anarsa hayalin süs dolu kalemi, şeker kamışlığına döner.]
3 [Badem balı, sevgilinin dudak denen lalini öpmeye heveslenmiş, istek ve şevkini kapalı olarak anlatır.]
4 [Gayret denen tepsiye bak! O, göğün gönül yarasıdır (güneştir); şeker parçacıkları yıldız, akide (şekeri) ise mehtaptır.]
5 ḫalḳa: ḫalḳa P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Meclisin (oturma) halkasına girip, meyhanecilerin en yaşlısının şarabı ile sarhoş olup yıkılıncaya kadar zevk sürelim.]

171 Y 96^{b}.
1 [Nazlanan bir put, yüksek ruhlu şuh bir peri; gönül ülkesini yarım bir bakışıyla yıktı.]
2 [Ona kavuşma fikri, aklımı kıvrımlarla dolu saçı gibi talan ederek boyumu eğdi, güçsüz kaldım.]
3 [Uyku, "Gözyaşı (gözü bir an) boş bıraksaydı..." diyerek göze gelmek için geceden sabaha kadar beklemektedir.]

Bādenüñ nāmını yād eylemez idüm lākin
Dėmiş erbāb-ı dil anuñ adına defʿ-i ḥicāb

5. Yansa yaḳılsa o mehden n'ola **Nakşī** zīrā
Āteş-i ʿışḳı ile laḫt-ı ciger oldı kebāb

Ve Lehu

172.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nā-gehān medʿuv olup yāra bir aḫşama ḳarīb
Leyle-i ḳadr idi gūyā şeb-i bayrāma ḳarīb

Söyledüm ḥāl-i dil-i zārumı bir bir maḫfī
Ṣarılup ṣarmaşup ol naḫl-i gül-endāma ḳarīb

3. Yāruñ iskān ėdüben çīn-i cebīnin gördüm
Bir bölük Hindī-durur dīde-i bādāma ḳarīb

Yazmaġa ḥāl-i derūnum ḳara ḳanlar dökerek
Çeşm-i merdüm gibi eşʿāra düşüp ḫāme ḳarīb

---

4 [Şarabın adını anmazdım ama gönül erbabı onun adına "utanmayı ortadan kaldıran" demiş.]
5 [Nakşî, o ay gibi sevgiliden dolayı yansa yakılsa ne var! Çünkü ciğerinin köşesi, onun aşkının ateşiyle kebap oldu.]

172 Y 96[b]-97[a].
1 [Ansızın bir sevgili tarafından akşama yakın davet edildim; bu, sanki bayram gecesine yakın bir Kadir Gecesi'ydi.]
2 [O gül endamlı fidana yakından sarılıp onunla sarmaş dolaş oldum, dermansız gönlümün hâlini gizlice bir bir söyledim.]
3 [Sevgili oturunca onun çatık kaşlarını gördüm; onlar, badem gözlere yakın bir bölük Hindu'dur.]
4 [Kalem, gönlümün hâlini yazmak için göz bebeği gibi kara kanlar dökerek, yakında kendini şiirlere kaptırıp (gitti).]

5. **Nakşī** ʿālem işidüp oldı ḫamūş ez-cümle
Ser-güẕeştüm işidüp dėdiler encāma ḳarīb

Ve Lehu

173.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bendesin terk eyleyüp ol dil-ber-i ʿālī-cenāb
Ġayra māʾil olmış āyā nemden ėtmiş ictināb

Dil vėrüp kendi gibi bir mehveşe ol mihr-i nāz
Rū-be-rū güyā muḳābil oldı māh [u] āfitāb

3. Yalıñuz bir ben degül şerm ile ḫayrān rüyına
Her gören eyler der-i ʿışḳına elbet intisāb

Būte-i cismüm ḫadeng-i cevr-i dil-dūzı ile
Āḫir ol ḳaşı kemān ėtdi ḫarāb-ender-ḫarāb

5. Ẕerreveş ʿuşşāḳı **Nakşī** ėtmede pā-māl-ı ʿışḳ
Var ise ol mihr-i ḫüsnüñ māderidür māh-tāb

---

5 [Ey Nakşî! Âlem (bunu) işitip sustu; hepsi maceramı işitip "Sonu yakındır!" dedi.]

173 Y 97[a].

1 [Gönlü alan o şerefli sevgili, kölesini terk edip başkalarına ilgi duymuş; acaba neyimden sakınmış?]

2 [O naz güneşi kendi gibi bir aya gönül verdi, sanki ay ve güneş yüz yüze, karşı karşıya geldi.]

3 [Onun yüzüne utanarak hayran kalan bir ben değilim; her gören, onun aşk kapısına elbette kapılanır.]

4 [O kaşı yay, bedenimin potasını gönül delen eziyet okuyla sonunda büsbütün yıprattı.]

5 ẕerreveş: zerreveş P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! O, âşıkları zerre gibi, aşkın ayakları altına almaktadır; galiba o güzellik güneşinin annesi, mehtaptır (ay ışığıdır).]

Ve Lehu

174.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bir yėre gelse ʿilāc-āverde-i reʾy-i ṭabīb
   Olmaz ehl-i derde Ḥaḳdan ġayrıdan dermān naṣīb

   ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ ėdüp rāh-ı mecāzdan ictināb
   Meslek-i şevḳ-ı ḥaḳīḳatde gerek fiʿl-i ėdīb

3. Ḥaḳka ṣıdḳ üzre tevekkül-tām dil-i ʿārif olan
   Vāṣıl-ı maḳṣūd olur maḥrūm ḳalmaz ʿan-ḳarīb

   Olsa da āzürde ol kebg-i ḫırāmdan ʿışḳ-ıla
   Yine sī-murġ-ı emel bir lānede olur şikīb

5. Ez-dil ü cān şevḳ-ıla sevdüm ḥabīb-i Īzidi
   Ḳo dėsün ehl-i dil olmış **Nakşī** Mevlāya ḳarīb

---

174 Y 97[a].

1 [Tabibin tedbirinin getirdiği ilaçlar bir araya gelse de dertlilere Allah'tan başkasıdan derman nasip olmaz.]

2 [Doğru âşık, mecaz yolundan sakınır; edeplinin işi, gerçeğin şevk yolunda olmaktır.]

3 [İşini Allah'a doğrulukla, tam anlamıyla bırakan ve gönlü anlayışlı olan, yakında istenene kavuşur; mahrum kalmaz.]

4 [Amaç denen simurg, o keklik salınışlıdan incinse de yine aşkla bir yuvada sabreder.]

5 [Allah'ın sevgilisini gönül ve candan şevkle sevdim. Bırak da gönül erbabı "Nakşî, Allah'a yakın olmuş." desin.]

Fī-Ḥarfi't-Tā'

175.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Yā Rab umaram senden ebed luṭf u ʿināyet
   Dünyāda vü ʿuḳbāda baña eyle ḥimāyet

Ve Lehu

176.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bālāya gözüm atmaz idi ṣu-yı maḥabbet
   Dil olmasa ʿışḳ ile terāzū-yı maḥabbet

   Ferhād-ı ḫayālem ki o şīrīn-ḥarekāta
   Hem-rāh olur āhumla maʿan cū-yı maḥabbet

3. Gül-būs-ı ruḫı şevḳına bülbülken o şūḫuñ
   Mest ėtdi dilüm şemme-i ḫoş-bū-yı maḥabbet

   Tesḫīr içün ehl-i dili mānend-i ḥamā'il
   Girmiş o mehüñ destine bāzū-yı maḥabbet

---

175 Y 97[a].
1 [Ya Rabbi! Senden ebediyyen lütuf ve yardım umarım; dünya ve ahirette beni koruma altına al.]
176 Y 97[a]-97[b].
1 [Gönül, aşkla bir sevda terazisi olmasa aşk suyu, gözümü yükseğe dikmezdi.]
2 [Ben hayal Ferhad'ıyım; öyle ki aşk ırmağı, o şirin tavırlıya ahımla birlikte yoldaş olur.]
3 [Ben, o şuhun yanağının gülünden öpme şevkiyle bülbülken aşkın hoş kokusunun pek azı (bile) gönlümü sarhoş etti.]
4 [Aşk pazusu, gönül erbabına boyun eğdirmek için o "ay"ın eline muska gibi geçmiş.}

5. Siḥr-āver-i ʿışḳ iken ʿaceb **Naḳşī**-i zārı
Bī-tāb u tüvān eyledi dārū-yı maḥabbet

Ve Lehu

177.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Dil derdini ʿarż ėtmege dil-dāra ne ḥācet
Bülbül-ṣıfat efġān ile gülzāra ne ḥācet

ʿĀşıḳ aña dėrler k'ola yār emrine bende
Dūş olmaġa endīşe-i efkāra ne ḥācet

3. Şemʿ-i ruḫuñ ārzūsı ile oldı şerernāk
Pervāne gibi yanmaġa dil nāra ne ḥācet

Mecnūn ile hem-reng olamam baḫṣ-ı vefāda
Bir Leylī içün olmaġa āvāre ne ḥācet

5. Ümmīd-i viṣāl eyleyicek **Naḳşī** çün ol yār
Gördin ki sükūt eyledi iḳrāra ne ḥācet

---

5 [Ne tuhaf! (Nakşî) aşkın büyücüsüyken aşk ilacı, inleyen Nakşî'yi güçsüz ve dermansız bıraktı.]

177 Y 97[b].

1 gülzār: gülz̲ār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönül derdini, gönlü alan sevgiliye bildirmeye ne gerek var! Bülbül gibi, gül bahçesine feryada ne gerek var!]

2 k'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Âşık diye sevgilinin emrine köle olana derler; (gereksiz) düşüncelerin kaygısına düşmeye ne gerek var!]

3 [Gönül, senin mum yanağının arzusuyla kıvılcımlandı, pervane gibi yanması için ateşe ne gerek var!]

4 [Vefa konusunda Mecnun'la aynı nitelikte olamam; bir Leyla için avare olmaya ne gerek var!]

5 [Ey Nakşî! Sen kavuşmayı ümit edince mademki o sevgilinin sükût ettiğini gördün, (bir de) ikrara ne gerek var!]

Ve Lehu

178.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-berā daʿvet-i ʿuşşāḳa icābet kerem ėt
Bezme nāz ile gelüp bārī biraz cām-ı Cem ėt

Būse-çīn olmaġa dil-teşne iken müşg-i ruḫuñ
Nėçe demdür dėmedüñ luṭf ile bir kerre şem ėt

3. Ey ʿiẕārı gül-i ter tāze-zebān eyle açıl
ʿAndelībān-ı gülistāna gel ʿarż-ı naġam ėt

Yek hemān gel ki raḳīb olmaya āgāh şehā
Gerçi luṭfuñ gibidür sen baña cevr ü sitem ėt

5. Böyle reng olmaz ey āfet dil-i Nakşīye hemān
Maḫfī gel bezmiyetin nāz ile bāġ-ı irem ėt

---

178 Y 97[b].

1 [Ey gönül alan sevgili! Âşıkların davetini kabul etme cömertliğinde bulun; melise nazla gelip bari biraz, Cem'in kadehinden iç.]

2 [Miskli yanağın, öpücükler toplamaya çok istekliyken nice zamandır, lütfedip "(Onu) bir kere kokla." demedin.]

3 [Ey yanağı taze gül! Yeni sözler söyle, açıl! Gel, gül bahçesinin bülbüllerine nağmelerini göster.]

4 [Ey padişah! Tek hemen gel ki rakip anlamasın; gerçi sen bana eziyet ve sitem etsen de (bunlar) lütfun gibidir.]

5 [Ey afet! Böyle hile olmaz; Nakşî'nin gönlüne şimdi gizlice gel, onun meclisini İrem Bağı'na döndür.]

Ve Lehu

179.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿĀşıḳam ben saña gel dil-berüm ʿişveyle rem ėt
   Bir midür kevkebümüz ṭāliʿümüz gör raḳam ėt

   Yoḳladum baḫt-ı dilüm dil-ber ile mefhūmı
   Geldi saʿd aḫterüñüz Zühre ṣafā dem-be-dem ėt

3. Biraz aġlayuban ol şūḫa biraz yalvarı gör
   Belki raḥm ėde o sen çeşmüñi pür-ḫūn [u] nem ėt

   Gerçi cevrüñ baña luṭfuñ gibidür dėdüm ise
   Böyle her dem dėmedüm cevr [ü] sitem ey ṣanem ėt

5. Çoḳ cefā çekdi bu **Nakşī** reh-i ʿışḳuñda şehā
   Kim dėdiyse saña ol sen aña luṭf u kerem ėt

---

179 Y 98[a].

1 ʿişveyle: ʿişve ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Ey gönül alan sevgilim! Ben sana âşığım; gel, nazla titre! Yıldızımız, talihimiz bir midir, gör de hesapla / yaz.]

2 [Gönül alan sevgiliyle gönlümün bahtını yokladım, anlaşılan (şu): Uğurlu yıldızınız Zühre çıktı, daima sefa sürün.]

3 [O şuha ağlayarak biraz yalvaradur, sen gözünü kan ve nemle doldur, o belki merhamet eder.]

4 [Ey put! Gerçi "Eziyetin bana lütfun gibidir." dedimse "Böyle her an eziyet ve sitem et." demedim!]

5 [Ey padişah! O, sana kendisine lütuf ve cömertlikte bulunmanı söylediyse de bu Nakşî, senin aşkının yolunda çok sıkıntı çekti.]

[Ve Lehu]

180.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey żiyā-yı neyyir-i nās pādişāh-ı kāʾināt
   V'ey veliyy-i niʿmet-i āfāḳa maḥż-ı iltifāt

   ʿAdl-ile olduñ mizāc-ı devlete yektā ḥakīm
   Küḥl-i luṭfuñ oldı çeşm-i ʿāleme ʿaynü'l-ḥayāt

3. Ṭavr-ı ḥükm-āverle oldı şöyle maḥsūd-ı cihān
   Kim vüfūr-ı şefḳatüñdür herkese şevḳ-ı necāt

   Ḥilm-ile maḳbūl-i ʿindü'n-nās memdūḥü'l-cinān
   Olduñ el-ḥaḳḳ ey belīġ-i ẕāt-ı ġarrā-yı ṣıfāt

5. Nakşī-i muḫliṣ ṣenā-gūya ḥuḳūḳ-ı refḳ ile
   Ėde Ḥaḳ ʿömrüñ füzūn ḳılduñ vüfūr-ı iltifāt

---

180 Y 98[a].

1 [Ey insanların güneş ışığı, kâinatın padişahı! Ve ey ufukların (dünyanın) velinimeti, iltifatın ta kendisi!]

2 [Adaletle, devletin tabiatına eşsiz bir hekim oldun; senin lütfunun sürmesi, âlemin gözüne hayat kaynağı oldu.]

3 [Hükmeden tavrınla dünyaca öyle kıskanıldın ki herkese kurtuluş şevki (veren), senin bol şefkatindir.]

4 [Ey sıfatları gösterişli olan yeterli zat! Gerçekten yumuşak huylulukla insanların katında kabul gören, dünyaca övülen (bir zat) oldun.]

5 [Övgü söyleyen, dostluğu samimi Nakşî'ye (aradaki) arkadaşlık hukuku (için) çok iltifat ettin; Allah senin ömrünü uzatsın!]

[Fī-Ḥarfi'ş-Ṣād]

181.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sensin ey faḫr-ı cihān ḥaḳḳ-ı edāya bāʿiṣ
   Ḳıl şefāʿat baña ol Ḥaḳdan ʿaṭāya bāʿiṣ

182.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Cānā baña āyā n'ola nāz ėtmege bāʿiṣ
   ʿUşşāḳa olur nāz niyāz ėtmege bāʿiṣ

   Bīgāne-ṣıfat terk ėdüp āh ʿāşıḳ-ı zāruñ
   Aġyārı ʿaceb maḥrem-i rāz ėtmege bāʿiṣ

3. Çoḳ luṭf ėder olduñ giderek zāhid-i dūna
   Vechi ne efendim bize az ėtmege bāʿiṣ

   Peyrevlik ėdersin naġamı cevr ü cefādan
   Lāyıḳ mı baña bu sözi sāz ėtmege bāʾiṣ

---

181 Y 99[a].
[1] [Ey kâinatın övüncü! Hakkı yerine getirmeye sebep sensin, bana Allah'ın lütfuna vesile olan o şefaati et.]
182 Y 99[a].
[1] n'ola: ne ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Ey can! Bana nazlanmana sebep acaba nedir? Naz etmek, âşıkların yalvarmasına sebep olur.]
[2] [Ah! Dermansız âşığını yabancı gibi terk edip başkalarını sırrına ortak etmenin sebebi acaba (nedir)!]
[3] [Efendim! Alçak kaba sofuya giderek çok lütfeder oldun, bize az (lütf)etmenin sebebi nedir?]
[4] [Nağmeleri eziyet ve sıkıntıya uydurursun (bağlarsın); bu sözü bana saza çevirme sebebin uygun mı?]

5. Bikr-i suḫanuñ **Nakşī** güzel görse ėder reşk
Şāyeste ʿarūs üzre cihāz ėtmege bāʿiş

Ve Lehu

183.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Günde biñ kerre yemīn eylesem olmam ḥāniş
Çün ḥabībine benüm ʿışḳuma Ḥaḳdur bāʿiş

Naṣṣ ile midḥat-i ẕātın bize terfīʿ-i meniş
Böyle ẕikr ėtmededür ehl-i ʿulūm-ı ḥādiş

3. Dünyevī uḫrevī redd ėtmeye ʿışḳından İlāh
Ḫod bu sevdāya dil ü cān ile oldum ḥāriş

Beyt-i vāḥidle raḳīb oldı çün ʿālī ḥaḳḳa
Ṯāniyā ben de bu bābda aña oldum ṯālis

5. ʿĀşıḳam dėyü Resūline Ḫudānuñ **Nakşī**
Günde biñ kerre yemīn eylesem olmam ḥāniş

---

5 [Nakşî senin el değmemiş / yeni sözünü güzel görse kıskanır; (onu) gelin üzerine ceyiz yapma sebebin yerindedir.]

183 Y 99[a].

1 [Günde bin kere yemin etsem de yeminimden dönmem; çünkü benim (Allah'ın) sevgilisine olan aşkıma sebep Allah'tır.]

2 [Kesin bir hükümle, onun zatının övgüsü bizim mizacımızı yükseltir; hadis ilimlerinden / yeni çıkan ilimlerden anlayanlar, böyle demektedir.]

3 [Allah dünya ve ahirette beni onun aşkından geri çevirmesin; bizzat bu sevdaya gönül ve candan aşırı istek duydum.]

4 [Ey Sânî / ikinci! Mademki rakip, gerçekten tek beyitle 'Âlî / en yüce oldu; ben de bu konuda ona üçüncü oldum.]

5 [Ey Nakşî! Günde bin kere "Allah'ın Resul'üne âşığım." diye yemin etsem de yeminimden dönmem.]

Fī-Ḥarfi'l-Cīm

184.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā İlāhī kerem ėt fiʿl-i tebāhumdan geç
   ʿAfv u luṭfuñla benüm cümle günāhumdan geç

[Ve Lehu]

185.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Göñül ġayrı o şūḫ-ı ʿişve-cū fitne-nümādan geç
   Miṣāl-i ʿandelīb gülşende bīhūde fezādan geç

   ʿAceb olmaz bir işdür vaʿd-i vaṣl-ı yār ʿuşşāḳa
   Netīce fehm ėt ol sevdā-yı ḫām [u] nā-becādan geç

3. Hevā-yı nefse tābiʿ olma mānend-i ġurāb ey dil
   Ḳanāʿat küncine ol būmveş ḳāniʿ hevādan geç

---

184 Y 99[a].

1 [Allah'ım! Cömert davran, berbat işlerimin üstünde durma; af ve lütfunla, benim hiçbir günahımın üstünde durma.]

185 Y 99[a]-99[b].

1 [Ey gönül! Artık o kışkırtıcı, nazlı şuhtan vazgeç. Gül bahçesinde bülbül gibi boşuna gökte (dolaşmaktan) vazgeç.]

2 [Sevgilin kavuşma vaadi, āşıklar için ne olmaz bir iştir! Sonuçta düşün de o ham ve yersiz sevdadan vazgeç.]

3 [Ey gönül! Karga gibi, benliğin heveslerine uyma; baykuş gibi, yetinme köşesiyle yetin, heveslerden vazgeç!]

Ṭarīḳ-i ehl-i ḥāle sālik ol saʿy-ı ḥaḳīḳatle
Yüri rāh-ı mecāza vāṣıl olma māsivādan geç

5. Der-i Tevvāba yüz ṭut rızḳın andan çün olur ṣādır
Dem-ā-dem ʿārif iseñ bāb-ı ġayra ilticādan geç

Ėrem dėrseñ eger ser-menzil-i maḳṣūda ʿışḳ ile
Semend-i ṣıdḳ ile sen ʿarṣa-i çirk ü riyādan geç

7. Bu fānī ḫānḳāhda mürşid-i ʿışḳ olmaḳ isterseñ
Ḫaṭarnāk-ı baḳāyı fikr ėdüp **Naḳşī** fenādan geç

Ve Lehu

186.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Eylemek dil-dāra dāʾim ʿışḳ ile iḳdām güç
Almaġa āġūş-ı vaṣla ol şehi mādām güç

Pārs göñüllü bir perī-rū kim ebirden nem ḳapar
ʿArż-ı kām ėtmek degül bir ḥarf aña ibrām güç

---

4 [Hâl erbabının yoluna gir; gerçeğin gayretiyle yürü; mecazın yoluna ulaşma, Allah'tan başka her şeyden vazgeç.]
5 [Yüzünü, tövbeleri kabul eden Allah'ın kapısına çevir çünkü rızkın ondan çıkar. Anlayışlıysan başka kapıya sığınmaktan her zaman vazgeç.]
6 [Eğer sen amacın konağına aşkla erişeyim dersen doğruluğun çevik atıyla kir ve ikiyüzlülük arsasından vazgeç.]
7 [Bu geçici tekkede, aşk şeyhi olmak istersen ebedî (âlemin) korkusunu düşünüp geçici olandan vazgeç.]

186 Y 99[b].
1 [Mademki o padişahı kavuşma kucağına almak güç, gönül alan sevgili için aşkla daima çalışmak da güç.]
2 [O, pars gönüllü bir peri yüzlüdür, buluttan nem kapar. Ona istek bildirmek değil, bir sözle ısrar (bile) güç.]

3. Dil-firībāne-edā meşhūr-ı āfāḳ-ı cihān
Ol büt-i ser-keş cefā-cū dil-bere ikrām güç

Rū-be-rū olsa da ʿāşıḳ ol sitemkāra çi-sūd
Būse-çīn olmaḳ niyāzı gelse biñ bayrām güç

5. Kār-ı evvelde rüsūmı Nakşiyā āsān-durur
Āh kim ḫamyāze bār-ı ʿışḳ ile encām güç

Ve Lehu

187.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḫadeng-i ʿışḳına ol ḳaşı yanuñ oldı dil āmāc
Ḳoluna ḳuvvet olsun ėtdi ġamdan ḫāṭırum iḫrāc

Ḳurup şaṭranc baḫşin yek vişāle ben aña yüz zer
O at sürdükçe ben rūḥ ḫānesinden ėtdüm istiḫrāc

3. Muḳābil ruḫlar ile hep piyāde ḳaldı teng ol ḥīn
Sürüp ṣaġ fīl ile ṣol fīli ḳıldum cümlesin ṭārāc

---

3 [O; gönül aldatıcı tarza sahip, dünyaca meşhur. O eziyet edici, dikbaşlı, gönül alan, put gibi sevgiliye ikramda bulunmak güç.]
4 [Âşık, o sitemkârla yüz yüze olsa da ne fayda eder! Bin bayram gelse de ondan öpücük alma yalvarışı güç.]
5 [Ey Nakşî! İşin başında (aşkın) usulü kolaydır. Ah, (işin) sonuda aşkın yüküyle usanmak güç!]

187 Y 99[b]-100[a].
1 "ḳoluna" P'de bu şekilde yazılmıştır. [Gönül, o kaşı yayın aşk okuna hedef oldu; onun koluna kuvvet gelsin, gönlümden kederi çıkardı.]
2 [Ben, satrançta bir kavuşma için onunla yüz altına iddiaya girdim; o, at sürdükçe ben, ruh hanesinden (bölümünden) çıktım.]
3 [Karşısındaki ruhlar ile o anda piyade hep darda kaldı; sağ fille sol fili sürüp hepsini yağmaladım.]

Yek-ā-yek düşicek ferz ferze merdāne bir at sürdüm
Çün ėtdüm şāhını māt oldı beynel açmaza muḥtāc

5. Bir oyun ėtdüm o şūh nerd-figen cevr-āvere **Naḳşī**
Ki ol ḥayretde ḳaldı ben ėrüp manṣūba çün leclāc

[Ve Lehu]

188.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Elā ey pādişāh-ı rubʿ-ı meskūn ʿāleme ser-tāc
Ḫadeng-i ḳahruña her-çend bir ʿudvān ola āmāc

O rütbe maẓhar-ı tevfīḳ-i ʿavn-ı Ḥaḳḳ ola ẕātuñ
Ki şarḳdan ġarba dek ḫalḳ reʾy [ü] dāduña ola muḥtāc

3. Tefeʾʾül eyledüm ṣıdḳ üzre bu naẓm-ı dür-efşānum
Ẓuhūra bi'l-bedāhe geldi bu vādī çün istiḫrāc

Hemīşe seyfüñi ḳāṭıʿ livāñ manṣūr ėde Allāh
Kim ʿadl üzre alasuñ cümle düşmenden ḫarāc u bāc

---

4 [Ferz (vezir) ferze, teke tek denk düşünce mertçe bir at sürdüm; şahını mat ettiğim için beynel (at çatalı) açmaza muhtaç oldu.]

5 [Ey Nakşî! O tavla atan şuh zalime bir oyun oynadım; öyle ki ben Leclâc gibi, açmaza erişirken o, hayrette kaldı.]

188 Y 100[a].

1 [Ey dünyanın kara olan dörtte birlik kısmının padişahı, âlemin baş tacı! Senin kahır okuna her zaman bir düşman hedef olsun.]

2 [Zatın, Allah'ın yardımına o derece erişsin ki doğudan batıya kadar, halk senin tedbir ve adaletine muhtaç olsun.]

3 (P'de beyit sonradan düzeltilmiş,üzeri çizilmiş olan "eylerem" kelimesinin üst tarafına "eyledüm" kelimesi not edilmiştir.) [İnci saçan bu şiirimle doğruluk üzere fal baktım; bu vadi, mana çıkarır gibi ansızın göründü.]

4 [Allah daima senin kılıcını keskin, sancağını yardıma erişmiş kılsın; öyle ki bütün düşmanlardan adaletle vergi ve harç alasın.]

5. Zebān-ı el-emān ile vère ḳalʿaların cümle
Ṭola cünd-i Müselmān ola ceyş-i müşrikīn iḫrāc

Ṭamaşvār u Varādīn Evresek? Pūçīn Būdīn Yanıḳ
Varāt Beç Ḳızıl Elmada bula tā emri istirvāc

7. Ola māt-āver-i şaṭranc-ı ḥüzn-ālūd heme ʿudvān
Sen ol manṣūbe-i nuṣretde dāʾim heykel-i leclāc

Ḫudā baḫş eyleyüp nesl-i necībüñ eyleye bāḳī
ʿAdāletle bu devletde bi-ḥaḳḳ-ı leyle-i miʿrāc

9. Hemān Ḥaḳ pādişāhuñ dāʾimā mesrūr ède **Nakşî**
Ḳudūm-ı ḫidmetinde sen de durma böyle gevher ṣaç

Fī-Ḥarfi'l-Ḥāʾ

189.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā Rab ètdükde o dem luṭfuñ ile ḥāli melīḥ
Ḫalḳ-ı maḥşer dèye yarın baña efʿāli melīḥ

---

5 [Hepsi aman dileyerek kalelerini (sana) versin; müşrik ordusu dışarı atılsın, (kaleler) Müslüman askerlerle dolsun.]

6 [Tamaşvar, Varadin, Evresek, Puçin, Budin, Yanık, Varat, Beç (derken) onun emri, Kızıl Elma'ya kadar geçerlilik kazansın.]

7 [Düşman, hep hüzne bulaşma satrancında mat olsun; sen, yardım mansubesinde (açmazında) daima Leclac taşı ol.]

8 [Allah, lütfedip Miraç Gecesi'nin hakkına senin temiz soyunu adaletle bu devlette ebedî kılsın.]

9 [Ey Nakşî! Allah, senin padişahını daima böylece sevindirsin; sen de durma, onun hizmetine ayak basarak böyle mücevher saç.]

189 Y 100[b].

1 [Ya Rabbi! Sen, lütfunla (bulunduğum) hâli güzelleştirince mahşer halkı, o an (yani) yarın bana "İşleri güzel!" desin.]

190.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ėde ol āfet-i nāz-āveri Bārī ıṣlāḥ
   K'ėtdi keştī-i ġam-ı ʿışḳına gönlüm mellāḥ

   Cınbız-āverde ġażab-rīz olup ḫaṭṭ-ı ruḫın
   ʿArż-ı ḥüsn içün ėder heftede üç gün perdāḥ

3. Daḫme-i naẓmuma ḳufl-i emeli ʿuḳde ḳılup
   Eyledüm ṭılsım aña gönlümi bihter miftāḥ

   [Dürer-e]fzā-yı kelām olup o meh-rūya hemān
   Diñlemez şerḥ-i dil ėtdüm çü kitāb-ı Mışbāḥ

5. Hele zāhid-meniş Allāhı severseñ **Nakşī**
   Vaṣl-ı yāra ėricek redd ėdüp olma küstāḥ

---

190 Y 100[b]. (Bu gazel, P'de der-kenar şeklinde yazılmıştır.)

1 [Allah, o nazlı afeti ıslah etsin; çünkü aşkının kaygı gemisine gönlümü kaptan yaptı.]

2 [Cımbız getiren, gazap saçar; yanağındaki tüyleri, senin güzelliğini göstermek için haftada üç gün parlatır / tersine tıraşlar.]

3 [Şiirimin mezarına, amacımın kilidini bağlayıp gönlümü ona en iyi anahtar olan bir sihir kıldım.]

4 [O ay yüzlüye, sözümün incisini böylece saçdım; gönlümü "Mısbah" kitabı gibi anlatttım (ama beni) dinlemez.]

5 [Ey Nakşî! Allah'ı seversen sonunda sevgiliye kavuşunca kaba sofu huyuyla (onu) reddedip küstah olma.]

191.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Seyr ėt o mehüñ ḥüsni temāşāsı müferriḥ
   Ser-tābe-ḳadem şīve-i vālāsı müferriḥ

   Ḫūbīde-i şevḳ-efgeni neẕẕāre-i ʿışḳa
   Memdūḥ-ı cihān dīde-i ḫod-rāsı müferrriḥ

3. Bir kez gören olmaḳda çü biñ cān-ıla ḥayrān
   Ḥüsniyle zihī ḫulḳ-ı müsemmāsı müferriḥ

   Yek naẓrada biñ ʿāşıḳı ḳılsa n'ola dil-bend
   Zīrā o bütüñ naẓra-i īmāsı müferrriḥ

5. Nakşīye hezār defʿa ėder vaʿde-i vuṣlat
   Furṣat düşicek nāz ile ammāsı müferriḥ

---

191 Y 100[b].

1 [Seyret, o ay gibi sevgilinin güzelliğini seyretmek ferahlık vericidir; onun yüce nazları baştan ayağa kadar ferahlık vericidir.]

2 [Aşkın bakışı için şevk kırıcı olan güzelliği, dünyada övülmüştür; (sadece) kendini gören gözü, ferahlık vericidir.]

3 [(Onu) bir kez gören bin canla hayran olduğu için onun güzelliğiyle adlandırılan yaratılışı, ferahlık vericidir, ne hoş!]

4 [O, tek bakışla bin âşığın gönlünü bağlasa ne var! Çünkü o put gibi sevgilinin iması ferahlık vericidir.]

5 [O, Nakşî'ye bin kere, kavuşma sözü verir; (buna) fırsat bulununca nazla "ama"sı (ama diyişi) de ferahlık vericidir.]

Ve Lehu

192.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿĀşıḳ ėtse n'ola sevdügi cüvānı memdūḥ
   Ḥıfẓ-ı cānı gibi tende ėdüp anı memdūḥ

   ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan ḥāṣılı yār esrārın
   Āşikār ėtmez ėder līk nihānī memdūḥ

3. Ehl-i ḥāl olmadadur fikr-i baḳā ḡavfında
   Olur erbāb-ı mecāza çü bu fānī memdūḥ

   Bu meṣeldür ki mezāda vėrüp ʿaḳlın ʿālem
   Herkese yine olup kendi gümānı memdūḥ

5. Şiʿr-i **Naḳşī** bir ʿaceb ʿuḳde-güşādur ki hemīn
   Yed-i erbāb-ı tefeʾʾülde dīvānı memdūḥ

---

192 Y 100[b]-101[a].

1 [Âşık, sevdiği genci (yalnızca) övse (hatta) onu bedende canını korur gibi övse ne var!]

2 [Kısacası sadık âşık olan, sevgilinin sırlarını ortaya çıkarmaz ama gizlice över.]

3 [Hâl erbabı, ebedî (âlem) düşünüp korkmaktadır; mecaz erbabınca ise bu geçici (âlem) övülmektedir.]

4 [Bu atasözüdür: Âlem, aklını açık artırmaya çıkarır; yine herkes kendi şüphesini över.]

5 [Nakşî'nin şiiri, tuhaf bir düğüm çözücüdür; çünkü faldan anlayanların elinde onun divanı her zaman övülür.]

Ve Lehu

193.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ser-be-pā ol serv-i sīm-endāmuñ eṭvārı melīḥ
   Ṭavr u nāzı ḥüsn ü ḫulḳı ṭarz-ı reftārı melīḥ

   Dil-nevāz olduḳça ṭabʿ-ı ʿāşıḳa sükker vėrür
   ʿİşve-perdāz [u] ḥayāt-efzā-yı güftārı melīḥ

3. Egnine çul geyse de zeyn-i libāsın refʿ ėdüp
   Yine ülfet-gerde-i şevḳ-āşinā kārı melīḥ

   Öyle bir ġarrā yegāne dil-firīb ʿuşşāḳ-pesend
   Kim ḫoş-āyende-edā her vażʿ-ı āş̱ārı melīḥ

5. Mū-be-mū naḳşın çıḳardum **Naḳşī** ol meh-peykerüñ
   Naḳş-ı ḫūbān içre vādīsi güzel bārı melīḥ

---

193 Y 101[a].

1 [O gümüş endamlı selvinin tavrıları baştan ayağa güzel; tavır ve nazı, güzellik ve yaratılışı, yürüyüş tarzı şirin.]

2 [Onun hayat veren ve cilve düzen sözleri şirindir; gönlü okşadıkça âşığın mizacına şeker verir.]

3 [Güzellik elbisesini kaldırıp sırtına çul giyse de şevke tanıdık (gelen), alışılmış işleri yine tatlıdır.]

4 [O; âşıklara hoş gelen, öyle gösterişli ve eşsiz bir gönül aldatıcı ki onun tavırları hoşa gider, ortaya koyduğu her eser güzeldir.]

5 [Ey Nakşî! O ay yüzlüyü inceden inceye işledim / resmettim; nakşedilen güzeller içerisinde onun vadisi güzel, mahsulü tatlıdır.]

Fī-Ḥarfi'l-Ḫā'

194.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā Rab ʿafv ėt günehüm eyleme idḫāl-i dūzaḫ
   Cism-i cürm-āverümi eyleme pā-māl-i dūzaḫ

Ve Lehu

195.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Seyr ėt ol sürḫ-i serüñ her ṭavr-ı müsteṉnāsı sürḫ
   Ser-be-pā esbāb-ı zīb [ü] şūḫ [u] ḥüsn-efzāsı sürḫ

   Çār-bāġ-ı Naḫcivānuñ kim añar pesserlerin
   Kim Sitānbūl ḫāki ol şūḫuñ ruḫ-ı zībāsı sürḫ

3. Ḳıpḳızıl dīvānesi olsa n'ola biñ ehl-i ʿışḳ
   Bir perīveşdür ki her telde yed-i ṭūlāsı sürḫ

---

194 Y 101[a].

1 [Ya Rabbi! Günahımı affet, (beni) cehenneme dâhil etme. Suç işleyen bedenimi, cehennemin ayakları altına aldırma.]

195 Y 101[a].

1 [Seyret, o kırmızı başlının ender görülen her tavrı kırmızı! Güzelliği artıran şuh ve kırmızı elbisesi baştan ayağa kırmızı.]

2 [Nahçivan'ın dört bağının (saray bahçelerinin) oğlanlarını kim anar! Çünkü İstanbul toprağı olan o şuhun süslü yanağı kırmızıdır.]

3 [Bin âşık onun kıpkızıl delisi olsa ne var! O, peri gibi (öyle) bir güzeldir ki onun çok uzun eli / geniş bilgisi her telde kızmızı mürekkeple (yazılmıştır).]

Ser-be-pā naḳşın çıḳardum sīne-ṣāf-ı vaṣl iken
Ol bütün̈ her vech-ile elbise-i tamġası sürḫ

5. Ḳīl [ü] ḳāl-i ʿāşıḳāna ḳırḳ yarar müşkilse de
Naẓm-ı **Nakşī**veş ḫayāl-ender-ḫayāl-ārāsı sürḫ

Ve Lehu

196.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ol büt-i ġonçe-femün̈ her ṭarz ile reftārı şūḫ
Ḥadd-i ẕātında güzel ser-tābe-pā eṭvārı şūḫ

Yalıñuz bir ben degül vaṣf-āver [ü] dil-dādesi
Bülbül olmış ʿışḳına ḫalḳ gör o gül-ruḫsārı şūḫ

3. Kendi şūḫ hem ḥüsni şūḫ hem ḫulḳı şūḫ hem ānı şūḫ
Nāmı şūḫ endāmı şūḫ güftārı şūḫ reftārı şūḫ

Görmedüm ʿömrümde bir öyle müsellem āfeti
Cilvesi şūḫ ḫandesi şūḫ ʿişvesi şūḫ parı şūḫ

---

4 [Kavuşmayla kalbi temizken (onu) baştan ayağa nakşettim; o put gibi sevgilinin damgalı elbisesi her taraftan kırmızıdır.]

5 [Zor olsa da âşıkların dedikoduları için (kılı) kırk yarar. Onun hayal içinde hayal süsleyişi, Nakşî'nin şiir gibi kırmızıdır.]

196 Y 101[a]-101[b].

1 [O gonca ağızlı putun yürüyüşü, her tarzla şuhtur. Aslında onun tavırları baştan ayağa kadar güzel ve şuhtur.]

2 [Onun vasfeden âşığı, yalnız ben değilim. Halk onun aşkına bülbül olmuş, o gül yüzlüyü gör, şuhtur!]

3 [Kendi şuh, güzelliği şuh; hem yaratılışı hem de cazibesi şuh. Adı şuh, endamı şuh, sözü şuh, yürüyüşü şuh.]

4 [Ömrümde böyle herkesçe beğenilen bir afet görmedim; cilvesi şuh, gülüşü şuh, nazı şuh, parlaklığı şuh.]

5. Naḳş-ı ḫūbān içre çoḳ şūḫ-meşreb ammā sevmege
Nakşiyā buldum henüz meşrebce ol dil-dārı şūḫ

Fī-Ḥarfi'd-Dāl

197.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dergeh-i vālāña dest açdum ben ey Ḥayy u Ṣamed
Ḥaḳ Resūlüñ ʿışḳına ḳıl Nakşīye dāʾim meded

198.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Nėce ʿuşşāḳ ey dil ėtmesün aġyārdan feryād
Ėder gülşende bülbül dest-bürd-i ḫārdan feryād

Ben ol ḥasretkeş-i ser-defter-i ʿuşşāḳ-ı zārum kim
Zebān-ı ḥāl ile her mūyum eyler yārdan feryād

---

5 [Ey Nakşî! Nakşedilen güzeller içinde şuh mizaçlı çok ama sevmek için mizacıma uygun olan o gönül alıcı sevgiliyi henüz buldum.]

197 Y 102[a].

1 [Ey daima diri olan ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah! Ben yüce dergâhına el açtım; doğru Resul'ün aşkına Nakşî'ye daima yardım et.]

198 Y 102[a]. (Bu gazelin sağ tarafına, der-kenar şeklinde "Ġazel-i Müşterek Mīr Rifʿat u Faḳīr" yazılmıştır. Bu ifade bugünkü Türkçeye şöyle aktarılabilir: "Fakirle (Nakşî'yle) Mir Rif'at'in Ortaklaşa Gazeli.")

1 ḫār: ḥār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey gönül! Âşıklar, başkalarından (rakiplerden) nasıl feryat etmesin? Bülbül de gül bahçesinde dikenin üstünlüğünden feryat eder.]

2 [Ben inleyen âşıkların en başında hasret çeken o (âşığım); her tüyüm (bile) hâl diliyle sevgiliden feryat eder.]

3. Ėder ber-bād dāʾim ḫānmān-ı ṣabr u sāmānum
Hemīşe fitne-cū ol ġamze-i ġaddārdan feryād

Dile her bir ḫamı bir dām-ı ʿışḳ [u] miḥnet olmışdur
O çīn çīn [ü o] müşgīn zülf-i ʿanber-bārdan feryād

5. Be-kām oldı cihānda luṭf-ı şehle çün selīs [**Nakşī**]
Ėder **Rifʿat** cefā-yı çarḫ-ı kec-reftārdan feryād

Ve Lehu

199.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣaḥn-ı ʿışḳ içre ḫırām ėtse o şūḫ-ı dil-rübūd
Lerzenāk olur ġamıyla ser-be-ser mülk-i vücūd

Zāhidā ṭaʿn ėtme yār içün benüm āh ėtdügüm
Ehl-i ʿışḳa budur āyīn ėtse ʿışḳ içre ṣuʿūd

3. Şemme-çīn ėtdükde yāruñ çīn-i zülf-i ʿanberüñ
Cān dimāġını muʿaṭṭar eyler ol mānend-i ʿūd

---

3 [Daima kargaşa çıkarmaya fırsat arayan o zalim yan bakıştan feryat! O, sabır ve takat evimi daima yele verir.]
4 [O kıvrım kıvrım ve miskli amber saçan saçtan feryat! Gönle onun bir kıvrımı (bile) aşk ve ızdırap tuzağı olmuştur.]
5 [Akıcı konuşan Nakşî, padişahın lütfuyla dünyada isteğine ulaştı; Rifʿat ise eğri gidişli feleğin sıkıntısından feryat eder.]

199 Y 102[a].
1 [Gönülünü kaptırmış olan o şūh, aşka meydanı içinde salınsa beden ülkesi, onun kaygısıyla baştan başa tirter.]
2 [Ey kaba sofu! Benim sevgili için ah edişimi ayıplama! Aşkta yükselen âşıkların âdeti budur.]
3 [Sevgilinin amber saçının kıvrımından pek az koklayınca o, can genzine öd ağacı gibi güzel koku yayar.]

Şemʿ-i ʿışḳ içre niyāz pervāne dil tā-key müdām
Cevr-i cānān ʿāşıḳa ser-māye bā-āh oldı dūd

5. Nakşiyā budur niyāzum ʿāşıḳı maʿşūḳdan
Ėtmesün bir dem cüdā ol ḥażret-i Rabbü'l-Vedūd

Ve Lehu

200.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne rütbe ey büt-i ser-keş sen olsañ baña nāz-ālūd
Nigāh-ı dil-firībüñle olur gönlüm niyāz-ālūd

Sen ol şemʿ-i ʿiẕār-ı dil-fürūz [u] nāz-perversüñ
Bizi pervāneveş ḳılduñ yaḳup sūz [u] güdāz-ālūd

3. Sipihr-i pür-cefāya pey-rev olup bī-vefālıḳda
Güler yüz gösterüp geh gāh olursuñ kec-nevāz-ālūd

Ṣafā-yı vaṣl-ı şūḫuñla ne dem ben ḫande-rīz olsam
Raḳīb ol deñlü olur fikr-i ġamla iḫtirāz-ālūd

---

4 [Ey pervane gönül! Aşk mumunun çevresinde devamlı yalvarmak, ne zaman kadardır? Sevgilinin eziyeti, âşıka ahın dumanıyla sermaye oldu.]

5 [Ey Nakşî! Yalvarışım budur: Kullarını çok seven o Allah hazretleri, âşığı, sevdiğinden bir an uzak bırakmasın.]

200 Y 102[a]-102[b].

1 [Ey dikbaşı put! Sen bana ne derece nazlansan da gönlü aldatan bir bakışınla gönlüm (yine) yalvarmaya bulaşır.]

2 [Sen, o nazı seven ve gönülleri yakan mum yanaklısın. Bizi pervane gibi yakarak, yanıp yakılmaya bulaştırdın.]

3 [Vefasızlıkta, eziyeti çok feleğe uyup bazen güler yüz gösterir bazen de eğri iltifatlara bulaşırsın.]

4 [Ben ne zaman şuh bir kavuşmanın sefasıyla gülücükler saçsam rakip de kaygı fikriyle korkuya o kadar bulaşır.] boş

5. Dil-i **Naḳşī**-i nā-kāmuñ kerem ḳıl ḳaṣdı vaṣluñdur
Nėçe demdür k’olur ümmīdvār-ı imtiyāz-ālūd

Ve Lehu

201.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dil-i rāst-rev çün ėtmez çarḫ-ı kec-reftārdan feryād
Ėder līk münḥarif sūya giden her kārdan feryād

Kişi ḫayr u şerin farḳ ėtmeyüp her-çend ola jāj-ḫā
ʿAceb bühtān ėdüp eyler yine rūzgārdan feryād

3. Mecāz-endāz bir bī-ṣabr ḫod-reʾy-i ḥaḳīḳatdür
Ėder bīhūde gülşen içre bülbül ḫārdan feryād

Urup her şemʿ-i bezme cān fidā eyler çü pervāne
Ki diñlemez anuñ da ʿışḳı ėtse nārdan feryād

5. Olan ben bildügüm **Naḳşī**-meniş bir şūḫa ʿışḳ-āver
Ebed cānveş nihān ėtmez cefā-yı yārdan feryād

---

5 k’olur: ki olur P. (Vezin gereği değiştirildi.) [(Ey sevgili), cömert davran! İsteklerine ulaşamamış Nakşî’nin gönülden isteği sana kavuşmaktır. O, niçe zamandır (bu) imtiyaza bulaşmayı ümit eder.]

201 Y 102[b]. boş

1 [Doğru giden gönül, eğri giden felekten feryat etmez; ama sapkın bir yola giden her işten feryat eder.]

2 [Kişi kendi iyilik ve kötülüğünü fark etmeyip her zaman saçma sapan (sözler) söyler; tuhaftır, iftira edip yine devirden feryat eder!]

3 [Bülbül; gerçekçi olmayan, gerçekte kendi kafasına göre giden bir sabırsızdır; gül bahçesi içinde dikenden boşuna feryat eder.]

4 [O, pervane gibi, her meclisin mumuna can feda eder; ateşten feryat etse de onun aşkı, kendisini dinlemez.]

5 [Benim bildiğim (şu): Nakşî’nin huyuyla, bir şuha âşık olan, sevgilin eziyetinden (edilen) feryadı ebediyyen canı gibi saklamaz.]

Fī-Ḥarfi'ẕ-Ẕāl

202.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Var mı bir niʿmet k'ola Ḥaḳdan ʿināyetden leẕīẕ
   Ṣāniyā mefḫar Resūlinden şefāʿatden leẕīẕ

Ve Lehu

203.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Eblehdür olan vażʿ-ı riyādan müteleẕẕiz
   ʿĀḳil hīç olur mı o cefādan müteleẕẕiẕ

   Dervīş aña dėrler ki ola zāhid ü ʿābid
   Hem ola müdām terk-i sivādan müteleẕẕiẕ

3. Dil-ber ne ḳadar olsa da nāz ile cefākār
   ʿĀşıḳ olur ol ṭavr [u] edādan müteleẕẕiẕ

   Leẕẕet bulamaz hīç dü cihān içre ṭamaʿ kār
   Ḥāl ehli olur ṭabʿ-ı ġınādan müteleẕẕiẕ

---

202 Y 104[b].

1 k'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [(İlkin) Allah'ın yardımından, ikinci olarak da onun övünülen Resul'ünün şefaatinden daha leziz bir nimet var mı!]

203 Y 104[b].

1 [İkiyüzlü davranmaktan hoşlanan ahmaktır; akıllı olan, o sıkıntıdan zevk alır mı!]

2 [Derviş diye dindar ve ibadet edene derler; hem de o, Allah'tan başka her şeyi terk etmekten zevk almalıdır.]

3 [Gönül alan sevgili nazla ne kadar eziyet etse de âşık o tavır ve nazdan hoşanır.]

4 [Açgözlü, iki dünyadan da hiç tat alamaz; hâl erbabı, tokgözlü mizacından zevk alır.]

5. Bir neş’eden olmaz müteleẕẕiẕ dil-i **Nakşī**
Līk olur ebed ẕikr-i Ḫudādan müteleẕẕiẕ

Fī-Ḥarfi’r-Rā’

204.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Cürmümi ġayra bedel eyleyüp ey Ḥayy u Ġafūr
İki ʿālemde meded saʿyümi eyle meşkūr

Ve Lehu

205.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Fikr-i vaṣluñla şehā tīşe-i dil milce ḳalur
Feṯḥ olur gerçi murādum biraz işkilce ḳalur

ʿAyn-ı şeh-bāz-ı nigāhuñ göricek ḳuşça göñül
Ḫaşyetinden ditirer murġ-ı ebābilce ḳalur

3. Gel dėsem ġānuma biñ nāz ile gelmez o perī
Ne ʿaceb kim varur aġyār evine yılca ḳalur

---

5 [Nakşî’nin gönlü hiçbir neşeden zevk almaz ama Allah’ı anmaktan edebiyen zevk alır.]

204 Y 105[a].

1 [Ey daima diri ve çok bağışlayıcı olan Allah! Suçumu iyilik yerine say; işlerimi iki âlemde beğenilmiş kıl, yardım et.]

205 Y 105[a].

1 [Ey padişah! Sana kavuşma düşüncesiyle gönül baltası, mil (işaret taşı) gibi kalır; gerçi niyetim açıklanır (ama) biraz süpheli gibi kalır.]

2 [Kuş gibi olan gönül, senin bakış denen doğanının gözünü görünce korkusundan ebabil kuşı gibi kalır.]

3 [“Evime gel.” desem de o peri bin nazla gelmez; ne tuhaftır, başkalarının evine gider bir yıl kadar kalır.]

Mūya teşbīh ėdemem ince bėlin vaṣfını ben
Ḳīl ü ḳāl üzre hemān rişte-i cān ḳılca ḳalur

5. Nakşiyā bu ġazel-i tuḥfe-reve dāniş-dil
Bir naẓīre dėmege ḫaylice müşkilce ḳalur

Ve Lehu

206.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ġam-ı zülfüñle dil zencīr-i pā-māle dolaşmışdur
Ser-i bī-ḳayd-ı ʿāşıḳ özge sevdāya ulaşmışdur

ʿİẕaruñ ārzūsı dem-be-dem çıḳmaz ki ḫāṭırdan
Senüñ būs-ı lebüñden aġzuma leẕẕet bulaşmışdur

3. ʿAlāmet fehm olur gördüm ruḫında başḳa ḥālet var
Budur ḫavfum ki yāruñ gerdenine yad ḳol aşmışdur

Kirās-ı laʿlüñ olmış ḫūb u rengīn varsa meclisde
ʿAraḳ-rīz -i lebüñ sāġarla ey sāḳī ṣolışmışdur

---

4 [Ben onun ince belinin vasfını kıla benzetemem; can damarı, bu dedikodu üzerine ancak kılca kalır.]
5 [Ey Nakşî! Bilge gönüllüler, bu hoşa giden / yeni tarz gazele bir nazire söylemekte hayli zorlanırlar.]

206 Y 105[a]-105[b].
1 [Gönül, senin saçının kederiyle, ayaklar altındaki zincire dolaşmıştır; âşığın kayıtsız başı, başka bir sevdaya ulaşmıştır.]
2 [Senin yanağının arzusu hatırdan hiçbir zaman çıkmaz ki! Senin dudağının öpücüğünden ağzıma lezzet bulaşmıştır.]
3 (P'de "ḳol aşmışdur" ifadesinin yeri beyitte boş bırakılmıştır; bu ifade, beytin ve sayfanın üst kısmında bulunan bir yere, başka bir el yazısıyla not düşülmüştür.) [Gördüm ki yanağına başka bir hâl var, izinden anlaşılır; korkum budur ki sevgilinin boynundan başka kol aşmıştır.]
4 [Lal dudağının kirazı güzel ve renkli olmuş; galiba ter döken / rakı saçan dudağın mecliste kadehle soluşmuştur (karşılıklı soluk alıp vermiştir).]

5. Dėmiş bu mıṣraʿı dil-dāra görmiş ṭurresin **Naḳşī**
Ġam-ı zülfüñle dil zencīr-i pā-māle dolaşmışdur

[Ve Lehu]

207.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Lebüñ duḫt-ı ʿineble var ise ey meh adaşmışdur
Ki tā-rūz-ı ezelde Dāverāne ḳan yalaşmışdur

Göñül bāzīce-i ṭıflān içün kūy-ı nigārında
O şūḫ-ı nev-resīde nāzenīn ile yaraşmışdur

3. Rehā-yāb olmadı fülk-i ümīdüm sāḥil-i kāma
Meger mevc-i cefāya baḥr-i derd içre ṣataşmışdur

Görince ʿārıż-ı dil-cūsını ol şūḫ fettānuñ
Geçüp kendinden ey dil ʿāşıḳ-ı bī-çāre şaşmışdur

5. Nėce baḳsun ruḫ-ı dil-dāra **Naḳşī** ʿāşıḳ-ı nā-çār
Ki çeşmi gūyiyā neẕẕāreden mihre ḳamaşmışdur

---

5 [Nakşî, onun kâkülünü görmüş, gönül alan sevgiliye bu mısrayı söylemiş: Gönül, senin saçının kederiyle, ayaklar altındaki zincire dolaşmıştır.]

207 Y 105[b].

1 [Ey ay gibi sevgili! Dudağın, üzümün kızıyla (şarapla) galiba adaşmış; çünkü ta ezel gününde (onunla) Dâver gibi kan yalaşmıştır.]

2 [Gönül, çocuk oyunu için resim gibi güzel sevgilinin mahallesinde o nazlı, yeni yetme şuha yakışmıştır.]

3 [Ümidimin gemisi, istek sahiline (varıp) kurtuluş bulmadı; galiba dert denizi içinde eziyet dalgasına sataşmıştır.]

4 [Ey gönül! Çaresiz âşık, o cazibeli şuhun gönül çeken yanağını görünce kendinden geçip şaşmıştır.]

5 [Ey Nakşî! Çaresiz âşık, gönül alan sevgilinin yüzüne nasıl baksın? Çünkü onun gözü sanki güneşe bakmaktan kamaşmıştır.]

Ve Lehu

208.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yāra ʿāşıḳ vaṣl içün rişvet bulur bulışdırur
   Naḳd-i varın beẕl ėder elbet bulur bulışdırur

   Kūy-ı yāra ʿāşıḳ ʿarż ėtse maḥabbet nāmesin
   Tercemān-ı dil arar ruḫṣat bulur bulışdırur

3. Yārı tesḫīr ėtmege ġam mı çeker erbāb-ı ʿışḳ
   Bir gün elbetde ėder himmet bulur bulışdırur

   Mā-ḥaṣal dil-ber murād eyleyicek ʿuşşāḳınuñ
   Aġzına būs-ı lebüñ furṣat bulur bulışdırur

5. Ol hümā-pervāzı ṣayda şāh-bāz-ı murġ-ı dil
   Bu ġazelle **Naḳşī** bī-minnet bulur bulışdırur

---

208 Y 105[b].

1 [Âşık, sevgiliye kavuşmak için rüşvet bulur buluşturur; varını yoğunu bol bol verir, elbette bulur buluşturur.]

2 [Âşık, aşk mektubunu sevgilinin mahallesine gönderse gönül tercümanı, izni arar, bulur buluşturur.]

3 [Aşk erbabı, sevgiliye boyun eğdirmek için kaygılanır mı! Bir gün elbette gayret eder, bulur buluşturur.]

4 [Sonuçta, gönül alan sevgili isteyince âşıklarının ağzını dudaktan öpmeye fırsat bulur buluşturur.]

5 [Ey Nakşî! Gönül kuşu denen doğan, o hüma uçuşluyu avlamak için sıkıntı çekmeden bir gazel bulur buluşturur.]

Ve Lehu

209.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-berüñ ʿāşıḳa nāz ėtmesi aḳrāncasıdur
   ʿĀşıḳuñ yāra niyāzı daḫı yārāncasıdur

   Ġażab-ālūde çaṭınca iki ḳaşın o perī
   Gūyiyā ehl-i dilin çāk-i girībāncasıdur

3. Ser-fürū eylemeden pāyına maḳṣad o şehüñ
   ʿĀşıḳānuñ bu da bir dādī-i sulṭāncasıdur

   Bī-taʿab ṣayd ėderüz yārı bebirlendirerek
   İşte ṣayyādlıġuñ bu reviş arslancasıdur

5. Nakşiyā güş ėdicek bu ġazelüñ ehl-i suḫan
   Dėdiler cümle belī bu sözüñ ʿirfāncasıdur

---

209 Y 105[b]-106[a].

1 [Gönül alan sevgilinin âşığa nazlanması emsallerine benzer; âşığın sevgiliye yalvarması da dostlar gibidir.]

2 [O peri, öfkeye bulaşarak iki kaşını çatınca sanki gönül erbabının yakasının yırtılmasını andırır.]

3 [O padişahın ayağına bağ eğmenin amacı (şu): Bu da âşıkların sultana yaraşır bir hediyesidir.]

4 [Sevgiliyi böbürlendirerek zahmetsizce avlarız; işte bu tarz da avcılığın aslancasıdır.]

5 [Ey Nakşî! Sözden anlayanların hepsi, senin bu gazelini duyunca "Evet; bu, sözün bilgece olanıdır." dedi.]

Ve Lehu

210.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Fiġānum gūş ėdenler bülbül-i ṣavt-ı ḥazīn dėrler
   Niyāzum diñleyenler nāle-i fürḳat-ḳarīn dėrler

   Nesīm-i luṭf esse açsa genc-i baḫt-ı ʿışḳum ger
   Niḳāb ėtmiş ʿiẕār-ı yārı zülf-i ʿanberīn dėrler

3. Ḥasūd-ı rū-siyehler çoḳ görüp ʿuşşāḳ-ı nā-şāda
   ʿAceb ol meh n'içün olmaz bizümle hem-nişīn dėrler

   Raḳībüñ seyr ėdüp zāhid gibi dürlü libāsın ḫalḳ
   Zamān böyledür elbet aña ḳuṭbü'l-ʿārifīn dėrler

5. Çekenler rişte-i naẓma dür-i eşʿāruñ ey **Naḳşī**
   Güzel vaṣfında yektāsın saña ṣad āferīn dėrler

---

210 Y 106[a].

1 [Feryadımı duyanlar "Hazin bülbül sesi!" derler. Yalvarışımı dinleyenler "Ayrılığa ermenin inleyişi!" derler.]

2 [Eğer lütuf rüzgârı esse, aşkımın talih hazinesini açsa "Amberli saç, sevgilin yanağına peçe olmuş derler." derler.]

3 [Yüzü kara kıskançlar, mutsuz âşıklara (onu) çok görüp "Acaba o ay gibi sevgili niçin bizimle oturmaz?" derler.]

4 [Zaman böyledir! Halk, rakibin kaba sofununkine benzeyen türlü elbiselerini seyredip elbette ona "Anlayışlıların en büyüğü!" der.]

5 [Ey Nakşî! Senin şiirlerinin incisini, şiir ipliğine çekenler "Güzel vasfetmekte teksin, sana yüzlerce aferin!" derler.]

Ve Lehu

211.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Müjdeler mürde dile cānum efendim geleyor
   Nāz ile serv-i ḫırāmānum efendim geleyor

   Ṭıfl iken ez-ber oḳıtdı baña dersüm ḫaṭın ʿışḳ
   Ḥüsni Būstān u Gülistānum efendim geleyor

3. Ġamı şemşīrine teslīm serüm bendesiyem
   Zülfi pür-çīn ü perīşānum efendim geleyor

   Fikr-i ʿışḳıyla hilāl oldıġumı ėtdi ḫayāl
   Server-i ḫayl-i cüvānānum efendim geleyor

5. Būse-çīn olmaġa ḥasret-keş iken **Nakşī** lebin
   ʿArż ėdüp rūyını sulṭānum efendim geleyor

---

211 Y 106[a].

1 [Ölü gönlüme müjde! Canım, efendim geliyor. Efendim, salınan selvim nazla geliyor.]

2 [Aşk, çocukken bana dersimin yazısını ezbere okuttu; güzelliği Bostan ve Gülistan'ım, efendim geliyor.]

3 [Başım onun kaygı kılıcına teslim, onun kölesiyim; saçı kıvrım kıvrım ve darmadağın olanım, efendim geliyor.]

4 [Onun aşkının düşünesiyle hilale döndüğümü hayal etti; genç güzeller zümresine başkan olanım, efendim geliyor.]

5 [Nakşî, onun dudağından öpücük almaya hasret çekerken sultanım, efendim yüzünü gösterip geliyor.]

[Ve Lehu]

212.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Görenler ḫüsnüne ey şūḫ-ı gül-fem tāzedür dėrler
   Hezār-ı ʿışḳ-ıla bendeñdür ʿālem tāzedür dėrler

   Nihānī rāzum ʿarż ėtmege geldüm ben saña zīrā
   Teraḥḥum-pīşe bir şūḫ-ı müsellem tāzedür dėrler

3. Ruḫuñ vaṣfında yüz vech ile ṣad-bergdür dėsem rāciḥ
   Ruḫuñda ḫallerüñ mānend-i şeb-nem tāzedür dėrler

   Nesīm-i himmetüñle ġonçeveş ḳalbüm güşād ėt kim
   Seni ṣāḥib-saḫā bir şūḫ-ı Ḥātem tāzedür dėrler

5. Velī Cān ile ḳalmış Mānī vü Bih-zād reşk üzre
   Güzel gül naḳşın almış **Naḳşī** her dem tāzedür dėrler

---

212 Y 106[b].

1 [Ey gül ağızlı şuh! Senin güzelliğini görenler "Tazedir." derler. Âlem, aşk bülbülüyle senin köledir, "Tazedir." der.]

2 [Ben sana sırrımı gizlice bildirmeye geldim; çünkü (senin için) "Acımayı âdet edinmiş, herkesçe beğenilen bir şuh!" derler.]

3 [Yanağını vasfederken "Yüz yönden yüz yapraklıdır." desem tercih edilir. Yanağındaki benlerin (için) "Çiy gibi tazedir." derler.]

4 [Kalbimi gayret rüzgârınla gonca gibi aç; çünkü sana "Taze, cömetlik sahibi, Hâtem gibi bir şuh!" derler.]

5 [Veli Can, Mânî ve Bihzâd kıskançlık içinde kalmış; "Nakşî, güzel gül nakşetmiş, her an tazedir." derler.]

Ve Lehu

213.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-berā ʿışḳuñ ile ʿaḳluma hey hey geleyor
   Nāle-pīrā-yı nevā-yı naġam-ı ney geleyor

   ʿAndelībān zebānuñ işidüp oldı ḫamūş
   Nālişüñ ey dil-i zār hecr-ile tā-key geleyor

3. Ġam degül cevr ziyād eyle kerem luṭfını az
   Baña cevrüñ keremüñden güzelüm ey geleyor

   Bezm-i ʿālemde hemān ṣaġ olalum devlet odur
   Vaṣl içün kim ki vėrüp yāra dü zer pey geleyor

5. Nakşī-i ʿāşıḳ-ı dil-teşneye raḥm ėtme misin
   Dil-berā ʿışḳuñ ile ʿaḳluma hey hey geleyor

---

213 Y 106[b].

1 [Ey gönül alan sevgili! Aşkınla aklıma “hey hey” geliyor, ney nağmelerinin sesinin feryadı süsleyişi geliyor.]

2 [Ey ağlayan gönül! Bülbüller senin dilini işitip sustu; ayrılıkla, bu feryadın ne zamandan beri geliyor.]

3 [Güzelim! Eziyetini artır, cömertlik ve lütfunu azalt, gam değil. Eziyetin bana cömertliğinden (daha) iyi geliyor.]

4 [Âlem denen mecliste şimdi sağ olalım, talih odur. (Zaten) kim sevgiliye kavuşmak için iki altın verirse (sevgili) onun arkasından gidiyor.]

5 [Ey gönül alan sevgili! Gönlü susamış, âşık Nakşî’ye acımaz mısın? Senin aşkınla aklıma “hey hey” geliyor!”]

Ve Lehu

214.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Gehī parlar o ruḫ kim tāb-ı meyden ey nigār par par
   Ḳanādīlveş derūnum sūz-ı ʿışḳuñla yanar par par

   N'ola ʿīd-i viṣālinde ėdersem cismümi sūzān
   Şeb-i bayramda sūzāndur ser-ā-pāy-ı menār par par

3. Yanup yaḳılsa dil-ber ʿāşıḳuñ āhıyla ṭaʿn ėtmeñ
   Yaḳar ʿuşşāḳuñ āhı çarḫı eyler pür-şerār par par

   Eger ʿāşıḳ iseñ cismüñ fidā ḳıl vaṣl-ı cānāna
   Ki şemʿ-i bezme pervāne per ü bālin yaḳar par par

5. Ne ḥālet var bu **Nakşī**-i selīsüñ sūz-ı āhından
   Fürūzān meşʿal-i māh-ı felek leyl ü nehār par par

---

214 Y 106[b]-107[a].

1 [Ey resim gibi güzel sevgili! O yanak bazen şarabın parlaklığından parıl parıl parlar. Gönlüm, aşk ateşinle kandiller gibi parıl parıl yanar.]

2 [Sana kavuşma bayramında bedenimi yakarsam ne var! Bayram gecesi, minareler baştan ayağa parıl parıl yanar.]

3 [Gönül alan sevgili, âşığın ahıyla yanıp yakılsa ayıplamayın; âşıkların ahı, göğü (bile) yakar, parıl parıl kıvılcım doldurur.]

4 [Eğer âşıksan bedenini sevgiliye kavuşmak için feda et; çünkü pervane, kolunu kanadını meclisinin mumuna parıl parıl yakar.]

5 [Bu akıcı konuşan Nakşî'nin ah ateşinde ne özellik var? Göğün ay denen meşalesini gece gündüz parıl parıl parlatır.]

Ve Lehu

215.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Sāʾilem bir şūḫ-ı şehr-āşūba kim ikrāmlıdur
   Ḥüsn-ile meşhūr [u] mümtāz [u] müsellem Şāmlıdur

   Cilve-rīz olduḳça cismüm lerzenāk eyler müdām
   Ḳadd-i mevzūnı ḫırām u ʿişvede endāmlıdur

3. Zülf-i pür-çīnin görüp ben nėce dil-bend olmayam
   Ser-nigūn olmış dil-i ʿāşıḳ gibi ālāmlıdur

   Cāme-i luṭfın boyumca geydüm ol serv-i sehüñ
   Ḥadden efzūn ėtdi iḥsānuñ baña inʿāmlıdur

5. Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra gelmedin ḫaṭ rūyına
   Nakşiyā saʿy ėde gör zīrā ki gün aḫşamlıdur

---

215 Y 107[a].

1 [İkramı olan, şehri karıştıran bir şuhun dilencisiyim; güzelliğiyle meşhur, seçkin ve beğenilen o (şuh) Şamlıdır.]

2 [O, nazlandıkça daima bedenimi tirterir; onun düzgün boyu, salınma ve nazda endamlıdır.]

3 [Ben onun kıvrım kıvrım saçını görüp de (ona) nasıl gönül bağlamayayım? (Onun saçı da) âşığın gönlü gibi baş aşağı olmuş, kederlidir.]

4 [O düzgün selvinin lütuf elbisesini boydan boya giydim; o, iyilik edendir, bana haddinden fazla lütfetti.]

5 [Ey Nakşî! Sevgiliye kavuşmak istersen onun yüzüne ayva tüyleri gelmeden gayret et çünkü gün akşamlıdır.]

Ve Lehu

216.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Göñül bir serv-i sīm-endām ḫoş-reftāra ʿāşıḳdur
Müsellem ḥüsn-ile mümtāz dehr-āşūb fāʾiḳdur

Yetişmiş bāġçe-i ḫāṣ içre bir tāze gül-i terdür
Ki maḥrem olmaġa ol bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣa lāyıḳdur

3. Nigāh-ı ġamzesinden ḳıl ḥaẕer ol şūḫ-ı fettānuñ
ʿAceb bir ḥamlede biñ ʿāşıḳ öldürmekde çāpıḳdur

Zamāne dil-berine iltifāt u ʿarż-ı rāz ėtmek
Dėmiş erbāb-ı ʿāḳil bu ʿaṣırda budalalıḳdur

5. Düşerse vaṣl-ı yāra furṣatı fevt ėtme kim **Nakşī**
Hemān yalvar yaḳar dil-dāra zūr olmaz aralıḳdur

---

216 Y 107[a].

1 [Gönül; gümüş endamlı, hoş yürüyüşlü bir selviye âşıktır. Herkesçe beğenilir; güzelliğiyle seçkindir, dünyayı karıştır, üstündür.]

2 [Has bahçe içinde yetişmiş taze bir güldür; öyle ki o, haslar hası olan meclise mahrem olmaya layıktır.]

3 ("çābük" kelimesi kafiye gereği "çāpıḳ" şekilde yazılmış olmalıdır.) [O cazibeli şuhun, yan bakışından çekin! Şaşırtıcı şekilde bir hamlede bin âşık öldürmekte çok çabuktur.]

4 [Akıl sahipleri, "Bu asırda, zamane güzellerine iltifat etmek ve sır bildirmek budalalıktır." demiş.]

5 [Ey Nakşî! Sevgiliye kavuşma fırsatı denk gelirse kaçırma. Hemen gönül alan sevgiliye yalvar yakar; bu zor olmaz, (kapı) aralıktır.]

Ve Lehu

217.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Būs-ı lebin ol ġonçe-femüñ her gören ister
   Yüz bulıcaḳ ammā gelen ister giden ister

   Ferḫunde ʿiẕārında görüp dāne-i ḫālin
   Murġ-ı dil-i āvāremüz ʿazm-ı çemen ister

3. Ehl-i dil olan ʿāşıḳa elbetde bezimde
   Bir sāḳī-i nā-dīde güzel sīm-ten ister

   Ṭaʿn ėtmesün aḥbāb işidüp bülbül-i zāram
   Nālendeligüm dem-be-dem ol gül-beden ister

5. Vaṣf ėtmege evṣāf-ı dil-ārāñı dem-ā-dem
   Nakşī-i suḫanver gibi tekmīl-i fen ister

---

217 Y 107[a]-107[b].

1 [Her gören, o gonca ağızlının dudağını öpmeyi ister; ama yüz bulunca gelen ister, giden ister.]

2 [Avare gönül kuşumuz, onun uğurlu yanağında beninin tanesini görüp çimenliğe gitmek ister.]

3 [Gönül erbabı olan âşık, elbette mecliste gümüş tenli, az bulunan bir saki güzel ister.]

4 [Ben inleyen bülbülüm, dostlar (beni) işitip ayıplamasın; daima inlememi, o gül bedenli ister.]

5 [Senin gönlü süsleyen vasıflarını daima anlatmak, sözden anlayan Nakşî gibi, hünerleri tamamlamayı (tam bilmeyi) gerektirir.]

Ve Lehu

218.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil firāḳ-ı ruḫ-ı dil-berle perākendelenür
   Gülşen-i ʿışḳa düşen bülbüliveş ḫandelenür

   Ġayra keşf eylemeden dem-be-dem ālāmını dil
   Neyle hem-reng olur āyā neye nālendelenür

3. Güşmāl eylemem āġāz-ı bülend olsa da ḥūr
   Hem-zebān olur ʿadūya baña nāzendelenür

   Ez-dil ü cān ḫulūṣ üzre ger olmasa kişi
   Bir gün elbette urup ḫāke serin sendelenür

5. Bād-ı ḫaṭ rūyını pejmürdelemiş ġayrı ʿaceb
   Nakşiyā ol perī āyā neyine bendelenür

---

218 Y 107[b].

1 [Gönül, gönlü alan (sevgilinin) yanağından ayrı darmadağın olur; aşkın gül bahçesine düşen bülbüle döner, güler.]

2 [Gönül; acaba niye kederlerini başkalarına açmadan, neyle aynı huyda olarak sürekli inler?]

3 [Ahu gözlüler, bana yüksek sesle seslenseler de (omlara) kulak asmam (çünkü) düşmanla aynı dilden konuşup bana nazlanırlar.]

4 [Eğer, kişi can ve gönülden, samimiyet üzere bulunmazsa bir gün elbette başını toprağa vurup sendelenir.]

5 [Ey Nakşî! Ayva tüylerininin rüzgârı (o perinin) yüzünü artık soldurmuş; tuhaftır, acaba o peri neyine gururlanır?]

Ve Lehu

219.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir būse vėr ey yār dėsem al būsemi gel dėr
   Maḳṣūduñ ey ʿāşıḳ senüñ al būse mi gel dėr

   Ol sāḳī-i gül-çihre hezār nāz ile demde
   Laʿl-i leb-i nābın ṣunup al būsemi gel dėr

3. Evvel baña nūş ėtmege el vėrmez iken yār
   Şimdi ne güzel yüz vėrüp al būsemi gel dėr

   Aġyāra ḥaḳāretle tebessüm ėdüp ol şūḫ
   Ey mār-ı sitem ḫōr-keş al būsemi gel dėr

5. Dil-ber baña hīç yėr ḳomadı künc-i niyāzda
   Leb-teşnesin ey **Nakşī** sen al būsemi gel dėr

---

219 Y 107[b].

1 [“Ey sevgili! Bir öpücük ver.” desem “Gel, öpücüğümü al.” der. “Ey âşık! Senin maksadın al (dudaktan) öpücük mü, gel!” der.]

2 [O gül yüzlü saki, bir anda bin naz ile dudağının saf lalini sunup “Gel, öpücüğümü al.” der.]

3 [Sevgili, önceleri (dudağından) içmek için bana izin vermezken şimdi ne güzel yüz verip de “Gel, öpücüğümü al.” der.]

4 [O şuh, yabancılara (rakiplere) hakaretle gülümseyerek “Ey hakir sitem yılanı, “Gel, öpücüğümü al!” der.]

5 [Gönül alan sevgili bana yalvarma köşesinde hiç yer bırakmadı; “Ey Nakşî! Sen susamışsın; gel, öpücüğümü al!” der.]

Ve Lehu

220.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Cevr-i dil-ber dil-i ʿuşşāḳa ḥimāyet görinür
Luṭfına nisbet ile başḳa leṭāfet görinür

ʿArż-ı ḥāl eyleme ol şāha ėder nāz-ı niyāz
Ne gedāsuñ bilür ol ḳadrüñ iʿānet görinür

3. Geh yaḳar ḳaṣr-ı dil-i ʿāşıḳı cevr ile gehī
Yapmaġa ḥāṣılı ʿışḳ ile mürāʿat görinür

Sūziş-i ʿışḳumı fehm eyledi dil-ber dėdi āh
Sende ey ʿāşıḳ-ı dil-ḫaste ḥarāret görinür

5. ʿIşḳ aña dėrler ola ʿışḳ-ı ḥaḳīḳīye vuṣūl
Ḥaḳ bu kim ʿışḳ-ı mecāzīde nedāmet görinür

Nakşī vaṣl ise murāduñ o mehe yalvarı gör
Ne ḳadar ser-keş ise luṭf u ʿināyet görinür

---

220 Y 107[b]-108[a].

1 [Gönül alan sevgilinin eziyeti, âşıkların gönlüne esirgeme gibi görünür; onun lütfuyla kıyaslandığında başka bir güzellik görünür.]

2 [O padişaha hâlini bildirme, yalvarışından nazlanır. O, sen nasıl bir kölesin, değerin (ne) bilir, (sana) yardım görünür.]

3 [Kısacası, bazen âşığın gönül kasrını eziyetle yakar bazen de (onu) aşk ile yapmayı gözetiyormuş görünür.]

4 [Gönül alan sevgili, ahımın yanışını anladı. "Ey hasta gönüllü âşık, ah! Sende hararet görünür." dedi.]

5 [Aşk diye gerçek aşka ulaşmaya derler. Gerçek bu ki mecazi aşkta pişmanlık görülür.]

6 [Ey Nakşî! İsteğin kavuşmaksa o ay gibi sevgiliye yalvaradur; o ne kadar dikbaşlı ise de lütuf ve yardım görünür.]

Ve Lehu

221.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ol perī-zādum ne dem nūş-ı şārāb-ı nāb ėder
   Naẓra-i ruḫsārı çeşm-i ʿāşıḳı ḫūn-āb ėder

   Ḳaṭre-i ḫūn-ı sirişküm düşse bir nehre o dem
   Ṣāf iken emvāc-ı ġamla bir ḳızıl gird-āb ėder

3. Dām-ı vaṣla yārı tesḫīr eylemek āsān olur
   Līkin erbāb-ı dil encāmın ṣayup ādāb ėder

   Bir ʿaceb ṣāḥib-ʿināndur vėrse ruḫṣat yār eger
   Menzil-i vaṣla kümeyt-i dil hemān pertāb ėder

5. Ḳaysa ġālibsin bugün **Nakşī** selīs [sen] ʿışḳ ile
   Şiʿr-i şīrīnüñ zülālin menbaʿın işrāb ėder

---

221 Y 108[a].

1 [Periden doğmuş o güzelim, ne zaman saf şarap içse onun yüzüne bakmak, âşığın gözünü kanlı gözyaşı eder.]

2 [Gözyaşımın kanlı damlası, bir nehre düşse (nehir) temizken o anda (onu) keder dalgalarıyla kızıl bir girdap eder.]

3 [Sevgiliyi kavuşma tuzağıyla zaptetmek kolaydır; ama gönül erbabı onun zamanını hesaplayıp adabı gözetir.]

4 [Sevgili, tuhaf bir dizgin sahibidir; eğer izin verse gönül denen doru at, kavuşma konağına (doğru) hemen atılır.]

5 [Ey akıcı konuşan Nakşî! Sen bugün aşkla Kays'tan üstünsün; senin şirin şiirin, tatlı su kaynağını ima eder.]

Ve Lehu

222.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Baḳın baḳın o perī-zād emān emān geleyor
   Emān emān dėme yaḫşı yaman yaman geleyor

   Yaman yaman müje oḳın o ḳaşı ya kim atar
   Atım atım dil ü cāna yegān yegān geleyor

3. Yegān yegān sitemi bu dil-i figāra meded
   Meded meded ki dem-ā-dem cihān cihān geleyor

   Cihān cihān umar iken kerem o mehden ʿaceb
   ʿAceb ʿaceb baña cevri zamān zamān geleyor

5. Zamān zamān senüñ ey **Nakşī** bezmüñe ki hemān
   Hemān hemān o meh-i nāz nihān nihān geleyor

---

222 Y 108[a]-108[b].

1 [Aman, aman! Bakın, bakın! O periden doğmuş (güzel) geliyor. Aman, aman! "İyi!" deme, o yaman yaman geliyor.]

2 [O yay kaşlı, kirpik okunu yaman yaman atar; (oklar), gönül ve cana atım atım, birer birer geliyor.]

3 [İmdat, imdat, imdat! Onun sitemi bu yaralı gönle birer birer (derken) daima dünyalar kadar geliyor.]

4 [Tuhaf, tuhaf, tuhaf! O ay gibi sevgiliden dünyalar kadar cömertlik umarken bana zaman zaman eziyeti geliyor.]

5 [Ey Nakşî! O nazlı ay, zaman zaman senin meclisine böylece gizli gizli geliyor.]

Ve Lehu

223.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. ʿAceb ol naḫl-i bāġ-ı ʿişve ḥüsn ile müsellemdür
   Ḫam-ı gīsūsına dil-beste olmaḳ başḳa ʿālemdür

   Nigāh [u] ġamze durmaz tābe-key ol maʿden-i nāzuñ
   Rüsūm-ı ʿişveyi birbirine tefhīme maḥremdür

3. Taṣavvur olsa imʿān ile bir kez ḥüsn-i zibāsı
   Ser-ā-pā lemʿa-baḫş-ı nūrdur nūr-ı mücessemdür

   Hemīşe Kaʿbe-i rūy-ı dil-ārāmın ṭavāf eyle
   Ki erbāb-ı dile gūyā dehānı çāh-ı zemzemdür

5. N'ola ser-mest-i cām-ı ʿışḳı olsa dem-be-dem **Naḳşī**
   O sāḳī dil-keşüñ zīrā lebi sāġarla hem-demdür

---

223 Y 108[b].

1 [Cilve bağının o fidanı güzelliğiyle şaşırtıcı derecede beğenilir; onun kıvrımlı saçına gönül bağlamak başka bir âlemdir!]

2 [O naz madeninin bakışı ve yan bakışı durmaz. (Onlar) ne zamana kadar naz âdetlerini birbirine gizlice anlatır?]

3 [Onun süslü güzelliği çok dikkat edilerek bir kez zihinde canlandırılsa (şu görülür): O, baştan ayağa ışık parıltısı bahşeder, cisimlenmiş bir ışıktır.]

4 [Onun gönlü dinlediren yüzünün Kabe'si etrafında daima dön; çünkü onun ağzı, gönül erbabı için sanki zemzem kuyusudur.]

5 [Nakşî, daima onun aşk kadehinden sarhoş olsa ne var! Çünkü gönlü cezbeden o sakinin dudağı kadehle arkadaştır.]

Ve Lehu

224.

Mefʿūlü Fāʿılātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Meylüm hemīşe bir büt-i ʿişve-füsūnadur
   Ol ḥadden ince kim bėli yanında mū nedür

   Geldi dimāġ-ı cāna yine būy-ı āşinā
   Zülf ü ʿiẕār-ı yār mıdur yoḫsa bu nedür

3. Bir Leylī-i cemāl içün oldı çü pāymāl
   Ḳaysuñ baḳılsa ʿışḳı mecāz-ı cünūnadur

   Pür-cūş nehr-i ʿışḳ-ı Fürātum ki dem-be-dem
   Seyl-i sirişk-i dīdeme nisbetle cū nedür

5. Evṣāf-ı ḥüsn [ü] ānı o dört ḳaşlı āfetüñ
   Nakşī fuṣūl-i erbaʿadan bir nümūnedür

---

224 Y 108[b].

1 [Nazı büyüleyici bir puta daima ilgi gösteririm; o haddinden (daha) ince, onun beli yanında kıl nedir ki!]

2 [Can genzine yine tanıdık bir koku geldi; bu sevgilinin yanak ve saçından mıdır, yoksa nedir?]

3 [Bir güzellik Leyla'sı için ayaklar altında kaldı; bakılsa Kays'ın aşkı, deliliğin mecazi olanınadır.]

4 [Fırat denen aşk nehrim daima çok coşar; göz yaşı selimle kıyaslandığında akarsu nedir ki!]

5 [Ey Nakşî! O dört kaşlı afetin güzellik ve cazibesinin vasıfları, dört mevsime bir örnektir.]

Ve Lehu

225.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O vaḥşī-i ġazālum āfet-i kebg-i ḫırāmāndur
   ʿAceb rūḥ-ı revāndur rūḥ-baḫş-ı māye-i cāndur

   Vezīri ḳıṭʿa bir şūḫ-ı müsellem ʿişve-cūdur kim
   Celīs-i bezm-i ḫāṣ olmaġa her vech-ile şāyāndur

3. Görüp şemʿ-i ruḫuñ aldum fetīli sūz-ı ʿışḳ ile
   Bizi pervāneveş par par yaḳan ol şūḫ-ı fettāndur

   Dil-i ʿāşıḳ gibi dil-sūz-ı ʿışḳ olur o da elbet
   Derūnı āh-ı ʿuşşāḳ ile memlū bir dil-istāndur

5. İşi dōlāb ise **Naḳşī** saña şūḫuñ hemān ṣabr ėt
   Döner ber-vefḳ-i dil-ḫˇāh vaḳt-ile elbet bu devrāndur

---

225 Y 108[b]-109[a].

1 [O vahşi ceylanım, keklik salınışlı bir afettir; şaşırtıcı bir akan ruhtur (sevgilidir), can mayasına ruh bahşeder.]

2 [O; bir bölük veziri olan, herkesçe beğenilen nazlı bir şuhtur; özel mecliste oturmaya her yönden layıktır.]

3 [Onun yanağının mumunu görüp aşka ateşiyle fitili aldım; bizi pervane gibi parıl parıl yakan, o cazibeli şuhtur.]

4 [Onun gönlü de elbette âşığın gönlü gibi aşktan yanar; (çünkü) o, gönlü âşıkların ahıyla dolu bir gönül alıcıdır.]

5 [Ey Nakşî! O şuhun işi sana dolapsa (hileyse) böylece sabret; bu dünyadır, elbette bir zaman (gelir), gönlünün isteğine uygun olarak döner.]

Ve Lehu

226.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O māh-ı ṭalʿatüm tābiş-nümā-yı şuʿle-güsterdür
   Żiyā-baḫş-ı cihāndur burc-ı ḥüsne mihr-i enverdür

   Yed-i ḳudretle Ḥaḳ zībā yaratmış bāġ-ı ʿālemde
   Dıraḫt-ı ḳadd-i mevzūnı nihāl-i serve hem-serdür

3. N'ola ʿuşşāḳa ser-keşlik ėderse nāz ile her dem
   Ki zīrā leşker-i ḫūbāna ḥüsn ile ser-ʿaskerdür

   Rüsūm-ı ʿişvede her ṭarz ile ṭavrı müsellem kim
   ʿAceb nāzende şūḫ-ı nāzenīndür nāz-perverdür

5. Zebān-ı cevri āhengini fehm olsa nevāzişde
   Ṣarīr-i nāy-ı pür-teʾsīr āhumla ber-ā-berdür

   Murabbaʿ vefḳ ile gūyā o çār-ebrū-yı ḫūn-ḫᵛāruñ
   Ṭılısm-ı genc-i ḥüsni ḳufl-bend-i çār-ḫançerdür

---

226 Y 109[a].

1 [O ay yüzlüm, alev yayan parıltılar gösterir; dünyaya ışık bahşeder, güzellik burcuna çok parlak bir güneştir.]

2 [Allah (onu) kuvvet eliyle süslü yaratmıştır; onun düzgün boyunun ağacı, âlem denen bağda selvi fidanıyla arkadaştır.]

3 [Âşıklara nazla daima dikbaşlı davranırsa ne var! Çünkü o, güzelliğiyle güzeller ordusunun kumandanıdır.]

4 [Naz âdetlerinde onun her tarz ve tavrı herkesçe beğenilir; ne şaşırtıcı, edalı, nazlı, nazı seven bir şuhtur.]

5 [(Eğer) anlaşılsa onun eziyet dilinin ahengini okşama (konusunda) çok tesirli ney cızırtısı, ahımla birdir.]

6 [Sanki o kan dökücü dört kaşlının güzellik hazinesinin sihri, dörtlü muska ile dört hançer tarafından kilitlenmiştir.]

7. Bu heft-beyt-i dil-āvīzi bu **Naḳşī**-i ġazel-ḫˇānuñ
Yed-i beyżā-yı çarḫa şan nev-āvīḫte-i ülkerdür

Ve Lehu

227.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ne dem şad nāz ile yārum baña ʿarż-ı cefā eyler
Hezārān şevḳ-ıla göñlüm ʿaceb kesb-i şafā eyler

Cefā-pīrādur ammā nāz ile aġyāra yüz vėrmez
Anuñ'çün rāżiyem ol meh ne eylerse baña eyler

3. ʿAceb ḫūn-rīzdür cellād-ı çeşmānı o ḫūn-ḫˇāruñ
Ki erbāb-ı dile göz göre tertīb-i cezā eyler

Maḳām-ı vaṣlın ʿuşşāḳa o şehnāz evc-i nāz ile
Naġam-perdāz olup aġyāra ammā kim nevā eyler

5. Ruḫında iki ḫal-i ʿanberüñ ben ṣanma kim **Naḳşī**
Dü çeşmüm merdümidür anda benlik iddiʿā eyler

---

7 [Gazel okuyan bu Nakşî'nin gönle asılmış bu yedi beyti sanki göğün beyaz eline yeni asılmış bir Ülker'dir.]

227 Y 109[a].

1 [Sevgilim, ne zaman bana yüz nazla eziyet ederse gönlüm, bin şevkle şaşırtıcı bir neşe kazanır.]

2 [(Beni) eziyetle süsler ama nazlanarak başkalarına da yüz vermez; onun için ben razıyım, o ay gibi sevgili bana ne ederse eder!]

3 [O kan dökücünün cellat gözleri, şaşırtıcı derecede kan döker; öyle ki gönül erbabına göz göze ceza hazırlar.]

4 [O şehnaz, âşıklar için kavuşma makamında nazın doruğunda nağmeler düzer ama başkalarına, ahengi uydurur.]

5 [Ey Nakşî! Onun yanağındaki iki amberli benini, ben sanma! Onlar, iki gözbebeğimdir; orada benlik iddiasında bulunur.]

Ve Lehu

228.

Mefʿūlü Fāʿılātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Ārām-ı cān u şūḫ-ı cihānum Seferlidür
   Sūziş-fezā-yı milket-i cānum Seferlidür

   Pā-māl-ı esb-i naḫvet ėderse n'ola dili
   Cündī kesimli rūḥ-ı revānum Seferlidür

3. Ruḫsārına ḳapılsa n'ola ẕerreveş göñül
   Mihr-i sipihr-i şuʿle-feşānum Seferlidür

   Āmāc-ı tīr-i ġamze ėder cism-i ʿāşıḳı
   Āh ol cüvān ḳaşı kemānum Seferlidür

5. Ḳılca ḳalursa rişte-i cān Nakşiyā sezā
   Āşūb-ı cān [u] mūy-miyānum Seferlidür

---

228 Y 109[b].

1 [Gönlümün rahatı, dünya güzeli şuhum Seferlidir; can ülkesinin ateşini artıran Seferlidir.]

2 [O, gönlü gurur atının ayakları altına alırsa ne var! Süvari kesiminden olan akan ruhum (sevgilim) Seferlidir.]

3 ẕerreveş: zerreveş P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönül onun yüzüne zerre gibi kapılsa ne var! Gökte alevler saçan güneşim Seferlidir.]

4 [Âşığın bedenini, yan bakış okuna hedef yapar. Ah! O genç keman kaşlım Seferlidir.]

5 [Ey Nakşî! Can ipi, kıl kadar kalırsa yeridir; gönlü karıştıran, kıl (gibi ince) bellim Seferlidir.]

Ve Lehu

229.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Zīr-i fesden ol fitenkār ṣanma kākül gösterür
   Ṣayd içün ʿuşşāḳı dāma ṣaçlı sünbül gösterür

   Ḫalḳa erbāb-ı dilin keyfiyyetin aḥvālini
   Devr-i bezm-i meyde sāḳī-i leb-i mül gösterür

3. Herkes eşʿār-ı bülendin siḥr ü efsūn ṭarḥ ėder
   Līk bu naẓmum ẕevi'l-ʿirfāna müşkül gösterür

   Kilk-i Bih-zād-ı ḫayālüm bir ġazel naḳş eyleyüp
   Vaṣf-ı rūy-ı yāra penc beyt ile beş gül gösterür

5. Geh viṣālin ʿarż ėder **Naḳşī**ye geh būs-ı lebin
   Vaḳt-i furṣat düşicek ammā tekāsül gösterür

---

229 Y 109[b].

1 [O kışkırtıcı, fes altından kâkül gösterir sanma; âşıkları tuzağıyla avlamak için saçlı sümbül gösterür.]

2 [Şarap dudaklı saki, halka gönül erbabının niteliklerinin her hâlini, içki meclisi (kadehi) döndürülürken gösterir.]

3 [Herkes yüce şiirlerini sihir ve büyü olarak düzenler; ama bu şiirim, anlayış sahiplerine zoru gösterir.]

4 [Hayalimin Bihzâd denen kalemi, bir gazel nakşedip sevgilinin yüzünün vasfında beş beyitle beş gül gösterir.]

5 [Nakşî'ye bazen kavuşmayı bazen de dudağından öpmeyi bildirir; ama fırsat vakti denk gelince ilgisiz davranır.]

Ve Lehu

230.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu fānī tekyede çün dervīşān güstāḫī ʿışḳumdur
   Velī dār-ı baḳāda mürşidān ışlāḥı ʿışḳumdur

   Ḳanāʿat gencinüñ gencūrı göñlüm ḳufli endīşüm
   Firāset bābınuñ derbānıyam miftāḥı ʿışḳumdur

3. Ḥaḳīḳat baḥrinüñ keştīsi cismüm rızḳı fikrümdür
   Anuñ ʿaḳlum reʾīsidür velī mellāḥı ʿışḳumdur

   Maḥabbet ʿarṣasında nāvek-i āhum ṣadāḳatdür
   Kemān-ı şevḳ-ı ḳabżumdan velī endāḫı ʿışḳumdur

5. Bi-ḥamdi'llāh Ḫudādan ġayrıya yoḳ minnetüm **Naḳşī**
   Anuñ'çün ẓāhir ü bāṭın feraḥ mışbāḥı ʿışḳumdur

---

230 Y 109[b]-110[a].

1 [Bu geçici tekkede (dünyada), dervişler gibi arsızlık aşkımdır; ama ebedî konakta (ahirette), mürşitlerce düzeltilmek aşkımdır.]

2 [Yetinme hazinesinin bekçisi gönlüm, kilidi ise düşüncemdir; anlayışlılık kapısının kapıcısıyım, onun anahtarı aşkımdır.]

3 [Bedenim hakikat denizinin gemisi, fikirim de onun azığıdır; aklım onun reisidir ama kaptanı aşkımdır.]

4 [Sevgi arsasında ahımın oku doğruluktur ama elimde tuttuğum şevk yayından atılan aşkımdır.]

5 [Ey Nakşî! Allah'a hamdolsun, Allah'tan başkasına minnetim yoktur; onun için görünür ve gizli olarak ferah kâsesi (şarap) aşkımdır.]

Ve Lehu

231.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḥaḳīḳat ehl-i ḥāle ẓāhir ü bāṭın şerāfetdür
   Mecāzī ʿışḳuñ encāmı vefā evvel nedāmetdür

   Ṭutalum āb-ı engūr bāde olmış ḫumda durmaġla
   Ṣadāḳat var iken mest-i mecāz olmaḳ ne ḥācetdür

3. Dėmişler ṣu bulanmaduḳça durılmaz meṣeldür līk
   Yine encām o kāruñ evveli ḫavf u ḳasāvetdür

   Ḫudādan ḳıl ṭaleb maḳṣūd ne ise ṣarf-ı himmetle
   Olasuñ nāʾil-i kām ibtidā özge kerāmetdür

5. Zihī niʿmet zihī devlet zihī rifʿat kim ey **Naḳşī**
   Ėresin vaṣl-ı yāra bī-meşaḳḳat ne saʿādetdür

---

231 Y 110[a].

1 [Hakikat, hâl erbabına görünürde ve gizli olarak şereftir; mecazi aşkın sonu vefa, başı pişmanıktır.]

2 [Diyelim ki üzüm suyu, şarap küpünde durmakla şarap olmuş; (ama) doğruluk var iken mecaz sarhoşu olmaya ne gerek var!]

3 [“Su bulanmadıkça durulmaz.” demişler, bu atasözüdür; ama sonunda yine o işin başı, korku ve kaygıdır.]

4 [İsteğin neyse çaba sarfederek Allah’tan iste. Başlangıçta isteğine ulaşırsın, (bu) başka bir keramettir.]

5 [Ey Nakşî! Ne güzel nimet, ne güzel talih, ne güzel yükseliş! Sevgiliye zahmetsizce erişirsin, (bu) ne mutluluktur!]

Ve Lehu

232.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Ḫadeng-i yaḫşın o ḳaşı kemān yaman atayor
   Ėdüp bu cismümi āmāc ol hemān atayor

   Gör imdi zāhid-i ḫod-bīni maḫfī görmek ile
   O şūḫ içün baña bühtān ėdüp yalan atayor

3. Uyurken ol mehi tenhā ʿiẕāruñ öpdügümi
   Ḳażā ile dėmiş oldum ya imtinān atayor

   Felekde mihre daḫı ṭıfl iken o māh-ı nevüm
   Ḫüsünle günde hezār ṭaʿne-i zebān atayor

5. Tüfeng-i şevḳı ḳurup üst tetikden ol perī-zād
   Derūn-ı **Naḳşī** benümdür dėyü nişān atayor

---

232 Y 110[a].

1 [O kaşı yay, iyi okunu yaman atıyor; bu bedenimi hedef alıp (onu) böylece atıyor.]

2 [Kendini beğenmiş kaba sofuyu şimdi bir gör! Gizlice görme (konusunda) o şuh hakkında bana iftira edip yalan atıyor.]

3 [O ay gibi sevgili yalnız uyurken onun yanağını öptüğümü kazayla demiş oldum ya! O da iyiliği başa kakıyor.]

4 [O yeni "ay"ım daha çocukken, güzelliğiyle gökteki güneşe günde bin kez yergili laflar atıyor.]

5 [O periden doğma (güzel), şevk tüfeğini üst tetikten kurup, "Nakşî'nin gönlü benimdir!" diye hedefe atış yapıyor.]

Ve Lehu

233.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Silaḥşōrı kümeyt-i fikrümüñ ʿaḳl-ı behādırdur
   Bu nuṭḳı fehm ėder fenn-i suḫanda ḳatı nādirdür

   Ne Düldül aña hem-pā olur ol ol rütbe tīz-rev kim
   Ne esb-i tāzī reftārına pey-revlige kādirdür

3. Bilen ḳadr-i kemālin ehl-i ḥālin ehl-i ḥāldür ḫod
   Ne ġam yėrsüñ göñül fehm ėtmeyen bir bī-maḳādirdür

   Baḳılsa naẓra-i imʿān ile bu çetr-i fānī çarḫ
   Baḳā-yı ḫulde nisbet bī-sütūn bir köhne çādirdür

5. Ḥaḳīḳat ḥāli ʿarż ėtmek mecāz ehline ḥācet ne
   Ṣadef-mānend dehānumdan bu lafẓ-ı dür ki ṣādırdur

   Kiminüñ saʿyi maḫfī ẕikr ü tevḥīd-i Ḫudādur līk
   Kiminüñ fiʿli fısḳ-efzā *tenen ney ten tenādir*dür

---

233 Y 110[a]-110[b].

1 [Düşüncemin doru atının silahşoru, kahraman aklımdır; söz hünerinde (yeri olan) bu sözü anlayan çok nadirdir.]

2 [O, o derece hızlı gider ki ne Düldül ona arkadaş olur ne de Arap atı onun yürüyüşüne uymaya güç bulabilir.]

3 [Hâl erbabının olgunluğunun değerini bilen de hâl erbabıdır. Ey gönül! Ne kedelenirsin, onu anlamayan (ancak) bir değersizdir.]

4 [Çok dikkatli bakılsa bu felek denen fâni çadır, kalıcı cennete göre direksiz, eski bir çadırdır.]

5 [Gerçek durumu, mecaz erbabına (ayrıca) bildirmeye ne gerek var! Bu inci gibi söz, sedef gibi ağzımdan ortaya çıkar.]

6 [Kiminin çabası gizlice Allah'ın birliğini anmak ve zikirdir; kiminin işi ise günah işlemeye dalarak "tenen ney ten tenâdir"dir.]

7. Secencel-zāy-ı ṭabʿumla nėce hem-reng olur mirʾāt
Benüm nūr-ı Ḫudādur sırrum anuñ çün nişādırdur

Yeter medḥ ėtme kendüñ zemme yėr ḳo bir meşeldür bu
Ki düşmez ʿārife daʿvī-i lāfī dāʾimā dır dır

9. Semend-i ṭabʿ-ı **Naḳşī** ʿarṣa-i naẓma küḥeylāndur
Süvārı līk anuñ endīşe-i merd [ü] behādırdur

Ve Lehu

234.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥālet-i ʿışḳı göñül fikr ėdüp ʿāḳilden ṣor
Merd iseñ ḥāl-i dil ile yine sen senden ṣor

Fehme idrāk eger yoḫsa senüñ ẕātında
İctināb ėtme var erbāb-ı suḫanverden ṣor

3. Murġ-ı ḳırlanġıcuñ aṣlā żararı yoḳ dėrler
Yüri līk Hinde var anı yelekenden ṣor

Yolıcaḳ rīş-i ruḫuñ bir büt-i mekr-endīşüñ
Ne belā çekdügini cınbız-ı miḥnet(-keş)den ṣor

---

7 [Ayna, aynalar doğuran mizacımla nasıl aynı nitelikte olur? Çünkü benim sırrım, Allah'ın nurudur; onun (sırrı) ise amonyaktır.]
8 [Yeter, kendini övme; yermeye de yer bırak. Bu bir atasözüdür: "Arife asla "dırdır"la laf davası düşmez."]
9 [Nakşî'nin mizacının çevik atı, şiir arsasına küheylandır; ama onun binicisi, mert ve kahraman düşüncedir.]

234 Y 110[b].
1 [Ey gönül! Aşkın hâlini, düşünüp akıllıdan sor; mertsen gönlünün hâline (bak), sen yine kendinden sor.]
2 [Senin zatında anlayış olgunluğu yoksa çekinme, git (onu) sözden anlayanlardan sor.]
3 ["Kırlangıç kuşunun asla zararı yok." derler; ama sen yürü, Hindistan'a git, onu kerkenezden sor.]
4 [Sıkıntı cımbızından, hile düşünen bir putun yanağındaki sakalları yolunca ne bela çektiğini sor.]

5. Ġam-ı yār niydügini **Nakşī**veş ʿāşıḳsañ eger
Ey olan ʿışḳ-ıla muʿtād heme gel benden ṣor

Ve Lehu

235.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Bir dil ki bend-i ṭurra-i müşgīn-i yār olur
Gūyā Ḫaṭā memālikine tācdār olur

Ġam çekme ey dil ʿārif iseñ luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Bir gün olur ki kevkeb-i baḫt pāydār olur

3. Olsa ne rütbe ser-keş [ü]fettān o cilve-rīz
Bir gün olur ki ʿāşıḳına yār-ı ġār olur

Dil-berler ekṣer ehl-i dile cevr ü nāz ėdüp
Aġyār-ı bī-niyāza varup dil-şikār olur

5. Yek-naẓra-i ʿiẕārı o gülşen-ṭırāzumuñ
Nakşī derūn-ı ʿışḳuma şevḳ-ı hezār olur

---

5 [Ey aşka alışkın olan! Eğer Nakşî gibi âşıksan gel, sevgilinin kederinin ne olduğunu hep benden sor.]

235 Y 110[b]-111[a].

1 [Bir gönül sevgilinin miskli kâkülüne bağlanırsa sanki kuzey Çin memleketine sultan olur.]

2 [Ey gönül! Anlayışlıysan kederlenme; Allah'ın lütfuyla bir gün gelir, bahtının yıldızı kalıcı olur.]

3 [O nazlı (sevgili), ne derece dikbaşlı ve çok bilmiş olsa da bir gün gelir, âşığına mağara dostu (sadık dost) olur.]

4 [Gönül alan sevgililer çoğunlukla gönül erbabına eziyet eder ve nazlanır; kendisine yalvarmayan yabacılara gidip onların gönlünü avlar.]

5 [Gül bahçesini süsleyen o (sevgilimin) yanağına tek bakış, aşk (dolu) gönlüme binlerce şevk / bülbül şevki verir.]

Ve Lehu

236.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Gönül bir māh-peyker nāz-perver ḫū-beter ister
   Müsellem ḥüsn-ile memdūḥ-ı ḫūbān ʿişveger ister

   Dil-i mirʾāt-i ʿışḳa naẓra-i ʿaks-i feraḥ-zāsın
   Secencel-zāy-ı vech-i dil-firībinden eṣer ister

3. Firāḳ-ı dil-berān bir fehmi müşkil pek ʿaceb sırdur
   Gürūh-ı ʿāşıḳāndan āh u zārı her seḥer ister

   Dil-i ʿāşıḳla dil-ber yek-şebe hem-sīne olsa līk
   Ṣafā-yı cāna şevḳ-efzā müsellem sīm-ber ister

5. Hevā-yı nefsi çün Sührāb helāke heykel-i Rüstem
   Cihād-ı ekber eyler **Nakşi**yā merdāne er ister

---

236 Y 111[a].

1 [Gönül; bir ay yüzlü, nazı seven, beter huylu ister; güzelliğiyle herkesçe beğenilen, güzellerce övülen nazlı (bir sevgili) ister.]

2 [Aşk aynasının gönlüne ferahlık vererek akseden bakışsın; o, gönlü aldatan yüzünün aynalar doğrumasından alamet ister.]

3 [Gönül alan sevgilinin ayrılığı; anlaşılması güç, pek tuhaf bir sırdır. Âşıklar topluluğundan, her seher ah ve ağlayış ister.]

4 [Ama gönül alan sevgili, âşığın gönlüyle bir gece göğüs gösğüse olsa can sefası için; şevki artıran, herkesçe beğenilen bir gümüş göğüslü ister.]

5 [Ey Nakşî! Rüstem denen muska, benliğin heveslerini Sührâb gibi yok etmek için en büyük savaşı verir (benlikle savaşır), yiğit bir erkek ister.]

Ve Lehu

237.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Sevdüm yine bir āfet-i ḫūb-rev sehī ʿarʿar
Yaḳdum şerer-i ʿışḳına pervāne-ṣıfat per

Dil dāmı imiş bilmedüm ol ṭurra-i pür-pīç
Murġ-ı dili żabṭ eyledi mānend-i kebūter

3. Taṣvīre ne ḳābil çeke Bih-zād-ı ḫayālüm
Gün günden ʿaceb olmada ḥüsniyle muṣavver

Yalvararaḳ ʿāşıḳ ėrer elbetde viṣāle
Yalvarmayıcaḳ müşkil olur vuṣlat-ı dil-ber

5. Ümmīd-i viṣāl eyleyicek Nakşīye ol şūḫ
Ḥammāma giren elbet ey ʿāşıḳ dėdi terler

---

237 Y 111[a].

1 [Yine hoş yürüyüşlü, düzgün dağ selvisine (benzeyen) bir afet sevdim. Onun aşkının kıvılcımına pervane gibi kanat yaktım.]

2 [O kıvrım dolu kâkül, gönül tuzağıymış, bilemedim; gönül kuşunu güvercin gibi zaptetti.]

3 [O, günden güne güzelliğiyle şaşırtıcı şekilde zihinde canlanır; hayalimin Bihzâd'ının onu resmetmesi ne mümkün!]

4 [Âşık elbette yalvararak (sevgiliye) kavuşur; yalvarmayınca gönül alan sevgiliye kavuşmak zor olur.]

5 [O şuh, Nakşî'ye kavuşma ümidi verince "Ey âşık! Hamama giren elbette terler." dedi.]

Ġazel-i Müşterek Mīr Rifʿat u Faḳīr

238.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Fiġān u nālede āhum dem-ā-dem nāya dönmişdür
   Sirişk-i ḫūn-feşānum cūşiş-i deryāya dönmişdür

   Kirās-ı laʿl-i nābuñ ḥasretiyle ey perī-ruḫsār
   Ruḫ-ı zerd-i nizār-ı ʿāşıḳuñ ayvaya dönmişdür

3. Ėrişmez dāmenine dest-i ḫˇāhiş çāk çāk olsañ
   Olup bālīde naḫl-i ḳāmeti ṭūbāya dönmişdür

   Nevā-yı nāliş-i cāngāh-ı dil-sūzumla ʿālem sūz
   Olup sevdā-zede hep **Naḳşī**-i şeydāya dönmişdür

5. Raḳībüñ seng-i ṭaʿn-ı nā-becāsından fiġān **Rifʿat**
   Dil-i meksūr [u] işkeste hemān mīnāya dönmişdür

---

238 Y 111[a]-111[b]. (Başlığın çevirisi: "Fakirle (Nakşî'yle) Mir Rifʿat'in Ortaklaşa Gazeli.")

1 [Ahım, feryat ve inleme bakımından daima neye dönmüştür. Kan saçan gözyaşım da denizin coşmasına benzer.]

2 zerd: verd P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ey peri yüzlü! Parlak lal taşı gibi olan kiraz (dudağının) hasretiyle âşığının zayıflıktan sararmış yüzü, ayvaya dönmüştür.]

3 [İsteğin eli parça parça olsa da onun eteğine ulaşamaz; onun fidan boyu uzayıp tubaya dönmüştür.]

4 [Gönlü yakan, can evinden (gelen) inleyişlerimin sesiyle âlem yanıp, sevdaya düşerek hep çılgın Nakşî'ye dönmüştür.]

5 [Ey Rifʿat! Rakibin yersiz kınama taşından imdat! Kırılmış gönül şimdi şişeye / sırçaya dönmüştür.]

Ve Lehu

239.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu vādī-i ḫırām ol āfet-i devrāna maḫṣūṣdur
   Rüsūm-ı cilve vü ʿişve añа her āne maḫṣūṣdur

   N'ola cānumdan aʿlā olsa ol rūh-ı revān memdūḥ
   Ki zīrā cevher-i cān gibi ʿışḳı cāna maḫṣūṣdur

3. Tebessüm-gerde-i nāz [u] kirişme dil-firībānlıḳ
   Baḳılsa mū-be-mū ẕātında hep āyā ne maḫṣūṣdur

   Ne rütbe cevr ile ḫod-bīn sitem-ḫū olsa ger maḥbūb
   Yine ʿuşşāḳa luṭf [u] iltifātı şāna maḫṣūṣdur

5. Ġazel-gūlıḳda üstād-ı ġazel-ḫᵛān çoḳ velī hergiz
   Bu naẓm-ı tāze-i **Nakşī** suḫan-sencāna maḫṣūṣdur

---

239 Y 111[b].

1 [Bu salınma vadisi, o dünya güzeline özgüdür. Naz ve cilve âdetleri her an ona özgüdür.]

2 [O akan ruh (sevgili) övülse ve canımdan daha yüce olsa ne var! Çünkü onun aşkı canın cevheri gibidir, cana özgüdür.]

3 ["Acaba ne hep onun zatına özgüdür?" (diye) inceden inceye bakılsa cilve ve nazla gülümsemek, gönül aldatmak (görülür).]

4 [Sevgili, eziyetle ne kadar kendini beğenmiş ve zulmü huy edinmiş olsa da âşıklara lütuf ve iltifatı yine onun şanına özgüdür.]

5 [Gazel söylemede (meşhur olan), gazel okuyan üstat çoktur; ama Nakşî'nin bu taze şiiri, sözü ölçülü söyleyenlere özgüdür.]

Ve Lehu

240.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bend oldı göñül ʿışḳuña bu iş ezelīdür
Çeksün ḳo biraz kendi cezā-yı ʿamelidür

Ḫ̬ʿāhişger-i vaṣluñla cefā-yı dem-i vuṣlat
Çāre ne taḥammül baña hecrüñ bedelidür

3. Taṣvīr ėder iken ḫaṭ-ı ḥüsnin dėdi dil-ber
Taḳlīd ḳabūl eylemez ol ḫaṭṭ-ı celīdür

Aġyār ile maḥremligine ey büt-i ser-keş
Āhum sebeb oldı baña n'ėtseñ maḥalidür

5. Tesḫ̬īr ėden ol āfet-i nāz-āver-i dehri
Nakşī-i selīsüñ bu müsellem ġazelidür

---

240 Y 111[b].

1 [Gönül aşkına bağlandı, bu iş ezelîdir. Bırak biraz (sıkıntı) çeksin; bu, kendi yaptıklarının cezasıdır.]

2 [Sana kavuşmaya istekli olmakla kavuşma anının zahmetine çare ne! Bunlara tahammül etmek, bana ayrılığın bedeldir.]

3 [Ben güzelliğinin ayvatüylerini resmederken, gönül alan sevgili "O, celî yazıdır; taklit kabul etmez." dedi.]

4 [Ey dikbaşlı put! Başkalarıyla mahrem olmana ahım sebep oldu, bana ne yapsan yeridir!]

5 [Dünyanın o nazlı afetine boyun eğdiren; akıcı konuşan Nakşî'nin herkesçe beğenilen bu gazelidir.]

Ve Lehu

241.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Ḥarem-sarāy-ı cihān içre bir perī-peyker
   Ẓuhūra geldi ʿaceb ṭavr-ı şūḫı tāze vü ter

   Ḥüsünde miṯli yoḳ āşüfte-cūy [u] cilve-figen
   Edāsı ḫoş revişi dil-firīb [ü] nāz-perver

3. Baḳan ʿiẕār-ı secencel-nümā-yı ʿişvesine
   Olup firīftesi bī-iḫtiyār meyl eyler

   Nedür bu ceẕbe-i ān ol büt-i meh-i nevde
   Ki oldı mihre daḫı ṭıfl iken meẕāḳ-āver

5. Ne rütbe **Naḳşī** selīs ėtse ḥüsn-i aḫlāḳın
   Ḳalem efendi anuñ midḥatin ġalaṭ eyler

---

241 Y 112[a].

1 [Dünya denen harem dairesinde, şuh tavırları şaşırtıcı derecede taze olan bir peri yüzlü göründü.]

2 [Güzellikte onun benzeri yok; âşık isteyen, cilvelenen, tavrı hoş, yürüyüşü gönül aldatan, nazı seven (bir sevgilidir).]

3 [Onun nazla ayna gösteren yanağına bakan, ona aldanıp elinde olmadan ilgi gösterir.]

4 ceẕbe: cezbe // meẕāḳ: mezāḳ P. (İmla gereği değiştirildi.) [O yeni aya (benzeyen) puttaki bu güzellikle kendinden geçiş nedir? Öyle ki o daha çocukken güneşe zevk getirdi.]

5 [Efendi! Akıcı konuşan Nakşî, senin güzel ahlakını ne kadar söylese de kalem, onun övgüsünde hata yapar.]

Ve Lehu

242.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣanma dil-ber ʿāşıḳa cevr ile her kez yan vėrür
   Bulsa ruḫṣat anı kāmver ėtmek içün cān vėrür

   Geçmez andan iltifātın eyler elbet dem-be-dem
   Līk biraz encām ṣayar ol ḫod-nümā meydān vėrür

3. Maḫfī aġyārdan bulınca ʿāşıḳ-ı ḥasret-keşe
   Būs-ı ruḫsāra ḳanāʿat gelicek gerdān vėrür

   Olsa maḫlūṭ ülfet-i cevriyle yāruñ ḥāşılı
   ʿĀşıḳ-ı ṣabr-ı güdāz aña yine ʿunvān vėrür

5. Vaṣf-ı ḥüsn-i dil-firībin **Nakşī** şevḳ-efzā olup
   Böyle bir ġarrā ġazel ṭarḥ ėdüp aña şān vėrür

---

242 Y 112[a].

1 [Gönül alan sevgili, her defasında âşığa eziyetle yan çizer sanma; izin bulsa onu isteğine ulaştırmak için can verir.]

2 [O kendini beğenmiş (sevgili) ondan vazgeçmez, elbette (âşığa) her zaman iltifat eder; ama biraz sonunu bekler, meydan (fırsat) verir.]

3 [(Âşığı) yabancılardan gizli bulduğunda, yüzünü yeterince öptürünce hasret çeken âşığa boynunu (bile) verir.]

4 [Kısacası sevgilinin eziyetine alışıp karışsa da yanmaya sabreden âşık ona yine unvan verir.]

5 [Nakşî, onun gönül aldatan vasıfları konusunda kendi şevkini artırıp böyle gösterişli bir gazel düzenler, ona şan verir.]

Ve Lehu

243.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Biz gürūh-ı şāh-ı ʿışḳuz tāc-ı Edhem bizdedür
   Bī-riyā dervīş-nihāduz şevḳ-ı her-dem bizdedür

   ʿĀlemüñ ṭaʿn ėtmezüz aḥvāline vāḳıflaruz
   Şāʿirüz ehl-i dilüz her dürlü ʿālem bizdedür

3. Maḫzenü'l-esrār-ı Ḥaḳdur ṭabʿumuz vaḥdet ile
   Ẕikr ü tevhīd ü sipās [u] rāz-ı mübhem bizdedür

   Ḥamd ol Allāha ebed *el-faḳru faḫrī* naẓmını
   Niʿmet-i ʿuẓmā bilen ʿaḳl-ı mükerrem bizdedür

5. ʿĀlemi bir pūla alup ṣatmasaḳ ṭaʿn olmayuz
   Daḫme-i dünyā deger dīnār u dirhem bizdedür

   ʿAczümüz bir ferde ʿarż ėtmez muʿallā-rütbeyüz
   Maṭlaʿ ü'l-envār luṭf ile dem-ā-dem bizdedür

---

243 Y 112[a]-112[b].

1 [Biz aşk padişahının topluluğuyuz, Edhem'in tacı bizdedir. İkiyüzlülükten uzağız, derviş huyluyuz; şevk her an bizdedir.]

2 [Âlemin hâlini kınamayız, haberdarız; şairiz, gönül erbabıyız, her türlü âlem bizdedir.]

3 maḫzen: maḫzen P. (İmla gereği değiştirildi. [Mizacımız vahdetle Allah'ın sırlarının ambarıdır; zikir, Allah'ın birliğini anma, şükretme ve belirsiz sır bizdedir.]

4 [O Allah'a hamdolsun, "El-fakru fahrî (Fakirlik övüncümüdür)." dizesini en büyük nimet bilen yüce / saygıdeğer akıl bizedir.]

5 [Âlemi bir pula (bile) alıp satmasak ayıplanmayız; dünya denen çukura değer dinar ve dirhem bizdedir.]

6 (112[b]de, bu beytin sağ tarafında net okunamayacak bir şekilde "Maẓhar-ı envār-ı luṭf-ı dem-ā-dem" yazılıdır.) [Aczimizi hiçbir kişiye bildirmeyiz, çok yüce bir rütbedeyiz; ışıkların lütufla doğduğu yer daima bizdedir.]

7. Dāʾim *er-rızḳu ʿala'llāhu teʿālā* dèyerek
Muṭīʿ-i ʿabd-ı Ḫudāyuz rızḳ-ı ḫurrem bizdedür

Maẓhar-ı elṭāf-ı Ḥayy-ı Lā-yezālüz kim hemīn
Ḫāzin-i ṣabr u ḳanāʿat sırr-ı aʿẓam bizdedür

9. Ḫānḳāh-ı Naḳş-bendī bendesiyüz **Naḳşi**yā
Biz gürūh-ı şāh-ı ʿışḳuz tāc-ı Edhem bizdedür

Ve Lehu

244.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Sersem dilümi ʿışḳın alur sem seme semdür
Ḳaṭʿā seni zem eylemezem zem zeme zemdür

Ẕātında ʿaceb ṭavrı ḫoş-āyende-revişsüñ
Bil ṣādıḳ-ı hem-dem be-dem-ā-dem deme demdür

3. Fehm eyle ʿadūdan eger ʿārif iseñ ey yār
Her gördügine dème ki kem kem keme kemdür

---

7 [Daima "Er-rızku 'al'allâhu te'alâ (Rızkı veren yüce Allah'tır)." diyen, Allah'ın itaatkâr kuluyuz; sevinç denen rızk bizdedir.]

8 [Ebedî ve daima diri olan Allah'ın lütuflarına erişmişiz; öyle ki her zaman yetinme ve sabır hazinedarıyız, en yüce sır bizdedir.]

9 [Ey Nakşî! Nakşibendî tekkesinin kölesiyiz; biz aşk padişahının topluluğuyuz, Edhem'in tacı bizdedir.]

244 Y 112[b]. (Bu gazelin 112[b]nin sol sütununda kalan kısmı yanına, sol taraftaki boşluğa gelecek şekilde "Erbāb-ı mecāz olma ḥaḳīḳat sözüm esle" mısrası yazılmıştır. Anlaşılan mısra, bu gazelin sonradan düzeltiliği görülen dördüncü beytine göndermede bulunmaktadır. Mısranın vezni: Hezec: Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün. Mısranın çevirisi: Mecaz erbabı olma, gerçek olan sözümü dinle.")

1 [Sersem gönlümü aşkın alır; zehir, zehre zehirdir. Seni asla yermem; yergi, yergiye yergidir.]

2 [Zatının tavrı şaşırtıcıdır, yürüyüşün hoşa gider. Bil ki sadık arkadaş, daima (biriyle) nefes nefese olanlardır.]

3 [Ey sevgili! Eğer anlayışlıysan düşmandan anla. Her gördüğüne kötü kötü "Kötüye kötüdür." deme.] (İkinci mısra şu şekilde de nesre çevrilebilir: "Her gördüğüne "kötü" deme; kötüye kötüye kötüdür.")

Erbāb-ı mecāz ol göresin yārı ḥaḳīḳat
Bed-ḫˇār raḳīble çün o gül-fem feme femdür

5. Yüz ṭut der-i Tevvāba ṣenā eyle dem-ā-dem
Ġam çekme ki **Nakşī** ne ġam ol ġam ġama ġamdur

Ve Lehu

245.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Daġ daġ ėdüp ḥayıf sīnem çün ol şāhum deler
Sīne sīne gizlenüp buçaġ-ıla rāhum deler

Ey kemān-ebrū güzel bīhūde ḫūn-rīz olma gel
Tīr-i müjgānuñ geçer dilden cigergāhum deler

3. Gülşen-i kūyuñda mānend-i hezār ėtdüñ beni
Hīç dėmezsüñ ḳalbüñ efġān-ı seḥer-gāhum deler

Meclis içre sem zebān ile raḳībān cismümi
Her biri mār u ḫadengveş ey yüzi māhum deler

---

4 [Mecaz erbabı ol da sevgiliyi gerçekten göresin; çünkü o gül ağızlı (sevgili), kötülükten beslenen rakiple ağız ağızadır.]

5 [Ey Nakşî! Daima, yüzünü tövbeleri kabul eden Allah'ın kapısına çevir; kederlenme, ne kederi! Çünkü o keder, kedere kederdir.]

245 Y 112[b]-113[a].

1 [Eyvah! Çünkü o padişahım, yüreğimi yara yara edip deler; içten içe gizlenip bıçakla yolumu keser.]

2 [Ey yay kaşlı güzel! Gel boş yere kan dökme; senin kirpiğinin oku, gönülden geçer, ciğerimin bulunduğu yeri deler.]

3 [Beni kendi mahallenin gül bahçesinde bülbüle döndürdün; hiç "Seher vaktindeki ahım, senin kalbini deler." diye düşünmezsin.]

4 [Ey ay yüzlüm! Rakiplerin her biri mecliste zehirli dille bedenimi yılan ve ok gibi deler.]

5. Ṣanma bīhūde fiġān eyler bu **Nakşī** ḳıl ḥaẕer
Āhen-i ṭabʿuñ senüñ bir nāvek-i āhum deler

Ve Lehu

246.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Müctes̱ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. O māhı hāle-i āġūşa el çeker çevirür
Hemīşe maṭlabını bī-ʿilel çeker çevirür

Miyān-ı vaṣlın o ḫūnyāgerüñ fütāde-i dil
Ḳucarsa zencīr uṣūl-i remel çeker çevirür

3. Ḥaẕer düşerse yoluñ vādī-i cefākāra
Bu rehde herkesi bir ince bel çeker çevirür

Göñül ḫayālini taṣvīr ile nihān şebler
O şūḫ-ı ʿişvegeri fi'l-meṣel çeker çevirür

5. Hünerverān-ı zamānuñ imāmesin **Nakşī**
Zemīn-i himmet ile bu ġazel çeker çevirür

---

5 [Bu Nakşî boş yere inler sanma, çekin! Bir ah okum (bile) senin demirden mizacını deler.]

246 Y 113[a].

1 [El, o ay gibi sevgiliyi, kucak denen haleye çeker çevirir; istediğini, bir sebep olmadan daima çeker çevirir.]

2 [Düşkün gönül, o şarkıcının beline kavuşup (onu) kucaklarsa "zencîr" ve "remel" usulü (gibi uzun uzun) çeker çevirir.]

3 [O eziyet edenin vadisine yolun düşerse çekin! Bu yolda herkesi bir ince belli çekip çevirir.]

4 [Gönül, onun hayalini gecelerce resmederek o cilveli şuhu, örnekteki gibi çeker çevirir.]

5 [Ey Nakşî! Bu gazel, gayret zemini ile, zamanın hüner sahiplerinin "imame"sini çeker çevirir.]

Ve Lehu

247.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-berüñ cevri daḫı ʿāşıḳa ḫoş nāz gelür
   Gūyiyā bāb-ı murādın güzel āvāz gelür

   Ne ḳadar olsa ġażab-gerde-i kec-bīn nigeh
   Yine yek naẓrası ʿuşşāḳa şifā-sāz gelür

3. Günde biñ dürlü sitem ėtse de memnūn oluram
   Luṭfına nisbet ol eṭvār baña az gelür

   Būy-ı zülfinden eṣer vėrdügi dem bād-ı seḥer
   Cāna ḫoş nefḫa-i şevḳ-āver [ü] hem-rāz gelür

5. Ḥāṣılı ḥaşre dek ol şems-ʿiẓārdan aḥbāb
   Nakşī-i dil-şüde ẓann eylemesün vaz gelür

---

247 Y 113[a].

1 [Gönül alan sevgilinin eziyeti bile âşığa hoş naz gibi gelir; sanki istek kapısından güzel bir ses gelir.]

2 [Bakış, ne kadar eğri görüşlü ve öfkeli de olsa onun tek bakışı âşıklara yine şifa verici gibi gelir.]

3 [O, bana günde bin türlü sitem etse de memnun olurum; o tavırlar bana lütfuna göre az gelir.]

4 [Seher rüzgârı, onun saçının kokusundan iz taşıdığı zaman; cana, şevk getiren ve sırdaş olan hoş bir koku gelir.]

5 [Kısacası dostlar, âşık Nakşî o güneş yanaklıdan mahşere kadar vazgeçer zannetmesin.]

Ve Lehu

248.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Felekde rūz [u] şeb mihr ile meh ṣanmañ nümāyāndur
Dü meşʿaldür şerār-ı āhum ile şuʿle-efşāndur

Bilür pervāneveş par par yanup yaḳıldıġum ol şūḫ
Ki şemʿ-i ʿışḳı fānūs-ı derūnumda fürūzāndur

3. Ḳıyās ėtmeñ ki yėr yėr ḫaṭ bedīd oldı ʿiẕārında
Kitāb-ı ḥüsni gūyā der-kenār olmış Gülistāndur

Rübūde eyleyen böyle dil-i ʿuşşāḳı her ānda
O māhuñ ān-be-ān ḥüsninde olan ceẕbe-i āndur

5. Ġazel-gūlıḳda **Nakşī**-i selīs çoḳ öñdül aḫẕ ėdüp
Semend-i ṭabʿ-ıla pehnā-yı naẕma ḫūb-cevlāndur

Ẓarīf [ü] nükte-pīrā-yı suḫan-perdāz-ı pür-maʿnā
Mezāyā-yı kemālāt [u] hünerverlikde Ḥassāndur

---

248 Y 113[a]-113[b].

1 [Gökte gündüz ve gece görünen güneşle aydır sanmayın. Onlar, iki meşaledir; ahımın kıvılcımlarıyla alev saçar.]

2 [O şuh, pervane gibi parıl parıl yanıp yakıldığımı bilir; çünkü onun aşk mumu gönlümün fanusunda (abajurunda) parlamaktadır.]

3 [Yanağında yer yer görünen ayvatüylerini (başka şeyle) kıyaslamayın; onun güzellik kitabı sanki "derkenar"lı bir Gülistan'dır.]

4 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Âşıklarının gönlünü her an böyle kapan, o ay gibi sevgilinin güzelliğinde anbean bulunan cazibeyle kendinden geçiştir.]

5 [Akıcı konuşan Nakşî, gazel söylemede çok ödül alıp şiirin geniş (meydanında) mizacının çevik atıyla güzel dolaşır.]

6 [O, mana dolu sözler düzerek nükte süsleyen zariftir; olgunluklara dair meziyetlerde ve hünerli olmada Hassân'dır.]

7. Zihī hem ʿālim ü fāżıl zihī hem münşī-i dāniş
Ki ṭarz-ı ḫāṣ-ıla dānişverān -ı ʿaṣra Selmāndur

ʿAceb ṣāḥib-ʿinān [u] fārisü'l-ḫayl-i müsellem kim
Kümeyt-i ḫāmesi meydān-ı naẓm içre küḥeylāndur

Ve Lehu

249.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şūḫ-ı ʿişve-zādum her ne dem cevrin baña eyler
Cihān gūyā benüm olmış ḳadar göñlüm ṣafā eyler

Vėrür būs-ı lebin aġzuma nāz ile niyāz ėtsem
Rüsūm-ı ʿişvedendür kim biraz da iʿtinā eyler

3. Ne rütbe ser-keş olsa ḳadr-i ʿuşşāḳ ı bilür dil-ber
Nigāh-ı nīm ile elbet uzaḳdan merḥabā eyler

Ṭarīḳ-ı ʿışḳa sālik olan ehl-i ʿışḳa ʿışḳ olsun
Çekilüp gūşe-i vaḥdetde terk-i māsivā eyler

5. Zebān-ı kilki Nakşīnüñ ʿaceb meddāḥ-ı ḫūbāndur
Lisān-ı ḥāl ile ʿuşşāḳa naḳl-i mā-cerā eyler

---

7 [Ne güzel! O hem âlim ve faziletlidir hem de bilgili bir düzyazı ustasıdır; öyle ki özel tarzıyla asrın bilginlerine Selmân'dır.]

8 [Herkesçe beğenilen, ustaca ata binen şaşırtıcı bir dizgin sahibidir; öyle ki onun kaleminin doru atı, şiir meydanı içinde küheylandır.]

249 Y 113[b].

1 [O cilveli şuhum, bana her ne zaman eziyet ederse gönlüm, sanki dünya benim olmuş gibi sevinir.]

2 [Ona yalvarsam ağzıma dudağından öpücük verir; naz âdetleri gereği biraz da dikkatli davranır.]

3 [Gönül alan sevgili, ne derece dikbaşlı olsa da âşıkların değerini bilir; elbette yarım bakışla (olsa da) uzaktan "Merhaba!" der.]

4 [Aşk yolunun yolcusu olan âşığa aşk olsun; birlik köşesine çekilir, Allah'tan başka her şeyi terk eder.]

5 [Nakşî'nin kalem dili, güzelleri şaşırtıcı derecede över; âşıklara hâl diliyle macera anlatır.]

Ve Lehu

250.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Derūnum neyveş iñler naġme-i ʿışḳı niṣār eyler
Nevā-yı nālişüm gūş eyleyen ʿışḳ ehli zār eyler

Niyāz ėtdükçe ʿuşşāḳ dil-rübālar ʿişve nāz üzre
Ḫırām-ı cevr-i istiġnāyı dāʾim kesb ü kār eyler

3. Ezel bir būse isterken baña yüz ʿarż ėderdi yār
Taʿaccüb görse şimdi bir selām vėrmege ʿār eyler

O şūḫuñ ḳalʿa-i vaṣlını ümmīd eyleyen ʿāşıḳ
Varur üstüne ṭūb-ı āh-ıla feṭḥ-i ḥiṣār eyler

5. Zer-i ḫāliṣ gibidür bu ḫuṣūṣda **Nakşī** eşʿāruñ
İşidenler saña bī-şübhe taḥsīn-i hezār eyler

---

250 Y 113[b]-114[a].

1 [Gönlüm, ney gibi inler, aşk nağmesini saçar; inleyişimin sesini duyan âşık ağlar.]

2 [Âşıklar yalvardıkça, gönül kapan sevgililer cilve ve naz üzere tokgözlülükle eziyet ederek salınmayı kazanç ve iş sayar.]

3 [Önceleri ben bir öpücük isterken sevgili bana yüzünü gösterirdi; ne acayip, şimdi bir selam vermekten (bile) utanır.]

4 ("üstüne" P'de bu şekilde yazılmıştır.) [O şuhun kavuşma denen kalesini (almayı) uman âşık, ah topuyla onun üstüne gider, hisar fetheder.]

5 [Ey Nakşî! Senin şiirin bu konuda saf altın gibidir; seni işitenler, şüphesiz sana bin aferin derler.]

Ve Lehu

251.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Āh kim nālān olup dil yine mānend-i hezār
Āb-ı rūyın pāy-ı yāra sāyeveş ḳıldı niṯār

Bāġbānāsā gülistān-ı cemālüñ seyr ėdüp
Ḫārdan ḥıfẓ ėtmek içün beklerem leyl ü nehār

3. Çün senüñ zülf-i dil-āvīzüñ şehā zencīrveş
Ḳayd [u] bend ile esīr ėtdi beni bī-iḫtiyār

Künc-i fürḳatde göñül mest-i mey-i ʿışḳuñ olup
Būse-i laʿl-i lebüñ şevḳıyla eyler iftiḫār

5. Ḳaldı ol çāh-ı zenaḫdānuñda ey Yūsuf-cemāl
Āh kim mānend-i Yaʿḳūb oldı bu **Nakşī**-i zār

---

251 Y 114[a].

1 [Ah! Gönül yine bülbül gibi inleyip yüzünün suyunu sevgilinin ayağına gölge gibi saçtı.]

2 [Ben senin güzelliğinin gül bahçesini bahçıvan gibi izleyip dikenden korumak için gece gündüz beklerim.]

3 [Ey padişah! Çünkü senin gönül asan saçın, beni zincir gibi bağlayıp elimde olmadan esir etti.]

4 [Gönül, ayrılık köşesinde senin aşk şarabından sarhoş olup lal dudağını öpme arzusuyla övünür.]

5 [Ey Yûsuf gibi güzel yüzlü, ah! Bu ağlayan Nakşî, Ya'kûb gibi oldu; o, senin çene çukurunda kaldı.]

Ve Lehu

252.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Beni ẓann ėtme zāhid mest ėden ol rūy-ı māhumdur
   Dü çeşmüm ḫūn u giryān eyleyen evvel nigāhumdur

   Ezel mesrūr idüm pervāz ėderdüm murġveş şimdi
   Fezā-yı dām-ı ʿışḳa düşüren baḫt-ı siyāhumdur

3. ʿİnāna dest ėrişmez çünki gördüm esb-i nāz üzre
   Rikābāsā dü-pāy-ı yāra yüz sürmek güvāhumdur

   Hemān ol şeh-süvāra çāker oldum sāyeveş ben de
   Dilerse ḳatl ėder āzādeyem ol pādişāhumdur

5. Ezelden **Nakşī** pīşānumda çekmiş ḫāme-i taḳdīr
   Berāt-ı ḥüsne ḫaṭ ṭuġra-yı ʿışḳı ʿizz ü cāhumdur

---

252 Y 114[a].

1 [Ey kaba sofu! Beni sarhoş eden, o ay yüzlümdür sanma; iki gözümü kan eden ve ağlatan önce kendi bakışımdır.]

2 [Önceleri sevinçliydim, kuş gibi uçardım; şimdi beni uçsuz bucaksız aşk tuzağına düşüren kara bahtımdır.]

3 [O, naz atı üzerindeyken dizgine el erişmeyeceğini gördüm; üzengi gibi sevgilinin iki ayağına yüz sürmek (buna) şahidimdir.]

4 [Şimdi ben de o usta biniciye gölge gibi bir köle oldum. Buna kayıtsızım, o isterse katleder, padişahımdır.]

5 [Ey Nakşî! Takdir kalemi, onu ezelde alnıma çekmiş; ayvatüyleri, güzellik beratı için onun aşk tuğrasıdır, bana şeref ve makamdır.]

Ve Lehu

253.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gülşen-i bezm-i çemende sevdügüm bir dānedür
   Ḥūrīdür bāġ-ı İremde sevdügüm bir dānedür

   Dest-be-dest zānū-be-zānū cāna cān baḫş eyledi
   Ḥamdü'l-i'llāh künc-i ġamda sevdügüm bir dānedür

3. Rāzumı ʿarż eyledüm ol zülf-i ʿanber-bāruma
   Luṭfını gördüm keremde sevdügüm bir dānedür

   Mīve-i bāġ-ı cemālinden temennā eyledüm
   Vėrdi būse reşk-i demde sevdügüm bir dānedür

5. Eyledi teslīm kendin bendeye **Nakşī** güzel
   Câme-ḫˇāba girdigümde sevdügüm bir dānedür

---

253 Y 114[a]-114[b].

1 [Sevdiğim, çimenlik meclisininin gül bahçesinde bir tanedir; sevdiğim, cennet bağında huridir, bir tanedir.]

2 [Allah'a hamdolsun, sevdiğim bir tanedir; keder köşesinde ele ele, diz dize, can cana (olmayı) bahşetti.]

3 [O amber saçan saçlara sahip (sevdiğime) sırrımı bildirdim; cömertlikte lütfunu gördüm, sevdiğim bir tanedir.]

4 [Onun güzellik bağının meyvesinden istedim; imrenme anında öpücük verdi, sevdiğim bir tanedir.]

5 [Ey Nakşî! O güzel, kendini bu köleye teslim etti; sevdiğim, yatağa girdiğinde bir tanedir.]

Ve Lehu

254.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Vefā ėtmez dil-i ʿuşşāḳa aġyārı seven dil-ber
Gelürse sīne sīne cāme-ḫᵛāba pīrehen dil-ber

Eger ʿarż-ı cemāl eylerse aldanma ṣaḳın ey dil
Söziyle aldadur ʿuşşāḳı āgāh ol hemen dil-ber

3. ʿAceb rind-i cihāndur ḳıl ḥaẕer cān-bāzveş her dem
Hezār fend ile oynar ṣanki ḳurmışdur resen dil-ber

Dėsünler rişte-i naẓma çeküp eşʿāruñ ʿışḳ ehli
Niṯār ėtmiş ṣadefveş dürr-i pür-gevher dehen dil-ber

5. Ḫulāṣa **Nakşī** fehm ėtdüm bu mażmūn üzre bī-reşkem
Vefā ėtmezmiş ʿuşşāḳa raḳībe dil vėren dil-ber

---

254 Y 114[b].

1 [Rakipleri seven güzel, göğüs göğüse (olmak için) gömlekle yatağa gelse de âşığın gönlüne vefalı davranmaz.]

2 [Ey gönül! Eğer güzel, güzellliğini gösterirse de sakın aldanma; âşıkları sözüyle hemen aldatır, uyanık ol.]

3 [Güzel, dünyada ne rinttir! Ondan çekin, cambaz gibi her an bin hileyle oynar, sanki ip kurmuştur.]

4 [Âşıklar, senin şiirlerini şiir ipliğine çekip "Güzelin dudağı, sedef gibi, mücevherlerle dolu inciler saçmış." desinler.]

5 [Ey Nakşî! Kısacası bu manayı anladığımdan kıskançlıktan uzağım: Rakibe gönül veren güzel, âşıklara vefalı davranmazmış.]

Ve Lehu

255.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Fiġānum gūş ėdenler tāze cismin yaḳa yazmışlar
   Ḥayıf fehm ėtmemişler sehv ile āfāḳa yazmışlar

   Bilenler sūziş-i ʿışḳumla esrārı ḥaḳīḳatden
   Leb-i laʿliyle yāruñ bir ḳızıl evrāḳa yazmışlar

3. Dehānı sırrını Bih-zādveş güftār-ı Şīrīnin
   Ki Ferhāduñ gözi yaşıyla bir bir ṭāḳa yazmışlar

   Taʿaccüb eyleyüp āyā ne ḥikmet dėyüp az ḳalmış
   Raḳīb-i rū-siyehler aña bir ḳulp ṭaḳa yazmışlar

5. Bu naẓmuñ gūş ėdüp bi'l-ittifāḳ **Nakşī** selīsāne
   Seni taḥsīn ile ser-defter-i ʿuşşāḳa yazmışlar

---

255 Y 114[b].

1 [İnleyişimi duyanlar (bunu) taze bedenlerini yakarak yazmışlar. Yazık! Anlamamışlar, yanlışlıkla ufuklara yazmışlar.]

2 [Aşkımla yanışımın sırlarını gerçekten bilenler, onu sevgilinin lal dudağıyla kızıl varaklara yazmışlar.]

3 [Şirin sözünün dudaktaki sırrını Ferhad'ın gözyaşıyla, Bihzâd gibi bir bir kubbeye yazmışlar.]

4 [Kara yüzlü rakipler şaşırımışlar, "Acaba bunda ne hikmet var?" demişler, (bu sözü) neredeyse ona bir kulp takıp yazmışlar.]

5 [Ey akıcı konuşan Nakşî! Senin bu şiirini duymuş, fikir birliği etmiş, seni beğenip âşıkların en başına yazmışlar.]

Ve Lehu

256.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ey dil saña bir dil-ber-i nev-reste gerekdür
Dil dil-bere dil-ber dile şāyeste gerekdür

ʿĀşıḳ olan elbet saña serden geçüp ey yār
Ol ṭurra-i müşgīnine dil-beste gerekdür

3. ʿĀşıḳ ėdicek nāliş-i ʿışḳıyla hezār āh
Berg-i ruḫ-ı dil-ber aña ber-ceste gerekdür

ʿĀşıḳ aña dėrler k'ola yār emrine mūnis
Ammā dil-i dil-ber daḫı peyveste gerekdür

5. Maʿşūḳ dėse yan şemʿüme pervāneveş ʿāşıḳ
El-minnetü li'llāh dėyüp aleste gerekdür

Bülbül güle nāz ėtme dėse ėtmeye gül nāz
Bülbül güle gül bülbüle mest meste gerekdür

---

256 Y 114[b]-115[a].

1 [Ey gönül! Sana yeni yetme, gönül alan bir sevgili gerektir. Gönül, gönül alan sevgiliye, gönül alan sevgili de gönle uygun olmalıdır.]

2 [Ey sevgili! Sana âşık olanın elbette başından vazgeçmesi, senin miskli kâkülüne gönlünü bağlaması gerekir.]

3 [Âşık, aşkından inleyerek bin ah edince, gönül alan sevgilinin yanağının yaprağı ona seçme şiir (yaprağı) olsa gerektir.]

4 k'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Âşık diye sevgilin emrine alışkın olan derler; ama gönül alan sevgilin gönlü de onunla birleşmelidir.]

5 [Sevilen, (âşığa) "Mumuma pervane gibi yan!" dese âşık, "El-minnetü li'llâh (Minnet ancak Allah'adır)." deyip hazır durumda olmalıdır.]

6 [Bülbül güle "Nazlanma." dese gül nazlanmaz. Bülbül güle, gül bülbüle, sarhoş sarhoşa gerektir.]

7. Geh ʿāşıḳa sāḳī be-kef ʿarż ėtse ʿaraḳ-rīz
Geh būse-i ġabġab meze mi meste gerekdür

ʿĀşıḳ ėde āġāz-ı muḥayyer k'ola hem rāst
Der-çenber uṣūl ėtmeye āheste gerekdür

9. Cānā şeh-i naẓm olmaġa hem-dem saña el-ḥaḳ
Nakşī-ṣıfat efgende-i pā-beste gerekdür

Ve Lehu

257.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bizüm bezmiyyetümüz seyr ėdenler ʿışḳ-ı zen dėrler
Zen-i devrāna māʾil bir gürūh-ı ehl-i zen dėrler

Zenāna meylümüz yoḳ biz gürūh-ı ʿışḳ-ı cānānuz
Bilenler bu ṭarīḳ-ı rāḥ-ı ʿışḳ içre gezen dėrler

3. Nihānī ʿışḳ ile mestüz mecāzīlerdenüz şanmañ
Ḥaḳīḳat neydügin fehm ėtmeyenler pīrezen dėrler

---

7 [Saki, âşığa bazen ter dökerek avcundakini sunsa bazen de çenesinin altından öptürse sarhoşa (başka) meze mi gerekir?]

8 k'ola: ki ola P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Âşık hayret etmeye / muhayyer makamına başlayıp hem de doğru / rast makamında olursa bu durumda / çemberde usule uymak için yavaşlaması gerekir.]

9 [Ey can! Doğrusu şiirin padişahı olmak için sana arkadaş olarak Nakşî gibi ayağı bağlı bir düşkün gerekir.]

257 Y 115[a].

1 [Bizim meclisimizi seyredenler, (işimize) "kadın aşkı" derler; (bize) "onlar dünya kadınına eğilimli, kadın ehli bir topluluktur." derler.]

2 [Kadınlara meylimiz yok, biz sevgilinin aşk zümresiyiz; bunu bilenler, (bize) "bu aşk yolunda gezen" derler.]

3 [Gizli bir aşkla sarhoşuz, mecazilerdeniz sanmayın; gerçeğin ne olduğunu anlamayanlara "kocakarı" derler!]

Gören eşʿār-ı şīrīnüm ṣadefveş baḥr-i maʿnāda
Çeküp rişte-i naẓma dürr-i şehvārı dizen dėrler

5. Bozuḳdur kār-sāz-ı **Nakşī** ʿālem ṭañ mı ṭaʿn ėtse
Bir özge ʿālemüz zīrā bize bozuḳ düzen dėrler

Ve Lehu

258.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. O çār-ebrūyı fehm ėt zāhidā āyā ne dil-berdür
Emīr-i çār-sancaḳ leşker-i ʿuşşāḳa serverdür

Sipihr-i çārüm-i çarḫ üzre ẓann ėtme ḳamer ṭoġdı
Cemāl-i yārı gör ki burc-ı ḥüsne mihr-i enverdür

3. Ḳaçan ʿışḳ ehli gelse mūrveş pāy-ı Süleymāna
ʿAdālet-pīşe el-ḥaḳ pādişāh-ı heft-kişverdür

Çemende ʿandelībāna suʾāl ėtseñ ėder nālān
Müsellem miṣli yoḳ bir nāzenīn ġonçe-fem-i terdür

---

4 [Şirin şiirlerimi anlam denizinde görenler, (bana) "padişahlara layık inciyi, şiir ipine sedef gibi dizen" derler.]

5 [Nakşî'nin iş işleyişi bozuktur, âlem onu ayıplasa şaşılır mı! Çünkü biz başka bir âlemiz, bize "bozuk düzen" derler.]

258 Y 115[a]-115[b].

1 [Ey kaba sofu! "O dört kaşlı, gönül alan sevgili nedir, anla! O, dört sancağın beyidir, âşıklar ordusuna başkandır.]

2 [Feleğin dördüncü göğü üzerinde ay doğdu sanma. Sevgilinin güzel yüzünü gör çünkü o, güzellik burcuna aydınlık güneştir.]

3 [Âşıklar, o Süleymân'ın ayağına karınca gibi ne zaman gelse? Doğrusu o, yedi memleketin adaleti âdet edinmiş, padişahıdır.]

4 [Çimenlikte bülbüllere onu sorsan inlerler; o herkesçe beğenilen, benzersiz, nazlı, taze bir gonca dudaklıdır.]

5. O ḥüsni görse **Nakşī** Mānī [ü] Bih-zād reşk eyler
Ḳalem vażʿ eylemek mümkin degül rūyı muṣavverdür

Ve Lehu

259.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṭıfl iken bir dil-rübā sevdüm ruḫı elvānlıdur
Şöyle nev-reste kemān-ebrū-yı tīr-müjgānlıdur

Daḫı kāmil olmamış on dört yaşındadur henūz
Sevdügüm bir ġonçe-femdür gerçi sīm gerdānlıdur

3. ʿAndelībveş nālemi gülşende gūş ėdüp o yār
Bī-nihāye luṭf ile ʿuşşāḳına iḥsānlıdur

Mihrveş ṭoġdı cihān bezmine [kim] ol māh-liḳā
Feyż-yāb oldı ḳamu ʿālem cemāli ānlıdur

5. Vėr baña bir būse rūyuñdan dėsem yār yüz vėrür
Ber-ḫudār olsun bilür ḳāʿideyi ʿOs̱mānlıdur

---

5 Mānī [ü]: Mānī-i P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Mânî ve Bihzâd, o güzelliği görse kıskanır; (bu konuda) kalem oynatmak mümkün değil, onun yüzü (ancak) zihinde tasarlanabilir.]

259 Y 115[b].

1 [Yanağı rengârenk olan, gönül kapan bir sevgiliyi (o daha) çocukken sevdim. Öyle yeni yetme, ok kirpikli bir yay kaşlıdır ki...]

2 [Gerçi sevdiğim, bir gonca ağızlı, gümüş boyunludur; (ama) daha olgunlaşmamış, henüz on dört yaşındadır.]

3 [O sevgili, bülbül gibi olan inleyişimi gül bahçesinde duyup âşığına sonsuz lütuflarla bahşişte bulunandır.]

4 [O ay yüzlü, dünya denen meclise güneş gibi doğdu; onun güzel yüzü cazibelidir, bütün âlem ondan bereketlendi.]

5 ["Bana yüzünden bir öpücük ver." desem sevgili yüz verir; mutlu olsun, usulü bilir, Osmanlıdır.]

Ḫāl-i Hindūlar seçilmiş **Nāḳşī** rūyında anuñ
Nīm nigāh ėtsem ḥicāb eyler begüm erkānlıdur

Ve Lehu

260.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bir Fireng şūḫını İslāma göñül fāncasıdur (?)
Yaʿnī tesḫīre bu dīn içre Ṣamarḳancasıdur (?)

Düşmez ol fānca (?) bilen kendiyi dil dāmıdur ol
Kāfire yoḳ sözüm illā bu Müsülmāncasıdur

3. İtdiren zülf-i Fireng-çīnine dil-besteleri
Baş açup āyīn-i Efrenc ile al ṭancasıdur

Günde biñ ders-i cefā ʿarż ėdüp ʿuşşāḳına ol
Yine dėr kim size bu dādīnüñ āsāncasıdur

5. **Nakşi**yā bülbüliveş böyle ġazeller ki dėdüñ
Beytinüñ her biri ʿaynıyla Gülistāncasıdur

---

6 [Ey Nakşî! Onun yüzünde Hindu benler seçilir olmuş, yarım bakış atsam utanır, beyim edeplidir.]

260 Y 115[b]-116[a].

1 [Gönül, Avrupalı bir şuhu İslam'a fâncasıdır(?); yani bu din içinde boyun eğdirilmede Samarkan gibidir(?)]

2 [Kendini bilen, o Avrupalıya(?) düşmez; o, gönle tuzaktır; kâfire sözüm yok ancak bu Müslümanca olandır.]

3 [Gönül bağlayanları, onun "frenkçîn" saçına ittiren, Avrupai tarzda baş açması ve al tanca (fesidir).]

4 (Bu beytin ikinci mısrası 116[a]'nın en başına yazılmış, mısranın üstüne yeni bir şiire başlanıyormuş gibi "Ve Lehu" başlığı konmuştur.) [O, âşıklarına günde bin eziyet dersi anlatıp yine "Bu, size bahşişin en kolayıdır." der.]

5 [Ey Nakşî! Bülbül gibi böyle gazeller dedin, (işte bunların) her bir beyti aynı Gülistân gibidir.]

Ve Lehu

261.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şūḫ-ı nāz-perver ḥüsn ü ānıyla müsellemdür
   Edā-yı ṭavr [u] ṭarz [u] ʿişvesi memdūḥ-ı ʿālemdür

   Baḳılmaz tābiş-efzā-yı fürūġ-ı rūyına zīrā
   Miṣāl-i ẕerre herkes ʿışḳına dil-dāde her demdür

3. Hezārān şevḳ-ıla vaṣf ėtmede her ṣubḥ-dem bülbül
   Gülistān-i ʿiẕār-ı dil-firīb bir tāze gül-femdür

   Tabīb-i tesliyet-rīz [ü] enīs-i cān dėsem rāciḥ
   Marīż-i cāna çün yek-būs-ı laʿli māye-i emdür

5. N'ola destān olursa ḥaşre dek meddāḥ zebānında
   Ki **Nakşī** bu ġazel baḥṣ-āver-i ʿışḳa maḳālemdür

---

261 Y 116[a]. (Bu gazelin sonunda, gazelden sonra yeni bir şiire başlanacakmış gibi "Ve Lehu" başlığı konmuş fakat başlıktan sonra herhangi bir şiire yer verilmemiştir.)

1 [Nazı seven o şuh, güzellik ve cazibesiyle herkesçe beğenilmiştir; tavır, tarz, naz ve davranışları âlemce övülür.]

2 [Yüzündeki ışığın parıltısını artırdıkça ona bakılmaz; çünkü herkes onun aşkına her an zerre gibi gönül vermiştir.]

3 [Bülbül onu her sabah binlerce şevkle vasfetmektedir; o, gönlü aldatan yanağının gül bahçesiyle taze bir gül ağızlıdır.]

4 [Ona "teselli veren tabib" ve "can dostu" desem yeridir; çünkü onun lal (dudağının) tek öpücüğü, gönül hastalığına asıl ilaçtır.]

5 [Ey Nakşî! Bu gazel, övgücülerin dilinde mahşere kadar destan olursa ne var! Çünkü aşk konusunda (ortaya) getirilmiş sözümdür.]

Fī-Ḥarfi'z-Zā'

262.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Herkesi bir vech-ile ḳılduñ İlāhā sen ʿazīz
   Rūz-ı maḥşerde n'ola luṭfuñla olsam ben ʿazīz

263.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣanma zāhid vaṣl-ı yāra biz buñalmışlardanuz
   Muṭrib-i devrānveş her sāzı çalmışlardanuz

   Ḳaṭre-i eşküm pür-emvāc ėtse deryāyı ne ġam
   Kim ʿamīk-ı ʿışḳa ġavvāṣ gibi dalmışlardanuz

3. Biñ[de] bir üftāde hem-reng olamaz zīrā bize
   Biz hezārān ehl-i ʿışḳuñ naḳşın almışlardanuz

   Şāh-bāz-ı ʿışḳ ile bu ʿarṣa-i maʿnāda biz
   Çoḳ hümā-pervāzı ṣayda pençe ṣalmışlardanuz

---

262 Y 117[b].

1 [Allah'ım! Sen herkesin değerini bir vesileyle artırdın; mahşer gününde lütfunla benim de değerim artsa ne olur?]

263 Y 117[b].

1 [Ey kaba sofu! Bizi sevgiliye kavuşmaktan bunalmış olanlar sanma! Biz felek çalgıcısı gibi her sazı çalmışlardanız.]

2 [Gözyaşımın bir damlası, denizi dalgalarla doldursa gam değil; çünkü biz aşkın derinliklerine dalgıç gibi dalmışlardanız.]

3 [Binde bir düşkün (bile) bizimle aynı nitelikte olamaz; çünkü biz binlerce âşığı nakşetmişlerdeniz.]

4 [Biz bu mana arsasında birçok hüma uçuşluyu avlamak için, aşk doğanıyla pençe salmışlardanız.]

5. Maḳṣaduñ cevr ile ḳatl ise bu **Nakşī** bendeñi
Ḳıl kerem cānā ki biz bir müfte ḳalmışlardanuz

Ve Lehu

264.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Baña ḥālüñ nedür āyā dėmez ol şeh-süvār bir kez
N'olur derd-i dilüm ḳılsa tesellī gelse yār bir kez

Fiġānum güş ėdüp dil-dār içün ẓann ėtme ey zāhid
Ki bilmez ʿāşıḳuñ ṭabʿında ol āyā ne var bir kez

3. Ne güne vażʿ ėder maʿlūm olur gör vaṣl içün ey dil
O şūḫa ʿarż-ı ḥāl eyle hemān yalvar yaḳar bir kez

Hele ben bildügüm vech üzre ise ol perī-ruḫsār
Beni vaṣlıyla dil-şād ėtmege furṣat arar bir kez

5. Viṣāl-i yāra furṣat düşicek fevt ėtme kim **Nakşī**
O bir ḳuyruḳlı yıldızdur ki ḳırḳ yılda doġar bir kez

---

5 [Ey can! Niyetin bu Nakşî denen köleni eziyetle katletmekse cömert davran; çünkü biz bedavaya kalmışlardanız.]

264 Y 117[b].

1 [O usta süvari, bana bir kez "Acaba hâlin nedir?" demez; sevgili bir kez gelse de gönül derdimi teselli etse ne olur?]

2 [Ey kaba sofu! Feryadımı duyup gönlü alan sevgili için zannetme; çünkü o, âşığın mizacında ne olduğunu bir kez (bile) bilmez.]

3 [Ey gönül! O şuha hâlini bildir, bir kez böylece yalvar yakar da kavuşma konusunda ne şekilde davranacağı bilinsin, (bunu sen de) gör.]

4 [O peri yüzlü benim bildiğim şekildeyse bana kavuşmak ve gönlümü sevindirmek için sonunda bir kez fırsat arar.]

5 [Ey Nakşî! Sevgiliye kavuşmak için fırsat denk gelince kaçırma; çünkü o bir kuyruklu yıldızdır, kırk yılda bir kez doğar.]

Ve Lehu

265.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ṭaʿn-ı aġyār ile erbāb-ı dilān teng olamaz
ʿĀşıḳuz ol bize ṭaklīd-ile hem-reng olamaz

Dād-ı Ḥaḳdur suḫan erbābına bu fenn-i şiʿr
Herkes ʿilm ile velī vāṣıl-ı ferheng olamaz

3. Bezm-i meyde bire birdür ṭutalum ḫande ile
Nālede ney dil-i ʿuşşāḳa hem-āheng olamaz

Dėmiş ol ġonçe-dehen olsa nühüft eyler idüm
ʿĀşıḳa būse cefāsı gibi bir reng olamaz

5. Reşk ėderse n'ola ḫunyāger-i devrān baña
Mā-ḥaṣal her biri **Naḳşī** gibi serheng olamaz

---

265 Y 117[b]-118[a].

1 [Rakiplerin kınamasıyla gönül erbabı olanlar daralmaz. Biz âşığız; o, taklitle bizimle aynı niteliğe gelemez.]

2 [Bu şiir hüneri, söz erbabına Allah vergisidir; şöyle ki herkes marifete ilimle kavuşamaz.]

3 [Diyelim ki ney, şarap meclisinde gülücükle birebirdir; (ama) feryatta âşıkların gönlüyle aynı ahenkte olamaz.]

4 [O gonca ağızılı, "Gizli olsa yarpardım." demiş; âşığa öpücük eziyeti gibi bir hile olamaz.]

5 [Dünya şarkıcısı beni kıskanırsa ne var! Sonuçta her kişi Nakşî gibi, serheng makamında / çavuş olamaz.]

Ve Lehu

266.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Herkes ʿışḳ içre bu vādīde nümāyān olamaz
   Ḳābil-i kām ise de vāṣıl-ı cānān olamaz

   Derd-i pinhān-ı derūnum kime ʿarż eyleyeyüm
   ʿĀşıḳam kimse benüm derdüme dermān olamaz

3. Ehl-i ḥālüz bizüm aḥvālümüz erbāb-ı kemāl
   Fehm ėder yoḫsa anuñ vāḳıfı nādān olamaz

   Ne bilür āteş-i cān-sūzumı pervāne-i rāz
   Şemʿ-i bezme o benüm gibi fürūzān olamaz

5. ʿĀlem olmış saña üftāde ey āfet ṭutalum
   Der-i ʿışḳuñda bu **Naḳşī** gibi derbān olamaz

---

266 Y 118[a].

1 [Herkes bu vadide aşkıyla belirgin olamaz, isteğe ulaşma imkânı bulsa da sevgiliye kavuşamaz.]

2 [Gönlümün gizli derdini kime bildireyim? Âşığım, kimse benim derdime derman olamaz.]

3 [Biz hâl erbabıyız, bizim hâllerimizi olgun olanlar anlar; yoksa bunları bilgisizler bilemez.]

4 [Sır pervanesi, benim can yakan ateşimi ne bilir! O, meclisin mumunu benim gibi parlatamaz.]

5 [Ey afet! Diyelim ki âlem sana tutkun olmuş (ama) senin aşkının kapsısında bu Nakşî gibi kapıcı olamaz.]

Ve Lehu

267.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nāliş [ü] āhuma ney nālede demsāz olamaz
   Keşf-i rāz eyleyemem ol bāña hem-rāz olamaz

   Gerçi ḫūbān-ı cihān ḥüsn-ile meşhūr ammā
   Her biri ol sehī servüm gibi mümtāz olamaz

3. Söyle ey peyk o perī bāña cefā eylemesün
   ʿĀşıḳın āhın alan şuḫ-ı ser-efrāz olamaz

   Ṣayd-ı naḫçīre heveskār olan üftāde-i dil
   Pençe penç olsa da bāzdur dil-i şehbāz olamaz

5. Nakşiyā fehm ėdemez kimse kim esrār-ı dili
   Nāliş-i āhuma ney nālede dem-sāz olamaz

---

267 Y 118[a]. (118[a]nın sonunda yer alan ve "Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 268. şiir, 118[b]ye yazılmış ve 118[b]de, şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Ney, inleyiş konusunda ah ve feryadıma arkadaş olamaz; ona sırlarımı açamam, o bana sırdaş olamaz.]

2 [Gerçi dünya güzelleri güzellikle meşhur ama hiçbiri o düzgün selvim gibi seçkin olamaz.]

3 [Ey haberci! Söyle de o peri bana eziyet etmesin; âşığın ahını alan yüce bir şuh olamaz.]

4 [Av avlamaya heveslenen düşkün gönül, beş pençeli de olsa (ancak) şahindir, yiğit / doğan gönüllü olamaz.]

5 [Ey Nakşî! Kimse gönül sırlarını anlayamaz; ney, inleyiş konusunda ah ve feryadıma arkadaş olamaz.]

Ve Lehu

268.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Sürūr-ı cāh [u] devlet ʿazli maḥẕūrligine degmez
   Miṣāl-i nūş-ı mey encām maḫmūrligine degmez

   Bu dünyā-yı ġam-endūzuñ ṣafāsında olan muʿtād
   Faḳīrüñ iḫtiyār ėtdügi meksūrligine degmez

3. Viṣāl-i yār içün ʿāşıḳ velī pür-şevḳ bilür cevrin
   Ṣafā-yı vaḳt-i evvel ṣoñra mehcūrligine degmez

   Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuşşāḳa cevr-endāz olan dil-ber
   Baḳup mirʾāta fehm ėtsün ki maġrūrligine degmez

5. Taṣavvur olsa **Nakşī** ʿālem [ü] dünyā ḥaḳīḳatde
   Sürūr-ı cāh [u] devlet ʿazli maḥẕūrligine degmez

---

268 Y 118[b].

1 maḥẕūr: maḥżūr P. (İmla gereği değiştirildi.) [Makam ve devlet sevinci, bunlardan azledilme sakıncasına değmez; bunlar da şarap içmek gibi, sonunda sersemlemeye degmez.]

2 [Bu keder toplayan dünyanın sefasına alışkın olmak, fakirin katlandığı kırıklığa değmez.]

3 [Âşık, sevgiliye kavuşmak için onun eziyetini (bile) çok zevkli sayar ama ilk zamanlardaki bu neşe, sonra (gelen) ayrılığa değmez.]

4 [Güzelliğiyle gururlanarak âşığa eziyet eden güzel, aynaya bakıp (şöyle) bir düşünsün çünkü bu gururlanmaya değmez.]

5 maḥẕūr: maḥżūr P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Dünya ve âlem göz önüne getirilse gerçekte, makam ve devlet sevinci, bunlardan azledilme sakıncasına değmez.]

Ve Lehu

269.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bülbül gibi gülşende o yār nālemi bilmez
   Eşk-ile dü çeşmümden aḳan jālemi bilmez

   Naḳşın çıḳarup Mānī vü Bih-zād [u] Velī Cān
   Ḫāl-i ruḫ-ı gül-ġonçe-i ter-lālemi bilmez

3. Sürʿatle gelür gördi göñül ol sehī servi
   Meylin velī bu ben dil-i meyyāle mi bilmez

   Gūşına hezār āhum ėrer her dem o şūḫuñ
   Ümmīdümüz ay vuṣlat o aḥvālemi bilmez

5. Bezm içre ne ġam cevr ise ʿuşşāḳa murādı
   Nakşī daḫı ol ṭıfl melek ʿālemi bilmez

---

269 Y 118[b].

1 [O sevgili, gül bahçesinde bülbül gibi olan feryadımı bilmez; gözyaşıyla iki gözümden akan çiy tanelerimi bilmez.]

2 [Mânî, Bihzâd ve Velî Cân taze lalemin gülgonca yanaktaki benini bilmez, nakşedemez.]

3 [Gönül, o düzgün selvinin süratle geldiğini gördü ama onun eğilimi bu ben gönlü eğilimliye mi, bilmez.]

4 [O şuhun kulağına her an bin ahım erişir. Ümidimiz kavuşma; ay, o hâllerimi bilmez!]

5 [Ey Nakşî! Onun istediği âşığa mecliste eziyet etmekse gam yemem. O daha çocuk, melek; âlemi bilmez.]

Ve Lehu

270.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Benden o şehüñ gūşına ṣad nāle mi gelmez
   Biñ nāz ile āhum alayor āle mi gelmez

   Rengīn görüp bāde-i nāz ile o şūḫuñ
   Būs ėtmege ʿāşıḳ ruḫuñ iḳbāle mi gelmez

3. Ṣad ʿişve ile almadadur günde hezār zār
   Encām ʿaceb ben gibi bir ḥāle mi gelmez

   Yalvarı gör ʿāşıḳ ne ḳadar ser-keş ise yār
   Ez-cān [ü] dil iḳbāl-ile aḥvāle mi gelmez

5. Kīmyā-yı viṣāliyle raḳībānı ėder şād
   Nakşī bizüm ʿışḳumuz ʿaceb kāle mi gelmez

---

270 Y 118[b]-119[a].

1 [O şuhun kulağına benden yüz feryat gelmez mi? Bin nazla ahımı alıyor, oyuna gelmez mi?]

2 [Âşık, o şuhun yanağını naz şarabıyla renklenmiş görüp öpmek için isteklenmez mi / meyletmez mi?]

3 [O, yüz nazla günde bin feryat almaktadır; acaba sonunda benim gibi bir hâle gelmez mi?]

4 [Ey âşık! Yalvaradur, sevgili her ne kadar dikbaşlı ise de ona can ve gönülden meyledersen (istediğin) hâle gelmez mi?]

5 [Ey Nakşî! O, kavuşma ikisriyle rakipleri sevindirir; acaba bizim aşkımız kale alınmaz mı?]

Ve Lehu

271.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḳadrümüz pes cürʿaveş ḫoş-meşreb-i şāhāneyüz
   Şāh-ı ʿışḳuz rind-ṭabʿuz özge dervīşāneyüz

   Sırrımuz fehm olmaz esrār-ı nihānuz ʿışḳ-ıla
   Bilmeyen bilmez bilen añlar bizi āyā neyüz

3. Bezm-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣa maḥrem ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlaruz
   Şāʿirüz ehl-i dilüz ṣāḥib-hüner rindāneyüz

   Ḫoş-bedīʿ-i naẓm-ı ʿışḳuz ʿarṣa-i maʿnāda kim
   Ḳāsım-ı ḫūn-rīzi der-bend eylemiş merdāneyüz

5. **Nakşī** devrān içre n'ola neşr olursa şiʿrümüz
   Naḳş-ı ʿālem reşk ėder naẓm ile üstādāneyüz

---

271 Y 119[a].

1 [Değerimiz bir yudum gibi arda kalmış; (ama) padişaha yaraşır, hoş bir mizaca sahibiz. Aşk padişahıyız, rint yaratılışlıyız, bambaşka bir derviş gibiyiz.]

2 [Sırrımız anlaşılmaz, aşkla gizlenmiş sırlarız; bizi bilmeyen bilmez (ama) bilen, ne olduğumuzu anlar.]

3 [Haslar hası olan meclise mahrem, sadık âşıklarız; şairiz, gönül erbabıyız, hüner sahibiyiz, rint tazındayız.]

4 [Mana arsasında aşk şiirinin hoş ve eşsiz olanıyız. Kan dökücü Kâsım'ı bağlamış yiğitleriz.]

5 [Ey Nakşî! Şiirimiz dünyaya yayılırsa ne var! Âlemin nakışlarının (bile) kıskandığı şiirlerle üstatlara yakışır şekildeyiz.]

Ve Lehu

272.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Cānā bu ṣafā mevsimi her ān ele girmez
   Pür-şevḳ u ṭarabdur dem-i ʿirfān ele girmez

   Bir pāre açıl gül gibi ṣad şevḳ ola ḥāṣıl
   Biñ yılda çü bir ṣavt-ı hezārān ele girmez

3. Ṣun sāġar-ı laʿlüñ baña ey sāḳī-i devrān
   Zīrā ki bu demveş dem-i devrān ele girmez

   Cān naḳdin ėdersem n'ola yār uġrına mebẕūl
   Ehdiyyesüz ol ser-keş [ü] fettān ele girmez

5. Bilmez misin ey **Naḳşī** meşeldür ki dėmişler
   Cān vėrmeyicek vuṣlat-ı cānān ele girmez

---

272 Y 119[a].

1 [Ey can! Bu sefa mevsimi her an ele geçmez; şevk ve sevinç doludur, bu anlayışlılık zamanı ele geçmez.]
2 [Gül gibi bir parça açıl da yüz şevk elde edilsin; çünkü bin yılda bir bülbül sesi ele geçmez.]
3 [Ey dünya sakisi! Bana lal (dudağının) kadehini sun; çünkü dünyada bu zaman gibi zaman ele geçmez.]
4 [Sevgili uğruna can nakdini esirgemesem ne var! O dikbaşlı ve cazibeli (sevgili) hediyesiz ele geçmez.]
5 [Ey Nakşî! Bu atasözüdür, bilmez misin? "Can vermeyince sevgiliye kavuşmak mümkün olmaz." demişler.]

Ve Lehu

273.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Pervāne-i göñlüm gibi sūzān ele girmez
   Bezmüm gibi bir şemʿ-i şebistān ele girmez

   Ṣad nāzına yāruñ ḳo hezār eşk-i niyāzı
   Zīrā o büt-i ser-keş [ü] fettān ele girmez

3. Mānend-i kebūter ʿaceb oynaḳ perīveşdür
   Kim bī-taʿab ol kebg-i ḫırāmān ele girmez

   Boş ṭorba ile esb ṭutılmaz çü meṯeldür
   Bīhūde göñül vuṣlat-ı cānān ele girmez

5. Vaṣf ėtmege ol gül-beden [ü] şūḫ ġazāli
   Nakşī gibi bir rind ġazel-ḫᵛān ele girmez

---

273 Y 119[a]-119[b].

1 [Gönlümün pervanesi gibi yanan (pervane) ele geçmez; meclisim gibi bir gece mumu ele geçmez.]

2 [O sevgilinin yüz (adet) nazına bin yalvarma gözyaşını bırak; çünkü o dikbaşlı ve cazibeli put ele geçmez.]

3 [O, güvercin gibi şaşırtıcı derecede oynak, periye benzer bir (sevgilidir); öyle ki o salınan keklik zahmetsizce ele geçmez.]

4 [Ey gönül! Sevgiliye boşu boşuna (eli boş) kavuşmak mümkün değildir; çünkü bu atasözüdür: "Boş torbayla at tutulmaz."]

5 [O gül bedenli, şuh ceylanı vasfetmek için Nakşî gibi gazel okuyan bir rint ele geçmez.]

Ve Lehu

274.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Būs ėtmege dāmān-ı dil-ārā ele girmez
   Elden ne gelür ol ḳad-i bālā ele girmez

   Her ḳanda ki gitse iki hem-pāsı muḳarrer
   Ġāyet ötelekdür tek ü tenhā ele girmez

3. Aġzuma alup çiyner idüm ġabġab-ı sībin
   Dad almaġ-içün ol büt-i raʿnā ele girmez

   Gül gibi açıḳ meşreb ʿaceb şūḫ-ı cihānum
   Bülbül gibi pervāz ėder aṣlā ele girmez

5. Evlād ėdüp ol ser-keşi **Nakşī** pederāne
   Baġruma başardum n'ėdem ammā ele girmez

---

274 Y 119[b].

1 [Gönlü süsleyen o etek, öpmek için ele geçmez. Elden ne gelir; o yüce boy, ele geçmez!]

2 [O, her nereye gitse iki arkadaşı şüphesiz (yanındadır); çok korkaktır, yapayalnız ele geçmez.]

3 [Onun çene altındaki elmasını ağzıma alıp çiğnerdim; (ama) o şirin put, tat almak için ele geçmez.]

4 [O dünya güzeli şuhum, şaşırtıcı derecede açık mizaçlıdır; bülbül gibi uçar ama asla ele geçmez.]

5 [Ey Nakşî! O dikbaşlıyı evlat edinip baba gibi bağrıma basardım ama o, ele geçmez; ne yapayım?]

Ve Lehu

275.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Kökeninden o büt-i ser-keş-i raʿnā bilürüz
Gülbün-i bāġ-ı vefā kāmet-i bālā bilürüz

Ne ḳadar yār-ı fitenkār [u] cefā-cū ise de
Şūḫ-ı memdūḥ-ı cihān ḥüsn-ile yektā bilürüz

3. Dām-ı gīsū-yı dil-āvīzine dil-beste olup
Bir bölük bendelerüz anı dil-ārā bilürüz

Ḳılsa her ṭarz ile esbāb-ı cemālüñ tezyīn
Ne ḳumāş olduġın ol āfetüñ aʿlā bilürüz

5. Nakşiyā neydügin esrār-ı derūnın neyveş
Ṣīt-i eşʿār-ı bülendī gibi vālā bilürüz

---

275 Y 119[b].

1 [O şirin ve dikbaşlı putun kökeninden, onun vefa bahçesinin gül fidanı ve yüce boylu olduğunu biliriz.]

2 [Ne kadar kargaşa çıkaran ve eziyet etmek isteyen (bir güzel) de olsa dünyaca övülen o şuhun güzelliğiyle eşsiz olduğunu biliriz.]

3 [Onun gönül asan saçının tuzağına gönül bağlayan bir bölük köleyiz, onu gönlün süsü biliriz.]

4 [O, güzelliğinin elbisesini hangi tarzda süslerse (süslesin) o afetin hangi kumaştan olduğunu çok iyi biliriz.]

5 [Ey Nakşî! Gönül sırlarının nasıl olduğunu (sorarsan onları) ney gibi, yüce şiirlerinin sesi gibi yüce biliriz.]

Ve Lehu

276.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Naḫl-i ḳaddüñ senüñ ey şūḫ dil-ārā bilürüz
   ʿArʿara nisbet-ile serv-i semen-sā bilürüz

   Bir bölük bülbül-i nālende-dilüz ʿışḳuñ ile
   Bāġ-ı ḥüsn içre seni bir gül-i raʿnā bilürüz

3. Ne ḳadar ser-keş ü fettān [u] cefā-cū olsañ
   Ser-i bī-ḳayda ġam-ı ʿışḳuñı vālā bilürüz

   Bize ʿarż eyleme esbāb-ı ruḫ-ı rengīnüñ
   Ki senüñ biz ne ḳumāş olduġın aʿlā bilürüz

5. Dāmen-i vaṣlına dest ėrmez ise yalvararaḳ
   Eldedür naḳd-i niyāz **Nakşī** müdārā bilürüz

---

276 Y 119[b]-120[a].

1 [Ey şuh! Senin boyunun fidanının gönlü süslediğini, dağ selvisiyle kıyaslandığında yasemini andıran bir selvi olduğunu biliriz.]

2 [Aşkınla gönlü inleyen bir bölük bülbülüz; seni güzellik bahçesi içindeki bir rana gül biliriz.]

3 [Ne kadar dikbaşlı, çok bilmiş ve eziyet peşinde de olsan senin aşkının kaygısını kayıtsız başımız için yüce biliriz.]

4 [Bize renkli yanağının elbisesini gösterme; biz senin hangi kumaştan olduğunu çok iyi biliriz.]

5 [Ey Nakşî! Onun kavuşma eteğine yalvararak el erişmezse "niyaz akçesi" (yine) eldedir, dost görünmeyi de biliriz.]

Ve Lehu

277.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Biz özge ḥakīmü'ş-şiyem-i mübhem-i ʿışḳuz
Pervāneyüz ammā yine bī-merhem-i ʿışḳuz

Ġam yoḳsa daḫı ṭālib-i şevḳ olmayuz aṣlā
Āzāde-i ḳayduz ebedī ḫurrem-i ʿışḳuz

3. Yoḳ ḳaṭre-i nāçīz ḳadar ḳadrümüz ammā
Mevc-āver-i seyl-āb-i telāṭum yem-iʿışḳuz

Pervāne-ṣıfat şemʿe yanup olmazuz ifnā
Kim sırr-ı nihān-sūz ile biz maḥrem-i ʿışḳuz

5. Ḥaḳ dōstına düşmen degülüz **Nakşī** dem-ā-dem
Maḥbūb-ı Ḫudāyı severüz hem-dem-i ʿışḳuz

---

277 Y 120[a].

1 [Biz aşkın anlaşılmaz huylarının bambaşka bir tabibiyiz; pervaneyiz ama aşka yine de merhemimiz yok.]

2 ḫurrem: ḥurrem P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Keder yoksa bile asla şevke talip olmayız; bağlardan kurtulmuşuz, aşkla ebediyen sevinçliyiz.]

3 [Hakir bir damla kadar değerimiz yok ama dalgaları çarpışan sel sularının dalgalanışı, aşkın deniziyiz.]

4 [Pervane gibi, muma yanıp yok olmayız; çünkü biz gizliden yakan sırlarla aşka mahremiz.]

5 [Ey Nakşî! Biz Allah dostuna düşman değiliz; Allah'ın sevgilisini daima severiz, aşkın arkadaşıyız.]

Ve Lehu

278.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Biz özge dil-i ʿārif [ü] rind-i Cem-i ʿışḳuz
   Kim bāde-i şevḳ ile tamām sersem-i ʿışḳuz

   Ġam mı bize ṭaʿn-āver-i seng-i dil-i zāhid
   Zīrā ki hem ehl-i dil ü hem bī-ġam-ı ʿışḳuz

3. Sührāb-meniş nefsümüzi tīġ-ı sitemle
   Ḳatl eyleyen ol merd-i bülend Rüstem-i ʿışḳuz

   Ẓāhirde ʿaceb sākin-i envāʿ-ı ḫarābāt
   Bāṭında çü maʿmūr-ı dil [ü] muḥkem-i ʿışḳuz

5. Meftūḥdur el-ḥaḳ bize dergāhı Ḫudānuñ
   Ḳulluḳda zihī **Nakşī**-meniş hem-dem-i ʿışḳuz

---

278 Y 120[a].

1 [Biz bambaşka bir arif gönüllü, aşkın Cem gibi bir rindiyiz; öyle ki şevk şarabıyla tamamen aşk sersemiyiz.]

2 [Zahidin dil taşıyla kınaması bize dert değil; çünkü hem gönül erbabı hem de aşk gamsızıyız.]

3 [Benliğimizi sitem kılıcıyla Sührâb gibi katleden o yüce yiğidiz, aşk Rüstemiyiz.]

4 [Görünüşte, harabelerin her türlüsünde şaşırtıcı şekilde otururuz; gizliden (gizliye) ise gönlü bayındır ve aşkta dayanıklıyız.]

5 [Doğrusu Allah'ın dergâhı bize açıktır. Ne hoş! Kulluk (konusunda) Nakşî'nin huyundayız, aşkın arkadaşıyız.]

Ve Lehu Ḥ...

279.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ẓāhirde baḳılsa bir ʿaceb ehl-i fenāyuz
   Bāṭında velī sırr-ı nihān ṭabʿ-ı ġınāyuz

   Hem şāʿir-i siḥr-āver [ü] hem dervīş-i rindüz
   Hem meşreb-i şāhuz velī hem şekl-i gedāyuz

3. Bir dürlü ġam-engīz ėdemez çarḫ bizi zāhid
   ʿAnḳāya meges dėmezüz erbāb-ı ṣafāyuz

   Deryā gibi geh cūş ėderüz geh fer-i mihrüz
   Geh ḳaṭre-i nāçīz gehī ẕerre-i māyuz

5. ʿĀlī-naẓaruz kevkebümüz olsa ne ġam pest
   Kim **Naḳşī**-i memdūḥ-ı şeh-i ẓıll-ı Ḫudāyuz

---

279 Y 120[b].

1 [Görünüşümüze bakılsa şaşırtıcı birer "fena" erbabıyız; ama içimiz (bilinse) gizli sırrız, tokgözlü bir yaratılışa sahibiz.]

2 [Hem sihirbaz şairiz hem de rint dervişiz; ama hem padişah huyluyuz hem de dilenci şeklindeyiz.]

3 [Ey kaba sofu! Felek bize bir türlü keder veremez; sefa erbabıyız, ankaya "sinek" demeyiz!]

4 [Bazen deniz gibi coşarız bazen de güneş ışığıyız; bazen çok küçük bir damla bazen de su zerresiyiz.]

5 [Yüce bakışlıyız, yıldızımız alçak olsa da dert değil; çünkü Allah'ın gölgesi olan padişahı öven Nakşî'yiz.]

Ve Lehu

280.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Biz bu dehrüñ zīb-i ilbāsıyla dil-pūş olmayuz
   Ṣīt-i tezvīriyle maḥżā gūş-der-gūş olmayuz

   Bir ḳurı efsānedür daʿvā-yı devlet līk anuñ
   Sīr semmūrıyla tezyīn-i feraḥ-dūş olmayuz

3. Yırtıcı ḳuşuñ meṣeldür ʿömri az olur müdām
   Biz o fikr ile dil-āzār [öyle] sert ḳuş olmayuz

   Ẓāhir ü bāṭın dil-āgāh ʿārif-i ṣāf-meşrebüz
   İki yüzliler gibi mānend-i pālyūş olmayuz

5. Cām-ı ʿışḳıyla tamām ol sāḳī ser-ḫoş ėtse de
   Nakşiyā yine serāsim mest-i medhūş olmayuz

---

280 Y 120[a].

1 [Biz bu dünya elbisesinin süsüyle gönlümüzü örtmeyiz; yalnızca onun dedikodusuyla kulak kulağa olmayız.]

2 [Devlet iddiası kuru bir efsanedir ama onun doygun samur kürküyle omuzumuzu ferahlatıp süslemeyiz.]

3 [Bu, atasözüdür: "Yırtıcı kuşun ömrü daima az olur." Biz bu düşünceyle öyle gönlü inciten, sert kuş olmayız.]

4 [Görünen ve gizli (yönden bakıldığında) gönlü uyanık, saf mizaçlı, anlayış sahibiyiz; ikiyüzlüler gibi palyoşa (iki yanı keskin kılıca) benzemeyiz.]

5 [Ey Nakşî! O saki, aşk kadehiyle (bizi) tamamen sarhoş etse de yine sersem ve şaşırmış sarhoş olmayız.]

Ve Lehu

281.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dem-ā-dem nāliş-i ney ʿāşıḳ-ı nālān yėrin ṭutmaz
   Meṣeldür ṣavt-ı zāġ ṭūṭī-i ḫoş-elḥān yėrin ṭutmaz

   Müʾeṣṣir naġme-zen āşüfte çün gülşende bülbül līk
   Bezimgāh-ı ṣafāda naʿra-i mestān yėrin ṭutmaz

3. Ne rütbe ḥüsn-i ḫulḳ ile müsellem olsa çün ḫūbān
   Yine ʿuşşāḳ maḥbūbü'l-ḳulūb ʿirfān yėrin ṭutmaz

   Netīce Yūsuf-ı ʿaṣr olsa dil-ber Mıṣr-ı ḥüsn içre
   Dil-i Yaʿḳūb-ı ʿışḳa Yūsuf-ı Kenʿān yėrin ṭutmaz

5. Ben ol **Naḳşī**-i üftāde-i maḥbūb-ı Ḫudāyam kim
   Dil-i şūrīdemüñ her nüktever çendān yėrin ṭutmaz

---

281 Y 120[b]-121[a].

1 [Neyin feryadı, inleyen âşığın yerini tutmaz. Bu atasözüdür: "Karga sesi, hoş nağmeli papağanın yerini tutmaz."

2 [Bülbül, gül bahçesinde düşkün olduğundan etkileyici bir nağme yayar; ama bu, sefa meclisi kurulan yerde (bulunan) sarhoşların naralarının yerini tutmaz.]

3 [Güzeller, yaratılış güzelliğiyle ne derece beğenilmiş olsa da âşıklar yine anlayışta kalplerin sevgilisinin yerini tutmaz.]

4 [Sonuçta, gönül alan sevgili, güzellik Mısır'ında asrın Yûsuf'u da olsa aşk Ya'kûb'unun gönlünde Filistinli Yûsuf'un yerini tutmaz.]

5 [Ben Allah'ın sevgilisinin âşığı olan o Nakşî'yim; öyle ki her nükteci, tutkun gönlümün o kadar da yerini tutmaz.]

Ve Lehu

282.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣafā-yı rūz-ı bīdāruñ şeb-i ġam-ḫᵛāb yėrin ṭutmaz
   Fürūġ-ı māh-ı çarḫ çün mihr-i ʿālem-tāb yėrin ṭutmaz

   Nėce hem-reng olur pīr-i kemāle bir cüvān-baḫt kim
   Ne rütbe ʿaḳl-ı evvel olsa şeyḫüñ şāb yėrin ṭutmaz

3. Kişi ʿarṣa-i fende ṭutalum kim Ḳahramān olmış
   Dilīrān içre ammā Rüstemüñ Sührāb yėrin ṭutmaz

   Ṣadefveş dür niṣār eyler dehen çoḳ dürr-i meknūn yoḳ
   Baḳılsa her suḫan dür dėr dür-i nāyāb yėrin ṭutmaz

5. Dil ü cān ile çün bir dergehüñ derbānıdur **Nakşī**
   O bāb-ı elṭafuñ fehm olsa cümle bāb yėrin ṭutmaz

---

282 Y 121[a].

1 [Keder uykusunun gecesi, uyanıklığın gündüz sefasının yerini tutmaz; çünkü gökteki ayının ışığı, âlemi aydınlatan güneşin yerini tutmaz.]

2 [Bir genç bahtlı, olgun bir yaşlıyla nasıl aynı nitelikte olur? Her ne kadar çok aklllı da olsa genç delikanlı, şeyhin yerini tutmaz.]

3 [Diyelim ki kişi, hüner arsasında bir Kahramân olmuş; ama Sührâb, yiğitler içinde Rüstem'in yerini tutmaz ki.]

4 [Sedef gibi, inci saçan ağız çok ama (ortada) saklı inci yok! Bakılsa her söz, inci (gibi) söylenir ama benzersiz incinin yerini tutmaz.]

5 [Nakşî, bir dergâhın gönül ve candan kapıcısıdır; anlaşılsa (görülür ki) hiçbir kapı, o lütuflar kapısının yerini tutmaz.]

Ve Lehu

283.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Fāriġüz her dil-berüñ cevr ü cefāsın çekmeyüz
   Devlet-i vaṣlı da olsa iʿtināsın çekmeyüz

   Derd-i ʿışḳıyla o māhuñ biz hilāl olsaḳ daḫı
   Pür-ġażab vādī-i şūḫ-ı nā-sezāsın çekmeyüz

3. ʿİzzet-i dārā olursa vuṣlat-ı cān-perveri
   Her büt-i sifle-nihāduñ biz eẕāsın çekmeyüz

   Biz gürūh-ı ehl-i ḥālüz ehl-i ḥāl añlar bizi
   Ṣūfī-i ṣüret-peẕīrüñ müddeʿāsın çekmeyüz

5. İştiyāḳ ile olursa āb-ı ḥayvān ḳaṭresi
   Nakşiyā ṣahbā-yı laʿl-i dil-güşāsın çekmeyüz

---

283 Y 121[a].

1 [Rahatız, gönül alan her sevgilinin eziyet ve sıkıntısını çekmeyiz; ona kavuşma mutluluğu olsa da buna özenmeyiz.]

2 [Biz o ayın aşk derdiyle hilale dönsek de onun öfke dolu, yersiz şuhluk vadisini çekmeyiz.]

3 [Onun ruhu besleyen kavuşması, hükümdarlığın yüce mertebesi olsa da o alçak yaratılışlı putun eziyetini çekmeyiz.]

4 [Biz hâl erbabı denen topluluğuz, bizi (ancak) hâl erbabı anlar; (yalnızca) dış görünüşü kabul eden sofunun iddialarını çekmeyiz.]

5 [Ey Nakşî! Biz can atarken ölümsüzlük suyunun damlası (gibi) gelse de gönlü açan lal (dudağın) kadehinden çekmeyiz (içmeyiz).]

Ve Lehu

284.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Felekden el çeken ʿārif sürūr-ı cāha meyl ėtmez
   Elest bezminden içen bāde-i ḳaṭre şarāb içmez

   Ṭarīḳ müstaḳīme sālik olan ẕāt ḥaḳīḳatde
   Ne rütbe olsa mest rāh-ı mecāza min-baʿad gitmez

3. Ėden terk-i sivā ʿışḳ-ı İlāhīde muḳīm olup
   Dėr ālām-ı cihān erbāb-ı istiḥḳāḳı incitmez

   Olan envār-ı ʿışḳu'llāh ile hemvāre şevḳ-āver
   Derūnından muḥaṣṣal neşʾe-i Ḥaḳ dem-be-dem gitmez

5. Der-i Tevvāba ṣıdḳ ile teşebbüṣ eyleyen **Nakşī**
   Cihān şāhlarınuñ bir daḫı dergāhına meyl ėtmez

---

284 Y 121[a]-121[b].

1 [Zamaneden el çeken anlayışlı kimse, makam sevincine ilgi göstermez; "elest" meclisinde bir damla (aşk) şarabı içen, şarap içmez.]

2 ("min-baʿd" vezin gereği "min-baʿad" şeklinde okundu.) [Gerçekte doğru yolun yolcusu olan zati ne derece sarhoş olsa da bundan sonra mecaz yoluna gitmez.]

3 [Allah aşkında karar kılıp Allah'tan başka her şeyi terkeden "Dünya kederleri, hak erbabını incitmez." der.]

4 [Allah aşkının aydınlığıyla daima şevklenenin gönlünden Hak neşesi hiçbir zaman gitmez.]

5 [Ey Nakşî! Tövbeleri kabul eden Allah'ın dergâhına doğrulukla teşebbüs eden, dünya padişahlarının dergâhına bir daha yönelmez.]

Ve Lehu

285.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣanmañ ʿāşıḳlar bizi kim sāḫte-ʿunvān ʿāşıḳuz
   Biz Resūl-i Kibriyāya ez-dil ü cān ʿāşıḳuz

   Görmedük şekl-i şerīf [ü] ekmelin līkin anuñ
   Meclisin görmiş gibi ḥüsnine ḥayrān ʿāşıḳuz

3. Vech-i pākin seyr ėden olmış fütāde līk aña
   Biz işitmekle getürdük cümle īmān ʿāşıḳuz

   Enbiyālar da ḳamu meftūnı luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
   Ol vecihden biz aña müştāḳ her ān ʿāşıḳuz

5. İki ʿālemde netīce **Nakşī** ṣıdḳ-ı ḳalb ile
   Ol şefāʿat kānına bā-emr-i Yezdān ʿāşıḳuz

---

285 Y 121[b].

1 [Ey âşıklar! Bizi sahte unvanlı âşık sanmayın; biz Allah'ın Resul'üne gönül ve candan âşığız.]

2 [Onun şerefli ve mükemmel şeklini göremedik; ama onun meclisini görmüş gibi, onun güzelliğine hayran ve âşığız.]

3 [Onun temiz yüzünü seyreden ona tutulmuş; ama biz hep (onu) işitmekle iman getirdik, âşığız.]

4 [Peygamberlerin hepsi de onun tutkunudur. Biz, o yönden ona Allah'ın lütfuyla her an can atarız, âşığız.]

5 [Ey Nakşî! Neticede iki âlemde kalpten doğrulukla, o şefaat madenine Allah'ın emriyle âşığız.]

Ve Lehu

286.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣanma zāhid biz sürūr-ı vaṣl-ı yāra māʾilüz
   Özge ġamgīn ʿāṣıḳuz seyr-i cemāle ḳāʾilüz

   İntiẓār-āverde-i aġyāra nisbet vaṣl içün
   Dāʾimā naẓra-i ḥüsniyle ṣafāya nāʾilüz

3. Naḳşın alduḳ nėçe mechūl ʿāşıḳ-ı fısḳ-āverüñ
   Kim o vech-ile bu fende ḳavli ṣādıḳ fāʿilüz

   Biz ne rütbe ʿışḳ-ıla bī-fikr ü sāmānsaḳ daḫı
   Şāʿirüz yine o ḥadden saʿyümüzde ʿākilüz

5. Ḫayr u şerri farḳ ile meyl-i mecāzdan ictināb
   Eyleyüp her kez ḥaḳīḳat ḥālde **Nakşī** kāmilüz

---

286 Y 121[b].

1 [Ey kaba sofu! Bizi sevgiliye kavuşma sevincine eğilimli sanma. Kederli, başka bir âşığız; güzelliği (sadece) seyretmeye de razıyız.]

2 [Rakiplerin ona kavuşmak için bekleyişine karşılık, biz daima onun güzelliğine bakmakla sefaya erişiriz.]

3 [Günahı huy edinmiş, meçhul nice âşığı nakşettik; öyle ki o yönden, bu hünerde sözü doğru olan bir failiz.]

4 [Biz aşkla ne derece düşüncesiz ve huzursuzsak da şairiz, yine o mertebeden (dolayı) çalışmalarımızda akıllıyız.]

5 [Ey Nakşî! İyi ve kötüyü fark edip, mecaza ilgi göstermekten çekinerek her zaman gerçeğe (uygun) bir hâlde olgunuz.]

Ve Lehu

287.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir söz dėdi cānān baña tenhā sesi sevmez
Ser-māye-i cāndur saña ḳaṭʿā sesi sevmez

Āyā n'ola bu sırr-ı ḫafī dėdüm o fettān
Vaḳtiyle olur dėdi ol aʿṭā sesi sevmez

3. Bülbül gül içün ʿışḳın ėder ʿāleme iẓhār
Pervāne yanar şemʿ-ile aṣlā sesi sevmez

Şaṭranc-ı ʿasem beynele düşdüm dėdüm ey şūḫ
Açmaz ḳo bu rāzı dėdi zīrā sesi sevmez

5. Saṭḥīḥe meserret-dih-i luṭfın ėdüp işrāb
Mülk-i dil-i ġamgīnüme ammā sesi sevmez

Kūyında sükūt murġ-ı dilüm görüp eyitdi
Ėt ḳuş dili ile biraz ifşā sesi sevmez

---

287 Y 121[b]-122[a]. (Bu gazelin neredeyse aynısı olan gazel, bir tahmis olan 555 numaralı şiirin içerisinde yer almış ve ʿİzzī adlı bir şairin Nakşî tarafından tahmis edilen şiiri olarak gösterilmiştir.)

1 [Sevgili yalnzıken bana bir söz söyledi, sesi sevmez. O sana can sermayesidir, kesinlikle sesi sevmez.]

2 ["Acaba bu gizli sır ne olabilir?" dedim; o cazibeli (sevgili) "O bahşis, vakti (gelince) ortaya çıkar, sesi sevmez." dedi.]

3 [Bülbül, gül için aşkını âleme gösterir; pervane, mumla yanar, asla sesi sevmez.]

4 ["Ey şuh! Kazanma satrancında beynele (at çatalına) düştüm." dedim. "Bu sırrı bırak, açmaz çünkü sesi sevmez." dedi.]

5 [Kederli gönlümün ülkesine, kendi lütfunun verdiği sevinci dışarıya üstü kapalı olarak anlatır ama sesi sevmez.]

6 [Onun mahallesinde gönül kuşumu sessiz görüp "Biraz kuş diliyle açıkla; o, sesi sevmez." dedi.]

7. Bir gün ola ey **Naḳşī** saña naḳş-ı visālüm
Elbet olur ehdiyye-i ġarrā sesi sevmez

Ve Lehu

288.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḥaḳīḳat sāliki rāh-ı mecāz içre ḫırām ėtmez
Ne rütbe olsa mest ol fiʿl-i nā-şerʿa devām ėtmez

Cünūn olsa daḫı erbāb-ı ḥāl şekl-i ḳalem nīstde
Bilür ḳadrüñ netīce rūz-ı şevḳuñ ẓulm-i şām ėtmez

3. Vėrür Rezzāḳ-ı ʿālem herkesüñ rızḳın zihī devlet
Bu remzi fehm ėden ʿāḳil özüñ taḥḳīr-i nām ėtmez

İlāhī ḳıl ḳuluñ tevfīḳ [u] luṭfuñla ebed mesrūr
Bilürsüñ ḥażretüñden ġayrıya ʿarż-ı merām ėtmez

5. Dil-i **Naḳşī** ʿaceb müstaġnī bir ʿabd-i żaʿīfüñdür
Ki senden ġayra olsa faḳr-ıla ümmīd-i kām ėtmez

---

7 [Ey Nakşî! Bir gün gelir, kavuşma nakışlarım sana elbette parlak bir hediye olur (ama) sesi sevmez.]

288 Y 122[a].

1 [Hakikat âşığı, mecaz yolunda salınmaz; ne derece sarhoş olsa da şeriata uygun olmayan işlere devam etmez.]

2 [Hâl erbabı, delilik olsa da değerini kalem gibi, yoklukta da bilir; sonuçta şevk gündüzünü, gecenin karanlığına çevirmez.]

3 [Ne hoş talih! Âleme rızk veren Allah, herkesin rızkını verir; bu sırrı anlayan âkıllı, kendi namını küçük görmez.]

4 [Allah'ım! Bu kulunu yardım ve lütfunla ebediyen sevindir; hazretinden başkasına istek bildirilmez, bilirsin.]

5 [Nakşî'nin gönlü şaşırtıcı (derecede) tokgözlü olan zayıf bir kulundur; fakirlikte olsa da senden başkasına ümit bağlamaz.]

Ve Lehu

289.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Milket-i ʿışḳa ḥükūmetle ulı şāh bizüz
   Özge rind ʿārif-i bī-kibr [ü] dil-āgāh bizüz

   Ṣanma bir Leylī içün meslek-i Mecnūn-revişüz
   ʿAşḳ-ıla rāh-ı Ḫudāya heme hem-rāh bizüz

3. Ẓāhir ü bāṭın ʿināyāt-ı Ḫudā ile zihī
   Ėden esrār-ı dil-i ʿarż-şüde-i āh bizüz

   Kimsenüñ ḥāline ṭaʿn ėtmeyüz ez-cān [u] derūn
   Şevḳ-ıla maḫfī şeb ü rūz dėyen Allāh bizüz

5. Rāżī-i emr-i Ḫudāyuz ki sevüp maḥbūbın
   Rütbe-i ʿışḳda **Nakşī**veş ulı cāh bizüz

---

289 Y 122[a]-122[b].

1 [Aşk ülkesine hükmeden ulu padişah biziz; bir başka rint olan, kibirsiz ve gönlü uyanık, anlayışlı (kişiler) biziz.]

2 [Bir Leyla için, Mecnun'un gittiği yoldayız sanma; aşkla Allah yoluna hep yoldaş biziz.]

3 [Ne hoş! Allah'ın yardımlarıyla, ahla bildirilen gönül sırlarını, görünen ve gizli (şekilde) söyleyen biziz.]

4 [Kimsenin hâlini kınamayız; gizlice, can ve gönülden şevkle gece gündüz "Allah!" diyen biziz.]

5 [Allah'ın emirlerine razıyız; öyle ki onun sevgilisini sevip aşk rütbesinde Nakşî gibi ulu makamlı olan biziz.]

Ve Lehu

290.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Zāhidā biz dervīş-i köhne-ʿabā-pūşānlaruz
Gerçi sulṭān degülüz hem-meşreb-i sulṭānlaruz

Sāḳī-i bezm-i elestden bāde-i ʿışḳ içmişüz
Sırrumuz fehm olmaz özge rind-i ser-mest cānlaruz

3. ʿĀlem-i vaḥdet bize ser-māye-i ʿışḳdur velī
Bir iki gün bu fenā tekyesine mihmānlaruz

Bāb-ı Ḥaḳdan ġayrıya yoḳ ẕerreveş maṭlūbumuz
Kim biz ol ʿālī-naẓar ḫurşīd-fer ẕī-şānlaruz

5. Ḥamd ol Allāh-ı ʿaẓīmü'ş-şāna kim ḳılmış bizi
Zümre-i İslāmdanuz hem ḳalb-i pür-īmānlaruz

Ẓāhir ü bāṭın cenāb-ı Ḥaḳ teʿālīnüñ hemīn
Emrine nehyine ber-cān bende-i fermānlaruz

---

290 Y 122[b].

1 [Ey kaba sofu! Biz eski bir hırkayla örtünmüş dervişleriz; gerçi sultan değiliz (ama) sultanlarla aynı mizaca sahibiz.]

2 ["Elest meclisi"nin sakisinden aşk şarabı içmişiz; sırrımız anlaşılmaz, bambaşka bir sarhoş rint olan canlarız.]

3 [Birlik âlemi bize aşk sermayesidir; ama bir iki gün bu yokluk tekkesinde misafiriz.]

4 [Allah'ın kapısından başkasına zerre kadar istekte bulunmayız; çünkü biz o yüce bakışlı, güneş gibi parlak şan sahipleriyiz.]

5 [Şanı yüce olan o Allah'a hamdolsun çünkü bizi (böyle) etmiş: Hem İslam topluluğundanız hem de iman dolu kalpleriz.]

6 [Büyük ve yüce olan Allah'ın emir ve yasaklarına, görünen ve gizli şekilde her zaman canla emir kuluyuz.]

7. **Nakşi**yā ṣad bāreka'llāh kim biz ʿavn-ı Ḥaḳḳ ile
Ümmet-i Muḥammedüz nūr baḥrine ġarḳānlaruz

Ve Lehu

291.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Begüm ʿālī-cenābsın vaṣf-ı evṣāfuñ ġalaṭ gelmez
Meṣeldür şehrī ẕāt aʿlā olur ednā vasaṭ gelmez

Zer-efşān eylemiş evrāḳ-ı ḥüsnin kātib-i ḳudret
Nümāyāndur ser-ā-pā ḫāllerüñ çün bī-nuḳaṭ gelmez

3. Ėder gül-berg-i rūyuñ pā-zede olma ḥaẕer ġırre
Çü hāle ey meh-i nev-reste ṣanma tāze ḫaṭ gelmez

Hezār zār ile ʿāşıḳ gitse Baġdāda baʿīd olmaz
Reh-i ʿışḳ içre çeşmi ḳan döker ẓann ėtme Şaṭ gelmez

5. Ẓuhūr eyler muḳadder elbet er-Rezzāḳ ʿala'llāh kim
Nüvişt-i ḫāme-i taḳdīrden **Nakşī** ġalaṭ gelmez

---

7 [Ey Nakşî! Allah yüz (kere) mübarek etsin; çünkü biz, Allah'ın yardımıyla, Muhammed'in (a.s.) ümmetiyiz; nur denizine batmışız.]

291 Y 122[b].

1 [Beyim! Şerefin yücedir, senin vasıflarını övmek (bana) yanlış gelmez. Bu atasözüdür: "Şehirli zat çok yüce olur, aşağı (veya) vasat gelmez."]

2 [Kudret kâtibi, senin güzelliğinin yapraklarına altın saçmış; çünkü senin benlerinin noktasız gelmeyeceği baştan ayağa bellidir.]

3 [Sakın gururlanma, (ayva tüyleri) senin yüzünün gül yapraklarını ayaklar altında bırakır. Ey yeni yetme ay! Taze ayva tüyleri (yüzüne) hale gibi gelmez sanma.]

4 [Âşık, bin ahla Bağdat'a gitse (bu, âşığa) uzak gelmez; onun gözü aşk yolunda kan döker, (bu kanlar) Şat (kadar) gelmez zannetme.]

5 [Ey Nakşî! Takdir edilen elbette ortaya çıkar; rızıkları veren Allah'tır, takdir kaleminin yazısından yanlış gelmez.]

Ve Lehu

292.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dili ʿaks ėtdi mirʾāt-ı ruḫuñ ey şūḫ meh-i mümtāz
   ʿAceb murġ-ı kebūterveş ėderken ber-hevā perdāz

   Dem-ā-dem neyveş eyler nāle ṭabʿum naġme-i nikrīz
   Saña esrār-ı naẓmum keşf ü eşʿār eyledüm īcāz

3. Nümāyān eyle gūş ėt rāz-ı ʿışḳum ez-dil ü ser-cān
   Gerek ʿuşşāḳa gerdāniyyeden bir būselik şeh-nāz

   Ṣabā nāzı niyāz ėtse maḳām-ı evc-i istiġnā
   ʿIraḳla ṣayd ėder beste nigārı kürdī-i ġammāz

5. Miyānuñ mūydur zencīr uṣūliyle çeken dāma
   Ṣafālar tentene dėr **Naḳşī** kār āheng-i sāz āġāz

---

292 Y 123[a]. (Bu gazelden önce gelen "Ve Lehu" başlığı 122[b]ye yazılmıştır.)

1 [Ey şuh, seçkin ay! (Gönül), havada şaşırtıcı bir şekilde güvercin kuşu gibi uçarken senin yüzünün aynası gönle yansıdı.]

2 [Mizacım daima "nikrîz" nağmesiyle ney gibi inler; sana şiirimin sırlarını açtım, şiirlerimi kısa ve özlü olarak söyledim.]

3 [Aşkımın sırrını gönül ve candan duy, meydana çıkar; âşıklara "gerdâniyye"den bir "bûselik" "şehnâz" gerek.]

4 ("ʿırāḳ" P'de vezin gereği "ʿıraḳ" şeklinde yazılmış olabilir.) ["Sabâ", nazı tokgözlülüğün doruğundaki makamda "niyâz" etse de gammaz "kürdî", o resim gibi sevgiliyi "ırak"la bağlayıp avlar.]

5 [Senin belin kıldır, onu "zencîr" usulüyle tuzağa çeken "Sefalar (olsun), tentene!" der. Ey Nakşî! "Kâr", sazın nağmeleri ve şarkıya başlamaktır.]

Ve Lehu

293.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Her şāʿirüñ eşʿārı muʿādil-hüner olmaz
   Her kānda çü bir vādīde dürr [ü] güher olmaz

   Ẕātında eger var ise iḳbāl-i ḥaḳīḳat
   Maḳṣūda ėrer hīç aña bir şey siper olmaz

3. Tevfīḳ-i reh-i Ḥaḳḳa olur vāṣıl-ı muḳbil
   Fısḳ ile mülebbes olan ādemde fer olmaz

   Ḫissetle kemāl-i hevesi dünyevī olsa
   Fikr ėt aña ʿuḳbāda şefāʿat ėder olmaz

5. Nakşī-i suḫan-sāz-meniş [ü] tabʿ-ı selīs ol
   Gūş eyleyen ʿışḳ ehli dėsün böyle er olmaz

---

293 Y 123[a].

1 [Her şairin şiiri hünerde (birbirine) denk olmaz; çünkü bir vadideki her madende inci ve mücevher olmaz.]

2 [(Bir kimsenin) zatında eger hakiki talih varsa o, amacına erişir; ona hiçbir şey kalkan olmaz.]

3 [(Doğru giden), Allah yolunun yardımına talihle erişir; günahı âdet edinmeye karışmış olan adamda güç olmaz.]

4 ḫisset: ḥisset P. (Anlam gereği değiştirildi.) [(Kişinin) hevesinin tamamı cimrilikle dünyevi olsa ahirette ona şefaat eden olmaz, bir düşün!]

5 [Nakşî gibi, söz düzen bir karaktere ve akıcı bir mizaca sahip ol; (seni) duyan aşk erbabı "Böyle er olmaz." desin.]

Ve Lehu

294.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O çār-ebrū ile ẓann ėtme zāhid yār-ı ġāruz biz
   Muḥammed ümmetiyüz hem muḥibb-i çār-yāruz biz

   Miyān-ı bāġ-ı ʿālemde ḳaçan bir tāze ter bitse
   O verdüñ şemme-i būyıyla mestüz dil-hezāruz biz

3. Görüp mirʾāt-i ḥüsnin ṭūṭīveş bezm içre pür-neşʾe
   Kelām-ı sükker-efşān ile ḫoş şöhret-güẕāruz biz

   Menāḳıbla ġazel vażʿ ėtmek ile yār ṣayd olmaz
   Bu yolda sīm ü zer baḫş ėtmede meşhūr-ı kāruz biz

5. Ḳıyās-ı nefs ile **Nakşī** dimāġ ėtmez eṣer kilküm
   Ṣadefveş çün dehānı dürr ü pür-gevher-niṣāruz biz

---

294 Y 123[a]-123[b].

1 [Ey kaba sofu! Biz, o dört kaşlıyla mağara dostuyuz (sadık dostuz) sanma; Muhammed (a.s.) ümmetiyiz, dört dostun (halifenin) dostuyuz.]

2 [Âlem denen bağın ortasında ne zaman taze bir (gül) bitse biz, o gülün kokusunu almakla sarhoşuz, bülbül gönüllüyüz.]

3 [Biz papağan gibi, senin güzellik aynanı meclis içinde neşe dolu görüp şeker saçan sözlerle hoş şöhret elde ederiz.]

4 [Sevgili övünülecek vasıflarla, gazel düzenlemekle avlanmaz; (bu yüzden) biz, bu yolda gümüş ve altın bahşetme işiyle meşhuruz.]

5 [Ey Nakşî! Kalemim, benlikle kıyaslandığında aklı etkilemez; çünkü biz, ağzı sedef gibi inci ve pek çok mücevher saçanlarız.]

Ve Lehu

295.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Giricek hāle-i āġūşa o ḫurşīd-fer-i nāz
Rūz-ı iḳbāle resīd oldı şeb-i ġamver-i nāz

Yėdi beñ ṣaydum o ḥāletle ʿiẕārında ʿaceb
Rū-nümā olmış iki vech ile ḫoş dīger-i nāz

3. Birisi sebʿa-i seyyāre biri var ise ḫod
Şān-ı ḥüsnine nev-āvīḫte dür-i ülker-i nāz

Dėdi pür-ḫande olup baña o behcet-zādum
Ḳadrüm eyler saña inhā çü bu beyt aḫker-i nāz

5. Nakşiyā ẕāt-ı zamānam dėdi ṣorma o perī
Pederüm mihr-i felekdür meh-i nev māder-i nāz

Ḳayd olınsa n'ola bu ceẕbe-i ān ile hemīn
Çünki şāyeste bütān üstine ser-defter-i nāz

---

295 Y 123[b].

1 [Nazın güneş parıltılı o (güzeli), kucak denen haleye girince nazın kederli gecesi, mutluluk gündüzüne erişti.]

2 [Ben, o durumda onun yanağında yedi ben saydım; onlar, iki yönden şaşırtıcı şekilde hoş, diğer bir naz (unsuru) olarak yüz göstermiş.]

3 [Birisi yedi gezegen, galiba birisi de onun güzelliği şanına yeni asılmış naz Ülker'inin incileridir.]

4 [Sevinç doğuran o (sevgilim), gülücükler saçıp bana "Naz koru gibi olan bu beyit, sana değerimi bildirir." dedi.]

5 [Ey Nakşî! O peri "Zamane insanıyım, sorma! Babam göğün güneşi, nazlı annem de yeni aydır." dedi.]

6 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [O, bu güzelliğin cazibesiyle tıpkı böyle kaydedilse ne var! Çünkü naz defterinin başına, putlar gibi olan sevgililerin (en) üstüne (yazılmaya) layıktır.]

[Ve Lehu]

296.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm çün baḫt-ı şeb-reng rūz-ı saʿd-eşkālüm añlanmaz
Felekde ḥayret-āver kevkeb-i iḳbālüm añlanmaz

ʿAceb bir ṣāf deryā-dil kesüm aḥvālüm añlanmaz
Telāṭum ėtmesem rāz-ı nihān aḳvālüm añlanmaz

3. Vücūdum ṣıdḳ-ıla leb-rīz [ü] māl-ā-māl bir zevraḳ
Ki şevḳum bāz-bādbān olmaduḳça mālüm añlanmaz

Ne aʿlāyam ne ednāyam ġarīb bir ṭavr-ı meşhūram
Dil-i āşnā [u] bīgāneye remz icmālüm añlanmaz

5. Ne varlıḳla feraḥnākem ne ḫod yoḳlıḳla ġamnākem
Ne ṣūfīyem ne dervīş özge şaḫṣam ḳālüm añlanmaz

Ne rütbe ḳılsam inşā ḥāl u şānum ẓāhir ü bāṭın
Hemīn ḥāl-i derūnum Ḥaḳ bilür efʿālüm añlanmaz

---

296 Y 123[b]-124[a].

1 [Benim gece renkli bahtım gibi kutlu şekillere sahip gündüzüm anlaşılmaz; gökteki hayret verici talih yıldızım anlaşılmaz.]

2 [Şaşırtıcı derecede saf, geniş gönüllü bir kişiyim, hâllerim anlaşılmaz; çok dalgalanmasam gizli sır olan sözlerim de anlaşılmaz.]

3 [Vücudum doğrulukla ağzına kadar dolmuş, dopdolu bir sandaldır; öyle ki şevkim, yelken açmadıkça malım / servetim anlaşılmaz.]

4 āşnā u: āşnā-yı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ne çok yüceyim, ne de çok aşağıyım, garip bir meşhur tavırlıyım; tanıdık ve yabancı gönüllere, ima ve işaretle özetlediğim (şeyler) anlaşılmaz.]

5 [Ne varlıkla ferahlarım ne de yoklukla kederlenirim; ne sufiyim ne dervişim. Başka bir kişiyim, sözüm anlaşılmaz.]

6 [Hâl ve karakterimi dış ve iç (yönden) ne derece kaleme alsam da gönlümün hâlini ancak Allah bilir, işlerim anlaşılmaz.]

7. Bi-Rabb-i Kaʿbe ḳadrüm bilürem ben ẕerreden nāçīz
Velī beyne'ş-şebāh baḥs olsa **Nakşī** ḥālüm añlanmaz

Fī-Ḥarfi's-Sīn

297.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā Resūlullāh çü ẕātuñdur nebiyyīne reʾīs
Ḳıl şefāʿat baña da ol yevm-i maḥşerde celīs

Ve Lehu

298.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ẓāhirde mey-i ʿışḳ-ıla mestānelerüz bes
İdrāk ėdemez bāṭınumuz ger n'ola herkes

Ḥıfẓ eyle derūnında dil ü cān gibi ʿışḳı
Keşf eyleme bir ferde çü ḳalsañ daḫı bī-kes

3. Maʿşūḳ levendāne ola serv-i ḫırāmān
ʿAşıḳ ola merdāne dil ü cān ile ser-bes

---

7 [Ey Nakşî! Kâbe'nin Rabb'i (hakkı) için ben değerimi zerreden daha küçük bilirim ama benzerlerimin arasında (hâlimden) bahsedilse hâlim anlaşılmaz.]

297 Y 125[a].

1 [Ey Allah'ın Resul'ü! Mademki zatın peygamberlere reistir, bana da şefaat et, mahşer gününde arkadaş ol.]

298 Y 125[a].

1 [Görünüşte aşk şarabıyla şarhoşuz, (bu bize) yeter; eger herkes bizim içimizi anlayamazsa ne var!]

2 [Aşkı, içinde gönül ve can gibi sakla, kimsesiz kalsan bile hiçbir ferde açma.]

3 [Sevgili, levent gibi (boylu boslu), salınan bir selvi olursa âşık da candan gönülden serbest ve mertçe olsun.]

ʿArż ėt dil [ü] ḥālüñ o perī vechi ne dėrse
Ṣad şevḳ ile düş pāyına ḳıl nāle ceres-res

5. Ġam çekme muḳadder olan ey **Naḳşī** gelür hep
Er-rızḳu ʿala'llāhu teʿālā ve teḳaddes

Ve Lehu

299.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bu cefālar dile ey ʿişve-nümā besdür bes
Ėtdügüñ vādī-i bīhūde baña besdür bes

Ḳaṣd-ı cān ise murāduñ nėçe bir ey ḫūnī
Tīġuñ ur sīneme cān saña fedā besdür bes

3. Bir viṣāl içün ise geçdüm o sevdādan ben
Bu ḳadar nāziş-i evżāʿ-i cefā besdür bes

Āşnāya reviş-i ülfet-i bīgānelerüñ
Bize bu nādire eṭvār-ı edā besdür bes

---

4 [(Sevgiliye) gönlünü ve hâlini bildir. O peri "Sebebi ne?" derse yüz şevkle onun aşağına düş; inle, (ses bakımından) çana yetiş.]

5 [Ey Nakşî, gam yeme! Kaderde olan hep (başa) gelir. Er-rızku 'al'allâhu te'alâ ve tekaddes (Rızkı veren, noksan sıfatlardan uzak olan yüce Allah'tır).]

299 Y 125[a].

1 [Ey nazını gösteren (sevgili)! Bu eziyetler, gönle kâfidir kâfi! (Gitmekte ısrar) ettiğin gereksiz vadi bana kâfidir kâfi!]

2 [İstediğin canıma kastetmekse daha ne kadar (bekleyeceksin)? Can sana fedâ, kılıcını göğsüme vur, kâfidir kâfi!]

3 [(Yaptıkların) bir kavuşma içinse ben o sevdadan geçtim; eziyet eden tavırlarla bu kadar nazlanmak kâfidir kâfi!]

4 [Tanıdıklarla yabancı gibi görüşüp konuşma (şeklindeki) tutumun, bu ender bulunan nazlı tavırlar bize kâfidir kâfi!]

5. Olup āzürde-i rem-gerde ġazāl-i vaḥşī
Nakşīye nisbeten aġyāra vefā besdür bes

Ve Lehu

300.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Āh kim nālān olup dil yine mānend-i ceres
Rū-be-rāh-ı pāy-ı yāra sāyeveş ḳıldı heves

ʿAndelībāsā düşüp bir dām-ı ʿışḳa kim güzel
Ġonçeveş güldi açıldı buldı gūyā sīm-ḳafes

3. Tāze ḳadrin bilmeyen maḥbūb-dōst olmaz velī
Düşmenāsā başına söyletme ur balṭayla kes

Saʿy-ı ʿışḳum rāh-ı Ḥaḳdur pāk ṭabʿum bī-mecāz
Nükteler iẓhār ėder inṭāḳ-ı Ḥakdur her nefes

5. Resm ėdüp ismin o şūḫuñ bu ġazelde mimledüm
Nālemi **Nakşī** sipihre eyledüm āheng-res

---

5 [Nakşî'ye (karşı), ürkerek incinen vahşi bir ceylan olup buna oranla rakiplere vefa (göstermek) kâfidir kâfi!]

300 Y 125[a]-125[b].

1 [Ah! Gönül yine çan gibi inleyip sevgilinin ayağına gitme hazırlığına gölge gibi heveslendi.]

2 [(Gönül) aşkın kafesine bülbül gibi düştü; güzel gonca gibi güldi, açıldı, sanki gümüşten bir kafes buldu.]

3 [Taze (güzelin) değerini bilmeyen, kulampara olmaz; şöyle ki (onu) düşman gibi konuşturma, başına baltayla vur, kes.]

4 [Aşkta çabam Allah yoludur. Temiz mizacım mecazdan uzaktır, Allah söyletmesi ile her nefeste nükteler ortaya çıkarır.]

5 [Ey Nakşî! O şuhun isimini bu gazelde resmedip mimledim, feryadımın ahengini göğe ulaştırdım.]

Fī-Ḥarfi'ş-Şīn

301.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Maẓhar-ı luṭfuñ olur hep cürmi her ān eylemiş
   Ėtme nā-kām **Naḳşīyi** yā Rab çoḳ ʿişyān eylemiş

Ve Lehu

302.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Melūl gördüm dėdüm vechi nedür dil-dāre ġamlanmış
   Dü çeşmüñ eşk-i ḫūn-ı giryeden bir pāre nemlenmiş

   Ḳapılmış kendi gibi bir perī-ruḫsār cānāna
   Ḫaṭā ėtmiş ḥayıf ol ġonçe-fem aġyāra şemlenmiş

3. Meṣeldür murġ-ıla āvāre murġı ṣayd ėder ṣayyād
   Ṭutılmış dām-ı ʿışḳa āḫir ol meh-pāre yemlenmiş

   Raḳīb-i engerek-sīret düşürmiş furṣatın āḫir
   Lebin emmiş dolanmış mū-miyān-ı yāra semlenmiş

---

301 Y 125[b].

1 [Ya Rabbi! Suçu hep, her an işlemiş olan (bile) senin lütfuna erişir. O çok isyan etmiş (ama) Nakşî'yi de istenenden mahrum bırakma.]

302 Y 125[b].

1 [Gönül kapan sevgili kederlenmiş, onu üzgün gördüm. "İki gözün, ağlayışın kanlı gözyaşıyla bir parça nemlenmiş. Sebebi nedir?" dedim.]

2 [O, kendi gibi peri yüzlü bir sevgiliye kapılmış. Yazık! O gonca ağızlı hata etmiş, rakiplerce koklanmış.]

3 [Bu atasözüdür: "Avcı, avare kuşu kuşla avlar." O ay parçası, sonunda aşk tuzağına tutulmuş, yemlenmiş.]

4 [Engerek görünümlü rakip, sonunda bir fırsatını denk getirmiş; sevgilinin kıl (gibi ince) beline dolanmış, dudağını emmiş, zehirlenmiş.]

5. Şarāb-ı vuṣlatın mestāne çekmiş ʿāşıḳ ol şūḫuñ
Feżā-yı cāme-ḫᵛāb içre düşüp bī-çāre demlenmiş

Dil-i ʿuşşāḳa cevr-endāz iken biñ nāz ile ḥayfā
O şūḫ-ı mest-i nāz aġyār-ı bed-ḫᵛāha keremlenmiş

7. Tamāmet ġayrı ümmīd-i viṣāl ėtmek saña **Naḳşī**
Müheyyā esb-i nāz-ı dil-rübā hemvāre gemlenmiş

Ve Lehu

303.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şūḫ ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḥüsn ėdüp çoḳ olṭa yuṭdırmış
Ne ḥüsn ü āna mālik seyr ėdüñ ṭuṭduḳça ṭuṭdırmış

Bir āteş-pāre dehr-āşūb āfetdür ki ʿişveyle
Hezārān ehl-i ʿışḳı sūziş-i ʿışḳı ḳuruṭdırmış

3. Daḫı ṭıfl iken ez-ber oḳumış ʿışḳ dersin ol meh-rū
Açup ṣaḥf-ı cemālin ḫᵛāceye dersin unuṭdırmış

---

5 [Âşık, o şuhun kavuşma şarabını sarhoşça çekmiş; yatağının bulunduğu yerin içine düşüp bir parça demlenmiş.]

6 [Eyvah! O naz sarhoşu şuh, âşıkların gönlüne bin nazla eziyet ederken kötülük isteyen rakiplere cömert davranmış.]

7 [Ey Nakşî! Kavuşmayı ümit etmek artık sana uygundur; gönül kapan sevgilinin naz atı (artık) hazır, daima gemlenmiş.]

303 Y 125^{b}-126^{a}. (126^{a}nın sağ üst tarafında “Mekr-āver āfetdür ki fehm ėt bir ḳurı sözle” yazılıdır. Bu ifade nesre şöyle çevrilebilir: “Hilekâr bir âfettir, düşün ki bir kuru sözle...”)

1 [O şuh, âşıklara güzelliğini gösterip çok olta yutturmuş; onun nasıl bir güzellik ve cazibeye sahip olduğunu seyredin, tuttukça tutturmuş.]

2 ʿişveyle: ʿişve ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O, cilvesiyle bir ateş parçası olan, dünyayı karıştıran (öyle) bir afettir ki onun aşk ateşi binlerce âşığı kurutmuş.]

3 [O ay yüzlü daha çocukken aşk dersini ezberden okumuş, güzel yüzünün sayfasını açıp hocaya dersini unutturmuş.]

Ėdüp vaʿd-i viṣālin ʿāşıḳa ol ḫīn-i vuṣlatda
Bir iki cām ile mest eylemiş yıḳmış uyuṭdırmış

5. Nėce mekkāredür ol fitne-cū ġaddār cānān kim
Nėçe **Nakşī** gibi ʿışḳ ehlinüñ gönlin avuṭdırmış

Ve Lehu

304.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Görüp ʿaks-i ruḫuñ āyīnede dil-ber ʿaceblenmiş
Ḫaṭum gelmiş ḫayıf kim gün yüzüm mānend-i şeblenmiş

Ġurūr-ı ḫüsn ėderken evvel ʿuşşāḳa velī şimdi
Gelüp bī-çāre ehl-i ʿışḳa bir miḳdār sebeblenmiş

3. Bu çaġına güvenür bir deli ḳanlu levend āfet
İmiş evvel velī şimdi yigit olmış edeblenmiş

Ṣalādur çiftlik-i vaṣlum dėmiş ümmīd ėden gelsün
Çobanoġlı-ṣıfat bir nėçe eyyām ol celeblenmiş

---

4 [O, âşığa kavuşma vadedip kavuşma anında (âşığı) bir iki kadehle sarhoş etmiş, yıkmış, uyutmuş.]
5 [O kışkırtmaya fırsat arayan, gaddar sevgili nasıl da hilekârdır! Öyle ki Nakşî gibi nice âşığın gönlünü avutmuş.]

304 Y 126[a].
1 [Gönül alan sevgili, aynada kendi yüzünün yansımasını görüp şaşırmış. “Eyvah! Ayva tüylerim çıkmış, güneş yüzüm gece gibi olmuş.” (demiş).]
2 [Önceleri güzelliğiyle âşıklara gururlanırken şimdi çaresizce âşıklara gelip bir miktar sebeplenmiş.]
3 [Önceleri bu (gençlik) çağına güvenen, bıçkın, delikanlı bir âfetmiş ama şimdi yiğit olup edeplenmiş.]
4 [“Bu bir meydan okumadır, kavuşma denen çiftliğimi ümit eden gelsin.” demiş; o, Çobanoğlu gibi nice zaman celeplik / hayvan tüccarlığı yapmış.]

5. Taʿaccüb **Nakṣi**yā daʿvā-yı şiʿr ėtmiş bizümle yār
Müsellem şāʿirem dėrmiş Emīn ismin laḳablanmış

Ve Lehu

305.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - .

1. Eyleyüp ʿarż-ı cemāl ol fitne-cū barış göriş
Zümre-i ʿuşşāḳ ile olmış ḳamu barış göriş

Gerçi ḫamyāze-keş-i vaṣl iken evvel şimdi hep
Dest-be-dest zānū-be-zānū rū-be-rū barış göriş

3. Tekye-i ʿışḳında cemʿ olup raḳībān ṣaf-be-ṣaf
Şevḳ-ıla dėyüp berūḥ çekmekde hū barış göriş

Ḥasretüz biz būs-ı yāra gelse biñ bayram daḫı
ʿĪd-i vaṣlıyla olur cümle ʿadū barış göriş

5. Biz hemān mehcūruz ey **Nakṣī** hemīşe kāmdan
Nā-sezālar şād u ḫandān sū-be-sū barış göriş

---

5 [Ey Nakşî, şaşılacak şey! O dost da bizimle şiir (konusunda) iddialaşmış. “Herkesçe beğenilen bir şairim.” demiş, “Emîn” ismini lakap edinmiş.]

305 Y 126[a].

1 [Kışkırtma fırsatı arayan o (sevgili), (âşıklara) güzel yüzünü barışıp görüşerek göstermiş, âşıklar topluluğuyla hep barışıp görüşmüş.]

2 [Gerçi önceleri kavuşmada gevşek davranırken şimdi hep el ele, diz dize, yüz yüze barışıp görüşür.]

3 [Rakipler onun aşk tekkesinde saf saf toplanıp şevkle “Berûh” demekte, barışıp görüşerek hû çekmektedir.]

4 [Bin bayram da gelse biz sevgiliyi öpmeye hasretiz; (oysa) bütün düşmanlar onun kavuşma bayramıyla barışıp görüşürler.]

5 [Ey Nakşî! Biz istenenden daima böylece uzak düşmüşüz; layık olmayanlar, anbean barışıp görüşerek sevinir ve güler.]

Ve Lehu

306.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. İşitdüm ḫᵛāhiş-i vuṣlatla aġyār yārı aḳdarmış
   Ḳurup biñ ḥīle dāmın sīnesine bend ėdüp ṣarmış

   Ṣarılup ṣarmaşup birbirine mānend-i kec-düm mār
   Raḳīb-i sem-keş ol ser-keş perīyi dest-be-dest armış

3. Miyān vaṣfında yāruñ ehl-i ḥāl çoḳ ḳīl ü kāl ėtmiş
   Kimi serv kimi rişte dėyü encām mūya dek varmış

   Hele bir ehl-i dil bu ʿarṣa-i ʿışḳ içre himmet-res
   Olup tā pençe penç dest-i ʿadūdan yārı ḳurtarmış

5. Ḫayāl ėdüp bėlin ḳucup viṣālin ol sitemkāruñ
   Hezārān āferīn bād **Nakşi**yā bir ḳılı ḳırḳ yarmış

---

306 Y 126[a]-126[b].

1 [İşittim ki rakip, sevgiliyi kavuşma isteğiyle yere sermiş; bin hile tuzağı kurup, göğsüne bağlayarak sarmış.]

2 [Onlar; akrep ve yılan gibi birbirine sarılıp sarmaşmış; zehir çeken rakip, o dikbaşlı periyi el ele (iken) yorgun düşürmüş.]

3 [Hâl erbabı, sevgilinin belinin vasfında çok dedikodu etmiş; kimi "selvi", kimi "ip" derken (iş) sonunda kıla kadar varmış.]

4 [Sonunda bir gönül erbabı, bu aşk arsası içinde yardıma yetişmiş; öyle ki pençeleşip sevgiliyi düşmanın elinden kurtarmış.]

5 [Nakşî, o sitemkâra belini kucaklayarak kavuştuğunu hayal etmiş. Bin kere aferin olsun, bir kılı kırk yarmış!]

Ve Lehu

307.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Seyr ėt ol āfet-i ser-keş ne cefā-pīşe imiş
Ṣanma fikr-i ezeli ʿāḳıbet-endīşe imiş

Cerr-i zer ėtmek içün mültefiti ʿuşşāḳa
Bir ġarīb Çekmeceli niyyeti teşvīşe imiş

3. Çıḳaran başına kār-ı emelin Ferhāduñ
Kūhkenlikde zen-i ʿışḳ-ıla bir tīşe imiş

Zülf-i siḥr-āveri tesḫīr içün erbāb-ı dili
Özge seḥḥāre-i cādū-fen [ü] dil-rīşe imiş

5. **Nakşī** bir vuṣlat ümīd ėdicek ol maʿden-i nāz
Redd-i vaż‘ ile ḳırılmış aña ṣan şīşe imiş

---

307 Y 126[b].

1 [Seyret, o dikbaşlı afet eziyeti nasıl da huy edinmiş; onun en başta düşüncesi,tedbirlilermiş sanma!]

2 [Onun âşığa güleryüz göstermesi altın toplamak içindir; o, niyeti karışıklık çıkarmak olan garip bir Çekmeceliymiş.]

3 [(Ferhâd) kadın aşkıyla dağ kazmaya uğraşırken Ferhâd'ın istediği işi başına çıkaran / getiren bir baltaymış.]

4 [Onun sihirbaz saçı, gönül erbabını zaptetmek için gönlü yaralayan, bambaşka bir cadı hünerli sihirbazmış.]

5 [Nakşî bir kavuşma ümit edince o naz madeni, bu tavrı reddedip ona kırılmış, sanki şişeymiş]

Ve Lehu

308.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Görüp ʿaks-i ruḫuñ āyīnede dil-ber ʿaceblenmiş
   Ḫaṭum gelmiş ḥayıf kim gerdenüm mānend-i şeblenmiş

   Ġurūr-ı ḥüsn ėderken şimdi ol nev-reste çār-ebrū
   Gelüp bī-çāre ehl-i ʿışḳa bir miḳdār sebeblenmiş

3. Bu çaġına güvenmiş bir deli ḳanlı imiş evvel
   Levend āfet iken şimdi yigit olmış edeblenmiş

   Ṣalādur çiftlik-i vaṣlum dėmiş ümmīd ėden gelsün
   Çobanoġlı gibi bir nėçe eyyām ol celeblenmiş

5. Taʿaccüb **Nakşi**yā daʿvā-yı şiʿr ėtmiş bize ol yār
   Dīvān şāʿiriyem dėrmiş Emīn ismin laḳablanmış

---

308 Y 126[b]. (Bu şiir, 304 numaralı şiire çok benzemektedir. Buna rağmen, iki şiir arasında birçok fark bulunduğundan, ikisi de ayrı birer şiir olarak değerlendirilmiştir.)

1 [Gönül alan sevgili, aynada kendi yüzünün yansımasını görüp şaşırmış. “Eyvah! Ayva tüylerim çıkmış, boynum gece gibi olmuş.” (demiş).]

2 [O yeni yetişmiş dört kaşlı (güzel), güzelliğiyle gururlanırken şimdi çaresizce âşıklara gelip bir miktar sebeplenmiş.]

3 [Önceleri bir delikanlıymış, bu (gençlik) çağına güvenmiş; bıçkın bir âfetken şimdi yiğit olup edeplenmiş.]

4 [“Bu bir meydan okumadır, kavuşma denen çiftliğimi ümit eden gelsin.” demiş; o, Çobanoğlu gibi nice zaman celeplik / hayvan tüccarlığı yapmış.]

5 [Ey Nakşî, şaşılacak şey! O dost da bizimle şiir (konusunda) iddialaşmış. “Divan şairiyim.” dermiş, “Emîn” ismini lakap edinmiş.]

Fī-Ḥarfi’ṣ-Ṣād

309.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā İlāhī bize ḳıl luṭf-ı kemālüñ maḫṣūṣ
   Dīdeye rüʾyet-i envār-ı cemālüñ maḫṣūṣ

Ve Lehu

310.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Olam dėrseñ dü ʿālemde duḫūl-ı bezm-i ḫāṣü’l-ḫāṣ
   Ṭarīḳ-i müstaḳīm üzre dil ü cān ile ḳıl iḫlāṣ

   Seni iġfāl ėderse nefs-i emmāre mecāz üzre
   Ḥaḳīḳat meslegine rāst-rev ol ayaġuñ pek baṣ

3. Dil-i ʿārif iseñ ḫannās [u] vesvāsa celīs olma
   Fetīl-i şemʿ-i maḳṣūdı keser iġvāsı çün miḳrāṣ

---

309 Y 130[a].

1 [Allah’ım! Mükemmel lütfunu bize özgü kıl; senin güzelliğinin ışıklarını görmek, bu göze özgü (olsun).]

310 Y 130[a].

1 [“İki âlemde de haslar hası olan meclise dâhil olayım.” dersen doğru yol üzere gönül ve canla samimi bağlılıkta bulun.]

2 [Emredici benlik seni mecaz üzere gaflete düşürürse hakikat yolunda dosdoğru yürü, ayağını sağlam bas.]

3 [Bilge gönüllüysen şeytanla arkadaş olma; onun yoldan şaşırtması, amaç mumunun fitilini makas gibi keser.]

ʿAmīḳ-i mevc-ġīz [ü] pür-telāṭum Nīl-i ḥikmetde
Ḫulūṣ-ı ḳalb ile dürr-i ṣadef al ol heme ġavvāṣ

5. Rıżā-yı Ḥaḳda bī-reyb ü riyā ṣābit ol ey **Naḳşī**
Olam dėrseñ dü ʿālemde duḫūl-ı bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

Ve Lehu

311.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nāziş ü cilve-figenlik heme yāra maḫṣūṣ
Dem-be-dem līk niyāz ʿāşıḳ-ı zāra maḫṣūṣ

Ne ḳadar mültefit-āverde ger olsa dil-ber
Cümlesi ol perīveş lāle-ʿiẕāra maḫṣūṣ

3. Būsiş-efzā-yı kirās-ı leb-i şūḫından vaʿd
Oldı līk bendesine seyr-i Ḥişāra maḫṣūṣ

Şemʿ-i ʿışḳa per [ü] bāl yaḳmada pervāne dili
Gül içün nāliş-i şevḳ oldı hezāra maḫṣūṣ

---

4 [Dalga kaldıran ve dalgaların çok çarpıştığı derinlerde, hikmet Nil'inde kalp temizliğiyle hep dalgıç ol, sedeften inci al.]

5 [Ey Nakşî! "İki âlemde de haslar hası olan meclise dâhil olayım." dersen Allah rızasında şüphe ve ikiyüzlülükten uzak olarak sabit ol.]

311 Y 130[a].

1 [Naz ve cilve yapmak hep sevgiliye özgüdür ama daima yalvarmak da inleyen âşığa özgüdür.]

2 [Gönül alan sevgili, ne kadar güleryüz gösterse de (o tavırların) hepsi peri gibi olan o lale yanaklıya özgüdür.]

3 [Şuh dudağının kirazından öpücük vermek vadedildi ama (bu vaat), Hisar gezintisinde bu kölesine özgüdür.]

4 [Pervanenin gönlü, aşk mumuna kol kanat yakmaktadır; gül için şevkle inlemek de bülbüle özgü oldu.]

5. Yār ile maḫfī ṣafā-gerde-i ṣaḥn-ı Göḳ Ṣu
Nakşî āmed-şüd-i hengām-ı bahāra maḫṣūṣ

[Fī-Ḥarfi'ḍ-Ḍāḍ]

Ve Lehu

312.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Eyledüm yā Rab saña ez-cān [u] dil maḳṣūd ʿarż
Umarın maḳbūlüñ ola maṭlab-ı maʿhūd ʿarż

Ve Lehu

313.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Naḳd-i cān ėtmekde ḫalḳ bir vuṣlat-ı dil-dāra ʿarż
ʿAḳl u fikr ü ṣabr u sāmānuñ ėdüp hemvāre ʿarż

ʿĀlem ez-cümle kemend-i zülfinüñ dil-bestesi
Olmış eyler naḳd-i varın ol büt-i mekkāra ʿarż

---

5 [Ey Nakşî! Sevgiliyle Göksu alanında gizlice sefa sürmek, bahar mevsiminin geliş gidişine özgüdür.]

312 Y 131[a].

1 [Ya Rabbi! İsteğimi sana can ve gönülden bildirdim; umarım sözü geçen talebim, bildirilen hâlim senin tarafından kabul görür.]

313 Y 131[a].

1 [Halk, sevgiliye bir (kez) kavuşmak için can nakdini; daima akıl, fikir, sabır ve huzurunu sunmaktadır.]

2 [Âlemin tamamı onun saçı kemendine gönül bağlamıştır, varını yoğunu o hilekâr puta sunar.]

3. Şevḳ-ı ʿışḳ içre bugün gördüm nėçe ʿuşşāḳ-ı zār
Ol şeh-i kāle-fürūşa dil ėder yek-pāre ʿarż

Ṭutmadum beyʿ ü şirāsın hīç birinüñ ḥāṣılı
Bī-ʿabeṣ daʿvāyı eyler hep olup bī-çāre ʿarż

5. **Nakşī** öyle āfet-i bī-merḥamet ġadr-āvere
Naḳd-i cān degül netīce eylemez bir pāreʿ arż

Ve Lehu

314.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . -

1. Ey ṣabā luṭf ėt yüri aḥvālüm ʿarż
Kūy-ı yāra var benüm ḳıl ḥālüm ʿarż

Söyle Allāhı severseñ raḥm ėdüp
Nāme-i ʿışḳumdaki icmālüm ʿarż

3. Armaġan isterse benden sevdügüm
Pīş-keş ėt al dil-i meyyālüm ʿarż

Ez-dil ü cān naḳd-i varum hep aña
Olsun ehdiyye ḳamu emvālüm ʿarż

---

3 [Bugün aşk şevki içinde olan, inleyen nice âşık gördüm; onlar, kumaş satan o padişaha gönlünü toptan sunar.]
4 [Kısacası hiçbirinin alım satımını beğenmedim, hep çaresiz kalıp boş bir iddiayı bildirirler.]
5 [Sonuçta Nakşî; öyle acımasız, gaddar bir afete can nakdi değil, (elindekinden) bir para / parça bile sunmaz!]

314 Y 131[a].
1 [Ey sabah meltemi! Lütfet, yürü; git, benim hâlimi sevgilinin mahallesine bildir.]
2 [Allah'ı seversen aşk mektubumun özetini merhamet edip (ona) söyle.]
3 [Sevdiğim benden armağan isterse al, eğilimli gönlümü (ona) sun ve armağan et.]
4 [Varım yoğum, bütün mülklerim, gönül ve candan hep ona sunulsun, hediye olsun.]

5. Fehm ėder **Nakşī** derūnum ol perī
Bu ġazeldür aña ḥasb-i ḥālüm ʿarż

Ve Lehu

315.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bülbüle āyā n'ola naẓra-kün-i gülden ġaraż
Ġonçeye bilmem nedür feryād-ı bülbülden ġaraż

Sāḳī-i muġ-beççenüñ pīr-i muġān ẕevḳın bilür
Mey-güsārāna ʿaceb ne sāġar-ı mülden ġaraż

3. Naḳd-i varın ʿāşıḳuñ dil-ber alup ḫod baʿde-zīn
Cānın almaḳdur daḫı şekl-i tedāḫülden ġaraż

Dürlü dürlü nā-muvāfıḳ vażʿ ėdüp ʿāşıḳa
Neydügin fehm ėdelüm bu emr-i müşkülden ġaraż

5. **Nakşī**ye bir vaṣl içün biñ vaʿd ėdüp āh sevdügüm
Vaḳt-i furṣatda nedür söyle tekāsülden ġaraż

---

5 [Ey Nakşî! O peri, gönlümü anlar; dertleşmemi ona bildiren, bu gazeldir.]

315 Y 131[a]-131[b].

1 [Acaba bülbülün gülü seyretme amacı ne olabilir? Goncenin bülbülü inletmedeki amacı nedir, bilmem.]

2 [Meyhaneci çırağının zevkini meyhaneci bilir de acaba içki arkadaşı olanlara, şarap kadehinden maksat nedir?]

3 [Gönül alan sevgilinin, âşığın varını yoğunu alması ve bundan sonra da (icraatta) geri kalmasının amacı artık onun canını almaktır.]

4 [Âşıka türlü türlü uygunsuz tavır sergilemenin, bu çözülmesi zor işin amacının ne olduğunu anlayalım.]

5 [Âh sevdiğim! Nakşî'ye bir kavuşma için bin söz verip fırsat vaktinde ilgisiz davranmanın amacı nedir, söyle!]

Ve Lehu

316.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Eyle ḥālüñ ʿārif iseñ dergeh-i Tevvāba ʿarż
   Ėtme zinhār merdlik oldur yüri ġayrı bāba ʿarż

   Ṣıdḳ-ıla ėden teşebbüṣ ol ulı dergāha ger
   Eylemez ʿacz eyleyüp şāh-ı ʿadālet-yāba ʿarż

3. Fikr-i encām ʿārife şarṭdur ʿaḳıl endīş-künān
   Hīç ėder mi rāzını bīhūde şeyḫ ü şāba ʿarż

   Özge bir dervīş-meniş naẓm-āver-i ʿirfān olup
   Eyledüm bu nükte-i tuḥfe-revi aḥbāba ʿarż

5. Eylemez ḥāl-i derūnın olsa ʿacz-ile hemīn
   Bāb-ı Ḥaḳdan ġayrıya **Nakşī** bi-Rabb-i Kaʿbe ʿarż

---

316 Y 131[b].

1 [Anlayışlıysan hâlini, tövbeleri kabul eden Allah'ın dergâhına bildir, sakın başka kapıya bildirme; yürü, mertlik budur.]

2 [O ulu dergâha doğrulukla yapışan, âciz kalmaz; (hâlini), âdaletli padişaha bile bildirmez.]

3 [Anlayışlı kişiye, sonunu düşünmek şarttır, akıl düşünür; genç yaşlı (herkese) sırrını hiç boş yere bildirir mi?]

4 [Ben derviş huylu, anlayışlılıkla şiir yazan bambaşka bir (şair) olup yeni tarzdaki bu nükteyi dostlara sundum.]

5 [Nakşî tıpkı böyle âciz de olsa Kabe'nin Rabb'i (hakkı) için, gönlünün hâlini Allah'ın kapısından başkasına bildirmez.]

Fī-Ḥarfi'ṭ-Ṭā'

317.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā Rab ʿiṣyān u ḳabāḥatle ben oldum maḫlūṭ
   Şānuña līk senüñ ʿafv [u] keremdür merbūṭ

Ve Lehu

318.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ėtme ey meh naẓar-ı luṭfuñı bizden sāḳıṭ
   Olmasun nām-ı kerem ḥāṣılı sizden sāḳıṭ

   Ḳat ḳat ėt mültefitüñ bendeñize sulṭānum
   Nitekim olmaz ebed mevc deñizden sāḳıṭ

3. ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan semt-i mecāza baḳmaz
   Göz göre ėtmez özin rāst-reh izden sāḳıṭ

   Ṭaʿn-ı aġyār ne ḳadar olsa şemātet-pīrā
   Bizi bir dem ėdemez meşrebümüzden sāḳıṭ

---

317 Y 131[b]-132[a].
1 [Ya Rabbi! Ben isyan ve kabahatle karıştım ama senin şanına bağlı olan, af ve cömertliktir.]

318 Y 132[a].
1 [Ey ay gibi sevgili! Lütuf bakışını bizden uzaklaştırma; kısacası, cömertlik namı sizin için hükümden düşmesin.]
2 [Sultanım! Bu kölenize iltifatınızı kat kat ediniz, nitekim dalga denizden ebediyen ayrı düşmez.]
3 [Sadık âşık olan, mecaz semtine bakmaz; göz göre göre kendini doğru yolun izinden ayrı düşürmez.]
4 [Rakiplerin kınaması, kuru görültüyle ne kadar süslense de bizi bir an (bile) mizacımızdan uzaklaştıramaz.]

5. Çünki ez-cān [u] derūn **Nakşī** saña ʿāşıḳdur
Ėtme ey meh naẓar-ı luṭfuñı bizden sāḳıṭ

Ve Lehu

Fī-Ḥarfi'ẕ-Ẓā'

319.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yā İlāhī ḳuluñı luṭf ile ḳıl sen maḥfūẓ
ʿAfv ėdüp cürmümi ḳıl nār-ı ʿaẕābdan maḥfūẓ

Fī-Ḥarfi'l-ʿAyn

320.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿAfv ėdüp ʿişyānumı faḫr-i resūlüñ ḳıl şefīʿ
Rūz-ı maḥşerde baña ḳıl raḥmetüñ yā Rab refīʿ

---

5 [Ey ay gibi sevgili! Mademki Nakşî sana can ve gönülden âşıktır, lütuf bakışını bizden uzaklaştırma.]

319 Y 132[b].

1 (Bu beyitten sonra yeni bir şiire yer verilecekmiş gibi "Ve Lehu" başlığı konmuştur ama beyitten sonra herhangi bir şiir bulunmamaktadır.) [Allah'ım! Sen, kulunu lütufla koru; suçumu affedip (beni) azap ateşinden koru.]

320 Y 133[a].

1 [Ya Rabbi! İsyanımı affedip övünç sebebi olan Resûl'ünü bana şefaatçi kıl, mahşer gününde rahmetini yücelt.]

Ve Lehu

321.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Göñül fiʿl-i şenīʿ le ėtme gel evḳātuñı żāyiʿ
   K'olur ol maṭlab-ı dāreynüñ olan ecrine māniʿ

   Bu çirk-āb-ı mecāz-endūz-ı dehr-i dūn [u] bī-ḳadre
   Hevā-yı nefse erlik eyleyüp olmayı gör ṭāmiʿ

3. Ṭarīḳ-ı müstaḳīme sālik ol saʿy-ı belīġ eyle
   Ḥaḳīḳat meslegin ṭut ola sende luṭf-ı Ḥaḳ lāmiʿ

   ʿAfıv içün cenāb-ı Ḥaḳdan istimdād ėt aḥbābdan
   Seni maḥşerde beyne'n-nās bu ġamla ėtmeye şāyiʿ

5. Bi-ḥaḳḳ-ı āb-ı rūy-ı faḫr-i ʿālem ṣaḥn-ı ʿālemde
   Ḳuluñ **Nakşī**ye ḳıl yā Rab ʿināyet emrüñe ḳāniʿ

---

321 Y 133[a]-133[b].

1 k'olur: ki olur P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Ey gönül! Gel, vaktini kötü işlerle boşa harcama; çünkü bu, iki dünyan (demek) olan sevaplarına engel olur.]

2 [Benliğin heveslerine (karşı) erkekçe durup bu değersiz ve alçak dünyanın mecaz toplayan çirkefini çok beğenip isteme.]

3 [Doğru yolun yolcusu ol, iyiliğe gayret et; gerçeğin yolunu tut, Allah'ın lütufları sende parıldasın.]

4 [Yüce Allah'ın affı için dostlardan yardım iste. (Allah), mahşerde seni insanlar arasında bu kaygıyla dile düşürmesin.]

5 [Ya Rabbi! Âlemin övüncünün yüzü suyu hakkı için, âlem denen meydanda kulun Nakşî'ye yardım et; o, senin emrine inanmıştır.]

Fī-Ḥarfi'l-Ġayn

322.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḳadrüm ʿadlüñle ḳıl ey ḥażret-ı Settār belīġ
   Ḫalḳ-ı maḥşer dėye ḳılmış şu ḳul āṣār belīġ

Ve Lehu

323.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ėtme ey dil yüri ṭūṭī emelüñ ülfet-i zāġ
   Vėre gör ʿārif iseñ seyf-i dile meşḳ-ıla zāġ

   ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa dil-dār bir olur olmaz iki
   İştirāk üzre er ėtmez şeref olsa da dimāġ

3. Herkesüñ ḥāṣılı göñlinde bir arslan yatur
   Bu meṣeldür ki er oġlu er olur her sözi ṣaġ

   Sāḳī-i bezm-i elestden içen ʿışḳ bādesini
   Meykede sāḥasına ġayrı başar mı hīç ayaġ

---

322 Y 133[b].

1 [Ey günahları örten Allah hazretleri! Adaletinle değerimi yeterli kıl; mahşer halkı (hakkımda) "Şu kul, güzel eserler vermiş." desin.]

323 Y 134[a].

1 [Ey gönül! Yürü, emel denen papağanına kargayla yakınlık kurdurma; anlayışlıysan gönül kılıcına talimle keskinlik veredur.]

2 [Sadık âşığa sevgili bir olur, iki olmaz; erkek, ortaklıkta olan şeref de olsa (onu) aklına getirmez.]

3 [Kısacası herkesin gönlünde bir aslan yatar. Bu atasözüdür: "Er oğlu, er ve her sözü doğru olur."]

4 ["Elest" meclisinin sakisinden aşk şarabını içen, meyhane alanına artık hiç ayak basar mı!]

5. Şemʿ-i ʿışḳında çü pervāne resūl-i Ḥaḳḳuñ
Yanaraḳ yaḳılaraḳ elbet olur **Naḳşī** çerāġ

Ve Lehu

324.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ġayrı var ey bī-vefā geldüm yüri senden ferāġ
Ülfet-i aġyār ile olsun yėrüñ daġ üsti bāġ

Ġam-zede bir sāde-dil ebleh-meniş ʿāşıḳ bulup
Āteş-i ʿışḳuñla ḳıl pervāneveş yaḳup çerāġ

3. Ṭutalum olmış bu bāġuñ her biri bir ġonçe-fem
Bülbülem līk her güli şemm ėtmege ėtmem dimāġ

ʿĀrif-i rind [ü] dil-i dervīş ḥaḳīḳat rāhına
Sālik olup olur ʿuzletde mecāza göz ḳulaġ

5. Ḥaḳ Resūlin sevmege çün çār yār ḥaḳḳı içün
Ez-dil ü cān oldı **Naḳşī** çār meẕhebden mesāġ

---

5 [Nakşî, Allah Resûl'ünün aşkının mumunda pervane gibi yanarak, yakılarak elbette çıra olur.]

324 Y 134[a].

1 [Ey vefasız! Artık yürü, git; senden vazgeçtim; (istersen) rakibe yakınken yerin dağ üstü bağ olsun.]

2 [Kederli, saf gönüllü, ahmak mizaçlı bir âşık bul; (onu) aşk ateşinle pervane gibi yakıp mum yap.]

3 [Diyelim ki bu bahçenin her bir (gülü), bir gonca ağızlı olmuş; bülbülüm ama her gülü koklamak için genzime çekmem.]

4 [Dervişin gönlü ve rint olan anlayışlı (kimse) gerçeğin yoluna yolcu olur, yanlızlığa çekilip mecaza göz kulak olur.]

5 [Nakşî; dört dost (halife) hakkı için, Allah Resûl'ünü sevmeye dört mezhepten gönül ve candan izin aldı.]

Fī-Ḥarfi'l-Fā'

325.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Varıcaḳ yarın ḥużūruña duʿā-gū bāz be-kef
   Nakşīye keşf-i cemālüñle İlāhī vėr şeref

Ve Lehu

326.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Meclis-i fende durup şevḳ-ıla yārān ṣaf ṣaf
   Oldı bi'l-cümle senüñ ḥüsnüñe ḥayrān ṣaf ṣaf

   Zülf-i pür-çīn [ü] girih-gīrüñe dil-beste olup
   Gördüm üftādeleri çāk-i girībān ṣaf ṣaf

3. Seyr ėdüp tābiş-i ruḫsāruñı ġamgīn olaraḳ
   Ceste ceste çekilüp gitmede cānān ṣaf ṣaf

   Geldi tīġ tīġa şehā ʿarṣa-i ʿışḳında bugün
   Cümle aġyār ile ʿuşşāḳ-ı dilīrān ṣaf ṣaf

---

325 Y 134[b].

1 [Allah'ım! Yarın el açıp, dua ederek huzuruna varınca, Nakşî'ye güzel yüzünü açarak şeref ver.]

326 Y 134[b]-135[a].

1 [Dostlar, hüner meclisinde şevkle saf saf durdu; hepsi senin güzelliğine saflar hâlinde hayran oldu.]

2 [Düşkünleri, senin kıvrım kıvrım ve dolaşık saçına gönüp bağlayıp saflar hâlinde, yaka yırtmış (bir şekilde) gördüm.]

3 [Ey sevgili! Onlar, senin yüzünün parıltısını kederlenerek, seyrederken yavaş yavaş, saf saf çekilip gitmektedir.]

4 [Ey padişah! Rakipler ve yiğit âşıkların tamamı, senin aşk arsanda bugün saf saf, kılıç kılıca, (karşı karşıya) geldi.]

5. Çeşm-i mestüñ göricek geçdi ḳamu kendinden
Serpilüp ḫāke ser-ā-pā dil-i mestān ṣaf ṣaf

Nakşī ʿālim saña pervāneveşi ey şemʿ-i ḥüsn
Ṭañ mı şevḳ-āver olup olsa fürūzān ṣaf ṣaf

Ve Lehu

327.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Görüp germāda çün zerdūz fūṭayla ʿāşıḳ-ı eżʿaf
O şūḫı ṣan gümüş fincānveş armış bir mücevher ẓarf

Ruḫ-ı tābiş-nümāsın ḫaṭ ber-āverde ḳıyās ėtmeñ
Kemāl-i ḥüsni buldı oldı bir āyet kenār muṣḥaf

3. Bir öyle ser-keşi ṣayd ėtme ḳaṣdıyla nėçe ʿuşşāḳ
ʿAbeş fikr ile ėtmiş naḳd-i varın yoḳ yėre maṣraf

Ne dem ol şeh-levend āfet süvār-ı esb-i nāz olsa
Reh-i ʿışḳında ḳat ḳat seyrine ʿuşşāḳ durur ṣaf ṣaf

---

5 [Sarhoş gönüllerin hepsi, senin sarhoş gözünü görünce, toprağa baştan ayağa serilip kendinden geçti.]

6 (P'de "pervāneveş" kelimesi, "pervāneveşi" okunacak şekilde harekelenmiştir.) [Ey güzellik mumu! Âlim Nakşî sana saf saf şevk duyarak, pervane gibi (yanıp) parlasa şaşılır mı?]

327 Y 135[a].

1 [Zayıf âşıklar, (onu) yazın, altın sırmayla işlenmiş bir peştemalle gördü; sanki o şuhu mücevher bir kap, gümüş fincanı (sarar) gibi sarmış.]

2 [Onun parlaklık yayan yanağının üzerine ayva tüyleri getirildiğine hükmetmeyin; (yanağı) olgun güzelliği buldu, o mushafın kenarında bir ayet göründü.]

3 [Nice âşık, böyle bir dikbaşlıyı avlamak amacıyla, boş fikirlerle varını yoğunu yok yere sarf etmiş.]

4 [O yakışıklı ve boylu boslu / delikanlı afet, ne zaman naz atına binse âşıklar, onun aşkının yolunda kat kat, saf saf seyre durur.]

5. Bu raʿnā nev-zemīn ġarrā ġazelle ol perī-zādı
ʿAceb siḥr eylemiş tesḫīr ėtmiş **Nakşî**-i eżʿaf

Fī-Ḥarfi'l-Ḳāf

328.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Gördüm olmış reh-i ḥikmetde çün ʿālem ʿāşıḳ
Ḥaḳ ḥabībine n'ola ben de olursam ʿāşıḳ

Ve Lehu

329.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dol[ma]dı ḳaldı tehī ṣanmañ sebū-yı cām-ı ʿışḳ
Ḳapladı cismüm derūnumdan coşup müdām-ı ʿışḳ

Mest-i rüsvā-yı cihān olsam sezā ġayrı baña
Ṭutdı zīrā dehri ser-tābe-ḳadem ālām-ı ʿışḳ

3. Ḥaşre dek yād eylemezsem yārı yād ėtmeñ beni
Ṭaş diküp bu ʿarṣada ḳoydum eṣer bir nām-ı ʿışḳ

---

5 [Zayıf Nakşî, o periden doğma güzele, yeni tarzdaki bu hoş ve gösterişli gazelle şaşırtıcı bir sihir yapmış, onu emri altına almış.]

328 Y 135[b].

1 [Gördüm ki âlem ona bilgelik yolunda âşık olmuş; Allah'ın sevgilisine ben de âşık olursam ne var!]

329 Y 135[b]-136[a].

1 [Aşk kadehinin testisi dolmadı, boş kaldı sanmayın; aşk şarabı, gönlümde coşup bedenimi kapladı.]

2 [Dünyanın rezil rüsva bir sarhoşu olsam da artık bana yaraşır; çünkü aşkın kederleri, dünyayı baştan ayağa kadar zaptetti.]

3 [Sevgiliyi mahşere kadar anmazsam beni anmayın; bu arsada taş dikip eser olarak bir aşk namı bıraktım.]

Geçdi ḳullāb-ı kemend-i zülf-i pür-çīnüñ gibi
Ėtdi ser-gerdān [u] dil-beste beni ol dām-ı ʿışḳ

5. Dil ʿiẕār-ı yārı būs ėtmek hevāsında iken
Merḥabā-bād geldi ḳurbān oldıġum bayram-ı ʿışḳ

ʿIşḳdan maḳṣad ḥaḳīḳatdür mecāz olma degül
Vāṣıl-ı dīdār ėder aṣḥābını encām-ı ʿışḳ

7. Sende ḫatm oldı dėdi cemʿ olup erbāb-ı derūn
Ṣad hezārān āferīn-bād **Naḳşi**yā itmām-ı ʿışḳ

Ve Lehu

330.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şūḫ-ı dil-sitānum gelse bezme hem-nişīn olsaḳ
Bir iki cām-ıla gülsek açılsaḳ būse-çīn olsaḳ

Raḳīb-i nā-sezālar hep ırag olsaydı meclisden
Budur ümmīdi zīrā āh-ı ʿışḳuñ biz yaḳın olsaḳ

3. Muḳīm-i ehl-i ḥāl ol dervīş ü şeyḫ ol ṣaḳın ey dil
Hele bir kimseyi taʿn ėtme dėrseñ munṣifīn olsaḳ

---

4 [O aşk tuzağı, kıvrımlarla dolu saçı kemendinin çengeli gibi (boynuma) geçti; benim başımı döndürdü ve gönlümü bağladı.]
5 [Gönül, sevgilinin yanağını öpme hevesindeyken kurban olduğum aşk bayramı geldi, mübarek olsun!]
6 [Aşktan kasıt, mecazi olmak değil, hakikattir; aşk sonunda mensuplarını sevgilinin yüzüne kavuşturur.]
7 [Gönül erbabı toplanıp "Ey Nakşî, yüz binlerce aferin! Aşka sende tamamlandı ve sona erdi." dedi.]

330 Y 136[a].
1 [Gönlü alan o şuhum meclise gelse, birlikte otursak; bir iki kadehle gülsek, açılsak, öpücükler toplasak...]
2 [Uygunsuz rakipler, meclisten hep uzak olsaydı; çünkü aşk ahından (âşığın) ümidi budur; (sana) biz yakın olsak...]
3 [Ey gönül! (İstersen) hâl erbabıyla otur, derviş ve şeyh ol; "İnsaflılardan olsak." dersen sakın sonunda hiçbir kimseyi ayıplama.]

Dėme bir ferde hīç ṣāḥib-taṣarruf şeyḫ-i kāmil dil
Mürīd olsaḳ inābe alsaḳ erbāb-ı [yaḳ]īn olsaḳ

5. Der-i Tevvāba ḳıl **Naḳşī** teveccüh çekme ġam ḳaṭʿā
Ḥaḳāyıḳ sırrın añla dėme ḳuṭbü'l-ʿārifīn olsaḳ

Ve Lehu

331.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. El-ḥaẕer ėtme göñül dil-dāra ʿarż-ı iştiyāḳ
Geh güler yüz gösterür ʿişveyle geh eyler meẕāḳ

Bir cefā-pīşe perī ḫūn-rīz rind ol bī-vefā
Ḳatlüme şemşīr-i ġamla dāʾim eyler ittifāḳ

3. Bilmezem cürmüm nedür terk ėtdi ben bendesini
Ġālibā geçmişler ol sulṭānuma ehl-i nifāḳ

Dem çeküp dervīş-i ʿışḳam tekye vü mey-ḫānede
Naġme-i āhumla hem-reng oldı āheng-i ʿırāḳ

---

4 [Ey gönül! Mürit olsak, tarikata kabul edilsek, kesin ve sağlam bilenlerden de olsak hiçbir kimseye "tasarruf sahibi, olgun şeyh" deme.]

5 [Ey Nakşî! Tövbeleri kabul eden Allah'ın kapısına yönel, asla kederlenme. Gerçeklerin sırrını anla (yeter); "Anlayışlı kimselerin en ileri geleni olsak..." deme.]

331 Y 136[a].

1 meẕāḳ: mezāḳ P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey gönül! Sakın gönül alan sevgiliye, kuvvetli arzunu bildirme; o, bazen güler yüz gösterir bazen de nazlanarak (bundan) zevk alır.]

2 [O vefasız; eziyeti huy edinmiş bir peri, kan dökücü bir rinttir. katlim için keder kılıcıyla daima fikir birliğine varır.]

3 [Suçum nedir, bilmem; o, ben kölesini terk etti. galiba ara bozucular, o sultanıma (beni) yermişler.]

4 [Tekke ve meyhanede dem çeken aşk dervişiyim; ahımın nağmesiyle ırak (makamının) ahengi aynı niteliğe sahip oldu.]

5. Yār [u] dil mehcūr olup ʿışḳ ile **Naḳşī** ṣubḥ u şām
Gülşen-i fürḳatde eyler ʿandelībveş el-firāḳ

Ve Lehu

332.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Dil derdine bir em diler ammā em ėder yoḳ
Dermān-res olup ehl-i dili mükrem ėder yoḳ

Erbāb-ı kerem çoḳ velī hep dil-bere maḫṣūṣ
Bī-çārelere himmet ėdüp ādem ėder yoḳ

3. Dil-berler ise cevr ile meşhūr-ı cihāndur
ʿUşşāḳ-ı belā-keşleri hīç maḥrem ėder yoḳ

Āyā kime ʿarż eyleyeyüm ḥāl-i derūnum
Bu ben dil-i bīmāra devā ölsem ėder yoḳ

5. **Naḳşī** nėce āh eylemesün dil-ber elinden
Dil derdine bir em diler ammā em ėder yoḳ

---

5 [Sevgili ve gönül ayrı düşer; Nakşî, aşka gece gündüz ayrılığın gül bahçesinde bülbül gibi "Elveda!" der.]

332 Y 136[a]-136[b].

1 [Gönül, derdine bir ilaç ister ama ilaç veren yok; yardıma yetişip gönül erbabına ikramda bulunan yok.]

2 [Cömertlik sahibi çok ama gönül alan sevgiliye mahsustur; çaresizlere yardım edip (onları) adam eden yok.]

3 [Gönül alan sevgililer ise eziyetle dünyaca meşhurdur; bela çeken âşıkları hiç mahrem (sırdaş) eden yok.]

4 [Acaba gönlümün hâlini kime bildireyim? Ölsem de bu ben gönlü hastaya deva olan yok.]

5 [Nakşî, gönül alan sevgilinin elinden nasıl ah eylemesin! Gönül, derdine bir ilaç ister ama ilaç veren yok.]

Ve Lehu

333.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şehā ẕātuñ gibi dünyāda müşfiḳ pādişāhum yoḳ
   Zihī devlet baña kim ġayra hīç medd-i nigāhum yoḳ

   Yemīn ėtsem bu bābda ḥāniṣ olmam ṣıdḳum inhāya
   Derüñden ġayrı bir ārām-geh [ü] cāy-ı penāhum yoḳ

3. Bi-ḥamdi'llāh ṣenādan özge ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb
   Edā-yı ḫiẕmet-i ḫāṣuñda çün ẕerre günāhum yoḳ

   Hemān devletle Ḥaḳ ʿömr-i hümāyūnuñ ėde müzdād
   Ėdersin bendeñi şāyān-ı şefḳat iştibāhum yoḳ

5. Nėce şekl-i gedā **Nakşī** ḳul olmaz bāb-ı luṭfında
   Ki senden ġayrı dünyāda keremver pādişāhum yoḳ

---

333 Y 136[b].

1 [Padişahım! Dünyada zatın gibi şefkatli (başka bir) padişahım yok; başkasına, bakışımı hiç çevirdiğim yok, bu bana ne hoş talih!]

2 [Bu konuda yemin etsem yeminimi bozmam; doğruluğumu bildirmek için senin kapından başka sığınılacak bir makam ve ikametgâhım yok.]

3 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey âlemi aydınlatan güneş! Allah'a hamdolsun çünkü özel hizmetini yerine getirmede övgüden başka zerrece günahım yok.]

4 [Allah, senin mübarek ömrünü talihle böylece uzatsın; bu köleni şefkate layık göreceğinden şüphem yok.]

5 [Nakşî, senin dergâhında nasıl dilenci gibi bir kul olmaz! Çünkü dünyada senden başka cömert padişahım yok.]

Ve Lehu

334.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥayf ėtmede gitdükçe füzūn derd-i dili ʿışḳ
   Ėtdi beni ser-levḥa-i ʿuşşāḳ velī ʿışḳ

   Erbāb-ı hased n'ola sözüm añlasa taḳlīd
   Taḥḳīḳa ėder saʿy ile elbet emeli ʿışḳ

3. Bir şūḫ-ı ser-efrāza ben oldum ki fütāde
   Ḫalḳ ėtmede şevḳına anuñ çoḳ cedeli ʿışḳ

   ʿUşşāḳ-ı selef olsa çü güm-nām ola şimdi
   Dillerde benüm olmada ḍarb-ı meṯelī ʿışḳ

5. Maḥbūb-ı Ḫudāyı severem kim dil ü cāndan
   Söyletdi baña **Nakşī** bu tuḥfe ġazeli ʿışḳ

---

334 Y 136[b].

1 [Eyvah! Aşk, gönül derdini gittikçe artırmaktadır; şöyle ki aşk, beni âşıklar levhasının en başına koydu.]

2 [Çekmeyenler, sözümü taklit anlasa ne var! Aşk, elbette çabalar; amacın doğru olup olmadığını ortaya çıkarır.]

3 [Ey aşk! Ben, benzerlerinden üstün bir şuha âşık oldum; halk onun şevkiyle çok tartışmaktadır.]

4 [Ey aşk! Benden önce gelen âşıklar, şimdi olsaydı adları anılmazdı; ben dillerde atasözü hâline gelmekteyim.]

5 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Allah'ın sevgilisini gönül ve candan severim; öyle ki hoşa giden bu gazeli bana aşk söyletti.]

Ve Lehu

335.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir yaḫşı büt-i ser-keşe oldum hemān ʿāşıḳ
   Bilmez ne ḳadar ḳılsa aña el-emān ʿāşıḳ

   Ser-tābe-ḳadem ḥüsn-ile taṣvīre menend kim
   Bī-tāb olur olan aña diḳḳat-künān ʿāşıḳ

3. Girmiş henūz on dördine bir māh-ı bedirveş
   Olmış naẓar-ı vechine mihr-i cihān ʿāşıḳ

   Girmez ele biñ zerle o dil-keş perīveş līk
   Var mı anı yalvarmaḳ ile bir ṣaran ʿāşıḳ

5. Bir şūḫ-ı fiten-ḫūdur ʿaceb **Nakşī** ḥaẕer ḳıl
   Başına hemān tel ṭaḳa aña olan ʿāşıḳ

---

335 Y 136[b]-137[a].

1 [Güzel, dikbaşlı bir puta şimdi âşık oldum; âşık, ona ne kadar "İmdat!" dese de o anlamaz.]

2 [O, güzellikle baştan ayağa kadar, bir resme benzer; ona dikkat ederek (bakan) âşık, güçsüz düşer.]

3 [Bir dolunay gibi henüz on dördüne girmiştir; dünyanın güneşi (bile) onun yüzüne bakmaya âşık olmuştur.]

4 [Gönlü çeken, o peri gibi güzel; bin altınla da ele geçmez. Yalvarmakla onu saran bir âşık var mı?]

5 [Ey Nakşî! O; kargaşa çıkarmayı huy edinmiş, şaşırtıcı bir şuhtur. Ondan sakın; ona âşık olan, başına hemen teller takar.]

Ve Lehu

336.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Aldı gönlüm merḥabā ṣıdḳ-āver-i Mevlā-yı ʿışḳ
   Rütbe-i ʿulyāya ėrgürdi beni vālā-yı ʿışḳ

   Şāhid-i maḳṣūdumı gördüm sevād-ı dīdeden
   Levḥa-i ṭabʿumda naḳş olmış yed-i ṭūlā-yı ʿışḳ

3. İki ʿālem faḫri maḥbūb-ı Ḫudāya meyl ėdüp
   Ben muḥaṣṣal ol şehe oldum gedāāsā-yı ʿışḳ

   Taḫt-ı ḳalbümde cülūs ėtdi geyüp dil tācını
   ʿAḳlum oldı kişver-i cismümde çün dārā-yı ʿışḳ

5. *Raḥmeten li'l-ʿālemīne* intisāb-ı tām ile
   Ez-dil ü cān ṣıdḳ-ıla oldum şeref-pīrā-yı ʿışḳ

---

336 Y 137[a].

1 [Merhaba! Aşkın Mevla'sınına bağlılık, gönlümü aldı; aşkın en yücesi, beni çok yüce bir mertebeye eriştirdi.]

2 [İstediğim sevgiliyi gözümün karasında gördüm; yaratılışımın levhasına aşkın kudreti nakşedilmiş.]

3 [Allah'ın iki âlemin övüncü olan sevgilisine ilgi duyup ben, o padişaha daima aşk kölesi gibi oldum.]

4 taḫt-ı: taḥt-ı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Aklım, gönül tacını giyip kalbimin tahtına oturdu çünkü beden denen ülkemde aşk hükümdarı oldu.]

5 ["Âlemlere rahmet olan"a tam anlamıyla mensup olup candan gönülden doğruluk üzere aşkın şerefini süsledim.]

Ve Lehu

337.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Celīs-i bezm-i ʿirfān olmaġa bādī sürūrum yoḳ
Ṣafā-yı telḫ-i aḥbābum ki bir yėrde ḥużūrum yoḳ

Felek-meşreb ʿaceb bir ʿahdine durmaz güzel sevdüm
Ġamından ġayrı devr-i fānīde fikr ü umūrum yoḳ

3. Taṣavvur-gerde-i kibr-i mücessem ẓann ėden aḥbāb
Beni eyler ḫaṭā zīrā ki bir dürlü ġurūrum yoḳ

Ġınā-yı ṭabʿa mālik bir gedāyam minnet Allāha
Ki yek-genc-i şehe mālik de olsam bir filorum yoḳ

5. Naẓargāhum benüm bāb-ı tevekküldür ebed **Nakşī**
Fe-ḥamden Ḥaḳḳa cürmüm iʿtirāf ile ḳuṣūrum yoḳ

---

337 Y 137[a].

1 [Anlayış meclisinde oturmaya sebep olacak neşem yok; dostların acı sefasıyım, öyle ki hiçbir yerde huzurum yok.]

2 [Felek mizaçlı, sözünde durmaz, acayip bir güzel sevdim; bu geçici devirde onun kederinden başka fikir ve işim yok.]

3 [Beni cisimlenmiş kibrin zihinde canlandırılması zanneden dostlar, hata eder; çünkü hiçbir şekilde gururum yok.]

4 ("filorim" kafiye gereği "filorum" şeklinde okundu.) [Mizaç zenginliğine sahip bir köleyim, minnetim Allah'adır; öyle ki bir padişah hazinesine sahip olsam da bir "filori"m yoktur.]

5 fe-ḥamden: fe-ḥamdā P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Benim ebediyen bakacağım yer, tevekkül (işlerini Allah'a bırakma) kapısıdır; Allah'a hamdolsun, suçumu itiraf etmede kusurum yok.]

Ve Lehu

338.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Olaldan dil esīr-i dām-ı zülf-i yāra bend-i ʿışḳ
Geçüp serden düşüp sevdāya oldı derdmend-i ʿışḳ

Ne seḥḥār-ı fiten-ḫūdur ʿaceb ol çeşm-i cādū-fen
Hemān gördügin eyler bend [ü] tesḫīr-i kemend-i ʿışḳ

3. Nėce hem-reng olur Mecnūn u Ferhād Ḳanber ü Ṭāhir
Benüm çün Ḫusrev-i şevḳ-ıla zīrā bī-menend-i ʿışḳ

Zebān-ı nāsda ve'l-ḥāṣıl olup ḍarb-ı meṯel ismüm
Gedā-meşreb müsellem ḳadr-dān [u] şeh-levend-i ʿışḳ

5. Resūlullāhuñ ʿışḳın faṣṣ-ı cāna eyledüm ḫātem
Anuñ'çün oldı nāmum **Nakşi**yā ʿuşşāḳ-pesend-i ʿışḳ

---

338 Y 137[b].

1 [Gönül; sevgilinin saçının tuzağına esir olup, aşka bağlandığından beri başından geçdi, sevdaya düşüp aşk dertlisi oldu.]

2 [Cadı hünerli o göz, fitneyi huy edinmiş ne şaşırtıcı bir sihirbazdır; gördüğünü, hemen aşk kemendiyle zapteder ve bağlar.]

3 [Mecnûn, Ferhâd, Kanber ve Tâhir benimle nasıl aynı nitelikte olur? Çünkü şevk Husrev'iyle, aşkta benzersiz olan benim.]

4 [Kısacası ismim; dilenci mizaçlı, herkesçe beğenilen, değerbilir ve aşk delikanlısı (sıfatlarıyla) insanların dilinde atasözü olur.]

5 [Ey Nakşî! Allah'ın Resul'ünün aşkını can denen yüzük taşına mühürledim; onun için namım, "âşıkların beğendiği aşk" oldu.]

Ve Lehu

339.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Bezimde muṭrib-i şūḫuñ ṣafā-yı sāzına baḳ
   Terāne-rīz-i naġam-perver-i ḥicāzına baḳ

   Nevā-yı bülbül-i ṣavt-āver-i gülistānın
   ʿAbeẕ güşāyiş-i daʿvī olan mecāzına baḳ

3. Yanar hemīşe çü pervāne şemʿe maḥv olıcaḳ
   Duyurmaz ʿışḳın ʿaceb yāra imtiyāzına baḳ

   Ḳudūm-ı dil-bere pā-māl olup viṣāl umaraḳ
   Raḳīb-i bed-menişüñ durma ʿarż-ı rāzına baḳ

5. Ne rütbe dil-beri nāz-āver olsa **Naḳşī**nüñ
   Ṣafā-yı ḫāṭıra maḫṣūṣ olur niyāzına baḳ

---

339 Y 137[b].

1 [Mecliste, şuh çalgıcının sazının sefasına bak; hicazdan nağmeler yayarak ses saçışına bak.]

2 [Gül bahçesinin ses veren bülbülündeki ahengin boş yere davaya kalkışan mecazına bak.]

3 [O, pervane gibi mahvoluncaya (kadar) muma yanar; şaşırtıcı şekilde, aşkını sevgiliye duyurmaz, onun başkalarından farkına bak!]

4 [Kötü huylu rakibin kavuşma umarak, ayaklar altında kalıp gönül alan sevgilinin ayak bastığı yere sırrını bildirmesine bak.]

5 [Nakşî'nin gönül alan sevgilisi ne derece nazlansa da gönül sefasına özgü olan yalvarışına bak.]

Ve Lehu

340.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Münseriḥ - . . - / - . - / - . . - / - . -

1. Sīneye çekdüm bu şeb bir zen-i devrān bozuḳ
   Cismi düzenli ʿaceb ismi nümāyān bozuḳ

   Muṭribe ʿarż-ı nevā rāst-ḳulūb merḥabā
   Nāz [u] niyāzı ṣabā ʿişve-şināsān bozuḳ

3. Cümle uṣūlde gezer devre girer ḳaṣṣ ėder
   ʿIşḳ ile baġrın deler sīnesi hicrān bozuḳ

   Ehl-i dile dil-nevāz oldı bu hem-reng-i sāz
   Naġme-i kürdī ḥicāz nāliş-i sūzān bozuḳ

5. Zühre felekde ḫayāl ėtse naġam gūşmāl
   Çeng olup ol ḳadd-i dāl dėr bu ne nālān bozuḳ

   Nakşīye mānend-i yār ėtdirüp ʿazm-i Ḥişār
   Pīş-rev ü türkmānī kār naḳş ėder elḥān bozuḳ

---

340 Y 137[b]-138[a].

1 [Bozuk bir zamane kadınını bu gece göğsüme çektim; şaşırtıcı şekilde, bedeni düzenli (ama) ismi görünürde "bozuk"tur.]

2 [Çalgıcı için nağme / nevâ sunmak (demek), doğru kalplere "merhaba"dır; "naz" ve "niyaz"ı "sabâ" olan cilveliler bozuktur.]

3 [Yüreği ayrılıkla bozuk olan; bütün usullerde gezer, devreder, anlatır; aşkla bağrını deler.]

4 [Bir "Kürdîli hicâz" nağmesi olan yakıcı inleyiş bozuktur (ama) sazla aynı nitelilikteki bu (nağme) gönül erbabının gönlünü okşadı.]

5 [Nağmelerin gökte Zühre'nin (Venüs'ün) kulağını büktüğünü hayal etse, o dâl (harfinine benzeyen) boy, çeng (saz) olup "Bu ne bozuk inleyici!" der.]

6 [Bozuk nağmeler, Nakşî'yi sevgili gibi, "hisar" makamına / Hisar'a gitmeye niyetlendirip "pîş-rev" ve "türkmânî" olan güfteli uzun besteleri nakşeder.]

[Ve Lehu]

341.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bezm-i ġamda destüme çün vėrdi bir cānān bozuḳ
   Aldum āġūşa miṣāl [ben] bir zen-i devrān bozuḳ

   Şöyle kim üstād elinden çıḳmış aʿlā perdesin
   Dest-i mıżrāb ile gūş ėtdüm ėder nālān bozuḳ

3. Ḥāṣılı der-çenber uṣūl ile ṭaḳdum telledüm
   Gerçi düzdüm ḳoşdum āheng almaz ʿaşīrān bozuḳ

   Ben nėce nālān ėdüp çāk-i girībān ėtmeyem
   Yār bozuḳ devrān bozuḳ ʿālem bozuḳ yārān bozuḳ

5. Māyeveş naḳd-i dile taḳsīm-i gerdāniyyeden
   Būselik şeh-nāza geldi **Nakşī** ser-gerdān bozuḳ

---

341 Y 138[a].

1 [Mademki bir sevgili, keder meclisinde elime "bozuk" verdi, ben de (onu) bozuk bir zamane kadını misali kucağıma aldım.]

2 [Şöyle ki üstat elinden çıkmış en yüksek perdesini mızrabın eliyle dinlediğimde bozuk (bir şekilde) inlerdi.]

3 [Kısacası çenbere alma usulüyle (onun her parçasını) taktım, telledim; gerçi düzdüm, koştum ama ahenge uymaz, "aşiran" bozuk!]

4 [Ben nasıl inleyip de yaka yırtmayayım! Sevgili bozuk, dünya bozuk, âlem bozuk, dostlar bozuk.]

5 ["Mâye" makamı gibi olan gönül nakdi için, "gerdâniyye" makamı taksiminden "şehnâz bûselik" makamına geldi, başı dönmüş Nakşî bozuk!]

[Ve Lehu]

342.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne dem kim olsa dest-āvīz-i yārdan bir yeşil yapraḳ
Olur naḫl-i emelde şevḳ-ı tāze aşlama bıtraḳ

Nėce inkār ėdermiş zāhid-i dūn ḥālet-i ʿışḳı
El ʿārifdür ṭuyar ṣıġmaz ḥarāra ketm-ile mızraḳ

3. O şūḫ der-çenber ėdüp ʿankebūtveş rīş-i ʿışḳıyla
Vücūdum ser-be-pā miṣl-i meges bend ėtdi ḳısḳıvraḳ

ʿAceb ḳundaḳ bıraḳdı cān evüme sūz-ı ʿışḳ par par
Degül āb ile teskīn şehr-i cismüm ėtdi pür-iḥraḳ

5. Hele ṭaʿn olmaz ʿāşıḳ vaṣl-ı yāra olsa ḫᵛāhişger
Meṣeldür aşmaz aygır ṣalmasa ger ḳuyruġın ḳısraḳ

Girüp meydān-ı ʿuşşāḳa bugün bir zengī meftūnı
Teʿāl fī-kullihim dubr va'llāh iḍrib vāḥiden maṭraḳ

---

342 Y 138[a]-138[b]. (P'de 139[a], yanlışlıkla 140[a] olarak numaralandırılmıştır.)

1 [Sevgilinin eline ne zaman yeşil bir yaprak asılsa taze şevk, emel fidanında aşlama / aşılanmış pıtrak gibi olur.]

2 [Alçak kaba sofu aşk hâlini nasıl inkâr edermiş! Herkes anlayışıdır, mızrağın saklamakla çuvala sığmayacağını duyar.]

3 [O şuh, vücudumu aşkının püskülü / yarasıyla örümcek gibi çembere alıp sinek gibi baştan ayağa kadar kıskıvrak bağladı.]

4 [Aşk ateşi, can evime şaşırtıcı ve parıl parıl bir kundak bıraktı; bedenimin ülkesini su ile yatıştırmak (mümkün) değil, (onu) tamamen yaktı.]

5 [Nihayetde âşık, sevgiliye kavuşmaya istekli olsa ayıplanmaz. Bu atasözüdür: "Eğer kısrak, kuyruğunu sallamasa aygır aşmaz / çiftleşmez."]

6 [Mübtela bir zenci, bugün âşıklar meydanına girip "Gel, vallahi hepsinin arkasına birer sopa vur." (dedi).]

7. Eñ evvel vaṣl-ı yāra ėren ʿārif rinde ʿışḳ olsun
Ümīd-i furṣat ėden ʿāşıḳuñ çor başına ṭopraḳ

Gören ḫandeyle dėr bu nādire-rev nev-zemīn naẓmum
Ḫoş-āmed-gū ġazel ṭarḥında **Naḳşī** olmada şaḳraḳ

Fī-Ḥarfi'l-Kāf

343.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥażretüñden ėderem ez-dil ü ser-cān dilek
Yā Rab ėtme dūzaḫ içre beni sūzān dilek

Ve Lehu

344.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Oldı āşüftesi cān bülbüli sen ġonçe-femüñ
Ne lebüñ būsı naṣīb oldı dirīġā ne şemüñ

Ṭaḳduñ ey şūḫ-ı cefā-pīşe hezār şīve ile
Gerden-i ʿāşıḳa zülf-i ḫamı ḳullāb-ı ġamuñ

---

7 [Sevgiliye en önce kavuşan anlayışlı rinde aşk olsun! (Hâlâ) fırsat ümit eden âşığın da başına sopa, toprak!]
8 [Nadir görülen, yeni tarzdaki bu şiirimi gören gülerek "Hoş geldi." der, Nakşî gazel düzenlemede şakrak olmaktadır." der.]

343 Y 140[b].
1 [Ya Rabbi! Beni cehennemde yakma, dileğim (budur). Hazretinden gönülden ve candan (bunu) dilerim.]

344 Y 140[b].
1 [Can bülbülü, sen gonca ağızlının tutkunu oldu. Yazık! Ona ne dudağından öpmek ne de seni koklamak nasip oldu.]
2 [Ey eziyeti huy edinmiş şuh! Binlerce nazla, âşığın boynuna keder kancası olan bükülmüş saçını taktın.]

3. Bulsa Bih-zād u Velī Cān ile Kirmānī ḥayāt
Belki taṣvīr ėdemez ḫüsn-i ḫayāl-i ṣanemüñ

Çekmege ḳalmadı ṭāḳat meded ey ḳaşı kemān
Çille-i ḥasret-i ʿışḳuñ ile tīr-i sitemüñ

5. Nakşiyā ḫāl-i ruḫı olmış(dur) o şūḫuñ bāʿiṣ
Noḳṭa-i ʿışḳınuñ imżāsına ehl-i raḳamuñ

Ve Lehu

345.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḥayıf kim medd-i āhum ey perī teşvīşe çekdirdüñ
Ki nālem kārger olmaz benüm bir işe çekdirdüñ

Ber-i sīmüñ açup bir nāz vāye eyledüñ elṭāf
Baña ey fitne-cū bīhūde çoḳ endīşe çekdirdüñ

3. Ki yaʿnī müstaḥaḳḳı var iken ol kāra sulṭānum
Vücūdından n'içün ġayrıya āyā şīşe çekdirdüñ

---

3 [Bihzâd, Velî Cân ve Kirmânî (yeniden) hayat bulsa senin heykele benzer hayalinin güzelliğini belki resmedemez.]
4 [Ey yay kaşlı, yardım et! Senin aşkının hasret çilesi ile siteminin okunu çekmeye kuvvet kalmadı.]
5 [Ey Nakşî! O şuhun yanağındaki ben, yazı erbabının "aşk noktası" denen imzasına sebep olmuştur.]

345 Y 140[b].
1 [Ey peri, yazık! Çektiğim ahı, (ortalığı) karıştırmak için çektirdin; öyle ki benim inleyişimi, tesiri olmayan bir işe sürükledin.]
2 [Ey karışıklık arayan! Bana lütuf olarak gümüş göğsünü açıp bir naz hissesi verdin, boş yere çok endişe çektirdin.]
3 [Sultanım! Yani o işin layığı var iken acaba niçin başkalarına vücudundan şişe çektirdin?]

Sipihr-i pür-cefāya uyduñ āḫir bī-vefālıḳda
Müdāmā bī-maḥal ʿuşşāḳa cevrüñ pīşe çekdürdüñ

5. Ḳuluñ cerrāḥ-ı fen-āver ġarīb üstād-durur iken
Dem-i luṭfuñ varup ey nā-ḫalef dil-rīşe çekdirdüñ

Ṭabīb-i māye-baḫşun ʿāşıḳ-ı bīmār iken ḥayfā
Ḫaṭā ėtdüñ demüñ bir dem-keş-i bed-kīşe çekdirdüñ

7. Dem-ā-dem fikr-i vuṣlat ṣavtın āh-ı serd-i ḥasretle
Dil-i **Naḳşī**-i miḥnet-āzmā dervīşe çekdirdüñ

Ve Lehu

346.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dil-berā bāʿiş n'ola fermān-ı ʿuşşāḳ eyledüñ
Cemʿ ėdüp miskīnleri dīvān-ı āfāḳ eyledüñ

Çekmem el mādāmki senden ʿömrüm olduḳça şehā
Bezm-i evvelde baña ṣad-ʿahd [ü] mīṣāḳ eyledüñ

---

4 [Vefasızlıkta sonunda, eziyeti çok feleğe uydun; âşıklara eziyetini devamlı ve yersizce, âdet edinmişçesine çektirdin.]
5 [Ey soyuna çekmemiş hayırsız! Bu kulun hünerli bir cerrah, garip bir üstat iken lütuf kanını, gidip yüreği yaralılara çektirdin.]
6 [Eyvah! Cevher bahşeden tabibin hasta âşıkken hata ettin, kanını dinsiz kan çekiciye çektirdin.]
7 [Sıkıntıyı tecrübe etmiş Nakşî'nin gönlüne, (yani bu) dervişe, kavuşma fikrinin "savt"ını (besteli zikrini) hasretin sert ahıyla daima çektirdin.]

346 Y 141[a].
1 [Ey gönül alan sevgili! Âşıklara ferman verdin, zavallıları toplayıp dünyaca (gelinen) bir divan kurdun; bunun sebebi nedir?]
2 [Ey padişah! Mademki ezel meclisinde bana yüz (kere) yemin ettin ve söz verdin, senden el çekmem.]

3. Çekmege çille-i cevrüñ kim taḥammül ėde kim
Nāvek-i ḳaddüm benüm sen yayveş ṭāḳ eyledüñ

Bilmem ey şūḫ-ı cefā-pīşe ne siḥr ėtdüñ baña
Nār-ı ʿışḳuñla vücūdum şehrin iḥrāḳ eyledüñ

5. Bir nigehle ḳabża-i tesḫīre alduñ ser-be-ser
Kim bu **Nakşī** ʿālemi ḥüsnüñe müştāḳ eyledüñ

Ve Lehu

347.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu bāġ-ı dehrüñ evvel biz de bir tāze nihāliydük
Ki tevcīh-i naẓarda çeşm-i ʿuşşāḳuñ ḫayāliydük

Gülistān-ı ruḫum şevḳıyla bülbülveş ḳamu ʿālem
Olurdı dem-be-dem nālende demde lāʾübāliydük

3. Belā-yı ʿışḳuma dünyā giriftār idi bi'l-cümle
Rüsūm-ı ʿişvede ol feyż-i vaḳt ile belāliydük

---

3 [Senin eziyetinin çilesini çekmeye kim tahammül eder! Öyle ki sen benim boyumun okunu yay gibi bir bina kemerine çevirdin.]
4 [Ey eziyeti huy edinmiş şuh! Bana nasıl bir sihir yaptın bilmem; vücudumun şehrini aşkının ateşiyle yaktın.]
5 [Bu Nakşî'yi ve âlemi bir bakışla baştan başa zaptetme pençesine aldın, kendi güzelliğine can attırdın.]

347 Y 141[a].

1 [Biz de önceleri bu dünya bağının taze bir fidanıydık; öyle ki bakışların yönelmesi (bakımından) âşıkların gözünün hayaliydik.]
2 [Bütün âlem, yanağımının gül bahçesinin şevkiyle daima bülbül gibi inlerdi, o zamanlar laubaliydik.]
3 [Dünyanın tamamı aşkımın belasına tutulmuştu; o vaktin bereketiyle naz âdetlerinde belalıydık.]

Niyāz ėtdükçe nāz ėtdügüm ʿuşşāḳa görüp aġyār
Vefāsuz ṣandı ol aḥmaḳ bizi semt-i Vefāliydük

5. Ḫarāb ėtdi gelüp gülzār-ı ḥüsnüm ceyş-i ḫaṭ şimdi
Müsellem ḥüsn-ile mümtāz bir ḥūrī miṣāliydük

Geçüp zülfüm gibi ālām [u] ġam gerdānuma āḫir
Ġarīb oldum ḳanı ol dem ki hemvāre ṣafāliydük

7. Geçürmiş feyż-i vaḳtin yād ėdüp āh ėtse ṭaʿn ėtmeñ
O şāhuñ biz de **Nakşī** devlet-i vaṣlı ricāliydük

Ve Lehu

348.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Himmet-res iken pendi baña pīr-i ʿazīzüñ
Ḫāl ehline ʿarż eyle dėdi yine ümīzüñ

Nādān ne bilür ḳadr-i suḫan neydügin āyā
Olmaz aña teʾṣīri ney-i nālişimizüñ

---

4 [Rakip (yani) o ahmak, (âşıklar) yalvardıkça âşıklara nazlandığımı görüp bizi vefasız sandı, (oysaki) Vefâ semtindendik.]

5 [Şimdi ayva tüyleri denen ordu gelip güzelliğimin gül bahçesini harap etti; (oysaki) güzelliğiyle herkesçe beğenilen, seçkin bir huriye benzerdik.]

6 [Sonunda kederler ve kaygı, saçım gibi boynuma geçdi, garip oldum; daima mutlu olduğumuz o zamanlar hani?]

7 [Ey Nakşî! (Sevgili), geçirdiği vaktini bereketini anıp ah etse (onu) ayıplamayın; biz de o padişahın kavuşma denen devletinin ileri gelenlerindendik.]

348 Y 141[a]-141[b].

1 (“ümīd” P’de kafiye gereği “ümīz” şeklinde yazılmış olabilir.) [Yüce şeyhin öğüdü benim yardımıma erişirken o yine “Ümidini hâl erbabına bildir.” dedi.]

2 [Cahil, sözün değerinin ne olduğunu ne bilir! İnleyiş denen neyimizin ona etkisi olmaz.]

3. Reşk-āver ėdüp cümle suḫan-senc-i zamānı
Aġzı ṣuyın aḳıtdı bu ṣāf şiʿr-i leẕīzüñ

Mest oldı dil ol laʿl-i leb-i yārı emince
Kim vėrdi ʿaceb neşʾesini ḫamr-i nebīzüñ

5. Bu nev-ġazelin dėdi görenler yine **Naḳşī**
Nesḫ ėtdi ḳamu nüsḫaların vāḳıʿa-rīzüñ

Ve Lehu

349.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yine bir dil-ber ile murġ-ı dilüm dilleşerek
Ḳuş dili söyleşerek murġ-ı ebābilleşerek

Maḥremī bezme gidüp yār ile bulışdı göñül
Öpüşüp ḳoḳlaşaraḳ dil dile işkilleşerek

3. Menzil-i ʿışḳa durup tīġ tīġa aġyār ile çün
Aldı meydānı bedīʿ veş dil ü cān elleşerek

---

3 ("leẕīẕ" P'de kafiye gereği "leẕīz" şeklinde yazılmıştır.) [Senin bu saf, leziz şiirin; zamanın bütün ölçülü konuşanlarını kıskandırıp onların ağzının suyunu akıttı.]

4 ("nebīẕ" P'de kafiye gereği "nebīz" şeklinde yazılmıştır.) [Gönül, sevgilinin dudağının lalini emince sarhoş oldu; acaba (bu ona) hurma şarabının neşesini mi verdi?]

5 [Onun bu yeni gazelini görenler "Nakşî, vakıa anlatanların bütün nüshalarını yine hükümsüz bıraktı." dedi.]

349 Y 141[b].

1 [Gönül kuşum yine gönül alan bir sevgiliyle karşılıklı konuşarak, kuş dili söyleşerek, ebabil kuşuna (dağ kırlangıcına) dönerek...]

2 [Gönül; sevgiliyle gizli bir meclise gidip, gönül gönüle öpüşüp koklaşarak, tedirgince şüphelenerek buluştu.]

3 [Gönül ve can, aşk konağında rakiplerle kılıç kılıca durup, elleşerek meydanı, görülmemiş bir şekilde aldı.]

Şiʿrüm ʿarż ėtse n'ola birbirine ehl-i suḫan
Baḥs̱-ı eşʿārda ḫaşmāne çün öñdülleşerek

5. **Nakşī** ʿālemde hemān ṣaġ olalum devlet odur
Feṯḥ olur bāb-ı emel vaḳt ile müşkilleşerek

Ve Lehu

350.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ṭuġ-ı şāhī mi dėsek zülfine şeb-bū mı dėsek
Misk-i Rūmī mi dėsek sünbül-i gīsū mı dėsek

Göz göre gördügin üftāde ėder dīdeleri
Çeşm-i āhū mı dėsek ġamze-i cādū mı dėsek

3. Ān-be-ān çīn-i cebīninde olan ḫāllerine
Dār-ı fülfül mi dėsek peççe-i Hindū mı dėsek

Ġabġab-ı sībin öpüp ḳoḳlayaraḳ oḫşayaraḳ
Gül-i ḫoş-bū mı dėsek nükhet-i tenzū mı dėsek

---

4 [Söz erbabı, şiir iddialaşmasında (kazanana) ödül vermek üzere, şiirimi birbirine düşmanca sunsa ne var!]
5 [Ey Nakşî! Şimdi âlemde sağ olalım, talih budur; istek denen kapı düğümlense de zamanla açılır.]

350 Y 141[b]. (141[b]nin sonundaki "Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 352. şiir, 142[a]ya yazılmış ve 142[a]da şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Onun saçına padişah tuğu mu, şebboy mu desek; Rûm miski mi desek, kâkül sünbülü mü desek?]
2 [Onun gözleri, her gördüğünü göz göre göre âşık eder; (onlara) ceylan gözü mü, cadının yan bakışı mı desek?]
3 [Anbean onun alnının kıvrımlarında olan benlerine karabiber meskeni mi, Hindu çocuğu mu desek?]
4 [Elma gibi olan çene altını öpüp koklayarak, okşayarak (ona) hoş kokulu gül mü, güzel koku topu mu desek?]

5. **Nakşī** çün vaṣfın iki vech-ile ḳılmış o mehüñ
Merḥabā bād mı dėsek şevḳına yā Hū mı dėsek

Ve Lehu

351.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ümīd-i vuṣlat eylerken bizi maḥrūm-ı kām ėtdüñ
Kesildüm ġayrı ülfetden bizi maḥrūm-ı kām ėtdüñ

Raḳībān vaṣl-ıla mesrūr ne lāyıḳ ben olam mehcūr
Ḫoş imdi ey gül-i mestūr bizi [maḥrūm-ı kām] ėtdüñ

3. Baña rām olmaduñ ḥayfā düşürmişken seni tenhā
Teraḥḥum ėtmeyüp aṣlā bizi maḥr[ū]m-ı [kām] ėtdüñ

Dili giryān ėdüp böyle varup aġyārı şād ėyle
N'içün ey gül-beden söyle bizi [maḥrūm-ı] kām ėtdüñ

5. Çıḳarduñ **Nakşī**yi elden sen ey şūḫ-ı cefā-düşmen
Ferāġat eyledüm senden bizi maḥrūm-ı kām ėtdüñ

---

5 [Mademki Nakşî, o ay gibi sevgiliyi iki yönden vasfetmiş, onun şevkine "Merhabalar!" mı desek, "Yâ Hû" mu desek?]

351 Y 142[a].

1 eylerken: eyler-iken P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Biz kavuşmayı ümit ederken bizi istediğimizden mahrum bıraktın; artık (sana) yakınlığı kestim, bizi istediğimizden mahrum bıraktın.]

2 [Rakipler kavuşmayla sevinçlidir, benim (senden) ayrı olmam reva mıdır? Ey kapalı gül, şimdi ne hoş! Bizi istediğimizden mahrum bıraktın.]

3 [Yazık! Seni yalnız yakalamışken bana boyun eğmedin, asla merhamet etmeyip bizi istediğimizden mahrum bıraktın.]

4 [Ey gül bedenli! Gönlü böyle ağlatıp git, rakipleri sevindir; niçin bizi istediğimizden mahrum bıraktın, söyle!]

5 [Ey eziyet düşmanı (düşkünü) şuh! Sen, Nakşî'yi elden çıkardın, senden vazgeçtim; bizi istediğimizden mahrum bıraktın.]

Ve Lehu

352.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Hezār-ı ʿışḳıyam bir gül-ʿiẕār-ı ʿişve-āmūzuñ
   Benüm şimdi bülend-pervāzı ʿuşşāḳ-ı dil-endūzuñ

   Baña hengām-ı dey seyr ü ṣafādur yār ile maḥżā
   Gerekmez ehl-i ʿışḳa intiẓārı seyr-i nev-rūzuñ

3. Göñül ġamlanma hīç dil-beste-i ḳufl-i merām içün
   Açar miftāḥ-ı ṣabr elbet gün olur baḫt-ı fīrūzuñ

   ʿAceb maḥż-ı ḫaṭādur rū-be-rū maʿşūḳına ʿāşıḳ
   K'ède yek naẓrada bir āh ile iẓhār-ı dil-sūzuñ

5. Bihīn zerḳ ėtdi āmāc-ı dil-i Nakşī[1]ye ol ser-keş
   Kemān-ı ḥüsn-ile zer-pāş-ı ʿışḳ-ı cān [u] dil-dūzuñ

---

352 Y 142[a].

1 [Nazı bilen bir gül yanaklının aşk bülbülüyüm; gönül kazanan âşıkların o yüksekte uçanı şimdi benim.]

2 [Kış mevsimi bana sevgiliyle ancak gezip dolaşma ve sefa (zamanıdır); âşıklara nevrûz gezintisini beklemek gerekmez.]

3 [Ey gönül! İstek kilidi gönlü bağladığı için hiç kederlenme; gün gelir, sabır anahtarı elbette uğurlu bahtını açar.]

4 k'ède: ki ède P. (Vezin gereği değiştirildi. [Âşık, sevdiğiyle yüz yüzeyken tek bakışta, yanan gönlünü bir ahla açığa vursa bu hatanın ta kendisi midir?]

5 zerḳ: zerk P. (İmla gereği değiştirildi.) [O dikbaşlı, can ve gönül delici aşkının altın saçan (okunu) güzelliğinin yayıyla Nakşî'nin gönül denen hedefine çok iyi batırdı.]

Ve Lehu

353.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Sīne-i efgār-ı ʿāşıḳ daġ daġuñdur senüñ
   Nār-ı ʿışḳuñla ḳo yansun dil çerāġuñdur senüñ

   Şerḥa şanma cismüm üzre ġonçe-i nev-bāveveş
   Eyle teşrīf ey perī-rū tāze bāġuñdur senüñ

3. Ḫançer-i cevrüñden ėtmez ictināb erbāb-ı dil
   Öldüren ʿuşşāḳı āh illā bu çaġuñdur senüñ

   Gülşen-i ʿışḳ içre ʿāşıḳ bülbül-i şeydā saña
   Anda aġyār-ı siyeh-rū bir kelāġuñdur senüñ

5. Gezme mānend-i kebūter ber-hevā bī-āşiyān
   Nakşinüñ dil ḫānesin kendi ḳonaġuñdur senüñ

---

353 Y 142[a]-142[b].

1 [Âşığın yaralı göğsü, senin (yüzünden) yara yaradır; gönül senin mumundur, aşkının ateşiyle bırak yansın.]

2 [Ey peri yüzlü! Bedenim üstünde yeni yeşermiş goncalar gibi (görünenleri), bıçak yarası sanma; (burası) senin taze bağındır, (burayı) şereflendir.]

3 [Gönül erbabı senin eziyet hançerinden çekinmez. Ah! Âşıkları öldüren, kesinlikle senin bu çağındır / bıçağındır.]

4 [Âşık, sana aşkın gül bahçesinde bülbüldür; kara yüzlü rakip de orada senin bir kuzgunundur.]

5 [Güvercin gibi havada, yuvasız gezme; Nakşî'nin gönül evi senin kendi konağındır.]

Ve Lehu

354.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Kimüñle ülfetüñ ey şūḫ-ı ser-keş bī-emān bildük
   Bize her vaʿd ü ʿahdüñ ġayrı hep çıḳdı yalan bildük

   Bizüm ġam-ḫānemüz bīhūde ġamla tīre-dūz ėtdüñ
   Kimüñ hāle-i āġūşında olduñ mihrbān bildük

3. Ḫaṭā ėtdük ḳażā ile saña vėrdük göñül ḥayfā
   Dil ü cāndan seni cānā sevüp biz ḥırz-ı cān bildük

   Yüri var ġayrı ülfet-rīzüñ olsun zümre-i aġyār
   Iraġ ol tek hemān bizden senüñ ḳadrüñ gümān bildük

5. Ne ḥācet kendiñi taʿrīfe ġayrı **Naḳşī**-i zāra
   Ki hercāyīligüñ her vech-ile yaḫşı yaman bildük

---

354 Y 142[b].

1 [Ey amansız, dikbaşlı şuh! Senin yakınlığının kiminledir bildik; senin bize her söz ve yemininin hep yalan çıktığını artık bildik.]

2 [Ey sevgili! Bizim keder evimize, kederle boş yere karanlığı işledin; senin kimin kucak halesinde olduğunu bildik.]

3 [Yazık! Hata ettik, sana kazayla gönül verdik, seni can ve gönülden sevip canın sığınağı bildik.]

4 [Yürü git, artık rakipler zümresi seninle yakınlık kursun! Sadece bizden uzak ol, senin değerini şüpheli bildik.]

5 [Zayıf Nakşî'ye kendini tarif etmene artık ne gerek var! Çünkü senin vefasızlığını iyi-kötü her yönden anladık.]

Ve Lehu

355.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Efendim sen benüm ser-māye-baḫş-ı iltifātumsuñ
Ṭabīb-i em-peẕīr ü derdüme maḥż-ı necātumsuñ

Ne rütbe olsam el-ḥaḳ ġamla endīş ü firāḳ-āver
Celīs-ārā tesellīmend ḥallü'l-müşkilātumsuñ

3. Senüñ var ise ḫünkārum velī ʿaynü'l-ḥayāt-efzāñ
Benüm de Ḥaḳ ḫaṭāsuz eylesün sen dil-ḥayātumsuñ

Sezā elfāẓ-ı pāküñ āb-ı ḥayvāna şebīh olsa
Ėden dünyāyı iḥyā luṭf-ıla ṣāḥib-nikātumsuñ

5. N'ola ṣıdḳ [u] ḫulūṣ-ı himmetin **Nakşī** dil ü cāna
Yazarsa bāʿiṣ-i şevḳa sen ʿunvān-ı berātumsuñ

---

355 Y 142[b].

1 [Efendim! Sen bana iltifat sermayesi bahşedensin; ilaç bulan tabipsin ve derdim için kurtuluşun ta kendisisin.]

2 [Doğrusu gamla ne derece endişelensem ve hüzünlensem de (beni) teselli eden, sohbet arkadaşlığını süsleyen, güç işlerimi halledensin.]

3 [Sultanım! Senin diriliği artıran çeşmen (ölümsüzlük suyun) varsa hatam olmadan, Allah onu benim de etsin; sen gönlüme hayat verensin.]

4 [Temiz sözlerin ölümsüzlük suyuna benzese yeridir; dünyayı lütufla dirilten, ince manalara sahip olanımsın.]

5 [Nakşî, gayretindeki samimiyet ve doğruluğu kendi gönül ve canına yazarsa ne var! Sen beratımdaki şevk sebebi olan unvansın.]

Ve Lehu

356.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-i ṣayd-āvere ey kebg-ḫırām ḫoş geldüñ
   Nāz ile eyleyerek ʿarż-ı merām ḫoş geldüñ

   Mürde-i cāna ḥayātmend [ü] ṣafā-baḫş olduñ
   Nāme-i ʿışḳuma nev tāze peyām ḫoş geldüñ

3. Bunca dem ḥasret-i vaṣluñ çeker idüm sāḳī
   Cān-ı maḫmūruma nev-neşʾe-i cām ḫoş geldüñ

   Beni terk ėtdi dėyü yaʿnī fırāḳ üzre hemīn
   İntiẓāruñda idüm gerçi müdām ḫoş geldüñ

5. Nakşī-i dil-şüde-i ʿāşıḳ-ı miḥnet-keşüñe
   Eyleyüp mültefet ey şūḫ be-nām ḫoş geldüñ

---

356 Y 142[b]-143[a].

1 [Ey keklik salınışlı! Bu avcı gönle hoş geldin; nazla isteğini bildirerek hoş geldin.]

2 [Ey aşk mektubuma yeni ve taze haber olan! Ölü gönle hayat verdin ve sefa bahşettin, hoş geldin.]

3 [Ey saki! Bunda zamandır sana kavuşmanın hasretini çekerdim. Ey sersemlemiş canıma kadehin verdiği yeni neşe! Hoş geldin.]

4 [Ey şarap! Gerçi "Beni terk ettin!" diyerek tıpkı böyle ayrılık üzere beklemekteydim, hoş geldin.]

5 [Ey "şuh" namlı (sevgili)! Sıkıntı çeken âşık ve vurgun Nakşî'ne güler yüz gösterip hoş geldin.]

Ve Lehu

357.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḫırām-ı nāz u reftārıyla medhūşam ki ol yāruñ
ʿAcāyib toz ḳopardı başına ʿuşşāḳ-ı nā-çāruñ

Ġubār-ı ḫāk-i pāyı küḥlveş çeşmüm cilā eyler
Ġıdā-yı rūḥdur mürde vücūda luṭfı dil-dāruñ

3. Ne ġam cevriyle yāruñ şerḥa şerḥa sīne daġ olsa
Hezār derdüñ çeker bīhūde ʿāşıḳ çarḫ-ı ġaddāruñ

Fürūḫt ėtse gelüp bāzār-ı ḥüsne ḫaṭṭ-ı müşgīnin
Alan bir ḳıldan añlar fenn-i ʿışḳı bilmez aġyāruñ

5. Nėce bülbül gibi dil olmasun ṣubḥ u mesā nālān
Açılmaz ġonçe-i maḳṣūdı ḥayfā **Naḳşī**-i zāruñ

---

357 Y 143[a].

1 [O sevgilinin nazlı salınışı ve yürüyüşüyle şaşkına dönmüşüm; o, çaresiz âşıkların başına acayip bir toz kopardı.]

2 [Onun ayağı toprağının tozu gözümü sürme gibi parlatır; gönül alan sevgilinin lütfu ölü vücut için ruhun gıdasıdır.]

3 [Sevgilinin eziyetiyle göğsüm yarık yarık yara olsa ne gam! (Zaten) âşık, gaddar feleğin de boş yere bin derdini çeker.]

4 [(Sevgili), güzellik pazarına gelip miskli ayva tüylerini satsa bunu alan bir kıldan (bile) anlar; rakipler ise aşk hünerini bilmez.]

5 [Gönül, nasıl gece gündüz bülbül gibi inlemesin! Yazık ki inleyen Nakşî'nin istek goncası açılmaz.]

Ve Lehu

358.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Tāb-ı ḥüsnüñle şehā dünyāyı pür-nūr eyledüñ
   Hep raḳībe yüz vėrüp ʿuşşāḳı mehcūr eyledüñ

   Bezm-i gülşende ʿaceb reftār ile ey meh-cebīn
   Ṣad-hezār-üftāde-i ġamnāki mesrūr eyledüñ

3. Reşk ėderken verd-i ṣad-berg-i ruḫuñ būs ėtmege
   Nā-ḫalefler bezmine ḥayfā ki destūr eyledüñ

   Defter-i aʿmāl-i ʿışḳuñdan beni ḳılduñ resīd
   Zümre-i bed-ḫˇāhı cümle anda mesṭūr eyledüñ

5. Nakşīye bir dil-ber-i mümtāzı çoḳ gördüñ felek
   ʿĀḳıbet yār-ı ḳadīmümden beni dūr eyledüñ

---

358 Y 143[a].

1 [Ey padişah! Güzelliğinin parıltısıyla dünyayı çok aydınlattın; hep rakibe yüz verip âşıkları kendinden ayırdın.]

2 [Ey ay alınlı! Gül bahçesi meclisinde şaşırtıcı bir yürüyüşle, kederli yüz bin düşkünü sevindirdin.]

3 [Yazık! Ben yanağının yüz yapraklı gülünü öpmeye imrenirken soyuna çekmeyen hayırsızların meclis için "İzin verin geçelim!" dedin.]

4 [Kendi aşk işleri defterinde benim hesabımı kapattın; kötülük isteyenler zümresininin tamamını ona yazdın.]

5 [Ey felek! Nakşî'ye gönül alan, seçkin bir güzeli çok gördün; sonunda beni eski sevgilimden uzaklaştırdın.]

[Ve Lehu]

359.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şehā mihr-i cemālüñ setr ėder zülf-i Fireng-çīnüñ
   Nigāh ėtdürmez ehl-i ʿışḳa ḥayfā ḫaṭṭ-ı müşgīnüñ

   Şeb-i ẓulmetden iḫrāc eyle kendin ʿandelībāna
   Açıl ey ġonçe-fem ṣubḥ oldı göster bāġ-ı gül-çīnüñ

3. Ḥaẕer ḳıl nāvek-i āhumdan ey şūḫ-ı kemān-ebrū
   Cigergāhuña işler bil deler tā ṭabʿ-ı sengīnüñ

   Sīnem ḳıl şerḥa şerḥa daġ-ı ġamla ẓırḫ-ı Dāvūdī
   Begüm bāzūña ḳuvvet ur hemān çek tīġ-ı zerrīnüñ

5. Atar bir gün seni elbet sipihrüñ çenberinden kim
   Hezār fend ile meʾlūf olduġın fehm eyle **Naḳşī**nüñ

---

359 Y 143[b].

1 [Ey padişah! “Frenkçîn” saçın, güzel yüzünün güneşini örter; yazık ki miskli ayva tüyleri de âşıkları (yüzüne) baktırmaz.]

2 şeb-i: şebi P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ey gonca ağızlı! Kendini karanlık geceden dışarı çıkar. Sabah oldu; bülbüllere açıl, gül deren bağını göster.]

3 [Ey yay kaşlı şuh! Ahımın okundan çekin; bil ki senin ciğerine işler, ta taş mizacını (bile) deler.]

4 [Beyim! Göğsümü keder yarasıyla Dâvûdî zırh gibi yarık yarık kıl; koluna kuvvet, hemen altın kılıcını çek vur!]

5 [Nakşî’nin bin hileye alışkın olduğunu anla; o seni elbette bir gün feleğin çemberinden geçirir.]

Ve Lehu

360.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Beni āgāh ėt ey zāhid nedür maḳṣūd-ı maḥṣūruñ
   Gezersüñ sāyeveş yanumca ammā söyle maḥẕūruñ

   Ṣaḳın bir luʿb-ile ʿuşşāḳı aldatdum ḳıyās ėtme
   Vėrür elbet belāsın Ḥaḳ teʿālā ḳalb-i maġrūruñ

3. Ḳan aġlar iki dīdem dem-be-dem medḥūş-ı mestdür kim
   Nigāh-ı sūziş-i ʿışḳıyla zārdur çeşm-i maḫmūruñ

   Cihān bezminden el çekdi hezārān muṭrib-i devrān
   Neyāsā nāliş [ü] āhumla baġrın deldi ṭanbūruñ

5. Yine dil şāneveş beste nigāra meyl ėder **Nakşī**
   Giriftār [u] esīr-i zülfiyem bir şāh-ı manṣūruñ

---

360 Y 143[b].

1 [Ey kaba sofu! Menedilmiş isteğin nedir, beni (bundan) haberdar et; yanımda gölge gibi gezersin ama sakındığın nedir?]

2 [Sakın âşıkları bir oyunla aldattığına hükmetme; yüce Allah elbette gururlu kalbin belasını verir.]

3 [İki gözüm dehşete düşmüş bir sarhoştur, daima kan ağlar; çünkü onun sarhoş gözünün aşkla yanan bakışıyla inler.]

4 [Binlerce zamane çalgıcısı dünya meclisinden el çekti; inleyiş ve ahımla tanburun bağrını ney gibi deldi.]

5 [Ey Nakşî! Gönül, resme benzeyen sevgiliye yine tarak gibi bağlanır ve yönelir; Allah'ın yardımını almış bir padişahın saçına esir ve tutkunum.]

Ve Lehu

361.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dād elinden meded ol ʿişve-nümā serv-i sehüñ
   Ṣaḳınur çeşm-i ġama küḥl-ṣıfat ḫāk-i rehüñ

   Söyle Allāh içün olsun o sitemkāra ṣabā
   Yılda bir olsa yeter ʿāşıḳa luṭf-ı nigehüñ

3. Ẕerreveş ėtmez eṣer ḫāṭıra aġyār elemi
   Ṭaʿn ėderlerse ne ġam cümle alurlar günehüñ

   Ṭañ mı ser-defter-i ʿuşşāḳa ėdersem dili ḳayd
   Ben de bendem ḫam-ı zülfiyle gedāveş o şehüñ

5. Benem ol ṣāf-dil āyīne-ṣıfat **Nakşī** cihān
   Mihr [ü] ʿışḳın dile naḳş ėtdüm o ḫūb-rūy-ı mehüñ

---

361 Y 143[b]-144[a].

1 [Nazını gösteren o düzgün selvinin elinden feryat, imdat! Sürmeye benzeyen yolunun toprağını kederli gözden sakınır.]

2 [Ey sabah meltemi! Allah için, o sitemkâra "Âşıka lütufla bakışın yılda bir olsa da yeter." de.]

3 [Rakiplerin verdiği keder, gönlü zerre kadar etkilemez; (onu) ayıplarsalar da ne gam, hepsi günahını alırlar!]

4 [Gönlü, âşıklar defterinin en başına kaydedersem şaşılır mı! Ben de o padişahın saçının kıvrımına köle gibi bağlıyım.]

5 [Ey Nakşî! Ayna gibi saf gönüllü olan o (kişi) benim; o güzel yüzlü ayın sevgi ve aşkını gönle işledim.]

Ve Lehu

362.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḥuṣūl-āver olur ṣabr eyle elbet neyse meʾmūlüñ
   Göñül mülk-i emelde ṣaḳla ümmīdvār-ı maḥṣūlüñ

   Atalar sözin esle ḥikmet-āmīz oldıġı bī-şek
   Hemān fehm ėt ki vardur ḳıṣṣası her fende Behlūlüñ

3. Dėdüm ol āfet-i nāz-āver [ü] ser-keş perī-zāda
   Ḳabūl ėt göñlüm al yanuñda olsun bārī maḳbūlüñ

   Ḥaẕer ḳıl dem-be-dem efgendelikden ḫod meṣeldür bu
   Fitenkārlıḳda ḫūbānı müsellemdür Sitānbūluñ

5. Dėdi ol ḫūb-rūy-ı dil-firīb ālüfte-ḫū **Nakşī**
   Ḥuṣūl-āver olur ṣabr eyle elbet neyse meʾmūlüñ

---

362 Y 144[a].

1 [Ey gönül! Sabret, beklediğin neyse elbette meydana gelir; ümitli neticeni istek ülkesinde sakla.]

2 [Atalar sözünü dinle, bunların hikmetli (bilgece) olduğu şüphesizdir. Şimdi Behlül'ün her hünerde bir kıssası (hikâyesi) olmasını anla.]

3 [Periden doğma, nazlı ve dikbaşlı o afete "Gönlümü al, kabul et; bari yanında kabul gören olsun." dedim.]

4 [(Güzellere) devamlı düşkün olmaktan çekin. Bu da atasözüdür: İstanbul'un güzellerinin kışkırtıcılığı herkesçe kabul edilir.]

5 [Ey Nakşî! Gönlü aldatan o güzel yüzlü, alışkın mizaçlı (sevgili) "Sabret, beklediğin neyse elbette meydana gelir." dedi.]

[Fī-Ḥarfi'l-Lām]

Ve Lehu

363.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir ḳaṭre senüñ raḥmetüñe olmaġa nāʾil
   Yā Rab bu ḳuluñ **Nakşī** hezār şevḳ-ıla ḳāʾil

Ve Lehu

364.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Niyāzmend olup olʿālī-cenāba dest-res müşkil
   Ki saʿy ile felekde āftāba dest-res müşkil

   Baḳılmaz tābiş-i ruḫsār-ı yāra ʿışḳ ile zīrā
   Bir āteş-pāredür k'ol māh-tāba dest-res müşkil

3. Felek-meşreb bir āfetdür döner durmaz ki ʿahdinde
   Anuñ'çün vehmüm oldur āsiyāba dest-res müşkil

---

363 Y 145[b].

1 [Ya Rabbi! Bu Nakşî kulun senin bir damla rahmetine ulaşmaya bin şevkle razıdır.]

364 Y 145[b].

1 [O yüce ruhluya yalvarıp da erişmek zordur; çünkü gökteki güneşe çalışıp çabalayarak erişmek zordur.]

2 k'ol: ki ol P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Sevgilinin yüzünün parlaklığına aşkla bakılmaz; çünkü (o öyle) bir ateş parçasıdır ki o ay ışığına erişmek zordur.]

3 [O, feleğin huyunda olan bir afettir; sözünde durmaz, döner. Onun için korkum o ki (böyle bir) değrimene elin erişmesi zordur.]

Meger kendi ḳarīḥa-i laṭīfinden ėde aʿṭā
Ki zīrā eşk [ü] giryeyle ḥabāba dest-res müşkil

5. Semendine çün ol ser-keş süvār olınca ey **Nakşī**
ʿAceb ṣāḥib-ʿināndur kim rikāba dest-res müşkil

Ve Lehu

365.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḳabża-i ʿışḳuñda bir ḳavs-ı cefā-keşdür göñül
Tīr-i cevrüñe hedefdür sīne terkeşdür göñül

Sen şitāb [ü] ʿişve ėtdükçe pür-āteş cevr ile
Sūz-ı ʿışḳuñla yanar bir kān-ı āteşdür göñül

3. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm benüm naḳd-i ḥayātum sevdügüm
Ġam-güsār [u] dil-enīsümsin saña eşdür göñül

Ḳanda ʿazm ėtseñ maʿān rūḥ-ı revānum rū-be-rāh
Olmaḳ elbetde muḳarrer oña dil-keşdür göñül

---

4 giryeyle: girye ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O, olsa olsa kendiliğinden doğan, güzel düşüncesiyle lütfeder; (yoksa) sudaki kabarcığa gözyaşlarıyla erişmek zordur.]

5 [Ey Nakşî! O dikbaşlı (sevgili), ne vakit kula atına binse dizgine saşırıtıcı derecede sahiptir, öyle ki üzengiye elin erişmesi zordur.]

365 Y 145[b].

1 [Gönül, senin aşkının pençesinde eziyet çeken bir yaydır; göğüs senin eziyet okuna hedeftir, gönül de ok çantasıdır.]

2 [Gönül, sen acele edip nazlandıkça eziyetten ateşle dolan, aşkının ateşiyle yanan bir ateş ocağıdır.]

3 [Benim ömrümün meyvesi, hayatımın sermayesi, sevdiğim, dert ortağım, gönül dostumsun; gönül sana eştir.]

4 [Ey akan ruhum (sevgilim)! Gönül cezbedilmiştir; nereye giymeye niyetlensen onun seninle birlikte gitmeye hazır olacağı elbette kesindir.]

5. ʿArż-ı naḳd içün ne ḥācet **Nakşī** cānā vaṣl içün
Cān dirīġ olmaz senüñ pāyuñda peşkeşdür göñül

Ve Lehu

366.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣubḥ-dem sünbülsitāna ey büt-i raʿnā güzel
ʿAndelīb-i dil-firīb-i nālişüm gūş eyle gel

Līk maḫfī nāz ile teşrīf-i rıfḳ-efzā olup
Eyle ġam ḫˇānum şeref-rīz olmaya yada maḥal

3. Āstān-ı cān-ı vaṣluñda mülāzımdur senüñ
Ḳıl kerem üftādeñe kām ile pür-şevḳ u düvel

Ḳīl ü kāl ėtmekde ʿuşşāḳ mū-miyānuñ vaṣfına
Ḳılca ḳaldı ʿaḳlum ol bābda benüm ey ince bel

5. Ṣayda nā-ḳābil ʿaceb bir şūḫ-ı ʿanḳā-meşrebüñ
Oldı fikr-i vaṣlı sevdāsı baña ṭūl-i emel

---

5 [Ey can! Nakşî'nin kavuşma için nakit sunmasına ne gerek var! Senin ayağından can esirgenmez, gönül (sana) peşkeştir (hediyedir).]

366 Y 145[b]-146[a].

1 [Ey tatlı bir heykele benzeyen güzel! Sabah vakti sünbül bahçesine gel, inleyişimin gönül aldatan bülbülünü dinle.]

2 [Ama gizli bir nazla ve nezaketle teşrif edip keder soframa şeref saç, yabancılara yer olmasın.]

3 [Bu düşkününü şevk dolu bir şekilde ve devletlerle isteğine ulaştır, ona cömert davran. O sana kavuşmanın can eşiğinde mülâzımdır / sürekli bulunur.]

4 [Ey ince belli! Âşıklar senin kıl gibi belinin vasfı hakkında dedikodu etmektedir; benim aklım o meselede kıl kadar kaldı.]

5 [Avlanması mümkün olmayan, anka huylu, acayip bir şuha kavuşma fikri denen sevda bana sonu gelmez bir arzu oldu.]

Ṭaʿn-ı aġyārdur ėden meksūr-ı ḫāṭır yoḫsa ger
Cevr-i dil-dār ʿāşıḳa ẕerre ḳadar vėrmez ḫalel

7. Şekkeristān-ı ḫayālüm ḳand-i laʿlüñ medḥ içün
Kilk-i **Nakşī** ḳıldı işrāb böyle bir rengīn ġazel

Ve Lehu

367.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Gördüm ol āfeti ḫūblıḳda hemān nāzı güzel
Mū-be-mū ṭavr-ı ḫoş-āyende-i mümtāzı güzel

Şemʿ-i ruḫsārına bir kerre naẓar ėtmek ile
Oldı pervāne-i dil süziş-i ʿışḳ-bāzı güzel

3. Yek nigāh ile ėder biñ dili tesḫīr görüñ
Ki o fitne-menişüñ çeşm-i siḥir-sāzı güzel

ʿĀlem olmış ʿaceb ülfet-res-i şevḳ-āveri kim
Ḥüsn-i ḫulḳ ṣāḥibi gör ol büt-i ṭannāzı güzel

---

6 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönlü kıran rakiplerin kınamasıdır; yoksa gönlü bağlayan sevgilinin eziyeti âşığı zerre kadar bozmaz.]

7 ḫayāl: ḥayāl P. (İmla gereği değiştirildi.) [Hayalimin şeker kamışlığı tarlasının senin lal (dudağının) şekerini övmesi için Nakşî'nin kalemi böyle renkli bir gazeli çıtlattı.]

367 Y 146[a].

1 [O afetin şimdi güzellikte (özellikle) nazının güzel olduğunu gördüm; onun seçkin ve hoşa giden tavırları bir bir güzeldir.]

2 [Gönül pervanesi onun yüzünün mumuna bir kere bakmakla, güzelce onun aşkla oynayan, yanık (sevdalısı) oldu.]

3 [Görün ki o, bir bakışla bin gönle boyun eğdirir; çünkü kargaşa çıkarmayı huy edinmiş o (sevgilinin) sihirbaz gözü güzeldir.]

4 ḫüsn-i: ḫüsn ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Âlem, şaşırtıcı bir şekilde onun dostluğuna erişmeye şevklenir; o herkesle alay eden put gibi sevgiliyi gör; o, güzel bir yaratılışa sahiptir, güzeldir.]

5. N’ola hemvāre niyāz-āver-i ʿışḳı olsam
Nakşī-i dil-şüdeye cevri güzel nāzı güzel

Ve Lehu

368.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. **Nakşī** dil-i ʿışḳumla çü miʿyār ne ḳābil
Vezn-āver-i taḥḳīḳde ger olmayan ʿāḳil

Maḫfī yana pervāne-meniş şemʿ-i viṣāle
Mānend-i hezār olmaya şevḳ-i güle nāḳil

3. Göz göre ḳıya bakḍı dil ü cāna o ḫūn-rīz
ʿUşşāḳ helāk ėtmede çeşmānı dü ḳātil

Ḳurtılmaz o kes kim ebed efkār-ı telāşdan
Baḥṣ-i dil-i meyli ola hep daʿvī-i ṣāḳil

5. Mīzān-ı ḥaḳīḳatde mecāz ehli muḥaṣṣal
Nakşī dil-i ʿışḳumla çü miʿyār ne ḳābil

---

5 [Onun aşkına daima yalvarsam ne var! Vurgun Nakşî’ye onun eziyeti de nazı da güzelidir.]

368 Y 146[a]-146[b].

1 [Ey Nakşî! Gerçeği anlamak için tartmada akıllı davranmayanın, aşk (dolu) gönlüme ölçü olması ne mümkün!]

2 [(Âşık); kavuşma mumuna, pervanenin huyu üzere gizlice yansın; gül şevkiyle bülbül gibi işittiğini anlatmasın.]

3 [O kan dökücü, göz göre göre gönül ve cana kıyarak baktı; iki katil olan gözleri âşıkları mahvetmektedir.]

4 [Yöneldiği gönül davası hep bunaltıcı bir iddia olan o kişi, ebediyen telaşlı fikirlerden kurtulmaz.]

5 [Ey Nakşî! Kısacası mecaz erbabının, gerçeğin tartısında aşk (dolu) gönlüme ölçü olması ne mümkün!]

Ve Lehu

369.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Cevr-i dil-berden dil-i ʿuşşāḳa hīç gelmez kelāl
   Olsa da her vech-ile miḥnet-zede ṭabʿ-ı melāl

   Nāziş-āmūz olıcaḳ maḥżā celīs āşnā-firīb
   Yine aġyāruñ vėrür reʾyine rıfḳ-ı imtiṣāl

3. Jeng-i ġamdan eyleyen mirʾāt-i ḳalbin ṣāfter
   Dāimā vech-i secencel yāra olur ḫod miṣāl

   Mū-be-mū naḳşın çıḳardum mū-miyānuñ ol şehüñ
   Eyledüm ben ḥall-i müşkil ėtmede ḫalḳ ḳīl ü ḳāl

5. Yār ile bir olıcaḳ ḳavl-i dil-i **Naḳşī** çi-sūd
   Ṭaʿn-ı aḥbābdan aña çün ẕerre gelmez infiʿāl

---

369 Y 146[b].

1 [(Âşıklardaki) usanmış mizaç, her yönden sıkıntıya uğramış olsa da gönül alan sevgilinin eziyetinden âşıkların gönlüne hiç bıkkınlık gelmez.]

2 [Tam da nazı bilen, tandıkları aldatan (böyle bir) sohbet arkadaşı olunca o, gereğini yapma nezaketini yine rakipleri tercih ederek gösterir.]

3 [Kalbinin aynasını keder pasından arındıranın kendi de aynanın yüzü gibi daima sevgiliye benzer.]

4 [O padişahın kıl gibi belini inceden inceye resmettim; halk dedikodu etmektedir, ben ise bu zor işi çözdüm.]

5 [Nakşî'nin gönlündeki söz, sevgiliyle bir olunca o, dostların kınamasından zerre kadar gücenmez; (kınasalar) ne fayda!]

Ve Lehu

370.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Āh kim sevdüm yine bir serv-ḳad şehrī güzel
   Gūyiyā başuma zindān eyledi şehri güzel

   Ġulġule vėrdi Sitānbūl içre ʿālem reşk ėder
   Ṭarz [u] ṭavr ile müsellem tāze ḫoş şehrī güzel

3. Seyr ėden ḳılmış ṭulūʿ dėr burc-ı ḥüsne māh-ı nev
   Şemsveş iḥrāḳ-ı bi'n-nār ėtdi bu şehri güzel

   Şerḥalar peydā ḳılup cismüm dögüp senglerle ben
   ʿIşḳ ile deşt eyledüm ser-tā-ḳadem şehri güzel

5. Dem-be-dem Yaʿḳūbveş **Nakşī** nėce āh ėtmesün
   Yūsufāsā ṭıfl iken ārāladı şehri güzel

---

370 Y 146[b].

1 [Ah! Yine selvi boylu, şehirli bir güzel sevdim; sanki bu güzel, şehri başıma zindan etti.]

2 [Tarz ve tavrıyla herkesçe beğenilen, taze, hoş, şehirli bir güzel; İstanbul içini velveleye verdi, âlem onu kıskanır.]

3 [Onu seyreden "Güzellik burcunda yeni ay doğmuş." der; o güzel, bu şehri güneş gibi ateşle yaktı.]

4 [Ey güzel! Ben (göğsümde) yarıklar meydana getirip, bedenimi taşlarla döverek şehri aşkla baştan ayağa kadar çöle çevirdim.]

5 [Nakşî nasıl Ya'kûb gibi daima ah etmesin! O güzel (daha) çocukken, şehri Yûsuf gibi süsledi.]

Fī-Ḥarfi'l-Mīm

371.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī ḫażretüñden umaram dāʾim kerem
   Yevm-i maḥşerde şefīʿüm ola sulṭānü'l-ümem

Ve Lehu

372.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu rütbe nāziş-i şūḫuñ baña ėtme ʿitāb ʿömrüm
   Meded gūş ėt saña dāʾim budur şāfī cevāb ʿömrüm

   Ferāġat ḳıl fitenkārlıḳdan ey ḫūnī ḥaẕer eyle
   Ki tīġ-ı āh-ı ʿāşıḳla olur maʿşūḳ ḫarāb ʿömrüm

3. Ṣafā-yı fikr-i vaṣlın ėtdi ol rütbe cefālar kim
   Ḥarām oldı benüm şeb-tā-seḥer ʿaynumda ḫˇāb ʿömrüm

---

371 Y 148[b].

1 [Allah'ım! Hazretinden daima cömertlik umarım; ümmetlerin sultanı (Hz. Muhammed), mahşer gününde şefaatçim olsun.]

372 Y 148[b].

1 [Ömrüm! Şu nazlarınla beni bu derece azarlama. Ömrüm, yardım et! Sana yeterli cevap daima budur, (bunu) duy.]

2 [Ömrüm, ey kanlı! Kargaşa çıkarmaktan vazgeç, çekin; çünkü sevilen, âşığın ahının kılıcıyla harap olur.]

3 [Ömrüm! Sana kavuşma düşüncesinin sefası (bana) o derece eziyetler etti ki benim gözümdeki uyku geceden gündüze kadar haram oldu.]

Raḳībi naẓra-i ḥüsnüñle dāʾim şādmān ėdüp
Baña geldükde mūcib ne olur dil-teng niḳāb ʿömrüm

5. Yanup yaḳıldı sūz-ı iştiyāḳ-ı şemʿ-i ʿışḳuñla
Dil-i pervāne-i **Nakşī** meded oldı kebāb ʿömrüm

Ve Lehu

373.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu şeb ḫˇāb içre āġūşumda bir sīmīn-beden buldum
Ṣarıldum hāleveş ol māha çün bī-pīrehen buldum

N'ola ʿışḳıyla ser-gerdān olursam ol perī-zāduñ
Dile dām-ı ġam-ı zülfin anuñ muḥkem resen buldum

3. Ne deñlü ser-keş olsa ʿāşıḳuñ ḳadrin bilür dil-ber
Nėçe ġamgīni ben ṣabr ile encāmında şen buldum

Biraz yalvar yaḳar dil-dāra ʿışḳuñ ʿarż-ı rāz eyle
Ki ḫūbān içre zīrā ben bu fenni giryeden buldum

---

4 [Ömrüm! Rakibi güzelliğine baktırmakla daima sevindirip bana gelince sıkıntılı bir peçe (takmanın) ne gereği vardır?]

5 [Ömrüm! Nakşî'nin pervane gönlü, senin aşk mumunun büyük arzusu denen ateşle yanıp yakıldı, kebap oldu; yardım et!]

373 Y 148[b].

1 [Bu gece uykudayken kucağımda bir gümüş bedenli buldum; aya benzeyen o sevgiliye hale gibi sarıldım çünkü onu gömleksiz buldum.]

2 [O periden doğma (sevgilinin) aşkıyla başım dönse ne var! Onun saçının keder tuzağını, gönül için sağlam bir ip olarak gördüm.]

3 [Gönül alan sevgili ne kadar dikbaşlı olsa da âşığın değerini bilir; sonunda ben, sabırlı (davranan) nice kederliyi şen buldum.]

4 [Gönlü bağlayan sevgiliye biraz yalvar, yakar, aşkının sırrını bildir; ben güzeller içinde, bu hüneri gözyaşından anladım.]

5. Hemān **Nakşī** ḫayāl-i ḥālet-i ʿışḳıyla ol şūḫuñ
Ruḫında ḥabbeveş bir bir ṣayup yüz dāne ben buldum

Ve Lehu

374.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Sen bu tāb-ı ḥüsn-ile mihr-i cihānsın sevdügüm
Şūḫ-ı memdūḥ-ı cihān āşūb-ı cānsın sevdügüm

Sende var mādām bu ceẕbe-i cemāl ey cilveger
Mehveşān zümresine pertev-resānsın sevdügüm

3. ʿĀşıḳān bülbülveş evrāḳ-ı ruḫuñ vird ėtmede
Gūyiyā bu ḥüsn-ile bir gülsitānsın sevdügüm

Āşikār olmaz derūn-ı dilden ʿışḳuñ cevheri
Gevher-i cān gibi cān içre nihānsın sevdügüm

5. **Nakşī** vaṣf ėtmez de n'eyler ʿāleme ḥüsnüñ senüñ
Velvele vėrdi ser-ā-pā dil-sitānsın sevdügüm

---

5 [Ey Nakşî! Şimdi o şuhun aşkı hâlinden (kaynaklanan bir) hayalle, onun yanağında buğday tanesi gibi olan yüz tane beni, bir bir sayıp buldum.]

374 Y 148[b]-149[a].

1 [Sevdiğim! Sen güzelliğindeki bu parlaklıkla dünyanın güneşisin. Sevdiğim! Dünyaca övülen bir şuhsun, gönlü karıştıransın.]

2 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sevdiğim, ey nazlı! Mademki sende güzelliğin bu cezbesi var, ay gibi (güzeller) topluluğuna ışık ulaştıransın.]

3 [Sevdiğim! Âşıklar, senin yanağının yapraklarını bülbül gibi pelesenk etmektedir; sanki sen bu güzellikle bir gül bahçesisin / Gülistân'sın.]

4 nihānsın: nihālsin P. (Kafiye ve anlam gereği değiştirildi.) [Sevdiğim! Senin aşkının cevheri, gönlün içinden meydana çıkmaz; can içinde, canın mücevheri gibi gizlisin.]

5 [Sevdiğim! Gönül alıcısının; senin güzelliğin, âlemi baştan ayağa velveleye verdi. Nakşî, (güzelliğini) övmez de ne yapar!]

Ve Lehu

375.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey nihāl-i gülbün-i bāġ-ı cihānum sevdügüm
   Ḥāṣıl-ı ʿömrüm benüm rūḥ-ı revānum sevdügüm

   Raḥm ėdüp murġ-ı dilüm ġamdan āzād ėt luṭf-ıla
   Ḳılca ḳaldı tende cān-ı nā-tüvānum sevdügüm

3. Ḫāne-i āġūşumı rūşen ḳılup ey meh-cebīn
   Cāna cān ḳatmaġa saʿy ėt mihrbānum sevdügüm

   Vaṣf-ı aḫlāḳ-ı cemīlüñ ėtmek ister dil velī
   Sūz-ı ʿışḳuñla yanar şāyed zebānum sevdügüm

5. Nakşīyi ey şeh-süvār-ı nāz u naḫvet ḳıl çerāġ
   Vaṣluña şāyestedür redd ėtme cānum sevdügüm

---

375 Y 149[a].

1 [Ey sevdiğim, dünya bağındaki gül fidanım! Ey sevdiğim, ömrümün meyvesi, akan ruhum / güzelim!]

2 [Ey sevdiğim! Gönül kuşumu lütufla merhamet edip de kederden kurtar; güçsüz canım, bedende kıl kadar kaldı.]

3 [Ey ay alınlı dostum, sevgilim! Kucak evimi aydınlatıp cana can katmaya çalış!]

4 [Ey sevdiğim! Gönül senin güzel ahlakını vasfetmek ister ama dilim belki senin aşkının ateşiyle yanar.]

5 [Ey canım sevdiğim, naz ve gururun usta binicisi! Nakşî'yi çıraya döndür; o sana kavuşmaya layıktır, (onu) reddetme.]

Ve Lehu

376.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dili ser-mest ėden ol cām-ı lebüñdür güzelüm
Raḥm ėdüp ṣun bize bir dem ki doyınca süzelüm

Ḳalmasun böyle bozuḳ düzen ey āfet gel emān
Bend ola dil dile tā sāz-ı viṣāli düzelüm

3. Bağlıdur zülfüñe dil rīşeveş ey şūḫ nėce dem
Mā-cerā ʿuḳdelerin ġayrı ʿafıv ḳıl çözelüm

Neye müncerr olur encām görelüm ġavṭa-ṣıfat
Baḥr-i ʿışḳ içre ṭalup bir nėçe eyyām üzelüm

5. **Nakşī** rüsvā-yı cihān olsa n'ola ʿışḳuñ ile
Dili ser-mest ėden ol cām-ı lebüñdür güzelüm

---

376 Y 149[a]. (149[a]nın sonundaki "Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 377. şiir, 149[b]ye yazılmış ve 149[b]de şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Güzelim! Gönlü sarhoş eden, o dudağının kadehidir; bize merhamet edip (onu) bir an sun ki doyunca süzelim.]

2 [Ey afet, aman! Gel, gönül gönüle bağlansın, kavuşma sazını düzelim; o böyle bozuk düzen kalmasın.]

3 [Ey şuh! Gönül, nice zamandır senin saçına püskül gibi bağlıdır; artık (onu) affet de macera düğümlerini çözelim.]

4 [Aşk denizi içine dalıp bir zaman dalgıç gibi yüzelim; (bunun) sonu neye varır görelim.]

5 [Nakşî senin aşkınla dünyaya rezil rüsva olsa ne var! Gönlü sarhoş eden, o dudağının kadehidir.]

Ve Lehu

377.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Vaṣluña saʿy ile cānāne ʿaceb girmez elüm
   Ne revā ʿışḳuñ ile böyle serāsim gezelüm

   Ġam neye uġradugın bilmeye ey meh kerem ėt
   Gel sürūr ḳalıcasın ṣaḥn-ı ṣafāya bezelüm

3. ʿArż-ı vaṣl ėt dile ey dil-ber-i mümtāz ki emān
   Seng-i ġamla ser-i aġyārı çü mārān ezelüm

   Merkez-i vaṣla girüp ʿarṣa-i ʿışḳ içre bugün
   Dil dile bend ola pergār gibi gel yan çizelüm

5. **Nakşī** rengīn ėder ez-cümle güzel vaṣfını çün
   N'ola ser-cümle ḫoş-āyende olursa ġazelüm

---

377 Y 149[b].

1 [Ey sevgili! Çalışıp çabalamakla sana kavuşma (imkânı) şaşılacak şekilde, elime geçmez; senin aşkınla böyle sersemce gezmemiz reva mıdır!]

2 [Ey ay gibi sevgili! Gel, cömert davran; sefa alanını sevinç halısıyla süsleyelim de keder neye uğradığını bilemesin!]

3 [Ey seçkin güzel, aman! (Sana) kavuşmayı bu gönle bildir ki rakiplerin kafasını keder taşıyla yılanları (ezer) gibi ezelim.]

4 [Bugün aşk arsasında kavuşmanın merkezine girelim; gel, gönül gönüle bağlansın, pergel gibi yan çizelim.]

5 [Mademki Nakşî bütün güzelleri renkli bir şekilde över, gazellerimin hep hoşa gitmesinde (şaşılacak) ne var!]

Ve Lehu

378.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sāḳiyā neşve-i laʿl-i lebüñe mül mi dėsem
   Yoḫsa gül-būs-ı ruḫ-ı aluña ter gül mi dėsem

   Ḫam-be-ḫam zülf-i dil-āvīzüñe dil-bestelenüp
   Müşg [ü] reyḥān mı dėsem nükhet-i sünbül mi dėsem

3. ʿĀrıż [u] çīn-i cebīninde siyeh beñlerüñe
   Ḫāl-i Hindū mı dėsem ben aña fülfül mi dėsem

   Cūyveş serv [ü] gülüñ pāyına olmaḳda revān
   Ben bu meyyāl dil-i zāruma göñül mi dėsem

5. **Nakşī** rengīn ėder evṣāfumı aʿlā bilürem
   Dėmiş ol gül-bedenüm ben aña bülbül mi dėsem

---

378 Y 149[b].

1 [Ey saki! Senin dudağının lalinin verdiği neşeye şarap mı desem? Yoksa "al yanağının gülünü öpmek" (denince) taze gül mü desem?]

2 [Gönül asan, büklüm büklüm saçına gönül bağlayıp (ona) müşk ve fesleğen mi, sünbül kokusu mu desem?]

3 [Ben, yanağındaki ve alının kıvrımlarındaki siyah benlerine Hindu beni mi, karabiber mi desem?]

4 [(Gönlüm); selvi ve gülün ayağına ırmak gibi akmaktadır; ben bu inleyen, eğilimli gönlüme gönül mü desem?]

5 [O gül bedenlim "Nakşî beni güzel över, (bunu) çok iyi bilirim." demiş. (Bundan dolayı) ben ona bülbül mü desem?]

Ve Lehu

379.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey dilüm beste ḳılan zülf-i kemendüm cānum
   Ey dil ü cān ile ben de saña bendüm cānum

   Pāy-māl olmaġ-içün sāye-ṣıfat sulṭānum
   Sen şeh-i ḥüsne gedā şeklin urındum cānum

3. Bir kez aḥvāl-i dil-i ʿāşıḳa yoḳ merḥametüñ
   Ki meger öldirürem kendümi kendüm cānum

   Olma aġyār-ıla hem-bezm-i ṣafā hemvāre
   Güşmāl eyle benüm ṣıdḳ ile pendüm cānum

5. Cā-be-cā **Nakşī**-i āşüfte-dil [ü] nā-kāmuñ
   İltifātuñla sevindür gel efendim cānum

---

379 Y 149[b]-150[a].

1 [Canım, ey gönlümü bağlayan kement saçlım! Ey canım, ben de sana gönül ve canla bağlıyım!]

2 [Sultanım, canım! Gölge gibi ayaklar altında olmak için, sen güzellik padişahına (karşı) dilenci şeklinde giyindim.]

3 [Canım! Âşıkların gönlünün hâline bir kez (bile) merhametin yoktur; olsa olsa kendimi de kendim öldürürüm.]

4 [Canım! Sefa meclisinde daima rakiplerle bulunma; benim bu öğüdümü doğruluk üzere, ikaz olarak gör.]

5 [Efendim, canım! Gel de tutkun gönüllü ve isteklerine ulaşamamış Nakşî'yi iltifatınla yer yer sevindir.]

Ve Lehu

380.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Özge maḥbūb-dōstam dāʾim ayā nedür sözüm
   Düşmen ʿadd ėtmeñ bizi hep dōstānedür sözüm

   Her büt-i ʿişve-pereste gizli rāz ʿarż eylemem
   ʿĀşıḳ-ı rind-i cihānam ʿārifānedür sözüm

3. Ṣūretā naẓmum gören Ferhāda eş ṣanur beni
   Līk ḫoş şīrīn kelāmum ʿāşıḳānedür sözüm

   Cā-be-cā sūz-ı derūnum gülşen-i ʿışḳ içre hep
   Ḥālüm ifşā ėtmege ḫoş bülbülānedür sözüm

5. Bir gedāyam ol şehüñ mūy-ı miyānı nāzına
   Yaʿnī ṣarılmaḳ içün pek nāzükānedür sözüm

   Nakşiyā şevḳ-āver [ü] ālüfte-meşreb ʿāşıḳam
   Kimse fehm ėtmez ne sır vār şāʿirānedür sözüm

---

380 Y 150[a].

1 [Bambaşka bir kulamparayım, acaba sözüm daima nedir? Bizi düşman saymayın, sözüm hep dostçadır.]

2 [Naza düşkün her put gibi sevgiliye gizli sırrımı bildirmem. Dünya rindi olan bir âşığım; sözüm, anlayışlılara yaraşır şekildedir.]

3 [Şiirimi gören, beni görünüşte Ferhâd'a eş sanır; şu var ki sözüm hoş ve şirindir, sözüm âşıkçadır.]

4 [Sözüm, hâlimi ve gönül ateşimi aşkın gül bahçesinde yer yer ortaya dökmek için, hoş bülbüle yaraşır şekildedir.]

5 [O padişahın kıl gibi olan belinin nazına bir köleyim; yani sözüm, (ona) sarılmak için pek nazikçedir.]

6 [Ey Nakşî! Düşkün mizaçlı, şevklenen bir âşığım; kimse (sözümde) ne sır var anlamaz, sözüm şairanedir.]

Ve Lehu

381.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Viṣāli girse dest-i ʿāşıḳa gömgök ėdüp emsem
   Ber-i sīmin o şuḫuñ şaḥn-ı sünbülzāra döndürsem

   Bezimgāh-ı der-āġūşa düşürsem maḫfī ol şūḫı
   Doyınca cām-ı vaṣlın sāġar-ı iḳbāl ile içsem

3. Raḳībi terk ėdüp gülşengeh-i seyr-i cemālinden
   Beni ḳul bilse bülbülveş derinde nāleden yansem

   Ėder cevr ile dāʾim bendesin nīm-i naẓardan dūr
   Neme küsmiş gücenmiş āh ʿaceb ol fitne-cū bilsem

5. Alup gehvāre-i ḳoyna ḳuzıveş Nakşiyā yārı
   Başup bağruma mānend-i peder bārī oġul dėsem

---

381 Y 150[a].

1 [Ona kavuşma (imkânı ben) âşığın eline geçse de o şuhun gümüş göğsünü yemyeşil etsem, emsem, sünbül bahçesine döndürsem.]

2 [O şuhu, kucaklama meclisine gizlice düşürsem; ona kavuşma kadehini, mutluluk kadehiyle (aynı anda) içsem.]

3 [O, güzel yüzünün seyredilen gül bahçesinden rakibi uzaklaştırsa, beni kul bilse de (gerekirse) kapısısında inlemekten bülbül gibi yansam.]

4 [Kargaşa arayan o (sevgili), eziyet edip bu kölesini göz ucuyla bir bakıştan (bile) daima uzak tutar; ah, acaba neyime küsmüş ve gücenmiş, bilsem!]

5 [Ey Nakşî! Sevgiliyi koyun denen beşiğe kuzu gibi alsam, bari baba gibi, bağrıma basıp (ona) "Oğul!" desem.]

Ve Lehu

382.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḳıyās ėtmeñ ben ol şūḫuñ mey-i şevḳından el çekdüm
   Başup muḥkem ayaġı bezm-i ʿışḳa bī-bedel çekdüm

   Ten-i ʿuşşāḳı ḍarb-ı ṣıdḳ-ıla ṭarḥa menend ėdüp
   Alup ol yārı gūyā ḥaddeden bir sīm tel çekdüm

3. Der-āġūş ėdicek mānend-i hāle ol meh-i ḥüsni
   Raḳībān ile ben keşmekeş olup çoḳ cedel çekdüm

   Giriftār [u] esīr-i zülfi oldum derd-i ʿışḳıyla
   Netīce sīneye bir öyle sīmīn bir güzel çekdüm

5. O māhuñ naḳş-ı rengīnüñ ḫayāl ėdüp hemān **Naḳşī**
   Berāt-ı ḥüsnine kilk-i hünerle bir ġazel çekdüm

---

382 Y 150[a]-150[b].

1 [Benim o şuhun şevk şarabından el çektiğime hükmetmeyin; aşk meclisine ayağı sağlamca basıp (o şarabı) benzersizce çektim.]

2 [Âşıkların tenini sadakatin darbeleriyle süslemeli desene benzetip o sevgiliyi aldım, sanki "hâdde"den gümüş bir tel çektim.]

3 [Ben, o güzellik ayını hale gibi kucaklayınca, rakipler ile çekişmeye başlayıp çok tartışmaya girdim.]

4 [Onun aşk derdiyle, saçının esir ve tutkunu oldum; sonunda böyle gümüş gibi bir güzeli göğsüme çektim.]

5 [Ey Nakşî! Şimdi o ay gibi sevgilinin renki nakışlarını hayal edip onun güzellik beratına hüner kalemiyle bir gazel yazdım.]

Ve Lehu

383.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Māʾ-i ʿışḳın o şehüñ şekl-i gedā nūş ėtdüm
   Bu ṣafā ile ġamuñ cānını bī-hūş ėtdüm

   Yek-be-yek bezm-i ṭarab-zāda olup hem-zānū
   Bir güzel sāḳī elinden dolı mey nūş ėtdüm

3. Ṣanma bīhūde ceresveş dil-i nālüm zāhid
   Naʿra-i ʿışḳ ile çoḳ ser-ḫoşı ḫāmūş ėtdüm

   Düşürüp [yek] şeb o meh-rū perī-zādı maḫfī
   Hāleveş ez-dil ü ez-cān der-āġūş ėtdüm

5. Bir bütüñ keştī-i vaṣlına süvār olmaġ-içün
   Ḳaṭre-i eşküm ile ḳulzümi pür-cūş ėtdüm

   ʿĪş-i ʿışḳı ėdicek hātif-i ḳudsī işrāb
   Ṣıdḳ ile **Nakşī** der-i gūşuma mengūş ėtdüm

---

383 Y 150[b].

1 [O padişahın aşk suyunu köle gibi içtim; bu sevinçle, kederin canını sersemlettim.]

2 [Sevinç doğuran mecliste onunla diz dize oturup güzel bir sakinin elinden kadehteki şarabı tek tek içtim.]

3 [Ey kaba sofu! İnleyen gönlüm, boş yere çan gibidir sanma; aşk narasıyla çok sarhoşu susturdum.]

4 (Metnin tamir edilen kısmı silik olduğundan okunamayacak durumdadır.) [O periden doğma, ay yüzlüyü bir gece gizlice (elime) düşürüp hale gibi, gönül ve candan kucakladım.]

5 [Put gibi bir sevgilinin kavuşma gemisine binmek için, denizi gözyaşımın bir damlasıyla (bile) çok coşturdum.]

6 [Ey Nakşî! Kutsal seslenici / melek, aşkın zevk ve sefasını ima yoluyla anlatınca (bunu) kulağımın kapısına doğrulukla küpe ettim.]

Ve Lehu

384.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ġayra maḥrem oldı ḥayfā keşf-i rāz ėtdüklerüm
   Başuma geldi cihānda iḫtirāz ėtdüklerüm

   Sīneme ṣad-daġ-ı tāze urmada ṭaʿn ile āh
   Devlet-i vaṣlumla evvel ser-firāz ėtdüklerüm

3. Ḫāṭıra geldükçe çeşmüm eşk-i ġamla pür olur
   Bī-dilānı nāʾil-i ẕevḳ-ı niyāz ėtdüklerüm

   Cevr ile gerdūn beni pā-māl-ı aġyār eyledi
   Yoluma geldi muḥibbāne piyāz ėtdüklerüm

5. Şimdi tevcīh-i naẓardan ṣad ḥaẕer eyler baña
   Sūziş-i ʿışḳumla **Naḳşī** cān-güdāz ėtdüklerüm

---

384 Y 150[b].

1 [Yazık! Sırrımı açtıklarım, başkalarına sırdaş oldu; dünyada, korkuklarım başıma geldi.]

2 [Ah! Önceleri kavuşma devletimle yücelttiklerim, (şimdi) kınamalarıyla göğsüme yüz (tane) taze yara açmaktadır.]

3 [Âşıkları yalvarma zevkine eriştirdiğim (zamanlar) hatırıma geldikçe gözüm, keder gözyaşıyla dolar.]

4 [Felek beni eziyetle rakiplerin ayakları altında bıraktı; dostça pohpohladıklarım yoluma geldi.]

5 [Ey Nakşî! (Zamanında) aşk ateşimle canını yaktıklarım, şimdi bana bakışını yöneltmekten bile yüz kere çekinir.]

[Ve Lehu]

385.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yārı leb-rīz-i mey-i ʿışḳ-ıla bī-hūş ėtmesem
   Der-kinār olmaz niyāz-endāz-ı ḫāmūş ėtmesem

   Olamaz rıṭl-ı girān ile çü mest āzāde dil
   Laʿl-i ṣahbā-yı leb-i dil-dārı ger nūş ėtmesem

3. Bī-ḳarār olur dilüm şeb-tā-seḥer ol sīm-beri
   Sīne[-ber-]sīne çeküp rıfḳ ile ber-dūş ėtmesem

   Şevḳyāb olmaz muḥaṣṣal şāhid-i faṣṣ-ı derūn
   Ṣavt-ı nāz-ı dürr-i şehvārın müdām gūş ėtmesem

5. Sāḥil-i maḳṣūd-ı vaṣl-ı şūḫına ėrmek içün
   Baḥr-i bī-pāyān-ı şevḳum n'ola pür-cūş ėtmesem

   Tāc-ı şāhī gibi ḳıldum üsküf-i serʿ ışḳumı
   İstirāḥat bulamam baş üzre sorġūş ėtmesem

---

385 Y 151[a]. (151[a]nın sağ sütununun sonundaki "Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 386. şiir, 151[a]nın sol sütününa yazılmış, şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Sevgiliyi aşk şarabının ağzına kadar dolu (kadehiyle) sersemletmesem, (ona) sessizce yalvarmasam o kucaklanmaz.]

2 [Eger gönlü bağlayan sevgilinin dudak kadehi denen lalinden içmesem hür gönül, ağzına kadar dolu büyük kadehle (bile) sarhoş olmaz.]

3 [O gümüş göğüslüyü, geceden sabah kadar göğüs göğüse çekip nezaketle omuzlamasam gönlüm kararsız kalır.]

4 [Kısacası gönlün yüzük taşı / gözbebeği olan sevgili, onun padişahlara layık incisinin nazlı sesini daima duymasam şevklenmez.]

5 [Onun şuh kavuşmasının istenen sahiline erişmek için, şevkimin uçsuz bucaksız denizini çok coştursam ne var!]

6 [Padişah tacı gibi bir başlık taktım; aşkımı, başımın üstünde, sorguç (başlık süsü) yapmasam dinlenemem.]

7. Bir dem ārām ėdemem şāfī cevāb ister iseñ
Hāleveş **Naḳşī** o māhum zīb-i āġūş ėtmesem

Ve Lehu

386.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu ḥüsn ü ceẕbe kim var sende ʿālem bende sulṭānum
N'ola olsa saña şermende ʿālem ben de sulṭānum

ʿİẕāruñ seyr ėden bir tāze gül dėr ḳaddüñe ʿarʿar
Ėdüp mānend-i bülbül ḫande ʿālem ben de sulṭānum

3. Dehānın sīb-ġabġab būs-ı leb cān-baḫşīdur el-ḥaḳ
Bu ḥālet ki var ol gerdende ʿālem bende sulṭānum

Hemān gerden-güşāna ip ṣalar ḳullābveş zülfüñ
Ki olmış pençe penç efgende ʿālem ben de sulṭānum

5. Çıḳarduñ naḳşını Bih-zādveş **Naḳşī** bu devrānuñ
Olur hep bī-ʿabeş nālende ʿālem ben de sulṭānum

---

7 [Ey Nakşî! Yeterli cevap istersen (şunu derim): Halenin (yaptığı) gibi, kucağımı o aya benzeyen sevgilimle süslemesem bir an dinlenemem.]

386 Y 151[a].

1 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sultanım! Sende bu güzellik ve cezbe olduğundan âlem (sana) köledir. Sultanım! Âlem de ben de sana (karşı) mahçup olsak ne var!]

2 [Sultanım! Senin yanağını seyreden (ona) "bir taze gül", boyuna da "dağ selvisi" der. (Sayende) âlem de ben de bülbül gibi güleriz.]

3 [Sultanım! Doğrusu ağzın, elma gibi çenenin altı ve dudağından öpücük can bahşeder; bu niteliğe sahip o boynuna âlem köledir.]

4 [Sultanım! Saçın, senin boynunu açanlara hem çengel gibi ip salar; öyle ki âlem de ben de pençe pençe yaralanmışız.]

5 [Ey Nakşî! Bu dünyayı Bihzâd gibi resmettin. Sultanım! (Gördüm ki) âlem de ben de hep yersiz şekilde inleriz.]

Ve Lehu

387.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O ṭıfl-ı nāzı zāhid ḥırz-ı cānveş ben yetişdirdüm
   Çeküp gehvāre-i āġūşa küçükden yetişdirdüm

   Netīce besleyüp biñ dürlü rencişle teʾettüfle
   Yigit ėtdüm büyütdüm eyledüm pür-fen yetişdirdüm

3. Ėrince ḫod kemāle ḥüsn-i ḫulḳ ile olup mümtāz
   Ėdüp saʿy-ı belīġ bir öyle sīmīn-ten yetişdirdüm

   Revā mı el yėmek şeft-ālūsın ol naḫl-i āşūbuñ
   Sevüp bāġ-ı ḫayālümde çekirdekden yetişdirdüm

5. Başup baġruma evlād eyledüm Nakşī peder-mānend
   O ṭıfl-ı nāzı zīrā ḥırz-ı cānveş ben yetişdirdüm

---

387 Y 151[a]-151[b].

1 [Ey kaba sofu! O nazlı çocuğu, canım gibi saklayarak ben yetiştirdim; kucak denen beşiğe çekip küçükten yetiştirdim.]

2 [Sonuçta (onu) bin türlü sıkıntı ve üzüntüyle büyüttüm, yiğit ettim, hünerle doldurdum, yetiştirdim.]

3 ḥüsn-i: ḥüsn ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O, olgunlaşınca da ahlak güzelliği bakımından seçkin oldu; güzelce çalışıp çabalayarak böyle bir gümüş bedenli yetiştirdim.]

4 [O kargaşa çıkaran fidanın şeftalisini ellerin yemesi reva mıdır? (Oysaki onu) hayal bağımda sevip çekirdekten yetiştirdim.]

5 [Ey Nakşî! O nazlı çocuğu baba gibi, bağrıma basıp evlat edindim; çünkü canım gibi saklayarak ben yetiştirdim.]

Ve Lehu

388.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm şefḳat-dih [ü] ser-māye-i cān-baḫş-ı ʿunvānum
   Tesellī-gerde-i maʿmūra bādī ḳalb-i vīrānum

   Ḳażiyye ḫod size maʿlūm ḳarīn-i şāh olaldan hep
   Ser-ā-pā düşmen olmışdur baña dōstān [u] yārānum

3. Eger ẕerre ḳadar var ise bende cürm ü taḳṣīrāt
   Benüm vėrsün cezāmı ḥażret-i Ḫallāḳ [u] Sübḥānum

   Ne dėrlerse dėsünler bir ālāy müfsid ü bed-ḫᵛāhlar
   Ḫulūṣum kesmem ez-cān [u] derūn oldur benüm şānum

5. Hemīn Allāh cenāb-ı pādişāhum eyleyüp mesrūr
   Seni de ʿömr ü devletle ėde dil-şād sulṭānum

---

388 Y 151[b].

1 [Benim şefkatlim, adıma can veren sermayem! Yıkılmış kalbimi şenlendiren teselli sebebim!]

2 [Mesele sizce de bilinir; padişaha yakın olduğumdan beri, sevenlerim ve dostlarım bana baştan ayağa kadar düşman olmuştur.]

3 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Eğer bende zerre kadar suç ve kusur varsa yaratıcı ve her türlü noksandan uzak olan yüce Allah'ım benim cezamı versin.]

4 [Bir alay ara bozucu ve kötülük isteyen (kişi), ne derse desin! (Seninle) can ve gönülden samimiyetimi kesmem, benim şanım budur.]

5 [Sultanım! Allah, yüce padişahımı böylece sevindirsin; senin gönlünü de (verdiği) ömür ve talihle sevinç doldursun.]

Ve Lehu

389.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm devletli şevketli ʿināyetkār ḫünkārum
   Hemīşe ṣıdḳ-ı ḳalb ile saña ʿabd-ı ṣenākārum

   Baña luṭfuñla Allāh ʿışḳına olsun ḥimāyet ḳıl
   Ki zīrā ḥadden efzūndur ḥased-gerde-i aġyārum

3. Seni cānumdan aʿlā bilüp esrārum ketūm üzre
   Degülsem yoluma vėrsün cezāmı Ḥayy [u] Settārum

   Bu ḥālümle netīce ʿömrüm olduḳça rikābuñda
   Ḳul olmaḳdur ʿalīmallāh hemān ser-māye-i kārum

5. Kemīne **Nakşī**-i ḫayr-āverüñ virdi budur dāʾim
   Seni baña beni saña ėde Ḥaḳ baḫş ḫünkārum

---

389 Y 151[b].

1 [Benim devletli, ulu, yardım edici sultanım! Sana kalpten doğrulukla daima övgüden bulunan bir kulum.]

2 [Allah aşkına, beni lütfunla himaye et! Çünkü (beni) çekemeyen rakiplerim haddinden fazladır.]

3 [Yolumda seni canımdan daha yüce bilip sırlarımı saklamıyorsam daima diri olan ve günahları örten Allah'ım cezamı versin.]

4 [Allah bilir ki sonuçta, işimin sermayesi ömrüm oldukça bu hâlimle senin üzenginde (sana) böylece kul olmaktır.]

5 [Sultanım! Hayır getiren, hakir Nakşî'nin dilinden düşmeyen dua budur: "Allah seni bana, beni de sana bağışlasın."]

Ve Lehu

390.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. O şūḫ-ı ser-keşe ḥarf-i vefāyı añladamam
   Raḳībler ile olan mā-cerāyı añladamam

   Kitāb-ı Ṭūsī-i Firdevsīyi tamām oḳusam
   Merām-ı dil-şüde ḫod-āşināyı añladamam

3. Hezār beyt oḳusam Gülsitān-ı Saʿdīden
   Rüsūm-ı ʿışḳum olan ḫod-nümāyı añladamam

   Ne rütbe pend ü nuṣuḥ şerḥin ėtsem istiʿlām
   Baña çün ėtdügi cevr ü cefāyı añladamam

5. Ḳalup keş-ā-keş-i ṭūl-i emelde **Nakşī**-i zār
   O tünd-dil büt-i nāza ʿaṭāyı añladamam

---

390 Y 151[b]-152[a].

1 [O dikbaşlı şuha vefa sözünü anlatamam; rakiplerle olan macerayı anlatamam.]

2 ḫod: ḫūdur P. (Anlam ve vezin gereği değiştirildi.) [Tûsî-i Firdevsî'nin kitabını tamamen okusam da âşığın isteğini, kendi bildiğimi anlatamam.]

3 [Sa'dî'nin Gülsitân'ından bin beyit de okusam aşkımın vergisi / resmi olan o gösteriş meraklısını anlatamam.]

4 [Nasihat açıklayan (kitaplardan) ne kadar bilgi istesem de onun bana ettiği eziyet ve verdiği sıkıntıyı anlatamam.]

5 [İnleyen Nakşî, sonu gelmez bir arzunun çekişmesinde kalır; o katı gönüllü, nazlı puta lütfetmeyi anlatamam.]

Ve Lehu

391.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Çün bülbül o gül-rūnuñ iki būsesin aldum
ʿÖşr-āver olan ʿışḳumuzuñ ḥiṣṣesin aldum

Durma beni ṭaʿn ėtmede aġyār-ı bed-āyīn
Āyā ne diler benden anuñ ben nesin aldum

3. Ümmīd-i viṣāl ėderek ol maʿden-i nāzdan
Kār-ı emelüñ mā-ḥaṣalı eñsesin aldum

Ehl-i suḫanuñ her biri bir vādīde ammā
Ben nüktenüñ idrāk ėdüp ehvencesin aldum

5. Gözden geçirüp **Nakşī** suḫan-senc dīvānın
Meydān-ı belāġatde ḫoş-āyendesin aldum

---

391 Y 152[a].

1 [O gül yanaklıdan bülbül gibi, iki öpücük aldım; (böylece) öşür getiren aşkımızın hissesini aldım.]

2 [Kötü âdetli rakip beni durmadan kınamaktadır; acaba o benden ne ister, ben onun neyini aldım?]

3 [O naz madenine kavuşmayı ümid edip sonuçta istenen işin ensesine yapıştım.]

4 [Söz erbabının her biri bir vadidedir ama ben nüktenin anlayıp da en kolayını aldım.]

5 [Ey Nakşî! Sözü değerlendirenler, senin divanını gözden geçirdi; güzel söz söyleme meydanında onların beğenisini kazandım.]

Ve Lehu

392.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Çün hāle varup ol mehüñ āġūşına ėrdüm
   Pergār-ı ġamı dāʾire-i şevḳa çevirdüm

   Yāruñ seḥerī maḫfī firāşına süzildüm
   Şeb-nem gibi şan bir gül-i ter ḳoynına girdüm

3. Āzāde ġazāl iken o kebg-āver-i nāzın
   Elbise-i vaṣlın dil-i ṣayyāda geyirdüm

   Yek-be-yek alış vėriş ėdüp beynehümāda
   Naḳd-i emeli vaṣl-ı dil-āşūbına vėrdüm

5. Düşvār olan kārı o ser-keş perīveşle
   Nakşī olur ülfet-res-i itmāma yetirdüm

---

392 Y 152[a]-152[b].

1 [O aya benzeyen sevgilinin kucağına hale gibi eriştim; keder pergelini şevk dairesine çevirdim.]

2 [Sabahleyin sevgilinin yatağına gizlice süzüldüm; sanki taze bir gülün koynuna çiy tanesi gibi girdim.]

3 [(Sevgili) hür bir ceylanken, avcı gönlüme o keklik gibi nazlı (sevgiliye) kavuşma elbisesini giydirdim.]

4 [Bu ikisi arasında tek tek alışveriş edip amacın naktini, gönlü karıştıran kavuşmana verdim.]

5 [Ey Nakşî! O dikbaşlı, peri gibi sevgiliyle zor olan işi, tamamlanması yakın olan (bir noktaya) eriştirdim.]

Ve Lehu

393.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ṣanma bu cāh-ı fenā içre ben iḳbāl aldum
   Şeyḫ-i ʿışḳam ki ʿabā yėrine bir şāl aldum

   Tekye-i pīr-i muġan içre çü bir muġ-beçenüñ
   Mest olup şerm ile pīrāne ḳurı ḳāl aldum

3. Herkes aḥvāl-i pesendīde-hüner oldı velī
   Ben dil-i ġam-zedeye bir büt-i meyyāl aldum

   Ser vėrüp ḥāṣılı ol ser-keşüñ uġrına bügün
   Gerden-i şevḳa bihīn ṭavḳ-ı zer-i ḫāl aldum

5. Naḳd-i eşküm vėrüp ol kāle-fürūşa **Naḳşī**
   Beden [ü] cāna cedīr bir ḳumāş-ı al aldum

---

393 Y 152[b].

1 [Ben bu fâni makamda, yüksek mevkiye geldim sanma; aşk şeyhiyim, cübbe yerine (sadece) bir şal aldım.]

2 [Meyhanecinin tekkesi içinde utançla bir meyhaneci çırağının sarhoşu olup yaşlıya yaraşırca kuru söz dinledim.]

3 [Herkes beğenilen hünerlere (sahip) duruma geldi ama ben kederlenmiş gönle, eğilimli bir put aldım.]

4 [Kısacası, bugün o dikbaşlının uğruna başımı verip şevkin boynuna benin altın halkasını ne güzel aldım!]

5 [Ey Nakşî! O kumaş satıcısına, gözyaşı nakdimi verip beden ve cana uygun, al bir kumaş aldım.]

Ve Lehu

394.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Devletlü mehābetlü şecāʿatlü efendim
   Bu bendesine luṭf [u] ʿināyetlü efendim

   Buldum seni ʿālemde dil ü cānuma hem-dem
   Her vech ile şevḳ-māye kerāmetlü efendim

3. Allāh ėde devletle ebed nuṣretüñ efzūn
   Dāʾim olasuñ nāsa ʿadāletlü efendim

   Ḳadrüñ ola eşbāhuña rıfḳ-ıla müdām sebḳ
   İḳbālüñ ola herkese ʿādetlü efendim

5. Oldum zihī luṭf [u] keremüñle şeref-āver
   Kim **Naḳşī**yem iḫvāna saʿādetlü efendim

---

394 Y 152[b].

1 [Devletli, heybetli, cesaretli efendim! Bu kölesine lütuf ve yardım eden efendim!]

2 [Her yönden şevk cevheri olan, kerametli efendim! Seni âlemde gönül ve canıma arkadaş olarak buldum.]

3 [Efendim! Allah sana yardımını ebediyen talihle artırsın; insanlara daima adaletli olasın.]

4 [Efendim! Değerin, benzerlerini nezaketle daima geçsin; bulunduğun yüksek mevki, herkese âdet olsun.]

5 [Saadetli efendim, ne hoş! Nakşî'yim, senin lütuf ve cömertliğinle kardeşlere de şeref getirdim.]

Ve Lehu

395.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥasret-i fikr-i leb-i laʿlüñledür hicrānlıġum
İştiyāḳ-ı fürḳat [ü] hecrüñledür sūzānlıġum

Yandı dil sūz-ı ġamuñla dil-berā pervāneveş
Baña ṣor sen tābiş-i ʿışḳuñladur merdānlıġum

3. ʿĀrıżuñ bir gülbün-i gül-çīn [ü] güldür murġ-ı dil
ʿAndelībveş nāliş-i şevḳuñladur nālānlıġum

Merdüm-i çeşmüm nigeh-çīn-i ḫayāl-i ṭalʿatüñ
Eşk-i ḫūn-āb-ı ġam-ı hecrüñledür giryānlıġum

5. Ḫoş meṯeldür **Nakşi**yā ḫırmen ṣoñı dervīşlerüñ
Dervīş-i ʿışḳam ben ol fikrüñledür ʿuryānlıġum

---

395 Y 152[b]-153[a].

1 [Ayırılık acım, senin lal dudağının düşüncesinden (doğan) hasretindendir; yanışım, senin ayrılığından (doğan) kuvvetli arzudandır.]

2 [Ey gönül alan sevgili! Gönül, senin keder ateşinle pervane gibi yandı; yiğitliğim senin aşkının parıltısıyladır, (onu) bana sor.]

3 [Yanağın bir gül, gül derilen bir fidandır; gönül kuşu da bülbül gibidir, ileşyişim senin şevkinle inleyiştir.]

4 [Gözbebeğim, senin yüzünün hayalinden bakış toplar; ağlayışım, senin ayrılık kederinden (dolayı) kan saçan gözyaşıyladır.]

5 [Ey Nakşî! Bu hoş bir atasözüdür: "Harman sonu dervişlerindir." Benim soyunmuş olmam, bu düşünceden (kaynaklanır); ben de aşk dervişiyim.]

Ve Lehu

396.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣabāveş ʿazm-i dil-dār eyledüm bir yana gizlendüm
   Ser-i kūyuñ ṭolandum gūşe-i dāmāna gizlendüm

   O şūḫ-ı mest-i nāzı ḫ̆ābda gördüm oldum ʿuryāne
   Ṣoḳıldum sīnesine ḫavf-ıla yorġana gizlendüm

3. Lebinden ruḫlarından hem yemīninden yesārından
   Dehānı ġabġabından būs ėdüp gerdāna gizlendüm

   Kemer gibi der-āġūş-ı miyāna vāṣıl olduḳda
   Dü destüm ḳayd [ü] bend eyleyüben dīvāna gizlendüm

5. Geçirdüm yaḳadan pīrāhenāsā **Nakşī** ol yārı
   Şeb-i ʿīd oldı vaṣlı ten tene yan yana gizlendüm

---

396 Y 153[a].

1 [Sabah meltemi gibi, gönlü bağlayan sevgiliye gitmeye niyetlendim, bir yana gizlendim. Senin mahallenin başında dolandım, eteğin köşesine gizlendim.]

2 [Naz sarhoşu olan o şuhu uykuda gördüm; soyundum, onun göğsüne sokuldum, korkuyla yorgana gizlendim.]

3 [Onun hem dudağından ve yanaklarından hem de sağından solundan, ağzından, çenesinin altından öpüp boynuna gizlendim.]

4 [Belini kemer gibi kucaklama (imkânına) ulaşınca, iki elimi bağ ve halka edip divana gizlendim.]

5 [Ey Nakşî! O sevgiliyi gömlek gibi, yakadan sardım; ona kavuşmak bayram gecesi oldu; (onunla) ten tene, yan yana gizlendim.]

Ve Lehu

397.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bezm içre bu şeb naḳş [u] nümā vėrdi efendim
   Tā ṣubḥa dek aḥbāba ṣafā vėrdi efendim

   Gül vaṣfına rengīn [ü] ter ü tāze ġazeller
   Bülbül gibi ḫoş ṣīt [ü] ṣadā vėrdi efendim

3. Her nüktesi gūyā zer-i ḫāliṣ gibi maḥżā
   Maʿnā-yı nażīfāne-edā vėrdi efendim

   Güş ėtmeyüz abdāl-ı ġazel-ḫᵛānı biz artıḳ
   Zīrā dile anı da ġınā vėrdi efendim

5. Hem şāʿir o hem ʿārif o hem dil-keş o hem şūḫ
   Nakşī gibi bezm içre żiyā vėrdi efendim

---

397 Y 153[a].

1 [Efendim, bu gece mecliste göründü; efendim dostlara ta sabaha kadar neşe verdi.]
2 [Efendim, gülü vasfetmek için renkli ve taze gazeller (okuyup) bülbül gibi, hoş sesler çıkardı.]
3 [Onun her nüktesi sanki tam olarak saf altındır; o, temiz üsluba sahip manalar verdi.]
4 [Biz, gazel söyleyen abdalı artık dinlemeyiz; çünkü efendim, gönle ondan da gına getirdi.]
5 [O hem şair hem anlayışlı hem gönlü cezbedici hem de şuhtur; efendim, mecliste Nakşî gibi ışık saçtı.]

Ve Lehu

398.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṭulūʿ-ı şemsveş bir dil-ber-i maḥbūbdur bayram
   Ḳamer şeklinde dil-berlerle mesrūr ḫūbdur bayram

   Gelür yılda iki defʿa müsāfir olur üç dört gün
   Çoḳ eglenmez gider bir dil-ber-i maḥcūbdur bayram

3. Aña ser-tā-ḳadem aʿlā vü ednā ḫalḳ-ı ʿālem hep
   Ḥāżırlar câme-i gülgūn ʿaceb cāzūbdur bayram

   Hezārān ehl-i ʿışḳı maʿşūḳıyla rū-be-rū eyler
   Bir iki būseye vāsıṭa-i merġūbdur bayram

5. Rıżāda oldı İsmāʿīl bedeldür aña ḳoç ḳurbān
   Rıżā-yı Ḥaḳḳ içün İbrāhīme maṭlūbdur bayram

   Ṣafā-yāb oldı fi'l-cümle o dem ḫüccāc-ı beytu'llāh
   Tażarruʿ ḳıldılar Ḥaḳḳa [zihī] manṣūbdur bayram

---

398 Y 153[a]-153[b].

1 [Bayram; güneşin doğuşu gibi (doğan), gönlü çeken bir güzeldir. Bayram; gönlü çeken, ay şeklindeki güzellerle sevinçli ve güzeldir.]

2 [Bayram yılda iki defa gelir, üç dört gün misafir olur; çok eğlenmez, gider; mahçup, gönlü çeken bir güzeldir.]

3 ("cāẕib" kelimesi P'de, kafiye gereği "cāzūb" şekline sokulmuş olmalıdır.) [En yükseğinden en aşağısına, baştan ayağa kadar bütün âlem halkı ona hep kırmızı elbise hazırlar. Bayram şaşırıtıcı derecede caziptir.]

4 [Bayram, binlerce âşığı sevgilisiyle yüz yüze getirir; bir iki öpücük için rağbet edilen bir vasıtadır.]

5 [İsmail, (Allah'ın emrine) razı oldu; (böylece) koç, kurban olarak onun yerine verilmiştir. Bayram, Allah rızası için, İbrahim'e talep edilen şeydir.]

6 (P'de, ikinci mısraya eklenen kelimenin yeri boş bırakılmıştır.) [Kâbe'deki hacıların hepsi, o an sefa buldu; Allah'a yalvardı; bayram ne güzel (zamana) konmuştur.]

7. Yanumca Yūsufum yoḳ kim dü çeşmüm çāh-ı pür-ġamdur
Ḳan aġlar **Nakşī** gūyā mātem-i Yaʿḳūbdur bayram

Ve Lehu

399.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm şevketlü ʿadl-āyīn [ü] vālā-cāh ḫünkārum
Niẓāmü'l-ʿālem [ü] ġarrā be-nām āgāh ḫünkārum

Yüzüñden kesb ėdüp āfāḳ-ı ṣıdḳ ile ebed şefḳat
Duʿāñı vird [ü] eẕkār ėdeler her gāh ḫünkārum

3. Cihānda ʿömrümüz olduḳça devletle bize bī-ġam
Cenābuñ göstere taḫt üzre Mevlā şāh ḫünkārum

Muʿīnüñ Ḥaḳḳ olup dāʾim ėde aʿdālaruñ maḳhūr
Ne semte ʿazm ėderseñ Ḫıżr ola hem-rāh ḫünkārum

5. Budur her dem recāsı **Nakşī**-i muḫliṣ ṣenākāruñ
Seni mesʿūd-ı dāreyn eyleye Allāh ḫünkārum

---

7 [Yanımda Yûsuf'um yok, iki gözüm keder dolu (birer) kuyudur. Nakşî kan ağlar, bayram sanki Ya'kûb'un matemidir.]

399 Y 153[b].

1 [Benim ulu, adaleti âdet edinmiş, yüce makamlı sultanım! Âlemin düzeni olan, güzel namlı, anlayışlı sultanım!]

2 eẕkār: ezkār P. (İmla gereği değiştirildi.) [(Âlem), bağlılık ufuklarında senin (güneş) yüzünden ebediyen şefkat kazanıp duanı her an diline dolasın.]

3 taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Sultanım! Allah, dünyada ömrümüz oldukça bize bu talihle her an senin yüce (zatını) taht üstünde padişah olarak göstersin.]

4 [Sultanım! Allah daima yardımcın olup senin düşmanlarını kahretsin; hangi semte gitmeye niyetlenirsen Hızır sana yoldaş olsun.]

5 [Sultanım! Samimi dost olan övgücü Nakşî'nin isteği her an budur: Allah seni iki dünyada mutlu etsin.]

Ve Lehu

400.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Görinmez çeşm-i ʿuşşāḳa o şūḫ-ı dil-sitān bilmem
Perī nesli midür yoḫsa melek midür ʿıyān bilmem

Müsellem ḥüsn-ile mümtāze bir maḥbūb-ı ḫūbtermiş
ʿAceb memdūḥ-ı ʿālem şeh-levend ʿişve-künān bilmem

3. Ruḫ-ı pür-tāb-ı ḫurşīd-i dıraḫşānı ėder şevḳ-rīz
Ne burcuñ mihridür ol neyyir-i pertev-feşān bilmem

Ḫayāl ėtdüm enīs-efzā-yı şāh-ı şāhid-i nāzı
Hemān iḳbāl-şüd olmış cilve-baḫş ol mihrbān bilmem

5. İşitdüm ḫˇāhiş-i vuṣlat-ḳarīn-i bezm-i şevḳ olmış
Kimüñ ammā celīsidür ben ol rūḥ-ı revān bilmem

Nėce memdūḥ-ı ʿālem olmasun o şūḫ-ı behcet-zād
Ki hemvāre görinmez çeşm-i ġayra rāygān bilmem

---

400 Y 153[b]-154[a].

1 [Gönlü alan o şuh, âşıkların gözüne görünmez; peri soyundan mıdır, yoksa melek midir, açıkça bilmem.]

2 [O; güzelliğiyle seçkin, herkesçe beğenilen, çok güzel bir sevgiliymiş; acaba âlem tarafından övülen, boylu boslu, nazlı (biri) midir, bilmem.]

3 [Onun parlak güneş denen parıltı dolu yanağı şevk / ışık saçar; o ışık saçan güneş hangi burcun güneşidir, bilmem.]

4 [Nazlı sevgili denen padişahın dostluğunu artırmasını hayal ettim; o sevgili, (bu yüzden mi) hemen makamından gitmiş ve nazlanmış, bilmem.]

5 [Onun şevk meclisine kavuşmaya istekli olduğunu işittim; ama o akan ruh (sevgili) kimin sohbet arkadaşıdır, bilmem.]

6 [Sevinç doğuran o şuh, âlem tarafından nasıl övülmesin! Çünkü (kendi gözünden) başka göze hiçbir zaman çok görünmez, (aksini) bilmem.]

7. Baʿīd-i ġāṭır olmaz ḥāṣılı ġūy-gerde-i ʿışḳı
Derūn-ı **Naḳşī**-i zārdan baña ṣorsañ her ān bilmem

[Fī-Ḥarfi'n-Nūn]

401.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī ḥaḳḳ-ı faḫr-i ʿālem ü dīn-i mübīn
Eyle maḥşerde żaʿīf **Naḳşī**yi dūzaḫdan emīn

Ve Lehu

402.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ṣad āh kim ol sīm-beden şūḫ-ı şenümden
İşkeste-dil oldum ḫam-ı zülf-i resenümden

Ẓann ėtme felekde görinen mihr ile mehdür
Bir āh ile yaḳdum iki meşʿal dehenümden

---

7 [Kısacası onun aşkına alışmış olan, gönülden uzak olmaz; (ama) bana, inleyen Nakşî'nin gönlünü sorarsan hiç bilmem.]

401 Y 155[b].

1 [Allah'ım! Âlemin övüncü (Hz. Muhammed) ve İslam dini hakkı için zayıf Nakşî'yi cehennem (tehlikesinden) emniyette bulundur.]

402 Y 155[b].

1 [O gümüş bedenli, şen şuhumun (elinden) yüz kere ah! (Sevgilimin) ip gibi saçınının kıvrımlarından (dolayı) gönlüm kırıldı.]

2 [Gökte görünenleri güneşle ay zannetme; ağzımdan (çıkan) bir ahla, iki meşale yaktım.]

3. Āzāde ḳılup mā-ḥaṣalı kebg-ḫırāmum
Ḫamyāze-keş iken ben o ḫāṭır-şikenümden

Düşdüm ḳadem-i nāzına mānendī-i sāye
Ḳanlar ṣaçaraḳ merdümek-i girye-zenümden

5. Raḥm eyle dėdüm ḥālüme sulṭānum efendim
Az ḳaldı ki pervāz ėde cān murġı tenümden

Bir būse niyāz ėtdüm iki ḫāl-i ruḫından
Ṣad nāz ile gel al dėdi yüz dāne benümden

7. Ḳand-i leb-i laʿlin ṣorup emsem dėdüm ey şūḫ
Ṣorma ḳanıcaḳ em dėdi çāh-ı ẕeḳanumdan

Şevḳ-āver olursa n'ola reşk ile suḫan-dān
Bu naẓm-ı ḫoş-āyende-i ʿibret-figenümden

9. Yek naẓrada biñ naḳş alur erbāb-ı taṣavvur
Nakşī bu nev-iʿcāz-nümā tuḥfe fenümden

3, 4 [Kısacası ben, keklik salınışlımı serbest bırakıp, o gönül kırıcı (sevgilim konusunda) gevşek davranırken, gözyaşı döken iki göz bebeğimden kanlar saçrarak onun nazlı ayağına gölge gibi düştüm.]

5 ["Sultanım, efendim! Hâlime acı; gönül kuşunun elimden uçmasına az kaldı." dedim.]

6 [Onun yanağındaki iki benden, bir öpücük (almak için) yalvardım. Bin nazla "Gel, benimden yüz tane (öpücük) al." dedi.]

7 [Onun lal dudağının şekerini sorup "Emsem mi?" dedim. "Sorma, çene çukurumdan kanıncaya kadar em." dedi.]

8 [Sözden anlayanlar, ibret verici, hoşa giden bu şiirimi kıskanıp şevklenirse ne var!]

9 tuḥfe: tuḫfe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Hayal edenler; mucizeye benzer bu yeni eserim ve hoşa giden hünerimden bir bakışla bin (hayal) resmeder.]

Ve Lehu

403.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḳadrüm bilür ehl-i dil olan dānişümüzden
   Neydügini esrār-ı dil-i nālişümüzden

   Vāḳıf olamaz her büt-i nā-dān bu ne sırdur
   Dil-dār ile germiyyet [ü] ālāyişümüzden

3. Ṣanmañ ki gülüñ ʿ ışḳına bülbül ėder efġān
   ʿIşḳ dersin ėder ez-dil ü cān ḫˇāhişümüzden

   Pervāne baḳup şemʿe ėder cismini sūzān
   Bī-çāre hemān āteş-i cābālüşümüzden

5. Esrārumuz āyā nedür ey **Nakşī** suḫan-dān
   İdrāk ėder elbetde bizüm dānişümüzden

---

403 Y 155[b]-156[a].

1 [Gönül erbabı olan; inleyen gönlümüzün sırlarının ne olduğunu da bilgimizden (dolayı) değerimizi de bilir.]

2 [Her bilgisiz put; gönlü bağlayan sevgiliyle olan hararetli ve gösterişli (ilişkimizi), bunun nasıl bir sır olduğunu anlayamaz.]

3 [Bülbül, gülün aşkına feryat eder sanma; bizim (sevgiliyi) isteyişimizi (görüp) gönül ve candan, aşk dersine çalışır.]

4 ("cāblūs" kelimesi, "cābālüş" şekline sokulmuş olabilir.) [Pervane, yaltaklanma ateşimizden (dolayı) muma bakıp bedenini çaresizce hemen yakar.]

5 [Ey Nakşî! Sözden anlayanlar, sırlarımızın ne olduğunu elbette bizim bilgimizden anlar.]

Ve Lehu

404.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿĀşıḳa maʿşūḳ olan ḥüsnine maġrūr olmasun
   Dil-berinden kimseler ben gibi mehcūr olmasun

   Olıcaḳ dil-ber Süleymān-kevkebe şūḫ-ı cihān
   ʿAşıḳ-ı şermende yanınca nėce mūr olmasun

3. Cevr-i dil-ber māye-i naḳd-ı ḥayātumdur benüm
   Līk aġyār cevrine dil nėce meksūr olmasun

   ʿÖmrüm olduḳça niyāzum bu-durur Ḥaḳdan müdām
   Dūr ėden yārdan beni ʿömrinde mesrūr olmasun

5. ʿĀşıḳı maʿşūḳdan maʿşūḳı ʿāşıḳdan cüdā
   Ėtme yā Rab ḳıl kerem kim **Naḳşī** maġdūr olmasun

---

404 Y 156[a].

1 [Âşığın sevdiği, güzelliğiyle gururlanmasın; kimseler, gönül alan sevgilisinden benim gibi ayrı kalmasın.]

2 [Gönül alan sevgili, Süleyman talihli bir dünya güzeli şuh olunca utangaç âşık, onun yanında nasıl karınca olmasın?]

3 [Sevgilin eziyeti, benim hayat nakdimin sermayesidir; ama gönül, rakibin eziyetinden nasıl kırılmasın?]

4 [Ömrüm oldukça, Allah'a yalvarışım daima budur: Beni sevgiliden uzaklaştıran, ömrünce mutlu olmasın.]

5 [Ya Rabbi! Cömertlik et; âşığı sevilenden, sevileni de âşıktan ayırma ki Nakşî mağdur olmasın.]

Ve Lehu

405.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir būse diler dil güzelüm vėr memelerden
   Gül-rūy zekātın kerem ėt vėr memelerden

   Ey ḳaşı kemānum yeter ol nāvek-i cevrüñ
   Ḫūn eylemeden cismümi gül vėr memelerden

3. Çek tīġ miyānumdan eger ḳatl ise maḳṣūd
   Ṭıfl-ı dile luṭf eyle ḫaber vėr memelerden

   Aġyāra ten-i sīmini teslīm ėdüp ey yār
   Bāʿiṣ nedür āyā baña el vėrmemelerden

5. Ḳaş çatma gözüñ süzme ʿabeṣdür dile raḥm ėt
   Zer sīm ise maṭlūb eger al vėr memelerden

   Bir būse içün vechi nedür **Nakşī**ye ey şūḫ
   Bīhūde ʿitāb eylemeden vėrmemelerden

---

405 Y 156[a]. (156[a]nın sonundaki "Ve Lehu" ifadesinden sonra gelen 406. şiir, 156[b]ye yazılmış ve 156[b]de şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Güzelim! Gönül bir öpücük diler, (onu) memelerden ver; cömert davran da gül yüzünün zekâtını memelerden ver.]

2 [Ey yay kaşlım, yeter! O eziyet okun, bedenimi kan etmeden memelerden gül ver.]

3 [Eğer kasdın (beni) katletmekse belimden kılıcı çek; (yeter ki) lütfet de gönül denen cocuğa memelerden haber ver.]

4 [Ey sevgili! Rakibe kendi gümüş bedenini teslim edip bana el vermemelerin sebebi acaba nedir?]

5 [Kaş çatma, gözünü süzme, bunlar boştur! Gönle merhamet et; eğer istediğin altın ve gümüşse al da memelerden ver.]

6 [Ey şuh! Nakşî'yi, bir öpücük için boş yere azarlamanın ve (istediğini) vermemelerin sebebi nedir?]

Ve Lehu

406.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Āh kim naḳd-i dili yaġmāladı bir nev-cüvān
   Merdüm-i çeşmüm niṣār-ı eşk-i ḥasretdür hemān

   Kevkeb-i baḫtum ḥayıf kim nā-müsāʿid fehm ėdüp
   Sāyeveş düşdüm dü-pāy-ı yāra ḳıldum el-emān

3. Evc-i istiġnāya māʾil bir hümā-pervāzesin
   Zīr ʿuşşāḳa olur elbet viṣālüñ rīsmān

   Ġabġab-ı sībüñe ḥayfā ėrmedi bir kez elüm
   Böyle ṣaḳınmaḳ nedür yėrmiyem ey şūḫ-ı cihān

5. Naẓm-ı pākin Nakşiyā neşr oldı ṣaḥn-ı ʿāleme
   Ḥaḳ dėmişler *rāḥatü'l-insān fī-ḥıfẓi'l-lisān*

---

406 Y 156[b].

1 [Ah! Bir genç, gönül nakdini yağmaladı; şimdi gözbebeğim, hasret gözyaşını saçmaktadır.]

2 [Eyvah! Bahtımın yıldızının müsait olmadığını anlayıp sevgilinin iki ayağına düştüm, "Aman!" dedim.]

3 [Tokgözlülüğün doruğuna eğilimli bir hüma uçuşlusun; aşağıda bulunan âşık için, sana kavuşmak elbette bir halat olur.]

4 [Ey dünya güzeli şuh yazık! Çene altı denen elmana, elim bir kez bile erişmedi; onu böyle sakınmak da nedir, (yani) yer miyim?]

5 [Ey Nakşî! Senin temiz şiirin, âlemin meydanına yayıldı; bunu doğru demişler: "İnsanın rahatı, dilini muhafaza etmesindedir."]

Ve Lehu

407.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bi-ḥamdi'llāh ki ḳılmış Ḥaḳ beni ḥāl ehli silkinden
   Zihī āzādeyem ġamdan olup āsūde-dil kīnden

   Hemīşe şādmānam cilve vü nāz [u] niyāz ile
   Cefā ṣandum bu ʿışḳı pür-ṣafā bilmezdüm ilkinden

3. Nedāmetdür verāsı devlet ile müfteḫir olma
   Nėçe Dārā-ḥaşem dūr oldı zīrā göçdi mülkinden

   Geçen ālāmuñı şevḳ bilme fikr ėt kāruñ encāmuñ
   Hele mīzān-ı ʿaḳla ur aġır mı gör bu yılkinden

5. Bu pend-āmīz penc-beytüñ görüp dil-teşnegān dėr kim
   Hezārān āferīn **Nakşī** zülāl aḳıtdı kilkinden

---

407 Y 156[b].

1 [Allah'a hamdolsun çünkü beni hâl erbabının yoluna sokmuş. Ne hoş! Kine (bulaşmadığından) gönlüm rahat, kederden kurtulmuşum.]

2 [İlk önce bu aşkı eziyet sandım, onun sevinç dolu olduğunu bilmezdim. (Şimdi) cilve, naz ve yalvarmayla daima mutluyum.]

3 [Devletle övünme, ardından pişmanlık gelir; çünkü Dârâ gibi ulu nicesi devletinden uzaklaşıp göçtü.]

4 [Geçen kederlerini, şevk bilme; işin sonun düşün. Hele (onları) akıl tartısına bir koy da bu yılkinden ağır mı, gör!]

5 [Gönlü susuz kalmışlar, senin nasihat taşıyan bu beş beytini görüp "Binlerce âferin! Nakşî, kaleminden tatlı su akıttı." der.]

Ve Lehu

408.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Revā mı cām-ı laʿlüñ dil-berā aġyāra demlensün
   Dil-i ʿāşıḳ gibi yüz vėrme ki bir pāre ġamlansun

   Şehā bir şeh-süvār-ı mülk-i nāz u heft-kişversüñ
   Yüzüñ göster biraz ʿuşşāḳ-ı dil-zāra keremlensün

3. Ġażabnāk ol raḳībāna raḥim ḳıl derdmendāna
   Bilüp ḥaddin o segler bārī bir pāre elemlensün

   Sözüm [re]dd ėtme luṭf ėt cā-be-cā bu vecḥ-ile nāz ėt
   Görüp kec vażʿın ol ḫāʾin [ü] ġaddāre veremlensün

5. Ümīd-i būse ile dāne ḫālin gördi vechinden
   ʿAṭā ḳıl **Nakşī**ye murġ-ı dil-i āvāre yemlensün

---

408 Y 156[b]-157[a].

1 [Ey gönül alan sevgili! Lal (dudağının) kadehinden, rakiplerin demlenmesi yaraşır mı? Onlara da âşığın gönlü gibi yüz verme ki pir parça kederlensinler.]

2 [Ey padişah! Naz ülkesinin ve yedi memleketin usta binicisi sensin; gönlü inleyen âşığa, yüzünü biraz göster de cömertlik görsün.]

3 [Rakiplere öfkelen, dertlilere merhamet et; o köpekler, bari haddini bilip bir parça kederlensin.]

4 [Sözümü geri çevirme, lütfet; yer yer bu tarzda nazlan; o hain ve gaddar, senin ters davranışlarını görüp veremlensin.]

5 [Nakşî'ye lütfet, öpücük ümidiyle senin yüzündeki ben tanesini gördü; avare gönül kuşu (ondan) yemlensin.]

Ve Lehu

409.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey benüm şūḫ-edā şāh-levendümsin sen
   Gülbün-i bāġ-ı vefā serv-i bülendümsin sen

   Ṭarz [u] eṭvārı müsellem ruḫı pür-tāb ẓarīf
   Cilvesi nāzı güzel ʿişve-pesendümsin sen

3. Ḥarekātı sekenātı gülişi söyleyişi
   Revişi cünbişi ḫoş ḥūrī-menendümsin sen

   Yāl ü bāline olur serv-i revān üftāde
   Ḥüsn-i ḫulḳ ile be-nām u leb-i kandümsin sen

5. Nakşiye naẓra-i ruḫsāruñ olur naḳd-i ḥayāt
   ʿÖmrümüñ mā-ḥaṣalı cānum efendimsin sen

---

409 Y 157[a].

1 [Ey şuh tavırlı! Sen benim boylu boslu güzelimsin; sen vefa bağının gül fidanısın, uzun selvimsin.]

2 [Tarz ve tavırları beğenilen, yanağı çok parlak bir zarifsin; sen cilvesi nazı güzel, nazı beğenilen (sevgilimsin).]

3 [Sen hareketleri, duruşu, gülüşü, söyleyişi, yürüyüşü, kımıldanışı hoş olan, huriye benzeyenimsin.]

4 ḫüsn-i: ḫüsn ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Senin boyuna bosuna, salınan selvi bile tutulur; sen yaratılış güzelliğiyle namlı, şeker dudaklımsın.]

5 [Senin yüzüne bakmak Nakşî'ye hayat sermayesi olur; sen ömrümün neticesi, canım, efendimsin.]

Ve Lehu

410.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Gel ey ḫurşīd-ṭalʿat bezmgāha māha daġ olsun
   Ḳızarsun tāb-ı meyden gül-ʿiẕāruñ reşk-i bāġ olsun

   Tıräş ėt ḫaṭṭuñı cānā serüñde kākülüñ ṭursun
   Ḳırılsa leşker-i ḫaṭ ġam degül serdār saġ olsun

3. Görüp şemʿ-i ruḫın aldum fetīli ʿışḳ ile par par
   Ḳo dil pervāneveş yansun yaḳılsun bir çerāġ olsun

   O rütbe yaḳdı yandırdı beni dil-sūz fürḳatle
   Çerāġ ėtdi o meh-rū güyiyā kim yüzi aġ olsun

5. Dil-i **Nakşī** esīr-i zülf-i yār olmış geçüp serden
   ʿAceb sevdādur ol dōstlar başından hep ıraġ olsun

---

410 Y 157[a].

1 gül-ʿiẕāruñ: gül-ʿizāruñ P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey güneş yüzlü! Meclise gel de ay yaralansın; gül yanağın, şarabın parlaklığıyla kızarsın da bahçeyi kıskandırsın.]

2 [Ey can! Ayva tüylerini tıraş et, başında kâkülün dursun; ayva tüyleri denen ordu kırılsa da gam değil, kumandan sağ olsun!]

3 [Senin yanağının mumunu görüp fitili aldım; bırak gönül, aşkla pervane gibi parıl parıl yansın yakılsın, bir mum / alev olsun.]

4 [O ay yüzlü, beni yürek yakan ayrılıkla o derece yaktı ve yandırdı ki sanki muma döndürdü, yüzü ak olsun.]

5 [Nakşî'nin gönlü, başından vazgeçip sevgilinin saçına esir olmuş; o acayip bir sevdadır, dostlar başından hep uzak olsun.]

Ve Lehu

411.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey perī dehri ara bir daḫı bul bencileyin
   Var mı ʿuşşāḳda saña cān ile ḳul bencileyin

   İnkisār ėtmem ey āfet saña Ḥaḳdan dilerem
   Sen gibi bir perī ġaddāra urul bencileyin

3. Düş olup ġayret-i cāhiyye-i cāngāha
   Bulasın ėtdügüñ ey şūḫ-ı fużūl bencileyin

   Sen ne güne beni mehcūr-ı viṣāl ėtdüñ ise
   Bāb-ı yārdan gün ola sen de ḳoġul bencileyin

5. Nakşīye eyledügüñ mültefitāsā her bār
   ʿAn-ḳarīb sen de hemān öylece bul bencileyin

---

411 Y 157[a]-157[b].

1 [Ey peri! Dünyayı ara da benim gibisini bul; âşıklar arasında sana benim gibi, candan kul olan var mı?]

2 [Ey afet! Sana beddua etmem (ama) kendin gibi gaddar bir periye benim gibi vurulmanı Allah'tan dilerim.]

3 [Ey haddini aşan padişah! Canevinden, açık bir kıskançlığa düşüp benim gibi ettiğini bulasın.]

4 [Sen beni kendine kavuşmaktan ne şekilde uzaklaştırdınsa bir gün sen de sevgilinin kapısından benim gibi (o şekilde) kovul.]

5 [Sen de yakında (hatta) hemen, Nakşî'ye daima gösterdiğin güleryüz kadarını, benim gibi öylece bul!]

Ve Lehu

412.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bugün sāḥa-i ʿışḳ içre çü nām-ı Düldül aldum ben
   Çün esb-i ṭabʿ-ı eşbāhdan ḳoşuda öñdül aldum ben

   Hezārāsā zebān-ı ḫˇāhişüm eşrāf-ı şevḳ ėdüp
   O şūḫı bezm-i ḫūbān içre bir deste gül aldum ben

3. Meşām-ı cāna müşg-efzā-yı şevḳın ol perī-zāduñ
   Giriftār oldum ammā tār-ı zülfüñ sünbül aldum ben

   Çeleng-i ʿışḳuñı baş üzre serġūş eyledüm zāhid
   Ser-i bī-ḳayduma ẓann ėtme derd-i müşkül aldum ben

5. Suḫan-dān içre gülzār-ı cemālüm vaṣfına ḥaḳḳa
   Dėmiş ol nev-resīdem **Nakşī** gibi bülbül aldum ben

---

412 Y 157[b].

1 [Ben bugün aşk sahasında Düldül namını aldım; çünkü ben koşuda, benzerlerimin mizaç atından ödül aldım.]

2 [Ben, bülbül gibi, isteyen dilimi aşkta ileri gelenlerden kılıp o şuhu, güzeller meclisinde bir deste gül (gibi) aldım.]

3 [Ben, o periden doğma güzelin misk artıran şevkini canın burnuna (çekmeye) tutkun oldum; ama onun saçının telini sünbül (diye) aldım.]

4 [Ey kaba sofu! Ben onun aşk çelengini, başıma sorguç (başlık süsü) yaptım; kayıtsız başıma, çetin bir dert aldığımı zannetme.]

5 gülzārı: gülẕārı P. (İmla gereği değiştirildi.) [O yeni yetişmiş (sevgilim) "Doğrusu, ben güzelliğimin gül bahçesini övmek için, sözden anlayanlar arasından Nakşî gibi bir bülbül aldım." demiş.]

Ve Lehu

413.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Çeşm-i siyehüñ ʿāşıḳ-ı mestāna süzilsün
   Mānend-i müje ehl-i bezim şevḳa düzilsün

   Dil-beste iken ṭurre-i gīsüñla efendim
   Lāyıḳ mı ebed rişte-i dil ġamla üzilsün

3. Aġyār-ı seg-i saḫt-dile ey perī-zādum
   Yüz vėrme der-i ġamda müdām ṭurma büzilsün

   Gel gāne-i āġūş-ı dil-i ʿāşıḳa luṭf ėt
   Ġam ʿumdeleri dest-i viṣālüñle çözilsün

5. Cevr eyleme Nakşīye ėdüp ġayrıya ʿişve
   Çeşm-i siyehüñ ʿāşıḳ-ı mestāna süzilsün

---

413 Y 157[b].

1 [Siyah gözün, sarhoş âşıklara süzülsün; meclistekiler, kirpikler gibi düzene sokulsun.]

2 [Efendim! Senin saçının lülesine gönül bağlamışken gönül ipinin/bağının üzüntüyle ebediyen kopması yaraşır mı?]

3 [Ey periden doğma güzelim! Katı gönüllü bir köpek olan rakibe yüz verme ki keder kapısında daima durmaktan büzülsün.]

4 [Lütfet de âşığın gönül kucağına gel; keder düğümleri, sana kavuşmanın eliyle çözülsün.]

5 [Başkalarına cilvelenip Nakşî'ye eziyet etme; siyah gözün, sarhoş âşıklara süzülsün.]

Ve Lehu

414.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Benüm sen ey meh-i nev hāle-i āġūş-ı zībümsin
   Enīs-i rūḥ-baḫş [u] māye-i cān [u] ḥabībümsin

   N'içün böyle remīde olmaḳ āyā bendeden bilmem
   Ki zīrā dem-be-dem ārām-ı fikr-i bī-şikībümsin

3. Şerār-ı ʿışḳ-ıla par par yaḳup hecr odına cismüm
   Derūnum sūziş-efzā eyleyen kān-ı lehībümsin

   Meded cānā āzād ėt kemterüñ ġam ıżṭırābından
   ʿAẕāb [u] cevr ile zīrā benüm sırr-ı ʿacībümsin

5. Dėdi ol şemʿ-i ḥüsnüm gülşen-i ʿışḳuma sen **Naḳşī**
   Yanar pervānesin hem vaṣfuma bir ʿandelībümsin

---

414 Y 157[b]-158[a].

1 [Ey yeni ay! Sen benim kucak denen halemin süsüsün; ruh bahşeden dostumsun, canımın cevheri ve sevgilimsin.]

2 [Bu köleden böyle ürkmek acaba nedendir? Çünkü daima, sabırsız düşüncemin huzurusun.]

3 [Bedenimi aşkın kıvılcımlarıyla ayrılık ateşinde parıl parıl yakan, gönlümün yanışını artıran alev ocağımsın.]

4 [Ey can, yardım et! Bu hakirini kaygı ızdırabından kurtar; çünkü azap ve eziyetinle benim acayip bir sırrımsın.]

5 [O güzellik mumum "Ey Nakşî! Sen hem aşkımın gül bahçesi için yanan bir pervanem hem de övgüm için bir bülbülümsün." dedi.]

Ve Lehu

415.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Nāz ile gördüm bugün ol dil-pesendümdür gelen
   Ḥüsn-ile mümtāz-ı ḫūbān şeh-levendümdür gelen

   N'ola ʿışḳı bābına ḳılsam dili ben pāsbān
   Kim hezārı şevḳ[ın]a ol deste-bendümdür gelen

3. Nālişüm gūş eyleyüp yaʿnī tesellī vėrmege
   Ṭūṭī-i ḥalbet-fezā bir laʿl-i kandümdür gelen

   Ḳumrī gögsi bir ḳabā-yı cānfes ʿīdiyye geyüp
   ʿÖmrümüñ ser-māyesi cānum efendimdür gelen

5. Ḥışn-ı sengīn-ṭabʿ-ı **Nakşī**den o şūḫ-ı fitne-cū
   Āl ile dil almaġa zülf-i kemendümdür gelen

---

415 Y 158[a].

1 [Bugün gönlümün beğendiği o (sevgilinin), nazla geldiğini gördüm; bu gelen, güzelliğiyle güzeller arasında seçkin olan, boylu boslu güzelimdir.]

2 [Bu gönlü, onun aşkının kapsısına bekçi kılsam ne var! Çünkü bu gelen, bülbülünün şevki için demet şeklinde bağlanmış (gülümdür).]

3 [Yani inleyişimi duyup teselli vermek için gelen; lal (dudağı) şeker olan, süt sağan bir papağanımdır.]

4 [Kumru göğsüne canfes (kumaştan), bayramlık bir kaftan giymiş (hâlde) gelen; ömrümün sermayesi, canım, efendimdir.]

5 [Nakşî'nin taş mizacının kalesinden hile ile gönül almaya gelen; kement saçlı, kargaşa arayan o şuhtur.]

Ve Lehu

416.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şehā vādī-i ḥayretde göñül ʿışḳuñ revālansun
   Ġamuñla künc-i fürḳatde nėçe bir inzivālansun

   Tenüm nār-ı ġamuñ sūzān kerem ḳıl ėtmeden biryān
   Kebūterveş ėdüp cevlān revā mı dil ḥavālansun

3. Ne lāyıḳ ey perī ser-keş derūnum ola pür-āteş
   Ruḫuñ şevḳıyla bülbülveş göñül murġı hevālansun

   Şafā bezminde ey āfet bulasuñ dem-be-dem ʿizzet
   Miṣāl-i ʿārıżuñ [luṭf ėt] açılsun dil ṣafālansun

5. Senüñ'çün oldı āvāre teraḥḥum eyle bir pāre
   Ṭabībüm **Naḳşī** bīmāra lebüñ emdür devālansun

---

416 Y 158[a].

1 (P'de "vādī" kelimesindeki elif, yanlışlıkla dâldan sonra yazılmıştır.) [Ey padişah! Gönül, (artık) hayret vadisinde aşkına layık olsun. O, senin kederinle ayrılık köşesinde daha ne kadar inzivaya çekilsin?]

2 [Senin keder ateşin, tenimi yakıp kebap etmeden cömert davran! Bu gönlün, güvercin gibi gezip dolaşarak havalanması yaraşır mı?]

3 [Ey dikbaşlı peri! Gönlümün ateş dolması, gönül kuşunun senin yanağının şevkiyle tutkun olması / havalanması layık mıdır!]

4 [Ey afet! Sefa meclisinde daima itibar göresin; lütfet de gönül yanağın gibi açılsın, sefa bulsun.]

5 ("eyle" P'de "ايلكه"şeklinde yazılmıştır. // "Emdir" kelimesi, "emdir" ve "ilaçtır" anlamlarına gelecek şekilde îhâmlı kullanılmıştır.) [Ey tabibim! Hasta Nakşî'ye dudağını emdir de deva bulsun; o senin için avare oldu, (ona) bir parça merhamet et.]

[Ve Lehu]

417.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ey pādişeh-i ʿālem [ü] dād-āver-i gerdūn
   Hemvāre İlāh devlet ü ʿömrüñ ḳıla efzūn

   Ḳılduñ zihī bergeşte Teberdār Ocaġın sen
   Ḥaḳḳā ki cihān ḫalḳını ḳılduñ ḳamu memnūn

3. Sen ʿāleme ʿadl ile ger olduḳça şeref-rīz
   Baḫtuñ ḳavī uġruñ açıḳ ḳadrüñ bihīn olsun

   Her dem ḳılıcın keskin ėdüp naṣr-ıla Bārī
   Düşmenlerüñi ḫaşyet ile eyleye maḥzūn

5. Her bir şebüñ Allāh ėdüp ḳadre mübeddel
   Her bir günüñi eyleye bir ʿīd-i hümāyūn

---

417 Y 158[b].

1 [Ey dünyaya adalet getiren, âlem padişahı! Allah senin devlet ve ömrünü daima uzatsın.]

2 [Sen, Teberdâr (Baltalı Yeniçeriler) Ocağı'nı ne güzel tersine çevridin; doğrusu dünya halkının tamamını memnun ettin.]

3 [Sen, âleme adaletle şeref saçtıkça bahtın sağlam, yolun açık, değerin de seçkin olsun.]

4 [Allah, yardımıyla senin kılıcını her an keskinleştirip düşmanlarını korkuyla hüzünlendirsin.]

5 [Allah senin her geceni Kadir (Gecesi'ne) bedel kılıp her gününü mübarek bir bayram etsin.]

Ve Lehu

418.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bizi leb-rīz-i cām-ı mest-i ʿışḳ ėden güzelsin sen
   Enīs-i bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣum olan bī-bedelsin sen

   Ėden böyle beni bī-tāb-ı ḥayret vaṣl-ı şūḫuñla
   Girībān-çāk dāmen-der-miyān [u] pür-melelsin sen

3. Rüsūm-ı ʿişveyi tekmīl ėdüp her vech-ile cānā
   Güzeller içre şimdi ḥüsn-ile meşhūr meṣelsin sen

   Her eṭvāruñ ḫoş-āyende melīḥdür ʿişve-cūlıḳda
   Netīce bir müsellem şūḫ-meşreb ince belsin sen

5. Dil-i Nakşīyi dām-ı zülfüñe bend eyleyüp āḫir
   Şeb ü rūz aġladup güldirmeyen ġaddār güzelsin sen

---

418 Y 158[b].

1 [Sen bizi aşk sarhoşu olarak taşacak kadar dolmuş bir kadehe çevirensin. Sen haslar hası denen meclisde arkadaşım olan benzersiz (güzelsin).]

2 [Sen, o şuh kavuşmanla beni hayretten böyle güçsüz düşmüş, yakası yırtık, eteği belinde (amade) ve usanç dolu bir hâle getirensin.]

3 [Ey can! Sen, naz usullerini her şekilde tamamlayıp şimdi güzeller arasında güzelliğiyle meşhur ve atasözü olansın.]

4 [Her tavrın beğenilmiştir ve naz arayışındayken de güzeldir; sonuçta sen herkesçe beğenilmiş, şuh mizaçlı bir ince bellisin.]

5 [Sen sonunda Nakşî'nin gönlünü saçının tuzağına bağlayan, onu gece gündüz ağlatıp güldürmeyen gaddar güzelsin.]

Ve Lehu

419.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Benüm rāġıb celīs-i müncer-i bezmiyyetüm sensin
   Vezīr-i kām-baḫş [u] ḫayr-ḫˇāh-ı devletüm sensin

   Nėce mühr-i hümāyūnumveş aʿlā ḳılmayam ḳadrüñ
   Ki her vech ile memdūḥ-ı derūn-ı raġbetüm sensin

3. Ser-ā-pā reˀy [ü] tedbīrüñle ṣad-ḥamd-ı Ḫudā ḥālā
   Niẓām-efzā-yı ʿadl-ārā-yı mülk [ü] milletüm sensin

   Derūnuñda olan mühr-i şerīfüm gibi rıfḳ ile
   Benüm el-ḥaḳ hemīşe dād-dih [ü] emniyyetüm sensin

5. Hemān Allāh yüzüñ aḳ alnuñ açıḳ ėde devletle
   Fürūġ-ı ẕātuña çün mihr-i şān [u] ʿizzetüm sensin

---

419 Y 158[b]-159[a].

1 [Ey Râgıb! Benim meclise çekilip sürüklenen sohbet arkadaşım sensin; isteneni bahşeden, devletin hayrını isteyen vezirim sensin.]

2 [Senin değerini nasıl mübarek / padişahlık mührüm gibi çok yüce saymamayım! Çünkü rağbet eden gönlümün her vesileyle övdüğü sensin.]

3 [Allah'a yüz kere hamdolsun ki hâlâ görüş ve tedbirinle baştan ayağa kadar devlet ve milletimi adaletle süsleyen, düzeni artıran sensin.]

4 [Doğrusu senin gönlünde bulunan şerefli mührüm gibi, benim nezaketle daima adalet verenim ve emniyetim sensin.]

5 ẕātuña: zātuña P. (İmla gereği değiştirildi.) [Allah böylece, devletle yüzünü ak, alnını açık etsin; çünkü kendini ışıldatan, şan ve şeref güneşim sensin.]

Ve Lehu

420.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes̲ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Gel ey ḥadīḳa-i nev-naḫl-i ʿişve ġonçe-femüm
   Hezār şevḳ ile oldum fütāde ʿışḳuña ben

   Şemīm [ü] nükhetüñ ėtdi muʿaṭṭar enf-i dilüm
   Ḥayāt-ı tāze ṣafā buldı sīnem ol būdan

3. Rıżā-yı ʿışḳuma oldı o rütbe ʿişve-nümā
   Hemīşe tā ola rāżī cenāb-ı Ḥaḳ senden

   Baña olur mı ʿaceb yek şebe naṣīb olmaḳ
   Senüñle ey perī bir cāme-ḫˇābda cilve-figen

5. Dėr ehl-i fen suḫanum ceẕbe-i bütān idügin
   Derūn-ı **Naḳşī**ye mevḳūfdur bu nādire fen

---

420 Y 159[a]. (159[a]nın sağ sütununun sonuna "Ve Lehu" başlığı yazılmıştır; başlıktan sonra gelen 421. şiir ise 159[a]nın sol sütününa yazılmış, şiirin başına "Ve Lehu" şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Ey nazın yeni fidanının bahçesi, gonca ağızlım gel! Ben senin aşkına bin şevkle düştüm.]

2 [Senin güzel kokuların dilin burnunu ıtırlandırdı; yüreğim, o kokudan sefa ve taze hayat buldu.]

3 [Aşkımına rıza göstermek (konusunda) o derece nazlandın ki yüce Allah senden daima razı olsun.]

4 [Ey peri! Acaba bana bir gece seninle bir yatakta cilveleşmek nasip olur mu?]

5 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Hüner sahipleri, sözümde putlara (benzeyen sevgililerin) çekiciliğinden doğan bir coşkunluk olduğunu söyler. Bu az bulunur hüner, Nakşî'nin gönlüne aittir.]

Ve Lehu

421.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

Mefʿūlü Feʿūlün

- - . / . - -

1. Muṭrib dil-i ʿuşşāḳa muvāfıḳ naġam eyle
   Şevḳ-baḫş ola her ān

   Mızrāb-ı füsūnsāz ile gel defʿ-i ġam eyle
   Rıfḳ ėt baña şāyān

2. Nāzuñ baña hemvāre gel ey ġonçe-fem eyle
   Kim ez-dil ü ez-cān

   Cān-baḫş olur ol rütbe muḥaṣṣal sitem eyle
   Ben rāżiyem el-ān

3. Ben bendeligüm ḫidmet-i ʿışḳuñda ey āfet
   Ḳıldum dile maḫṣūṣ

   İster baña sen cevr ü sitem dem-be-dem eyle
   Nāz ile kemā-kān

---

421 Y 159[a]. (159[a]nın sonundaki “Ve Lehu” başlığından sonra gelen 422. şiir, 159[b]ye yazılmış ve 159[b]de şiirin başına “Ve Lehu” şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Ey çalgıcı! Âşıkların gönlüne uygun bir nağme yay ki her an şevk bahşetsin. Gel, büyüleyici mızrapla kederi ortadan kaldır, bana layık olan nezaketi göster.]

2 [Ey gonca ağızlı! Gel bana daima nazlan; çünkü gönül ve candan (bilirim ki nazın) can bahşeder. Kısacası (bir) o kadar da sitem et, şu an ben (buna) razıyım.]

3 [Ey afet! Ben senin aşkının hizmetinde olan köleliği, bu gönle mahsus kıldım; istersen bana eskisi gibi, nazla devamlı eziyet ve sitem et.]

4. Dil-ḫaste-i ʿışḳuñ olalı bu dil-i meyyāl
Bī-tāb [u] tüvāndur

Mānend-i ṭabīb derdine vaṣluñla em eyle
Şāyed bula dermān

5. Gel ṣaḥn-ı ṣafāya gül açıl ḫande-nümā ol
Gül-būs-ı ruḫuñla

Aġlar gözümi güldür efendim kerem eyle
Reşk ėde hezārān

6. Ben naḳd-i sirişküm dökeyüm çeşm-i emelden
Bir bir ėdüp işrāb

Sen kilk-i maḥabbetle ḥisāb ėt raḳam eyle
Ḥālüm ola āyān

7. Pür-ḫūn dü-çeşmüm saña laʿlīn devātdur
Ser-defter-i ʿışḳa

Yaz **Naḳşī** kuluñ medd-i niyāzın ḳalem eyle
Ey ḫusrev-i ḫūbān

---

4 [Bu eğilimli gönül, senin aşkınla hasta olduğundan beri bitkin ve güçsüzdür; onun derdine tabip gibi ilaç bul, belki derman bulur.]

5 [Efendim! Sefa meydanına gel, gül, açıl; gül öpüşlü yanağınla gülücükler göster. Cömert davran da ağlayan gözümü güldür, bülbüller (beni) kıskansın.]

6 ("ʿayān" kelimesi "āyān" şekline sokulmuş olabilir.) [Ben bir bir imada bulunup emel gözünden gözyaşı nakdimi dökeyim; sen, onları aşk kalemiyle hesapla ve yaz, hâlim açığa çıksın.]

7 [Ey güzeller sultanı! Kanla dolu iki gözüm sana aşk defterinin başlığı için kırmızı "divit"tir. Yaz, Nakşî denen kulun yalvarışı uzatmasını kaleme al.]

Ve Lehu

422.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿIşḳa gönlüm eyleyen şevḳ-ı maḥabbet sen misin
ʿĀlemüñ ḥüsnine cān vėrdügi āfet sen misin

Dil-berā ėden beni bī-tāb [u] ṭāḳat sen misin
Siḥr-i zülfüñle ḳılan dil-bend-i miḥnet sen misin

3. Günde biñ nāz ile ʿuşşāḳa ėdüp vaʿd-i viṣāl
Vaḳt-i furṣatda ėden kec vażʿ [u] himmet sen misin

Bezm-i zīb-efzā-yı ārāmgāh-ı bendüñ var iken
Ḫāne-i aġyārda maḫfī ėden ʿişret sen misin

5. Ṭoġrı söyle **Nakşī**-i nā-kāmı redd-i vaṣl-ıla
Eyleyen aġyāra luṭf-ı ʿizz ü rifʿat sen misin

---

422 Y 159[b].

1 [Gönlümde aşka (karşı) sevgi isteği uyandıran sen misin? Âlemin, güzelliği için can verdiği afet sen misin?]

2 [Ey gönül alan sevgili! Beni bitkin ve güçsüz eden sen misin? Saçının sihriyle, gönlümü sıkıntıya bağlayan sen misin?]

3 [Günde bin nazla, âşıklara kavuşma vadedip fırsat vaktinde, ters (yönde) davranan ve çabalayan sen misin?]

4 [Bağlı olduğun, dinleme yeri olan, süsü artıran bir meclisin varken rakiplerin evinde gizlice eğlenen sen misin?]

5 [Doğru söyle! İsteklerine erişememiş Nakşî'ye kavuşmayı reddedip rakiplere saygı ve yüceltmeyle lütfeden sen misin?]

Ve Lehu

423.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm sen ey perī-zād ʿişve-ġīz-i dil-sitānumsın
   Celīs ü ġam-güsār [u] māye-i ārām-ı cānumsın

   Ne rütbe seng-i cevrüñle vücūdum daġ daġ ėtseñ
   Yine derdüme em-rīz ü ṭabīb-i cāvidānumsın

3. Nėce ben ʿabd [u] memlūk olmayam vādī-i şevḳuñda
   Nümā-pīrā-yı zīb-efzā-yı sāmān [u] gümānumsın

   Ölince ġātem-i ʿışḳuñ n'ola ger ḥırz-ı cān ėtsem
   Nigīn-i faṣṣ-ı cān-ı ḳalb-i pāḳümde nihānumsın

5. Fidā bir mūyuña **Nakşī** gibi biñ mübtelā olsun
   Ki zīrā sen benüm ġāṭır-nevāz-ı ʿışḳa şānumsın

---

423 Y 159[b].

1 [Ey periden doğma güzel! Sen benim gönül alıcı nazlımsın; sohbet arkadaşım, dert ortağım ve ruh dinlendiren cevherimsin.]

2 [Vücudumu eziyet taşınla ne derece yara yara etsen de derdime yine ebediyen tabipsin ve ilaç saçansın.]

3 [Ben senin şevk vadinde nasıl kul köle olmayayım? Huzur ve şüphemi süsleyen, gösterişle donatan (sevgilimsin).]

4 [Ben ölünce senin aşkının mührünü canım gibi saklasam ne var! Sen temiz kalbimin can denen yüzük taşının mühründe gizlisin.]

5 [Senin saçının bir teline, Nakşî gibi bin mübtela feda olsun; çünkü sen aşkla gönül okşamada benim şanımsın.]

Ve Lehu

424.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Alınca leẕẕet ol sükker-fürūşuñ būs-ı rūyından
   Dimāġa Ḳandehār şeft-ālūsı ʿaks oldı būyından

   Olınca vuṣlat-efzā-yı firāş-āverde-i ḫāhiş
   Ḥicāb-ālūd olup ṣarı ṣu aḳdı cümle mūyından

3. Telāş-āmūz görüp ol ḫīn dėdi ol ʿişve-perdāzum
   Senüñ ḫoşnūd degül ṭabʿum bu kec-reftār ḫūyından

   Bu rütbe çeşmesār-ı iltifāt oldıġı ol māhuñ
   Żamīre oldı işrāb-gerde kendi yüzi ṣuyından

5. Nebāt-ı Şāma ḳand-ı Mıṣra meylüm ḳalmadı **Nakşī**
   Alınca leẕẕet ol sükker-fürūşuñ būs-ı rūyundan

---

424 Y 159[b]-160[a].

1 [Ben, o şeker saçan (güzelin) yanağını öpmekten lezzet alınca onun kokusu genzimde Kandehâr şeftalisi etkisi bıraktı.]

2 [O, arzu yatağı getirerek kavuşma (isteğini) artırınca utandı, bütün tüylerinden sarı su (ter) aktı.]

3 [O cilve düzen (sevgilim), o an (beni) telaşlı görüp "Mizacım, senin bu ters giden huyundan hoşnut değil!" dedi.]

4 [O ay gibi sevgilinin, bu derece iltifat pınarı olduğu, kendi yüzü suyu (vasıtasıyla) kalbe ima yollu anlatıldı.]

5 [Ey Nakşî! Ben, o şeker saçan (güzelin) yanağını öpmekten lezzet alınca Şam'ın nöbet şekerine ve Mısır şekerine eğilimim kalmadı.]

Ve Lehu

425.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Kimseler ben gibi üftāde-i cānān olmasun
   Zār-ı cevr-i ʿışḳ-ı ḥüsn-i şūḫ-ı fettān olmasun

   Naẓra-i gülzār-ı rūy-ı yārdan mehcūr olup
   ʿAndelīb-i dil ġam-ı ḥasretle nālān olmasun

3. Göz göre dil-dārını aġyār ülfet-rīz ėden
   ʿĀşıḳuñ çeşmi dem-ā-dem nėce giryān olmasun

   Olsa bir dil-ber ki ḳadr-i ʿāşıḳı memdūḥ ėdüp
   Ġayra ḳaṭʿā iltifāt-ālūd-ı mihmān olmasun

5. Nakşī ḳoyunda meler bir körpe ḳuzı sevse ger
   Uġrına ez-cān u dil ol nėce ḳurbān olmasun

---

425 Y 160[a].

1 [Kimseler, sevgiliye benim gibi âşık olmasın; o cazibeli şuhun güzelliğine (duyulan) aşkın eziyetinden inlemesin.]

2 gülzārı: gülẕārı P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönül bülbülü, sevgilinin yüzünün gül bahçesine bakmaktan uzak kalıp hasretin kederiyle inlemesin.]

3 [Gönlü bağlayan sevgilisiyle rakiplerin göz göre göre yakınlaştığını (gören) âşığın gözü nasıl daima ağlamasın!]

4 [Gönül alan (öyle) bir sevgili olsa ki âşığı değer bakımından övse, ondan başkasına misafir olma iltifatına asla bulaşmasa.]

5 [Eğer Nakşî koyunda meleyen, körpe bir kuzu sevse (ona) can ve gönülden nasıl kurban olmasın!]

Ve Lehu

426.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Benem ol ḫāzin-i pür-gevher-i esrār-ı suḫan
   Fiʿl-i ʿışḳumdur añа ṭılsım-ı gencūr-figen

   Bir pulun ḥāṣılı nā-ḥaḳ yère maṣrūf ėtmem
   Ḥaḳḳ-ı taʿbīrde vėrdüm velī maḫzen maḫzen

3. Ṣunʿ-ı ḳudretle ḫulūṣ daḫmesidür māl-ā-māl
   Cāy-ı ṭabʿumda zihī mübhem olan fenn-i ḥasen

   Ḳadrüm ehl-i suḫan eyler bu ġazelden idrāk
   Yoḫsa bīhūde yère daʿvī-i lāf ėtmem ben

5. Dīn [ü] īmānı gibi sevdi resūlin **Nakşī**
   Umarın rāżī ola ḥażret-i Ḥayy [u] Ẕü'l-Men

---

426 Y 160[a].

1 [Söz sırlarının o inci dolu hazinesinin muhafızı benim; aşkımın her işi, o hazine bekçisini yıkan bir tılsımdır.]

2 maḫzen maḫzen: maḥzen maḥzen P. (İmla gereği değiştirildi.) [Tabir hakkına onu (o hazineyi) bodrum, bodrum verdim ama kısacası onun bir pulunu bile haksız yere harcamam.]

3 [Ne hoş! Mizacımın makamında belirsiz olan güzel hüner, bir kudret eseri olan, dopdolu bir samimiyet çukurudur.]

4 [Söz erbabı, benim kıymetimi bu gazelden anlar; yoksa ben boş yere, laf davasına girişmem.]

5 [Nakşî onun Resul'ünü din ve imanı gibi sevdi. Umarım, daima diri olan ve çok nimet bahşeden Allah, (Nakşî'den) razı olur.]

Ve Lehu

427.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Şehā sen ehl-i dilüñ ṭavr-ı dil-pesendīsisin
   Rüsūm-ı ʿişvede māhir bütān levendīsisin

   Bu ān [u] ceẕbe-i celbü'l-ḳulūb-ı heykel ile
   Netīce āfet-i devr [ü] zamān kendisisin

3. Bu ḥüsn-i ḫulḳ u bu vādī-i ḫoş-ḫırām ile sen
   Gürūh-ı ʿāşıḳ-ı ḥasret-keşān begendisisin

   O rütbe şāhid-i merġūb-ı dil-berānsın kim
   Derinde şekl-i gedā cümle bī-menendīsisin

5. Nėce ḳul olmaya ez-cān u dil ki **Naḳşī** saña
   Veliyy-i niʿmetisin şān vėren efendisisin

---

427 Y 160[a]-160[b].

1 [Ey padişah! Sen gönül erbabının gönlüne hoş gelen tavırlara sahipsin; naz usullerinde becerikli olan putların boylu boslu olanısın.]

2 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sonuçta, bedeninin kalpleri kendine çeken cazibe ve güzelliğiyle devir ve zamane afetinin ta kendisisin.]

3 ḥüsn-i: ḥüsn ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Sen bu yaratılış güzelliği ve bu hoş salınış tarzıyla, hasret çeken âşıklar topluluğunun beğendiğisin.]

4 [Gönlü alan güzellerin o derece rağbet ettiği bir sevgilisin ki hepsi kapında dilenci gibidir, sen benzersizsin.]

5 [Nakşî sana nasıl candan gönülden kul olmasın! Onun velinimetisin, şan veren efendisisin.]

Ve Lehu

428.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥüsn ile görseñ o şūḫuñ mihr-i raḫşān olduġın
   Zümre-i ḫūbān-ı dehre pertev-efşān olduġın

   Bir melek-ḫaṣlet perī-zād ʿişve-perdāz olsa ki
   Farḳı güç nevʿ-i beşerde öyle insān olduġın

3. ʿĀşıḳ-ı dil-dādesini kendiye şekl-i ṭabīb
   Merhem-i vaṣl ile görsek māye-i cān olduġın

   Girye-ḫīz-i çeşm ėdüp ġamgīn ėder üftādesin
   İstemez ʿömrinde bir kez şād [u] ḫandān olduġın

5. Naḳşumuz ol rütbe neşr olmış ki **Naḳşī** ʿāleme
   Şiʿr-i **Naḳşī** bildiler tesḫīr-i ḫūbān olduġın

---

428 Y 160[b].

1 [O şuhun güzellikte parlak bir güneş olduğunu, dünya güzelleri zümresine ışık saçtığını bir görsen...]

2 [Melek huylu, periden doğma nazlı bir (güzel) olsa (gerek); çünkü insanoğlu arasında böyle bir insanın var olduğunu görmek güç!]

3 [Kendisine gönül vermiş âşığına, kavuşma merhemiyle tabip gibi can sermayesi olduğunu görsek!]

4 [Âşığına gözyaşı döktürüp (onu) kederlendirir; onun, ömründe bir kez sevinip gülmesini istemez.]

5 [Ey Nakşî! Nakışlarımız âleme o derece yayılmış ki Nakşî'nin şiirinin güzelleri elde ettiğini bildiler.]

Ve Lehu

429.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Nėce bir Nīl-i cevr-i yār ile ārām ėdersin sen
ʿAceb keştī-i cismüñ ġarḳa-i ālām ėdersin sen

Bañadur yalıñuz meyli hemān ol fitne-perdāzuñ
Dėr iseñ günde bu ʿaḳl-ıla biñ bayrām ėdersin sen

3. Senüñ gibi hezār dil-bendi var ol gülbün-i nāzuñ
N'içün bülbül-meniş bīhūde āh peyġām ėdersin sen

İnanma vaʿdine mānend-i çarḫ durmaz döner sözden
Bu kāra yoḳ yėre kendüñ ne istiḫdām ėdersin sen

5. Düşüp bir böyle evhām-ı ḫayāl sevdā-yı daʿvāya
Taʿaccüb nesne kār ėtmez yėre inʿām ėdersin sen

Dem-ā-dem çekdügüñ ḥasret ḳalur yanuña bil zīrā
O şūḫı ger ne bir kez būs ėdüp ne rām ėdersin sen

---

429 Y 160[b]-161[a].

1 [Sen ne zamana kadar sevgilinin eziyet Nil'inde dinleneceksin? Acaba sen bedeninin gemisini kederlere mi batırırsın?]

2 ["O kışkırtıcının, eğilimi şimdi yalnız banadır." dersen sen bu akılla günde bin bayram edersin!]

3 [O nazlı gül fidanının senin gibi gönlü bağlı bin (âşığı) var. Sen niçin bülbül gibi boş yere ah edip haber verirsin?]

4 [Onun vaadine inanma; felek gibi (hiç) durmaz, sözünden döner; kendini bu iş için yok yere ne çalıştırırsın!]

5 [Şaşılacak şey! Böyle bir hayali kuruntuya ve iddialaşma sevdasına düşüp hiçbir şey kazandırmayan yere iyilikte bulunursun.]

6 [Bil ki payına devamlı çektiğin hasret kalır; çünkü sen o şuhu ne bir kez öpersin ne de ona boyun eğdirirsin.]

7. ʿAbeṣdür geç bu fikr-i nā-becādan rind-dil ol kim
Nedāmet ḥiss olan kese n'içün ikrām ėdersin sen

Vefā meʾmūl ėdüp ol bī-vefādan merḥamet umma
Ki ṣoñra nādim olup kendüñe düşnām ėdersin sen

9. ʿAceb Funduḳçı bir Çekmeceli ġaddār fettāndur
Çekerseñ andan el **Naḳşī** güzel ey nām ėdersin sen

Ve Lehu

430.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Çün ol āşūb [u] fitenkāra ben oldum meftūn
Leylī-i ʿışḳı dilüm eyledi hem-çün Mecnūn

Bir kez olmadı baña mültefit-efzā-yı vüfūr
Oldı ülfet-res-i aġyār ile bā-şevḳ-ı derūn

3. Ne ḳadar ḳıldum ise aña niyāz-ı vuṣlat
O ḳadar ėtdi beni nāz ile ḥayfā maḥzūn

Eşk-i çeşmüm aḳıdup fürḳat ile tā o ḳadar
Eyledüm pāyına rū-māl miṣāl-i Ceyḥūn

---

7 [Bu saçmadır, bu yersiz fikriden vazgeç, rint gönüllü ol; sen (yakınlığından) pişmanlık duyulan kişiye niçin ikramda bulunursun?]
8 [O vefasızdan vefa bekleyip merhamet umma; çünkü sen sonra pişman olup kendine söversin.]
9 [Ey Nakşî! O; acayip, gaddar, çekici, fındıkçı bir Çekmecelidir; ondan elini çekersen güzel nam salarsın.]

430 Y 161[a].
1 [O kargaşa çıkaran kışkırtıcıya büyülenmişçesine tutulduğum zaman, onun aşk Leylâ'sı gönlümü Mecnûn'a çeviridi.]
2 [Bana bir kez kez bile iltifatını bolca artırmadı; rakiplerle gönülden bir şevkle yakınlık kurdu.]
3 [Yazık! Ona kavuşmak için ne kadar yalvardıysam beni nazla (bir) o kadar hüzünlendirdi.]
4 [Ayrılıkta gözyaşımı o kadar akıttım ki onun ayağına Ceyhun misali yüz sürdüm.]

5. ʿĀḳıbet ṣaldı cefā baḥrine dil-i zevraḳını
Āh o ḳayıḳçı büt-i ʿişve-nümā cilve-füsūn

O telāş ile düşüp vādī-i gird-āb-ı ġama
Oldı sevdā-yı viṣāl ile göñül bī-memnūn

7. Nakşiyā bī-taʿab ol kebg-ḫırām ṣayd olmaz
Naḳd-i varın öñine ḳo ėdesin tā ki zebūn

Ve Lehu

431.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ey dil ne ʿaceb dil-beri mümtāz oḳudırsın
Dersin aña ez-berle dėyü nāz oḳudırsın

Gūyā ki kitāb-ı ruḫı yarı ėdüben şerḥ
Hep metn-i ḥurūf-ı ḫaṭın īcāz oḳudırsın

3. Şeh-nāme-i ʿışḳ içre yazup kendüñi Rüstem
Nāmın o şehüñ Būrzī-i şeh-bāz oḳudırsın

---

5 [Ah! Sonunda o nazlı, cilvesiyle büyüleyen puta benzer kayıkçı, gönül sandalını eziyet denizine saldı.]
6 [Gönül, o telaşla keder girdabı vadisine düşdü, kavuşma sevdasından memnun kalmadı.]
7 [Ey Nakşî! O keklik salınışlı, zahmetsizce avlanmaz; varını yoğunu onun önüne ser ki (onu) âciz bırakabilesin.]

431 Y 161[a]-161[b].
1 [Ey gönül, ne şaşırtıcı! Gönül alan sevgiliyi seçkin bir şekilde okutursun; ona "Dersini ezberle!" deyip naz okutursun.]
2 [Sanki onun yanak kitabını yarım açıklayıp/açıp onun ayva tüylerinin harflerinden oluşan metni sözü kısa tutarak okutursun.]
3 [Aşk Şehnâme'si içinde kendini Rüstem olarak yazıp o padişahın namını da Doğan Burzî (diye) okutursun.]

Āheng-i ʿırāḳ-rīz olup ʿuşşāḳa nevāsın
Gülbānglanup naġme-i şehnāz oḳudırsın

5. **Nakşī** sen o serv-i sehüñ al çıḳ bu aradan
Ölsün ḳo ḥasedden dili ġammāz oḳudırsın

Ve Lehu

432.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Beyā bezme şehā luṭf ėt gedā-yı yār-ı nāzam ben
Ki teşrīfüñe müştāḳ ez-dil ü ser-cān niyāzam ben

Hümāveş evc-i istiġnāya pervāz ėtme nāz ėtme
Ki ṣayyād-ı cihān-ārā miṣāli şāh-bāzam ben

3. Ne rütbe eyleseñ cevr [ü] cefā memnūn [u] ḫandānam
Gerek raḥm ėt gerek cevr ey cefā-cū dil-nevāzam ben

Ėrer ser-menzil-i maḳṣūda elbet ṣabr ile ʿāşıḳ
ʿAceb deryā-meniş ġayret-keş [ü] ṣabr-ı güdāzam ben

---

4 [Âşıklara / "uşşâk"a "ırâk" makamının ahengini yayar, onun nağmesini / "nevâ"sını "gülbang"a başlayıp "şehnâz" nağmesinde okutursun.]

5 [Ey Nakşî! Sen o düzgün selvini al, bu aradan çık; gönle de "gammaz" dersin, bırak kıskançlıktan ölsün.]

432 Y 161[b].

1 [Ey padişah! Dolu meclise lütfet; çünkü ben, sen nazlı sevgilinin kölesiyim, ben senin teşrifin için can atarım ve candan gönülden yalvarırım.]

2 ṣayyād-ı: ṣayyādı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Hüma gibi tokgözlülüğün doruklarına uçma, nazlanma; çünkü ben dünyayı süsleyen, avcı misali bir doğanım.]

3 [Ey eziyet etmek isteyen! Bana ne derece eziyet etsen ve sıkıntı versen de memnunum, gülerim. İster merhamet ister eziyet et, ben hoşum.]

4 [Âşık sabırla elbette maksat denen konağa erişir; ben şaşırtıcı derecede derya gönüllü, gayretli, sabrı eritip bitiren biriyim.]

5. Şeh-i ʿışḳam gedā-mānend selīmü'ṭ-ṭabʿ [u] ġoş-elḥān
Suḫan-perdāz olan ġūbāna **Naḳşī** çāresāzam ben

Ve Lehu

433.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Yüri ey serv-ḳaddüm şūḫ rūḥ-ı ekremüm sensin
Enīs-i rū-be-rāh [u] yār-ı ġār [u] hem-demüm sensin

Maḥabbet-pīşe-i zīb-i ḫayāl-i ṭabʿ-ı memdūḥum
Fürūġ-ı ḥüsn-ile şuʿle-feşān-ı aʿẓamum sensin

3. Beni ser-germ-i cām-ı ʿışḳ ile dil-mest ėden dāʾim
Ṣafā-yı sāġar-ı bezm-i derūna pür Cemüm sensin

Ne rütbe seng-i cevr ile vücūdum eyleseñ pür-daġ
Ṭabībüm yine ṣıḥḥat-gerde-i luṭf-ı emüm sensin

5. Ne ḥācet neydügin **Naḳşī** derūnın saña ʿarż ėtmek
Muḥaṣṣal cevher-i cān gibi cān-ı ʿālemüm sensin

---

5 [Ey Nakşî! Ben dilenci gibi, temiz yaratılışlı, hoş nağmeli bir aşk padişahıyım; düzgün söz söyleyen güzellere çare bulanım.]

433 Y 161[b].

1 [Ey selvi boylum, yürü! Sen çok cömert ruhlu olan şuhumsun; (benimle) gitmeye hazır olan arkadaşım, mağara dostumsun (sadık dostumsun).]

2 [Övülen mizacımın hayallerinin süsü olan, dostluğu âdet edinen ve güzellik güneşiyle çok yüce alevler saçan (sevgilim) sensin.]

3 [Aşk kadehinin neşesiyle benim gönlümü daima sarhoş eden, gönül meclisi kadehinin sefasına dolan topluluğum / Cem'im sensin.]

4 [Tabibim! Vücudumu eziyet taşıyla ne derece yara doldursan da yine beni ilaç lütfederek sağlığıma kavuşturan sensin.]

5 [Sana Nakşî'nin gönlünün nasıl olduğunu bildirmeye ne gerek var! Canın cevheri gibi daima âlemin canı olanım sensin.]

Ve Lehu

434.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Pehlevānāsā bugün meydāna çıḳdı bir cüvān
Merd-i ʿışḳam dėyen olsun dėdi gelsün imtiḥān

Ḳaldı çün engüşt-i ḥayretde ḳamu erbāb-ı dil
Ḫalḳa-i meclis nigeh-çīn-i ḫayāl-ı ʿāşıḳān

3. Der-ʿaḳab ʿuryān olup merdāne ḳıldum merḥabā
Dėdiler ol dil-bere Rüstem baña ṣāḥib-ḳırān

ʿAzm-i meydān ėdicek ḳoçveş ṭutışdum ser-be-ser
Pençe penç oldum zebūn ėtdüm miṣāl-i Ḳahramān

5. Dest urup şirāzesin pīş ḳabżadan atdum velī
Bir iki ḥamle ḫaṭā menʿ eyleyüp yıḳdum hemān

Oyunı altdan imiş az ḳaldı kim ala beni
Ṣarmaya der-bendi muḥkem ėtdüm ol ḳıldı emān

---

434 Y 161[b]-162[a].

1 [Bugün bir genç, meydana pehlivan gibi çıktı. “Aşk yiğidi olduğunu söyleyen gelsin, imtihan edilsin.” dedi.]

2 [Gönül erbabının hepsi parmağı (ağızında) hayrette kaldı; meclis halkası, âşıkların hayal (dolu) bakışlarını (üzerine) topladı.]

3 [Hemen ardından ben soyunup, yiğitçe “Merhaba!” dedim. O güzele “Rüstem”, bana da “her zaman başarılı hükümdar” dediler.]

4 [Meydana gitmeye niyetlenince (onunla) koç gibi baş başa tutuştum, pençeleştim; onun Kahramân gibi zayıf düşürdüm.]

5 [El vurup (onu) kispetinin paçasını ön taraftan turarak attım, bir iki hamlede hatayı önleyip hemen yıktım.]

6 [Onun oyunun alttanmış, beni (alta) almasına az kaldı; ben bağı sararken sağlamlaştırdım, o “Aman!” dedi.]

7. Kündeye urdum o şūḫı eyledüm vaṣlın ümīd
Dėdi pes el arḳası yėrde saña ey pehlevān

Şāh-bāz-ı himmetümle ṣayd ėdüp naḫçīrveş
Payum aldum çıḳdum aradan ben oldum şādmān

9. Baġruma başdum der-āġūş eyledüm mānend-i şīr
Ḳuvvet-i bāzūma reşk ėtdi ḳamu ehl-i cihān

Ve Lehu

435.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey göñül ʿışḳ ehli ekṣer añlanur ḫulyāyılan
İntiẓār-ı ḫˇāb-ı ġafletde kimi raʿnāyılan

İstiḫāre eyleyüp bir şeb çü gördüm ṣubḥ-dem
Sīne sīne ben de oldum bir perī-gūyāyılan

3. Göz açup taʿbīr ėdem ṭan eyledüm bir ḥüsni māh
Pūteveş cismüm siperler dest-i muḥkem yayılan

Luṭf ėt ey meh nāvek-i ġamzeñ güşād ėt gül dėdüm
Çün ḫalāṣa çāre yoḳ taʿbīr o [müşgīn] yayılan

---

7 [O şuhu kündeye vurdum, ona kavuşmayı ümit ettim; elinin arkası yerde "Ey pehlivan, sana pes!" dedi.]
8 [Ben onu gayretimin doğanıyla av gibi avladım; payımı alıp aradan çıktım, sevindim.]
9 [Onun aslan gibi bağrıma basıp kucakladım; bütün dünya, pazımın kuvvetini kıskandı.]

435 Y 162[a].

1 [Ey gönül! Âşıklar genellikle hayalci olarak ve kimileri de tatlıca bir gaflet uykusunda beklemekle bilinir.]
2 [Bir gece istihare edip (rüya görmek için yatıp) sabah vakti kendimin de peri gibi bir güzelle göğüs göğüse olduğunu gördüm.]
3 [Göz açıp "Bunu tabir edeyim." (derken) şaşırdım; güzellikte ay gibi olan (biri), kuvvetli elindeki yayla bedenimi pota gibi siper eder.]
4 (Bu beytin tamir edilen kısmı, P'de boş bırakılmıştır.) ["Ey ay gibi güzel! Mademki tabirde o miskli yaydan kurtuluş çaresi yok, lütfet de yan bakışının okunu aç, gül." dedim.]

5. Sem zebān ʿarż ėtse dil-ber nūş ėderdüm ben velī
Nakşiyā ejder-dehen pā-şāh-mārāndur yayılan

Ve Lehu

436.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣabā dil-dāra var ʿarż ėt bu naẓmum ber-güẕār olsun
Benüm keyfiyyet-i esrār-ı ʿışḳum āşikār olsun

Nümāyān olmaduḳ nem ḳaldı meydān-ı maḥabbetde
Beni terk ėtdi çün aġyāra varsun yār-ı ġār olsun

3. Ḥaḳīḳat menzilinde tīr-i gönlüm ėtdi endāḫte
Kemānāsā raḳīb-i nā-sezālar şermsār olsun

ʿAceb Mūsī Begüm erbāb-ı Firʿavn-ı raḳībāna
Miṣāl-i muʿcizāt gösterdi güyā berḫudār olsun

5. Sipihri ʿarṣa-i ʿālemde ol naḫl-i ser-efrāzuñ
Delīli Ḫıżr ile İlyās muʿīni Kirdgār olsun

---

5 [Ey Nakşî! Gönül alan sevgili zehirli dilini sunsa ben içerdim. Bu yayılan; ejder ağızlı, yılanlar padişahıdır.]

436 Y 162[a]-162[b].

1 [Ey sabah meltemi! Gönlü bağlayan sevgiliye git, bu şiirimi sun, hediyem olsun; aşk sırlarımın niteliği açığa çıksın.]

2 [Sevgi meydanında görülmedik neyim kaldı ki? Mademki o beni terk etti, gitsin de rakiplere mağara dostu (sadık dost) olsun!]

3 [O, gerçeğin menzilinde gönlümün okunu yay gibi attı, ona layık olmayan rakipler utansın!]

4 [Musa Bey'im, şaşırtıcı şekilde, Firavun erbabı olan rakiplere sanki mucizeye benzer (bir şey) gösterdi, muradına ersin!]

5 [O yücelen fidanın talihi (sebebiyle) yeryüzünde rehberi Hızır, yardımcısı Allah olsun.]

Ṣafā-baḫş eylesün bāġ-ı gülistān içre bülbülveş
Esās-ı devlet [ü] ʿömri hemīşe üstüvār olsun

7. Baña bühtān ėdermiş gerçi ḥaḳḳumdur ḥelāl ėtmem
Eger kim şāhidin ister ise leyl ü nehār olsun

Daḫı dört ṣāḥib-i meẕheb bu daʿvāya ḥaḳīḳatde
Şehīdīn ile aṣḥāb-ı Resūl [u] çār-yār olsun

9. Bu ʿarż-ı ḥāli **Naḳşī**nüñ dīvān-ı rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr [u] emr-i Bārīde maḥalli der-kenār olsun

Ve Lehu

437.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm sen ey sitem-ḫū zīb-i ʿışḳ-ı ser-bülendümsin
Enīs-i rūḥ [u] şūḫ-ı māye-baḫş [u] şeh-levendümsin

İki vech ile var ḫavfum ṭarūḫ-ı ebruvānuñdan
Ki tīr-i ʿışḳ ile āmāc-ı cāna dil-pesendümsin

---

6 [O, gül bahçesinde, bülbül gibi sefa bahşetsin; onun devlet ve ömrünün esası daima sağlam olsun.]
7 [O bana iftira edermiş, hakkım olsa da helal etmem; eğer kim buna şahit isterse gece ve gündüz bulunsun.]
8 [Artık bu hakikat davasında (şahidim); mezhep sahibi dört (imam), şehitler, peygamberin sahabeleri ve dört dostu (halifesi) olsun.]
9 [Mahşer günü divanında, Allah'ın emir ve huzurunda, Nakşî'nin hâlini bildirdiği bu (şiirin) yeri "derkenar" gibi olsun.]

437 Y 162[b].
1 [Ey sitemi huy edinmiş! Benim yüce aşkımın süsü sensin; can dostum, cevher bahşeden şuhum ve boylu boslu güzelimsin.]
2 [Kaşlarının uzağa atışından iki yönden korkum var; çünkü aşk okunla can hedefi için gönülden beğendiğimsin.]

3. Netīce dām-ı gīsū-yı girih-gīrüñ hevāsıyla
Beni muḥkem esīr-i ʿışḳ ėden zülf-i kemendümsin

Daḫı nevʿ-i beşerde çeşm-i çarḫ seyr ėtmedi miṣlüñ
ʿAceb dünyāyı reşk-āver ėden ḥūrī-menendümsin

5. Ḳabūl ėt ḳulluġuñda **Nakşī**-i nā-kām [u] dil-zārı
Recādur ḥāṣıl-ı ʿömrüm benüm cānum efendimsin

Ve Lehu

438.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şehā Ḥaḳdan niyāzumdur ki her derdüñ baña vėrsün
Ḳaçarsam rāh-ı ʿışḳuñda cefādan Ḥaḳ cefā vėrsün

Ḳaçan esrār-ı ʿışḳı pāyuña ʿarż ėtmege varsam
Hezār luʿb ile āzār eyleyüp var git yıḳıl dėrsün

3. O sīb-i ġabġab-ı yāra ḫaṭā ile bir el ṣundum
Dėdi ol nev-resīdem nāz u ʿişveyle ṣaḳın yėrsün

---

3 [Sonuçta senin dolaşık kâkülünün tuzağı hevesiyle beni aşka iyice esir eden kement saçlımsın.]
4 [Feleğin gözü, insanoğlunda senin benzerini daha seyretmedi; dünyayı şaşırtıcı şekilde kıskandıran, huri gibi olan güzelimsin.]
5 [Ey ömrümün meyvesi! Benim canım, efendimsin; istediğine erişememiş ve gönlü dermansız Nakşî'yi kulluğuna kabul et, bu bir ricadır.]

438 Y 162[b]-163[a].

1 [Ey padişah! Senin her derdini bana versin diye Allah'a yalvarım; senin aşkının yolundan kaçarsam Allah (bana) sıkıntı üstüne sıkıntı versin.]
2 [Aşk sırlarını ne zaman senin ayağına sunmaya gitsem (beni) bin tane oyunla azarlayıp "Var, git, yıkıl!" dersin.]
3 ʿişveyle: ʿişve ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Sevgilinin çene altı denen elmasına hatayla bir el uzattım; o yeni yetişimiş (güzelim) naz ve cilveyle "Sakın, yersin!" dedi.]

Benüm bu ḫāme-i incāz-ı naẓmum ṭaʿn ėden diller
Belā-yı dām-ı ʿışḳa dilerem Ḥaḳdan o da girsün

5. O şūḫuñ pāyına yüz yėrde yüz sür ilticā ėt kim
Senüñ de **Nakşī** ümmīdüñ nedür fehm eylesün vėrsün

Ve Lehu

439.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Efendim naṣr [u] devletle hemīşe şādmān olsun
Ṣadā-yı zīb-i ʿadlüñ şarḳ [u] ġarba dāstān olsun

Ṭutup dünyāyı ṭuġra-yı şerīʿat-zāy-ı ʿunvānuñ
Vüfūr-ı himmetüñle her ṭaraf emn ü emān olsun

3. Açılsun dem-be-dem gül gibi baḫtuñ ʿavn-ı Ḥaḳḳ ile
Gürūh-ı düşmenānuñ kārı tīġuñdan fiġān olsun

Żiyā-güster olup günden güne ḫurşīd-i iḳbālüñ
Hemān sāyeñde luṭfuñ ḫalḳ-ı dehre dād-resān olsun

---

4 [Benim şiirin (vaadini) yerine getiren bu kalemimi ayıplayan gönüllerin de aşk tuzağı denen belaya girmelerini Allah'tan dilerim.]

5 [Ey Nakşî! O şuhun ayağına yüz yerde yüz sür ve sığın; öyle ki senin de ümidininin ne olduğunu anlasın ve (gereğini) versin.]

439 Y 163[a].

1 [Efendim, Allah'ın yardımı ve talihle daima sevinsin; senin adaletinin süslü sesi doğudan batıya (kadar) destan olsun.]

2 [Senin şöhretinin şeriat getiren tuğrası dünyayı zaptetsin; yardımının bolluğuyla her taraf emniyette olsun.]

3 [Allah'ın yardımıyla, senin bahtın daima gül gibi açılsın; düşman zümresinin işi de senin kılıcından inlemek olsun.]

4 [Talih güneşin, günden güne ışık yayıp lütfun senin sayende dünya halkının yardımına böylece yetişsin.]

5. Niyāzı Ḥaḳ teʿālādan budur **Naḳşī** ṣenākāruñ
Efendim naṣr [u] devletle ebed şāh-ı cihān olsun

Ve Lehu

440.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Pādişāhum heme Ḥaḳ ʿömrüñi efzūn ėtsün
Şefḳatüñ ʿālemi şevḳ-gerde-i meşḥūn ėtsün

Dil-i āfāḳı ser-ā-ser reviş-i ʿadlüñden
Dāʾimā Bārī Ḫudā rażī vü memnūn ėtsün

3. Olasuñ maẓhar-i tevfīḳ-ı Ḫudā kim her çend
Gėceñi ḳadr ü günüñ ʿīd-i hümāyūn ėtsün

Ṣıḥḥat ü devlet ile ʿömrüñi efzūnter ėdüp
Ḥaḳ hemīn zümre-i ʿudvānuñı maḥzūn ėtsün

5. Taḫt-ı ʿulyāda sen olduḳça ṣafā üzre muḳīm
Naḳşī evṣāfuñ ebed ṭarḥ-res-i mevzūn ėtsün

---

5 [Övgücü Nakşî'nin yüce Allah'a yalvarışı budur: Efendim, Allah'ın yardımı ve talihle daima sevinsin.]

440 Y 163[a]. (Bu gazelin sonunda, gazelden sonra yeni bir şiire başlanacakmış gibi "Ve Lehu" başlığı konmuş fakat başlıktan sonra herhangi bir şiire yer verilmemiştir.)

1 [Padişahım! Allah, senin ömrünü hep uzatsın; şefkatin, âlemi şevkle doldursun.]

2 [Allah, dünyanın gönlünü senin adaletinin gidişatından daima razı ve memnun kılsın.]

3 [Her an Allah'ın yardımına erişesin; (Allah) geceni Kadir (Gecesi), gününü de mübarek bayram etsin.]

4 [Allah senin ömrünü sağlık ve talihle daha da uzatıp düşmanlarının zümresini tıpkı böyle hüzünlendirsin.]

5 [Sen bu çok yüce tahtta neşe içinde oturdukça Nakşî senin vasıflarını ölçülü şekilde ebediyyen sıralasın.]

[Fī-Ḥarfi'l-Vāv]

Ve Lehu

441.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Baña bir rütbe ʿaṭā eyle ki yā Rab her sū
   Ḫalḳ-ı maḥşer dėye ol luṭfuña ḥaḳḳā yā Hū

Ve Lehu

442.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ger severseñ bir büt-i nāz-perver ʿālem tāze sev
   Kim nigāh-ı kemteri kār ėde cāna şevmeşev ?

   Her cüvān-ı sifle-ḫūya olma dil-bend ü celīs
   Ceẕbe-i ḥüsn ile meşhūr-ı cihān olmış velev

3. Germiyet-rīz ü şerer-ḫīz ü ṣafā-āmīz olup
   Şemʿ-i vaṣl-ı yāra yan pervāneveş ol pür-ʿalev

---

441 Y 163[b].

1 [Ya Rabbi! Bana her yönden o kadar lütfet ki mahşer halkı senin o lütfuna "Doğrusu ya Hû!" desin.]

442 Y 163[b].

1 [Eğer seversen âleme nazlanmayı seven, taze bir puta benzer sevgiliyi sev; öyle ki onun en hakir bakışı (bile) canına meylederek işlesin.]

2 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Güzelliğindeki çekiciliğiyle dünyaca meşhur olsa da her alçak huylu gence, gönül bağlama ve sohbet arkadaşı olma.]

3 [Hararet saçarak, kılvılcımlar kaldırarak ve sefaya karışarak sevgilin kavuşma mumuna pervane gibi yan, alevle dol.]

Böyle bir nev-res ḫoş-āyende-reviş buldum dile
Fikr-i vaṣlı ola ḳat ḳat şevḳ-baḫş-ı nev-be-nev

5. Zümre-i ʿirfāna kilk-i **Nakşī** naẓm-efşān olup
Nev-zemīn bir ter ġazel eyitdi ḫūb-āyende-rev

Ve Lehu

443.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Aldı gönlüm yine bir āfet-i müşgīn-gīsū
Beni mest eyledi ol nefḥa-i zülf-i ḫoş-bū

ʿArż-ı rū eyleyicek ʿāleme ol çār-ebrū
Rubʿ-ı meskūnın ehālīsine ḳıldı yā Hū

3. Var mı ol şāhid-i nāzum gibi ḫūbān içre
Ḥüsn-i ḫulḳ ṣāḥibi memdūḥ-ı cihān bir dil-cū

Çeşm-i seḥḥārı ḳażārā olıcaḳ dūş-ı tenüm
Ṣaçdı sī-murġ-ı dilüm ṣaydına eşk-i daru

---

4 [Gönle böyle yeni yetişmiş, hoşa giden tarzda bir (sevgili) buldum; ona kavuşma düşüncesi kat kat, yeni yeni şevkler bahşetsin.]
5 [Nakşî'nin kalemi anlayışlılar zümresine şiir saçıp yeni tarzda, güzel gelen, taze bir gazel söyledi.]

443 Y 163[b].
1 nefḥa: nefḫa P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Miskli saça sahip bir afet yine gönlümü aldı; o hoş kokulu saçın kokusu beni sarhoş etti.]
2 [O dört kaşlı, âleme yüzünü gösterince dünyanın kara olan dörtte birlik kısmının ahalisine "Ya Hû!" dedi.]
3 ḫüsn-i: ḫüsn ü P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Güzeller içinde o nazlı sevgilim gibi yaratılış güzelliğine sahip, dünyaca övülen, gönlü çeken bir (güzel) var mı?]
4 [Onun sihirbaz gözü kaza ile tenime düşünce gönlümün simurgu onu avlamak için gözyaşı denen darıyı saçtı.]

5. Ḳıldı yek naẓrada ʿişve ḳamu nāsı tesḫīr
Ne fitenkārdur ʿaceb bilmem o çeşm-i cādū

Dem-i vāḥidde iki būse ruḫından aldum
Rū-be-rū dest-be-dest bir kez olup hem-zānū

7. Daḫı ṭıfl iken ʿaceb mihr-i sipihre **Naḳşī**
Ḥüsn ü ān ile ėder ṭaʿne o şūḫ-ı meh-rū

Fī-Ḥarfi'l-Hā'

444.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ẓāhir ü bāṭın İlāhī **Naḳşī**-i eżʿāfuña
İki ʿālemde muʿīn ol nāʾil ėt elṭāfuña

Ve Lehu

445.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Keştī-i vaṣlın niyāzmend olıcaḳ bir āfete
Fülk-i ümmīdüñ dėdi bīhūde ṣalma fırḳate

---

5 [Onun nazı bir bakışta bütün insanları elde etti; acaba o cadı göz nasıl kışkırtıcıdır, bilmem.]
6 [(Onunla) bir kez yüz yüze, el ele, diz dize oturup bir anda yanağından iki öpücük aldım.]
7 [Ey Nakşî! O ay yüzlü şuh daha çocukken şaşırtıcı bir şekilde, güzellik ve cazibesiyle göğün güneşini yerer.]

444 Y 164[b].
1 [Allah'ım! Zayıf Nakşî'ne iki ʿālemde görünür ve gizli şekilde yardımcı ol, (onu) lütuflarına eriştir.]

445 Y 164[b].
1 [Ben bir afete, kavuşma denen gemisi için yalvarınca "Ümit gemini boş yere ayrılığa salma." dedi.]

Vaṣl-ı yārı bī-taʿab ʿışḳ olsun ol ṣayyāda kim
Düşmeden gird-āb-ı engin-i ġama alup ṣata

3. Çoḳ yürekli er gerekdür bī-cedel ol ser-keşüñ
Zevraḳ-ı cismüñ hemān aḳdarmaġa vara çata

ʿArż ḳıl tarınc-ı maḳṣad Nīl-i vaṣl-ı dil-bere
Düş dümen ṣuyına düşince maḥall-i furṣata

5. Bār-ı ġam çekdürme Nakşī bendeñe ey şeh-levend
Bir gėce līmān-ı cismümde meded gel ḳal yata

Ve Lehu

446.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Görse mirʾāt-i cemālüñi seḥerden seḥere
Yeter āyīne dile ʿaks beşerden beşere

Fikr ėdüp şemʿ-i ruḫuñ şevḳ-ıla pervāne-i dil
Yanaraḳ yaḳılaraḳ düşdi şererden şerere

---

2 [Sevgiliye kavuşmayı, kederin engin girdabına düşmeden zahmetsizce alıp satan o avcıya aşk olsun!]
3 [O dikbaşlının beden denen gemisini, çekişmeye girmeden böylece vara çata yere sermek / aktarmak için çok yürekli bir erkek olmak gerekir.]
4 [Sevgilinin kavuşma Nil'ine maksadın hududunu bildir; fırsat yerine denk gelince onun dümen suyuna gir.]
5 [Ey güzel deniz askeri / boylu boslu güzel! Nakşî denen kölene keder yükünü çektirme, yardım et; gel, bir gece bedenimin limanında yatıya kal.]

446 Y 164[b].
1 [Senin güzel yüzünün aynasını seherden sehere görse ayna gönlüme insandan insana olan bu yansıma yeter.]
2 [Gönül pervanesi senin yanağının mumunu şevkle düşündü, yanarak yakılarak kıvılcımdan kıvılcıma düştü.]

3. Ṭañ mı ṭaʿn ėtse benüm gevherüm erbāb-ı hüner
Çünki farḳ vardur elbetde güherden gühere

Tābiş-i ʿışḳ-ıla dil-sūz oluban nār-ı ġama
Dil-i dil-berle dilüm döndi fenerden fenere

5. Elde şemşīr ile ey **Nakşī** bu dīn uġrına biz
Gitmişüz ez-dil ü ser-cān seferden sefere

Ve Lehu

447.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Esb-i dil menzil-i kāma ėrer in-şāʾallāh
Olur āmed şüd-i ikbālver in-şāʾallāh

Ḳulzüm-i fürḳate düşdiyse n'ola fülk-i emel
Sāḥil-i şevḳa laṭīf bād eser in-şāʾallāh

3. Görmeden dünyede Allāh u Resūlin sevdüm
Baña ʿuḳbāda şefāʿat ėder in-şāʾallāh

Ḥāşılı muʿterifem cümle-i ʿişyānuma āh
ʿAfv içün Ḥaḳḳa niyāzum geçer in-şāʾallāh

---

3 [Hüner sahipleri benim mücevherimi yerse şaşılır mı! Çünkü elbette inciden inciye fark vardır.]
4 [(İkimiz de) aşkın parıltısıyla gönlü keder ateşinde yaktık, sevgilinin gönlüyle gönlüm fenerden fenere döndü.]
5 [Ey Nakşî! Biz bu din uğruna elde kılıçla gönül ve candan seferden sefere gitmişiz.]

447 Y 164[b]-165[a].
1 [Gönül atı inşallah istek denen konağa erişir; inşallah talihli olana gidip gelir.]
2 [İstek gemisi ayrılık denizine düştüyse ne var! İnşallah şevk sahiline de tatlı bir rüzgâr eser.]
3 [Allah ve Resul'ünü dünyada görmeden sevdim; (Allah Resul'ü) bana ahirette inşallah şefaat eder.]
4 [Ah! Kısacası bütün isyanlarımı itiraf ederim; affedilmek için Allah'a yalvarışım inşallah geçerli olur.]

5. Rütbe-i kāma gelüp **Naḳşī**-i muḫliṣ elbet
Elṭaf-ı īzide maẓhar düşer in-şāʾallāh

Ve Lehu

448.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Gören pejmürde zülfüñ ol ʿiẕār-ı nāzenīn üzre
Ṣanur kim leşker-i Hindī çekildi arż-ı Çīn üzre

Nėce ʿuşşāḳı dil-gīr olmasun ol şūḫ-ı bī-dāddan
Felekveş fevrī ʿahdinden döner durmaz yemīn üzre

3. Geçen demler gelince yāduma ġamgīn olur gönlüm
Ḫayālümde uçar murġ-ı ṣafā şimdi ḥazīn üzre

Sürilsün Vāradīn semtine ġayrı zümre-i aġyār
Ḳarār eyleyemez çün büt-perestānān bu dīn üzre

5. Ne ḥaddüm vaṣl-ı yāra ṭālib olmaḳ Rifʿatāsā ben
Edīb ü naẓmı pākīze-edā merd-i güzīn üzre

Saña bī-şübhe **Naḳşī** bu ġazelde cümle dānişver
Ėder ṣad ġıbṭa bin taḥsīn hezārān āferīn üzre

---

5 [Dostluğu içten olan Nakşî, elbette istenen dereceye gelip Allah'ın lütuflarına inşallah erişir.]

448 Y 165[a].

1 [O nazlı yanak üzerindeki dağınık saçını gören, Hint askeri Çin topraklarına çekildi sanır.]

2 [Âşıkların gönlü o zalim şuhtan nasıl incinmesin? Felek gibi acelecidir; sözünden döner, yemininde durmaz.]

3 [Geçen zamanlar, hatırıma gelince gönlüm kederlenir; neşe kuşu şimdi hayalimde hüzünlü şekilde uçar.]

4 [Rakipler zümresi artık Varadin semtine sürülsün; çünkü puta tapanlar, bu dinde karar kılamaz.]

5 [Rıfat gibi edebî yazılar yazan, şiiri temiz üsluba sahip, seçkin bir insan olup sevgiliye kavuşmayı istemek benim ne haddime!]

6 [Ey Nakşî! Şüphesiz, bütün hünerliler sana bu gazelden (dolayı) bin beğeni ve binlerce "aferin" eşliğinde yüz kere imrenir.]

Ve Lehu

449.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bülbül gibi bezmiyyet-i gülzār-ı ṣafāda
   Derd-i dili dil-dāra biraz ėtdüm ifāde

   Bir būse niyāz eyleyicek yüz vėrüp ol şūḫ
   Ammā leb-i laʿlüm dėdi yād eyleme yada

3. Bir pāre hele āteşümüz eyledi teskīn
   Raḥm eyledi aḥvālüme Şehr-emīnī-zāde

   Bīhūde fiġān ėtme göñül nāliş-i dil-ber
   ʿUşşāḳ-ıla hem rāst ola āheng-i nevāda

5. Ümmīd viṣāl ise dėdi nāz-ıla cānān
   Ṣabr eyle kişi elbet ėrer **Nakşī** murāda

---

449 Y 165[a].

1 gülzār: gülẕār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sefanın gül bahçesinin meclisinde gönül derdini sevgiliye bülbül gibi biraz anlattım.]

2 [Ben bir öpücük için yalvarınca o şuh yüz tane verip "Ama lal dudağımı yabancılara anma!" dedi.]

3 [Şehremînizâde hâlime acıdı, sonunda ateşimizi bir parça yatıştırdı.]

4 [Ey gönül! Boş yere feryat etme; sevgili için inleyiş, "nevâ" ahenginde hem "uşşâk"la hem de"râst" olur.]

5 [Sevgili nazla "Ey Nakşî! Ümidin kavuşmaksa sabret, kişi elbette muradına erer."dedi.]

Ve Lehu

450.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Beni cānā dilerseñ nāʾil-i bezm-i viṣāl eyle
   Diler ḫandānī-i būsiş-fezā-yı rūy-ı al eyle

   Ne vech ile olursa iltifātuñ eyleme mehcūr
   İki luṭfuñ birin ben bendeñe ʿarż-ı nevāl eyle

3. Dü çeşmüm nūrı bir kez ḥālüme naẓra-i imʿān ḳıl
   Ne çekdüklerümi ʿışḳuñda sulṭānum ḫayāl eyle

   Ne ʿömrüm ḥāṣılı bir kerre vaṣluñla müşerref ėt
   Ne tīġ-ı cevrüñ ile sīnem oy mānend-i nāl eyle

5. Muḥaṣṣal şimdi ḥüsn ü ān ile sen şāh-ı ḫūbānsın
   Gedā-yı ʿışḳa **Nakşī**-i kemīneñ bir miṯāl eyle

---

450 Y 165[b]. (Bu şiir 165[b]de olmasına rağmen şiire konmuş olan "Ve Lehu" başlığı 165[a]nın sonunda bulunmaktadır.)

1 [Ey can! Dilersen beni kavuşma meclisine eriştir, dilersen de al yanağın öpücüğünü artırarak güldür.]

2 [İltifatını ne şekilde olursa olsun benden uzaklaştırma; iki lütfundan birini ben kölene bahşiş olarak sun.]

3 [İki gözümün nuru! Hâlime bir kez dikkatlice bak. Sultanım! Aşkınla neler çektiğimi hayal et.]

4 [Ey ömrümün meyvesi! Kısacası ne beni sana kavuşmakla şereflendir ne de eziyetinin kılıcıyla göğsümü oyup kamış düdüğe çevir.]

5 [Kısacası şimdi sen güzellik ve cazibenle güzeller padişahısın; bu hakir Nakşî'ni de aşk dilencileri için bir örneğe döndür.]

Ve Lehu

451.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Efendim saʿy-ı ʿışḳum saña keşf ėtdüm bu imlāda
Ḫalāṣa maṭlabum sensin ḳamu ednā vü aʿlāda

Beni vaṣluñla yā şād ėt veyā ḳatl eyle çek tīġuñ
Ḥelāl olsun saña ḳanum yarın dergāh-ı Mevlāda

3. Gözüm naḳd-i sirişki ėtmesün bu rütbede isrāf
Taḥammül eylemez zīrā dilin evḳāfı īrāda

Mürüvvet eylemez āġūşa gelmez büseler vėrmez
İlāhī olmasun düşmenlerüm ol şūḫa üftāde

5. Ṭabībüm sen dil-i mecrūḥuma dermān kim ėtmezeñ
Sürer teʾsīr-i ʿışḳum ḳorḳaram evlād ü evlāda

Yeter bu cevr-i istiġnāya ṭāḳat ḳalmadı raḥm ėt
Çün *el-iḳrār* deynüñdür yazılmış ẕikr-i bālāda

---

451 Y 165[b].

1 [Efendim! Bu yazımda sana aşktaki çabamı açıkladım; en aşağı veya en yüksek her (konumda) kurtulmak için talep ettiğim sensin.]

2 [Beni ya kavuşmanla sevindir ya da kılıcını çekip katlet; yarın Allah'ın dergâhında kanım sana helal olsun.]

3 [Gözüm, gözyaşı nakdini bu derece israf etmesin; çünkü gönlün vakıfları, bu gelire dayanamaz.]

4 [Allah'ım! Cömert davranmaz, kucağa gelmez, öpücükler vermez; düşmanlarım bile o şuha âşık olmasın.]

5 [Tabibim! Sen yaralı gönlüme derman olmazsan korkarım aşkımın etkisi nesilden nesile sürer.]

6 [Yeter, bu tokgözlülük denen eziyete takatim kalmadı, merhamet et! Çünkü yüce zikirde de "Verdiğin söz, borcundur." yazılmıştır.]

7. Murāduñ hecr ile aġlatmaḳ ise **Naḳşī** nā-kāmı
Yine sensin gelüp güldürecek nāz ile aḫfāda

Ve Lehu

452.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ebr-i ʿaynam ki nemüm mevcesi ʿummāncasına
Baḥr-i ʿışḳ içre ġamum cūşīş-i ṭūfāncasına

Çaldı dil fırḳatasın ʿışḳ-ıla engin-i ġama
Yārı furṣat arar aḳṭarmaġa ḳumancasına

3. Olmadı keştī-i dil sāḥil-i maḳṣūda vuṣūl
Baḥr-i efkāra ṭalup ġavṭa-i ʿuryāncasına

Dil-ber oldur ne ḳadar cevr ü sitem eylese ger
ʿĀşıḳ oldur anı ülfet bile bāzāncasına

5. Bir Receb-nām perī mehveşüñ ardınca müdām
Durmayup **Naḳşī** gezer vādī-i şaʿbāncasına

---

7 [İsteğin, isteğine erişememiş Nakşî'yi ayrılıkla ağlatmaksa onun gizlice gelip güldürecek olan da yine sensin.]

452 Y 165[b]-166[a].

1 [Tıpkı bir bulutum, nemimin dalgası okyanus gibidir; kederim de aşk denizinde tufanın coşması gibidir.]

2 [Gönül, fırkatasını aşkla kederin enginlerine saldı; sevgiliyi aktarmak / devirmek için devredercesine fırsat arar.]

3 [Gönül gemisi, suya çıplakca dalarcasına düşüncelerin denizine daldı, istek sahiline ulaşamadı.]

4 [Gönül alan sevgili odur, o ne kadar eziyet ve siteme etse de âşık bunu doğanlar gibi dostluk bilendir.]

5 [Nakşî, Recep adlı ay gibi bir perinin ardından Şabancasına durmadan hep gezer.]

Ve Lehu

453.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Mesrūr iken muḳaddime-i vaṣl-ı yār ile
   Ḳıldum remīde tābe-maḥal iʿtiẕār ile

   Āzāde eyledüm o ġazāl-i melāḥati
   Bīhūde nuṣḥ u pend-i belādet-şiʿār ile

3. Germ-ülfet olma kebg-i çerāgāh-ı ʿişmetüm
   Her rūbe-sīret ʿāşıḳ-ı bī-iḳtidār ile

   Ġarḳ-āb-ı baḥr-i ġavṭa-i hecr oldum ʿāḳıbet
   Ḳayd-ı vuṣūl-ı naḳd-i ḥiyāl-i kenār ile

5. Fitrāk-bend-i ṭurre-i nükhet-nişārdur
   Nakşī rehā bulur mı ʿaceb rūzgār-ile

---

453 Y 166[a].

1 [Ben sevgiliye kavuşmanın başlangıcında sevinçliyken mazeretimi uygun (olduğu) kadarıyla bildirdirerek (onu) ürküttüm.]

2 [O güzellik ceylanını boş yere, akılsızca nasihatlerle özgür bıraktım.]

3 ("rūbeh" vezin gereği "rūbe" şeklinde okundu.) [Masumluk çayırındaki kekliğim! Her tilki görünümlü, kuvvetsiz âşıkla içli dışlı olma.]

4 [Sonunda ayrılık çukurunun denizinde sahil tarafının nakdine kavuşma kaygısıyla suya battım.]

5 [Nakşî! Güzel koku saçan kâkülün terki kayışına bağlanmıştır; acaba rüzgârla / zamanla kurtulur mu?]

Ve Lehu

454.

Mefʿūlü Fāʿılātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Mānend-i hāle ḳol dolasam āftābuma
   O māh-ı ʿişve gelse benüm cāme-ḫᵛābuma

   Dil safḥasına şerḥalar açdı o gül-ʿizār
   Müjgān-ı çeşmi ḥāşiye yazdı kitābuma

3. Yıḳmaḳ bezimde ol büt-i nāzı ḳolay idi
   Seng-i sitem doḳınmasa cām-ı şarābuma

   Ol āstān-ı devlete lā-büd raḳīb-i dūn
   Bir gün olur ki bāʿiṣ olur intisābuma

5. Nakşî sipihre ṭaʿne ururdum eger ki āh
   Mānend-i hāle ḳol dolasam āftābuma

---

454 Y 166[a].

1 [O güneşime hale gibi kol dolasam, o cilveli ay benim yatağıma gelse.]

2 [O gül yanaklı, gönül sayfasına yarıklar açtı; onun gözündeki kirpikler, kitabıma hâşiye (dipnot) yazdı.]

3 [Sitem taşı şarap kadehime dokunmasa o nazlı putu, mecliste yıkmak kolaydı.]

4 [Gerekirse aşağılık rakip bir gün o devletin eşiğine kapılanmama sebep olur.]

5 [Ey Nakşî, ah! Eğer o güneşime hale gibi kol dolasam göğü / feleği yererdim.]

Ve Lehu

455.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. N'ola teʾṣīr-i nālem ġālib olsa nāliş-i nāya
   Bu bir sırr-ı ḥaḳīḳatdür ki fehm ėtmez fürū-māye

   Benüm ḥāl-i derūnum neydügin bir mürşid-i kāmil
   Ki yoḳdur keşf-i esrār eyleyem ol merd-i dānāya

3. Bilen kendüñ gedāveş ġıbṭa ėtmez şāh-ı devrāna
   Ne ḥikmetdür hemān reşk ėtmede aʿlālar ednāya

   Cihānda erlik oldur kim zebūn ėdüp kişi nefsin
   Hemīşe fikr-i ʿuḳbāyı ḳıla ṭabʿına ser-māye

5. Ṭarīḳ-ı müstaḳīm üzre müdām ey **Nakşī Eyyūbī**
   Ṣenākār ol cenāb-ı ḥażret-i luṭf-issi Mevlāya

---

455 Y 166[a]-166[b].

1 [İnleyişimin etkisi, neyin iniltisine galip gelse ne var! Bu bir hakikat sırrıdır, (bunu) mayası bozuk olanlar anlayamaz.]

2 [Olgun bir rehber / şeyh yoktur ki o bilgili yiğide benim gönlümün hâlinin nasıl olduğu (hakkında) sırrımı açayım!]

3 [Kendini dilenci gibi gören, dünya padişahına imrenmez. Bu ne hikmettir ki şimdi en yüceler en aşağı olanları kıskanmaktadır.]

4 [Dünyada erkeklik budur: Kişi benliğini zayıflatıp mizacına daima ahiret düşüncesini sermaye kılmalıdır.]

5 [Ey Nakşî Eyyûbî! Lütüf sahibi yüce Allah hazretlerine, doğru yol üzere daima övgüde bulun.]

[Ve Lehu]

456.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Leşker-i ḫaṭ geldi ṣanmañ çār-ebrū dil-bere
   Çār ṣancaḳ begleridür düşdi ḫançer ḫançere

   Ėtdüm istiftā viṣālin çār-ebrū dil-berüñ
   Çār meẕhebden mesāġ aldum dil-i ġam-pervere

3. Çār-ebrūlar ḫayāliyle çerāgāh içre dil
   Ṣan çırā eyler ġamıyla çār-māh-ı berbere

   Rubʿ-ı meskūnda naẓīr-i çār-ebrūñ görmedük
   Çār u nā-çār eyledük ʿazm-i sefer her kişvere

5. Cāy ėder tā çarḫ-ı çārümde miṣāl-i āftāb
   Çār-ebrū dil-ber ile kim ki olsa ber bere

   Çār-ebrūsın görenler olsa dil-beste ne ġam
   Bir rubāʿīdür ki baġludur uṣūl-i evfere

---

456 Y 166[b]-167[a].

1 [O dört kaşlı güzele ayva tüyleri denen ordu geldi sanmayın; onlar dört sancağın beyleridir, hançer hançere (birbirine) düştüler.]

2 [O dört kaşlı güzele kavuşmak için fetva almak istedim; kedere düşkün gönlüme dört mezhepten de izin aldım.]

3 [Gönül, çayırda kederiyle ve dört kaşlılar hayaliyle sanki berberin / Berberîlerin dört ayına çıra olur.]

4 [İster istemez her memlekete yolculuğa çıktık, dünyanın kara olan dörtte birlik kısmında senin dört kaşlarının benzerini görmedik.]

5 [Kim o dört kaşlı güzelle göğüs göğüse gelse güneş gibi, ta gördüncü kat göğü mesken tutmuş olur.]

6 [Onun dört kaşını görenler (ona) gönül bağlasalar ne gam! O, "evfer" usülüne bağlı olan bir rubaidir.]

7. Çār-ebrū ṣanmañuz tesḫīr içün dest-i ezel
Yazdı bir vefḳ-ı murabbaʿ rūy-ı şuʿle-güstere

Meşveret eyler nigārā ʿāşıḳ-ı nā-çār içün
Çār-ebrūlar ki vėrmişdür ruḫında ser sere

9. Çār tīġ urdı dile ol çār-ebrū ḫışm ile
Ḳalmadı ḥācet şehā ḳatl ise ḳaṣduñ şeş-pere

Sāde-rūyānuñ raḳībān çār eṭrāfın alur
Biz ḫarīdāruz metāʿ-ı vaṣl-ı çār-ebrūlara

11. Çār-ebrūlar ki ẓāhir oldı rūy-ı yārda
Çār bāġ içre yetişmiş döndi bir nīfūfere

Çār-ebrūsın görelden çār-çeşm oldı raḳīb
Çatmasun bir ḫoşça ḥıfẓ ėt ol gül-i nāzük-tere

13. Çār-erbūnuñ nevā-yı çārgāhuñ gūş ėdüp
Çār mıżrāb-ıla çaṭdum ol büt-i ḫunyāgeri

Çār ṭāḳıdur sarāy-ı ḥüsn ü ān-ı dil-keşüñ
Çār-ebrūlar ki zībende o rūy-ı envere

---

7 [Onu dört kaş sanmayınız; ezeldeki el, alev yayan bu yüze dört kelimeli bir tılsım yazdı.]
8 [Ey resme benzeyen sevgili! Dört kaşlar, senin yüzünde çaresiz âşık için kafa kafaya vermiş, birbirine danışırlar.]
9 [Ey padişah! O dört kaşlı, gönle öfkeyle dört kılıç vurdu; maksadın beni katletmekse altı dilimli topuza gerek kalmadı.]
10 [Rakipler, bıyığı çıkmamaış gençlerin dört tarafını sarar; biz dört kaşlılara kavuşma malına müşteriyiz.]
11 [Sevgilin yüzünde dört kaşlar belirince dört bağda yetişmiş bir nilüfere döndü.]
12 [Rakip onun dört kaşını gördüğünden beri dört gözlü oldu, (bari) o çok nazik güle çatmasın / dalkavukluk etmesin, (sevgiliyi) iyice koru.]
13 [O dört kaşlının "çârgâh" makamınındaki nağmesini duyup o şarkıcı putu dört mızrapla bağladım.]
14 [O ışıklı yüzün süsü olan dört kaşlar, gönlü çeken cazibe ve güzellik sarayının dört kemeridir.]

15. Çār-ebrūya fütāde olalı aġyār-ı dūn
Çār-pāre zümresinden ḳayd olındı deftere

Çār-ebrūsı ġamıyla çār pāre oldı dil
Çāre-sāz olmaz mı **Naḳşī** bu fütāde kemtere

17. Çār-ebrūlar ḫayāli şimdi çeşmümde uçar
Rifʿatā dil çār palālı çār-ebrū dil-bere

Çār-ebrū vaṣfın ėtdüñ **Naḳşi**yā ḥaḳḳā güzel
Āyet-i ḥüsnini ḳazduñ ḳırma ḫaṭla mermere

19. Kālebin ruḫsārı üzre dökdi **Rifʿat** nāz ile
Gūyiyā şāhīn-i ḥüsni ṣayda ṣaldı püftere

[Ve Lehu]

457.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Merāmum ṣanma bilmez bilür ol māhum neden ṣoñra
Refīʿ ü'ş-şān olur pes-pāye-i cāhum neden ṣoñra

---

15 [Aşağılık rakipler, o dört kaşa âşık olduğundan beri deftere "çalpara" zümresi olarak kaydedildi.]

16 [Ey Nakşî! Gönül onun dört kaşının kederiyle dört parçaya ayrıldı; (sevgili), bu hakir âşığa çare bulmaz mı?]

17 [Ey Rifʿat! Dört kaşlıların hayali şimdi gözümde uçar; gönül şimdi dört kaşlı güzel için dört küreklidir (çok çabalar).]

18 [Ey Nakşî! Dört kaşlıyı gerçekten güzel övdün; onun güzelliğinin ayetini kırma hatla (yazıyla) mermere kazıdın.]

19 [Rifʿat, onun kalıbını (sevgilinin) yüzüne döktü; sanki bir avcı ıslığı güzellik şahinini nazla ava saldı.]

457 Y 167[a]-167[b].

1 [O ay gibi sevgilim, isteğimi bilmez sanma; (ama) neden sonra bilir? Mevkimin aşağı rütbesi şan bakımından yücelir (ama) neden sonra?]

Bedīd olınca ḫaṭṭı hāleveş meh-tāb-ı rūyında
Olur āġūş-ı zīb ammā ol dil-ḫˇāhum neden ṣoñra

3. Ėder tesḫīr lā-büd sūz-ı iksīr-i derūnumla
Ėrüp gūşına feryād-ı seḥergāhum neden ṣoñra

Ne ġamdur ḳalsa dil tārīk-i rāh-ı ʿışḳ [u] miḥnetde
Olur reh-ber baña ol şāhid-i rāhum neden ṣoñra

5. Ne rütbe ser-keş-i nāz u teġāfül olsa elbetde
Gedāya rām olur vaḳt ola ol şāhum neden ṣoñra

Pesend ėdüp bu naẓm-ı dil-peẕīri gül gibi her dem
Ėder ziynet-dih-i destār eşbāhum neden ṣoñra

7. Ėrer ser-menzil-i maḳṣūda **Naḳşī** ṣabr ile ʿāşıḳ
Ėder teʾṯīr yāra **Sebḳatī** āhum neden ṣoñra

---

2 [O gönlümün istediği (sevgili), ayva tüyleri yüzünün mehtabında hale gibi belirince kucağı süsler (ama) neden sonra?]

3 [Seher vakti ettiğim ahım elbette onun kulağına erişir, gönül iksirimin yanışıyla onu elde eder (ama) neden sonra?]

4 [Gönül aşk ve sıkıntı yolunun karanlığında kalsa ne gam! Yolumun o şahidi bana rehber olur (ama) neden sonra?]

5 [O padişahım naz ve tokgözlülükle ne derece dikbaşlı olsa da elbette bir zaman gelir, bu dilenciye boyun eğer (ama) neden sonra?]

6 [Benzerlerim bu makbul şiiri beğenip (onunla) her an gül gibi sarığını süsler (ama) neden sonra?]

7 [Ey Nakşî! Âşık sabırla istek konağına erişir. Ey Sebkatî! Ahım, sevgiliyi etkiler (ama) neden sonra?]

Ve Lehu

458.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Dil-mest olamam cām-ı ġamuñ demlemeyince
   Sāḳī leb urup sāġarı zemzemlemeyince

   Ḥaḳḳ almasa cānum benüm ol gülbün-i nāzuñ
   Ber-vefḳ-ı merām gül-ruḫını şemlemeyince

3. Bīhūde ʿilāc ėtme ṭabīb zaḫmum oñılmaz
   Nāz ile gelüp yār hemān emlemeyince

   Gelmez kümes-i vaṣla kebūterveş o vaḥşī
   Tā bir iki dāne zer ile yemlemeyince

5. Dizgin giremez fārise esb olsa da ser-keş
   Kim binmez o mişvār vėrüp gemlemeyince

   Bėl bağlayamam zülf-i dil-āvīzine yāruñ
   Ol emri de maḳṣūd sözi muḥkemlemeyince

7. Taḫlīṣ-i girībān ėdemez **Nakşī** elümden
   Ol şūḫ-ı cefā-cū beni tā semlemeyince

---

458 Y 167[b].

1 [Senin kederinin kadehi (beni) demlemeyince, saki dudağını vurup kadehi zemzeme çevirmeyince gönlüm sarhoş olmaz.]

2 [Ben, o nazlı gül fidanının gül yanağını gönlün istediği şekilde koklamadıkça Allah benim canımı almasa.]

3 [Ey tabip! Boş yere ilaç verme, sevgili nazla gelip ilaç vermedikçe yaram onulmaz.]

4 [O vahşi, bir iki tane altınla yemlenmeyince kavuşma denen kümese güvercin gibi gelmez.]

5 [At dikbaşlı olsa da süvari dizginlenemez; çünkü yürütüp, gemlemeyince (ata) binmez.]

6 [Onun o emri de istenen sözü sağlamlaştırmadıkça sevgilinin gönlü asan saçına bel bağlayamam.]

7 [Ey Nakşî! O eziyet eden şuh, beni zehirlemedikçe yakasını elimden kurtaramaz.]

Ve Lehu

459.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫırām-ı nāz ile eṭrāfa ol āfet baḳındukça
Alur naḳd-i dilin elbetde ʿışḳ ehli ṣaḳındukça

Ne āteşler ṣaçar seyr ėt derūn-ı ʿāşıḳān içre
Şitāb [u] ʿişvede ol fitne çaḳmaġın çaḳındukça

3. Ne ḥikmetdür ki furṣat düşse dest-i ʿāşıḳa bir kez
Bu ḫˇāhişle dėr emsem laʿl-i yārı bārī ḳanduḳça

Ne siḥr eyler gürūh-ı ʿāşıḳān tesḫīrine ol şūḫ
Cebe vü cevşenin resm-i cefā üzre ṭaḳındukça

5. Ḫarāb eyler bir ānda **Nakşī** devrānı murād ėtse
Ḫırām-ı nāz ile eṭrāfa ol āfet baḳındukça

---

459 Y 167[b]. (167[b]nin sonuna “Ve Lehu” başlığı yazılmıştır; bu başlıktan sonra gelen 460. şiir ise 168[a]nın sağ sütününa yazılmış, şiirin başına “Ve Lehu” şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [O afet nazla salınarak, etrafa bakındıkça âşıklar sakındığı hâlde elbette onların gönül nakdini alır.]

2 [O, acele ve nazla kargaşa çakmağını çaktıkça âşıklarının gönlüne ne ateşler saçar, bir seyret!]

3 [Bu ne hikmettir: Âşığın eline bir kez fırsat geçse bu istekle “Bari sevgilinin lal (dudağını) kana kana içsem.” der.]

4 [O şuh, zırhlarını eziyet âdetine göre giydikçe âşıklar zümresini elde etmek için nasıl bir sihir yapar?]

5 [Ey Nakşî! O afet istese nazla salınarak, etrafa bakındığı sırada dünyayı bir anda harap eder.]

Ve Lehu

460.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥüsnüñ ey şūḫ-liḳā Yūsuf-ı Kenʿān-durur āh
   Ehl-i ʿışḳuñ dili Yaʿḳūbveş efġān-durur āh

   Zülf-i pür-çīnüñe dil-bestedür ammā güzelüm
   ʿĀşıḳ-ı dil-şüdenüñ ḥāli perīşān-durur āh

3. Seyr ėden naḫl-i ḳadüñ nāz ile ʿarʿar dėmiş ol
   Ki ḫaṭā ėtmiş ʿaceb serv-i ḫırāmān-durur āh

   Eşk-i çeşmümden aḳan ḳaṭre-i ḫūn-āb-ı sirişk
   Düşdügi yėrler o demden berü ʿummān-durur āh

5. İlticā eyler efendim saña **Naḳşī** kerem ėt
   Vaṣla şāyestedür el-ḥaḳ aña iḥsān-durur āh

---

460 Y 168[a].

1 [Ey şuh yüzlü, ah! Senin güzelliğin Filistinli Yûsuf gibidir. Ah! Âşıkların gönlü de Ya'kûb gibi feryat etmektedir.]

2 [Güzelim, ah! Senin kıvrımlarla dolu saçına gönlünü bağlamıştır ama vurgun âşığın hâli perişandır.]

3 [Senin boyunu bu nazla seyreden (ona) dağ selvisi demiş. Ah! O şaşırtıcı şekilde hata mı etmiş, (boyun) salınan selvidir.]

4 [Ah! Göz yaşımla akan gözyaşının kan suyu damlalarının düştüğü yerler o andan / kandan beri okyanustur.]

5 [Efendim, ah! Nakşî sana sığınır, (ona) cömert davran; doğrusu kavuşmaya layıktır, bu ona bir lütuftur.]

Ve Lehu

461.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bilseñ ol ḳaşı kemānı nėce fettān-durur āh
   Cismümi göz göz ėden nāvek-i müjgān-durur āh

   Gerçi gördükçe hezār ʿişve ḳılarsın baña nāz
   Bilmedüñ gülşen-i kūyında hezārān-durur āh

3. Ruḫ-ı pür-tābuña neẓẓāre ne mümkin ki ėde
   Çeşm-i ʿāşıḳ ḳamaşur mihr-i dırāḫşān-durur āh

   Bārī bir būse ṭabībüm kerem ėt vaṣla bedel
   Belki bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteye dermān-durur āh

5. **Nakşī** ter tāze ġazeller oḳusa bülbülveş
   Ġam degül ḥüsnüñ aña seyr-i gülistān-durur āh

---

461 Y 168[a].

1 [Ah, o yay kaşlının nasıl cazibeli olduğunu bilsen! Ah! Bedenimi göz göz eden kirpik okudur.]

2 [Ah! Gerçi (beni) gördükçe bana bin naz ve cilve edersin (ama) senin mahallenin gül bahçesinde (başka) büllbüller / binlercesi olduğunu bilmedin.]

3 [Ah! Senin o çok parlak yanağına bakmak ne mümkün! O parlak bir güneştir, âşığın gözü kamaşır.]

4 [Tabibim, ah! Bari cömertçe, kavuşmaya bedel bir öpücük ver; belki de bu gönlü hasta âşığa dermandır.]

5 [Ah! Nakşî bülbül gibi, taze gazeller okusa gam değil! Çünkü güzelliğin ona gül bahçesi seyridir.]

Ve Lehu

462.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. O meh-rū bezme maḫfī gelse ammā nīm-mest olsa
   Dem-ā-dem cürʿaveş ʿuşşāḳ-ı ġayruñ ḳadri pest olsa

   Yek-ā-yek nāz ile bezm-i ṭarabda ʿāşıḳ u maʿşūḳ
   Viṣāli menʿ ėden tār-ı ḥicāb ol dem güsist olsa

3. Çü her cām āḫiretde bir iki būse meze vėrse
   Biri laʿl-i lebinden birisi ammā ki dest olsa

   Benümle ʿahd [ü] peymān üzre olsa maḫfī hem-zānū
   Velī aġyār yanında yine ḫāṭır-şikest olsa

5. Güzeller içre ʿışḳ olsun ki **Naḳşī** ol sehī serve
   Maḥabbet ḳadrini fehm eylese ʿāşıḳ perest olsa

---

462 Y 168[a]-168[b].

1 [O ay yüzlü, meclise gizlice gelse ama yarı sarhoş olsa; başka âşıkların değeri daima son yudum gibi aşağı olsa.]

2 [Âşık ve sevilen eğlence meclisinde nazla teke tek olsa; kavuşmayı engelleyen peçenin ipi o anda çözülse.]

3 [Ne zaman her kadehin sonunda bir iki öpücüğü meze olarak verse, biri dudağının lalinden ama biri de elden olsa.]

4 [Benimle söz verdiği gibi gizlice diz dize otursa ama rakiplerin de onun yanında gönlü kırılsa.]

5 [Ey Nakşî! Aşkın değerini anlarsa ve âşığa düşün olursa güzeller içinde o düzgün selviye aşk olsun!]

Ve Lehu

463.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Şemʿ-i ḥüsnüñ fikr ėdüp yandum şehā āteşlere
   Düşdi dil pervānesi gūyā fenerden fenere

   Berg-i güldür ʿārıżuñ şemm eyleyenler aldı feyż
   Āh kim şeydā dilin ārzūsı ḳaldı maḥşere

3. Nāle eyler görmedüñ mi ṣad hezārı gülşene
   ʿĀşıḳ āh ėtmez de n'eyler vėrse dil bir dil-bere

   Öyle bir şūḫ-ı müsellem dil-ber-i mümtāz k'anuñ
   Ṭañ mı nāmı neşr olursa milket-i heft-kişvere

5. Naḳşın aldum ol şehüñ ġam çekmezem ez-cān u dil
   Naḳd-i vaṣlın ʿarż ėder elbetde **Naḳşī** kemtere

---

463 Y 168[b].

1 [Ey padişah! Senin güzelliğinin mumunu düşünüp ateşlerde yandım; sanki gönül pervanesi fenerden fenere düştü.]

2 [Yanağını koklayanlar ondan bereketlendi, o gül yaprağıdır. Ah! Deli gönlün arzusu ise mahşere kaldı.]

3 [Yüz (tane) bülbülü gül bahçesi için inlerken görmedin mi? Âşık, gönlü cezbeden bir güzele gönül verse ah etmez de ne yapar!]

4 k'anuñ: ki anuñ // milket-i: mülk-i P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O gönlü cezbeden seçkin güzel, öyle beğenilen bir şuh ki onun namı yedi memlekete yayılsa şaşılır mı!]

5 [O padişahı resmettim, gam yemem! O, kavuşma denen nakdini hakir Nakşî'ye elbette candan gönülden sunar.]

Ve Lehu

464.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Seyr-i bāġ eyleyemem ravża-i Rıḍvān ise de
Bir dem ārām ėdemem meclis-i ḥūrān ise de

Bülbül-i naġme-ṭırāzān ile pür olsa daḫı
İstemem yārsuz olan bezmi gülistān ise de

3. Rind odur faḳr-ıla faḫr eyleye bir kimseye hīç
ʿArż-ı ʿacz eylemeye ḥāli perīşān ise de

Ḳadrin aʿlā bilür erbāb-ı kemāl ehl-i dilin
Kevkeb-i pāyede ger ḫāk-ile yeksān ise de

5. Nakşiyā ʿārif olan ḳaṭre-i nāçīz görinür
Şiʿr ü inşāda hemān ġavṭa-i ʿummān ise de

---

464 Y 168[b].

1 [Rıdvan'ın bahçesi ise de bağda gezip dolaşamam; hurilerin meclisi ise de (orada) bir an dinlenemem.]

2 [Nağmeler süleyen bülbüllerle dolu olsa da gül bahçesi ise de sevgilisiz olan meclisi istemem.]

3 [Rint fakirlikle övünendir; hâli perişan ise de bir kimseye (bile) aczini hiç bildirmez.]

4 [(Gönül erbabının) rütbe yıldızları yerle bir olmuş ise de olgunluk sahipleri gönül erbabının değerini çok yüce bilir.]

5 [Ey Nakşî! Anlayışlı olan, şiir ve düzyazıda okyanusa dalmış ise de en hakir zerre gibi görünür.]

Ve Lehu

465.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bir özge ʿāşıḳam ben künc-i ḥasretde bulınduḳça
Behişt olur baña ol dem ki yār ile olınduḳça

Rehā-yāb olamam ālām-ı dehri ʿaynuma almam
Ṣafā kesb eylerem zānūsı zānūma ṭoḳınduḳça

3. Niyāzmend olup ʿāşıḳ bir kez ol şūḫ-ı gül-endāma
Hezārān şevḳ ėder ḥāṣıl ruḫuñ öpüp ḳoḳınduḳça

Dil ü cān beyni olmaz ḳīl ü ḳālden bir zamān ḫālī
O ḫūnī ḫançerüñ mūy-ı miyāna kec ṣoḳınduḳça

5. Olur erbāb-ı ṭabʿa şübhesüz rāḥat-fezā **Naḳşī**
Senüñ bu nev-edā naẓm-ı dürer-bāruñ oḳınduḳça

---

465 Y 168[b]-169[a].

1 [Ben hasret köşesinde bulundukça bambaşka bir âşığım, sevgiliyle olunca (orası) bana o anda cennet olur.]

2 [(Nasılsa) kurtulamam, dünyanın kederlerini dikkate almam; onun dizi dizime dokundukça sefa bulurum.]

3 [Âşık, o gül endamlı şuha bir kez yalvarır, onun yanağını öpüp kokladıkça binlerce şevk elde eder.]

4 [O kanlı, hançerini kıl gibi beline eğri soktukça gönül ve can arasıda bir an (bile) dedikodu eksilmez.]

5 [Ey Nakşî! Senin bu yeni tazdaki inci saçan şiirin okundukça şüphesiz mizaç sahiplerinin rahatını artırır.]

Ve Lehu

466.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣanma ol sāḳī ṣunar cām-ı lebin çün cem ceme
   Sāġar-ı çeşmüm ʿaraḳ-rīz olmadadur nem neme

   Bir gürūh āşūb-ı mümtāz-ı cihān bezm eyleyüp
   Birbirin peymāneler şevḳ-āver olup fem feme

3. Böyle eyyām-ı feraḥ biñ yılda bir girmez ele
   Ṭurma ḫūbān ile ʿuşşāḳ gezse rāciḥ dem deme

   Kaʿbe-i rūyuñ ṭavāf ėdenler ol meh-pārenüñ
   Leẕẕet-i būs-ı lebin teşbīh ėderler zemzeme

5. Her ne dem **Nakşī** ruḫuñ būs ėtmek ümmīd eylese
   Ol cefā-cū dest urur ḫışm ile tīġ-ı ġamġame

---

466 Y 169[a].

1 [O saki, dudağının kadehini çok çok sunar sanma; gözümün kadehi nemli nemli ter dökmektedir.]

2 [Dünyada seçkin ve kargaşa çıkaran bir topluluk meclis kurup, şevklenip dudak dudağa birbirini kadeh yapar.]

3 [Böyle ferah günler bin yılda bir ele geçmez; haydi, güzellerle âşıkların nefes nefese gezmesi tercih edilir!]

4 [O ay parçasının yüzü Kâbe'sini tavaf edenler, onun dudağından öpmenin lezzetini zemzeme benzetirler.]

5 [Nakşî her ne zaman onun yanağını öpmeyi ümit etse o eziyet edici, öfkeyle haykırma / gamgam kılıcına el atar.]

Ve Lehu

467.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Vażʿ-ı meyli o şehüñ ṣanma gedā cānibine
   El ile çekmedür ʿuşşāḳı vefā cānibine

   Naẓra-i çīn-i cebīninde dü-ḫāl-i Hindū
   Merdümān-ı emeli çekdi ḫaṭā cānibine

3. Ḥāṣılı ėrmek içün vuṣlat-ı yāra āḫir
   Düşdi sī-murġ-ı emel dām-ı recā cānibine

   Āh çekdirmeyi nāz ile yem-i ʿışḳda bugün
   Beni ceẕb eyledi gird-āb-ı cefā cānibine

5. Er iseñ yüz çevirüp ġayrıdan ez-cān [u] derūn
   Nakşī yüz ṭut heme dergāh-ı Ḫudā cānibine

---

467 Y 169[a].

1 [O şuhun eğilimi, dilencilerin tarafına değildir; âşıkları elle vefa tarafına çekmektir.]

2 [Çatık kaşlarına bakış (sırasında) onun iki Hindu beni, emelin gözbebeklerini hatalı tarafa çekti.]

3 [Kısacası, sonunda sevgiliye kavuşmak için emel simurgu rica tuzağı tarafına düştü.]

4 [Ah çektirmek için nazıyla beni bugün aşk denizinde eziyet girdabı tarafına çekti.]

5 [Ey Nakşî! Erkeksen başkalarından gönül ve candan yüz çevirip yüzünü hep Allah'ın dergâhı tarafına döndür.]

Ve Lehu

468.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dėme ʿazm ėtdi hezār verd-i ṣafā cānibine
   Düşdi pervāne-meniş şemʿ-i cefā cānibine

   Sāḥil-i vuṣlat-ı yār özler iken āḫir-kār
   Fülk-i dil düşdi yem-i ʿışḳda ḫaṭā cānibine

3. ʿAzm-i Begḳoz dėyü bir pīr-i ʿatīḳ [u] muġlim
   Yārı çekmiş o Çubuḳlıda ʿaṣā cānibine

   ʿArż-ı ʿacz ėtme ṣaḳın dehre yüri ʿārif iseñ
   Ḳıl teveccüh ebed elṭāf-ı Ḫudā cānibine

5. Nakşiyā ʿārif olan bezm-i fenāya baḳmaz
   Nāẓır olur kerem-i Ḫaḳla baḳā cānibine

---

468 Y 169[a]-169[b].

1 ["Bülbül, sefa gülünün tarafına gitmeye niyetlendi." deme, pervane gibi eziyet mumunun tarafına düştü.]

2 [Gönül gemisi, aşk denizinde sevgiliye kavuşma sahilini özlerken sonunda hatalı tarafa düştü.]

3 [Eski ve oğlancı bir yaşlı, Beykoz'a gitmekten söz ederek sevgiliyi Çubuklu'da asasının tarafına çekmiş.]

4 [Anlayışlıysan sakın dünyaya aczini bildirme, yürü! Ebediyyen Allah'ın lütuflarının tarafına yönel.]

5 [Ey Nakşî! Anlayışlı olan, bu fâni meclise bakmaz; Allah'ın cömertliği sayesinde, ebediyet tarafına bakar.]

Ve Lehu

469.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Zaḫm-ı dilüm oñılmadı yār emlemeyince
   Mānend-i ḳadeḥ cām-ı lebin demlemeyince

   Ḳan aġladıġum dem-be-dem ʿayb eyleme zāhid
   Rāḥat bulamam dīdelerüm nemlemeyince

3. Bir vech-ile dil-şād olamam dėdi ol āfet
   Ṣad āh ėdüp aġyārı hemān semlemeyince

   Her dāma ṭutılmaz dil-i şeh-bāz-ı bülendüm
   Ber-miṣl-i hümā dil-ber anı yemlemeyince

5. Ḥaḳḳ almaya cānum benüm ey **Nakşī** cihānda
   Ol ġonçe-femüñ ruḫlarını şemlemeyince

---

469 Y 169[b].

1 [Sevgili ilaç vermeyince, dudağının kadehini bir kadeh gibi demlemeyince gönlümün yarası onulmadı.]

2 [Ey kaba sofu! Benim devamlı kan ağladığımdan dolayı ayıplama; gözlerimi nemlendirmeyince rahat bulamam.]

3 [O afet "Ben şimdi yüz ah edip rakipleri zehirlemeyince gönlüm hiçbir şekilde sevinmez." dedi.]

4 [Yüce bir doğan olan gönlüm, sevgili onu hüma gibi yemlemedikçe her tuzağa tutulmaz.]

5 [Ey Nakşî! Ben o gonca ağızlının yanaklarını koklamadıkça Allah, dünyada benim canımı almasın.]

Ve Lehu

470.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dolanmış hāleveş ḫaṭ māh-ı rūy-ı yārı çepçevre
   Alup āġūşa ṣan bülbül gül-i gülzārı çepçevre

   ʿAceb mi nāfe-rīz olsa ġazāl-ı Çīn şerminden
   Doḳınsa būy-ı zülfinden ṭutar Ferḫārı çepçevre

3. ʿAceb naḳş eylemiş naḳḳāş-ı ḳudret noḳṭa-i ḫālin
   Çevirmiş ṣafḥa-i ruḫsārına pergārı çepçevre

   Dehān-ı teng-i nāz-ı yārdan baḥs ėtme ey zāhid
   Miṣāl-i noḳṭa-i nā-lafẓ [u] maʿnīdārı çepçevre

5. Dėmeñ çīn-i ruḫında ḫāl-i Hindūlar ki cemʿ olmış
   Ḳuşatmış leşker-i ḫūbān da bir ...kārı çepçevre

   Secencel-zāy-ı ruḫsārın gören hem görmeyen şeb (ü) rūz
   Olur ḫˇāhişger hep [ol] naẓra-i dīdārı çepçevre

---

470 Y 169[b]-170[a].

1 gülzārı: gülẕārı P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ayva tüyleri, sevgilinin yüzü denen aya hale gibi çepeçevre dolanmış; sanki bülbül, gül bahçesinin gülünü çepeçevre kucaklamış.]

2 [Çin ceylanı utancından misk saçsa şaşılır mı! (Sevgili bir) dokunsa saçının kokusu Ferhâr'ı çepeçevre zapteder.]

3 [Kudret nakkaşı (Allah), onun beninin noktasını şaşırtıcı çekilde nakşetmiş; onun yüzünün sayfasında pergeli çepeçevre çevirimiş.]

4 [Ey kaba sofu! Sevgilinin nazlı dar ağzından bahsetme; o da sözsüz ve manidar noktaları gibi çepeçevredir.]

5 ["Sevgilinin yanağının kıvrımlarında Hindu benler toplanmış." demeyin; güzeller ordusu da bir ... çepeçevre kuşatmış.]

6 [Yüzünün ayna verdiğini hem gören hem de görmeyen çepeçevre, gece gündüz hep o yüze bakmak için istek duyar.]

7. Ṭabīb-i māye-baḫş olduġına şek yoḳ ki bābında
Derilmiş zümre-i üftāde-i bīmārı çepçevre

Gözüm nūrı güzel bir ʿişve-cū nūr-ı mücessemdür
Ser-ā-pā ān u envār ile cismi arı çepçevre

9. Taṣavvur olsa **Nakşī** vaṣf-ı rūy-ı çār-ebrūsı
Murabbaʿ mışraʿ-ı ber-cestedür ḥalkārī çepçevre

Nėce faḫr ėtmeyem bu tuḥfe eşʿārumla ben zīrā
Bilür ḳīrāṭ ile ḳadrin suḫan miʿyārı çepçevre

11. Felek reşk ile āvīḫte ḳılup zeyn ėtse ṭaʿn olmaz
Bu nüh beytümle çün nüh-ḳubbe-i devvārı çepçevre

Netīce bir naẓīre dėmege cürʾet ėder yoḳdur
Ṣabā gezdirse heft iḳlīmi ger her-bārī çepçevre

13. Meger kim ėde himmet ol ẓarīf-i şāh-ı naẓm-efşān
Alup neẕẕāreye bu nev-zemīn eşʿārı çepçevre

O yektā ḫˇāce-i ders-ḫˇāh-ı ʿaṣr [u] nükte-dān k'almış
Der-i taʿlīme cümle ṭālib-i ebkārı çepçevre

---

7 [Onun cevher bahşeden bir tabip olduğuna şüphe yok; çünkü kapısında onun hasta âşıklar zümresi çepeçevre toplanmış.]

8 [O gözümünün nuru; güzel, nazlı, cisimlenmiş bir ruhtur. Bedeni güzellik ve ışıklarla baştan ayağa, çepeçevre kusursuzdur / tertemizdir.]

9 ḥalkārī: ḫalkārī P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Onun dört kaşlı yüzünün vasıfları göz önüne getirilse ince tel işlemeyle çevrelenmiş olan, dört seçme mısradır.]

10 [Ben bu hoşa giden şiirimle nasıl övünmeyeyim! Söz tartısı onun değerini kırat ile çepeçevre bilir.]

11 [Felek (bu şiirimi) kıskansa, bu dokuz beytimi asarak dönen dokuz gökkubbeyi çepeçevre süslese yerilmez.]

12 [Sonuçta eğer sabah meltemi (bu şiiri) çepeçevre yedi memlekette, her an gezdirse de (buna) nazire söylemeye cesaret eden yoktur.]

13 [Olsa olsa o söz saçan padişahların zarifi bu yeni tarzdaki şiire çepeçevre göz gezdirip (buna) gayret edebilir.]

14 k'almış: ki almış P. (Vezin gereği değiştirildi.) [O nüktedan, asrın ders isteyenlerinin o eşsiz hocası söylenmemiş mazmunlara talip olanların hepsini çepeçerve talime almış.]

15. Ḫaṭ-ı taʿlīḳı ġālib şīvede ḫaṭṭ-ı ʿimād üzre
Ki ṭutdı dehri şiʿr-i zīb-i ḫaṭṭ āṣārı çepçevre

Zihī bā-ʿavn-ı Ḥaḳḳ olmış müsellem her ḫuṣūṣında
Fünūnāt ile memlū ṭabʿ-ı gevher-bārı çepçevre

17. Ebed Ḥaḳ baḫş ėde evlādı ʿİzzī-i güher-bārın
Dize silk-i ṣafā üzre dür-i şehvārı çepçevre

Cihān ṭurduḳça dursun ʿarṣa-i naẓm-āverān içre
Kümeyt-i ḫāmesiyle gösterüp mişvārı çepçevre

Ve Lehu

471.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ol büt-i nev-res rüsūm-ı ʿişvesin ṣad nāz ile
Eyler ʿuşşāḳ-ı dil-efgāra hezār iʿzāz ile

Çıḳdı çapul niyyetine ṣan o Çerkes dil-beri
Ḳıldı dil mülkin çü ġāret ġamze-i ṭannāz ile

3. Şuʿbe-i cevrin maḳām-ı būselikden rāst ḳılup
Nāle-i ʿuşşāḳa āġāz eyledi şehnāz ile

---

15 [Tarz bakımın onun talik hattı imâd hattından üstündür; öyle ki hattının süslü şiir olan eserleri dünyayı çepeçevre ele geçirdi.]
16 [Ne hoş! O, Allah'ın yardımıyla her konuda beğenilir; onun inci saçan yaratılışı çepeçevre hünerlerle doludur.]
17 [Allah ebediyyen bu elvadı, inci saçan 'İzzî'sini bağışlasın; o da padişahlara layık inciyi sefa ipliği üzerine çepeçevre dizsin.]
18 [O, kalem denen doru atıyla tarzını çepeçevre gösterip dünya durdukça şiir söyleyenler arsasında dursun.]

471 Y 170[a]-170[b].
1 [O yeni yetme put, cilve usullerini yüz naz ve bin ikramla gönlü yaralı âşığa gösterir.]
2 [Alaycı yan bakışıyla gönül ülkesini yağmaladığı zaman sanki o Çerkez güzeli çapul niyetiyle göründü.]
3 [O, eziyet şubesini "bûselik" makamında "râst" kılıp "şehnâz"la "uşşâk"ın / âşıkların inleyişine başladı.]

ʿĪş ü nūş ėtmek gibi olmaz ṣafā ehl-i dile
Bezm-i meyde rū-be-rū bir sāḳī-i mümtāz ile

5. Ḳayda uġradı ser-i **Naḳşī** yine bī-ḳayd iken
Ol kemān-ebrū cefā-pīşe ḫadeng-endāz ile

Ve Lehu

472.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿAks ėdüp mirʾāt-i gönlüm āh o vech-i āyine
Ṣīt-ı nāzı yırup ėtdi meylüm ʿışḳı nāyına

Maḳdem-i yāra n'ola düşsem şerer-ḫīz olaraḳ
Yanıcaḳ elbet düşer pervāne şemʿüñ pāyına

3. Bu ne sırdur kim daḫı ṭıfl-ı sebaḳ-ḫˇān-ı zamān
Rāġıb olur bir iki günde ḫˇācesi cāyına

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan rāh-ı maḥabbetde müdām
Yār içün ceng-cū ola girüp raḳīb ālāyına

5. Ḥaḳ bu dīn ile zihī devlet bizi zeyn eylemiş
Bāreka'llāh böyle ʿālī dīne böyle āyine

---

4 [Gönül erbabına şarap meclisinde seçkin bir saki ile yüz yüze yiyip içmek gibi sefa olmaz.]
5 [Nakşî'nin başı kayıtsızken o yay kaşlı, eziyeti âdet edinmiş ok atıcı sayesinde yine bağlandı.]

472 Y 170[b].

1 [Ah! O ayna yüz, gönlümün aynasına yine yansıdı; nazlı sesiyle şarkı söyleyip beni aşkının neyine meylettirdi.]
2 [Kıvılcımlar sıçratarak sevgilinin ayağına düşsem ne var! Pervane yanınca elbette mumun ayağına düşer.]
3 [Bu ne sırdır? Zamanın ders okuyan çocuğu da bir iki günde hocasının makamına rağbet eder.]
4 [Aşk yolunda sadık âşık olan, daima rakip alayına girip sevgili için savaş istesin.]
5 [Allah bizi bu dinle ne hoş süslemiş! Böyle yüce dini de böyle âdeti de Allah mübarek etsin!]

Bir Receb-nām ʿişve-cū şūḫ-ı perī-zād dil-firīb
Yazdı nāmum defter-i ʿışḳında şaʿbān ayına

7. Günde **Naḳşī**ye hezār vaṣl ʿarż ėdüp şekl-i felek
ʿAhdine durmaz döner biñ nāz ile ammā yine

Ve Lehu

473.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey göñül ġafleti ḳo gezme yüri dīvāne
Dāʾimā ṣabr u tevekkülde olʿāḳilāne

Ṣuleḥā meslegine rāġıb iseñ mā-ḥaṣalı
Çeşm-i efʿālüñi ṣarf ėtme ṣaḳın her yana

3. Ḳıl ḥaẕer nāʾil-i kām olmaġ-içün hemvāre
Ḥālüñ ʿarż eyleme aḥbāba degül iḫvāna

ʿĀrif iseñ heme ez-cān [u] derūn eyle dilek
Yüz sürüp leyl ü nehār dergeh-i Ẕü'l-Mennāna

5. Kimsenüñ ḥāline ṭaʿn eyleme ḥālüñ fikr ėt
Budur āyīn-i ḳavī sālik ü dervīşāna

---

6 [Recep adlı, cilveli, gönlü aldatan, peri gibi bir şuh; adımı kendi aşk defterinde şaban ayına yazdı.]
7 [O, Nakşî'ye felek gibi, günde binlerce kavuşma (sözü) bildirir ama yine sözünde durmaz, bin nazla döner.]

473 Y 170[b]-171[a]. (Bu şiir, 10. şiirin neredeyse aynısıdır. İki şiir arasında sadece birkaç ek ve kelime farkı vardır.)

1 [Ey gönül! Gafleti bırak, delice gezme, yürü! Sabırla ve işi Allah'a bırakarak daima akıllıca davran.]
2 [Sonuç olarak, iyi kimselerin yoluna rağbet ediyorsan işlerinin gözünü her yana (çevirip) harcama.]
3 [İsteklerine ulaşmak için, kendini daima sakın; hâlini ahbaba değil, kardeşlerine bile bildirme.]
4 [Anlayışlıysan lutfu bol olan Allah'ın dergâhına gece gündüz yüz sürüp hep can ve gönülden dilekte bulun.]
5 [Kimsenin hâlini ayıplama, kendi hâlini düşün; mürit ve dervişin sağlam âdeti budur.]

Nefs-i emmāreye tābiʿ-res olup dünyāda
Ne revā dār-ı baḳāda giresin nīrāna

7. Yā Rab ʿiṣyānuñ ʿafıv eyle ḳuluñ **Naḳşī**nüñ
Ḥażretüñden budur ümmīdi çü dervīşāne

Ve Lehu

474.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ne ḥālet var o meh-rūnuñ ki ḳavs-ı ebruvānında
Yėr ėtdi tīr-i ʿışḳı ʿāşıḳuñ āmāc-ı cānında

Ebed mānend-i mıḳnāṭīs hemān ceẕb-i derūn ėdüp
Nėçe fūlād-dil olmış beste gör üftādegānında

3. Ne ḫurşīd-fer meh-i nevdür ki hep ʿışḳı ile ʿālem
Miṣāl-i hāle hem-çün ẕerre dercdür çevre yanında

Ne pertevdür bu aḥsen ḥüsn ü ān ol şūḫ-ı dil-keşde
Ki vaṣf-ı dil-firībi dāstān ḫalḳuñ zebānında

5. Geçilmez **Naḳşi**yā bir ince bėldür ḳıl ḳadar zīrā
Ki var bir şekl-i ejder ḫançer ol yāruñ miyānında

---

6 [Dünyada (kötülüğü) emredici benliğe tabi olup ahirette ateşe girmen reva mıdır?]
7 [Ya Rabbi! Kulun Nakşî'nin isyanını affet; çünkü hazretinden dervişce ümmidi budur.]

474 Y 171[a].
1 [O ay yüzlünün iki yay kaşında nasıl bir hâl var ki onun aşk oku âşığının can denen hedefine yerleşti.]
2 [Ebediyen gönülleri mıknatıs gibi çekmiş, âşıklarını arasında nice çelik gönüllü ona bağlanmış gör!]
3 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [O, güneş parıltılı (sevgili) nasıl bir yeni aydır ki âlem hep onun aşkıyla hale şeklinde, zerre gibi onun çevresi ve yanında toplanmıştır.]
4 [Gönlü çeken o şuhtaki bu büyük güzellik ve cazibe nasıl bir ışıktır? Onun gönlü aldatan övgüsü, halkın dilinde destandır.]
5 [Ey Nakşî! O bir ince belllidir ki ondan kıl kadar vazgeçilmez; çünkü o sevgilinin belinde ejder gibi bir hançer var.]

Ve Lehu

475.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu ʿışḳuñ dil ṣafā buldı çü kār-ı ibtidāsında
   Olur erbāb-ı dil elbet rehā-yāb intihāsında

   Elifden ʿışḳına bedʾ eyledüm çün medd-i āhumla
   Ki sī-murġ-ı emel ḳo ḳalmasun kendi hevāsında

3. Ḫarīdār oldum ammā bilmedüm yandum firākıyla
   Ḳumāş-ı vaṣlı ol şūḫuñ yanar āteş behāsında

   Bir āşūb-ı cihān āşüfte-meşreb āfet-i cāndur
   Ki her vech ile meşhūr u müsellemdür edāsında

5. İki ḫāl-i siyeh-fāmuñ görüp rūyında beñ ṣanmañ
   Gözüm merdümleridür **Nakşī** benlik iddiʿāsında

---

475 Y 171[a]. (171[a]nın sonundaki “Ve Lehu” ifadesinden sonra gelen 476. şiir, 171[b]ye yazılmış ve 171[b]de şiirin başına “Ve Lehu” şeklinde tekrar başlık konmuştur.)

1 [Mademki gönül, işin başında bu aşkta sefa buldu, onun sonunda da gönül erbabı elbette kurtuluş bulur.]

2 [Ahımı çekerek aşkına “elif”le başladım; bırak emel simurgu kendi havasında kalmasın.]

3 [O şuhun kavuşma kumaşı ateş pahasında yanar; ona müşteri oldum ama bunu bilmedim, ayrılığıyla yandım.]

4 [O dünyayı karıştıran, oynak mizaçlı, can yakıcı bir afettir; öyle ki tavırlarıyla her yönden meşhur ve beğenilmiştir.]

5 [Ey Nakşî! Onun yüzünde, siyah renkli iki benini görüp ben sanmayın! Onlar benlik iddiasında bulunan gözbebeklerimdir.]

Ve Lehu

476.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne meylüm var o fettānuñ ruḫ-ı gül-būs [u] alında
   Ne var ümmīd [ü] ḫˇāhiş dilde çāşnī-i vişālinde

   ʿAceb bir ser-güẕeşt basṭ eyleyüp dil ʿışḳ ḫuşūşında
   Gürūh-ı ʿāşıḳānla zümre-i ḫūbān maḳālinde

3. Güzeller ekṣer olur cevr ile muʿtād [u] nāzende
   Ne ḥikmetdür yine ʿuşşāḳ niyāz ėtmek ḫayālinde

   Vefā ummaḳ ḫaṭādur çün Sitānbūlın cüvānından
   Ki var her birinüñ biñ mübtelāsı yāl ü bālinde

5. Ḫayāl-ender-ḫayāl siḥr-āferīn bir ḳılı ḳırḳ yarmış
   O şūḫuñ **Nakşī** vaṣf-ı mū-miyān[ı] ḳīl ü ḳālinde

---

476 Y 171[b].

1 [Ne o cazibeli (güzelin) gül öpüşlü al yanağına ilgim var ne de ona kavuşma lezzeti (konusunda) gönülde ümit ve istek var.]

2 [Gönül; güzeller zümresinden söz eden, aşk konusundaki acayip bir macerayı âşıklar topluluğuyla uzun uzadıya anlatı.]

3 [Güzeller çoğunlukla eziyet etmeye alışkın ve nazlı olur; ne hikmetse âşıkların hayali yine yalvarmaktır.]

4 [İstanbul'un gençlerinden vefa ummak hatadır; çünkü her birinin boyun ve kolunda / boyuna bosuna bin müptelası vardır.]

5 [Hayal içinde hayal, büyüleyici! Nakşî, o şuhun kıl gibi belinin vasıfları dedikodusunda bir kılı kırk yarmış.]

Ve Lehu

477.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿAzm-i seyr ėtse ne dem ol perī Saʿd-ābāda
   Yāl ü bāline olur serv-i revān üftāde

   Māʾilem ḥüsnine meh-pāre melek-ḫū dil-cū
   ʿİşvesi nāzı güzel o büt-i Behcet-zāde

3. Nām-ı Şīrīne degül Leyliye vėrmem nāmum
   Ġālibem ʿışḳ-ıla Mecnūn ile çoḳ Ferhāda

   Geşt-i āfāḳ ėdüp zümre-i ḫūbān içre
   Görmedüm miṣlini ol māhveşüñ dünyāda

5. Ne fitenkārdur ʿaceb bilmem o ser-keş **Nakşī**
   Göz göre gördügin ʿışḳıyla ėder dil-dāde

---

477 Y 171[b].

1 [O peri ne zaman Sadâbâd'ı dolaşmaya niyetlense akan selvi onun boyuna bosuna âşık olur.]

2 [Onun güzelliğine eğilimliyim; o bir ay parçası, melek huylu, gönül çekendir; cilvesi, nazı güzel, Behcetzâde (adlı) / sevinç doğuran bir puttur.]

3 [Namımı Şirin'in namına değil, Leyla'ya bile vermem; aşkımla Mecnun ve birçok Ferhat'tan üstünüm.]

4 [Dünyayı dolaştım, güzeller zümresi arasında o ay gibi (güzelin) benzerini dünyada görmedim.]

5 [Ey Nakşî! O dikbaşlı acaba nasıl bir ayartıcıdır, bilmem; aşkıyla göz göre göre her gördüğünün gönlünü bağlar.]

Ve Lehu

478.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. O ṭıfl- nāz-perver şūḫ-ı behcet-zād dil-dāra
   Dilüm lāla gözüm dādı vücūdum oldı gehvāre

   ʿAceb ālüfte-meşreb āfet-i cāndur ki ʿālemde
   Ėder yek naẓrada biñ kerre biñ dil bend o mekkāre

3. Şemīm-i būy-ı tār-ı zülf-i pīç-ā-pīç [ü] dil-rīşin
   Sezādur armaġan ėtse ṣabā tā Çīn ü Ferḫāra

   Ḫayāl [ü] fikr-i vaṣl-ı dil-firībiyle o fettānuñ
   Dil-i ḥasret-figen żaʿfa ḳarīn olmaḳda hemvāre

5. Netīce yalıñuz **Naḳşī** degül müştāḳ-ı dīdāruñ
   Fütāde ḥüsn-i şūḫ [u] dil-keşine nās yek-pāre

---

478 Y 171[b]-172[a].

1 ("lāla" ve "dādı" kelimeleri P'de bu şekilde yazılmıştır.) [Nazı seven o çocuğa, güzellikler doğuran o şuh sevgiliye gönlüm lala, gözüm dadı, vücudum ise beşik oldu.]

2 [O hilekâr; âlemde öyle alışkın mizaçlı, şaşırtıcı bir afettir ki bir bakışla bin gönlü bin kere bağlar.]

3 [Sabah meltemi; onun yüreği yaralayan, kıvrım kıvrım saç telinin güzel kokusunu Çin ve Ferhâr'a kadar armağan etse yeridir.]

4 [O cazibeli güzele kavuşmanın gönlü aldatan düşüncesi ve hayaliyle hasrete düşen gönül daima zayıflığa yakındır.]

5 [Sonuçta senin yüzüne can atan yalnızca Nakşî değil; insanların tamamı senin gönlü çeken, şuh güzelliğine âşıktır.]

Ve Lehu

479.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣabāveş kūy-ı yārı geşt ėdüp nā-geh firāḳ üzre
   Ser-i zülfinde gördüm bendedür dil iştiyāḳ üzre

   Nigīn-i ḫaṭṭı içre seyr ėden mihr-i ruḫ-ı yārı
   Ṭulūʿ-ı şemsdür gūyā dėdi vaḳt-i şafāḳ üzre

3. Nevā-sāz oldı dil-ber bezm-i ġamda nāliş-i neyveş
   Dil-i ʿuşşāḳa āheng ėtdi āgāz-ı ʿırāḳ üzre

   Ėrer ser-menzil-i maḳṣūda elbet ṣabr ile ʿāşıḳ
   Bu naẓmum bes yeter eşʿāra o bāb-ı meẓāḳ üzre

5. Ḳuzum hecrüñ ile āsūde-dildür **Nakşī Eyyūbī**
   Ḫulūṣ elbet olur ġālib ne ġam ehl-i nifāḳ üzre

---

479 Y 172[a].

1 [Ayrılık sırasında ansızın sevgilinin mahallesini sabah meltemi gibi gezdim, gönlün şiddetli bir istekle onun saçının ucunda köle olduğunu gördüm.]

2 [Sevgilinin yanağı güneşini onun ayva tüylerinin yüzüğü / mührü içinde seyreden, "Sanki bu, şafak vaktinde güneşin doğuşudur." dedi.]

3 [Gönlü alan sevgili, keder meclisinde neyin inleyişi gibi sesler çıkardı; "ırâk" makamına başlayarak âşıkların gönlünün "aheng"ine uydu.]

4 [Âşık sabırla elbette maksat denen konağa erişir; bu şiirim, o zevk kapısı üzerine şiir olarak yeter.]

5 [Kuzum! Nakşî Eyyûbî'nin gönlü senin ayrılığında da rahattır; temiz kalplilik elbette ikiyüzlülere karşı galip gelir.]

Ve Lehu

480.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. İʿtimād ėtmeñ bütānuñ ʿahdine peymānına
   Bir söze biñ and içerler dīnine īmānına

   Ol ḳadar buldı libās-ı vaṣlı ol şūḫuñ revāc
   Kim ėrişmez oldı dest-i ʿāşıḳān dāmānına

3. Şöyle şöhret buldı ol şāh-ı ḥasen ḫūblıḳda kim
   Ḥayret-ālūde cihān hep bendedür fermānına

   Bir fetīl-i ḍarb ile seyr ėt oṭuncı beççesin
   Vėrdi ʿuşşāḳuñ pür-āteş sīne-i sāmānına

5. Görür ol fitne-meniş rindlik ne rütbe olduġın
   Nakşinüñ bir kez düşerse ḫāne-i mihmānına

---

480 Y 172[a].

1 [Putların sözüne ve yeminine güvenmem; bir söz için, dinine ve imanına (diye) bin and içerler.]

2 [O şuhun kavuşma denen elbisesi o derece revaçtadır ki âşıkların eli de onun eteğine erşimez oldu.]

3 [O güzellik padişahı, güzelliğiyle öyle şöhret buldu ki dünya hep hayrettedir, onun fermanına köledir.]

4 (P'de "oṭuncı" kelimesinde "nûn" harfinin noktası, yanlışlıkla "be" harfini gösterecek şekilde kelimenin altına yazılmış olabilir.) [O oduncu çocuğunu diktiği bir fitille seyret; âşıkların dermansız yüreğine ateş doldurdu.]

5 [Bozgunculuğu huy edinmiş o (sevgili), Nakşî'nin misafirhanesine bir kez düşerse onda ne derece rintlik olduğunu görür.]

Ve Lehu

481.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Sevdüm o büt-i ser-keşi bir kerre görişde
   Reftārı ḫoş-āyende çü merdāne revişde

   Ādem ne alur ne ṣatar ol fitne-nümāya
   Ey ʿāşıḳ-ı ġam-dīde hele bir kez erişde

3. Ṭūl-i emel aldum vėrüben naḳd-i sirişküm
   Kim göre beni dōstlarum alışda verişde

   Evṣāf-ı ruḫuñ baña göñül ʿarż ėt o māhuñ
   .....

Ve Lehu

482.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Şeb-nemāsā düşdi dil bir serv-i sīm-endāma āh
   Murġveş bend oldı gūyā luʿb-ıla bir dāma āh

---

481 Y 172[a]-172[b].

1 [O dikbaşlı putu bir görüşte sevdim; çünkü yürüyüşü hoşa gider, gidişi yiğitçedir.]

2 [Ey keder görmüş âşık! Sonunda insan ona bir kez erişerek o ara bozucuyla ne alır, ne satar?]

3 [Gözyaşı nakdimi vererek uzun emel aldım; dostlarım beni alışverişte görsün!]

4 (P'de ilk mısradan sonra başka bir mısra bulunmamaktadır.) [Ey gönül! Bana o ay gibi güzelin yanağı vasıflarını bildir.]

482 Y 172[b].

1 [Ah! Gönül, gümüş endamlı bir selviye çiy gibi düştü. Ah! Bir oyunla sanki kuş gibi, bir tuzağa bağlandı.]

Mā-cerā-yı derd [ü] ālāmum ne mümkin şerḥ ėdem
Ḥasret ėtdi ḳavm-i Firʿavnī beni Mūsāma āh

3. Ehl-i diller ḫaṭṭ-ı müşgīnin görüp Yaʿḳūbveş
Ḥüsn-i Yūsuf kār [u] bārın çekdi dėrler Şāma āh

Nāme-i ḥālüm dü-pāy-ı yāra taḥrīr ėtmege
Ḳara ḳanlar aġlayup çeşminden ėtdi ḫāme āh

5. Bilmem ol şūḫ-ı cihān āyā ḳaçan inṣāf ėdüp
ʿArż ėder naḳd-i viṣālin **Nakşī**-i nā-kāma āh

Ve Lehu

483.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Mürşid-i ʿışḳ bir Revānī şūḫ ile Erdebile
Rū-be-rāh ėtdi mürīd-i gönlümi Erdebile

Nefs-i emmāreyi erlik cebr ile żabṭ ėtmedür
Gerçi var ol nesne ʿavretde bile erde bile

---

2 [Ah; dert ve elemlerimin macerasını anlatmam ne mümkün! Firavun'un kavmi beni Musa'ma hasret bıraktı.]

3 [Gönül erbabı onun miskli ayva tüylerini görüp Yak'ûb gibi, "Ah! Yûsuf'un güzelliği, işini gücüyle Şam'a çekildi." derler.]

4 [Kalem, hâlimi (anlatan) mektubumu sevgilinin iki ayağına (sunmak için) yazarken gözü kara kanlar ağlayarak ah etti.]

5 [O dünya güzeli şuh, acaba ne zaman insaf edip kavuşma denen nakdini, isteklerine ulaşamamış Nakşî'ye sunar, bilmem.]

483 Y 172[b].

1 [Aşk şeyhi, gönül denen müridimi Revânlı bir şuh ile Erdebil'e gitmeye hazırladı.]

2 [Erkeklik, emredici benliği zorla zaptetmektir; gerçi o şey, kadında da erkekte de vardır.]

3. Erlik oldur bir kötüye eylük ėt kim er iseñ
Her kötü reşk ėde ġıbṭa ile her er de bile

Rūm u İstānbūlda degül o şūḫı ḥāşılı
Vėrseler vėrmem bilād-ı Hind ile Erdebile

5. Ḫānḳāh-ı ʿışḳda **Nakşī** pīr-i dil irşād olur
Şāhid-i maḳṣūda ėr ol himmeti erde bile

Ve Lehu

484.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bir güzel sevsem ki ġayrı ʿāşıḳānı olmasa
Yār-ı ġār olsa baña sırr-ı nihānı olmasa

Ser-nigūn-ı ʿışḳ olursam ġam degül Yaʿḳūbveş
Sevmez idüm ol şehi Yūsuf-ı ṯānī olmasa

3. Bülbülüñ ṭaʿn ėtme gülşende fiġānın ṣubḥ-dem
ʿĀşıḳuñ ḥāli n'olur bir nev-cüvānı olmasa

Lāle ruḫsārın görenler feyż-baḫşādur velī
Pençeveş ol āfetüñ ṣāḥib-ḳırānı olmasa

---

3 [Bir kötüye de iyilik et, erkeklik budur! Öyle ki erkeksen her kötü (seni) kıskansın, her er de (sana) imrensin.]
4 [Kısacası o şuhu, Anadolu ve İstanbul'a değil, Hint ve Erdebil memleketlerine (karşılık) bile vermem.]
5 [Ey Nakşî! Gönül denen şeyhe, aşk tekkesinde doğru yol gösterilir; istenen sevgiliye eriş, o yardımı erden bilmelidir.]

484 Y 172[b]-173[a].
1 [Bir güzel sevsem ama başka âşıkları olmasa; bana mağara dostu (sadık dost) olsa, gizli sırrı olmasa.]
2 [Yak'ûb gibi, aşktan baş aşağı olsam da gam değil! İkinci Yûsuf olmasaydı o padişahı sevmezdim.]
3 [Bülbülün sabah vakti gül bahçesindeki feryadını kınama; bir genç (sevgilisi) olmasa âşığın hâli ne olur?]
4 [Onun lale yanağını görenler bereket bahşeder ama (keşke) o afetin pençe gibi bir "sâhibkırân" lalesi olmasa.]

5. Mūydan **Nakşī** vücūdında eṣer yoḳ dėr idüm
Lākīn ol şūḫ-ı cihānuñ mū miyānı olmasa

Ve Lehu

485.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Gören mihr-i ruḫ-ı cānānı zülf-i pīç [ü] tāb içre
Ṣanurlar ṣaçlı sünbül resm olınmış āftāb içre

Yazan vaṣf-ı ḫaṭın ol nāzenīn [ü] çār-ebrūnuñ
ʿAcāyib naḳş geçmiş çār faṣl ėtmiş kitāb içre

3. Ėder miydi göreydi luṭfını inkār eger zāhid
Ne ḥālet olduġın fehm eylese cām-ı şarāb içre

Ṭabībüm cevr ile ṣad pāre ḳılsa rāżiyem cismüm
Eger biñ zaḫm urılsa āşikār olur mı āb içre

5. Hele taʿbīri **Nakşī** kem degül ḫayr ola rüʾyāda
Bu şeb āġūşa aldum mū-miyān-ı yārı ḫˇāb içre

---

5 [Ey Nakşî! O dünya güzeli şuhun kıl gibi bir beli olmasa "Onun vücudunda kıldan eser yok!" derdim.]

485 Y 173[a].

1 [Sevgilinin yanağının güneşini kıvrım kıvrım saçı içinde görenler; saçlı sünbül, güneş içerisine resmedilmiş sanırlar.]

2 [O dört kaşlı nazlının ayva tüyleri övgüsünü yazan onu acayip nakşetmiş, kitap içerisinde dört bölüme ayırmış.]

3 [Eğer kaba sofu, şarap kadehi içinde ne hâl olduğunu anlasaydı, senin lütfunu görseydi inkâr eder miydi?]

4 [Tabibim bedenimi eziyetle yüz parça etse de razıyım; suya bin yara da açılsa görünür mü?]

5 [Ey Nakşî! Sevgilinin kıl gibi belini bu gece uykudayken rüyada kucakladım; sonunda onun tabiri kötü değil, hayırlı olsun.]

Ve Lehu

486.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Baḳılmaz ol perī-zāduñ sitem-menişligine
   Ki ṭıfl iken baḳar erbāb-ı dil gülişligine

   Sözüm yoḳ ol büt-i ḫunyāger-i dil-āşūbuñ
   Ṣarīr-i heyhey-i nāzı ciger delişligine

3. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳa girüp aġyāruñ
   ʿAmel ne vuṣlata dāʾir ṣaded deyişligine

   O dil-firīb [ü] fiten-ḫūnuñ ʿālem ez-dil ü cān
   Fütāde olmada gitdükçe ḫūb-revīşligine

5. Pesend uṣūl ile ol şūḫ-ı ser-keşüñ **Nakşī**
   Libās-ı ʿişveyi ser-tābe-pā geyişligine

---

486 Y 173[a].

1 [O periden doğma güzelin sitemi huy edindiğine bakılmaz; gönül erbabı o çocukkken onun gülüşüne bakar.]

2 [O gönül karıştıran şarkıcı putun içki dolu naz kadehi gıcırtısının ciğer delici oluşuna sözüm yok.]

3 [Rakibin âşık ve sevilen arasına girip "Kavuşmaya dair iş, teşebbüs ne?" deyişine...]

4 [Âlem gittikçe o gönül aldatıcı, ayartmayı huy edinmiş (sevgilinin) güzel yürüyüşüne candan gönülden tutkun olmaktadır.]

5 [Ey Nakşî! O dikbaşlı şuhun, naz elbisesini usulüyle baştan ayağa kadar giyişine aferin!]

Ve Lehu

487.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. O şūḫuñ yoḳ naẓīri cilve-rīz ü nāzenīnlikde
Edāsı dil-firīb ez-cümle ṭavr-ı dil-nişīnlikde

Olurdı şübhesüz ḫāmūş-leb engüşt-i ḥayretle
Göreydi Ḳays u Ferhād Leylī-i ḥüsnüñ şīrīnlikde

3. Muʿaṭṭar eyler enf-i ʿāşıḳı ol müşg-i ten-perver
Ḫırām ėtdükçe ki ṭāvūs-meniş ṣaḥn-ı neyīnlikde

Şeh-i ʿālem-pesend olmış çü mihr-i evc-i nāz iken
Ėdüp dil-beste-i şevḳ ḫātem-i ʿışḳın nigīnlikde

5. Baḳılmaz tābiş-i ruḫsārına ʿaynü'l-ḥayāt olsa
Olur göz ḫıyre-rīz çün mihre **Nakşī** naẓra-bīnlikde

---

487 Y 173[b].

1 [O şuhun cilveli ve nazlı olmada benzeri yoktur; bütün nazları gönülde yer tutan tavırlarla gönlü aldatıcıdır.]

2 [Kays ve Ferhâd senin güzelliğinin Leyla'sını bu şirinlikle görseydi şüphesiz hayret parmağı (ağzında), dudağı suskun kalırdı.]

3 [Teni besleyen o misk, kamışlıkta tavus gibi salındıkça âşığın burnunu ıtırlandırır.]

4 [O, nazın doruğunda bir güneş gibiyken aşkının mührüne yüzük gibi şevkle gönül bağlamış, âlemin beğendiği bir padişah olmuş.]

5 [Ey Nakşî! Hayat kaynağı da olsa onun yüzünün parıltısına bakılmaz; çünkü göz, güneşe bakınca kamaşır.]

Ve Lehu

488.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḳapıldum bir sitem-ḫū ʿişve-perdāz āfet-i gence
Ser-i bī-ḳayduma ḥayf aldum özge ḳayd-ı işkence

ʿAceb ḥüsnine maġrūr bir fitenkār ḫūnī-meşrebmiş
Baḳılsa iḫtilāṭı dōstça līk eṭvārı düşmence

3. Şu rütbe ṣaḥn-ı sīnem ėtdi esb-i cevri pā-māl kim
Netīce dīvler ėtmez ben taḥammül ėtdügüm rence

Edā-yı ṭavrın ibrāz içün ol şūḫ-ı sitemkāruñ
Bu resme bir ġazel ʿarż ėtdüm erbāb-ı suḫan-sence

5. Yed-i ʿuşşāḳa ḳıldum ḥasb-i ḥālveş **Nakşī** dest-āvīz
Çün endīşe bu naẓmum ber-güẕār aḥbāba eglence

---

488 Y 173[b].

1 [Sitemi huy edinmiş, cilveler düzen, genç bir afete kapıldım. Eyvah, kayıtsız başıma başka bir işkence bağı buldum.]

2 [Güzelliğiyle şaşırtıcı şekilde gururlanan, ayartıcı, kan dökücü mizaca sahip biriymiş; bakılsa karşılaşıp görüşmesi dostça ama tavırları düşmancadır.]

3 [Onun eziyet atı, göğüs meydanımı o derece ayaklar altına aldı ki sonuçta benim tahammül ettiğim sıkıntıya devler (bile) tahammül etmez.]

4 [O sitemkâr şuhun tavırlarındaki nazı göstermek için, sözden anlayanlara bu tarzda bir gazel sundum.]

5 [Ey Nakşî! Âşıkların eline bir dertleşme (metni) gibi astım; çünkü bu şiirim düşünceye hediye, dostlara da eğlencedir.]

Ve Lehu

489.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣalā ḳılsam n'ola bu naẓm-ıla cümle suḫan-sence
   Ben ögmem kendüm ėtdi ehli taḥsīn dėdi ehvence

   Bütān-ı Rūma reşk üzre olupdur dil-ber-i Tebrīz
   Nümā-pīrā-yı ḫūblıḳda ḳamu ḫūbāne-i gence

3. Gürūh-ı muġlimān şimdi anuñ'çün olmada şirrīr
   Ki bu vaż^{ʿ} üzre cūyān oldı hep meşrebce eglence

   Netīce bir seḥer gördüm o şūḫı rū-be-rāh olmış
   Gelüp bāb-ı faḳīri daḳḳ ėder çün āh-ı tīzince

5. O bāz ėtdükçe bāb-ı vaṣlın ^{ʿ}arż taḥrīk-i ṣavtıyla
   Ben ėtdüm dergeh-i ṣabrum bihīn merdlikde Behmence

   Melīḥ and içmiş in^{ʿ}ām ėtmege ẓālim görüp naẓmum
   İki būse vėrem dėrmiş bulup **Naḳşī**yi bī-rence

---

489 Y 173^{b}-174^{a}.

1 [Bu şiiirle bütün sözden anlayanlara meydan okusam ne var! Ben kendimi övmem; (onu şiir) erbabı beğendi, "Kolayca (anlaşılır)." dedi.]

2 nümā-pīrā-yı: nümā-pīrāye-i P. (Vezin ve anlam gereği değiştirildi.) [Tebriz güzelleri, güzelliğin ışığıyla süslenme bakımından bütün genç güzeller (arasında) Anadolu putlarını kıskanmıştır.]

3 [Oğlancı zümresi şimdi onun için daha da kötü olmaktadır; çünkü bu hâl üzere, hep bu mizaca uygun eğlenceler akıp gitti.]

4 [Sonunda bir sabah o şuhun gitmeye hazırlandığını gördüm; gelip tiz bir ahla bu fakirin kapsısını çalar.]

5 [O, tahrik edici sesini sunup kavuşma kapısını açtıkça ben de sabrımın dergâhını Behmen gibi, yiğitlikte seçkin kıldım.]

6 [O zalim, şiirimi görüp ne güzel bir and içmiş. "Nakşî'yi bulup zahmetsizce iki öpücük vereyim." dermiş.]

Ve Lehu

490.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bilmem āyā n'eyledüm ol serv-i sīm-endāmuma
   Bāʿiṣ oldı naḫvet ile āh kim bed-nāmuma

   Bilmem ol sāḳī-i nāz-āver ne efsūn eyledi
   Mest ü medhūş ėtdi der-ḥīn semmi ḳatdı cāmuma

3. Daʿvet ėtdüm yek-şeb ol ser-keş büti ġam-ḫāneme
   Ėtdi teşrīf baḳmadı gerçi benüm ibrāmuma

   Vėrdi yek-būs-ı gül-i ruḫsāra ruḫsat ʿāḳıbet
   Bilmezem bādī ne oldı bu ḳadar ālāmuma

5. Dėmedi bir kez teraḥḥum eyleyem ol fitne-ḫū
   Bunca dem ḥasret-keşümdür **Naḳşī**-i nā-kāmuma

---

490 Y 174[a].

1 [O gümüş endamlı selvime acaba ne yaptım, bilmem. Ah! Gururuyla adımın kötüye çıkmasına neden oldu.]

2 [O nazlı saki (bana) ne büyü yaptı, bilmem. Anında kadehime zehri kattı, (beni) sarhoş edip şaşkına çevirdi.]

3 [O dikbaşı outu bir geçe kederli evime davet ettim; gerçi teşrif etti ama benim ısrarıma bakmadı.]

4 gül-i ruḫsāra: gül-ruḫsāra P. (Vezin ve anlam gereği değiştirildi.) [Sonunda yanağının gülünden bir kez öpmeye izin verdi; (çektirdiği) bu kadar üzüntünün sebebi neydi, bilmem.]

5 [Kışkırtmayı huy edinmiş o (güzel), bir kez "Bunca zamandır isteklerine ulaşamamış Nakşî'min hasretini çekerim, (ona) merhamet edeyim." demedi.]

Ve Lehu

491.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bu būy-ı müşg-i çīn-gīsū nedür ol zülf-i dil-berde
Ėder yek şemmi enf-i ʿāşıḳı ser-mest-āverde

Ḳamer şemsiyyesi midür ḫamīre-i güneş midür
Ki cemʿ olmış iki leẕẕet ʿiẕār [u] ḫāl-i dil-berde

3. Kişi bir dil-bere dil vėrmeligüm ez-dil ü ez-cān
Bula iʿzāz-ıla bī-ġam ṣafāsın yevm-i maḥşerde

Dil-i ʿārif-şümār-ı ʿışḳ olan ʿārif-şiʿār-ı şevḳ
Yanar pervāneveş şemʿ-i ġama yād eylemez ferde

5. Ėder yek naẓrada biñ mübtelāyı çün hezār-ı ʿışḳ
Ne bāġda olmış āyā o gül-i nev-ḫīz perverde

Dilüm bir dil-ber-i ʿālem-pesende eyledüm meftūn
Nemā-yı ʿışḳına bir ben degül ḫalḳ bende her yerde

---

491 Y 174[a]-174[b].

1 [O güzelin saçındaki bu kıvrımlı kâkülün miskli kokusu nedir! Onu bir kez koklamak bile âşığın burnuna sarhoşluk getirir.]

2 [O güzelin ben ve yanağında iki lezzet bir araya gelmiş; onlar ay şemsiyesi mi, güneş hamuru mudur?]

3 [Kişi, bir güzele candan gönül vermenin sefasını mahşer gününde yüceltilerek tasasızca bulsun.]

4 [Aşkla anlayışlı bir gönlü olan, şevki anlayan (kişi); keder mumunda pervane gibi yanar da (bunu) bir ferde anmaz.]

5 hezār-ı: hezārı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O yeni yetişmiş gül acaba hangi bağda büyütülmüş? Bir bakışıyla bin müptelayı aşk bülbülü eder.]

6 [Gönlümü âlemin beğendiği bir güzele düşürdüm; onun aşkının artması için bir ben değil, her yerdeki halk köledir.]

7. İçüp çün sāḳī-i bezm-i elestden ʿışḳ cāmın ben
ʿAceb mestem ki **Nakşī** neşʾesi bāḳī daḫı serde

Ve Lehu

492.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Rifʿat-ālūd olur aġyār ne ḳadar fāsıḳ ise
Dūr olur ehl-i derūn yāra muḥib ʿāşıḳ ise

Bezm-i vālāya muḳarreb olur ol kes ki ʿaceb
Ne ḳadar ṭıynet-i dūn yāverger-i nāṭıḳ ise

3. ʿĀşıḳam derdüme bir kimse devā-rīz olamaz
Fenn-i ḥikmetde Felāṭūn-meniş ḥāẕıḳ ise

Kişi rāḥat bulımaz āh bu ne sırdur kim
Ḫidmet-i pādişehīde ne ḳadar ṣādıḳ ise

5. Tesliyet-güne gelüp cevr ile luṭfuñ cānā
Eyle **Nakşī** ḳuluña şānuña ne lāyıḳ ise

---

7 [Ey Nakşî! Ben "elest" meclisi sakisinden aşk kadehini içtiğim için şaşılacak şekilde sarhoşum; öyle ki onun neşesi hâlâ başımda durmaktadır.]

492 Y 174[b].

1 [Rakipler ne kadar günahkâr ise de yükselir; gönül erbabı sevgiliye dost ve âşık ise de ondan uzak kalır.]

2 [Bir kişi ne kadar aşağılık yaratılışlı ve saçma sapan konuşan (biri) ise yüce meclise şaşırtıcı derecede (o kadar) yaklaşır.]

3 [Âşığım; bilgelik hünerlerinde Felâtûn huylu, işinin ehli (biri) ise de hiçbir kimse derdime deva bulamaz.]

4 [Ah! Bu ne sırdır? Kişi padişahın hizmetine ne kadar sadık ise de rahatlık bulamaz.]

5 [Ey can! Gel de bir teselli gibi, Nakşî'ye -şanına hangisi layıksa- sitem ya da lütfunu göster.]

Ve Lehu

493.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿĀşıḳam ʿāşıḳ yine bir şūḫ-ı enver tāzeye
   Düşdi dil şeb-nemveş ol ġonçe-gül-i ter tāzeye

   Mīr-i pākīze-edā iḳlīm-i naẓmuñ serveri
   Gevher-i maʿnāda ġālib ḥükm ėder her tāzeye

3. Fenn-i ʿışḳı fehm ėdüp aġyārı redd ėylerse yār
   Meymene meysere sū zer sīm göster tāzeye

   Dām u dāne ḳaydın aṣlā çekme elbet ṣayd olur
   Cānuñ isterse hemān redd ėtme ser ver tāzeye

5. Bezm-i ġamda cevr ėderse dest[i] tīġ-engīz olup
   Merdveş merdāne gör **Naḳşī** gögüs ger tāzeye

---

493 Y 174[b].

1 [Çok parlak, taze bir şuha yine âşığım âşık! Gönül, o taze gonca güle çiy gibi düştü.]

2 [O; temiz tavırlı bir efendi, şiir ülkesinin başkanı, mana incilerinde üstündür; her tazeye hükmeder.]

3 [Sevgili, aşk hünerini anlayıp rakibi reddederse o tazeye sağdan soldan altın ve gümüş göster.]

4 [Senin canını isterse reddetme, tazeye hemen başını ver. (Bu şekilde) o elbette avlanır; tuzak ve tane bağını asla çekme.]

5 [Ey Nakşî! Keder meclisinde eliye kılıcını kımıldatıp eziyet ederse de tazeye göğüs ger, yiğit gibi yiğit gör!]

Ve Lehu

494.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bugün kim bezme teşrīf ėtdi bir şūḫ-ı levendāne
   Göñül düşdi ümīd-i vaṣl-ıla çāh-ı zenaḫdāna

   Dizildi rişteye dürveş zebānı ḳand güftārum
   Pür oldı gevher-i naẓmum ile subḥa-i ṣad-dāne

3. Viṣāli neşʾesin fikr ėdüp ʿālem āh ėder dāʾim
   ʿAceb mi ben de olsam şemʿine mānend-i pervāne

   Dü çeşmümden aḳan ḫūn-ı sirişküm mevc urup çaġlar
   Ki bend olmış o meh dāmen öpüp bir ẕāt-ı ẕī-şāna

5. Aṭıldı ṣūretā ṭundan ṭuna **Nakşī** gedā ammā
   Yine hem-bezm-i ṣoḥbet oldı mażmūn ile merdāna

---

494 Y 174[b]-175[a].

1 [Bugün boylu boslu bir şuh meclisi şereflendirdi; gönül, kavuşma ümidiyle onun çene çukuruna düştü.]

2 [Ey dili şeker! Sözlerim ipliğe inci gibi dizildi; yüz taneli tesbih, şiirimin incileriyle doldu.]

3 [Âlem ona kavuşmanın neşesini düşünüp daima ah eder; ben de onun mumuna pervane gibi olsam şaşılır mı?]

4 [İki gözümden akan kanlı gözyaşım dalgalanıp çağlar; çünkü o ay gibi güzel, şan sahibi bir padişahın eteğini öpüp (ona) bağlanmış.]

5 [Görünüşte Nakşî denen dilenci çok uzaklara gönderildi ama bu manalarla yiğitlere yine mecliste sohbet arkadaşı oldu.]

Ve Lehu

495.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Āh kim bir āftāb-ı ḥüsne dil vėrmiş o māh
Birbiriyle gūyiyā olmış muḳābil iki şāh

Ġam yėmezdüm ẕerreveş meyl eyleyüp ben ḫāke yār
Yılda bir olsun gelüp yüz gösterüp ėtse nigāh

3. Rū-be-rū zānū-be-zānū göricek öldüm hemān
Çıḳdı aġzumdan sipihre ʿışḳ ile bir dūd-ı āh

Ben nėce gülşende bülbül gibi nālān olmayam
Başuma dünyāyı zindān ėtdi bu baḫt-ı siyāh

5. Bezm-i ġamda bī-tekellüf luṭf ile ben kemtere
Evvel ol şūḫ-ı cihān iḥsān ėderdi būse gāh

Kilk-i taḳdīr-i ezel çünki eṣer pīşānuma
Çekdi **Nakşī** nev-ḫaṭ-ı ṭuġra-yı ʿışḳı ʿizz ü cāh

---

495 Y 175[a].

1 [Ah! O ay gibi güzel yine bir güzellik güneşine gönül vermiş; iki padişah sanki birbiriyle karşı karşıya gelmiş.]

2 [Sevgili, ben (hakir) toprağa zerre kadar ilgi duysa, yılda bir kez olsun gelse, yüzünü gösterip baksa gam yemezdim.]

3 [(Onu başkasıyla) yüz yüze, diz dize görünce hemen öldüm; bu aşkla, gökyüzüne ağzımdan dumanlı bir ah çıktı.]

4 [Ben gül bahçesinde bülbül gibi nasıl inlemeyeyim? Bu kara bahtım, dünyayı başıma zindan etti.]

5 [O dünya güzeli şuh, önceden gam meclisinde ben hakire teklifsizce, lütufla bazen bir öpücük bahşederdi.]

6 [Ey Nakşî! Çünkü ezeldeki takdirin kalemi, şeref ve makam belirtisi olarak alnıma aşk tuğrasının yeni çizgilerini çekti.]

Ve Lehu

496.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bugün bir şūḫ-ı meh mümtāz gördüm oldum üftāde
   Suʾāl ėtdüm ʿaceb kimdür dėdiler Tercemān-zāde

   Ḳanāʿat gelmez ʿuşşāḳa lebin būs ėtmeden bir dem
   Ṣafā vü neşʾe vėrmek meşrebidür ḳalb-i nā-şāda

3. O sāḳī mehveşüñ teşrīfine meclisde ser-gerdān
   Sürāḥīler ḳadeḥler şīşeler pür-meydür āmāde

   Der-āġūş-ı miyānın ferz oyundan şāh māt ėt kim
   İki rūḥ bir piyāde at sürüp açmazdan aḫfāda

5. Ne mümkin **Nakşī** taṣvīr eylemek ḥüsnin o meh-rūnuñ
   Ḥiyāl-i şemʿine pervāneveş bend oldı dil-dāde

---

496 Y 175[a].

1 [Bugün seçkin, şuh bir ay gördüm; ona âşık oldum. “Acaba kimdir?” diye sordum, “Tercemânzâde.” dediler.]

2 [Âşıklar onun dudağını öpmeden bir an (bile) kanaat edemez; mutsuz kalbe sefa ve neşe vermek onun huyudur.]

3 [Sürahiler, kadehler, şişeler o ay gibi sakinin teşrif etmesi için meclisde başı dönmüş, şarap dolu ve hazır vaziyettedir.]

4 [Onu belinden kucaklamak için açmazdan çok gizlice iki ruh, bir piyade ve at sürüp vezir oyunuyla şahmat et.]

5 [Ey Nakşî! O ay yüzlünün güzelliğini resmetmek ne mümkün! Âşık onun mumunun yanına pervane gibi bağlandı.]

Ve Lehu

497.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne şehrinde Sitānbūlın ṣafā var āh ne sālinde
   Ne mihrinde żiyā var ne nümā-yı şavḳ hilālinde

   Meṣeldür şehrīler nıṣf-ı ʿilim olur ḥaḳīḳatde
   Bu nuṭḳı ėtmeyüz zāʾil velī ehl-i kemālinde

3. Olur ḡūbānı ekṣer zümre-i aġyār ile hem-bezm
   Ne ḥikmetdür yine ʿuşşāḳ vefā ümmīd ḡayālinde

   Pesend ol dervīş-i Bektāşī rind-i ʿāşıḳa dāʾim
   Ki var bir köçegi keçkül-meniş bend-i düvālinde

5. Nėçe bir **Naḳşī** ībā ėtmeyem ki iḫtilāṭından
   Ne ṣayyādında var çāşnī-i şevḳ ḡod ne ġazālinde

---

497 Y 175[a]-175[b].

1 [İstanbul'un ne ayında ne de yılında sefa var! Onun ne güneşinde ışık var, ne de hilalinde şavk görünür.]

2 [Gerçekten "Şehirliler ilmin yarısıdır." derler; bu atasözüdür. Bu sözü yok saymayız ama olgunluk sahibi olanlar için!]

3 [Güzelleri çoğunlukla rakiplerle meclis arkadaşı olur; ne hikmetse âşıklar yine de (onlardan) vefa ümidiyle hayal kurar.]

4 [O Bektaşi dervişine, o âşık rinde aferin! Çünkü daima kayışına bağlı, dilenci çanağı gibi bir köçeği var.]

5 [Ey Nakşî! Onlarla karşılaşıp görüşmekten ne zamana kadar tiksinmeyeyim? Ne avcısında ne de ceylanında şevk tadı var.]

Ve Lehu

498.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Düşüp gerden-keşān-ı ʿışḳa dil ser-germ-i dirlikde
Yaya begligi ḳapdı ṣan piyāde baş şīrlikde

Görüp bir yeñiçeri-beççe ḳul oġluna ḳul oldum
Miyān-ı dizge-i çaprazı varı bend-gīrlikde

3. Yüzi aḳ bir ḳara ḳolluḳçı-mānend maṭbaḫ-ı ġamda
Ḳazan ḳaynadup oldum aşçı usta çāşnī-gīrlikde

O şūḫuñ ḳışla-i şevḳında oda başı oldum līk
Nėçe degnek Tīmūr taʿzīrini çekdüm esīrlikde

5. Ocaḳdan çıḳma bir ġarrā çerāġ-ı ḫāṣuñ olsam āh
Dėdüḳçe dėr daḫı ol ḫidmet-i emrüm emīrlikde

Olınca dāḫil-i sergi-i vaṣlı bā-teḳāʿüd tām
Yolumla baş ḳorıcı rütbesin buldum bu pīrlikde

---

498 Y 175[b].

1 [Gönül, “dirlik” sarhoşuyken aşkın boyundan çeken (bağına) düştü; Sanki piyade, “başşîrlik”te “yaya beyliği” kaptı.]

2 [Bir yeniçeri çocuğu görüp kul oğluna kul oldum; (beni) bağlı tutmada çapraz dizgeli beli tek varlığıdır.]

3 [Keder mutfağında yüzü ak bir “kara kollukçu” gibi kazan kaynatıp çeşnicilikte usta bir aşçı oldum.]

4 [O şuhun aşk kışlasında “odabaşı” oldum ama esirlikte nice değnek ve Timur’un azarlama (cezasını) çektim.]

5 [Ah! Ben “Ocaktan çıkma bir “hâs çerâğ”ın olsam...” dedikçe o hâlâ “Emrime hizmet emîrliktedir.” der.]

6 [Emeklilikle tam da onun kavuşma denen borç senedine dâhil olunca bu yaşlılıkta bu yolumla “başkorucu” rütbesine geldim.]

7. Netīce ol ṭarīḳda orṭa ṣuffeden çıḳup **Nakşī**
Ḳara pōsṭāldan gelme be-nām oldum dilīrlikde

Ve Lehu

499.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Göñül bir ḫūbter ḫunyāgerüñ ṣīt-i muġanniyle
Duḫūl-ı dāʾire-i şevḳı oldı ten tenin neyle

Şikenc-i ṭurre-i pür-pīçin ol kāfir kemend ėdüp
Esīr-i ʿışḳı ėtdi ḥayf beni tesḫīr-i fenniyle

3. Gören meh-tāb-ı rūyında iki ḫāl-i siyeh-fāmın
Ṣanur bir Hindī-beççe ülfet ėtmiş bir Yemenniyle

O behcet-zādı ṣayd sevdāsına düşüp güẕer durma
Raḳīb ʿunvān ėder bir ferve-i kātibī yünniyle

5. İki deliye bir uşlı meṣeldür bestdür dėrler
Anuñ'çün iḫtilāṭ ėtdüm bir iki deli ḳannıyla

---

7 [Ey Nakşî! Sonunda o yolda "orta sofadan" çıkıp yiğitlikte "kara postaldan gelme" namını aldım.]

499 Y 175[b]-176[a]. (Bu gazelin ilk iki beyti 175[b]de bulunmaktadır. Gazelin 176[a]ya yazılmış geriye kalan kısmının başına, yeni bir gazele geçiliyormuş gibi, yanlışlıkla tekrar "Ve Lehu" başlığı konmuştur.)

1 [Gönül çok güzel bir şarkıcının şarkı söyleyen sesi sayesinde "ten tenin ney"le onun şevk dairesine dâhil oldu.]

2 [Eyvah! O kâfir, beni kıvrım dolu kâkülünün hilesiyle bağladı; sihir hüneriyle aşkına esir etti.]

3 [Onun yüzü mehtâbındaki iki siyah benini gören, bir Hindu çocuğu, bir Yemenliyle dostluk kurmuş sanır.]

4 [O sevinç doğuran (sevgiliyi) avlama sevdasına düşüp de gezme; rakip (bu konuda) bir "kâtibî kürkü" yünüyle şöhret bulur.]

5 ["İki deliye bir uslu yeter." derler; bu atasözüdür. Onun için bir iki delikanlıyla karşılaşıp görüştüm.]

Birinüñ vaṣlına ṭālib birinüñ būsına rāġıb
Olınca dėdiler ṣabr ėt olur her iş teʾenniyle

7. Çeküp gehvāreveş sīne-be-sīne tā ṭıfıllıḳdan
Netīce şekl-i dāye ben büyütdüm ṣavt-ı ninniyle

Ḫulāṣa bir bozuḳ düzen ḳıyāfet bağlayup yek şeb
Ben ėrdüm vaṣlına bambaşḳa bir ḳara düzenniyle

9. ʿAceb nāzende bir şūḫ-ı hezār-ʿişve-nümādur kim
Ėrilmez bī-taʿab vaṣlına **Naḳşī** yek temenniyle

Ve Lehu

500.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Tār-ı zülfin döke nāz ile güzel lehcesine
Ne ṣafādur ege destārını külehcesine

Gülşen-i ḥüsnin ėden naẓra-i vāḥidde olur
Nāle-pīrā-yı hezār ʿışḳ-şüde vālihcesine

3. Geh viṣālin gehī gül-būs-ı lebin vaʿd ile yār
İki vech üzre beni ḳoydı müvellihcesine

---

6 [Ben birine kavuşmak isteyip birinin de öpücüğüne rağbet edince "Sabret, her iş yavaşlıkla olur." dediler.]
7 [Ta çocukluktan beri beşik gibi, onun göğsünü göğsüme çektim; sonuçta onu bir dadı gibi, ninni sesiyle ben büyüttüm.]
8 [Kısacası bir gece "bozuk düzen" bir kıyafet bağlayıp bambaşka bir "kara düzenli"yle ben ona kavuştum.]
9 [Ey Nakşî! O; binlerce cilve gösteren, öyle şaşırtıcı, nazlı bir şuhtur ki ona bir temenniyle, zahmetsizce kavuşulmaz.]

500 Y 176[a].
1 [Saçının telini nazla güzel yüzüne döker; mendilini külah gibi eğmesi ne sefadır!]
2 [Onun güzelliğinin gül bahçesine bir kez bakan, şaşkınca aşka düşer; bülbülün inleyişiyle donanır.]
3 [Sevgili bazen kavuşmasını bazen de gül öpüşlü dudağını vadederek beni iki yönden ayrı düşmüş bıraktı.]

Ṭavr-ı İslāmca gerek ʿışḳ-ı ḥaḳīḳat kişide
K'olur ʿaynıyla mecāz-āyīn-i şevḳ Lehcesine

5. Ṣuḫan oldur k'ola elfāẓ [u] meżāmīni belīġ
ʿAḳl-ı kāmilcesine olmaya eblehcesine

Naẓm-ı dīvān-ı selīsüm n'ola olsa hem-reng
Naẓrada Esʿad Efendi Luġat-i Lehcesine

7. **Nakşī** mümkin mi görüp olmaya ʿālem dil-bend
Tār-ı zülfin döke nāz ile güzel lehcesine

Ve Lehu

501.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḳapıldum yine bir şūḫ-ı perī-zād esmerü'l-levne
Daḫı nevʿ-i beşerde miṣli sebḳat ėtmedi kevne

Ėder yek naẓrada çün ẕerre ḫalḳı ʿışḳ-ıla pā-māl
ʿAceb bilmem o ḫurşīd-ṭalʿat āfetde bu pertev ne

3. Ne rütbe olsa cevr-endāz göñül sev şehrī maḥbūbın
Kenārın dil-beri ḫūb olsa da ne ismin an sev ne

---

4 [İslamca tavra göre, kişiye gerçek aşk gerekir; çünkü aşkın mecazi usulü aynen Lehce olur.]
5 [Sözün kelime ve manaları düzgün olmalıdır; olgun bir akla aptalca gelmemelidir.]
6 [Bakıldığında, akıcı divanımındaki şiirler Es'ad Efendi'nin "Lugat-i Lehce"siyle aynı nitelikte olsa ne var!]
7 [Ey Nakşî! Saçının telini nazla güzel yüzüne döker; âlemin (bunu) görüp de ona gönül bağlamaması mümkün mü!]

501 Y 176[b].
1 [Yine karayağız, periden doğma bir şuha kapıldım; insanoğlu arasında onun benzeri daha kâinattan geçmedi.]
2 [Halkı aşkıyla bir bakışta zerre gibi ayaklar altına alır; o güneş yüzlü afetteki bu ışık acaba nedir, bilmem.]
3 [Ey gönül! Eziyeti ne derece uzatsa da şehirli bir sevgili sev; kenarın dilberi güzel olsa da ne adını an ne sev.]

Zülāl-i şiʿr-i şīrīnüm ḥayāt-baḫş-ı dil-i ʿuşşāḳ
Olur bir ḳaṭresin dėr nūş ėden bu tāze nev-rev ne

5. Suḫan-senc-i dil-i miʿyār ėder ḳīrāṭla ḫod iẕʿān
Ḥasedmendān n'ola bir ṭutsa nuṭḳ-ı gevherüm cevne

Be-ʿavnü'l-Müsteʿān her fen yed-i ṭūlāmda behr-āver
İñen ḥācet ne vādī-i suḫanda ġayrıdan ʿavna

7. Düşüp bī-iḫtiyār **Nakşī** ʿaṣā-yı şevḳa pīrāne
Ḳapıldum yine bir şūḫ-ı perī-zād esmerü'l-levne

Ve Lehu

502.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne dem kim ʿāşıḳ u maʿşūḳ müṣādif gelse rū rūya
İki başdan olur āmed-şüd āteş-rīz boy boya

Olur mı ülfet-āmīz ʿālem [ü] ḫūy-gerde bir olmaḳ
Baḳılsa cümle ʿālem imtizāc ḫod nīst ḫūy ḫūya

---

4 [Şirin şiirimin tatlı suyu âşıkların gönlüne hayat bahşeder; onun bir damlasını içen "Bu taze, yeni tarz ne?" der.]

5 ("cevīn" P'de vezin gereği "cevn" şekilinde yazılmış olabilir.) [Kıskananlar, inci gibi sözlerimi arpa unuyla bir tutsalar ne var! Gönlüyle tartan, sözü değerlendiren (kimseler) onu kıratla da anlar.]

6 ("behre" P'de vezin gereği "behr" şeklinde yazılmış olabilir.) [Yardım isteten Allah'ın yardımı sayesinde çok geniş bilgimle her hünerde pay sahibiyim; söz vadisinde başkasının yardımına çok gerek var mı?]

7 [Ey Nakşî! Aşk asasına elimde olmadan, yaşlılar gibi düştüm; yine karayağız, periden doğma bir şuha kapıldım.]

502 Y 176[b].

1 [Âşık ve sevilen ne zaman yüz yüze rastgelseler iki baştan da âteşler saçılarak boydan boya gelip gider.]

2 [Âlemin dost olması, (birbirine) alışması, bir olması mümkün mü? Bakılsa cümle âlem iyi geçinir de huy huyla bir değildir.]

3. Ful ü nergis müşābih-reng ʿaceb ne ṣunʿ-ı ʿibretdür
İkisi de bütānveş ḫūb muġāyir līk būy būya

Dil-i şūḫum müreccaḥ dėrsem erbāb-ı dile rāciḥ
Ki olmaz cümle rāst-rev beñzemez farḳ olsa sūy sūya

5. Ne dem baḳsam cemāl-i yāra ḥayretle olur **Naḳşī**
Vücūdum lerziş-i teh-ber-teh [ü] şevḳ-rīz mūy mūya

[Fī-Ḥarfi'l-Hemze]

503.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḥużūr-ı bī-naẓīrüñe varınca ey Ġanī Mevlā
ʿİnāyātuñla ḳadrüm ḫalḳ-ı maḥşer içre ḳıl aʿlā

---

3 [Bu ne şaşırtıcı bir ibret eseridir: Ful ve nergis benzer renklerdedir, ikisi de putlar gibi güzeldir ama kokuları başkadır.]

4 ["Şuh gönlüm, gönül erbabından üstün tutulur." dersem bu tercih edilir; çünkü herkes doğru gitmez, fark edilirse yan yanayken benzemezler.]

5 [Ey Nakşî! Sevgilinin güzel yüzüne ne zaman baksam hayretten vücudumdaki kıllar şevk saçarak dipten dibe titrer.]

503 Y 177[b].

1 [Ey zengin olan Allah! Senin benzersiz huzuruna varınca yardımlarınla mahşerdeki halk arasında değerimi çok yükselt.]

Ve Lehu

504.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir būsede mest ėtdi dili bir sehī-bālā
   Mecnūn gibi bend eyleyüben kākül-i Leylā

   Ben ʿışḳ ile ṣabr eylerem Eyyūbveş ammā
   Cānā saña Nūḥ ʿömrini iḥsān ėde Mevlā

3. Güş eyleyüp efġān-ı dilüm dėr o perī āh
   Yandum şerer-i hecr [ü] ġam-ı ʿışḳ ile ḥālā

   Yapduñ dil-i mecrūḥumı miʿmārveş ey yār
   Günden güne rütbeñ dilerem Ḥaḳḳ ėde aʿlā

5. Fehm eyle dėdüm **Nakşī** derūnum dėdi dil-ber
   El-ḳalbi mine'l-ḳalbi ile'l-ḳalbi sebīlā

---

504 Y 177[b].

1 [Bir düzgün boylu, gönlümü Leylâ kâkülüyle Mecnûn gibi bağladı ve bir öpücükle sarhoş etti.]

2 [Ey can! Ben aşkla Eyyûb gibi sabrederim ama Mevla da sana Nûh ömrünü bağışlasın.]

3 [O peri, gönlümün feryadını duyup "Ah!" der; ayrılığın kıvılcımları ve aşkın kederi ile şimdi yandım.]

4 [Ey sevgili! Yaralı gönlümü mimar gibi yaptın; dilerim Allah senin dereceni günden güne daha da yükseltsin.]

5 [Ey Nakşî! "Gönlümü anla!" dedim; gönlü cezbeden sevgili ise "El-kalbi mine'l-kalbi ile'l-kalbi sebîlâ (Kalpten kalbe yol vardır)." dedi.]

Ve Lehu

505.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yek nigāh ile ḥayıf bir büt-i çeşm-i gök ala
Naḳd-i ʿaḳlumuz alup ėtdi bizi hep budalā

İḫtiyār elde degül ʿışḳa çün olduḳ māʾil
Ṭaʿn-ı aġyār bu bābda bize ammā ne belā

3. Yār taḫlīṣ-i girībān ėdemez destümden
Olmış ʿālem resen-i ʿışḳına dil-bend meṣelā

ʿĀşıḳam ʿışḳ-ıla bīmār olan erbāb-ı dilān
Merhem-i naẓmum ėder derdine her laḥẓa ṭılā

5. Yazdı kātib güzeli Nakşīyi ser-defter-i ʿışḳ
Ḳılsa ʿuşşāḳa ser-ā-pā n'ola ʿışḳıyla ṣalā

---

505 Y 177[b].

1 [Eyvah! Gözü gök alası, put gibi bir güzel, bir bakışla akıl denen nakdimizi aldı, bizi hep budala etti.]

2 [İrademiz elde değil çünkü aşka yöneldik; ama bu konuda, rakiplerin kınaması bize ne beladır!]

3 [Aynı âlemin onun aşk ipine gönül bağlaması gibi, sevgili de yakasını elimden kurtaramaz.]

4 laḥẓa: laḥża P. (İmla gereği değiştirildi.) [Âşığım; aşktan hasta olan gönül erbabı, şiirimin merhemini her an derdine ilaç eder.]

5 [Kâtip güzeli, Nakşî'yi aşk defterinin başına yazdı; (Nakşî) aşkıyla âşıklara baştan ayağa meydan okusa ne var!]

[Fī-Ḥarfi'l-Yā']

506.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Yā İlāhī ėtme maḥzūn rūz-ı maḥşerde beni
   Kim ḳulam īmān getürdüm bir bilüp her ān seni

Ve Lehu

507.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Cānā mey-i ʿışḳuñla göñül cāmlanıldı
   Sī-murġ-ı emel zülfüñ ile dāmlanıldı

   Keşf eylemedin āteş-i cān-sūzumı yāra
   Şerḥ oldı ḳamu derd-i dil iʿlāmlanıldı

3. Dil-dāra bir āh ile ėdüp ʿışḳumı iẓhār
   Güş ėtdi velī ben gibi ālāmlanıldı

   Reftārda nāzendelenüp ol perī-zādum
   Hem-ser oluban serv ile endāmlanıldı

---

506 Y 178[b].
[1] [Allah'ım! Beni mahşer gününde hüzünlendirme; çünkü seni her an bir bilen, iman getirmiş bir kulum.]
507 Y 178[b].
[1] [Ey can! Gönül, aşkının şarabıyla kadehlendirildi; emel simurgu saçınla tuzağa düşürüldü.]
[2] [Sevgiliye can yakan ateşimi açamadan bütün gönül dertleri açıklandı, bildirildi.]
[3] [Gönlü bağlayan sevgiliye bir ahla aşkımı gösterdim, duydu ama benim gibi kederlendirildi.]
[4] [O periden doğma güzelim yürürken nazlandı, selviyle arkadaş oldu, endamlandırıldı.]

5. Ḫavfum bu ki ol ser-keşi rām eyledi aġyār
Germiyyet-i vaṣlın o sek ikrāmlanıldı

Ben rūz-ı ġam-ı hecr ile olmada del ü zār
Ḳanda varup āyā o meh aḫşamlanıldı

7. Fehm eyleyüp erbāb-ı suḫan-senc firāḳum
Nakşî dėdiler ġayrı ser-encāmlanıldı

Ve Lehu

508.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bülbülāsā yine dil nāle maḳālin buldı
Dolanup gülşeni bir tāze nihālin buldı

Būse-çīn olmaḳ ümīdiyle ʿiẕār-ı yārdan
Ki bu ḫˇāhişle göñül bir iki ḫālin buldı

3. Ḳad çeküp nisbet ile serve miṣāl-i ʿarʿar
Baña boyn egmez o āfet ki kemālin buldı

Geldi ḥayfā ḫaṭ-ı nev mihr-i ruḫın ėṭdi nihān
Şām-ı baḫtum ne yaman günde zevālin buldı

---

5 [Korkum, rakibin o dik başlıya boyun eğdirmesidir; kavuşma sıcaklığı ona sek ikram edildi.]
6 [Ben ayrılığın kederli gününde deli olup inlerken acaba o ay gibi güzel nereye gidip akşamladı?]
7 [Ey Nakşî! Sözü değerlendirenler, ayrılacağımı anlayıp "Artık sona gelindi" dediler.]

508 Y 178[b]-179[a].
1 [Gönül, bülbül gibi yine feryat sözlerini buldu; gül bahçesini dolanıp bir taze fidanını buldu.]
2 [Gönül, bu istekle (yani) sevgilinin yanağından öpücük toplamak ümdiyle onun bir iki benini buldu.]
3 ("boyun" vezin gereği "boyn" şeklinde okundu.) [O afet, dağ servisi misali, seliviye nisbet edip boy gösterdi; bana boyun eğmez çünkü olgunlaştı.]
4 [Eyvah! Yeni ayva tüyleri geldi, onun yanağının güneşini gizledi; bahtımın akşamı ne kötü günde sona erdi.]

5. Terk ėdüp **Nakşī**yi yār oldı ʿadū zümresine
Ġayrı ol şūḫ-ı cefā-pīşe ricālin buldı

Ve Lehu

509.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ḥayıf kim ṭurra-i dil-berde bu dil-bestecik ḳaldı
Dü çeşmümde ḫayāl-i yār ile bir nestecik ḳaldı

Nihān oldı hemān-dem dīdeden ol nev-resīdüm āh
Derūnumda muṣavver fürḳat-i nev-restecik ḳaldı

3. Hele vaṣla bedel dil-ber gidince cām-ı laʿlinden
Göñülde neşʾe ancaḳ aldıġum bir būsecik ḳaldı

Ḫarāb oldı dil-i ʿāşıḳ yapıldı gitdi çün ol şūḫ
Yıḳılmaġa seferli ḫānesi bir dirsecik ḳaldı

5. Dėmiş dil-ber ṣafā-yı vuṣlatumla olmadıḳ dil-şād
Hemān ʿuşşāḳ içinde **Nakşī**-i dil-ḫastecik ḳaldı

---

5 [Eziyet etmeye alışmış o şuh, Nakşî'yi terk edip düşmanlar zümresiyle dost oldu, artık kendine o mevki sahiplerini buldu.]

509 Y 179[a].

1 [Eyvah! Bu gönlü bağlıcık, gönlü cezbeden sevgilin kâkülünde kaldı; sevgilinin hayaliyle, iki gözümde bir şeycik kaldı.]

2 [Ah! O yeni yetişmiş (sevgilim) şimdi gözümden gizlendi; o yeni yetmeciğin ayrılığı yüreğimde resmedilmiş olarak kaldı.]

3 [Gönlü cezbeden sevgili gidince sonunda gönülde neşe ve kavuşmaya bedel olarak ancak onun lal dudağının kadehinden aldığım bir öpücük kaldı.]

4 [Ne zaman ki o şuh yapıldı ve gitti, âşığın gönlü harap oldu; Seferli Hânesi'nin yıkılmasına bir dirsekçik kaldı.]

5 [Gönlü cezbeden sevgili "Şimdi âşıklar içinde, kavuşma sefamla gönlü neşelenmeyen, bir gönlü hasta Nakşîcik kaldı." dedi.]

Ve Lehu

510.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir pāre açıl ey gül-i ter tāze gelindi
   Zīrā saña dil nālede bülbül görilendi

   Ṭaʿn eyleme dil-bestelere aġzı ṣulansa
   Ḳeyfiyyet-i ḥālet leb-i sāḳīde mülendi

3. Ceng-āver iken ʿarṣa-i ʿışḳında o şūḫuñ
   Aġyār ile ʿuşşāḳ dūçār oldı bölindi

   Būs-ı lebin ʿarż ėtdügi dem baña o meh-rū
   Aġyāre dėdi ġayrı ġamuñdan sen ölindi

5. Eglence yeter bülbüliveş Nakşī-i zāruñ
   Bir pāre açıl ey gül-i ter tāze gelindi

---

510 Y 179[a].

1 [Ey taze gül! Bir parça açıl, (sana) gelindi; çünkü gönül sana feryatta bülbül görülendi.]

2 [Gönlü bağlıları, ağızları da sulansa ayıplama; o hâlin niteliği sakinin dudağında şaraplandı.]

3 [Âşıklar ile rakipler o şuhun aşk arsasında savaşçı iken birbirine yakalandı, bölündü.]

4 [O ay yüzlü bana dudağından bir öpücük sunduğu an, rakipler "Artık senin kederinden ölündi." dedi.]

5 [Ey taze gül! Bir parça açıl, (sana) gelindi; inleyen Nakşî'n sana bülbül gibi eğlence olarak yeter.]

Ve Lehu

511.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Em ḳabūl ėtmez ṭoḳınmayınca yaram yār eli
   Māye-i naḳd-i ḥayātumdur dem-ā-dem yār eli

   Ḫalḳa ḫalḳa ẕerreveş cānā olupdur şerḥa-rīz
   Daġ-ı hecrüñle ser-ā-pā mülk-i sīnem yaralı

3. İttifāḳ ėtse ṭabībān em-peẕīr olmaz baña
   Oñılur bī-şübhe sürse cismüme sem yār eli

   ʿĀşıḳam derd-i derūnum kimse fehm ėtmez velī
   Bāʿiṣ-i dermān-ı endīş-i dü-dīdem yār eli

5. Bir beş on yüz biñ degül ḥasret-keşi ol mehveşüñ
   Derd-i ʿışḳıyla ser-ā-pā **Nakşī** ʿālem yaralı

---

511 Y 179[a]-179[b].

1 [Sevgilinin eli dokunmadıkça yaram ilaç kabul etmez; sevgilinin eli daima hayat nakdimin cevheridir.]

2 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey can! Yüreğimin ülkesi senin ayrılığının yarasından (dolayı) yaralıdır, zerre gibi, halka kalka yarıklar içindedir.]

3 [Tabipler bir araya gelse de bana ilaç veremez; (oysa) sevgilinin eli, bedenime zehir sürse (bedenim) şüphesiz onulur.]

4 [Âşığım, gönlümün derdini kimse anlamaz; ama sevgilinin eli, iki gözümün tasasına derman sebebidir.]

5 [Ey Nakşî! O ay gibi güzele hasret çekenler bir, beş, on, yüz, bin değil ki! Onun aşkının derdiyle âlem baştan ayağa yaralıdır.]

Ve Lehu

512.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Yaḫşı günümüz bād-ı yaman indi götürdi
   Eṭrāfumuza leşker-i ġam geldi oṭurdı

   Pejmürdeledi şāḫ-ı güli şöyle şitā kim
   Bir sille ile tācını ṣan çeldi düşürdi

3. Erbāb-ı kerem ḳapuların cümle ḳapatdı
   Çārūb ile var ise felek sildi süpürdi

   Aṣḥāb-ı ʿilim yañuma ʿarż-ı hüner ėtsün
   Kim ehl-i saḫā cümle cüdā ḳıldı bu yurdı

5. **Nakşī** bu ġazelden şuʿarā ḫaylī bölindi
   Gūyā bir aḳar ṣu idi bulandı vü ṭurdı

---

512 Y 179[b].

1 [Kötü rüzgâr indi, iyi günlerimizi götürdü; keder ordusu etrafımıza geldi, oturdu.]

2 [Kış, gül dalını öyle soldurdu / dağıttı ki sanki onun tacını bir sille ile çeldi, düşürdü.]

3 [Cömertlik sahiplerinin hepsi kapılarını kapattı; galiba felek (oraları) süpürgeyle süpürdü.]

4 [İlim sahipleri hünerini yanımda göstersin; çünkü bütün cömertler bu yurttan ayrıldı.]

5 [Ey Nakşî! Şairler bu gazelden (dolayı) bir hayli bölündü; sanki (bu gazel) bir akarsuydu, bulandı ve duruldu.]

Ve Lehu

513.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿAceb ol şūḫ-ı cihānum gele mi gelmeye mi
   Şeh-i ḫūbān-ı zamānum gele mi gelmeye mi

   Nėçe demdür ki ḫayāliyle żaʿīf olmadadur
   Mürde-i cismüme cānum gele mi gelmeye mi

3. Gözlerem yollarını ʿışḳ-ıla her şām ü seḥer
   Bilemem serv-i revānum gele mi gelmeye mi

   Urduġı nāvek-i dil-dūzı derūnumda durur
   Seyr içün ḳaşı kemānum gele mi gelmeye mi

5. Bir ḫaber vėr dil-i Nakşī'ye ṣabā eyle kerem
   ʿAceb ol şūḫ-ı cihānum gele mi gelmeye mi

---

513 Y 179[b].

1 [Acaba o dünya güzeli şuhum gelir mi, gelmez mi? Zamanın güzellerine padişah olanım gelir mi, gelmez mi?]

2 [(Bedenim) nice zamandır onun hayaliyle zayıf düşmektedir. Ölü bedenime "canım" gelir mi, gelmez mi?]

3 [Her sabah ve akşam aşkla onun yollarını gözlerim. Akan selvim gelir mi, gelmez mi, bilmem.]

4 [Onun vurduğu gönül delen ok, kalbimde durur; keman kaşlım (onu) seyretmek için gelir mi, gelmez mi?]

5 [Ey sabah meltemi! Cömert davan, Nakşî'nin gönlüne bir haber ver. Acaba o dünya güzeli şuhum gelir mi, gelmez mi?]

Ve Lehu

514.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Yine bir serv-i sīm-endāma oldum mübtelā şimdi
   Beni ser-mest [ü] rüsvā ėtdi ol çeşm-i ala şimdi

   O şūḫuñ tābiş-i rūyuñ görüp ḥayf ėtmeyüp ārām
   Ṭolaşduḳ şemʿine mānend-i pervāne dilā şimdi

3. Perīşān oldı gitdi ṭurre-i pür-çīn-i dil-berveş
   Raḳībānuñ benüm başına püskülli belā şimdi

   Göñül pür-jeng iken ālām ile feyż-i viṣālinden
   O mirʾāt-ı ṣafā buldı açılup incilā şimdi

5. N'ola dil-ber ḳamu ḫūbāna kendin ser-firāz ėtse
   Anuñ'çün ėtdi **Naḳşī** bezm-i ʿuşşāḳa ṣalā şimdi

---

514 Y 179[b]-180[a].

1 [Şimdi yine gümüş endamlı bir selviye tutuldum; o ala gözlü, beni şimdi sarhoş ve rezil rüsva etti.]

2 [Ey gönül, yazık! O şuhun yanağının parıltısını gördük, dinlenmedik, şimdi onun mumuna pervane gibi dolaştık.]

3 [Onlar gönlü cezbeden sevgilinin kıvrım dolu kâkülü gibi perişan oldu gitti; şimdi rakiplerin başına püsküllü bela benim!]

4 [Gönül ona kavuşma bereketinden (uzak), kederlerle çok pas tutmuşken o sefa aynası şimdi açılıp parladı.]

5 [Gönlü cezbeden o güzel, kendini bütün güzellerden üstün tutsa ne var! Nakşî şimdi onun için, âşıklar meclisine meydan okudu.]

Ve Lehu

515.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḥüsnüñ güzelüm şems ü ḳamerden seçilür mi
   Ṣubḥ olmayıcaḳ ʿāleme raḥmet ṣaçılur mı

   Ez-cān u dil efgendeñem āyā dile ḳatl ėt
   Sāyeñde şehā hīç bir ölümden ḳaçılur mı

3. ʿIşḳuñ cigerüm deldi nigāhuñ daḫı sīnem
   Zaḫm üzre begüm sen kerem ėt zaḫm açılur mı

   Sem vėrse çü sāḳī-i güzel nūş ėder ʿāşıḳ
   Hīç dest-i ʿadūdan mey-i gülgūn içilür mi

5. Dil-ber ṭaḳıcaḳ ḫançerini mūy miyāna
   Fehm eyle hele **Naḳşī** o bėlden geçilür mi

---

515 Y 180[a].

1 [Güzelim! Senin güzelliğin güneş ve aydan seçilir mi? Sabah olmayınca âleme merhamet saçılır mı?]

2 [Ey padişah! Candan gönülden sana düşmüşüm, dilersen katlet; sayende hiç ölümden kaçılır mı?]

3 [Aşkın ciğerimi, bakışın da yüreğimi deldi. Beğim, sen cömert davran! Yara üstüne yara açılır mı?]

4 [Güzel saki zehir verse de âşık (onu) içer; (ama) gül renkli şarap bile hiç düşmanın elinden içilir mi?]

5 [Ey Nakşî! Gönlü cezbeden güzel, hançerini kıl gibi olan beline takınca o belden vazgeçilir mi, hele bir anla!]

Ve Lehu

516.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Sevdüm yine bir sīm-beden şūḫ-edāyı
Çekdüm mey-i ʿışḳıyla dile cām-ı ṣafāyı

Yaḳdum dili pervāne-ṣıfat şemʿ-i cemāle
Ėtsem n'ola bülbül gibi gülşende fezāyı

3. Āvāre ḳılup gönlümi ol kebg-i ḫırāmān
Zülfi gibi başdan çıḳarup ėtdi hevāyī

Şeh-bāz-ıla ḳābil mi ola bir nėçe şāhīn
Herkes ne bilür daʿvī-i ʿışḳ-ı şuʿārāyı

5. Bend ėtmek içün bir iki dil-dār-ı zebūnı
İrşād ėdeyüm dėr seni gör ʿarż-ı riyāyı

Zāhid gibi biz n'eyleyelüm ḫırḳayı tācı
Vėrmiş bize Allāha şükür ṭabʿ-ı ġınāyı

7. ʿĀlī-naẓaruz ḳadrümüz az olsa da birdür
Fehm eylesün ol ʿārif olan şāh u gedāyı

---

516 Y 180[a]-180[b].

1 [Yine şuh tavırlı bir gümüş bedenliyi sevdim; onun aşk şarabıyla gönle yine sefa kadehini çektim.]

2 ("fezaʿ" P'de kafiiye gereği "fezā" şekline sokulmuş olabilir.) [Güzel yüz denen muma gönlümü pervane gibi yaktım; gül bahçesinde bülbül gibi inlersem ne var!]

3 [O salınan keklik, gönlümü avare etti; saçı gibi baştan çıkarıp havai (uçarı) yaptı.]

4 [Birtakım şahinlerin iri doğanla bir olması mümkün müdür? Şairlerin aşk davasını herkes ne bilir!]

5 ["Bir iki zayıf sevgiliyi kendine bağlaman için sana doğru yolu göstereyim." der, gösterdiği ikiyüzlülüğe bak!]

6 [Biz kaba softa gibi, hırkaya tacı ne yapalım! Şükür ki Allah bize bu zengin mizacı vermiş.]

7 [Yüksek görüşlüyüz, değerimiz az olsa da (onlarla) birdir; anlayışlı olan, padişah ve dilenci (hikâyesini) anlasın!]

Neşr olsa revādur bu ġazel ʿāleme ḥālā
Nakşī yine naḳş ėtdi ḫoş-āyende edāyı

Ve Lehu

517.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Sözüm fehm ėtmeyen bilmez dėr ise naẓm-ı Ḫāḳānī
Sipihr-i pür-cefādur ėtdiren hep baña efġānı

Bir iki gün güler yüz gösterüp döndi yine girü
Ne vech içün ḥayıf kim bozdı bilmem ʿahd ü peymānı

3. Hezār fend ile meşhūram velīkin ẕerre baḫtum yoḳ
Hemān-dem sūziş-i ġamla yaḳar dil daġ-ı sūzānı

Felek-meşreb bir āhū-vaḥşetüñ derd-i firāḳıyla
Derūna ḥasb-i ḥāl ėtdüm çü bu naẓm-ı selīsānı

5. Şu rütbe naḳşumuz neşr oldı kim **Nakşī** bu devrāna
Unuṭdırdı dilüm bülbüllere gülşende nālānı

---

8 [Şimdi bu gazel, âleme yayılsa yeridir. Nakşî yine hoşa giden bir tarzı nakşetti.]

517 Y 180[b].

1 [Sözümü anlamayan ona "Hakânî'nin şiiri" derse de onu bilmez; beni inleten hep eziyeti çok felektir.]

2 [Eyvah! (Felek) bir iki gün güler yüz gösterip yine (sözünden) geri döndü; yeminini ne sebeple bozdu, bilmem.]

3 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Bin oyunla meşhurum ama zerre kadar talihim yok; şimdi gönül, yanan yarayı keder ateşiyle yakar.]

4 [Feleğin huyunda olan ceylan gibi yabani bir güzelin ayrılığında, bu akıcı şiiri gönlüm için bir dertleşme saydım.]

5 [Ey Nakşî! Nakışlarım bu dünyaya o derece yayıldı ki dilim bülbüllere gül bahçesinde inlemeyi unutturdu.]

Ve Lehu

518.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Seyr ėt o hezār-ʿişve-nümā şūḫ-edāyı
Geymiş geleyor nāz ile biñ dallı ṣavāyī

Ṣanma iki ḫāldür görinen tāb-ı ruḫında
Temlīk ėdinmişdür o şeh Çīn ü Ḫaṭāyı

3. Tezyīn içün esbāb-ı cemālin o gül-endām
Bülbül gibi ders ėtmededür resm-i cefāyı

Nālişgeh-i ʿışḳ içre gezüp neyle dem-ā-dem
Başdırdı benüm ṣīt-i dilüm nāliş-i nāyı

5. Fehm eyleyen ʿāşıḳlıġum ol āfete **Nakşī**
Yād eylemesün menḳabe-i şāh u gedāyı

---

518 Y 180[b].

1 [O bin cilve gösteren şuh tavırlıyı seyret; bin dallı sevâyi giymiş, nazla geliyor.]

2 [Onun yanağının parıltısında görünen iki bendir sanma; o padişah, Çin ve Kuzey Çin'i (yanağına) mülk olarak vermiştir.]

3 [O gül endamlı, güzelliğinin elbisesini süslemek için eziyet âdetlerinde bülbül gibi ders almaktadır.]

4 [Benim gönlümün sesi, aşkın inleyiş alanında neyle gezdi, neyin iniltilerini daima bastırdı.]

5 [Ey Nakşî! O afete (nasıl) âşık olduğumu anlayan, şâh u gedâ (padişah ve dilenci) menkıbesini anmasın.]

Ve Lehu

519.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Şeb-i hecrinde bir māhiveşüñ dil lemʿadār oldı
   Ki mihr-i ṭāliʿüm burc-ı şerefden āşikār oldı

   Açıldı ṣubḥ-ı ṣādıḳveş nümā-baḫşende-i baḫtum
   ʿAdūlar ṣubḥ-ı kāẕib gibi ġamla şermsār oldı

3. Ḫaṭ-āver oldı ṣanmañ ṣafḥa-i ruḫsār-ı cānānı
   Kitāb-ı ḥüsni kilk-i ḳudret ile der-kenār oldı

   N'ola aġzı ṣulansa ʿāşıḳuñ gül-būs-ı yārdan kim
   Kemālin buldı şeft-ālū-yı rūyı tābdār oldı

5. O şūḫ-ı ṭabʿ-ı miʿyāruñ bugün mīzān-ı ʿışḳında
   Maḥabbet dirhemiyle Nakşinüñ ḳadri ʿıyār oldı

---

519 Y 180[b]-181[a].

1 [Gönül, ay gibi bir güzelden ayrılık gecesinde ışıklar yaydı; öyle ki talihimin güneşi şeref burcundan göründü.]

2 [Bahtım görünerek ikinci (hakiki) tan vakti gibi açılıdı; düşmanlar birinci (geçici) tan vakti gibi kederle utandı.]

3 [Sevgilinin yanağının sayfasına ayva tüyleri getirildi sanmayın; onlar onun güzellik kitabına kudret kalemiyle "derkenar" oldu.]

4 [Âşığın ağzı, sevgilinin gül öpüşüyle sulansa ne var! Çünkü (sevgilinin) yüzünün şeftalisi olgunlaştı, parladı.]

5 [Bugün ölçü mizaçlı o şuhun aşk tartısında, Nakşî'nin değeri sevgi dirhemiyle ayarını buldu.]

Ve Lehu

520.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Seyr ėt o gül-endām perī cilve-nümāyı
   Geymiş geleyor nāz ile al telli ḫaṭāyī

   Ketm eyledüm ʿışḳum ben o naḫl-i gül-i bāġa
   Ammā ėrişüp āhum o dem dikdi ʿaṣāyı

3. Ol rütbe cefā-pīşedür ol serv-i ḫırāmān
   Mānend-i hümā olmada gitdükçe hevāyī

   Gülşengeh-i ʿışḳında n'ola bülbül-i zārum
   Murġāna unutdırsa müdām ṣīt ü ṣadāyı

5. Ol ʿārif [ü] rind ʿāşıḳam ey **Nakşī** dem-ā-dem
   Añmam gelen ālāmı geçen ẕevḳ [u] ṣafāyı

---

520 Y 181[a].

1 [O gül endamlı, cilveli periyi seyret; al telli Hatay kumaşı giymiş, nazla geliyor.]

2 [Ben bağdaki o gül fidanından aşkımı sakladım; ama ahım o anda erişip asayı dikti / hükmünü ortaya koydu!]

3 [O salınan selvi, eziyeti o derece huy edinmiştir ki hümâ gibi gittikçe hevai (uçarı) olmaktadır / havalanmaktadır.]

4 [İnleyen bülbülüm onun aşkının gül bahçesinde kuşlara sesi sedayı daima unuttursa ne var!]

5 [Ey Nakşî! Ben o anlayışlı ve rint âşığım; gelen elemleri de geçen zevk ve sefayı da anmam!]

Ve Lehu

521.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Görüñ ol nāz-perver şūḫ-ı şehr-āşūb dil-dārı
Beni dil-beste ḳıldı şāneveş gīsū-yı ṭarrārı

ʿAceb her-cāyī-meşreb bir büt-i ḫurşīd-rūdur kim
Yanında ḳāʾilem ḳadrüm bilinse ẕerre miḳdārı

3. Alup āġūşa ḫˇāb içre göñül çün ẕerre ol māhı
Açıldı dīde-i baḫtı şen oldı çeşm-i ḫūn-ḫˇārı

Kesāda varmış idi cümle-i kārı suḫan-dānuñ
Revāc buldı benüm devrümde şimdi nükte bāzārı

5. Metāʿ-ı vaşlına ṭālib olursa **Nakşī** ṭaʿn ėtmeñ
Ki ol kāle-fürūşuñ mihr ile mehdür ḫarīdārı

---

521 Y 181[a].

1 [Nazı seven, şehri karıştıran o sevgiliyi görün! Onun yankesici kâkülü benim gönlümü tarak gibi kendine bağladı.]

2 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Şaşırtıcı derecede vefasız mizaçlı, güneş yüzlü bir puttur; onun yanında değerim zerre kadar bilinse de razıyım.]

3 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönül, o ay gibi güzeli uykuda (ışık) zerreleri gibi kucakladı; onun bahtının gözü açıldı, kan döken gözü şen oldu.]

4 [Sözden anlayanların bütün işleri kesattı; şimdi benim devrimde nükte pazarı revaçtadır.]

5 [Onun kavuşma denen malına talip olursa Nakşî'yi kınamayın; çünkü güneşle ay bile o kumaş satıcısının müşterisidir.]

Ve Lehu

522.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Naṣīḥat saña benden kim benüm ey ʿömrümüñ varı
Dėnilmez her zamān böyle söz ey ḥıfẓ ėt bu güftārı

ʿAzīz olmaḳ dilerseñ emr-i Ḥaḳḳa dāʾim ėt ṭāʿat
Ki nehyinden ḳaçup bul ḥürmet [ü] iʿzāz her-bārī

3. Ne rütbe merd iseñ Ḳāsım gibi ḫūn-rīz-i kīn olma
Bedīʿ-ḫaṣlet ḥalīmü'ṭ-ṭabʿ ile ol ʿāmil-i yārī

Mecāzī pehlevānıdur yeñilme er iseñ nefse
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳḳa ol sālik ḥaḳīḳat ḳıl bu esrārı

5. Ḫuṭūr-ı ḫāṭır ėtdükçe hemān iġvā-yı İblīsi
Yetür cemʿ eyle kendüñ eyleyüp vird ism-i Ġaffārı

Ėden terk māsivāyı ḫˇāb-ı ġafletden olup fāriġ
Cemāl-i yāra dāʾim nāẓır olur çeşm-i bīdārı

---

522 Y 181[a]-181[b].

1 [Ey benim ömrümün varı! Sana benden bir nasihat: Her zaman böyle söz söylenmez, bu sözümü sakla.]

2 [Şeref bulmak istersen Allah'ın emirlerine daima yerine getir; böylece onun yasaklarından kaçıp her an ikram ve saygı gör.]

3 [Ne derece yiğit olsan da Kâsım gibi, kinle kan dökme; güzel huylu, mizacı yumuşak olarak sevgili için çalış.]

4 [Erkeksen benliğine yenilme, o mecaz pehlivanıdır; Allah yoluna yolcu ol, bu sırları gerçeğe çevir.]

5 [Şeytanın azdırması böylelikle hatırına geldikçe, günahları affeden Allah'ın adını dilinden düşürme; kendini derleyip topla.]

6 [Allah'tan başka şeyleri terk eden, gaflet uykusundan vazgeçer; onun uyanık gözü, sevgilinin güzelliğini daima görür.]

7. Bi-ḥamdi’llāh ki ėtdi Ḥaḳ dü vech ile baña aʿṭā
Ḥaḳīḳat taḫtı ṭabʿum göñlüm anuñ oldı ḫünkārı

Ben ol ṣāḥib-ḳırān-ı ʿaṣr [u] ṣāḥib-reʾy merdüm kim
Sürüp mülk-i vücūdumdan çıḳardum nefs-i emmārı

9. Mürīd-i ʿışḳı irşād ėtmek ise mürşid-i ḳaṣduñ
Dīvān-ı naẓm-ı **Naḳşī**den oḳu bu dürr-i şehvārı

Ve Lehu

523.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. ʿAceb sī-murġ [u] ʿanḳā-meşreb ʿāşıḳdur dil-i **Naḳşī**
Ki naḫçīr olmaz aña her ġazāl-i āfet-i vaḥşī

Olup bir çeşm-i Tātāra fütāde āḫirü’l-emr āh
Göñül sevdāya düşdi ʿışḳ ile ḥayfā yaman yaḫşı

3. Lübūd-ı ser-keş-i der-dest ėdüp ol cündī fettānı
Dem-ā-dem sāḥa-i sīnemde sürer ḫışm ile raḫşı

---

7 taḫtı: taḥtı P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Allah’a hamdolsun çünkü Allah bana iki yönden lütfetti; mizacım gerçeğin tahtı, gönlüm de onun sultanı oldu.]

8 [Ben asrın her zaman başarı kazanan, görüş sahibi o yiğidiyim; çünkü emredici benliği vücudumun ülkesinden sürüp çıkardım.]

9 [İsteğin bir şeyh gibi, aşk müridine doğru yolu göstermekse bu padişahlara layık inciyi Nakşî’nin şiir divanından oku.]

523 Y 181[b].

1 [Nakşî’nin gönlü sîmurg (yani) ankâ mizaçlı acayip bir âşıktır; ona her vahşi, afet gibi ceylan av olmaz.]

2 [Ah, eyvah! Gönül sonunda bir Tatar gözlüye tutuldu, bu aşkla iyi-kötü bir sevdaya düştü.]

3 [O cazibeli sipahi, yakaldığı dikbaşlıya yapışarak atını daima göğsümün meydanında öfkeyle sürer.]

Ne vaṣl-ı dil-firībiyle beni bir kerre şād ėtdi
Ne bir yüzden naṣīb oldı edā-yı būs-ı cān-baḫşı

5. ʿAceb ol gül-ʿiẕār [u] ʿişve-cū şūḫuñ ḫayāliyle
Dem-ā-dem çün hezār nālende olsa ġam degül **Nakşī**

Ve Lehu

524.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Bir Fireng şūḫı döküp rūyına ṣırma ṣaçını
Eylemiş beste-dil İslāmdan ol bir ḳaçını

Der-i deyirde durup gördügine Zānca ile
ʿAhd ėdüp reyn Papaya elde ṭutar sīm ḥaçını

3. Özge kāfir ki güder ʿĪsī-i Meryem ḥaḳḳın
Gelmez īmāna hemān hep ʿabeṣ eyler lecini

Ḥāṣılı vėrmem anı ben Ḳızıl Elmaya degül
Vėrseler milket-i Efrencle Alaman Beçini

---

4 [Beni ne gönlü aldatan kavuşmasıyla bir kere sevindirdi ne de can bahşeden öpücüğünün nazı (bana) bir sebeple nasip oldu.]

5 [Şaşılacak şey! Nakşî o gül yanaklı, cilve fırsatı arayan şuhun hayaliyle daima bülbül gibi inlese de gam değil!]

524 Y 181[b]-182[a].

1 [Bir Frenk şuhu sırma saçını yüzüne döküp Müslümanlardan birkaçının gönlünü bağlamış.]

2 [Kilisenin kapısında durur; (günahtan kaynaklanan) gönül sıkıntısı içinde, her gördüğüne Zanca ile Papa'ya bağlılık bildirir, gümüş haçını elde tutar.]

3 [Başka türlü bir kâfirdir; Meryem oğlu Îsâ'nın hakkını gözetir ama imana gelmez, hep boş yere inat eder.]

4 [Kısacası ben onu değil Kızıl Elma'ya, Avrupa ülkesiyle Almanların Beç Kalesi'ni verseler de vermem.]

5. **Nakşi**yā her ne ḳadar āhen-i ṭabʿ olsa o büt
Geçirür ehl-i dilin cān evine ʿışḳ meçini

Ve Lehu

525.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ṣanma devletle dehirden baña ʿizzet geldi
Dile ancaḳ keder-ālūd-ı ġam ülfet geldi

Nefse nefsī-dürür ez-cümle ḥuḳūḳ-ı devrān
Dem-be-dem ünsiyet ėtmeklige nefret geldi

3. Ez-dil ü cān hemān bāb-ı tevekkülde mekīn
Olmaḳ ʿizz-āver-i ṭabʿa ulı niʿmet geldi

Ẓāhir ü bāṭın umūr-ı dili Ḥaḳḳa tefvīż
Eylemek ḫāṭıra ser-māye-i devlet geldi

5. Yāve-gūyān-ı ḥased-pīşe ile ülfetden
Nakşī-i dil-şüde-i pür-ġama ʿuzlet geldi

---

5 [Ey Nakşî! O put gibi sevgilinin mizacı her ne kadar demirden olsa da aşk meçini gönül erbabının can evine geçirir.]

525 Y 182[a].

1 [Bana bu dünyadan talihle ikram geldiğini sanma; gönül ancak kaygının kederine bulaşmaya alıştı.]

2 [Dünyanın dostluğu bu nefse tamamen nefsî gelir; onunla daima yakınlıktan da nefret geldi.]

3 [Candan gönülden, işi Allah'a bırakma kapısında otumak, mizaca şeref getirmede ulu bir nimet olarak geldi.]

4 [Açıkça ve gizliden, gönlün işlerini Allah'a bırakmak, gönle mutluluk sermayesi olarak geldi.]

5 [Çok kederli bir âşık olan Nakşî'ye; kıskançlığı âdet edinmiş, saçmalayan (kişilerle) yakınlıktan dolayı inziva (isteği) geldi.]

Ve Lehu

526.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sitem-i çarḫ beni ṣanma ki dil-rīş ėtdi
   Şu ḳadar var ki biraz ḫāṭıra teşvīş ėtdi

   Ser-be-pā milket-i cismüm dolanup Āṣaf-ı dil
   Nefs-i emmāreyi ihlāk ile teftīş ėtdi

3. Ḥabbeẕā terk-i sivā ile mürīd-i emelüm
   Mürşid-i ʿışḳ-ı ḥaḳīḳat anı dervīş ėtdi

   Ḥażret-i Ḥaḳ zihī her kārda imdād-res olup
   Ḫayr-ḫᵛāhlıḳla beni ʿāḳıbet-endīş ėtdi

5. **Nakşī** beş beyt ile daʿvā-yı beşer eyleyerek
   ʿIşḳ baḥsinde suḫan-dāna bir ey iş ėtdi

---

526 Y 182[a]-182[b].

1 [Feleğin sitemi sanma ki benim gönlümü yaraladı! Şu kadarı var ki gönlümü biraz karıştırdı.]

2 [Gönül denen Âsaf, bedenimin ülkesini baştan ayağa dolandı, emredici benliği yok ederek teftiş etti.]

3 [Ne güzel! Emelimin müridi, Allah'tan başka her şeyi terk etti; gerçek aşkın şeyhi onu derviş etti.]

4 [Ne hoş! Allah hazretleri her işte yardıma yetişti, iyiliğimi isteyerek beni tedbirli biri etti.]

5 [Nakşî beş beyitle insanlık davası güttü; aşka meselesinde, sözden anlayanlara iyi bir iş etti.]

Ve Lehu

527.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Cāme-ḫ̆ābında çü hāle bula ol māhı kişi
   Raʿşe-rīz olmadan özge n'ola ol şaḫṣuñ işi

   Vuṣlat ümmīdi ile bāġ-ı ʿiẕār-ı yārdan
   Tām olur ehl-i dilin naḫl-i merāmı yemişi

3. Beñzemez ġayra o şūḫuñ ḥarekātı zīrā
   Ḥāṣılı her bezüñ arġacına uymaz erişi

   Biñ ḥicāb ile dėdüm vėr baña bir būse emān
   Ėtdi çāk ʿaḳlumı gerden ḳıraraḳ yüz vėrişi

5. **Nakşī** özi gibi doġrı sözi işrāb eyler
   Rāst olur er kişinüñ ẓāhir ü bāṭın revişi

---

527 Y 182[b].

1 [Bir kişi hale gibi, o aya benzeyen güzeli yatağında bulsa o kişinin işi tirtemekten başka ne olabilir?]

2 [Ona kavuşma ümidi ile, sevgilinin yanağının bağında gönül erbabının istek fidanının yemişi tam olur.]

3 [O şuhun hareketleri başkasına benzemez; çünkü kısaca, her bezin arışı (boy ipliği) argacına (en ipliğine) uymaz.]

4 [Aman! Bin utançla "Bana bir öpücük ver." dedim; onun boyun kırarak "yüz" verişi aklımı parçaladı.]

5 [Nakşî özü gibi doğru sözle imada bulunur; er kişinin iç ve dış, her tutumu doğru olur.]

Ve Lehu

528.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Neden ol ser-keşüñ ʿuşşāḳ(ın)a boyun egmeyişi
   Ḥayret elvėrdi hep ʿışḳ ehline sert söyleyişi

   Nėce fikretde ḳomaz ʿālemi inṣāf eyle
   Nāz ile ol sehī servüñ yeşil aṭlas geyişi

3. Özge bir āfet-i Funduḳçı ki ḫalḳ ėtdi pesend
   Naḳd-i varın çeküp ʿuşşāḳuñ ʿaḳārın yėyişi

   Yutdırup cām-ı ġamın ehl-i dile bezminde
   ʿAceb ol muġ-beçe sāḳīnüñ ʿaraḳ içmeyişi

5. Vėrdi ḥayret yine ehl-i suḫana **Nakşī**nüñ
   Böyle bir tāze-rev [ü] nev-zemīn eşʿār dėyişi

---

528 Y 182[b].

1 [O dikbaşlının âşıklara boyun eğmemesi nedendir? Bu hayret kâfi geldi, âşıklara söyleyişi hep serttir.]

2 [İnsaf et! O düzgün selvinin nazla yeşil atlas giyişi, âlemi nasıl düşünceye daldırmaz.]

3 [Bambaşka bir Fındıkçı afettir, âşıklarının varını yoğunu çekip para getiren mülkünü yiyişini halk da beğendi.]

4 [O meyhaneci çırağı sakinin kendi meclisinde gönül erbabına keder kadehini yutturup kendisinin rakı içmeyişi ne şaşırtıcı!]

5 [Nakşî'nin böyle taze gidişli ve yeni tazda bir şiir söylemesi söz erbabına yine hayret verdi.]

Ve Lehu

529.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Görüp ṣaḥrā-yı sīneñde gezer bir vaḥşī ṭavşanı
N'içün der-bend-i muḥkem ḳılmaduñ ol körpe ḥayvānı

Ḳaçurduñ ṣayduñ elden göz göre vaḥşīlik ėtdüñ çün
Yaṭaḳlandırmış iken bāng-ı ṭaş yatur ile anı

3. Şikāruñ aldırup ḥayfā bebirlendirdüñ aġyārı
Revā mı kendüñe güldirmek āyā böyle yārānı

Ne lāyıḳ künc-i bīmār-ḫānede feryād [u] zār ėtmek
Ferāmūş eyleyüp āhūveş ol şūḫ-ı dil-istānı

5. Ḫumār-ı bāde-i yār ile ser-mest olıcaḳ ʿāşıḳ
Nėce keyf-i boza teskīn ėder ol cism-i sūzānı

Ḳolay mı ẓann ėdersiñ ṭurna naḫçīr ėtmegi şāhīn
Nėçe ʿuşşāḳ-ı bī-dil var ėder bīdūde cevlānı

---

529 Y 182[b]-183[a].

1 [Göğsünün ovasında vahşi bir tavşanı gezerken gördün de o körpe hayvanı niçin sağlam bir şekilde bağlamadın?]

2 [Sen avını taş sesi ile yatırarak yataklandırmış iken, vahşilik ettiğin için onu göz göre göre elden kaçırdın.]

3 [Yazık! Avını başkasına kaptırıp rakipleri böbürlendirdin; acaba dostları kendine böyle güldürmek reva mıdır?]

4 [O gönlü alan, ceylan gibi şuhu unutmak, hastahane köşesinde feryat edip ağlamak (sana) layık mıdır?]

5 [Âşık, sevgilinin şarabının baş ağrısıyla sarhoş olunca o yanan bedeni boza keyfi nasıl yatıştırır?]

6 [Ey şahin! Turna avlamayı kolay mı zannedersin? Boş yere dolanan, gönlünü kaptırmış nice âşık var!]

7. Raḳībüñ ḫˇāb-ı ḫargūşına ḳaṭʿā iʿtimād ėtme
Seni iġfāl ėdüp **Nakşī** varur avlar o cīrānı

Ve Lehu

530.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Seyr ėt ol fitne-meniş ne büt-i dil-cū çıḳdı
Çeşm-i siḥr-āver [ü] ʿāşıḳ-keş [ü] cādū çıḳdı

Āl ile zülf-i füsūn-sāzına dil-beste ḳılup
Dil-i sevdā-zedeme şevḳ-dih-i meh-rū çıḳdı

3. Dāne-i ḫāl-i ruḫı naẓra-i vāḥidde benüm
Emel [ü] ḫˇāhiş-i sī-murġuma dārū çıḳdı

Her ne dem bāz-ı dilüm ṣayda ʿazim ėtdi ise
Uġruma hep benüm ol gözleri āhū çıḳdı

5. Ṣulı şeft-ālūlar alduḳça o naḫl-i nāzdan
Ḫˇāhiş-efzā-yı dil-i **Nakşī**ye Gök Ṣu çıḳdı

---

7 [Ey Nakşî! Rakibin tavşan uykusuna asla güvenme! O seni gaflete düşürüp gider, komşuları avlar.]

530 Y 183[a].

1 [Kışkırtmayı huy edinmiş o güzel, gönlü cezbeden nasıl bir put çıktı gör! Sihirbaz gözlü, âşığı çeken bir cadı çıktı.]

2 [O, hile ile büyücü saçına gönlümü bağladı, sevdaya uğramış gönlüme ay yüzüyle şevk veren biri çıktı.]

3 [Onun yanağının ben tanesi simurgum olan emelime tek bakışta ilaç gibi göründü.]

4 [Her ne vakit gönlümün doğanı avlamanmaya niyetlendiyse benim önüme hep o gözleri ceylan çıktı.]

5 [O naz fidanından sulu şeftaliler aldıkça Nakşî'nin gönlünün isteğini artıran Göksu göründü.]

Ve Lehu

531.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şūḫuñ dürr-i vaṣlı ḥayf bu bādde deliklendi
   Miṣāl-i kāse-i faġfūr direklendi gediklendi

   İlik gibi ser-ā-pā cism-i nāzı ḫūb iken iken evvel
   Kemālin buldı şimdi ġayrı ḳad çekdi kemiklendi

3. Beni yek-būse-i luṭfıyla şādān ėtmedi kāfir
   Raḳībe gerdenin dişletdirüp gömgök emiklendi

   Maḳām-ı ʿāşıḳ-ı ḫᵛāhişgere hem-rāst iken vaṣlı
   O ḫūnyāger varup aġyāra ḥayfā būseliklendi

5. Ḫadeng-i āh-ı zer-pāş-ı dil-i **Nakşī**-i nā-kāmuñ
   Bil ey ḳaşı kemān sen ḳalb-i āhen'çün çeliklendi

---

531 Y 183[a].

1 [Yazık! O şuha kavuşma incisi bu havada deliklendi; Çin kâsesi gibi direklendi, gediklendi.]

2 [Onun nazlı bedeni önceleri ilik gibi baştan ayağa güzelken şimdi olgunlaştı; artık boylandı, kemiklendi.]

3 [O kâfir beni lütfunun tek öpücüğüyle sevindirmedi; rakibe ise boynunu dişlettirip emmekten yemyeşil çürüttü.]

4 [Ona kavuşmak, istekli âşığın makamına "rast" gelirken o şarkıcı gidip rakibe "bûselik"lendi / öpücük verdi.]

5 [Ey kaşı yay! Bil ki nasipsiz Nakşî'nin gönlünün altın saçan ah oku sen kalbi demir (güzel) için çeliklendi.]

Ve Lehu]

532.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Neşr-i āfāḳ ėtdi cānā heybet-i vaṣluñ beni
   Şöhret-i ḥüsn ile ben bu rütbe bilmezdüm seni

   Mihr-i ḫāver-zāy-ı rūy-ı tābişüñle her seḥer
   Pür-żiyā eyler çü ẕerre her nigehbān-efgeni

3. Ḳulzüm-i ʿışḳında keştī-i dil[üm] ġarḳ-ı viṣāl
   Olmaḳ ümmīdiyle açdı bād-ı fikret yelkeni

   Bunca dem vaʿd eylemişdüñ vuṣlat-ı cān-perverüñ
   Ey ḳaşı yaʿ āşıḳa olʿ ahd [ü] peymānuñ ḳanı

5. Tīr-i āhı Nakşinüñ ey ḳavs-ebrū ḳıl ḥaẕer
   Kim Dimişḳīden de olsa bil deler ḳalbüñ anı

---

532 Y 183[b].

1 [Ey can! Sana kavuşmanın heybeti benim (şöhretimi) dünyaya yaydı; ben senin güzellikte şöhretinin bu kadar (çok olduğunu) bilmezdim!]

2 ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Her sabah, parıltılı yüzünün doğudan doğan güneşiyle her gözü çarpanı zerre gibi ışık doldurur.]

3 [Gönlümün gemisi, onun aşkının denizinde kavuşmaya boğulmak ümidiyle düşünce rüzgârının yelkenini açtı.]

4 [Ey kaşı yay! Ruhu besleyen kavuşmanı bunca zamandır vadetmiştin; âşığa o söz ve yeminin hani?]

5 [Ey yay kaşlı, sakın! Çünkü Nakşî'nin ahının oku, kalbin Dimişkî (denen kâğıttan) da olsa onu deler, bil.]

Ve Lehu

533.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Aḥmed Begümüz dest-i teberrük bize tenzūy
   Biñ nāz ile bir dāne hemān vėrdi çü tenzūy

   Baş üzre ḥamāʾil gibi ṭutsam n'ola anı
   Bir nüsḫadur erbāb-ı dile işte bu tenzūy

3. Bir ḳayda daḫı düşdi göñül zülfi ġamıyla
   Müşkil bu ki āyā nedür ol müşg-i Ḫotan-zūy

   Ḫoş ẕāt imiş ṣāḥibi ammā bilemem āh
   Ser-tābe-ḳadem cismi zihī ḫoş-būy [o] tenzūy

5. Ol dil-beri bu **Nakşī** ḫayāl ile dem-ā-dem
   Ḫulyāda çeker sīne-be-sīne tene tenzūy

---

533 Y 183[b].

1 [Ahmet Bey'imiz bize uğurlu sayılan elden, bin nazla şimdi bir tane güzel koku topu verdi.]

2 [Onu başımın üzerinde muska gibi tutsam ne var! İşte bu güzel koku topu gönül erbabı için bir muskadır.]

3 [Gönül onun saçının kederiyle bir bağa daha yakalandı. Müşkül olan budur: Acaba bu Hotan miski nedir?]

4 [Ah! Onun sahibi hoş bir zatmış ama onun bedeni baştan ayağa kadar ne hoş bir güzel koku topudur, bilemem.]

5 [Nakşî gönlü cezbeden o güzeli hayal ve hülyadayken, daima güzel koku topu gibi, göğüs göğüse kendi bedenine çeker.]

Ve Lehu

534.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ṣanmañ ser-i bī-ḳayda ġam-ı mübrem alındı
Gūşına o şūḫuñ nėçe dem nālem alındı

Dil-ber nėce gūş eylemez efġānumı zāhid
Neyveş dil-i nālüm işidüp ʿālem alındı

3. Bir kerre ne ḥālüñ dėmedüñ bunca zamāndur
Āhum benüm ey serv-i sehüm her dem alındı

Bir luʿb-ıla defʿ eyleyüp aġyārı yanından
Gülzār-ı ruḫından o şehüñ bir şem alındı

5. Bir būseʿaṭā eyleyicek **Nakşī**-i zāra
Nāz ile dėdi ol perī āyā nem alındı

---

534 Y 183[b]-184[a].

1 [Bu kayıtsız başa kaçınılmaz bir tasa alındı sanmayın; inleyişim, o şuhun kulağına nice zamandır ulaştı.]

2 [Ey kaba sofu! Gönlü cezbeden sevgili, feryadımı nasıl işitmez? Âlem, ney gibi inleyen gönlümü işitip alındı.]

3 [Ey düzgün selvim! Bunca zamandır bir kere "Hâlin nedir?" demedin; (oysa) her an benim âhım alındı.]

4 gülzār: gülẕār P. (İmla gereği değiştirirldi.) [Rakipler bir oyunla yanından defedilip o padişahın yanağının gül bahçesinden bir koku alındı.]

5 [O peri, zayıf Nakşî'ye bir öpücük bahşedince nazla "Acaba neyim alındı?" dedi.]

Ve Lehu

535.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ceẕbe-i ān ile gönlüm çün o dil-keş çekdi
   Özge siḥr ėtdi hemān oldı tebelleş çekdi

   Hāleveş dūd-ı dilüm bām-ı sipihr-i ḥüsne
   Mihr-i ʿışḳ ile ʿaceb ol büt-i mehveş çekdi

3. Ṣanmañ esrār-ı ġam-ı yār ile ben bī-tābam
   Kim derūnum yanaraḳ böyle çoḳ āteş çekdi

   Nėçe āhen-dili yek naẓrada mıḳnāṭīsveş
   Göz göre çeşmine çün küḥl-i münaḳḳaş çekdi

5. Raḫş-ı gönlin donadup zīver-i ʿışḳıyla bugün
   Nakşī ṣan bir şeh-i ḥüsne anı pīş-keş çekdi

---

535 Y 184[a].

1 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Gönlü çeken o güzel, gönlümü güzelliğiyle kendinden geçirip çekti; bambaşka bir sihir yaptı, hemen musallat oldu, çekti.]

2 [O ay gibi put, aşkının güneşiyle, gönlümün dumanını hale gibi, güzellik göğünün kubbesine şaşılacak şekilde çekti.]

3 [Benim sevgilinin kederinin sırlarıyla dermansız olduğumu sanmayın; çünkü bu gönlüm yanarak böyle çok ateş çekti.]

4 [O, nice demir gönüllüyü tek bakışla göz göre göre, mıknatıs gibi, gözüne işlemeli sürme (çekercesine) çekti.]

5 [Sanki Nakşî bugün kendi gönlünün atını aşkının süsüyle donatıp onu bir güzellik padişahına hediye etti.]

Ve Lehu

536.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Hāle-i şevḳa beni bir büt-i mehveş çekdi
Mihr-i ʿışḳıyla dilüm ėtdi pür-āteş çekdi

Gerçi fūlād-dil iken ol beni mıḳnāṭīsveş
Ceẕbe-i ḥüsn-ile āh oldı tebelleş çekdi

3. Öyle bir Çekmeceli āfet-i nev-ḫīzdür kim
İstemem bir şeyüñ aṣlā dėyü beş beş çekdi

Evc-i ḥüsn içre hümāveş o bülend-pervāzum
Bulup ʿanḳā-yı dilüm göñline ḫoş eş çekdi

5. Çekdügüm tīr-i cefāyı ben o ḳaşı yadan
Nakşī ne Ḳays u ne Ferhād-ı cefā-keş çekdi

---

536 Y 184[a].

1 [Ay gibi bir put beni şevk halesine çekti; gönlümü aşkının güneşiyle ateş doldurdu, çekti.]

2 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ah! Gerçi ben çelik gönüllüyken o (bana) musallat oldu, beni güzelliğinin cazibesiyle mıknatıs gibi çekti.]

3 [O yeni sıçrayan, Çekmeceli öyle bir afettir ki "Asla bir şeyini istemem." diyerek beşer beşer çekti.]

4 [O yüksek uçuşlum, hümâ gibiyken güzellliğin doruğunda anka gönlümü buldu, gönlüne hoş bir eş gibi çekti.]

5 [Ey Nakşî! Benim o kaşı yaydan çektiğim eziyet okunu ne Kays ne de eziyet çeken Ferhâd çekti.]

Ve Lehu

537.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Lebinden būse-i laʿlīni ol şūḫuñ muḥāl oldı
   Dirīġ eyler dehān-ı ʿāşıḳa bilmem ne ḥāl oldı

   Beni cevr ü ʿitāb [u] nāz ile mehcūr-ı vaṣl ėdüp
   Ne ʿaceb zümre-i aġyār ile yār lāʾübāl oldı

3. Gürūh-ı ʿāşıḳānla zümre-i aġyār beyninde
   O şūḫuñ mū miyānı baḥṣine çoḳ ḳīl ü ḳāl oldı

   Şerār-ı āh-ı pür-teʾṣīr-i cāngāhum işidüp yār
   Ruḫ-ı pür-tābı şevḳ [u] ḫˇāhişümden al al oldı

5. Ferāmūş ėtdi şāyān-ı viṣāl iken o dil-ḫˇāhum
   Dil-i **Nakşī** bu fikr ile ḫayāl-ender-ḫayāl oldı

---

537 Y 184[a]-184[b].

1 [O şuhun dudağından lal renkli bir öpücük imkânsız oldu. Onu âşığın ağzından esirger; ona ne hâl oldu, bilmem.]

2 [Ne acayip! Sevgili beni eziyet, azarlama ve nazla kendisine kavuşmaktan uzaklaştırıp rakipler zümresiyle laubali oldu.]

3 [Âşıklar topluluğu ve rakipler zümresi arasında, o şuhun kıl beli konusunda çok dedikodu oldu.]

4 [Sevgili, canevimden (gelen) çok tesirli ahımın kıvılcımlarını işitti; onun parıltı dolu yanağı benim şevk ve isteğimden al al oldu.]

5 [O, ben bir kavuşmaya layıkken gönlümün isteğini unuttu. Nakşî'nin gönlü bu düşünceyle hayal içinde hayale daldı.]

Ve Lehu

538.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dil-ber dile iʿlām oḳurdı
   Pek diñle dėyü eyleyüp ibrām oḳurdı

   ʿIşḳ āyetin evvel baña biñ nāz ile ez-ber
   Gül-gonçe-ṣıfat bülbül-i nā-kām oḳurdı

3. Oldum heves-i zülf-ile meftūn [u] hevāyī
   Ṣayd ėtmek içün murġ-ı dilüm dām oḳurdı

   Gülşende hezār zār ile nālende mübārek
   Şerḥ eyledi ʿışḳum bu ser-encām oḳurdı

5. **Nakşī** bu ġazel ḳadrini fehm ėtse çün o yār
   ʿİşveyle saña bir nėçe eyyām oḳurdı

---

538 Y 184[b].

1 [O güzelin yanağındaki ayva tüyleri gönle bildiri okurdu. "İyi dinle!" diyerek ısrar eder, okurdu.]

2 [Nasipsiz bülbül önceleri bana aşk ayetini ezberden bin nazla gül goncası gibi okurdu.]

3 [Onun saçının hevesiyle tutkun ve havai (uçarı) oldum; bu tuzak, gönül kuşumu avlamak için davet ederdi.]

4 [Mübarek bülbül, gül bahçesinde bin kere ağlayarak inler; bu işin sonunda aşkımı açıkladı, okurdu.]

5 [Ey Nakşî! Sevgili bu gazelin değerini anlasaydı onu sana cilveyle birçok gün okurdu.]

Ve Lehu

539.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bi-ḥamdi'llāh teberrük dest-i yārdan armaġan geldi
   Ki meʾmūl ėtmez idüm der-ʿaḳab gitdi hemān geldi

   Peyām-ı yāra nāẓırken gelüp nabżum ṭuṭup nā-geh
   Ṭabībüm māye-i naḳd-i ḥayāt-ı cāvidān geldi

3. Ben ise ḳaṭʿ-i ümmīd ėtmiş idüm bī-vefā yārdan
   Tesellī ḳıldı ḥāl-i ḫāṭırum ṭūṭī-zebān geldi

   Benüm ey ʿāşıḳ-ı ḥasret-keş [ü] dil-ḫaste-i zārum
   Lebüm em dėr vücūduñ raḥmına luṭfum inan geldi

5. Elemnāk olmış iken **Nakşī** bālīn-i firāḳ üzre
   Ṣafā baḫş ėtdi cism-i mürdeye yār tāze cān geldi

---

539 Y 184[b].

1 [Allah'a hamdolsun; sevgilinin elinden uğurlu sayılan bir armağan geldi. Beklemezdim ama bunun hemen arkasından gitti, şimdi geldi.]

2 [Sevgiliden haber beklerken o gelip ansızın nabzımı tuttu; tabibim ve ebedî hayat nakdimin cevheri geldi.]

3 [Ben vefasız sevgiliden ümidimi kesmiştim; o papağan dilli geldi, (beni) gönlümün hâli (konusunda) teselli etti.]

4 ["Ey benim hasret çeken, zayıf, gönlü hasta âşığım! Dudağımı em, inan ki lütfum senin vücuduna merhamet olarak geldi." der.]

5 [Nakşî ayrılık yastığında kederlenmişken sevgili, ölü bedenine neşe bahşetti; ona taze can gibi geldi.]

Ve Lehu

540.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. ʿAceb ol şūḫ-ı ser-keş vaṣla bir şeb ḳāʾil olmaz mı
   Benümle ṣubḥa dek bī-pīrehen muḳābil olmaz mı

   O leylī zülfini fitrāk-ı muḥkem ḳayd [u] bend ėdüp
   Dil-i mecnūnumı zār eylemekle ʿāḳil olmaz mı

3. Ezel iḳrār-ı vaṣl-ı dil-rübāmuz var dėmiş vāʿiẓ
   Çün *el-iḳrār bi'l-īmān*dur ʿilme ʿāmil olmaz mı

   Bir ʿāşıḳ derdmend olmış ne lāzım anı redd ėtmek
   Ki bir şāhuñ der-i ʿışḳında birḳaç sāʾil olmaz mı

5. Dü-pāy-ı yāra yüz yėrde sürüp yüz ilticā ėtsem
   ʿAceb naḳd-i viṣāle **Naḳşī** bir kez vāṣıl olmaz mı

---

540 Y 184[b]-185[a].

1 [Acaba o dikbaşlı şuh, bir gece bana kavuşmaya razı olmaz mı? Benimle sabah kadar gömleksiz olarak karşı karşıya bulunmaz mı?]

2 [O gece / Leylâ gibi saçını sağlam bir terki kayışı, bağ ve halka yapıp deli / Mecnûn gönlümü inleterek onu akıllandırmaz mı?]

3 [Vaiz "Gönlü kapan, ezeldeki o kavuşmayı kabul ederiz / söyleriz." demiş. Mademki kabul etmek imandandır, bu bilgiye göre hareket etmez mi?]

4 [Bir âşık dertlenmiş, onu reddetmeye ne gerek var! Çünkü bir padişahın aşk kapısında birkaç dilenci olmaz mı?]

5 [Sevgilinin iki ayağına yüz yerde yüz sürüp sığınsa acaba Nakşî, kavuşma naktine bir kez ulaşmaz mı?]

Ve Lehu

541.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ėdince resīde yed-i cānāna bu fenni
Ḳıldum suḫanum mā-ḥażarı kātibī yenni

Ḫāl-i siyehin dėr gören eṭrāf-ı ruḫında
Yā beççe-i Hindū ola yā şūḫ-ı Yemennī

3. Gördüm reh-i ʿışḳında ḳaṭārlanmış o māhuñ
Üştür-meniş erbāb-ı dilin boynı resenni

Gehvāre-i şevḳında o ṭıfl-ı perī-zāduñ
ʿUşşāḳ-ı ḥaẕer-rīz yüri dėr şerrüñe nenni

5. Ḫāl ehlinüñ aḥvāli dü ʿālemde feraḥdur
Zümre-i mecāzuñ işidür tenni tennenni

ʿĀşıḳ şerer-i şevḳ-ıla dil-sūz olup eyler
Bir vuṣlat içün yāra hezārān temennī

7. ʿIşḳ ehline ʿarż eyledi çün ḫāme-i **Naḳşī**
Tesḫīr-i bütān nāmına bu nādire fenni

---

541 Y 185[a].

1 [Bu hüneri sevgilin eline eriştirince önceden hazır olan bu sözümü kâtibî sarığı yünü kıldım.]

2 [Onun yanağının etrafındaki siyah benini gören "Bu ya Hindu çocuğu ya da Yemenli bir şuh olabilir." der.]

3 [Gördüm ki o aya benzeyen güzelin aşkının yolunda, gönül erbabının boynundaki ipler deveninki gibi birbiri ardınca sıralanmış.]

4 [Korkan âşıklar o periden doğma çocuğun şevk beşiğinde "Yürü, şerrine ninni!" der.]

5 [Hâl erbabının hâlleri iki âlemde de ferahtır. "Tenni tenenni!" (demek) mecaz erbabının işidir.]

6 [Âşık, şevkin kıvılcımlarıyla gönlünü yakıp sevgiliye, bir kavuşma için binlerce temennide bulunur.]

7 [Nakşî'nin kalemi, âşıklara bu nadir hüneri put gibi sevgilileri elde etmek namına sundu.]

Ve Lehu

542.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Şāʿir oldur ki selīsāne gerek eşʿārı
Baḫş-ı şevḳ eyleye erbāb-ı dili güftārı

Dāʾimā elden ele gezdire taḥsīn ėderek
Ẓikr olınduḳça ṣafā-rīz ėde ṭabʿ-ı zārı

3. Ẓırḫ-ı Dāvūdī-meniş olsa vücūdı pür-daġ
ʿĀşıḳ işrāb ile ger ėtmeye pür-şevḳ yārı

Sevḳ-ı sulṭāniye çıḳduḳda metāʿ-ı naẓmum
Nükte-dān başına teng oldı suḫan bāzārı

5. Nakşinüñ edhem-i kilkinden olur ḫod maʿlūm
ʿArṣa-i naẓm [u] belāġatde bihīn mişvārı

---

542 Y 185[a]-185[b].

1 [Şairin şiirlerinin akıcı olması gerekir; onun sözü gönül erbabına şevk bahşetmelidir.]

2 [(Herkes şiiri) beğenerek daima elden ele gezdirmelidir; o, anıldıkça ağlayan mizaçlara neşe saçtırmalıdır.]

3 ("Zırh" kelimesi P'de "Ẓırḫ" şeklinde yazılmıştır.) [Eğer âşık, sevgiliye üstü kapalı olarak meramını bildirip (onu) şevkle doldurmazsa vücudu Davudi zırh gibi yara dolsun.]

4 [Şiir denen malım, sultanın önüne sürüldüğünde söz pazarı nükte sahiplerinin başına dar oldu.]

5 [Nakşî'nin şiir ve kusursuz söz söyleme arsasındaki seçkin tarzı, kalem denen karayağız atı (sayesinde) kendiliğinden malum olur.]

Ve Lehu

543.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Senüñ'çün ey büt-i ser-keş göñül āşüfte-ḥāl oldı
Derūnum iñleyüp neyveş ḫayāl-ender-ḫayāl oldı

Ḳul olup oldum āvāre senüñ gibi dil-āzāra
Viṣālüñ ben dil-efgāra ʿaceb emr-i muḥāl oldı

3. Sebeb ne bilmezem cānā ėderseñ nāz u istiġnā
Raḳīb-i nā-sezā ḥayfā senüñle lāʾübāl oldı

Kemīneñ ġamdan ėt āzād yeter olma cefā-muʿtād
Ki her şeb-tā-seḥer feryād baña kesb-i meʾāl oldı

5. Meded ey şūḫ-ı müsteṣnā ṭabībveş ḳıl devā zīrā
Ġamuñla **Nakşī**-i şeydā żaʿīf [ü] bī-mecāl oldı

---

543 Y 185[b].

1 [Ey dikbaşlı put! Gönül senin için düşkün bir hâle geldi; gönlüm ney gibi inleyip hayal içinde hayallere daldı.]

2 [Senin gibi bir gönül kırıcıya kul olup avare oldum; sana kavuşmak ben gönlü yaralıya şaşılacak şekilde imkânsız bir iş oldu.]

3 [Ey can! Nazlı ve tokgözlü davranmanın sebebi ne, bilmem. Yazık! Uygunsuz rakip de seninle laubali oldu.]

4 [Bu hakirini kederden kurtar; yeter, eziyet etmeye alışma! Çünkü her gece sabaha kadar feryat etmek bana sonuçta (tek) kazanç oldu.]

5 [Ey seçkin şuh, yardım et! Bana tabip gibi deva bul çünkü divane Nakşî kederinle zayıf ve güçsüz düştü.]

Ve Lehu

544.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dağıdup ʿuşşāḳın ol şūḫ özge bir nām eyledi
Fikr-i nā-hemvārı ile cümle bed-nām eyledi

Her birin ṭundan ṭuna atup o şāh-ı bī-ʿadīl
Bir gedā üftādesiyle ʿazm-i ḥammām eyledi

3. ʿĀḳıbet vuṣlat ümīd eyler iken üftādegān
Cümle kār-ı şevḳın endīşe-i ālām eyledi

Keştī-i iḳbāllerin ġarḳ-āb-ı gird-āb-ı ġama
Ṣalup āḫir hep ġarībān anda ārām eyledi

5. Anlar efkārında ol şūḫ-ı fitenkāruñ velī
Maḫfī yār aġyāra bėl vaṣlıyla ikrām eyledi

Tīġ-ı şevḳıyla ėdüp derc zümre-i aġyārı yār
Ḳatl-i ʿuşşāḳ ėtmege gūyā nefer ʿām eyledi

---

544 Y 185[b].

1 [O şuh, âşıklarını dağıtıp başka bir nam saldı; uygunsuz fikirleriyle tamamen kötü bir nam saldı.]

2 [O adaletsiz padişah onların her birini çok uzaklara gönderip dilenci bir âşığıyla hamama gitmeye niyetlendi.]

3 [Âşıklar ona kavuşmayı ümit ederken sonunda onların bütün neşeli işlerini, kederli düşünceye çevirdi.]

4 [Onların mutluluk gemisini kaygı girdabına batırmak için saldı, sonunda garipler hep orada karar kıldı.]

5 [Onlar o ara bozucu şuhun düşüncesindeler ama sevgili, rakibi gizlice beline kavuşturarak ona ikramda bulundu.]

6 [Sevgili, rakipler zümresini şevkinin kılıcıyla topladı; sanki âşıkları katletmek için umuma mahsus asker kıldı.]

7. Ol ġazāle ḫ̔āb-ı ḫargūş eyleyüp **Naḳşī** nihān
Ṣaydgāh-ı kāma ṭaş yatırdayup rām eyledi

Ve Lehu

545.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Müjde ehl-i dile nev-eymen-i eyyām geldi
Gidüp ālām-ı cihān şevḳ-dih-i hengām geldi

Ḥamd-ı bī-ḥad heme olsun ki Ġanī Mevlānuñ
Cānibinden baña çoḳ elṭaf [u] inʿām geldi

3. Ser-i bī-ḳayduma ṣad āh kim āzāde iken
ʿIşḳ dėrler bir ʿaceb tuḥfe ser-encām geldi

Ḳoyun Allāh içün olsun ḳuzumuñ ḳoç başına
Ėdeyüm cānumı ḳurbān dem-i bayrām geldi

5. ʿAyn-ı ʿışḳam o büt-i çeşm-i hümā aldı velī
Naḳşī sī-murġ-ı dile zülfi ne ḫoş dām geldi

---

7 [Nakşî o ceylanı gizilice tavşan uykusuna daldırdı, arzu avlağında taşla yere yatırıp ona boyun eğdirdi.]

545 Y 186[a].

1 [Gönül erbabına müjde! Yeni ve çok uğurlu günler geldi; dünyanın kederleri gitti, şevk veren bir zaman geldi.]

2 [Zengin olan Mevla'ya hep sınırsız şükürler olsun; çünkü onun tarafından bana çok lütuf ve iyilik geldi.]

3 [Yüz kere ah! Hür iken, kayıtsız başıma "aşk" dedikleri acayip hediye sonunda geldi.]

4 [Allah için olsun, canımı kuzumun koç başı için (ortaya) koyun da kurban edeyim, bayram vakti geldi.]

5 [Ey Nakşî! Aşkın ta kendisiyim, (gönlümü) o hüma gözlü put aldı ama onun saçı gönül simurguna ne hoş bir tuzak gibi geldi!]

Ve Lehu

546.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. ʿIşḳ dersin açup ḫˇāce-i devrān oḳudırdı
   Bir dil-bere bu baḥṣi ol āyān oḳudırdı

   Taḥsīn-i hezār olsun ol üstāda ki zīrā
   Gönlümce bu sırrı aña her ān oḳudırdı

3. Ḥıfẓ eyledi şimdi o perī muṣḥaf-ı ʿışḳı
   Geldi baña ḥüsn-i ḫaṭ-ı fermān oḳudırdı

   Ben ṣabr ėder idüm oḳudurken o cüvānı
   Gör ḫˇāceyi aġyār olup el-ān oḳudırdı

5. Nakşīye ʿaceb ol gül-i nev-ḫīz-i melāḥat
   Bülbül gibi şeb-tā-seḥer elḥān oḳudırdı

---

546 Y 186[a].

1 [Dünya denen hoca aşk dersini açıp okuturdu; o, bu meseleyi bir güzele açıkça okuturdu.]

2 [O üstada binlerce "aferin" gelsin; çünkü ona bu sırrı her an, gönlümce okuturdu.]

3 [O peri şimdi aşk mushafını sakladı; bana geldi, fermanının güzel yazısını okuturdu.]

4 [Ben o genci okuturken sabrederdim (ama bir de) hocayı gör! Ona yabancı durup anında okururdu.]

5 [Şaşılacak şey! Güzelliğin yeni yetişmiş o gülü, Nakşî'ye geceden sabaha kadar bülbül gibi nağmeler mırıldatırdı.]

Ve Lehu

547.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Düşüp vādī-i ʿışḳa ey büt-i mekkāre besbelli
   Urılduk sen gibi bir āfet-i ġaddāra besbelli

   Daḫı nāz-perver [ü] nev-res nihāl-i bāġ-ı ḥüsn iken
   Çekildük tīrveş ḳavs-ı ġam-ı ṭūmāra besbelli

3. Ḥayıf bir dil-ber-i kebg-i ḫırām müstaġnī-meşrebken
   Olup ḫˇāhişger-i ṣayd-ı visāl āvāre besbelli

   Secencel-gerde-i bī-jeng tenāsüb-zāy-ı şevḳ-rīzüñ
   Ser-ā-pā seng-i ġamla ėyledüñ ṣad pāre besbelli

5. Düşürdüñ **Nakşī** gibi ṣad-hezār ʿuşşāḳı bu ġamla
   Sen ey şemʿ-i ḥasen pervāneveş pür-nāra besbelli

---

547 Y 186[a]-186[b].

1 [Ey hilekkâr put! Besbelli, aşk vadisine düşüp senin gibi gaddar bir afette vurulduk.]

2 [Besbelli sen daha güzellik bağının nazı seven, yeni yetişmiş bir gülüyken dürülmüş keder yayına ok gibi çekildik.]

3 [Yazık! Tokgözlü mizaca sahip, salınışı keklik gibi bir güzel iken kavuşmayı avlamak istemek, besbelli avare olmak...]

4 [Orantılı bir şevk / şavk saçan, passız aynanı gam taşıyla baştan ayağa besbelli yüz parça ettin.]

5 [Ey güzellik mumu! Nakşî gibi yüz bin âşığı bu kederle pervane gibi, dolu dolu bir ateşe düşürdün.]

Ve Lehu

548.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Dil-ber lebine beñzedemem al kirāsı
   Kim gelmeyicek aġzuma dendān kirāsı

   Güm-kerde dile ince bėl olmış o kemer kim
   Gümüş ovanuñ kūhına peyveste verāsı

3. Ḫar gibi raḳīb girdi bu dōlāb-ı şifāya
   N'ėtdiyse ėdüp luʿb-ıla döndirdi ḫarāsı

   Bir sırr-ı ʿacīb ferve vü destār ile eşḫāṣ
   Olmaḳda ʿabeṣ ṭavr ile ʿunvān fuḳarāsı

5. Bintü'l-ʿinebi ṣatdı o naḫḫās-ı mey-āşām
   Ḥır ṣatmada çıḳdı ḳızılı yüzi karası

   Aġyāra miyān-beste ėder ḫidmeti ber-cā
   ʿĀşıḳlarınuñ bükdi bėlin āh bu revāsı

---

548 Y 186[b].

1 [Al kiraz, ağzıma diş kirası (gibi bile) gelmeyince onu gönlü cezbeden güzelin dudağına benzetemem.]

2 [Arkası gümüş ovanın dağına bitişik olan o kemer, yolunu kaybetmiş gönle ince bir bel (dağ geçidi) olmuş.]

3 [Rakip, bu su dolabına eşek gibi girdi; ne yaptıysa yaptı, bir oyunla hayvanla döndürülen değermeni döndürdü.]

4 [Bu acayip bir sırdır: Kişiler kürk ve sarıkla (övünüp) yersiz bir tavırla unvan fukarası olmaktadır.]

5 naḫḫās: naḫḫās P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O şarap içen esir satıcısı, üzümün kızını (şarabı) sattı. O kaba kimsenin "kızıl"ı satmakta olduğu ortaya çıktı, bu yüzünün karası!]

6 [O, rakiplere hemen işe hazır şekilde, tam ve yerinde hizmet eder. Ah! Bunu reva görmesi âşıklarının belini büktü.]

7. **Nakşī** o bütüñ ʿişvesi vaṣfında ser-ā-pā
Dem-beste vü lāl olmada vaḳtüñ şuʿarāsı

Ve Lehu

549.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Görüñ ol āfet-i ḫurşīd-i cihān-ārāyı
ʿAks-i ḥüsniyle ḫusūf ėtdi meh-i ġarrāyı

Dest-ber-gerden emān-ḫ ̌ān nėce olmayalum
Kec-rev ėtdükçe o zer-dūz güle ḫod-rāyī

3. Ki ne dem dūşına dü zülfini āvīz ėtse
Ser-i bī-ḳayd iken ʿuşşāḳı çeker ġavġāyı

Geyicek nāz ile biñ dallı ṣavāyī ḫilʿat
Bir pula almaz o fettān hezār bābāyı

5. Dolanur heykel-i ḳānūn-ı ḳolanı çün şeyḫ
Bī-şikīb görse kişi ol bel-i mū-āsāyı

---

7 [Ey Nakşî! Asrın şairleri, o put gibi güzelin cilvesini övmede baştan ayağa soluğu kesilmiş ve dilsiz kalmaktadır.]

549 Y 186[b]-187[a].

1 [Dünyayı süsleyen, o güneş gibi afeti görün; güzelliğinin yansımasıyla parlak ayın bile tutulmasına neden oldu.]

2 [Kendi kafasına göre gitmek, o sırmalı gülü eğri gidişli yaptıkça biz nasıl eli boynunda bir şekilde yardım çağırmayalım?]

3 [İki saçını ne zaman omzuna assa âşıkların kayıtsız başını kavgaya çeker.]

4 [O cazibeli güzel, nazla bin dallı sevâyîden (ipekli kumaştan) bir kaftan giyince bin tane babayı bir pula saymaz.]

5 [Kişi o kıl gibi beli görse, tahammülsüzce kolan (kuşak) usulündeki muskayı şeyh gibi dolanır.]

Fetīli aldı çerāġ oldıġı hīn ehl-i sarāy
Oldı par par yanaraḳ yaḳılaraḳ sevdāyī

7. Hīç söz olmaz reviş [ü] ṭavr-ı ḫoş-āyendesine
Şehrī olmaġla biraz ülfeti līk her-cāyī

Böyle ḳalursa o bu ceẕbe-i ānla giderek
Eyler üftāde-i dil-rīş-i ümem dünyāyı

9. N'ola ser-defter-i ülfete dilānı ḳılsa
O perī vaṣfveri **Nakşī** ġazel-gūyānı

Ve Lehu

550.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Kerem ḳıl ėtme ferāmūş begüm duʿācuñuzı
Raḳībe görme revā ḥüsn-i imtizācuñuzı

Çıḳarma güşe-i ḫāṭırdan iltifāt eyle
Bu ʿabd-ı ʿāciz [ü] nā-kām [u] bī-riyācuñuzı

3. Ṭabībüm ülfet-i ʿışḳuñ marīżiyem çoḳdan
Ne yüzden olur ise ḳıl ʿaṭā ʿilācuñuzı

---

6 [O çerâğ-ı hâs / mum olduğu an fitili aldı, saraydakiler parıl parıl yanarak yakılarak sevdalı oldu.]
7 [Onun hoşa giden tavır ve yürüyüşüne hiç söz yoktur ama şehirli olduğundan dostluğu biraz vefasızcadır.]
8 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [O böyle kalırsa bu kendinden geçiren güzelliğiyle giderek dünyayı da ümmet olarak gönülden yaralar ve âşık eder.]
9 [O peri; övgücüsü, gazel söyleyen Nakşî'yi gönüller arasında dostluk defterinin başına alsa ne var!]

550 Y 187[a].
1 [Beyim! Cömert davran da bu duacınızı unutma; onunla iyi geçinmeyi rakibe layık görme!]
2 [Bu âciz, nasipsiz ve riyasız kulunuzu gönlün bir köşesinden çıkarma, iltifat et!]
3 [Tabibim! Çoktandır, aşka alışmaktan hastayım; ilacınızı ne sebeple olursa olsun bağışlayın.]

Metāʿ-ı ḥüsnüñe bāzār-ı ʿışḳda ṭālib çoḳ
Nuḳūd-ı cān ile ben vėrmişem revācuñuzı

5. Bizi ėdüp heme cevrüñle redd-i ẕevḳ-ı viṣāl
Revā mı ėller ėre dāʾim ibtihācuñuzı

Hemīşe māniʿ olur ʿarż-ı ḥāle ḫavf-ı raḳīb
Nėce suʾāl ėdelüm sevdügüm mizācuñuzı

7. Kebāb ėdüp teni ḫūn-ı dili şarāb ėtme
Bezimde yad ile gördük ḫarāb ḳacuñuzı

Metāʿ-ı būsı bu der-bendde teng teng ėderüz
Kühen fütāde alur ḫaṭla çünki bācuñuzı

9. Unıtma sāḥa-i tīrānda ey kemān-ebrū
Sebaḳda cümleye bāʿiṣ olan hevācuñuzı

Bir āh-ı serd-i ciger-sūz çekerse **Nakşī** seni
Parıl parıl yaḳar idrākde yine acuñuzı

---

4 [Senin güzellik denen malına aşk pazarında talip çoktur; ben değerinizi can nakdiyle vermişim.]
5 [Bizi hep eziyetle kavuşma zevkinden geri çevirmeniz ve sevincinize daima ellerin erişmesi reva mıdır?]
6 [Sevdiğim! Rakip korkusu hâlimi bildirmeye daima engel olur, sağlığınızı nasıl soralım?]
7 [Teni kebap, gönül kanını da şarap etme! Birçoğunuzu mecliste yabancılarla çok sarhoş gördük.]
8 [Öpücük denen malı bu dar geçitte nadir nadir alırız; çünkü ayva tüyleri (gelince) bu verginizi eski âşıklar alır.]
9 [Ey yay kaşlı! Okların alanında ödülde herkesin sebebi olan havacınızı unutma!]
10 [Nakşî ciğeri yakan, sert bir ah çekerese seni parıl parıl yakar (ama bunu yapmaz); yine acınızı anlamaktadır.]

[MUSAMMAṬLAR]

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

551.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Umaram ḥażretüñden şerrümi ḫayra ḳılup Allāh
2. Ḳabīḥ efʿālüm ola dāʾimā luṭfuñla ḫūb Allāh
3. Ebed ez-cān ü dil sensin çü maḥbūbü'l-ḳulūb Allāh
4. Meded senden eyā raḥm issi Settārü'l-ʿuyūb Allāh
5. ʿİnāyet ḳıl baña her ḥālde Ġaffārü'ẕ-ẕünūb Allāh

II.

1. Beni bir ān ḳomadı ḥālüme bu nefs-i emmāre
2. Sülūk ėtdirdi şerre menʿ ėdüp āh ḫayr olan kāra
3. Niyāzmendem ḳabūl eyle ricāmı saña hemvāre
4. Meded [senden] eyā [raḥm issi] Settār[ü'l-ʿuyūb] Allāh
5. ʿİnāyet [ḳıl baña] her [ḥālde] Ġaffār[ü'ẕ-ẕünūb] Allāh

---

551 Y 188[b]-189[a].

I. [Allah'ım! Hazretinden kötlüğümün iyiliğe döndürülmesini, çirkin işlerimin lütfunla daima güzel olmasını umarım. Allah'ım, ey merhamet sahibi, ayıpları örten Allah'ım! Mademki candan gönülden kalplerin sevgilisi ezelden beri sensin, yardım sendendir. Günahları affeden Allah'ım! Bana her hâlde yardımlar et.]

II. [Bu emredici benlik beni bir an bile kendi hâlime bırakmadı. Ah! İyi olan işten menedip kötülüğe katılmama neden oldu. Yalvarırım, senden ricamı daima kabul et. Ey merhamet sahibi, ayıpları örten Allah'ım! Yardım sendendir. Günahları affeden Allah'ım! Bana her hâlde yardımlar et.]

III.

1. Muḳırram cürmüme ʿ işyānverem yā Ḥayy u yā Ḳayyūm
2. Kerīmsin faż̧l [u] luṭfuñlaʿ afıv ḳıl eyleme maḥrūm
3. Mecālüm yoḳdur inkāra hemīn hep ẕātuña maʿ lūm
4. Meded [senden] eyā [raḥm issi] Settār[ü'l-ʿ uyūb] Allāh
5. ʿ İnāyet [ḳıl bana] her [ḥālde] Ġaffār[ü'ẕ-ẕünūb] Allāh

IV.

1. Ne dem cāmiʿ -i iḫlāṣ içre olsa öyleye ḳāmet
2. Ben ėtdüm bī-şuʿ ūr olup o dem ikindiye niyyet
3. Senüñ ḳulluġına lāyıḳ ėdemedüm ḫayıf ḫidmet
4. Meded [senden] eyā [raḥm issi] Settār[ü'l-ʿ uyūb] Allāh
5. ʿ İnāyet [ḳıl bana] her [ḥālde] Ġaffār[ü'ẕ-ẕünūb] Allāh

V.

1. İki ʿ ālemde eyle Naḳşī-i ġamgīn ḳuluñ mesrūr
2. Ne rütbe ol ʿ aẕāba müstaḥaḳḳ ise ḳılup maġfūr
3. Resūlüñ ʿ ışḳına cürmin ʿ afıv ḳıl saʿ yini meşkūr
4. Meded senden eyā raḥm issi Settārü'l-ʿ uyūb Allāh
5. ʿ İnāyet ḳıl bana her ḥālde Ġaffārü'ẕ-ẕünūb Allāh

III. [Daima diri, ezelî ve ebedî olan Allah! Suçumu kabul ederim, isyankârım. Cömertsin; fazilet ve lutfunla affet, mahrum etme. (Suçumu) inkâra gücüm yoktur; (tamamı) tıpkı böyle, zatına hep malumdur. Ey merhamet sahibi, ayıpları örten Allah'ım! Yardım sendendir. Günahları affeden Allah'ım! Bana her hâlde yardımlar et.]

IV. ("ögleye" P'de "öyleye" şeklinde yazılmıştır.) [Temiz bağlılık caimisi içinde ne zaman öğle (namazına) kamet getirilse ben o an şuursuzca davranıp ikindiye niyet ettim. Yazık! Senin kullluğuna layık hizmetlerde bulunamadım. Ey merhamet sahibi, ayıpları örten Allah'ım! Yardım sendendir. Günahları affeden Allah'ım! Bana her hâlde yardımlar et.]

V. [O ne derece azaba müstahak ise de onu bağışla, kederli Nakşî kulunu iki âlemde de sevindir. Resul'ünün aşkına onun suçunu affet, gayretini beğen. Ey merhamet sahibi, ayıpları örten Allah'ım! Yardım sendendir. Günahları affeden Allah'ım! Bana her hâlde yardımlar et.]

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

552.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. İlāhī maṭlabum var senden ammā yine sensin sen
2. Ki luṭfı bī-ʿaded bir dād-fermā yine sensin sen
3. Şeb ü rūz içre bir dād-kār şeref-zā yine sensin sen
4. Baña her vech-ile maḳṣūd Ḫudāyā yine sensin sen
5. ʿİnāyet issi bī-hemtā müdāmā yine sensin sen

II.

1. Ḳarīnüm olsa Ḫātem ger aña ben ʿarż-ı ʿacz ėtmem
2. Dil-i ḫoş-ḥālümi bu fiʿl ü seng-i ġamla incitmem
3. Derüñden ġayrı bāba yüz ṭutup çün minnete gitmem
4. Baña [her vech-ile] maḳṣūd [Ḫudāyā] yine [sensin] sen
5. ʿİnāyet [issi] bī-hemtā [müdāmā] yine [sensin] sen

---

552 Y 189[a]-189[b].

I. [Allah'ım, senden bir isteğim var ama yine sensin sen! Çünkü lütfu sayısız olan, adaletle emreden yine sensin sen. Gece gündüz bağışta bulunan, şeref veren yine sensin sen. Allah'ım! Bana her vesileyle maksat yine sensin sen. Yardımların sahibi ve eşsiz olan her zaman yine sensin sen.]

II. [Hâtem yakınımda olsa da ben ona aczimi bildirmem. Hoş bir hâldeki gönlümü bu hareketle ve kaygı taşıyla incitmem. Allah'ım! Mademki senin kapından başka kapıya yüzümü döndürüp minnet etmeye gitmem, bana her vesileyle maksat yine sensin sen. Yardımların sahibi ve eşsiz olan her zaman yine sensin sen.]

III.

1. Ne ḥālet var ne bilsün ehl-i dünyā āh nālemde
2. Ḳavīdür nefs-i emmāre zihī ḥükm-i izālemde
3. Netīce ḥażretüñden kesmem ümmīd iki ʿālemde
4. Baña [her vech-ile] maḳṣūd [Ḫudāyā] yine [sensin] sen
5. ʿİnāyet [issi] bī-hemtā [müdāmā] yine [sensin] sen

IV.

1. Benüm yanumda ḳaṭre āb-ı luṭfuñ miṣl-i deryādur
2. Senüñ ʿindinde līk ol ḳaṭre-i nāçīzden ednādur
3. Ebed ehl-i ḫaṭāya ʿādetüñ çün luṭf [u] aʿṭādur
4. Baña [her vech-ile] maḳṣūd [Ḫudāyā] yine [sensin] sen
5. ʿİnāyet [issi] bī-hemtā [müdāmā] yine [sensin] sen

V.

1. Kemīne **Muṣṭafā Eyyūbī Naḳşī**-i günehkāra
2. Olursa raḥm olur senden ne ḳābil ġayrıdan çāre
3. Bu beyti vird-i ez̤kāruma żamm ėtdüm ki hemvāre
4. Baña her vech-ile maḳṣūd Ḫudāyā yine sensin sen
5. ʿİnāyet issi bī-hemtā müdāmā yine sensin sen

III. [Ah! Dünya erbabı benim inleyişimde nasıl bir hâl olduğunu ne bilsin! Emredici benliğim kuvvetlidir; (aman) ne güzel, onu yok ettiğim hükmü de (öyle)! Sonuçta iki âlemde de hazretinden ümit kesmem. Allah'ım! Bana her vesileyle maksat yine sensin sen. Yardımların sahibi ve eşsiz olan her zaman yine sensin sen.]

IV. [Senin lütuf suyunun bir damlası benim yanımda deniz gibidir ama senin katında o önemsiz bir damladan da daha aşağıdır. Allah'ım! Mademki hata sahiplerine âdetin lütuf ve bahşiştir, bana her vesileyle maksat yine sensin sen. Yardımların sahibi ve eşsiz olan her zaman yine sensin sen.]

V. [Hakir ve günahkâr Nakşî Mustafa Eyyûbî'ye merhamet olursa senden olur, başkasından çare ne mümkün! Bu beyti daima dilime dilime dolayıp ekledim: Allah'ım! Bana her vesileyle maksat yine sensin sen. Yardımların sahibi ve eşsiz olan her zaman yine sensin sen.]

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

553.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Müjdeler olsun bugün ehl-i dilān zümresine
2. Daʿvī-i ʿışḳum budur çün ʿāşıḳan zümresine
3. Bir remizdür işbu naẓmum şāʿirān zümresine
4. Ḳalmadı meylüm cihānda nev-cüvān zümresine
5. Merḥabā ben dāḫil oldum bendegān zümresine

II.

1. Görmedi miṯlüñ senüñ çeşm-i cihān ey meh-cebīn
2. Eyleye dāʾim ḫaṭālardan vücūdın Ḥaḳḳ emīn
3. Sāye-i vaṣfuñda buldum böyle bir tāze zemīn
4. Ḳalmadı [meylüm] cihānda [nev-cüvān] zümresine
5. Merḥabā [ben dāḫil] oldum [bendegān] zümresine

---

553 Y 189[b]-190[a].

I. [Bugün, gönül erbabı denen zümreye müjdeler olsun! Mademki âşıklar zümresine aşkımın iddiası budur, işbu şiirim şairler zümresi için de bir imadır. Dünyada gençlerin zümresine ilgim kalmadı. Merhaba! Ben de köleler / padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil oldum.]

II. [Ey ay alınlı! Dünyanın gözü senin benzerini görmedi. Allah senin vücudunu daima hatalar emniyette bulundursun. Övgünün gölgesinde böyle taze bir konu buldum. Dünyada gençlerin zümresine ilgim kalmadı. Merhaba! Ben de köleler / padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil oldum.]

III.

1. Mihr-i rūyuñ perteviyle ey gül-i bāġ-ı irem
2. ʿAndelībveş ṣubḥ-dem ʿışḳuñla feryād eylerem
3. Defter-i ʿuşşāḳa ismüm ḳayd ėdüp ḳılduñ kerem
4. Ḳalmadı [meylüm] cihānda [nev-cüvān] zümresine
5. Merḥabā [ben dāḫil] oldum [bendegān] zümresine

IV.

1. Raḫş-ı ṭabʿum ʿarṣa-i ʿışḳa ne dem cevlān olur
2. Naʿramı gūş eyleyenler bī-ser ü sāmān olur
3. Ḥāṣılı bir ben degül ʿālem saña ḥayrān olur
4. Ḳalmadı [meylüm] cihānda [nev-cüvān] zümresine
5. Merḥabā [ben dāḫil] oldum [bendegān] zümresine

V.

1. Sensin ol şāhenşeh-i iḳlīm-güşā kim dāverā
2. Beklerem bāb-ı hümāyūnuñ müdām şekl-i gedā
3. N'ola reşk-āver olursa [**Nakşī**]ye nās dāʾimā
4. Ḳalmadı [meylüm] cihānda [nev-cüvān] zümresine
5. Merḥabā [ben dāḫil] oldum [bendegān] zümresine

III. [Ey İrem bağının gülü! Yüzünün güneşinin ışığıyla sabah vakti bülbül gibi feryat ederim. İsmimi âşıklar defterine kaydedip cömert davrandın. Dünyada gençlerin zümresine ilgim kalmadı. Merhaba! Ben de köleler / padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil oldum.]

IV. [Mizacımın atı aşk arsasında ne zaman dolansa naramı duyanlar başıboş ve huzursuz olur. Kısacası bir ben değil, âlem sana hayran olur. Dünyada gençlerin zümresine ilgim kalmadı. Merhaba! Ben de köleler / padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil oldum.]

V. [Ey insaflı hükümdar! Ülkeler fetheden o padişahlar padişahı sensin. Mübarek kapını daima dilenci gibi beklerim. İnsanlar Nakşî'yi daima kıskanırsa ne var! Dünyada gençlerin zümresine ilgim kalmadı. Merhaba! Ben de köleler / padişaha bağlı bulunanlar zümresine dâhil oldum.]

Ṭaḫmīs ü Ġazel-i Nakşī Efendi

554.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Neyāsā nāliş-i āhum yine demlendi sulṭānum
2. Fiġānum gūş ėdüp ʿālem ḳamu hemlendi sulṭānum
3. Dilüm ṣad-daġ-ı tāze ġamla mātemlendi sulṭanum
4. Dü çeşmüm girye-i ḥasretle şeb-nemlendi sulṭānum
5. Ki ṭūfān-ḫīz-i eşküm cūş ėdüp yemlendi sulṭānum

II.

1. Hemīşe şerḥa-rīz ėtdüm vücūdum kūh-ı fürḳatde
2. Hezārān iştiyāḳ-ı fikr-i ruḫsāruñla ḥayretde
3. Olurken bülbülāsā nāliş-efzā bezm-i miḥnetde
4. Görüp vech-i hümāyūnın şükür gülzār-ı ṣıḥḥatde
5. Nesīm-i būy-ı ḫulḳın ḳullaruñ şemlendi sulṭānum

---

554 Y 190[a]-190[b]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin Gazeli ve Onun Tahmisi. Bu şiir, 77. şiirin neredeyse aynısıdır. İki şiir arasında sadece birkaç ek ve kelime farkı vardır.)

I. [Sultanım! İnleyiş ve ahım ney gibi yine nefeslendi. Sultanım! Bütün âlem, feryadımı duyup bana katıldı. Sultanım! Gönlüm yüz taze keder yarasıyla matemlendi. Sultanım! İki gözüme, hasretin gözyaşıyla çiy düştü. Sultanım! Böylece tufanlar kaldıran gözyaşım coşup denize döndü.]

II. gülzār: gülẕār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Bedenime ayrılık dağında, hayret içerisinde, yüzünün düşüncesiyle binlerce kez şevklenerek daima yara açtım. Sultanım! Kulların sıkıntı meclisinde, feryadını bülbül gibi artırırken, şükür ki uğurlu yüzünü sağlığın gül bahçesinde görüp (üstün) yaratılışının kokusunun rüzgârını kokladı.]

III.

1. Ṭutuşsa n’ola nār-ı fürḳatüñle baḥr ü berāsā
2. Ser-ā-pā nāle-rīzān oldı zīrā ʿālem [ü] dünyā
3. Vücūd-ı bī-naẓīrüñ ḥaşre dek ġam görmesün aṣlā
4. Dil-i mecrūhuña genc-i nihānından şükür Mevlā
5. Şifā-yı cāvidānī luṭf ėdüp emlendi sulṭānum

IV.

1. Bi-ḥamdi’llāh yine bāb-ı kerem Ḥaḳdan güşād oldı
2. Açıldı ġonçe-i bāġ-ı ümīdüm ʿişve-zād oldı
3. Duʿālar müstecāb oldı göñüller ber-murād oldı
4. Olup āzād ġamdan bendegānuñ cümle şād oldı
5. Peyām-ı ṣıḥḥatüñle düşmenān ġamlandı sulṭānum

V.

1. Seni dil-şād ėde hemvāre Mevlā düşmenüñ maḳhūr
2. Hemīşe cāh-ı devletde olasın dāʾimā mesrūr
3. Süleymān-ı zamānsın zīr-i pāyuñda ben eżʿaf mūr
4. Bu **Nakşī**-i ṣenā-ḫˇānuñ derüñden eyleme mehcūr
5. Senüñ devrinde zīrā şād u ḫurremlendi sulṭānum

III. [Dünya âlem, ayrılık ateşinle deniz ve kara gibi tutuşsa ne var! Çünkü (hepsi) baştan ayağa feryat saçar. Benzersiz vücudun, mahşere kadar asla keder görmesin. Şükür ki Mevla, gizli hazinesinden onun yaralı gönlüne kalıcı şifa lütfedip sultanım ilaç buldu.]

IV. [Sultanım! Allah’a hamdolsun! Allah’tan cömetliğin kapısı yine açıldı. Ümit bağımın goncası açıldı, nazlandı. Duaların gereği yerine geldi, gönüller isteğine kavuştu. Kölelerinin hepsi kederden kurtulup mutlu oldu. Düşmanlar senin sağlık haberinle kederlendi.]

V. [Mevla daima senin gönlünü şad etsin, düşmanını ise kahretsin. Devlet makamında daima sevinçli olasın. Sen zamanın Süleymân’ısın, ben de ayağının altında en zayıf karıncayım. Bu övgücü Nakşî’ni kapından ayırma; çünkü o senin devrinde mutlu oldu ve sevindi.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

555.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I.

1. Oldum o mehe ʿāşıḳ-ı şeydā sesi sevmez
2. Gül-būselerin eyledi ihdā sesi sevmez
3. Ėtdüm kerem-i vaṣlı temennā sesi sevmez
4. Bir söz dėdi cānān baña tenhā sesi sevmez
5. Ser-māye-i cāndur saña ḳaṭʿā sesi sevmez

II.

1. Īmā ėderek gūşe-i çeşmi ile pinhān
2. Sūz-ı dilümi eyledi ʿişveyle firāvān
3. Her cilvesi ṣad-ʿömr-i girān-māyeye şayān
4. Āyā n'ola bu sırr-ı ḫafī dėdüm o fettān
5. Vaḳtiyle olur dėdi ol aʿṭā sesi sevmez

---

555 Y 190[b]-191[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin 'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi. 287 numaralı gazel, bu tahmiste yer alan ve 'İzzî'ye ait olduğu belirtilen gazelin neredeyse aynısıdır; 287 numaralı gazeldeki 'İzzî mahlası Nakşî olarak değiştirilmiş, şiir Nakşî'nin gazeli olarak gösterilmiştir.)

I. [O ay gibi güzele divane bir âşık oldum ama o, sesi sevmez. Gül öpücüklerini hediye etti de sesi sevmez. Kavuşma denen cömertliği temenni ettim, sesi sevmez. Sevgili yalnızken bana bir söz söyledi, sesi sevmez. O sana can sermayesidir, kesinlikle sesi sevmez.]

II. [Gözünün köşesiyle gizlice imada bulundu, işveyle gönlümün yanışını artırdı. Onun her cilvesi yüz tane değerli ömre değer! "Acaba bu gizli sır ne olabilir?" dedim; o cazibeli (sevgili) "O bahşis, vakti (gelince) ortaya çıkar, sesi sevmez." dedi.]

III.

1. Ben çekmeydeyem āteş-i hicrānını nā-çār
2. Aġyār olur nāʾil-i kām-ı dili her-bār
3. Her laḥża budur āyīn-i nüh-günbed-i devvār
4. Bülbül gül içün ʿışḳın ėder ʿāleme iẓhār
5. Pervāne yanar şemʿ-ile aṣlā sesi sevmez

IV.

1. Māt eyledi ʿışḳ nerdi ile ʿālemi ol şāh
2. Dil ḳaldı piyāde yine bī-rūḥ-miṣāl āh
3. Nā-dānı görüp ḫāne-i bāzīçede her gāh
4. Şaṭranc-ı ʿasem beynele düşdüm dėdüm ey māh
5. Açmaz ḳo bu rāzı dėdi zīrā sesi sevmez

V.

1. Vėrmez ruḫına ḫaṭṭı kesel ḥüsn-ile nā-yāb
2. Gelmez ṣadef-i ʿāleme böyle dür-i nā-yāb
3. Cüzʾī nigeh-i nāzı ėder ḫāṭırı şādāb
4. Maḫfīce meserret-dih-i luṭfın ėdüp işrāb
5. Ḥayrān dil-i ġamgīnüme ammā sesi sevmez

III. [Ben çaresizce onun ayrılık ateşini çekmekteyim. Başkaları her an gönlünün isteğine erişir. Dönen dokuz kubbenin âdeti her an budur: Bülbül, gül için aşkını âleme gösterir; pervane, mumla yanar, asla sesi sevmez.]

IV. ʿasem: ʿömür P. (287. şiirden yararlanılarak anlam gereği değiştirildi.) [O padişah, aşk tavlasıyla âlemi mat etti. Ah, gönül yine ruhsuz gibi piyade (yaya) kaldı! Bilgisizleri oyun hanesinde her zaman görüp "Ey ay gibi güzel! Kazanma satrancında beynele (at çatalına) düştüm." dedim. "Bu sırrı bırak, açmaz çünkü sesi sevmez." dedi.]

V. [Onun ayva tüyleri yanağına gevşeklik vermez, o güzellikte eşsizdir. Âlem denen sedefe böyle eşsiz bir inci gelmez. Pek az bir bakışı bile gönlü tazeler. Hayran ve kederli gönlüme kendi lütfunun verdiği sevinci gizlice ve üstü kapalı olarak anlatır ama sesi sevmez.]

VI.

1. Dil-dārı düşürdükçe merām olmadı gitdi
2. Kāfir raḳīb ol cāyda şeyṭān gibi bitdi
3. Ẓālim yine raḥm ile baña n'eyledi n'ėtdi
4. Kūyında sükūt murġ-ı dilüm görüp eyitdi
5. Ėt ḳuş dili ile biraz ifşā sesi sevmez

VII.

1. Dėdüm ki şebüm ḫ̆ābda gündüzde ḫayālüm
2. Nakşī gibi nā-dīde-i maṭlūb-ı nihālüm
3. Yoḳdur hele ṣabr eyle dėdi şimdi mecālüm
4. Bir gün ola ey ʿİzzī saña tuḥfe viṣālüm
5. Elbet olur ehdiyye-i ġarrā sesi sevmez

VI. [Gönlü bağlayan sevgiliyi (elime) düşürdükçe istediğim olmadı. Kâfir rakip o yerde şeytan gibi bitti. (Bak) o zalim yine bana acıyıp ne yaptı, ne etti! Onun mahallesinde gönül kuşumu sessiz görüp "Biraz kuş diliyle açıkla; o, sesi sevmez." dedi.]

VII. ["Gecemde uykumda, gündüzde hayalimde olan! Nakşî gibi o fidanı istemede benzersizim!" dedim. "Şimdi gücüm yoktur, hele sabret. Ey 'İzzî! Bir gün gelir, kavuşmam sana hediye olur; o elbette parlak bir hediye olur (ama) sesi sevmez." dedi.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

556.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Alup gül-būselerle gerden [ü] ruḫsārı açmaz ḳo
2. Raḳīb-i rū-siyehden dem-be-dem güftārı açmaz ḳo
3. Hemīşe sırr ėdüp hāl-i dil-i dil-dārı açmaz ḳo
4. Göñül faṣṣ-ı derūnda mühr-i ʿışḳ-ı yārı açmaz ḳo
5. Ki ḥıfẓ ėt cānda anı merd iseñ her-bārī açmaz ḳo

II.

1. Olursa ġamzeler ifşāya rāzı dem-be-dem der-kār
2. Nigāhı ile ġāretger ėderse dīde-i ġaddār
3. Cefāsı cāna kār eylerse de naḫvet ile her-bār
4. Duyurma āh ile yāra daḫı ġāfil mübāş zinhār
5. Ser-ā-pā cismüñi ḳılsa lehīb ʿışḳ nārı açmaz ḳo

---

556 Y 191[b]-192[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin 'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Gül öpücükler alarak boyun ve yanağı açma. Kara yüzlü rakibe hiçbir zaman sözünü açma. Sevgilinin gönlünün hâlini daima sır say ve açma. Ey gönül! Gönlünün yüzük taşındaki sevgilinin aşk mührünü açma. Öyle ki mertsen onu her zaman canında sakla, açma.]

II. ("mübāş" kelimesi "mübāşir"in kısaltılmış şekli olabilir.) [Ey gafil mübaşir! Yan bakışlar (sırrı) açığa vurmaya razı ve daima işbaşında olsa; o gaddar göz, bakışıyla yağmacılık etse; onun gurur ve eziyeti cana her an işlese de bunu ah ile sevgiliye dahi duyurma. Aşk ateşi senin bedenini aleve döndürse de bunu açma.]

III.

1. Güzellik mevsimi maġrūrı olma ʿömri rūz-ı penc
2. Tehī gel olma ʿuşşāḳ-ı cefākeşlerle penc-ā-penc
3. Benüm ʿömrüm şeh-i ḫūbānsın hīç çekmemişsin renc
4. Muḳābil düşse de rūḥ rūḥa ger mānende-i şaṭranc
5. Yine ḫāne-i beynelde sen ol esrārı açmaz ḳo

IV.

1. Ėdersin ol mehi maġlūb baḫta yār u ġālibseñ
2. Bu derdüñ bulamazsın bir devāsın fikr-i ṣāʾibseñ
3. Ṣabırdan ġayrı yoḳdur çāre neyl-i kāma ṭālibseñ
4. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vuṣlat-ı dil-dāra rāġıbsañ
5. Bulınca tā revācın ṣabr ile bāzārı açmaz ḳo

V.

1. Ėrilmez vaṣlına ol āfetüñ maḫfī ṣadāḳatle
2. Dögersin ṣoñra gögsin ʿışḳ-ıla seng-i nedāmetle
3. O şūḫı ṣayda zer üslūb-ı ḥikmetdür ẓarāfetle
4. Biraz yalvar yaḳar naḳd-i niyāz-ı eşk-i ḥasretle
5. Velī ʿarż ėtme evvel dirhem ü dīnārı açmaz ḳo

III. [Ey ömrü beş günlük olan! Güzellik mevsimiyle gururlanma. Cefa çeken âşıklarla gel boşuna pençeleşme. Benim ömrüm! Güzellerin padişahısın, hiç sıkıntı çekmemişsin. Ruh ruhla satrtançtaki gibi karşı karşıya da gelse sen yine o sırları beynel (at çatalı) hanesinde açmazda bırak.]

IV. [Bahtına dost ve galipsen o ay gibi güzeli mağlup edersin. Doğru bir düşüncede olsan da bu derdin bir devasını bulamazsın. Maksadına ulaşmaya talipsen buna sabırdan başka çare yoktur. Sevgilinin kavuşma denen malının müşterisi (olmaya) istekliysen o revaç bulana kadar sabret, pazarı açma.]

V. [Gizli bir sadakatle o afete kavuşulmaz. Sonra aşktan göğsünü pişmanlık taşıyla döversin. O şuhu avlamak için zarafetle altın (vermek) hikmetli bir usuldür. Hasret gözyaşıyla yalvarış denen nakitle biraz yalvar yakar ama öncesinde dirhem ve dinarı sunma, açma.]

VI.

1. Hemīşe ʿāşıḳān-ı dil-berānuñ kārıdur efġān
2. Miṣāl-i bülbülān-ı gülşenistān [u] seḥer-güyān
3. Bulurlar ėtdügin elbetde durmazlar ėdüp peymān
4. Ne deñlü ėtse istifsār-ı ḥālin zümre-i ʿirfān
5. Hemān sen basṭ ėdüp bī-ictināb inkārı açmaz ḳo

VII.

1. Müdāmā ḫūblaruñ ʿuşşāḳa kārı vaʿd-i ferdādur
2. Bu resm-i Māh u ʿAẕrā ʿādet-i Şīrīn ü Leylādur
3. Dükenmez **Naḳşi**yā ġavġā-yı vuṣlat eski ġavġādur
4. Netīce kār-ı ʿālem **ʿİzzi**yā bīhūde daʿvādur
5. Er iseñ fehm-i encām ėt ebed ol kārı açmaz ḳo

VI. [Âşıkların işi, gönlü cezbeden o güzel için gül bahçesinin sabah konuşan bülbülü misali daima feryattır. Yemin edip (sözünde) duramazlar; onlar elbette ettiğini bulurlar. Anlayış sahipleri (senin) hâlini ne denli sorsalar sen hemen çekinmeden uzun uzadıya anlat, inkâr (bahsini) açma.]

VII. [Güzellerin işi daima âşıklara geleceğe dair vaatlerdir. Bu Mâh ve ‘Azrâ’nın usulü, Şîrîn ve Leylâ’nın âdetidir. Ey Nakşî! Kavuşma kavgası bitmez, eski kavgadır. Ey ‘İzzî! Sonuçta âlemin işi boş bir davadır. Erkeksen sonunu düşün ve ebediyen o işin (bahsini) açma.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

557.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I.

1. ʿĀşıḳ ayrılsa daḫı dil-ber-i fettānından
2. Bülbül-i zār gibi ṭarf-ı gülistānından
3. Budur ümmīd olınan bu felegüñ şānından
4. Düşmez ʿuşşāḳa şikāyet heme cānānından
5. Renciş-i cevr olup uṣansa daḫı cānından

II.

1. Çekdügüm ṣorma benüm bir gül içün ḫārumdan
2. İñledi çarḫ enīn-i dil-i bīmārumdan
3. Ne ḳadar ėtmez ise yāra eṣer zārumdan
4. Sevḳ ile dūr ėdemez kimse beni yārumdan
5. ʿİbret al şāh [u] gedā ḳıṣṣa dil-istānından

---

557 Y 192[a]-192[b]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin 'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Âşık; inleyen bülbül gibi gül bahçesinin kenarından (yani) gönlü cezbeden, cilveli güzelinden ayrılsa da bu feleğin şanından umulan (zaten) budur. Eziyetten incinip canından usansalar da âşıklara hiç sevgiliden şikâyet etmek düşmez.]

II. [Benim bir gül için dikenimden çektiğimi sorma! Felek de hasta gönlümün inleyişinden inledi. İnleyişim sevgiliyi ne kadar etkilemese de kimse beni önüne katıp sevgiliden uzaklaştıramaz. Gönlü kendine bağlayan şâh u gedâ (padişah ve dilenci) hikâyesinden ibret al!]

III.

1. Düşdi ʿışḳ āteşi yek-naẓra dil-i medhūşa
2. ʿAḳl u fikrüm dėdi ki yā Hū o demdür hūşa
3. Nāzdan medd-i niyāz eylesem almaz gūşa
4. Çeken ol māhveşi hāle-ṣıfat āġūşa
5. İctināb eylemez aġyār-ı sitem-ḫˇānından

IV.

1. Şāʿirāna gehī temdīḥ gehī ẕemm ėderek
2. Çeke gör sīneye aḥvālini maḥrem ėderek
3. Zaḫm-ı hicrāna viṣāli ile merhem ėderek
4. Geh kirās-ı lebin em gāhī ruḫın şemm ėderek
5. Bāġ-ı vaṣla girüp al daduñı her yanından

V.

1. Ġam yėme **Nakşī** cüdā düşdügine ol mehden
2. Aġlamaz dėrler ezel eski meẕel kendi düşen
3. Güş-ı cān eyle bu mıṣraʿ suḫan-ı pīr-i kühen
4. Bu meẕeldür anayı ḳızdan oġulı babadan
5. Ayırurlar ḥaẕer ėt **ʿİzzī** sen iḫvānından

III. [Dehşete uğramış gönle aşk ateşi tek bakışla düştü. Aklım fikrim o andan beri şuuruma "Ya Hû!" dedi. Ona yalvarmayı uzatsam da nazdan (dolayı bana) kulak asmaz. O aya benzeyen güzeli hale gibi kucaklayan (kimse), sitem eden rakiplerinden bile çekinmez.]

IV. [Şairlere kendini bazen aşırı överek bazen de yererek bu hâlini gizle, sineye çekedur. Ayrılık yarasına ona kavuşmakla merhem bul; bazen onun dudağının kirazını emerek, bazen de yanağını koklayarak, ona kavuşma bağına girip her yanından tat al.]

V. pīr-i: pür P. (Anlam ve vezin gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! O ay gibi güzelden ayrı düştüğün için gam yeme! Bu eski atasözüdür; ezelden beri "Kendi düşen ağlamaz." derler. Can kulağıyla dinle, bu mısra eski yaşlıların sözüdür. Ey 'İzzî! Bu atasözüdür: Anayı kızdan, oğulu babadan ayırırlar; sen kardeşinden bile sakın.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

558.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. ʿİẕār-ı yāra baḳ fehm eyle ṣunʿ-ı Ḥayy-ı Ḫallāḳı
2. Ṭutar vaṣf-ı cemāli ketb olınsa ṣaḥf-ı evrāḳı
3. Müşārün bi'l-benāndur dil-ber anda ḥüsn ü aḫlāḳı
4. Güzeller içre dil bir şehrī şūḫuñ oldı müştāḳı
5. Ki ṭutdı ṣīt-i vaṣfı ḥüsn ü ānı nās-ı āfāḳı

II.

1. Cihānı eyledi bir yek nigehle ol perī meftūn
2. Ėdüp mebẕūl vaṣlın eylemekle dem-be-dem memnūn
3. Hemān arada ḳaldı bu kemīne zār göñül maḥzūn
4. Hemān bir ben degül leylī-i zülf-i ʿışḳına mecnūn
5. Mey-i şevḳıyla ser-mest ėtdi bezm-i ḫalḳı çün sāḳī

---

558 Y 192[b]-193[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Sevgilinin yanağına bak, yaratıcı ve daima diri olan Allah'ın eserini anla. Onun güzel yüzünün vasıfları yazılsa yapraklardaki sayfaları kaplar; onda, gönlü cezbeden sevgili güzellik ve ahlakıyla parmakla gösterilir. Gönül güzeller içindeki şehirli bir şuha can atar oldu. Öyle ki onun vasıflarının sesi, güzelik ve cazibesi dünyaca meşhur oldu.]

II. [O peri kavuşmasını esirgemeden, beni daima memnun ederek bir tek bakışla âşık etti. Bu hakir, zayıf gönül hüzünlü bir şekilde şimdi arada kaldı. Onun aşkıyla saçının gecesine / Leylâsına şimdi deli / Mecnûn olan bir ben değilim. O, şevkinin şarabıyla halk denen topluluğu saki gibi sarhoş etti.]

III.

1. Müsellem luṭf-ıla bir şūḫ-ı şehr-āşūb [u] meh-rū kim
2. Neżāfetde naẓīri bī-bedel bir çeşm-i āhū kim
3. Degül nevʿ-i beşerde rū-nümā miṣli melek-ḫū kim
4. Netīce serv [ü] ʿarʿardan füzūn bir ḳadd-i dil-cū kim
5. Nigāhı tīrine olmaz siper eflāk-ı nüh-ṭāḳī

IV.

1. N'ola ėtsem o māhı zümre-i ḫūbāndan istiṣnā
2. Ki zīrā kesb-i nūr eyler yüzinden mihr-i pertev-zā
3. Düşüp pāyına ol şūḫuñ nühüfte eyleyüp īmā
4. Hemān bir kez dehānın öpdüm āl ile velī ammā
5. Dimāġumda daḫı ol leẕẕet-i būs-ı lebi bāḳī

V.

1. Düşürsem ol cefā-perdāzı bir kez cāy-ı imkāna
2. Ėderdüm ḫāk-i pāyuñ küḥl-i ṣafvet çeşm-i giryāna
3. Olurdum zülf-i ʿanber-būyına ṣad-çāk çün şāne
4. Cemāli şemʿinüñ leyl ü nehār mānend-i pervāne
5. Meh ü mihr ü kevākib nüh felek bi'l-cümle müştāḳı

III. [O; lütfu beğenilen, şehri karıştıran, ay yüzlü öyle bir şuh ki; temizlik (bakımından) benzersiz olan, öyle bir ceylan gözlü ki; benzeri insanoğlunda meydana çıkmamış öyle bir melek huylu ki; sonuç olarak, gönlü selvi ve dağ selvisinden daha fazla çeken öyle bir boya sahip ki dokuz kubbeli felekler (gökler) bile onun bakışının okuna siper olamaz.]

IV. [O ay gibi güzeli güzeller zümresinden ayrı tutsam ne var! Öyle ki ışık doğuran güneş bile onun yüzünden ışık kazanır. O şuhun ayağına düştüm, gizlice imada bulunup böylece hile ile bir kez ağzını öptüm; ama dudağını öpmenin o lezzeti, genzimde hâlâ varlığını korur.]

V. [Eziyetler düzen o (sevgiliyi) uygun şartlara sahip yerde bir kez yakalasam onun ayağı toprağını bu ağlayan göze saf sürme yapardım. Onun amber kokulu saçı için tarak gibi yüz parça olurdum. Ay, güneş ve yıldızlar (hatta) dokuz gök gece gündüz pervane gibi onun güzellik mumumun âşığıdır.]

VI.

1. Vėrüp būs-ı lebin dil-teşnegān-ı ʿışḳı ḳandırdı
2. O şūḫ-ı ser-keşüñ ʿışḳı beni cāndan uṣandırdı
3. Cefāsı ẓulmi çoḳ Cengīz ile Tīmūrı añdırdı
4. Lehīb-ı ʿışḳı ol rütbe derūnum yaḳdı yandırdı
5. Ki miṯl olmaz benüm nāruma Tīmūr Ḳābı iḥrāḳı

VII.

1. Ḳalur ẓann ėtme ʿāşıḳ fürḳatin künc-i ẕelīlinde
2. Ne ḥikmetler olur hecr ile nā-çāruñ melīlinde
3. Olur reh-yāb-ı vuṣlat **Nakşi**yā ednā delīlinde
4. Göñül ol gül-ʿiẕāruñ durma evṣāf-ı cemīlinde
5. Ġazel-ḫᵛān ol bu naẓm-ı **ʿİzzi**yi bülbül gibi şaḳı

VI. [Dudağından öptürüp aşkla gönlü susamış olanları kandırdı. O dikbaşlı şuhun aşkı beni candan usandırdı. Onun eziyet ve zulmü çok, Cengiz ve Timur'u andırdı. Onun aşkının alevi gönlümü o derece yakıp yandırdı ki benim ateşime Timur'un Kâb'ı yakması bile benzemez.]

VII. gül-ʿiẕār: gül-ʿizār P. (İmla gereği değiştirildi.) [Âşık ayrılığın hakir köşesinde kalır sanma! Ayrılıkla çaresiz kalanın kederli oluşunda ne hikmetler vardır! Ey Nakşî! En bayağı rehberin bile kavuşma yolunu bulabilir. Ey gönül, o gül yanaklının güzelliğini vasfedip durma! Gazelhan ol, 'İzzî'nin bu şiirini bülbül gibi şakı.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

559.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Nigāh-ı luṭfına maẓhar düşen derdin cedīd eyler
2. Şeref-yāb-ı viṣālin dem-be-dem nev-rūz u ʿīd eyler
3. Olur mı şol zamān kim ḫaṭṭuñ aġyārı remīd eyler
4. Begüm ṭıfl-ı dilüm gehvāre-i vaṣluñ ümīd eyler
5. Ne ḥikmetdür felek ammā beni andan baʿīd eyler

II.

1. Raḳīb ile o meh meclisde nūş-ā-nūş olduḳça
2. Şarāb-ı hecr-ile dil āh ėder medhūş olduḳça
3. Beter ėtmekde istiġnāyı ruḫ ḫas-pūş olduḳça
4. Niyāz-endāz u ümmīdvār u hem-āġūş olduḳça
5. Hemān ṣad ʿöẕr ile her-cāyī biñ nāz u vaʿīd eyler

---

559 Y 193[b]-194[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Senin lütfeden bakışına erişen kendi derdini yeniler. Sana kavuşmakla şeref bulan daima nevruz ve bayram yaşar. Ayva tüylerinin rakipleri ürküttüğü şu zaman gelir mi? Beyim! Gönül denen çocuk sana kavuşma beşiğini ümit eder ama ne hikmetse felek beni ondan uzaklaştırır.]

II. [O ay gibi güzel, mecliste rakiple içtikçe içerken, gönül ayrılık şarabıyla dehşete düşüp ah eder. Yanaklar çalı çırpıyla örtüldükçe o daha beter tokgözlülük eder. Ben yalvarmayı uzattıkça, ümitlendikçe ve onunla kucak kucağa oldukça o vefasız hemen yüz özürle, bin nazla ürkütücü vaatlerde bulunur.]

III.

1. Düşer mi ḫufyeten bir dem ki yāra keşf ėdem rāzum
2. Daḫı nev-restedür bilmez ḳadir ol şūḫ-ı ṭannāzum
3. Budur ḫavfum ki kār ėtmez aña feryāda āġāzum
4. Kemīne müstaḥaḳḳ-i vaṣl iken ol ʿişve-perdāzum
5. Dirīġ-i luṭf ėdüp āhum hemān çarḫa resīd eyler

IV.

1. Olurken ḫāk-i pāyı cān-ıla ālüftesi her-bār
2. Nedür sūdı ki ėtmez ol sitem-ḫū ẕerrece güftār
3. Ėderken ʿālemi sevdā-yı neyl-i vuṣlatı nā-çār
4. ʿAceb sevdā-yı ḫāma nā-becā düşmiş meger aġyār
5. Benüm yār ile ʿışḳum ʿāleme güft ü şinīd eyler

V.

1. Seni ey **Naḳşī** āzāde ėderse n'ola ol vaḥşī
2. Meṣeldür ḫod yamana ol yaman hem yaḫşıya yaḫşı
3. Degül çeşmümde dünyā ẕerre ḳanda būs-ı cān-baḫşı
4. Göñülde yėr ėderse himmet-i şeyḫle ḫulūṣ naḳşı
5. Nėçe güstāḫı **ʿİzzī** ʿışḳ irşād ü mürīd eyler

III. [O bir an gizlice (elime) düşer mi ki sevgiliye sırrımı açayım? O alaycı şuhum daha yeni yetmedir, değer bilmez. Korkum budur ki ona feryat etmek için sesim kâr etmez. Bu hakir, kavuşmayı hak etmişken o cilveler düzen (sevgilim) lütfunu esirger de şimdi ahımı göğe eriştirir.]

IV. ẕerrece: zerrece P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ben her an onun ayağı toprağı, candan mübtelası olurken sitemi huy edinmiş o (sevgili) zerrece söz söylemez, bunun faydası nedir? Ona kavuşma isteğinin sevdası âlemi çaresiz bırakmışken rakip galiba yersiz şekilde, ham bir sevdaya düşmüş; benim sevgiliyle aşkım (hakkında) âleme dedikodu eder.]

V. ẕerre: zerre P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! O vahşi, seni özgür bırakırsa ne var! Bu atasözüdür: Hem iyiye iyi hem de kötüye kötü ol. Dünya zerrece gözümde değil, onun can bahşseden öpüşü hani? Ey 'İzzî! Şeyhin himmetiyle (yardımıyla) temiz olmanın nakışları gönülde yer ederse aşk nice küstahı doğru yola iletir ve mürit eder.]

Müseddes-i Naḳşī Efendi

560.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Zāhide ṣordum ki dem neyde midür meyde midür
2. Beni irşād eyle dem neyde midür meyde midür
3. Añlayam esrār-ı dem neyde midür meyde midür
4. Dėdi söyle keşf ėdem neyde midür meyde midür
5. Bilmezem neşʾe-i dem neyde midür meyde midür
6. Ḥālet-i ʿışḳ eyde dem neyde midür meyde midür

II.

1. Bir dede gördüm ney üfler ʿışḳ-ıla mest ü ḫarāb
2. Neyveş iñler āh ėdüp rūy-ı meyāsā āb u nāb
3. Gāh neyde dem ceker ḫoş demlenür gāhī şarāb
4. Pür-ġażab zāhid ʿitāb ėtdi ne bu müşkil ʿitāb
5. Bilmezem [neşʾe-i dem] neyde [midür meyde] midür
6. Ḥālet[-i ʿışḳ eyde] dem [neyde midür] meyde midür

---

560 Y 194[a]-194[b]. (Bu şiirde "dem" kelimesinin "Nefes, içki, nağmeye devamlı eşlik eden ses" gibi farklı anlamları aynı anda çağıştırıldığından kelimeyi bugünkü Tükçeye sadece bir anlamıyla çevirmek mümkün olmamıştır.)

I. [Kaba sofuya "Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır?" diye sordum. Bana doğru yolu göster, dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır? "Dem"in sırları neyde midir, şarapta mıdır? "Söyle de neyde midir, şarapta mıdır, anlayayım." dedi. Dem (ses / içki) neşesi neyde midir, şarapta mıdır, bilmem. Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır, aşkın hâli söylesin.]

II. [Aşkla sarhoş ve harap (hâlde) ney üfleyen bir dede gördüm. Yüzü şarap gibi sulu ve parlaktır, ah edip ney gibi inler. Bazen neyle dem çeker, bazen de hoça şarap demlenir. Öfke dolu kaba sofu "Bu ne?" diye azarladı, bu müşkül bir azarlamadır! Dem (ses / içki) neşesi neyde midir, şarapta mıdır, bilmem. Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır, aşkın hâli söylesin.]

III.

1. Evveli maʿlūm meyüñ çün ṣoñradan oldı ḥarām
2. Aṣlı teşḫīṣ olsa gör ney de neden eyler kelām
3. Dem çeküp neyle dem eyler meyle hīç ėtmez ārām
4. İkisin de demlenür ʿışḳ ehli ammā ṣubḥ u şām
5. Bilmezem [neşʾe-i dem] neyde [midür meyde] midür
6. Ḥālet[-i ʿışḳ eyde] dem neyde midür [meyde midür]

IV.

1. Dervīşān-ı ʿışḳa ṣorsañ dėr dedem dem çekerem
2. Bāde-keşler de dem-i ġamla dedem dem çekerem
3. Tekyede ney demlenüp meykedede dem çekerem
4. Maḫfī girse elüme neyde dedem dem çekerem
5. Bilmezem [neşʾe-i dem] neyde [midür meyde] midür
6. Ḥālet[-i ʿışḳ eyde] dem neyde midür [meyde midür]

III. [Şarabın evveliyatı bilinir, sonradan haram oldu. Aslı bir anlaşılsa, ney de neden bahseder, görürsün. Âşıklar neyle dem çekip zaman geçirir, şarapla ise hiç huzur bulmaz ama ikisiyle de gece gündüz demlenir. Dem (ses / içki) neşesi neyde midir, şarapta mıdır, bilmem. Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır, aşkın hâli söylesin.]

IV. [Aşk dervişlerine sorsan “Dedem, dem çekerim!” der. Şarap içenler de “Keder ‘dem’inde dem çekerim.” (der). Tekkede ney demlenip meyhanede dem çekerim. Dedem, elime gizlice geçse neyde de dem çekerim! Dem (ses / içki) neşesi neyde midir, şarapta mıdır, bilmem. Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır, aşkın hâli söylesin.]

V.

1. Ṭoġrı söyle ġıll u ġışda ḳalmasun **Naḳşī** gedā
2. Neyde midür meyde midür sūznāklik zāhidā
3. Ehl-i taḳvāya ṣorarsañ birine vėrmez rıżā
4. İkisin de bir bilürem aṣlını ṣorsañ baña
5. Bilmezem [neṣʾe-i] dem neyde midür [meyde midür]
6. Ḥālet[-i ʿışḳ eyde] dem [neyde midür] meyde midür

Taḫmīs ü Ġazel-i Naḳşī Efendi

561.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I.

1. Bezme gel nāz ile ey şāh-levendüm söyle
2. Cilve-rīz ü gül açıl bāl-i bülendüm söyle
3. Raḥm ėdüp ḥālüme kim zülf-i kemendüm söyle
4. Vaṣla şāyeste miyem ey leb-i ḳandüm söyle
5. Bir şeker çiyne ne söylerseñ efendüm söyle

V. [Ey kaba sofu! "Yakıcılık neyde midir, şarapta mıdır?" Doğru söyle de dilenci Nakşî karışıklıkta kalmasın. Takva sahiplerine sorarsan hiçbirine rıza göstermez. Bana aslını sorarsan ikisini de bir bilirim. Dem (ses / içki) neşesi neyde midir, şarapta mıdır, bilmem. Dem (ses / içki) neyde midir, şarapta mıdır, aşkın hâli söylesin.]

561 Y 194[b]-195[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin Gazeli ve Onun Tahmisi. P'de başlık böyle olsa da tahmis edilen bir gazel söz konusu değildir. Bu şiir aslında mütekerrir bir muhammestir.)

I. ("çiğne" P'de "çiyne" şeklinde yazılmıştır.) [Ey boylu boslu güzelim! Meclise gel de nazla söyle. Ey yüce boylum! Cilvelen, gül, açıl, söyle! Ey kement saçlım! Hâlime acıyıp söyle. Ey şeker dudaklım, söyle! Sana kavuşmaya layık mıyım? Efendim! Bir şeker çiyne de ne söylersen söyle.]

II.

1. Ḥasretüñle nėçe dem murġ-ı dilüm ėtdi fezā
2. Eyle gül-būs-ı ʿiẕāruñla mükāfāt aña
3. İlticāmendem efendim saña raḥm eyle baña
4. Vaṣla [şāyeste miyem] ey [leb-i ḳandüm] söyle
5. Bir şeker [çiyne ne] söyler[señ efendüm] söyle

III.

1. Cürmüm ʿafv ėt baña raḥm eyle ʿināyet demidür
2. Luṭf u iḥsān ėdecek dem ki bu şevḳ ʿālemidür
3. Lāʾübālī olalum ġayrı ṣafā mevsimidür
4. Vaṣla [şāyeste miyem] ey [leb-i ḳandüm] söyle
5. Bir şeker [çiyne ne] söyler[señ efendüm] söyle

IV.

1. Maḳṣaduñ cevr ise besdür baña ey lāle-ʿiẕār
2. Ėtme bīhūde beter āh-ı dilüm leyl ü nehār
3. Ḫavfum oldur ki seni ṭuṭmadan ol āh [u] şerār
4. Vaṣla [şāyeste miyem] ey [leb-i ḳandüm] söyle
5. Bir şeker [çiyne ne] söylerseñ [efendüm] söyle

II. (“fezaʿ” kelimesi “fezā” şeklinde kafiyeye uydurulmuş olabilir.) [Gönül kuşum hasretinle nice zamandır inledi; ona yanağının gül öpüşüyle mükâfatta bulun. Efendim! Sana sığınırım, bana merhamet et. Ey şeker dudaklım, söyle! Sana kavuşmaya layık mıyım? Efendim! Bir şeker çiyne de ne söylersen söyle.]

III. [Yardım etme zamanıdır; bana acı, suçumu affet. Bu şevk âlemi lütuf ve bahşişte bulunulacak zamandır. Artık sefa mevsimidir, laubali olalım. Ey şeker dudaklım, söyle! Sana kavuşmaya layık mıyım? Efendim! Bir şeker çiyne de ne söylersen söyle.]

IV. [Ey lale yanaklı! Maksadın bana eziyet etmekse yeter! Gönlümün ahını gece gündüz boş yere (daha) beter etme. Ey şeker dudaklım! Korkum budur, o ah ve kıvılcımlar seni tutmadan söyle! Sana kavuşmaya layık mıyım? Efendim! Bir şeker çiyne de ne söylersen söyle.]

V.

1. İfitāḳuñla nėçe dem ola dil mülki ḫarāb
2. İltifātuñla yapılsun meded ey ʿālī-cenāb
3. Nakşiye ḥāṣıl-ı ʿömrüm kerem ėt şāfī cevāb
4. Vaṣla [şāyeste] miyem ey [leb-i ḳandüm] söyle
5. Bir şeker [çiyne ne söy]lerseñ efendüm söyle

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

562.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

I.

1. Dāʾim o şūḫ ėdüp ʿaceb ʿādet cefāları
2. Eyler raḳībe çün baña nisbet ʿaṭāları
3. Ėtmez mi āh daḫı mürüvvet vefāları
4. Öldürdi derd-i vaṣl-ıla ḥasret gedāları
5. Olmaz mı yā Rab ʿāşıḳa vuṣlat ṣafāları

V. Bir şeker [çiyne ne söy]lerseñ efendüm söyle: Bir şeker efendüm -lerseñ söyle P. (Tekrar eden mısra yanlış yazıldığı için düzeltildi.) [Gönül ülkesi senin ayrılığınla ne zamana kadar harap olsun? Ey yüksek ruhlu, yardım et de o, iltifatınla yapılsın! Ey ömrümün meyvesi! Nakşî'ye yeterli cevabı cömertçe ver. Ey şeker dudaklım, söyle! Sana kavuşmaya layık mıyım? Efendim! Bir şeker çiyne de ne söylersen söyle.]

562 Y 195[a]-196[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Ah! Mademki o şuh, şaşırtıcı şekilde daima eziyetleri âdet edinip bana nispet rakibe bahşiş verir, (bana da) hâlâ vefalarla iyilik etmez mi? Kavuşma derdiyle hasret bu köleleri öldürdü. Ya Rabbi! Âşık için kavuşma sefaları (mümkün) olmaz mı?]

II.

1. Müşkil degül mi kim seve her-cāyī yār kişi
2. Ḫūbān içinde olmasa da ḥüsn-ile eşi
3. Güçdür niyāz-ı sāde ile rām ser-keşi
4. Pāy-ı ṭaleble eyle tekāpū o mehveşi
5. Menʿ eylemez mi gūşe-i ʿuzlet nevāları

III.

1. Gitdükçe ḥüsn ü ān-ıla ol şūḫ-ı şīvekār
2. Olmaḳda ʿişve-cūy fiten-ḫūy dil-figār
3. Gül-çīn-i ʿışḳa ben gibi var bendesi hezār
4. Yāruñ düşince pāyına nālende zār zār
5. Eyler müsāʿid ʿarż-ı ṣadāḳat rıżāları

IV.

1. Erbāb-ı dilde bu şeref [ü] ṭāliʿ olmasa
2. Yār olmaz-ıdı ḫūblar edeb şāyiʿ olmasa
3. Aġyāra gāhī luṭf-ıla yār tābiʿ olmasa
4. Vuṣlat olurdı āh eger māniʿ olmasa
5. ʿUşşāḳ-ı zāra ḥālet-i furṣat bükāları

II. [Bir kişinin vefasız sevgili sevmesi zor iş değil midir? (Hele) de onun güzeller içinde güzellikte eşi olmasa... O dikbaşlıya sade yalvarışlarla boyun eğdirmek güçtür. O ay gibi güzeli talebin ayağıyla koşarak araştır, inizva köşesi (senin) kısmetini bağlamaz mı?]

III. - [O nazlı şuh, güzellik ve cazibesiyle gittikçe cilveli, ara bozucu bir huya sahip, gönlü yaralayıcı (bir kimse) olmaktadır. Aşk gülü toplamada benim gibi binlerce kölesi var. Sevgilinin ayağına ağlaya ağlaya, inleyerek düşünce sadakatini bildirmek, rızaları (kazanmaya) yardımcı olur.]

IV. [Gönül erbabında bu şeref ve talih olmasa, (bu da) herkesçe bilinmese güzeller ebediyen onlara yâr olmazdı. Ah! Sevgili, rakiplere bazen lütufla tabi olmasa, eğer ağlayan âşıklara da fırsat durumunda gözyaşı dökmek mâni olmasa kavuşma (mümkün) olurdu.]

V.

1. Ḥüsn-i ʿiẕār-ı yāra gelüp ceyş-i ḫaṭ siyeh
2. Yaḫşı ṭarāvetin ne yaman āh ėdüp tebeh
3. ʿUşşāḳa cevr ü nāz u ʿitāb ile bī-güneh
4. Böyle remīde olmaz idi dem-be-dem o şeh
5. Bilse ne ḥāldür bu maḥabbet hevāları

VI.

1. Dil-ber muḥaṣṣal olmada meşhūr ʿinād ile
2. ʿĀşıḳ hemīşe ėtmede yād vaṣlı şād ile
3. Faṣl ėtme güç bu daʿvīyi ol ʿişve-zād ile
4. Müşkil degül mi görmesi dil-dārı yad ile
5. Eyler helāk ādemi ġayret belāları

VII.

1. Dil-ber hemīşe cevr ėdüp erbāb-ı ʿāşıḳa
2. Meylin füzūnter ėtmede aġyār-ı fāsıḳa
3. Ṣad bār var pesendüm o nev-reste fāʾiḳa
4. ʿIşḳ olsun ʿālem içre kim ol rind-i ṣādıḳa
5. Bi-minnet ėde yāra sirāyet recāları

V. [Ah! Siyah ayva tüyleri ordusu, sevgilinin yanağındaki güzelliğe gelip o güzel tazeliği ne kötü bozdu! Bu aşk heveslerinin ne olduğunu bilse o padişah, günahsız âşıklardan eziyet, naz ve azarlama ile asla böyle ürkmezdi.]

VI. [Gönlü cezbeden o güzel daima inatla meşhur olmaktadır. Âşık daima sevinçe ona kavuşmayı anmaktadır. Bu iddiayı cilveli güzelle halletmek güçtür. Gönlü bağlayan sevgiliyi başkalarıyla görmek zor iş değil midir? Kıskançlık belaları insanı mahveder.]

VII. [Gönlü cezbeden o güzel, âşıklara daima eziyet edip sapkın rakiplere ilgisini daha da artırmaktadır. O üstün, yeni yetişmiş güzeli yüz kere takdir ederim. Bu âlemde, ricaları sevgiliyi zahmetsizce etkisi altına alan o sadık rinde aşk olsun!]

VIII.

1. Bir naẓra ḳılsa ʿāşıḳa ol mihrbān eger
2. Murġ-ı emel çü servden alur hezār s̱emer
3. Bu luṭf [u] devlet ile ṣafā her dem-i seher
4. Vaḳt-i viṣāl-i yārda cān u cihān deger
5. Nāz u niyāz ʿādeti naḫvet edāları

IX.

1. Fehm ėt bu remzi ʿāşıḳ-ı rindāna **Naḳşi**yā
2. Kār-ı merāmuñ eyleme düşvār dāʾimā
3. Ḳaṣduñ viṣāl-i yār ise elbet olur ʿaṭā
4. Eyler o şūḫı ġam yėme tesḫīr ʿİzziyā
5. Vird-i seḥerle bu şeb-i fürḳat duʿāları

VIII. [Eğer o dost, âşıka bir baksa emel kuşu sanki selviden bin meyve alır. Bu lütuf ve talihle her sabah vakti sefadır. Sevgiliye kavuşma vaktinde bu naz ve yalvarış âdeti, bu gurulu tavırlar can ve dünyaya değerdir.]

IX. [Ey Nakşî, bu imayı anla! Maksadın olan işi, rint âşıklar için asla zorlaştırma. İstediğin, sevgiliye kavuşmak ise elbette bahşedilir. Ey 'İzzî, gam yeme! Sabah zikirleri ve bu ayrılık gecesinin duaları o şuhun elde edilmesini sağlar.]

Taḫmīs-i Nakşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

563.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I.

1. Ṣanma āzürdeyem ol kebg-i ḫırāmānumdan
2. Ki her ān ḫālī degül naẓra-i çeşmānumdan
3. Kimse vāḳıf olamaz ḥāl-i perīşānumdan
4. Çekdügüm ṣorma benüm fürḳat-i cānānumdan
5. Geçdüm ümmīd-i viṣāl ile dil ü cānumdan

II.

1. Ḥāleveş ol mehi ėtsem n'ola zīb-i āġūş
2. Mey-i vaṣlın çeküp olınca çü rindāne ḫamūş
3. Tek raḳīb olsa sem-i ġamla dem-ā-dem bī-hūş
4. Ėder emvāc-ı maḥabbet heme deryā gibi cūş
5. Būse alduḳça nihānī ruḫ-ı sulṭānumdan

---

563 Y 196[a]-196[b]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. ḫālī: ḥālī P. (Anlam gereği değiştirildi.) [O salınan kekliğimden incindiğimi sanma çünkü o hiçbir zaman gözlerimin baktığı (yerden) uzakta değil. Perişan hâlimi kimse anlayamaz. Benim sevgilimin ayrılığından çektiğimi sorma. Ona kavuşma ümidiyle gönül ve canımdan geçtim.]

II. [Ben ona kavuşma şarabını çekip, rintçe sessiz dururken hale gibi kucağımı o aya benzeyen güzelle süslesem ne var! Sadece rakip, keder zehriyle daima aklını kaybetse... Sultanımın yanağından gizlice öpücük aldıkça aşk dalgaları deniz gibi hep çoşar.]

III.

1. Baḥr-i ʿışḳını o şūḫuñ çün ėdindüm memdūḥ
2. Baḥr-i fürḳatde ṣan oldum bir ʿaceb keştī-i Nūḥ
3. Ser-be-pā ėtse tenüm tīġ-ı sitemle mecrūḥ
4. Cānum ardınca gider ben ḳaluram bir bī-rūḥ
5. Ne dem ayrılsa o ġonçe-dehenüm yanumdan

IV.

1. Māʾilem miṣl-i gedā āh ki bir pādişehe
2. Ḳāʾilem yılda baña eylese bir nīm nigehe
3. Nāʿil oldum bilemem n'oldı sebeb bu günehe
4. Ėdeler ḥāl-i dil-i zārum ifāde o mehe
5. Budur ancaḳ ṭalebüm zümre-i iḫvānumdan

V.

1. Vėrmesün ḳul başına ḥażret-i Ḥayy [u] ẕü'l-Men
2. Böyle sevdāyı gezerken kişiye ṣaġ esen
3. Ṭaʿn-ı aḥbāb ile düşdüm bu ġama ḥayfā ben
4. ʿAhdümüz vuṣlat iken yār ile tenhāda iken
5. Döndi bir būse ile ėtdügi peymānumdan

III. [Mademki o şuhun aşk denizini övdüm, sanki ayrılığın denizinde Nûh'un şaşırtıcı bir gemisi oldum. (Sevgili), tenimi sitem kılıcıyla baştan ayağa yaralasa da o gonca ağızlım ne zaman yanımdan ayrılsa ben ruhsuz kalırım, canım onun ardınca gider.]

IV. [Ah! Bir padişaha dilenci gibi ilgi duyarım. Bana yılda bir kere, bir yarım bakış atsa razıyım. Ona eriştim; bu günaha sebep ne oldu, bilemem. İnleyen gönlüm hâlini o ay gibi güzele ifade etsinler, kardeşlerimden talebim ancak budur.]

V. [Daima diri olan Allah hazretleri, bir kulun başına sağ ve esen gezen bir kişiyken böyle sevdayı vermesin. Yazık! Ben bu kaygıya dostların ayıplamasıyla kapıldım. Sevgiliyle sözümüz kavuşmaktı; tenhada iken bir öpücükle, ettiği yeminden döndü.] :

VI.

1. Yārı aġyār ile görsem ne dem ʿāciz ḳaluram
2. Faṣṣ-ı cānumda velī ḫātem-i şevḳın bilürem
3. Naḳşiyā fikret-i vaṣlıyla tesellī buluram
4. ʿİzziyā yār-ı cihānum olıcaḳ dūr ölürem
5. Hem-çü naḳşī-i nigīn mühr-i Süleymānumdan

Taḫmīs-i Naḳşī Efendi Ġazel-i Besīm

564.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Ḳapıldum bir büt-i ser-keş perīveş şūḫ fettāna
2. Ki miṣli ėtmedi sebḳat silaḥşōrlıḳda devrāna
3. Sekiz atlı ṭoḳuz yaya görinür ṣanki ḫaṣmāna
4. O āfet cündī raḫş-ı nāz ile çıḳduḳça meydāna
5. Cirid-i ġamzesi oḳ gibi ey dil kār ėder cāna

VI. [Sevgiliyi ne zaman rakiple görsem âciz kalırım; ama canımın yüzük taşında onun aşk mühürünün olduğunu bilirim. Ey Nakşî! Ona kavuşma düşüncesiyle teselli bulurum. Ey ʻİzzî! Dünya (güzeli) sevgilim benden uzak olunca Süleyman'ımın yüzüğündeki yüzük nakışları gibi olurum.]

564 Y 196[b]-197[a]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin Besîm'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Dikbaşlı bir puta, peri gibi cazibeli bir şuha kapıldım; öyle ki silahşorlukta onun benzeri dünyadan geçmedi. Düşmanlara sanki sekiz atlı, dokuz yaya gibi görünür. Ey gönül! O afet gibi süvari askeri, naz atıyla meydana çıktıkça onun yan bakışının ciridi ok gibi cana işler.]

II.

1. Ne dem naʿra urup meydāna dėrse merd olan gelsün
2. Başına tel ṭaḳınsun gūş ėden ḫaşm añlasun bilsün
3. Dilerse ḫarḫarıyla şişlemesi baġrumı delsün
4. Cānı var ise dursun ḳarşu ister Ḳahramān olsun
5. Çıḳup keskin üzengiyle atın sürdükçe merdāne

III.

1. Eline alsa bir çūb ḫışt olur ol mehveşin gör kim
2. Er iseñ başınuñ sen de tedārīkin peşīn gör kim
3. Meşeldür mūr ile merdāne baḥşinde eşin gör kim
4. Taḥammül nėce mümkindür lübūd-ı ser-keşin gör kim
5. Yėre urduḳça ḫışm ile çıḳar gerdūn-ı gerdāna

IV.

1. Ciridin dėr gören Ḳandīllüme ṣan ḳaṣd-ı cān eyler
2. Yaḳar par par ten-i ḫaşmı hemān āteş-feşān eyler
3. Ne Ḳāsım ne Bedīʿ bu kārı ne Ṣāḥib-ḳırān eyler
4. Hemīşe sīne-i ʿuşşāḳ-ı bīmārı nişān eyler
5. Nigāh-ı dil-şikārı nīze-i ser-tīz-i müjgāna

II. [O, ne zaman meydanda nara atıp "Mert olan gelsin!" derse bunu duyan düşman başına tel takınsın da anlasın, bilsin. O dilerse horultusuyla şişlemesi bağrımı delsin. O, keskin üzengiyle çıkıp, atını yiğitçe sürdükçe isterse (gelen), Karamân olsun; canı varsa ona karşı dursun!]

III. ("tedārük" kelimesi, P'de " tedārīk" şeklinde yazılmıştır.) [Gör ki o ay gibi güzel, eline bir sopa alsa o kısa el mızrağı olur. Erkeksen sen de başının tedariğini önceden gör. Bu atasözüdür: "Karınca ile yiğit" meselesinde eşini gör! Onun dikbaşlı bir şekilde çöküp yatmasını gör, buna tahammül nasıl mümkündür? O öfkeyle yere vurdukça (tozlar), dönen göklere çıkar.]

IV. [Onun ciridini gören, Kandillime "Sanki cana kasteder!" der. O, düşmanın tenini parıl parıl yakar, hemen ateşler saçtırır. Bu işi ne Kâsım ne Bedî' ne de Sâhib-kırân yapabilir! Onun gönlü avlayan bakışı, kirpiklerin sivri uçlu mızağıyla daima hasta âşıkların yüreğine nişan alır.]

V.

1. Bil ey **Naḳşī** ʿaceb sīmīn-bedendür ol naẓar-gerdüm
2. Ḳalemlisi ḳol altı ipşiri atması pek muḥkem
3. Ne rütbe ẓarbazān olsa ṭayanmaz aña bir ādem
4. **Besīm** ol şeh-süvār-ı ḥüsn ü ānuñ el-emān her dem
5. Çeker sīm-i semendi küḥl-i ḥayret çeşm-i giryāna

Taḫmīs-i Naḳşī Efendi Ġazel-i ʿİzzī Mīr

565.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I.

1. Ḥayf ėtdi felek dūr beni yār-ı ezelümden
2. Bī-behre dilüm luṭf-ı şeh-i bī-bedelümden
3. Kārum ne yaman olmada yaḫşı emelümden
4. Āzürdeyem āzürde o ser-keş güzelümden
5. Memnūn olayor ḥasret-i vaṣlı melelümden

V. [Ey Nakşî! Bil ki o gözü dönen (güzelim), şaşılacak şekilde gümüş bedenlidir. Kalemli (tüfeği) kol altında, "ipşir"i atması da pek sağlamdır. İnsan ne denli "zarbazen" gibi olsa da ona tayanamaz. Ey Besîm, aman! Güzellik ve cazibenin o usta binicisi her an kula atın gümüş (gibi tozunu) hayret sürmesi olarak bu ağlayan göze çeker.]

565 Y 197[a]-197[b]. (Başlığın bugünkü Türkçeye çevirisi: Nakşî Efendi'nin'İzzî Bey'in Gazelini Tahmisi.)

I. [Yazık! Felek beni ezeldeki sevgilimden uzaklaştırdı. Gönlüm, o benzersiz padişahımın lütfundan nasiplenmemiştir. İyi emelinden kârım ne kötü olmaktadır. O dikbaşlı güzelimden incinmişim incinmiş! Ona kavuşma hasreti, bıkkınlığımdan (bile) memnun oluyor.]

II.

1. Müşkil bu ki bir ʿāşıḳı terk eyleye yārı
2. Bezmiyyetine derc ėdüp aġyār-ı hezārı
3. Kül ėtse yaḳup mülk-i dilüm fürḳati nārı
4. ʿArż eyleyemem ḥāl [ü] merām-ı dil-i zārı
5. Bī-tāb oluram cevr-i vüfūr-ı keselümden

III.

1. Bir ehl-i dil olsa yanam aḥvālümi bir bir
2. Ėtse o sitem-ḫūy cefā-pīşeye taḳrīr
3. Şāyed ėdüp ʿışḳum şereri cānına teʾsīr
4. Bir gün ola kim yār daḫı raḥm ėdüp al dėr
5. Gül-būse-i rūyum ḳucaraḳ ince belümden

IV.

1. Ġam-ḫāneme bir gün gelüp ol şāh-levendüm
2. Dėse baña gel ey resen-i zülfüme bendüm
3. Ben de dėsem ʿarż eyleyüp aḥvālümi kendüm
4. Bir laḥża baʿīd olmaz idüm senden efendüm
5. Gelse felegüñ kec-revine çāre elümden

II. [Sevgilisi kendi meclisine bin tane yabancı toplayıp bir âşığı terk etse (işte) zor olan budur. Onun ayrılık ateşi gönlümün ülkesini yakıp kül etse inleyen gönlümün istek ve hâlini bildiremem. Bitkinliğin çok olmasının eziyetiyle güçsüz düşerim.]

III. [Bir gönül erbabı olsa da hâlimi bir bir yansam! (O da bunu) o sitemi huy, eziyeti âdet edinmiş (güzele) anlatsa. Eğer aşkımın kıvılcımı onun canına tesir ederse bir gün olur, sevgili de bana acıyıp "Yüzümün gül öpücüğünü ince belimden kucaklayarak al." der.]

IV. [O boylu boslu güzelim, bir gün kederli evime gelip bana "Ey saçımın ipine bağlanan (âşığım)!" dese; ben de hâlimi kendim bildirip "Efendim! Feleğin eğri gidişine (karşı) elimden bir çare gelse senden bir an bile uzak olmazdım." desem.]

V.

1. Ol kebg-ḫırāmum ne ḳadar yaḫşı olursa
2. Geçmem yine raḥm eylemeyüp vaḥşī olursa
3. **Nakşī**ye dü-būs-ı leb-i cān-baḫşı olursa
4. Penc verd-i muṣavver gibidür naḳşı olursa
5. **ʿİzzī** n'ola bülbül gibi peyrev ġazelümden

[Müseddes-i Naḳşī Efendi]

566.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Felek ehl-i dile hergiz ġam [u] şiddetde tek durmaz
2. Ėder devr üzre icrā ḥükmini āletde tek durmaz
3. Netīce ḫilḳatidür vādī-i ḥayretde tek durmaz
4. Ne rütbe olsa hem-dem yine bir sīretde tek durmaz
5. Olan muʿtād-ı ʿışḳ ālüftever ülfetde tek durmaz
6. Göñül bir dil-ber ile çüft olur elbetde tek durmaz

V. [O keklik salınışlım ne kadar güzel olursa, (hatta) bana acımayıp vahşi olursa bile ondan vazgeçmem. (Bir de) Nakşî'ye can bahşeden dudağından iki öpücük verirse... Ey 'İzzî! Bülbül gibi, gazelimin izinden gidilse ne var! Onun nakışları olsa olsa resmedilmiş beş gül gibidir.]

566 Y 197[b]-198[a].

I. [Felek, gönül erbabına karşı kaygı ve şiddette asla uslu durmaz. Hükmünü dönerek yerine getirir, alet bulmada tekle yetinmez / uslu durmaz. Sonuçta bu onun yaratılışıdır, hayret vadisinde uslu durmaz. Ne derece arkadaş olsa da yine bir görünüşte uslu durmaz. Aşka alışmış olan müptela, dostlukta uslu durmaz. Gönül bir güzelle çift olur, elbette tek / uslu durmaz.]

II.

1. Baḳılsa naẓra-i imʿān ile bu kārgeh-i ʿālem
2. Muġāyir birbirine meşrebān-ı ülfeti her dem
3. Ṭutalum kimi olmış zühd-ile taḳvāda ger muḥkem
4. Velī olmış kimi rāh-ı ḥaḳīḳatde bihīn ādem
5. Olan [muʿtād-ı ʿışḳ] ālüfte[ver ülfetde tek] durmaz
6. Göñül [bir dil-ber ile çüft olur] elbetde [tek] durmaz

III.

1. Ne şehler taḫt-ı ʿulyāya gelüp gitdi olup vālā
2. Nėçe bī-kes gedā şeklinde ʿömrin eyledi ifnā
3. Baḳā-yı ʿömrini ẕevḳ [u] ṣafā ile ėdüp ber-bā
4. Muḥaṣṣal bī-vefādur bu kühen dünyā vü mā-fī-hā
5. Olan [muʿtād-ı ʿışḳ] ālüfte[ver ülfetde tek] durmaz
6. Göñül [bir dil-ber ile çüft olur] elbetde [tek] durmaz

II. [Dikkatli bir gözle bakılırsa bu âlem denen iş yerinde, dostluklarda mizaçlar her zaman birbirinden başkadır. Diyelim ki kimi kendini ibadete verme ve takvada sağlam durmuş; ama kimi de hakikat yolunda seçkin insan olmuş. Aşka alışmış olan müptela, dostlukta uslu durmaz. Gönül bir güzelle çift olur, elbette tek / uslu durmaz.]

III. taḫt: taḥt P. (Anlam gereği değiştirildi.) [Ne padişahlar en yüce tahta geldi, yücelip gitti. Nice kimsesiz de ömrünü dilenci şeklinde tüketti. Kısacası bu köhne dünya ve dünyanın içindeki her şey vefasızdır; kalıcı ömrünü zevk ve sefayla berbat eder. Aşka alışmış olan müptela, dostlukta uslu durmaz. Gönül bir güzelle çift olur, elbette tek / uslu durmaz.]

IV.

1. Ne ḳābil eyleme kec-vaż‘-ı ṭab‘ı zāhid iskāta
2. Ma‘āẕ-Allāh ḥaḳīḳatdür dėyen fi‘l-i mecāzāta
3. Bu bir remz-i ḫafīdür mā-ḥaṣal ehl-i vuḳūfāta
4. ‘Aceb nāẓır iken herkes mükāfāt-ı muḥālāta
5. Olan [mu‘tād-ı ‘ışḳ] ālüfte[ver ülfetde tek] durmaz
6. Göñül [bir dil-ber ile çüft olur] elbetde [tek] durmaz

V.

1. Kimi ḫalḳ-ı cihānuñ çün ma‘āş [u] kesb ile me’lūf
2. Kimi fikr-i viṣāl-i yār ile nāmın ėder ḥayf yūf
3. Netīce herkesüñ hāl-i derūnı kendiye manṣūf
4. Olupdur **Nakşī**ye ‘ışḳ-ı ḥabību’llāh zihī elṭūf
5. Olan [mu‘tād-ı ‘ışḳ] ālüfte[ver ülfetde tek] durmaz
6. Göñül [bir dil-ber ile çüft olur] elbetde [tek] durmaz

IV. (“muḫālaṭa” kelimesi, “muḥālāt” şekline sokulmuş olabilir.) [Allah korusun, mecazi işlere “Hakikattir.” diyen kaba sofunun eğri tavırlarını susturması ne mümkün! Kısacası bu, anlayış sahiplerine gizli bir imadır. Şaşırtıcı şekilde, herkes dostluk mükâfatına bakarken, aşka alışmış olan müptela, dostlukta uslu durmaz. Gönül bir güzelle çift olur, elbette tek / uslu durmaz.]

V. (“manṣūf” kelimesi, kafiye gereği “naṣfet” kelimesinden türetilmiş olabilir. “elṭūf” kelimesi ise “elṭāf” kelimesinin kafiyeye uydurulmuş şekli olmalıdır.) [Dünya halkında kimisi maaş ve kazanca alıştığı gibi kimi de sevgiliye kavuşma düşüncesiyle adına “Yazık, yuh!” dedirtir. Sonuçta herkesin gönlünün hâli kendi insafına bırakılmıştır. Ne hoş! Nakşî’ye de Allah’ın sevgilisinin (Hz. Muhammed’in) aşkı lütfedilmiştir. Aşka alışmış olan müptela, dostlukta uslu durmaz. Gönül bir güzelle çift olur, elbette tek / uslu durmaz.]

[Müsebbaʿ-ı Naḳşī Efendi]

567.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. O sāḳīnüñ yedümde cām-ı ʿışḳı çün sifālümdür
2. Enīs-efzā-yı ülfet-rīz-i şevḳa imtiṣālümdür
3. Viṣāl-i nāziş-āmūzı velī her kez ḫayālümdür
4. Żamīre bāʿiṣ-i ḥālet-şiʿār-ı bī-melālümdür
5. Ẓuhūr-ı ʿışḳuma bu beyt-i ġarrā ḥasb-i ḥālümdür
6. Beni ser-germ-i ḫaclet ėden ol ḫurşīd-cemālümdür
7. Zebān-ı nāsda şāyiʿ olmaġa rāciḥ maḳālümdür

II.

1. Bütān-ı dehre meylüm yoḳ ger olsa ḥüsni müsteṣnā
2. Yanumda dervīş-i ʿışḳam ki yek-sāndur ġam-ı ferdā
3. Dil-i ḫūy-gerdeme vėrmem ʿabeṣ sūz-efgen-i sevdā
4. O yektā ʿārif-i āgāh-şüdem bā-ʿavn-ı Ḥaḳ ḥālā
5. Bu beyt-i ḫoş-edā vird-i zebānumdur benüm zīrā
6. Ḫudādan ḳaṭʿ-ı ümmīd eylemek emr-i muḥālümdür
7. ʿİnāyātı zihī her ān merām [u] şevḳa dālümdür

---

567 Y 198[a]-198[b].

I. [O sakinin aşk kadehi elimde testim gibidir. Şevkin kaynaştırıp dostluğu artırmasında gerekeni yapar. Bana inlemeyi öğreten kavuşması hez defasında hayalimdir. Kalbimin bu hâli kazanması ve usanmamasının sebebidir. Bu parlak beyit aşkımın açığa çıkması için bir dertleşmedir: Beni utançtan sarhoş eden, güneş gibi güzel yüzlümdür. İnsanların dilinde yayılması tercih edilen, bu sözümdür.]

II. [Güzellikte seçkin de olsalar dünyanın put gibi güzellerine ilgim yok. Aşk dervişiyim, yanımda gelecek kaygısı onunla birdir. Alışkın gönlüme boş yere sevda ateşini düşürmem. Allah'ın yardımıyla şimdi o eşsiz, uyanmış, anlayışlı kimseyim Çünkü bu hoş tarzdaki beyit benim dilime pelesenktir: Allah'tan ümit kesmek benim için imkânsız bir iştir; çünkü onun yardımları meram ve şevke işaret eder, ne hoş!]

III.

1. Baḳılsa nās-ı dehrüñ her biri bir fiʿl ile meşġūl
2. Muġāyir-imtizāc [u] mezraʿ-i ülfetde bī-maḥṣūl
3. Olan maḥrūm o bezme ḳadrüñ eyler ḥayf nā-maʿḳūl
4. Nemā-yı ʿışḳum idrāk ėdemez bī-şevḳ dil-i mechūl
5. Bu beyti eyledüm ẕikr-i şümār-ı reʾyüme maḳbūl
6. Dil-i fehm-āvere ʿuzlet-nişīnlik özge fālümdür
7. Bu eẕkār-i müsellem ez-dil ü cān lāʾübālümdür

IV.

1. Bilelden kendümi bu ḫırmen-i bī-istiḳāmetde
2. Muḫālif bāda vėrüp ḳalmadum rāh-ı şemātetde
3. Zihī buldum rehā meʾlūf-ı saʿy-ı ʿışḳ [u] ḥāletde
4. Nihāde ser ḳılup dergāh-ı Mevlāya ziyāretde
5. Velī ʿiṣyānverem ʿafv-ı Ḫudā kāfī nihāyetde
6. Bu beyt-i ilticāmend iftiḫār-ı baḥṣ-i ḥālümdür
7. Vüfūr-ı raḥmet-i Bārī hemīn bī-iştiġālümdür

III. [Bakılsa dünyadaki insanların her biri bir işle meşguldür; uyuşma (konusunda) birbirinden başka, kaynaşma tarlasında mahsulsüzdür. Yazık! O meclisten mahrum kalan, değerini makul tutamaz. Şevksiz, meçhul bir gönül aşkımın artışını anlayamaz. Bu beytin görüşümün saydığı zikr olarak kabul görmesini sağladım: Düşünen gönlüme, inzivada oturmak başka bir uğurdur. Bu herkesçe beğenilmiş zikirler candan gönülden, laubalice (sözlerimdir).]

IV. [Bu istikametsiz harmanda kendimi bildiğimden beri zıt bir rüzgâra / akisliğe verdim, şamata yolunda kalmadım. Ne hoş! Aşk ve hâl gayretini huy edinip kurtuluşu buldum. Ziyarette Mevla'nın dergâhına başımı koydum; isyankârım ama sonuçta Allah'ın affı kâfidir. Bu sığınma beyti hâlimin bahsinde övüncümdür. Allah'ın merhametinin bolluğu (sayesinde) hemen, uğraşmadan (yazdığımdır).]

V.

1. Bilürsüñ **Naḳşi**yā müʾmin olanda ʿillet ü ḳıllet
2. Hemīn bāḳīdür ol ṣabr üzre çekme hīç ġam-ı ʿusret
3. Ėden tevfīż umūruñ Ḥaḳḳa olur vāṣıl-ı raḥmet
4. Be-Rabbi Kaʿbe maḥrūm ḳalmaz olup kāmver elbet
5. Bu beyt-i şevket-ārādan alup ḫiṣṣe zihī devlet
6. *Tevekkeltü teʿāla'llāh* mażāmīni maʿālimdür
7. Her aḥvālüm nümāyān sırruma Allāh ʿālimdür

568.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Rüstemāsā rezm içinde ḫūn-feşāndur ḫançerüñ
2. Ḫūn-ı aʿdādan ser-ā-ser zer-nişāndur ḫançerüñ
3. Tīġ-ı Behrām-ı felekle tev-emāndur ḫançerüñ
4. Câme-i sürḫ [ü] kebūd içre nihāndur ḫançerüñ
5. Ṣan şafaḳ içre hilāl-ı āsmāndur ḫançerüñ

V. mażāmīn: meẓāmīn P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey Nakşî! Mümin olanda hastalık ve kıtlık tıpkı böyle kalıcıdır; sabırlı ol, zahmetin kaygısını hiç çekme. İşlerini Allah'a ısmarlayan merhamete kavuşur. Kâbe'nin Rabb'i (hakkı) için mahrum kalmaz, elbette isteğine erişir. Bu heybetiyle süsleyen beyitten pay almak ne hoş talih! "Tevekkeltü te'âl-Allâh (İşimi yüce Allah'a bıraktım)." (sözündeki) manalar, ince ve derin fikrimdir. Her hâlim meydandadır, Allah sırrımı bilir.]

568 Y 199[a]-199[b]. (Son bendinde üç şairin mahlasını barındıran bu şiir Rif'at, Nakşî ve Misâlî tarafından yazılmış müşterek bir muhammes olabilir. Başka bir iltimal de Rif'at ve Nakşî'nin birlikte Misâlî'nin gazelini tahmis etmiş olmasıdır.)

I. [Hançerin savaşta Rüstem gibi kan saçar. Hançerin düşman kanından, altınla kakılmış işlemeye sahiptir. Hançerin felek Behrâm'ının kılıcıyla ikizdir. Hançerin kırmızı ve mavi elbise içinde gizlidir. Hançerin sanki safakta göğün hilalidir.]

II.

1. Rūḥ-ı Ḳudsī çarḫ içinde dil-berā eyler ḥaẕer
2. Ḫaşyetinden nėce lerzān olmasun yėrde beşer
3. Mū miyānından anı bir kerre ʿuryān görse ger
4. Āsmānda māh-ı nev deryāda māhī ḫavf ėder
5. Māhdan māhiye dek ḥükmi revāndur ḫançerüñ

III.

1. Çeşm-i dil-ber gibi ḫūn-rīz oldıġıyçün dāʾimā
2. Mest-i medhūş-ı dil-i ʿuşşāḳa ḳaşdıdur cefā
3. Nėce ʿarż ėtsün nihānī derd-i ʿışḳuñ mübtelā
4. Şöyle geçkindür ki ḳanda yatduġın bilmez şehā
5. Ġamze-i mest-i müdāmından nişāndur ḫançerüñ

IV.

1. Cām-ı ṣahbāya ėder mi meyl rindān vėrseler
2. Mey degül dest-i ümīde āb-ı ḥayvān vėrseler
3. Ḳaṭresin ṣad-naḳd-i cāna sāḳī erzān vėrseler
4. Teşne-diller gördügi demde n'ola cān vėrseler
5. Bir güzel beldür çıḳar āb-ı revāndur ḫançerüñ

II. [Ey gönlü cezbeden güzel! Mukaddes ruh (Cebrâil), gökte ondan çekinir, insanlar yerde onun korkusundan nasıl titremesin? Eğer onu senin kıl gibi belinde bir kere çıplak görse gökte yeni ay, denizde de balık korkar. Hançerinin aydan balığa kadar (her şeye) hükmü geçer.]

III. [(Hançerin) daima o güzelin gözü gibi kan döktüğü için, isteği âşıkların şaşkın ve sarhoş gönlüne eziyet etmektir. Müptela olan, aşk derdini sana nasıl gizilice bildirsin? Ey padişah! Hançerin öyle geçkindir ki nerede yattığını bilmez: devamlı sarhoş olan yan bakışından bir işarettir.]

IV. [Rintler şarap kadehini verseler (hatta) ümidin eline şarap değil de ölümsüzlük suyu verseler bunlara ilgi gösterir mi! O bir güzel beldir, hançerin de ondan çıkan akarsudur. Ey saki! Onun bir damlasına yüz can nakdini layık diye verseler, susamış gönüller onu gördüğü anda can verseler ne var!]

V.

1. Yek-nigāh-ı ʿişve-zādı ʿālemi rüsvāy ėder
2. **Rifʿat**ā dil-sūz nālüñ hem-nevā-yı nāy ėder
3. **Naḳşi**yā Tatar-ı zülfi ʿaḳlumı yaġmāy ėder
4. Ṭatlu dillerle **Miṣālī**nüñ derūnın cāy ėder
5. Gūyiyā bir dil-ber-i şīrīn-zebāndur ḫançerüñ

[Muḫammes-i Naḳşī Efendi]

569.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Efendim saña dāʾim luṭfını yārī ḳıla Allāh
2. Umūr-ı ʿāleme vāḳıf ḳılup ẕātuñ ėde āgāh
3. ʿAdilverlikde beyne'n-nās olasın şāh-ı ʿālī-cāh
4. Ebed bu taḫt-ı ʿulyā üzre ol şevketle şāhenşāh
5. Saña tevfīḳ ėdüp Ḥaḳ düşmenānuñ ḳahr ėde her gāh

V. [Onun cilveler doğuran tek bakışı insanı rezil rüsva eder. Ey Rifʿat! Senin gönül yakan inleyişin neyle aynı sesi verir. Ey Nakşî! Onun saçının Tatar'ı, aklımı yağmalar. Hançerin sanki tatlı dilli bir güzeldir, tatlı dillerle Misâlî'nin gönlüne yerleşir.]

569 Y 199[b]-200[a].

I. [Efendim! Allah, lütfunu sana daima yardımcı kılsın. Senin zatını uyanık ve âlemin işlerinden haberdar kılsın. İnsanlar arasında adaletli (davranmada) yüce makamdaki bir padişah olasın. Bu çok yüce taht üzerinde, heybetle ebdiyyen padişahlar padişahı ol. Allah her an sana yardım edip düşmanlarını kahretsin.]

II.

1. Bugün çün dāverā sen şehryār-ı dīn [ü] devletsin
2. Zihī ser-levḥa-i ḫāḳānsın ser-tāc-ı ʿizzetsin
3. Umūr-ārā-yı ʿālemsin niẓāmü'l-mülk ü milletsin
4. Ebed [bu taḫt-ı ʿulyā] üzre [ol şevketle] şāhenşāh
5. Saña [tevfīḳ ėdüp] Ḥaḳ [düşmenānuñ ḳahr ėde] her gāh

III.

1. Ṭutup dünyāyı ʿadl ü dād [u] yümn ü şevket ü şānuñ
2. Añılsun ḫayr ile her ānda dāʾim nām [u] ʿunvānuñ
3. Bu virdi ẕikr ėdüp ḫalḳ-ı cihān ola ṣenā-ḫᵛānuñ
4. Ebed [bu taḫt-ı ʿulyā] üzre [ol şevketle] şāhenşāh
5. Saña [tevfīḳ ėdüp] Ḥaḳ [düşmenānuñ ḳahr ėde] her gāh

IV.

1. Hemīn üst olup aʿdā üzre şemşīr-i cihān-gīrüñ
2. Ola her kişver ʿavn-i Ḥaḳḳ ile ḳabża-i tesḫīrüñ
3. Muvāfıḳ ola taḳdīr-i Ḫudāya reʾy [ü] tedbīrüñ
4. Ebed [bu taḫt-ı ʿulyā] üzre [ol şevketle] şāhenşāh
5. Saña [tevfīḳ ėdüp] Ḥaḳ [düşmenānuñ ḳahr ėde] her gāh

II. [Ey insaflı padişah! Sen bugün din ve devletin hükümdarı olduğun için hakanların başına ne hoş yazılmışsın, şerefin baş tacısın! Âlemin işlerini süsleyensin, devlet ve milletin düzenisin. Bu çok yüce taht üzerinde, heybetle ebdiyyen padişahlar padişahı ol. Allah her an sana yardım edip düşmanlarını kahretsin.]

III. [Adalet, bahşiş, bereket, heybet ve şanın dünyayı zaptetsin; nam ve unvanın daima hayırla anılsın. Dünya halkı bunu dilinden düşürmeyip, zikrederek seni övsün: Bu çok yüce taht üzerinde, heybetle ebdiyyen padişahlar padişahı ol. Allah her an sana yardım edip düşmanlarını kahretsin.]

IV. [Dünyayı zapteden kılıcın düşman üzerinde daha üstün olsun. Allah'ın yardımıyla, her ülke, zaptedici pençende olsun. Görüş ve tedbirin Allah'ın takdirine uygun olsun. Bu çok yüce taht üzerinde, heybetle ebdiyyen padişahlar padişahı ol. Allah her an sana yardım edip düşmanlarını kahretsin.]

V.

1. Budur ümmīdi çün **Naḳşī** ṣenākāruñ ṣadāḳatle
2. Ḫaṭālardan emīn ėtsün vücūduñ Ḥaḳ bu devletle
3. Saʿādetle selāmetle şecāʿatle ʿināyetle
4. Ebed bu taḫt[-ı ʿulyā] üzre [ol şevketle] şāhenşāh
5. Saña tevfīḳ [ėdüp] Ḥaḳ [düşmenānuñ ḳahr] ėde her gāh

[Muḫammes-i Naḳşī Efendi]

570.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Teʿā'llāh ki sensin şehryārı nās-ı devrānuñ
2. Ṭuta ser-tābe-pā dehri ʿulüvv-i şevket ü şānuñ
3. Refīḳ olsun saña tevfīḳı dāʾim Ḥayy ü Ġufrānuñ
4. Bu resme ḳıldı çün vaṣfını **Naḳşī**-i ṣenā-ḫᵛānuñ
5. Hemān Ḥaḳ ʿömrin efzūn ėde Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ

V. [Mademki övgücü Nakşî'nin sadakatle ümidi budur, Allah senin vücudunu bu devletle hatalardan emniyette bulundursun. Bu çok yüce taht üzerinde mutlulukla, esenlikle, yiğitlikle, yardımla, heybetle ebdiyen padişahlar padişahı ol. Allah her an sana yardım edip düşmanlarını kahretsin.]

570 Y 200[a]-200[b].

I. [Allah yüceltsin! Dünyadaki insanların hükümdarı sensin. Büyüklük ve şanının yüceliği dünyayı baştan ayağa kadar zaptetsin. Daima diri olan, affedici Allah'ın yardımı sana her zaman arkadaş olsun. Mademki övgücü Nakşî'n seni bu tarzda vasfetti, Allah da (sen) Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın.]

II.

1. Bugün ḫāḳān-ı ʿaṣra rıfḳ ile ser-tāc-ı himmetsin
2. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem şeh-i evreng-i ʿizzetsin
3. Niẓāmü'l-mülk [ü] millet dād-penāh-ı dīn [ü] devletsin
4. Bu resme [ḳıldı çün vaṣfını] **Nakşī**-i ṣenā-ḫᵛānuñ
5. Hemān [Ḥaḳ ʿömrin] efzūn [ėde Sulṭān Muṣṭafā] Ḫānuñ

III.

1. Sen olduḳça şeref-baḫş-ı düvel ey dāver-i devrān
2. Ola bāb-ı hümāyūnuñda ṣıḥḥat ʿizz ile derbān
3. Olasın ʿadl-ile meşhūr-ı āfāḳ-ı cihān her ān
4. Bu resme [ḳıldı çün vaṣfını] **Nakşī**-i ṣenā-ḫᵛānuñ
5. Hemān [Ḥaḳ ʿömrin] efzūn [ėde Sulṭān Muṣṭafā] Ḫānuñ

IV.

1. Cihān ṭurduḳça feṭḥ ü naṣr ile ḫünkārum ʿizzet bul
2. ʿİbād-ı Müslimīne luṭf ėdüp şevketle şöhret bul
3. Dem-ā-dem düşmenānuñ ḳahr ola sen nām-ı rifʿat bul
4. Bu resme [ḳıldı çün vaṣfını] **Nakşī**-i ṣenā-ḫᵛānuñ
5. Hemān [Ḥaḳ ʿömrin] efzūn [ėde Sulṭān Muṣṭafā] Ḫānuñ

II. [Bugün nezaketle asrın hakanları için, gayrette baş tacısın. Âlemin velimimeti, şeref tahtının padişahısın. Devlet ve milletin düzeni, din ve devlet için adaletin koruyucusun. Mademki övgücü Nakşî'n seni bu tarzda vasfetti, Allah da (sen) Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın.]

III. [Ey dünyanın insaflı hükümdarı! Sen devletlere şeref bahşettikçe sağlık senin uğurlu kapında saygıyla kapıcı olsun. Adaletle her an dünya çapında meşhur olasın. Mademki övgücü Nakşî'n seni bu tarzda vasfetti, Allah da (sen) Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın.]

IV. [Sultanım! Dünya durdukça fetih ve Allah'ın yardımıyla şeref bul. Müslüman kullara lütfedip büyüklükle şöhret bul. Düşmanların daima kahrolsun, sen yüce bir nam bul. Mademki övgücü Nakşî'n seni bu tarzda vasfetti, Allah da (sen) Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın.]

V.

1. Niyāz-endāz olanlar ṣıdḳ ile dergāh-ı Settāra
2. Bu nuṭḳı beş vaḳitde żamm ėdüp evrād u ezkāra
3. Dėye bi'l-ittifāḳ ez-cān u dil şevketlü ḫünkāra
4. Bu resme [ḳıldı çün vaṣfını] **Nakşī**-i şenā-ḫᵛānuñ
5. Hemān Ḥaḳ [ᶜömrin] efzūn [ėde Sulṭān] Muṣṭafā Ḫānuñ

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

571.

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Merḥabā ey pādişāh-ı ẓıll-ı Rabbi'l-ᶜālemīn
2. Ṣunᶜ-ı ḳudretle seni ḳılmış şeh-i dīn-i mübīn
3. Ser-be-pā bendeñ gedāveş çün ᶜibād-ı Müslimīn
4. Eyleye dāʾim ḫaṭālardan vücūduñ Ḥaḳḳ emīn
5. Ḫıżr-ı himmet reh-berüñ olup ola Mevlā muᶜīn

V. [Doğrulukla, günahları örten Allah'ın dergâhına yalvarmayı uzatanlar, bu sözü beş vakit, diline doladıklarına ve zikirlerine eklesin; anlaşmaya varıp candan gönülden o büyük sultan için desin: Mademki övgücü Nakşî'n seni bu tarzda vasfetti, Allah da (sen) Mustafa Han'ın ömrünü böylece uzatsın.]

571 Y 200[b]-201[a].

I. [Ey âlemlerin Rabb'inin gölgesi olan padişah, merhaba! (Allah) seni kudretiyle yaratıp İslam dininin padişahı kılmış. Mademki Müslüman kullar baştan ayağa dilenci gibi kölendir, Allah senin vücudunu daima hatalardan emniyette kılsın. Yardım Hızır'ı rehberin, Mevla yardımcın olsun.]

II.

1. Ḥaḳ saña bu ḥüsn-i ḫulḳı eylemiş luṭf u kerem
2. Nām u şānuñ neşr ola ḫayrāt-ıla hep dem-be-dem
3. Vaṣf-ı aḫlāḳ-ı hümāyūnuñ ėdenler ṣubḥ-dem
4. Bir beş on yüz biñ degül bendeñ ki ben taḳrīr ėdem
5. Luṭfuña ʿālem esīr iḳbālüñe devlet ḳarīn

III.

1. Bī-bedel şāh-ı müsellem ʿālem-ārāsın hemān
2. Ḫādim-i beyt-i ḥaremeynü'ş-şerīfeynü'z-zamān
3. Rüstem olsa ḳahr-ı seyfüñden diler ḫaşmuñ emān
4. Kim duʿā-yı devletüñ eyler ḳamu ḫalḳ-ı cihān
5. Emrüñe nuṣret müyesser ola ṣıḥḥat hem-nişīn

IV.

1. Şemʿ-i devrānsın ki sen ey dāver-i ʿālī-nijād
2. Bāb-ı luṭfuñ devr ėder pervāneveş cümle ʿibād
3. Būy-ı ʿadlüñ şemmesiyle ola ʿālem cümle şād
4. Ġonçe-i baḫtum nesīm-i himmetüñle ḳıl güşād
5. Ḳalmasun devrüñde bī-behre bu bendeñ dil-ḥazīn

II. [Allah sana bu yaratılış güzellliğini lütfedip cömertçe vermiş. Nam ve şanın daima hayırlı işlerle yayılsın. Sabahları senin mübarek ahlakını öven kölelerin bir, beş, on, yüz, bin değil ki ben anlatabileyim. Senin lütfuna âlem esir, yüksek mevkine devlet yakındır.]

III. [Ey zamanın Mekke ve Medine'ye hizmet eden (hükümdarı)! Şimdi benzersiz, âlemi süsleyen, herkesçe beğenilen bir padişahsın. Düşmanın Rüstem de olsa senin kılıcının kahrından aman diler. Öyle ki dünya halkının tamamı senin devletine dua eder. Allah'ın yardımı emrine nasip olsun, sağlık seninle beraber oturup kalksın.]

IV. [Ey insaflı, yüce soylu hükümdar! Sen dünyanın mumusun; bütün kullar senin lütuf kapında pervane gibi döner. Cümle âlem senin adaletinin kokusunu çekip sevinsin. Bahtımın goncasını yardımının rüzgârıyla aç. Bu kölen senin devrinde nasipsiz ve gönlü üzgün kalmasın.]

V.

1. ʿAndelībveş gülşen-i medḥüñ dile naḳş ėderek
2. ʿÖmrüm olduḳça der-i vaṣfuñda ḳul olsam gerek
3. Dönmesün emrüñe hemvāre iṭāʿatden felek
4. **Naḳşī** ʿālim bende-i fermānuñ olsun ḥaşre dek
5. ʿÖmrüñ efzūn ėde Ḥaḳ şevketle ḫünkārum hemīn

[Muḫammes-i Naḳşī Efendi]

572.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Pādişāhum ʿömrüñi Bārī Ḫudā müzdād ėde
2. Bād-i ʿadlüñle cihānı ser-be-pā ābād ėde
3. Kim bu virdi ez-dil ü cān nās ebed evrād ėde
4. Ḥaḳ saña her demde cünd-i ġayb ile imdād ėde
5. Şād ėdüp dāʾim seni düşmenlerüñ nā-şād ėde

V. [Ömrüm oldukça, övgünün gül bahçesini bülbül gibi, gönle işleyerek vasfının kapısında kul olsam gerek! Felek senn emrine itaatten asla dönmesin. Âlim Nakşî mahşere kadar senin emrine köle olsun.Sultanım! Allah senin ömrünü bu heybetle uzatsın.]

572 Y 201[a]-201[b].

I. müzdād: müjdād P. (İmla gereği değiştirildi.) [Padişahım! Allah ömrünü uzatsın; dünyayı senin adalet rüzgârınla baştan ayağa imar etsin. İnsanlar bu zikri candan gönülden ebediyen diline dolasın. Allah gözle görülmeyen ordusuyla sana her an yardım etsin; daima seni sevindirip senin düşmanlarını kederlendirsin.]

II.

1. Umaruz Ḥaḳdan müdām ey şehryār-ı baḥr ü ber
2. Yüz süre dergāhuña peyk-i meserret her seḥer
3. Ẕātuñı ḳılup bu devletle hemīşe kāmver
4. Ḥaḳ saña [her demde] cünd[-i ġayb ile imdād] ėde
5. Şād [ėdüp dāʾim] seni [düşmenlerüñ nā-şād] ėde

III.

1. Ḳabża-i tesḫīre alup ʿadl ile her kişveri
2. Nām u şān ile olasuñ ʿālemüñ dād-āveri
3. Tīġuña bī-ceng ėde teslīm ḳamu aʿdā seri
4. Ḥaḳ saña [her demde] cünd[-i ġayb ile imdād] ėde
5. Şād [ėdüp dāʾim] seni [düşmenlerüñ nā-şād] ėde

IV.

1. Dem-be-dem Ḥaḳdan niyāzum budur ey şāh-ı güzīn
2. Kūs-ı iclālüñ ḳıla nüh-ṭās-ı çarḫı pür-ṭanīn
3. Dāʾimā ḳılsun cenābuñ nuṣret ile kām-bīn
4. Ḥaḳ saña [her demde] cünd[-i ġayb ile imdād] ėde
5. Şād [ėdüp dāʾim] seni [düşmenlerüñ nā-şād] ėde

II. [Ey deniz ve karanın hükümdarı! Allah'tan daima, sevinç habercisinin senin dergâhına her sabah yüz sürmesini umarız. Allah senin zatını bu devletle daima isteğine kavuştursun; gözle görülmeyen ordusuyla sana her an yardım etsin; daima seni sevindirip senin düşmanlarını kederlendirsin.]

III. [Her ülkeyi adaletle zaptetme pençesine alıp bu nam ve şanla âlemin adaletlisi olasın. Bütün düşmanlar, başını senin kılıcına savaşmadan teslim etsin. Allah gözle görülmeyen ordusuyla sana her an yardım etsin; daima seni sevindirip senin düşmanlarını kederlendirsin.]

IV. [Ey seçkin padişah! Allah'a yalvarışım daima budur: Senin büyüklüğünün davulu feleğin dokuz tasını çınlamayla doldursun; (Allah), sen hazreti daima yardımıyla mutlu etsin. Allah gözle görülmeyen ordusuyla sana her an yardım etsin; daima seni sevindirip senin düşmanlarını kederlendirsin.]

V.

1. Nakşînüñ her ān murādı ey şeh-i kişver-sitān
2. Tīġ-ı ḫūn-pāşuñdan aʿdā dileye her kez emān
3. Ola luṭfuñla ser-efrāz zümre-i İslāmiyān
4. Ḥaḳ saña [her demde] cünd-i ġayb-ıla imdād ėde
5. Şād ėdüp [dāʾim] seni [düşmenlerüñ nā-] şād ėde

[Şarḳī]

573.

I.

1. Ey maʿdelet kānı şāh-ı cihānum
2. Bugün [ki] dād ile devrān senüñdür
3. V'ey ḫāṣıl-ı ʿömrüm cevher-i cānum
4. Baña da naẓar ḳıl iḥsān senüñdür

II.

1. Devlet ile sensin server-i ʿālem
2. Şefḳatüñle eyle dünyāyı ḫurrem
3. Ṣıḥḥatde olasın luṭf-ıla her dem
4. Taḫt-ı ʿulyā zihī el-ān senüñdür

V. [Ey ülkeler fetheden padişah! Nakşî'nin her an istediği, düşmanın senin kan saçan kılıcından her defasında aman dilemesidir. İslam topluluğu senin lütfunla yücelsin. Allah gözle görülmeyen ordusuyla sana her an yardım etsin; daima seni sevindirip senin düşmanlarını kederlendirsin.]

573 Y 201[b]. (Bu şiir, hece ölçüsünün 6+5=11 kalıbıyla yazılmıştır.)

I. [Ey adalet madeni, dünya padişahı! Bugün dünya adaletle senindir. Ve ey ömrümün meyvesi, canımın özü! Bana da bir bak, lütuf senindir.]

II. [Bu devletle, âlemin "ulu"su sensin. Şefkatinle dünyayı sevindir. Bu lütufla her an sağlıklı olasın. Ne hoş! En yüce taht şu an senindir.]

III.

1. Ẕātuñ ḫaṭālardan olup āsūde
2. Emānet olasın Ḥayy [ü] Maʿbūda
3. Tīrüñ ėre ser-menzil-i maḳṣūda
4. Kemān-ı ʿadl-ile meydān senüñdür

IV.

1. Niyāzumuz dāʾim ulı Settāra
2. ʿİnāyet eyleye saña hemvāre
3. Ben ṣenādan elüm ėtmem āvāre
4. Dest benüm efendim dāmān senüñdür

V.

1. Derinde bu **Naḳşī**-i bendeñ şehā
2. Duʿā-gūdur ebed mānend-i gedā
3. Muṭīʿdür emrüñe devletle aña
4. Ne vechle olursa fermān senüñdür

III. [Zatın hatalardan, üzüntüden uzak olsun; daima diri olan ve kendisine ibadet edilen Allah'a emanet olasın. Okun, maksadın konağına erişsin; adalet yayıyla meydan senindir.]

IV. [Günahları örten, ulu Allah'a yalvarışımız daima, sana hep yardım etmesi içindir. Efendim! Ben elimi övgü konusunda boş bırakmam; el benim, etek senindir.]

V. [Ey padişah! Bu köle Nakşî'n senin kapında ebediyen dilenci gibi dua eder; senin emrine mutlulukla itaat eder. Ona (göre) ne sebeple olursa olsun ferman senindir.]

[Şarḳī]

574.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Yüri ey revnaḳ-ı bāġ-ı leṭāfet şeh-levendüm gel
2. Enīs [ü] hem-demüm rūḥ-ı revānum ser-bülendüm gel
3. Hezārān şevḳ-ıla dil-teşneyem luṭf eyle kim bezme
4. Açıḳ gül gibi güldür gel beni çün ben de bendüm gel

II.

1. Müsellem ḥüsn-ile bir şūḫ-ı memdūḥ-ı cihānsın sen
2. Ṣalın nāz ile reftār eyleyüp serv-i revānsın sen
3. Muḥaṣṣal cevher-i cān gibi cān içre nihānsın sen
4. Seni buldum güzeller içre pek sevdüm begendüm gel

III.

1. Dilerseñ bu vücūdum şerḥa-rīz-i daġ-ı hicrān ėt
2. Gerek cevrüñle giryān ėt gerek vaṣluñla şādān ėt
3. Netīce şānuña şāyeste olan luṭfı iḥsān ėt
4. Esīr-i ʿışḳuñam serden geçüp zülf-i kemendüm gel

---

574 Y 201[b]-202[a].

I. [Ey tatlılık bağının tazeliği olan boylu boslu güzelim! Dost ve arkadaşım, akan ruhum, yüce (sevgilim), gel! Gönlüm sana binlerece şevkle susamış, lütfet! Meclise gel, beni açık gül gibi güldür; çünkü ben de bağlanmışım.]

II. [Sen güzelliğiyle herkesçe beğenilen, dünyanın övdüğü bir şuhsun. Sen akan bir selvisin, nazla yürüyüp salın. Kısacası sen canın özü gibi canımda gizlisin. Güzeller içinde seni buldum, pek sevdim, beğendim, gel!]

III. [Dilersen bu vücudumu ayrılık yarasıyla parçala! Gerekirse eziyetinle ağlat gerekirse kavuşmanla sevindir. Sonuçta şanına layık olan lütfu bahşet. Ey kement saçlım! Başımdan vazgeçmişim, aşkının esiriyim, gel!]

IV.

1. Viṣālüñ ʿāşıḳ-ı nā-şāda iḥsān eyle şād olsun
2. Kerem ḳıl ṣubḥ-dem künc-i fırāḳuñdan āzād olsun
3. Açılsun ġonçe-i bāġ-ı ümīdi ʿişve-zād olsun
4. Fürūġ-ı ḥüsn-ile mihr-i cihān ʿālem-pesendüm gel

V.

1. Ṭabībüm māye-i naḳd-ı ḥayātum gel meveddet ḳıl
2. Sevindür iltifāt-ı būs-ı laʿlüñle ʿināyet ḳıl
3. Ġam-ı ʿışḳuñla bī-ārām bī-sāmāndur ʿizzet ḳıl
4. Emān raḥm ėt ḳuluñ **Nakşī**ye sulṭānum efendim gel

[Müşemmen-i Nakşī Efendi]

575.

Müstefʿilātün

Recez - - . - -

I.

1. Ey şūḫ-ı fettān
2. Ve'y şāh-ı ḫūbān
3. Ḥüsn ile el-ān
4. Yoḳ saña aḳrān
5. Ez-cümle cānān

IV. [Kavuşmanı kederli âşığa bahşet de sevinsin. Sabah vakti bir cömertlikte bulun, ayrılık köşesinden kurtulsun. Onun ümit bağının goncası açılsın, cilveler doğursun. Güzelliğinin ışığıyla dünyanın güneşi, âlemin beğendiği, gel!]

V. [Tabibim, hayat nakdimin sermayesi! Gel, sev; lal dudağının öpücüğü denen iltifatla sevindir, yardım et! Sultanım, efendim! Aman, kulun Nakşî'ye merhamet et! O, senin aşkının kederiyle huzursuz ve rahatsızdır, ona şeref ver.]

575 Y 202[a]-202[b].

I. cezbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey cazibeli şuh, ve ey güzeller padişahı! Şu an güzellikte sana akran yoktur. Bütün sevgililer senin tavrına hayrandır. Sendeki kendinden geçirme (özelliği) meydandadır, eskisi gibidir.]

6. Ṭavruña ḥayrān
7. Sende kemā-kān
8. Ceẕbe nümāyān

II.

1. Nāzük edāsın
2. ʿĀlem-bahāsın
3. Ḫūb dil-rübāsın
4. Cilve-nümāsın
5. Ṣāḥib-vefāsın
6. ʿİşve-fezāsın
7. ʿĀşıḳ rıżāsın
8. Ṭut ez-dil ü cān

III.

1. Ey māh-peyker
2. Ḫurşīd-i enver
3. Zülfi muʿanber
4. Ḳaddi ṣanevber
5. Luṭfuña maẕhar
6. Ḳıl būseler ver
7. Olma sitemger
8. ʿUşşāḳa çendān

IV.

1. Şānuña ʿādet
2. Olmış saḫāvet
3. Özge saʿādet

II. [Nazik tavırlısın, âleme değersin. Gönlü kapan bir güzelsin, cilvelisin, vefa sahibisin, nazını artırırsın. Âşığın rızasının gereğini candan gönülden yerine getir.]

III. [Ey ay yüzlü, aydınlık güneş! Saçı anberli, boyu çam fıstığı ağacı (olan güzel)! Lütfuna eriştir, öpücükler ver. Âşıklara o kadar da sitemkâr olma.]

IV. [Cömertlik senin şanın için âdet olmuş. Bu bambaşka bir mutluluktur; âşık senden istekte bulunursa ona bağlı kalıp yardım et, lütfet ve bahşiş ver.]

4. Eylerse ḥācet
5. ʿĀşıḳ ʿināyet
6. Eyle ḥimāyet
7. Ėdüp riʿāyet
8. Ḳıl luṭf u iḥsān

V.

1. Nakşīye cānā
2. Rıfḳ ėt müdāmā
3. Vaṣluñla iḥyā
4. Cevr ėtme ḳaṭʿā
5. Vaṣfuñda zīrā
6. Bu resme imlā
7. Ėtdi o ġarrā
8. Bu naẓmı destān

576.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Ey Fireng mümtāzı rūyuñ tāb-ı meyden ḳırmızı
2. Āteş-i ʿışḳ ile yanmaḳda bu dil pervānedür
3. Ḳadd ü ḳāmet ince bėl yoḳdur sözüm kāfir ḳızı
4. Dīni yoḳ īmānı yoḳ ammā güzel cānānedür
5. 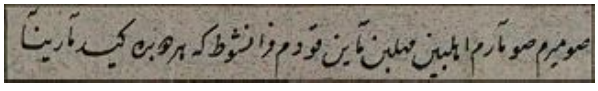

V. [Ey can! Nakşî'ye daima nezaketini göster, onu kavuşmanla canlandır. Ona asla eziyet etme çünkü senin vasfındaki bu parlak şiiri bu tarzda yazdı, destan etti.]

576 Y 202[b]-203[a]. (Mülemma şeklinde yazılmış olan şiirin muhtemelen Rumca veya Ermenice olan kısımları metinden aynen aktarılmıştır.)

I. [Ey Avrupalı seçkini! Yüzün şarabın parlaklığından daha kırmızıdır. Bu gönül de aşk ateşiyle yanmakta bir pervanedir. Kâfir kızı! Boyuna bosuna, ince beline sözüm yoktur. Onun dini yok, imanı yok ama güzel sevgilidir.]

II.

1. Çoḳ dili mecrūḥ ėder Fireng-pesend-i ḫilʿati
2. Murġ-ı ṭāvusa idem teşbīh o ḳadd [ü] ḳāmeti
3. Çün müyesser oldı bir kez ol perīnüñ vuṣlatı
4. Rūz [u] şeb ḥüsni ḫayāli ʿaynuma āyā nedür
5. 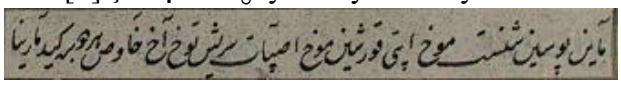

III.

1. 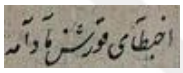 yüz çevir benden yaña
2. Söylerem gūş eyle ḫāṣ 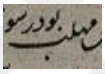 budur sözüm saña
3. Reyn papa başıyçün olsun 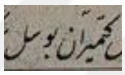 baña
4. 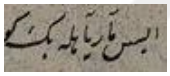 gözlerüñ mestānedür
5. 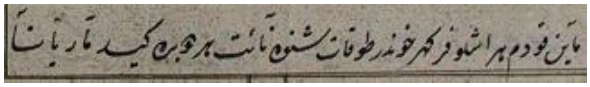

II. P'de "ṭāvūsa" vezne rağmen "ṭāvusa" şeklinde yazılmıştır. "Fireng-pesend" kelimesinin "Efreng-pesend" şeklinde yazılması vezne daha uygun olduğu hâlde, kelime P'de "Fireng-pesend" şeklinde yazılmıştır. [Onun Avrupalılarca beğenilen kaftanı, çok gönlü yaralar. O boyu bosu, tavus kuşuna benzeteyim. Mademki o periye kavuşmak bir kez nasip oldu, acaba onun güzelliğinin hayali gece gündüz niçin gözümdedir?]

III. ["... ... ..." yüzünü benden yana çevir. Söylerim, dinle; has "..." sana sözüm budur: Sen (günahtan kaynaklanan) gönül sıkıntısı içindeyken Papa'nın başı için olsun bana "... ...". "... ... ..." gözlerin sarhoş gibidir.]

IV.

1. Sīm bileklü tīr-müjgān ol hilāl-ebrū kemān
2. Gül dėsem gerçi revādur ruḫlarına nev-cüvān
3. Girce tennārı teni tāze ola hem Müslümān
4. Kāfiri sevmez gönül sözler taṣavvurānedür
5. 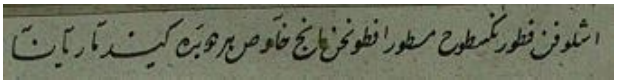

V.

1. Gerdeninde ḫāller mülk-i dili eyler tebāh
2. Bir Müsülmānı esīr-i zülfüñ ėtmesün İlāh
3. Ṭoġrı söyle Nakşiyā bi'llāh ol cādū-nigāh
4. Düşmen-i ṣabr u taḥammül mi degüldür yā nedür
5. 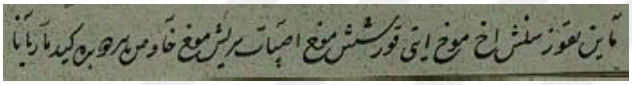

IV. [O; gümüş bilekli, ok kirpiklidir. O hilal kaşlar, yay gibidir. Gerçi onun yanaklarına "gül" desem yeridir, genç bir güzeldir. Hem teni girce tandırı ve taze hem de kendisi Müslüman olsun. Gönül kâfiri sevmez, bu sözler (sadece) zihinde tasarlanmıştır.]

V. [Senin boynundaki benler, gönül ülkesini yıkar. Allah hiçbir Müslüman'ı senin saçına esir etmesin. Ey Nakşî! Billahi doğru söyle; o cadı bakışlı, sabır ve tahammül düşmanı değildir de ya nedir?]

577.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

Mefʿūlü Feʿūlün

- - . / . - -

1. Kim dėdi saña şöhret-i āfāḳ olasın sen
   Ey āfet-i ʿālī

   ʿIşḳ şemʿine sūzende-i iḥrāḳ olasın sen
   Pervāne miṣāli

2. Aġlar gözümi güldür efendim kerem eyle
   Dil-şād ola dāʾim

   Şāyeste-i üftāde-i müştāḳ olasın sen
   ʿArż eyle viṣāli

3. Cevr ėtme meded zümre-i ʿuşşāḳuña ey şūḫ
   Tā reşk ėde ḫūbān

   Ṣıdḳ-āver-i ʿahd-ı dil-i mīṣāḳ olasın sen
   Memdūḥ-ı ḫıṣālī

---

577 Y 203[a]. (Bu şiir, müstazat gazel olmasına rağmen, P'de bentlerden oluşan nazım şekillerine ait şiirlerin arasına alınmıştır. Bunun nedeni, gazelin içerisindeki ek mısraların gazeldeki beyitlere bent görünümü vermesi olabilir.)

1 [Ey yüce afet! Sana kim "Dünyaca meşhur olasın." dedi. Sen aşkın mumuna pervane gibi yanasın.]

2 [Efendim! Cömert davran da ağlayan gözümü güldür, daima sevinsin. Sen kavuşmanı sun da can atan âşıklara layık olasın.]

3 [Ey şuh, yardım et! Âşıklar denen zümrene eziyet etme, güzeller de seni kıskansın. Ey ahlakıyla övülen! Sen yemin eden gönlün sözüne sadık kalasın.]

4. Terbiyyet-i ʿirfān-ı cihān olmaġa saʿy ėt
   Güş eyle bu pendi

   Zümre-i dilān bezmine ilḥāḳ olasın sen
   Bul ʿizz [ü] kemāli

5. Meddāḥ-ı bütān olalı çün ḫāme-i **Naḳşī**
   Fi'l-cümle suḫan-senc

   Rāciḥ dėdi ser-levḥa-i ʿuşşāḳ olasın sen
   Söyle bu maḳāli

[Şarḳī]

578.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Kemerāsā ṣarıldum mū miyānına şeb-i vuṣlat
2. O şūḫ-ı ʿişve-zāduñ būsesin aldum murādumca
3. Ḫayāl ėtmez iken luṭfın hele ṣad şükr [ü] ṣad minnet
4. O şūḫ[-ı ʿişve-zāduñ] būsesin [aldum] murādumca

---

4 [Dünyayı anlayışlıkta terbiye etmeye çalış, bu nasihati dinle. (Böylece) sen gönül erbabının meclisine katılasın, itibar ve olgunluk kazanasın.]

5 [Sonuçta, Nakşî'nin kalemi put gibi güzelleri övdüğünden beri, ölçülü konuşanlar ona "Bu sözü söyle, senin âşıkların en başında olman tercih edilir." dedi.]

578 Y 203[a]-203[b].

I. [Kavuşma gecesinde onun kıla benzeyen beline kemer gibi sarıldım. O cilveli şuhtan, istediğim gibi öpücük aldım. Ben onun lütfunu hayal etmezken sonunda yüz şükür ve yüz mihnetle o cilveli şuhtan, istediğim gibi öpücük aldım aldım.]

II.

1. Raḳīb-i fitne-cūyı pīşgāhından ırag̱ ėtdi
2. ʿAdūnın sīnesin reşk-ile el-ḥaḳ dag̱ dag̱ ėtdi
3. Beni gül-būse-i gülzār-ı rūyıyla çerāg̱ ėtdi
4. O şūẖ[-ı ʿişve-zāduñ] būsesin [aldum] murādumca

III.

1. Şarāb-ı laʿl-i nābuñdan ṣunup mestāne bir sāg̱ar
2. Dili şermende ėtdi iltifātıyla o sīmīn-ber
3. Gümüş āyīneāsā sīnesin ʿarż eyleyüp yekser
4. O şūẖ[-ı ʿişve-zāduñ] būsesin [aldum] murādumca

[Şarḳī]

579.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I.

1. Ey pādişeh-i dāver-i devrānum efendim
2. V'ey bāʿiṣ-i şevḳ-i şeref [ü] şānum efendim
3. Mānend-i ṭabīb merhem-i iḥsān-ıla olduñ
4. Derd-i dil-i pür-ẖūnuma dermānum efendim

II. [Kargaşa arayan rakibi önünden uzaklaştırdı. Doğrusu, düşmanın göğsünü kıskançlıktan yara yara etti. Beni yüzünün gül bahçesinin gül öpüşüyle muma döndürdü. O cilveli şuhtan, istediğim gibi öpücük aldım.]

III. [O gümüş göğüslü, sarhoşken parlak lal (dudağının) şarabından bir kadeh sunup gönlü iltifatıyla utandırdı. Göğsünü gümüş bir ayna gibi baştan başa sundu; o cilveli şuhtan, istediğim gibi öpücük aldım.]

579 Y 203[b].

I. [Ey dünyanın insaflı hükümdarı olan padişahım, efendim! Ve ey şeref ve şanımın parıltısının sebebi, efendim! Kan dolu gönlümün derdine lütuf merhemiyle tabib gibi derman oldun.]

II.

1. Her ḥālde ʿināyet-res olup ḥażret-i Yezdān
2. Luṭfıyla saña eyleye tevfīḳını iḥsān
3. Kām-āver [ü] devletle müzeyyen ḳıla her ān
4. Taḫt üzre senüñ ẕātuñı sulṭānum efendim

III.

1. Maʿmūr olup ʿahdüñde cihān mülki ser-ā-pā
2. Emrüñe muḳīm olsun ebed ʿālem [ü] dünyā
3. Maḳhūr ola bī-ceng ü cedel zümre-i aʿdā
4. Dāʾim saña Ḥaḳ yāver ola cānum efendim

IV.

1. Her kişvere nāmuñ yürüdüp bādī-i dād ol
2. ʿAdl eyleyüp eṭrāfa şehenşāh-ı bilād ol
3. Sen gül gibi gülzār-ı meserretde güşād ol
4. Ben vaṣfuña bülbül gibi nālānum efendim

V.

1. Hemmāre niyāzum budur ey sāye-i Settār
2. Ṣıdḳ üzre olup dergeh-i Tevvāba ṣenākār
3. Dergāhuña derbān olup ʿālem dėye her-bār
4. **Naḳşī** gibi hep bende-i fermānum efendim

II. [Allah hazretleri her hâlde senin yardımına yetişip lütfuyla sana yardımını bahşetsin. Sultanım, efendim! Senin zatını bu taht üzerinde istediğini vererek, talihle her an süslesin.]

III. [Dünya diyarı senşn devrinde baştan ayağa imar edilsin, Dünya âlem ebediyyen senin emrinde dursun. Düşmanlar zümresi savaş ve mücadele olmadan kahrolsun. Canım efendim! Allah sana daima yardımcı olsun.]

IV. [Her memlekette namını yürütüp adalet sebebi ol. Etrafa adaleti yayıp şehirlerin padişahlar padışahı ol. Efendim! Sen sevincin gül bahçesinde gül gibi açıl; ben senin övgün için bülbül gibi inlerim.]

V. . [Ey Günahları örten Allah'ın gölgesi! Tövbeleri kabul eden Allah'ın dergâhına doğrulukla övgüde bulunurken yalvarışım daima budur: Âlem senin dergâhında kapıcı olsun, her an Nakşî gibi "Efendim! Hep fermanının kölesiyim." desin.]

[Şarḳī]

580.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Ey ruḫı gül-çīn-i ʿişve nev-res [ü] ẕāt-ı şerīf
2. Bāġ-ı dehre gelmedi ḳaddüñ gibi naḫl-i nażīf
3. Serve teşbīh ėdemem reftār-ı şūḫuñ ben senüñ
4. Şāyed ʿarʿar incinüp ġamla ėder ḳaddin naḥīf

II.

1. Maʿden-i nūrdur cebīnüñ ʿārıżuñ bir verd-i al
2. Kim saña olmaz bu ḥüsn-i ḫulḳ kimse miṯāl
3. Gün-be-gün tāb-āver olsun bulmasun ḳadrüñ zevāl
4. Ehl-i ḥāle baḫş-ı nuṭḳuñ şevḳ-ı aʿṭādan nażīf

III.

1. Dehri geşt ėtdüm netīce bir zamān ben serserī
2. Görmedüm ʿömrümde bir sen gibi ḥüsnā dil-beri
3. Şöyle mümtāz-ı cihānsın yā meleksin yā perī
4. Dil-firībāne edā her ṭavr [u] ṭarzuñ ḫoş ẓarīf

---

580 Y 203[b]-204[a].

I. [Ey yanağı cilvenin gülünü deren, yeni yetişmiş, şerefli zat! [Senin boyun gibi temiz bir fidan dünya bağına gelmedi. Ben senin şuh yürüyüşünü selviye benzetemem; belki dağ selvisi bundan incinip kederden boyunu çelimsizleştirir.]

II. [Alnın bir ışık madeni, yanağın al bir güldür; öyle ki bu yaratılış güzelliğiyle kimse sana benzemez. Değerin düşmesin, günden güne ışıldasın. Bahşettiğin sözler, hâl erbabı için bahşiş şevkinden daha temizdir.]

III. [Sonuçta, ben bir zamanlar dünyayı serserice dolaştım; ömrümde senin gibi gönlü çeken, çok güzel bir sevgili görmedim. Dünyada öyle seçkinsin ki ya meleksin ya da peri! Gönlü aldatan nazın, her tavır ve tarzın hoş, tatlı.]

IV.

1. İltifātuñla o rütbe eyledüñ mesrūr beni
2. ʿAndelībveş ṭabʿuma naḳş oldı medḥüñ gülşeni
3. Ḥamd ü şükr olsun ki ḥālā ʿizz ü devletle seni
4. Ced-be-ced ḳılmış zihī ẕātuñ cenāb-ı Ḥaḳ ʿafīf

V.

1. ʿArż-ı eşʿārdan merāmum ḥāṣılı ʿarż-ı ṣenā
2. Bād-ı luṭfuñ neşr ède Ḥaḳ rıfḳ ile ḳāfdan ḳafa
3. Çün Süleymān-ı ḥüküm-rān-ı zamānsın dāverā
4. Ḫāk-i pāyuñda bu **Nakşī** bir gedā mūr-ı żaʿīf

[Şarḳī]

581.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Bir meh-i enver melek-peyker [ki] serv-ḳad nev-ẓuhūr
2. Kāʾinātı ḳıldı ḥüsni perteviyle zīb-i nūr
3. Kaʿbe-i rūyın ṭavāf ėdenler anuñ dėdi kim
4. Ṣunʿ-ı ḳudretle güzel ḫalḳ eylemiş Rabbü'l-Ġafūr

IV. [Beni iltifatınla o derece sevindirdin ki senin övgünün gül bahçesi, bülbül gibi, mizacıma işlendi. Hamt ve şükürler olsun ki Allah hazretleri senin zatını şu anda atalarından beri şeref ve devletle temiz kılmış.]

V. [Kısacası şiir sunmaktaki amacım övgü sunmaktır. Allah senin lütfunun rüzgârını yumuşaklıkla kaftan kafa yaysın. Ey insaflı padişah! Mademki zamanın hükmeden Süleyman'ısın, bu Nakşî de senin ayağının toprağında bir dilenci, zayıf bir karıncadır.]

581 Y 204[a]-204[b].

I. [Melek yüzlü, aydınlık bir ay; yeni çıkmış bir selvi boylu, güzelliğinin parlaklığı (sayesinde) kâinatı ışıkla donattı. Onun yüzünün Kâbe'sini tavaf edenler "Çok bağışlayıcı olan Allah, kudretiyle onu ne güzel yaratmış." dedi.]

II.

1. Ṭalʿatin bir kez gören ol dil-berüñ ḥayrān olur
2. Mest-i lā-yaʿḳıl olup ʿışḳıyla ser-gerdān olur
3. Dört kitāb içre müzeyyen nāmı ḫod āyān olur
4. Ẕikr ėder Ḳurʾān ile Tevrāt İncīl ü Zebūr

III.

1. Şemʿ-i ʿışḳa ėtdi sūzān gerçi pervāne teni
2. Nāle-pīrālıḳla bülbül ḳıldı mesken gülşeni
3. Ẕerreveş pā-māl ėderse n'ola ol mehveş beni
4. Çeşm-i nāsa çün ġubār-ı pāyıdur küḥl-i sürūr

IV.

1. ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan bir kimseden ėtmez ḥaẕer
2. Fenn [ü] istiʿdād ile alup kemālinden ṣemer
3. Ehl-i ḥālden gelmez erbāb-ı suḫan-dāna keder
4. Yāve-sencāndan gelür ehl-i dile zīrā ḳuṣūr

V.

1. Ṭaʿn olınmaz baḳmasam çarḫuñ çü mihr [ü] māhına
2. Mālikem dehrüñ senüñ gibi ʿadilver şāhına
3. Düşd[i] sī-murġ-ı dilüm bugün duʿā dāmgāhına
4. Sen Süleymān-ı zamānsın **Naḳşī** pāyuñda çü mūr

II. [O güzelin yüzünü bir kez gören hayran olur, şarhoş olur; aşkıyla onun başı döner. Onun süslü namı dört kitap içinde de görülür. Kur'an, Tevrat, İncil ve Zebur onu zikreder.]

III. [Gerçi pervane, tenini aşk mumunda yaktı; bülbül inleyişler düzerken gül bahçesini mesken tuttu. O ay benzeyen güzel de beni zerre gibi, ayaklar altına alırsa ne var! Çünkü onun ayağının tozu insanların gözüne sevinç "sürme"sidir.]

IV. [Sadık âşık olan, hiçbir kimseden çekinmez. İlim ve yeteneğiyle kendi olgunluğunun meyvesini alır. Sözden anlayanlara hâl erbabından keder gelmez; çünkü gönül erbabına, saçmalayanlardan kusur gelir.]

V. [Bu göğün güneşi ve ayına bakmasam ayıplanmaz; çünkü dünyanın senin gibi adaletli bir padişahına sahibim. Gönlümün simurgu bugün dua tuzağına düştü; sen zamanın Süleyman'ısın, Nakşî de senin ayağında karınca gibidir.]

[Şarḳī]

582.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Āh kim sevdüm yine bir şūḫ-ṭalʿat esmeri
2. Dehre sebḳat ėtmemişdür miṣli Ādemden beri
3. Ṭarz [u] eṭvārı müsellem şūḫ-meşreb cilve-rīz
4. Kim edāsı dil-pesend āşūb-ı cān nesl-i perī

II.

1. Esb-i nāz üzre ne dem eyler ḫırām ol şeh-süvār
2. ʿArṣa-i ʿışḳ içre pā-māl olmada ʿuşşāḳ-ı zār
3. İltifāt ėtmez baña nisbet olur aġyāra yār
4. Başuma ḳayd-ı ʿaẓīm ėtdüm sevüp ol dil-beri

III.

1. Dil-berā olmaz müyesser bu saʿādet her ḳula
2. Ḥaḳḳumuzda sebḳat ėden nuṭḳ-ı vālā fer bula
3. Nām-ı dil-ber gibi iḳbālüñ dėmiş mesʿūd ola
4. Ḥasb-i ḥāl ėtdüm dile ben çün o nuṭḳ-ı gevheri

---

582 Y 204[b]-205[a].

I. [Ah, yine şuh yüzlü bir esmeri sevdim! Onu benzeri, Âdem'den beri dünyadan geçmemiştir. Tarz ve tavırları herkesçe beğenilen, şuh mizaçlı, cilve saçan, tarzıyla gönlün beğendiği, ruhu karıştıran, peri neslinden (bir güzeldir).]

II. [O usta binici ne zaman naz atı üzerinde salınsa inleyen âşıklar aşk arsasında ayaklar altında kalmaktadır. Sevgili bana iltifat etmez, rakiplerle bağ kurar. Gönlü cezbeden o güzeli sevip başıma çok büyük bir kaygı edindim.]

III. [Ey gönlü cezbeden güzel! Bu mutluluk her kula nasip olmaz. Hakkımızda geçen yüce sözler şan bulsun. O "Mademki ben o inci gibi sözü, gönülle dertleşip konuşma (vasıtası) kıldım, senin de talihin bu gönlü cezbeden güzelin namı gibi uğurlu olsun." demiş.]

IV.

1. Ḥaḳ saña vėrmiş çün ey meh-rū ʿaceb ḥüsn-i cemīl
2. Şānuña lāyıḳ mı ėtmek bu ḳuluñ böyle ẕelīl
3. İftirāḳuñla derūnum ḫūn ėdüp ėtme ʿalīl
4. Aġladan ʿuşşākını gülmez dėmişler ekṣeri

V.

1. El-emān ey mehveşānuñ serveri ʿālī-nijād
2. Ben helākem tīġ-ı cevrüñle ʿadū luṭfuñla şād
3. Nā-murāddur **Nakşī**ye gül-būs-ı rūyuñdur murād
4. Ġam-güsār ol her dem aġlatma ġarīb ḥayretveri

583.

Mefʿūlü Feʿūlün Mefʿūlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - / - - . / . - -

1. Cānā baña raḥm ėt / raḥm ėt baña cānā
   Ḥaḳḳā ki güzelseñ /güzelsin ki ḥaḳḳā

   Gönlüm gibi ḥüsnüñ / ḥüsnüñ gibi gönlüm
   Ṣahbā leb(üñ)e teşne / teşne leb(üñ)e ṣahbā

IV. [Ey ay yüzlü! Mademki Allah sana şaşılacak bir güzellik vermiş, bu kulunu böyle hakir etmek şanına layık mıdır? Ayrılığınla gönlümü kanatıp hasta etme. "Çoğunlukla, âşıklarını ağlatan gülmez." demişler.]

V. [Ey ay gibi güzellerin başı, yüce soylu, aman! Ben senin eziyet kılıcınla mahvolmuşum, düşman lütfunla sevinçlidir. Nakşî isteğine erişememiştir, isteği de yüzünden gül öpmektir. Bu kederi gider, o hayretteki garibi her an ağlatma.]

583 Y 205[a]. (Bu şiir, bir gazel olmasına rağmen P'de bentlerden oluşan nazım şekilleriyle yazılmış şiirler arasına alınmıştır. Bunun nedeni; akis sanatıyla yazılmış, iki eşit parçaya bölünebilen mısralardan oluşan gazelin, mısralarının ikiye bölünüp alt alta yazılması hâlinde, her beytin bent görünümü alabilmesi olabilir.)

1 (Bu beytin ikinci mısrasının vezni bozuktur; ancak mısranın akis sanatıyla yazılmış bir gazelde yer alması ve veznin akis sanatı bozulmadan düzeltilemeyecek durumda olması, metin tamirinden kaçınmamıza neden olmuştur. "güzelseñ" ve "güzelsin" kelimeleri P'de bu şekilde farklı yazılmıştır.) [Ey can, gerçekten güzelsen bana acı! Gerçekten de güzelsin.]

2 [Güzelliğin gönlüm, gönlüm de güzelliğin gibidir. Şarap senin dudağına susamıştır.]

3. Öpsem dėdüm aġzuñ / aġzuñ dėdüm öpsem
Ammā dėdi öp gel / gel öp dėdi ammā

ʿĀşıḳ ben o maʿşūḳ / maʿşūḳ o ben ʿāşıḳ
Mevlā ėde dāʾim / dāʾim ėde Mevlā

5. **Nakşī** saña dil-ber / dil-ber saña **Nakşī**
Aʿlā güzel uymış / uymış güzel aʿlā

584.

Mefʿūlü Feʿūlün Mefʿūlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - / - - . / . - -

1. Mātem baña sensüz / sensüz baña mātem
Ġam Cem cāmı meclis / meclis cāmı Cem ġam

Rūyuñ ter ü tāze / tāze ter ü rūyuñ
Emsem kerem ėtseñ / ėtseñ kerem emsem

3. Laʿlüñ gibi ḥamrā / ḥamrā gibi laʿlüñ
Neşʾem mey-i ʿışḳuñ / ʿışḳuñ mey-i neşʾem

ʿĀşıḳ ola maʿşūḳ / maʿşūḳ ola ʿāşıḳ
Maḥrem dile dil-ber / dil-ber dile maḥrem

---

3 ["Ağzını öpsem." dedim; ama (bu kez) "Gel, öp!" dedi.]
4 [Ben âşığım, o da sevilendir. Mevla bunu daim etsin.]
5 [Ey Nakşî! Gönlü çeken o sevgili sana âlâ, güzel uymuş.]

584 Y 205[a]. (Bu şiir, bir gazel olmasına rağmen, P'de bentlerden oluşan nazım şekilleriyle yazılmış şiirler arasına alınmıştır. Bunun nedeni; akis sanatıyla yazılmış, iki eşit parçaya bölünebilen mısralardan oluşan gazelin mısralarının ikiye bölünüp alt alta yazılması hâlinde, her beytin bent görünümü alabilmesi olabilir.)

1 [Cem, meclis ve kadehi sensiz bana keder ve matemdir.]
2 [Yanağın tazedir; cömert davransan da onu emsem.]
3 [Senin aşkının şarabı neşem, neşemin şarabı da aşkındır; lal dudağın kırmızı gibi, onlar da lal dudağın gibi kırmızıdır.]
4 [Âşık, sevilen; sevilen de âşık olsa. O güzel, gönle mahrem olsa.]

5. **Nakşī** gibi ṣādıḳ / ṣādıḳ gibi **Nakşī**

Hem-dem bulımazsuñ / bulımazsuñ hem-dem

[Şarḳī]

585.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Viṣālüñle beni şād ėt
2. Efendim luṭf u iḥsān ėt
3. Dil-i mecrūḥum ābād ėt
4. Efendim [luṭf u] iḥsān ėt

II.

1. Tenüm ġamla nizār ėtme
2. Bu rütbe dil-figār ėtme
3. ʿAdūya iʿtibār ėtme
4. Efendim luṭf u iḥsān ėt

---

5 (Bu beytin ikinci mısrasının vezni bozuktur; ancak mısranın akis sanatıyla yazılmış bir gazelde yer alması ve veznin akis sanatı bozulmadan düzeltilemeyecek durumda olması, metin tamirinden kaçınmamıza neden olmuştur.) [Nakşî gibi sadık arkadaş bulamazsın!]

585 Y 205[a]-205[b].

I. [Beni kavuşmanla sevindir. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun. Yaralı gönlümü şenlendir. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun.]

II. [Tenimi kederden zayıflatma, gönlümü bu derece yaralama. Düşmanlara itibar etme. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun.]

III.

1. Ḫadeng-i cevrüñe cānā
2. Nişāndur bu dil-i şeydā
3. Saña efgendedür zīrā
4. Efendim luṭf u iḥsān ėt

IV.

1. Olup ey bī-vefā ser-keş
2. Dilüm zār eyledüñ neyveş
3. Derūnum oldı pür-āteş
4. Efendim luṭf [u] iḥsān ėt

V.

1. Revā mı Nakşī-i ṣādıḳ
2. Raḳībe olmaya fāʾiḳ
3. Anı gör vaṣluña lāyıḳ
4. Efendim luṭf [u] iḥsān ėt

III. ḫadeng-i: ḥadeng-i (İmla gereği değiştirildi.) [Ey can! Bu çılgın gönül senin eziyet okuna hedeftir çünkü sana tutkundur. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun.]

IV. [Ey vefasız! Dikbaşlı oldun, gönlümü ney gibi inlettin. Gönlüm ateş doldu. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun.]

V. [Sadık Nakşî'nin rakipten daha üstün olmaması reva mıdır! Onu kavuşmaya layık gör. Efendim! Lütfet ve bağışta bulun.]

[Şarḳī]

586.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Yüri ey şūḫ-ı dervānum
2. Ṣafālar eyle Gök-Ṣuda
3. Buyur rifʿatle sulṭānum
4. Ṣafālar eyle [Gök] Ṣuda

II.

1. ʿAceb ṣaḥn-ı ṭarab-zādur
2. Feraḥ-efzā [vü] raʿnādur
3. Dem-ā-dem gel müheyyādur
4. Ṣafālar eyle Gök Ṣuda

III.

1. Hezār iʿzāz [ü] şefḳatle
2. Bu nüzhetgāha ʿizzetle
3. Hemīn ʿazm eyle devletle
4. Ṣafālar [eyle Gö]k [Ṣu]da

---

586 Y 205[b].

I. [Ey dünya (güzeli) şuhum, yürü! Göksu'da sefalar sür. Sultanım, yücelikle buyur! Göksu'da sefalar sür.]

II. [O; sevinç doğuran, şaşılacak bir alandır. Ferahlığı artırır, hoştur. Daima gel, hazırdır. Göksu'da sefalar sür.]

III. [Bin ikram ve şefkatle, şeref ve mutlulukla bu gezinti yerine hemen gitmeye niyetlen. Göksu'da sefalar sür.]

IV.

1. Açıl ey ġonçe-i gül-fem
2. Miṣāl-i bülbül ol ḫurrem
3. Sözüm gūş eyle gel her dem
4. Ṣafālar [eyle Gök] Ṣuda

V.

1. Şehā luṭf eyle bir gėce
2. Be-şarṭ-ı ān ki maḫfice
3. Ḳuluñ Nakşīye saṭḥīce
4. Ṣafālar [eyle Gö]k Ṣuda

[Şarḳī]

587.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec . - - - /. - - - /. - -

I.

1. Ḥayıf kim ey sitem-ḫū bī-mürüvvet
2. Ḥaḳīḳat yoġ-ımış şānuñ da bildük
3. Vefā eyler dėyü ʿışḳuñla ülfet
4. Ėdüp rīş-i dili destüñe vėrdük

IV. [Ey gül ağızılı gonca, açıl! Bülbül gibi sevin. Sözümü dinle de her zaman gel. Göksu'da sefalar sür.]

V. maḫfī: maḥfī P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey padişah! Bir gece lütfet. Gizli olmak şartıyla, derine inmeden kulun Nakşî'yle Göksu'da sefalar sür.]

587 Y 205[b]-206[a].

I. [Ey sitemi huy edinmiş, cömertlikten yoksun (güzel), yazık! Anladık ki gerçekten şanın da yokmuş. Vefalı davranırsın diye aşkına alışıp gönlün sakalını eline verdik.]

II.

1. Ġamuñla ḳılduñ ey serv-i ḫırāmān
2. Ḳadüm ḫamgeşte-i bī-ṣabr u sāmān
3. Ne yek-būs-ı ruḫunla şevḳa şāyān
4. Ne bir kez iltifāt-ı vaṣla ėrdük

III.

1. Ḫadeng-i ʿışḳuñ ey ḳaşı kemāndār
2. Dile zerḳ eyledüñ ʿizzetle her bār
3. İşitdüm zīb-i vaṣlın olmış aġyār
4. Hemān biz fikr-i ġamla gün geçirdük

IV.

1. Dėmiş dil-ber çü ehl-i ʿışḳı ḫaste
2. Ḫam-ı zülfümle ėtdüm şevḳ-beste
3. Mey-i ʿışḳum vėrüp ol sāḳī meste
4. Bezimgāh-ı ġama çekdük çevirdük

V.

1. Dil-i Nakşī-i āşüfte-i giryān
2. Olup sūzişkeş-i ʿışḳında sūzān
3. Miṣāl-i ġavṭa-i ġarḳ-āb her ān
4. ʿAmīḳ-ı ḳulzüm-i efkāra girdük

II. [Ey salınan selvi! Kederinle boyumu sabırsızlık ve huzursuzluktan büktün. Ne yanağından bir öpücükle şevke layık (olduk), ne de bir kez kavuşma iltifatına eriştik.]

III. zerḳ: zerk P. (İmla gereği değiştirildi.) [Ey yay taşıyan! Aşkının okunu her an şerefle gönle batırdın. Rakibin kavuşmanla süslendiğini işittim; biz böylece keder fikriyle gün geçirdik.]

IV. [Mademki o güzel, âşıklara "Onlar hasta, onları saçımın kıvrımıyla aşka bağladım." demiş, o sarhoş sakiye aşkımın şarabını verdim; onu keder meclisinde çektik çevirdik.]

V. [Ağlayan, tutkun Nakşî'nin gönlü aşkının ızdırabını çekerek yandı; derinlerde boğulmuş gibi, her an düşünce denizinin derinlerine girdik.]

[Şarḳī]

588.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Yüri ey şūḫ-ı müsteṣnā
2. Beni rıfḳ ile ḳıl iḥyā
3. Gel ėtme ṣabrumı yaġmā
4. Sever ġāyet seni cānum
5. Efendim nāzlı sulṭānum

II.

1. Nigāhuñ pür-ʿitāb ėtme
2. Göñül mülkin ḫarāb ėtme
3. Bu rütbe ictināb ėtme
4. Sever [ġāyet seni] cānum
5. [Efendim nāzlı] sulṭānum

---

588 Y 206[a].

I. [Ey benzersiz şuh, yürü! Beni nezaketle dirilt. Gel sabrımı yağmalama. Efendim, nazlı sultanım! Canım seni çok sever.]

II. [Bakışını azarlama doldurma. Gönül ülkesini yıkma. Bu kadar da çekinme! Efendim, nazlı sultanım! Canım seni çok sever.]

III.

1. Ġamuñla ey perī-peyker
2. Derūnum ney gibi iñler
3. Dem-ā-dem luṭfuñı özler
4. Sever [ġāyet seni] cānum
5. [Efendim nāzlı] sulṭānum

IV.

1. Ṣafā bezminde sen ḫurrem
2. ʿAdūlarla olup hem-dem
3. Revā mı ben olam pür-ġam
4. Sever [ġāyet seni] cānum
5. [Efendim nāzlı] sulṭānum

V.

1. Senüñ'çün oldı āvāre
2. Teraḥḥum eyle bir pāre
3. Bu **Naḳşī**-i hevādāra
4. Sever [ġāyet seni] cānum
5. [Efendim nāzlı] sulṭānum

III. [Ey peri yüzlü! Gönlüm senin kederinle ney gibi inler, daima lütfunu özler. Efendim, nazlı sultanım! Canım seni çok sever.]

IV. ḫurrem: ḫurrem P. (İmla gereği değiştirildi.) [Sen düşmanlarla sefa meclisinde her zaman sevinirken benim keder dolmam reva mıdır! Efendim, nazlı sultanım! Canım seni çok sever.]

V. [Bu hevesli Nakşî'ye bir parça merhamet et, o senin için avare oldu. Efendim, nazlı sultanım! Canım seni çok sever.]

[Şarḳī]

589.

I.

1. Gel benüm şāh-levendüm
2. Resen-i ʿışḳuñla bendüm
3. ʿÖmrümüñ varı efendüm
4. Severem ġāyet ben seni
5. Ben seni cānum ben seni

II.

1. Gel dėrem gelmezsüñ her-bār
2. Anuñ’çün oldum del ü zār
3. Ḳatı ser-keş olduñ ey yār
4. [Severem ġāyet ben seni]
5. [Ben seni cānum ben seni]

III.

1. Seni sevdüm ey perī-zād
2. Beni luṭfuñla ėdüp şād
3. Dil-i ġamgīnüm ḳıl ābād
4. [Severem ġāyet ben seni]
5. [Ben seni cānum ben seni]

---

589 Y 191[b]-192[a]. (Bu şiir, hece ölçüsünün 4+4=8 kalıbıyla yazılmıştır. P’de şiirin II, III, IV ve V. bentlerinde, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken “Severem ġayet ben seni / Ben seni cānum ben seni” mısraları yazılmamış, bu mısralar yerine “eyżan” yazılmıştır.)

I. (Bu bendin son mısrasının yanına, der-kenâr olarak “Nāzlı sulṭānum ben seni / Sen de gel aġlatma beni” yazılmıştır.) [Benim boylu boslu güzelim, gel! Aşkının ipiyle bağlıyım. Ömrümün varı, efendim, canım! Ben seni, ben seni, ben seni çok severim.]

II. [“Gel!” derim (ama) her zaman gelmezsin; onun için delirdim ve inlerim. Ey sevgili! Çok dikbaşlı oldun. Canım! Ben seni, ben seni, ben seni çok severim.]

III. [Ey periden doğma güzel, seni sevdim! Beni lütfunla memnun edip kederli gönlümü şenlendir. Canım! Ben seni, ben seni, ben seni çok severim.]

IV.

1. Gel dėrem gel ʿinād ėtme
2. Beni cevrüñle yad ėtme
3. Bezm-i aġyārı şād ėtme
4. [Severem ġāyet ben seni]
5. [Ben seni cānum ben seni]

V.

1. **Nakşī** ʿālim saña meftūn
2. Leylī-i zülfüñle Mecnūn
3. Eşk-i çeşmüm ėtme pür-ḫūn
4. [Severem ġāyet ben seni]
5. [Ben seni cānum ben seni]

[Şarḳī]

590.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Sen ey şāh-ı hümā-sāye
2. Saʿādetle ṣafā geldüñ
3. Şeref vėr taḫt-ı ʿulyāya
4. [Saʿādetle] ṣafā geldüñ

IV. ["Gel!" derim, gel inat etme! Eziyetinle beni yabancı sayma, yabancıların meclisini neşelendirme. Canım! Ben seni, ben seni, ben seni çok severim.]

V. [Âlim Nakşî sana tutkundur, saçının Leylâ'sına / gecesine Mecnûn'dur / delidir. Gözümün yaşını kan doldurma. Ben seni, ben seni, ben seni çok severim.]

590 Y 206[a]-206[b].

I. (Bu bendin son mısrasının yanına, der-kenâr olarak " Efendüm ṣafā geldüñ" yazılmıştır.) [Ey hüma gölgeli padişah! Mutlulukla sefa geldin! En yüce tahta şeref ver. Mutlulukla sefa geldin!]

II.

1. Miṣāl-i neyyir-i aʿẓam
2. Olup şuʿle-ver-i ʿālem
3. Cihānı eyledüñ ḫurrem
4. Saʿādetle ṣafā geldüñ

III.

1. Zihī dāvār-ı ekremsin
2. Ḫudāvend-i muʿaẓẓamsın
3. Celīs-i rūḥ-ı ʿālemsin
4. Saʿādetle [ṣafā] geldüñ

IV.

1. Seni dāʾim ėdüp mesrūr
2. Ḳıla Ḥaḳ düşmenüñ maḳhūr
3. Ebed sulṭānum ol maʿmūr
4. Saʿādetle [ṣafā] geldüñ

V.

1. Ḳuluñ **Nakşī** ṣenā-ḫᵛāndur
2. Ḥimāyet eyle şāyāndur
3. Ümīdi luṭf [u] iḥsāndur
4. Saʿādetle [ṣafā] geldüñ

II. ḫurrem: ḥurrem P. (İmla gereği değiştirildi.) [Çok yüce olan güneş gibi, âleme ışıklar saçıp dünyayı sevindirdin. Mutlulukla sefa geldin!]

III. [Ne hoş! Çok cömert, insaflı bir hükümdarsın. Çok büyük bir hükümdarsın. Âlemin ruhuna sohbet arkadaşısın. Mutlulukla sefa geldin!]

IV. [Allah seni daima sevindirsin, senin düşmanını da kahretsin. Sultanım! Edebiyyen şen ol. Mutlulukla sefa geldin!]

V. [Kulun Nakşî, övgücüdür; ona sahip çık, buna layıktır. Ümidi lütuf ve bahşitir. Mutlulukla sefa geldin!]

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

591.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I.

1. Ezel bir dil-berüñ ʿışḳıyla dil gerçi tebāh oldı
2. ʿAceb seyyāhveş keşf [ü] güẕāra rū-be-rāh oldı
3. Çeküp ālām-ı dehri ṣad-hezārān āh vāh oldı
4. Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı
5. Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı

II.

1. O şūḫuñ gerçi bīzār olmış-ıdum mekr ü ālinden
2. Müyesser olmadı bir būse ne benden ne kendinden
3. Ḫulāṣa ʿarż-ı hālüm der-kenār olur maḥallinden
4. [Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı]
5. [Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı]

---

591 Y 206[b]-207[a]. (P'de şiirin II, III, IV ve V. bentlerinde, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken "Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı / Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı" mısraları yazılmamış; her bendin sonunda, bu iki mısra yerine, iki kere "eyżan" yazılmıştır.)

I. [Gerçi gönül ezelde bir güzelin aşkıyla harap oldu. Şaşılacak şekilde, seyyah gibi keşfedip geçmek için gitmeye hazırlandı. Dünyanın elemlerini çekip yüz binlerce ah, vah etti. Allah'a hamdolsun, şimdi makamım padişaha yakın oldu. Şükür ki uğurlu kapın bana sığınacak yer oldu.]

II. [Gerçi o şuhun aldatma ve hilesinden bıkmıştım. Ne benden ne de kendisinden bir öpücük nasip olmadı. Kısacası hâlimi bildirişim, yerinde bir derkenar olur. Allah'a hamdolsun, şimdi makamım padişaha yakın oldu. Şükür ki uğurlu kapın bana sığınacak yer oldu.]

III.

1. Vücūdumdan bugün zāʾil olup ḳalmadı efkārum
2. Ṣafā bezmine vāṣıl oldı ġamdan cān-ı bīzārum
3. Seni mesrūr ėde hemmāre Ḥaḳ devletli ḫünkārum
4. [Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı]
5. [Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı]

IV.

1. Nėce demdür ġamuñla eyler iken āh [u] efġānı
2. Ėrişdi murġ-ı cāna müjde nuṭḳ-ı şāh-ı devrānī
3. Der-i luṭfuñ olursam maṭlabumdur ben de derbānı
4. [Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı]
5. [Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı]

V.

1. Cihān durduḳça ʿömr ü devletüñ efzūn ėde Mevlā
2. Ola iḳbāl-i ʿadlüñle cihān günden güne aʿlā
3. Senüñle iftiḫār eyler bu **Nakşī** ʿālem [ü] dünyā
4. [Bi-ḥamdi'llāh maḳāmum şimdi ḳurb-ı pādişāh oldı]
5. [Şükür bāb-ı hümāyūnuñ baña cāy-ı penāh oldı]

III. [Bu gün vücudumu ortadan kaldırdım, kederim kalmadı. Usanmış canım, kederden (kurtulup) sefa meclisine kavuştu. Devletli sultanım! Allah seni daima sevindirsin. Allah'a hamdolsun, şimdi makamım padişaha yakın oldu. Şükür ki uğurlu kapın bana sığınacak yer oldu.]

IV. [Müjde! Nice zamandır onun kederiyle ah ve feryat ederken can kuşuna dünya padişahının sözü erişti. Ben de olursam, lütuf kapısının kapıcısı olmak isterim. Allah'a hamdolsun, şimdi makamım padişaha yakın oldu. Şükür ki uğurlu kapın bana sığınacak yer oldu.]

V. [Allah, dünya durdukça senin ömür ve talihini artırsın. Dünya senin adaletinin mutluluğuyla günden güne daha da yücelsin. Dünya âlem ve bu Nakşî seninle övünür. Allah'a hamdolsun, şimdi makamım padişaha yakın oldu. Şükür ki uğurlu kapın bana sığınacak yer oldu.]

[Muḫammes-i Nakşī Efendi]

592.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Ney-ṣıfat güş eyler ʿālem dem-be-dem zārum benüm
2. Kimse fehm ėtmez velī neydügin esrārum benüm
3. ʿĀşıḳam ʿışḳ ehli idrāk eyler eşʿārum benüm
4. Bu-durur hemvāre dilde vird-i ezkārum benüm
5. Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ėde şevketlü ḫünkārum benüm

II.

1. Sensin ol ser-levḥa-i şāhenşeh-i şāhāniyān
2. ʿAḳl-ı Eflāṭūn [u] İskender-ḥaşem ṣāḥib-ḳırān
3. Ḫātemü'l-vaḳt [ü] kerem-pīşe ʿadāletde hemān
4. [Bu-durur hemvāre dilde vird-i ezkārum benüm]
5. [Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ėde şevketlü ḫünkārum benüm]

---

592 Y 207[a]. (P'de şiirin II, III, IV ve V. bentlerinde, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken "Bu-durur hemvāre dilde verd-i ezkārum benüm / Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ėde şevketlü ḫünkārum benüm " mısraları yazılmamış; her bendin sonunda, bu iki mısra yerine, iki kere "eyżan" yazılmıştır.)

I. [Âlem benim ney gibi inleyişimi daima duyar; ama kimse benim sırlarımın ne olduğunu anlamaz. Ben âşığım, benim şiirlerimi âşıklar anlar. Benim gönülde daima zikrettiğim dua budur: Allah benim heybetli sultanımı hatadan korusun.]

II. [O padişahlar padişahı olanların başı, Eflâtûn akıllı, İskender gibi büyük, her zaman başarılı, adaletde şimdi cömertliği huy edinmiş zamanın Hâtem'i sensin. Benim gönülde daima zikrettiğim dua budur: Allah benim heybetli sultanımı hatadan korusun.]

III.

1. Sensin ol revnaḳver-i devr [ü] zamān kān-ı güher
2. Ḫāk-i pāy-ı devletüñ tūtyālanur çok kimseler
3. Baḫş [u] luṭfuñla ṣafā kesb eyler erbāb-ı hüner
4. [Bu-durur hemvāre dilde vird-i eẕkārum benüm]
5. [Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ède şevketlü ḫünkārum benüm]

IV.

1. Vaṣf-ı evṣāf-ı hümāyūnuñ içün gūyā ola
2. Her biri şiʿr-i teri tezyīn ėder başḳa ėdā
3. Ḥüsnüñi bir kez gören ḫūbān dėrler dāʾimā
4. [Bu-durur hemvāre dilde vird-i eẕkārum benüm]
5. [Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ède şevketlü ḫünkārum benüm]

V.

1. **Nakşī** ʿālem reşk ėderse naḳşına şāyestedür
2. Himmet-i ḥüsn-i cenāb-ı dāvere peyvestedür
3. Medḥ-i şāhenşāh-ı ʿālemde bu bir gül-destedür
4. [Bu-durur hemvāre dilde vird-i eẕkārum benüm]
5. [Ḥaḳ ḫaṭādan ḥıfẓ ède şevketlü ḫünkārum benüm]

III. [Zaman ve devre parlaklık veren mücevher madeni sensin. Birçok kimse, senin devletinin ayağı toprağını sürme yapar. Hüner sahipleri senin bahşiş ve lütfunla sefa kazanır. Benim gönülde daima zikrettiğim dua budur: Allah benim heybetli sultanımı hatadan korusun.]

IV. [Onlar senin mübarek vasıflarının övgüsü için konuşur, her biri taze şiiri başka bir tazda süsler. Senin güzelliğini bir kez gören güzeller daima "Benim gönülde daima zikrettiğim dua budur: Allah benim heybetli sultanımı hatadan korusun." derler.]

V. [Ey Nakşî! Âlem senin nakışlarını kıskanırsa yaraşır; onlar insaflı hükümdar hazretlerinin güzel yardımına erişmiştir. Bu, âlemin padişahlar padişahının övgüsünde bir gül demetidir. Benim gönülde daima zikrettiğim dua budur: Allah benim heybetli sultanımı hatadan korusun.]

[Şarḳī]

593.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Bu ḥüsn-i dil-güdāz ile
2. Sen ey şūḫ-ı perī-peyker
3. Ṣalın ḳarşumda nāz ile
4. Sen ey [şūḫ-ı perī-]peyker

II.

1. Helāk eyler beni ġayret
2. Nedür bu renc [ü] pür-minnet
3. Ėdüp aġyār ile ülfet
4. [Sen ey şūḫ-ı perī-peyker]

III.

1. Cefā mı maḳṣaduñ āyā
2. Ki ėtdüñ ṣabrumı yaġmā
3. Baña luṭf ėtmedüñ ḥālā
4. [Sen ey şūḫ-ı perī-peyker]

---

593 Y 207[a]-207[b]. (P'de şiirin II, III, IV ve V. bentlerinde, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken "Sen ey şūḫ-ı perī-peyker" mısrası yazılmamış; her bendin sonunda, bu mısra yerine "eyżan" yazılmıştır.)

I. [Ey peri yüzlü şuh, sen! Yürek yakan bu güzellikle karşımda nazla salın. Ey peri yüzlü şuh, sen!]

II. [Ey peri yüzlü şuh, sen! Kıskançlık beni mahveder; rakiplerle kaynaşıp (çektirdiğin) bu eziyet ve çokça zahmet nedir?]

III. [Ey peri yüzlü şuh, sen! Acaba maksadın eziyet mi? Çünkü sabrımı yağmaladın, bana hâlâ lütfetmedin.]

IV.

1. Nigāhuñ pür-ʿitāb eyle
2. Göñül mülküñ ḫarāb eyle
3. Dile şāfī cevāb eyle
4. [Sen ey şūḫ-ı perī-peyker]

V.

1. Benüm kārum fiġān ėtdüñ
2. ʿAdūyı şādmān ėtdüñ
3. Ḳadüm **Nakşī** kemān ėtdüñ
4. [Sen ey şūḫ-ı perī-peyker]

[Şarḳī]

594.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Cefālar ėtdüñ ey āfet
2. Emān ẓālim emān senden
3. Müyesser olmadı vuṣlat
4. Emān ẓālim emān senden

IV. [Ey peri yüzlü şuh, sen! Bakışını azarlama doldur, gönül ülkesini harap et; (yeter ki) gönle yeterli cevabı ver.]

V. [Ey peri yüzlü şuh, sen! Benim işimi feryada çevirdin, düşmanı sevindirdin. Ey Nakşî! Sen de boyumu yaya çevirdin.]

594 Y 207[b]. (P'de şiirin III, IV ve V. bentlerinde, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken "Emān ẓālim emān senden" mısrası yazılmamış; her bendin sonunda, bu mısra yerine "eyżan" yazılmıştır.)

I. [Ey afet! Eziyetler ettin. Aman zalim, senden aman! Kavuşmak nasip olmadı. Aman zalim, senden aman!]

II.

1. Bu rütbe nāz u istiġnā
2. Meded ey şūḫ-ı müsteşnā
3. Vücūdum eyledüñ ifnā
4. Emān ẓālim emān senden

III.

1. Baña nisbet ṣafālarla
2. Ḳonışduñ nā-sezālarla
3. Helāk oldum cefālarla
4. [Emān ẓālim emān senden]

IV.

1. Düşirdüñ bendeñi gözden
2. Dönüp vaʿd ėtdügüñ sözden
3. Utanur ṣoñra yüz yüzden
4. [Emān ẓālim emān senden]

V.

1. Nihānī **Naḳşī**-i zārı
2. Söyindür vaṣl-ıla bārī
3. Yamandur ʿışḳ-ıla kārı
4. [Emān ẓālim emān senden]

II. [Ey benzersiz şuh, yardım et! Bu derece naz ve tokgözlülük (nedir)? Vücudumu yok ettin. Aman zalim, senden aman!]

III. [Bana nisbet yapıp sefalar içinde, uygunsuz kimselerle konuştun; eziyetlerden mahvoldum. Aman zalim, senden aman!]

IV. [Vadettiğin sözden dönüp bu köleni gözden düşürüdün. Sonra yüz yüzden utanır! Aman zalim, senden aman!]

V. [İnleyen Nakşî'yi bari kavuşmayla gizlice söndür; aşkla onun işi kötüdür. Aman zalim, senden aman!]

[Şarḳī]

595.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - -

I.

1. Ṣafā bezminde hemmāre
2. Yanuñda biz ferāmūşuz
3. Vėrüp yüz her dem aġyāra
4. [Yanuñda biz ferāmūşuz]

II.

1. Vücūdum eyledüm ber-bād
2. Firāḳuñla ėdüp feryād
3. Raḳīb-i bed-liḳā dil-şād
4. [Yanuñda biz ferāmūşuz]

III.

1. Viṣālüñden beni mehcūr
2. Sebeb ne eyledüñ maġdūr
3. ʿAdūlar dem-be-dem mesrūr
4. [Yanuñda biz ferāmūşuz]

---

595 Y 207[b]-208[a]. (P'de şiirdeki bentlerin tamamında, her bendin sonunda tekrar edilmesi gereken "Yanuñda biz ferāmūşuz" mısrası yazılmamış; her bendin sonunda, bu mısra yerine "eyżan" yazılmıştır.)

I. [Biz sefa meclisinde daima yanında unutulmuşuz. Sen her an rakiplere yüz verirken biz yanında unutulmuşuz.]

II. [Senin ayrılığınla feryad edip vücudumu berbat ettim. Kötü yüzlü rakibin gönlü sevinçlidir; biz yanında unutulmuşuz.]

III. [Beni kendine kavuşmaktan uzaklaştırıp ne sebeple mağdur ettin? Düşmanlar daima sevinir; biz yanında unutulmuşuz.]

IV.

1. Ne lāyıḳ bendeñe ey yār
2. Ėdüp ʿarż-ı sitem her-bār
3. Hemīşe zümre-i aġyār
4. [Yanuñda biz ferāmūşuz]

V.

1. Revā mı **Nakşī**yi mecrūḥ
2. Ėderseñ cevr ile ey şūḫ
3. Nifāḳ erbābı hep memdūḥ
4. [Yanuñda biz ferāmūşuz]

[Şarḳī]

596.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I.

1. Ḥabbeẕā raḫş-ı hümāyūn [u] bülend Elmāslı Ḳır
2. Oldı esbān içre raʿnā müstemend Elmāslı Ḳır
3. Ṣunʿ-ı ḳudretle Ḫudā ögmiş yaratmış şöyle kim
4. Her ḫuṣūṣda bi-naẓīr ü bī-menend Elmāslı Ḳır

IV. [Ey sevgili! Rakiplerin, bu kölene daima sitem etmesi layık mıdır! Biz yanında unutulmuşuz.]

V. [Ey şuh! Nakşî'yi eziyetle yaralarsan reva mıdır! Ara bozucular hep övülmüştür, biz yanında unutulmuşuz.]

596 Y 208[a].

I. [Elmaslı Kır uğurlu, yüce, ne güzel bir attır! Elmaslı Kır, atlar içinde güzel bir zavallı oldu. Allah onu kudretiyle öyle övmüş de yaratmış ki Elmaslı Kır her konuda eşsiz ve benzersizdir.]

II.

1. Gerçi kim devletli āli elli aldı ol velī
2. Biñ Mışır genci deger ḳıymetde anuñ bir teli
3. Ḥāṣılı kim görse dėr meftūn olup ḥaḳḳā belī
4. Biñ dili bir ḳılına eyler çü bend Elmāslı Ḳır

III.

1. Ṣadr-ı aʿẓam aḫreci dėrseñ bir ʿaşḳar miṣlidür
2. Yāḫod ol bir nāmdār esb-i küḥeylān neslidür
3. Yine rifʿatde ʿaceb Düldül-meniş ḫoş seslidür
4. Kim sehīl urduḳça ḫalḳ eyler pesend Elmāslı Ḳır

IV.

1. Aġa ṭorısı daḫı bir esb-i Edhem zātıdur
2. Cümlesi ḫod pādişāh-ı ʿālem-ārā atıdur
3. Süt-be-süt ṣoy oldıġıyçün böyle iltifātīdür
4. Ṭarz-ı reftārı ḫoş-āyende levend Elmāslı Ḳır

V.

1. **Nakşī** evṣāfuñ anuñ böyle n'ola eyler ise
2. Vāḳıʿā şāyestedür her kim sözüm diñler ise
3. N'ola baş ṭavlada ḫünkār anı ḫūb besler ise
4. Çün kümeytān ser-firāzı ḫoş semend Elmāslı Ḳır

II. [Gerçi onun devletli ailesi elliye aldı ama onun bir teli, kıymette bin Mısır hazinesine değer. Kısacası onu kim görse hayran olup "Gerçekten, evet!" der; çünkü Elmaslı Kır bir kılına bin gönlü bağlar.]

III. ["Sadrazamın alacalı (atı)" dersen de o doru bir ata benzer ya da o namlı, soylu bir Arap atı neslindendir. Yine yücelikte şaşırtıcı, Düldül huylu ve hoş seslidir; öyle ki göğsünden hırladıkça halk onu takdir eder.]

IV. [Ağa dorusu da karayağız bir atın ta kendisidir. Hepsi de âlemi süsleyen padişahın atıdır. Sütbesüt bir soydan geldiği için böyle iltifat görür. İri yapılı ve kuvvetli olan Elmaslı Kır'ın yürüyüş tarzı hoşa gider.]

V. [Nakşî onu böyle vasfederse ne var! Gerçi sözümü her kim dinlerse yaraşır. Hükümdar onu baş at ahırında güzelce beslerse ne var! Çünkü Elmaslı Kır, koyu doru atlardan üstündür ve hoş bir kula attır.]

597.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec . - - - / . - - - / . - -

1. Ṣabā benden selām ėt kūy-ı yāra
Sebeb ne cevr ėder bu dil-figāra

Vekīl ėtdüm seni mānend-i elçi
Alup nāme-i ʿışḳum var o yāra

3. Yedine eyleyüp teslīm muḥaṣṣal
O ḫūbānuñ ḫıdīvi gül-ʿiẕāra

Dė kim luṭf eyle çeşm-i şefḳatüñle
Bu evrāḳa şehā ḫoş ḳıl neẕāre

5. Netīce oḳıyup āmāl-ı ʿışḳum
Merām üzre ėdemezse idāre

Saña ol ḥīn olursa iltifāt-rīz
Nigāh-endāz olup ol şeh-süvāre

7. Zemīn būs eyle ḳıl taḳbīl-i dāmen
Ḳıyām üzre hemān-dem bī-şümāre

---

597 Y 208[a]-209[a].

1 [Ey sabah meltemi! Sevgilinin mahallesine benden selam götür. Bu yaralı gönle eziyet etmesinin sebebi ne?]

2 [Seni elçi gibi vekil ettim; aşk mektumu alıp o sevgiliye git.]

3 gül-ʿiẕāra: gül-ʿizāra P. (İmla gereği değiştirildi.) [Kısacası güzellerin hükümdarı olan o gül yanaklıya, onun eline teslim et.]

4 [“Ey padişah! Şefkat gözüyle lütfet, bu evraka hoşça bak.” de.]

5 ,6, 7 [Sonuçta o usta binici, aşkımın isteklerine meramıma göre yetişemezse, sana bakış atıp o an iltifat saçarsa (sen de) ayağa kalkıp o anda sayısız kere yeri öp, onun eteğini öp.]

Biraz yalvar yaḳar ol pend-āmīz
Bu resme bādī ol ḥālüm niṣāre

9. Nihānī iştiyāḳ-efzā-yı meylüm
Biraz ol ser-keşe ḳıl āşikāre

Ser-ā-pā cismüm ėtdi pür-ḳanādil
Şeb-i ʿīd içre döndirdi menāra

11. Ḥaẕer ḳılsun daḫı tāze cüvāndur
Erir başlarsam aña inkisāra

Şeref-yāb-ı viṣāl ėtmez mi ġayrı
Taḥammül ḳalmadı çün intiẓāra

13. Sürer teʾsīr-i ʿışḳum ḥaşre dek ḥayf
Ṭabībüm derdüme ḳılmazsa çāre

Yeter luṭf ėtdi ėdüp baña nisbet
Raḳīb-i nā-sezā-yı bed-şiʿāra

15. Ėdersem sūziş-i ʿışḳıyla yek āh
Ėder cismin ser-ā-ser pür-şerāre

Daḫı raḥm eylemez mi ol sitem-ḫū
Kemīne Naḳşī-i zār u nizāra

---

8 [Biraz yalvar yakar, nasihat et; hâlimi (ortaya) saçmaya bu tarzda vesile ol.]
9 [Ona ilgimin büyük bir arzuyla arttığını o dikbaşlıya gizlice biraz açıkla.]
10 [O, bedenimi baştan ayağa kandillerle doldurdu; bayram gecesindeki minareye döndürdü.]
11 [O daha taze bir gençtir, çekinsin; ona bedduaya başlarsam erir.]
12 [Artık (beni) kavuşma şerefine eriştirmez mi? Çünkü beklemeye tahammül kalmadı.]
13 [Eyvah! Tabibim derdime çare bulmazsa aşkımın etkisi mahşere kadar sürer.]
14 [Bana nispet yapıp kötü âdetli, uygunsuz rakibe lütfettiği yeter!]
15 [Onun aşkıyla yanarak bir ah edersem (bu ah), bedenini baştan başa kıvılcım doldurur.]
16 [Sitemi huy edinmiş o (güzel); hakir, inleyen, zayıf Nakşî'ye hâlâ merhamet etmez mi?]

17. Bu rāz ʿarż olıcaḳ der-ḥīn o mehveş
Dėmiş bād-ı ṣabā-yı şevḳ-niṣāra

ʿAceb ġāyet güncemiş ḥayf ṣad ḥayf
Celīs [ü] ʿāşıḳum ben ʿişvekāra

19. Ki yaʿnī al dėmiş nāme-i şūḫum
Götür benden vėr ol ġayret-medāra

Gelince dest-i ḥasret-zāya evrāḳ
Ėdüp taḳbīl ḳıldum pāre pāre

21. Naẓar ėtdüm ser-ā-pā cümle ḥarfi
Dil-i āteş-menişveş pür-şerāre

Ḳılıç atlamış inʿām öpmiş ėtmiş
Ḳasem bu vech ile evvel-bahāra

23. Varup vaṣlumla olmazsam ṭabībvār
Anuñ derdine dermān-ḫīz çāre

Ėdersem ḫulf-ı vaʿd ġayrı hemīşe
Olam teşhīr-i ʿālem yüzi kara

25. Raḳīb pendin ne ḳābil eylemek gūş
Nesīmīveş ger olsam bend dāra

---

17 [O sır bildirilince o ay gibi (güzel), şevk saçan sabah meltemine (şöyle) demiş:]
18 [Yazık yüz kere yazık! Sohbet arkadaşım ve âşığım, ben nazlıya şaşılacak şekilde çok gücenmiş.]
19 [Yani bu şuh mektubumu al, benden o gayretliye götür, ver.]
20 [Hasret doğuran elime bu evrak gelince onu öpüp parça parça ettim.]
21 [Baktım ki onun bütün harfleri baştan ayağa, ateş huylu gönül gibi kıvılcımlarla dolu.]
22 [Kılıç atlamış (ant içmiş), nimeti öpmüş bu ilkbahar için bu tarzda yemin etmiş:]
23, 24 [Gelip ona kavuşmamla onun derdine tabip gibi derman ve çare olmazsam, artık vaadimi yerine getirmezsem âleme daima yüzü kara olarak teşhir edileyim.]
25 [Nesîmî gibi, dar ağacına da bağlansam rakibin nasihatine kulak vermek ne mümkün!]

Tamām teşḫīş ḳılup nāme-i ʿışḳı
Pesend ėtdüm ṣabā-yı ḫūb-vaḳāra

27. Zebān-ı mādiḥānda olsa rāciḥ
Miṣālāsā bu naẓm aḥbāb-ı zāra

Ola edʿiyye **Naḳşī**den dem-ā-dem
Bu ebyāt ehl-i ʿışḳ-ı şermsāra

29. Ṣabā-nāme laḳab vėrdüm netīce
Bu naẓm-ı dil-firīb [ü] ābdāra

Ve Lehu

598.

Marʿaş ʿaşīreti ḳurbında vāḳiʿ Ḥasan Bādir Beg Nāḥiyesinde Ḳalender Oġlı Deli ʿAlī-nām şaḳī Mehdī-i zamānam dėyü daʿvā ėdüp baʿde'l-aḫẕ ve'l-ḳatl ser-i maḳṭūʿı bāb-ı hümāyūna geldükde der-ʿaḳab inşād olınan tārīḫ-i tefeʾʾül

Ḥaḳḳā ġazā-yı vālā [1165]

Dīger

1. Zehr-āb-ı cām-ı mergi
2. İçürdi çār nā-çār
3. Şemşīr-i ābdāruñ
4. Mehdī-i Rāfiżīye [1165]

---

26 [Bu aşk mektubunun ne olduğunu tamamen anlayıp güzelce temkinli davranan sabah meltemini takdir ettim.]

27 [Bu şiirin övgücülerin dilinde, inleyen kimselere örnek olması tercih edilir.]

28 [Bu beyitler Nakşî'den, utangaç âşıklara daima dua olsun.]

29 [Sonuçta gönlü aldatan, bu taze şiire "sabâ-nâme" adını taktım.]

598 Y 209[a]. (Mısraların tamamının vezni şudur: *Muẕārıʿ: Mefʿūlü Fāʿılātün.*) Açıklamanın çevirisi: Maraş aşireti yakınında olan Hasan Bâdir Bey bucağında Kalenderoğlu Deli Alî adlı eşkıya, "Zamanın mehdisiyim." diye iddiada bulunup, yakalanıp katledildikten sonra, katledilenin başı o mübarek kapıya (Topkapı Sarayı'nın birinci kapısına) geldiğinde bunun hemen arkasından söylenen, uğurlu sayılan tarih. İlk mısranın çevirisi: Gerçekten din uğruna yüce bir savaş. "Diğer" başlıklı şiirin nesre çevirisi: Parlak kılıcın, Râfizî mehdisine ölüm kadehinin zehirli suyunu ister istemez içirdi.

Ve Lehu

599.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - /. - - - /. - - - /. - - -

I.

1. Gönül bir serv-ḳad sīmīn-beden şūḫ-ı cihān ister
2. Ki meh-rūyāna mihr-i ḥüsn-ile pertev-resān ister
3. Hümā-yı evc-i istiġnāda pür-cünbān-ı ʿışḳ olup
4. Ser-i zülf-i bütān [ü] yārda nev-āşiyān ister

II.

1. Ḳul oldı bir sitem-ḫū āfete çün **Nakşī**-i şeydā
2. N'ola dehr içre nāmum neşr olursa Kūh-kenāsā
3. Benem sūziş-fezā-yı ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳ zīrā
4. Fiġānum ol büt-i ser-keş perīveş her zamān ister

---

599 Y 209[b].

I. [Gönül selvi boylu, gümüş bedenli, dünya (güzeli) bir şuh ister. Öyle ki ay yüzlülere güzellik güneşiyle ışık vereni ister. Tokgözlülüğün doruğundaki hüma iken aşkla çok sallanmak ister. Sevgilinin ve put gibi güzellerin saçının ucunda yeni bir yuva ister.]

II. [Mademki çılgın Nakşî, sitemi huy edinmiş bir afete kul oldu, namım Kûhken (Ferhâd) gibi dünyaya yayılsa ne var! O dikbaşlı, puta benzeyen, peri gibi güzel feryadımı her zaman ister; çünkü aşk bağı bülbülünün yanışını artıran benim.]

FİʾL-RUBĀʿİYYĀT

Ve Lehu

600.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Pādişāhum Ḥaḳḳ ebed nuṣretle memnūn eylesün
   Devlet ü ʿadlin dil ü näsı hümāyūn eylesün

2. Ḥaşre dek taḫt-ı hümāyūn üzre Ḥaḳ dāʾim ėdüp
   Baḫtın açıḳ ḳadrin ʿālīʿömrin efzūn eylesün

Ve Lehu

601.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Selāmuñ geldi ġamgīn-i dilüm şād oldı sulṭānum
   Ṣafā-yı ḫāṭırum şevḳ ile ābād oldı sulṭānum

2. Ḫudā her kez ṣafāñı eylesün müzdād ʿömr ile
   Ḳudūm-ı devletüñe bu duʿā yād oldı sulṭānum

---

600 Y 210[b]. (Bu bölümdeki şiirlere “Fi’l-Rubāʿiyyāt” başlığı verilmiş olsa da bu şiirler, rubai değil dübeyt ve kıt‘a nazım şekilleriyle yazılmıştır.)

1 [Ey padişahım! Allah, yardımıyla (seni) ebediyen memnun etsin; devlet ve adaletin gönlüme ve insanlara uğur getirsin.]

2 [Allah (seni) mahşere kadar bu uğurlu taht üzerinde daimi kılsın; senin bahtını açık, değerini yüce, ömrünü uzun etsin.]

601 Y 210[b].

1 [Sultanım! Selamın geldi, kederli gönlüm sevindi. Sultanım! Gönlümün eğlencesi, bu şevkle şenlendi.]

2 [Allah her defasında senin sefan ile ömrünü uzatsın. Sultanım! Ayak bastığın devlet için bu dua anıldı.]

Ve Lehu

602.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Şeb-nem-i ʿışḳ o güle çarḫ özümden düşdi
   Ṣanma vādī-i vefā şevḳ sözümden düşdi

2. Ḫulf-ı vaʿd ėtdügi'çün ol büt-i seḥḥār-çeşm
   Nakşiyā heykel-i eşk ġayrı gözümden düşdi

Ve Lehu

603.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Vaṣl-ı yāra ėrmek içün baʿż-ı ebleh bī-ʿuḳūl
   Biñ yemīn ėdüp ṭaʿabsuz olur āḫir nā-vuṣūl

2. Az vėrüp çoḳ yalvaran rind ʿāḳil [u] dānā-yı dil
   Bī-tekellüf āstān-ı dil-bere eyler duḫūl

---

602 Y 210[b].
1 [Ey felek! Aşkın çiyi o güle benden düştü; vefa vadisi ve şevk dilimden düştü sanma.]
2 [Ey Nakşî! O sihirbaz gözlü put, vaadini yerine getirmediği için, gözyaşı denen muska artık gözümden düştü.]

603 Y 210[b].
1 [Bazı ahmaklar, akılsızlar sevgiliye kavuşmak için bin yemin edip sonunda zahmetsizce kavuşamazlar.]
2 [Az verip çok yalvaran, akıllı ve gönlü bilge rint; gönlü cezbeden o güzelin eşiğinden teklifsizce girer.]

Ve Lehu

604.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Bugün ḫande-nümāyam kim benüm'çün yār enīnlikde
   Raḳīb ammā ümīd-i vaṣl-ıla dāʾim ḫazīnlikte

2. Benüm kān-ı ʿināyetmendüm ėde Ḥaḳ seni dāʾim
   Ṣafā-yı şevḳ-ıla devletle nuṣretle emīnlikte

Ve Lehu

605.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. O şūḫ-ı fitne-nümā serv-ḳāmet olsa gerek
   Rüsūm-ı ʿişvede ṭavrı ḳıyāmet olsa gerek

2. Daḫı ṭıfılken o māhı dėr idi ehl-i suḫan
   Buyursa **Nakşī** görürsin ne āfet olsa gerek

---

604 Y 210[b].

1 [Bugün gülücükler saçarım çünkü sevgili benim için inlemektedir. Ama rakip de kavuşma ümidiyle daima hüzünlenmektedir.]

2 [Benim yardım madenim! Allah seni şevkin huzuruyla, talihle ve yardımıyla daima emniyette bulundursun.]

605 Y 210[b]-211[a].

1 [O kışkırtıcı şuh, selvi boylu olsa gerek. Onun cilve usullerindeki tavrı afet olsa gerek.]

2 [Söz erbabı, o ay gibi güzelden o daha küçükken söz ederdi. Ey Nakşî! O bir buyursa onun ne afet olduğunu görürsün.]

Ve Lehu

606.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Görüñ o şūḫı ki ḥüsniyle dil-keş olsa gerek
   Furūġ-ı ceẕbe-i fer-rīz ü mehveş olsa gerek

2. Rüsūm-ı nāz [u] niyāzı hele tamām ėtsün
   Ne rütbe cilve-figen şūḫ-ı ser-keş olsa gerek

Ve Lehu

607.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Görüñ o āyine-ruḫ özge dil-keş olsa gerek
   Secencel-ı ruḫı fer-rīz ü mehveş olsa gerek

2. Libās-ı ḥüsn-i ser-ā-ser kemāl bulsun da
   Ne şūḫ-ı fitne-meniş bir perīveş olsa gerek

---

606 Y 211[a].
1 ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [O şuhu görün! Güzelliğiyle gönlü çekse gerek. Parıltı saçarak kendinden geçiren bir ışık ve ay gibi bir güzel olsa gerek.]
2 [Hele o, nazlanma ve yalvarma usullerini bir tamamlasın, ne kadar da cilveli, dikbaşlı bir şuh olacaktır.]
607 Y 211[a].
1 [Görün ki o ayna yanaklı; gönlü çeken, bambaşka bir güzel olsa gerek. Onun yanağının aynası parıltı saçsa ve ay gibi olsa gerek.]
2 [O, baştan başa güzellik elbisesiyle olgunlaşsın da (kim bilir) peri gibi, kışkırmayı huy edinmiş nasıl bir şuh olacaktır!]

Ve Lehu

608.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ol naḫl-i gül-endām bize meyl ėtmedi āḫir
   Rūzgār-ı muḫālifle hep aġyāra egildi

2. Ben vaṣlına şāyān olup ol [şūḫ-ı] sitemver
   Yad ellere düşdi bize nisbetle sevildi

Ve Lehu

609.

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

Mücteṣ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Bu yaram ol ḳaşı yanuñ ḫadengi yarasıdur
   Yaḳan derūnumı āh ʿışḳ-ı pür-şerāresidür

2. Fütāde olması **Nakşī**nüñ ibtidā yāra
   Nigāh-ı ḥayret ile çeşmine neẓāresidür

---

608 Y 211[a].
1 [Sonunda o gül endamlı fidan bize eğilmedi. Aksi bir rüzgârla hep başkalarına eğildi.]
2 [Ben ona kavuşmaya layıkken o sitemkâr şuh yad ellere düştü, biz nispet diye sevildi.]
609 Y 211[a].
1 [Bu yaram, o yay kaşlının okunun yarasıdır. Ah! Gönlümü yakan, onun kıvılcımlarla dolu aşkıdır.]
2 [Önceleri, Nakşî'nin sevgiliye tutkun olması hayret gözüyle onun gözlerine bakmasındandır.]

Ve Lehu

610.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Baḳılmaz ehl-i ḥālin kesbine leyl ü nehārında
   Gezer elbetde herkes neyse maḳṣad kendi kārında

2. Ümīd-i vaṣl-ıla ol şūḫa gizli ʿarż-ı ḥāl ėtdüm
   ʿAṭā-yı vaḳt olur ṣabr ėt buyurmış der-kenārında

Ve Lehu

611.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sāġarı meykededе şevḳ-ıla aḥbāb çeker
   Mey-güsārān-ı emel fürḳat-i zehr-āb çeker

2. Çille-i cevrüñ ʿaceb ol ḳaşı yanuñ **Nakşī**
   Ṭuncı deprenmez anı heykel-i ḳullāb çeker

---

610 Y 211[a].
1 [Hâl erbabının gece gündüz ne kazandığına bakılmaz. Elbette herkes maksadı neyse kendi işinde gezer.]
2 [O şuha, kavuşma ümidiyle gizlice hâlimi bildirdim; onun "derkenar"ında "Bahşiş vakti gelir, sabret." buyurmuş.]
611 Y 211[a]-211[b].
1 [Dostlar meyhanede kadehi şevkle çeker. Emel şarabını içenler, acı su denen ayrılığı çeker.]
2 [Ey Nakşî, şaşırtıcı! O kaşı yayın eziyet "çile"sini tuncu kımıldamaz, onu kancanın bedeni çeker.]

Ve Lehu

612.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Şāh-ı ḥüsnüm ḥasb-i hāl-güne bu naẓm-ı ḫoş-edā
   Ḫāk-i pāy-ı devletine oldı inhāya sezā

2. Ḥaḳ vücūduñ dūr ėde ekdārdan luṭf eyleyüp
   Sen ṣafā ėtdükçe maḳhūr ola aʿdāñ dāʾimā

Ve Lehu

613.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ėdemez kimse beni ṭaʿn ile tekdīr-i ḫulūṣ
   Gūşa almam o sözi kim ḳıla taġyīr-i ḫulūṣ

2. Kilk-i ḳudretle çekilmiş ezelī ḥaḳḳā kim
   Levḥ-i pīşānuma ḫaṭ-gerde-i taḳdīr-i ḫulūṣ

---

612 Y 211[b].

1 [Güzellik padişahım! Bu hoş tarzdaki şiir, bir dertleşme gibi, devletinin ayağı toprağına ulaştırmaya layık oldu.]

2 [Allah lütfedip senin vücudunu kederlerden uzak tutsun. Sen sefa sürdükçe düşmanların daima kahrolsun.]

613 Y 211[b].

1 [Kimse beni ayıplayıp kalp temizliği (bakımından) azarlayamaz. Kalp temizliğini bozan o söze kulak asmam.]

2 [Doğrusu kudret kalemi, ezelde alnımın levhasına kalp temizliğini takdir edip yazmış.]

Ve Lehu

614.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Dest-i emele girmedi dāmānı o şūḫuñ
   Bir vuṣlata ḥayf olmadı imkānı o şūḫuñ

2. Bir ben degül ālüfte dil-āşūbı çün ʿālem
   Olmış ʿaceb üftāde-i ḥayrānı o şūḫuñ

Ve Lehu

615.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Güzeller içre yoḳ miṣli o māhuñ nāzenīnlikde
   Miṣāl-i ḫātem-i şuʿle-feşān zīb-i nigīnlikde

2. Semend-i nāza ʿişveyle süvār olsun da seyr eyle
   Ėder pā-māl ʿuşşāḳı reh-i ḥayret-figenlikde

---

614 Y 211[b].
1 [O şuhun eteği emelin eline girmedi. Yazık! O şuhun kavuşmaya bir imkânı olmadı.]
2 [Onun düşkünü, gönlünü karıştırdığı bir ben değilim; çünkü âlem, şaşılacak şekilde o şuhun hayran âşığı olmuş.]

615 Y 211[b].
1 [O ay gibi güzelin nazlılıkta güzeller içinde bir benzeri yok. Yüzüğü süslemede parıltılar saçan mühür gibidir.]
2 ʿişveyle: ʿişve ile P. (Vezin gereği değiştirildi.) [Naz atına cilveyle binsin de seyret! Hayrete düşürme yolunda âşıkları ayaklar altına alır.]

Ve Lehu

616.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. Ṣanma o şūḫ ʿāşıḳa şevḳ-ı ferāḥ vėrür
   Mirrīḫ-i nāzı ṭurma eline silāḥ vėrür

2. Yek-şeb gelüp baña bir būse vėrmez āh
   Aġyār-ı nā-revāya çü tāb-ı ṣabāḥ vėrür

Ve Lehu

617.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Kimseye bāḳī degüldür ḥāṣılı Nakşī cihān
   Biñ yıl ʿömr-i Nūḥ ile ger olsa da iḳbāl-künān

2. Her ziyān bir fend ile tertīb olınmışdı ezel
   Şimdi bir ʿaks üzre devrān oldı her fend bir ziyān

---

616 Y 211[b].
1 [O şuh, âşığa ferahlığın şevkini verir sanma; nazının Mars'ı eline durmadan silah verir.]
2 [Ah! Bana bir gece gelip de bir öpücük vermez. Uygunsuz rakiplere ise sabah aydınlığı verir.]
617 Y 211[b]-212[a].
1 [Ey Nakşî! Kısacası Nûh ömrüyle bin yıl mutlu olsa da dünya kimseye kalmaz.]
2 [Ezelde her zarar, bir hile ile tertip edilmişti. Şimdi dünya tersine döndü, her hile bir ziyandır.]

Ve Lehu

618.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā-yı mülūkāne ṣafā-efzā
   Ḥayāt-ı cāvidān baḫş eyler erbāb-ı dile ḥaḳḳā

2. Eger yār ile saṭḥīce olursa ʿāşıḳa **Naḳşī**
   Olur bu ḳaṣr-ı zībānuñ ṣafāsı cümleden aʿlā

Ve Lehu

619.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

Mefʿūlü Feʿūlün

- - . / . - -

1. Seyr ėt o hezār-ʿişve-nümā şūḫ edāyı
   Mevlāyı severseñ

   Geymiş geleyor nāz ile biñ dallı ṣavāyī
   ʿĪdiyye müzeyyen

---

618 Y 212[a].

[1] [Sefayı artıran, hükümdarların gönlünü süsleyen ne hoş bir saray! Gerçekten de gönül erbabına ebedî hayat bahşeder.]

[2] [Ey Nakşî! Eğer âşık için sevgiliyle derine inmeden (görüşülen yer) olursa bu süslü sarayın sefası hepsinden daha iyi olur.]

619 Y 212[a].

[1] [Mevla'yı seversen o bin cilve yapan, şuh tavırlıyı seyret! Süslenmiş bir bayramlık olarak bin dallı sevâyî giymiş, nazla geliyor.]

2. Ṣanma görinen iki bölük ṭurredür ey dil
Meh-tāb-ı ruḫında

Derc ėtdi o meh zīb-i dü-şehper[de] hümāyı
Her vech ile aḥsen

Ve Lehu

620.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ol perī-zāduñ müsellem ṭavr [u] nāz-fermāsı ḫūb
Dil-firībāne ḫoş-āyende ḳad-i bālāsı ḫūb

2. Şöyle zeyn ėtmiş libās-ı ṭalʿatin ʿīdiyye kim
Kendi ḫūb eṭvārı ḫūb güftār-ı müsteṣnāsı ḫūb

Ve Lehu

621.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Edā-yı nāzını yāruñ ṣafā-yı ḫāṭır ėtdüm ben
Niyāz-endāz olup her dem enīs-i şākir ėtdüm ben

---

2 [Ey gönül! Onun yanağının mehtabında şu görünen, iki bölük kâküldür sanma; o ay gibi güzel, iki uzun kuş tüyüyle (başında) bir hüma topladı, her yönden çok güzel!]

620 Y 212[a].

1 [O periden doğma (güzelin) herkesçe beğenilen tavrı ve nazının geçmesi güzeldir. Gönlü aldatan, hoşa giden yüce boyu güzeldir.]

2 [Bayramlık onun yüzünün giysisini öyle süslemiş ki kendi güzel, tavırları güzel, benzersiz sözleri güzeldir.]

621 Y 212[a].

1 [Ben sevgilin nazlı tavırlarını gönlüme neşe kıldım. Ben her an yalvarıp (kendimi) şükreden bir dost kıldım.]

2. O çeşm-i sihr-sāzı yek-şebe hem-bezm içün maḫṣūṣ
Nigehdārı dü dīdem rāh-ı şevḳa nāẓır oldum ben

Ve Lehu

622.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Zihī ġarrā güzel bir pādişāh-ı bī-bedelsin sen
Ki taṣvīri daḫı raʿnā şeh-i dīn [ü] düvelsin sen

2. Cihāna ėtmedi sebḳat dėsem bu ḥüsn-i ḫulḳ ile
Sezādur dāverā her vech ile b'illāh güzelsin sen

---

2 nigehdārı: nigehdāzı P. (İmla gereği değiştirildi.) [İki gözüm, o sihirbaz gözle bir gece özel olarak aynı mecliste bulunmak için gözcüdür; ben şevk yoluna bakınır oldum.]

622 Y 212[a].

1 [Sen ne hoş, güzel, benzersiz bir padişahsın! Öyle ki sen resmi bile pek güzel olan din ve devlet padişahısın.]

2 [Ey insaflı hükümdar! "Dünyadan bu yaratılış güzelliğiyle (başkası) geçmedi." desem yeridir; billahi sen her yönden güzelsin!]

Ve Lehu

623.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

Mefʿūlü Feʿūlün

- - . / . - -

1. Āmāc-ı ser-i nāvek-i zer-pāşuñ olaydum
   Ey mehveş-i devrān

   Yā zīb-i miyānuñda ṣadaḳdaşuñ olaydum
   Yayuñ gibi her ān

2. Sen menzile durduḳça ne tozlar ḳopar ammā
   Sāyeñveş efendim

   Bir kez ben o meydānda ayaḳṭaşuñ olaydum
   Tā reşk ėde ḫūbān

---

623 Y 212[a]-212[b].

1 [Ey dünyanın ay gibi güzeli! Senin altın saçan okunun ucuna hedef olaydım. Ya da yayın gibi her an belini süsleyip ok kılıfın olaydım.]

2 [Efendim! Sen menzile (doğru) durdukça ne tozlar kopar; ama ben de o meydanda bir kez ayaktaşın olaydım, güzeller (beni) kıskansaydı.]

Ve Lehu

624.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. O şehnāzuñ müʾesşir şuʿbe-i nāzı ḥişār üzre
   Muḫayyer nāle ḳılsun ehl-i dil-beste nigār üzre

2. Dil-i ʿuşşāḳa **Nakşī** būsegāh-ı şavt-ı dil-cūsı
   Olur rāḥat-fezā bu nev-maḳām-ı müsteʿār üzre

Ve Lehu

625.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ey benüm şūḫ-edā şāh-levendümsin sen
   Gülbün-i bāġ-ı vefā serv-i bülendümsin sen

2. **Nakşī**ye naẓra-i ruḫsāruñ olur naḳd-i ḥayāt
   ʿÖmrümüñ mā-ḥaṣalı cānum efendümsin sen

---

624 Y 212[b].

[1] [O "şehnâz"ın naz şubesi "hisâr" üzerinde etkilidir. Gönlü bağlılar, nigâr makamı / resme benzeyen sevgili üzere muhayyer makamında / serbestçe inlesin.]

[2] [Ey Nakşî! Onun gönlü çeken sesinin "bûsegâh"ı, âşıklar için bu yeni "müste'âr" makamı üzere "râhat-fezâ" olur / rahatı artırır.]

625 Y 212[b].

[1] [Ey! Sen benüm şuh tavırlı, boylu boslu güzelimsin. Sen vefa bağının gül fidanısın, yüce selvimsin.]

[2] [Yüzüne bir bakış, Nakşî'ye hayat sermayesi olur. Sen ömrümün meyvesi, canım, efendimsin!]

Ve Lehu

626.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. O müşk-i zülf-i ḫam-ı yārdan ṣabā geleyor
   Dimāġ-ı cāna yine būy-ı āşnā geleyor

2. Ṣafā-yı vuṣlatın ümmīd ederken ey **Naḳşī**
   Ḫırām-ı nāz ile ol şūḫ-ı nev-edā geleyor

Ve Lehu

627.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Göñül bir nev-resīde bāġ-ı ḫüsnüñ pāsbānıdur
   Ki şekker-zāy-ı güftārı ḥayāt-ı cāvidānīdür

2. Ṣarīr-i nāzı ol ḫunyāger-i şūḫ-ı dil-āşūbuñ
   Maḳām-ı müsteʿār-ı dil-pesend-i ʿāşıḳānīdür

---

626 Y 212[b].

1 [Sabah meltemi, sevgilinin o kıvrımlı saçının miskinden geliyor. Canın genzine yine tanıdık bir koku geliyor.]

2 [Ey Nakşî! Ben ona kavuşma sefasını ümit ederken o yeni tarzdaki şuh, nazla salınarak geliyor.]

627 Y 212[b].

1 [Gönül yeni yetişmiş bir güzellik bağının bekçisidir. Öyle ki onun şeker veren sözü ebedî hayattır.]

2 [Gönlü karıştıran o şuh şarkıcının nazı hışırtısı âşıkların gönlünce beğenilen "müste'âr" makamıdır.]

Ve Lehu

628.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Rīz-i fesden zülf-i pür-çīnüñ dökince rūyuña
   Ṣad-hezārān ʿāşıḳuñ dil-bestedür bir mūyuña

2. Kimse fehm ėtmez ne ḥālet var ʿiẕāruñda senüñ
   Şemme ḳılsa reşk ėder bī-şübhe ʿanber būyuña

Ve Lehu

629.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Severem ol perī-zād āfeti ser-keş ise de
   Eylemem ġayra naẕar ḥüsn-ile mehveş ise de

2. ʿIşḳ-ı dil-sūz ile pervāne-ṣıfat tābe-seḥer
   Yanaram şemʿ-i ruḫı şevḳına āteş ise de

---

628 Y 212[b].

1 [Sen fesden saçılan kıvrım dolu saçını yüzüne dökünce (saçının) bir teline, yüz binlerce âşığın gönül bağlar.]

2 [Kimse senin yanağında nasıl bir hâl olduğunu anlayamaz; şüphesiz, amber onu biraz koklasa onun kokusunu kıskanır.]

629 Y 212[b]-213[a].

1 [O periden doğma afeti, dikbaşlı ise de severim. Güzellikte ay gibi ise de başkasına bakmam.]

2 [O, ateş ise de onun yanağının mumu şevkine pervane gibi, sabaha kadar, gönlü yakan bir aşkla yanarım.]

Ve Lehu

630.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec . - - - /. - - - /. - -

1. Yüri ey naḫl-i bāġ-ı gülbün-i nāz
   Gidelüm nev-bahār ėrdi ṣafāya

2. Şeh-i ḫūbānsın ḥüsn ile mümtāz
   Celīs ol iltifāt ėt ben gedāya

Ve Lehu

631.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - /. . - - /. . - - /. . -

1. Hāleveş kim ki çeker ol mehi sīne-be-sine
   Nėce ṭaʿn eyler ʿaceb ehl-i dilin tevbesine

2. Dil-i rāmişger-i **Naḳşī**[yi] o ḫunyāger şūḫ
   Ḳıldı beste bu semāʿıyla rekīb şuʿbesine

---

630 Y 213[a].
1 [Ey nazlı gül ağaçları bağının fidanı, yürü! İlkbahar erişti, eğlenceye gidelim.]
2 [Güzelliğiyle seçkin olan güzeller padişahısın; ben dilenciye iltifat et de sohbet arkadaşı ol.]
631 Y 213[a].
1 [Kim o aya benzeyen güzeli hale gibi göğüs göğüse çekerse acaba gönül erbabının tövbesini nasıl ayıplar?]
2 [O şarkıcı şuh, Nakşî'nin çalgıcı gönlünü bu sema ile "rekîb" makamı şubesine bağladı.]

Ve Lehu

632.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benümle bezm-i ülfetde o meh-pāre celīs olmaz
   Ki bir āhū-yı vaḥşīveşdür insāna enīs olmaz

2. Gözüñde ḥüsn ü ān-ı dil-rübūd-ı ʿişve lāzım kim
   Gürūh-ı mehveşāna degme bir dil-ber reʾīs olmaz

Ve Lehu

633.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nām-ı şevḳına beni ḳıldı o nev-res ʿāşıḳ
   Görmeden ḥüsnini oldum aña ser-bes ʿāşıḳ

2. Muṣṭafā Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed nāmın
   Vird ėdüp **Naḳşī** zihī oldı çü dil-res ʿāşıḳ

---

632 Y 213[a].

1 [O ay parçası, kaynaşma meclisinde benimle sohbet arkadaşı olmaz; çünkü vahşi bir ahu gibidir, insanla dost olmaz.]

2 [Ay gibi güzeller topluluğuna sıradan bir güzel reis olamaz; (o güzelin) gözünde, cilvenin gönül kapan güzellik ve cazibesi lazımdır.]

633 Y 213[a].

1 [O yeni yetişmiş (sevgili) beni şevkinin şöhretine âşık etti. Onun güzelliğini görmeden ona serbest bir âşık oldum.]

2 [Nakşî; Mustafa, Ahmed, Mahmud ve Muhammed adlarını diline dolayıp gönlü (sevgiliye) erişen bir âşık oldu, ne hoş!]

Ve Lehu

634.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Hemīşe ez-dil ü cān maṭlabuñ yārī ḳıla Bārī
   Ki müşkildür kişinüñ dūr olmaḳ sevgili yārı

2. ʿİnāyet eyle sulṭānum oḳuyup ḥasb-i ḥāl-mānend
   Emānetdür saña yād eyleme yada bu güftārı

Ve Lehu

635.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Şeh-levendüm saña dil-dāde ben ʿālem necidür
   Şerm-ile ʿāşıḳ [u] üftāde ben ʿālem necidür

2. Vaṣf-ı gülşengeh-i ḥüsnüñ seḥerī şekl-i hezār
   Ėtmege var iken arada ben ʿālem necidür

---

634 Y 213[a].

1 [Senin daima candan gönülden istediğin, Allah'ın yardımcı olmasıdır; çünkü kişinin sevdiği dostundan uzak olması güçdür.]

2 [Sultanım, yardım et! Bu sözü bir dertleşme gibi oku, yabancıya anma; (bu söz) sana emanettir.]

635 Y 213[a]-213[b].

1 [Ey boylu boslu güzelim! Ben sana gönül vermişim, âlem necidir? Ben utanan bir âşık ve tutkunum da âlem necidir?]

2 [Sabahleyin bülbül gibi, senin güzelliğinin gül bahçesini övmede ben var iken, arada âlem necidir?]

Ve Lehu

636.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm sen ey perī şevḳ-māye-i ʿişve-sitīzümsin
   Celīs-āverde-i fikr-i viṣāl āşüfte-ḫīzümsin

2. Hezār nāz ile biñ dallı ṣavāyī geyüp ʿīdiyye
   Enīs-i şūḫ-ı memdūḥ-ı cihān cān-ı ʿazīzümsin

Ve Lehu

637.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Dil Sitānbūl ḫāki bir ḫūbter güzelden ėtdi ḫaṭ
   İḫtilāṭ-ı kevkebüm belki ezelden ėtdi ḫaṭ

2. Yalıñız ʿuşşāḳ ile ḫūbān degül taḥsīn ėden
   [**Nakşi**yā] āfāḳ-ı dünyā bu ġazelden ėtdi ḫaṭ

---

636 Y 213[b].

1 [Ey peri! Sen benüm nazla çekişmeye giren şevk cevherimsin; kavuşma fikrine arkadaş olarak getirilensin, tutkun edenimsin.]

2 [Bin nazla bayramlık bin dallı sevâyî giyen, dünyaca övülen şuh dostum, değerli canımsın.]

637 Y 213[b].

1 [Gönül İstanbul toprağı olan, gönlü cezbeden, çok güzel bir sevgiliye yazıldı. Talihime onunla karşılaşmak belki ezelde yazıldı.]

2 [Ey Nakşî! Onu beğenen yalnızca âşıklar ve güzeller değil, dünyanın tamamı bu gazeli yazıya geçirdi.]

Ve Lehu

638.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. ʿAceb remz-i naṣīḥatdür bu naẓmum ehl-i idrāke
   Fütāde olmasun zinhār kişi berberle dellāke

2. O ḳavmi ʿarşa peyvend ėtse ʿāşıḳ iltifāt ėdüp
   Ferāmūş ėyler elbet vaḳt olur bir dāne-i ḫāke

Ve Lehu

639.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Beni ol āfet ėdüp ʿışḳ-ıla ser-mest celīs
   Mey-i naḫvet-şüde-i nāzı ile ḳıldı enīs

2. Ne ḳadar ėtdüm ise ḥayf niyāz-āver-i vaṣl
   O ḳadar ėtdi beni cevr ile mehcūr ʿasīs

---

638 Y 213[b].

[1] [Bu şiirim anlayışlılara şaşırtıcı bir nasihat imasıdır. Kişi asla berberle tellaka düşkün olmasın.]

[2] [Âşık iltifat edip o topluluğu göğe de çıkarsa bir zaman gelir, onlar bir toprak tanesi için bunu unutur.]

639 Y 213[b].

[1] [O afet beni aşkla sarhoş bir sohbet arkadaşı etti; nazının gurur gideren içkisi ile dost kıldı.]

[2] ise: ėtse P. (Vezin ve anlam gereği değiştirildi.) [Yazık! Ona kavuşmak için ne kadar yalvardıysam eziyetiyle beni (bir) o kadar uzaklaştırılmış bir gece gözcüsü etti.]

Ve Lehu

640.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. İlāhā ḥażretüñden dāʾimā ümmīdvāram kim
   Ḫalīfüñ Muṣṭafā ḫāki ebed ḳıl luṭfuña maẓhar

2. Hemīşe seyfini ḳāṭıʿ livāsın eyleyüp manṣūr
   Yüzinden ḳıl ʿibādu-llāhı ʿadl aʿṭā ėdüp mefḫar

FİʾL-MÜFREDĀT

641.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gerçi dil-berler maḳāmı evc-i istiġnādadur
   Gözleri ammā yine şān içün üftādededür

---

640 Y 213[b].

1 [Allah'ım! Hazretinden daima ümitliyim. Halifen, bu Mustafa denen toprağı ebediyen lütfuna eriştir.]

2 [Daima onun kılıcını keskin, sancağını Allah'ın yardımına erişmiş kıl; onun vesilesiyle Allah'ın kullarına adalet ve bahşiş ver, onu övünç sebebi kıl.]

641 Y 214[b].

1 [Gerçi güzeller makamı tokgözlülüğün doruğundadır; ama gözleri, şan için yine âşıktadır.]

Ve Lehu

642.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. O şehüñ her nigehi şevḳde hem-rāzumdur
   Ġamzesi tīr [ü] sinān çeşmi siḥir-bāzumdur

Ve Lehu

643.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nāliş-efzā-yı ġam-engīz-i dilüm çün bülbül
   Ėtdi leb-rīz-i tebessüm beni bir saḳızı gül

Ve Lehu

644.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Vaṣl-ı şūḫı o büt-i ser-keş [ü] nāzük-bedenüñ
   Ėtdi ḫamyāze-i fikret bu dil-i ġamzedenüñ

---

642 Y 214[b].
1 [O padişahın her bakışı şevkte sırdaşımdır; yan bakışı ok ve mızrak, gözü sihirbazımdır.]
643 Y 214[b].
1 [Gönlümün keder veren iniltiyi artırması bülbül gibidir; bir sakızı gül beni ağzıma kadar gülücükle doldurdu.]
644 Y 214[b].
1 [O dikbaşlı, nazik bedenli, puta benzeyen güzelin şuh kavuşması, bu kederli gönlü düşünmekten usandırdı.]

Ve Lehu

645.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Baña ey şūḫ cevr-ārā-yı zār olmaz idüñ evvel
   Raḳīb-i nā-sezāya ġam-güsār olmaz idüñ evvel

Ve Lehu

646.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Göñül o şūḫ-ıla ülfet-nişīn-i şevḳ olıcaḳ
   Beni firāḳ-zede ėtdi raḳībi sevḳ olıcaḳ

Ve Lehu

647.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ne ḳadar ser-keş [ü] nāzende olursa bir ḫūb
   Yine eyler dil-i ʿuşşāḳ niyāzın maṭlūb

---

645 Y 214[b].
1 [Ey şuh! Önceden, beni inleme eziyetiyle süslemezdin; önceden uygunsuz rakibe teselli vermezdin.]
646 Y 214[b].
1 [Gönül, o şuhla şevk içinde dostça otururken rakibi (yanımıza) gönderilince beni ayrılığa yakalattı.]
647 Y 214[b].
1 [Bir güzel ne kadar dikbaşlı ve nazlı olursa da yine âşıklarının gönlünün yalvarmasını ister.]

Ve Lehu

648.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gerçi ġūbānuñ cefā-muʿtādlıḳ eski kārıdur
   İltiyām-ı ehl-i ʿışḳuñ yine minnetdārıdur

Ve Lehu

649.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-ber ʿuşşāḳa velī cevrini kesmez dilden
   Resen-i mültefeti yine bıraḳmaz elden

Ve Lehu

650.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿĀşıḳuñ gerçi niyāzı dil-bere ser-māyedür
   Dil-berüñ cevri hemīşe ʿāşıḳa bir pāyedür

---

648 Y 214[b].
1 [Gerçi eziyet etme alışkanlığı eskiden (beri) güzellerin işidir; (ama onlar) yine de âşıkların yarasını iyileştirmeye minnettardır.]
649 Y 214[b].
1 [O güzel, âşıklara sitemi dilinden düşürmez ama iltifat etme ipini de elden bırakmaz.]
650 Y 215[a].
1 [Gerçi âşığın yalvarışı güzelin sermayesidir (ama) güzelin eziyeti de âşık için daima (önemli) bir mertebedir.]

Ve Lehu

651.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. ʿĀşıḳuñ dil-bere bir vuṣlat içün ʿizzeti var
   Dil-berüñ ʿāşıḳa biñ vech-ile līk minneti var

Ve Lehu

652.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Kemāl[i] sevdüginden şanma luṭfın ʿāşıḳa yārın
   Murādı āl ile cerr eylemekdür eldeki varın

Ve Lehu

653.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḳāleb ümmīdi ile ʿāşıḳa āl eyledi yār
   Ḳālebi yutdı boġazına degin āḫir-kār

---

651 Y 215[a].
[1] [Âşığın o güzele bir kavuşma için ikramı vardır ama o güzelin âşığa bin yönden minneti vardır.]
652 Y 215[a].
[1] [Sevgilinin, âşıka lütfunu olgunluğu sevdiğinden sanma; isteği, (âşığın) elinde ne varsa hile ile kendine çekmektir.]
653 Y 215[a].
[1] [Sevgili, hile ümidi ile âşığa kurnazlık yaptı; sonunda hileyi boğazına kadar yuttu.]

Ve Lehu

654.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Girīdī bir perī sevdüm güzel līk aḳ beñizlidür
   Edāsı ḫoş levendāne müsellem Aḳ Deñizlidür

Ve Lehu

655.

Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḫāneme geldükde bir cām içmez ol sāḳī ʿaceb
   Bezm-i aġyārda varup bāde süzer çün leb-be-leb

Ve Lehu

656.

Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılātün Fāʿılün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Biz sezāvār-ı viṣāl iken ėdüp nāz şuʿbeden
   Sāz-ı vaṣlın bezm-i aġyārda varup vėrmiş düzen

---

654 Y 215[a].
[1] [Giritli bir peri sevdim; güzel ama ak benizlidir. Tarzı hoş, boylu bosluca, herkesçe beğenilmiş bir Akdenizlidir.]

655 Y 215[a].
[1] [Şaşılacak şekilde, o saki evime geldiğinde bir kadeh içmez; çünkü gidip rakiplerin meclisinde dudak dudağa şarap içer.]

656 Y 215[a].
[1] [Biz ona kavuşmaya layık iken bu "şube"den naz etmiş; gidip rakiplerin meclisinde kavuşma sazına düzen vermiş.]

Ve Lehu

657.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne rütbe ʿāşıḳa geçmezse ol āfet cefāsından
   Olur ol mertebe ʿāşıḳ feraḥ-āver ṣafāsından

Ve Lehu

658.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Cism-i yāra ser-be-pā mūdur dėr idüm ḥāşılı
   Şu ḳadar var ki ḫaṭāsı ḳıldan incedür beli

Ve Lehu

659.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes̱ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Ḥadīḳa-i emelümde o naḫl-i nāzı bilüñ
   Netīce cānum ile besledüm çekirdekden

---

657 Y 215[a].
[1] [O afet, âşığa eziyetinden ne kadar vazgeçmezse âşık bunun neşesiyle (bir) o kadar sevindirilmiş olur.]
658 Y 215[a].
[1] [Kısacası, sevgilinin bedenine "Baştan ayağa kıl gibidir." derdim ama hatadır, şu kadarı var ki onun beli kıldan da incedir.]
659 Y 215[a].
[1] [Bilin ki sonuçta o naz fidanını emelimin bahçesinde canımla çekirdekten besledim.]

Ve Lehu

660.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ādem oġluyuz bize mevrūṣdur ḫuld-ı berīn
   Menʿine ḳādir degül kes luṭf-ı Rabbi'l-ʿālemīn

Ve Lehu

661.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Mānend-i hezār ol gül içün nāliş-i ʿışḳuz
   Zīrā ki anuñ vaṣlına biz ḫˇāhiş-i ʿışḳuz

Ve Lehu

662.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿĀşıḳuñ feryādı dāʾim şūḫ-ı fettān üstine
   Çün hezār bīhūde nālāndur gülistān üstine

---

660 Y 215[b].
[1] [Âdemoğluyuz, en yüce cennet bize miras kalmıştır. O, âlemlerin Rabb'inin lütfudur; kimsenin onu yasaklamaya gücü yetmez.]
661 Y 215[b].
[1] [O gül için, bülbül gibi aşkın feryadıyız; çünkü biz ona kavuşmaya aşkla istekliyiz.]
662 Y 215[b].
[1] [Âşığın feryadı daima o cazibeli şuh üzerinedir; çünkü bülbül de gül bahçesi üzerine boşuna inlemektedir.]

Ve Lehu

663.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Tīġ-ı ʿışḳıyla çü Rüstem ol sitem-ḫū bī-vefā
   Sīnemüz çāk eyleyüp Sührābveş ḳıldı cefā

Ve Lehu

664.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Şöhret-i nāmumuza ʿışḳ-ı bütāndur bāʿiṣ
   Ḥüsn-i ḫulḳ üzre olan ceẕbe-i āndur bāʿiṣ

---

663 Y 215[b].

1 [O sitemi huy edinmiş vefasız, Rüstem'e benzer şekilde, aşkının kılıcıyla göğsümüzü Sührâb'ınki gibi parçalayıp eziyet etti.]

664 Y 215[b].

1 ḫüsn-i ḫulḳ: ḫüsn ü ḫulḳ P. (Anlam gereği değiştirildi.) // ceẕbe: cezbe P. (İmla gereği değiştirildi.) [Adımızın şöhretine sebep olan, put gibi güzellerin aşkıdır; yaratılış güzelliği üzere olan cazibenin kendinden geçirmesidir.]

Ve Lehu

665.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ėder dil-ber hemīşe ʿāşıḳ-ı rencūra nāzdan ḥaẕ
   Velī ʿāşıḳ daḫı dil-dārına eyler niyāzdan ḥaẕ

Ve Lehu

666.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Sūz-ı dilüm ʿarż eyleyemem ḫavfum odur kim
   Pür-āteş olur şāyed o nāzük-ten efendim

Ve Lehu

667.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ol ser-keşe herkes ne ʿaceb yār olayum dėr
   Bir kerre çeküp sīneye der-kār olayum dėr

---

665 Y 215[b].
[1] [Gönlü cezbeden o güzel, incinmiş âşığa nazlanmaktan daima hazzeder; ama âşık da sevgilisine yalvarmaktan hazzeder.]
666 Y 215[b].
[1] [Gönlümün yanışını bildiremem, korkum odur ki belki o nazik tenli efendim de ateş dolar.]
667 Y 215[b].
[1] [Ne şaşırtıcı! Herkes o dikbaşlıya "Sevgili olayım." der. "Onu bir kere göğsüme çekerken görüneyim." der.]

Ve Lehu

668.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ġaraż ol āfeti ikrām ile rām eylemedür
   Yek-be-yek rıfḳ ėderek ʿarż-ı merām eylemedür

Ve Lehu

669.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Benüm ġamgīnligüm ẓann ėtme zāhid cevr-i dil-berden
   Bir ān şād ėtse biñ kez aġladur dād çarḫ-ı kīnverden

[Ve Lehu]

670.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Seyr ėt o büt-i fitne-figen cevr-ṭırāzı
   Bir vaṣl içün ėtdi baña biñ ḥīle vü nāzı

---

668 Y 215[a].
[1] [Amaç, o afete ikramla boyun eğdirmektir; nezaketle, maksadı birer birer bildirmektir.]
669 Y 215[b].
[1] [Ey kaba sofu! Benim kederli oluşumu, gönlü cezbeden o güzelin eziyetinden zannetme. Bu kindar felekten illallah! Bir an sevindirse bin kez ağlatır.]
670 Y 216[a].
[1] [Eziyetle donatan, karışıklık çıkaran, o put gibi güzeli seyr et; bir kavuşma için bana bin hile ve naz yaptı.]

Ve Lehu

671.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Biz ḫarīdāruz metāʿ-ı vaṣlına olduḳça āh
   Ḥadden efzūna çıḳardı beyʿin ol fitne-nigāh

Ve Lehu

672.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Vaḳt olur yār ʿāşıḳını bir pula eyler fidā
   Vaḳt olur yüz biñ filōrīye ʿaceb ėtmez cüdā

Ve Lehu

673.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Viṣāl-i yāra ėrişmek ḳatı güç oldı baña
   Bir evde sākinüz ammā ḥayıf el ėrmez aña

---

671 Y 216[a].
[1] [Ah! Biz kavuşma denen malın müşterisi oldukça o kışkırtıcı bakışlı (güzel), kendini haddinden daha fazlasına satar oldu.]

672 Y 216[a].
[1] [Bir zaman gelir, sevgili, âşığını bir pula feda eder; bir zaman gelir, şaşılacak şekilde, bin filoriye bile kendinden ayırmaz.]

673 Y 216[a].
[1] [Sevgiliye kavuşmak bana çok güç oldu. Yazık! Bir evde otururuz ama ona elim ermez.]

Ve Lehu

674.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dėdüm cānā kerem ḳıl şevḳuma vaṣlın medār olsun
   Dėdi ṣabr eyle ʿāşıḳ vaḳt-i seyr-i nev-bahār olsun

Ve Lehu

675.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - . / - . - . / . - - . / - . -

1. ʿĀşıḳ hemīşe vuṣlat-ı yāra heveslenür
   Bilmez ki ol cefāver o bābda nekeslenür

Ve Lehu

676.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Resen-i ʿışḳa bedel ol büt-i ḳalyoncı levend
   Ėtdi zülfüñ dil-i ʿuşşāḳa ʿaceb ḳayd-ı kemend

---

674 Y 216[a].
[1] ["Ey can! Cömert davran da kavuşman şevkime vesile olsun." dedim. "Ey âşık! Sabret, ilkbahar gezintisi vakti gelsin." dedi.]
675 Y 216[a].
[1] [Âşık daima sevgiliye kavuşmaya heveslenir. O sitemkârın o konuda cimrice davrandığını bilmez ki!]
676 Y 216[a].
[1] [O kalyoncu, put gibi güzel deniz askeri; saçını âşıkların gönlü için aşk ipine bedel, şaşırtıcı bir kement bağı kıldı.]

Ve Lehu

677.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Oldum o ḳadar vaṣlına ḫˇāhişger o māhuñ
   Bir kez dėmedi neyse gel al **Naḳşī** güvāhuñ

Ve Lehu

678.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Nedür bu nāz u teġāfül o Leylīveşde ʿaceb
   Ki fikr-i vaṣlı beni ėtdi Ḳays-ı kūh-meşreb

Ve Lehu

679.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Suḫan-ārā-yı selef her biri bir gūne belīġ
   Ėtdi şiʿ rüm velī sebḳ anları fersenḥ fersenḥ

---

677 Y 216[a].
1 (P'de bir kısmı silik yazılmış olan "māhuñ" kelimesi, tahmin yoluyla okunmuştur.) [O ay gibi güzele kavuşmaya o kadar isteklendim ki… Bir kez "Ey Nakşî! Şahidin neyse al, gel." demedi.]

678 Y 216[a].
1 [Acaba o Leylâ gibi güzelde bu naz ve tokgözlülük nedir? Ona kavuşma düşüncesi beni dağ yaratılışlı bir Kays (Mecnûn) etti.]

679 Y 216[a].
1 ("ferseng" kelimesi P'de "fersenḥ" şeklinde yazılmıştır.) [Bizden önce sözü süsleyenlerin her biri, bir tarzda güzel ve yerinde söz söylendir; ama şiirim onları fersah fersah geçti.]

Ve Lehu

680.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Bir reʾyi ki Allāhu teʿālā ėde taḳdīr
   Ḳādir mi anı ḳul ėde tedbīr ile taġyīr

Ve Lehu

681.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec . - - - / . - - - / . - -

1. Eger biñ yıl geçerse ʿömrümüzden
   Ḫayālüñ naḳşı gitmez gözümüzden

Ve Lehu

682.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣafā-yı seyr-i şāhān-ı selefle zīb idi el-ḥaḳ
   Ḳudūm-ı Muṣṭafā Ḫān vėrdi bu ḳaṣra bihīn revnaḳ

---

680 Y 216[b]. (Bu beytin "Ve Lehu" şeklindeki başlığı, 216[a] numaralı sayfanın sonuna yazılmıştır.)
[1] [Yüce Allah bir görüşü takdir ederse kulun onu tedbirle değiştirmeye gücü yeter mi!]
681 Y 216[b].
[1] [Ömrümüzden bin yıl geçse de senin hayalinin görüntüsü gözümüzden gitmez.]
682 Y 216[b].
[1] [Doğrusu, önceki padişahların gezinti sefası süslüydü (ama) Mustafa Han'ın ayak basması, bu saraya çok beğenilen bir parlaklık verdi.]

Ve Lehu

683.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ėller atlı ben yayan ḳalmam müdām kemter ḳulam
   Sen ṣaġ ol sulṭānum oldı āh benüm dil-ber ḳulam

Ve Lehu

684.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Naḳd-i varın eyler ʿāşıḳ vaṣl içün yāra fidā
   Ben hele ėtmem viṣāl-i yāra bir pāre fidā

Ve Lehu

685.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nāziş-āmūz olıcaḳ dil-bere ʿāşıḳ çoġ olur
   Nām-ı aġyār o taḥassürle aradan yoġ olur

---

683 Y 216[b].
[1] ("Dil-ber" at ismi de olabilir.) [Hakir bir kulum; daima eller atlıyken, ben yayan kalmam. Sultanım, sen sağ ol! Ah, benim de gönlü cezbeden bir kula atım oldu!]
684 Y 216[b].
[1] [Âşık, sevgiliye kavuşmak için varını yoğunu feda eder; sonuçta ben sevgiliye kavuşmak için bir "para" bile feda etmem.]
685 Y 216[b].
[1] [Nazı bilen güzele, âşık çok olur; rakibin adı o esefle aradan yok olur.]

Ve Lehu

686.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil-berüñ ḫaṭṭ-ı ruḫı ʿāşıḳa ḫoş naẓra gelür
   Gūyiyā Şām nebātı şeker-i Mışra gelür

Ve Lehu

687.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Beni bir āfet ėdüp ʿışḳına dil-bend esīr
   Dām-ı gīsūsı ile eyledi āḫir tesḫīr

Ve Lehu

688.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Dėdüm ḫaṭ-ı ruḫuñ ʿuşşāḳa derd-i ser getürür
   O mest-i nāz dėdi ʿāşıḳ daḫı naẓar getürür

---

686 Y 216[b].
[1] [O güzelin yanağındaki ayva tüyleri âşığa hoş görünür, sanki Şam'ın nöbet şekeri ve Mısır şekeri gibi gelir.]
687 Y 216[b].
[1] [Bir afet benim gönlümü aşkına bağlayıp esir etti, sonunda saçının tuzağıyla emri altına aldı.]
688 Y 216[b].
[1] ["Senin yanağındaki ayva tüyleri, âşıkların başına dert getirir." dedim. O naz sarhoşu ise "Âşık da ona bakar / nazar değdirir." dedi.]

Ve Lehu

689.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ne vaṣl-ı yāra ėrdüm ḥayf baña ne bir ḫaber geldi
   Bu bāġda naḫl-i ümmīdüm benüm hep bī-ṣemer çıḳdı

Ve Lehu

690.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ol perī-zādum ne dem ʿişve-künān-ı nāz olur
   Ehl-i ʿışḳ iḳbāl-şüd-i vaṣlında şöhret-sāz olur

[Ve Lehu]

691.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes̱ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Göñül bir āfetüñ oldı esīr-i zülf-i ḫamı
   Netīce bülbüliyem virdüm oldı ġonçe femi

---

689 Y 216[b].
[1] [Yazık! Ne sevgiliye kavuştum ne de bana ondan bir haber geldi; bu bağda benim ümidimin fidanı hep meyvesiz çıktı.]
690 Y 217[a]. (Bu beytin "Ve Lehu" şeklindeki başlığı, 216[b] numaralı sayfanın sonuna yazılmıştır.)
[1] [O periden doğma güzelim ne zaman kendini naza çekip cilvelenirse âşıklar ona kavuşma mutluluğunun gitmesinde şöhret bulur.]
691 Y 217[a].
[1] [Gönül, bir afetin kıvrımlı saçının esiri oldu; sonuçta onun bülbülüyüm, gonca ağzı dilime dolandı.]

[Ve Lehu]

692.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Görüñ o şūḫı ʿaceb fitne-cū bir āfet imiş
   Fürūġ-ı ḥüsn-ile fer-rīz mihr-ṭalʿat imiş

[Ve Lehu]

693.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ . - . - / . . - - / . - . - / . . -

1. Mümāṣil olmaz efendi kenāruñ āfeti ger
   Olınca ḫāk-i Sitānbūl ḥüsünde ḫūbter-i nāz

[Ve Lehu]

694.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ketm-i gevher-senc bulur ḳīrāt ḳīrāt iʿtibār
   Līk ėder jāj-ḫā-yı ṭıynet vezn ḳadrin kem-ʿıyār

---

692 Y 217[a].
[1] [O şuhu görün! Şaşılacak şekilde kargaşa arayan bir afetmiş; güzellik ışığıyla parıltı saçan bir güneş yüzlüymüş.]
693 Y 217[a].
[1] [İstanbul toprağı (bir afet), güzelliğiyle nazın en güzeline (sahip) olduğundan kenarın afeti ona benzemez.]
694 Y 217[a].
[1] [Mücevherin değerini anlayanın (onu) gizli tutması kırat kırat itibar bulur; ama yaratılıştan saçma sapan söz söyleyen (kişi), ölçünün değerde ayarını bozar.]

[Ve Lehu]

695.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ketm-i esrār ėden ʿārif kes işi ola yüce
   Keşf-i esrār ėden eblehler işi ėre güce

[Ve Lehu]

696.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ

Hezec - - . / . - - . / . - - - / -

1. ʿĀşıḳ heme çün fikr-i viṣāl ḳaydında
   Maʿşūḳ ise taḥṣīl-i menāl ḳaydında

[Ve Lehu]

697.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Mest ü medhūş oldı dil görüp o meygūn lebleri
   Sāḳī döndürdi gelūya çoḳ velī-meşrebleri

---

695 Y 217[a].
[1] [Sırları gizli tutan, anlayışlı kişinin işi yüce olur; sırları açan aptalların işi güçleşir.]
696 Y 217[a].
[1] [Âşık hep kavuşma düşüncesine bağlıdır; sevilen ise mal toplama endişesindedir.]
697 Y 217[a].
[1] [Gönül, o şarap renkli dudakları görüp sarhoş oldu ve ürktü; saki, birçok ermiş mizaçlıyı (yutkunmada) boğaza döndürdü.]

SONUÇ

Bu çalışmaya konu olan Nakşî Divanı 697 şiirden meydana gelen hacimli bir eserdir. Eser hem nazım şekilleri hem de nazım türleri açısından çok zengindir. Eserde kaside, gazel, murabba, muhammes, müseddes, kıt'a, müztezâd, şarkı, dü-beyt, matla, müfred gibi birçok nazım şeklinin örneklerine rastlamak mümkündür. Ayrıca eser; münâcât, na't, elif-nâme, medhiye, nevrûziye, ramazâniye, şitâiye, kasriye, rahşiye, sûriye, sıhhat-nâme gibi nazım türlerinin örneklerini de barındırmaktadır. Çalışmamızda Türk edebiyatına ve edebiyat tarihine katkı sağlayacak bu şiirler ortaya çıkarılmış, ayrıca bügünkü Türkçeyle nesre çevrilmiştir; böylece günümüz okuyucusuna, metnin nasıl anlaşıldığının gösterilmesi hedeflenmiştir.

Divanda yer alan şiirler ışığında Nakşî'nin hayatı, sanatı ve edebî şahsiyeti hakkında önemli bilgilere ulaşılmıştır. Nakşî'nin saraya yakın, padişahlarla ilişkileri olan, devlet görevinde bulunmuş bir şair olduğu görülmüştür. Nakşî'nin tarihî olaylara şiirleriyle tarih düşürmesi ve bu olayları çok yakından takip etmesi, bu hususla da ilgilidir. Nakşî, III. Mustafa Han'dan büyük iltifatlar görmüş, onunla dertleşmiş ve padişah tarafından "musâhiblik" göreviyle Hâs Oda'ya alınmıştır. Şiirlerindeki ifadelerden anlaşıldığına göre, Nakşî'nin devlet erkânıyla bu yakınlığı şairlikteki üstün başarısından değil, devlet ve padişahlara samimiyetle bağlı bulunan, sadık bir dost olmasından ileri gelir.

Nakşî'nin divan tertibi konusunda, klasik divan tertibinden farklı bir yaklaşım içerisinde olduğu görülmüştür. Nakşî kısmen türe göre tertip yöntemini benimsemiş; Allah, Hz. Muhammed, devlet adamları ve önemli şahsiyetler hakkında yazdığı şiirlerini, bu şiirlerin nazım şekli ne olursa olsun, divanın başına alarak bir araya getirmiştir. Nakşî şeklen musammat, hatta dübeyt görünümündeki şiirleri de kasideler bölümüne almış, alışılmış kaside tanımının dışına çıkmış, bu nazım şekline farklı bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Kasideler bölümüne aldığı şiirleri şeklinden çok, içeriğine göre değerlendiren Nakşî bu bölümden sonra "Gazeliyyât, Musammatlar, Rubâ'iyyât, Müfredât" gibi bölümlere yer vermiş, bu bölümlerde ise nazım şekillerini belirlemede alışılmış bir tutumla genellikle şekli esas almıştır.

Nakşî gazel bölümlerinin başına matlalar yerleştirerek divanına renk katmaya ve farklı bir divan tertibi geliştirmeye çalışmıştır. Gazellerin her harf için ayrılmış

bölümlerinin başına, ilgili harfle kafiyelenmiş bir matla beyti koymuş, gazellerin bölümlerini, başlık niteliğindeki bu matlalarla harfe göre ayırmıştır.

Çalışmada incelenen şiirler sayesinde, Nakşî'nin sanat anlayışı ve şiir tarzı hakkında ciddi bilgilere ulaşılmıştır. Her şeyden önce bir mutasavvıf olan Nakşî, gazellerinin bir bölümünde hikemî ve sôfiyâne şiir tarzlarından yararlanmış; nasihat, hikmet ve tasavvufi sırlar üzerinde durmuştur. Buna rağmen, birçok şiirinde, zaman zaman adını andığı Nedîm'in etkisine kapılmış, bir mutasavvıftan beklenmeyecek derecede şuh ve müstehcen ifadeler barındıran gazeller de yazmıştır. Şûhâne tarzın bütün özelliklerini gösteren bu gazellerde âdeta başka bir kişiliğe bürünmüştür. Nakşî âşıkâne şiir tarzını ise iki şekilde işler. Birinci yaklaşıma göre yazılmış gazellerde, aşk ve sevgili hakkında alaycı, esprili, gülünç ifadeler bulunur. Bu gazellerde dile getirilen aşk anlayışı, insanı duygulandırmak ve hüzünlendirmekten ziyade gülümsetmeye yöneliktir. Bazı gazellerinde ise Fuzûlî ve Nâ'ilî gibi; acıklı, hüzünlü ve ızdırap dolu ifadelerle örülü bir âşıkâne şiir tarzını benimser. Nakşî, gazellerinde rindâne tarzı diğer tarzlara göre daha az kullanır; şiirlerinde bazen kederi de neşeyi de bir sayan hayat görüşünü dile getirir. Gazellerinden anlaşıldığına göre, Nakşî tek bir edebî tarza bağlı kalmamış, etkilendiği çeşitli akım ve tarzların hepsine göre birtakım örnekler vermiştir. Bunun Nakşî'nin şiirlerine zenginlik ve renk kattığı düşünülebilir; bununla birlikte, bu duruma bakılarak Nakşî'nin kendini diğer şairlerden farklı kılan, kendine has bir çizgisi ve tarzı olmadığı da ileri sürülebilir.

Nakşî'nin hem devlet erkânıyla hem saraya girip çıkan diğer şairlerle hem de tasavvuf erbabıyla yakınlığının olması şiirlerine farklı tarz ve etkilerin yansımasıyla sonuçlanmıştır. Nakşî, birbirinden farklı çevrelerle etkileşime girmiş, onlardan faydalanmaya çalışmış, ama yakınlık kurduğu hiçbir topluluğa da tam anlamıyla yönelememiştir.

Divanda yer alan nazım şekilleri, aruz kalıpları, redifler ve kafiyeler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu bilgiler ışığında, Nakşî'nin en çok tercih ettiği şekiller ortaya çıkarılmıştır. Bu incelemeler, XVIII. yüzyılın şiir anlayışı hakkındaki incelemelere de katkıda bulunabilir.

Nakşî vezni kullanırken aruz hatalarına sık sık düşer. İmaleli hecelerin yanında zihaflı okunan heceler de Nakşî'nin şiirlerinde çok yaygındır. Bu zihaflara bir XVIII.

yüzyıl şairinden beklenmeyecek kadar sık başvurur. Nakşî'nin kasidelerinde tarih düşürme amacını öne çıkardığı, sanatlı söyleyişe ve vezne gazellere göre daha az dikkat ettiği görülmektedir. Çok şiir yazan Nakşî, özellikle kasidelerde devlet büyüklerine yönelik dua ve övgü niteliğindeki ifadelerde tekrara düşmüştür; bazı beyit ve mısraları farklı şiirlerde aynen veya biraz değiştirerek birkaç defa kullanmıştır.

Nakşî'nin XVIII. yüzyıla göre daha sade bir dil kullandığı görülmektedir. Nakşî şiirlerinde atasözü ve deyimlere, günlük konuşma havasındaki ifadelere sık sık yer verir. Nakşî Farsça tamlamalara Türkçe ekler ve yardımcı eylemler getirerek onları fiilleştirir. Onda, "bezm, dehr, hüsn, sabr, zikr" gibi Arapça kelimeleri ses türemesine uğratarak "bezim, dehir, hüsün, sabır, zikir" şekline sokma ve Türkçe kelimelere benzetme eğilimi oldukça fazladır. Uzun ünlüye sahip, Arapça ve Farsça birçok kelimenin ünlülerini kısaltarak onları zihaflı kullanmayı alışkanlık hâline getirmiştir. Bütün bunlar, Nakşî'nin şiirlerinde Türkçe kelimeleri kullanmayı özellikle tercih ettiğini, kullandığı Arapça ve Farsça kelimeleri de Türkçeleştirme eğiliminde olduğunu açıkça gösterir. Ayrıca Nakşî kafiye ve vezin gereği, kelimelerin imlasını değiştirmekten çekinmediği gibi, bunu bir orijinallik ve yenilik göstergesi kabul eder.

Nakşî Divanı tarih düşürme ve tarihî bilgiler veren şiirler bakımından zengin bir kaynaktır. Nakşî'nin tarih düşürme merakı, divanın devrin önemli tarih gelişmelerini kayıt altına alan şiirlerle dolmasını sağlamıştır. Bu şiirlerde, padişahların tahta çıkışından devlet adamlarının çeşitli makamlara yükselişine, önemli şahsiyetlerin ölümünden çeşitli savaş ve ayaklanmalara kadar, birçok önemli olay hakkında bilgiye rastlamak mümkündür. Gemi, çeşme, saray, cami, tekke, mezar yapım ve onarımları hakkındaki bilgiler de dikkate değerdir. Eski harflerden Latin harflerine aktardığımız, sonra da nesre çevirdiğimiz bu şiirler hakkında yapılacak yeni araştırmalar, tarihî olaylara ışık tutabilir. Bu bakımdan çalıştığımız eser, sadece edebiyat araştırmaları için değil, tarih araştırmaları için de değerli bir kaynaktır.

Hakkında yeterli bilgi bulunmayan Nakşî gibi şairlere dair yeni bilgilere ulaşılması ve bu şairlere ait şiirlerin ortaya çıkarılması, edebiyat tarihine katkıda bulunacaktır. Bu şairlerin divanlarındaki şiirlerin Latin harflerine aktarılması ve bügünkü Türkçeyle nesre çevrilmesi sonucunda Osmanlı şiiri hakkında daha doğru değerlendirmelerde bulunmak mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

AKÜN, Ömer Faruk: *Divan Edebiyatı*: 1. Basım, İstanbul 2013 (Şubat), 184 s., İsam Yayınları: 140 Temel Kültür Dizisi: 28.

CANIM, Rıdvan: *Divan Edebiyatında Türler*: 1. Baskı, Ankara 2010 (Nisan), 375 s., Grafiker Yayınları Yayın No: 53.

DİLÇİN, Cem: *Örnekleriyle Türk Şiir Bilgisi Ölçüler-Uyak-Nazım Biçimleri-Söz Sanatları*: Ankara 1983, XVI+531 s., Türk Dil Kurumu Yayınları: 517.

İPEKTEN, Haluk: *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*: 11. Baskı, İstanbul 2009 (Ağustos), 345+[3] s., Dergâh Yayınları: 152.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu: Hazırlayan: Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Tasnif Komisyonu: (3 C.), İstanbul 1967, 3. C., II. Fasikül, 553-900 s., Millî Eğitim Basımevi: Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Katalogları Yayınlarından Seri: 2 No: 3.

KARABEY, Turgut: *Türk Edebiyatında Tarih Düşürme*: Ankara 2015, XX+443 s., Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 450 Araştırma-İnceleme Dizisi: 111.

MUʿALLİM NĀCĪ: *Iṣṭılāḥāt-ı Edebiyye*: Hazırlayan: Doç Dr. M. A. Yekta SARAÇ, İstanbul 1996, 213 s., Risale Basın-Yayın LTD.

MUʿALLİM NĀCĪ: *Iṣṭılāḥāt-ı Edebiyye*: İstanbul 1307, 280 s., Şirket-i Mürettebiyye Matbaʿası.

MÜSTAḲĪM-ZĀDE SÜLEYMĀN SAʿDE'D-DĪN EFENDİ: *Tuḥfe-i Ḫaṭṭāṭīn* : İstanbul 1928, 33+ 856+1 s., İstanbul Devlet Matbaʿası, Türk Târîh Encümeni Külliyâtı.

NĀBĪ: *Dīvān*: BİLKAN, Ali Fuat: *Nābī Dīvānı*: (2 C.), İstanbul 1997, 1. C., IL+1-650 s., Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2946, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 856, Türk Edebiyatı Dizisi: 32.

ÖZCAN, Abdülkadir "Haseki" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*: (44 C.), İstanbul 1997, 16. C., 368-369 s., Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi.

PAKALIN, Mehmet Zeki: *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*: (3 C.), İstanbul 1983, 1. C., 870 s., Millî Eğitim Basımevi, Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları.

PAKALIN, Mehmet Zeki: *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*: (3 C.), İstanbul 1983, 2. C., 784 s., Millî Eğitim Basımevi, Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları.

PALA, İskender: *Divan Edebiyatı*: 11. Basım, İstanbul 2008 (Nisan), XVII+162 s., Kapı Yayınları: 35 İskender Pala Bütün Eserleri: 26.

SARAÇ, M. A. Yekta: *Klâsik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*: 2. Baskı, İstanbul 2007, 298 s., 3F Yayınevi Yayın No. 33.

ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ-KARTAL, Ahmet: *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*: 3. Baskı, İstanbul 2009 (Ağustos), 640 s., Dergâh Yayınları: 373, Türk Edebiyatı-İnceleme: 41.

TUMAN, Mehmet Nâil: *Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*: Hazırlayanlar: Cemâl KURNAZ; Mustafa TATCI: (2 C.), Ankara 2001, 2. C., 468-1264 s., Bizim Büro Yayınları Yayın No: 6.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: *Osmanlı Tarihi Karlofça Anlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*: 5. Baskı, Ankara 1995, 4. C., 1. Kısım, XXI+687+27 s., Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, XIII. Dizi-Sa. 16^{dld}.

ÜNVER, İsmail: "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" *Türkoloji Dergisi* : Ankara 1993, C. XI, 1. sy., 51-89 s.

YAKIT, İsmail: *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*: 3. Basım, İstanbul 2010, 496 s., Ötüken Neşriyat A.Ş. Yayın Nu: 245 Kültür Serisi: 65.

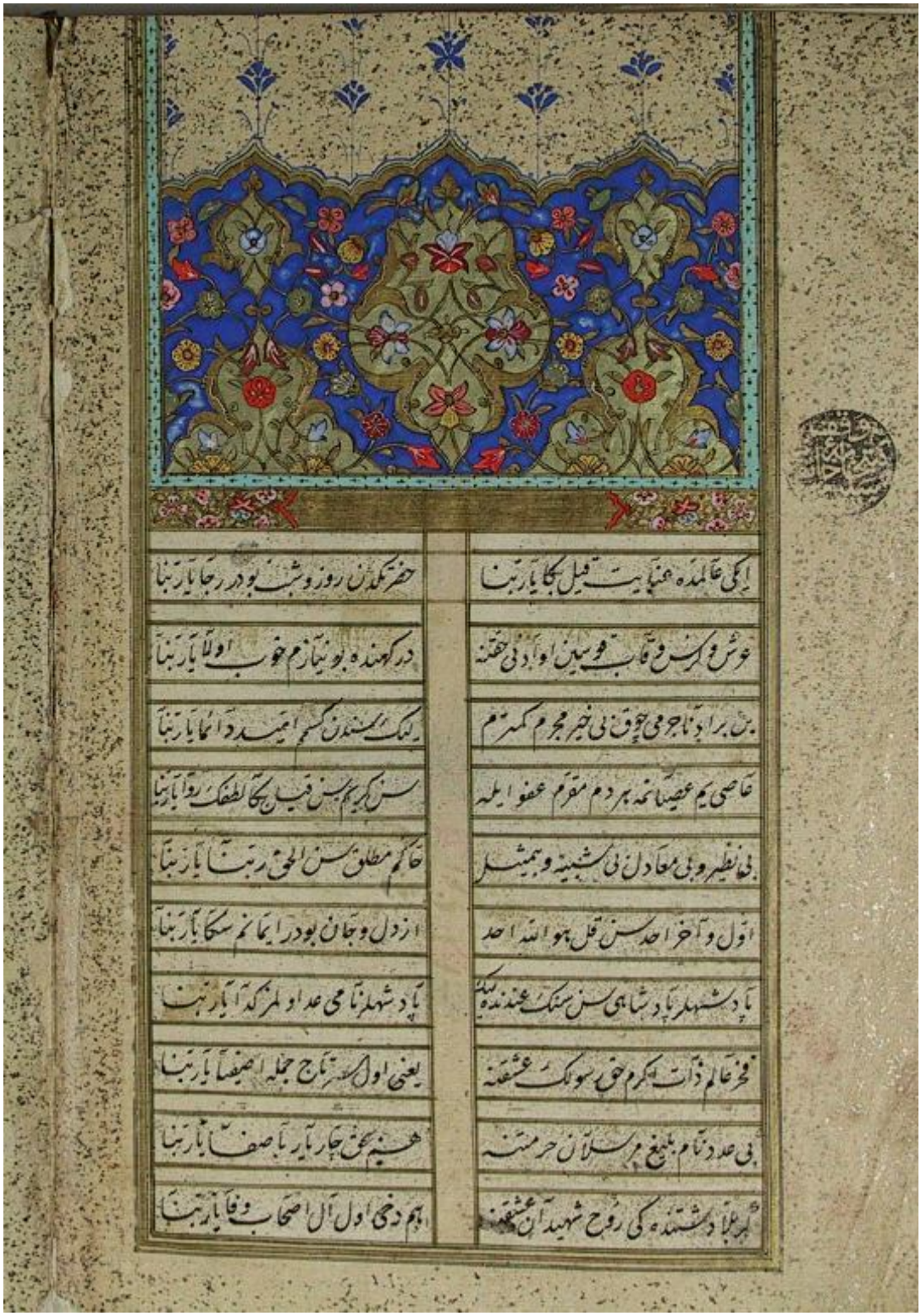

(Resim 1: 1[b])

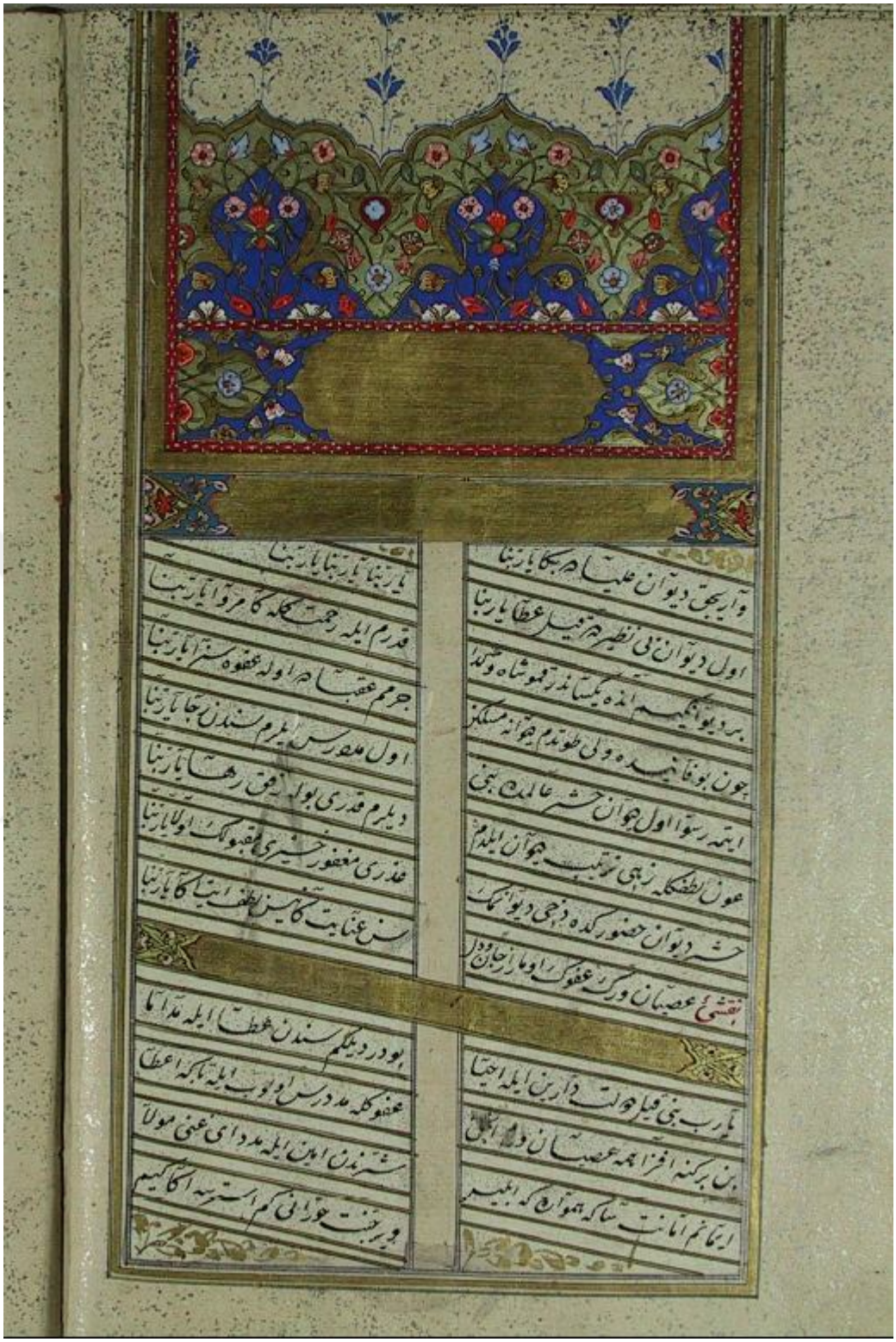

(Resim 2: 47[b])

(Resim 3: 94[a])

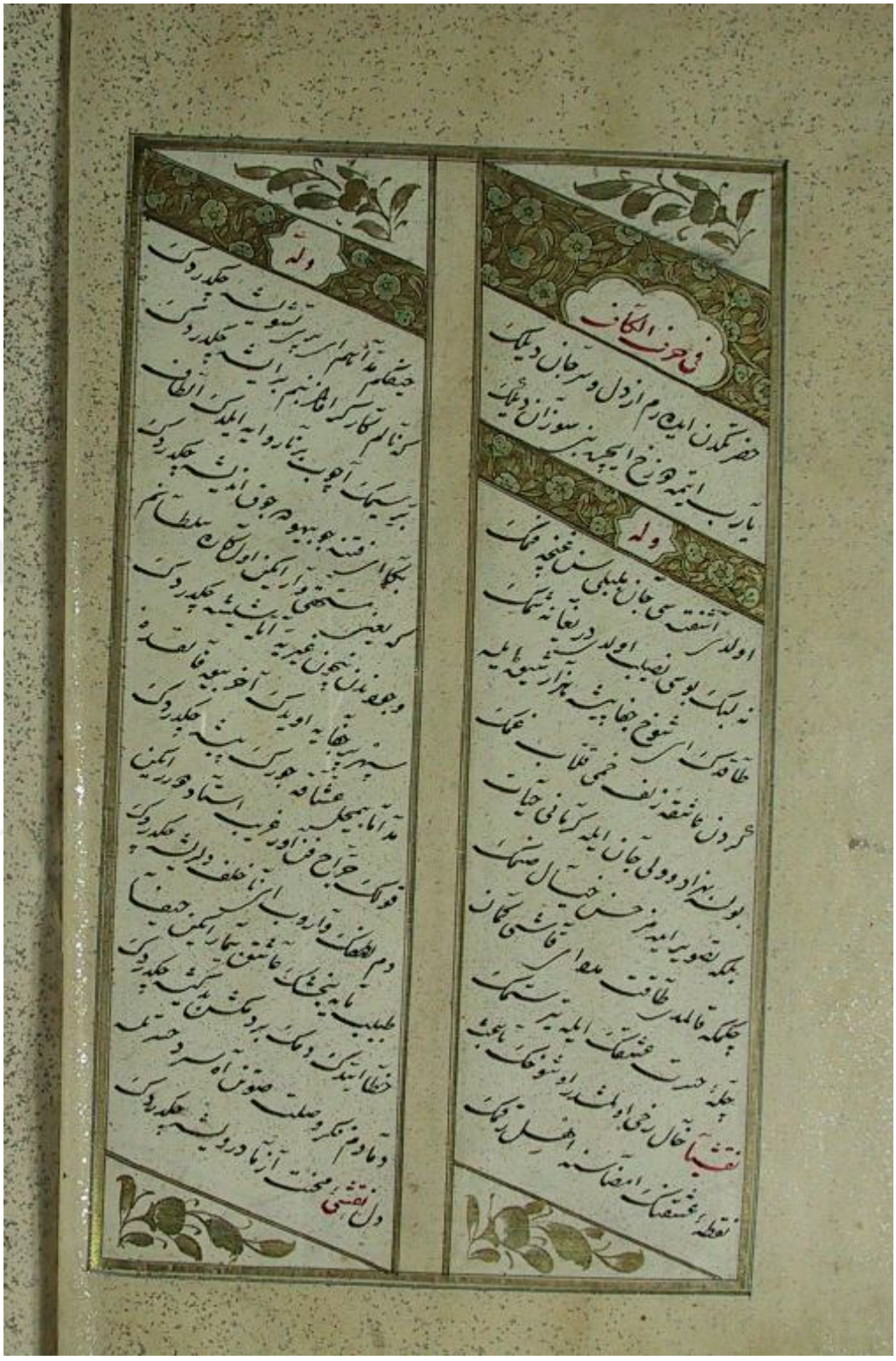

(Resim 4: 140[b])

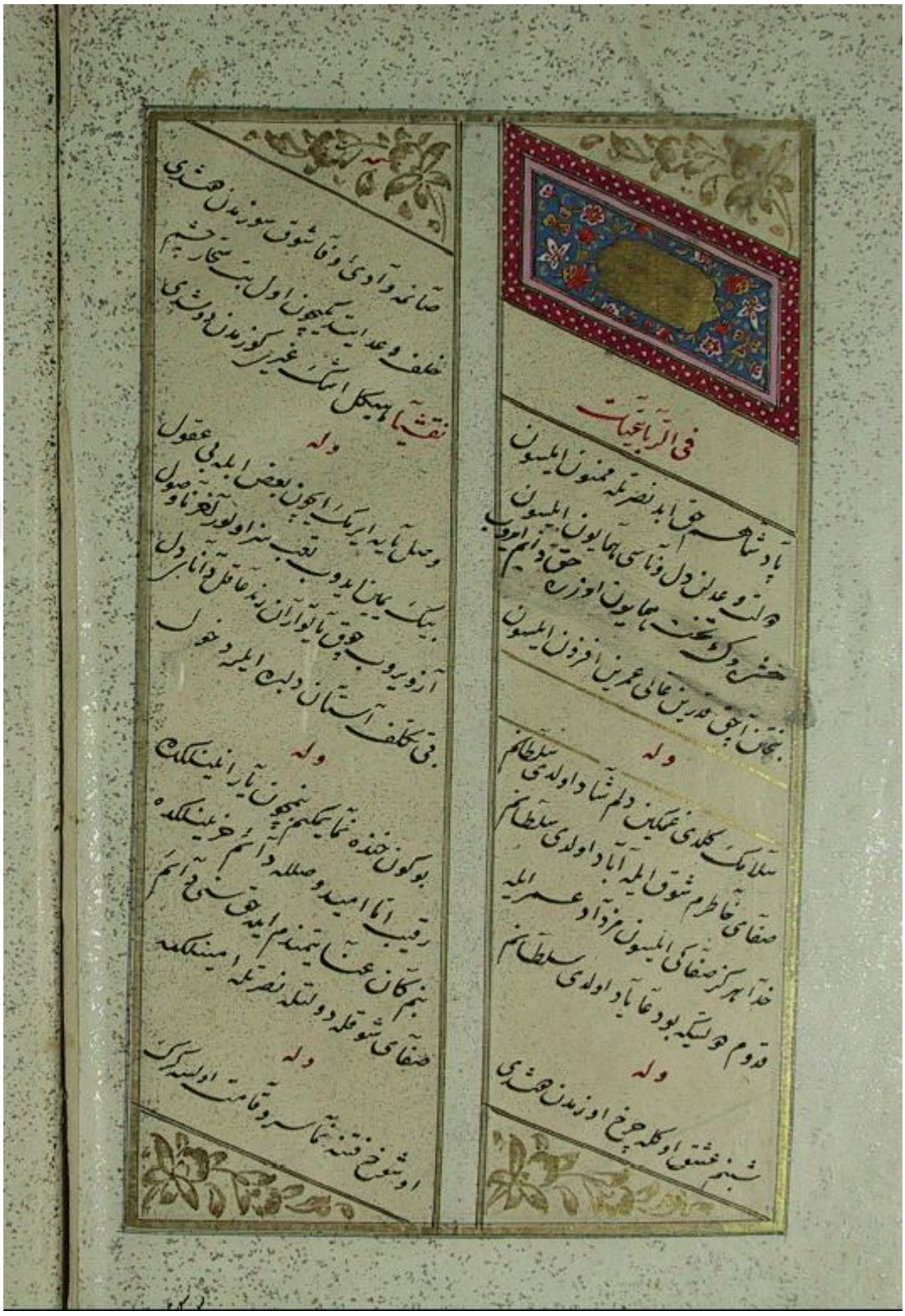

(Resim 5: 210[b])

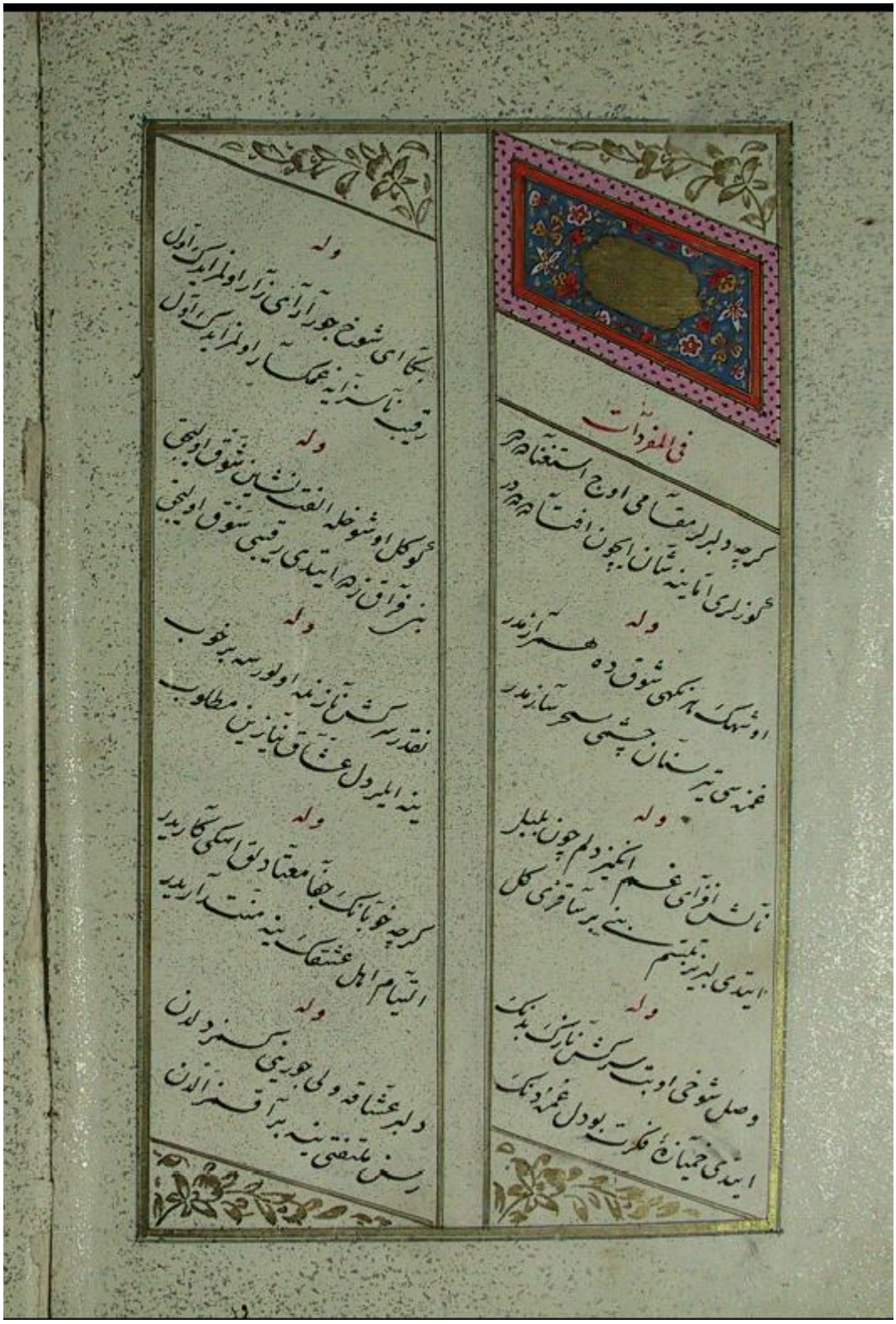

(Resim 6: 214[b])